

ТРУДЫ

ЭТНОГРАФИЧЕСКО-СТАТИСТИЧЕСКОЙ ЭКСПЕДИЦИИ

ВЪ

ЗАПАДНО-РУССКІЙ КРАЙ,

СНАРЯЖЕННОЙ

ИМПЕРАТОРСКИМЪ РУССКИМЪ ГЕОГРАФИЧЕСКИМЪ ОБЩЕСТВОМЪ.

ЮГО-ЗАПАДНЫЙ ОТДѢЛЬ.

МАТЕРІАЛЫ И ИЗСЛѢДОВАНІЯ,

СОБРАННЫЕ

Д. ЧЛ. П. П. ЧУВИНСКИМЪ.

ТОМЪ ПЯТЫЙ.

ПѢСНИ ЛЮБОВНЫЯ, СЕМЕЙНЫЯ, БЫТОВЫЯ И ШУТОЧНЫЯ.

ИЗДАНО ПОДЪ НАБЛЮДЕНІЕМЪ

Д. ЧЛ. Н. Н. КОСТОМАРОВА.

С. С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

№ 416. Типографія Майкова, въ домѣ Министер. Финан., на Дворц. площ.
1874.

27221.33

HARVARD COLLEGE LIBRARY

1874, Dec. 18.

Subscription Fund.

Напечатано по распоряженію Императорскаго Русскаго Географическаго Общества.

27221.33
1874-2

ОГЛАВЛЕНІЕ.

ЧАСТЬ I.

ПѢСНИ ЛЮБОВНЫЯ.

№ пѣсн.	СТРАН.	№ пѣснѣ.	СТРАН.
ЛЮБОВЬ ДѢВУШКИ.			
1. Горе жъ мені, горе, несчастная доле	1	26. Породила мене мати на біду	11
2. Загуділо въ чорній хмарі, зашумів весь листъ	2	27. Ой піду я, молодая	12
3. Хага біла, постіль мила	—	28. А вже тому третій день	—
4. Приснився мні сонъ дивненъкій.	3	29. Ой поїду я въ комору—тамъ лужко зелене	—
5. Сива зозуленька й а въ гай полетіла	—	30. Ой ідь, милий, та не бався	—
6. Ой на горі сунеченьки, на долині полученьки	4	31. Сама собі дивуюся	—
7. Світить місяць на полудне	—	32. На колодці сиділа	13
8. По-підъ гору високою шовковий шнуровъ	5	33. Теренъ, теренъ та не хміль	—
9. Да перепеличка	—	34. Ой ти, дубокъ кучерявий, ...	—
10. Черезъ гору стежка, въ гай по каліну	—	35. Пливе щука съ Кременчука, пливе собі стіха.	—
11. На дворі дощъ иде	6	36. Ой ти, дівчино зарученная, ...	14
12. Влітає сивий голубонько	—	37. Вчора Василь сіно косить, а нинь- ке громадить	—
13. Да за тучами громовими	—	38. Мені зъ тріма дорогами	—
14. Ой берегомъ пливала лебедьчка зъ лебеджъ	7	39. Ой у маго молодана	15
15. Гей у полю могила	8	40. Ой вийду я за ворота	—
16. Підъ нашою слободою	—	41. Ой піду я лісомъ, лугомъ	—
17. Що на морі да на дощечці	—	42. Ой тамъ на горі	—
18. Да ластівка	9	43. Нема милого, жаль душу стискає 44. Ой піду я до млина та до дзюра- ваго	17
19. На городі бузина така біла, якъ и я	—	45. Купи мені, моя мати, за три копи голку	—
20. Надъ річкою стояла, стояла	—	46. Підъ берегомъ тамъ плавають лебедята;	—
21. Ой за лісомъ за темненъкимъ	10	47. Я по тобі, луже, не нахожуся	18
22. Вийди, Грицю, на улицю	—	48. Ой у лузі калина по надъ воду схилилась	—
23. Якъ я була молода	—	49. По підъ гаємъ зелененькимъ	—
24. Ой кригъ, та ромень, та петру- шечка	11	50. Якъ поїду я на долину	19
25. Козаченьку гарний	—	51. Ой по горі дощъ иде	—
		52. Росте зіллячко романецъ	—

II

№№ п'єсенъ.	СТРАН.
53. Кїнь бїжить—земля дрижить . . .	20
54. Козакъ, мати, гуляє, брязчать єго гроші	—
Любовь парня.	
55. Понедїлковавъ сїмъ понедїлківъ . . .	21
56. Безъ перестанку я о тїмъ думаю . . .	—
57. Вийди, дївчино, вийди, рибчино . . .	22
58. Ой у полі хата нова	—
59. Піду я вь лїсь на мїшкання	—
60. Ой то перепелчява	—
61. Да чомъ, соловей, да не щебе- чешъ?	23
62. Ой за Бугомъ за рікою	24
63. Туманъ, мати, туманочоєъ	—
64. Ой либонъ моя дївчинонька	—
65. Пішовъ я разъ на улицю	25
66. Іздить козакъ, іздить, блудить	—
67. Одна гора висока	—
68. Ой есть вь мене вишневий садъ — трава по боїна	26
69. Ой зелений дубе, чога нахилився	—
70. Темна нїчка не величка, и чоєось не спитьса	31
71. На синїмъ морї стоїть камїнь мар- муровий	—
72. Продавъ батько сивї воли	—
73. Ой по горахъ, по долинахъ	32
74. Гнетьса, гнетьса калинонька	—
75. Ой вь полю верба	—
76. Ой коню мїй, коню воронень- кій	33
77. Ой у лїсі, лїсі, вь лїсі на ду- бочку	—
78. Ягъ би менї зъ ранку	—
79. Шо у саду да підъ дулькою	—
80. На розсвїті добре спаннїя	34
81. Ой звисли чорнї хмароньки, зви- сли	—
82. Ягъ би вь лїсі сидївъ	35
83. Заболїла вь мене головонька, ...	—
84. Ой чия то капустаца? Я її виру- баю	36
85. Ой не спитьса, не лежитьса	—
86. Куроньки поють—я зъ дївчиною стою	—
87. Пішовъ я разъ на улицю, та п теперъ ваюєъ	—
88. Гей любивъ же двї дївчини, двї Катерини	37
89. Де ти, милий, пробуваєшп	38
90. А хто хоче Гандзю знати	—
91. Сонце низько, вечеръ близько	39
92. Тонкая, високая тополя	—
93. Свїти, місяце, ще й ясная зора	—

№№ п'єсенъ.	СТРАН.
94. Ой у полі кїрниця—чуть вода блищїтьса	39
95. Наступає да чорна хмара	40
96. Я жь думала, що сонечко сходить	—
Посвщєніє дѣвушки парнемъ.	
97. Ой по горахъ, по долинахъ	41
98. Ой прийди, прийди	44
99. Сонце нїзенько, вечеръ блїзенько	—
100. Ой пішовъ милий за лїсь, за лїсь	45
101. Вже не раненько, вже сонце нї- зенько	—
102. Ой у полі, полі стоять два ду- бочки	—
103. Пошовъ за лїсь, за лїсь	46
104. Чоєось менї чудно, чоєось менї дивно	—
105. А що вь лїсі за тихо	47
106. Та не пой, соловей	—
107. Ой гора, ти, гора	48
108. Ой тамъ на горї	—
109. Чоєось не прийшовъ	—
110. По чїмъ ти мене, мила, пїзнала	49
111. Чи ти гордий, чи ти пишний	—
112. Ходжу я, поглядаю на ту чорну хмару	50
113. Чи я вь темнїмъ лузі не калива, ...	—
114. Гей лугами, берегами	51
115. Браго жь моя, бражечко медоваа	—
116. Походжено та поброджено	52
117. Ой місяцю, місяченьку	53
118. Ой свїти, місяченьку, изъ-за гори	—
119. Гїля, гїля, сїри гуси, на ставъ	54
120. Перепелчяко моя маленька	—
121. Вь чїстїмъ полі, вь широкїмъ раздолї	55
122. Ой зашумїла біла береза, охъ та густї луги	—
123. Ой вїйду я, вїйду я	56
124. И се село, и то село	—
125. Сядь, Грицю, коло мене	—
126. Ой зацвіла калинонька вь лузі	—
127. Ой конїку, воронїку, бїжи по дївчину	57
128. А ти зраднївъ, ти обманнїкъ, а тоєъ мя обманувъ	—
129. Ой у броду, броду	58
130. Казала Солоха	59
131. Посажу я клєнь-дерево рїзно	—
132. По садочку ходю	—
133. Ой у полю білий камєнь лежить	60
134. Ой не видно того села, тїлько видно хату	61
135. По садочку я гуляю	62

№№ послѣднѣ.	СТРАН.
136. Ой чи прийти, чи не прийти . . .	62
137. Зацвіла калинонька въ лузі . . .	63
138. По садочку похочаю	64
139. Бувъ ту козакъ убогий	—
140. Гей, фортуно несчастная, що жъ ми виробляєшь	65
141. Продай, серце-дівчинонько	—
142. Ізавъ козакъ ізъ войны	66
143. А позъ мої нові ворота	—
144. Ой хмелю жъ мій, хмелю	67
145. Чогось мене не легко?	—
146. Чи не цей то Микита	—

Сочувствіє родителѣй.

147. Що то, моя мати, за плашокъ лі- тає?	68
148. Голубъ, мати, коло хати кругомъ облітає	—
149. Ходить козакъ коло проса	69
150. По-підъ гасмъ Феська телатка шукала	—
151. Чорноморець, мамцю, чорномо- рець	70
152. Підъ яворомъ, яворцемъ	—
153. Ой не спиться, темна ничка, не спиться	71

Счастливая любовь.

154. Пошли жъ мені, Боже, щастливу годину	72
155. Йшли корови ізъ діброви, а овеч- ки зъ поля	73
156. Ой смутенъ бо я, смутенъ да темнької ночі	74
157. Ти, дівчино зарученная	—
158. Ой зъ-за гори сонце сходить	75
159. За городомъ жито жала, снопівъ не в'язала	—
160. Тужу я, тужу я буду тужити	76
161. Ой пливе селезень смутенъ, не весель	—
162. Ой зійди, зійди ти, зірочко, та й вечірняя	—
163. Дівчино кохана, здорова була! . .	77
164. Оре мийнй, оре за лісомъ зеле- нимъ	78
165. Сестриченько, голубонько	—
166. Бодай тая степовая могила за- пала	—
167. Віконце низенько, дівчина бли- зенько	79
168. Я по тобі, луже	—
169. Ой віють вітри да все буйні . . .	80

№№ послѣднѣ.	СТРАН.
170. Ой піду жъ бо я, піду	81
171. Козакъ визжає, дівчинонька плаче	—
172. Да вже вечеръ близенько	82
173. Та ище пігухъ не співа	83
174. Ой зъ-за гори вітеръ віє	—
175. Не сама жъ я по садочку ходила	—
176. Ой дівчино, чи горда, чи пишна .	84
177. Половина саду цвіте	85
178. Кучеравий дубе	—
179. Чи се тая дівчинонька	86
180. Іде козакъ въ Україну	—
181. Ой у полі романъ-зілля черезъ межу похляється	—
182. Не щечечи, соловейко	87
183. Ой виїду я за ворота	—
184. Сонце низенько, вечеръ близенько	88
185. Яки жъ бо теперъ часи трудні	89
186. Сусідо мила, сусідо близенька . .	—
187. Перепеличка мала, невеличка . .	—
188. Коло млина, коло броду	90
189. Ой у полі сніжокъ пролітає	—
190. Ой въ полю, полю, въ полю на роздолі	91
191. Ой приїхавъ козаченько въ-ранці	—
192. Чи ти мені, дівчино, мила?	92
193. Берегомъ, берегомъ, бережиною	—
194. Прийшла мила підъ віконце, ніж- ками тупъ	—
195. Воре плужокъ подъ садъ-лужокъ	93
196. Ой вишенько, черешенько	—
197. Ой де жъ ти будешъ почувати, хлопчино, хлопчиночко?	94
198. За нашою слободою	—
199. Ой зійшли, зійшли два місяці яснихъ	96
200. Не всі то ті сади цвігуть	—
201. Тече річка невеличка, поставлю я ятеръ	—
202. Ой ти, хлопче гожий, живий	97
203. Що на горі санчята	98
204. Підъ зеленимъ явірцемъ	—
205. Въ лузі стоять воли въ плузі . . .	—
206. Въ конці греблі шумлять верби . .	99
207. У нашої та Мелашки підъ хотою вровать	—
208. Чи я тобі не казала	—
209. Та прийди, прийди, козаче, до но- вої хати	—
210. По садочку я ходила, не находи- лася	100
211. Я петрушку копала	101
212. Тамъ на дубі, на вершечку	—
213. Ой ви, мужи, ви, комарники мої . .	—
214. Ой піду я до млина, до млина . .	102
215. Ой місяцю, місяченьку, не світи нікому	—

IV

№№ п'єсень.	СТРАН.
216. Ой у полі криниченька на чоти- рі зводи	102
217. У городі зелена яворина	103
218. Ой зь-за гори сонце сходить	—
219. Перейди, місяцю	104
220. Зелена хмелночка	—
221. Я покочу тарілочку да по барві- ночку	—
222. Ой казали вражі люде, що я за- між не піду	—
223. Ой не ходи, Василечку, по-біля тиночку	105
224. Ой де жь тні коваленьки живуть	—
225. Ой вь полю криниченька	106
226. Берегомь бережиною	—
227. За річкою, за бистром	—
228. Якъ вітеръ повіе, то я й похи- люся	107
229. А вже сонце вечеріє, а вже сон- це надъ заходомъ	—
230. Ой смуди гора и туди гора	—
231. Ой на зеленимь мачку	108
232. Ой ишовъ козаць зь війська, зь дороги	—
233. Казавъ мені батько, щобъ я оже- нився	109
234. Де ходивъ, то ходивъ	—
235. Ой чий же то двір?	—
236. Ходить голубъ коло хати	—
237. Ой загули сиви голубочки	110
238. Рости, хмелю, надъ водою	—
239. Ой гай, мати, ой гай, мати	—
240. Що й учора оравъ и сьгодня оравъ	111
241. Ой гай, гай, шумить гай	—
242. Не жаль тобі, сухий дубе	—
243. Ой на горі, нецько, запвіло си- ненько	—
244. Марусенька недужа лежала	112
245. Ой пошовъ же бь я на тее Запо- рожже	—
246. Ой у мене чоловікъ добрий	113
247. Кукуріку, півнику, гайда	—
248. Ой морозе, морозоньку	—
249. Ой умру, мати, умру	—
В'єдність.	
250. А вь полі верба, підъ нею вода	115
251. Лугомь иду, коня веду, розвивай- ся, луже!	—
252. Заїздивъ коника, заїздивъ другого	116
253. Охъ я несчастний, що маю діяти?	—
254. Ой якъ тужить серце мое, якъ собі згадає	117
255. Ой ти, багачу, я тебе добре знаю	118

№№ п'єсень.	СТРАН.
256. „Де ти, калино, росла	119
257. Красний молодче, чога тяжко зди- хашь	—
258. И відтілъ гора	120
259. Ой піду я на село	121
260. Ой траслася трасовина ще й тра- слася владка	122
261. Зеленька ялиночка	—
262. Чорна гречка, біли крупи	123
263. Вчора була неділонька, ниньки понеділокъ	124
264. Ой на гірці, на гірці	—
265. Поки я була вь свого отця, у своєї матусі	—
Отношеніє къ врагамъ.	
266. Прибуди, прибуди, мій миленькій, а я жь тобі рада буду	125
267. Нігди би-мь ся не здрімала, хоць би й день біленькій	—
268. Середь села стояла верба	126
269. На що мені собаки тримати	—
270. Чого вода каламутна	—
271. Сусіди близькі — вороги тяжкі!	—
272. „Вь саду ходжу, черешеньки сад- жу“	127
273. Ой тамъ за яромь брала дівка лєнь да забула повязати	—
274. Пусти жь мене, моя мати, на то- локу прости	128
275. А вже жь вечерь вечоріє, вже сонце заходить	129
276. Чи ти, милий, припавъ пиломъ, чи метелицею	—
277. Коло млина, коло броду	130
278. Ой коню мій, коню, золотая грива	—
279. Чия жь то хата віномъ до до- роги?	—
280. Ой виїтає голубина зь України	131
281. Та вже третій вечорь, якъ дів- чина зводить	—
282. Ой не стій, не стій, вербонько, надъ водою	132
283. Ой не шуми, луже, не цвіти бу- ряче	—
284. Ой не лети, сивий орле, на Во- линна пти	133
Воязнь родителей и молвы.	
285. Ой зійди, зійди, та зиронько та й вечірняя	134
286. Ой повій, вітроньку, зь гори вь долиноньку	—
287. Ой на горі вітеръ повіває	135

№№ п'сень.	СТРАН.
288. Козакъ коня напувавъ, Дзюба во- ду брала	135
289. Переходомъ въ чистимъ полі	136
290. Ой вийду я за ворота	—
291. „Чорни очи маю и ними не жу- рися“	—
292. Дівчино чорнявал, здорова була	137
293. Ой у полі криниченька	138
294. Коло млина зацвіла калина	—
295. Ходить сорока коло потока	139
296. Сватай мене, Марко, я за тебе піду	—
297. Летить орелъ по-надъ моремъ тем- ними дугами	—
298. За новими воротами рине вода, рине	140
299. Чого й вода руда стала?	141
300. Ой коли-бъ ти, дівчинонько, такъ мене любила	—
301. Стоявъ дубъ тонкій та зелений	—
302. Шумлять верби, шумлять лози	142
303. Ой въ Камінці на риночку, въ му- рованимъ замку	—
304. И вітеръ віє, и сонце гріє	143
305. Тікай, тікай, милий хлопче	—
306. Брала воду изъ озера, вибрала до два	—
307. Встану я ранесенько поутру	144
308. Ой Боже, Боже, коли той вечіръ буде	—
309. Ой піду я въ лісокъ-трісокъ, тамъ люде явори тешуть	145
310. „Ой зійди, зійди, ясний місяцю“	146
311. Ой сплю, чи не сплю, тільки да не сиджу	—
312. Ой ти сидишь за горою, а я за другою	—
313. Ой не шуми, луже, зелений бай- раче	147
314. Ой ти, дівчино, горда да пишна	148
315. Ой гаю, гаю, превеликий жалю	149
316. Коло мого дворика	150
317. Ой у полі кленъ дерево різно	—
318. Ой у полі дві дорожки рівно	151
319. Ходивъ, блудивъ козакъ по ду- брові	—
320. Ой у полі калина, на калину ві- теръ віє	—
321. Хожу коло моря	152
Отсутствіе взаимности.	
322. Люблю дівчину самую	153
323. Болить, болить головонька — ли- бонь же я вмру	—
324. Ой у полі рублена враница	154

№№ п'сень.	СТРАН.
325. Ой и вчора оравъ, и с'годня оравъ	155
326. Черезъ улицю — то жъ кума моя	—
327. Ой у полі черешенька та рясно зродила	—
328. Піють куроньки, а я въ дівчини сидю	157
329. Ой у полі криниченька дилемъ дилевана	—
330. Сніжокъ иде, зима буде	158
331. По той бікъ гора, по сей бікъ гора	—
332. Та вже другий вечір	159
333. Ой дівчина по гриби ходила	—
334. „Ой ти дівчино, червоная вишня	161
335. По тихому Дунаєві щука рибу ловить	162
336. Ой десь наши чорнямі	163
337. Ой у броду, у броду	—
338. Курилася дороженька	164
339. Ой повій, вітроньку	166
340. „Покж-мъ тебе не любила	167
341. „Ой чого козакъ смутенъ невеселъ	—
342. Розвивайся, сухий дубе	168
343. Уже сонце заходить	—
344. Ой у полі озерце	169
345. Изъ-за гори вітеръ віє	—
346. Ой, ти, милий, чернобривий та будь же ти ласкавъ	—
347. Въ конецъ греблі шумлять верби	170
348. Вийду на улоньку разъ, разъ	—
349. „Вже жъ бо я помандрую	171
350. Дунай річка невеличка, скочу — перескочу	—
351. „Ой, дівчино люблю, що жъ то съ того буде“	172
352. Зацвіла калиночка въ лузі	—
353. „Ти, дівчино чорнявал, ти, дівчи- но біла“	173
354. Ой вийду я за ворота	—
355. Черезъ гору та въ долину	174
356. Ой дівчино, серце мое	—
357. Да велила мені мати	175
358. Ой у млині, на камині	—
359. Не ходила на улицю	—
360. Не ходи, не люби	—
361. Ой густий очеретъ да й макухо- ватий	176
362. Опанасъ воли пасъ	177
363. Ой чи се жъ той Микитка	—
364. „Сидить голубъ на березі, голубка на вишні	—
365. Я по лугу ходивъ: розвивайся, луже!	178
366. Пішовъ дощикъ громовенький	—
367. Розвивайся, сухий дубе	180
368. Ой хрещатий барвінку, расте- лайся низько	181

VI

ММ	СТРАН.
369. Йшли корови изъ дѣрови	181
370. „На що мене мій миленькій не любивъ	—
371. Підійду я підъ яблуньку	182
372. Стучить я гремить у укошечко	183
373. Ой щобъ такъ тобі, якъ теперъ мені	184
374. Степъ широкій, край далекій	—
375. Цвіла, цвіла калинонька	185
376. Повій, вітре буйнесенькій	187
377. За густими лозоньками	—
378. Ти, дубочку кучеравий	188
379. Дівчина калину ламала	—
380. Бодай то ті сади висхли, що до одного	—
381. У тихому Дунаві	189
382. На тімъ боці Дунаю, Дунаю	—
383. Ходжу, блужу	190
384. Ой зажурилась бідная удова	—
385. Не противъ дня, противъ ночки	191
386. „Дівчино, дівчино	192
387. „Да ти думаєшъ, дівчино	—
388. „Ой горами, мій милий, горами	193
389. „Що ти, милий, вь мене хочешъ	—
390. Таки, серце, ходи	—
391. Розвивайся, сухий дубе	194
392. Вь огороді хмелинонька	—
398. „О, зрада чорни очи, зрада	—
394. Ишовъ милий відъ милої—зійшовъ місяць високо	195
395. Ой у броду, ой у броду, брала дівчинонька воду;	—
396. Щобъ я була тее знала	196
397. Ой погубила орлиця дітей	—
398. „Дівчино, дівчино	197
399. Ой не вийся, хмелю, ой не вийся, хмелю	—
400. Горе мині на чужбині	198
401. Ой черезъ садъ дорога	—
402. Ой піду жь я лугомъ, лугомъ	199
403. Одъ Дударівъ до Черниківъ дорога розлога	—
404. На що мене зачипаєшъ	200
405. Не одчиняй, дівко, двері	—
406. „Ой не ходи по лѣду, бо увалнися	—
Несчастная любовь.	
407. У Полтаві на риночку	201
408. Ой зійду, я зійду на гору кругую	—
409. Казавъ братъ сестриці: „не становись на кладку“	202
410. Ромунъ—зілля, ромунъ—зілля по дорозі ростилається	—
411. Чи це жь тая криниченька, що голуць купався?	—

ММ	СТРАН.
412. Ой часть, мати, жито жати	206
413. Ой вийду за гай	—
414. Зь-за гори, гори	207
415. Ой горе, горе, якъ нерідная мати	—
416. Та матусенько жь моя, та волюбъ же ти знала	208
417. Виразала мати сина та на косовицю	—
418. А підъ листомъ трава зь ростомъ, нею вітеръ гонить	209
419. — Гей на току вишня, чому не черешня?	—
420. Идуть корови зь дѣрови, а овечки зь поля	210
421. За Дунаємъ за тиженькимъ	—
422. Сива зозуля вь гай полетіла	—
423. Болить моя голівонька	211
424. Ой піду я вь лісочокъ, вирву лісточокъ	212
425. Оре мужикъ, на шляхъ виганяє	—
426. Шуміла береза, якъ я нею їхавъ	—
427. Чи я не щастлива, чи не чорнобрива	213
428. А вь мого милого хата підъ горою	—
429. Ой вийду я до Дунаю	214
430. Ой у полі деревенька	—
431. Ходить, блудить Іванюша	215
432. Боже, Боже, за що прошу	—
433. Чогось водиця калямутиться, подобно філя збила	—
434. По бережку ходила, лебедочку ловила	216
435. Сію розу на морозу, вона вь зімі сходить	—
436. Ой ти, хлонче, бійся Бога	—
437. Ніхто не виненъ, тільки я	217

Разлука.

438. Туманъ, туманъ по долині	218
439. Ой у лузі, вь лузі	—
440. Якъ була я молодою, не знала нічого	219
441. Ой тамъ за аромъ брала дівка лѣнь	—
442. Ой у степу, на долині	220
443. „И учора не бувъ, и сѣгодня не бувъ	221
444. Ой, мати моя, що ти гадала	—
445. Мимо моїхъ ворітчекъ бистра вода плине	—
446. „Ти, дівчино моя	222
447. Скоро бігла, чуть глянула	—
448. Ой у полі горина	223
449. Ой, матушко, кохаюся	224

№№ РЪСЬКІЙ.	СТРАН.
450. Коло броди беру воду	224
451. Сидить лебедь надъ водою, днює и ночує	—
452. Щось мя изсушило	225
453. На влицю не піду	—
454. Ціла дівчина	226
455. Й а вже третій вечерь	—
456. За валомъ брала дівчина лєнь	227
457. Ой помогай, Вігь, ти, несужений друже!	—
458. — Ой мати, мати	228
459. Ой у лісі, при дорозі	—
460. „Ой дівчино люблю, що жь то зъ того буде?	—
461. Зашуміла дїбровонька	229
462. Не вірь, дівко, парубкові, що вінь люлька курить	—
463. Зеленая й орїшина	230
464. Ой звідци гора, а звідти друга	—
465. Бодай твоя мати на світі не жила	231
466. — Ой зійди, зійди, ти, зіронько вечірняя	—
467. На долині при окопі дівчина гу- ле	232
468. А въ сусїда хата біла	—
469. „Хто коханія знає, не вірує въ Бога	233
470. По саду ходила, рученьки ломила	234
471. Куроньки піють, я зъ дівчиною стою	—
472. Ой дівчино моя любя	235
473. Коло гаю конемъ граю, въ гаю не буваю	—
474. Шумить лїстя, шумить гай	236
475. Хочє мене родивонька зъ милимъ розлучити	—
476. Не світї, місяцю, не світїть ясни зори	237
477. А що ся стало, розстатися не може	—
478. На що мя судишь, що мь прови- нила	238
479. Онъ де гора високая и той край несчастливий	—
480. Та любивъ я, кохавъ, собі дівчи- ну мавъ	239
481. Степомъ їду—стєнь широкій, до- рога смутнєнка	241
482. Ой летївъ селезєнь смутєнь-невє- сєль	242
483. По садочку ходила	—
484. Закохалась дівчинонька въ хлоп- ця молодого	—
485. Ой горе, горе	243
486. Ой не шуми, луже	244
487. Не шумїте, луги	246

№№ ПЪСОНЬ.	СТРАН.
488. Вийду я за гай, гляну на свїй край	247
489. За річкую, за бистрою	248
490. Не спитьсѧ, не лежитьсѧ, и сонъ мене не бере	—
491. Ой ишла не берегомъ—лугомъ	249
492. Не хтіла-сь мї, дівчинонько, дру- жиною бути	—
493. Ой на воді, на водоньці	250
494. Гулубъ сизий, голубъ сизий	251
495. Вийду на поле, гляну на море	—
496. Коло млина, коло броду	252
497. Ой я несчастний, що маю діяти?	—
498. „Дівчино любя, що то сь того буде	253
499. „Охъ зійди, зійди, ти, зірочко та -й вечірняя!	—
500. Вже не чути, та вже не видати	254
501. Ой у лісі, у лужечку терєнь про- цвітає	—
502. Ой у полі озерце	256
503. „Протївъ двора чорна хмара, на- ступає єнла	—
504. „Ой ти, мїй милєнкій	257
505. Поїхавъ мїй милий по жировлини	—
506. — Ой вишенько, черешєнько	258
507. Прилетїли гуси изъ синєго бору	—
508. Най вікъ лежить, що мь єго лю- біла	—
509. Ой піду я до гаю	259
510. По долині стадо вонєй ходить	—
511. Ой гаю, гаю, великий жаю	260
512. Приїхавъ милий зъ далекої дороги	—
513. А въ городі вишина	261
514. Кїнь біжить—земля движить, тра- ва поляглася	—
515. Тамъ то хлопєць, тамъ то бравий	262
516. Затопила, закурила сирими дро- вами	—
517. Ой черезъ садъ-садочокъ	263
518. Нєма милого, нєма мого друга	—
519. Шумить, шумить дубрівонька	264
520. Ой щобъ такъ тобі, якъ тепєрь менї	—
521. Ой пойду, пойду, куди я й не хо- дила	—
522. Ой ти живєшь за горою	265
523. Да пийте, люде, горїлочку	266
524. Ой сївъ запївъ, ой сївъ запївъ	267
525. Відъ моря до моря вбитая дорога	—
526. Ой коби я знала, де мїй милий оре	—
527. За горою, за крутою	268
528. Ой вийду на поле, гляну на море	—
529. На горі сунєчєньки	269
530. Ой темна нічка, невїдна	270

VIII

№№ п'єсень.	СТРАН.	№№ п'єсень.	СТРАН.
531. Та болять ручки	270	569. Та вже не ходити яромъ за то- варомъ	287
532. Коло млина калина	271	570. Зелений дуже, не шуми дуже . .	288
533. Коло млина, млина задвила ка- лина	—	571. Ой якъ тая метелиця до дерева липне	—
534. Налетїли сїри гуси въ поле ночу- вати	272	572. Зъ підъ чорної хмарі	289
535. Віда жъ мені надъ бїдами	273	573. Будь здорова и щаслива	—
536. „Зеленая ліщинонька розвиваєть- ся въ куці	274	574. Ой въ недїлю рано-пораненьку .	290
537. Ой по лужечку ходжу	—	575. Чорни очи маю та й не оженюся	—
538. Ой виїду я, молодая, за новні во- рота	—	576. Іхавъ козакъ за Дунай	291
539. Тихо, тихо Дунай воду несе . .	275	577. Ой тамъ за яромъ брала дївка лєнь	—
540. Ой воли жъ мої половні, чомъ же не орете?	—	578. Рече вода зъ підъ города	292
541. На... калинонька стояла	276	579. Ой часъ-пора до курїня, бо вже хмара нависла	—
542. Відбила щука-риба відъ берега ряску	—	580. Шли корови изъ дуброви, а овеч- ки зъ поля	294
543. Сивий голубочко сидить на ду- бочку	—	581. — Розвивайся, сухий дубе: зав- тра морозъ буде!	—
544. То то мені изнуда	277	582. „Ой якъ тужить серце мое за то- бою, мила	—
545. Ходжу, блуджу по підъ гаємъ . .	—	583. Чомъ соловей не щебече?	295
546. Мала пташечка, невеличечка . .	—	584. Да дума жъ мені, дума	—
547. Ромень зілля, ромень зілля . . .	278	585. Ой виїду я за ворота	296
548. Коло броду, броду, брала Галя воду	—	586. „Калина-малина, зачїмъ потемніла	—
549. Боже мій, Боже, коли той вечеръ буде	—	587. Зажурилась бїдна вдова	297
550. Ой ти, гаю мій, гаю	279	588. Будь здорова, пані моя	298
551. Въ огороді хмелинонька	280	589. Вода въ морі, риба въ воді . . .	—
552. Ой повій, вітроньку, по крутїй горі	—	590. Ой у полі, на чистимъ роздолї	—
553. Ванно, милїй, мій меленький, банно	—	591. Да розвивайся, да сухий дубе . .	299
554. Дівчинонька по садочку ходить .	281	592. Ахъ якъ тужить серце мое за то- бою, мила	301
555. Ой гувъ, да загувъ сивий голубо- чокъ, сида на ліщині	—	593. Росло, росло два цвітка	302
556. Полю я конопельки	282	594. Прийшла пора від'їзжати	—
557. Ой у полі на роздолї	—	595. Боже, зъ неба високого	303
558. Ой ти, сухий дубе, сухий та зе- лений!	—	596. Ой ходила молода дівчина по лі- сочку	—
559. Щасливая милому дорожка . . .	284	597. Черезъ греблю вода рине—тамъ дівчина умивається	304
560. Шли корови изъ дуброви, а овеч- ки зъ поля	—	598. Любивъ уланъ дівчиноньку—те- перъ покидає	305
561. Ой приїхавъ милїй изъ вечора позно	—	599. Іхавъ козакъ дорогою—дївка воду несе	—
562. Не такъ у васъ, якъ у насъ, якъ у нашїй стороні	285	600. Ой загуде сивий голубонько . . .	306
563. Ой, мати, чорноморець іде	—	601. Всі курочки до купочки, півень на порозі	—
564. Ой ти, дубе кучеравий, широкий листь на тобі	—	602. Ой підъ мостомъ трава ростомъ	307
565. Ой заржи, заржи, коню вороний	286	603. Шумлять-гудуть густі лози	—
566. Курилася дорїженька, курилася дуже	—	604. Ой низькіи огороди—калуца не родить	—
567. Ой хвортуна, хвортунонька . . .	287	605. Ой у полі при дорозі дівчина жи- то жала	308
568. Зрада, зрада чорни очи, зрада .	—	606. Світи, зоре, світи зоре, світи, не ховайся	—
		607. — Я до тебе, дівчинонько, я до тебе дохожавъ	—

№№ п'єсень.	СТРАН.
608. Ой тонкая наутина на дрь нови- лася	309
609. По тїмъ боці возаченько словце промовляе	—
610. А надъ рїчкою, надъ бистрень- кою	310
611. Ой я несчастний! що маю дїяти?	—
612. Не конавши криниченьки, водиці не пити	311
613. Ой зійди, зійди, зірочко вечїрняя	—
614. „Дай, Боже, зъ вечера погодоньку	312
615. Випускала соколонька зъ рука- вонька	—
616. Колибъ же я знала	313
617. Ты поїдешъ, мїй миленьбий, а о ти гадаю	—
618. Ой, доле моя, доле! несчастная доле!	314
619. А зъ-за гори високої орелъ воду носить	—
620. — Зеленькая дїбривонько, чомъ не горїши, тїльки курїшся?	—
621. Ой пїду я пїдъ тїномъ, лугомъ	315
622. Въ чистїмъ полі, въ степу, край дороги	—
623. Хожу, блужу и вздыхаю тяжень- ко до неба	—
624. Сади мої вишневі процвітали	316
625. Черезъ гору високою орелъ воду носить	—
626. Ой тамъ за горою за високою	317
627. Темла рїчка—холодна вода	—
628. Віє вітеръ въ чистїмъ полі	318
629. „Що ти, дївчинонько, не такая	—
630. — Ой бувай здорова, дївчинонька моя!	—
631. Стоїть явіръ надъ водою, въ воду похлїввся	319
632. Ой зацвіли густї лози	—
633. Ой ясенько сонце сходить, хмар- ненько заходить	320
634. Горами-арами туманъ налягає	—
635. Несчастная Любочка уродилася	—
636. Ой горо жъ моя крутая	321
637. Нема милого, нема мого друга	—
638. Ой давно, давно у батенька була	322
639. То-то менї взнуда	—
640. Говорять вороженьки, що сирота п'яна	323
641. Ой у полі сосна тонкая виросла	—
642. — Ой гультаю жъ, гультаю, не ходи до мене	324
643. Хлїгєса, густї лози, відки вітеръ віє	—
644. Ой, шьода, шьода білого цвіту	325
645. Ой не шуми, дуже, дїбровою дуже	—

№№ п'єсень.	СТРАН.
646. — Я до тебе не ходила	326
647. При зеленїй сіножатї добре жито жати	—
648. Ой ти, соловей, золоте перо	327
649. Ой Україно мила, краю пам'ятли- вий!	328
650. Глибкая криниченька, коротки ключи	—
651. По-надъ дунаями	329
652. Ой у полі, ой у полі стоїть три тополї	—
653. Ой зъ-за гори місяць сходить	330
654. Ой гаю мїй, гаю, густий—не про- гляну	—
655. Ой у полі могила зъ вітромъ го- ворила	331
656. Коли бъ менї орломъ бути, високо лїтати	—
657. Ой береза, береза на край лїса зросла	332
658. Ой соколою, соколою	—
659. Ой у городї вишня, коло неї вода	333

Потєря дївической чєсти.

660. Ой въ полю криниченька	336
661. Ой за гасємъ, тамъ Дунай тихенькій	337
662. Ой зрадївъ возакъ молоде дївча	—
663. Ой зацвіла калинонька на степу	338
664. Запорожець, моя мамцю, запоро- жець	339
665. Ой пїду я въ лїски по орїшки	340
666. Ой въ лузі, въ лузі	—
667. Въ недїлю рано, рано, до схїдъ сонця	341
668. Ходила дївчина у лїс по орїшки	342
669. Тихо, тихо Дунай воду несе	—
670. — Червона калино, чого въ лузі стоїшь	343
671. Ой у лузі калинонька	345
672. Ой у полі сіно, пїдъ сіномъ вода	—
673. Дївчинонька по гриби ходила	346
674. Ой ходжу я, ходжу, не наход- жуся	—
675. Звївъ зъ розуму дївчину	—
676. По-пїдъ гору кам'яную, та по- пїдъ глотаву	347
677. За горою вітеръ віє	—
678. Щобъ я була матусеньки слухала	—
679. Ще сонечко не сходило	348
680. „Сидить голубъ надъ водою, тамъ днює, ночує	—
681. Заржали ворони конї	349
682. Ой горе, горе, що чужа сторона	—
683. Самъ же я дивуюся, якїй же я дурний ставъ	350

№ п'єснѣ.	СТРАН.	№ п'єснѣ.	СТРАН.
684. Загуміли густі лози	350	718. Зійшовъ місяць изъ вечора рано	366
685. „Ой заграй мені, Іване	351	719. Ой ходила молода дівчина по-надъ берегами	—
686. Куроньки піють, а въ дівчини сиджу	—	720. Ой прихавъ мій миленькій зъ поля	367
687. „Дівчинонько, сіра утко	—	721. Ой пішла дівчина до броду по воду	—
688. „И шумѣ, и гудѣ	—	722. Росчесавъ кудрі, росчесавъ мудрі	370
689. Червоная калинонька безъ вітра хитається	352	723. То не вишня-черешня розцвітає	—
690. Край дороги широкої	—	724. Ой ходивъ чумаць сімъ годъ по Дону	—
691. „Ой ти паробокъ, а я дівчина красна	353	725. Черезъ гору та въ долину орель воду носить	371
692. Іхавъ козакъ, іхавъ та зъ дороги збився	—	726. Та умеръ козакъ, та умеръ молоденькій	—
693. Зійшла зора, зійшла	354	727. Вийду на поле білими ноженками	372
694. Тамъ у лузі при долині	—	728. Ой задумавъ козакъ-серденько	373
695. Дастъ мене моя мати	355	729. Коли хто хоче на світі жити	374
Отчаяніе.		730. Ой тамъ въ полю, полю вода протікає	375
696. Вийду на поле, гляну на море	356	731. Ой підъ вишнею, та підъ черешнею	376
697. Ой гоа, гоа	—	732. Якъ зійдешь, дівчино, зъ мови могили	—
698. Ой чи жъ бо я сама на світі една	—	733. По садочку ходила	—
699. „Ой вийду я, вийду на гору крутую	357	734. Ой въ полю гай—чисто метено	377
700. По за садомъ-виноградомъ бистра річенька біжить	—	735. Ой въ полю криниченька, вода протікає	—
701. Хто бувъ причиною розстання мого	358	736. Ой запіла калинонька въ лузі	—
702. Безъ перестанку я о тімъ думаю	—	737. Ой поїхавъ милий за ліс	378
703. По-підъ гаємъ зелененькимъ	359	738. Летівъ орель по-надъ моремъ, та й, летючи, криче	—
704. Шумить, гудѣ дїбровонька	—	Ревность.	
705. Ой зійду я на гору високу	—	739. По горосі, коники, по горосі	379
706. Да боровая зозуленька	—	740. „Коли бъ мені човничокъ малъ-ванний та весілочко	—
707. Вийду на поле, гляну на море	—	741. Шелестъ, шелестъ по долині	380
708. Кажуть люди, що мѣ щастлива, я съ того тіпуюся	—	742. „Дїброва зелена, чомъ не горить, але куришся	—
709. Тече вода зъ огорода, съ-підъ коріння дуба	361	743. Туга жъ мені за тугою	381
710. Ой самъ же я да не знаю	362	744. „Сусіда мила, сусіда близенька	—
711. Летівъ орель по-надъ море	—	745. — Ой куди ти поїнешть, сивий соколеньку	—
Дѣтоубійство.		746. Ой въ полі билинонька нею вітеръ віє	382
712. Ой ти, ковадю, коваленьку	363	747. И по горахъ, по долинахъ	383
713. Ой у полі криниченька диллѣмъ диллѣвана	—	748. Банно, мій миленькій, банно	—
Волѣвань и смерть.		749. Летівъ орель по-надъ море, та й летючи, крикнувъ	—
714. Вилітала зозуленька	364	750. Ой ще вчора изъ вечора	384
715. Завезено туди, де роду немає	—	751. „Вжѣ жъ бо я поглядаю та на ту чорну мшару	385
716. Оравъ мій милий три дні, три години	365	752. „Ступай, ступай, сивий коню, зъ гори на долину	—
717. Поїхавъ дворяченько на полѣвання	—		

№№ всепл.	СТРАН.
Измѣна.	
752. Повнѣ даремну думку думати	386
754. Ой у полі береза стояла	—
755. „Ой тужу жъ, я тужу, ще й тужити буду	388
756. „Ой израда чорні брови, зрада	389
757. Загуділи голуби на дубі	390
758. — Кінъ вороной	391
759. Ой на добра-нічъ, моя мила, добра-нічъ!	—
760. Ой ти, дубе кучерявий, широкий листъ на тобі	392
761. Ой на горі сосна, на долині сосна	—
762. Ой естѣ въ саду кірниченька — видю дно	393
763. Ой въ полю сосна, підъ сосною коршма	—
764. „Ой не стій, не стій, ти, вербо, надъ водою	394
765. Зрада, зрада чорни очи, а все жъ то зрада	395
766. А въ чистому полі стоить два дубочки	—
767. Ой та на горі пшениченька, а въ долині овесь	396
768. — Що ся мені зробило?	397
769. — Фортуна нещасная, що ти виробляєшъ?	—
770. Полюбила баламута та й за него поняла	398
771. Ой сама я, сама, якъ билинка въ полю	—
772. Козакъ коника сідлає	399
773. — Розвивайся, суха ліщиницько	—
774. Ой въ саду, саду — соловей щебече	400
775. — Ой чия то хата зъ краю, що я її не знаю?	—
776. Чогось мені тяжко, важко	401
777. Ой гаю мій, гаю, густий—не прогляну!	—
778. Туманъ, туманъ по долині	402
779. Ой зъ-за гори сонце сходить, а за другу зайде	—
780. Ой вийду я за ворота	403
781. Иде козакъ дорогою, на сонілку грає	—
782. Поїхавъ Семень	404
783. „Бувай же здорова, та дівчино моя	405
784. Измѣшався камішъ изъ травою	—
785. Ой вийду я за ворота	406
786. Ой встань милий, вже день білий зачало світати	—
787. Ой дівчина козака любила	407

№№ всепл.	СТРАН.
788. — Щось мені тяженько, та на серці трудненько	407
789. Сидить собі козаченько, думає-гадає	—
790. „Згадай мене, козаченьку	408
791. На добра-нічъ, усімъ на нічъ	—
792. Вийду я на двуръ билими ниженьками	409
793. — Лугомъ иду, коня веду—розвивайся, луже!	—
794. Дівчинонько молодая	410
795. Ой рано, рано дівчина встала	—
796. Іде козакъ дорогою підковками креше	—
797. Тихо, тихо Дунай воду несе	411
798. — Зелененький мій барвничокъ	—
799. — Ой ти, Кармелюкъ, по світу ходишъ	412
800. Ой журавель та у гуслі гра	—
801. Ой у лісі клинъ-дерево рузно:	413
802. У тихому броду—тамъ пѣє голубъ воу	—

Чары.

803. Ой на морі, на морі	414
804. Не видно тигі хати, тільки видно душу	417
805. Ой у полі конопельки, верхи велененьки	418
806. Ой у лісі, при дорозі	—
807. Журба моя, журба	420
808. Стоить яворъ надъ водою	421
809. Мати сына навчає	—
810. Широкая да улица	—
811. Ой Василю, Василечу	422
812. Ой летіла чорна галка надъ водою	—
813. Що въ неділю сонце сходить, пізенько заходить	423
814. Василю! Василю! любая дитино!	424

Убийство.

815. — Ой підя, сину, на армарокъ пішки	426
816. На дубовімъ мості, тамъ Галя стояла	—
817. Ой повій, вітроньку	426
818. Бондарівна	—

Отрава.

819. Схочу меду, голосъ веду, луже розвивайся	429
820. Не ходи, Грицю, на вечерниці	—

ХН

№№ псень.	СТРАН.	№№ псень.	СТРАН.
821. Світи, світи, місяць	432	825. Ой дівчино чорнобрива	435
822. Ой у полі криничонька	—	826. — Ой сонь, мати, ой сонь, мати, головоньку клянуть	—
823. Жене Василь воли зь поля, вь сопілочку грає	434	827. Мати сина научала	436
824. Ой запівла калиненька вь лузі	—		

Ч А С Т Ь П.

ПІСНИ СЕМЕЙНЫЯ.

Семья и родъ вообще.

1. А вь нашего Омелечка	439
2. Да нема древа ранішого надь дубочка	—
3. Ой, надь моремь, надь лиманомь	441
4. А ще сонце не заходило, а я спати ложуся	442
5. Ой що то за древо	—
6. Ой не шуми, дуже, дібровою дуже	443
7. Ой, Боже мій, Боже мій, та вже батько вмерь!	—
8. Ой, ти, утка, сіра, луговая	444

Сиротство.—Возродный на чужині.—Разладъ съ родомъ.

9. Ой у степу, край дороги	445
10. Ой за газмь зелененькимь	447
11. Та журба жь мене извухила, та журба жь мене извъллила	—
12. Ой матусенько моя, та коли-бъ же ти знала	448
13. Що я кому виновать, за що по- гибаю	—
14. Зашуміли луги, загреміли ріки	—
15. „Ой соколъ зь орломь високо літа	449
16. Летівь орелъ по-надь моремь низько	—
17. Вь неділоньку рано розігралось море	450
18. Чого я тужу, чого я нужуся?	—
19. Ой летіла зозуленька черезь тем- ний гай	—
20. Загуду, загуду	451
21. Сидить собі козаченько, думаеть гадає	454
22. На яворі чорний воронь кряче	—
23. Стоить яворь надь водою, надь воду схилився	—
24. Матусенька свого сина лає	455
25. Лає мене мати моя, лає	—

26. Ой, вийду я за ворота, за вороть- ми кремені крешуть	456
27. Ой умру, я умру, та буду дивиться	458
28. — Ой ви, галки, черношпиречки мої	459
29. У чистому полю	—
30. Вийду за ворота	460
31. Десь у мене родина	—
32. Ой тумань, тумань по долині, тумань качається	—
33. Ой, журавка, журавка	461
34. Зозуленько, моя ненько	—
35. Тумань, тумань по долині	462
36. Ой, не шуми, дуже, дібровою дуже	—
37. Червоная калиненька	463
38. Надь водою калина червона за- півла	—
39. Ти соловей маленький	—
40. Соловійку маленький	464
41. Ти соловей, соловей	—
42. Ой соколю, соколю	465
43. — Полети жь ти, галко, де мій рідний батько	—
44. — Ой вийду я, вийду, стану, по- думаю	466
45. Ой не шуми, дуже, дібровою дуже	—
46. — Мати жь моя, матусенько	467
47. Нема вь світі несчастної надь мене	—
48. Ой, приснився мені сонь справед- ливий зь вечора у ночі	—
49. — Ой Боже мій, милостивий, та який я вродився!	468
50. Приснився мені сонь справедли- вий, ще вчора вь ночі	—
51. У неділю рано-пораненьку, ран- нємь зорею	—
52. — Журба мене суше, журба мене круше	470
53. — Ой буду жь я, буду, приго- доньки ждати	471
54. Ой, не шуми, дуже, дібровою дуже	—

ЖЖ	СТРАН.
55. Нама гора такъ нікому	472
56. Впітала гайка зъ зеленого гайка	—
57. Поставлю я каминочку	473
58. Місяць світить, зоря зоріє	474
59. Ой гаю, мій гаю	—
60. Породила мене мати въ несчастну годину	475
61. Годі вамъ шуміти, зеленні дуги	—
62. Пора приходить, по счастью тужити	476
63. Смутний хожу, не веселий, бідний чоловікъ	—
64. Ой думечки та бережечки та вода поняла	477
65. Сіла собі сіромаха та й думку гадає	—
66. Ой високо та високо	478
67. Та йшовъ козакъ зъ Дону, та зъ Дону до-дому	—
68. Летить орелъ по-надъ моремъ по високій високості	479
69. — Соловейко маленький	—
70. Хожу, блужу по надъ берегъ — тяженько вздихаю	—
71. Ой у полі криниченька	480
Женитьба. — Замужество.	
72. Коли-бъ мені ступка та жорна	481
73. Трасітєся, рубці	—
74. Кукурудза сіється, кукурудза родиться	—
75. Ой якъ мені женитися—въ мене хати немає	—
76. Уродила мене мати дитиною	482
77. Ой дівчино, люблю тебе	—
78. Въ чистімъ полі, край дороги	483
79. У городі верба,—норубавъ же бъ я	—
80. „Молодий козаченько, чомъ ти не женився?“	484
81. Ой, виду я, виду за ворота	—
82. Ой, казавъ соловейко: „въ саду не ною!“	—
83. Ой, піду жъ я горою, долиною	—
84. Ой изъ суботи въ неділю	485
85. „Зелена дїброво, скажи мені правду	—
86. Шумить-гудє дїбровонька	487
87. Ой, Боже мій, Боже, прекрасна дуже	—
88. Рано, рано-пораненько уставала	—
89. Ой горою високою голуби літають	488
90. Подъ вербою надъ водою	489
91. Ой, не стій, яворъ, надъ водою	—
92. У середу родилася — та то мое горе	490

ЖЖ	СТРАН.
93. Чи не жалъ тобі, батеньку, буде	490
94. — Повій, повій, вітерочку, зъ глибокого яру	—
95. — Мати моя хороша! мати моя мила!	491
96. Хлонче-молодче, який ти ледащо!	—
97. Ой пойду я гороньками	492
98. — Дала мене моя мати за нелюба замужъ	—
99. Ой надъ моремъ глибокимъ	493
100. Тече вода зъ-подъ огорода, рине	—
101. Ой у бору воду беру, вода не береться	—
102. Учинила твою волю	494
103. Зелений дубе, чи не жалъ тобі буде	—
104. — Зоря ясная, чомъ не сходила	495
105. Ой піду я, молодая, по надъ гіроньками	—
106. Ой гаю жъ мій, гаю! гаю, рідний брате!	—
107. Насіяно, наорано, та нікому жати	496
108. Ой за гаємъ зелененькимъ	—
109. Въ чистімъ полі край дороги, лежить камєнь мармуровий	—
110. Хотіла мене мати	497
111. Ой таточку, таточку	498
Согласная жизнь въ супружествѣ.	
112. — Чорні очі, якъ терєнь	—
113. Ой загувъ, та загувъ, сизий голубонькє рано на зорі	—
114. Поставлю я коня въ наряді	502
115. Ой изійду я на круту гору	504
116. По садочку хожу я, хожу	506
117. У городі вишня, відтілъ вода вийшла	509
118. По тїмъ боді Дунаю, Дунаю	510
119. Ой закувала зозуленька, закувала	511
120. За річкою слобода	514
121. Ой, хто жъ то оре? То жъ Пилипчо	516
122. То жъ не сизий голубонько по дереву вьється	—
123. Спаснбі Богу, що мій чоловікъ добрий	517
124. Ой, зажуриться бідна удівонька	518
125. Жило собі два сусіди	519
126. Ой зъ-за гори дрібенъ дощикъ, зъ-за гори	520
127. А пійшовъ милий у дорогу	524
128. Поїхавъ милий въ дорогу	—
129. Зелена сосонка	529
130. У Києві на базарі	—

КІУ

МѢ ПЪСЕНЬ.	СТРАН.	МѢ ПЪСЕНЬ.	СТРАН.
131. Чоловігъ жінку веде пзъ шинку	529	167. Ой, на горі, на горі	564
132. Та й уродився при несчастній долі	531	168. Ой у броду, броду, брата дівка воду	—
133. Сидить собі сиромаха, думає, га- дає	—	169. Ой, щось хмариться, туманиться	565
134. Прийшовъ козаць зъ війська, зъ дороги	532	170. Ой сама жъ я, сама	—
135. Засвітали козаченьки похідь зъ полуночи	—	171. Поставлю я кровать до зеленого дуба	572
136. За тучами, за громами сонечко не сходить	533	172. „Ой умру я, та моя матюкно, або пруйчъ пуйду	573
137. Ой піду я въ суботу въ роботу .	—	173. Дівка Катерина личенько білила	574
Невыгодныя сторони поможє- нія жєнщини.			
138. Ой, що зупрочка да за хмарочку закотилася	536	174. — Ой, гай, мати, гай	575
139. Гля, гля, сірі гусє, вже жъ ви наплавалися	537	175. Ой піду я до криниці, беруть во- ду молодичі	—
140. Дала сь мене, моя мати, за Ду- най, за Дунай	—	176. — Гости мої, ви любовненькїї	—
141. Да коли бъ же я, моя мати, свою доленьку знала	538	177. Ударила бъ гайдука	576
142. Чи я въ полі не пшеница була .	—	178. Змішався щавїй зъ лободою	—
143. Вїйду на гірочку	542	179. Стоїть верба надъ водою, волнише собою	—
144. Охъ и Боже мїй, Боже, яка я вро- дилася	543	180. А вже жъ мені не хочеться	577
145. Пійду я по гірочці	—	181. Ой, високо сонце сходить	—
146. Гей гукъ, мати, гукъ	544	182. — Мое любє закохання, пусти мене на гуляння	578
147. Ой не шуми дуже, дуже	545	183. На улиці дудка грає	—
148. Ой вїйду въ чистє поле	547	184. — Ти, зіронько, ти, вечірняя	579
149. „Осичино, березино	548	185. Дівка зъ ложки умывалася	580
150. Люде йдуть жита жати	550	186. Ой їду я зъ дороженькі	581
151. „Чи я тобі не казала, чи я тобі не кажу	551	187. Та не бий мене, мїй миленькій якъ ти п'янь	—
152. Ой у полі нивка	—	188. Пуръ єму, пекъ єму	—
153. Чорна гречка, білі крупи	552	189. Та въ зеленому мачку	—
154. Ой матїнко, вишенько	—	190. Ой оддала мене мати	582
155. Ще сонечко не зіходило	553	191. Ой, оддала мене мати	—
156. Пійду замужъ, хочъ одвідаю	555	192. „Ой, кудру, кудру, кудрава	586
157. Поїхавъ муй миленькій у велику дорогу	—	193. „Мандруй, мандруй, серце, за мною	590
158. Пусти жъ мене, мати, борвіночку рвати	556	194. Ой заржи, заржи, вороний коню, на круту гору йдучи	—
159. Ой тихая да річенька Лебедїнь	—	195. Соловей мїй, соловїєчко	—
160. Пливй, пливй, селезеньку, поки води стане	557	196. По-підъ гаємъ зеленесенькимъ	591
161. Черезъ садъ-виноградъ	—	197. Ти соловей, ти соловейко	592
162. Сама я, самесенька, якъ билина въ полі	558	198. Ой, я зроду лишенька не знала .	—
163. Сама собі дивуюся	559	199. Ой, дурная жъ я, й да не розум- на дівчина	595
164. „Ой мати, мати, мати, ой часъ тєє жито жати	561	200. Перебрївъ я черезъ річку та й ставъ на пісочку	600
165. Де я не ходила, де я не блудила	562	201. Охъ мені горе, да моїй моло- дості	601
166. Післала мене мати въ лугъ ка- лину ламати	563	202. Да й у лузі калиночка	602
		203. Ой ходила дівчина по бережечку	603
		204. Ой, я зроду лишенька не знала	—
		205. Пасла дівчина качку	604
		206. Ой тамъ за ярємъ брала дівка лєнь, да забула повязати	605
		207. Ой на горі дощъ иде, а въ полі туманъ	607
		208. Міслала надъ водою, челядь на й улиці	—

№№ п'єсень.	СТРАН	№№ п'єсень.	СТРАН.
209. Ох, мені горе, да муйй молодости	607	243. Та пропивъ чоловікъ усі гроші	636
210. Й а на віщо жъ ти, доню, уповала?"	609	244. Ой п'яна я, п'яна	638
211. Ой ходивъ Івана по крутуйй горі	—	245. Ой въ саду черешенька зацвіла	—
212. Ой ти, несужений друже	610	246. Ой сама я въ хаті, ні съ кимъ розмовляти	641
213. Роменъ-зілля, роменъ-зілля по дорозі ростивається	—	247. Мене мати за нелюба оддала	642
214. Ой жаль, жаль, да не вернеться — знаю!	—	248. Зеленая верба, кучерява груша	643
215. Боло млина, млина червона калина	611	249. Ой гай мій, гай, чого шумишь не помалу	645
216. Бумъ кумі радъ	614	250. Чи я жъ тобі не казала	647
217. Горе мое, горюванне	615	251. — И шумить, и гуде	648
218. Івана, розудалий молодець	—	252. — Чого мені журитися, акої неволі	649
219. Стороною дощъ йде, а низомъ туманъ	—	253. Горе жъ мені, козакові, нема сіна ловавові	654
220. Ой, горе, горе, що чужая україна	616	254. Оженився Семень, да взявъ жінку хорошу	655
221. Ой сама я, сама, якъ блинна въ полі	619	255. Та журба жъ мені, моя мати, журба за журбою	659
222. — Буди идешъ опевтаній? (?)	621	256. Ой ти досада, ти досадонька моя	663
223. Ой горе, та недоля, взяла мужа своя воля	622	257. Добре було жити — перву жінку бити	664
224. Ой горе жъ мое, горе!	—	258. Де чумачевьки стояли	665
225. Стігала, стігала дівчинонька білу постіль на кровать	—	259. И сміхъ и публяка!	666
226. Та бодай же я марне пропала	623	260. Ой жаль животу	667
227. Ой у лузі калина білимъ цвітотъ зацвіла	624	261. „Поїдь мені, мій миленький	—
228. — Доломъ, доломъ, долиною	625	262. Пійшовъ би я въ лісь по дрова	—
229. Немериха	—	263. Ой ти, матючко родима	668
230. Соловейко маленькій!	626	264. У неділю на весілі прогуляла	—
231. Ой зъ-за гори високої гуси вилітають	—	265. Ой якъ мені та до дому йти	669
232. Гула, гула голубонька по-міжъ голубами	627	266. Ой мій чоловікъ	—
233. — Ой хмію, хмію, зелений, кудрявий!	628	267. Невеличка пол'вина, да густі коніці	—
234. Пийте, люде, горілочку, а я буду воду	—	268. — Та, Марусенько, серденько	670
235. Мати сина оженила	629	269. — Святий Боже, святий кришкій, свята твоя воля	672
236. Ой учора изъ-вечера, якъ місяць мінився	—	270. Та не звідтиль місяць сходе, звідкиль ясна зірка	675
237. — Ой повій, вітру, въ тую стороньку	630	271. На що жъ мені женитися, на що мені жінка	—
238. Ой підъ гаскъ, гаскъ зелененькимъ	631	272. Охъ, була вчора на весілі	676
239. Ой прихавъ козаченько зъ поля	632	273. Да пошовъ милій у поле орати	—
Невыгодныя стороны положенія мужа.		274. Пряла бъ же я куделицю—головка болить	—
240. Якъ оддала мене мати заміжъ	634	275. „Да пряди, пряди, моя пряха	677
241. „Горе мені, горе, що мені робити	635	276. Ой у саду вишня	678
242. Сама хагу поставила, сама й виспала	—	277. Прихавъ Звиринський зъ дороги до дому —	—
		278. Який чоловікъ, така його жінна	679
		279. Нема чоловіка въ-дома	—
		280. Сидить дядько, люльку курить	680
		281. Дивуються сусідоньки, що я иду пити	—
		282. Соловейко миленькій	681
		283. Та напилася ея, ледво стою	—
		284. Ой пила, я пила, чипчичень згубила :	—

XVI

№№	СТРАН.
286. Тутъ була вдова мила	682
286. Ой посіявъ мужикъ ячмінъ	—
287. Чого жъ мені до дому	683
288. Ой въ лісі, лісі сова скрегоче	—
289. Пішла жінка на базаръ	—
290. Ой коли бъ ти хозіинъ, та волки собі мавъ	684
291. Ой самъ іду дорогою	—
292. Сіно собі громадила	685
293. Ой задумавъ селянинъ мішачочку брати	—
294. Поїхавъ Івасъ на поліваннячко	686
296. Ударила бъ гайдука	687

Взаимныя отношенія жєны и сѣмьи мужа.

296. — Ой, нічка моя невеселая	688
297. Ой, ти, дїбровна та зозуленька	—
298. На бережку песочокъ	689
299. „Ой ти, матюнка старая	—
300. „Ой ти, галочко, чорная, маленька	693
301. — Ой ти, багачу, я тебе добре знаю	697
302. — Чи ти, невістко, сегодня приведена	698
303. Куди, дерево, куди хилишся	—
304. Ой спитъся мені	700
305. Ой ти, мамко моя	701
306. Не спитъся мені й не дримається	702
307. Хто жъ у насъ рано встаетъ?	703
308. Ой лихо, лихо, де свєкруха е	704
309. Оженила мати свого сина	711
310. Ой на той двіръ, де мій милий	718
311. Ой піїду я лісомъ-боромъ	—
312. Закувала зозуленька на жовтімъ пісочку	719
313. Ой у Ганни свєкруха лихая	720
314. Ой лугомъ, лугомъ да вода йде	722
315. Місяць надъ водою, челядь на й улиці	—
316. Дождивъ іде, накрапує	723
317. Соколоньку ясний	724
318. Коло млина не лобода	—
319. Дїверъ зъ невісткою	—
320. Що у батеньки свого горе	725
321. И а въ, свїтлиці при столі	—
322. Напила жъ ся горівки и ще ся надїю	—
323. Поїхавъ Ясєнько та й на воєванне	726
324. Ой у городі гордовина	727
325. Ой, за гасмъ, гасмъ зелененькимъ	—
326. Ой уже сімъ літъ доньця зъ-за Дону нїтъ	734

№№	СТРАН.
327. Ой рано, рано возула ковала	735
328. Іхавъ чумаць у дорогу	736

Взаимныя отношенія мужа и жєниныхъ родныхъ.

329. „Куди ідешъ, орієнтаний?“	737
330. Високий тинъ бачу, та й не перескочу	—
331. Не оддала мене мати	739
332. Теперъ моя воля	742
333. У недїленьку рано	—
334. У насъ у городі два кушчки м'яяти	746
335. Ясна зіронька закотилася	747
336. Зажуриться та дївчинонька, що на половині садъ розвився	—
337. Оддала матюнка та свою донечку у чужую стороночку	748
338. Зелена дїброва безъ вітру шумить	751
339. Сидить ненька край віконечка	758
340. Соловейку, рання пташечко	—
341. Та по тїмъ боці Дунаю, Дунаю	759
342. — „Завїзъ ти мене въ чужу сторону	760
343. Ой за горами вода дунаями	—
344. Ой не шуми, луже, ти, зелений гаю	761
345. Що й у мого батенька	—
346. Изъ-за гори високої гусі вилїтають	762
347. Милий милу питає: „чого засмутилася	—
348. Ой вїду я на гору крутую	—
349. Ой високо, високо клинь-дерево отъ води	763
350. Ой буду я, буду, недїленьки ждати	—
351. Ой ти, часечка, ти, чубасечка, позичъ мені чуба	—
352. Ой изъ лісу, лісу темного	764
353. У недїлю рано во всі дзвони били	—
354. „Ні на кого жалковати	765
355. Бїдна моя головонька	—

Смерть жєны. Положеніє вдовца. Вторичная жєнидѣба.

356. Ой, горе, горе, да безъ чоловіка	766
357. Якъ поїхавъ королєвичъ на полюванне	—
358. Ой, у саду-винограду	778
359. „Ой умру, мій миленький, умру	782
360. „Ти й зле, мамцю, зробила	785
361. Сама мати провинила	786
362. Якъ задумавъ соколонько (голубонько) діти годувати	790

№№ всѣхъ.	СТРАН.
363. Заливъ Іванъ, загулявъ	790
364. Ой, умру я, мій миленький, да буду дивитися	791
365. Поїхавъ Александра у далеку до- рогу	—
366. Чи я жъ тобі, моя матінко, та давно не казала	798
367. „Ой, слаба я, слаба я	794
368. По надъ бережиною стояла	795
369. Коло колодезя, коло дубового	—
Смерть мужа. Положеніе вдови.	
Вторичное замужество.	
370. Пішовъ миленький за кісь	796
371. А я, молода, віддалася	—
372. Якъ умеръ мій извощикъ	797
373. Ой изъ-за гори буйний вітеръ мовіває	—
374. Ой зима, зима, ти холодная	802
375. Калинонька, малинонька, розовъ бѣлий цвѣтъ	805
376. Пішла вдова долиною	806
377. Да шумить, гуде дїбрівонька	808
378. Шумить, гуде дїбрівонька	810
379. Якъ вийду я за ворота	811
380. Умеръ, умеръ нашъ полковникъ, ще й тихая мова	—
381. Съ-пидъ зеленого гайка виїтала гайка	—
382. „Сирова лїщиночка, чомъ не го- риши, тільки курнися	812
383. Ой не знала удівонька, якъ у свігі житъ	—
384. „Ой удово, вдово, удово-небого	813
385. Ой, коли бъ мені чарка да горі- лочка пляшка	815
386. Край города, край села	—
387. Побила шевка лиха година	818
388. — Ой ти, річко бистрая	820
389. А въ неділеньку да й зараненью	821
390. Зажуриться бідна вдова	—
391. „Калиноньку ломлю, ломлю	822
392. „Зашуміли гори и бистрій ріки	823
393. Умеръ богатиръ, зосталась уді- вонька	824
394. Стягла, стягла дівчинонька по- стельку біленьку	825
395. Ой умри, старий, умри	826
396. Зажурилася бідна вдовонька	—
397. „Ой не літай, сіра утко, до озера води пяти	827
398. Ой поїду я гіривками	—
399. „Що сегодні дома, а завтра поїду	828
400. Пошла замужъ молодою	832

№№ въ вѣхъ.	СТРАН.
401. Горе жъ мені, горе, нещастлива доля!	832
402. Пропавъ куликъ надъ водою	833
403. Лежить млиий на печі	—
404. Налинули соколи съ сторони	834
405. А въ неділю въ-ранці	—
406. Жона мужа вряжала	—
407. Ой у полі дві тополи, а третя вишня	836
408. Ой летіла стріла по-надъ синє море	—
409. Налетіли голуби изъ чужої сто- рони	838
410. Жена мужа не злюбила	839

Вездѣтныя старики.

411. Якъ задумавъ старий женитися	842
412. „Бреди, бреди, діду	844

Дѣти.

413. Не дїброва шуміла	847
414. Въ неділю ранню зорю, до бо- жихъ цервовъ задзвонено	849
415. Ой йшли чумаки зъ України	850
416. Побратався сокиль съ сизокри- лимъ орломъ	851
417. Ой зъ-за гори буйний вітеръ віє	854
418. Пливе лебедь зъ лебедатами	858
419. Ой Боже, Боже, коли той вечоръ буде	—
420. „Ой ти, братіку зайвороньку, пусти мене у сусіди“	860
421. Ой Боже, Боже, коли той вечоръ буде	861
422. По надъ тихимъ Дунаємъ	864
423. — Маленький соловейко, чому не щобечешъ?	—
424. Ой зъ-відъ гори тихий вітеръ віє	865

Положеніе сына въ семьї.

425. Ходить голубъ по комнаті, голуб- ка по хаті	867
426. Ой, дубъ на березу гіллямъ похи- лився	868
427. — Кучеравий дубъ, чомъ ти не зелений	869
428. — Ой, у полі край дороги клянь- дерево має	—
429. „Мати жъ моя, мати, чомъ мене не женишъ?	870
430. Веду коня до Дуная, куянь не хоче пяти	872
431. „Ой, матінко, та не гай мене	873

XVIII

№№ п'єсень.	СТРАН.	№№ п'єсень.	СТРАН.
432. Зимо, зимонько, зимо люта	874	460. Гомінъ, гомінъ по діброві	890
433. „Сини мої, соколоньки, де жъ ви поділися	—	461. Ой у місті та на ринку стала ся новина	—
434. Якъ була я молодою та дванад- цять синівъ мала	875	Положеніє дочки въ сѣмьѣ.	
435. Ой добрая та годинонька була	—	462. Що то въ лісі зашуміло?	892
436. Ой краще, краще чорненький во- ронъ	877	463. Ой, хлопчача біда — у некрути брати	—
437. — Десь у тебе, козаче, не рідная мати	878	464. Немерівна	—
438. Породила мати сина сокола	—	465. Ой, у полі могла	896
439. „Ой сонъ, мати, ой сонъ, мати, сонъ головочку клоне“	879	466. Шкітишъ, швітишъ коло дороги	—
440. „Рубай, сину, асенну — буде кочержило	—	467. Да горе жъ мені па чужині	897
441. „Темна нічка не видкая - не вид- но ходити	880	468. Ой зъ-за гори курно та димно	—
442. Ой зацвіла калиненька у темно- му лузі	—	469. Зеленеє жито, зелене	898
443. Ишли ляхи на три шляхи	881	470. „Оженися, сину, оженися, Ва- сильчу	900
444. Ой мала вдова сина сокола	—	471. Полюбила Гриця чорнобривця	904
445. Не ходи, козаче, по-надъ бере- гами	882	472. Въ Бердичові на риночку	—
446. „Ой мати, мати й а що ти га- дала	—	473. Ой, у полі дубнячокъ та ще й зелененький	—
447. „Рубай сину яворину, добре клин- ня буде	883	474. Зойду я на горву	905
448. — Тече річка невеличка, та й колишиться	—	475. Мати моя руйдна	—
449. — Ой коли бъ я зозуленька, собі крила мала	884	476. „Зелений дубе! чи не жаль тобі буде	—
450. Ой не спиться доброму молодцю	—	Братъя и сестры.	
451. Въ полі дороженька ні широка, ні вузенька	885	477. На край села жила удова	907
452. Два дубочка, два дубочка, яворъ зелененький	—	478. Та пішли лашки изъ Аршави	908
453. „Соколоньчу - сину, чини мою волю	886	479. Й у Києві на Подолі	910
454. А въ неділоньчу рано по рану	—	480. Наваривъ братъ цыва п'явень- кого	914
455. — Наступала чорна хмара, а дру- гая сняя	887	481. — Ой дівчино, дівчинько!	915
456. „Ой вижду я, вижду на гору кру- тую	—	482. Ой, шли чумаки зъ України	—
457. Ой мандрувавъ молодий козаче	888	483. Зазвавъ братъ сестру багату	916
458. Надъ моремъ глибокимъ	—	484. Ой, голя, голя, нещастлива доля!	917
459. „Ой хмелю, мій хмелю, де ти зі- мувавъ	889	485. Сь понеділка на второкъ	—
		486. Ой, підъ дубкомъ, підъ дубкомъ	921
		487. Не пой, соловейку, рано-пора- венько	927
		488. Ой, зацвіла червона калина	928
		489. Не сизая голубонька въ темнімъ лузі кувала	—
		490. Тимъ на світі хлїбъ не родить	929
		491. Не любивъ Романъ жони	—

ЧАСТЬ III.

ПІСНИ БЫТОВІЯ.

№№ ПІСЕНЬ.	СТРАН.	№№ ПІСЕНЬ.	СТРАН.
Козацькія.			
1. У свату неділю не сязі орли за- клетотали	933	34. Ой по Дону, по Дону, по тихому дунаю	952
2. Нетяга	934	35. Ой не знавъ козаць ні горя, ні нужди	—
3. Тожь не снняя хмарочка насту- пає	935	36. Зажурився соколонько—бідна жъ моя головонька	—
4. — Ой поважай стару матірѣ, хочъ вона й не рідна	—	37. Туманъ поле покриває	953
5. Ой чні-то воли, що по горі хо- дили?	936	38. — Гей козаченьку, пане жъ мій .	954
6. Боже жъ ти мій милий, Боже милостивий	—	39. Чи на біду, чи на горе сірома вродився	—
7. Ой хортуно-хуртовина!	—	40. Що й у Києві ой да на риночку .	—
8. Ой зъ-за гори, изъ-за кручи рип- лять вози йдучи	937	41. Чорна хмара наступає, ставъ до- щикъ накрапати	955
9. Зажурився соколонько	—	42. Ой по морю, ой по морю	957
10. Одь Києва до Питера мостили мости	938	43. Ні на кого жалувати	—
11. Ой чомъ соловей не щебече?— Голосу немає	—	44. Стоить яворъ надъ водою	958
12. — Розвивайся ти, сухий дубе: на тобі морозъ буде!	—	45. Ой на горі да женці жнуть	—
13. — Стукни, коню, копитами объ порігъ	939	46. А въ неділеньку да зараненько .	959
14. Не метіль зъ моря піднімалася .	—	47. Ой галочки—свзоперочки, подій- майтесь въ гору	—
15. Ти місяцю, який же ти ясний! . .	—	48. Ой зацвіла калиненька въ лузі . .	960
16. Ой изъ-низу вітеръ віє	—	49. Та шумить, гуде вітеръ по ді- брові	—
17. Ой крикнули лебедоньки у синє- му морі	940	Гайдамацькія.	
18. Пливє човенъ води повенъ—коли объ не схитнувся	—	50. Лебеденко	962
19. Надъ річкою явірѣ стоить	941	51. Повернувся я зъ Сибіру — нема мені долі	—
20. Ой вийду я, вийду на гору кру- ту	—	52. Ой горе жъ мені, горе, несчаст- ная доля!	963
21. Край Дунаю трава шумить	—	53. Сава Чалій	965
22. Сокил зъ орломъ купається	946	54. Ой поїхавъ Романъ Жамбенко у Берекивъ за довгами	967
23. Ой тамъ въ степу, при дорозі	—	55. — Ой ви, козаченьки, ой ви, мо- лоденьки	—
24. Ой підъ гаємъ, лиманомъ	—	Рекрутськія.	
25. Да не журъ мене, стара нене	947	56. Наступає чорна хмара, а другая снна	968
26. „Гонять, мамко, на сторожу	—	57. Добре було, добре було	969
27. Не журъ мене, стара нене	948	58. Щось на мене люде ворогують . .	970
28. Самъ я не знаю и не відаю	—	59. Ой смутенъ же я, смутенъ, тж- ко зажурився	—
29. Сидить удова край оконця, ри- дє	949	60. Ой у полі два дубки	971
30. Гей гукъ, мати, гукъ	—	61. Ой, мати моя, не жалуй мене	—
31. Въ огороді та криниченька	950	62. Закувала зозуленька на червоній калинні	973
32. Ходивъ, блудивъ козаць по діб- рові	—	3 . Говорять пооди, ще й багаті люде . .	—
33. Гайдарики, гайдарики молоді	951		

XX.

№№ п'єсень.	ОТРАП.
64. А вь Кам'янці на риночку висока могила	974
65. Ой, п'єе чумакъ, п'єа да й почавъ гулять	—
66. Сь-підь Києва города, тамъ протекала бистра речушка	975
67. Чорна хмара наступає	976
68. Жила, жила та удівонька	—
69. А зь вечора, у ночі	977
70. А вь неділеньку рано дощикъ накрапає	982
71. Задумавъ я женитися	—
72. Ой изь лісу изь темного	983
73. Ой за лісомъ та да нерелісомъ	985
74. Чи ляшкамъ, чи панкамъ	986
75. Сюди луги, туди луги	—
76. Ой померъ отець и померла мати — лишилася сирота	987
77. Ой снігъ иде, туга віма буде	988
78. Ой чи чула, моя дола	—
79. Шуміла дїбровонька зелененька	689
80. Ой взяли возака вь салдати	990
81. За гамь зелененькимъ доріжка лежала	991
82. Шкода, шкода білого цвіту	—
83. Сади мої зелені рано процвітають	992
84. Вь чистимъ полі висока могила	—
85. А вже то та слава по всімъ світі стала	993
86. Край долини, край широкої нивки	—
87. „Розвивайся, сухий дубе	994
88. Шумить, шумить дубровонька	—
89. По нідь лісомъ, охъ тамъ битий шлячює	—
90. Ой запвіла калинчонька гіллямъ у долину	995
91. Тиха вода, тиха вода	—
92. Летіли ворони черевъ синє море	996
93. Затуманився туманъ	997
94. А вь неділю пораненьку всі дзвони задзвонили	—
95. Чогось хвила (вода) колотиться (коломутна), бо єї хвила збила	998
96. Охъ п'яна-жъ я, п'яна, та до дому не зойду	1000
97. Ой стану я, подумаю, що я хлопець молоденькій	—
98. Зажурився сивий соколонько	1001
99. „Чого жъ ти, моя мати, рано не збудила	1002
100. — Ой, море, море, та й ти, Дунаю	—
101. Взяли, взяли возака вь некрути	1003
102. У моему саду пташки щєбетали	—
103. Ой зь-за гори чорни хмари вь закуті	1004

№№ п'єсень.	ОТРАП.
104. Ой били, били вь барабани	1004
105. Ой, у саду, саду береза стояла	—
106. „Ой, Боже же мій, Боже	1005

Солдатскія.

107. Ой у лузі калина весь лугъ изь красила	1006
108. Загадали козаченьки вь походъ о-півночи	—
109. Ой хто, братця, не бувъ за Дунаємъ	1007
110. Годі, братця, намъ журитися	—
111. Ой поле, поле	1008
112. Ой біда, братці, біда	—
113. Калина-малина, чомъ мерано зацвіла?	—
114. Зелена дїбровонька вь три ряди посажена	1009
115. Роскотясь гора по тій строні	—
116. Що не лугъ шумить	—
117. Дорожка твоя	1010
118. Ой летять, летять три соколоньки врьдъ	—
119. Надівайте біле плаття, мундиръ на себе	1011
120. У полі пундъ вербиною хижина стояла	—

Бурлацкія.

121. Ой жили ми на морі	1012
122. Було жъ насъ три брати	—
123. Ой у корчі на риночку	1013
124. Ой наступила чорна корова	—
125. Нема вь світі гіршъ нікому	1014
126. — Ой фортуно израдлива	1015
127. Зійшло сонце підь віконце	1016
128. „Ой Петре, Петруню	1017
129. Козаченько безъ счастья, безъ долі	1018
130. Охъ пійду я, сяду вь зеленімъ саду	1019
131. Несчастливий козаченько	—
132. — Ой, гаю мій, гаю	1020
133. Ой у полі, вь полі вилітали два орли	—
134. „Ой сину мій та Негруєнко	1021
135. Котився місяць вь хмарі	1022
136. Ой служивъ я у вдови	—
137. Забіліли сніги, забіліли	1023
138. — Ой теперъ, мий братця	1024
139. Зелений дубочокъ на лрь похилився	—
140. Ви, лужечки, крути бережечки	1025
141. Нікому я такъ не дивуюсь	—
142. Та погнавъ наймитъ воли на нічъ	1026

№№ всьєтѣ.	СТРАН.
143. — Голубь-голубочекъ	1026
144. Якъ пішовъ же Травниъ	1027

Чумацкія.

145. Задумали чумаки въ дорогу	1028
146. Чумаць иде у дорогу	—
147. Молодий чумаченько воли запрягає	—
148. Весна красна наступає	1029
149. Въ огороді буркунть-силья по тичинні вьється	—
150. Ти, соловей, соловейко	1030
151. Сидить чумаць міжъ волами, та й на візъ похилився	1031
152. Зажуринися вражі вороженьки	—
153. Ой въ городі два яворка	1032
154. Черезъ греблю вода ринє	1033
155. Изъ-підъ гори, зъ-підъ Лиману	—
156. Ой я въ роду чумакую	1034
157. — Ой чумаче, чумаче	1034
158. Ой изъ-за гори, изъ-за кручи	1036
159. Ой нема слави, ой нема поваги	1038
160. Ой пішли чумаки въ дорогу	1039
161. Иде чумаць дорогою	—
162. Ой пье чумаць, пье	1040
163. По горі, горі шениченьки дрі	1041
164. Горе мені на чужині	—
165. Чумаче-бурлаче	1042
166. Катлюся ясно сонце по-надъ горою	—
167. Ой по горахъ, по долинахъ високихъ	—
168. У неділю въ-ранці, рано-пораненьку	1043
169. — Ой воли жь мої, сиві голубки	—
170. Ой у полі та кривиченька	—
171. Зажурився та нашъ чумаць Макаръ	1045
172. Ой котлюся та ясне сонце	1046
173. Якъ задумавъ Харько, задумавъ Захарченко	1048
174. Ой у полі край дороги чумаць волівъ наповає	—
175. Ой високо сонце сходить	1049
176. Ой зъ-за Дону, зъ-за ріки	1051
177. Ой ясно, прекрасно сонечко сходить	—
178. Ясно красне сонечко зіходить	1052
179. Ой въ неділеньку, рано пораненьку	—
180. Хто не пивъ води та дунайскої	1053
181. Гей, та ходивъ чумаченько сімъ лѣтъ по Дону	—
182. Ой сивъ пугачъ, ой сивъ, замурився	1057

№№ всьєтѣ.	СТРАН.
183. Ой пішли козаченьки изъ-за Дону	1057
184. Косить хозяйнє у степу траву	1058
185. Гей, гей! та журьба мене зсушила	1059
186. Гей, гей!	1060
187. — Ой гуль, мати, гуль, де горілку пьють	—
188. Ой я чумаць несчастливий	—
189. Ходить чумаць по ринєу	1062
190. „Ой куди жь ти, чумаче, мандруєшь?	1063
191. Зажурився бідний чумаць	—

Пісьони врьємєнь врьєностной зависимости.

192. Добре було нашимъ батькамъ на Україні жити	1064
193. Добре було нашимъ батькамъ на Вьраїні жити	—
194. Горе намъ на гетманщині	—
195. Ходить попикъ по церькові	1065
196. Намахався мужикъ волосомъ, намахався цїпомъ	—
197. Повіяли вітри все буйні	1066
198. Ой у саду авіронько	—
199. Ідень чобіть на обцасі а другий на корєу	1067
200. Поровняй, Боже, гори, долини рівненько	—
201. Въ чистімъ полі на роздолю	—

Сословныя.

202. Ой на горі та долина глибока	1068
203. Ой на горі ставочокъ	—
204. Не далеко става, у Джулині у пана	—
205. У нашої слободі та нова новина	1071
206. Ой тамъ на долині, та й на скородині	—
207. Єсть у лузі калина	1073
208. Ой за гасмъ зелененькимъ	—
209. Що козацькая жона	—
210. Похотівъ міщанинь міщаночку взяти	1075
211. — Дівчинонько-вишенько, куди йдешь?	1076
212. Ой пігнала дівчинонька агмяточка въ поле	1077
213. Ой зійшло, зійшло два місяці яснихъ	1078
214. — А ти, дячку ученій	1080
215. — Благослови, Господи, на всяке врьє	—
216. Чоловікъ дорогою йде	1081
217. Ой у полі, на подолю	1082

XXII

№№ п'сень.	СТРАН.	№№ п'сень.	СТРАН.
218. Ой тамъ на горі	1037	240. Понесу ему пити, істи	1092
219. Била мене мати	1083	241. Гуде, шумить дубиною	—
220. Да ходила красная дівка	—	242. Гей мала я три журби	—
221. — Ой, мати, мати, москаль у хаті	—	243. Изъ-за гори, зъ-за лиману	1093
222. Долина долинушка, долина широка, долина глибокая	—	244. Ой то тобі приснилось	—
223. Якъ улана не любити	1084	245. „Горівочко, люблю тебе . . . . .”	—
224. Приїхали до Марусі	—	246. По-підъ гору крутую	1094
225. Головонька жъ моя бідная	1085	247. Ой вчора изъ вчора п'яненька була	—
226. Ой приїхавъ Орличенько	—	248. Горівочко псяв'яро	1095
227. Коло броду, броду брала дівка воду	—	249. Я тобі, мій миленькій	—
228. Ой пасъ вівці да на Бондарівці	1086	250. Ой біда, біда не той чоловікъ	—
229. — Иди, доню, въ хату	—	251. „Коли пити, не мутити . . . . .”	1096
230. Коло млина, коло броду	1087	252. Ой піду жъ я до боршмоньки	—
П'яниця.			
231. Хто туу горілочку пивае	1088	253. — Ой п'яна жъ я, п'яна	—
232. Ой флашечко - потішечко, кубочокъ- радоши	—	254. Килишечу рабенькій	1097
233. Ой п'янь, п'янь та валюся	1089	255. Якъ же мені въ корчмі не сидіти	—
234. — Не я п'яний, горівочка п'яна	—	256. Горілочко, дівочко, дівочко	—
235. Якъ пивъ, такъ пивъ	1090	257. Та не вродила мене мати а діла робити	—
236. Ой гулявъ же я въ понеділокъ	—	258. Ой хотъ же я п'яна на виду	1098
237. Охъ напивъ, нагулявъ	1091	259. Серце мое любее	—
238. Ой мій чоловікъ та п'яниця	—	260. Ой куме, куме, ньеньки субота	—
239. Несчастливий чоловікъ горівки напивса	—	261. На долині стоить коршма	1099
		262. Наши хлопці-молодці	1100
		263. Пий горілочку, випивай смакоту	—
		264. Ой що жъ ми будемъ, браття, ро- бити?	—
		265. Чарко жъ моя й оковита	1101
		266. Радуйся, чарко	—

ЧАСТЬ IV.

ПІСНИ ШУТОЧНЫЯ.

1. Чарочко-повночко	1105	20. Полюбивъ козакъ Марину	1111
2. Ой у саду, у садочку	—	21. По телята йду	—
3. Зродили опенечки коло колодочки	—	22. Ой за гаємъ, гаємъ	1112
4. А зъ гори та въ яръ	1106	23. Ой пасла дівчина ягняточка въ полі	—
5. Ой покину ціпъ на току	—	24. Козакъ коня нагувавъ	1113
6. Купивъ козакъ Олені	1107	25. Навідала кубелечко	—
7. Любивъ козакъ Олену	—	26. Шелестъ, шелестъ по дубині	—
8. „Ой, дівчино милостива . . . . .”	—	27. — На тарілці білий сиръ	—
9. Дівчино, сподівайся талану	—	28. Ой гуляю порубочки	1114
10. На що мені та городъ городить	1108	29. — Гандзю, Гандзю моя мила	—
11. Кукуріку, півняку	—	30. „Ой, Гаю, не йди у поле . . . . .”	1115
12. По садочку ходила	—	31. „Ой відкиль ти, дівчино?”	—
13. Байте, дівки, тропака	—	32. Ой на току, на току	—
14. Прекрасная дівко Марійко	1109	33. — Ой дівчата-голубочки	1116
15. „Ой де дівка була? . . . . .”	—	34. Якъ я була мала, мала	—
16. Очереть, осова	—	35. Теперь же я не сява, не така	—
17. Дівчино, вишенько	1110	36. Ходжу, ходжу коло хати	—
18. Ой ходила дівчина бережкомъ	—	37. Ой на горі хата	—
19. „Мати, мати, хочу істи . . . . .”	1111	38. А дівчата, дайте, дайте	1117

№№ п'єсень.	СТРАН.
39. А я тобі сала	1117
40. На бережку у ставка	—
41. „Ой ти, гарний Семене	—
42. На улицю не піду	1118
43. Ой, Грицю, Грицю, Грицю	—
44. Бувъ Гриць на ринку	—
45. И соха въ землі	—
46. Якове, Якове!	—
47. А до мене Яковъ приходивъ	1119
48. А въ городі верби гнутья	—
49. Ой зъ за гори сонце гріє	—
50. Закотилось асне сонечко	—
51. А Иванко молоденький	—
52. „Иди, Грицю, на улицю	1120
53. Іхавъ хлопець до млина	—
54. Не займай, мене, Грицю	—
55. Ишовъ Гриць зъ вечорняць	—
56. Бобъ ти тамъ бувъ	1121
57. Не стій, дівко, підъ корчмою	—
58. Вонъ, хлопці, вонъ	—
59. Славна рибка рибепъ	—
60. Тонкий да високый дубокъ	1122
61. — Ой Василю, Василю	—
62. Гей підъ горою, підъ перевозомъ	—
63. Гриць мене, моя мати	1123
64. Не такъ голосъ, не такъ голосъ	—
65. Ой ходили-блудили парубки	—
66. Ой сівъ собі щигликъ та й думає	1124
67. Чи ти мене не знаєшь	—
68. А ще жъ бо я на улиці не була	1125
69. Ой хочъ голий, обідраний	—
70. Було літо, була зима	—
71. Ой хтївъ же я женитися, не маю	—
72. „Предобний Семень	1126
73. „Ой ти бривъ, чорнобривъ	—
74. Очереть лугомъ иде	—
75. Перепелченька повдовіла	1127
76. Въ огороді опенечки	—
77. Сватай мене, дурний Грицю	—
78. Ой ти дубъ, ой ти дубъ	1128
79. Ой такъ не гараздъ	—
80. Старий стару хваде	—
81. Ой тамъ на долинні	—
82. Ой хмаряться, хмаряться	1129
83. Ой иду я по-за товомъ	—
84. Чортъ мені гулю раду давъ	—
85. Пасла баба гусеня	—
86. Пасла баба агняточка	—
87. Пішла наша бабусенька	1130
88. Ой захотіла баба та й забагатіти	—
89. Посадила стара баба	1131
90. Наша баба стара	—
91. Нагадалось вразій бабі	1132
92. Якъ я була молодиця	—
93. Сіла баба на барана	—

№№ п'єсень.	СТРАН.
94. Пішла баба на городецъ	1132
95. Сидить дідъ на печи	1133
96. У середу родилася	—
97. Ой дідъ мідяний	—
98. „Оттеперъ намъ, діду	—
99. Потихесеньку	1134
100. Ой дідъ бабі купивъ бутн	—
101. Колихала баба діда	—
102. Посію я руту та м'яту	1135
103. Ой п'яна я, дерев'яна я	—
104. Що у нашому селі	1136
105. Терень, терень по городу	1137
106. „Що ти робивъ, що ти діявъ	1138
107. У городі калюжа, калюжа	—
108. „Березина осичина	—
109. Ой іхавъ я коло млина	—
110. Ой ви, хлопці, ой ви, дівки	1139
111. Букуріку, чоловіку	1140
112. „Гаємъ, хлопці, гаємъ, хлопці	—
113. Ой ти знавъ, на що бравъ	—
114. Бивъ мене чоловікъ	—
115. Бивъ мене мужъ	—
116. Ой казали-говорили люди	1141
117. За що мене, милий, б'єшь	—
118. Чоловіче Миколаю!	—
119. Іхавъ, чомъ до мене не заіхавъ?	—
120. Ой бравъ—не любила	1142
121. Ой мій милий умеръ, умеръ	—
122. Якъ пійшовъ той Панасъ	—
123. Колотила добродійка кемішку	—
124. Хвалю Бога, сина оженила	—
125. Прийде мій миленький	—
126. Коли бъ же я добра жона	1143
127. „Ой, сину мій дураненьку	—
128. „Поїдь мені, мій миленький	—
129. На що жъ мені гарний вігъ	—
130. — Прийди, прийди, паскуднику	1144
131. Оженився щигликъ, взявъ собі	—
свинчку	—
132. Два коуги горохъ молотили	1145
133. Дала мені моя мати козу зъ козе-	—
няткомъ	—
134. Ой піду я въ чисте поле	1146
135. Берегомъ, бережиною	—
136. Знати, знати	1147
137. Ой пішовъ дідище	—
138. Ой Иванъ на току	—
139. Ой бувъ да й нема	1148
140. „Пані моя мила, де жъ Настусю	—
діла	—
141. Охъ, мій милий заболівъ	1149
142. Ой матуню моя	1150
143. Ой, мати, люблю Гриця	—
144. Ой я тобі, моя мати, перекоръ	1151
робила	—
145. А якъ мати запитає	—

XXIV

№№ п'євнѣ.	СТРАН.	№№ п'євнѣ.	СТРАН.
146. Ой мавъ я жінку	1151	200. Що й у Києві да въ монастрі . .	1167
147. Який чоловікъ, така ёго жінка . .	—	201. Ой поховъ шпъ по сію	1168
148. Наварю я черевци	1152	202. На городі біла глина	—
149. Піду я до кошмоньки	—	203. Наша пані багата	—
150. Іхавъ, іхавъ, мій товаришъ	—	204. Дудка въ Дудки почувавъ	—
151. Ой поіхавъ, мій миленькій	—	205. Ой що жъ за шумъ сочинився . .	1169
152. Вже три дні, три неділи	1153	206. Бувъ собі комаръ-комарець	—
153. Пішовъ кігъ топшитися	—	207. Ой бувъ комаръ оженився	—
154. „Кума, кума, куди йдешъ?“	—	208. Наварила гарбуза да вкинула солі	1170
155. „Ой, ти іхавъ, а я спала	—	209. Сіла баба на барана	—
156. Сорока летить	1154	210. Ой насіявъ козаць гречки	—
157. Ой бувъ, та нема	—	211. На синьму морі	—
158. Ой варила горлиця лободу	1155	212. „Ой що се лежить за покойникъ . .	1171
159. — На городі терница	—	213. Якъ бувъ собі козаць Голота	—
160. Мали тато дві вози	1156	214. Обіщався селянинъ міщаночку взяти	—
161. Ходить гарбузъ по городу	—	215. Пасъ я овечки	1172
162. По пудъ боромъ стежечка	1157	216. Підъ припичкомъ воду брала	1173
163. Торохъ, торохъ по дорозі	—	217. Ой щобъ того ковала	—
164. Да не влинь—яблунина	—	218. Ишовъ шведъ на гребені	—
165. Ой мені лишенько й діялося	—	219. Полюбила ковала	1174
166. Красная дівочка	1158	220. „Шевче, серце	—
167. Дрібъ, дрібъ, солі!	—	221. На дворі погребецъ	—
168. На річеньці, та на дощечці	—	222. За-въ городомъ жито жала	1176
169. Ти чорна, подай човна	—	223. Бодай мати не конала	—
170. Якъ я була у батенька	—	224. Що й у лісі погребецъ	—
171. Очерегъ трещить	1159	225. Ой на горі дубнячокъ	—
172. Ой кумъ на кумі	—	226. Та оравъ мужикъ край дороги . .	1177
173. Ой синъ, жиде, меду	—	227. „Ой ти, брате, ти, Мусію	1178
174. Ой іхавъ я черезъ Балту	—	228. Ой у лісі на орисі	—
175. Ой хотіли жиди	1160	229. Колибъ мене мати не была	1179
176. Сидівъ когутъ на шопі	—	230. Ой піду я до млина	—
177. А въ нашего царя зробилося діло . .	—	231. Люлька моя червоная, (зъ вѣчора вурилася	—
178. Іхавъ ляшокъ морзьяний	1161	232. Пішла Гандзя по бурави	1180
179. Котиться кришталъ, перекидається	1162	233. Ти селезень, а я утинка	—
180. Жидівочка Рохля	—	234. За очеретомъ качки гнала	—
181. Иде ляшокъ по-підъ лісь, їєму	1163	235. Качата, гусята поїли	1181
182. Служивъ помаєъ у пана	—	236. Піду я до млина	—
183. Ой ти руський, а я полька	—	237. Що въ нашего господара	—
184. Ой хто біди не знає	—	238. А въ насъ на долині	1182
185. Надъ моремъ глибокимъ	1164	239. Чи я въ мужа не жона	—
186. Я цыганка молодая	—	240. Мій миленькій залежавъ	—
187. Дякъ, дякъ-дерунецъ	—	241. Якъ загадавъ бороникъ	1183
188. Колибъ хлібъ, то бъ я іла	1165	242. Не теперъ, не теперъ	—
189. Ходила дівчина по горі	—	243. — Навчи мене, моя мати	1184
190. Попова дівчина, попова	—	244. Теперъ мені погодило	—
191. Сякъ такъ до вѣчора буду житъ . .	—	245. Ой въ рубанимъ колодяві	—
192. Ой матъ моя, матушка	1166	246. Ой по горахъ, по низовкахъ	1186
193. Ой чукъ та гала	—	247. Ой дощучку-поливачику	—
194. Не піду я въ поле жати	—	248. Летівъ шпачокъ черезъ мачокъ . .	—
195. Да сватавъ мене попівъ, синъ	—	249. Ой стелися, барвіночку, въ ко- нець города	1186
196. Чернецъ бабу поваливъ на лёду . .	1167	250. Сидить медвідъ на коні	—
197. Пішъ мене у волгаръ кличе	—		
198. Ой цитѣте да мовчите, цитѣте	—		
199. Ой віхто такъ не богатий	—		

ПРИЛОЖЕНІЕ КЪ ЧАСТИ I.—ПЪСНИ ЛЮБОВНЫЯ.

№№ пѣсень.	СТРАН.	№№ пѣсень.	СТРАН.
1. Бодай тая степовая могла за- пала	1187	25. Тамъ на горі сонце гріе	—
2. Пливіть, пливіть, білі гуси, бя- строю водою	1188	26. Іхавъ козакъ, іхавъ дорогов	1198
3. Якъ послала мене мати риби ку- новати	—	27. Ой вишенько - черешенько, чомъ ягідъ не родишь?	—
4. Батько милий, батько милий, а мати лихая	1189	28. Ой поїхавъ козакъ	1199
5. У тихому Дунаєві	—	29. Пошла дівка до броду по воду	—
6. Підъ вільхою зеленою	1190	30. Сонце низенько, вечірѣ близенько	1200
7. Ой іхавъ козаченько по долині	—	31. Ой іхавъ я коло свого поля	—
8. Ой у селі та на риночку	1191	32. Чорна хмара вступає	—
9. У городі та у Харькові	—	33. Заржали вороні коні, та одъ вор- чомки йдучи	—
10. „Ой ти, ковалю, право, коваленку води стане	1192	34. Вилітала зозуленька, та й сказа- ла „куку!“	1201
11. Пливви, пливви, селезнику, пови води стане	1192	35. Черезъ боръ зелененький	—
12. „Ой мати моя, що мені робити	—	36. Ой у полі, въ полі, береза стояла	—
13. Туманъ, туманъ по долині	1193	37. Вийду за ворота	1202
14. „Ой нене, нене, чомъ не женишь мене?“	—	38. Ой постникала я сімъ понеді- лівъ	—
15. Кобъ я була тава красна, якъ зор- ренька ясна	1194	39. — Лає мене родинонька, щобъ я тя не любивъ	1203
16. Ой я знаю, ой я знаю, чого мила красна	—	40. Бодай того Синь-Божий не мно- живъ	—
17. „Пусти жъ мене, моя мати, бар- віночку рвати	—	41. Текла річка зъ криниці въ озера	1204
18. Ой місяцю - перекрою, зайди за комору	1195	42. Смутень же я, смутень темненъ- кої ночі	1205
19. Світи, місяцю, світи, місяцю	—	43. Ой відки жъ я уродився	—
20. Ой у полі верба	—	44. Ишовъ козакъ черезъ байракъ	1206
21. Чорвоная калинонька, біле де- реве	—	45. „Серце, ходи	—
22. Ой зъ-за гори, вѣзъ-за кручи ри- плять вози йдучи	1196	46. Горі мені, що не тая Маруся	1207
23. Туманъ поле, туманъ покриває	—	47. Козакъ зъ Києва	—
24. Ой у полі клянь-дерево рузно	1197	48. Озоветься козаченько по тімъ боці Дону	—
		49. Чогось мені тяжко-важко, — на серденьку туга	1208
		50. — Чомъ дубъ не зелений? Листъ туца прибила	—

ЧАСТЬ I.

ПЪСНИ ЛЮБОВНЫЯ.

ПѢСНИ ЛЮБОВНЫЯ.

ЛЮБОВЬ ДѢВУШКИ.

1.

А.

- 1 Горе жъ мені, горе, несчастная доле—
  - 2 Вирала дівчинонька мисленьками поле,
  - 3 Чорними очами та й заволочила,
  - 4 Дрібненькими слёзами все поле зросила.
  - 5 Ой піду я лугомъ, лугомъ,
  - 6 Чи не оре милий плугомъ?
  - 7 Ой вінъ оре, а я плачу,
  - 8 Літа свої марне трачу.
  - 9 Посіяла жито—вродила пшениця...
  - 10 Чи жъ то Божа така воля,
  - 11 Що несчастна моя доля.
  - 12 Ой сама жъ я, сама пшениченьку жала,
  - 13 Прикожу я до дому, нема мого пана,
  - 14 Пана нема въ дому та й все не по тому,
  - 15 Дала би-мъ білу ручку, та нема кому.
  - 16 Піду я до кімнати постіль білу стлати;
  - 17 Постіль білу стала стлати, нема съ кимъ розмовляти.
- (Ушицкій урядъ).

Б.

- 1 Б=12 А, 2 Б=13 А. Ой прийду я до домоньку...
- 3 Челядонька у дому, ой що жъ мені по тому?
- 4 Б=15 А, 5 Б=16 А... постелоньки... 6 Б=17 А... біла, стіна, ні...
- 7 Ой постіль біленька, а стіна німенька.

1

8 Сжалься, сжалься, милий Боже, ще я молоденька!
9 Ой вийду я, вийду на крутую гору,
10 Ой стану я, гляну я на бистреньку воду.
11 Шука риба вь воді, по волі гуляє,
12 А я стою та думаю, що пари не маю.
13 Мені тільки пари, що оченьки карі!
14 Тільки жь мені до любові, що чорні брови!
15 Очи жь мої карі, біда мені зь вами,—
16 Не хочете привикати безь милого сами!
17 Хочь хочете—не хочете, треба привикати,
18 Уже жь бо вамь миленького по вікъ не видати.
(Изъ Рукоп. Сборн. Маркевича).

В.

1 В=12 А, 2 В=13 А... домочу... 3 Що жь мені по тому 4 В=15 А...
не знаю... 5 В=16 А, 6 В=6 Б, 7 В=7 Б, 8 В=8 Б, Ой пожалься...
(Ушицкий уѣздъ).

2.

Загуділо вь чорній хмарі, зашумівь весь листь...
Скікнувь милий сь передь очей, тільки вчула свисть.
За коникомь станувь копіть,—
Тільки серцю мому клопівь.
А я стала, подумала, слези полились.
Взяла мене тяжка скука,
Погадаю, що разлука,
Що ми зь того, що милого не маю.
Буйний вітре, розгонь хмари, облови очисть;
Моцний Боже допоможе, дасть вь любі користь.
Бо вже очи слезь не мають,—
Такь милого виглядають.
Прибудь, милий, бо безь сили тебе чекаю.
(Ушицкий уѣздъ).

3.

Хата біла, постіль мила
И сонь не береться:
Біле личко, чорні брови
На души снується.
Пусти, мати, погуляти,—
Я не забаруса.

Тільки сь хлопцемь поговору—
До дому вернуса.
Чи то зоря розсвітає?
Чи полудне гріє?
Чи нічь землю покриває,
Думка вь серці тліє?

Коли-жъ на тя, мій миленькій,
Мої очі взглянуть?
Коли-жъ, коли за тобою
Плакать перестануть?

Давесь волю сердцю моему,
Милосердий Боже,
Чому, чому, якъ я хочу,
Статися не може?

(Новицкій).

4.

А.

1 Приснився мні сонъ дивненькій,
2 Що приїхавъ мій миленькій.
3 А я встала, засвітила,
4 Нема того, що-мъ любила.
5 Сіла я, підперлася,

6 Заплакала, отерлася,
7 А Боже мій, що такого,
8 Що не видно хлопця мого?
9 Чи ёго вода затопила?
10 Чи ёго инча полюбила?

(Ушицкій уїздъ).

Б.

1 Б=1 А, 2 Б=2 А, 3 Б=3 А, 4 Б=4 А. Не той, не той...

5 Поставила хлібъ на столі,

6 Сама сіла на постелі,

7 Б=5 А. Сама..., 8 Б=6 А.

9 Наварила бараболі,

10 Поставила лихий долі.

11 Б=5 А. Сама..., 12 Б=6 А.

(Новицкій).

5.

Сива зозуленька й а въ гай полетіла,
Въ гай полетіла, на калину сіла,
Сіла на калину та й стала кувати—
Кого я любила, того не видати.
Немила худоба, а ні въ стозі жито.
Чогось мое серце, якъ ножемъ пробито.
Якъ ножемъ пробито, то знайдуться ліки,
А якъ закохання—пропала на віки.
Сію конопельки дрібни, зелененьки—
Сами не беруться, мені не даються.
Наберу я горстєву та й ногою тручу,
Сама добре знаю, що на біду лучу.

(Ушицкій уїздъ).

6.

На горі сунеченьки, на долині полунеченьки...
Пішовъ милий въ жовніри, а я иду въ чернеченьки.
На полю пшениченька черезъ межу похилиється,
Чую я черезъ люди, що мій милий поклоняється.
Що мені по пшениці—въ ній зеренця нема,
Що-жъ мені по поклоні, коли ёго самого нема.
Видоптала черевички, по садочку прохажаячи,
Виплакала чорни очи, миленького виглядаючи.
Стану я на сімъ боці, мої очи на толоці—
Прийди, мій милий, хоць о-півночи.
Якъ прийдешъ изъ вѣчера—вечѣра готовенька,
Якъ прийдешъ о-півночи—постілька біленька.

(Ушицкій уѣздъ).

7.

А.

1 Світить місяць на полудне.	11 Плаче, тужить и ридає,
2 Якій теперъ світъ облудний,	12 Свою долю провлинає:
3 Світить, свитить, а не гріє..	13 „Чи жъ то, Боже, твоя воля,
4 За коханнямъ серце мліє.	14 Чи несчастлива моя доля,
5 Ой ходила по садочку,	15 Що я жию въ пустині,
6 По зеленимъ барвіночку,	16 Трачу літа не въ дружині!“
7 Ой ходила, говорила:	17 — Ти, дівчино, спамятайся,
8 Нема того, що-мъ любила!	18 На підмову не вдавайся.
9 Шумить, гуде дібровонька,	19 Идутъ твої марне літа,
10 Плаче, тужить дівчинонька,	20 Не зазнаєшъ свого світа.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

1 Б=5 А, 2 Б=6 А... лужочку, 3 Б=3 А И ходячи... 4 Б 8 А.

5 Питалася соловейка:	8 Дастъ тобі Богъ чоловіка.
6 „Чи буду я такъ до віка?“	9 Тільки проси щире Бога,
7 —Не будешъ ти такъ до віка,	10 Щоби була добра доля.

(Ушицкій уѣздъ).

В.

1 „Я въ дорогу вибираюсь,	3 Якъ зъ дороги повернуся,
2 Тебе мила оставляю;	4 То зъ тобою оженюся“.

„Ой Позино, Позино, чого гаємъ блудишь?
Впдай ти, Позино, мого сина любишь?“
— Колибъ не любила, то би-мъ не блудила,
А я ёго люблю, того гаємъ блудю.

(Ушицкій уѣздъ).

11.

На дворі дощъ иде,
На небі смуга.
Відеться я весела,—
На серці туга.
Єдна туга—
Сама молода,
Друга туга—
Що милого нема.
По садойку йшла,
Квітойки рвала;

Правенькою ручкою
Підтикалася,
Крузь нуже люстерко
Виглядалася,
Сама своїй красонці
Дивувалася:
— Де я тебе, красойко,
Да прогуляла?
Ци съ хорощимъ да потеряла?

(Великая Глуша, Ковельск. уѣздъ).

12.

Вилітає сивий голубонько
Й а съ темного луку—
Ой не завдавай, молода дівчино,
Моєму серденьку тугу.
У світлоньці, да на полочку
Ой шие, шие молода дівчина
Чорнимъ шовкомъ сорочку.
Шие вона, шие, шие-вишиває,
Ой не знає, кому буде.
Ой десь у лісі, въ лісі на орісі
Сивий голубонько гуде.
Ой гуде, гуде сивий голубонько

Въ чистимъ полі, да на дереві—
Ой стеле дівчина, стеле постіль білу
Въ чистимъ полі, на терені.
Стеле вона, стеле да дві подушечки,
Підъ голову да периночку.
Ой м'ягко стеле, да твердо лежати,
Бо ні съ кімъ нічъ почувати.
Стеле вона, стеле да дві подушечки,
У головки периночку.
Ой твердо стеле, та м'ягко лежати,
Бо есть съ кімъ нічъ почувати.

(Новицкій).

13.

А.

1 Да за тучами громовими
2 Сонечко не сходить;
3 За лихими ворогами
4 Мій милий не ходить.

5 Да ой ви, тучи громові!
6 Розійдіться різно...
7 Казавъ мені: прийду рано,—
8 Теперъ нема й пізно.

9 Я милого дожидала,
10 Столи застїлала.
11 „Столи жъ мої тїсовні,
12 Скатерти парчевні,
13 Очи мої каренькі,
14 Горе мені зъ вами:
15 Не хочете ночувати
16 Ні ніченьки сами..
17 Хочъ хочете, не хочете—
18 Треба привикати.
19 Ягъ поїхавъ мій миленький

20 У поле орати..
21 Ой щобъ воли поздихали,
22 А плугъ поламався,
23 До-бъ мій милий, чернобривий
24 До дому припхавси“.
25 Да дурна була дівчинька,
26 Що такъ исказала.
27 Да колибъ воли живі були,
28 А плугъ поламався,
29 Тобъ мій милий, чернобривий
30 Зъ волами припхався,
(Изь Рукоп. Сборн. Маркевича).

Б.

1 Б=1 А... за громами, 2 Б=2 А, 3 Б=3 А... вражими... 4 Б=4 А,
5 Б=5 А, 6 Б=6 А.

7 Ходи, милий, ходи, любий!

8 Б=8 А. Хочъ не рано... 9 Б=9 А, Я милого...,

10 Всю нічку не спала,

11 Усю ніченьку до світу.

12 Б=10 А, 13 Б=11 А... дубовні, 14 Б=12 А.

15 Бідні мої карі очи,

16 И чорні брови.

(Изь рукоп. Сборн. Маркевича).

14.

Ой берегомъ пливала лебедька зъ лебедёмъ:

Десь ся взяла чорнявая воду брати,

Взяла тиї лебедята заганяти.

Десь ся взявъ жвавий хлопець, ще й стрілець,

Убивъ собі ще й найкращий лебедець;

Порозсилавъ біли пера лугами,

Порозливавъ кровъ червону річками.

То не кровъ, але дівоча краса.

Чому въ дівчини не розчесана коса?

Розчешу я косу русу въ-осени,

Щобъ до мене жвавий хлопець приходивъ,

Срібла, злота приносивъ.

Запряжу сіри коні, ще й воли,

Поїдемо въ Україну, де милий.

(Ушицкій уїздъ).

15.

А.

1 Гей у полю могила.	9 Тамъ дівчина ходила,
2 Край могили долина,	10 Цвітъ-каліну ламала.
3 Край долини ставочокъ,	11 На козака моргала:
4 Край ставочка гребелька,	12 — Охъ, козаچه-соболю,
5 Край гребельки млиночокъ,	13 Возьми мене зъ собою;
6 Край млиночка кладочка,	14 Буду тебе слухала
7 Край кладочки лужечокъ,	15 И коника напою,
8 Край лужечка калина,—	16 Сіна, вівса заложу.

Б.

- 1 Підъ горою малина
2 Б=9 А, 3 Б=10 А... малину...,
4 У пучечки складала,
5 Чорнимъ шовкомъ в'язала, 6 Б=11 А.
7 „Куда идешъ?“ — У походъ. 8 Б=13 А.
9 „Кони тобі напою,
10 Овса, сіна закладу
11 Спать съ тобою положусь.“

(С. Миньовци, Заславск. уѣз.).

16.

Підъ нашою слободою	На конику вороному,
Родить жито зъ лободою.	А въ жупані голубому,
Тамъ дівчина жито жала,	Въ поясині шовковому,
На дорожку поглядала.	А въ кивері золотому.
Тамъ козакъ виїзжає	

(Новицкій).

17.

Що на морі да на дощечі
Красна дівчина полощиться;
Полощиться, одівається,
Въ черевички обувається.

„То жъ мені панъ-отець подаривъ,
Щобъ хороший молодець полюбивъ,
А мати панчішки дала,
Щобъ хороша, якъ панянеа була“.

(Изъ Рукоп. Сборн. Маркевича).

18.

Да ластівочка	Да якъ яблучко.
Да купалася,	А я молода да не гуляла.
Да на бережку	Да мати гуляти
Да сушилася.	Да не пускала,
Дівка Парасочка	Да й у комірочку
Да хвалилася:	Да й зачиняла,
„Що й у мене коса	Да трёма замками
Да до пояса,	Да замикала.“
А білее личенько	

(Изъ Рукоп. Сборн. Маркевича).

19.

На городі бузина така біла, якъ и я,
Хто иде—не мине, поцілує мене.
На городі бузина—повъяло коріння—
А хто мене поцілує, заробить спасіння.
А въ городі бузина, на їй листу нема—
Не цілуй, не милуй, коли хисту нема.
На въ городі бузина корінистая—
Чортова дівчина наровнистая.
Ой въ городі шовковиця—
Чорні брови въ поповича;
А я свої въ сажу вмажу—
Поповича переважу.

(Д. Колюшна, Миргородскаго уѣз.).

20.

Надъ річкою стояла, стояла,
Біли рученьки вмивала, вмивала.
—Руки мої білі, білі,
А кому жъ ви будете милі, милі?
Якъ будете молодому — дай, Боже, дай, Боже!
Якъ будете вдовцеві—брунь, Боже, брунь, Боже!
Вдовець буде вимовлявъ, вимовлявъ:
Луччу я першу жінку мавъ, мавъ.
Діти будуть плакати, плакати,
Лучче-бъ було свекрухи не знати.

(Изъ Рукоп. Сборн. Маркевича).

21.

Ой за лісомъ за темненькимъ,
Тамъ дівчина брала лёнъ тоненькій.
Брала, брала до личенька прикладала.
— Личко мое румянее,
Мусишъ бути коханее

Чи дякові, чи попові,
Чи вражому мужикові,
Чи тому казакові,
Що шабелька при божові?

(Ушицкій уѣз.).

22.

Вийди, Грицю, на улицу,
И ти, Коваленку,
Заграй мені въ сопілочку
Стиха, по маленьку.
Сопілочка зъ калиночки,
Ясенове денце—
Ой хто жъ мене та не любить,
Роженъ ёму въ серце.
Ой вийду я на улицу,
Стану біля хати:
„Перестаньте, парубоньки,
Зъ дівчатъ глузовати“.

Ой вийду на улицу,
Стану у вугочку:
„Не займайте мене, хлопці,
Удовину дочку.“
Кличе мати вечеряти —
Галушки простигли.
„Стривай, мати, погуляю,
Женишки настигли.
Стривай, мамо, по улиці
Я вдовжъ подивлюся,
Поцілуюсь разъ пзъ милимъ,
Та разъ обіймуся.
(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

23.

Якъ я була молода,
Була жъ въ мене урода;
А теперъ я на виду
И въ зеркалі не найду.
Не вернуться літа жъ мої молоді,
Ніхто жъ мене не тишить въ моїй біді.
Ой піду я на місто,
Куплю собі намісто;
На шні повішу,
Ще й молодцівъ потішу.
Куплю собі сафьяну—
За сімъ рубливъ достану—
И пошью чобітки—

Срібни-злоти підківки.
Якъ скочу голубця,
Ще й принаджу молодця.
Пришну фартухъ дорогий—
Срібни-злоти береги,
Гафтована середина,
Преподобна дівчина!
А вже жъ міні докучило
Бровоньками моргати,
Допоможи мені, Боже,
Свого мужа діждати.
Не вернуться літа мої молоді,
Ніхто жъ мені не поможе въ тій біді.
(Ушицкій уѣз.).

24.

Ой кріпъ, та ромень, та петрушечка...
Кучерявий Иванъ, моя душечка.
Кучерявий Иванъ на капусту оравъ,
Чорнявую дівчину поганяти нанявъ.
Ой Иване, Иване,
Мое серденько вьяне;
А хочъ вьяне, не вьяне...
Прийди, серце, Иване.

(Д. Колюшна, Миргородск. уѣз.).

25.

Козаченьку гарний,
Не ходи до Ганни,
Ходи до Марусі
На білі подусі.
А въ Марусі-дусі

Чотири подусі,
А пъята маненька—
Сама молоденька,
А шоста перина—
Сама чорнобрива.

(Новицкій).

26.

А.

1	Породила мене мати на біду,	8	А теперъ за пъяницю сама йду.
2	Розспала-мъ орішеньки на лёду.	9	Прийди, серце Миколу,
3	А хто тні орішеньки збере,	10	Поросятко закалю;
4	Той мене, молоду, за себе візме.	11	Прийди, серце Василю,
5	Обізвався пъяниченько на меду:	12	Я сорочку пошию.
6	— Ой зберу орішеньки зъ лёду.	13	Чи пошию, не пошию,
7	Казала-мъ пъяниченьки не люблю,	14	Прийди, серце Василю.

(Ушицкій уѣз.).

Б.

- 1 Ой піду я до дірявого млина,
2 Чи не побачу кучерявого Василя?
3 Ой піду я до новенького,
4 Чи не побачу Василечка молоденьбаго?
5 Ой Василю, Василю,
6 Б=12 А, 7 Б=13 А, 8 Б=14 А.

(Д. Колюшна, Миргородск. уѣз.).

27.

Ой піду я, молодая,
По надъ гірньками,
Та роспушу чорни кудрі
По надъ брівоньками.
Нехай мої чорни кудрі
Буйний вітеръ має,
Нехай мене, молодой,
Ніхто не займає.

Хоть займає, не займає,
Нехай не цілує,
Нехай мого біленького
Личенька не псує.
Въ мене личко, якъ яблучко,
Теперь якъ калина;
Якъ вийду я на улицю,
Мила, люба челядина!
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

28.

А вже тому третій день,
Якъ коноплі терла;
Побачила джигуна,
Трохи я не вмерла.
Уже була вмерла,
Повезли ховати;

Побачила джигуна —
Стала реготати.
Не везіть до гробу,
Везіть до дому,
Нехай же я зъ джигуномъ
Трошки поговорю.
(Новицкій уѣздъ).

29.

Ой піду я въ комору — тамъ лужко зелене.
Лужко жъ мое ладне, малёване,
Хто жъ на тобі спати буде?
Якъ буде старий спавъ,
Дай же, Боже, щобъ не вставъ;
А якъ молодий, хороший на вроду, —
Щоби ёму Богъ здоровля давъ.

(Ушицкій уѣздъ).

30.

Ой ідь, милий, та не бався,
Бо ти мені сподобався;

А я тебе такъ жадаю,
Пезь віконце виглядаю.
(Новицкій).

31.

Сама собі дивуюся,
Де мій голосочокъ дівся?

У садочку по листочку
У кленівъ листъ ввився.

Ой зйду я на горбочокъ,
Спуцу голосочокъ,—
Нехай мене той почуе,

Що въ полі почуе;
Нехай мене той завіда,
Що въ полі обіда.
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

32.

На колодці сиділа,
Собі хлопцівъ манила:
„Хлопці, хлопці, до мене,
Чорни брівоньки въ мене“.
— Чортъ тебе бери зъ ними!
А якъ би ти не манила,

То була бъ моя мила.
Моя мила, милесенька,
Голубка сивесенька,
Усю нічку буркотала,
Мені спать не давала.
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

33.

Терень, терень та не хміль.
Прийшовъ милий, та не мій.
Душу мою пориває:
Казавъ прийду, та й не має.

Ой я сплю — милий сниться,
Душа жъ моя веселиться.
Прокинуся — ажъ немає,
Ажъ серденько замірає.
(Д. Колюшна, Миргородскаго уѣзда).

34.

Ой ти, дубовъ кучерявий,
Листе твое рясне.
Ой ти, хлопче молоденькій,
Слова жъ твої красні.
Слова жъ твої прекрасні,
А вражая думка —
Поки-мъ тебе не любила,

Була-мъ, якъ голубка.
Була-мъ собі голубкою,
Полинула въ поле...
А всі птиці пари мають,
А всі розмовляють;
А у мене тільки пари,
Що оченьки кари.
(Ушицкій уѣздъ).

35.

Пливе щука съ Кременчука, пливе собі стиха;
Хто не знає закохання, той не знає лиха.
Пливе щука съ Кременчука, луска на ій сяє;
Хто не знає закохання, той счастья не знає.
Тече річка невеличка, схочу—перескочу,
Одай мене, моя мати, за кого я схочу!

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

36.

„Ой ти, дівчино заручена,
Чого жь ти ходишь засмучена?“
— Якъ я маю веселою бути,
Кого любила, трудно забути.
„Ой ти, дівчино, словами блудишь,
Сама не знаешь, кого ти любишь“.
— Ой знаю, знаю, кого кохаю,

Тільки не знаю съ кімъ жити маю.
Ой знаю, знаю и въ сердці маю,
Колибъ мій той бувъ, кого кохаю.
„Перестань, дівчино, слёзами литься,
Ой бо твій милий не забаритья“.
— Ой знаю, знаю, на серцю важко,
Буду любити, хоць буде тяжко.

(Ушицкій уѣздъ).

37.

А.

- 1 Вчора Василь сіно косить, а ниньке громадить.
- 2 „Хто жь тебе, Василеньку, на тоє порадить?“
- 3 — Дорадила молодиця кругленького лица,
- 4 Щоби сіно не счерніло и въ полі травица.
- 5 „Ой Василю, Василечку, мати тя родила,
- 6 Та на мою головоньку, щоби-мъ ты любила.
- 7 Ой Василю, Василеньку, милая дитино,
- 8 Ідешъ полемъ сивимъ конемъ—дивитися любо“.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=7 А... любая..., 2 Б=8 А... конемъ сивимъ...
- 3 Ой Василю, Василечку, хороший стане,
- 4 Съ кімъ я въ гості піду, якъ тебе не стане?
- 5 Ой Василю, Василечку, житній колосочку,
- 6 Ні по чимъ я тебе не пізнаю, лишъ по голосочку.

(Ушицкій уѣздъ).

38.

Мені съ тріма дорогами
Зійшовъ місяць зъ зіроньками:
Не що више й не літає,
Сівий соколъ зъ галоньками.

Літає соколонько,
Крыльцями блудить—
Тяжко важко серденьку,
Якъ хто кого вірне любить.
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

39.

Ой у мого молодана
Біле личко, якъ у пана.
Личенько біліше,

Бровоньки чорніши, —
Краще глянуть, ніжъ на пана.

(Новицкій).

40.

Ой вийду я за ворота —
Не бере охота...
Десь тамъ тому меленькому
Та нагольна работа *).
Ой нагольна, не нагольна,
Вінъ въ коршмі не гуляє,
На тихому Дунаєві
Сивого коня напуває.

А кінъ ирже, води не п'є,
Бо доріженьку чує —
Десь мій милий, чорнобривий,
Та въ степу ночує.
Якъ въ степу при дорозі,
Поздоровъ же ёго, Боже,
Якъ зъ инчою на розмові,
Щобъ наложивъ головою.

(Ушицкій утѣхъ).

41.

Ой піду я лісомъ, лугомъ,
Тамъ мій милий оре плугомъ,
Оре плугомъ, въ дудку грає,
О инчихъ милий думає.

А я піду ёму скажу,
Най вінъ того не думає,
Най вінъ того не думає,
Ой бо мене милу має.

(Новицкій).

42.

Ой тамъ, на горі
Малёвали малярі;
Малёвали, рисовали,
Чорні брови моі.
„Ой, мати моя,
Позичь мені таляра,
Викупити чорні брови

Въ молодого маляра“.
— Ой, доню моя,
Було літо, не зіма,
Було собі заробити,
Чорні брови викупити
Въ молодого маляра.

(Новицкій).

*) Вѣроятно отъ польск. корня „pagły“.

43.

А.

- 1 Нема милого, жаль душу стискає,
- 2 То жъ мое серце о нимъ пам'ятає.
- 3 Нема мого милого, мого друга,
- 4 Я за нимъ тужу, превелика туга:
- 5 Нема такого а ні дня, а ні ночі,
- 6 Щобъ не плакали мої чорні очі.
- 7 И спання на нихъ нігди не буває,
- 8 Хоць я їхъ замружу, смутокъ пробуджає.
- 9 Може я за нимъ дармо плачу,
- 10 Може я ёго нігди не зобачу,
- 11 Може вінъ має дівчатокъ громаду,
- 12 Може мене любить на яку зраду.
- 13 Хоць вінъ мене зрадить, а жъ го не маю:
- 14 Най му туга тая, що я теперъ маю,
- 15 Най му той жаль самий и туга тая,
- 16 Щобъ зрадила, котра наймилийша,
- 17 Тогді вінъ пізнає, що то есть разлука
- 18 И жаль правдивий, на серцю мука.

(Ушицкій уездъ).

Б.

- 1 Б—1 А... позостала туга,
- 2 А вже не буде надъ него друга.
- 3 Б—3 А... нема мого... 4 Б—4 А. Яка жъ велика трапить мене... 5 Б—5 А... для того... 6 Б—6 А... перестали трапить... 7 Б—7 А. И сонъ... ніколи...
- 8 Б—8 А. Скоро їхъ спущу... 9 Б—9 А, 10 Б—10 А... більше...
- 11 Висхну відъ жалю и виплачу очі.
- 12 Туги не забуду, якъ въ день, такъ въ ночі.
- 13 Б—11 А... мислить о дівчатъ громаді?
- 14 Може вінъ о мені якої зради?
- 15 А я для него свое життя трачу,
- 16 Ледве жити можу, якъ ёго не бачу?
- 17 Б—13 А. Якъ... більшъ ёго... 18 Б... 15 А... смутокъ, що я ёго маю.
- 19 Най вінъ любить, а ёго жадна,
- 20 Най то та зрадить, котра му ладна.

(Ушицкій уездъ).

44.

Ой піду я до млина, та до дзюравого, Прийди, серце, поцілую.
Сподобаю мельниченька кучеравого. „Тамъ то, мамцю, мельниць,
„Ой мельнику, мельниченьку, Тамъ то, мамцю, добрий,
Змели мені пшениченьку“. Тамъ то, мамцю, хорошиї,—
— Не змелю, но спитую — Меле жито безъ грошей“.

(Новицкій).

45.

Купи мені, моя мати, за три копн голку,
За чотири золоті червоного шовку,
А за того рублєвника малєвані п'яльця,
Щобъ вишити козаченьку червоні рукавця.
Шовкомъ шила, шовкомъ шила, золотомъ рубила,
А для того миленького, що я полюбила.

(Изъ Рускоп. Сборн. Кулиша).

46.

Підъ берегомъ тамъ плавають лебедята;
За лебедємъ десь ся взяла чорная вода брати
Та начала лебедята заганяти:
„Гиля, гиля, лебедята, до дому!“
Горе жъ тому лебедєві самому,
Десь ся взявъ жъвавий хлопець, ще й стрілець,
Що вистреливъ що найкращий лебедець.
На що жъ то лебедятко стріляти,
Коли було бъ до дому и такъ загнати?
Шира по дугахъ рознеслося,
Червона кровь по воді роспилилася.
Червона кровця — то дівоча краса.
Ой піду я темнимъ лугомъ;
Въ темнимъ лузі три стежечки
Втоптали свою красу.
Жъвавий хлопець приходивъ,
Срібло-злото приносивъ.
Я въ нєго срібла-злата не брала,
Бо я свого миленького чевала.
Запрягай, хлонче, кари коні и воли
Та поїдемъ въ чисте поле до вдови.

Нема въ вдови ні брата, ні сестри —
Біле личко, хоць пиши,
Папірови ручки—залиши.

(Ушицкій уѣздъ).

47.

Я по тобі, луже, не нахожуся,
Кого вірне люблю — не надивлюся!
Хожу я, хожу по новімъ двору
Вижу я, вижу милую свою,
Що ходить, гуляє въ вишневімъ саду,
Співає пісеньку та все до ладу:
„Не ходи въ день, не сміши людей,
Приходь у ночі при ясній свічі,
Щобъ на насъ люде не говорили,
Щобъ насъ зъ тобою не розлучили“.

— Неволя твоя — розлука моя...
Хиба насъ розлучить матуся твоя!—
Насъ не розлучить матуся моя,
Хиба насъ розлучить сирая земля!
Насъ не розлучить ні пінъ, ні громада,
Хиба насъ розлучить сосновая хата,
Сосновая хата, висока могила,
Висока могила, червона калина!
Висока могила на рученьвахъ,
Чорвона калина въ головонькахъ.

(Волянск. губ. Н. И. Костомаровъ.)

48.

Ой у лузі калина по надъ воду сти-
лилась.
Брала, брала воду молода дівчина,
За парнѣмъ тужила,
Бо парня любила.
Темная нічка на престолі стала,
Якъ на небі ясная зора.
Зійшовъ місяць, ще й новикъ,
Кажуть люди, що вже світъ;
Кажуть люди, ще й близькі сусіди,
Стоить парень край воріть,
Кличе дівча на словіть:
„Вийди, вийди, молода дівчино,
Поговору зъ тобою,
Якъ місяць съ зорою.

Темная нічка, невидная,
Не видно ходити,
Чашу зъ медомъ носити“.
— Чекай, парень, годину,
Нехай своїй неньці старій
Вечероньку зготую,
Білу постіль постелю,
Тоді, я, молоденька,
На всю ніченьку вийду.
„Добре тобі, дівчино,
По світлоньці ходити,
Мені тяжко, на морозі стоячи,
Чашу зъ медомъ держучи.
Чаша зъ медомъ до рукъ приліпає,
Чорні очі снігъ замітає“.

(Дашковск. вол., Литинск. уѣздъ).

49.

Ой підъ гаємъ зелененькимъ,
Тамъ орала дівчинонька воликомъ чорненькимъ.
Орала, орала, не вміла гукати, —

Найняла козаченька на скрипочку грати.
Коваленко грає, бровами моргає...
Вража ёго мати знає, на що вінь думає:
Чи на мої воли, чи на корови,
Чи на мое біле личко,
Чи на мої чорни брови?
Воли та корови всі поздыхають,
Біле личко, чорни брови по вікь не злиняють.

(Ушицкій уѣздъ).

50.

Якъ пойду на долину,
Самъ приляжу на годину.
Ажъ приходить дівчинонька:
„Встань, козаче, годі спати, —
Идутъ турки коня брати.
Коня возьмутъ вороньго,
Тебе забъють молодого.

Коня возьмутъ — другій буде,
Тебе убъють—більшь не буде“.
— Ци ти мене, дівча, любишь,
Що такъ рано мене будишь?
„Щобъ я тебе не любила,
Тобъ я тебе не будила“.

(Д. Палиновка, Брестъ-Литовск. уѣздъ).

51.

Ой по горі дощъ иде,
А въ долині туманъ...
На моёму серденьку
Туга та печаль.
А я молоденька залякалася,
Та въ нову сѣтлоньку заховалася,
Та въ новее платтячко убиралася,
Въ золотее люстерко видивлялася,
Сама своїй красонці дивувалася.
— Чи я тебе, красонька, проспівала,
Чи я тебе, красонько, та й прогуляла?
Ні, я тебе, красонько, не проспівала, —
Но я тебе, красонько, гільтаю дала.

(Краснополка, Гайсинск. уѣздъ).

52.

Росте зіллячко романець...
Кращий парубокъ, якъ вдовець.
Ніхто не винень, тільки я,

Що полюбила гультая.
Гультай не робить, тільки пьє,
Прийде до дому, жінку бьє.

2*

А я на тее не дбаю,
Иду до коршми, гуляю.
Ой въ шинкарьи еденъ синъ,
Сподобався мені, сучий синъ,

Въ нѣго бровоньки, якъ шнурукъ,
Въ нѣго очи, якъ тернокъ,
Въ нѣго личко, хоць пиши,
Въ нѣго рученьки хоць цілуй.

(Ушицкій уѣздъ).

53.

Кінь біжить—земля дрижить,
Бо дороженьку вінъ чує.
Богъ знає, Богъ відає, де мій милий почує.
То въ зелений дубині припнявъ коня до явіра,
То въ червоний калині припнявъ коня до явіра,
А самъ пішовъ до дівчини на біли перини.

(Ушицкій уѣздъ).

54.

Козакъ, мати, гуляє, бразчать ёго гроши.
Самъ молодий, вусъ чорнявий, на личку хороший.
А ще жъ бо вінъ, моя мати, простий, якъ билина,
Красни губи, біли зуби, зъ біндою чуприна,
Чобіточки сафьянови, шаравари зъ лямпасомъ,
Иде рачки, свиснувъ въ дудку тимъ часомъ.
Самъ молодий, жупанъ куций, на ёму вилѣти,
Всі сусіди йдуть въ присюди, додають ёму охоти.
Заспівавъ собі піесеньку: „А въ нашій стороні
Красни дівки, якъ ластівки, а тутъ, якъ ворони“.
Вивгнувся и подскочивъ, ще й поправивъ ковпачокъ.
Якъ вінъ вѣється, въ п'яти б'ється, ще ударивъ трепачокъ.

(Ушицкій уѣздъ).

ЛЮБОВЬ ПАРНЯ.

55.

Понеділювавъ сімъ понеділівъ,
 Восьмуд неділічку.
 Принеси, Боже, кого мені гоже
 На мою постілочку.
 Постеле жъ моя, жінка біленька,
 Ти жъ не миленька:

Хочъ м'ягко спати, важко здихати,
 Що ні съ кимъ розмовляти.
 Милого ложа—міхъ да рогожа,
 То мені постіль гожа;
 Хочъ твердо спати, да легко здихати,
 Що є съ кимъ розмовляти.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

56.

Безъ перестанку, я о тімъ думаю,
 Чи будешъ ти моя? Я о тімъ не знаю.
 Идуть мої літа, літа
 Марне зъ с'єго світа!
 Піду въ край пустий, де и плугъ не оре,
 И буду волати: горе жъ мені, горе!
 Идуть мої літа, літа
 Марне зъ с'єго світа!
 Де сл'єзи падають на камень ягий,
 Хочъ би найтвердїйший—пороблять знаки.
 Идуть мої літа, літа
 Марне зъ с'єго світа!
 Тужу я, тужу, самъ не знаю чого,
 Бо котру я люблю—не знаю для кого.
 Идуть мої літа, літа
 Марне зъ с'єго світа!
 Тужу жъ я, тужу, що день, що година,
 Бо котру я люблю, теї тільки нема.
 Идуть мої літа, літа
 Марне зъ с'єго світа!

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

57.

Вийди, дівчино, вийди, рибчино,
У лугъ по телята,—
Нехай же я подивлюся
На ті бровенята.
Вийди, дівчино, у лугъ по корови,—
Нехай же я подивлюся на ті чорні брови.
Пливе човенъ, води повенъ, въ човнику весельце,
Чомъ ти жъ мене такъ не любишь, якъ я тебе, серце?
(Д. Колюшна, Миргородскій уѣздъ).

58.

Ой у полі хата нова,
Хата и кімната;
А въ тій хаті и кімнаті
Усякої благодаті:
Боги въ мене дороги,
Малёвані стіни.

Куди не глянь—все якъ треба,
Да нема дружини.
У діброві зелененькій
Дівчина співає,
Вона жъ мені, молодому,
Тугу наганяє.
(Борисполь, Переяславскаго уѣзда).

59.

Піду я въ лїсь на мішкання
Нарікати на кохання.
Не могу я самъ прожити,
Зле безъ дружини жити.
Боже, зъ неба високого
Глянь на мене молодого,
Введи мене въ хату тую,
Где дівчину гарну чую.

Ахъ, ви, люди, ви, сусіди,
Не тіштеся зъ моїй біди,
Бо якъ буде Божа воля,
То дівчина буде моя.
Піду жъ бо я утоплюся,
Або въ камінь розібьюся,
Нехай тее люди знають,
Що зъ кохання умирають.
(Ушицкій уѣздъ).

60.

А.

- 1 Ой то перепеличка,
- 2 Ой мала, невеличка
- 3 По полю літає,
- 4 Ой камишъ прогортає.
- 5 Камишъ прогортає,
- 6 Дівчини шукає.
- 7 „Ой матушко наша,
- 8 Де дівчина ваша?“
- 9 — Пішла наша дівушка
- 10 Пшениченьки жати.

11 Козакъ до пшениці—
12 Не найшовъ дівці.
13 „Ой матушко наша,
14 Де дівушка ваша?“
15 — Пошла наша дівушка
16 Черпати водиці.
17 Козакъ до криниці—
18 Не найшовъ дівці.
19 „Ой матушко наша,
20 Де дівушка ваша?“
21 — Пішла наша дівушка
22 Въ новеньку світлицю (2)

23 Постілоньку слати.
24 Козакъ у світлицю—
25 Тамъ найшовъ дівцию.
26 „Дівчино-золото,
27 Не стелись широко,
28 Стелися узенько,
29 Пригорнись близенько,
30 Будемъ говорити,
31 Якъ у світі жити,
32 Горе горювати,
33 Одно одному правду казати.

(Новицькій).

Б.

1 Да зозулька рябенька,
3 В=3 А, Да...., 4 Б=4 А Да....
5 Соколенька шукає.
6 „Да соколеньку ясний,
9 Б=28 А, 10 Б=29 А, 11 Б=30 А, 12 Б=31 А, 13 Б=32 А.. намъ...
14 Да будемъ розмовляти,

2 Да сизокрила, маленька
7 Який ти прекрасний!“
8 — Да дівчино сирото,
15 Якъ намъ прожити.

(Великіє Снитники, Васильковск. уїзда).

61.

Да чомъ, соловей, да не щечечешъ?
— Да голосу немає.
Да потерявъ соловей голосъ
Да черезъ яшний колосъ,
Да черезъ ранне да уставанне,
Да черезъ щebetанне.
Да безчастная да воловита,
Да журба мене вбила,
Да сама менша у степу птиця
Да й та мене била.
Да не такъ била, да не такъ била,
Якъ видъ поклѣвала.
Да не вірная да дружинонька,
Мені світъ завязала.
Да йшла дівка да толобою,

Да толока широка,
За нею иде козаченько,
Ще й хусточка въ бока.
Да йшла дівка да яриною,
Да ярина леліє, (?)
За нею иде козаченько,
Якъ лебедь біліє.
Да йшла дівка да дорогою,
Чохлами махає,
За нею йде да козаченько
Тяжко, важко здихає.
Да перестань, дівчинонько,
Чохлами махати,
Чи не перестане да козаченько
Тяжко, важко здихати.

(Изъ Рукоп. Сборн. Буцша).

62.

Ой за Бугомъ за рікою
Любився я зъ дівчиною.
Що жъ по тому, що кохаю,
Коли въ неї не буваю.
Не можна мені въ неї бувати
И зъ нею розмовляти,
Бо лихі воріженьки
Покопали доріженьки.
Воріженьки зьїдять лиха,
А намъ буде Богъ потіха.
Світить місяць, а не гріє,
До дівчини серце мліє.

Світить місяць на полудне,
Кохай щире, не облудне.
Боже, зъ неба високого
Глянь на мене молодого,
А вислухай о що прошу:
Дай мні дівчину хорошу;
Хорошую ще й вродливу,
Ще до того чорнобриву.
Очи жъ твої канарочки,
Брови чорні, якъ шнурочки,
Личко жъ твоє руманеє
Буде мені коханеє.

(Ушицкій уїздъ).

63.

Туманъ, мати, туманочокъ,
Та туманъ налягає,
А зъ підъ того брва туманочка
Сизий голубъ вилітає.
Вінъ літає, буркотує,
Голубки шукає.
Якъ підбився сизий голубочокъ
У гору високо,
Та зострівся сизий голубочокъ
Зъ буйними вітрами.
— „Ой ви, вітри, вітри буйнесеньки,
Чи далеко бували,
Чи бачили сивую голубку?“
— Казать не бачили—не таємъ
Яка вона? „Сиза,

Сиза, буркотлива,
Личкомъ якъ калина.“
— Сидить вона та по-межъ орлами,
Якъ сестра зъ братами,
Вмиває своє біле личко
Раннєю росою,
Протирає своє біле личко
Рудою косою“.
Рости, коса, до пояса,
Якъ у саду вишня,
А якъ вишня, якъ черешня
Ягідками рясна.
А ягідками рясна,
А молоденька та дівчинонька
А на личеньку красна.

(Новицкій).

64.

Ой либонь моя дівчинонька
Та й у лісі заблудилася?
Якъ би вона заблудилася,
То бь лісъ розвився.

Ой либонь моя дівчинонька,
Та й у полі загубилася?
Ой коли бь вона у полі заблудила,
То бь трава зазеленіла.
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

65. *).

Пшовъ я разъ на улицю,
Да й тепера каюсь:
Улюбився у дівчину,
Що й зно сну жахаюсь.
Серце б'ється, замірає,
Хоть не радъ, а плачу,
Якъ своєї миленької
Хоть день не побачу.
Молодиці и дівчата
Стали говорити,
Що такъ часто на вулицю
Почавъ я ходити.
Уся челядь догадалась,
Чого я зітхаю;
И тепера усі знають,
Ботру я кохаю.
Брови чорні, очи чорні—
Любо подивиться!

Личко твое, мовъ калина,
Чомъ же не влюбиться?
Руки білі, станъ тоненький,
Голосъ солов'їний:
Чомъ такої не любити,
Боже мій єдиний!
Якъ погляне, засміється,—
Душа замірає...
Правду сказати, и въ столиці
Кращої немає.
Брови чорні, очи карі,
Личко — якъ калина, —
Да не знаю чия буде,
То лиха година!
Якъ би давъ Богъ, щобъ я зъ нею
Шлюбомъ обрuchився:
Підъ шкло въ рамки бъ її вправивъ,
Сівъ би да й дивився.

(Новицкій).

66.

Іздить козаць, іздить, блудить,
Підъ козакомъ воронъ коникъ нудить.
Приблудився ажъ до гаю,
Ажъ до тихого Дунаю.
Ой ставъ козаць коня наповати,
Стала надъ нимъ зозуля кувати.
„Ой зозуля, моя ненько,
Не куй такъ, сердце, жалібненько;
Закуй мені веселенько,

Скажи мені де шляхъ-доріженька?“
— Ти, козаче, дурний, нерозумний,
Що питаєшъ оцеї зозулі,
Питай собі соловейка:
Соловейко устає раненько.
Соловейко рано встає —
Вінъ усякі доріженьки знає:
И близькі, й далекі,
И узькі, й широкі.

(С. Великія-Снитинки, Васильковскаго уїзда).

67.

Одна гора високая,
А другая низька—
Одна мила далекая,

А другая близька.
Ой у тої далекої
Воли та корови,

*) П'ясы эта поется преимущественно мѣщанами.

А у сеі близенької
Да чорні брови.
Ой у тої далекої
Воли поздыхають,
А у сеі близенької
Брови не злиняють.
Ой у тої далекої
Рушникъ на вілочку,
А у сеі близенької

Брови на шнурочку.
Ой я тую далекую
Мітлами помечу,
А до сеі близенької
Соколомъ полечу.
Ой я тую далекую
Хлопцямъ подарую,
А до сеі близенької
Та й самъ помандрую.

(Новицкій).

68.

А.

- 1 Ой есть въ мене вишневий садъ—трава по коліна.
- 2 Да чого жъ нами, пане брате, дівчина згордила?
- 3 Ой візьму я гостру косу, та й траву підотну,
- 4 А молоду дівчину зъ людьми перепрошу.
- 5 „Просить, батько, просить, мати, просить вся родина“;
- 6 — Нехай тебе перепросить лихая година.
- 7 „Ой часъ мені, моя мати, оженилися,
- 8 Прийде нічка осенняя ні зъ кімъ забавлятися“.
- 9 — Ой маешъ ти, синочку, коня вороного,
- 10 Заведи до стаєнки, побався до нѣго.
- 11 „Бодай тобі, моя мати, такъ легко конати,
- 12 Охъ якъ мені съ коникомъ забавляти“.
- 13 — Оженися, мій синочку, та на твоїй волі,
- 14 Та не бери й а вдовоньки сьлопотаной.
- 15 Бо вдовонька—не дівчина, не дівочиться,
- 16 Стелить білу постіль та заплачеться:
- 17 „Постіль ледве біленькая,
- 18 Съ кімъ я буду спати молоденькая“?

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 На поповій сіножаті добре сіно жати,
- 2 А въ дяковій криниченьці коня напувати.
- 3 Ой кінъ ирже, води не пье, бо дорогу чуче...
- 4 Десь мій синокъ молоденькій въ-дома не ночує.

5 Б=7 А. Ой якъ... въ-дома почувати, 6 Б=8 А... розмовляти, 7 Б=9 А, Купи собі, мій..., 8 Б=10 А... розмовляй... 9 Б=11 А, 10 Б=12 А... мол дому съ конемъ розмовляти.

(Ушницкій уѣздъ).

В.

- 1 Береза сухая вершокъ исхилився,
- 2 Такъ синь своїй пеньці въ ніженьки вклонився:
- 3 „Нене жъ мод, нене, жени жъ ти мене,
- 4 Бо я молоденький літа свої трачу,
- 5 Та насявъ жита, ні съ кимъ ёго жати
- 6 В=8 А... темна... 7 В=9 А. Піймай собі, сину..., 8 В=10 А... говори...
- 9 „Не вподоба, мати, съ конемъ розмовляти,
- 10 Ой часъ и година дівчини шукати.
- 11 Ой коню жъ мій, коню, чоґо ти смутненький?
- 12 — Того жъ я смутненький,
- 13 Що ти молоденький.
- 14 Що ти рано встаешъ, мене поганяешъ,
- 15 По дорозі корчми, ніґде не минаешъ.
- 16 Я сирую землю по коліна вибью,
- 17 Поки тебе, молодого, изъ шиночка визву.

(Д. Коляшна, Миргородскаго уѣзда).

Г.

- 1 „Ой ти, стара нене,
- 2 Чомъ не женишъ мене?“
- 3 — Ой якъ тебе, синку, та маленькимъ женити,
- 4 Хиба тобі, синку, ні съ кимъ говорити?
- 5 Г=9 А, Куплю тобі, синку, коня..., 6 Г=10 А, Иди... 7 Г=11 В... вороненькій, 8 Г=11 В, Ой чоґо жъ ти стоїшъ такій...?
- 9 „Чи я тобі тяжкий, чи я тобі важкий,
- 10 Чи мое сідельце, чи ясна збруя“.
- 11 — Ой пане мій, ти мені не тяжкий, не важкий.
- 12 Ні твое сідельце, ні ясна збруя,—
- 13 Ино чую підъ собою далеку дорогу.

(Ушницкій уѣздъ)

69.

А.

- 1 Ой зелений дубе, чоґо нахилився?
- 2 Молодий козаче, чоґо зажурився?

- 3 Чи воли пристали, чи зь дороги збився?
- 4 — Воли не пристали, зь дороги не збився,
- 5 Того зажурился, — безь долі вродився.
- 6 Якъ пішовъ я въ поле шукать своєї долі —
- 7 Не найшовъ я долі, найшовъ сине море.
- 8 А на цімъ на морі пливуть риболови.
- 9 — „Хлопці-риболовці, удалі молодці,
- 10 Ви закиньте сітку черезъ сине море,
- 11 Та витягніть долю мені молодому“.
- 12 Не витягли долі, та витягли рибу.
- 13 Риба шука грає, на дно поринає,
- 14 На дно поринає, собі пару має.
- 15 Мені молодому пароньки не має.
- 16 Тільки жъ мені пари, що очиці варі,
- 17 Тільки жъ мені да любови, що чорні брови.
- 18 Бровами хвалюся, та й не оженюся, —
- 19 Піду до річеньки, зь жалю утоплюся.
- 20 — „Не топись, козаче, не топись, орле, —
- 21 Хто жъ мене, дівчину, сей вечіръ пригорне?“
- 22 — Пригортайсь, дівчино, другому такому...
- 23 „Якъ мені, козаче, правди не сказати —
- 24 Пригорнеться до серденька та й стане питати:
- 25 Скажи, скажи, дівчинонько, що було въ розмові?
- 26 Вінъ у мене такий бувъ, що не до розмові —
- 27 Якъ прийде, такъ и засне и не поговоре“.

Б.

- 1 Ой зійду я, молодий, на гору крутую,
- 2 Та гляну я, подивлюся на річку биструю.
- 3 Річка бистра, вода чиста, шука въ морі грає.
- 4 Б=14 А. Шука риба въ морі грає..., 5 Б=15 А. А я живу молоденькій... не маю; 6 Б=16 А... оченьки... 7 Б=17 А, 8 Б=18 А. Чорні брови маю... 9 Б=19 А. Хіба... 10 Б=20 А... сизокрилий...,—11 Б=21 А... молодую безь тебе...? 12 Б=22 А.
13. Та не кажи теї правди, що мені самому.
- 14 Б=22 А,
- 15 Вечіръ стою, світомъ нужу, тебе не видати,
- 16 Б=24 А А вінъ прийде та пригорне...
- 17 Доведеться ледачому всю правду сказати.

В.

і, моїми дітками—
ю, діти зъ грабельками,
і, діти загірбати,
обідать носити.
іла отдыхати,
ь зеленимъ дубомъ.
на яръ..., 8 В=2 А... козаченько безъ долі

лі пошукаю.
риболовцівъ. 11 В=9 А. Ой ви,... преудали
ку.
а вловили щуку.
..., 15 В=5 Б, 16 В=16 А, 17 В=17 А.
горілки напьюся.
і, усінь меду-вина,
оня вороного“.
заставоньки брати,
е роспитати —
онатий“.
діточокъ двое,

(Новицкій).

Г.

4 А, 4 Г=5 А,
гори до бистої річки.
і та все рибалочки,
—парні молоді.
резь бистрі річки.
арню... 10 Г=13 В... рибу. 11 Г=13 А,
ь та й пари не маю

настя, що дівчина Настя.

(Новицкій).

Д.

=3 А? 4 Д=4 А, 5 Д=5 А. Козакъ моло-
пошукаю долі.

7 Д=10 В. 8 Д=11 В..., добрі молодці, 9 Д=12 В... тоню... бистру..
10 Д=11 А... парню... 11 Д=13 В, піймали... піймали... 12 Д=13 А, 13
Д=14 А, 14 Д=13 Г... парень, гуляю... 15 Д=6 Б. 16 Д=18 А. 17 Д=
8 Б, 18 Д=9 Б. 19 Д=20 А... бо душу загубишъ.

20 Ходімъ повінчаймось, коли вірно любишъ.

21 Поіхали вінчатися—нема попа дома:

22 Чи мое несчастье, чи твоя недоля.

(Новицкій).

Е.

1 Е=7 В, 2 Е=2 А? 3 Е=3 А? 4 Е=4 А, 5 Е=5 А... що...

6 Піду я за гори да въ чистее поле,

7 Да въ чистее поле доленьки шукати.

8 Е=7 А... я хлопцівъ; 9 Е=9 А... да закіньте сітку, 10 Е=12 В..
бистру..., 11 Е=11 А.

12 Закинули сітку, не піймали долю.

13 Е=11 Д, 14 Е=13 А, 15 Е=14 А, 16 Е=15 А, 17 Е=6 Б, 18 Е=
17 А... краси...

19 Тільки жъ мені муви, що білі руки.

(Новицкій).

Ж.

1 Ж=7 В... дубокъ... пліть..., 2 Ж=2 А? 3 Ж=3 А? 4 Ж=4 А, 5 Ж=
8 В... козаче...

6 Ой піду въ лужокъ доленьки шукати.

7 Ж=10 В, 8 Ж=11 Д... ви, рідні братці,

9 Ж=12 В... та піймайте плитку. 10 Ж=11 Д, Закинули сітку..
11 Ж=14 В... да й та...,

12 Ж=16 В... безталанний...; 13 Ж=16 А.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

З.

1 З=7 В. Ой дубъ на березу вѣрхомъ... 2 З=2 А? 3 З=3 А? 4 З=4 А.
5 З=5 А, 6 З=6 Ж... гаємъ... 7 З=7 А.

8 Ой тамъ рибалочки рибоньку ловили:

9 З=7 Г, Ой, ви..., 10 З=10 А. Роскидайте тоні..., 11 З=11 А,
12 З=12 А... шуку. 13 З=13 А, 14 З=14 А... да пари шукає. 15 З=15
А, козакъ чорнобривий...

(Новицкій).

И.

1 И=1 Ж, 2 И=2 А? 3 И=3 А? 4 И=4 А, 5 И=5 Ж, 6 И=6 Ж,
7 И=7 Ж, 8 И=8 Ж... ви гарні хлопці, 9 И=9 Ж. 10 И=10 Ж.
11 И=15 В, 12 И=16 В, 13 И=16 А.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

70.

„Темна нічка не величка, и чогось не спиться,
Чогось моя головонька та й морочиться.

Треба мені, моя мати, оженився,
Перестане головонька морочиться“.

— Оженися, мій синочку, дитино моя,

Не сватай вдовоньки, — не дасть Богъ життя;

Бо вдовонька — не дівонька, не дівочий красъ,

Якъ згадає за першого мужа, — заплаче не разъ:

„Охъ, мужу мій перший, та добрий,

Ти жъ въ мене перший бувъ:

Ти жъ мене не збивъ, не злаявъ, до гани не давъ...

Ой пішлю я вдовоньку по крутий горі,

Що бъ збирала трояке зілля на чари мені“.

— Збирай, збирай, вдовонько, збирай же заразъ,

Що бъ я тобі не заважавъ, щобъ я вмержъ заразъ.

(Ушицкій уґадъ).

71.

На синімъ морі стоїть каминь мармуровий;

На нимъ сидить хлопець чорнобровий

Сидить собі та й въ сопілочку грає, —

Гірко ёму на серденьку, що дружини не має.

А що мені по худобі, а вже буде, чи не буде,

Съ хорошою дружиною легче буде.

А що жъ мені по худобі, що все подвір'я заляже —

Негідная дружиночка молодому світъ зав'яже.

(Ушицкій уґадъ).

72.

Продавъ батько сиві воли,

А мати телицю —

Виправляють свого сина

Дай на косовицю:

„Иди, иди, муїй синочку,

На ту косовицю!

Розчесали чорни кудрі
Ажъ на потилицю.
Ажъ думала, муй синочку,
Що будешъ косити,
Ажъ ти привлавъ косу до покосу,
Да й ставъ голосити.“
— Ой коли бъ ти, мати, знала,

Яка то досада,
Тобъ ти мене оженила,
Щобъ була порада.
„Оженися, муй синочку,
Возьми собі любку,
Цілуй єі, милуй єі,
Якъ голубъ голубку“.
(Хабное, Радомисльського уѣзда).

73.

Ой по горахъ, по долинахъ,
Та й по чужихъ українахъ,
Охъ тамъ козаць пье-гуляе,
Въ свистілочку вигравае —
Вінъ самъ себе розважае,
Товариша визивае:
— Товарищу, рідний брате,

Вивличъ мені дівку съ хати,
Щось маю я спитати:
Чи мені женитися,
Чи мені журитися?
Чи мені поїзджати,
Чи мені тебе ждати?

(Новицькій).

74.

Гнеться, гнеться калинонька, —
Десь тамъ моя дівчинонька!
Панна гнеться, погинае —
Десь тамъ мене поминае!

Ой немає тамъ нігде добра,
Де дівчина любить по два.
Ой немає и не буде,
Поки по двохъ любить буде!
(Изъ Рукоі. Сборн. Маркевича).

75.

Ой въ полю верба,
Тамъ холодна вода;
Й а дівчина жвава
Боса воду брала.
Й а дівчина відъ води,
А козаць до води.
„Зажди, сердце дівчино,
Та напій ми коня“.
— Не великій ти панъ,
Напій собі коня самъ,
Бо зімна роса,
Я дівчина боса —

Въ ніжки холодно.
„А свину я опанчу,
Та ніжки загорну.
Ой, дівчино моя,
Та сідай на коня,
Та поїдець на вераїну
До нового двора.
А коло нового двора,
А ні плота, ні кола, —
Тільки при долині
Два корчи калини —
Та й то не мої“.

(Ушицькій уѣздъ).

76.

Ой коню мій, коню вороненькій,
Та порадь мене, якъ рідная мати,
Де ми будемъ ту нічку почувати?
Ой чи въ чистімъ полі, при битий дорозі?
— Ой не въ чистімъ полі, не при битий дорозі,
Ино въ дівчини любої, на билий перині.
(Ушицкій уѣздъ).

77.

Ой у лісі, лісі, въ лісі на дубочку
Ой схиливъ, схиливъ голубъ головочку,
Та зъ гори въ долину схиливъ головочку.
Та вдице мати сина зъ коршми до домочку:
„Ой иди, сину, зъ коршми до домочку,
Ой беруть жиди, беруть арендари твою худобочку.“
— Ой що жъ мені, мати, зъ тої худобочки,
Ой позволь, мати, хоць повидати вдовину дочку.
Бо вдовини дочки та усі три рівни,
Ой ходять вони по риночку, якъ ті королівни.
Ходять по риночку, хустоньками мають,
Ой не ідному молодому сердцю жалю завдають.
Ой една Марина, друга Катерина,
Ой за третю самъ не можу знати, бо лебонь моя мила.
Ой гаю жъ мій, гаю, густий — не прогляну —
Ой я пустила зъ рукъ свого сина, теперь не спіймаю.
(Ушицкій уѣздъ).

78.

Якъ би мені зъ ранку
Горілочку шклянку,
И тютюнъ да люльку,
Дівчину Ганульку!

Горілочку бъ пивъ, пивъ,
И лелечку бъ я куривъ,
И дівчину Ганульку
До серденька бъ все туливъ.
(Изъ Рук. Сборн. Гулиша).

79.

1 Що у саду да подъ дублюю
2 Сидівъ голубъ и зъ голубкою.
3 Цілюються, милуються,

4 Сами собі та дивуються,
5 Що у голуба та сизая голова,
6 А въ голубки позолочувана,

- 7 Чорнимъ шовкомъ перестрочувана. 13 А самъ би я по водицю ходивъ,
8 А у Івана та на думці було: 14 А Одарю та за ручку водивъ.
9 Колибъ моя да Одаря така, 15 „Ти, Одарю, ти, голубко моя,
10 Тобъ я її цілувавъ, милувавъ 16 Що ти мені та за зілля дала?“
11 И до печи куховарочку наннявъ, 17 — Дала тобі драголюбчику,
12 А до ступи да товчильницю. 18 Ти, Іванку, мій голубчику.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша.).

Б.

- 1 Коли бъ мені чарка да пляшка,
2 Коли бъ мені жінка Милашка,
3 Б=10 А, 4 Б=11 А, 5 Б=14 А, 6 Б=15 А. Свою Миласю...
(Новицкій).

80.

На розсвіті добре спання,
Хто не знає закоханя,
А я, бідний, терплю муки,
Мало зъ жалю не роспукну.
Зле ти, мати, учинила,
Що зъ любовою разлучила.
Лучче було утоптити,
Нижъ зъ любовою разлучити.
Ти, дівчино съ Подоля,
Въ твоїхъ рукахъ моя доля!
Ти, дівчино моя любя,
Твоя краса — моя згуба.
Брови чорни, очи сиві,

А я хлопець нещасливий.
Чи я въ лісі родився?
Чи я въ полі хрестився?
Ой чи въ лісі, чи въ полі,
Не давъ мені Господь долі!
Чи такі куми прийшли —
Щастя, доли не принесли;
Чи така баба брала —
Щастя, долі не вгадала.
Піду я утоплюся,
Або въ камінь розібьюся,
Най всякій тее знає,
Що зъ кохання умираю.
(Ушицкій уѣз.).

81.

Ой звисли чорні хмароньки, звисли—
Не зійде мені ідна дівчина зъ мислі.
Ой якъ я зачавъ ту дівчину любити,
То стративъ же я два таларики битихъ.
Аще до того коня вороного.
А въ мого коня та кудрява грива,
Моя дівчина хороша, чорнобрива.
Коневу гриву грибінцемъ розчесати,
А сі красу на папері описати.

Ой писавъ же я два дні и дві ночі,
Закіль я описавъ личенько и чорни очі.
Ой якъ я втрачу коника вороного,
Ой то ти втрапишъ віночка рутяного.

(Ушицкій уѣз.).

82.

Якъ би въ лісі сидівъ,
То би-мъ гріха не мавъ,
Щоби я молодиць
Нігди не здивавъ.
Сидю та й думаю,
На серцю тугу маю.
Туга серцю мому,
Сидячи самому.
Прилітають дві орлиці,
Рають ёму дві дівци:
Ідна косоока,
Друга сизоока.
Ой я васъ, орлиці, за ті вісти
Скажу соколові живцемъ васъ поісти.
Пішлю жъ бо я ластівочку
На чужю стороночку,
Нехай пролітають,
Дружини шукать;
Дружини такої,
До сподоби моїй:
Щоби роду тихенького,

Щоби личка біленького,
Щоби чорни брови,
Сама до розмови.
— Ми всю Польщу облітали,
Дружини не здивали
Дружини такої
До сподоби твоїй.
Самъ я коня осідлаю,
Поїду край Дунаю.
Буду проїзжати,
Дружини шукати;
Дружини такої
До сподоби своєї.
Приїзжаю край Дунаю,
На день-добрий милій даю.
Милая витає,
Білу ручку дає.
Слава жъ тобі, Святий Цару,
Слава жъ тобі, слава,
Що ся мені дружина
По мислі достала.

(Ушицкій уѣз.).

83.

Заболіла в мене головонька,
А либонь же я й умру;
Підіте та й приведіте,
Кого я люблю;
Положить близько біля боку,
То може я й оживу.
Висопаю криниченьку

У зеленому саду,
Чи не прийде моя розлюбезна
Рано по воду.
Уже съ тні криниченья
Орли воду пьють...
Уже тнає роздушеньки
Й не буде по воду.

(Новицкій).

84.

Ой чия то капустаця? Я її вирубаю.
Ой чия то дівчинонька, що я її кохаю?
Ино єі разь забачивъ—стала мені мила,
Милійшая відь матінки, що мене вродила.
На качані капусти, тамъ коника попасу,
Ой піду я до дівчини вучерики потрасу;
Ой бо мої вучерики, якъ бобови струки,
А вь любої дівчиноньки білесеньки руки.
(Новицкій).

85.

Ой не спяться, не лежаться	Такъ товаришъ кращій мене,
И сонъ мене не бере;	Вінъ дівчину одібъе.
Пішовъ би я до дівчини —	Зійди, місяць, зійди, ясний,
Самъ не знаю, де живе.	Зійди, ясна зоря,
Попросивъ би товариша,	Тай освіти доріженьку
Нехай мене проведе,	Ажъ до милої двора.

(Д. Калюшна, Миргородскаго уѣз.).

86.

Куроньки піють — я зь дівчиною стою,
На день займає — на добра-нічъ даю:
На добра-нічъ, дівчино, на добра-нічъ!
Забравъ коники, самъ поїхавъ на нічъ.
Люблю дівчину, та й трудно її забути,
Прийду до дому, самъ себе не...
Батенько сварить, а мати лучче:
— Не ходи, сину, на залѣти більше.
(Новицкій).

87. *)

А.

- 1 Пішовъ я разь на улицю, та и теперъ каюсь,
- 2 Улюбився я вь дівчину—зану, та й жахаюсь.
- 3 И дівчата, молодиці стали говорити,
- 4 Чого часто на вулицю я почавъ ходити.
- 5 Не втаїться те коханья, якъ у мішку шило,

*) См. примѣч. къ № 65.

- 6 Заразъ збоку всі побачать, що де яка мила.
- 7 И багата, и хороша, якъ красна калина,
- 8 Та не знаю, чия буде—то лиха година.
- 9 Руки біли, станъ тоненькій, голосъ солов'їний,
- 10 Чомъ такої не любити, Боже мій єдиний!
- 11 И богата, и хороша, хто погляне—ахне!
- 12 Пішовъ би я сватати, та гарбузомъ пахне.

(Ушицькій уѣз.).

Б.

1 В=1 А. Ходивъ парень..., а сѣгодня..., 2 В=2 А... у Марусю, ажъ во
сві...

- 3 Така люба, така мила, личко якъ калина,
- 4 Якъ піде підъ скрипочку, то й не надивлюся...
- 5 Нема кращої дівчини, якъ моя Маруся,
- 6 Якъ піде підъ скрипочку, то й не надивлюся!
- 7 Якъ піде підъ скрипочку, ще й платочкомъ махне,
- 8 Таки жъ моя Маруся ажъ рожею пахне.
- 9 Треба жъ, мати, треба жъ, мати,
- 10 Людей наптити,
- 11 Щобъ таки намъ Марусеньку
- 12 Цюю осінь взяти.
- 13 Злетівъ півень на ворота,
- 14 Сказавъ кукуріку,
- 15 Теперъ же я, моя мати,
- 16 Не женюсь до віку.

(Новицькій).

В.

1 В=1 А, 2 В=2 А... ажъ зо сну... 3 В=6 А;
4 А тепера усі знають, що для мене мило.
5 В=9 А, 6 В=11 А. Чомъ...! 7 В=11 А. Що хороша, такъ якъ рожа...
не гляне... 8 В=12 А.

(Борисполь, Переяславск. уѣздъ).

88.

А.

- 1 Гей любивъ же дві дівчини, дві Катерини;
- 2 Єдна сидить на горбочку, друга на долині.
- 3 Гей въ тої далекої воли та корови,

4 А у цієї близенької лишь чорні брови.

5 А я твою далекую людамъ подарую,

6 А до цієї близенької самъ помандрую.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

1 Усе гори кам'яні, туйлько одна вишня.

2 Нема мого миленького, для кого я вийшла.

3 Одна гора високая, а другая нуйзька,

4 Одна мила далекая, а другая блупзька.

5 Б=3 А а... 6 Б=4 А... туйлько... 7 Б=5 А, 8 Б=6 А.

(Борисполь, Переяславск. уѣздъ).

В.

1 Ой не ходи коло води, бо зъ берега втонешъ —

2 Ой не люби багатої, убогую візьмешъ.

3 Багатая губатая, а ще къ тому пишна.

4 А вбогая хорошая, якъ у саду вишня.

5 В=5 А... багатую... 6 В=6 А. До вбогої, хорошої я й...

7 Бо я твою багатаю різцемъ переріжу,

8 До вбогої, хорошої хотъ рачки полізу.

9 А я твою багатую терномъ перетичу.

10 А вбогую хорошую до себе прикличу.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

89.

„Де ти, милий, перебуваєшъ,

Що ти въ мене не буваєшъ“?

— Пребуваю въ-край Дунаю,

Тимъ я въ тебе не буваю.

Болибъ човенъ та весельце,

То би-мъ припливъ, мое серце,—

Не снідавъ би, не обідавъ...

Въ чимъ ти, мила, купалася,

Що такая придалася?

Чи въ любистку, чи въ шавлії?

Якъ не бачу — серце мліє.

(Ушицкій уѣздъ).

90.

А хто хоче Гандзю знати,

Прочу мене попитати;

То тобі скажу правду щирю, —

Тільки, прошу, дай ми віру.

Така красна — коби роза,

Якъ топола, така гожа,

А въ рум'янцю така сила,

Що всі цвіти погасила.

Зуби — коби перли чисти,
Очи мили и вочкисти,
А все тіло, якъ снігъ, біле, —
Ажъ глянути на ню мило.
Най ся багачъ не хвалить,
Що мя Гандзі позбавить.
То не видре її жадна сила, —
Така Гандзя мені мила!

Хоць-би ми всі скарби давъ,
То би-мъ Гандзю не віддавъ.
Не дамъ Гандзі за весь світъ,
Другої Гандзі въ світі нітъ.
Чи въ погоду, чи въ слоту
Веселий иду на роботу.
Жадна біда не догучить,
Якъ ся Гандзя зо мною злучить.
(Ушицкій уѣздъ).

91.

Сонце низенько, вечіръ близенько,
Вийди до мене, мое серденько!
Ой вийди, вийди, якъ виходила,
Промовъ словечко, якъ говорила.
Ой вийди, вийди, не бійсь морозу,

Я твої ніженьки въ шапочку вложу.
Ой вийди, вийди, не чий ти жало, (?)
Вийди до мене, дорогий кришталю.
Ой у садочку хороші вишні...
Вийди до мене, ти мені подь мислі.
(Изь Рук. Сборн. Кулиша).

92.

Тонкая, высокая тополя. —
Чорнявая дівчина — то моя.

Тонкую, высокую зрубаю.
Чорнявую дівчину кохаю.
(Новацкій).

93.

Світи, місяце, ще й ясна зора,
Тов улицю, де живе вдова.
Єсть у тої вдови дочеръ молода;
Ходить по подвір'ї, чеше волоса.
Сестриці, подружки сподіваються.
— Сестриці, подружки, сестриці мої,

На синьому морі плинуть кораблі;
На тихъ корабляхъ парні молоді,
На тихъ парняхъ шляпи золоті:
На ідному парню — позолочувана,
На другому парню — побілилася, —
Вдовиная дочка зажурилася.
(Перейма, Балтскій уѣздъ).

94.

Ой у полі кирниця — чуть вода блищиться.
Говорять люди, козаць ледащиця;
Козаць ледащиця, не хоче робити,
Иде до коршмоньки медъ горілку пити.
Ідень чужоземець бере медъ, горілку,
Другій чужоземець підмовляє дівку:

— Иди, дівча, зь нами, бурлаками,
Лучче тобі буде, язъ въ рідної мами.
Въ мами ходилась въ старий запащині,
Въ насъ будешъ ходити въ чорний кожушині.
(Ушицкій уѣздъ).

95.

Наступає да чорна хмара
На білую хмару —
Ой ходію, товаришу,
На той край помалу.
— Чого жъ мені, да товаришу,
На той край ходити,
Перестала дівчинонька
Вірненько любити.
Да вірно любивъ (2),
Да часто ходивъ,
Да я вірно женихався;

Вона жъ мене осудила,
Я й не сподивався.
— Не я жъ его осудила,
Судять же насъ люде,
Що зъ нашого закохання
Нічого не буде.
— Да нехай лають, нехай лають,
Не на лихо учать,
Да кого я вірно люблю,
Повікъ не розлучать.

(Борисполь, Переяславск. уѣздъ).

96.

Я жъ думала, що сонечко сходить,
Ажъ то милий по риночку ходить,
За поводи кониченька водить,
А въ рученькахъ соколонька носить.

„Соколоньку, скажи мені правду,
Найди мені дівчиноньку гарну,
Щобъ біле личко, а чорні брови, —
То-жъ козакові дівка до любові.
(Новицкій)

ПОСЪЩЕНІЕ ДЪВУШКИ ПАРНЕМЪ.

97.

А.

1 Ой по горахъ, по долинахъ,
2 По широкихъ українахъ,
3 Ой тамъ козакъ пѣе, гуляє
4 И въ дудочку вигравае.
5 Ой гукну я на малого:
6 „Сідлай коня вороного!
7 Сідлай коня вороного,
8 А підъ себе ще другого.
9 Ой поїдемъ до милої,
10 До голубки сизенької.“
11 Ти, місяцю, світи, світи,
12 Ти, конику, біжи, біжи;
13 Ти, місяцю, присвічайся,
14 Ти, конику, поспішайся.
15 Ой прїїхавъ я до миленької,
16 До голубки сизенької.
17 Прїїхавъ я підъ ворота—
18 Вийшла мила краще злата;

19 Прїїхавъ я підъ причілокъ—
20 Вишла мила, якъ барвінокъ;
21 Прїїхавъ я підъ віконце—
22 Вишла мила краще сонця,
23 Взяла коня за поводи,
24 А милого за рученьку;
25 Дала коню вівса, сіна,
26 А милому меду, вина.
27 Сама сіла заплакала,
28 Карп очі зарюмала.
29 „Чого сидишъ и думаєшъ?
30 Чи жаль тобі вівса, сіна,
31 Чи жаль тобі меду, вина?“
32 — Не жаль мені меду, вина,
33 Не жаль мені вівса, сіна,
34 Якъ жаль мені цѣго світа—
35 Пішли марне мої літа.

Б.

1 „Ой не шуми, дуже, дуже
2 Зеленою дїбровою“.
3 — Ой якъ мені не шуміти,
4 Буйний вітеръ повіває,
5 Широкий листъ розвіває.
6 Б=5 А... крикну... 7 Б=6 А, 8 Б 7 А, 9 Б=8 А..., буланого 10 Б=
9 А... въ чисте поле,
11 Чи не знайдемъ счастья й долі.
12 Въ чистімъ полі погуляємъ,
14 Та не знашли счастья й долі,
15 Знайшли дівку до любви.
16 Счастья й долі пошукаємъ.
16 Біле личко чорні брови

17 Б—18 А Приїхали..., 18 Б—18 А... дівка... 19 Б—23 А Бере 20 Б—
24 А Миленьго за...

21 Веде коня у станицю,

22 А милого у світлицю.

23 Б—25 А Дає..., 24 Б—26 А. 25 Б—27 А... задумалась, 26 Б—28 А.

27 Чого мила задумалась,

28 Карі очи зарюмала?

29 Б—30 А, 30 Б—31 А? 31 Б—33 А, 32 Б—32 А;

33 А жаль мені дівування,

37 Піду й Богу помолюся,

34 Дівочього прибірання.

38 На милого подивлюся.

35 Що въ суботу змінюся,

39 Чи молилась, не молилась—

36 А въ неділю приберуся,

40 На милого подивплась.

В.

1 Ходить милий по гаєчку,

4 Що далеку милу має.

2 Виграє въ сопілочку,

5 Пише листи—не доходять,

3 Та й самъ себе розважає,

6 До милої другі ходять

7 В—7 А... хлопче, коня мого,

8 Й а для мене молодого

9 В—10 Б. 10 В—12 Б... роздаймося,

11 До милої спитаймося,

12 В—17 А Првїзжають..., 13 В—18 А.

14 Відчиняє намъ ворота.

15 В—23 А... за вудила,

16 Та по двору проводила.

17 В—24 А,

18 Та завела у світлоньку.

19 В—25 А, 20 В—26 А. 21 В—30 А, 22 В—31 А Чи милому...?

23 В—32 А... ні постелі біленької,

24 Ні вечери пишненької.

(Ушицкій уѣз.).

Г.

1 Ой по горі, по долині,

2 По широкій Україні,

3 Г—3 А... прохажає,

4 Въ сопілочку пригриває,

5 Г—3 В.

6 Ой чи мені женитися,

8 Лучче мені жінку мати,

7 Чи самому журитися?

9 Якъ самому прохожати.

- 10 Г=7 А Осідлавъ..., 11 Г=8 В... себе...
12 Та й поїхавъ на Україну
13 До дівчини во гостину.
14 Г=17 А, 15 Г=18 А... дівра... 16 Г=19 А... въ другі двері, 17
Г=20 А... на папері.
18 Коня взяла за вуздечку,
19 Та й повела въ стаєнечку
20 Г=24 А. Козака взяла..., 21 Г=18 В. 22 Г=25 А, 23 Г=26 А.
Бозаківі...
24 Сама стала, подумала,
25 Г=27 А. Жалібенько... 26 Г=30 А, 27 Г=31 А? 28 Г=33 А, 29
Г=32 А, 30 Г=34 А, 31 Г=35 А.

(Ушицькій уездъ).

Д.

- 1 Ходить козаць по долині.
2 Въ сопілочку грає
3 Д=3 В, 4 Д=6 Г Лучче було..., 5 Д=7 Г Язь... 6 Д=8 Г... було...,
7 Д=9 Г... бідовати. 8 Д=7 В, 9 Д=9 Б. 10 Д=10 В, 11 Д=10 В,
12 Вряжимъ ляшкамъ не даймося,
13 Д=11 В. До дівчини... 14 Д=17 Б... підъ..., 15 Д=18 Б. 16 Д=23 А
17 Д=24 А... по підъ боки.
18 Взяла коня до стаєнки
19 Д=24 А... до світлоньки, 20 Д=25 А, 21 Д=26 А, 22 Д=27 А...
та й думає,
23 Заплакани очи має.
24 Чого сіла та й думаєшь.
25 Заплакани очи маєшь?
26 Д=30 А, 27 Д=31 А? 28 Д=32 А,
29 Мені жаль мойї молодости,
30 Що не знешъ по щирості.

(Ушицькій уездъ).

Е.

1 Иде козаць, коня веде,	8 „Вставай, козаць, годі спати,
2 А кінъ ёму спотикає,	9 А вже коня не видати;
3 Сонъ голову розмагає.	10 Зійшовъ кониць да зъ мислі,
4 Ой приїду на долину,	11 Виївъ трави три долини,
5 Самъ приляжу на годину.	12 Випивъ води два Дунаї.
6 Несчастлива годинонька—	13 Запряжу я коня въ санки
7 Десь узялась дівчинонька.	14 Та поїду до коханки.

15 Е—17 А, 16 Е—15 Д., 17 Е—20 Г Ёго..., 18 Е—18 Г. А коника...
19 Е—25 А, 20 Е—26 А.

21 Сама сіла кінець стола,

22 До козака а ні слова.

(Вачовъ Заславскій уѣздъ).

Ж.

1 Ж—25 А, 2 Ж—23 Г, 3 Ж—25 Б, 4 Ж—27 А Чорни очи... 5 Ж—24
Д... задумала. 6 Ж—27 А. Чорни очи... 7 Ж—30 А, 8 Ж—31 А... для ко-
зака...? 9 Ж—32 А,

10 Но жаль мені дівування

11 И дитячого квітчанья.

(Ушицкій уѣздъ).

98.

„Ой прийди, прийди,

Не будешъ мавъ кривди;

А якъ буде кривда,

То я буду правда.

Ой прийди, прийди, впущу до кімнати,

Та заважу всімъ въ хаті, щобъ не знала мати.“

Ой якъ выпускала тяженько вздыхала,

А якъ выпускала, то й плакати стала.

„Ой де идешъ, квітчастий барвінку,

Хто жъ тобі постелить въ дорозі постілку?“

— Ой есть у мене кума небога,

Та мені постелить, якъ буде здорова.

(Ушицкій уѣздъ).

99.

„Сонце низенько, вечеръ близенько,

Прийди до мене, мій милий серденько,

Въ неділю раненько, щоби не видненько,

Злізь съ коника и витайся, милее серденько.“

— Дзінь-добрий, дівчино, люба розмовонько,

Якъ безъ мене проживаєшъ, сивая голубко?

„Ой я перебуваю, якъ соловей въ гаю,—

Виплакала чорни очи, тебе виглядаю.“

— Чорни брови и чорни оченьки,

Де жъ ся подівъ твій рум'янець зъ білого личенька?

„У мене рум'янець зь Божої хвали.
То жь ми дивно, то жь ми чудно за твої присяги.
Бо ти присягався, що я твоя буду,—
Теперь мене покидаєшгь, иншої шукаєшгь.
Другої найдешгь и мене покинешгь —
Маю вь Бога надієнку, що и самъ марне згинешгь.“
— Гнися, калнно, гиллямъ до долини,
Хвалиться миленькая, що я марне згину.
(Ушицкій уѣздъ).

100.

Ой пішовъ милий за лісь, за лісь, Чорні брови занісь, занісь. Ой пішовъ милий за діброву, Занісь свою тиху мову. Ой не такъ мені за бровами, Якъ за вірними словами. Ой пішовъ милий за річками, Зосталася зь діточками.	Ой сидить мила край віконця, Виглядає свого сонця, Та виглядає запорожця. Ой не самъ запорожець иде, Дев'ятеро коней веде, На десятому вороному, У жупані голубому, Самъ у жупані голубому. (Новицкій).
---	---

101.

Вже не раненько, вже сонце низенько,
Прибувай до мене, любий серденько.
Прибувай до мене, щобъ вороги спали,
То я тебе пуцу, щоби мати не знала.
Ой якъ пускала — легенько вдихала,
А якъ випускала, то тяжко вдихала.
„Ой якъ маєшъ жінку, иди до дому,
А якъ же не маєшъ, то ночуй зо мною“.
— Ой маю я жінку, ще й дітей двое,
Жаль мені повидати тебе молоді.
(Ушицкій уѣздъ).

102.

У полі, полі стоять два дубочки,
Ой исклили вершки до купочки.
Ой на тихъ на двохъ та й на дубочкахъ
Два сивесенькихъ да голубочка.

Ой знялись вони да й полетіли,
Въ чистому полі на роздоллі сіли.
Молода дівчина козака любила,
А вона ёго рано не збудила.
„Ой уставай же, да мій миленькій,
Ой вже жъ на дворі світокъ біленькій,
Уже козаки коней посіддали,
И посіддали, и поїхали;
Вже-жъ біли лебеді середъ ставу пали,
Ой вже-жъ козаки въ чистімъ полі стали.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

103.

Пішовъ за лісь, за лісь
Та чорни очи занісь;
Пішовъ за дуброву
Та записъ всю розмову.
Скажить мені, люди,
Коли мій милий буде?
Мій милий иде,
Четверо коней веде.

„Стели, мила, постіль,
Най я спатоньки лягаю“.
— Вставай, милий, годі спати,
Цора коні напувати.
Повівъ милий коні
До далекого краю,
До тихого Дунаю.

(Ушицкій уѣздъ).

104.

А.

- 1 Чогось мені чудно, чогось мені дивно,
- 2 Десь мого милого третій день не видно.
- 3 Не видно, не видно, та й не видати,
- 4 Тільки зосталося на жовтимъ пісочку два слідочки знати.
- 5 То еденъ слідочокъ коня вороного,
- 6 А другий слідочокъ миленько мого.
- 7 Піду я въ лісочокъ, вирву я листочокъ,
- 8 Я покрию свого миленького слідочокъ,
- 9 Щобъ вітеръ не звіявъ, пташки не склювали,
- 10 Щобъ мого милого инчи не спріяли.
- 11 Повернувся жъ козаць зъ далекої дороги,
- 12 Повернувъ коня до дівчини небогі.
- 13 Встала дівчинонька, встала, засвітила,
- 14 Попросила сісти, дала жъ ёму істи,

- 15 Дала ёму рибку и ще хліба скибку:
16 „Вечерйй, козаче, сю вечеру швидко.
17 Вечерйй, вечерйй та ідь до дому.
18 Якъ не маешъ жінки, жий, серце, зо мною.“
19 — Ой маю жъ я жінку въ далекій країні—
20 Крається серденько на дві половини.
21 Ой Боже жъ мій, Боже, що жъ я учинила, —
22 А вінъ має жінку, я ёго полюбила.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

1 Б=1 А... дивно, ще й дивно и чудно, 2 Б=2 А, 3 Б=3 А, 4 Б=4 А. В жовтимъ... 5 Б=5 А, 6 Б=6 А, 7 Б=7 А... урву..., 8 Б=8 А... много...

- 9 Щобъ птиці не потратували слідочка;
10 А щобъ мого миленького виша не любила.
11 Єдна любила — коника купила;
12 Друга любила — сидельце купила;
13 Третя кохала — вечеряти дала.
14 Б=15 А. 15 Б=16 А... завидко, 16 Б=17 А, 17 Б=18 А... собі...
18 Б=19 А... ще й діточокъ троє, —
19 Жаль тебе покидати, серце моє.

(Ушицкій уѣздъ).

105.

А що въ лісі за тихо,
Тільки лїстя шелестять —
Про насъ люди говорять.
— Не про тебе, про мене,
Що ти ходишь до мене.
Коли ходишь, то ходи,

Коли любишь, то люби,
Поговору не роби.
Хоть и буде поговорь,
Таки буде парень мій;
Хоть и буде славонька,
Таки буде паронька.

(Дударя, Каневскаго уѣзда).

106.

Та не пой, соловей,
Бо ще рано на зорі,
Скажуть люди, близькі сусіди.
Стоить парень у воріть,
Кличе дівку на совіть:
„Вийди, вийди, молода дівчино,

Да до мене на совіть“.
— Да зажди, парень, годину,
Да зажди, парень, другу,
Закуйль своїй рудний неньці
Вечероньку зготую.
Да вечероньку зготую,

Білу постіль застелю, —
Тоді тобі, молодий парень,
Всю правдоньку розкажу.
„Да добре тобі, дівчино,
По світлоньці ходячи;
Мені парню гірко достається,

На морозі стоячи;
Да на морозі стоячи,
Да стакани держачи,
Да стакани в ручки приліпають,
До морозу нуйжік примерзають.

(Борисполь, Переяславського уѣзда).

107.

Ой гора, ти, гора,
Ти висока, крута;
Що по тобі, гора,
И камишъ, и трава;
И камишъ, и трава,
И полинь гіркий...
Нема луччого зілля,
Якъ полинь гіркий;
Нема кращого в світі,
Якъ мій миленькій.

Я куда не піду,
Завсігда на умі;
А якъ спати ложусь,
Завсігда предо мною,
Надъ моєю головою,
Надъ русою косою.
— „Ой устань, мила,
Та й пробудися,
Я до тебе прийшовъ
Погоститься.

(Новицькій).

108.

Ой тамъ на горі
Ідуть мазури.
Ой прихавъ мазуръ
Да до моєї хати.
Стукъ, пукъ в віконце:
„Моя воханочко,
Вийди на крпелчко“.
— Я не можу встати,
Коню води дати.
Матуся ми заказала,
Щобъ зъ тобою не стояла,

Матусі боюсь.
„Матусі не бійсь,
Сідай на мій візъ,
Поїдемо у мій край,
Поїдемо за Дунай“.
Селомъ їхавъ,
Людей питавъ:
Що то за дівчина,
Що то за любчина,
Куди жъ вона іде?

(Новицькій).

109.

„Чомусь не прийшовъ,
Якъ місяць зійшовъ,
Якъ зора спочивала?
Чи-сь коня не мавъ,

Чи дороги не знавъ,
Чи мати не пускала?“
— Я коня мавъ,
И дорогу знавъ,

И мати пускала;
Молода сестра,
Бодай не зросла,
Сідельде сховала.
„Не їдь, братіку,

Не їдь, любчику,
Теперь* ничь темпенькая;
Коника не трудь,
Серденька не нудь,
Дівчина здоровенькая.
(Ушицкій уѣздъ).

IIО.

„Почімъ ти мене, мила, пізнала,
Що ти мені всю правду сказала?“
— Ой потому, миленькій, по тому —
По твому коню вороному.
До стані идешь, коня доглядаешь,
Зеленого сінця підкладаешь,
Жовтенького віса підсипаешь,
До сіней идешь, нагайки питаешь,
До комори идешь, сідельця шукаешь,
До хати идешь, лихимъ духомъ пахнешь,
До другої дрібни листи пишешь.
Ой заревіла въ порозі корова...
Оставайся, миленька, здорова.
Ой заревло на порозі телятко...
Оставайся, любя, серденятко.

(Ушицкій уѣздъ).

III.

„Чи ти гордий, чи ти пишний,
Чи гордо несешся?
Чи ти вірно мене любишъ,
Чи зъ мене смієшся?“
— Я не гордий, я не пишний,
Гордо не несуся;
Ой я тебе вірно люблю,
Зъ тебе не сміюся!
„Ой чи прийдешь, козаченьку,
Зъ вечора до мене?
Бажуть люди, що приходять
Другая до тебе?

Нехай ходить, нехай ходить,
Аби не ледащо;
Ой хоть буду я терпіти,
Да знатиму за що!“
— Ой десь же ти, дівчинонько,
Та зъ паперу звита,
Що ти мене додержала
До білого світа!
„Ой зъ паперу, не зъ паперу —
Зъ кучерявої мълти,
Де стояла, розковляла —
Підкивочки знати!

(Изь Рук. Сборн. Кулиша).

112.

Ходжу я, поглядаю на ту чорну хмару —
— Ходімь, товаришу, на той куть помалу.
Сь сєго кута да на той далеко ходити, —
Говорила дівчина: „не буду любити“.
Що вона говорила, то жь вона забуде,
Якь любила кавалерівь, такь любити буде.
Черезь гору високою орель воду носить,
Тамь дівчина кавалерівь на вечеру просить.
Просить вона на вечеру и рибку ленинку,
На пухову подушечку, біленьку перинку.
— Ой вже-жь мені доучила та рибка ленинка,
Пухова подушечка, біленька перинка.
Не мила худоба, а ні вь стозі жито,
На моімь серденьку, якь ножемь пробито.
Якь ножемь пробито, то найдуться ліки,
Черезь закохання — пропавь я на віки.
Що ся говорило, все якь то мило,
Серце, дівчино, личко ся змінило.
„Ой має воно чого ся мініти,
Бо мені не кажуть вже тебе любити“.
— А мені не кажуть до тебе ходити.
„Ой прийди зь вечора до мене,
А я те пуцу кватирою до себе,
До тої комнати, де лягаю спати;
А челядь закажу, щобь не знала мати“.
Ой якь пускала — та й ся радувала,
А якь випускала — зь жалю умлівала.

(Ушицкій уьздь).

113.

Чи я вь темнимь лузі не балина,
Чи я вь свого батька не дитина?
Не давь мене батько за русина,
Казавь: „дожидайся дворанина“.
Ой я дворанина не дождуся,
Померь отець, ненька — я журуся:
До кого жь я бідна пригорнуса?
Піду до воршомки, та й напьюся;

Піду въ вишневий садъ прохмелюся.
Прийшла въ вишневий садъ та й заснула,
Прийшовъ Иванюша — я й не чула.
Прийшовъ Иванюша, проходить,
Дівку Мар'янушку пробуждає:
— Вставай, Мар'янушка, умивайся,
Рушникъ, на кілочку — утирайся,
До отця и неньки поклоняйся,
Таки зъ Иванюшою виб'райся!

(Новицькій).

114.

Гей лугами, берегами
Покошене сіно.
Гей, покoшене сіно!
Ой десь моє серденьятко
Вечеряти сіло.
Гей, вечеряти сіло!
Ой хоть сіло, хоть не сіло, —
Нехай здоровъ буде.
Гей, нехай здоровъ буде!
То вінъ мене молодой
По вікъ не забуде.
Гей, по вікъ не забуде!
Ой стелися, барвіночку,
Не коренемъ листомъ.
Гей, не коренемъ листомъ!
Викликає козаць дівку
Не голосомъ — свистомъ.
Гей, не голосомъ — свистомъ!
„Чи чула ти, дівчинонько,
Якъ я тебе кликавъ?“

Гей, якъ я тебе кликавъ!
Якъ позъ твої воріточка
Сивимъ конемъ іхавъ?“
Гей, сивимъ конемъ іхавъ!
— Я хоть чула, хоть не чула—
Не обивалася;
Гей, не обивалася!
Въ саду була, рожу рвала
Та й затикалася.
Гей, та й затикалася!
Я-жъ на тебе, серце моє,
Не надивилася.
Гей, не надивилася!
Ой колибъ я, козаченьку,
Твій голосъ зачула,
Гей, твій голосъ зачула!
Видинула бъ съ підъ калини,
Якъ сива зозуля.
Гей, якъ сива зозуля!

(Дударя, Каневскій урядъ).

115.

Браго жъ моя, бражечко медовая,
Съ кимъ я тебе п'ять буду, молодая?
Съ кимъ я тебе п'ять буду безъ приміту,
Що мого миленького дома ніту.
Ой поїхавъ миленькій въ городочокъ,

Не на довге врем'ячко — на часочокъ,
А я молоденька у слідочокъ
Кричала, гукала — вінъ не слить,
Махнула хустиною вінъ увидівъ.
Сіла підъ рокітою та й заснула,
Прихавъ мій миленькій, я й не чула.
Да коліномъ топчеться — якъ не стопче,
Машеться ногою — якъ не вдарить.
— Устань, устань, милая, прочутися,
На своїй колясочці прокатися;
На своїй колясочці, на новій,
Запражени коники воронні.
Кучери, хвалетари молодні,
На нихъ шапки чорни пуховні,
А жупани тонки, голубні,
Шояси червони, шовковні,
Китці плетенні, золоті,
Кучери, хвалетари молодні.

(Дударі, Каневскій уїздъ).

116.

Походжено та поброджено
Вороними кінми.
То жъ ходила, побродила
Журавочка зъ дітьми.
Журавъ грає, журавъ грає,
Журавочка сваче.
Молодая та дівчинонька
Ой за козакомъ плаче.
— Не плачь, дівко.
Та не плачь, красна.
Бо яка ти несчастна!
Неребреду я бистру річку,
Ще й половину ставу —
„Сватай мене, козаченьку,
Та не вводи мене въ славу“.
— Ой сама жъ ти, дівчинонько,
Та й у славоці ходишъ;
Що пізненько, не раненько
Та изъ улиці ходишъ.

„Ой рада бъ я, та козаченьку,
Раненько ходити:
Якъ візьмешся за рученьку,
Та не можешъ пустити“.
— Не потурай, дівчинонько,
Та мої розмовонці,
Держи розумъ, та умъ добрий
У своїй головонці.
„Ой держала, розумъ мала,
Та упустила въ воду,
Не впвала на худобочку,
Та лишъ на твою вроду.
Великая худобонька —
Животу досада,
Хорошая та уродонька —
Серденьку одрада.
Зъ великою худобою
Горя наберуса,
Съ хорошою та й уродою

Та у світі наживуся.
Зъ великою худобою
Та треба рано встати,
Съ хорошою та й уродою
До полудня спати.
Великая худобонька
Въ степу за очима,
Хорошая уродонька
Все передъ очима.

Зъ великою худобою
Все треба робити,
Съ хорошою та уродою
Й а до церкви ходити.
Зъ великою та худобою
Горе жъ мені буде,
Й а зъ хорошою та й уродою
Та не стидно й межъ люде.

(Новицькій).

117.

Ой місяцю, місяченьку,
Зайди за комору,
Нехай зъ своїмъ милесенькимъ
Трошки поговорю.
Ой місяцю, місяченьку,
Світи, не ховайся —
Хоть пойдешъ, мій миленький,
Хутко повертайся!
Ой місяцю, місяченьку,
И ти зоря ясна,
Ой світить тамъ на подвір'ї,
Де дівчина красна.

Стала слава, стала й слава,
Стали й поговори
Да на туу дівчиноньку,
Що чорні брови.
Ой зацвіла маковочка,
Зачала бриніти—
Иде козакъ одъ дівчини
Починає дніти.
Ой зацвіла маковочка
Білесенькимъ цвітомъ —
Иде козаць одъ дівчини
Білесенькимъ світомъ.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

118.

Ой світи, місяченьку, изъ-за гори
Та засвіти на все поле,
Тамъ деє моя дівчинонька
Яру пшеницю поле.
Ой поле жъ вона, поле,
На шляхъ виглядає,
Ой чи не той соколонько,
Що за орлами літає, (²)
До віконця припадає.

„Ой стуку, стуку,
Подай, серце, руку“.
— Ой рада жъ я встати
Білу руку дати,
Коби я ся не бояла
Твої великої зради.
Ой ти, дівчино, не бійся нічого,
Я-мъ молодий, ще не старий,
Не зрадивъ нікого.

(Ушицькій уїздъ).

119.

Гиля, гиля, сіри гуси, на ставь—
Добрий вечерь, милесенькій, я и досі не спала.
Ой не спала, не спала, не буду й спати,
Дай мені, милесенькій, повечеряти,
Повечерявши, ляжемо спати.
Та будемо, милесенькій, правду казати.
Є вь мене криниця край перелаза,
Та вмиемось, милесенькій, обоє разомь.
Є вь мене хустина, шовкомь зашита,
Та встрінемося, милесенькій, хочь буду бита.
Хоць буду бита, знатиму за що,
Ти й такь вь мене, милесенькій, не ледащо.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

120.

Перепиличко моя маленька,
Високо літаєшь, а низько сідаєшь.
Низько сідає, траву прогортає,
Совола миленького шукає.
— Ой ти, соволочку,
Сивий голубочку,
Згордивъ же ти мною,
Якъ вітеръ горою,
Морозъ калиною,
Жовнірь дівчиною,
Сосна ялиною.
„Матусє моя,
Де Ганнуся твоя?“
— Пішла до кирниці
Зімної водиці.
Жовнірь до кирниці,
А тамъ єї нема.
„Ой матусю моя,
Де Ганнуся твоя?“
— Пішла вь садочокъ
Рвати ягідочокъ.
Жовнірь у садочокъ

Тамъ Ганнусі нема,
„Ой матусю моя,
Де Ганнуся твоя?“
— Пішла до кімнати
Білу постіль слати.
Жовнірь до кімнати—
Тамъ Ганнуся лежить,
Навкрестъ руки держить.
— Бодай ти, мати, на світі не жила,
Шо ти Ганнусі життя позбавила!
Зь-підъ білої вишні
Три козаки вийшли,
А четвертий конемъ грає,
Щобъ дівчина вийшла.
Дівчина виходить, ручку подає:
„Вставай, вірний козаче,
Давно мое серденько тебе жадає.
Ждала я тя, серце, осенню нічку,
Не могла ся дождати, запалила свічку.
Нема мого миленько, вже нічча минає,
Горить, горить свіча до самого гнота,
Чому тебе, мій миленькій, не знесе охота.

(Ушицкій урядъ).

121.

Въ чистімъ полі, въ широкімъ роздолі,
Тамъ стояло два дубочки —
Схилилися верхи до купочки.
Тамъ сиділо та два голубочки.
Сіли-піли, знялись полетіли
Та въ чистее поле;
Криличками всю долину верили,
Головками гору закрасили,
Голосами ліса заглушили;
Вони собі речи говорили:
Горе жъ тому та й не жонатому,
А ще гірше, якъ хто кого любе,
Любе, любе та ще й приголубе,
Обніметься та ще й поцілуе;
Потихеньку къ двору приїзжае,
Помаленьку віконце одсувае,
По тихеньку Машу розбужае:
„Ой•чи спишъ ти, душа-Марьянуша?
Ой якъ спишъ ти, то Господь зъ тобою,
Якъ не спишъ, говори зо мною.

(Новицкій).

122.

Ой запуміла біла береза, охъ та густі луги—
Ой не завдавай, моя чорнявая, мому серцю туги!
Ой моя туга, ой моя журба та въ світлонці на кілочку
Ой шие, шие-вишивае чорнимъ шовкомъ сорочку.
Ой нехай шие, нехай вишивае, таки вона моя буде.
Ой въ лісі на орісі сивий голубъ гуде.
Ой нехай гуде, але то не для мене,
Ой стелить моя чорнявая білу постіль для мене.
Ой стеле вона дві подушки, а третю перину, —
Ой м'ягко спати, тяженько здихати,
Що ні съ кімъ розмовляти.
Ой розчешу я чорні кучеряки, а ти русу косу,
Ой пожену я свої сіри воли на ранню росу.
Ой пасіться, мої сіри воли, та небійтєся вовка,

А я піду до дівчини, бо болить головка.
Ой прийшовъ же я до дівчини, а дівчина не мита —
Охъ, вже жъ бо мої сіри воли зъли копу жита.

(Ушицкій уѣздъ).

123.

Ой вижду я, ой вижду я
На гору крутеньку,
Подивлюся, чи не іде
Черноморець, ненько?
Коли бъ знала, коли бъ знала,
Якъ буде іхати,

Тобъ я вийшла, тобъ я вийшла.
Стежки прометати.
Ажъ вінъ иде, а жъ вінъ иде,
Ступає дрібненько;
То жъ то любо, то жъ то мило.
Дивитися, ненько.

(Изъ Рук. Сбор. Кулиша).

124.

И се село, и то село,
Чомусь мені невесело:
Тамъ мені веселенько,
Де мое серденько.
Я жъ думала, чужий иде,
Та мала тікати,

Ажъ то мое серденько
Мене ціловати;
Я жъ думала чужий иде,
Та стала ховаться,
Ажъ то мое серденько
Иде ціловаться.

(Изъ Рук. Сбор. Кулиша).

125.

Сядь, Грицю, коло мене,
Ще й ніжечки підгорни;
Я жъ тебе поцілую,
А ти мене обійми.

Обійми жъ ти мене,
Мое серденатко,
Поцілуй же мене,
Якъ мати дитятко.

(Дударі, Каневскій уѣздъ).

126.

Ой зацвіла калинонька въ лузі—
Чогось моя головонька въ тузі,
Поламалася полиця въ плузі.
Чи мені полицю тесати?
Чи до дівчини на всю нічъ махати?
Закинувъ свитину на спину,
Самъ до дівчини на всю нічку двинувъ.

„Відчини, дівчинонько, сіни,
Мало мене собаки не з'їли“.
— Хоць би мала на посаді съ тобою систи,
Таки не дамъ тебе собакамъ з'їсти.
„Ой загину, дівчино, загину!
Викінь мені вікномъ кожушину“.
— Хиба бь же я суміння не мала,
Щобъ я тобі загинути дала.

(Новицкій).

127.

Ой конику, воронику, біжи по дівчину,
Нехай мені раду дає, бо марне загину.
Ой загину за провину, за марнее діло:
За дівочи чорни очи, та за чисте тіло.
Пасітєся, сіри воли, не бійтєся вовка,
А я піду до дівчини,—чи змита головка?
Ой чи змита, чи не змита, аби не побита.
— Вари, мати, вечеряти, а я ляжу спати;
А хто мені любий-милий, най иде до хати.
(Ушицкій урядъ)..

128.

„А ти зрадникъ, ти обманникъ, а тось мя обманувъ:
Першєсь казавъ, що мя возьмєшь, а тепєрь позабувъ“.
— А радъ би я тебе взяти,
Та не каже рідна мати.
Я хоць буду пропадати,
Та не хочу иншої взяти.
На Вєраїну я поїду, на Вєраїні жити буду;
Скарай мене, мідний Боже, коли тя забуду.
З'їхалися два козаки, на личку еднакі,
Питаються: вечерниці а въ которий хаті?
Приїхали підъ вікно; іденъ коня в'язе,—
Другий козакъ підъ віконце: „добрий вечеръ“, каже.
„Добри-вечеръ, стара мати, дай води напиться;
Чи хорошу дочку маєшь, позволь подивиться“.
— Онде стоїть въ кутку вода, возьми да напийся,
Сидить дочка врай віконця, піди подивися.

— Ой негожа въ кутку вода, треба ити до бірниці—
Не хорошу дочку маєшъ, треба ити до вдовниці.
Бо въ вдовоньки дві світлоньки, а третя кімната,
Якъ же вдови не любити,—вдова зуховата.

(Ушицкій уяздъ).

129.

А.

1 Ой у броду, броду	17 Изведу тебе, небого!
2 Пили голуби воду;	18 Мої гроши не полова,
3 Вони пили, полинули,	19 И дівчина чорноброва.
4 Крилечками стрепенули,	20 Мої гроши не метлиця,
5 Про любовці спомъянули:	21 И дівчина білолиця.
6 „Якъ зъ тобою женихались—	22 Запрягайте коня въ санки,
7 Сухі дуби розвивались,	23 Поїдемо до коханки!
8 А тепера перестали —	24 Приїжаємъ и къ воротямъ, —
9 Однолітки сухі стали.	25 Стоїть мила краща злота.
10 Ти, возаче-заволока,	26 Сама дівка милесенька,
11 Любишь мене ти наркомъ;	27 На личко білесенька,
12 Напускаешъ туманъ густий,	28 Сорочечка тонесенька,
13 Хочешъ мене зъ ума звести.	29 И стѣнжечка краснесенька.
14 Не поможе, милий Боже,	30 А ще къ тому уродлива,
15 Не зведешъ мене, небоже“.	31 Хорошая, чорнобрыва.
16 — Есть у мене грошей много,	

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

1 Б=1 А. Коло річки, близько...	2 Б=2 А... два...	3 Б=3 А;	
4 Ви любовці, ви немоці,	7 Одъ любовцей уміраю.		
5 Хуже тої ви боленці.	8 Ой ви, слуги молодні,		
6 Одъ боленці зілле маю,	9 Беріть коні вороні.		
10 Б=22 А... іхъ у дрожки...	11 Б=23 А... ворожки.		
12 А ворожка справедлива,			
13 Всі любовці одходила.			
14 Б=22 А... коні...	15 Б=23 А,	16 Б=24 А... підъ ворота...	17 Б=25
- А. Вийшла...
18 „Здрастуй, здрастуй, мій соболю,
19 Прощу, серце, до покою,
20 Поговоримо зъ тобою.
21 Якъ колись ми любилися,

22 Б=7 А; 23 Б=8 А, 24 Б=9 А... повсихали. 25 Б=6 А... любилися.

26 Вороженьки журилися,

27 Б=8 А.

28 Вороженьки раді стали.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

130.

Базала Солоха:

Прийди, щось дамъ ¹⁾.

Прийшовъ я въ понеділокъ —

Нема Солохи, поле барвінокъ.

Прийшовъ я въ вівторокъ —

Нема Солохи вже неділь сорокъ.

Прийшовъ я въ середу —

Нема Солохи, пасе череду.

Прийшовъ я въ четвертокъ —

Нема Солохи, білить півсетоць.

Прийшовъ въ п'ятницю —

Нема Солохи, поле пшеницю.

Прийшовъ въ суботу

Нема Солохи — кінчить роботу.

Прийшовъ въ неділю,

Дала Солоха сорочку білу.

(Ушицькій уїздъ).

131.

Посажу я клень-дерево різно,

Да ходить козаць до дівчини пізно.

— „Да дівчино, молодая Ганно,

Да збуди мене да въ неділеньку рано.

Ой такъ рано, такъ рано, щоби ще не встало,

Щобъ гусари на вози ще не сідали,

И щобъ курі по селу не піли,

Щобъ голуби на степъ не літали,

Щобъ лебеді по тихій воді да й не клекотали.

(Новицькій).

132.

По садочку ходю,

Коня въ рукахъ водю.

— Ой, коню мій вороненькій,

Порадь мене, бо я молоденькій:

Чи листи писати, до милої слати,

Чи самому сісти відвідати?

Приїзжає милий до милої въ гости,

А въ милої весь двіръ на помості.

¹⁾ Приг'явъ повторяється послѣ каждыхъ двухъ строкъ.

„Кого жъ ти ся, мила, перше сподівала,
Що ти собі такий двіръ збудовала?“
— Сподівала-мъ ся, милий, тебе молодого,
Ще й до тебе коня вороного.
Ой взявъ милий милу підъ біленьки боки,
Пустивъ милу на Дунай глибокій.
„Пливи, мила, стихенька водою,
А я заразъ плну за тобою“.
Ой виплила мила на густні лози, —
Обілляли мене дрібненькі слези;
Ой виплила мила на жовтий пісочокъ,
Та пустила стиха голосочокъ:
— Ой чи я несчастна,
Чи моя доля безсчастна?

(Ушицкій уѣздъ).

133.

А.

- 1 Ой у полю білий камень лежить, —
- 2 А на тому каменеві сивий орель сидить.
- 3 Ой сидить же віпъ, сидить, думбу думає,
- 4 Иде возакъ зъ України орла питає:
- 5 „Чи бувъ ти, сивий орле, въ моїй стороні?“
- 6 А Чи тужить моя мила теперъ по мені?“
- 7 — Тужить, тужить и въ 'лужку лежить,
- 8 А правою рученькою за серце ся держить“.
- 9 Полетівъ сивий орель та сівъ на тину —
- 10 — Вийди, вийди, дівчинонько, щось тобі скажу.
- 11 Вийди, вийди, дівчинонько, скажу тобі вість:
- 12 Иде милий зъ України—буде въ тебе гість,
- 13 Встала дівчинонька, якъ не лежала,
- 14 А всі свої вірни слуги порозбужала.
- 15 „Вставайте, вірни слуги, світить свічи,
- 16 Нехай же я подивлюсь милому въ очи.
- 17 Чого жъ ти, мій миленькій, на личку змарнівъ?“
- 18 — За тобою, серце моє, що-мъ рано видівъ.
- 19 Чого жъ ти, моя мила, такъ змарніла?
- 20 „За тобою, мій миленькій, що давно виділа“.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

1 Б—1 А, 2 Б—2 А... соколю... 3 Б—3 А... щось вінъ гадає. 4 Б—4 А,
Ой летить орелъ...

5 Ой ти орле, орле, сивий соколе

6 Б—5 А. Чи не бувъ ти а въ...?

7 Б—6 А? 8 Б—7 А Ой твоя мила..., 9 Б—8 А.

10 Ой за годинку прийшла така вість:

11 Радуйся, дівчино, иде до тебе гість.

12 Ой дівчина ся вradувала,

13 Б—14 А. А свою челядь...

14 Світи, челядко, якъ въ день, такъ и въ ночі,

15 Б—16 А.

16 Ой чи не змарнівъ чого на личку?

17 — Ой змарнівъ, дівчино, змарнівъ,

18 А все черезъ тебе, що-жъ та не видівъ.

(Ушицкій уездъ).

В.

1 В—1 А, 2 В—2 Б. 3 В—3 Б... скажи жъ ти мені, 4 В—5 А, Чи бу-
вешъ...? 5 В—6 А... чи не тужить дівчина по мені? 6 В—7 А... ще й дуже
тужить, 7 В—8 А.

8 Ти, сивий орле, літи до неі,

9 Скажи, скажи, сивий орле, що буду въ неі“.

10 — Ой слуги моі, слуги вірніі,

11 Світить, світить білі свічи всі восковіі.

12 В—14 Б Ой світить, світить...; 13 В—16 А,—

14 Ой чи змарнівъ, чи не змарнівъ, до мене идучи.

15 В—17 Б... змарнівъ, ще й дуже змарнівъ,

16 Бо вже тебе, моя мила, року не видівъ.

(Ушицкій уездъ).

134.

Ой не видно того села, тільки видно хату—

Ой якъ прийде нічъ темненька, я не можу спати.

Не видно моїй хати, тільки видно грушу,

Туди жъ мою поминяє що вечора душу.

Людяжъ дівчину дарую и всі свої забави,

Беру люльву и тютюнъ та й иду въ гусари.

„Ой відчини квартирочку,
Подай, мати, білу ручку,
Нехай поцілую,
Бо поїду, не жартую.
Я поїду вь чисте поле—
Тобі, мила, буде горе;
Я зь дороги повернуся
Та й сь тобою звінчаюся“.
Заговорили сусіди,

Що вже козакъ не привіде;
А вже чути ажъ до хати,
Що ставъ на воли гуляти:
„Гей же, гей же, сіри воли,
Поїдемо до милої“.
Тільки жь ёго голось чула,
Квартиркою вискочила.
—Здоровъ, здоровъ, мій козаче,
Нехай же нашъ ворогъ плаче.
(Ушицкій уездъ).

135.

А.

1 По садочку я гуляю,	10 Буде жь тебе Богъ судити.
2 Товариша вьливаю:	11 Коли любишь—люби дуже,
3 „Товаришу, рідний брате,	12 А не любишь—не жартуй-же,
4 Вьличь мені дівча зь хати,	13 Не завдавай серцю туги,
5 Чогось маю я питати:	14 Не будешь ти, буде другий.
6 Чи не будешь двохъ кохати?	15 Якъ зь тобою спізнавалась.
7 Ой якъ будешь двохъ кохати,	16 Сухи буди розвивались,
8 Буде тебе Богъ карати.	17 Якъ любитись перестали,
9 Ой якъ будешь двохъ любити,	18 Однолітки повсихали.

(Изъ Дун. Сбор. Кулиша.)

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А: 3 Б=3 А, 4 Б=4 А.... дівку....
5 Дівчинонька виходила
6 Сь козаченькомъ говорила:
7 Б=11 А, 8 Б=12 А, 9 Б=13 А, 10 Б=14 А, 11 Б=7 А, 12 Б=8
А, 13 Б=9 А, 14 Б=15 А, 15 Б=16 А, 16 Б=17 А, 17 Б=18 А.
Спізнавались три годочки,
А розстались три часочки.

(Изъ Рук. Сбор. Кулиша.)

136.

„Ой чи прийти, чи не прийти,
Дівчино, до тебе?“
— Прийди, прийди, козаченку,
Скучала безъ тебе.

Ой десь же ти, козаченьку,
Сь кубочка вимивався?
„Хоть сь кубочка, не сь кубочка,
Сь тихаго Дунаю,

А надъ тебе, дівчинонько,
Бращої немає!
Ой десь же ти, дівчинонько,
Зъ барвіночку звита,
Що додержала козаченька
До білого світа.“
—Та коли бь мені та, Господи,
Ранесенько встати,
Ой щобъ тії два слідочки

Та й позамітати!
Моя ненька старенька
Ранійшъ мене встане,
Вона тії слідочки
Та позамітає:
Відкіль сії сліди прийшли,
Зъ гори, чи зъ долини
До меї дівчини?

(Изъ Рукон. Сбор. Кулиша).

187.

Зацвіла калинонька въ лузі—
Ой чогось моя головонька въ тузі,
Ще й до того п'яна.
А всімъ козакамъ переміна стала,
Но одному нема переміні,
Тому, що ходить що дня до дівчини:
„Ой дівчино, переночуй мене,
Козака молодого и коня вороного
Мій тобі коничокъ стайні не простоїть,
Моя тобі зброя кілочка не вломить,
Я самъ молодъ лижка не пролежу.
Ой дівчино, збуди мене рано;
Таъ рано, щобъ ще не світало,
Щоби турки брами відтворали,
Щобъ козаки коней не сідали,
Щобъ москалі въ походъ не ступали“.
А дівчина твердо заснула,
Та й не чула, якъ нічъ минула.
Пробудився козакъ— вже день біленькій!
Схвотився за голову: „пропавъ я, молоденькій!
Ой дівчино-зрадниченько, зрадила мене молодого.
Черезъ тебе втративъ я коня вороного;
Втративъ коня вороного, втративъ и сідельце,
Черезъ тебе, дівчинонько, любее серце!
Втративъ я дротяну нагайку
Черезъ тебе, дівчину молоденьку.

(Ушицїй убадь).

138.

А.

1 По садочку покажаю	11 Чи здорова головонька твоя?
2 И самъ собі розважаю, (2)	12 Чи спишъ, мила, чи думаешъ,
3 Що въ милої не буваю.	13 Чи за мене споминаешъ“.
4 Чи жъ я буду листи писати?	14 — Не сплю, милий, а думу думам,
5 Чи жъ я буду самъ мандрувати?	15 И за тебе споминаю.
6 Якъ я буду листи писати,	16 Якъ ми, серце, любилися,
7 Будуть вороженьки знати;	17 Сухи дуби розвилися;
8 Якъ я буду самъ мандрувати,	18 Якъ ми, серце, перестали,
9 То не будуть вороженьки знати.	19 Однолітки повсихали“.
10 „Добри-вечіръ, миленькая моя,	

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б—1 А, 2 Б—2 А,
3 Що робити въ світі маю?
4 Б—4 А... маю...? 5 Б—7 А, 6 Б—10 А, 7 Б—11 А? 8 Б—12 А... чи думку...? 9 Б—13 А? 10 Б—14 А, 11 Б—15 А. 12 Б—16 А... милий..., 13 Б—17 А, 14 Б—18 А... занехали, 15 Б—19 А И зелени...

(Ушицкій уѣздъ).

139.

Бувъ ту козаць убогій
Та й впросився на ничь:
„Ганнусенько, Ганнусенько,
Переночуй мене ноченьку.“
— Якъ я маю ночувати,
Панъ приїде спати.
„Ой маю я шляхтоньку,
Поставлю вартоньку
На всі чтири брами.“
А варта заснула,
Панъ приїхавъ, не чула.
„Ой Ганусю, серденько,
Що за кінъ на стані?“
— Було жъ тутъ три чужоземці;
Два пило—платило,
А третій пивъ—кона лішивъ.

„Ой Ганнусю, серденько,
Що за зброя на стані?“
— Було тутъ три шляхтичи;
Два пило—платило,
А третій пивъ—зброю лишивъ.“
„Ой Ганнусю, душенько,
Що шальвія подонтана?
— Коні ся розбрикали,
Шальвію подоптали.“
„Ой Ганнусю, душенько,
Чого підлога подоптана?“
— Діти ся розгуляли,
Підлогу подоптали.“
„Ой Ганнусю, душенько,
Чого подушки позминани?“
— Діти ся похорували,

„Подушки позминали,
„Ой Ганнусю, серденько,
Хто квартиру відчинивъ?“
— Паничъ воду пивъ
И квартиру відчинивъ.
„Ой Ганнусю, серденько,
Що за козакъ на п'єцу?“
— То козакъ убогій,
Поломивъ му кінъ ноги.
„Мої любі служонци,
Подайте ми тисєнци;
Подайте ми шкатулку,

Най валику ударую.“
Безногій шовъ, кривулявъ,
На підсінню простий ставъ,
На конику висвиставъ,
На конику вигольнувъ:
— „Ой що жъ мені Панъ Богъ давъ!
Сімъ літъ паню обіймавъ,
И ще за те плату взявъ:
Сто золотихъ червонихъ,
Пару воней воронихъ,
Пару сукенъ шовковихъ,
Пару чобіть сончовихъ.

(Ушицкій уѣз.).

140.

Гей, фортуно несчастная, що жъ ми виробляєшь,
Далась на часъ пізнатися, скоро разлучаєшь!
Позволь хоть на время, нехай та, милую,
Стисну щіре за рученьку, въ губки поцілую.
А стиснувши за рученьку, подамся иному,
Гірко плачу й умліваю, а не скажу нікому.
Где я буду, не забуду тебе споминати,
Хотя бъ ирйшло молодому въ степу погибати.
Коню сивий, будь ми щирый та й не спотикайся,
Якъ найскорій відъ дівчини до дому вертайся.
Будь здорова, мила моя, вже жъ часъ від'їзжати,
Пора, пора, серце мое, тебе оставляти.

(Ушицкій уѣздъ).

141.

„Прощай, серце-дівчинонько,
Ти моя не будешъ,
Достанешся багатому
Та й мене забудешъ!“
— Не бійсь, серце-козаченьку,
Буду дівовати,
Не достанусь багатому,
Буду тебе ждати.
„Не одна зъ васъ чорнявая

Намъ світъ зав'язала,
Не одна щиро любила,
Правди же не сказала.
Ой я чую, ой я знаю,
Серце не обманешъ,
Що дівчину мою люблю
Другій переманить.
Колибъ той часъ моя душа
Тебе не любила,

Дакъ не такъ ти, мое серце,
Очима зробила.
На що було мені часто
До тебе ходити?
На що було въ твої ясни
Очиці глядіти?
На що було мені шире
Тобі віддавати;
Лучше було по переду
Мені твоє взяти.
Я не скажу, якъ ти важешь:

Буду тебе ждати,
Та вже Вігъ зна, чи доживу
Другую кохати.
Теперь мені світъ—могила,
А що за причина?
Нема счастья, нема долі,
Здрадила дівчина.
Що за тяжкая отрута
Молоді дівчата,
А немає одъ нихъ зілля—
Тільки темна хата.“

(Борисполь, Переяславск. у.).

142.

Іхавъ козаць изъ войны,
Та заіхавъ до вдови,
Гей, гей, та заіхавъ до вдови!
„Та удівонько молода,
Та дай конику вівса.
Гей, гей, та й дай конику вівса!“
— Я жъ не сію, не ору,
Де жъ я тобі наберу?
„Да удівонько молода,
Заріжь гуску й гусака.“
— Я жъ не сію, не ору,
Де жъ я тобі наберу?

Та удівонька молода,
Звари мені галушки.
Звари мені галушки
Стели білі подушки.“
Стала вдова постіль слять,
Стала плакати и ридати.
Стала плакати и ридати,
Дітей своїхъ висилати.
„Идіть, діти изъ хати,
Щось вінъ має казати.
Идіть, діти у хату,
Це жъ вашъ батько, я—мати.“
(Д. Коломна, Миргородск. уезда).

143.

А позъ мої нові ворота
Тече річка широка.
Хотять мене молодую
У ту річку утопити.
Ой я того да не боюся,
До батюшки утічу.
А у мого батюшки рідного
Три садочки на дворі.
А въ первімъ саду зеленому
Солов'юшки поють,

А въ другому саду зеленому
Красні дівки гуляють,
А въ третєму саду зеленому
Біла вишня зацвіла,
Підъ вишнею, підъ білимъ цвіточкомъ
Козаць дівку вговорювавъ:
„Не плачь, дівко, не плачь, красна,
Не плачь, душенько моя,
Якъ я буду женитися,
Возьму замужь за себя.

Тоді будешъ плакати и ридати,
Ой якъ підешъ за мене.
Будешъ будешъ, молода дівчино,

Біленькую постіль стлатъ,
Будешъ, будешъ, молода дівчино,
У віконце уіткати“.

(Дударя, Каневск. у.).

144.

„Ой хмелю жъ мій, хмелю,
Тонкая хмелино,
Де жъ ти, хмелю, зіму зімовавъ,
Що й не розвивався?“
— Зімувавъ я въ лісі
Зіма люта цвітъ пооббивала,

Тимъ не розвивався.
„Де жъ ти, козагъ, сю нічъ ночувавъ,
Що й не роззувався?“
— Ночувавъ я нічку, ночувавъ я й другу
Та все въ тні дівчиноньви, що сватат:
буду.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

145.

Чогось мені не легко?
Десь мій милий далеко,
За густими лозами
Заливається слізами;
За жовтимъ пісочкомъ
Утвряється ручничкомъ.
— Чомъ ти вечір не прийшовъ,
не прийшовъ,
Якъ я тобі веліла, веліла?

Якъ я тобі казала —
Всю нічъ свічка палала!
Теперь тебе принесло...
Чи човночкомъ, чи весломъ?
„Занісъ мене вороний кінъ,
До дівчини на впокинь;
До дівчини, до душки,
На білі подушки.

(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ.)

146.

Чи не цей то Микитка,
Що по локті свитка?
Підъ віконцемъ зігнувся,
Чи не виїде Маруся?

И Маруся виходить,
И горішки виносить.
— Чи горішки кусати,
Чи Марусю ціловати?

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

СОЧУВСТВІЕ РОДИТЕЛЕЙ.

147.

— „Що то, моя мати, за пташокъ літає?“
— Дай же ёму принадочку, нехай привикає.
„Яку жъ ёму, моя мати, принадочку дати?“
— Ой відчини кватирочку, проси ёго до хати.
Посади ёго, доню, за тісовимъ столомъ,
Назви ёго, доню моя, сивенькимъ соколомъ.
Будешъ ёго годувати цукромъ головою,
Будешъ ёго напувати відъ меду ситою.
„Ходи, ходи, соловью, зъ саду до кімнати,
Буду тебе, соловья, цукромъ годувати,
Буду тебе напувати відъ меду ситою,
Буду тебе власти спати вразъ зъ собою.“

(Умицкій уѣздъ).

148.

А.

1 „Голубъ, мати, коло хати кругомъ облітає.“
2 — Давай, дочко, принадоньку, нехай привикає.
3 „Яку жъ ёму, моя мамцю, принадочку дати?“
4 — Сигъ пшениці по колінця, водиці по крильця;
5 Вінъ пшениці наклюється, водиці напьється.
6 „Козакъ, мати, коло двору кругомъ обѣзжає,
7 Та на мої ворітчека коня навертає.“
8 — Давай, дочко, принадоньку, нехай привикає.
9 „Яку жъ ёму, моя мати, принаду давати?“
10 — Стели, дочко, білу постіль, лягай изъ нимъ спати,
11 Одну ручку въ головочку, другою обняти!
12 Пригорнуться до серденька да й поцлувати.

(Д. Колюна, Миргородск.гу.).

Б.

1 Туманъ, мамцю, туманъ, мамцю, туманъ прилягає,

2 Щось до мене, моя мамцю, совіль прилітає.

3 Б=2 А, Ой дай, доню,...: 4 Б=4 А, Посигь пшонця...,—5 Б=5 А,
Нехай пшонця...;

6 А полине въ чисте поле то вінъ стрепенеться.“

7 Туманъ, мамцю, туманъ прилягає,

8 Щось до мене, моя мамцю, козакъ приїзжає.

9 Б=2 А, Ой дай, доню,...“ 10 Б=3 А? 11 Б=10 А, Давай ёму істи
і пити,...“

12 Отъ то тобі, моя мамцю, за твою науку —

13 Сиди собі у запічку, колихай унуку.

(Новицкій).

149.

Ходить козакъ коло проса;

За нимъ дівка гола, боса,

На рукаві люльку носитьъ,

А дівчини губки просить:

„Ой дай мені, дівчино, губки,

Викресати вогню до дюльки.“

— Ой я, козаче, коноплі мочила,

Я свою губку на воді згубила.

Піду, козаче, до мати питати,

Чи не винесу тобі съ хати.

„Ой неси, доню, не барися,

Може гарний хлопець, ожениться.

(Ушицкій ув'язъ).

150.

По підъ гаємъ Феся телятка шукала.

Телятко пасеться, Феся загукала.

Голось по дубині, ажъ ся розлягає,

Ажъ ту въ тий годині милий прибуває.

„Що ти, Фесю, робишь, що вже вечеріє,

Що поночи ходишь, що вже ся темніє?“

— Телятко шукаю,—десь ся загубило,

А червонимъ знакомъ назначено було.

„Я жъ тобі поможу телятка шукати,

А ти мені будешъ хороше співати.“

— Добре, милий, добре,—я жъ тя заспіваю;

Сідай коло мене, бо я вже сідаю.

Сіли собі, стали говорити...

Запаління серця трудно угасити...

Літомъ нічъ маленька, скоро ся пронесла.

Заснули обое—ажъ обідъ принесли.
Пробудиться Феся—сонце підъ полудне,
Головонька болить, на серденьку нудно.
Прийшла стара мати, стала нарікати:
— „Ти негідний сину, чернишъ ми дитину.“
— Годі, мати, на насъ нарікати,
Дай за мене Фесю, то будешъ намъ мати:
„Добре, діти, добре, жийте гоже,
Якъ хочете въ парі—благослови Боже!“
(Ушицкій уѣздъ).

151.

„Черноморець, мамцю, черноморець
Вивівъ мене босу на морозець.
А я морозу не боюся,
Бо я зъ черноморцемъ кохався“.
Черноморець, и проч.
— Що ти, доню, гадаешъ,
Що ся на черноморця впадаешъ?
„Впадаю ся, мамцю, на керю,
За черноморцемъ, мамцю, пропадаю“.
Черноморець, и проч.
— Що ти, доню, робишъ та думаешъ,
Що за черноморцемъ ся впадаешъ?
„Впадаю ся, мамцю, на жупанъ,
За жупаномъ буду паня.“
(Ушицкій уѣздъ).

152.

Підъ яворомъ, яворцемъ	— Гуляй, гуляй, моя дочко,
Стоить дівка зъ молодцемъ,	А зъ вечора до шівъ-ночи“.
Гей, гей, гуляе,	Ой гуляла, гуляла,
Стоить дівка зъ молодцемъ.	Молодчика шукала.
Ой стояла, стояла,	Гей, гей...
За свою маму питала.	Вишукала молодця —
Гей, гей...	Иванюшу сокольця.
„Пусти мене, моя мати,	Иванюша сіно косить,
А зъ вечора погуляти.“	Настасія воду носить.
Гей, гей...	Гей, гей...

Иванюша за покiсь,
Води пити захотiвъ;
Настасiя молода
Води пити не дала.
Гей, гей...

— Дону, постiль постели,
Иванюшу спать ложи.
Бiлу постiль стелила,
Сама спати ложила.

(Ушицкiй уiвiдъ).

153.

Ой не спиться, темная ничеа, не спиться,
Чогось моя головонька морочиться.
„Позволь, позволь, стара нене, ожениться,
Чи не буде головонька морочиться?“
„Оженися, мiй синочку; по свой волi;
Но не бери вдовоньки молодой.
Бо вдовонька—не дiвонька, не дiвочий красъ,
Ой ягъ стеде постiль бiлу, заплаче не разъ.“

(Ушицкiй уiвiдъ).

СЧАСТЛИВАЯ ЛЮБОВЬ.

154.

Пошли жъ мені, Боже, счастливу годину,
А щобъ я побачивъ милую дівчину.
Бога на поміщъ взиваю,
Бо її вірне кохаю.
„Заїздивъ я коня, заїжджу й другого,
Скажи, мила, правду, чи буде шо зъ цѣго?
Чи будешъ ти моя, а чи ні,—
Не суши жъ серденька ти мені.“
— Скажу тобі, милий, и твоему роду,
Щобъ не було мені послі договору:
За мною худоби не буде,
Не ти жъ мене візьмешъ, такъ люде.
„Мені жъ за тобою худоби не треба,
Пошли мені, Боже, зъ високого неба.
Ти жъ мені, серце, самая,
Якъ на небі зора ясна!“
— Що тепера кажешъ: ти зірочка ясна,
А навпослі скажешъ: доленько несчастна.
Хоть не ти скажешъ, дакъ мати:
Булобъ убогої не брати, багатой шувати.
Берешъ мене, милий, и дужу, й здорову,
И дужу, й здорову, и робить способну.
Не дай мені, Боже, недуги,
Щоби ти не подумавъ о другій.
„Скарай мене, Боже, на гладкій дорозі,
Коли подумаю объ якій небозі;
Скарай мене, Боже, на віку,
Коли подумаю за яку.“
Сусідки близькі—то жъ вороги сами—
Покопали ями по подъ кімъ, подъ нами.

Вороги падуть, а не я,

Боли судилася, то й моя.

— Мати жь моя, мати, що будемь казати?

Полюбивь дівчину, — треба її взяти.

(Колошна, Миргород. уѣз.)

155.

А.

- 1 Йшли корови изь діброви, а овечки зь поля;
- 2 Заплакала дівчинонька, край козака стоя.
- 3 „Ой куди жь ти одѣзжаешь, сизокрилий орле,
- 4 Ой хто жь мою головоньку безь тебе пригорне?“
- 5 — Пригортайся, дівчинонько, къ другому такому,
- 6 Та не кажи теї правди, що мені самому.
- 7 „Ой якь мені, козаченьку, правди не казати,
- 8 Ой якь стане пригортати, то стане питати.“
- 9 Ой у лузі воли въ плузі, мій милий погонить,
- 10 За поясомь батігь носить, за мною голосить:
- 11 „Не журися, дівчинонько, що въ полі ночую,
- 12 Бо я твої голосочки що вечора чую.“
- 13 — Коли бь же, козаченьку, твій голосокь зачула,
- 14 Вилетіла бь у віконце, якь сива зозула.
- 15 Нема въ саду соловейка, нема щебетання,
- 16 Нема мого миленько—не бере гуляння.
- 17 Ой прилетівь соловейко, щебече гарненько,
- 18 Якь приїхавь мій миленькій—гулять веселенько.
- 19 Нехай тобі зозуленька, мені соловейко,
- 20 Нехай тобі тамь легенько, де моє серденько.
- 21 Мені буде соловейко рано щебетати,
- 22 Тобі буде зозуленька раненько кувати.
- 23 Ой зйду я надь ярочокь, пущу голосочокь:
- 24 Дзвони, дзвони, голосочку, по всьому ярочку,
- 25 Нехай мене той зачує, що въ полі ночує;
- 26 Нехай мене той забачить, що въ полі малячить.

(Новицкій).

Б.

1 Б=23 А... горбочокь... 2 Б=25 А, 3 Б=25 А. Не потурай, дівчинонько,... ночую, 4 Б=12 А... твій голосочокь...

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

156.

Ой смутенъ бо я, смутенъ да темненъкої ночи,
Та самъ же не знаю, та чого не сплять очи.
Не сплять очи въ день и въ ночи,
Та за милою тужучи.
Ой колибъ мені та орлові крила,
Тобъ же я полетівъ де моя мила.
Сівъ би-мъ въ ночі на дворі,
А чи не вийде мила скорій?
Ажъ миленька виходить зъ чорними бровами,
Тай говорить до мене гарними словами:
„Голубочку сивий, прекрасни й,
Та чого жъ ти такий несчастний?
Ой сядь коло мене,
Пригорнися до мене,
То жъ пригорнувшись тяжко зітхни
И всю свою щирість спомъяни.
И будемъ говорити, якъ на світі жити.
Не маємъ отця, ні матки,
Немає кому и намъ дати радки.“
— Ой у полю билина вітеръ нею хитає,
Та й найменша пташина и та нарушає.
Що я бідний въ світі гадаю,
Та що я пари не маю.
Ой въ городі вільха, за городомъ дві —
Любивъ же я дівчиноньку та не літенько—два;
Любивъ же я її три літи,
А теперъ самъ жию въ світі.
На широкій греблі та ставъ новий, млинокъ меле—
Ти жъ послухай, дівчино, що говорять за мене.
„Вороженьки будуть брехати,
А я жъ тебе, серце, буду кохати;
Ой твое жъ біле тіло и чорни очи
Не дають спокою ні въ день, ні въ ночи“.

(Ушицкій урядъ).

157.

— Ти, дівчино зарученая,
Чого ти ходишъ засмученая?

„Якъ не маю смутна я бути, —
Кого жъ любила, трудно забути“.
— Ти, дівчино, чаровниченька,
Очаровалась мое личенько,
Очаровалась серце и душу
Теперь я тебе любити мушу.
„Бодай ти такъ знавъ зъ сіней до хати,
Такъ якъ я знаю чимъ чаровати.
У мене чари завше готови:
Білеє личенько, чорні брови“.
— Ой ти, дівчино, словами блудишъ,
Сама не знаєшъ, кого ти любишъ.
„Ой знаю, знаю, кого вохаю,
Тільки не знаю зъ кімъ жити маю“.
— Ой ти, дівчино, славного роду,
Возьми квартируокъ, ходімъ до саду,
Нарвемъ яблукъ, нарвемъ грушокъ,
Нарвемо грушокъ повенъ квартируокъ.

(Рагогуни).

158.

Ой зъ-за гори сонце сходить,
Тамъ дівчина смутна ходить.
Знати її по личеньку,
Знати її по білому —
Плаче, тужить по милому.
„Чи бачишъ ти, якъ я плачу,
За слезами світа не бачу.
Плинуть літа, якъ зъ кірниць,
Бо ти любишъ молодиці,
Молодиці — красавиці,

А дівчата чарівниці.
Чи ти въ любистку купався,
Що зо мною пізнався?
Чи ти въ шальвіі купався,
Що такъ мені сподобався?“
— Тобі, дівча, не питати,
Въ чимъ купала мене мати?
Чи въ любистку, чи въ шальвіі,
За тобою серце мліє.

(Ушицкій уїздъ).

159.

За городомъ жито жала, снопівъ не въявала,
А зъ возакомъ сімъ літь жила, правди не сказала.
Ой зійдуться вороженьки снопоныки повъяжуть,
Якъ зъ возакомъ ручки звъяжуть, тоді правду скажу.
— Зійшла зора а зъ вечора ни ясна, ни темна.

Скажи мені, серце мое, чи будешъ ти певна?
„На що жъ тобі, мій миленькій, той певности знати,
Коли будешъ твою нічку въ степу почувати“.
— Ой хожу я по голоці, коні завертаю,
Таки тебе, молоденьку, все на думці маю.
„Ой піду я за ворота білу вужіль прясти,
Тамъ мій милий, чорнобривий жене воли пасти.“

(Ушицкій уѣзд. и Новицкій).

160.

„Тужу я, тужу и буду тужити,
Иноі прочъ тебе не буду любити.“
— Не зарікайся иншої любити,
Ще съ молодий хлопець, не будешъ такъ жити.
„Я-жъ тебе люблю и буду любити,
Я-жъ ты не забуду, поки буду жити“.
— Забудешъ о тимъ, що я твоя мила.
Я нещаслива, що ты полюбила

(Ушицкій уѣздъ).

161.

Ой пливе селезень смутенъ, не веселъ.
— Ой якъ же мені веселому бути,
Любивъ дівчину та не можу забути.
„Ой вчора не бувъ и сѣгодня не бувъ,
Видно жъ ти, любе серце, за мене забудь“.
— Якъ цілий рікъ не буду,
Тогді я тебе забуду“.

(Ушицкій уѣздъ).

162.

Ой зійди, зійди ти, зірочко, та й вечірняя.
Ой виydi, виydi, дівчинонько моя вірная.
Рада бъ зірка зійти, чорна хмара заступає,
Рада бъ дівка виyti, такъ матінка не пускає.
Що зіронька зійшла усе поле освітила,
А дівчина вишла козаченька звеселила.
Не такъ звеселила, якъ ще більше засмутила,
Що не велить мати тебе, серденько, брати.
Що не велю брати: дівчина безъ счастья зросла.

Що безъ счастья зросла, а безъ долі уродилася,
Вона жъ тобі, брате, дружиною не судилася.
— Лучче-жъ тобі, брате, сиру землю по вікъ істи,
А чимъ тобі, брате, убогую та у двіръ ввести.
„Лучче-жъ мені, сестро, та у морі утопитися,
А чи мені, сестро, та изъ нею розлучитися;
Лучше мені, сестро, сиру землю та по вікъ істи,
А чимъ мені, сестро, сироту та зъ ума звести;
Лучше жъ мені, сестро, зъ убогою повінчатися,
А чимъ мені, сестро, зъ убогою розлучатися“.
— Охъ ти жъ, козаче, сонечко мое ясне,
Не покинь же мене, дівчину, та несчастную.
Охъ ти жъ, мій козаче, хрещатий барвіночку,
Хто жъ тобі постеле у дорозі та постілочку?“
— Ой стелиться жъ мені зелена та ворковина,
То жъ моя дівчина при дорозі любя й мила.

(Колупна, Миргородск. уѣз.).

163.

— Дівчино кохана, здорова була!
Чи ще жъ ти мене да не забула?
Прихавъ до тебе — Богъ тебе знає,
Чи твоє серденько мене кохає?
„Козаче, коханий, чого питаєшъ,
Хиба жъ ти мене ще не знаєшъ?
Скорійше, козаче, въ могилі буду,
Ніжъ тебе, серденько, да позабуду!“
— Спасибі, дівчино, за добре слово;
А може ти любишъ кого другого?
Коли правдива мовонька твоя,
Такъ будешъ, серденько, на вікъ ти моя.
„Ти добре то знаєшъ, що я сирота,
Не маю я срібла, не маю злота;
Опрічь любви, шо къ тобі маю,
Я всімъ убога — того не таю!“
— Не треба жъ мені злота—я й самъ придбаю,
А треба, дівчино, що я кохаю!
Ходімо до церкви, зв'яжемо руки —
Хай въ насъ не буде на серцю муки.

(Изъ Рук. Обори. Кулиша).

164.

Оре милий, оре за лісомъ зеленимъ
Єднимъ воломъ чорнимъ, а другимъ червонимъ.
Оре милий, на шляхъ виганяє,
Молода дівчина жито дожинає.
— Жни, дівчино, жито, въ вонецъ не дивися,
Якъ діжнешъ жита, я буду жениться.
„Женися, козаче, женися,
Зъ мене, молоді дівчини, не впися“.
На горі церковця сіяла,
Тамъ дівчина зъ козакомъ шлюбъ брала.
(Умицкій уѣздъ).

165.

— Сестриченцько, голубонцько, Чи була ти да на улиці, Чи бачила жениха мого? „Ой якъ же я не бачила, Що ще зъ нимъ и постояла. Тяжко здихавъ, Да тебе питавъ: Чому миленька не виходила?	Зелена дїбровонцько, Чомъ не горишъ, та все куришся? Молодая дівчинонько, Чого плачешъ, да все журишся?“ — Коли бъ же я підпалена, То бъ горіла, не курилася; Ой коли бъ же я засватана, Не плакала бъ, не журилася. (Изъ Рук. Сборн. Кулиша).
---	--

166.

А.

- 1 Бодай тая степовая могила зачала,
- 2 Що мѣ підъ нею жито жала,
- 3 Счастя й долю потеряла.
- 4 Й а підъ мостомъ трава зъ ростомъ,
- 5 Нею вітеръ гонить,
- 6 Чогось моя мила третій вечеръ не говорить.
- 7 — Говори жъ, моя мила, сей вечеръ зо мною,
- 8 Якъ не будешъ говорити, умру зъ жалю за тобою.
- 9 „Якъ ти умрешъ а зъ вечора, то я умру рано,
- 10 Скажимося поховати обидвое въ одну яму;
- 11 Скажимося поховати вкупу головами,
- 12 Щоби була розмовонька на тымъ світі меже нами;

- 13 Скажимося поховати близько дороженьки,
14 Щобъ всі люде дивилися й наши тяжки вороженьки;
15 Скажимося поховати, ще й хрестъ закопати,
16 Щоби люде дивилися, якъ ми вірне любилися.
(Ушицкій уѣздъ).

Б.

1 Б=4 А, 2 Б=5 А. Вітеръ нею... 3 Б=6 А... миленька... 4 Б=7 А,
5 Б=8 А, 6 Б=9 А. Ой... въ-ранці; 7 Б=10 А... мій миленькій, въ єдний
лиці; 8 Б=11 А... купці... 9 Б=12 А... що вечора зъ... 10 Б=15 А, 11
Б=16 А... де ми будемъ лежати.

- 12 Широкая домовина, глубокая яма,
13 Лежить моя мила, якъ рибонька зів'язла.
(Новицкій).

В.

1 В=4 А... росте; 2 В=5 А. Вітеръ хвилю... 3 В=6 А. Чомъ до мене,
молодого, дівчинонька...?

4 Да чорнявая, білаяя, говори зо мною!

5 В=8 А... сердце... 6 В=6 В, 7 В=7 В. Нехай же насъ поховають...
(Шендеревка, Каневск. уѣз.).

167.

Вівонце низенько, дівчина близенько,
Вийди, вийди, дівчинонько, любее серденько!
А дівчина вийшла, якъ въ саду вишня.
Я жъ націлувався, я жъ намиливався,
Якъ въ саду соловей нащебетався.
Не разъ, не два черезъ плоти лазивъ,
Не разъ я, не два здоров'ямъ важивъ.
Готю, готю, пси, брехати.
Якъ би були пси пійняли,
Якъ би зловили, то бъ то були били.

(Ушицкій уѣз. и Новицкій).

168.

Я по тобі, луже,
Не нахождаю;
Кого вірно люблю,
Не надивлюся.

Вижу я, вижу
Милого свого:
Що ходить, гуляє
Въ вишневімъ саду.

Що ходить, гуляє
Въ вишневимъ саду,
Співає пісеньку
Да все до ладу.
— Не ходи у день,
Не сміши людей,
Приходь у-ночі
Прі ясній свічі.
Щобъ на насъ люде
Не говорили,
Щобъ насъ зъ тобою
Не розлучили.
„Неволя твоя —
Разлука моя,

Хиба насъ розлучить
Матуса твоя.
Насъ не розлучить
Матуса твоя,
Хиба насъ розлучить
Сирая земля.
Насъ не розлучить
Ні піпъ, ні громада,
Хиба розлучить
Сосновая хата.
Сосновая хата,
Висока могила,
Висока могила,
Червона калина.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

169.

Ой віють вітри та все буйні,
Ой идуть дощі та все дрібні.
Ой идуть дощі та все дрібні,
Ой течуть річки та все бистрі.
Ой течуть вони ажъ на этотъ двіръ,
Ажъ на этотъ двіръ, на купечеській.
А въ тимъ дворі жне вдова,
А въ той вдови дочеръ хороша,
Дочеръ хороша — Варвара душа.
Ой виходила за нові ворота (з),
Ой виводила вороного коня (з),
Ой напувала зъ синього моря;
Ой напувала, да й промовляла:
— Коню мій, коню, чомъ води не пьешъ,
А копитами сирю землю бьешъ.
Ой не по правді, мій милий, живешъ.
Охъ прийде вечеръ до иншої идешъ,
Ой зъ иншою медъ горілку пьешъ,
Ой а до мене голосъ подаешъ:
„Ой обсади, мила, вишеньяами двіръ“.
— Ой обсажу, милий, половину двора...
Ой що ти не мій, а я не твоя.
„Брешешъ, дівчино, неправда твоя,

Ой бо межі нами присяга була.
Бо ми присягали небомъ и землею,
Небомъ, землею, тіломъ и душею.
Ніхто не розлучить ні світъ, ні зора,
Хиба насъ розлучить сирая земля.
Заступъ, лопата, земляна хата.

(Дударь, Каневск. уѣзда).

170.

Ой піду жъ бо я, піду
Въ зелений лугъ по калину,
Чи не зачую, чи не забачу
Свою вірную дружину.
И калини не наламала,
И дружини й не видала,
Тільки слідочокъ
Съ підъ білихъ ніжочокъ,
Де дружина походила.
Вирву я листочокъ
Да прикрию слідочокъ,
Щобъ не принавъ пилочокъ,
Щобъ пташечки й не ходили,
Щобъ слідочка й не збродили,
Щобъ мого милого
Да й ниші не любили.
„Козаче, бурлаче,
Що тебе зсушило?“
— Зсушила мене
Молода дівчина,

Що зъ карими очима.
Зъ карими очима,
Зъ чорними бровами.
Вона жъ мене сушить,
Вона жъ мене в'ялить
Все ласкавими словами.
Тамъ була травка,
Була зелененька,
А тепера вже пов'яла.....
„Ой піду жъ бо я, піду,
Де зъ милимъ сиділа.
Тамъ була травка,
Була зелененька,
А тепера почорніла.
Ой у полі озерце,
Тамъ плавало відерце:
Соснові клепки,
А дубове денце —
Не цураймося, серце“.

(Новицькій):

171.

А.

1 Козакъ виїзжає, дівчинонька плаче:	6 Що тамъ будешъ робила?
2 „Куді ідешъ, собою-козаче?	7 „Буду хуста прати,
3 Возьми жъ мене зъ собою	8 Тебе, серце, кохати“.
4 На Вкраїну далеку“.	9 — Дівчинонька мила,
5 — Дівчинонько мила,	10 Де жъ ти будешъ прала?

6

- 11 „На бистримъ Дністрочку,
12 На біленькимъ пісочку,
13 Свому милому сорочку“.
14 — Дівчинонько мила,
15 Де жъ будешъ сушила?
16 „На буйнимъ вітрочку,
17 На шовковимъ шнурочку
18 Свому милому сорочку“.

- 19 — Дівчинонько мила,
20 Що жъ ти будешъ іла?
21 „Сахаръ зъ водою,
22 Аби, серце, зъ тобою“.
23 — Дівчинонько мила,
24 Де жъ ти будешъ спала?
25 „На старимъ каміні,
26 Аби милий при мені.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А... серце...? 3 Б=4 А, 4 Б=3 А, 5 Б=5 А,
6 Б=6 А... ти...?

- 7 Буду тя кохала,
8 Хуста тобі прала.“
9 — Дівчино кохана,

- 10 Б=10 А? 11 Б=11 А, 12 Б=12 А, 13 Б=13 А. Тобі милий...
14 Б=14 А, 15 Б=15 А? 16 Б=16 А, 17 Б=17 А, 18 Б=18 А. Тобі
милих... 19 Б=19 А, 20 Б=20 А? 21 Б=21 А, 22 Б=А 22.

23 Дівчино кохана,

24 Б=24 А?

25 Въ степу підъ вербою,

26 Б=22 А.

- 27 Дівчина плаче:
28 Возьми, серце, казаче“.

(Ушицкій уѣздъ).

172.

Да вже вечеръ близенько
И сонечко заходить,
А мені моя миленькая
Зъ ума не сходить.
Буду листи писати
Да й до милої слати.
Листи пошлю, а самъ пойду
Підъ оконечко слухати.
Мила листи читає,
У віконце поглядає:

А моєму серденьку
Гірше жалю завдає.
„Да чи ти жъ, милий, блудишь,
Чи дороги шукаєшь,
Чи ти мене вірно любишь,
Чи иншую собі маєшь?“
— Я, милая, не блудю
И дороги не питаю,
Я жъ тебе вірно люблю,
А иншую занежаю.

(Лемешовская вол., Пинск. уѣздъ).

173.

Та ще пітухъ не співа,
Кажуть люде ще не світъ;
Ой кажуть люде, близькіи сусіди.
Стоить милий край ворить;
Стоить милий край ворить,
Бличе милу на совить.
„Ой вижди, вижди, мое серденько,
Поговоримо у двохъ“.
— Зажди, милий, годину,
Зажди, милий, другуу,
Ой поки жъ отцю й матусенці
Вечероньку зготую,

Вечероньку зготую,
Білу постіль постелю,
Ой тоді вижду, мій голубе сивий,
Всю правдоньку розкажу.
„Добре тобі годячи,
По світлоньці ходячи;
Уже жъ мені та й предокучило,
Підъ віконцемъ стоячи,
Твою волю волячи,
Тебе дожидаючи.
Ой морозъ кріпкий чоботи змикає,
Сніжокъ оси засинає“.

(Новицкій).

174.

Ой зъ-за гори вітеръ віє —
Калина не спіє.
Козакъ дівку вірно любить,
Заняти не сміє.
„Тимъ я єї не займаю,
Що сватати маю;
Тимъ до неї не горнуса,
Що слави боюся“.
— Не бійсь слави, не бійсь слави,
Не бійсь поговору
Я за славу сама стану,
Ще й виговорюся.
Съ кимъ люблюся—обіймуса,
Слави не боюся.
Ой зъ-за гори, ізъ-за влучі

Орли вилітають.
Не згадаю я роскоши—
Вже літа минають.
Запрагайте коні въ шори,
Коні вороні,
Доганяйте літа жъ мої,
Літа молоді!
Чи догнали, не догнали
Въ калиновімъ мості,
Вернітеся, літа мої,
Хочъ до мене въ гості!
— Не вернемось, не вернемось,
Не знаємъ до кого,—
Не вмiла насъ шанувати,
Якъ здоровья свого.

(Новицкій).

175.

А.

- 1 Не сама жъ я по садочку ходила,
- 2 Миленького за рученьку водила;
- 3 Ягідочки избирала,
- 4 Миленького годувала.

- 5 Я жь думала, що мій буде!
- 6 Черезъ гору орель воду носить,
- 7 Дівчинонька козаченька просить:
- 8 „Козаченьку, мій собою!
- 9 Візьми мене изъ собою—
- 10 Помандрую я зъ тобою!“
- 11 — Дівчинонько, ти утіхонько моя!
- 12 Кажуть люди, що не будешъ ти моя;
- 13 Кажуть люди я й самъ бачу,
- 14 Не разъ, не два на день плачу
- 15 За тобою, дівчино моя.
- 16 Черезъ гору орель воду носить --
- 17 Мати сина вечеряти просить.
- 18 „Ой, вечеряй, моя мати, коли наварила,
- 19 А я піду на той кутоть, де дівчина мила.
- 20 Добри-вечірь, моя мила, що ти наробила:
- 21 Кличе мати вечеряти—вечеря не мила“.
- 22 — Я нічого не зробила,
- 23 Шукаючи, питаючи—таки поломил.

(Новицкій).

Б.

1 Нема лёду, нема лёду,	5 По тимъ боці огонь горить,
2 Нема переводу,	6 По цімъ боці димно;
3 Хто мене вірно любить,	7 Тільки мого миленького
4 Бреде черезъ воду.	8 Будиночки видно.

9 Б=16 А... ти будиночки..., 10 Б=17 А, а матуся свого... 11 Б=18 А,
12 Б=19 А, 13 Б=20 А, Хоть мила, хоть не мила та такъ... 14 Б=21 А,
15 Б=22 А... козаченьку, тобі...

- 16 Въ саду була, руту рвала,
- 17 Тебе споминала.

(Дударя, Каневск. узда).

176.

„Ой, дівчино, чи горда, чи пишна,
Чомъ ти до мене зъ вечора не виїшла?“
— Якъ мені, серце, зъ вечора виходить
Білні ніженьки морозъ поморозить.
„Ти, дівчино, не бійся морозу,
Я твої ніженьки въ шапочку вложу.“

Моя шапка не що дорога...
Чотири воли зъ двора виганяла,
Чотири воли, чотири корови,
За твое біле личко, за чорні брови.
(Новицкій).

177.

Половина саду цвіте,
Половина вьяне —
Усі хлопці на улиці,
А мого немає.
Чи винъ шиє, чи винъ крає,
Чи дома немає—
Край тихого Дунаєчку
Боя наповає!
Ой куйнь прже, води не пье,
Доріженьку чуче.

Десь мій милий, чорнобривий
Зъ иншою ночує.
„Ночуй, ночуй, мій мильний,
Да й не зазнавайся;
Ой якъ вийдешъ на улицю
До мене признайся“.
— Ночувавъ я три ниченьки
Да й не зазнавався,
Да якъ вийшовъ на улицю —
До тебе признався.
(М. Борисполь, Переяславск. уѣзда).

178.

Бучерявий дубе,
На яръ похилився;
Молодий козаче,
Чего зажурився?
Чи воли пристали,
Чи зъ дороги збився?
„Воли не пристали,
Зъ дороги не збився,
Того зажурився,
Що й не оженився.
Полюбивъ дівчину —
Посватали люде,
Полюбивъ другу —
По вікъ не забуду“.
Ишовъ козакъ яромъ,
Шукавъ дівчиноньки,
Не найшовъ дівчини,
Найшовъ куць калини.
„Калину ламаю,

Смородину ріжу —
Люблю удовицю,
Дітей ненавижу“.
— Коли любишь мене,
Люби мої діти,
Якъ підемо въ поле
Ти будешъ косити, (2)
Я буду вьязати,
А за нами діти
Будуть загібати.
Ишовъ козакъ яромъ,
Яромъ долиною,
Зацвівъ козакъ рожою,
Дівка калиною.
Калина пвілася,
Рожа зачалася;
Козакъ оженився,
Дівка зосталася.

(Новицкій).

179.

Чи се тая дівчинонька,
Чи се тая рибчинонька,
Що у лісі орішки рвала?
Да дававъ козакъ ще таліру,
Да дававъ козакъ ще другу, —
Щоби ёго да й поцілювала.
— Я не хочу ще й таліру,
Я не хочу ще й другу;
Я не буду тебе ціловати:

Знають мене отець-мати,
Що й тобою докоряти,
На й улицю гулять не пускати.
„Одсунь, дівко, кватирочку,
Подай мені білу ручку,
Подай другу зъ тобою помандру“.
Мандрували ой ми поле,
Мандрували ми друге...

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

180.

Иде козакъ въ Україну,
Мушкетъ за плечами;
За нимъ иде дівчинонька
Зъ чорними бровами.
„Постій, постій, козаченько,
Мій сизенькій орле!
Ой хто жъ тебе на чужині
До серденька пригорне?“
Потімъ боці за Дунаємъ
Козакъ сіно косить,
По сімъ боці дівчинонька
Пана Бога просить:
„Бодай сіно огнемъ пішло
И коса зломилась,

Щобъ я більше по милому
Тута не журилась“.
Ой надъ бистримъ надъ Дунаємъ
Чорний воронъ кряче.
Не ідна дівчинонька
По козаку плаче.
— Не плачь, не плачь, дівчинонько,
Не плачь, не журися:
Ще ти, мила, замужъ не йшла.
Ще я не женився.
„Прийди жъ, прийди, козаченьку,
Що каріи очи,
Буду ждати тебе, милий,
До темної ночи“.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

181.

Ой у полі романъ-зілля черезъ межу похиляється —
Чую черезъ люди, що мій милий поклоняється.
Що жъ мені по романі, на нимъ агідочокъ нема,
Що жъ мені по поклоні, ёго самого нема.
„Твої очи по тимъ боці, мої очи по сімъ боці —
Прийдь, прийдь, мое серце, хочъ зъ вечора, хочъ о-півночи.
Якъ прийдешъ зъ вечора—вечеронька безпечная,
Якъ прийдешъ о-півночи—размовонька сердешная“.
Ой вииду я на горочку, подивлюся підъ зорочку,

Тамъ мій милий воли пасе, сваржитья на головочку.
— Гей же, гей же, дівчинонько, ти жъ мені вірний друже,
Зав'язи мені головоньку, бо то мені болить дуже;
Хусткою біленькою, біленькою да шовковенькою,
Що я буду въ Бога годенъ, що будешъ мені мисленькою.
(Ушицкій уѣздъ).

182.

А.

1 Не щечечи, соловейко,	9 Накрилася рукавомъ.
2 Поки сонечко зійде;	10 Накрилася обома,
3 Поки сонечко зійде,	11 Вінь цілує й обійма.
4 Вітеръ росу обіб'є,	12 — Коханко ти моя, (2)
5 Парень дівку обійме.	13 Викохавъ же я тебе
6 За річкою за Донцемъ,	14 Не для кого—для себе;
7 Та за річкою за Донцемъ	15 Не для кого—для себе,
8 Стоить дівка зъ козакомъ,	16 Візьму жъ заміжъ за себе.
- (Новицкій).

Б.

1 Надъ річкою, надъ ярцемъ.	7 „Ой серденько ти моє,
2 Б=8 А... зъ молодцемъ,	8 А чи любишь ти мене?“
3 Закрилася рукавцемъ.	9 — Не люблю я нікого,
4 Б=10 А. закрилася...; 5 Б=11 А.	10 Тільки тебе ідного.
6 Й серденькомъ назива.	
- (Д. Кольшна, Миргородск. уѣзда).

183.

Ой вийду я за ворота
Десь мому миленькому не гарна робота —
Въ тихимъ Дунаю сиві коні напуває.
Кінь еденъ води не п'є, бо въ дорозі бувъ,
Десь мій милий, чорнобривий въ степу ночує.
Язъ въ степу, небозі вспомози ёго, Боже,
Язъ зъ инчою розмовляє, най наложить головою.
— Рости, барвіночку, въ широкій дорозі —
Стели, дівко, білу постіль на дворі, на морозі.
Чогось тая біла постіль на морозі поруділа;
Чогось моя дівчинонька на личку змарніла.
(Ушицкій уѣздъ).

184.

А.

- 1 Сонце низенько, вечерь близенько,
- 2 Вийди до мене, мое серденько.
- 3 Ой вийди, вийди, да не барися,
- 4 Мое серденько, розвеселися.
- 5 Черезь річеньку, черезь болото
- 6 Подай рученьку, мое золото.
- 7 Черезь річеньку, черезь биструю
- 8 Подай рученьку, подай другуу.
- 9 Подай рученьку, подай и другуу,
- 10 Я къ тобі, серденько, и самъ прибуду.
- 11 Ой тамъ кірниця підъ перелазомъ —
- 12 Вийдемо серденько обоє разомъ.
- 13 Ой вийди, вийди, серденько Галю,
- 14 Серденько, рибонько, дорогий кришталю.
- 15 Ой вийди, вийди, не бійсь морозу,
- 16 Я твої ніженьки въ шапочку вложу.
- 17 Ой біда, біда що я не вдався:
- 18 Бривъ черезь річеньку та й не вмивався.
- 19 Ой завернуса да й умиюся,
- 20 На свою милую хочъ подивлюся.
- 21 — Ой не вертайся, да й не вмивайся.
- 22 Ти жь мені, серденько, и такъ сподобався.

(Изь Рук. Сборн. Булиша).

Б.

- 1 Зоря не сходить, місяць низенько,
- 2 Б=2 А, Прийди... 3 Б=15 А, 4 Б=16 А. 5 Б=5 А, 6 Б=6 А.
- 7 Б=7 А, 8 Б=8 А. 9 Б=17 А... Боже, Боже, якій я...; 10 Б=18 А.
- 11 Б=19 А, хйба..., 12 Б=20 А... миленьку та й... 13 Б=21 А, 14 Б=
- 22 А. 15 Б=11 А, тамъ криниченька..., 16 Б=12 А.

- 17 Дай звінчаймося, дай будемъ жити,
- 18 Зь тобою, серденько, Бога хвалити.

(Новицкій).

В.

- 1 В=9 Б... горе, горе..., 2 В=18 А. 3 В=19 А, 4 В=12 Б... своє
- личенько... 5 В=21 А, 6 В=22 А. 7 В=11 А. Въ мене... край перелаза,
- 8 В=11 А. Вмиємося...

- 9 Въ мене хусточка шовкомъ вишита,
10 Утремося, серденько, хочъ буду бита.
11 Битиме мати, знатиме за що:
12 За тебе, серденько, не за ледащо.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Г.

- 1 Г=1 В, 2 Г=18 А. 3 Г=11 Б, 4 Г=12 Б... дівчину... 5 Г= 21 А,
6 Г=22 А. 7 Г=11 А. У мене..., 8 Г=8 В... сердце...

- 9 Біля меї кірниці залізни ключи.
10 Г=8 В... сердце, до шлюбу идучи.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

185.

Якъ жъ бо теперъ часи трудн — — Не треба ходити, не треба блудити,
Піду жъ бо я въ ліси темни. Повінчаймося, будемо жити.
Буду ходати, буду блудити, Будемо жити, будемо робити,
Ой чи не знайду я любо зъ нимъ жити. Буде намъ счастья річкою плити.
(Ушицкій уѣздъ).

186.

Сусідо мила, сусідо близенька,
Красна, хороша и невеличенька.
Вона очима не важе того,
Ой чи не любишь кого иншого?
„Люблю, не люблю, що жъ тобі питати?
Твоя річъ мене вірне кохати“.
— Що жъ я провинивъ, що ты питаю?
„Вшакъ же добре знаешъ, що ты кохаю.
Я тобі не віру, хоць би съ присягала,
Бо ти надъ мене иншого кохала.
Въ той часъ увіру, ой якъ скажуть
Клянути у престолі и рученьки зв'язуть“.
(Ушицкій уѣздъ).

187.

А.

1 Перепеличка мала, невеличка	4 Сокола шукає.
2 По полю литає,	5 „Сомолоньку ясний,
3 Траву прогортає,	6 Голубоньку прекрасний,

7 Гордуешъ ти мною,	14 Постели узенько,
8 Якъ вітеръ горою,	15 Пригорнись близенько.
9 Морозъ долиною,	16 Будемъ говорити,
10 Сонце калиною,	17 Якъ у світі жпти;
11 Козакъ дівчиною“.	18 Будемъ розмовляти,
12 — Дівчино, сирото,	19 Якъ зъ дітками мати.
13 Не стели широко,	

(Борисполь, Переяславс. уѣзда).

Б.

1 Б=1 А... та й... 2 Б=2 А, 3 Б=3 А, 4 Б=4 А, 5 Б=5 А, 6 Б=6 А,
Ти, козаче... 7 Б=7 А, 8 Б=8 А... водою... 9 Б=9 А, 10 Б=10 А, 11
Б=12 А, 12 Б=13 А, 13 Б=14 А, 14 Б=15 А. И присунься...

(Изъ Рус. Сборн. Кулиша).

В.

1 В=1 А. Ой перепелиця... 2 В=2 А, 3 В=3 А, 4 В=4 А, 5 В=5
А. Ой, соколе... 6 В=6 А. Який ти... 7 В=7 А, 8 В=8 А, 9 В=9 А.
Туманъ...

10 Яворъ — ліщиною,

11 Я дубъ — ялиною.

12 В=12 А. Дівко... 13 В=13 А, 14 В=14 А, 15 В=15 А. Поля-
жемъ... 16 В=18 А... розмовлять...

17 Якъ намъ горювать.

(Новицкій).

188.

Коло млина, коло броду	— Я тя навчу говорити:
Козакъ коня напуває,	Надлетіли гуси зъ броду,
Дівча води набірає.	Сколотили мені воду;
— Ой дай, дівча, води пити.	Того жъ ся я забавила,
„Тагъ мя буде мати бити“.	Доки вода не вчистила.

(Ушицкій уѣздъ).

189.

А.

- 1 Ой въ полі сніжокъ пролітає,
- 2 А въ кирниці вода замерзає.
- 3 Ой тамъ козакъ коня напуває,
- 4 А дівчина води підливає.

- 5 Козаків серденько вміває,
6 Поїду я судару служити,
7 Ой поїду я селомъ-улицею,
8 Здибаюсь съ полюбовницею.
9 — Здорова, здорова! Яєъ ся жъ ти мала?
10 Ой зъ кимъ же ти цю ничъ ночувала?
11 „Ночувала сама зъ собою,
12 Не сказала правдоньки нікому“.

(Новицкій).

Б.

- 1 Изъ-за гори вітеръ повіває,
2 Б=2 А... долине... 3 Б=3 А, 4 Б=4 А, 5 Б=10 А... девка...?
6 Б=11 А... нучъ зъ Господомъ Богомъ, 7 Б=12 А. Да не скажу...
8 Тільки скажу тобі молодому.

(М. Стародное, Мозырск. уѣзда.).

190.

Ой въ полю, полю, въ полю на роздолі,
Тамъ дівчина пасла сіри воли й коні.
Пасла жъ вона пасла, й а въ сопілку біла,
Й а въ зеленимъ гаю сама заблудила.
Й а надъіхавъ козакъ зъ зелений діброви.
— Виведи, козаче, зъ гаю на дорогу:
„На жъ тобі, дівчино, коника тримати,
А я самъ піду дороги шукати.
Шукавъ же я відъ ночі до ночі,
Та припала роса ёго чорни очі“.
— На-жъ тобі, козаче, гультаяу,
На-жъ тобі коня, бо безъ часу умираю.
„Ой яєъ би ти знала, гультаяёмъ не звала,
Та й лишъ узяла, та й поцілівала“.

(Ушицкій уѣздъ).

191.

Ой прихавъ козаченько въ рапці,
Та поставивъ кониченька въ ямці.
— Добри-день, дівко Наталко.
„Здоровъ, здоровъ, козаченько Савко.
Ой рада-бъ я у хату пустити,

Та не маю чимъ засвітити“.

— Ой есть въ мене въ кармані лучина,

Та засвітимъ варими очима.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

192.

— Чи ти мені, дівчино, мила?
Чи ти мені що починила?
Чи ти мені любовіць дала?
Чи ти мене та причаровала?
„Козаченько, серце Макарю,
Що я чарівъ изъ роду не знаю.
Тільки въ мене чари та чари,
Що оченьки карі та карі;
На личеньку чорні брови,—

Ото жъ мої чари до любви.
Якъ отдала мене мати заміжъ,
Дала мені рябую корову,
А на мою бідную голову.
Що въ середу корову доіла,
А въ суботу молоко цідила;
Хвалилися сусідоньки зъ боку,
Що буду я хозяйка півъ року“.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

193.

Берегомъ, берегомъ, бережиною,
Ой хто жъ то приходивъ вечориною?
Приходивъ Офаньо, приходивъ п'яний.
— Одчини, Ганночко, ти жъ моя пані.
„Ой я не пані, не господиня,
Найми наймичку, щобъ одчинила;
Найми другу, щобъ постіль слада,
Щобъ піля походи помалёвала“.
— Походи мої мулёвані,
Сінечки мої муровані.
По сінечкамъ хожу — не нахожуся,
Ганночку люблю — не надивлюся.

(Борисполь, Переяславск. уѣзда).

194.

Прийшла мила підъ віконце, ніжками тупъ.
— Вийди, вийди, мій миленькій, бо я вже тутъ.
Ой якъ же вийшовъ мій миленькій, зъ големи ругами,
Взяла мила утікати густими лугами.
Ой мій милий, чорнобривий, садъ ся на колодці,
Ой бо мене молодую зачіпають хлопці!

„Най вони тя зачипають, но най не цілують,
Нехай мені молодому мішкання не псують“.

(Ушицкій урядъ).

195.

Воре плужокъ подь садъ-лужокъ
Відь лѣду до лѣду,
Солодкіі въ куми уста відь меду.
Ой ходила коло плуга фасольку садила,
Посадила фасольку, нехай вона сходить,
Сама пішла до коршмоньки —
Пѣ милий съ кумою.
— Кумцю моя, любцю моя,
Щось маю казати:
Не псуй, не псуй мішкання
Зь нимъ я маю жити.
„Жінко жь моя, любцю жь моя,
Иди ти до дому,
Звари, звари вечерати

Я прийду зь кумою“.
Прийшла мила до домоньку
Въ пѣцу розпала, —
Сюди-туди походила —
Вечерать зварила.
А зварила вечероньку,
Стала противъ вікна,
Відчинила кватирочку, —
Иде милий зь кумою.
— Жінко жь моя, любцю жь моя,
Відчини ми двері,
Бо я иду за кумою
По білимъ папері.

(Номикцій).

196.

— Ой вишенько, черешенько,
Чомъ не рясно родишъ?
Молодая дівчинонько,
Чомъ гулять не ходишъ?
„Ой якъ мені рясно родити
За дубовимъ тиномъ?
Ой якъ мені гулять ходити
За вдовинимъ синомъ?“
Наступала чорна хмара,
Съ підъ білої—синя:
— Навчай, навчай, удівонько,
Навчай свого сина.
Якъ не будешъ научати,
Будемъ чарувати:
Очаруемъ руки й ноги,
То будешъ лежати.
Очаруемъ руки й ноги
И карні очі,

Щобъ не ходивъ до дівчини
Темненької ночі.
Ой божилась удівонька,
Передъ паномъ стоя:
„Ой дале-бігъ, добродію,
Ночує синъ дома.
А зъ вечора постіль стеле,
А къ світу лягає,—
Не разъ, не два відь дівчини
Чобіть відбігає“.
Нова церква, нова церква,
И нова звінниця.
Тогді козакъ одъ дівки йде,
Якъ зійде зорниця.
Нова церква, нова церква,
А старі пороги,
Тогді козакъ відь дівки йде,
Якъ доять корови.
(Великія Сметинки, Васильковск. урядъ).

197.

- Ой де жъ ти будешъ почувати, хлопчино, хлопчиночко?
„Ой въ темнимъ лісі, на орісі, дівчино, дівчиночко“.
— Що жъ ти простелишъ, хлопчино, хлопчиночко?
„Простелиться намъ шовкова трава, дівчино, дівчиночко“.
— Чимъ же ся ти вернешъ, хлопчино, хлопчиночко?
„Укриеть насъ шовковий листокъ, дівчино, дівчиночко“.
— Чимъ же ся ми вмиємъ, хлопчино, хлопчиночко?
„Ой ти слёзами, а я росою, дівчино, дівчиночко“.

(Ушицкій уѣздъ).

198.

А.

1 За нашою слободою	13 Десь ся взяла дівчиночка,
2 Росте жито зъ лободою.	14 Та вирвала травиченьку,
3 А хто буде жито жати,	15 Та вдарила по личеньку.
4 То той горе буде знати.	16 — Вставай, козаць, годі спати,
5 Катерина жито жала,	17 Твого коня не видати.
6 Катерина горе знала.	18 Изъ-за гори високої
7 Выхавъ козаць на могилу,	19 Турки и татари
8 Пустивь коня на долину,	20 Твого коня въ полонъ взяли;
9 Самъ лягъ спати на годину.	21 Коня взяли вороного,
10 Спить едную, спить другуу,	22 Тебе убъють молодого.
11 А третью счастливую.	23 Коня возьмуть — другій буде,
12 А третая счастлива годиночка,—	24 Тебе убъють — жаль мні буде.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б==1 А. Над... 2 Б==2 А.
3 Иде козаць дорогою,	6 Пригъявь коня до ялини,
4 Веде коня за собою.	7 Ляга спати край могили.
5 Якъ прихавъ до долини,	
8 Б==13 А, 9 Б==14 А... валяночку...	
10 Та вмочила въ криниченьку.	
11 Б==15 А, 12 Б==16 А... вставай...	
13 Хотять турки коня взяти.	16 Та вдарили въ барабани,—
14 Не такъ турки, якъ улани	17 Пішла слава городами.
15 Взяли коня съ поводами,	

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

В.

1 В=7 А, 2 В=8 А⁽²⁾, 3 В=9 А, 4 В=10 А, Сплю годину, сплю..., 5 В=11 А, 6 В=12 А Щастливая..., 7 В=13 А, 8 В=16 А, 9 В=17 А.

10. Ідуть турки изъ-за гори,

11 Твого коня возьмутъ.

12 В=19 А Ідуть тури..., 13 В=20 А. Вони твого коня...

(Ушицкій уѣздъ).

Г.

1 Темна нічка и невидная,

2 Головонька моя бідная!

3 Кінь вороний спотикається,

4 Козакові щось дримається.

5 Г=8 А Пуцу...,

6 А самъ ляжу, та й спочину.

7 Г=6 В, 8 Г=13 А, 9 Г=14 А, 10 Г=15 А, 11 Г=16 А, 12 Г=13 Б, 13 Г=23 А, 14 Г=24 А... мені жаль...

15 Коня возьмутъ и попружечку,

16 Тебе зарубають, мою душечку.

Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Д.

1 Д=Г.

2 Мені доріженька, дуже далекая.

3 Ой іду, іду, коня поганяю,

4 А сонъ голівоньку такъ и нагинає.

5 Д=5 Г... у лугъ, у калину, 6 Д=6 Г... на часъ, на годину.

7 Ой іду, іду, коня поганяю,

8 А самъ до дівчини на нічъ поспішаю.

9 Де не взялась щастлива година,

10 Да прийшла до мене милая дівчина.

11 Д=16 А... козаче..., 12 Д=13 Б. Бо ідуть злодії, хотять... 13 Д=23 А.
Нехай коня вврадуть, то...

14 А би ти осталась, моє серце любе.

15 Нехай коня вврадуть, то такий и буде.

16 Якъ тебе не стане, такої не буде.

(Д. Колошна, Миргородск. уѣзда).

199.

Ой зійшли, зійшли два місяці яснихъ —
Та й вандрували два товариши краснихъ.
„Ой два насъ, два товариши,
Ой вандруй третя, дівча, зъ нами“.
— Ой рада-бъ я та й вандрувати,
Тільки ся бою кавалерської зради.
„Ой, дівчино, видишъ мене якого,
Відъ коли-мъ жию, ще-мъ не зрадивъ нікого.
Коли съ хтіла зъ нами вандрувати,
То було собі два такихъ рубцівъ взяти:
Єдень рубочокъ — головочку завязати,
Другій рубочокъ — дитинку вповивати.
Колись хтіла зъ нами вандрувати,
То було собі чоботи підковати.
Ой єдень кує, другій ся дивує,
Куди та дівчина повандрує?
(Ушицкій уїздъ).

200.

Не всі то ті сади цвітуть,
Що на весні розвиваються;
Не всі то ті вінчаються,
Що вірне кохаються.
Половина саду цвіте,
Половина розвивається;
Половина вінчається,
Половина розлучається.

Чи я тобі не казала,
Якъ стояла підъ віконицею:
„Не ідь, милий, у дорогу,
Бо застанемъ молодицею“.
— Ой любивъ дівчиною,
Люблю й молодицею;
А ще буду сімъ літь чекати,
Чи не будешъ удовицею.
(Ушицкій уїздъ).

201.

А.

- 1 Тече річка невеличка, поставлю я ятеръ —
- 2 А хто мене не полюбить—треця ёго матірѣ!
- 3 Тече річка невеличка, схочу—перескочу,
- 4 Оддай мене, моя мати, за кого я схочу.
- 5 Ой у полі нивка, на ній материнка;
- 6 Тамъ дівчина жито жала, сама чорнобривка,

- 7 Ишовъ козакъ дорогою: помагай Богъ, женце!
8 Вона ёму одвѣчала: здоровъ бувай, серце!
9 Да вже жъ тая слава по всімъ світу стала,
10 Що дівчина козаченька серденькомъ назвала.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша, Коляшна, Миргородск. у. и Субботово, Чигиринск. у.).

Б.

- 1 Ой у полі вишня, 2 Любилися, кохалися,
2 Чому не черешня? 4 Чому не беремся?
5, 6, 7, 8, 9 и 10 Б=5, 6, 7, 8, 9 и А.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

202.

А.

- 1 „Ой ти, хлопче гожий, живий, 14 Якъ зъ богатимъ ся кохати.
2 Люблю твої очи сиві. 15 Берешъ перстень, дай ми слово,
3 Я щаслива въ день и въ ночи, 16 Люблю въ світі тя єдного.
4 Коли бачу твої очи. 17 А въ єдино руки зв'язуть,
5 Ой тѣ, хлопче, ти моторний, 18 Що ся любимъ, при всіхъ скажуть.
6 Люблю твої брови чорни. 19 Заговорять всі вороги,
7 Не хочу я много грошей, 20 Що ся любимъ ми убогі.
8 Люблю тебе, бо-сь хороший. 21 Зілля пахне, рожа коле,
9 Гляну въ сукні—въ сукняхъ гроши; 22 Не виведешъ мене въ поле.“
10 Гляну въ брови—ажъ хороши. 23 — Гайда, гайда, дівча, гайда!
11 Не єдна зъ нашихъ плаче, 24 Де жъ я тебе въ-завтра знайду?
12 Ой за грішми біда скаче. 25 Чи въ дубявахъ, чи въ врозиві?
13 Волю въ біді вікъ свій гнати, 26 Люблю твої очи сиві.
(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А. 3 Б=6 А. Очи сиві..., 4 Б=5 А. Люблю тебе,
бо-сь...
5 „Чи спишъ, пани, чи ся будишъ, 11 Єденъ стоить,—має гроши;
6 Скажи правду, кого любишъ?“ 12 Другій стоить—самъ хороший.
7 — Тебе люблю, сказати мушу, 13 Я не хочу грошей много,
8 Взявши тіло, возьми душу. 14 Дайте хлопця хорошого.
9 Взявши душу, возьми тіло, 15 Ой казали стари люди,
10 Щоби собі не тужило. 16 Що при грошахъ счастья буде.
17 Б=11 А, 18 Б=12 А Що при грошахъ...
(Ушицкій уѣздъ).

203.

Що на горі санчата—
Спускаються дівчата;
Спускалися ізь гори,
Хлопці санки одняли.

Ой зь-за гори котилася,
Женихами хвалилася.
Вь кого одинь, вь мене два,
Чорнобриві обидва.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

204.

Підь зеленимь явірцемь
Стоить дівка зь молодцемь.
Зь молодцемь стояла,
Та свою неньку питала:
„Мати моя, мати,
Пусти мене зь вечора погуляти“,
— Якъ була я молода,
То жь я пила й гуляла,
Та й молодця шукала—
Иваночка сокольця.

Иваночко сіно косить,
А Настасья воду носитьь.
Иваночко спотівь,
Води пити захотівь.
Настасія молода
Води пити не дала,
За білу ручку взяла,
Вь хату повела,
Білу постіль стелила,
Сама ся спати ложила.

(Ушицкий у.).

205.

Вь лузі стоять воли вь плузі,
Нікому воли поганяти.
Прийшла дівчина зь чорними очима,
Взяла воли поганяти.
— Гей же, гей же, воли, вь зелену дуброву,
Я молода вернуса до дому.
Взяла мати лаяти,
На що було воли поганяти.
— Будуй, мати, новую комору.
Комора новая, старости стояли.
Дівчина молодая замки поламала,
Я у молодця вь саду ночувала.
Ночувала ничку вь вишневимь садочку,
Сь тобою, сивий соколочку;
Ночувала другу вь калиновимь лугу,
А сь тобою не звінчана буду.
Ночувала третю вь хрещатимь барвінку,
Я сь тобою не звінчана вь вінку.

(Ушицкий у.).

206.

Въ конці греблі шумлять верби,
Що я насадила.—
Нема того казаченька,
Що я полюбила.—
Въ конці греблі шумлять верба,
А листь опадає.
Жалій мене, мій батенько,

Милій покидає.
Ой не веди, Василечку,
Да по пудь тинечкомъ...
Не для тебе, Василечку,
Шипшину садила.
А для того посадила,
Кого не любила.

(Новицькій).

207.

У нашої та Мелашки підъ хатою кровать—
Додержала та Грицюня вже й корови доять.
Нехай доять, нехай доять, до череди гонять.
Ой ревнувъ товаръ, до череди йдучи,
Ой погубивъ та Грицюнє та свої онучи.
А Мелашка позбірала на річці попраля,
Качалкою покачала, ёму въ руки дала.
— Ой на жъ тобі, та Грицюнє, та твої онучи,
Бо сміються подружечки, одъ череди йдучи.

(Новицькій).

208.

Чи я тобі не казала,
Моє серденьятко,
Не їдь, не їдь у дорогу,
Нехай їде батько.

Батько старий, батько старий
На світі нажився,
А ти жъ, моє серденьятко,
Ще й не оженився.

(Дударі, Каневск. у.).

209.

А.

- 1 Та прийди, прийди, козаче, до нової хати,
- 2 Одчину дверічка—нечутиме й мати.
- 3 Ой якъ одчиняла, то все цілувала,
- 4 Якъ випроважала, плакала й ридала;
- 5 Плакала, ридала, правдоньки питала:
- 6 „Чи ти жъ мене любишъ, чи самъ себе нудишъ?”
- 7 Чи до другої ходишъ, про мене говоришъ,

7*

Я жь думала, барвіночку, що лісоєъ не висоєъ,
Не заходить матінкинь та до мене голосоєъ.
По діброві я ходила—не находилася,
Кликала батенька—не докликалася,
Та нарвала василечків та й обтикалася.
Я жь думала, василечки, що лісоєъ не висоєъ,
Не заходить батенька до мене голосоєъ.
По діброві ходила—не находилася,
Кликала миленького—та й докликалася,
Та нарвала хвнялочоєъ та й обтикалася.
Я жь думала, хвнялочки, що лісоєъ той висоєъ,
Ажъ заходить миленького та до мене голосоєъ.

(Д. Колошпа, Миргородск. у.).

211.

Я петрушку вопала,
На Петруся моргала.
Ой лихо не Петрусь,
Біле личко, чорний усь.
Била жь мене матуся,
А за того Петруся.
Ой лихо и проч.
Присяй Богу: далєбїгъ,

Таки буде Петрусь мій.
Ой лихо и проч.
Наварила, напекла
Не для кого—для Петра.
Ой лихо и проч.
Нема Петра, тїлькo Гриць,
Шкода жь моїхъ паланиць.
Ой лихо и проч.

(Темногайци).

212.

Тамъ на дубі, на вершечку,
Тамъ посїявъ козаєъ гречку.
Чорна гречка, білі крупи—
Держїмося, серце, въ купі.
Журавель лугомъ иде,
Сова річкою бредє;

Ой піднімай, сова, крильця,
Ходїмъ стрїчать чорнобривця.
Чорнобривецъ иде,
На добри-день дає;
— Здоровъ, здоровъ, козаченьку,
Здоровъ, серце моє.

(Д. Колошпа, Миргородск. у.)

213.

Ой ви, мухи, ви, комарики мої,
За що, про що, ви кусаете мене?
Що у мене, другъ,—головонька болить
Отъ головоньки біле личенько горить,

Одъ миленького ажъ и серденько щимить.
Есть у мене комірочка новаа,
У комірочки стоить кровать тісовая,
На кроваті перинушка пухова,
На перині красна дівка спочива,

214.

Ой піду я до млина, до млина,	Меле гречку, на кішъ поспнае
А у млинні новина, новина.	И на мене поглядае.
Тамъ то, мамцю, мельникъ,	Тамъ то и проч.
Тамъ то, мамцю, добрий,	Меле гречку ширитуе,
Тамъ то, мамцю, хороший—	Обернетъся—поцілуе.
Меле гречку безъ грошей.	Тамъ то, и проч.

(Новицкій).

215.

Ой місяцю, місяченьку, не світи нікому,
Тільки жъ мому миленькому, якъ иде до дому.
Ой місяцю, місяченьку, зайти за комору,
Нехай же я зъ своимъ милимъ трошки поговорю.
Ой якъ зайдешъ за хмароньку, стань въ темноці цілий,
А я стану заплакавши, скажу: зрадивъ милий.
Котилися вози зъ гори, та въ долині стали.
Кохалися, любилися, теперъ перестали.
Кохалися, любилися, що й мати не знала,
А тепера розійшлися, якъ та чорна хмара.
Два лебеді на воді и днюе, й ноче—
Не будемо, серце, въ парі, душа моя чуе.
Два лебеді на воді, обое біленьки,
Ой будемо, серце, въ парі, бо ще молоденьки.

(Изъ Рук. Собрн. Кулиша).

216.

Ой у полі кринеченька на чотирі зводи,
Тамъ возаки наповали вороні коні,
Тамъ дівчина воду брала, руту поливала,
Молодого козаченька въ гостоньки прохала:
„Иди, иди, козаченьку, та до мене въ гості,
А у мене молодой весь двіръ на помості.

Єсть у мене отець, мати, будуть шанувати,
Медомъ, виномъ, горілкою часто частувати“.
Приїхали два козака обидва еднакі;
Одинъ сидить въ конці стола, листоньки читає,
Другій стоить у порога, дівчину питає:
— Дівчинонько, моя утко, чи сватати хутко?
„Козаченьку, барвіночку, хочъ и въ неділёчку“.
— Дівчинонько, повна роже, въ неділю не гоже,
Якъ діждешъ до осені, то й Богъ намъ поможе.
„Ой далеко, козаченьку, до осені ждати:
Хочуть мене отець, мати за иншого дати.
Ой високо, соколоньку, до неба літати,
Ой далеко, козаченьку до осені ждати.
Хочъ високо, не високо—треба долітати,
Хочъ далеко, не далеко—треба дождити“.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

217.

У городі зелена яворина,
Ой тамъ дівчина зъ козакомъ говорила.
— Съ тобою говорю, та й не наговорюся,
До дому прийду, зъ жалю розібьюся.
Чия пшениця, що довгі гони?
Це жъ того козака, що чорні брови.
Чия пшениця, що колосъ похилився?
Це жъ того козака, що й досі не женився.
Чия пшениця, що житня солома?
Це жъ того козака, що тихая мова.

(Новицкіі).

218.

Ой зъ-за гори сонце сходить,
Тамъ то жвавий хлопець ходить;
Тамъ то жвавий, чорнобривий
И до розмовоньки милий.
Якъ візьме розмовлати,
Біле личко ціловати...
Личко жъ мое рум'янее,

Кому жъ будешъ коханее?
Чи дякові, чи попові,
Чи простому мужикові?
Я дівчина молода,
Мужикові мене шеода;
Но тому лашкові,
Що на сивимъ коникові.

(Ушицкіі урядъ).

219.

Перейди, місяцю,
Да на нашу улицю:
На нашій улиці,
Усе хлопці молодці.
Нема найкращого,
Нема найлуччого,

Якъ Ожелько молодчигъ.
Утоптавъ стяжечку,
Березъ тещинъ двуръ ходя,
Щобъ теща хвалила,
А Оксанка любила.

(Борисполь, Переяславск. у.).

220.

Зеленая хмелиночка
Вишче тину вьється;
Молодая дівчинонька,
Якъ горлиця бьється.
Вона бьється-обивається,
Що хороша врода.
Ой виносивъ возаченью
Стручки изъ города;
Винъ виотптавъ сімъ паръ чобить,

До дівчини ходя.
Сімъ паръ чобить,
Віліні онучи...
Полюбила возаченья,
Изъ улиці идучи.
Въ глибовні колодязі
Трохи я не впала;
Не бачила миленького—
Трохи не пропала.

(Новицкій).

221.

Я покочу тарілочку да по барвиночку,
Прибувайте, парубочки, хочъ у неділечку.
Не въ неділю, не въ неділю, хочъ у понеділокъ,
Зацвіте рута-м'ята, крещатий барвінокъ.
Ой тому барвиночку нема цвіту зміни —
Не стій, дівко, изъ парубкомъ, не май ёму віри:
У парубка така віра, якъ на воді піна,
Ой въ дівчини така ласка, якъ на воді ряска.
А я тую дрібну ряску заберу въ запаску,
А я тому возаченьку подійду подъ ласку.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

222.

Ой казали вражі люде, що я заміжъ не піду,
Посіяла василечки у зеленому саду.
И васильки мої и Василь при мені:
Пекъ ёго матері, сподобався мені.

И хлібъ пекти, по телята йти,
Коли бь мені, Господи, Васпля знайти!
И хлібъ у печі вишкається,
И Василь підъ окномъ дожидається:
„Ой, Василю, Василечку, мій любий Василю,
Купи мені намистечко на білую шию!“
— Цурь тобі, пекь тобі, яка дженджуриста:
Я купивъ їй личмакъ, ще хоче й намиста!“

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

223.

Ой не ходи, Василечку, по-біля тиночку,
Бо поколишть біли ніжки та й на шепшиночку.
Що шепшина та глодина та й у печі дрова —
Ой десь стоить парочка, любая розмова.
Ой якъ третій умішається, то й потеряється,
Якъ четвертий прибуде, то все гараздъ буде.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

224.

Ой де жь ті коваленьки живуть,
Що хороші черевички кують.
Сягь-тагь до вечора буду жить,
А вь вечері мій миленький прибіжить.
А я ёму усю правду скажу,
Черезъ кого на улицю й не кожу:
Черезъ Ваню, черезъ купчика,
Черезъ сивого голубчика.
„Брешешъ ти, дівчино, брешешъ,
Що вечора на улицю чешешъ“.
— Ой ні, козаченьку, не брешу,
Що вечора на улицю не кожу.
Кравчику невеличкий,
Поний мені черевичка.
„Чортъ тобі, дівчино, угодить,
Які тобі закаблучки становить?“
— Поставь мені закаблучки зь високого лубка,
Щобъ я браво танцювала тропака.

(Д. Колюшна, Миргородск. у).

225.

Ой въ полю кирниченька—
Вода протікає,
Тамъ дівчина чорнявая
Воли напуває.
— Напій, напій, чорнявая,
Сіріи воли,
Най я стану, подивлюся
На чорні брови.
„Вчора була суботонька,
А дзіся неділя, —
Чомъ на тобі, кавалеру,
Сорочка не біла?“
— Ой чи біла, чи не біла,
То тобі не діло;
Стара ненька невипрала,
Сестра не скотіла.
Ой виперу, вимаглюю

Козацьку сорочку...
Ой летіла зозуленька,
Та й стала кувати:
Годі, годі, чорнявая,
Сорочку прати.
Возьми серпи,
Иди въ степи
Пшениченьку жати.
Взяла вона серпи въ руку,
Кинула за грубу.
— Въ свого батька не жала
И въ тебе не буду.
Найму собі коршмоньку,
Шинковати буду,
Справлю собі колясочку,
Проїзжати буду.

(Новицкій).

226.

Берегомъ, бережиною,
Загубивъ хустку підъ лозиною,
Загубивъ Василько п'яний.
Вийди, Євдосю, бо то твій коханий.

Євдося вийшла, заспалася,
Та й обіймала, поцілувалася.
Хопъ поцілувалася, то въ біленькую
А въ бородочку та золотую.
(Ушицкій уїздъ).

227.

За річкою за бистрою,
Кохався я зъ дівчиною;
Ой що зъ того, що кохаю,
Коли зъ нею не буваю.
А ні мені съ нею спати,
А ні мені що казати...
Черезъ тяжки воріженьки,—
Заступають доріженьки.
— Баламуте сѣго світа,
Баламутить такъ завсїгда;
Хочешъ мене розкохати,

А після ся посміяти.
Світить місяць на полудне,
Люблю широ, не облудне.
Світить місяць, а не гріє,
За дівчиною серце мліє.
Ой прийду я до костѣла,
Стану собі край порога,
Погляну я на образи,
На дівчину штири рази.
Тамъ то красна, тамъ то гожа,
Подивлюся—коби рожа,

А въ личеньку тава щира,
Що всі квіти прикрасила.
Тамъ то очи, якъ терночокъ,

Тамъ то брови, якъ шнурочокъ,
Тамъ то личко, якъ біль біле,—
Ажъ глянути на ню мило.
(Ушицькій урядъ).

228.

Якъ вітеръ повіе, то я й похилюся;
Що люде говорять, до я й не боюся.
Ще я козаць молодець,
До я й оженюся.
Нема жъ мені пари,
Тільки дівчини Галі.
— Ти, дівчино Галю,
Ходімъ у садочокъ,
Ходімъ погуляємъ;
Ходімъ у садочокъ,
Нарвемъ ягідочокъ.
Ягідъ не нарвали,—
Грушокъ назбірали;

Назбірали грушокъ
Повненькій хвартушокъ.
— Я й сама не знаю,
Що робити маю?
Чи милому нести,
Чи самій поісти?
До милого нести —
Черезъ річку брести.
Черезъ річку брела—да й замочилася;
Зайшла до сестри—пересушилася;
Зайшла до другої—наговорилася,
На свого миленького не надивилася.

(Новицькій).

229.

А вже сонце вечеріє, а вже сонце
надъ заходомъ.
Чогось моя мила до мене не ходить.
Чи їй мати заказала,
Чи ся зъ иншимъ закохала?
Мене обліпила
Любая дівчина.
Напишу я три листочки,
Та пошлю я голубочка.
Голубка вітає,
Дівчини шукає.
Прилітають голубочки,

Та приносять три дівочки;
Тільки нема такої,
До сподоби мойї.
Ой піду я до Дунаю,
Беру воду та й думаю:
Чи не прийде мила,
Голубочка сива?
Ой приходить дівчинонька,
На добри-день дає,
Рученьку вітає,
Мое серце крає.

(Ушицькій урядъ).

230.

Ой сюди гора и туди гора,
Меже тими гороньками ясна зора.
Я жъ бо думавъ, що зора зійшла,

А жь то моя дівчинонька по водицю йшла;
А я за нею, жь за зор'ю
Сивимъ кониченькомъ по надъ водою.
— Дівчино моя, напій мні коня
И заведи до кірниці, де зімна вода.
Дівчино моя, зарученая,
Чого ходишь, чого плачешъ засмученая?
Чи я жь тебе бивъ, чи мати моя,
Чи такая, дівчинонько, натура твоя?
„Не ти жь мене бивъ, не мати твоя,
Но такая, козаченьку, натура моя“.

(Полоски, Б'льск. у).

231.

Ой на зеленимъ мачку
Пасла доня качку.
Пасла и загубила,
Ходячи заблудила.
Виблудила на поле,
Тамъ її Василь оре.

Ой оре, оре и погонить,
Зъ Євдокиєю говорить:
Ой чие то жпто,
Що такъ не рано жато?
Подай, Євдокиє, літо,
Нехай вижнемо жито.

(Ушипкій у'вадъ).

232.

Ой ишовъ козаць зъ війська, зъ дороги
Та поклонився батеньку въ ноги:
„Ой батеньку жь мій, сядь коло мене,
Сядь коло мене, пожалуй мене.
Заложи руку за назушину,
Одірви одъ серденька злюю гадину.
Злая гадина мене зсушила,
Коло мого сердечка гніздечко звилла“.
— Ой лучче жь мені тебе не мати,
Чимъ мені рученьку запаковати.
Ой ишовъ козаць зъ війська, зъ дороги
Та поклонився матінці въ ноги:
Матінко жь моя, сядь коло мене,
Сядь коло . . . . .
Ой ишовъ козаць зъ війська, зъ дороги.
Та поклонився братіку въ ноги:
Ой братіку мій, сядь коло мене,

Сядь . . . . .

Ой ишовъ козаць зъ війська, зъ дороги

Та поклонився сестриці въ ноги:

Ой, сестрице . . . . .

Ой ишовъ козаць зъ війська, зъ дороги

Та поклонився дівчині въ ноги:

Ой, дівчино . . . . .

— Ой лучче жь мені ручки не мати,

Чимъ тебе, серденько, запакувати^а.

(Д. Колошпа, Миргородск. у).

233.

Казаць мені батько, щобъ я оженився,

По вулицямъ не ходивъ, ще й не волочився.

По вуличкамъ не хожу и дома не всижу,

Якъ прийдеться вкопатися до дівчини въ хижу.

По вуличкамъ не хожу и не волочуся,

Якъ не женюсь на Марусі, то вже й не женюся.

(Д. Колошпа, Миргородскаго уѣзда).

234.

Де ходивъ, то ходивъ,

Прийшовъ підъ віконце.

— Сидіте, прадіте,

Дівки, волоконце.

А Оксана не пряде,

На Иваса дметься;

Вона ёго вірно любить,

До ёго сміється.

(Дударя, Каневск. у).

235.

Ой чий же то двір?

Приточивъ би свій.

Хорошая дівчинонька,

Я ходивъ би къ їй.

Болюбъ не боявся,

То бь поженхався;

А то лихо, що боюсь—

Издалека подивлюсь!

Коли бь була ти моя,

Чого бь хотівъ въ світі!

Серце, любко ти моя,

Нумо жити вмісті!

(Изъ Рускоп. Сборн. Кулиша).

236.

Ходить голубъ коло хати,

Сивий, волохатий,

Якъ загуде жалібненько—

На серцю тяженько.

— Ой не ходи, голубоньку,

Коло моеї хати,

Принеси мі голосочокъ
Милого до хати.
Ой піду жъ я до кірниці
Пити води зъ денця,
Ой безъ ножа, безъ талірки

Не край мого серця.
Ой ти стоїшь та все зъ иншимъ
Стиха розмовляєшь,
И безъ ножа, безъ талірки
Серце мое краешъ.
(Изъ Рук. Сборн. Куляша).

237.

Ой загули сиві голубочки
На білій березі.
Стелить, стелить молода дівчина
Білу постіль вь дорозі;
Твердо стелить, а м'ягко лежати,

Люблю зъ нею розмовляти.
Пожену я та сивні воли
Та на ранню росу;
Та й зачешъ чорні вудрі,
А дівчина русу косу.
(Новицкій).

238.

Рости, хмелю, надъ водою
Рівно зъ тичиною —
Чути, чути козака горло,
Якъ иде зъ кобзиною.
Гарно грає, гарно грає;
Ще краще співає;
Не една чорнявая
Зъ жалю униває.
— Десь у тебе, дівчинонько,
Та не рідная мати...

Якъ ти станешъ на каміні,
То підківочки знати.
Чи чула ти, дівчинонько,
Якъ я тебе кликавъ,
Черезъ твоє підвір'я
Сивимъ конемъ їхавъ?
„Ой хоць чула, хоць не чула,
Не обзивалася;
Темна нічка, невидная,—
Не сподівалася.“
(Новицкій).

239.

Ой гай, мати, ой гай, мати,
Ой гай зелененькій...
Виїжає изъ Телянки
Козакъ молоденькій.
Якъ виїжавъ, то й шапку знявъ,
Низенько склонився:
— Прощай, прощай, громадонько,
Може съ нимъ сварився?
Хоць сварився, не сварився,
Аби я не бився.

Якъ виїхавъ за ворота,
Слізеньками влився.
Голубъ сивий, голубъ сизий,
Голубка сивіща,
Батько милий, мати мила,
Дівчина миліща.
Бо якъ зъ батькомъ посваруся,
Гріха наберуся;
Зъ дівчиною да зійдуся,
Не якъ не наговорюся.
(Телянка, Ушицкій у.).

240.

„Що й учора оравъ, и сѣгодня оравъ,
Ой хто жъ тобі, мій миленькій,
Да воли поганявъ?“
— Поганяла мені да дівчина моя
Чорнявая да білявая,
Да голубка моя.

„И вчора косивъ, и сѣгодня косивъ,
Ой хто жъ тобі, мій миленькій,
Да обідать носивъ?“
— Носила мені дівчина моя
Чорнявая да білявая,
Голубка моя.
(Изъ Рукоп. Сборн. Куліша).

241.

Ой гай, гай, шумить гай,
Зашуміла ліщина,
Заплакала дівчина,
А жъ мені жаль.
Ой жаль, жаль, ще й не малий,

Приїхавъ козаць на сивімъ коні.
— Серце-дівчино, я зъ коня впавъ.
Хоць упавъ, не забився,
Серце-дівчино, цить, не журися.

(Дашковцы, Литинск. у.).

242.

„Не жаль тобі, сухий дубе,
Березоньки буде,
А вже твою березоньку
Вирубали люде?“
— Ой хочъ її вирубали,
Аби не чустрали.
А и съ тебе, сухий дубе,
Нічого не буде;
А зъ мене, березоньки,
Колесонька будуть.
Колесонька малівани,

Кониць вороненькій,
Якъ усіде, то й поїде
Козаць молоденькій.
„Не жаль тобі, козаченьку,
Дівчиноньки буде,
А вже жъ твою дівчиноньку
Заручили люди?“
— Ой хочъ єї заручили,
Аби не звінчали,
Ой же бъ же мені, молодому,
Жалю не задали.

(Полоски, Вѣльск. у.).

243.

А.

- 1 Ой на горі, ненько, зацвіло синенько —
- 2 Ніхто мене такъ не любить, якъ той Коваленко.
- 3 Дівчина танцює, Коваленько грає.
- 4 — Нехай моєй дівчиноньки ніхто не займає.
- 5 Бо хто єї займе, біду собі знайде,

- 6 Бо поломлю руки, ноги, до дому не зайде;
7 Хотъ до дому зайде, буде хорувати,
8 Буде мене, Коваленка, весь вікъ поминати.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А. Охъ тамъ... світає раненько. 2 Б=2 А... краще не заграє...
3 Коваленко грає, дівчина гуляє.
4 Б=4 А Нікто... нехай... 5 Б=5 А... собі лихо...; 6 Б=6 А. Руки й
ноги перебъю...

(Миньковци, Заславск. у.).

244.

Марусенька недужа лежала,
Чорнимъ шовкомъ головку зв'язала.
Приїхало три козаки съ полку,
Розв'язали Марусі головку.
Одинъ каже: я Марусю люблю,
Другій каже: я за себе возьму;
Третій каже: зіллячка достану,
Зъ Марусею на шлюбі стану.

Озоветься Марусина мати:
„Не діждешъ ти на шлюбі стояти“.
—А въ мене три коні на стані.
Однимъ конемъ до моря доскочу,
Другимъ конемъ море перескочу,
Третімъ конемъ зіллячка достану,
Марусеньці дружиною стану.

(Новицкій).

245.

Ой пошовъ же бъ я да на тее запорожже,
Дахъ доріженьки не знаю,
Да хйба жъ вернусь да назадъ до домоньку,
Я й дівчини роспитаю.
Ей у чистімъ полі, да широкімъ раздолі,
Тамъ дівчина жито жала,
Да вона жъ мені, да парню й молодому,
Три доріженьки й показала.
„Ей да оце жъ тобі, да молодий казаченько,
Ажъ три доріженьки різно:
Ей що одна на Дінъ, а другая у Кримъ по сіль,
А третя да на те Запорожжа“.
Ей да занедужавъ да казаченько дуже,
Ажъ у зеленій дуброві:
Що батька не має, а матуся не знає,
А дівчинонька ёго доглядає.

— Ей да доглядай же, да молода дівчинонько,
А такъ, якъ и доглядала;
Якъ живъ буду, до я тебе не забуду,
Й на весні сватать буду.

(Изъ рукоп. Сборн. Кулиша).

246.

Ой у мене чоловікъ добрий,
Пошли жъ ёму, Боже, вікъ довгий,
Що виць мене не бѣ, не лає:
Нехай моя жінка гуляє.
— Гулай, гулай, чорноброва,

Поки моя головка здорова;
А якъ моя головка схитне́тсья,
Тоді тобі роскішъ минеться;
А якъ моя головка поляже,
Ніхто тобі правди не скаже.

(Колышна, Миргородск. у.).

247.

Кукуріку, півнику, гайда...
Була въ мене дівка Найда.
Я жъ її цілувавъ, миловавъ
И до печи куковарочку нанявъ.

А курочка коко, да коко...
Полетіла въ гору високо,
На куриці пір'ячко рябое,
Любімося, серденько, обое.

(Изъ рук. Сборн. Кулиша).

248.

Ой морозе, морозоньку,
Добрий чоловіче!
Зморозъ того когутика,
Нехай не кукуріче.
Зморозъ того когутика,
Нехай качка кваче —
Засватавъ я вбогу дівку,
Нехай багачка плаче.

Бо багачка, вража дочка,
Не хоче робити,
Начіпляє кораликівъ,
Щобъ її любити.
Начіпляє кораликівъ
На білую шию:
Люби мене ти, Семене,
Або ти, Василю.

(Изъ рук. Сборн. Кулиша).

249.

„Ой умру, мати, умру
Да за часъ, за годвну,
За часъ, за годину,
А за дочку вдовину“.
— Ой не вмірай, мій синочку,
Сестрой собі церковочку;

А всі дівки прийдуть
До церковці молиться
И вдовина дочка.
А всі дочки приходять
До церкви молиться,
А нема дочки вдовиної!

„Ой умру, мати...
— Ой не вмірай, мій синочку,
Зроби собі корчомочку;
А всі дівки придуть
До корчомки гуляти
И вдовина дочка прийде.
А всі дочки приходять
До корчомки гуляти,
А нема дочки вдовиної!
„Ой умру...
— Ой не вмірай, мій синочку,
Зроби собі хочь труночку;
А всі дівки придуть

На тіло дивиться
И вдовина дочка прийде.
А всі дівки приходять
Та на тіло дивиться;
Прийшла й єдина дочка,
Та дочка вдовиная.
А всі дівки приходять,
Та й у ніженькахъ стали,
Прийшла дочка вдовиная,
Та й въ головахъ стала.
Козакъ исхвотився:
— Давай, мати, пива, меду,
Бо вдовину дочку веду!
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б Ъ Д Н О С Т Ь.

250.

А въ полі верба, підъ нею вода;
Тамъ дівчина брала воду,
Брала жвава, молода.
Дівча відъ води, козаць до води:
„Зажди, зажди, чорнявая, дай коню

води“.

—Не великій пань,

Напій коня самъ.

Ранняя роса,

Дівчина боса,

Въ ніжки холодно.

„Скину опончу, завью ніжки.

Дай же, Боже, неділя дождати,

Куплю чобітки“.

—Не вупуй мені,

Купуй самъ собі.

Есть у мене отець, мати,

То куплять мені.

„Дівчино моя, сідай на коня,

Поїдемо въ чисте поле,

До мого двора“.

—Въ тебе двора зъ роду нема;

Тільки въ лузі три корчи калини,

Та й то не твоя.

„Дівчино моя, чи жъ ти тамъ бувала,

Що ти мені, молодому,

Стида завдавала“.

—Не я жъ тамъ була,

Молодша сестра;

Вона жъ мені всю правду сказала,

Такъ якъ я сама.

(Ушицкій уїздъ).

251.

Лугомъ иду, коня веду, розвивайся луже!

„Сватай мене, козаченьку, люблю тебе дуже“.

— Дівчинонько, не їжъ хліба, не пий води,

Візьму тебе для пригоди.

„Нехай не їсть твоя мати,

Коли хочешъ мене взяти“.

— Ой колибъ ти, дівчинонько, трошки багатенька,

То взявъ би тебе до себе, до свого батенька.

„Ой якъ би жъ я, козаченьку, трошки багатенька“,

Наплювала бъ я на тебе й на твого батенька.

(Ушицкій уїздъ).

8*

252.

А.

- 1 „Заїздивъ коника, заїздивъ другого...
- 2 Скажи, серце, правду, чи буде що зъ того?
- 3 Чи буде що зъ того, чи ні,
- 4 Не въяли серденька мені“.
- 5 — Не въяли серденька, не сущъ головоньки,
- 6 Возьмутъ мене люди зъ чужої стороньки.
- 7 Хоць вь мене посагу не буде,
- 8 Але возьмутъ мене и такъ люде.
- 9 „Мені посагу твого не треба,
- 10 Надградить Господь зъ високого неба“.
- 11 — Вь мене посагъ сама я,
- 12 Якъ на небі зора ясная.
- 13 Теперь ти кажешъ, що зоронька ясна,
- 14 А потому скажешъ, що доля несчасна;
- 15 Хоць ти не скажешъ, то мати:
- 16 Було убогої не брати.

(Ушицкій урядъ).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А... мое...? 3 Б=4 А, 4 Б=10 А. Впала ожеледа...,
5 Коли жъ тобі, серце, багачької треба;
6 Б=7 А А..., 7 Б=8 А..., серце..., 8 Б=9 А. 9 Б=10 А. 10 Б=
11 А... ти сама, 11 Б=12 А... ясная зора. 12 Б=13 А... я зора..., 13 Б=
14 А. 14 Б=15 А. 14 Б=16 А... безъ посагу...

(Ушицкій урядъ).

253.

Охъ я несчастний, що маю діяти?
Люблю дівчину, не можу єї взяти.
Не можу єї взяти, бо зарученая,
Охъ доле жъ моя, доле несчастная!
Люблю дівчину, що жъ буде зо мною,
Я часто тужу за тобою.
Ні вь день, ні вь ночи радості не маю,
За що жъ я тебе вірне кохаю?
Коли багатство, не треба любити,
Ахъ, на що жъ біднимъ та й на світі жити.

На що жъ Богъ зволивъ серце дати,
Коли ся біднимъ не вільно кохати.
Не справедливо котри такъ думають,
Що для богатства хотять розлучити.
Охъ, якъ же будемъ ми на світі жити?
„Ти жъ, дівчино, знаю що мя любишь,
Але не знаю, съ кимъ жити будешь?
А певно будешь цілий вікъ тужити,
Серце богатства не може любити.
Прощай же мила, я смерть собі зроблю,
Принайми ти мя не забудь въ гробі“.
— Нехай вони лежать, що-мъ ёго я любила,
Знає батько й мати, зъ нимъ ся розлучила.
„Охъ, я несчастний, що маю діяти,
Люблю дівчину и буду кохати“.
— Ино насъ розлучать, дадуть за багатого,
Нігди не буду любити того.
На що мні богатства, на що мені гроши.
Ти мені, милий, и безъ нихъ хороший.
Немилосердни котри насъ розлучають,
Ахъ, вони въ серцю та й Бога не мають.
Но що мя на світь вони народили,
Коли съ тобою мене розлучили.
Ахъ, волю сама собі смерть зробити,
Якъ въ багатстві зъ нелюбимъ жити.
Поведу я маму до гробу твого,
Скажу: тутъ лежить тіло друга мого.
Не дала-сь, мати, сёго любити,
Не буде твоя дочка въ світі жити.
Лежить мертвий, що-мъ ёго любила,
Не злучили насъ, то злучить могила.
Коли не дали намъ зъ собою жити,
То не зборонять въ гроби ся любити;
Не хотіла-сь мене за милого дати,
Будешь ти тяжко дочки жалувати.

(Ущипкій урядъ).

254.

„Ой якъ тужить серце мое, якъ собі згадає,
Що прийдеться розстати зъ тимъ, кого кохаю.

Людська обмовонька, то-сь мя обманула,
Що казали, що ти вмерь, я той чась забула.
Прощай, мій миленькій, що я учинила,
Що инчому вірне полюбила.
Коли ёму полюбила, мушу бути вірна,
Тільки для тебе, мій миленькій, инша.
Сивий голубь, голубка сивійша,
Милый отець, мати, дружина милійша;
Зь отцемь, матвою насваруся, грихів наберуся,
Зь хорошою дружиною не наговоруся“.
— Ти, дівчино моя мила, коли бь же то знати,
Що ти моя, а я твій, не жаль би вохати.
Якь иду до тебе, ото жь мені мила,
Ино твій батенько поглядає криво.
Любить тебе отець, любить тебе мати,
Тільки тобі доганочки, що ти небагатий.

(Ушицкій уїздъ).

255.

„Ой ти, багачу, я тебе добре знаю.
Не сватий мене, бо я воливь не маю“.
— Ой ти, дівчино, дівчино небого,
Не скажу я ти за воли нічого.
„Хоць ти не сважешь, скаже твоя мати,
Було дівчину безь посагу не брати:
— Встань, невістко бодай-есь не встала,
Иди корови дій, що відь батька нагнала,
Я ті подою, що вь тебе застала.
Що ти, невісточко, та за господина,
Що вь тебе до сихь порь хата не метена?“
Я, молода, стала хату нести,
Вона ми каже до плуга істи нести.
Я ся питаю: „а де нашь плужокь оре?“
Вона ми каже: „нехь ты кольба воле“.
А я, молода, знаю якь відповіти:
— Най того воле, кому несу істи;
Най того мине, що воли поганяє,
Най того воле, що чепіги тримає.

(Ушицкій уїздъ).

256.

„Де ти, калино, росла,
Що такаа виросла,
Тонкая, високая,
На листочку широкая?“
— Росла я при криниці,
При зимненької водиці.
„Де ти, дівчино, росла,
Що такаа виросла,
Тонкая, високая,
На личку біленькая?“
— Росла я у світлиці
При веселий семъиці.
Ой вирядила мати
Въ лугъ калину ломати,
Счастя й доли шукати.
Калина схилилася,
Дівчина зумілася, (?)
Де доля поділася.

Обовалася доля
Ажъ на тімъ боці мора.
Ой, долё жъ моя, долё,
Ой чомъ ти не такаа,
Якъ людська, чужая?
Люди роблять, не роблять
Та й хорошенько ходять;
Я роблю, заробляю,
А нічого не маю.
Ой було жъ мене, мати,
Малою поховати,
Подъ тею калиною,
Якъ була дівчиною.
То бь була бь и забула,
Що въ тебе дочка була;
Була бь и забулася,
Де дочка поділася.

(Полоски, Бѣльск. у.).

257.

Красний молодче, чого тяжко здихаешъ,
И чого молодъ въ тугу вправляєшъ?
Знатись, не бачивъ красної дівоньки,
Що такъ роняешъ дрібні слізоньки.
Перестань тужити, зачни бламати Збавителя.
Не кохашъ тую, знайдешъ другу, серцю приятеля.
Ой що жъ бо твому серцю за принада,
Чи жъ то не жічливість, прошу моя рада,
Хороша дівча, то кохати рада,
Коли безъ посагу, то чистая здрада.
Водай не чути, а ні слыхати такого друженька.
Хороша на лиці, не має спідниці, а ні менженька (?).
— Ой хоць би не мала а ні півъ шеляженька,
Ой коли пристала до мого серденька,
А я тую дівчину люблю,
Дівчину пошлюблю.

Хоць не моя вина, Богу присягаю,
Шо тебе не маю за батькового сина.
(Ушицкій уѣздъ).

253.

А.

1 И відтілъ гора,	21 Сідай на коня,
2 И відсілъ гора;	22 Поїдемо чистимъ полемъ
3 Поміжъ тими крутими горами	23 До мого двора.
4 Сходила ясная зоря.	24 А въ мого двора
5 Ой, то-жъ не зоря,	25 Нема ні кола —
6 Ой, тожъ не ясна,	26 Тільки стоить гущъ калини
7 То жъ моя молода дівчина	27 Та й та не цвіла.
8 По водицю йшла.	28 „Калино жъ моя,
9 А я за нею, якъ за зорею	29 Чомъ ти не цвіла?“
10 Чистимъ полемъ, сивимъ конемъ	30 — Холодная та зима була —
11 По надъ Дунаемъ.	31 Цвіть повъялила.
12 „Дівчино жъ моя,	32 „Дівчино-жъ моя,
13 Напій мого коня	33 Чомъ заміжъ не йшла?“
14 Зъ рубленої та криниченьки,	34 — Всю Україноньку сходила —
15 Зъ повного відра.“	35 Пари не найшла.
16 — Козаченьку жъ мій,	36 „Козаченьку жъ мій,
17 Якъ би я твоя,	37 Чомъ не женився?“
18 Взяла бъ коня за повода	38 — Й у Кримъ ходивъ, забарився —
19 Та й напоїла.	39 Тимъ не женився.
20 „Дівчино жъ моя,	

(Новицкій).

Б.

1 Б=1 А... сюди..., 2 Б=2 А... туди..., 3 Б=3 А... да гороньками
4 Б=4 А.

5 Я жъ думавъ, що зоря вийшла.

6 А жъ то моя дівчинонька,

7 Б=8 А, 8 Б=12 А, Ти..., 9 Б=13 А... же..., 10 Б=14 А, 11 Б=15
А, 12 Б=17 А... буду,

13 Напою коня

14 Б=14 А, 15 Б=15 А.

16 На моїмъ дворі

17 Та все яворі.

- 18 Козакъ изъ коня,
19 Дівка на коня.
20 Поїхала, одвідала
21 Б=23 А... ёго...
22 На ёго дворі
23 Б=25 А,
24 Була ідна черемшина
25 Та й та усохла.

(Д. Губелець, Заславск. у.).

259.

А.

1 Ой піду я на село,	15 Якъ намъ счастья прибуде,
2 А на селі весело,	16 То ми будемъ якъ люде.
3 А у моїй хатині	17 „На що жъ мене сватаешъ,
4 Безъ милого зле мені.	18 Коли хати не маешъ?“
5 Ой у саду вишня,	19 — Заведу тебе въ чужую,
6 Чому не черешня —	20 Заки-мъ свою збудую.
7 Кохалися, любилися,	21 „Збудуй мені зъ лободи,—
8 Чому жъ не беремся.	22 До чужої не веди,
9 Ой піду я до гаю,	23 Бо чужая такая,
10 Заспіваю що знаю;	24 Якъ свекруха лихая.
11 Нехай тее люди знають,	25 Збудуй мені світлоньку
12 Що я ёго кохаю.	26 Зъ маковою цвітоньку, —
13 — Поберемся, небого,	27 Буде тебе, буде мене
14 Хоть не маемъ нічого;	28 Да по всёму світоньку.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Чи такъ у васъ, якъ у насъ
2 Всюди поле рівно;
3 Чи такъ у васъ, якъ у насъ
4 Кохатися вільно?
5 Б=5 А, 6 В=6 А?
7 Кохаємся, любимося,
8 В=8 А? 9 В=5 А,
10 Ще й до того ясна.
11 Не журися, дівка красна,—
12 Буде женихъ, будешъ щасна.
13 В=5 А,

- 14 Ще й до того рясна.
15 Люблю тебе щиро, вірно,
16 Дівчино моя.
17 Б=17 А, 18 Б=18 А? 19 Б=21 А, 20 В=22 А, 21 В=23 А, 22
Б=24 А.

23 Збудуй мені зь маковини
24 Для твєї бідної дівчини.

(Изъ Рувон. Сборн. Кулиша)

260.

Ой тряслася трясовина ще й тряслася владка.
Носивъ хлопець молоденькій до дівчини ябка.
Носивъ перше солоденькі, а послі квасниці,
Вона ёму відповіла: на зімни м'ясяниці.

„Де жь ти мя поведешь,
Своїй хати не маєшь?“

— Поведу тя въ чужую,
Закі-мь свою збудую.

„Де жь ти мя поведешь,
Таку невеличку?“

Мене мати годувала,
Якъ перепеличку.

Де жь ти мя поведешь,
Таку молоденьку?“

— На попову сіножать,
Въ траву зелененьку.

„Ой попова сіножать,

Я не вмію жати,

Буде твоя пшениченька

Въ полю пропадати.

Не веди мя въ будяки,

Бо я поколюся;

Заведи мя въ лободу,

Бо лобода дрібна.

Настели ми опанчу,

Бо я того гідна“.

Завівъ вінъ її въ лободу,

Не хтіла лежати;

Прочитавъ їй порастась,

Що не могла встати.

(Новицкій).

261.

А.

- 1 Зелененька яливочка
2 На яръ подалася —
3 Молода дівчинонька
4 Въ возака вдалася:
5 Такі очі, такі й брови,
6 Така й головонька,
7 Якъ зійдуться до купоньки,
8 Люба розмовонька.

- 9 „Пошла наша розмовонька
10 Тихо за волою...
11 Молодая дівчинонько,
12 Иди въ слідъ за мною“.
13 „Молоденькій козаченьку,
14 Не зійду съ тобою;
15 Хоть зійдуся, не зійдуся,
16 Не порівняюся.

- 17 Бодай тая степовая
18 Могила запала —
19 Я підъ єю жито жала,
20 Вечіръ утеряла.
21 Не такъ вечіръ, не такъ вечіръ,
22 Якъ темную нічку —
23 Не бувъ милий изъ вечора,
24 Не давъ порадоньки.
- 25 „Яку жъ тобі, моя мила,
26 Порадоньку дати?
27 Стели, мила, постіль білу,
28 Лягай сама спати:
29 Одну ручку підъ голови,
30 Другою обнявши,
31 Пригорнувши до серденька
32 Да й поцілувавши“.

(Изъ Русск. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Тонкая хмелиночка
2 В=2 А, 3 В=3 А, 4 В=4 А.
5 Така тиха, така й мова
6 Така й говіронька —
7 В=7 А, 8 В=8 А Вірна... 9 В=9 А, 10 В=10 А. 11 В=11 А,
12 Мандруй изо мною.
13 — Хоть я жъ пойду, хоть не пойду,
14 Не порівнямся,
15 Ти багатий, а я вбога, —
16 Не повінчаємся.
- 17 Ой ти вгорі, а я внизу,
18 Я жъ вища одъ тебе,
19 Ти въ жупані, а я въ свиті,
20 Я жъ краща одъ тебе.

(Борисполь, Переяславск. у.).

262.

- Чорна гречка, біли крупы —
Не впадай ся дівча въ руки;
Бо якъ мені попадешся,
То й на послі не скаешся.
— Прислався багатиръ,
Тілько трошки дзюбятий.
Ой ти гарний та хороший,
Тілько въ тебе мало грошей.
„Не видізли тобі очи,
Я не сватавъ тебе въ ночі,
Бо я въ тебе въ дні бувавъ,
Ти бачила, що я мавъ:
Жупанина по коліна
На весілля позичана.
По весіллю відобрали,
Серцю жалю завдали.
- Плаче отець, плаче мати,
Плаче вся родина:
Єднимъ—єдну дочку мати,
Та й тий долі не вгадати.
„Доню жъ моя, доню, доню,
Жаль мені за тобою,
Жаль мені за тобою,
Віддала-мъ ты молодую.“
— Мати моя, мати, мати,
Нема чого жалувати;
Нема чого жалувати,
Бо-мъ ся хтіла віддавати.
Скриплять ворітонька,
Не можу заперти.
Кого люблю,—не забуду
До самої смерті.

(Ушицкій урядъ).

263.

Вчора була неділонька, ниньки понеділовъ—
Найму си косариківъ косити барвінокъ.
Кладіть, кладіть, косарики, кладіть на покоси,
А я буду що недлі зативати коси.
Вивосили барвінокъ та заходять въ рутку.
Бідна жъ моя головочка, несчастливий смутку.
Прислався багачъ до багатой дівки,
Питається її: „де жъ твої присівки?“
— Ой чи ти, багачу, зъ розуму зступаєшъ,
Ой що ти мене за присівки питаєшъ?
Въ мене присівокъ—на городі барвинокъ;
Въ мене стіжочокъ—на голові віночокъ.

(Ушицкій урядъ).

264.

Ой на гірці, на гірці,
Пасе вівчаръ вівці.
Гей, гей, гей,
Пасе вівчаръ вівці.
На могилу зганяє,
На молодцівъ киває.
Гей, гей, гей,
На молодцівъ киває.
Ви, молодці, молодці,
Візьміть собі по вівці.
Гей, гей,...

Накажіте дівочці;
Нехай мене не жде,
Нехай замужъ иде.
Гей, гей,...

Бо я вівчаръ нетяга,
Сивковая сермяга.
Гей, гей,...

Сімъ сотъ овець у лузі.
И четвериць у плузі.
Гей, гей, гей,
И четвериць у плузі.
(Изъ Румол. Сборн. Кулиша).

265.

Поки я була въ свого отця, у своєї матусеньки, —
Не позичала лусточки хліба, ні ложечки солі;
А теперъ позичу и оддати мушу,
Извинчавшись изъ симъ товаришомъ, пропадати мушу.
Прийшла до дому, нема хліба й солі—
Бігала й не вбігала несчастной долі.

(Волнської губ. изъ Рум. Сборн. Н. И. Костомарова).

ОТНОШЕНІЕ КЪ ВРАГАМЪ.

266.

„Прибуди, прибуди, мій миленькій, а яжъ тобі рада буду—
За тобою, мій миленькій, якъ голубочка, гуду.
А змочила тонку хустку, дрібни слёзи втираючи,
Цілу нічъ не спала, тяжко вдихала, тебе вижидуючи“.
— Не журися, моя мила, я до тебе прибуду,
Хоць за горами, та за високими—тебе не забуду.
Рости, рости, барвіночку, та стелися по городу;
Ти же-сь мені люба, ти же-сь мені мила та и всьму роду.
„Чи ти, милий, съ кубчика умивався,
Ой що ти мені надъ всюю челядоньку сподобався“.
— Чи съ кубочка, не съ кубочка, чи ходячи по надъ воду,
Ти же-сь мені люба, ти же-сь мені мила та и всьму роду.
„Подобнось ти, мій миленькій, тільки мене потіпаешъ,
Ой чую я черезъ люди, що ти иншую кохаешъ“.
— Най ся люде наговорять, нікто імъ не боронить.
Ой прийде тая годиночка, що ся імъ очи заслонять.

(Ушицкій уїздъ).

267.

Нігди би-мъ ся не здрімала, хоць би й день біленькій,
Коби сидівъ коло мене хлопець молоденькій.
А вінъ сидить коло мене цілує, милує,
То вінъ мене, молодую, розуму пробує.
Вінъ сидить коло мене підковками креше,
А якъ піде до иншої, то за мене бреше.
Коли-сь мене обрехавъ, мати твоїй трясця,
Я словаю хусточки, для другого здасться.
Брешить, брешить, вороженьки, або перестаньте,

Або мені свої зуби на підкови дайте.
Брешить, брешить, вороженьки, най буде Богъ зъ вами;
Я молода піду заміжъ—товчіть головами.

(Ушицкій урядъ).

268.

Середъ села стояла верба, Подъ вербою й а три дівоньки: Одна дівка въ золоті, Друга дівка въ жупані, А третя въ аксамиті. Що въ золоті—то Иванкова, Що въ сіримъ жупані—то Игнаткова, Що въ аксамиті—то Яковкова.	Ой ти, вербо зелененькая, Що на тобі гилле гнеться? —Нехай гнеться,—хочь поламається, Таки на мні друге розивьється. Ой ти, дівко молоденькая, Що на тебе молодці дмуться? Нехай дмуться, хочь розодмуться, Таки на мене люди найдуться.
--	---

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

269.

На що мені собаки тримати,
Есть въ мене сосідоньки, що вміють брехати.
Бажуть люди, що судъ буде, а въ мене не буде,
А вже жъ мене осудили, но чужі люде.
Брешить, брешить, сосідоньки, собі на безголовья,
А я буду їсти, пити—дай, Боже, здоровья.

(Новицкій).

270.

Чого вода каламутна, Чи не хвиля збила? Чого жъ я смутна, не весела, Чи не мати била? Мене жъ мати та й не била, Сами слёзи ллються: Відъ милого людей нема, Відъ нелюба шлються.	Де ти, милий? Подівся, Яку терплю муку! Прилинь, прилинь, мое серце, Беруть мою руку. Швидче, милий, ратуй мене, Відъ лютой напасті, Якъ зъ нелюбомъ буду жити, Мушу я пропасти.
--	---

(Новицкій).

271.

Сусіди близькі—вороги тяжкі!
Пийте, гуляйте, не осуджайте,
Де двоє стоить,—не розлучайте;

Де одно стоїть,—парн шукайте.

— „Дівчино моя, чарівниченько,

Причарувала ти мое личенько“.

— Бодай ти такъ знавъ въ сіней до хати,

Ой якъ я знаю чимъ чарувати!

(Изъ Рукоп. Сборн. Булиша).

272.

„Въ саду ходжу, черешеньки саджу.

Вийди, вийди, дівчинонько, щось тобі я скажу.

Тее я тя скажу, що видъ людей чую,

Шо въ тебе, дівчинонько, инший ночує“.

— Неправдонька твоя, естъ въ мене стара мати,

И вартонька до кола.

Варта заснула и мати не чула...

Тікай, тікай, козаченьку,

Хотять тя злапати.

Козакъ молоденькій

Та й того злякався,—

Хильці, хильці, по підъ плотомъ

Та й въ зілля сковався.

Ой вийшла дівчина тее зілля рвати,

Взяла козака сліди пізнавати.

Козаче молоденькій, родила тя мати,

А що твої підківочки на камені знати.

(Ушицкій увѣдъ).

273.

А.

- 1 Ой тамъ за яромъ брала дівка лёнъ та забула повязати—
- 2 Недалеко мій миленькій живе, та й нікимъ же й наказати.
- 3 „Ой хотъ ти прийди, а хотъ прилети, ясний сокоме, до мене,
- 4 Бъється, бьється та й побивається мое серденько безъ тебе“.
- 5 — Ой и радъ би жъ я, милая моя, та до тебе приленути,
- 6 Кугомъ тебе живуть вороженьки та й нікуди обминути.
- 7 „Ой скажу тобі, серденько мое, вуди вороги минати,
- 8 По за гаємъ зелененькимъ, кониченькомъ вороненькимъ“.
- 9 Я ті вороги підъ ноги стопчу, круту гору перескочу;
- 10 Оддай мене, стара мати, за кого я скочу.

- 11 — Ой якъ будешъ ти, дівчино моя, рупнички давати,
12 Пиши листи на білий бумазі, та давай до мене знати.
13 „Вже жъ я писала й пересилала, мої листи не доходять;
14 Тільки же мої кариньки очі слізюньками виходять.
15 Оддала жъ мене старая мати за кого я не хтіла,
16 Шумить, гуде нагаечка коло мого тіла“.
17 — Милая моя, серденько мое, я вмираю за тобою,
18 Що не довелось мені бути чоловікомъ, тобі дружиною.
19 Ой колибъ бувъ знавъ, та хорошу бравъ, нічимъ би я не журився,
20 Відкиль прийшовъ, відкиль прийхавъ та на милу подивився.
(Д. Колюшва, Миргородск. у.).

Б.

- 1 Б=1 А. За валомъ... всю долину устилала.
2 Ой нема, нема та й повієз не буде, кого вірне кохала.
3 В=3 А. Ой прибудь, прибудь,... мій милий..., 4 Б=4 А. 5 Б=5 А,
6 Б=6 А. Сидять коло тебе кругомъ...
7 Широкее поле, широка толока, тільки орламъ пролітати.
8 Ой маешъ мене, молода дівчино, до осені ждати.
9 Ой якъ схоже твоя родиночка за инчого дати,
10 Пиши листи на білий бумазі, та давай до мене знати“:
11 — Писала жъ я листи на білий бумазі,—листи не доходять,
12 Б=14 А... очі кареньки...

(Ушицкій уѣздъ).

274.

Пусти жъ мене, моя мати, на толоку прясти,
Чи не прийде мій миленький сірихъ волівъ пасти?
Ой пасіться, сірі воли, не бійтєся вовка,
А я піду до дівчини, чи змита голова?
Ой хоть змита, хоть не змита, аби хочъ не бита.
— Была жъ мене моя мати зъ улиці до хати:
„Ой не ходи, суча дочко, на улицю спати“.
Вари жъ, мати, вечеряти а я ляжу спати,
А хто мене, вірно любить, то прийде до хати,
А я встану ранесенько сліду замітати,
Щобъ не знали вороженьки, ще й рідная мати.
Якъ узнають вороженьки, будуть осуждати,
Якъ узнає рідна мати, буде проклинати.

(Д. Колюшва, Миргородск. у.).

275.

А вже жъ вечеръ вечеріє, вже сонце заходить...
Туга жъ мені молодому до серця приходить.
Ой піду я до дівчини по заході сонця,
Сяду собі коло дівчини та й коло віконця.
Ой, місяцю-недобору, світи, світи на все поле,
Тамъ дівчинна чорнявая пшепиченьку поле.
Поле жъ вона, поле та й на лісь поглядає —
Десь мій милий соколонько зъ орлоньками пролітає.
Ой літає, літає, бо вінъ крильця має.
Любивъ же я чорняву дівчину, теперъ мене покидає.
Ой місяцю недобору зайти, зайти за комору.
„Ой вижди, вижди, чорнява дівчино, най съ тобою поговору“.
— Ой рада жъ би я виходити, съ тобою говорити,—
Лежить нелюбъ на правій рученьці, не можна разбудити.
„Ой, дівчино моя люба, відсунься відъ нелюба,
Якъ засяду зъ високого дуба, вб'ю нелюба, якъ голуба“.
— Ти, козаче сердечний,
Якій же ти безпечний,
Сідлай коня, виізжай зъ двора,
Бо ти не мій, я не твоя.
Козакъ коня сідлає,
Та й до коня розмовляє:
Коню жъ мій, коню воронешкій,
Де жъ ти будешъ почувати?
Ой у полю озерце,
Тамъ плаває відерце,
Соснові клепкі, дубове денце —
Не цурайся мене, мое серце.
Я пшепичі не жала,
Ячменю не в'язала:
Була на ринку,
Пила медъ, горивку.

(Ушицкій уїздъ).

276.

„Чи ти, милий, припавъ пиломъ, чи метелицею,
Чомъ не ходишъ ти до мене цею улицею?“
— Ходивъ би жъ я, моя мила, та й слави набрався,

Що ти жъ мене осудила, я й не сподівався.
„Ой я жъ тебе не судила, судять же насъ люде,
Що зъ нашого та кохання нічого не буде“.

(Д. Калюшна, Миргородск. у.).

277.

Коло млина, коло броду
Два голуби пили воду;
Попилися, вилинули,
За любощи спом'янули:
Горе тому хто ся любить,
Якъ нічъ, такъ день все ся нудить;
Горе й тому козакові,
Що все їздить на коніві,
Изь стремень ноги не виймає,
Дівчині поклонъ дає.
Ой прихавъ підъ віконце:

— Чи спишъ ти, мое серце?
• „Охъ я не сплю и все чую,
Изь нелюбомъ нічъ ночую“.
— Ахъ ти, мила, ахъ ти, люба,
Відсунься же відъ нелюба;
Вдару зъ лука, вб'ю нелюба,
Якъ сивенького голуба.
„Ой чи вдаришъ, чи не вдаришъ,
Тільки мені життя збавишъ;
Ой чи влучишъ, чи не влучишъ,
А зъ нелюбомъ не розлучишъ“.
(Ушицкій уїздъ).

278.

Ой коню мій, коню, золотая грива,
Ніхто мене не порадить, тільки моя мила.
Порадить родина—лихая година;
Порадили чужі люди—жаль серденька буде.
Ой возьму я ключи не побренькуючи,
Щоби мого миленького не позбудуючи,
Ой якъ ёго збудю, то вже не приспати,
А вінъ мене, молоденьку, не пустить гуляти.
А хотъ мене пустить, на одну годину,
А вінъ мене наказує, якъ батько дитину.
— Иди, мила, иди, не барися,
А зъ сіннёго пороженька назадъ не вернися.

(Ушицкій уїздъ).

279.

Чия жъ то хата вікномъ до дороги?
Пішовъ би я до дівчини—дивляться вороги,
Пішовъ би я до дівчини по-прозь її сїни.
Черезъ її подвір'ячко голубки летіли:
Голубъ сивий, голубка сивійша;

Милій отець, мати,—дівчина милійша.
Зъ батькомъ посваруся, грихівъ наберуся,
Зъ дівчиною нічъ простою, не наговорюся.
(Ушицкій уѣздъ).

280.

Ой вилітає голубина зъ України,
Вироняє сизе перо на долині.
Ой тяжко да важко сизому перу на долині,
Ой да ще важче сиротині на чужині.
Ой да не сизенькій голубонько літає,
Ой добрий молодчикъ по улицямъ самъ блукає,
Ой вінъ собі радість-дівку викликає.
„Ой, ой, чи тутъ же дівка-радість, чи немає,
Ой, ой, чи зъ іншими молодцями десь гуляє?
Ой чи спишъ ти, моя радисть, чи не чуєшъ,
Ой чомъ ти до мене моя радисть, не говоришъ?“
— Ой рада бъ я, моя радисть, говорити,
Ой лежить нелюбъ съ правий руки, буде бити.
„Ой одвернися, моя люба, одъ нелюба,
Одъ нелюба, да до сизого голуба.
Одъ напасті, моя радість, не пропасти.
Ой коли бъ же намъ да хорошую попасти“.
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

281.

Та вже третій вечіръ, якъ дівчина зводить,
Ой казала вийди, а теперъ не виходить.
„Вийди жъ, вийди, дівчинонько,
Вийди, утішенько ти моя!“
— Ой рада бъ я вийти, такъ неволенька моя,
Не пускають гулять, що я молода;
Не пускають, не велять
И зъ тобою, серденько, стоять;
Не пускає мати, не велять
И зъ тобою, серденько, говорить.
Ой ходімо, милий, до Божого дому,
Помолимся Богу, святому престолу.
Ой поможи, Боже, намъ на рушнику стати,—
Тоді не ровлучить ні батько, ні мати.

Якъ извьяже ппшь руки,
Не буде, серденько, розлуки;
Якъ извьяжуть руки намъ,
То загинуть нашимъ ворогамъ.

(Д. Колюшна, Миргородского уѣзда).

282.

Ой не стій, не стій, вербонько, надъ водою,
Каламутная водиця пудь тобою.
Ни її пити, ни зъ її варити,
Ой ино єю вороженьківъ труїти.
Вороги зъ дороги, хмаронька надъ водою.
„Вийди, дівчино, поговоримо съ тобою“.
— Ой якъ я маю зъ тобою говорити,
Стоїть воріженько, хоче мене забити.
„Ой я жъ бо воріженьківъ не боюся,
Кого люблю, съ тимъ стану й розмовлюся“.

(Полоски, Бѣльскаго уѣзда).

283.

А.

- 1 — Ой не шуми дуже, не цвіти буряче,
- 2 Не плачь, не журися, молодий козаچه!
- 3 „Не самъ же я плачу,
- 4 Плачуть чорни очи:
- 5 Нема уповаю
- 6 Зъ ранку до півночи.
- 7 Сусидоньки близеньки,
- 8 Та вороги тяженьки,
- 9 Не важуть ходити,
- 10 Дівчини любити“.

(Новицкій).

Б.

- 1 Б=7 А... близьки, 2 Б=8 А... тяжки, 3 Б=9 А... велать..., 4 Б=10 А.
- 5 Сивий голубонько
- 6 Сидить на дубочку,
- 7 Журить головочку.

(Ушицкій уѣздъ).

284.

Ой не літи, сивий орле, на Волиння пйти,
Засідають вражи ляхки, хотять тебе вбити.
Якъ же мені не літати на Волиння пйти,
Боли въ мене на Волинню маленькі діти?
Діти мої дрібненькі, пропавъ же я зъ вами,
Забъють мене вражи ляхки, лішится сами!
Иду степомъ, иду степомъ, доріженька лугомъ,
— Чомъ до мене не повернешь, якъ идешь съ плугомъ?
„До тебе повернути, то ти скажешь сісти —
Не сіяно, не орано, що ми будемъ істи?
— Будемъ істи білий сніжокъ, и водицю пйти,
Дай же намъ, Боже, звінчатися, будемъ въ світи жити.
(Ушицкій уѣздъ).

БОЯЗНЬ РОДИТЕЛЕЙ И МОЛВЫ.

285.

— Ой и зійди, зійди, та зіронько та й вечірняя,
Ой виydi, виydi, та дівчино моя вірная.
Рада бь зірка зійти—чорна хмара наступає,
Рада бь дівка виyti, таєь матуся не пускає.
А зіронька зійшла, усе поле освітила,
А дівчина виyшла, козаченька звеселила.
Освітила поле дрібними зірочками,
Звеселила парня чорними бровочками.
Ой у полі дерево тонке та високе,
А на ёму листя зелене та широке;
А звігтіль вилітало чорнее та маленьке,
Воно питалося своєю миленькою:
— Ой у мене мила, якъ червона калина,
А така хороша, якъ повная роза.
Ти, возаче, хрещатий барвіночку,
Хто тобі постеле въ дорозі постілочку?
— Вігеръ віє, а бурковина стеле.
Ой ходи, дівчино, на улицю до мене.
„Якъ же мені до тебе ходити.
Не пускає мати, буде мене бити“.

(Дударь, Кеневскаго уѣзда).

286.

Ой повій, вітроньку, зъ горі въ долиноньку,
Де гай зелененький, де листь широченький.
А я жь того гаю ніволи не знаю,
Ой тільки жь я знаю коня вороного,
И козака доньского,

На конику сидить, въ сопілочку грає,
Въ сопілочку грає, мене викликає:
„Катрусю, сердечко, вийди на крилечко,
Вийди на крилечко, промовь хоть словечко.
Будемъ говорити, якъ намъ въ світі жити,
Будемъ розмовляти, якъ намъ горювати“.
— Не вийду, Иваню, мене мати лає,
Мене мати лає, гулять не пускає,
Нехай той заговорить, що що-ночі ходить,
Нехай той розмовляє, що сватати має,

(Д. Калюшна, Миргородського уѣзда).

287.

Ой на горі вітеръ повіває,
А въ криниці вода висихає.
Що въ козака серце замірає,
А въ дівчини кровью закипає.
Ой піду я вздовжъ улицею,
Чи не встрічусь зъ своєю дівчиною.
Хочу її за рученьку взяти,
Усю правду въ неї роспитати:
— Дівчинонько, ой що жъ це ти робишь,
Другій вечерь якъ ти не виходишь?
„Ой якъ мені, козаченьку, раненько ходити,
Що якъ візьмешъ за рученьку, не можешъ пустити.
Ой якъ мені, козаченьку, раненько ходити,
Що не велить моя мати більшъ тебе любити“.

(Д. Калюшна, Миргородск. у.).

288.

Козакъ коня напувавъ, Дзюба воду брала;
Козакъ Дзюбі заспівавъ, Дзюба заплакала.
„Не плачь, Дзюба, не плачь, люба, Господь Богъ съ тобою,
Якъ вернуся зъ України, возьму шлюбъ съ тобою“.
— Побила бъ тя, козаченьку, лихая година!
Цурається мене вся моя родина.
Ой не такъ родина, якъ отець и мати,
Треба зъ кохання та й умірати.

(Ушицькій уѣздъ).

289.

Переходомъ въ чистімъ полі
Запвіли волошки —
Полюбивъ тебе, дівчино,
Що рум'яна тропки.
— Гей, перестань ти до мене,
Козаче, ходити,
Гей, перестань молодую
Зъ розуму зводити!
„Якъ я маю перестати,
Коли люблю тебе?
Пусти мене, мое серце,
Да пусти до тебе!

Буду ходить, дівчинонько,
Поки не доставу
Твого лица рум'яного,
Хорошого стану“.
— Ой якъ мені пустить тебе?
Мати ключи має,
Сама двері дубові
Замкомъ замиває“!
Верала влючи дівчинонька,
Мати не почувла,
Вона жъ свого миленького
До себе влючнула.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

290.

Ой вийду я за ворота,
Гей, не бере охота.
Десь моєму миленькому
Да нагольна *) робота.
Хоть нагольна, не нагольна
Да таки й не гулає,
Гей, изъ тихого Дунаечку
Сиві коні наповає.
Ой кінъ ирже, води не п'є,
Гей, вінъ доріженьку чує.
Ой Богъ знає да видає,
Де мій милий ночує?
Ой ночує мій миленький
Въ чистімъ полі, при дорозі,

Стеле постіль тонку, білу
Та на лютімъ морозі.
— Постіль моя, тонка, біла,
Ой чогожъ ти почорніла?
Дівчинонько моя мила,
За що жъ тебе мати била?
„Ще не била, ще не била,
Хвалилася бити,
Ой перестань, козаченьку,
Та й до мене ходити“.
— Охъ и буду ходити,
То жъ не перестану
До чорнихъ бривъ, до білихъ нігъ,
До хорошего стану.
(Дударя, Каневського у'їзда).

291.

„Чорни очи маю и ними не журюся...
Не хотять мене дівки любити,
Піду утоплюся“.
— Не топися, козаче, марне душу згубишъ,
Скажи щирю правду, кого вірне любишъ?

*) См. примѣч. къ № 40.

„Я люблю дівчину та й мислю її взяти,
Не дозволяють вороженьки, ще й рідная мати“.
— Прийдешь, козаче, сей вечерь до мене,
Зготувала стара мати вечеру для тебе.
Якъ прийдешь до мене, сядь собі на лавці,
Та будемо розмовляти, щобь не чула мати.
Будемо розмовляти, будемо жибоніти,
Та будемо жибоніти, якъ маленьки діти.
Ти сядешь на лавці, а я на ослоні,
Та будемо ся приглядати въ кого чорни брови.
Въ тебе чорни, а въ мене якъ галка,
И вийдемо на улицу, якъ голубівь парка.
Сідлай, козаче, коня вороного,
Та поїдемо вінчатися до попа чужого.
Переїхали поле, переїхали друге,
А на третімъ чистимъ полі,
Кінь ся спотикає.
Кінь ся спотикає, нема попа дома,
Чи твоя, чи моя несчастлива доля?

(Ушицкій уїздъ).

292.

„Дівчино чорнявая, здорова була,
Може ти о мені давно забула?
Я іднакъ приїхавъ, Богъ тоє знає,
Що моє серденько тебе кохає“.
— Ой блудишь, зле судишь, ляшеньку любий,
Тримаю, ховаю для тебе шлюби.
Якъ ти мені, я тобі далась-мо слово,
Додержать, дотримать завше готова.
„Ахъ, мати не знати, чи рада тому,
Може тя зашлюбить кому иншому?
Захочеть багатства и много грошей,
А мене позбавить любіи росвоши?“
— Охъ мати не буде серцемъ владати,
Коли ты я маю щире кохати.
Присвідчишь ти мені, що мене любишь,
Запевне тимъ серцемъ нігди не зблудишь.
„Дівчино чорнявая, цвіте прекрасний,

Люблю тя, вохаю, охъ я несчастний!
Біжимо, спішимо, най звяжуть руки,
Най не буде давної муки.

(Ушицкій уѣздъ).

293.

Ой у полі криниченька,
Коло неї травиченька.
Ой тамъ Романъ воли пасе,
А дівчина воду несе:
Зачавъ Романъ жаргувати,
Зъ відеръ воду виливати.
„Ой Романо, Романочку,
Не гай мене, Єриночку,
Пусти мене до домочку,
Пусти мене молодую,
Маю неньку не рідную,
Буде бити, добре знаю.
Въ мене ненька не рідная,
Головочка моя бідная;
Въ мене батько слабій лежить,

Холодної води бажить,
Буде жъ мене та й лаяти.“
— Ой дівча безумная,
Ти не знаешъ шо сказати:
Надлетіли гуси зъ броду,
Сколотили зъ піскомъ воду.
А я стала, постояла
Нимъ ся вода устояла.
Не довго я стояла, забарилася
Заки-мъ вода очистилася..
— Брешешъ, доню, брешешъ, суко,
Ой тамъ Романъ воли пасе,
Ти зъ Романомъ стояла,
Ти зъ Романомъ розмовляла.

(Ушицкій уѣздъ).

294.

А.

- 1 Коло млина зацвіла калина,
- 2 Не пускає до дівчини ненька свого сина.
- 3 Вона жъ не пускає, въ замки замикає,
- 4 Ключи свої дорогі въ головки ховає.
- 5 Ой встану я въ ночі
- 6 Та возьму у неньки ключи,
- 7 Таки піду до дівчини, хочъ відвідаю.
- 8 Прийшовъ до дівчини: „добри-вечеръ, серце,
- 9 Якъ ти живешъ, перебуваєшъ,
- 10 Мене не видаєшъ“.
- 11 — Ой я перебуваю, якъ соловей въ гаю,
- 12 Виплакала чорни очи, тебе виглядаю.
- 13 Проплакала очи ноченька
- 14 Десь ся подівъ румчянець зъ мого личенька.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

1 Б=1 А. Ой тамъ... 2 Б=2 А... на улицю мати... 3 Б=3 А, 4 Б=4 А, Золоти та й ключики... 5 Б=5 А, 6 Б=6 А, Вкраду въ неї..., 7 Б=7 А... я свою милу...

8 Добри-вечерь, мила, добри вечеръ, любко,
9 Б=9 А... сивая голубко? 10 Б=11 А, 11 Б=12 А.

(Ушицкій уѣздъ).

295.

Ходить сорока коло потока
Та й криче, та й криче!
Серденько, та й криче!

Ходить Микола коло віконця
Та й плаче, та й плаче!
Серденько, та й плаче!

„Вийди, Наталко, вийди, серденько,
Та й вийди, та й вийди!

Серденько, та й вийди!“
— Свічечка горить, а батенько не спить,—
Не вийду, не вийду,
Серденько, не вийду!
Свічечка згасне, а батко засне,
То й вийду, то й вийду,
Серденько, то й вийду!

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

296.

„Сватай мене, Марко, я за тебе піду.“
— Я буду сватати, не дасть тебе мати.
„Ой якъ не дасть будемъ мандровати,
Темної ночки, зъ Марочкомъ прички (?).
Ой Марковъ кінъ, та не Марко на нимъ.
Маркове сидельце, та не Маркове серце.
Маркова збруя, не Маркова мова“.

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

297.

Летить орелъ по надъ море темними лугами,
Вибивае оболоні сивими крилами.
Стоять верби на надъ воду, що я їх садила —
Нема того а въ сімъ краю, кого я любила.
Нема того, й а въ сімъ краю, нема ёго тута,
Лишь виросла ёго слідомъ шальвія и рута.
Я шальвію пересію, а рути не буде,
Бого-жъ бо я вірне люблю, по вієъ не забуду.
Несе дівка воду зъ броду, коромисло гнеться;

Иде козаць дорогою, якъ барвінокъ вѣється.
„Ой дай, дівча, води пити зъ нашого відерця,
Якимъ любивъ—любить буду изъ щирого сердца“.

— Не казала мені мати тої води дати,
Ой якъ прийдешъ зъ вечора, буду чарувати.
Очарую руки, ноги и чорні очі,
Щобъ не ходивъ до дівчини темненької ночі.
Нехай ходить, нехай ходить, аби не входився,—
А я ёму дамъ подарунокъ, буде вікъ носився.
Але жъ бо я ходжу меже чорні очі.
А якъ ляжу зъ вечора, не сплю до півночі.

(Ушицкій уѣздъ).

298.

А.

- 1 За новими воротами рине вода, рине,
- 2 Хоче мене моя мати за нелюба дати.
- 3 Коли-сь те ся наважили, дайте жъ мене, дайте,
- 4 А якъ мені зле буде, то ся впоминайте.
- 5 Якъ же мені добре буде, то буду зъ нимъ жити,
- 6 А якъ зле, то піду служити.
- 7 Ой зроблю я руту квітку, та пуцу на воду.
- 8 — Плини, зъ руті квітка, до мого роду.
- 9 Прийде сестра до Дунаю води брати,
- 10 Стане зъ руті квітку познавати.
- 11 Що ти, зъ руті квітка, такъ дуже завъяла,
- 12 Відай же ти, моя сестро, три роки лежала.
- 13 — Не лежала а ні року, а ні годиночки
- 14 Дала мене моя мати меже челядочці.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А,
- 2 Не дай мене за нелюба, моя нене;
- 3 Б=3 А, 4 Б=4 А... буде лихо...; 5 Б=5 А, 6 Б=6 А... мені лихо
буде...
- 7 Ой служила не тужила, не буду тужити;
- 8 Ой теперъ я, молоденька, не маю съ кімъ жити;
- 9 Бо въ нелюба гірка губа, гіршъ полиночку,

- 10 Буде бити, неважити чужу дитиночку.
11 Ненько моя, ненько моя мила,
12 Не дай мене за нелюба, бо я чорнобрива.

(Ушицкій уѣздъ).

299.

Чого й вода руда стала?
Ой десь хвиля збила.
Чого дівчина смутна-невесела?
Ой десь мати била.
Мене мати зъ роду не била,
Сами слѣзи лютяся.
Ой одъ милого свативъ нема,
Одъ нелюба шлються.
— Ой пришли, пришли,
Да мій миленькій,
Хоть нарокомъ людей,
Ой нехай мені одъ отця, одъ матки

Да наруги не буде.
Ой не пускають мене погуляти,
А ще жъ бо я молодая.
Пусти, мати, мене погуляти —
Я не забаруся,
Ой первий півень заспіває,
До дому вернуся.
Піють півні, піють другі,
А дочки немає —
А десь сука, а десь ледащиця,
Зъ хлопцями пѣе, гуляє.

(С. Печиводы, Новградволинскаго уѣзда).

300.

„Ой коли бъ ти, дівчинонько, такъ мене любила,
На що тобі багатство, на що тобі грошей сила?
Я молодий и здоровий, працѣвати буду,
Будешъ мати що захочешъ, о тимъ не забуду“.
— Я жъ то добре сама знаю, не моя то воля;
Родинонька мною радить, несчастлива доля.
Я жъ тя люблю зъ цілий души, о тимъ не таюся;
Но сказати то не можу, родини боюся.
Не тамъ счастья, не тамъ доля, де багати люде
Якъ злучаться по любові, то все мило буде.

(Ушицкій уѣздъ).

301.

Стоявъ дубъ тонкій та зелений—
Тримавъ мене за рученьку гидкій та мизерный.
А на тому поганому поясина синя,
Якъ до мене заговорить, тече зъ губи слиня.
А на тому миленькому та поясъ турецкій,
Личко біле, брови чорни и станъ молодецькій.

Коли хочь перемочь, нарви собі м'ятки,
Коли хочеш мене мати, питай меї матки.
Коли схочь—перескочь, нарви собі бобу,
Коли хочеш мене взяти, спитай мого роду.

(Ушицкій уѣздъ).

302.

Шумлять верби, шумлять лози,
Ходивь, блудивь козаць по дорозі,
Приблудився въ зеленому бору,
Къ зеленому бору, въ синѣму морю.
Ой ставь козаць коня напувати, —
Стала ёму возуля кувати.
„Зовуленько, моя ненько,
Закуй мені хорошенько.
Скажи мені шляхъ дорогу,
Куда їхать до свого роду;
Не такъ до роду, якъ до родини...
До вірненької дружини.
Соловейку, рідний брате,

Викличь мені дівчину зъ хати;
Викличь мені дівчину зъ хати,
Щось я маю її спитати,
Чи не била її мати“.
— Ой хоть била, хоть не била,
Тільки трохи полаяла,
Щобъ зъ козакомъ не стояла,
Козакові віри не доймала;
Бо въ козакові тільки й віри,
Якъ на морі плавле піни;
А въ дівчини тільки ласки,
Якъ на морі плавле раски.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

1 На горонці два дубочки   3 До нихъ сокіль вилітає,
2 Зрослися до купочки;   4 Товариша викликає.
5 Б=13 А, Товаришу..., 6 Б=14 А... дівча..., 7 Б=16 А... єї сказати,
8 Б=17 А?

9 Ой не била, ино сварила,
10 Б=20 А... не говорила.

11 Зайди, місяць, за комору

12 Най зъ козакомъ поговору.

(Ушицкій уѣз.).

303.

Ой въ Камінці на риночку, мурованимъ замку,
Сидить орель закований за Рузю кохану.
А за щожь вінъ закований? За чорніи очи,
Най не ходить, дурний дурень, до Рузі що ночи.
А за що вінъ закований? За біліи руки.
Таки жь бо я Рузю люблю, хоць претерплю муки.

А за щожъ вінъ закований? За білу ю шию.
Таки жъ бо я Рузю люблю, хоць смерти пожию.
— Охъ ти казавъ, орле серце, не будешъ любити,
А ти прийшовъ підъ віконце: „подай, Рузю, пити“.
Якъ же тобі, орле серце, питоньви подати,
Коли лежить на ліжечку моя стара мати.

(Ушицкій уѣздъ).

304.

И вітеръ віє, и сонце гріє.
Сама не знаю, що ми ся діє.
Дівчина любила,
Серденько звъялила,
Принаду дала,
Ще й очарувала.
Ой стоявъ я підъ коморою,
Держався съ периною,
Стоявъ я, держався,
Зо всіхъ сторонъ холодь віє.

Казала прийти,
Не хтіла вийти.
И зо стріхи тече
На мое плече,
Вона не знає й не гадає.
Просили хлопці въ дівки,
Щоби імъ дала люльки;
Я бъ вамъ дала, не боронила,
Кобъ мене мати не біла.

(Ушицкій уѣздъ).

305.

Тікай, тікай, милий хлопче,
Иде батько, бити хоче!
Тікавъ же я долиною,
За мной батько кобилою.
Прибігаю до киршиці,
Беруть воду молодиці;

Беруть воду, дають пити,
Не жаль ладну зачипити.
Прийшовъ я на ярмарокъ,
Стоить дівокъ якъ ярокъ;
То чорняві, то русяві,
На котру гляну, то все браві.

(Новицкій).

306.

Брала воду изъ-озера, -вибрала до дна.
Ой я въ батька ідна єднимъ, нема мені добра.
Батько добрий, а мати лихая,
Не пускають на улицю, що я молодая.
„Пусти мене, моя мати, я не забарюся.
Перши півні заспівають, до дому вернуса“.
Піють півні, піють другі, а дочки немає.
— Нехай наша дочка молода трохи погуляє.

Стала надъ ворітьми чорна хмара,
Дрібний дощикъ пішовъ...
„Не бий мене, моя мати,
Що я такъ пізно прийшла.
Пудъ моїми воротами чорна хмара стала,
А на мене молодую поговіръ, неслава.
А я тую чорну хмару рукавцемъ розмаю —
Перебула поговіръ, перебуду неславу.
Ой не піде дробень дощикъ безъ хмари, безъ грому,
Не піде дівка заміжъ та безъ поговору.
Настучиться, нагримиться, дрібенъ дощикъ зійде,—
Набрешуться вороженьки, дівка заміжъ піде.
(Ушицькій уїздъ).

307.

Встану я ранесенько поутру,	Ой ви, люди, перестаньте говорити,
Да умию біле личенько й утру;	Якъ на світі спрітоньці ідний жить.
Да й поїду я помежъ люде погулять,	Теперь же я не дівчина, не вдова,
Послухаю, що про мене говорять.	Теперь же я несчастная сирота. (Борисполь, Переяславск. у.).

308.

А.

- 1 Ой Боже, Боже, коли той вечіръ буде,
- 2 Коли за мене наговорються люди?
- 3 Стануть говорити, якъ стане світати,
- 4 А перестануть, якъ полягають спати.
- 5 Сама не знаю, якъ ворогамъ годити,
- 6 Чи въ чорному, чи въ білому ходити?
- 7 Хожу въ чорному—кажуть ледащниця,
- 8 Хожу въ білому—кажуть чепуриться.
- 9 Ой піду, піду я пшениченьки жати.
- 10 Пшениченьку жну, вукіль вибіраю,
- 11 До своїхъ дітокъ стиха промовляю:
- 12 „Ой дітки жъ мої, горенько мені зъ вами,
- 13 Що я не маю хозіяна надъ вами.“
- 14 — Ой ненько наша, не журись ти нами,
- 15 Якъ поростемо, розійдемося сами.
- 16 Буде жъ насъ, мати, и по горахъ и по долинамъ,

- 17 Буде жь насъ, мати, и по чужимъ українамъ.
18 Будешъ ти, мати, якъ зозуленька кувати,
19 Нікому буде кухля води подати.
20 Будешъ ти, мати, якъ соловейко щебетати,
21 Та нікому буде тебе доглядати.

(Д. Калюшна, Миргородск. у.).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А?
3 Не такъ ті люди, якъ нерідная мати—
4 Лягай, сирото, не вечерявши, спати.
5 Не вечеряла, не буду й обідати,—
6 Пусти, матінко, родню одвідати!
7 Лугами я йду—луги розвиваються,
8 А селомъ я йду—вороги утішаються;
9 Б=5 А; 10 Б=6 А? 11 Б=7 А Вийду...; 12 Б=8 А Вийду...
13 Ой Боже, Боже, да такою годиною,
14 Прокляла мати малою дитиною.
15 Ой Боже, Боже, у зеленому житі,
16 Ой тамъ вивела перепілочка діти,
17 Сама пішла у пшеницю сидіти;
18 Въ пшевиці сидить, пшеницю прогортає,
19 Б=11 А: 20 Б=12 А.—21 Б=14 А... матінко,....
22 Виростуть крильця—полетемо й ми зъ вами,
23 Б=16 А, 24 Б=17 А... усіхъ...

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша.)

309.

Ой піду я въ лісовъ-трісокъ, тамъ люди явори тешуть,
Ой піду я послухаю, тамъ за мене вороги брешуть.
Брешить, брешить, воріженьки;
Стоить камень край доріженьки,
Припадайте та й гадайте,
Тільки мене не обсуждайте.
Ой вийду на улицю, подивлюся по підъ зороньку,
Ажъ тамъ милий коня пасе, та скаржиться на головоньку.
„Вийди, милий, вийди, мій милий друже,
Звяжи мені головоньку, най мені не болить дуже.
Куди йду, нігдѣ коню не напиться.

Нема жъ въ мене родиноньки, нідового притулитися“.

— Притулися та до явіра. „Явір мені та не батенько,
Вітеръ віє, пилонъ носить, скаржитися на головоньку“.

(Ушицкій уѣздъ).

310.

„Ой зійди, зійди, ясний місяцю,
Якъ клинове коло;
Ой вижди, вижди, серце дівчино,
Та промовъ до мене слово!“
— Ой рада бъ же я до тебе вийти,
И съ тобою говорити,
Та судять, гудять вражі люди,
Хочуть же насъ разлучити.
Ой не бий, мати, и не лай, мати,
Не роби каліченьки,

Зав'язжи очи темної ночі,
Та й веди до річеньки.
А якъ приведешъ ти до річеньки,
Розв'язжи карі очи,—
Та нехай же я та й подивлюся
Зъ світомъ Божиимъ попрощаюся:
Ой прощай, світе ясний, прекрасний,
Тяжко на тобі жити;
А тяжче, важче молоденькій,
Не нажившись, помірати!

(Изъ Рук. Сборн: Руданскаго).

311.

Ой сплю, чи не сплю, тільки да не сиджу.
Взяли мене вороженьки на язики, вижу.
Воля буде ночувати, чи піти до дому,
Тільки, прошу тебе, правди не кажи нікому.
— Ой чи жъ бо ти, мое серце, натури такої,
Щобъ почувъ одъ ідної, понісь до другої.
Ой стану я въ куточку, а ти станешъ въ кутку,
Та будемо говорити о своїмъ смутку.
Ой стану я середъ хати та стану думати,
Зъ великого закохання треба ся розстати.

(Ушицкій уѣздъ).

312.

А.

- 1 Ой ти сидишъ за горою, а я за другою,
- 2 Чи тужитишъ ти такъ за мною, якъ я за тобою?
- 3 Ой якъ би ти такъ за мною, якъ я за тобою,
- 4 То бъ ми съ тобою жили въ парі, якъ риба зъ водою,
- 5 Якъ милий зъ милою.
- 6 Ой на ставочку рибакъ рибу удить,

- 7 А миленька по миленькімъ білимъ світомъ тужить.
- 8 „Чи ти, милий, воскомъ прирісь, чи метелицею,
- 9 Чомъ не ходишь попередъ мій двіръ, та й улицею?“
- 10 — Ходивъ же я попередъ твій двіръ та слави набрався,
- 11 А ти жъ мене обсудила, а й не сподіався.
- 12 „Не я жъ тебе судила, судили та люде,
- 13 Що зъ вірного закохання нічого не буде.
- 14 Що зъ вірного закохання ні слави, ні вжитку,—
- 15 Чорнимъ очамъ спання нема, а ніжкамъ спочинку“.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Минулися мої ходи черезъ огороди:
- 2 Козаченьку, мое серце, любитися годі!
- 3 Ой якъ годі любитися, то й годі ходити,
- 4 Нехай же насъ перестануть вороги судити.
- 5 Судять же насъ воріженьки, судять же насъ люде,
- 6 Б=13 А... зъ нашого женихання... 7 Б=14 А... зъ нашого женихання...
- 8 Б=15 А Карімъ...

- 9 Карі очи не сплять ночи, що нічва маленька,
- 10 Біли ніжки не спочивають, доріжка далека.
- 11 Високні огороди, капуста не родить —
- 12 За лихими ворогами мій милий не ходить.
- 13 Поливайте капустицю, то буде родити,
- 14 Забере чортъ ворогівъ, то буде ходити.

(Новицкій).

313.

А.

- 1 Ой не шуми, луже, зелений байраче,
- 2 Не плачь, не журися, молодий козаче.
- 3 Не самъ же я плачу, плачуть чорни очи;
- 4 Нема супокою, а ні въ день, ні въ ночі.
- 5 Сусіди близькіі, вороги тяжкіі,
- 6 Не велять ходити, дівчини любити.
- 7 А я її люблю, и зъ любощівъ возьму
- 8 И въ скорості помру.
- 9 А якъ я помру, а ти будешъ жива,
- 10 Прийди подивися, де моя могила?

- 11 А моя могила край синёго мора,
- 12 Прийди, подивися, любая розмова.
- 13 Якъ будуть въ труну власти, не махай рукою,
- 14 Скажуть вороженьки, що я живъ съ тобою.
- 15 Ой якъ будуть въ гробъ пускати,
- 16 Не відай землѣю,
- 17 Бо ти сама добре знаєшь,
- 18 Якъ тяжко підъ нею.

(Перейма, Балтск. у.).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А Ой чого ти плачешь...? 3 Б=2 А Ой не я то...,
4 Б=4 А Не дають спокою... 5 Б=5 А, 6 Б=6 А, 7 Б=7 А Я дівчи-
ну... и любячи..., 8 Б=8 А. 9 Б=9 А, 10 Б=10 А Не забувай, мила...,
11 Б=11 А.

12 Полягли любощи и тихая мова.

- 13 Б=16 А Не стій надо мною..., 14 Б=17 А Сама ти, мила,...

15 Не стій надо мною, та й не тужи дуже,

- 16 Б=14 А Бо... любилися дуже.

(Новицкій).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 А. 3 В=3 Б... чорни..., 4 В=4 А. 5 В=5 А, 6 В=6 А...
кажуть... 7 В=7 А... якъ голубку вохаю;

- 8 За жону її маю.

(Ушицкій уѣздъ).

314.

А.

- 1 „Ой ти, дівчино, горда да пишна,
- 2 Чому ти до мене зъ вечора не вийшла?“
- 3 — Ой якъ буду до тебе ходити,
- 4 А якъ же будуть вороги судити!
- 5 „Ой нехай судять, якъ вони знають,
- 6 Прийде тая годинонька,—вони перетануть.
- 7 Ой нехай судять, якъ розуміють,
- 8 Прийде тая годинонька,—вони поніміють.
- 9 Ой нехай судять, да на свое лихо,
- 10 Ми съ тобою, сердце, любимося тихо!

- 11 Росла калина близько озера—
- 12 Чому моя мила смутна, не весела?
- 13 — Ой якъ же мені веселою бути,
- 14 Полюбила миленького, не можу забути.
- 15 „Ой ти дівчино, моя замороко,
- 16 Не стели, серденько, постільку широко.
- 17 Постели, серденько, постільку узенько,
- 18 А сама присунься къ серденьку близенько“.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А? 3 Б=3 А... маю...
- 4 Кругомъ живуть вороженьки, будуть насъ судити.
- 5 Б=5 А... вони волю мають; 6 Б=8 А... пора...
- 7 Поки поніміють, а слави убавлять,
- 8 На вікъ мене, молодого, плакати заставлять.
- 9 Ой ти, дівчино, червона калино!
- 10 Якъ же мені на тебе дивитися мило.
- 11 Б=15 А... повная роже.
- 12 Якъ же мені на тебе дивитися гоже.
- 13 Якъ щуці рибі да безъ води трудно,
- 14 Такъ мені, дівчинонько, да безъ тебе нудно.
- 15 Якъ щуці рибі да безъ води тяжко,
- 16 Такъ и мені, серце мое, да безъ тебе важко.

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

315.

А.

- 1 Ой гаю, гаю, превеликий жалю, 6 Якъ ви мене росклеветали.
- 2 Якъ ми любилися півтора року, 7 Прошу, вороги, на беседу къ собі,
- 3 Да не знали вороги зъ боку. / 8 И пийте, и їжте, и беседуйте;
- 4 Якъ узнали, росклеветали. 9 Де двое стоить, не розлучайте,
- 5 Бодай вороги марне пропали, 10 А хто безъ пари, пари шукайте.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Въ зеленимъ гаю коникомъ граю—
- 2 Люблю дівчину, яку самъ знаю.
- 3 Б=2 А Любивъ я її..., 4 Б=3 А Поки лежали...

5 Бо, якъ зазнали—розщобетали;

6 Бодай же вони и счастья не мали.

7 Сусіди близьки, вороги тяжки,

8 Б=8 А... гуляйте, якъ сами знайте. 9 Б=9 А... въ парі..., 10 Б=10 А.

(Ушицкій урядъ).

316.

Коло мого дворики
Козаченько кониченькомъ грає;
Да все къ моімъ ворітечкамъ
Кона привертає.
Давай, дону, принадоньку,—
Нехай привикає.
„Ой якую жъ, моя мати,
Принаду давати?“
— Застілай столи тісові
Да проси до хати.
— Не стій, милий, у воротахъ,
Да прошу у сина!
Уже жъ наши воріженьки
Вечерять посіли.
Не стій, милий, у віконця.

Да прошу до хати.
Уже жъ наши воріженьки
Полягали спати.
Що пізній же полягали,
Раній повставали;
Уже жъ бо насъ изъ тобою
Давно обрехали.
Ой, здається, не хмариться,—
Вже дощъ накрапає;
Ой, здається, не сердиться,
Скоса поглядає.
Поглядає, мій миленькій,
Искоса на мене...
Ой якъ гляне, серце в'яне
И въ ёго, и въ мене.

(Изъ Рук. Сборн. Букина).

317.

Ой у полі клень дерево різно —
Ходивъ козаць до дівчини пізно.
— Ой не ходи, козаче, до мене,
Буде слава на тебе й на мене.
„Ой я слави по вікъ не боюся,
Съ кімъ люблюся—не наговорюся,
Зъ кімъ кохаюсь—не навидаюсь.
Ой дівчино, дівчино Уляно,
Збуди мене у неділю рано“.
Прокинеться козаць, у віконце,
Ажъ підбилось підъ обідъ сонце.
А дівчина парня излюбила,
И въ світові периною вкрила.

Прокинеться козаць, у віконце,—
Ажъ підбилось підъ обідъ сонце.
— Черезъ тебе, дівчино голубко,
Потерявъ я кресало и губку;
Черезъ тебе, дівчино серце,
Утерявъ я сідельце й стременце,
Утерявъ я шовкові поводи,
Що водивъ я коника до води,
Утерявъ я нагайку дротянку,
Черезъ тебе, дівчино коханко;
Утерявъ я шовкову хустину,
Черезъ тебе, кохана дівчино.

(Дударь, Коневск. у.).

318.

Ой у полі дві дорожки різно —
Ходить козакъ до дівчини пізно.
„Ти, возаче, не ходи до мене,
Бо йде слава й на тебе, й на мене,
И на твого коня вороного,
И на тебе, парня молодого“.
— А я слави по вівъ не боюся,
Льбимося та й поберемося.

Ой приїхавъ козаченько съ поля,
Пустивъ коня до синього моря.
Коло моря росте два дубочки,
Схилилися верхи до купочки.
Тамъ сиділо та два голубочки:
Ніженьками всю гору сходили,
Криличками круту гору верили.

(Д. Колюшва, Миргородск. у.).

319.

Ходивъ, блудивъ козакъ по дуброві,
Приблудився єъ нової коморі,
До дівчини молоді.
„Дівчиночко, пусти на господу.“
— Козаченьку, боюсь поговору.
„Дівчинонько, не бійся нічого,
Мій кінъ стані не простоїть,
Моя зброя кілеа не обломить,
Я самъ, молодъ, лавки не пролежу.

Дівчиночко, збуди мене рано,
Такъ рано, щобъ ще не світало,
Щобъ въ барабани не вибивали,
У жолодїйки (?) не витривали.“
Дівчинонька вріпко полюбила,
Козаченька рано не збудила,
Що въ барабани да повибивали,
У жолодїйки да повигравали.

(Изь Рукоп. Сборн. Кулиша).

320.

А.

1 У полі калина, на калину вітеръ
віє —
2 Давно парень дівку любить, та
заняти не сміє.
3 Тимъ я її не займаю,
4 Що сватати маю;
5 Тимъ до неї не горнуся,
6 Що слави боюся.

7 Ой не бійся, дівко, слави,
8 А той слави ні трішки:
9 Не виросте клень-дерево
10 А ні въ гору, ні въ товшки.
11 Ой білая лебедина
12 Тихій Дунай сколотила,
13 Вірненькая женишина
14 Тільки жалю наробила.

(Изь рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

1 По долині вітеръ віє, калина не спіє
2 Любить козакъ дівчиноньку, занять не посміє.
3 Б=3 А, 4 Б=4 А... не..., 5 В=5 А, 6 Б=6 А.

(Д. Колюшва, Миргородск. уяз.).

321.

Хожу коло моря —
Сине море грає...
Ой радъ би я утопиться —
Море не приймає.
Ой чні то воли
По горі ходили?
Ой се жъ того козаченька,
Що ми въ трохъ любили.
Перва любила —
Правду говорила;
А друга полюбила —
Перстїнь подарила;
Третя полюбила,
Бїлу постїль стлала.
Бїлу постїль вона стлала,
Та й причарувала.
Якъ летїла зозуленька
Черезъ садъ — кувала.
Летїла зозуля
Черезъ садъ, куючи;
Ой заплакавъ козаченько,

Одъ дївчини йдучи.
Та прийшовъ до дому,
Не сказавъ нікому,
Та на лаву похилився,
Тяжко зажурився.
Ой прийшовъ товаришъ
Та й виче гуляти.
— Нездужаю, рїдний брате,
Не перейду хати!
Ой зачула мати,
У кїмнатї стоя,
Заплакала, заридала:
— Така жъ твоя доля.
На що менї худїбонька,
Буде зъ мене трошки:
Дадуть менї сажень землі
Ще й чотирі дошки.
Священники, дїякони
Повелять дзвонити —
Тодї объ насъ перестануть
Люди говорити.
(Изъ Рукоп. Сборн. Руданскаго).

ОТСУТСТВИЕ ВЗАИМНОСТИ.

322.

Люблю дівчину самую
Хорошую, молодую,
Ино превражи розлучники
Взяли насъ въ свої язики.
На розсвіті добре спання,
Хто не знає закохання;
Я молода сижу въ смутку,
Трохи зъ жалю не розпувну.
„Ти, дівчино съ Подоля,
Въ рукахъ твоїхъ моя доля;
Ти владаешъ серцемъ моїмъ“.
— Я не можу бути твоя.
Баламуте зъ сего світа,
Баламутитишъ мої літа,

Хочешъ мене розкохати,
А потому занехати.
„Скарай, Боже, хто зъ насъ виненъ,
Хто не любить, якъ повиненъ;
Хто облудно вздыхае,
То нехай и счастья не має.
Прошу тебе, моя мила,
Щобъ ти мене любила,
Бо я тебе надъ всіхъ люблю,
Якъ відповишъ, то ся згублю“.
— Відчинися, напастнику,
Маешъ ти дівчатъ безъ лику;
Котру глянешъ, тую любишъ;
Не я тебе—самъ ся згубишъ.
(Ушицкій урядъ).

323.

А.

- 1 Болить болить головонька—либонъ же я вмиру,
- 2 Ой підіте приведіте, кого я вірно люблю,
- 3 Положитє коло боку, може й оживу.
- 4 Викопая криниченьку у зеленимъ саду,
- 5 Чи не виїде молода дівчина рано по воду.
- 6 Виходила дівчина по ранше усіхъ,
- 7 Набирала відеречка повнійше усіхъ.
- 8 Ой тамъ козакъ коня нацуває—
- 9 Прохавъ же я відра. вона й не дала,
- 10 Дававъ же золотъ перстень вона не взяла.

11 — Бодай тебе, молода дівчино, журба обняла.

12 Виколавъ же криниченьку не одну й не дві;

13 Виколавъ я дівчину людямъ не собі.

(Новицкій).

Б.

1 Б=4 А... въ вишневімъ..., 2 Б=5 А... дівчинонька..., 3 Б=6 А...
Вийшла моя..., ранійшгъ відъ..., 4 Б=9 А Просивъ, просивъ відеречка...,
5 Б=10 А.

6 Хиба жъ моя дівчинонька та зъ ума зійшла.

(Изъ Рук. Сбор. Кулиша).

В.

1 В=1 А... либонь, 2 В=2 А, мені ту дівчину, що я її... 3 В=3 А...
вжию 4 В=4 А, 5 В=5 А... прийде... моя 6 В=6 А Прийшла... 7 В=7 А.
8 В. Ой дівчино, дівчинонько, напій ми коня. 9 Даю її срібний перстень,
вона не бере 10 В=11 А... молода дівчино, недуга... 12 В. Що ти въ мене
молодого перстень не взяла.

(Ушицкій урядъ).

324.

Ой у полі рублена криниця,

А у криниці вода прибуває;

Ой тамъ козаць коня напуває.

А дівчина воду підливає,

У козака серце умліває,

А у дівчини кровъю окипає.

„Ой піду я охотою въ службу,

Дадуть мені тісне убрання,

Салдацьке вічне горювання.

Ой піду я на торгъ на торжочокъ,

Та куплю собі саблю золотую,

А до саблі ленту голубую.

Да піду я селомъ улицею,

Та зострінуся зъ молодою дівчиною.

— Здрастуй, здрастуй, молода дівчино,

Ой съ кімъ же ти сю нічъ ночувала?“

— Ночувала, кого я кохала;

Говорила, кого я любила,

Розмовляла, кого я кохала.

(Новицкій).

325.

„Ой и вчора оравъ, и сѣгодня оравъ,
А хто жъ тобі, мій миленькій,
Воли погонявъ?“

— Погоняла мені дівчина моя,
Русявая, чорнявая, душа моя.

„И вчора косивъ, и сѣгодня косивъ,
А хто жъ тобі, мій милий, істи носивъ?“

— Носила мені дівчина моя,
Чорнявая, русявая, душа моя.

Напій ми бона, дівчино моя.

„Не напою, бо ся бою
Зімна роса, а я боса“,

— Дівчино моя, я чоботи куплю,
Чоботи куплю, біди ноги взую.

„Не купуй мені, купуй самъ собі;
Маю батьба, матіръ, то куплять мені“.

(Ушицкій урядъ).

326.

Черезъ улицу—то жъ кума моя,   Зъ куминимъ дівчамъ повінчаюся.
А въ куми дівча—то жъ душа моя.   Бодай же її тряця напала,
Я съ тнею кумою роскумаюся,   Що вона меі любви не брала.

(Новицкій).

327.

А.

- 1 Ой въ полю черешенька та ясно зродила —
- 2 Калибъ мене дівчинонька моя не зрадила.
- 3 Ой якъ тая черешенька сама не зірвется,
- 4 Такъ до мене дівчинонька сама не пришлется.
- 5 Ой поплю я до дівчини люде,
- 6 Ой самъ піду підъ віконце, шо то зъ того буде.
- 7 Прийшли люде до воріть, ворота заперти,
- 8 Зъ того боку, изъ подвір'я остроколомъ підперти.
- 9 Прийшли люде до сіней, сіни засунени,
- 10 Зъ того боку, изъ сіней ключи не виныати.
- 11 Прийшли люде до хати, въ хаті не видно ся,

- 12 Встала дівка, свічку засвітила,
- 13 Ой мені молодому серце звеселила.
- 14 Сіли люди на лавкахъ, взяли говорити.
- 15 А взялося на мені та тіло трусити.
- 16 Сидить баба на запичку та відповідає:
- 17 „Идїть собі, люде, зъ хати, я дівки не маю“.
- 18 Сидить дівка на постелі та ся гонорує,
- 19 Най же тобі, дівчинонька, сто матъ мордує!
- 20 Вийшла баба за ворота та въ долоні плеще:
- 21 „Гуляй, гуляй, моя доню, не йди замужъ еще“.
- 22 Поки будешъ, пане брате, на сімъ світі жити,
- 23 Не кажу тя, пане брате, дівчини любити,
- 24 Бо ти її вірне любишъ, вона тобі сниться,
- 25 А ти її гоноруюшъ, вона зъ тебе кпиться.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А., зацвіла, 2 Б=2 А.
- 3 Ой дай, Боже, неділи дождати,
- 4 Б=5 А... свати. 5 Б=7 А, 6 Б=8 А. По тимъ боці... 7 Б=9 А.. до дверей, двери засунени; 8 Б=11 А.
- 9 Встань, дівчино, засвіти, най подивлюся.
- 10 Б=12 А, 11 Б=13 А. 12 Б=14 А Взяли люде тое..., 13 Б=15 А А на мені молодому... 14 Б=16 А.. мати...: 15 Б=17 А... дочки... 16 Б=22 А... буду... я..., 17 Б=23 А, 18 Б=25 А,
- 19 Ти їй говоришъ, вона съ тебе сміється.
- 20 В=20 А... стара...: 21 Б=21 А.

(Ушицкій уѣздъ).

В.

- 1 В=3 Б... Неділоньки..., 2 В=4 Б... Ганнусі... 3 В=6 А... стану... та й буду слухати.
- 4 Взулася въ черевички та й по хаті допче:
- 5 „Вара, вара зъ підъ віконця, хлопче“.
- 6 — Чому жъ мні, моя мила, тогді вара не сказала,
- 7 Якъ відъ мене подарунки брала.
- 8 „Ой що жъ то мені за таки дарунки:
- 9 Біли перли и коралі білу шию гнули.
- 10 Дай же мні, моя мати, золотні ключи,
- 11 Най я ёму кину тії дарунки въ очи“.

12 — Моя мила, милесенька, чи не будешь тужити,
13 Якъ я сяду та поїду на Україну служити?
14 „Ой не буду, мій миленькій, не буду,
15 Ти ви́дешь за ворота, я тебе забуду“.
16 Ганнуса зъ иншими розмовляє,
17 А мое серденько, якъ ножикомъ, крає.

(Новицкій).

Г.

1 Г=3 Б Ой коби мені да вчора...,
2 Буду до Ганнусі старостоньки посилати
3 Г=3 В,
4 Ой що буде Ганнуса старостонькамъ повідати.
5 Батько хоче, мати хоче, а Ганнуса не хоче.
6 Г=4 В... та й по світлонці ходючи. 7 Г=6 В... Ганнусю першъ
мені..., 8 Г=7 В? 9 Г=8 В... дурню, за...: 10 Г=9 В... мені...,
11 Сімъ паръ черевиківъ я здоптала,
12 А осьмью пару въ скринечку сховала.

(Новицкій).

328.

Піють куроньки, а я въ дівчини сидю,
Приїду до дому, зъ жалю світа не видю.
Лає батько, а матінка ще гірше.
Не піду жъ бо я на вечериці вже більше,
Піду я въ чисте поле орати,
Чи не забуду за дівчину думати.
Оравъ же я зрання до полудня,
Доки не прийшла до серденька туга.
Випрягай, хлопче, воронь-коника съ плуга.
Приїхавъ підъ ворота та голосно гукнувъ:
— Вийди, дівчино, бо ся зъ жалю роспукну.
„Хочъ пукай, хочъ ся заразъ роспукай,
Разъ тобі кажу, иншої собі шукай“.

(Изъ Рук. Сборн. Рудавскаго).

329.

Ой у полі криниченька дилёмъ дилёвана.
— Ой здається, мое серце, що ти малёвана.
„Малёвана, вражий сину, тільки не для тебе,

Яки були м'ясниченьки, не бувъ же ти въ мене.
Було літо, була зима, була ще и осень,
Не бувъ же ти въ моїй хаті, а ні въ моїхъ сіняхъ“.
(Ушицкій уѣздъ).

330.

„Сніжокъ иде, зима буде,
Розвивайся, сухий дубе!“
— Ой чи сухий, чи зелений,
Чомъ не садешъ коло мене?
Чомъ не садешъ, не говоришъ,
Ні словечка не промовишъ?
„А вже жъ мені докучили
Чорни очи та кучери:

Въ ночі не сплять, все моргають,
А въ день роблять, все дрімають“.
Сидить сокілъ на тополі,
Піє пісню по неволі.
— Ой соколе, соколочку,
Не жури мою головачку,
Бо я самъ зажурився,
Що відъ дівчини відбився.
(Ушицкій уѣздъ).

331.

А.

1 По той бікъ гора, по сей бікъ гора,	15 Зъ нового відра.
2 А межъ тими горіньками	16 А то я не твоя,
3 Ясна зоря.	17 Не напою коня.
4 Ой то жъ не зоря, то дівчина моя,	18 Посію я лёнь
5 Яромъ, яромъ та долиною	19 У батька підъ дворомъ;
6 Червоною да калиною	20 Уродився лениченько,
7 По воду ишла.	21 Унадився возаченько
8 А вінъ за нею, якъ за своєю:	22 Да витоптавъ лёнь.
9 „Дівчинонько, мое серденько,	23 Чи не лёнь же то бувъ,
10 Напій ми коня.“	24 Чи не врода ёго;
11 — Якъ би жъ я твоя,	25 Що срібне да коріннячко,
12 Напоїла бъ коня	26 Золотее да насіннячко,
13 Изъ нової вриниченьки,	27 Самъ шовбовий лёнь.
14 Холодної водиченьки,	

(Новицкій).

Б.

- 1 Ой гора, гора, а зъ-відти друга,
2 Б=2 А, 3 Б=3 А. 4 Б=4 А
5 Доломъ-долиною по воду ишла.
6 Ой я за нею, якъ за зорею.

7 Сивимъ вонемъ, чистимъ полемъ

8 А жъ до Дунаю.

9 В=9 А... моя, 10 В=10 А, 11 В=13 А, Зъ рубленої..., 12 В=15 А.

13 Якъ буду твоя,

15 Ой поведу до Дунаю,

14 То напою два;

16 Де чиста вода.

(Черейна, Балтск. у.).

В.

1 В=1 В... звідци... 2 В=2 А, 3 В=3 А Та ясна... 4 В=4 А...
миленька...

5 Зъ двома коновзями

6 В=7 А.

7 Сивъ же я на коня,

8 Поїхавъ до Дунаю

9 В=9 В, 10 В=10 А.

11 Не напою, бо ся бою,

12 Бо ще-мъ не твоя.

13 В=11 А, 14 В=12 А, 15 В=13 А... холодної..., 16 В=15 А.

17 Кінь води не п'є,

19 Оступися, моя мила,

18 Копитцями б'є.

20 Бо вінъ тя уб'є.

(Ушицкій урядъ).

Г.

1 Ой стоить гора, коло неї друга

2 Г=2 А,

3 Зіронька зійшла.

4 Г=4 А, 5 Г=5 А,

6 До Дунаю стежечкою

7 Г=7 А. 8 Г=6 В, 9 Г=7 В.

10 До її двора.

11 А въ її дворі

12 Штири пової,

13 А п'ятая світличенька,

14 Тамъ вона жне.

15 Г=9 В, 16 Г=10 А. 17 Г=11 В, 18 Г=12 В. 19 Г=13 В,
20 Г=14 В. 21 Г=15 В, 22 Г=15 А.

(Изъ Рус. Сборн. Руданскаго).

Д.

1 Ой у полі верба,

3 Тамъ дівчина воду брала,

2 Підъ вербою вода,

4 Сама молода.

5 Д=9 В, 6 Д=10 А.

- 7 Не хочу я обождаць,
8 Твоїмъ конямъ води даць:
9 Зімная роса, дівчина боса,
10 Ніженьки щемлять.
11 „Зажди, серце дівчино,
16 Д=11 А, 17 Д=12 А, 18 Д=13 А, 19 Д=15 А.
12 Башмачки куплю“.
13 — Не купуй ти мені,
14 Купуй самъ собі.
15 Єсть у мене отець, матуся,
16 То й куплять мені“.
(Дударі, Каневскій уѣздъ).

332.

„Та вже другий вечірѣ,
Якъ дівчину бачивъ;
Хожу коло хати,
Іі не видати.
„Вийди, дівчино,
Вийди, рибчино,
Вийди, серденя,
Утіхо жъ моя“.
— Не вийду, козаче,
Не вийду, собою,
Не буду стояти
Сей вечірѣ съ тобою.
Мене мати лає,
Гулять не пускає.
„Брешешъ, дівчино,
Брешешъ, рибчино,
Брешешъ, серденя,
Утіхо моя“.
— Та було бѣ не ходити.
Коло мой хати,
Було бѣ не топтати
Кудрявої м'яти.
„Правда, дівчино,

Правда, рибчино,
Правда, серденя,
Утіхо моя“.
— Та було бѣ не рубати
Зеленого дуба,
Та було бѣ не сватати,
Коли я не люба.
„Правда дівчино,
Правда...
— Було бѣ не рубати
Зеленої вишні,
Було бѣ не сватати,
Коли не до мислі.
„Правда...
— Було бѣ не рубати
Білої берези;
Ой ти жъ мене сватавъ
Не паний—тверезий.
„Брешешъ, дівчино,
Брешешъ, рибчино,
Брешешъ серденя,
Утіхо моя.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

333.

Ой дівчина по гриби ходила,
Въ зеленому гаю заблудила.
Якъ думала, що дубъ зелененькій,
А жъ то стоить возаъ молоденькій.
„Ой, гайдарю, виведи изъ гаю,

Бо, ей Богу, доріжки не знаю“.
— Ой якъ би жъ ти доріжки не знала,
То бъ ти мене гайдаромъ не звала.
На жъ, дівчино, подержи коня трощки,
А я піду шувати дорожки.
Я жъ думала дорожки шувати.
А вінъ пішовъ до шинкарки въ хату.
— Сигъ, шинкарко, червоного пива,
Чи не зроблю зъ дівчини дива;
Сигъ, шинкарко, меду та горілки,
Чи не зведу я зъ ума дівки?
Дівчинонько, ввольни жъ мою волю,
Переночуй хочъ нічку зо мною.
Дівчинонько, куплю тобі стрічку,
Переночуй зо мною хочъ нічку.
„Ой не хочу воленьки ввольнити,
Лучше буду въ гаю блудити“.

(Д. Колупина, Миргородск. у.).

334.

А.

- 1 „Ой ти, дівчино, червоная вишня,
- 2 Чомъ ти до мене зъ вечора не вийшла?“
- 3 — Чого я маю зъ вечора ходити?
- 4 Ой знаю, знаю:—хочешъ зморозити.
- 5 „Ой, дівчинонько, не бійся морозу,
- 6 Я твої ножки у шапайку вложу.
- 7 А въ мене шапка барзо дорога —
- 8 Чтири воли заняти зъ обори
- 9 Чтири воли, а пята корову,
- 10 Ой за біле личко п ва чорни брови“.
- 11 По надъ синімъ моремъ три козаки ходить.
- 12 Ой еденъ каже: сине море грає,
- 13 А другій каже: дівча пропадає;
- 14 А третій каже: шо буде, то буде,
- 15 А я тую дівчиноньку ратовати буду.
- 16 „Ой ратуй, ратуй мене молодую,
- 17 Ой то матимешъ одъ батьва заплату:
- 18 Одъ батька ідну, одъ мати другу —

- 19 Ой ратуй, ратуй мене молодую!“
20 — Ой не хочу я заплафоньки брати,
21 Тільки хочу я на шлюбойку стати.
22 „Ліпше мені въ сей Дунай топать,
23 Ніжъ зъ гидкимъ, поганимъ до шлюбойку стать.
24 Море перешлила, сіла, опочила,
25 А зъ гидкимъ, поганимъ...

(Забрудьє, Ковельск. у.).

Б.

- 1 По тїмъ боці козаки стояли,
2 Вороного коня наповали
3 Б—12 А... дивись...; 4 Б—18 А... дївка потопає; 5 Б—14 А... будемъ
рятовати.

- 6 Ой хто буде мене рятовати,
7 То той буде одъ мене плату мати.
8 Б—20 А... съ тебе плати..., 9 Б—21 А... дружиною...
10 „Ой хочъ буду на дно потопати,
11 То не хочу дружиною стати.
12 Ой хочъ буду въ морі пісокъ їсти,
13 Та не хочу дружиною сісти“.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

335.

По тихому Дунаєві шука рибу ловить,
Чомъ до мене, мое серце, чомъ до мене не говорить?
Коли жъ маєшь говорити, то говори не безпечно,
Якъ не маєшь говорити, то покину да конечне.
Межи двома гороньками зійшовъ місяць зъ зіроньками,
Ажъ тамъ летить сивий соколъ зъ чорненькими орлоньками.
Ой летить же вінъ летить, та й крилоньками блудить—
То жъ то тяжко, серцю важко, хто конечне любить.
Меже двумя гороньками стоїть камень мармуровий,
А на тому каменєві стоїть хлопець чорнобровий;
Ой стоїть же вінъ, стоїть, стоїть, зажурився.
— Черезъ тебе, серце мое, я до сихъ поръ не женився.
„Ой женися, не женися, о тое не дбаю,
Най я собі, молоденька, хоць ще рочоць погуляю“.
— Гулай, гулай, моя мила, та й я буду гулять,
До поможи мені, Боже, тебе за дружину взяти.

Хоць худоби не дождуся,
Най зь красною оженися.
Великая худобонька все подвір'я заляже,
Негідная дружинонька молодому світь зав'яже.
Високая худибонька все по обочи,
А негідная дружинонька попередь мої очі.

(Ушицький уѣздъ).

336.

Ой десь наши чорняві
Живуть за водами,
Вони до насъ що вечора
Пливуть селезнями.
— Пливи, пливи, да селезню,
Розганяйсь водою,
Накажи тамъ да родоньку—
Оставсь сиротою.
Ой якою да сиротою,—
Дівчини не маю.
Любивъ же я дівчиноньку,

Посватали люди,
Мені молодому
Пароньки не буде..
Що до иншого, до поганійшого,
Якъ голубка гуде.
Нехай гуде, нехай гуде,
Вона нагудеться,
Вона мені молодому
Въ руки попадеться.
Якъ шймаемъ—приборкаемъ,
Все лихо минеться.

(Борисполь, Переяславск. у.).

337.

Ой у броду, у броду
Брала дівчина воду,
Тамъ козаченько
Кона напуває
Зъ дівчиною та розмовляє:
„Колибъ човенъ, колибъ човенъ,
Колибъ човенъ и веселечко,
Сівъ би та поїхавъ на той бережечокъ,
Де дівчина, мое сердечко“.
— На що човенъ, на що човенъ,
На що човенъ и веселечко,
Стань подивися издалека на мене,
Козаченько, мое сердечко.
„Сівъ на човенъ, сівъ на човенъ,
А весельцемъ огрибатись.
Тяжко та важко въ чужий стороньці,

Що зъ милою не видатись.
Широкая та улица очеретомъ перетивана —
Молодая та дівчинонька усіхъ хлопцівъ пережикала“.
(Новицкій).

338.

А.

1 Бурилася дороженька,	21 „Порадь, порадь, дівчинонько,
2 Бурилася курно.	22 Якъ рідная мати:
3 Любилися чорни очи	23 Чи я буду женитися,
4 А зъ сивими дурно;	24 Чи тебе кохати?“
5 Любилися, кохалися,	25 — Ой я тобі, возаченьку,
6 Що мати не знала,	26 Раджу-не пораджу;
7 А тепера розійшлися,	27 Я съ тобою вечір̄ь стою
8 Якъ та чорна хмара.	28 За другого важу.
9 Чорна хмара розійдеться	29 „Чортъ би побравъ твою маму
10 То и дощикъ буде;	30 Зъ твєю порадою!
11 А зъ нашого кохання	31 Я до тебе зъ чистимъ серцемъ,
12 Нічого не буде.	32 А ти зъ неправдою“.
13 Зъ нашого кохання	33 „Бодай же ти, мій миленькій,
14 Ні властку, ні ужитку—	34 Тоді оженився,
15 Чорнимъ очамъ спання нема,	35 Якъ у лісі, край дороги
16 Ніжкамъ супочинку.	36 Сухий дубъ розвився.
17 Вигнавъ я три бички	37 „Бодай же ти, моя мила,
18 На ранню росу,	38 Тоді оддалася,
19 Самъ пішовъ до дівчини	39 Якъ у полю, край дороги
20 На вірну порадоньку.	40 Рожа зацвілася“.

(Ушицкій уязь).

Б.

1 Тече річка невеличка	3 Кличе козакъ дівчиноньку
2 Зъ вишневого саду.—	4 Собі на пораду.
5 Б=21 А... мене..., 6 Б=22 А, 7 Б=23 А Ой чи мені..., 8 Б=24	
А... чевати? 9 Б=25 А, 10 Б=26 А, 11 Б=27 А, 12 Б=28 А... другого...	
13 Б=29 А... матір̄ь, 14 Б=30 А,	
15 Я съ тобою вечір̄ь стою,	
16 Б=32 А.	
17 Тече річка невеличка,—	20 За кого я схожу.
18 Скочу—перескочу...	21 Ой віддала моя мати
19 Оддай мене, моя мати,	22 За кого я хтіла, —

23 Не злізає нагаєчка
24 Да изъ мого тіла.
25 Нагаєчка-дротяночка

26 Съ кручка не злізає,
27 Мое тіло біленькеє
28 Зъ струпа не згасає.
(Ушицкій уездъ).

В.

1 На калину вітеръ віє,
2 Калина не спіє,
3 Козаць дівку зъ души любить,
4 Заняти не сміє.
5 Оттого вінъ не займає,
6 Що вінъ її знає.

7 Рости, рости, барвіночку,
8 Не кущикомъ, листомъ—
9 Козаць дівку виликає
10 Не голосомъ—свистомъ.
11 „Вийди, вийди, дівчинонько,
12 Зъ рубленної хати;

13 В=5 В... серце мое, 14 В=22 А.

15 — Козаченьку-барвіночку,

16 Не раджу ні разу;

17 В=27 А, 18 В=12 Б.

19 Я съ тобою вечеру,
20 Зъ другимъ заночую.
21 „Ой дівчино-гордовино,
22 Гордуєшъ ти мною!
23 Буде жъ твоє гордовання
24 Все передъ тобою.

25 Стоятимешъ, не спатимешъ
26 Всю нічъ надо мною;
27 Шумітиме нагаєчка
28 Услідъ за тобою;
29 Бряжчатиме гостра шабля
30 По надъ головою.

(Ушицкій уездъ).

Г.

1 Г=1 Б, 2 Г=2 Б, 3 Г=3 Б, 4 Г=4 Б, 5 Г=5 Б, 6 Г=22 А,
Г 7=7 Б, 8 Г=24 А... ждати? 9 Г=25 А,

10 И раджу, й не раджу;

11 Г=27 А, 12 Г=28 А, 13 Г=29 А... твого батька, 14 Г=30 А,
15 Г=31 А... щиримъ..., 16 Г=32 А.

17 Ой чи є де дівка пишна,
18 Шо въ поділкахъ лиштва?
19 Ой якъ лиштва подереться,

20 Пишання минеться.
21 Ой якъ лиштва подереться,
22 То другу пошию...

(Новицкій).

Д.

1 Д=7 В Ой стелися..., 2 Д=8 В Не коренемъ...;

3 Виликає козаць дівку,

4 Д=10 В, 5 Д=11 В, 6 Д=12 В Изъ нової..., 7 Д=5 Б, 8 Д=22 А,
9 Д=25 А, 10 Д=10 Г, 11 Д=27 А, 12 Д=12 Г, 13 Д=13 Г, 14 Д=
30 А! 15 Д=15 Г, 16 Д=32 А.

(Борисполь, Переяславск. уездъ).

Е.

- 1 Да иди, иди да стара мати,   3 Да нехай же я поговору
2 Зъ города до хати,   4 До твого дитяти.
5 Е=11 В, 6 Е=12 В, 7 Е=5 Б, 8 Е=22 А, 9 Е=25 А, 10 Е=10 Г,
11 Е=27 А, 12 Е=12 Г, 13 Е=13 Г... убивъ..., 14 Е=30 А! 15 Е=15 Г,
16 Е=32 А.
17 Жито жада, жито жала,   20 Якъ місяць изойде;
18 Снопівъ не в'язала.   21 Да тоді буду правду казати,
19 Да тоді буду снопи в'язати,   22 Якъ вінъ мене возьме.
(Борисполь, Переяславск. у.).

Ж.

- 1 Пора, мати, жито жати —   9 Жито, мати, жито, мати,
2 Колось похилився.   10 Жито, не полова,
3 Жени, мати, свого сина,   11 Якъ дівчини не любити,
4 Бо розволичиться.   12 Коли чорноброва.
5 Жито, мати, жито, мати,   13 Ой у саду кирниченька,
6 Жито, не пшениця,   14 Зъ неї вода тече—
7 Якъ дівчини не любити,   15 Козаченько дівчиноньку
8 Коли чепуриться.   16 На пораду вличе.
17 Ж=5 Б, 18 Ж=22 А, 19 Ж=17 Б, 20 Ж=8 Г. 21 Ж=25 А... радю,
радю.
22 Не якъ не пораду.
23 Ж=11 Б, 24 Ж=28 А.
25 Бодай тебе, дівчинонько,
26 Ж=30 А, 27 Ж=15 Г, 28 Ж=32 А.
(Таланна, Уманського уѣз.).

339.

Ой повій вітроньку
Зъ гори та въ долину,
Зъ того краю, де милую маю.
И вітеръ не віє, и жито половіє,
У садочку трава зеленіє.
По садочку ходжу, кониченька вожу;
И зъ кониченькомъ тихо розмовляю:
„Ой коню жъ мій, коню,
Коню вороненькій!
Порадь мене, коню,
Ще жъ я молоденькій.

Чи листи писати,
Чи коня сідлати,
Чи самому іхать одвідати?
Якъ прихавъ милий до милої въ гості,
А въ милої весь двіръ на помості.
„Для кого жъ ти, мила, сей двіръ вимостила?“
— За для того, що вірне любила.
„Для кого жъ ти, мила, сей двіръ будовала?“
— За для того, що вірно кохала.
Узявъ милий милу за білі ручки,
Повівъ милу на бистрії річки;
Узявъ милий милу за білі боки,
Кинувъ милу у Дунай глибокий.
— Чи я нехороша, чи я неудала,
А чи моя доля безталанна;
Чи я нехороша, чи я непрекрасна,
А чи моя доленька безсчастлива?

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

340.

„Поки-мъ тебе не любила,
Спокійно-мъ собі жила;
Теперьъ мої очи плачуть,
Поки тебе не забачуть“.
— Ой я, молодъ, самъ zostався,
То же я въ тобі закохався;
А ни-мъ снідавъ, не обідавъ,
Поки тебе не видідавъ.
— „Де жъ ти, милий, перебуваєшъ,
Що ти въ мене не буваєшъ“?

— Пребуваю въ край Дунаю,
За тобою умираю.
„Умирай, умирай, Богъ тя бери,
Есть у мене ще чотири“.
— Всі чотири повмирають,
Мені тебе оставляють.
Коби човенъ та весельце,
Ночувавъ би-мъ въ тебе, сердце.
А ні човна, ні порома, —
Ночувати треба дома.

(Ушицкій уѣздъ).

341.

„Ой чого козаць смутенъ невесель,
Смутенъ, невесель и нерадостенъ?“
— А якъ же мені веселому бути,
Ще вчора изъ вечора дівчина була,
А сёгодня нема, засватаная!
Не жалъ би мені, колибъ зъ сторони,
А то черезъ двіръ, да й товаришъ мій.

По воду иде—жалою завдає,
Изъ водою иде—добри-день дає:
„Здоровъ, здоровъ бувъ, несужений другъ“!
— Здорова була, чужа, не моя!
Чужа—не моя, товаришова,
Товаришова заручена,
Черезъ двіръ не йди, жалою не роби,
Бо я зъ того жалою відерця побъю.
„Ой милий чужий, відерця не бий,
Мені молоді слави не роби.

(Изъ Рук. Сборн. Буляша).

342.

Розвивайся, сухий дубе,
На чотири листи—
Любивъ козаць три дівчини,
Не мавъ зъ їхъ користи.
Одна пошла до світлиці,
Друга до півниці,
А третя чорнявая
У лісь по черниці.
— Бодай ви, ті черниченьки,
Та й були не зродили,
Ой якъ мене молодого
Зъ пари розлучили.

Изгору я ралицю,
Посію я пшеницю.
Не вродила мні пшениця,
Но вокіль и метлиця.
„Ци то поле таке,
Ци насінне сухое,
Ци твое, козаченьку,
Гораннечко таке?
И то поле добре,
И насінне сирое
Туйлько твое, козаченьку,
Гораннечко таке“.

(Полоски, Бѣльск. уѣзд.).

343.

Уже сонце заходить,
Уже день минає—
Тяжко мені важко,
Якъ сей день настане.
Прийде вечоръ, згадаю,
Що приятеля не маю...
Жаль серцю моему,
Жаль въ світі одному.
Сижу край віконця,
Моя милая ходить,
Ворогъ її зъ боку
ученьву водить.

Ой пойду я приближуся,
На серденьку оживлюся,
Спитаю причини
Милої дівчини.
„Дівчинонька мила,
Першъ мене любила,
Теперь залишила;
Скажи мені, що провиненъ?
Чи не люблю, якъ повиненъ?
Не найдешъ иншого
Надъ мене милого?“

(Борисполь, Переяславск. уѣзда).

344.

Ой у полі озерце,
Тамъ плавало відерце, —
Соснові клепки, дубове денце, —
Не пураймося, серце.
И не разъ, и не два
Стоявъ же я щідь вербою.
Вийди, дівчино, вийди, рибчино,
Поговоримо съ тобою“.
— Ти, козаче молоденькій,
Въ тебе коникъ вороненькій.
Сідай коня, да ідь зъ двора,

Бо ти не мій, я не твоя.
Козакъ коника сідлає,
Зъ кониченькомъ розмовляє:
Біжи жъ, коню, біжи, воронь,
Ажъ до тихого Дунаю.
Я жъ доіду до Дунаю,
Да стану я подумаю.
„Ви, ангели, візьміть душу,
Ти, рибонько, візьми тіло,
Ти, риченько, ти, бистрая,
Викінь кості на сушу!“
(Борисполь, Переяславск. у.)

345.

Изъ за гори вітеръ віє,
Жито половіє;
На козака худа слава,
Що робить не вміє.
А робити — не прибити,
А жать — не нагнеться,
До дівчини жъ що вечора
Зъ старостами шлеться.
— Ой хоть шлися, хоть не шлися,
А пойди наймися,
Да заробі пару коней,
Да пару жупанивъ,
Тогді сядешъ край чорнихъ бровъ,
Край шитихъ рукавівъ...

(Щъ Рук. Сборн. Кулиша).

346.

„Ой, ти милий, чорнобривий, та будь же ти ласкавъ:
Та не стреляй моїхъ утятъ, явъ полетять на ставъ“.
Утенята-лебедята не нароблять шводи;
Напившися въ ставу води, летять до господи.
Не погожа въ ставу вода, летять до криниці;
Не вподобавъ козакъ дівки, пішовъ до вдовиці.
А въ вдовиці дві світлиці, а третя кімната.

А въ дівчини одна хата да й та не прибрата.
Ой тимъ вона не прибрата, що стеля дубова...
Чомъ дівчини не сватати? Що дівка убога!
„Хочъ убога, не убога, та въ батька дитина;
Не для тебе, сякий сину, мати породпла“.

(Волинск. губ. Н. И. Костомаровъ.)

347.

Въ конецъ греблі шумлять верби,	„Ой радъ би я напиться,
Ажъ дерева гнутья;—	Такъ вода холодна;
До нашої удівоньки	Радъ на дочку дивитися,
Два козаки шлютья.	Твоя дочка горда“.
„Добри-вечеръ, удівонько,	— Тимъ же вона, мабуть, горда,
Дай води напиться;	Що въ подоляхъ лиштва.
Пусти дочку на гулянки,	Ой якъ лиштва подереться,
Хочу й подивитися“.	Ся й гордость минеться.
— Стоїть вода у сінечахъ,	„Ой якъ сня подереться,
Коли хочъ, напийся;	Я другу вишию,
Сидить дочка въ віконечка,	Таки свого гордовання
Коли хочъ, дивися.	По вікъ не покину“.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

348.

А.

- 1 Вийду на улоньку разъ, разъ,
- 2 Чи не побачу миленької въ глазъ, въ глазъ.
- 3 Вийду на улоньку двѣчи,
- 4 Чи не побачу миленькую въ вічі.
- 5 Вийду на улицю — гукну,
- 6 Пудийду пудъ оконце, стукну:
- 7 „Не стукай, козаче, не стукай,
- 8 Иди собі иншої пошукай.
- 9 Хляяться воруйтця — упали:
- 10 Любились, возхались, да й перестали“.
- 11 — Уміла, дівчино, подаруночки брати,
- 12 А теперъ загадуешъ другої шукати.
- 13 „Яки жъ я подарочки брала?
- 14 Тульки сімъ паръ черевничківъ стоптала
- 15 А восьма лежить въ коморі на просі,
- 16 Возьми собі да повісь на носі.

- 17 Ой дай, мати, золоті ключи,
18 Одимнути комуирочку въ ночі,
19 Да кинути черевички въ вуйчи.

(М. Борисполь, Переяславс. уѣзда).

Б.

- 1 Б=1 А Ой пройшовъ я по улиці..., 2 Б=2 А Да не побачивъ дівчиноньки..., 3 Б=3 А Ой пройшовъ я по улиці..., 4 Б=4 А Да не побачивъ дівчиноньки... 5 Б=6 А Підийшовъ я...,

6 Підийшовъ я підъ сінечки—грукнувъ,

7 „Ой одчини, дівчинонько, сіни.

8 Були мене зли собаки зъли“.

9 — Нехай тебе зли собаки ідять,

10 Коло мене вражі тебе сидять.

- 11 Б=11 А, 12 Б=12 А... плешъ иншої... 13 Б=18 А, 14 Б=19 А
Кину ёму рублевени...

15 Ой бери-жь ти рублевени зъ срібла,

16 Водай тебе вража мати зъла.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

349.

„Вже жъ бо я помандрую
Съ теі вуличеньки на другуу“.
— Якъ ти будешъ мандровати,
Дай же мені, серце, напередъ знати,
Що бъ я знала—звідки виглядати:
Чи зъ гуляння, чи зъ улиці,
Чи зъ чистого поля—съ косовиці?
Иде козакъ зъ косовиці,
Нема дівчини на улиці!
„Дівчино, сива утко,

Вийди на улицю хоць не хутко.
— Хоть я вийду, то не сама:
Вишлю свою сестру—така сама:
Таке личко, такі брови,
Но не така, якъ я, до розмови;
Таке личко, такі очі,
Но не стоить, якъ я, до півночи;
Таке личко, така сама
На білимъ папері написана.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

350.

Дунай річка невеличка схочу—перескочу —
Оддай мене, моя мати, за кого я схочу.
Оддай мене, моя мати, до білої хати,
Де свекорко, якъ батенько, свекруха, якъ мати,
Де зовиці, якъ сестриці, буду заплітати;
Де діверки, якъ братівки, есть съ кімъ жартовати,

— Ой на ставу, на ставочку тамъ лебедь ноче...
Не будь же намъ, серце, въ парі, душа моя чує.
Чує жъ моя душа, чує, я й самъ добре знаю,
За лихими ворогами дівчини не маю.
Не думаєшъ, дівчинонько, дружиною бути,
То дай мені того зілля, щобъ тебе забути.
— Єсть у мене тее зілля близько перелазу,
Якъ дамъ тобі напиться, забудешъ одъ разу.
Єсть у мене ище зілле: перекоги-поле,
Що два прийде—поцілує, а третій пригорне;
Єсть у мене ище зілле—два буцики м'ятки,
Якъ дамъ тобі напиться,—не перейдешъ катки.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

351.

„Ой, дівчино люблю, що жъ то съ того буде,
Що я тебе вірно люблю, видить Богъ и люди.
Скоро-мъ ты побачивъ, заразъ ставъ кохати;
Теперь трудно, моя мила, съ тобою ся розстати.“
— Я жъ тому не винна, лёсь тому владає,
Заказує рідний отець и мати не дає.
„На що жъ, невдячнице, на лёсь нарівати,
Лучше скажи: нехороший, не могу кохати.
Хопъ я нехороший, я на то не дбаю,
Будь здорова, моя мила, бо я иншу маю“.

(Ушицкій уѣздъ).

352.

А.

- 1 Зацвіла калиночка въ лузі...
- 2 Чогось моя головочка въ тузі.
- 3 Вламалася поличенька въ плузі, —
- 4 Того моя головочка въ тузі.
- 5 Самъ не знаю, чи полицю тесати,
- 6 Чи до дівчини на всю нічъ махати.
- 7 Закину я вражу бардину,
- 8 Самъ до дівчини на всю нічъ двину.
- 9 Прийшовъ же я підъ віконце—тукъ, тукъ!

- 10 „Вийди, дівчино, бо я вже туть“.
- 11 — Ой не туйай, гультаю, не туйай,
- 12 Иди собі вже другої шукай.

(Новицкій).

Б.

1 Б=2 А Бідна..., 2 Б=3 А Що поламалася... 3 Б=5 А Та..., 4 Б=6 А...
махати?

- 5 Ой одчяняй же, моя мила, сіни,
- 6 Бо трохи мене звірюки не зъли“.
- 7 — Нехай тебе ще й собаки ідять,
- 8 Бо теперъ у мене краці тебе сидять.
- 9 „Ой не смійся, дівчино, не смійся,
- 10 Бо я одъ тебе отрути наївся;
- 11 Ой изъвѣ я крильце, ще й реберце
- 12 Та вхватило за ширее серце“.

(Новицкій).

353.

„Ти, дівчино чорнявая, ти, дівчино біла,
Ти въ полі не робила та й не обгоріла,—
Не робила-сь ти нічого, ино воли пасла,
Та сиділа-сь въ холодочку, аби-сь була красна.—
— А я въ полю не робила, та робити не буду,
А я дурня не любила и любить не буду.

(Ушицкій уѣздъ и Новицкій).

354.

А.

1 Ой вийду я за ворота	12 Вінъ літає, воркотає,
2 Та роскешу орішокъ,	13 Голубки шукає.
3 Та вийму ядерце.	14 Якъ полетівъ сизий голубочокъ
4 Вийди, вийди, молода дівчино,	15 Зъ буйними вітрами:
5 Та втішъ мое серце;	16 „Ой ви, вітри буйнесенъки,
6 Мое серце ретивее	17 Далеко бували,
7 Печалі не знає.	18 Чи не бачили голубки
8 Ой по горажъ, по долинахъ	19 Поміжъ голубами?“
9 Туманъ налягає;	20 — Хочъ бачили, не бачили,
10 Поміжъ тими туманами	21 Не знаємъ яка.
11 Сизъ голубъ літає,	22 „Сама сиза, білокрила,

- 23 Личко, якъ калина.⁴ 28 Рости коса до пояса,
24 — Ой сидить же надъ водою, 29 Якъ у саду вишня.
25 Вмивалась слезою; 30 Моли Бога, батьківъ сину,
26 Та втиралась сизая голубка 31 Щобъ за тебе вийшла.

(Новицкій).

Б.

1 Б=1 А, 2 Б=2 А, 3 Б=3 А. 4 Б=4 А... дівчинонько, 5 Б=5 А
Возрадь... 6 Б=6 А, 7 Б=7 А. 8 Б=8 А, 9 Б=11 А. 10 Б=12 А... бур-
котуе 11 Б=13 А.

12 Ой зустрівся сивъ-голубонько

13 Б=15 А, 14 Б=16 А..., ви буйні, 15 Б=17 А Ви...,

16 Ви такої сивъ-голубки

17 Въ очи не видали.

18 — Хочъ видали, не видали,

19 Б=21 А.

20 Сидить вона межъ горами

21 Зъ сизими орлами;

22 Росчесуе русу косу

23 Білими руками.

24 Б=28 А,

25 А въ подолі лиштва.

26 Б=30 Прости жъ... вражий..., 27 Б=31 А.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

355.

Черезъ гору та въ долину, Не любила зъ роду чортъ зна кого.
Не ходи до мене, вражий сину, А я роду шляхтського,
Во я роду не такого, Полюбила сина отецького.

(Краснопола, Гайснвск. у.).

356.

Ой дівчино, сердце мое, Нехай мене ляда (?) дурень
Личко твое румане; Въ личко не цілуе.
Не такъ личко, якъ ти сама,— Мое личко, якъ яблучко,
На папері написана. Якъ медъ солоденький;
Ой зъ-за гори високої, Нехай мене поділуе
Вітеръ похитуе. Хлопець молоденький.

(Новицкій).

357.

Да веліла мені мати
Тонку пражу праясти:
— Да пряди, пряди, доню,
Тонку пражу зъ лёну“.
„Да ой ягъ мені, мати,
Тонку пражу праясти,
Да наіхали гості гостѣвати,
Да вличуть мене, мати,
Въ садъ зеленъ гуляти.
Да по садочку ходить,

За рученьку водить,
Да на ножку наступае,
На ночь пудмовлае.
Да не ступай на ногу,
Не ляжу съ тобою,
Да ляжу я зъ Ивановъ,
Подъ сінимъ жупаномъ,
Да ляжу я съ козакомъ,
Підъ сиримъ сіракомъ.

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

358.

Ой у млині, на камині
Дівка го; охъ меле;
Питається возакъ дівки:
„Чи підешъ за мене?“
— Ой не піду я за тебе,
Піду за Ивана,
А у Ивана жита яма,—
Буду що дня пъяна.

Ягъ не піду за Ивана,
Піду я за Гриця,
А у Гриця все пшеениця,—
Буду калашниця.
Ягъ не піду я за Гриця,
Піду за Демида,
А въ Демида нива жита,—
Буду що дня бита.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

359.

Не ходила на улицю,
И не буду ходити.
Во хвалиться удовинъ синъ,
А що буде мене бити.
Хоць хвалиться, не хвалиться,
Не буде мене бити:—

Нема въ ёго худібоньки,
А за мене заплатити.
Тільки въ ёго худібоньки,
А що сивая кобила,
Та й ту продавъ, жупанъ справивъ,
Що бъ я ёго полюбила.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

360.

Не ходи, не люби,
Не залицайся;
Не люблю, не піду,
Не сподівайся.

Не ходи, не люби,
Не носи грошей;
Не люблю, не піду,
Бо-сь нехороший.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша.)

361.

А.

- 1 Ой густий очереть да й макуватий.—
- 2 Чи ти жь мене не познавъ, прителепковатий?
- 3 Ти думаешъ, дурню, що я тебе люблю,
- 4 А я тебе, дурню, словами голублю!
- 5 Ти думаешъ, дурню, що я тебе кличу,
- 6 А я тобі, дурню, скрізь тинь дулі тичу.
- 7 Ти думаешъ, дурню, що пійдешъ вінчатся,
- 8 А я съ тебе, дурню, аби посміяться.
- 9 У городі бузина перерублена—
- 10 Оступися, препоганий, я полюблена!
- 11 У городі бузина, на ій листу нема,
- 12 Не ходи, не люби, коли хисту нема!

(Новицкій).

Б.

1 В=1 А... лепеховатий; 2 В=2 А? 3 В=3 А, 4 В=4 А. 5 В=5 А...
женихаться, 6 В=8 А. 7 В=9 А. 8 А=10 А. 9 В=11 А. 10 В=12 А...
толку...

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

В.

- 1 По дорозі жучку, по дорозі чорний,
- 2 Подивися дівчино, якій я моторний.
- 3 Подивись, оглянсья, який же я вдавсь,
- 4 Хиба даси копу грошей, щобъ поженихавсь.
- 5 В=11 А... лобода...; 6 В=10 А... въ тебе хисту бісь ма. 7 В=3 А?
- 8 В=4 А. 9 В=5 А? 10 В=6 А... въ окно... 11 В=7 А... я тебе вожаю?
- 12 Я такими дурнями верхи затикаю.
- 13 Ще я такихъ дурнівъ зъ роду не впдала,
- 14 Я такими дурнями, тини підперала.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Г.

- 1 Г=11 А. 2 Г=6 В... нема: 3 Г=9 А... на ій листечко.
- 4 Приберися, моя мила, у намистечко.
- 5 Г=9 А... коренистая.
- 6 Чортова дівчина наровистая.

7 Б=9 А... да потесаная. 8 Г=8 Б... я зачесаная 9 Г=9 А; 10 Г=10 А.
11 Г=9 А... да посіченая; 12 Г=10 А... я повінчаная.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Д.

1 Д=9 Б; 2 Д=12 А Не цілуй, не милуй... 3 Д=9 А... чорне насіння,
4 А хто мене поцілуе, заробе спасінне.

5 Д=15 Г; 6 Д=6 Г.

(Новицкіі).

362.

Опанасъ воли пасъ,
А дівчина бички:
„Підожди, не втікай,
Куплю черевички“.

— Бодай тебе куповала
Лихая година:
Черезъ тебе, вражий сину,
Мене мати біла!

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

363.

Ой чи се жъ той Микитка,
Що наопажку свитва?
Підъ оконцемъ зогнувся,
Чи не вийде Маруся.

Що Микитка сміється,
До Марусі береться;
А Маруся регочеться,—
До Микити не хочеться.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

364.

„Сидить голубъ на березі, голубка на вишні—
Скажи жъ, мое серце, правду, що маєшъ на мысли?
А якъ тобі присягала любити, якъ душу;
Ти жъ мене повидашъ, я плакати мушу.
Будь щастливий и съ тою, котру вохаешъ;
По-надъ мене вірнішоі на світі не найдешъ.
Буду Бога я просити, щобъ ти бувъ щастливий—
Чи зо мною, чи зъ другою по вієъ мені милий.
Якъ не хочешъ, серце, дружною бути,
То дай мені таке зілля, щобъ тебе забути“.
— Ой естъ въ мене таке зілля близько перелазу,
Якъ дамъ тобі напиться, забудешъ відъ разу.
„Буду пити черезъ силу и каплі не пуцу;
Тоді тебе я забуду, якъ очи заплющу“.

(Ушицкіі уѣвъ п изъ Рук. Сборн. Кулиша).

365.

Я по луґу ходила: розвивайся, луже!
„Сватай мене, козаченьку, люблю тебе дуже.
Ой хоть сватай, хоть не сватай, хоть такъ присялайся,
Ой щобъ слава не пропала, що ти залицявся.
Залицявся, не сміявся, хотівъ собі взяти,
Вороженьки розраїли, не хотїла й мати“.
— Світи, світи ясенъ місяць, світи надо мною.
Молодая дівчинонько, говори зо мною.
Тоді буду я сватати, якъ буду сповняться.
Молодая дівчинонько, говори зо мною.
„Тоді буду говорити, якъ пійдешъ вінчатися“.
— Ой щобъ ти, дівчинонько, сєго не дождала,
Щобъ ти мої біли ручки платочкомъ звязала.

(Изъ Рук. Сборн Кулиша).

366.

А.

- 1 Пішовъ дощикъ громовенький,
- 2 А на той садъ зелененький.
- 3 А у саду жила вдова,
- 4 А у вдовушки дочка молода,
- 5 Виводила вороного коня,
- 6 Напувала зъ синєго моря.
- 7 „Вороний коню, чомъ води не пьєшь,
- 8 Копитами сиру землю бьєшь?
- 9 Не по правді, мій милий, живєшь,
- 10 Прийде вечіръ до иншої йдєшь,
- 11 А до мене голосъ подаєшь“.
- 12 — Обсади, мила, черешнями двіръ,
- 13 Щобъ не заходивъ голосочокъ мій;
- 14 Пересади, мила, половину двора,
- 15 Щобъ я не твій, а ти не моя.
- 16 „Брєшєшь, милий, неправда твоя,
- 17 Намъ сь тобою розлуки нема,
- 18 Не розлучить ні світъ, ні зоря,
- 19 Тільки розлучить сирая земля“.
- 20 — Посади, мила, край воріть вербу—

- 21 Куди йтиму, до тебе зайду.
22 Обстели, мила, китайкою двір,
23 Щобъ не поваляти червонихъ чобіть, золотихъ подківъ.
24 „Бодай же ти, милий, того не дождавъ,
25 Щобъ ти мою червону китайку підъ ноги стоптавъ“.

(Новицкій).

Б.

- 1 Віють вітри усе буйні,
2 Ідуть дощи все громові,
3 Все на сей постронний двір;
4 Б=3 А У сѣму дворі...,
5 А въ твѣй вдови дочка хороша;
6 Виходила за нові ворота,
7 Б=5 А, 8 Б=6 А.
9 Напувала та й промовляла:
10 Б=7 А коню вороний..., 11 Б=8 А? 12 В=9 А.
13 Поузь мій двіръ музики ведешъ,
14 Мені молоді жалю завдаешъ.
15 Усажу я вишеньками двіръ,
16 Б=13 А... твій: 17 Б=14 А Обсадили... 18 Б=15 А. 19 Б=16 А,
20 Що межъ нами присяга була,
21 Якъ у саду вишенька цвіла,
22 На вишеньці ягодка була,
23 На ягодці пташка сиділа и ягодку їла.

(Изъ Рув. Сборн. Кулина).

В.

- 1 В=1 Б, 2 В=2 Б... да все дрібні.
3 Строяться доми та все нові.
4 В=6 В... мила зъ нового двора, 5 В=5 А, 6 В=6 А.
7 Кінь води не п'є,
8 В=8 А Тільки... б'є. 9 В=9 А,
10 Якъ настане темна нічъ,
11 Ти до другої идешъ,
12 А на мене тонкий голосъ подаешъ.
13 В=12 А... вишеньками..., 14 В=13 А. 15 В=17 Б... мила... 16 В=15 А
Теперъ мила,...

(Перейма, Балтс.у.).

12*

Г.

- 1 Підъ вишнею, підъ черешнею та мій милий лежить,
- 2 Сваржиться на головку, що головка болять.
- 3 „Ой піди ти, мила, голубонько сива,
- 4 По тій крутий горі, назбирай коріння мені,
- 5 Назбирай коріння до головки мені.
- 6 Ой не ходи, мила, голубонька сива,
- 7 По тій крутий горі, не збирай камені,
- 8 Не збирай камені до годівки, не поможе мені“.
- 9 „Ой посію я яру пшеницю, та вродиться овесъ,
- 10 По-прозь мій городоць стежечкою до иншої идець.
- 11 Г—20 А... въ воротахъ..., 12 Г—21 А Якъ буду ити до иншої...
- 13 Не буду садити коло воріть верби;
- 14 Якъ будешъ ити відъ иншої, до мене не йди—
- 15 Г—22 А, 16 Г—23 А... я собі не повалявъ пасовихъ. (?) 17 Г—
дочекавъ,
- 18 Щобъ ти по^о моїй кітайці підковками допгавъ.
(Ушицькій урядъ).

Д.

- 1 Ой ярая да пшениченька, зелений овесъ.
- 2 Д—9 А... зо мною... 3 Д—10 А. Що проминаєшъ мої ворітонька..
- 4 Д—14 Б. А идучи, пісеньки співаєшъ... 5 Д—13 В, 6 Д—14 В... у світ-
лоньку...
- 7 Вже жъ я садила, да не приймається—
- 8 Ой такъ наше женихання да минається.
- 9 Наше женихання, якъ літня роса:
- 10 Вівтеръ повіе, сонце пригріє, роса опаде—
- 11 Ой такъ наше вірне женихання на вікъ пропаде.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

367.

Розвивайся, сухий дубе,
Широкий листъ на тобі.
Ти, козаче, ти, молоденькій,
Нема правди у тобі:
Ой казавъ-есь, присягавъ-есь:
Не повину я тебе;

Теперь мене покидаєшъ,
На серденько жалъ даєшъ.
Ой пойду я съ теі туги,
Съ теі туги въ темний лісь—
Нехай мене звірь изьбість.

(Полоски, Бѣльск. у.).

368.

Ой хрещатий барвінку, розстелайся низько,
Ой мій милий, чорнобривий, пригортайся близько.
Ой хрещатий барвіночку, розстелайся низче,
Ой ти, милий, чорнобривий, присунься ще ближче.
Та глибокій колодязю да золоті ключи,
Уже жь мені докучило, да вь світі горюючи.
Ой глибокій колодязю, боюсь, щобь не впасти —
Полюбила пройдисвіта, прийшлося пропасти.
(Изь Рук. Сборн. Кулиша).

369.

Йшли корови изь діброви, А овечки зь поля; Виплакала кари очи, Край козака стоя. „Куди ідешъ, одьїзжаєшъ, Сязокрилий орле, А хто жь мене молодю Безъ тебе пригорне!“ — Пригортайся, дівчинонько, Къ зеленому дубу: Я до тебе, мое серце, У вечері буду.	„Вечірь стою, світомъ нужу Тебе не видати; Доведеться ледачому Всю правду сказати. Нема вь саду соловейка, Нема щебетання; Нема мого миленького, Не бере гуляння. А якъ вь саду соловейко Щебече раненько, Ой якъ же, мій милий, Гулять веселенько“. (Изь Рук. Сборн. Кулиша).
--	--

370.

„На що мене мій миленькій не любивъ,
На що мені біле личко вупивъ,
На що мені чорни брови подаривъ,
На що мені вірни слова говоривъ,
На що мені перстенечокъ подаривъ?
Я думала, що по вікъ буде любить,
Теперь бачу, що не любишъ ти мене;
Що не любишъ и милою не зовешъ,
Прийде вечерь, то до иншої ідешъ“.
— Чувъ я, мила, худу славу про тебе,
Що ночують козаченьки у тебе.
— Спитай, милий, своїхъ близькихъ сусідъ,

Яковà я остаюся безъ тебе.
Що є въ мене світлоньга нова,
А въ світлоньці кровать тісова,
На кроваті перинушка пухова,
На перині лежить Маша молодая,
Рученьками головушку обняла,
Лице біле слізеньками облива,
Перинушку до серденька пригорта.
Перинушку до серденька пригорну,
Лице біле слізеньками обілля,
Тебе, милий, по всякь чась спомъяну.

(Новицкій).

371.

А.

1 Підійду я підъ яблуньку,	19 Якъ у степу при дорозі
2 А листъ опадає;	20 Рута, м'ята зійшла“,
3 „Жалуй мене, подружечко,	21 — Коли бь же ти, козаченьку,
4 Женихъ покидає“.	22 Тоді оженився,
5 — Нехай пада, нехай пада,	23 Якъ у млині, на камені
6 Трава зелененька;	24 Кукіль уродився“.
7 Цей покине, другий буде,	25 ▲ дівчина догадалась,
8 Ще жь ти молоденьга.	26 Рути насіяла;
9 „Ой колибъ ти, дівчинонько,	27 Доци не йшли, доци не йшли,
10 Трошки багатенька,	28 Рута м'ята зійшла,
11 Взявъ би тебе за рученьку,	29 Молодая дівчинонька
12 Повівъ до батенька.“	30 Давно заміжъ пішла.
13 — Ой коли бь я, козаченьку,	31 А козаченько догадався,
14 Трошки багатенька,	32 Кукілю накидавъ;
15 Наплювала бь я на тебе,	33 Доци йшли, доци йшли,
16 На твого батенька.	34 Кукіль не вродився.
17 „Колибъ же ти, дівчинонько,	35 Старий козакъ, якъ собака,
18 Тоді заміжъ пішла,	36 Та ще не женився.

(Новицкій).

Б.

1 Ище жь тобі, дівчинонько,	5 Одинъ сидить кінець стола,
2 Не на лихо ишло,	6 Листоньки читає;
3 Що учора изъ вечора	7 Другий лежить на постелі,
4 Два козаки прийшло.	8 Дівчину питає:

- 9 „Дівчинонько, сіра утєо,
10 Чи сватати тебе хутко?“
11 — Козаченьку-барвіночку,
12 Хоть и вь неділечку.
13 „Дівчинонько, повна роже,
14 Вь неділю негоже:
- 15 Якъ діжемо ми до осєні,
16 То й Богъ намъ поможе“.
17 — Ой високо соболоньку
18 До неба літати,
19 Ой далеко козаченьку
20 До осєні ждати.

21 Б=16 А. Бодай же ти..., 22 Б=17 А, 23 Б=18 А... край дороги,
24 В=19 А. Яра рута... 25 Б=20 А. Бодай..., 26 Б=21 А, 27 Б=22 А,
28 Б=23 А.

- 29 Догадлива дівчинонька
30 Б=25 А;
31 Доцигъ пійшовъ, рута зійшла;
32 Б=29 А Дівка...
33 У млинї, на каменї,
34 Б=33 А.
35 Истаскався, зволовичся,
36 Та й не оженився.

(Новицкій).

В.

- 1 В=9 Б. Ой дівчино..., 2 В=10 Б? 3 В=11 Б, 4 В=12 Б, 5 В=
13 Б, 6 В=14 Б. 7 В=15 Б. Пожди, серце, до... 8 В=16 Б. 9 В=19 Б,
10 В= 20 Б.
11 Трапляються добрі люде,
12 Оддасть мене мати“.
13 —Ой якъ будешь, дівчино,
14 Рушники давати,
15 Пиши вісті на бумазі,
- 16 Давай до мене знати.
17 „Ой писала, писала,
18 Листи не доходять,
19 Тільки мої вари очи
20 Слізеньками сходять.

(Изъ Рук. Сборн. Руданскаго).

372.

Стучить и гремить у окошечко,
Чи воръ, чи воръ, чи розбойничокъ,
А либонь же прийшовъ полюбовничокъ?
— Я до тебе прийшовъ не любитись,
Я до тебе прийшовъ испроситись,—
Чи позволишь мені оженитись?
„Оженись, оженись, любезний мій,
Та бери жь ти собі едноральську дочь,
Едноральську дочь, та мене не морочь.

Едноральська дочь—не морочниця,
Отъ сундуківъ вона влючниця,
Отъ мого серця та розлучниця.
Возьми жъ ти, падлець, о та гострий ніжъ,
Та розріжь ти, падлець, мою біду грудь,
Подивись ти, падлець, що на серденьку єсть.

(Новицкій).

373.

Ой щобъ такъ тобі, якъ теперъ мені	Плачу, ридаю, тебе споминаю
Прийшлося погибати,	Въ кожнісеньку годину,
Ой мусивъ би ти и не разъ, и не два	Ой ти поїхавъ, мене покинувъ
Тяжко заплакати.	Молоду, уродливу,
Ой ти поїхавъ, мене покинувъ,	Що ся зачали вірне любити
А я бідна плачу;	Въ годину несчастливу.
Сплавала очи темної ночі,	Вірне любила, якъ присягала
Що світонька не бачу.	Въ вірності вмирати,
Ой ти поїхавъ, мене покинувъ	Да й пришлося за мою вірність
Сироту на чужині;	Въ несчасті погибати.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

374.

А.

1 Степъ широкій, край далекий—	11 Ой якъ сяду коло тебе,
2 Милого не бачу,	12 То все забуваю“,
3 Якъ згадаю ёго слова,	13 — Знаю, знаю, мій миленькій,
4 То все тільки плачу.	14 А що ти гадаєшь;
5 Червоная калинонька,	15 Говорили мені люде,
6 Білее деревце—	16 Що ти иншу маєшь.
7 — Чомъ до мене не говоришь,	17 „Ой я иншої не маю,
8 Мое милее серце?	18 Такъ вісті заносять;
9 „Ой таку жъ я, моя мила,	19 Ой сама жъ ти, мила, знаєшь,
10 Натуроньку маю,	20 Що всі мене просять.

(Борисполь, Переяславск. у.).

В.

1 В=1 А, 2 В=2 А, 3 В=3 А..., речи, 4 В=4 А, 5 В=5 А, 6 В=6 А,
А біле..., 7 В=7 А, 8 В=8 А? 9 В=9 А..., мила моя, 10 В=10 А.

11 Якъ поїду въ степъ гуляти,

12 В=12 А.

- 13 Женись, женись, муй миленькій, 18 Буйгъ тебе скарае;
14 Буйгъ тобі на помочъ; 19 И скарае, муй миленькій,
15 А я жъ буду горювати, 20 Буйгъ душу и тіло;
16 Слѣзи проливати. 21 Ой кому жъ ти уручаешъ,
17 Женись, женись, муй миленькій, 22 Несчастную милу?
(Борисполь, Переяславск. у.).

375.

А.

- 1 Цвіла, цвіла калинонька, 24 Рачки перелізу,
2 Стала опадати— 25 Таки тую розлушницю
3 Любивъ козаць дівчиноньку, 26 По щоді уріжу.
4 Да й ставъ покидати. 27 Навідала кубелечко,
5 Ой ти, дубе вучерявий, 28 Де утка несеться—
6 Листъ на тобі рясень— 29 Перечула черезъ люде—
7 Молоденькій козаченьку, 30 Ледащо сміється.
8 Словами прекрасень; 31 — Ой хотъ смійся, хотъ не смійся,
9 Слова твої прекрасні, 32 За сміхъ тобі буде:
10 А чортова думка, 33 Сімъ годъ тряця труситиме,
11 Пови тебе не любила, 34 А смерті не буде.
12 Гула, якъ голубка. 35 У постелі лежатимешъ,
13 Гула, гула голубочка, 36 Смерті бажатимешъ,
14 Полетіла въ поле, 37 У мої ти матері
15 А летячи, говорила: 38 Води прохатимешъ:
16 — Буде жъ мені горе— 39 „Ой дай мені, моя мати,
17 Утопила головоньку 40 Водиці съ криниці“...
18 Въ безоднее море. 41 Насміявся розсугинъ синъ
19 Підъ моїми воротами 42 Зъ красної дівці.
20 Річка розлилася — 43 „Ой дай мені, моя мати,
21 Стоїть шельма-розлушниця, 44 Холодної води.
22 Зъ милимъ обнялася. 45 Насміявся зъ удівоньки,
23 А я сюю бистру річку 46 — А зъ дівчини годі.

(Иваньковъ, Переяславск. у.)

Б.

- 1 Б=5 А..., дубочку...
2 Ти листомъ прерясень;
3 Б=7 А, 4 Б=8 А; 5 Б=9 А... ласкові, 6 Б=10 А, 7 Б=11 А
Закуль..., 8 Б=12 А, 9 Б=13 А, 10 Б=14 А, 11 Б=15 А: 12 Б=16 А.
Горе..., 13 Б=17 А, 14 Б=18 А.

- 15 Уже жъ мойй голівоньці   17 Коли мене уродила
16 Та й не виринати,   18 Безталанню мати.
19 Б=27 А, 20 Б=28 А 21 Б=29 А, 22 Б=30 А, 23 Б=31 А,
24 Б=32 А, 25 Б=33 А, 26 Б 34 А.
27 Болітимешъ, горітимешъ,
28 Б=36 А.
29 У своєї матусеньки
30 Б=38 А, 31 Б=39 А, 32 Б=44 А, 33 Б=41 А..., зъ дівчиноньки,
34 Доставъ собі біди.
35 Б=43 А. Було бъ тобі...
36 Зъ дівки не сміяться;   40 Нема попа дома;
37 Було бъ узать за рученьку,   41 А чи твое це нещастя,
38 Піти повінчатся.   42 Чи моя недоля.
39 Пошли бъ же ми вінчалися,—

(Борисполь, Переяславск. у.)

В.

- 1 В=5 А, 2 В=6 А;
3 Ти, козаче молоденькій,
4 В=9 А... красни. 5 В=5 Б, 6 В=10 А; 7 В=11 А, 8 В=12 А
9 В=13 А, 10 В=14 А. Полинула..., 11 В=15 А; 12 В=16 А, 13 В=17 А
14 В=18 А. У синее... 15 В=15 Б.
16 Зъ моря не вертаться;
17 Съ кимъ любила, розлучилась,
18 Мушу забуваться;
19 Съ кимъ не зналась—повінчалась,
20 Мушу привикаться.
21 В=27 А Найшла собі..., 22 В=28 А. 23 В=29 А, Ой чую жъ я...
24 В=30 А. 25 В=31 А, 26 В=32 А:
27 Труситиме сімъ рікъ тряся,
28 В=34 А.
29 Труситиме, в'ялитиме,
30 В=36 А, 31 В=37 А... матусеньки, 32 В=38 А.
33 Ой матусю, матусенько,
34 Дай води напиться.
35 Ходить дочка по кімнаті,
36 Позволь подивиться.
37 В=43 А, 38 В=44 А—
39 А вже жъ мені съ твоїхъ дочокъ
40 Сміатися годі.

(Великія-Снитинки, Васильковск. у.)

376.

Повій, вітре буйнесенькій,
Зъ глибокого яру —
Прибудь, прибудь, муйй миленькій,
Зъ далекого краю.
Да якъ мені повівати,
Яри глибокі;
Ой якъ мені прибувати,
Краї далекіі.
Хилітеса, густі лози,
Куди вітеръ віє;

Дивітеса, карі очи,
Відкіль милий іде.
Хилилися густі лози,
Да вже перестали;
Дивилися карі очи,
Та й плакати стали.
Коли бъ же ти, дівчинонько,
Трошки багатенько,
Я бъ взявъ тебе за рученьку,
Повівъ до батенька.
(М. Борисполь, Переяславск. у.).

377.

А.

- 1 За густими лозоньками
- 2 Біжить річка струечками,
- 3 Плаче дівка слізоньками.
- 4 — Не плачь, мила, не журися,
- 5 Ще я молодь, не женився:
- 6 Ой якъ буду женитися,
- 7 Прийди, серце, дивитися;
- 8 Ой якъ буду вінчатися,
- 9 Прийди, серце, прощатися;
- 10 Ой якъ буду гільце вити,
- 11 Прийди, серце, пива пити.
- 12 „Щобъ не діждавъ женитися, —
- 13 Щобъ я прийшла дивитися;
- 14 Щобъ не діждавъ вінчатися,
- 15 Щобъ я прийшла прощатися;
- 16 Щобъ не діждавъ гільце вити,
- 17 Щобъ я прийшла пива пити“.

(Изъ Рук. Сборн. Руданскаго).

Б.

- 1 Туманъ, мати, по долині,
- 2 Широкий листъ на ялині;
- 3 А ще ширший на дубочку —
- 4 Кличе голубъ голубочку,
- 5 Хочъ не свою, тагъ чужую:
- 6 — Прийди, серце, поцілую.
- 7 На що жъ чужу ціловати,
- 8 Серцю жалю завдавати!?
- 9 За темними лісоньками,
- 10 Б=3 А, 11 Б=4 А... дівко..., 12 Б=5 А, 13 Б=6 А, 14 Б=7 А,
- 15 Б=8 А, 16 Б=9 А.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

В.

- 1 В=1 Б... туманъ..., 2 В=2 Б, 3 В=3 Б, 4 В=4 Б, 5 В=5 Б,
- 6 В=6 Б, 7 В=7 Б, 8 В=8 Б Своїй...

(Новицкій).

378.

Ти, дубочку кучерявий,
Широкий листъ на тобі;
Ти, козаче молоденькій,
Дурний розумъ у тобі.
Що ти клявся и божився:
Не повину я тебе!
А тепера покидаєшъ,

Собі иншої шукаєшъ.
Шукай, шукай, парень, дівки,
А я собі молодця;
Що ти будешъ ити вінчатъся,
А я буду одъ вінця,—
Покотатъся дрібни слези
Съ твого білого лица.
(Борисполь, Переяславск. у.)

379.

А.

1 Дівчина калину ламала,	11 Посипала пшениці,
2 У пучечки в'язала,	12 Поставила водиці.
3 И къ личеньку рівняла.	13 — Чомъ ти, голубъ, да не п'єшъ,
4 — Коли бъ же я такая,	14 Пшениці не клюєшъ,
5 Якъ калина оця!	15 Десь ти одъ мене полинешъ?
6 Понесла на торжокъ,	16 „Полину, полину,
7 Продала за шажокъ,	17 Въ чужу сторону,
8 Да купила голубця;	18 На свою родимую,
9 Принесла до дому,	19 Де мій рідний батюшка“.
10 Да пустила до долу,	

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Ой на горі калина,
2 Тамъ дівчина ходила,
3 Цвітъ зъ калини ламала,
4 Б—2 А, 5 Б—6 А, Та повела..., 6 Б—7 А, 7 Б—8 А... голуба,
8 Б—9 А. Та привела..., 9 Б—10 А Посадила..., 10 Б—11 А,
11 И водиці зъ кірниці
12 Б—13 А... не іси, 13 Б—13 А, И водиці...? 14 Б—14 А,
16 Десь у тебе краща есть.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

380.

Бодай то ті сади висхли, що до одного,
Щоби мені видно було до мого милого.
Щобъ то ті сади висхли ажъ до корінняча,

Щобъ мені було видно ажъ до подвір'ячка.
Щобъ ті сади висхли відки сонце сходить,
Щобъ то мені було видно де мій милий ходить.
А въ городі калинонька зацвіла біло—
Розгнівався мій миленькій та за марне діло.
Въ городі, въ городі романъ зілля зелене, зелене—
Розгнівався мій миленькій на мене.
А я жъ ёго не гнівала, просити не буду,
А яжъ мені буде жалко доки жити буду.
А я жъ ёго не гнівала, ні ёго родини,
Нехай ёго перепросить лихая година.

(Новицкій).

381.

У тихому Дунаєві
Щука риба хвилю гонить—
Нагнівався мій миленькій
Та й до мене не говорять.
Коли будешъ говорити,
То говори щирю правду;

Якъ не будешъ говорити,
То я собі іншихъ знайду.
Коли маєшъ говорити,
То говори не безпечно;
Боли мене вірно любишъ,
До иншої не конечне.
(Изь Рукоп. Сборн. Кулиша).

382.

А.

1 На тїмъ боці Дунаю, Дунаю	6 Да накажить ви моїй дівці:
2 Да вівчарь вівці зганяє (2),	7 Нехай мене не любить,
3 Да въ сонлочку играє (2),	8 Дурно лїть своїхъ не губить,—
4 На молодцівъ киває:	9 Бо я козакъ нетяга—
5 — Ой ви, козаки-молодці,	10 Да мало овець—півъ стада. (Изь Рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

1 По горі, по горі
2 Б=2 А, 3 Б=4 А, 4 Б=5 А, Ви, молодці..., 5 Б=6 А... дівчині,
6 Що въ ильняний сорочці,
7 Що въ шовковому платку,
8 Що въ дротяному (?) вінку:
9 Б=7 А... лає, 10 Б=7 А... згадає. 11 Б=9 А... вівчарь..., 12 Б=
10 А, Въ мене... ватага.

(Изь Рукоп. Сборн. Кулиша).

383.

Ходжу, блужу,
Світомъ нужу!
Сильно плачу...
Не побачу!
Що не бачивъ дівчини,
Що не бачивъ рибчини,
Що люблю.
Ой хочъ бачивъ, проминуло,
Галочкою пролинуло,
Та врильця распустивши,
Та серце принудивши
Молодцю.
Ишли дівочки рядомъ.
Ще за вишнеvimъ садомъ.
Вона пісні співала,
Собі пари шукала
Молодцівъ.
— Дівчинонька молоденька,

Проси матінки стихенька,
Чи позволить ходити,
Тебе вірно любити,
Молоду.
„Ходи, ходи, мій синочку,
Люби, люби мою дочку,
То дамъ тобі талюра,
То дамъ тобі другого,
Молодцю“.
— Ой радъ же бъ я ходити,
Тебе рідненько любити,
Та собаки лихкі,
А люди не такі
Одібють.
„Якъ би схотівъ зо мною знаться,
То бъ ти собакъ не боявся;
Та прийшовъ би зараненько,
Та лежавъ би до пізненька“.
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

384.

Ой зажурилась бідная удова,
Шо не кошена зелена діброва.
— Ой не журися, бідная вдова,
Буде скошена зелена діброва.
Зберемося косарівъ двадцять чотири,
Будуть скошени всі гори и долини.
Косарі косять, а вітрець повіває.
Десь мій миленькій зъ иншою розмавляє.
„Ой годі жъ, годі зъ иншою розмавляти,
Ходи до мене вечеру вечеряти“.
— Коли сь зварила, то вечеряй здорова,
Бо мні випала та далека дорога.
„Тобі дорога, а мені шлячокъ битий;
Якъ же я буду безъ тебе, серце, жити?“
— Мні дорога рівна, тобі поперечна,
Бувай здорова, моя мила сердечна.
(Изъ Рукоп. Сборн. Руданскаго).

385.

А.

1 Не противъ дня, противъ ночи	23 А у мене сірячина,
2 Подмовляє козаць прочки	24 То те будемъ постілати,
3 Молодую дівчиноньку.	25 Молодая дівчинонько.
4 „Чи ти жь тії шляхи знаєшъ,	26 Питається дівчинонька
5 Що ти мене підмовляєшъ,	27 Въ молодого козаченька:
6 Молоденькій козаченьку?“	28 „Чимъ будемо укриваться?“
7 — Коли бь же я шляхівъ не знавъ,	29 — Якъ наступить чорна хмара,
8 То бь я тебе не подмовлявъ,	30 То вона насъ покриває,
9 Молодую дівчиноньку.	31 Молодая дівчинонько.
10 Не противъ дня, противъ ночи	32 Питається дівчинонька
11 Помандровавъ козаць прочки	33 Въ молодого козаченька:
12 Зь молодою дівчиною.	34 „Ой чимъ будемо умиваться“.
13 Питається дівчинонька	35 — Я вмиюся росоньками,
14 Въ молодого козаченька:	36 Ти вмиєшся слізеньками,
15 „Де будемо сю нічъ ночувати?“	37 Молодая дівчинонько.
16 — Ой де буде жито жате,	38 Питається дівчинонька
17 То тамъ будемъ ночувати,	39 Въ молодого козаченька:
18 Молодая дівчинонько.	40 „Чимъ будемо утираться?“
19 Питається дівчинонька	41 — Ой я утресь китайкою,
20 Въ молодого козаченька:	42 Тебе утру нагайкою,
21 „Що будемо постелати?“	43 Молодая дівчинонько“.
22 — Ой у тебе запашина,	

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Б=13 А, Питалася... 2 Б=14 А.
3 Коли будемъ мандрувати?“
4 — Тоді будемъ мандрувати,
5 Якъ поляжуть люде спати.
- 6 Б=13 А, Питалася... 7 Б=14 А:
8 „Ой де будемъ ночувати?“
9 — Тамъ, у полі скирта сіна,
10 То наша постіль біла.
- 11 Б=13 А, Питалась... 12 Б=14 А: 13 Б=21 А?“
14 — Я простелю жупанину,
15 Ти постелешъ квартируну.
- 16 Б=19 А, Питалася... 17 Б=20 А: 18 Б=27 А? 19 Б=28 А Мене
вєрие...,

20 Тебе верне людська слава.

21 Б=25 А Питалася... 22 Б=26 А:

23 „А що будемъ вечеряти?“

24 А я буду їсти булки,

25 А ти будешъ думать думки.

26 Б=31 А, Питалася... 27 Б=32 А. 28 Б=33 А? 29 Б=34 А...
рунсонькою, 30 Б=35 А... слівонькою“. 31 Б=37 А Патаалася... 32 Б=38
А: 33 Б=39 А?“ 34 Б=40 А, 35 Б=41 А.

(Борисполь, Переяславс. уѣздъ).

386.

„Дівчино, дівчино,
Дівчино прекрасна,
Чи твоя, чи моя
Доленья безтчастна?
Чи твоя, чи моя
Та безтчастна доля,
Цілувавъ, милувавъ,
Въ неділеньку стоя,
А теперъ—зоставайся здорова!
Стелеться мені
По підъ лісомъ дорога“.
— Ой тобі дорога,
Мені плячокъ битий;
Якъ мені, козаче,
Безъ тебе прожити?
„Хочъ проживешъ,

Або такъ*прогорнюешъ,
А за мною
Зъ полкомъ помадруешъ“.
Лучче я буду
Яру пшениченьку жати,
А ніжъ за тобою,
За полкомъ мандрувати.
Козаченьку мій,
Хрещатий барвіночку,
Хто жъ тобі постеле
Въ дорозі постіленьку?
„Постелеться мені
Зеленая та буркунина,
Ти жъ мені, дівчина,
Въ дорозі не мила.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулища).

387.

„Да ти думаешъ, дівчино,
Що я тебе вірно люблю?
А я тебе, молода дівчино,
Очицями проведу.
Да очицями проведу,
Брівоньками пронесу,
Ой де найбільшъ челядоньки,
Тамъ я тебе осужу“.

— Да ти до мене не ходи,
Да ти мене не люби,
Де найбільше стоить челядоньки,
Тамъ ти мене не суди.
Ти осудишъ мене разъ,
А я тебе двічі;
Де найбільше стоить челядоньки,
Плюну тобі въ вічі.

(Изъ Рук. Сборн. Кулища).

388.

„Ой горами, мій милий, горами
Переп'ята стежка чарами.
А ні прийти, а ні перейти,
Ні съ тобою говорити.“
— Тогді будешъ, мила, говорити,
Якъ я буду коникомъ іздити;
Тогді гори изійдуться,

Тогді чари розіллються,
Воронъ кониць перескочить.
• Ой есть у саду криниченька нова,
Ой есть въ неї водиця холодна;
Якъ я схочу, съ коня скочу,
Прихилюся та й нап'юся,
А съ тобою розійдуся.

(Новицкій).

389.

„Що ти, милий, въ мене хочешъ,
Якої причини?
Чи въ мене не чорни брови,
Чи очі не сиві?
Брови чорни, очі сиві, личко румянее;
Чого жъ тобі, мій миленькій, та не коханее.“
— Нехай буде твое личко, якъ въ саду калина,
Ой що взглянуть мої очі, то съ серцю немила.

(Новицкій).

390.

. . . . .
Таки, серце, ходи,
Мене вірне люби.“
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірне любити,
Въ тебе ворота скриплять?
„Я воротамъ дорожу,
Кружокъ лоу положу.
Таки, серце, ходи
Мене вірне люби.“
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірно любити,
Въ тебе собаки зли?
„Я собаки покормлю,
Покормивши зажену.

Таки . . . . .
— Якъ до тебе. . . . .
Въ тебе кицька лиха?
„Кицьки въ-дома не мае,
За мишами ганяе;
Таки. . . . .
— Якъ . . . . .
Въ тебе миши лихи?
„Коли мишей боісься,
На воротяхъ повісься,
И до мене не ходи,
Мого серця не суши,
Цуръ твоїй голові,
И не снися мені.

(Ушицкій уѣздъ).

391.

Розвивайся, сухий дубе,
На чотири листи.—
У козака три дівчини,
Немає користи.
Одна пішла вь осень замужь,
Друга у м'ясниці;
А зь третюю женихався,
Та иде вь черниці.
Пішла жь би я вь черниці,
Да, Боже мій милий,
Остається у Локоткахъ
Козакъ чорнобривий.

Ой сегодня у Локоткахъ,
А завтра у Клишки—
Подарую миленькому
На застіжку стрічки.
— Носи жь ти їх, мій миленькій,
Да не вихваляйся;
Якь не будешь вихваляться,
Не змогу розстаться.
Носи жь ти їх, мій миленькій,
Да не вихваляйся;
Бо якь станешь вихваляться,
Годі зо мной знаться.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

392.

Вь огороді хмелинонька
Грядки устилає—
Промежь людьми дівчинонька
О, горько ридає.
Що жь хмелина зелененька,
Що не вьється вгору?

Що молода жь дівчиненька
Проклинає долю?
Якь хмелині вгору виться,
Тичини не має!
Якь дівчині не журиться,
Козакъ покидає.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

393.

„О, зрада чорни очи, зрада —
А що жь бо ти казавъ, то все неправда.
Що ти, милий, гадаешь-думаешь,
Подобнось ти мене покинуть маешь.
Коли покидаешь, покинь хліба істи,
А шобъ тобі тяжко було сісти.
Хоць ти вийдешь и гирья, и поділля,
То таки не знайдешь надъ мое подвірья;
Хоць ти знайдешь сь кіньми и волами,
То таки не знайдешь сь чорними бровами;
Хоць ти знайдешь на личку білійшу,
То таки не знайдешь надъ мене милійшу;
Хоць ти знайдешь на личку рум'яну,

То таки не знайдешь надъ мене кохану;
Хощь ти знайдешь, щобъ добре робила,
То таки не знайдешь, щобъ тебе любила.
Зоставь мені фрачокъ гранатовий,
Що бь я пам'ятала, що ти чорнобровий“.

— На що жь, моя мила, zostавляти,
Будешь ти мене и такъ пам'ятати.

„Зоставь мені синій жупаночокъ,
Щобъ я пам'ятала, якій твій станочокъ“.

— На що жь, моя мила, zostавляти,
Будешь ти мене и такъ споминати.

„Купи мені золоти вудила,
Щобъ я твого коня до води водила“.

— На що жь маю, мила, купувати,
Будешь же ти ёго и такъ напувати.

„Купи мені новее відерце,
Щобъ я напувала твого коня, серце“.

— На що жь маю купувати,
Будешь же ти ёго и такъ напувати.

(Ушицкій уѣздъ).

394.

Ишовъ милнй відъ милоі—війшовъ місяць високо,
Дивилася дівчинонька, чи ввійшовъ далеко.

Ввійшовъ я штири милі поля,
Закрічала дівчинонька: „гірка моя доля!
Вернися, козаче, годі ся гнівати“.

— Не вернуса, дівчино, бо нема до кого;
Якъ я стоявъ підъ віконцемъ, ти мала иншого.

„Не мала я, миленькій, не мала, не мала;—
Просивъ хлопець розмарину, я му вікономъ дала“.

(Ушицкій уѣздъ).

395.

Ой у броду, ой у броду, брала дівчинонька воду;
Тамъ козаченько коня наповас,

Зь дівчиною та й розмовляє:

— Коли бь мені дубивъ човенъ,

Коли бь мені веселечко,

Сивъ би, поїхавъ на той березечокъ,

Де дівчина, мое сердечко.
Горе жь тому возаченью,
Що дві дівчини вохає:
Ще якъ одна та чорнявая,
А другая та білявая.
А вінъ съ тою чорнявою,
Цілується, обвімається;
А тая біленька, що серцю миленька,
Слізеньками обливається.
Иде возакъ дубровою,
Шабелькою підперається,
А за нимъ дівчина, за нимъ чорнобрива,
Слізеньками обливається.
Зеленая дубровонька очеретомъ перетигана;
Вчора була дівчинонька, а сёгодня перекликана—
(Изь Рук. Сборн. Кулиша).

396.

Щобъ я була тее знала,
Що я теперъ роздумала:
Лучче було не пізнати,
Якъ пізнавши, покохати.
Я думала, такъ якъ люди,
Може добрий... нехай буде!
А вінъ мислить що иншого:
Глядить, бачу, грошей много.
Хтіла-мъ ёго шанувати,
Свое серце ёму дати,

А вінъ собі розібравъ,
Розгладівся, да й не взявъ.
Теперъ такий світъ наставъ,
Яку небудь зъ грішми взявъ,
А якъ скоро мало грошей,
То не візьме, хоть хороша.
Чи то мила, чи то гожа,
Чи то красна, коби розжа,
Чи розумна—не питай,
Тільки много грошей дай!...
(Изь Рук. Сборн. Кулиша).

397.

Ой погубила орлиця дітей,
Объ доріженьку б'ється:
Знати возака, превражого сина,
Що зъ дівчини сміється.
„Чи ти богатий, чи гордоватий,
Чи високо несешся;
А чи ти жь мене да вірненько любишь,
Чи ти зъ мене смієшся?“
— Я не богатий, не гордоватий,

И високо не несуся;
Я жъ тебе люблю и любити буду,
Я зъ тебе не сміюся.
Ты василечку, широкій листочку,
Часть тебе соривати:
Вірнеє мое жениханнечко,
Часть тебе забувати.
Ой скриплять, риплять мої ворітечка,
Не могу я їх заперти;
Кого вірне люблю, ще й любить буду,
Не забуду до смерті.
Ой пливе судно, зъ-підъ мора видно,
Зъ підъ ёго вода стиха:
Ой хто не знає та жениханнечка,
Той не знає лиха.
Ой попливъ, попливъ та мій миленькій
Все тихою водою,
Шапочки не знявъ, рученьки не давъ,
Не попрощавсь зо мною.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

398.

„Дівчино, дівчино
Зъ ясними очима,
Чого плачешъ, чого тужишъ,
Що то за причина?“
— Ой тужу жъ я, тужу,
Ще й плакати буду;
Тебе жъ, мое серденько,
По вікъ не забуду.
Буду Бога я молити,
Щобъ ти бувъ и счастливий,
Чи зо мною, чи зъ другою
По вікъ мені милий.

Якъ не хочешъ, серце мое,
Дружиною бути,
То дай мені таке вілля,
Щобъ тебе забути.
„Есть у мене таке вілля
Близко перелазу,
Якъ дамъ тобі напшиться,
Забудешъ відъ разу.“
— Буду пити, буду пити,
Капельки не шпуну,
Тоді тебе я забуду,
Якъ очи заплющу.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

399.

Ой не вийся, хмелю, ой не вийся, хмелю,
Ти не вийсь по долині—
Чутко козаченька черезъ три городи,

Що ходить до дівчини.
У дудочку грає, хороше співає,
Мое серденько в'яне.
За тимъ воно в'яне, за тимъ воно в'яне,
Що милий двіръ минає;
За тимъ вінъ минає, за тимъ вінъ минає,—
Що подружка отб'їває.
Дамъ тобі, подружка, дамъ тобі, голубка,
На становъ полотенця;—
Не стій зъ моїмъ милимъ, милимъ чорнобривимъ,
Да не край мого серця.
Дамъ тобі, подружка, дамъ тобі голубка,
Да ще й на рукава:
Колись була вірна, колись була вірна,
Теперъ стала лукава.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

400.

Горе мині на чужбині:
Зовуть мене заволокою,
Велять мені да Дніпромъ плисти,
Дніпромъ річкою да глибокою.
Чи мені жъ брести, чи мені плисти,
Чи мені зъ горя утопитися?
Бідна жъ моя да головонька,
Що ні єь кому прихилитися.
Єсть у мене да родинонька,
А тамъ живуть три дівчиноньки:
Чорнявая та білявая,
Та ще й руда да не гарная.
Зъ білявою женихаюся,
А съ чорною повінчаюся,

А зъ рудою та не гарною
Пойду, пойду розпрощаюся.
Половина садівъ цвіте,
А другая осипається:
Одна пара до вінця иде,
А другая розлучається.
Не всі жъ то ті сади цвітуть,
Що весною розвиваються,
Не всі жъ тії до вінця идуть,
Що вірненько женихаються.
Чи я тобі не казала,
Яєь стояла підъ повіткою:
Не йди, милий, та у Кримъ по сіль,
Бо застанешъ підъ наміткою...

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

401.

Ой черезъ садъ дорога
Да до мого ворога;
Хочъ не кличу, все чує:
Нехай стилій ночує.

Ой черезъ садъ стежечка
Да до мого сердечка;
Кличу, кличу—не чує:
Нехай здоровъ ночує!

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

402.

А.

1 Ой піду жъ я лугомъ, лугомъ,	11 Сівъ на плужокъ та й думає,
2 Тамъ мій милий оре плугомъ.	12 Що погану жінку має.
3 Оре плугомъ, кіньми боронить,	13 — А хто жъ тобі та то винень,
4 Вінъ до мене не говорять.	14 Що ти чорний, чорнобривий,
5 Понесу я ёму їсти,	15 А я руда родилася,
6 Чи не скаже мені сісти;	16 Чорнявому судилася.
7 Понесу я ёму пити,	17 Не сватавъ ти мене въ ночи,
8 Чи не буде говорити?	18 Не витягли тобі очи;
9 Вінъ напився и наївся,	19 Сватавъ ти мене въ день білий,
10 Сівъ на плужокъ—зажурився,	20 Гарний хлопець молодий.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=... темнимъ..., 2 Б=2 А.
3 Самъ вінъ оре самъ погонить,
4 Б=4 А Ще й...
5 Ой піду я до дому,
6 Б=5 А Принесу..., 7 Б=6 А. 8 Б=7 А. Принесу...,
7 Б=8 А. 8 Б=9 А.
9 И на мене не дивився.
10 Якъ би була дурня не любила,
11 Була бъ собі спокоємъ жила.

(Ушицкій уѣздъ).

403.

Одъ Дударівъ до Чернишівъ дорога розлога,
Туди моя поїхала любая розмова.
„Ой вуди жъ ти одъїзжаєшъ, сивобривий орле,
Ой хто жъ мене та безъ тебе сей вечеръ пригорне“.
— Пригортайся, дівчинонько, другому такому,
Та не кажи тії правди, що мені самому.
„Ждала вечеръ, ждала другій,—тебе не діждати,
Та мусила нелюбові всю правду сказати.
Ой не видно того села, тільки видно грушу,

Туди мою що вечора пориває душу.
Ой не видно того села, тільки видно крести,
Туди мені любо-мило оченьками звести.“

(Новицкій).

404.

На що мене зачипаешъ,
Коли собі иншу маешъ?
Мені сусіда казала,
Що відъ тебе перстня мала.
А сусідці перстень даешъ,
На що жъ мене зачипаешъ?
Я не вмю такъ якъ ти,
По двохъ разомъ любити.
Коли мене вірно любишъ,
Не кажи нікому,

Бо то люди рознесуть,
Якъ вітеръ солому.
Коли ходишъ, то ходи,
Коли любишъ, то люби,
А не любишъ, то й не смійсь,
Матері твоїй бісь!
Ой матері твоїй бісь,
А батькові двічи, —
Коли любишъ, то люби,
А не лізь у вічи.

(Великія Святинки, Васильевск. у).

405.

Не одчуняй, дівко, двері,
Не до тебе иду;

Якъ я буду женитися,
Собі кращу знайду.

(Новицкій).

406.

„Ой не ходи по лёду, бо увалишся—
Чи ти мене вірно любишъ, чи ти чванишся?
— Якъ тебе не люблю, скарай мене Боже,
Буду тебе ціловать поки сонъ изможе.
Вже й націлувався, вже й намиливався,
Якъ у саду соловейко та й нащобетався.
Було въ мене три орішки, та всі роскотились,
Було въ мене три женихи, та всі поженились.
Одинъ оженився, другий заручився,
А третёго чорти взяли, щобъ не волочився.
На тарільці три лини, прийди, серце, прилени,
Прийди, прилени, до серденька пригорни.

(Новицкій).

НЕСЧАСТНАЯ ЛЮБОВЬ.

407.

У Полтаві на риночку
 Пьють козаки горілочку;
 Пили жь вони, гуляли,
 На шинкарку гукали:
 — Шинкарочка молода,
 Повірь меду й вина.—
 „Не повірю, не продамъ,
 „Бо на тобі жупанъ дранъ“
 — Хочь на міні жупанъ дранъ—
 Єсть у мене грошей джбанъ.—
 „Якъ у тебе грошей джбанъ,
 Я за тебе дочку дамъ;
 А дочку, не наймичку,
 Присталую панночку.
 Якъ вона заговорить,
 Мовь у дзвони задзвонить;
 Якъ вона засміється—
 Мовь Дунай розіллється!“
 У суботу змовлялись,
 А вь неділю звінчались,
 А зь вінчання вертались,
 Свого роду питались:
 — Скажи міні, серденью,

— Якого ти родоньку?
 „Я зь Києва Петрівна,
 По батькові Йванівна.“
 Скажи міні, серденью,
 Я кого ти родоньку?“
 Я зь Києва Петренко,
 По батькові Йваненко!
 Який теперь світь наставъ,
 Що брать сестри не пізнавъ!
 — Ходімъ, сестро, горою,
 Розсіємось травою;
 Ходімъ, сестро, степами;
 Розсіємось цвітами!
 Ой ти будешь жовтий цвітъ,
 А я буду синій цвітъ!
 Будуть люде косити—
 За насъ Бога моїти;
 Будуть люде цвіти рвати—
 Изъ насъ гріхи збирати.
 Стануть люде казати:
 Отсе жь тая—травця:
 Що зь братікомъ сестриця!

(Изъ Рук. Сборн. Н. И. Костомарова).

408.

Ой зійду, я зійду на гору крутую,
 Стану-подивлюся на річку биструю.
 Ажь мій милий іде сухою-водою,

Зъ милою другою!
А я, молодая, та й не журилася:
Стою за лозами, вмиваюсь слёзами;
Стою за густими, умиваюсь дрібними.
Ви, густні лози, ви розвивайтеся!
Ви, дрібні слёзи, ви розливайтесь!
Нехай я побачу, за кимъ слёзно плачу,
Нехай розсмотрюся, за кимъ я журюся!

(Полтавск. губ., изъ Рув. Сборн. Н. И. Костомарова).

409.

Казавъ братъ сестриці: „не становись на кладку“.
Сестрица не слухала, на кладку ступила;
Кладочка схитнулась, сестриця втонула;
Якъ потопала—три слова сказала:
— Не рубай, братику, білої березоньки;
Не коси, братику, шовкової трави,
Не зривай, братику, чорного терну:
Білая березонька—то я молоденька;
Шовковая трава—то моя руса коса
Чорний терень—то мої чорні очи.

410.

Ромунъ—зілля, ромунъ—зілля по дорози ростилається;
Десь мій милий чорнобривий черезъ людей поклоняється.
А що жъ мені по ромуну: ромунъ цвіте—ягідокъ нема;
А що жъ мині по поклону, коли ёго самого нема.
Ой вишнино-черешнино, чомъ ти листу не пускаєшь?
Молодая молодице, на що слёзи проливаєшь?
Тимъ я листу не пускаю, бо люгую зіму маю,
Тимъ я слёзи розливаю,—невірного друга маю.

(Изъ Волынск. губ.).

411.

А.

- 1 Чи це жъ тая кривпченъка, що голубъ купався?
- 2 Чи це жъ тая дівчинонька, що я женихався?
- 3 Ой жаль мені буде, візьмуть її люде,

- 4 У же жъ вона моя не буде,
- 5 Не доля моя!
- 6 Чи це жъ тая криниченька и ключъ и відро?
- 7 Уже жъ мене дівчинонька забула давно.
- 8 Ой жаль мені буде, візьмуть її люде,
- 9 Вона моя не буде,
- 10 Недоля моя!
- 11 Уже жъ до тої криниченьки стежки заросли;
- 12 Уже жъ до меї дівчиноньки старости пішли.
- 13 Ой жаль мені буде, візьмуть її люде...
- 14 Уже съ тої криниченьки орли воду п'ють;
- 15 Уже жъ мою дівчиноньку вінчаться ведуть;
- 16 Одинъ веде за рученьку, другій за рукавъ,
- 17 Третій стоїть, руки ломить, любивъ та не взявъ;
- 18 А четвертий якъ дочувся, та й не обідавъ,
- 19 Запрігъ коня вороного, та й одвідавъ.
- 20 Ой жаль...
- 21 Уже жъ тая криниченька давно заросла,
- 22 Уже жъ моя дівчинонька и заміжъ пішла.
- 23 Ой жаль и не мало,—
- 24 Любивъ козакъ дівку зъ малу,
- 25 Любивъ та й не взявъ.

(Д. Колюшна, Миргородска у.).

Б.

- 1 Сивий коню, а біла грива,
- 2 Завези жъ мя, занеси жъ мя, де моя мила.
- 3 Ой прихавъ підъ віконце вдаривъ копитами:
- 4 Вийди, дівчинонько съ чорними бровами.
- 5 Ой не вийшла дівчинонька, вийшла її мати:
- 6 „Кому треба моїй дівки, най иде до хати“.
- 7 Відтворивъ сїни, відтворивъ хату: — дай води напиться,
- 8 Хорошую дочку маешъ, позволь подивиться.
- 9 „Ой въ саду криниченька, иди води напийся,
- 10 Моя дочка на гуляння, иди подивися“.
- 11 Прийшовъ козакъ до коршми, дівчина гуляє,
- 12 Не одному гультяєві серденько ся уриває.
- 13 Ишовъ козакъ изъ коршомкя, підкївками вреше;
- 14 За нимъ дівчинонька русу косу чеше.
- 15 — Дівчинонько, запліти въ дрібниці,

- 16 Якъ я піду въ салдати, ти підешъ въ черниці.
- 17 „А въ черницяхъ добре жити, нічого робити,
- 18 Лишь туга мому серденьку, що ся ні съ кімъ любити“.
- 19 Любивъ же я дівчиноньку, мало не достану,
- 20 Бо боюся, щобъ не стративъ дівчину кохану.

21 Б=1 А А де жъ...? 22 Б=2 А А де же... въ ній кохався? 23 Б=1 А А де жъ... голубка пила?

24 А де жъ тая дівчинонька, що мене любила?

25 Б=6 А У же жъ тая... та й зачачена; 26 Б=7 А... тая... та заручена. 27 Б=6 А Уже жъ тая... мохомъ заросла.

28 Любивъ же я дівчиноньку, за иншого пішла.

29 Якъ тяжко каменіві протівъ води плисти,

30 Любивъ же я дівчиноньку — не маю користі.

(Ушицкій урядъ).

В.

1 В=1 А... я воду пивъ? 2 В=2 А... що люблю й любивъ? 3 В=3 А, 4 В=5 А! 5 В=1 А? 6 В=2 А? 7 В=6 А Ой се жъ...; 8 В=7 А.

9 Засипалась криниченька золотимъ піскомъ,

10 Злюбилася дівчинонька зъ другимъ козакомъ.

11 В=8 А;

12 Уже жъ мою дівчиноньку сватати прийшли,

13 Шумлять верби, що надъ тою криницею ростуть,

14 В=11 А... до церкви...; 15 В=12 А, 16 В=13 А... сердце болят...

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

Г.

1 Викопавъ я криниченьку, викопавъ я дві—

2 Викохавъ я дівчиноньку людямъ не собі.

3 Коло тої криниченьки кручождь и відро;

4 Й а вже жъ мойй дівчиноньки не видно.

5 Коло тої криниченьки соломка лежить —

6 Г=17 А... по воду біжить. 7 Г=10 А Коло...; 8 Г=11 А... до шлюбу...; 9 Г=12 А, 10 Г=16 В... вьяне!

11 Привели її підъ церковку: „теперь ти моя“.

12 Вона ёму відповіла: „неправда твоя“.

13 Привівъ її до престола: „теперь ти моя“.

14 Вона ёму відказала: „неправда твоя“.

- 15 Закладає срібний перстень: „теперь ти моя“.
- 16 Вона ёму...
- 17 Закладають царській вінець: „теперь ти моя“.
- 18 Вона стала, заплакала: „неволя моя, несчастливая“.

(Ушицкій уѣздъ).

Д.

- 1 Ой пудъ вишнею, пудъ черешнею, тамъ мій мвлий лежить,
- 2 Сваржатыя на головку, що головка болить:
- 3 Болить мені головонька, самъ не знаю чого;
- 4 Полюбивъ я хорошу дівчину, самъ не знаю для кого.
- 5 Ой си (?) доброму чоловікові—суди, Боже, ii,
- 6 А си якому пройдисвітові—сжался, Боже, ii.
- 7 Д=1 Г... у себе на дворі;
- 8 Гей ци не прийде хороша дівчина по водицю ко мні.
- 9 Ой у недленьку пораненьку дрібний дощикъ имрить,
- 10 Д=6 Г... хороша дівчина...
- 11 Ой прибігши підъ оконечко, на дзень-добрий дала.
- 12 Ой на дзень-добрий, Ясюню надобний, уже я не твоя.
- 13 А въ недленьку рано-пораненьку въ барабани бють;
- 14 Д=8 Г... хорошу дівчину... 15 Д=12 А... а другому жаль; 16 Д=10 Г
А третёму ся... крає...

(Полоски, Бѣльск. у.).

Е.

- 1 Е=1 Д... возакъ..., 2 Е=2 Д... ёго... 3 Е=3 Д... либонь же я вмру,
- 4 Зостається любая дівчина та не знаю кому:
- 5 Якъ якому товаришу, то не жаль мені,
- 6 А якъ другому чужому, то жаль же ii.
- 7 Якъ дівча почувла, тяженько здихнула,
- 8 Та не пішла за якого знала,
- 9 А кого не знала, тому ся достала.
- 10 Е=1 Г... въ свого батьва на подвірью, 11 Е=8 Д... любая... воду
брати...
- 12 Ой надлетіло два голуби сивихъ, посідали пити.
- 13 Е=8 Г... любую дівчину... 14 Е=12 А... за білу..., 15 Е=13 А...
жалбно плаче...

(Ушицкій уѣздъ).

Ж.

1. Просуну я да кватирочку, ажъ кладочка движить.
2 Ж=6 Г.
3 Просуну я да кватирочку, ажъ кладочка вросла
4 Ж=6 Г... зъ водою пришла. 5 Ж=10 А Просуну я да кватирочку,
ажъ..., 6 Ж=14 Д... люблю... 7 Ж=12 А, 8 Ж=10 Г... глянє...
(Изъ Рус. Сборн. Кулиша).

412.

Ой часъ, мати, жито жати—	Перебула поговірь,
Колось похилився,	Перебуду й славу.
Пора мене заміжъ дати,	Не лай мене, моя мати,
Голось змінився.	Ніколи ні за що,—
Похилився колосочокъ,	Полюбила возаченька
Ще й житня солома—	П'яницю й ледащо.
Змінився колосочокъ,	Самъ ледащо, самъ ледащо,
Ще й тихні слова.	Ледачого й батька,
Надъ моїми ворогами	Тільки ёго розкрасила,
Чорна хмара стала;	Що сивая шапка.
А на мене молодую	Шапка сива, шапка сива,
Поговірь и слава.	Жупанъ по коліна,
А я тую чорну хмару	Жупанина по коліна,
Рукавомъ розмаю;	Самъ парень до діла.

(Д. Калюшна, Миргородск. у.).

413.

Ой вийду за гай—	И раду радять:
Та все чужий край,	Ой не биймося,
Стану подивлюсь	И не лаймося:
Та й запечалюсь,	Живімъ хороше—
Піду въ садъ зеленъ,	Повінчаймося.
Я тамъ прохожусь.	Зашумівъ сокілъ
Ой підъ вишенькою,	Изъ за крутихъ гіръ,
Підъ черешенькою,	Розбивъ, розлучивъ
Сидить сизъ голубъ	Пару голубівъ.
Изъ голубкою.	Голуба убивъ,
И пють, и ідять,	Голубку влюбивъ;

Узяв голубку
За білу ручку,
Привів до дому,
Пустив додолу;
Насипав пшениці,
Въ кубочокъ водиці.
— И пий, голубочко,
И їжъ, голубочко.
Не пье голубка,
Не їсть голубка,
Все въ вишневий садъ
Плакати ходе.
Полетів сокілъ,

Привів голубівъ:
— Вибирай, голубко,
Якого ти хочъ.
Вибрала голубка.
„Такі й крилячка,
Таке й шр'ячко,
Така й голова,
Якъ въ мого була;
Не такъ цілує,
Не такъ милує,
Не такъ пригорта,
Не такъ обніма!...“

(Новицкій).

414.

Зъ-за гори, гори
Ідуть мазури;
А мій мазурочокъ
Привезе мені віночокъ
Съ чистого злата.
Вінъ іде, іде
Прямо на мій двіръ.
Стукъ, брязъ въ віконечко:
„Вийди, вийди, коханочко,
Дай коню води“.
— Не веліла мати
Коню води дати;
Мні матуся заказала,
Щобъ я пана не кохала,
Матусі боюсь.

„Матусі не бійсь,
Сідай на мій візъ.
Сімъ паръ свихъ коней,
Сама сидить, яко пані,
Та буде моя“.
Туди їхали,
Люди питали:
Ой що то за дівчина,
Ой що жъ то за кохана
Іде съ панами.
— Ой іду жъ я, іду,
Та на свою біду:
Єсть у ёго жінка, діти,
А на мене молодую
Любо поглядіти.

(Новицкій).

415.

Ой горе, горе, якъ нерідная мати,
Аще гірше, якъ невірная дружина;
Вона жъ мене зсушила, изв'ялила.
Ой та саду я край віконечка прасти,

Та пушу я волоконце въ віконце,
Подивлюся, чи не сходило сонце.
Я жъ думала, що то сонечко сходить,
Ажъ мій милий та по риночку ходить,
Чужу милу та за рученьку водить;
Чужу милу та цілує й милує,
А на мене нагайку готує.
Ой нагаечка та изъ трохъ дровивъ звита—
Будешъ, мила, що неділеньки бита.
Охъ нагаечка дуже товстий дріть,
Якъ ударить, болить серце и живіть.
Ох нагаечка изъ кілочка не спадає
Тонкій, білий рукавичкь одъ слізокъ не висихає.

(Д.- Колюшна, Миргор. у.).

416.

Та матусенько жъ моя, та колибъ же ти знала
Та що мені молодому за пригода стала.
Та стала ся причинна, а що я й сиротина,
Якъ у чистому полі билина.
Та вітеръ повіває, билнну хилає;
А мені молодому пароньки немає.
Та по надъ річкою, по надъ бистренькою,
Ой тамъ сидівъ сизий голубонько та й зъ голубонькою.
Та й голубонько гуде, а голубка ворочече—
Либонь голубъ голубоньку повинути хоче.
Та голубонько жъ сизий, та який неправдивий,
Промовъ, промовъ словце, утішь мое серце“.
— Окипіло серце мое горячою кровью,
Ой радъ би жъ я говорити, слова не промовлю.

(Д. Колюшна, Миргородск. уѣзда).

417.

Виряжала мати сина та на косовицю,
Зачесала ёму чорні кудрі ажъ на потялицю.
„Яжъ думала, мій синочку, що будешъ косити,
А ти винувъ въ косу въ росу, та й ставъ голосити“.
— „Ой коли бъ ти, мати, знала, що то за досада,

То ти бь мене оженила, щобь була отрада".
— Женись, женись, мій синочку, бери жінку любову,
Цілуй її, милуй її, якъ голубь голубку.
Ой ти, сину, сину, ти, дитино моя,
Не пий, не пий такъ рано горілки, бо зійдешъ зъ ума.
„Якъ горілки не пий, то й у світі не жить;
Зь невірною дружиною горе въ світі жить.
Якъ горілки напьюсь, то й ума наберусь,
Зь невірною дружиною тоді помирюсь.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

418.

А підь листомъ трава зь ростомъ, нею вітеръ гонить—
Чогось моя мила третій вечоръ не говорить.
„Ой говори, дівчинонько, говори зо мною.
Бо я зь жалю умру за тобою".
— Ти умрешъ изъ вечора, а я умру въ ранці,
Скажимося поховати обое въ єдний ямці;
Скажимося поховати вкупку головами,
Щоби люди дивилися,
Якъ ми, серце, любилися;
Скажимося поховати,
Ще й крестъ закопати,
Щоби люди дивилися,
Якъ ми, серце, любилися.

(Ушицкій уѣздъ).

419.

— Гей на току вишня, чому не черешня?
Любишь мя, кохаешъ мя, чому не візьмешъ мя?
„А я тую вишню подрубати мишлю
А до тебе старостоньки пришлю".
— Гей на горі, горі соколи літають;
Вже наши молодні літа ся минають.
Гей піду я въ садъ прохожуся,
Де найвища деревина, стану подивлюся;
Вирву жь бо я квітку та пустю на воду.
Та пливи та й до роду,
Тамъ буде ненька води набирати.

Зачерпнула зъ рожи квітку:

„Чи ти, моя дочко, три годи лежала,“

Чи два боліла, що квітка зів'яла?“

— Не лежала ні дня, ні години,

Лишь сухоти та згрисоти на личку змарніли.

(Ушицкій урядъ).

420.

Идуть корови зъ діброви, а овечки зъ поля,

Якъ дівчини не любити, коли чорноброва.

Въ кінці греблі шумлять верби, що я насадила,

Нема того миленького, що я полюбила.

Нема ёго у цімъ селі, нема ёго тута,

Вже жъ поросла по сліду шальвія и рута.

На шальвію воду грію, на руту не буду;

Розсердила миленького, просити не буду.

Нехай ёго ти просять, що греблі розносять,

Нехай ёго ті благають, що въ болоті грають.

Ти великий, я маленька — не зійдусь съ тобою;

А хоть зійдусь, хоть не зійдусь, не повинчаємся,

Тільки серцю и порадоньки, що женихаємся.

(Д. Колюшна, Миргородск. у).

421.

За Дунаємъ за тихенькимъ

Брала дівча лёнь дрібненькій;

Брала, брала, та й стелила,

До тихого Дунаю говорила:

— Тихій Дунаю, тиха вода,

На кого жъ ся востану, молода?

Чи попові, чи дякові—суди, Боже;

Якъ якому лайдакові—не дай, Боже,

Дала моя мати за лайдака,

Розійдеться худобонька, хоць би яка.

Біда, мамцю, біда, любцю, зъ бідюю,

Волила би мъ наложити головою.

Я вже своїй мамці на городі

Посадила зелений явіръ въ городі.

А хто буде явіръ поливати,

Той буде мене споминати:

— Де ся діла тая дочка,

Що садила, підливала яворочка?

(Ушицкій урядъ).

422.

Сива зозуля въ гай полетіла,

На калину сіла та й стала кувати.

Кого вірне люблю, той за плечима,

Кого ненавижу, той передь очима.
Цосію я конопельки та вкрай доріженьки;
Сама не беруться, мені не даються.
Наберу я горошку, та й тручу по гаю—
Відай, мое серце, пропазь візь съ тобою.
Наберу я другу, та й тручу у жито—
Чогось мое серце якъ ножемъ пробито.

(Ушицкій угадъ).

423.

Болять моя голівонька
Відъ самого чола,
Не бачила миленького
Сёгодня и вчора.
Ой бачиться не журуся,
Въ тугу не вдаюся,
А якъ вийду за ворота, —
Одъ вітру валюся.
Ой бачиться, що не плачу—
Сама слёзи ллютья:
Одъ милого нема людей,
Одъ нелюба шлютья.
Нема мого миленького,
Нема мого сонця;
Ні съ кимъ мені розмовляти,
Сидя у віконця.
Нема жъ мого миленького,
Що каріє очі,
Ні съ кимъ мені розмовляти
Въ темненької ночі.
Зелененький барвіночку,
Стелися низенько;
А ти, милий, чорнобривий,
Присунься близенько!
Зелененький барвіночку,
Стелися ще низче;
А ти, милий, чорнобривий,
Присунься ще близче.

Нема мого миленького,
Нема ёго тутя;
Посходила по слідочкамъ
Шавлія и рута.
Я шавлію пересію,
Руту пересажу;
Таки свого миленького
Къ собі перенажу.
Я шавлію пересію,
Руту пересмичу;
А до себе миленького
Таки перекаличу.
Да вже жъ мені не ходити,
Куди я ходила,
Да вже жъ мені не любити,
Кого я любила.
Да вже жъ мені не ходити
Ранкомъ по-підъ замкомъ;
Да вже жъ мені не стояти
Изъ моїмъ коханкомъ.
Да вже жъ мені не ходити
Въ ліски по орішкы;
Да вже жъ мені минулися
Дівочкы смішки.
Шкода жъ моїй уродяньки
Високого росту,
Пришлось мені утопитися
Зъ високого мосту.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

14*

424.

Ой піду я въ лісочокъ, вирву листочокъ,
Буду закривати милого слідочокъ,
Щоби пташки не збродили,
Щоби мого миленького инши не любили.
Ідна любила — коника купила,
Друга любила — сідельце купила,
А третя кохала — вечеряти му дала.
„Вечеряй, возаче, ще дамъ хліба скибку;
Ой, серце возаче, може не маєшъ жінку.
Жий, серце зо мною“.
— Охъ маю я жінку и діточокъ двое,
Жаль ми повідати, бо мя серце болить.

(Ушицкій уѣздъ).

425.

Оре мужикъ, на шляхъ виганає;
Молода дівчина жито дожинає.
„Ой жни, дівча, жито, ой жни, не дивися,
Скоро доженешъ жито, я буду женився“.
— Ой женися, дурню, женися,
На мене, дівчину молоду, не дивися.
Ой въ чистимъ полі церковця стояла,
Молода дівчина зъ нелюбомъ шлюбъ брала;
Ой якъ шлюбъ взяла, тоді заплакала:
—Доле несчастлива, чого мѣ ся дочекала.

(Ушицкій у. и Новецкій).

426.

Шуміла береза, якъ я нею іхавъ;
Плакала дівчина, якъ нею занехавъ.
Чорни очи маю, та й не оженюся;
Дівчата не люблять, піду утоплюся.
Не люблять дівчата, ані молодці,
Піду утоплюся въ глибокій вирниці.
—Ой стій, не топися, марне душу згубишъ;
Скажи перше правду, котру вірно любишъ?...
Було не копати підъ порогомъ ями,

Було мя не брати відъ тата и мами,
Було не рубати зеленого дуба,
Було мя не брати, коли я нелюба.
Ой мати, мати, калиновий цвітъ,
Зав'язала-сь мені за нелюбомъ світь.
(Ушицкій увздъ).

427.

Чи я не щаслива, чи не чорнобрива,
Чи жъ то моя доля нещаслива.
Ой гаю мій, гаю, великій розмаю,
Якъ я впущу голубочку, вже жъ їй не спіймаю.
— Пусти жъ мене, мати, въ гай погуляти,
Може мені Богъ поможе голубку спіймати.
Хоць я и спіймаю, то вже не такую,
Що пригорну до серденька та вже не щирюю.
Туга за тугою, журба за журбою;
Дала-сь мене, моя мати, замузьь молодюю.
Не нагуляла-м'єся, не находила-м'єся,
Тільки молоденька щомъ нажурилася.
Пусти жъ мене, милий, голубоньку сивий,
Пусти мене, милий, до броду по воду,
Най ся подивлюся на свою вроду.
„Не пустю тя, мила, до броду по воду,
Бо ти відвідаєшъ ажъ до свого роду,
Скажешъ своему роду за свою пригоду“.
— Хоць, милий, піду та до свого роду,
Не скажу я роду за свою пригоду;
Хоць будуть шигати, не буду казати;
Обіллять дрібни слёзи, а я вийду съ хати.
(Ушицкій увздъ).

428.

А въ мого милого хата підъ горою,
А садъ надъ водою.
Пусти мене, милий, въ той садъ погуляти,
Бігъ-ме, що не буду твоїхъ ягідъ рвати.
Я вирву квіточку изъ виноградочку,
Пущу до матінки въ подаруночку.

А тая матінеа въ віконці сиділа,
На мою квіточку такъ дуже гляділа.
„Ой десь моя дочка въ недугі лежала,
Що її квіточка на воді зівъяла“.
— Не лежала-мъ, мамцю, ні дня, ні години;
Зсушила, звъялила негідна дружина.
Сина не женила, дочки не віддала,
А вже жъ тебе, матінько, літами догнала.
Якъ женю сина, не прибуде сила,
Якъ віддамъ дочку, печаль на сердечку.

(Ушицкій уѣздъ).

429.

Ой вийду я до Дунаю,
Стану, подумаю;
Стану, подумаю,
Що долі не маю.
Що жъ я, бідний, діятъ маю?
Ой піду я у коршомку
Горілки напиться;
Бо на моїмъ щось серденьку
Гадиною вьється.
А все то мні наробила
Милая дівчина,
Що віддалась учора

За багача сина.
Ой, оріше зелений,
Ти посажений густо...
Кого я любила,
Та ще й вірне вохала,
То все то даромъ та пусто.
Ой, оріше зелений,
Ти посажений рідко...
Кого жъ не любила,
Ще й не кохала,
То присудивъ мені дідько.

(Изъ Рус. Сборн. Руданскаго).

430.

Ой у полі деревенька
Ні велика, ні маленька.
Ой у вдові три дочки-паняночки:
Одна Саша, друга Маша,
А третя Катерина,
Та й та слави наробила:
Иванюшу полюбила,
Иванюшу челядина.
А до Каті Ваня ходить,
Безъ расчоту деньги носить:

Якъ не рубъ, то полтину,
А ні, бумажечку синю.
Повівъ Катю у садочокъ,
Вдаривъ Катю у вісочокъ:
„Постой, Катю, не хилися,
Зъ білихъ ніжокъ не валися.
Боли любишь, то любися“.
— Я не люблю, не любюся,
Отказаться — откажуся,
До иншого приручуся.

(Дударь, Каневск. у.).

431.

Ходить, блудить Иванюша
По крутуй горі,
Росчесає жовти кудрі
Да й по голові.
Чеше, чеше жовти кудрі
Да й росчесає,
На чужні хорошиі
Да й поглядає.
Чужі жони хорошиі,
Якъ макувъ цвітъ;
А моя не судилася,—
Зав'язала світъ.

Ой якъ узавъ неудалую
За праву руку,
Кинувъ, бросивъ неудалую
У бистру ріку.
Пливи, пливи, неудалая,
На нѣизъ зъ водою,
Не нажився, не набувся
Молодъ съ тобою.
— Пливи, пливи, неудалая,
Да й сядь каменцемъ;
Теперь же я заручаюся,
Молодъ, удовцемъ.

(Лемешовск. вол., Пинск. у.).

432.

Боже, Боже, за що прошу,
Дай мені дружину хорошу.
И хорошу, и вродливу,
И багату, и счастливу.
Злакомився на калитку,
Взявъ собі багатирку,—
Причинивъ собі работи:
Що неділя—жовти чоботи!
И чоботи, и спідниця,

И коралі, и заушниця,
И коралі, и заушники,
Що неділи все музики.
Зъ коршми до коршми її водять,
За нею хлопці гурмою ходять.
— „Дивітеся, хлопці зваві,
Що то есть за бісь лукавий.
На багатство не вважайте,
Тільки добрихъ жіножь шукайте.

(Ушицкій уѣздъ).

433.

Чогось водиця каламутиться, подобно філя збила;
Чогось дівчина смутна не весела, подобно мати била.
Мене мати зъ роду не била, но самі слѣзи ллються,
Що відъ милого вістоньки нема, а відъ нелюба пллються.
А въ нелюба гірка губа, гірше полиночку:
Зібъє тільце, зв'ялять серце, висушить головочку.
А въ милого солодки уста, солодші відъ меду:
Не зібъє тільця, не зв'ялять сердца, не зсушить головочку.

(Ушицкій уѣздъ).

434.

По бережку ходила, лебідочку ловила.
Десь же я въ тебе, мій милий, за наймичку робила.
Якъ я въ тебе за наймичку, тоді мени заплати,
Якъ я въ тебе за хозяйку, то босоі не води.
Нахилилася підъ стіль,
Найшла чобіть и постіль;
Слава Богу, що найшла,
Убулася та й пішла.
Черезъ гребельку иду,
Якъ голубка гуду:
— Не дивуйтесь, сусідоньки,
Я не боса иду.

(Ушицкій урядъ).

435.

Сію розу на морову, вона въ зімі сходить—
Зъ великого закохання зъ розуму сходять.
Темни луги, темни луги, ярая білина —
Не зводь зъ ума, кротъ (?) твою ма, бо я не дитина!
Тече річка невеличка, скочу—перескочу;
Віддай мене, моя мамцю, за кого я скочу.
Ой віддала-сь, моя мамцю, за кого я хтіла,
Зашуміла нагаєчка коло мого тіла.
Скрипливі ворітєчка, трудно їхъ заперти —
Кого люблю, не забуду до самої смерті.

(Ушицкій урядъ).

436.

Ой ти, хлопче, бійся Бога,
Не сватай мене, бо я убога.
Не женися ти зо мною,
Не поправишь долю свою;
Після будешъ нарікати,
Ще й передъ людьми казати,
Що зъ убогою оженився,
На цілий вікъ зажурився.
Даютъ плуги, воли сіри,

Ще й до того всі засіви,
Сто червонихъ дають въ руки,
Лишъ бери біду на віки.
Відъ коршми до коршми ходить,
Табунъ хлопцівъ зъ собою водить.
Въ святу неділю музика —
Губить зъ світа чоловіка!
Прийде съ коршми пізно п'яна,
Кричить, плаче не виспана:

— Охъ підіть ви всі прочъ съ хати,   Иде спати межъ волами.
Бо я хочу, бідна, спати.   На загибель буде тому,
Вінъ бере хлопці съ парубками,   Хто бере багачку зъ дому.

(Ушицкій уїздъ).

437.

Нікто не виненъ, тільки я,
Що жъ полюбила гультая.
Гультай не робить, тільки п'є,
Прийде до дому, мене б'є.
Не виненъ отець и мати,
Не силовали мене оддати.
Я о тому не дбаю,
Та й до сусіди втікаю.
А у сусіди вдовинъ синъ,

Сподобався, вражий синъ.
Тамъ то очка, якъ терночокъ,
Тамъ то бровоньки, якъ шнурочокъ,
Тамъ то личенько, хоць малюй,
Тамъ то устенька, хоць цілуй,
Тамъ то личенько, якъ пампухъ,
Тамъ то вінъ зо мною—іденъ духъ,
Тамъ то рученьки, хоць пини,
А на решті серце моє заліши.

(Ушицкій уїздъ).

Р А З Л У К А.

438.

Туманъ, туманъ по долині,
 Широкий листъ на калині;
 А ще ширший на дубочку.
 Кличе голубъ голубочку,
 Якъ не свою, то чужую:
 „Ходи, серце, поцілю“.
 — На що чужу ціловати,
 Було свою шанувати“.
 За густими лозоньками
 Плаче мила слезоньками.
 „Не плачь, мила, не журися,
 Щѣ я молодъ—не женився;

Якъ я буду женитися,
 Прошу, серце, дивитися,
 Меду вина напнитися“.
 — Твое вино не дивное,
 Твої слова не повні,
 Ненька твоя чарівниця,
 Сестра твоя розлушниця;
 Розлучила мене съ тобою,
 Якъ рибу зъ водою;
 Якъ рибочку зъ окуньцями,
 Якъ молоду зъ молодцями.

(Ушицкій урядъ).

439.

Ой у лузі, въ лузі,
 Стоять воли въ плузі;
 А коло нихъ
 Удовинъ синъ въ тузі.
 — Мати жъ моя, мати,
 Що маю діяти,
 Що нікому
 Волівъ поганяти.
 Ой вийшла дівчина
 Съ чорними очами,
 Вона жъ ёму

Волівъ погонила.
 Вийшла її мати
 Изъ нової хати:
 „Не позволю
 Волівъ поганяти“.
 — Позволь, позволь, мати,
 Хочъ разъ обігнати,
 Нехай буде борозеньку знати.
 Позволь, позволь, мати,
 Ще й поцілувати,
 А то буду по ёму скучати.

(Новицкій).

440.

Якъ була я молодю, не знала нічого, А якъ перва зоря зіде,
Я жь думала, що не буду любити нікого; До дому вернуся.“
А теперъ я признатися мушу: Ой ти світишь, місяченьку,
Люблю, люблю козаченька А я, бідна, плачу,
Такъ, якъ свою душу. Кого въ світі люблю дуже,
Батько добрий, батько добрий, То й того не бачу.
А мати лихая,— Ой ти, ясний місяченьку,
Не пускає гулять мене, Закрийся хмарами,
Що я молодая. А я, бідна, ляжу спати,
„Пусти жь мене, моя мати, Залившись слёзами.
Я не забарюся,

(Д. Коломна, Миргородск. у).

441.

А.

- 1 Ой тамъ за яромъ брала дівка лёнь,
- 2 Та забула пов'язати;
- 3 Недалеко мій милий одъ мене,
- 4 Та нікому наказати.
- 5 Ой пов'язу лёнь, ой пов'язу лёнь
- 6 Хоть сирю дубиною;
- 7 Наважу я свому милому
- 8 Хоть чужою родиною.
- 9 „Ой прибудь, прибудь,
- 10 Хоть коня добудь,
- 11 Хоть лугами-берегами“.
- 12 — Ой не прибуду, коня не добуду
- 13 За вражими ворогами.
- 14 „Ой я вороги стопчу підъ ноги;
- 15 Круту гору перескочу;
- 16 Ой оддай мене, моя мати, замузь,
- 17 За кого я сама схочу“.
- 18 Оддала мене моя матінка
- 19 За кого я не хтіла;
- 20 Шумить, гуде нагаєчка
- 21 Коло мого білого тіла.
- 22 Що нагаєчка, що дротяночка

- 23 Изъ колочка не збуває,
24 Серпаночокъ одъ дрібнихъ слізочокъ,
25 Та ніколи не висихає.
26 Я ту нагайку кину підъ лавку,
27 Нехай вона трохи оддише;
28 Нехай мої шитні рукава
29 Буйний вітеръ не колише.

(Изъ Рукоп. Сборн. Жулиша).

В.

- 1 Жито, мати, жито, мати, жито—не полова,
2 Якъ дівчини не любити, коли чорноброва.
3 Жито, мати, жито, мати, жито—не пшениця.
4 Якъ дівчини не любити, коли чепуриться.
5 Тече річка не величка, схочу—перескочу.
6 Б=16 А, 7 Б=17 А.
8 Ой не дала мене мати
9 За кого я хтіла;
10 Б=20 А, 11 Б=21 А. 12 Б=22 А.
13 Съ вїлка не звисає;
14 Виплакала чорни очи,
15 Що й мати не знає.

(Таланка, Уманск. у.).

442.

Ой у степу, на долині
Трава посихає:
Сидить голубъ на дубочку,
А голубка літає,
Да сизому голубочку
Жаю завдає.
— Годі тобі, голубонько,
Годі вже лігати:
Иди, сядешъ біля мене —
Я щось маю казати.
Скажу тобі, моє серце,
Да що за душою,—
Да що тебе, молодую,
Покинути думаю.
„Що жъ бо то, козаченьку,

Що то за причина:
Чи ти мене самъ не хочешъ,
Чи твоя родина?“
— Ой я тебе вірно люблю,
Й сватати думаю,—
Да каже твій рідъ,
Що я пью, гуляю.
Чи будешъ ти, да дівчинонько,
За мною тужити,—
Якъ я знайду другу милу,
И за нею буду жити?
„Ой буду жъ я, да козаченьку,
Дрібними слізами,
А чи будешъ ти за мною,
Хочъ ласкавими словами?“
(Новицкій).

443.

„И учора не бувъ, и сѣгодня не бувъ —
Десь ти мене, серденько, на пѣши забудь“.
— Ой я не забудь и не забуду,
Якъ поїду на Украйну—не скоро буду.
Ой дівчино жъ моя, чарівниченько,
Причаровала мое біле личенько.
„Та бодай же ти знавь изъ синей до хати,
Скільки я знаю чимъ чаровати.
Що въ мене чароньки—чорнії брівоньки,
Що въ мене принада—я сама молода.
Принадила козака не медомъ, не виномъ,
Своїмъ приятнимъ словомъ“.
— Дівчино жъ моя, засватаная,
Чого жъ ти така заплаканая? —
„Того жъ я така заплаканая,
Що за нелюба засватаная“.
— Дівчино моя, зарученая,
Чого жъ ти така засмученая?
„Того жъ я така засмученая,
Що за нелюба зарученая“.

(Новицкій).

444.

Ой, мати моя, що ти гадала, Що мені світъ зав'язала? Ци на хороство, ци на багатство, Ци на хорошу вроду? Утопила съ мене, матюнео, Якъ конопельки въ воду. Бноплі втопишъ, коноплі втопишъ, То мусишъ ратовати; Мене втопила, світъ зав'язала —	Мушу вікъ коротати. Тамъ за річкою, тамъ за бистрою, — Тамъ шпорихи съ травю. Говорять люди и судять люди— Мні не жити съ тобою. „Нехай говорять, нехай судять Хоть по цілому світу; Я тебе люблю и любити буду, Мій рожевий квіте“.
--	--

(Полоски, Бѣльск. у.).

445.

Мимо моїхъ ворітечокъ бистра вода плине—
Не дай мене за нелюба, нехай нелюбъ згине.
Якъ будете силувати, вчинію вашу волю,

Зав'язавши головоньку, піду, якъ въ неволю.
Піду въ ліса, піду въ гори и на остри скали,
А щобъ мое грішне тіло звіри розшарпали.
Скажу собі висипати високу могилу,
Скажу собі посадити въ головахъ калину.
Будуть пташки прилітати калиночку їсти,
Будуть мені приносити одъ милого вісти.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

446.

„Ти, дівчино моя,
Бувай ми здорова!
Не забудь мене,
Коли ласка твоя.
Я въ дорогу виїжджаю,
На серденьку тугу маю;
Тугу не малую —
Тебе молодую“.
— Ой їдь, мій миленький,
Дорога щастлива;
Куди ся повернешь,
Буду тя жичлива.
Тільки не їдь край дороги,
Самъ ти бачишъ, що вороги
Намъ на перешкодї,
Любитися годї.
Иде козакъ, иде,
Дороги не стає;
Даютъ ёму знати,
Дівку заручають.
—Нехай же заручають,
Таки не звінчають;

Чую черезъ люди,
Таки моя буде.
Ой приїхавъ миленькій зъ дороги,
Повідає до дівчини небоги:
„Ой, дівчино моя мила,
Яка же съ ми не жичлива;
Я бувъ въ дорозі, ти ся заручила“.
—Ахъ, мій милий, милий,
Не моя то вина;
Бо въ мене єсть мати,
Котра мене хоче зъ инимъ звінчати.
„Коли жъ ти ма, мила,
Не хочешъ любити,
Дай же мні таке зілля,
Щобъ тебе забути“.
— Ой єсть въ мене тое зілля
Близько перелазу;
Якъ дамъ тобі напиться,
Забудешъ відъ разу.
Відійде відъ серця туга,
Полюбить тя дівка друга.

(Новицкій).

447.

Скоро бігла, чуть глянула,
Заразъ Петра покохала.
Ой душа не Петрусь,
Біле личко, чорний усъ.
Не разъ мене мати біла,

Щоби мѣ Петра не любила.
—Хочъ ти мене, мати, вбий,
Таки мені Петрусь любий.
Петрусь, любий, Петрусь милий,
Петрусь, мамцю, чорнобривий.

Ой, мати моя, мати,
Позволь Петруся вохати!
Якъ не даси любити ёго,
То позбавиши віка мого.
Спомни, мати, собі,
Щобъ не була дочка въ гробі.
Що жъ ти, мати, учинила,
Мене зъ Петромъ розлучила.
Ой нема Петра мого,

Що жъ тобі, мамцю, зъ того?
Ой матусю, ото такъ,
Вже мій Петрусь-неборакъ
Ходить, плаче за мною,
Дрібненькою слёзою.
Якъ Петруся не бачу,
Ходжу, нуджу и плачу;
Охъ нема и не буде,
А хто жъ мене любить буде?

(Ушицкій урядъ).

448.

А.

- 1 Ой у полі горина,
- 2 Стоить липка зелена;
- 3 Ой на тій липці, на тій зелененькій
- 4 Три птахове співають.
- 5 Не естъ то птахове,
- 6 Естъ то кавалерове.
- 7 Ой змовлялися на одну дівчину,
- 8 Котрій її возьме.
- 9 Єдень каже: „я возьму“.
- 10 Другій каже: „якъ Богъ дасть“,
- 11 Третій каже: „любая дівчино,
- 12 Чого смутна, не веселая?“
- 13 —Якъ же мені веселою бути,
- 14 Велать мені за старого йти.
- 15 Охъ заболіла въ мене головонька,
- 16 Шо нікому розвеселити.
- 17 Ой у полі ліщина,
- 18 Заплакала дівчино,
- 19 Охъ заплакала дівчино сердешна.
- 20 —Сватай мене, козаче, я дівчино статешна.

(Черпелевка, Каневск. у.).

Б.

- 1 По тімъ боці...
- 2 В=2 А... сосна... 3 В=3 А... сосні..., 4 В=4 А. 5 В=5 А, 6 В=6 А.
- 7 Хотять же одну дівчину всі три.

8 В=9 А... що моя буде, 9 В=10 А, 10 В=11 А... чого..., 11 В=12 А... идешь? 12 В=13 А, 13 В=14 А. Коли кажуть...

14 Крає ся, крає мое серденько,

15 В=16 А. Нема кому.

(Ушицкій уѣздъ).

449.

Ой, матуню, кохаюся,
Ой, матуню, звінчаюся;
Не збороняй мені сѣго,
Бо не піду за другого.
Ой, матуню, глянь на мене,
Мене милость зъ свѣта жене;
Бо я теперъ страдаю,
Не даремне ся кохаю.
Ой прошу я тебе, мати,
Най я маю свою хату;
Най того за мужа маю,
Кого люблю и кохаю.
Чому жъ, чому не віддають,
Чому мене не пускають?
Хоць мої молоді літа
Марне підуть зъ сѣго свѣта.

Ти родина моя ціла,
Щось для мене дуже мила...
Просить батько, просить мати,
Най позволят ся звінчати.
Вінъ насъ всіхъ буде любити,
И зо мною добре жити;
Мені кажуть старі люди,
Що вінъ добримъ мужомъ буде.
Чомъ я перше не казала,
Якесь мати збороняла:
„Не йди, доню, за тамъ того,
Бо не любить батько ёго“.
—Сважи мені, моя мати,
Доки я буду ще ждати?
Хоць би мѣ знала біду,
То за нѣго таки піду.

(Ушицкій уѣздъ).

450.

Коло броду беру воду,
Не достягну до дна.
Та не рікъ, не два
Та й у батенька, не знаю добра;

А ні добра, ні роскоши,
Ні спражнёго лиха;
Якъ зійдуся съ кимъ любила,
Наплачуся стиха.

(Субботово, Чигиринск. у.).

451.

Сидить лебедь надъ водою, днює и ночує;
Не будемо, серце, въ парі, душка моя чує.
Два лебеді надъ водою, обидва біленьки;
Не будемъ, серце, въ парі, черезъ вороженьки.
Були жъ, були мої носі въ неї на порозі,
Тільки було ручку дати дівчині небозі.

Шумить въ мені, якъ въ тимъ млині, въ голові.
Невеличке закохання, а трудно въ голові, якъ въ ступі.
Скрипцливій воротята не могу заперти;
Кого люблю, не забуду до самої смерті.
Дала жъ мене моя мати замузь за сторого,
И казала шанувати замісто молодого.
Я шаную, я шаную, шанувати мушу,
А, Господи Милосердний, видри зъ діда душу.

(Улицкій урядъ).

452.

Щось мя изсушило,
Щось мя звъялило;
Нема миленького —
Нічого не мило,
А ні въ стіжку жито,
Чогось мое серце,
Якъ ножемъ пробито.
Якъ ножемъ пробито,
То найдуться ліки;
А якъ закохання,
Пропала я на віки.
Сію конопельки
Верхомъ зелененькі—
Нема жъ миленького,
Тамъ то жаль таженъкій.
Сію конопельки,

Та виберу плоскінь;
Кого жъ я любила,
Не давъ мені Господь.
Не давъ мені Господь,
Мати не казала;
Бодай вона за то
Тяжко відболіла.
Вийду за ворота,
Стану, якъ сирота;
Идуть люде, питають,
Бо жалью не знають.
— Ахъ ви, люде, люде,
Чого питаєте?
На серцю жаль маю,
Тільки не знаю.

(Новицкій).

453.

На юлицю не піду,
И дома не всижу;
Доведеться підкопаться
До дівчини въ хижу.
„Бодай тебе копалася
Лихая година!
Черезъ тебе, вражий сину,
Мене мати біла.

Била, біла мене мати,
Ще, казала, буду бити,
Да перестань, вражий сину,
До мене ходити“.
— Потиль не перестану,
Покиль не достану
Чорнихъ бривъ, вірнихъ словъ,
Хорошого стану.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

454.

Пішла дівчина
До броду по воду,
Побачила Марка—
Хороший на вроду.
„Ой Марку жъ мій, Марку,
Щось маю казати:
Сватай мене, Марку,
Чи не віддасть мати.
Якъ не віддасть мати,
Будемъ мандрувати“.
Проїхали поле,
Проїхали друге,
У третєму полі
Стали спочивати,
Ставъ дощъ накрапати,
Ставъ Марко дримати.

„Ой Марку жъ мій, Марку,
Не дрімай зо мною,
Бо побіжить мати
Въ погоню за мною“.
Догонили Марка
Меже дорогами,
Зрубали головоньку
Острими мечами.
То Марківъ кониць біжить,
Не самъ Марко іде;
Маркове сидельце лежить,
Не самъ Марко сидить:
Маркова та нагаечка,
Не Марко тримає;
Маркова коханка,
Не Марко кохає.

(С. Перейми, Балтск. у.).

455.

Й а вже третій вечеръ,
Якъ дівчину бачивъ;
Хожу коло хати,
Її не видати.
„Ой виїди, виїди, дівчино,
Потішъ мое сердечко, рибчино“.
— Не виїду, не виїду, бо ся бою,
Не буду стояти сей вечеръ съ тобою.
Ой рада, рада стояти,
Не пускає мене мати зъ хати.
Підъ віконцемъ стою,
Дрібни слєзу роню,
Словами говорю:
— Ой промовъ словечко,
Якъ ми любилися двоєчко;
Якъ ми любилися, кохалися,
Поки слави понабралися.
„Ой була слава-поговоръ,

Ти не моя, серденько, я не твій.
Дай же намъ, Боже, на рушничокъ стати;
Ні не пошкодить ні отець, ні мати,
Ані чужая сторона,
Коли судилася дружина“.

(Ушицькій уѣздъ).

456.

За валомъ брала дівчина лёнь,
Забула пов'язати;
Не далеко мій милий відъ мене,
Але нема ні кимъ наказати.
Пов'язу я той лёнь, лёнь зелененький
Зеленою й ожиною,
Накажу я до свого милого
Чужою чужиною.
Зелена ожина того лёну не пов'язе,
Чужа чужинька и милому не накаже.
Пов'язу я той лёнь сирюю сиряцею,
Накажу я до свого милого рідною сестрицею.
Сирая сириченька того лёну не пов'язе,
Рідная сестриченька правдоньки не сваже.

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

457.

А.

- 1 Ой помагай, Бігъ, ти, несужений друже!
- 2 Да здорова, серденько, то жъ любилися дуже.
- 3 Любилися, кохалися, а матуса й не знала;
- 4 А тепера розійшлися, якъ темненька хмара.
- 5 Я жъ тебе любила, въ вишневий садъ водила,
- 6 Ягодоньки ирвала, я жъ тебе годовавала;
- 7 Білу постіль постилала, съ тобою спать лягала:
- 8 Одну ручку въ голівоньку, а другою обнімала.
- 9 Лучче було колодцемъ, а ніжъ теперъ криницею;
- 10 Лучче було дівчиною, а ніжъ теперъ молодичею.
- 11 Пийте люди горілочку, а я буду воду.
- 12 Горе жъ мені на чужині безъ своєю роду.

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

15*

Б.

1 Б=1 А! 2 Б=2 А. 3 Б=3 А, 4 Б=4 А..... чорненька.... 5 Б=5 А,
6 Б=6 А.

(Изъ рук. Сборн. Булша).

458.

— Ой мати, мати,
Серце не вважає,
Кого разъ полюбить,
За тямъ умирає.
Ти до мого серця
И жалю не маєшь!
Ой мати, мати,
Бідність, багатство —
Все то Божа воля;
Зъ милимъ вієж жити,
То щаслива доля.
— Самъ я не знаю,
Що мені діяти,
Люблю дівчину,
Да не можу взяти;
Не можу взяти,
Бо заручена —
Ой доле жъ моя, доле,

Доле несчастная.
Ой, Боже, Боже,
Ти судишь кохати,
Да чому-жъ не судишь
Заразъ її взяти.
Да коли жъ ти судишь,
Чому жъ не влучишь,
Чомъ же такъ до того
Мое серце мучишь?
Продамъ же я хату,
Покину родину,
Покину родину
Черезъ милу дівчину.
Да все черезъ тебе,
Що не маю друга, —
Серцю моему
Превелика туга.

(Борисполь, Переяславск. у.).

459.

Ой у лісі, при дорозі
Калинонька стояла;
Ой на туй калиноньці
Зозуленька кувала;
Тамъ дівчина молодая

Зъ козакомъ розмовляла.
Не могу я, дівчинонько,
Тебе за себе взяти:
Не веліла, коханечка,
Моя рідная мати.

(Сборн. Памят. Нар. Твор. въ Юг.-Зап. краі стр. 71—72).

460.

„Ой дівчино любо, що жъ то зъ того буде?
Я тебе вірно люблю — видять Богъ и люди
Скоро мъ ты побачивъ, заразъ ставъ кохати,

Теперь тра, моя мила, съ тобою ся розстати“.

— А я жъ тому не винна, лёсь тому владає,
Запрещає рідний отець, и мати не дає.

„На що жъ, невдячниця, на лёсь нарікати,
Лучше скажи: — не хороший, не можу кохати.

Хоць я ге хороший, я на то не дбаю;

Будь здорова, моя мила, бо я иншу маю, —

Таку що мя любить, має грошей много.

Будь здорова, моя мила, вибачай, небого!

Будешъ жалувати свого милого,

Будешъ, серце, жалувати, що не йшла за нёго;

Будешъ жалувати и завше нарікати,

Будешъ, серце, пагытати, якъ другихъ кохати“.

(Ушницій урядъ).

461.

Запуміла дівроволька, —
Заплакала дівчионька;
Плаче, тужить и ридає,
Свою долю проясинає.
Десь Богъ мене покаравъ —
Лиху долю мені давъ;
Лиху долю, просту душу —
Кого люблю, забудь мушу.
За річкою, за бистрою
Стоявъ козаць съ дівчиною.
„Що по тому, що кохаю,
Коли въ неі не буваю?
Боже, зъ неба високого
Глянь на мене молодого;
Внеси мене въ хату тую,
Де я маю миленькую.

Чи то, Боже, твоя воля,
Чи моя несчастна доля.
Що я живу на чужині,
Трачу літа безъ дружини?“
То жъ матінка во всемъ винна,
Що насъ съ тобою розлучила;
Було бь лучше утопити,
Ніжъ изъ милымъ розлучити.
Ой піду я утоплюся,
Чи обь камень розібьюся:
Нехай люди будуть знати,
Якъ зъ кохання помірати.
Прощай, прощай, милий краю,
Я відъ тебе видзизжаю!
Ой якъ піду въ Україну, —
То тамъ мабутъ не загину.
(Новицкій).

462.

А.

- 1 Не вірь, дівко, парубкові, що вінъ люльку курить,
- 2 Бо вінъ каже, що тя візьме, а вінъ тебе дурить.
- 3 Не вірь, дівко, парубкові, що вінъ вогонь вреше,

- 4 Бо вінъ іде до другої, тамъ на тебе бреше.
- 5 Ой прибігъ мій козаченько та й передъ ворота:
- 6 „Вийди, Дзюбо моя люба, краща злота“.
- 7 Ой не вийшла Дзюба-люба, тільки її мати:
- 8 — А хто хоче Дзюбу взяти, най іде до хати.
- 9 Бодай тебе, Дзюбо-любо, твої чорні очі,
- 10 Не стоявъ би мій кониченько до темної ночі.
- 11 Несчастливий коню мій, треба віддихати;
- 12 А що було въ сердцю милий, треба заникати.

(Ушицькій уїздъ).

Б.

1 Б=3 А, 2 Б=4 А. 3 Б=5 А; 4 Б=6 А. дівко... відъ... 5 Б=7 А... дівка...: 6 Б=8 А... дівку... 7 Б=9 А... дівко..., 8 Б=10 А. 9 Б=11 А... мій коничоць... відв'язати, 10 Б=12 А... покидати.

(Ушицькій уїздъ).

463.

Зелена я орішина
Одъ сонечка взов'язала,
Да молодая дівчинонька
Козаку світъ зав'язала.
Зав'язали молодиці,
Да зав'язали молодиці
Чорнявні білолиці.
Да мету сіни, мету хату,
Ой увійду у кімнату;
Да увійду у кімнату
Лежить парень на кроваті
„Да чи ти спишъ, чи такъ лежишъ,
Чомъ до мене не говоришъ?“

— Ой якъ серце говорить,
Хотять мене й оженити;
Велять мені вдову брати,
Кого любить р'їдна мати.
Да що я зъ нею жить не буду,
По вікъ тебе не забуду.
Да якъ я буду женитися,
Прийди, серце, дивитися;
Да прийди, серце, дивитися,
Дамъ тобі пива напнитися;
Ой якъ буду вінчатися,
Прийди, серце, прощатися.

(Борисполь, Переяславс. у.)-

464.

Ой звідци гора, а звідти друга,
Меже тими гороньками
Ясна зора.
А я жъ то казавъ, що зора зійшла,
А то жъ моя дівчинонька по воду пішла.

„Дівчино моя, нашій мі коня“.

— Не напою, бо мѣ ще не твоя;

Якъ буду твоя, напою ті два,

Ще й поведу до Дунаю, де гожа вода.

Ой пий, коню, пий, де джерела бьють,

Поїдемо до дівчини, бо инши возьмуть.

Ой надѣхало двохъ варшавяківъ,

Взяли мою дівчиноньку любу и кохану.

Ой нікто жъ то не виненъ, ино рідная мати;

Ой бо она обіцала за мене дати.

(Новицкій).

465.

Бодай твоя мати на світі не жила,

Що насъ молоденькихъ съ тобою розлучила.

— Добрий вечіръ, мерчи (?).

„Бодай здоровъ, серце“.

— Бодай твоя мати въ пеклі згоріла,

Бо що насъ, молоденькихъ, на тое підвела.

Ой вижди, вижди, не бійся морозу,

Я твої біли ніжки въ чобіточки вложу.

(Ушницкій уїждъ).

466.

— Ой зійди, зійди, ти, зіронько вечерня;

Ой вижди, вижди, дівчинонько моя вірна!

Рада бъ зірка зійти—чорна хмара та й наступає;

Рада бъ дівка вийти, та матуса не пускає.

Ой зірочка зійшла, усе поле та й освітила;

А дівчина вийшла, козаченька та й звеселила.

„Ой ти, козаче, ти хрещастий барвіночку,

Хто жъ тобі постеле у дорозі постілочку?“

— Ой стелиться мені широкий листъ та бурковина,

А підъ голову голубая та жупанина.

Ой черезъ межку зелений горошокъ та постелився;

Козаць до дівчини ворогами та поклонився.

— Ой поклоніться, ой ви, добрі люде,

Нехай моїй милої тамъ легенько буде;

Ой поклоніться ви дівчині небозі,

А що мені добре въ далекій дорозі.
„Ой ти, возаче, що ти думаєшъ, гадаєшъ,
Чому не женився, собі пари не шукаєшъ?“
— Ой якъ мені пароньки шукати,
Та не каже мати, тебе, дівчино, брати.
Та каже мені, мати, де штири воли брати,
Де штири волики и два коники въ дилі —
А якъ же ёго любити, коли не до мислі.
(Ушицкій уѣздъ).

467.

На долині при окопі дівчина гуляє;
Прийшовъ до неі — серце замирає.
„Перестань же, моя мила, перестань гуляти.
Ходи, сїдай коло мене, щось маю казати.
Скажу тобі, моя мила, скажу, що думаю:
Що я тебе, моя мила, покидати маю“.
— Скажи мені, мій миленькій, що то за причина,
Чи ти мене самъ не хочешъ, чи твоя родина?
„Ой я тебе и самъ люблю, и рідъ не боронить,
Тільки рідъ твій все говорить,
Що я пью, гуляю.“
Ой я піду на Україну, та й тамъ буду жити,
Знайду собі таку другу, що буде любити.
Ручки зложу, очки сплющу та ще слово скажу:
Черезъ тебе, моя мила, въ чорній грїбъ ляжучу.
Вспоминай, моя мила, добрими словами,
А я буду вспоминати гірькими слѣзами“.
(Ушицкій уѣздъ).

468.

А въ сусіда хата біла,	За сусідомъ молодиці,
А въ сусіда жінка мила;	За сусідомъ и вдовиці,
А у мене ні хатинки,	Ще й дівчата поглядають,
Нема счастья, нема жінки.	Бо сусіда всі кохають.
А вже сусідъ жито сіє,	Мене ідна полюбила
А въ сусіда зеленіє;	И рученьку заручила,
А у мене не орано,	Після въ очи сказала,
А ні жито не сіяно.	Ще я тебе не кохала.

Чи безъ счастья уродився,
Чи безъ счастья охрестився,
Чи такі куми були,—
Счастья, долі не желали?
Чи я въ матері не вродився,
Чи я людямъ не пригодився..
За що мене Богъ карає,
Прку долю посилає?
Чи мѣ я кого зъ свѣта зігнавъ,
Чи я въ кого отнявъ,
Чи въ приязні кого зрадивъ,
Чи въ біду кого впровадивъ?
— Сідлай, хлопче, ти гнідого,
А самъ сяду на другого;
Та й поїдемо погуляти,
Сусідоньку одвідати.
„Будь здорова, сусідонько,
Люба, мила, дівчинонько“.
— Ой сядь ти горнесенько,
Якъ спідає Илесенько.
Сядь, козаче, не гордуйся,
Коли хочешъ поцілуйся;
Напою тебе липою,
Не гордуйся надо мною,
Бо вже жъ годі цілувати,
Бо озьдечви иде мати;
А вона за те сердита;—
Якъ забачить—буде бити.
„Будь здорова ти, матусю,
Я приїхавъ по Настусю;
Хочу бути вамъ ріднею,

Будь ти тещею моею!“
— Ти, сучий синь, волоцюга,
Забіяка, влий катюга,
Нічого о собі не дбаєшъ,
О розбою помишляєшъ.
„Ти, матусю, бійса Бога,
Смерть твоя коло порога.
Ти дуже мене лаєшъ,
Катюгою називаєшъ.
А я хлопець пребагатий,
Маю коні, скотъ рогатий,
Маю срібло, маю злото
И овечоє пребагато“.
Бідна Настя ажъ ридає,
Свою долю проклинає:
„Якъ не вийду я за сего,
Вже жъ не піду за другого,
Изъ такимъ я би стала,
Хоть би борщикъ бувъ безъ сала“.
— Мовчи, суко, чортъ съ тобою!
Ось я тебе коцюбою!
Жениха ми найдемо сами,
Щобъ мавъ скотину зъ рогами“.
— Прощай, моя мила,
Я не хочу, щобъ любила;
Мати виємъ буде бити,
Обоїмъ намъ не жити.
Або піду утоплюся,
Або въ камінь розібьюся,—
Нехай тее люде знають,
Що зъ кохання умирають.
(Улицкій уїздъ).

469.

„Хто кохання знає, не вірує въ Бога:
Разъ серденьку радість, а десять тревога.
Перестаньмо жъ ся любити,
Самъ ти знаєшъ, намъ съ тобою не жити“.
— Волила жъ би ти ніжъ въ мене вгородити,
Ніжъ маєшъ, мила, ті слова говорити.

Бо ніжъ вгородивши, рана ся загоїть,
Бохавшися, розставшися — серце не вспокоїть.
Піду я до неньки, буду ся питати, —
Чи не позволить ненька тебе взяти?
„Волю жъ я тя, сину, въ солдати віддати,
Ніжъ я ти маю зъ тою дівчиною звінчати.
Въ солдати ти віддамъ, відомості ся сподію,
Якъ я тебе звінчаю, сама зъ жалю вилію“.
— Бодай же ты, мати, такъ легко конати,
Якъ мені легко зъ дівчиною ся розстати.
Темна нічка осенняя, та не можу спати,
Нудко жъ мені, тяжко жъ мені—ні съ кимъ розмовляти.
„Купила-мъ ты, сину, коня вороного,
Розмавай, синку, до нѣго“.
— Темная нічка, невидная, сонъ мене не морить:
Даю коню вівса, а кінъ не говорить.

(Ушицкій уѣздъ).

470.

По саду ходила, рученьки ломила:
Та нема, и не буде, кого я любила.
„Пусти жъ мене, мати, на Дунай купати,
Буду плисти, впоринати, доленьки шукати“.
— Не пуцу я тя, доню, щоби съ не втонула,
Бо ти свою долю на віки згубила:
Ой тамъ въ саду, саду трава зелененька;
За хорошимъ чоловікомъ жінка молоденька.
Ой тамъ въ саду, саду трава висихає;
За лядащымъ чоловікомъ жінка пропадає.
Ой тамъ въ саду, саду червоні вишні;
Нема та й не буде до моеї мислі.
Ой тамъ въ саду, саду солодкі сливи;
Та нема и не буде моеї чорнобривой.

(Ушицкій уѣздъ).

471.

Куроньки піють, я зъ дівчиною стою,
На день займає, на добра-ничъ даю.
На добра-ничъ, дівчинонько, на добра-ничъ,

Забравъ коника, самъ поїхавъ на ничь.
Запутавъ коня, тяжко здихнувши:
Люблю дівчину, трудно забути.
Прийду до дому, самъ себе не вижу,
Батько сварить, матінка гірше:
— Не ходи, сину, на залѣти більше.

(Ушицкій урядъ)

472.

А.

1 Ой дівчино моя люба,	10 Що съ мя малимъ не утопила?
2 Твоя краса—моя згуба:	11 Лучче було утопити,
3 Брови чорни, очи сині —	12 Ніжъ зъ милою розлучити.
4 Охъ я хлопець несчастливий!	13 Світъ великій, трудно жити,
5 А якъ тяжко серцемъ нуджу,	14 По радості, — треба тужити.
6 Кого люблю та й не вижу.	15 Бодай я бувъ перше въ гробі.
7 Кого моя мила кохає,	16 Ніжъ я закохався въ тобі;
8 Серце зъ згуби умліває.	17 Бодай мене громи вбили,
9 Що жъ ти, мати, учинила,	18 Коли-мъ не есть тобі милий.

(Ушицкій урядъ).

Б.

- 1 Б=1 А Ты..., 2 Б=2 А. 3 Б=3 А, 4 Б=4 А.
5 Чи я въ лісі уродився,
6 Чи я въ полі охрестився?
7 Чи я въ лісі, чи я въ полі —
8 Не давъ мені Господь долі.
9 Б=9 А, 10 Б=10 А. 11 Б=11 А Лучше..., 12 Б=12 А. Якъ...
13 Б=15 А, 14 Б=16 А. Якъ мавъ закохаться... 15 Б=17 А,
16 Коли я тобі не милий.

(Ушицкій урядъ).

473.

Коло гаю конемъ граю, въ гаю не буваю.
Ходімъ, брате, на той кутокъ, тамъ дівчину маю.
Перестаньмо, пане брате, на той кутъ ходити,
Говорила дівчинонька, не буде любити.
Ой, дівчино, дівчинонько, то-сь мі до сподоби.
Не важе та мати взяти, не маєшь худоби.

„Теши, сину, ясенину, добре клинна буде,
Возьми собі чорнявую, господиня буде“.
— Не съ каждой ясенини добре клинна буде,
Не съ каждой чорнявоі господиня буде.

(Ушицкій уѣздъ).

474.

Шумить лѣстя, шумить гай.
Гей, прочь утѣкай!
Прочь, прочь зъ дороги, —
Иде ляхъ до небоги.
Лишь винъ счастья не мае:
Въ день и въ ночи, шарий (?) свѣтъ
Передъ нимъ доля утѣкае,
А несчастья за нимъ въ слѣдъ.
Кажуть волись ляхъ бувъ жвавий,
Любивъ скрипки и забави.
Глянь на ёго, скажи смѣло,
Що жъ то ёго такъ змѣнило.
Плине рѣчка въ долину,
Тамъ полюбивъ ляхъ дѣвчину:
Мила, якъ солнце въ погодѣ,
Красна, якъ зора на сходѣ.
Серце зъ серцемъ ся злучило,
Небо ясно засвѣтило...
Чи треба тамъ непогоди,
Де есть счастья и свобода.
Мати за нимъ обстава (?),

Дочка серце ёму віддала;
А де грошей нема много,
Мати заразъ протѣвъ того.
Нехай васъ гроши не нудять,
Нехай васъ лѣде не судять;
Бо тамъ де есть грошей много,
Нема стастя доброго.
Ляхъ о грошахъ не думае,
Тѣлько въ милый ся кохае.
Дови ляхъ ще буде жити,
Може милу виживити.
А ляхъ тужить въ день и въ ночи,
Не розмружить своѣхъ очей.
Думка думеу набивае,
Ляхъ о милый все думае:
Мучить серце, губить силу,
Черезъ нихъ пѣде въ могилу.
Ой мати, мати, мати,
Богъ васъ буде карати;
Ляха кровь, слѣзи, мука,
Спадуть на васъ и на внуки.

(Ушицкій уѣздъ).

475.

Хоче мене родинонька зъ милимъ розлучити,
Я не знаю, якъ я маю безъ милого жити.
Ой хоць мене родиночка зъ милимъ розлучила,
Спогадай же собѣ, милый, якъ я тя любила.
Въ той часъ буде, мій мленькій, въ тебе инша мила,
Якъ буде надо мною висока могла:
То тутъ тая спочивае, що мене любила.

(Ушицкій уѣздъ).

476.

Не світи, місяцю, не світить ясни зори;
Не люби иншого, бо має серце болить.
Засвіти, місяцю, хочь годиночку въ ночку,
Най я перейду та й до дівчини річку.
Річку перейшовъ, чобіть не замочивъ.
Говорять люди, що ти дівчину зволовичь.
Не я її зволовичь, но мої чорни очи,
Якъ иду зъ вечерниць, то сидю до півночи.
Батенько лає, а матінка ще гірше —
Не ходи, сину, до дівчини більше.
„Замикай, мила, ворота за собою,
Бо ся розібью зъ жалю за тобою“.
— Якъ ся маєшъ, ти зъ жалю розбивати,
Волишь чорнявую та за милую взяти.

(Ушицкій урядъ).

477.

А що ся стало, розстатися не може,
Кого я люблю, принеси ёго, Боже,
А хочь не ёго — товарища ёго,
Най ся спитаю за здоровьячко ёго:
„Ой чи вінъ хорий, чи вмрати гадає,
Ой що вінъ у мене ніколи не буває?“
— Ані я хорий й вмрати не гадаю,
Черезъ вороги я въ тебе не буваю.
Я жъ тебе любивъ, якъ у саду вишню,
Черезъ вороги залішить тя мислю;
Я жъ тебе любивъ, якъ у саду грушу,
Черезъ вороги залішить тя мушу;
Я жъ тебе любивъ, я жъ тебе приголубивъ,
Я жъ тебе не взявъ, бо Богъ ми тя не судивъ.
„Ой ти парубокъ, а я дівочка красна,
Ой ти въ терну спавъ, а я коника пасла;
Пасла коника до темненької ночі,
Припала роса на мої чорни очи;
Ой припала роса на русявую косу,
Либонь я съ тобою віночка не доношу“.

(Изъ Рукоп. Сборн. Руданскаго).

478.

На що мя судишь, що мѣ провинила,
Чи не за тее, що мѣ ты любила?
Любила мѣ тебе, жалься мя, Боже,
Все черезъ тебе, хлопче-небоже.
Ой за горою, за кам'яною,
Тамъ сидівъ голубъ и зъ голубкою:
Сидіди вѣ парі, ціловалися,
Сивими крилоньками обіймалися.
Вилетівъ орелъ съ чорної хмари,
Розбивъ, розігнавъ голубківъ зъ пари.
Голубка сидить, жалібно гуде,
Що вже зъ голубомъ жити не буде.
Ой прилітає сімъ паръ голубівъ зблизька,
Прилітають до її сидлиська,
Стали вѣ тузі її питати:
— Ой чи не приймешъ гостей до хати?
Вона імъ каже: „жалібъ великій,
Що ся не хоче вже знати вѣ ні кимъ,
Буду тужити пові вікъ вікомъ,
Буду тужити за чоловікомъ.
Голубко сива, на що уфаешъ?
Чи на вроду, чи на красу, що маєшь?
— Що мені по вроді, що врода красна,
Коли теперъ сама несчастна.
Вийду я вѣ поле, де плужекъ оре,
Стану плавати, ажъ мені горе.
Хочъ випадають слѣзи на каміняхъ,
Хочъ найтвердійшихъ — пороблять знаки,

(Умилікій уѣздъ).

479.

Онъ де гора високая и той край несчастливий.
Ой ишовъ же я до дівчини, летівъ голубъ сивий.
Голубъ сивий, голубъ сивий, голубка сивійца;
Милій отець, мила мати, дівчина милійца.
Ой я зъ батькомъ посваруся, гріхивъ наберуся,
А зъ дівчиною явъ зійдуся, не наговоруся.

Два голуби воду пили, а два колотили;
Бодай тні рікъ конали, що насъ розлучили.

(Изъ Рус. Сборн. Кулиша).

480.

А.

- 1 Та любивъ я, кохавъ, собі дівчину мавъ,
- 2 Та хотівъ її взяти,
- 3 За вражьскими людьми, да за ворогами
- 4 Та й стагъ покидати.
- 5 „Покідаешъ мене, серденько мое,
- 6 Та куди одбіждаешъ?“
- 7 — Покидаю тебе, серденьтко мое,
- 8 Та единому Богу;
- 9 Самъ я сяду та й поїду
- 10 Та у путь, у дорогу.
- 11 Сподівайся мене, серденьтко мое,
- 12 Та й у ті пори въ гості,
- 13 Якъ поросте трава мурава
- 14 Та у горниці на помості.
- 15 Росла, росла трава мурая
- 16 Та й стала посихати;
- 17 Ждала, ждала дівчина козака
- 18 Та й стала забувати.
- 19 „Покідаешъ мене, серденьтко мое,
- 20 Та покінъ хліба їсти;
- 21 Щобъ тобі тяжко, бодай тобі важко
- 22 Коло иншої сісти.
- 23 Покидаешъ мене, серденьтко мое,
- 24 Та покінъ води пити;
- 25 Щобъ тобі тяжко, бодай тобі важко
- 26 Та зъ иншою говорити“.

(Новицкій).

Б.

- 1 Ой плывуть лебеді тихо по воді,
- 2 Тихо за водою—
- 3 Привикай, привикай, серденько мое,
- 4 По межъ чужиною.

- 5 Ой пливають лебеді та тихо по воді,
6 Крильцями скрипнуть—
7 Велика чужина, в мене роду нема,
8 Не можна прививнуть.
- 9 Б=1 А. Що... що..., 10 Б=2 А, 11 Б=3 А... лихими... 12 Б=4 А
13 Б=5 А Ой кому же ти мене...,
14 Мене покидаєш?
15 Б=5 А. Ой кому жь ти мене...,
16 Кому урочаєш?
17 Б=7 А Ой вручаю..., 18=8 А.
19 Самъ я піду, а самъ поїду.
20 Дніпромъ за водою.
21 Ой якъ будешъ, серденьте мое,
22 Вистру річку брести,
23 Прислай, прислай, серденьте мое,
24 Частеньки листи.
25 Альбо листи прислай, або самъ приїздай
26 На святу Миколу.
27 Що любивъ та кохавъ, собі дівчину мавъ
28 Гарну, чорноброву.
- 29 Б=11 А, 30 Б=12 А... до себе..., 31 Б=13 А... виросте... 32 Б=
14 А. 33 Б=15 А,
34 Та ажъ похилилася;
35 Б=17 А... молода дівчина,
36 Та ажъ зажурилася. 41 Хилилися густі лози
37 Хилилися густі лози 42 Та вже перестали;
38 Звідкіль вітеръ віє; 43 Ждали, ждали карі очи
39 Дивилися карі очи 44 Та й плавати стали.
40 Звідкіль милий иде.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

В.

- 1 Ой бувъ та загувъ, сизий голубочокъ,
2 Сидя на тичині.
3 Ой заплакивъ, заривавъ молодой козакъ
4 По своїй дівчині
- 5 В=27 Б, 6 В=2 А, 7 В=3 А... тими... 8 В=4 А. Мусивъ... 9 В=
5 А... душа, серце... 10 В=16 Б? 11 В=17 А... душа, серце..., 12 В=8 А,
13 В=9 А, 14 В=10 А.

- 15 Коли тебе, та козаченьку,
16 Сподіваться вь гості?
17 „Якъ виросте, дівчинонько,
18 В=14 А. Трава...
19 Уже жь тая травиченька
20 Високо поросла;
21 В=17 А...,
22 Сама заміжъ пішла. 25 Що ти мене молодого
23 Дівчинонько, голубонько, 26 На віки втопила.
24 Що ти наробила,
- (Новицкій).

Г.

- 1 Г=9 Б... козакъ...
2 Гей, якъ у саду грушу;
3 Г=11 Б,
4 Покидати її мушу.
5 Г=7 А,
6 Гей, якъ у саду вишню,
7 Г=11 Б,
8 Гуляти не вишла.
9 Г=11 А Дожидайся..., 10 Г=30 Б, 11 Г=31 Б... вь тебе та й у
світлоньці 12 Г=14 А. Трава... 13 Г=15 А... трава, росла шовковая, 14 Г=
34 Б. Да вже... 15 Г=17 А, 16 Г=36 Б... вже... 17 Г=15 А... трава,
росла шовковая,
18 Да й сохнути стала;
19 Г=17 А, 20 Г=44 Б... стала.
- (Новицкій).

481.

Степомъ иду—степъ широкій, дорога смутненъка —
Завези мене, сивий коню, де моя миленька.
Біжи, коню, дорогою та вдаръ копитами:
— Та вийди, серце мое, съ чорними бровами.
Вийди, серце мое, а жь ты поцілю,
Возьму тебе за рученьку та й подамъ другуго...
Хоць ты молю, хоць ридаю, та не скажу нікому.
Ой у полю, при долині дорожка проста:
Прийдеться утопити зь великого моста.
Ой вь полю конопельки високі, тоненьки;

Милий милу покидає, вороги раденькі.
Не тіштеся, воріженьки, якось же то буде,
Хоць люблю, хоць ридаю—бачить Богъ и люде.
(Ушницкій уладъ).

482.

Ой летивъ селезень смутенъ-невесель,
Смутенъ-невесель, ще й нерадостенъ.
— А якъ же мені радостному бути,
Любивъ голубку — трудно забути.
Учора була голубка моя,
А ниньки нема, вже застрілена.
Не жаль би мені, шоби въ ярині,
А то на рилі, на зеленій траві.
Летивъ селезень смутенъ-невесель,
Смутенъ-невесель, ще й нерадостенъ.
— А якъ же мені радостному бути,
Любивъ дівчину, трудно забути.
Учора була дівчина моя,
А ниньки нема — вже заручена.
Не жаль би мені, шоби въ стороні,
А то третій двіръ, та й товаришъ мій.
(Изъ Рук. Сборя. Руданскаго).

483.

По садочку ходила,	Якъ пойду я на ставочокъ,
Сама собі говорила:	Пливе утять табуночокъ;
Нема того, що любила;	Одно другого доганяє,
Вже нема и не буде,	Кожне собі пару має;
Розрали вражі люде;	А я живу въ Бога въ карі,
Розрали, розсудили,	Не давъ мені Господъ парі,
Щобъ ми въ парі не ходили,	Не давъ счастья, не давъ доли.
Одно одного не любили.	

(Новицкій).

484.

Закохалась дівчинонька въ хлопця молодого,
И наготовила рушниківъ въ полотна нового.
И черезъ тиждень заручени въ нихъ бути мали,

Во обоє любилися, якъ голуби въ парі.
Не на тоє зліі люде не то імъ судили,
Ще два дні до заручинъ, якъ ёму лобъ забрили.
Пошовъ милий въ Московщину, не сказавъ ні слова,
Тільки кивнувъ рученькою: „буди мила здорова“.
Сидить дівка у садочку, пісеньку співає,
Летить воронъ съ чужихъ сторонъ, вона го питає:
„Ти, вороне чорнесенькій, ти всюди літаєшъ,
Чи ти мого миленького де тамъ не відаєшъ?“
— Твій миленькій при могилі зъ Богомъ спочиває,
Ёму мій братъ чорнесенькій головуку сікає.
Ахъ ти, земля сира, земля сира, друга мати,
Розступися на четверо—дай ми ся сковати!

(Изъ Рукоп. Сборн. Руданскаго).

485.

Ой горе, горе,
Несчастная доля.
Виорала дівчинонька
Мисленьками поле;
Чорними очима
Та й заволочила,
Дрібненькими слізоньками
Все поле змочила.
Ой по горі, горі
Пшениченьки яри;
А по підъ горою
Козаченьки п'яні.
Козаченьки ходять,
Коней въ рукахъ водять,
Да до Марусеньки
Все стижа говорять:
Марусю, Марусю.
Чи є твій панъ дома?
Якъ немає дома пана,
Вийди до насъ сама.
Марусенька пишна,
Въ черевичкахъ вийшла;

На воротахъ стала,
Згорда отказала:
„Не єсть ви козакъ,
Єсть ви гайдамаки:
Бо я свого пана
Кониківъ пізнала“.
— Марусенько наша,
Неправдонька ваша,—
Бо ми въ твого пана
Кониківъ купили,
Бо ми въ твого пана
Кониківъ купили,—
На гнилій колоді
Гроші полічили.
На гнилій колоді
Гроші полічили,
Тамъ ми твого пана
Спати положили.
За свідківъ стояли
Дуби та берези;
Вбили твого пана —
Не п'яні—тверезі.

(Великіє-Спичинки, Васильковск. у.).

486.

А.

- 1 Ой не шуми, дуже,
- 2 Та зелений байраче!
- 3 Не плачъ, не журися,
- 4 Молодий козаче!
- 5 Ой якъ не шуміти —
- 6 Корень вода мие;
- 7 Якъ мені не плакати,
- 8 Що серденько ние.
- 9 Ой буду шуміти
- 10 Поки ровівься,
- 11 Ой буду плакати,
- 12 Поки не женюся.
- 13 Ой плачу жъ, я плачу
- 14 Темненької ночі,
- 15 Немає покою
- 16 Моїмъ карімъ очамъ.
- 17 Сусідоньки близьки —
- 18 Вороженьки тяжкі
- 19 Не велять ходити
- 20 Дівчини любити.
- 21 Я дівчину люблю,
- 22 И Богъ про те знає;
- 23 Карай, Боже, того,
- 24 Що насъ розлучає.
- 26 Я дівчину люблю,
- 26 И любячи, возьму.
- 27 Кажуть вороженьки,
- 28 Що я скоро умру.
- 29 — Ой умру жъ я, мила,
- 30 А ти будешъ жива,
- 31 Прийди подивися,
- 32 Де моя могила.
- 33 Ой моя могила
- 34 Край синього моря.
- 35 Хто не знає любові,
- 36 Той не знає гора.
- 37 Ой не ступай, мила,
- 38 Правую ногою,
- 39 Скажуть вороженьки,
- 40 Що живъ я съ тобою.
- 41 Ой не видай, мила,
- 42 Сирою землю,
- 43 Бо й сама жъ ти знаєшъ,
- 44 Якъ тяжко підъ нею.
- 45 Ой тимъ воно тяжко —
- 46 Любилися важко;
- 47 Тимъ воно тяженько —
- 48 Любились вірненько.

(Новицький).

Б.

- 1 Кучерявий баране,
- 2 Чого гаємъ скачешъ?
- 3 Б=4 А,
- 4 Чого рівне плачешъ?
- 5 Ой не я жъ то плачу,
- 6 Плачуть чорни очи;
- 7 Не маю спокою
- 8 Ані въ день, ні въ ночи.
- 9 Сусіди близеньки,
- 10 Вороги тяженьки
- 11 Б=19 А... кажуть.... 12 Б= 20 А. 13 Б=21 А. А я жъ її...

- 14 Та її не покину.
15 Скоро її покину,
16 Марне зь світа згину.

17 В=29 А, 18 В=30 А,—

- 19 Примічай же, мила,
20 В=32 А. 21 В=33 А.

- 22 Вь степу край дороги. 25 Вийдешь на могилу,
23 Пригадай же собі, 26 Не тряси землю,
24 Якъ безъ мене горе. 27 Бо ти сама знаешь,

28 В=44 А.

- 29 Вийдешь на могилу, 34 Та й здихнешь до Бога:
30 Заплачешь дрібненько: 35 Ой тутъ же лежить
31 Ой тутъ же лежить 36 Моя люба розмова.
32 Мое любе серденько. 37 Вийдешь на вулицю,
33 Вийдешь на могилу 38 Не махай рукою,

39 В=39 А, Бо... люде, 40 В=40 А.

(Новицкій).

В.

1 В=1 А,

- 2 По діброві дуже.
3 Ти, чорний байраче,
4 Чого смутний дуже.

5 В=4 А, 6 В=4 Б... же...? 7 В=5 Б... тому..., 8 В=6 Б. 9 В=7 Б,
10 В=8 В. 11 В=9 Б, 12 В=10 Б, 13 В=11 Б, 14 В=12 Б. 15 В
=13 Б, 16 В=14 Б. По вікъ... 17 В=15 В. Якъ...,

18 Самъ марне загину.

19 В=29 А... умру, 20 В=30 А,

21 Вийдишь, подивишся

22 В=32 А. 23 В=25 Б, 24 В=38 Б, 25 В=39 Б, 26 В=40 А.
27 В=25 Б, 28 В=26 Б... відай..., 29 В=43 А, 30 В=44 А.

- 31 Пусти жь мене, мати, 36 Переполоскати,
32 Вь той садъ погуляти, 37 Вь шовкову хустину
33 Свого миленького 38 Позавивати,
34 Кості позбирати, 39 Свого миленького
35 На тихімъ Дунаю 40 Ще разъ споминати.

(Ушицкій уѣздъ.).

Г.

1 Г=1 Б Сивий..., 2 Г=4 В... ходишь? 3 Г=4 А, 4 Г=4 Б. 5 Г=5
Б, 6 Г=6 Б, 7 Г=7 Б, 8 Г=8 Б. 9 Г=9 Б, 10 Г=10 Б, 11 Г=19 А,
12 Г=20 А. 13 Г=13 Б,

- 14 Та й любити буду;
15 Кого вірне люблю,
16 Г=14 Б... не забуду. 17 Г=33 Б. Вийди..., 18 Г=38 Б, 19 Г=39
Б, 20 Г=40 А.

(Ушицький уїздъ).

487.

Не шуміте луги, Не задавайте туги; Бо я такъ тугу маю — Милого не видаю. Десь пошовъ милий за лісь, Чорніи оченька занісь. И слідки свої забравъ,	Серцю туженьки задавъ. Ой роспуцу я тугу По зеленому лугу, По крутихъ дороженькахъ, По своїхъ вороженькахъ. Бодай наши вороги Поконали до ноги. (Сбор. Пам. Нар. Твор. Стр. 33—34).
---	--

488.

А.

- 1 Вийду я за гай, гляну на свій край;
- 2 Гляну на свій край да й зажурюся,
- 3 Да й зажурюся, запечалюся;
- 4 Пійду въ вишневъ садъ, розвеселюся:
- 5 Въ вишневімъ саду, підъ яблонькою,
- 6 Сидить сизъ голубъ изъ голубкою;
- 7 Вони пьють, ідять, радоньку радять:
- 8 — И не биймося, и не лаймося (2),
- 9 Вірненько живімъ, повінчаймося.
- 10 Ой де узявся сизокрилъ орель,
- 11 Розбивъ, розлучивъ пару голубівъ;
- 12 Голуба убивъ, голубку влюбивъ,
- 13 Голубку влюбивъ, узявъ підъ полу;
- 14 Узявъ підъ полу, принісь до дому;
- 15 Сипле пшениці, ставить водиці.
- 16 Голубка не пье, істоньки не йде,
- 17 Да все въ вишневъ садъ плакати иде:
- 18 „Голубонько мій, колибъ же ти живъ,
- 19 Я бъ твої крила позволатила,
- 20 Я бъ твої пір'я пожемчушила“.
- 21 — Голубко моя сизокрилая,

- 22 Чого жъ ти гудешъ, чого скучаешъ?
- 23 Чи ти у горі, чи ти въ неволі,
- 24 Чи сизокриль орель не до любові?
- 25 „Ой я жъ и въ горі, я жъ у неволі,—
- 26 Сизокриль орель не до любові“.
- 27 — Голубко моя, сизокрилая,
- 28 Да есть у мене сімъ сотъ голубівъ,
- 29 Да есть у мене сімъ сотъ голубівъ,—
- 30 Вибірай любого,—що найкращого.
- 31 „Вже жъ я й літала, вже жъ я й шукала,—
- 32 Дакъ не має того, що я й кохала“.

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

Б.

1 Б=1 А, 2 Б=3 А. Стану, подивлюсь да й..., 3 Б=4 А Въ зелений садъ піду да й... 4 Б=5 А. Въ зеленимъ..., 5 Б=6 А, 6 Б=7 А. Тамъ вони сидять...: 7 Б=8 А, 8 Б=9 А. Хорошенько... 9 Б=10 А... сокіль изъ-за крутихъ гіръ, 10 Б=12 А,

- 11 Взявъ голубку за білу руку,
- 12 Повівъ голубку до домоньку;
- 13 Поставивъ водиці, посипавъ пшениці.
- 14 Голубка гуде, не їсть и не п'є,
- 15 Б=17 А, Підъ ту яблоньку все...
- 16 — Не держіть мене у неволенці,
- 17 Пустить мене по воленці.
- 18 Приведу жъ я вамъ сімъ паръ голубівъ.
- 19 Де сизе перце—то жъ мое серце,
- 20 Де сизий голубъ—то жъ мій милий другъ.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

В.

1 В=1 А, 2 В=2 В. 3 В=3 Б... розважусь... 4 В=5 А, Ой тамъ у..., 5 В=5 Б,

- 6 Вони цілуються и милуються,
- 7 Сизими крильцями обнімаються,
- 8 Дрібними слезами обливаються.
- 9 В=9 В, Да вилетівъ..., 10 В=11 А, 11 В=12 А, 12 В=11 Б,
- 13 Да привівъ до дому, пустивъ до долу,
- 14 В=15 А, Посипавъ..., поставивъ...

- 15 Чомъ, голубко, не п'єшь, істоньки не йдешъ,
16 Да десь ти, голубко, мене покинешъ?
17 „Да покину, покину, въ свій садъ я полину,
18 Да полину въ свій садъ голуба шукать
19 Сизокрилого, чорнобривого“,

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Г.

- 1 Г=1 А... подивлюсь..., 2 Г=2 Б. Гляну... 3 Г=4 А. Ой... а у... 4 Г=
5 А, 5 Г=5 Б; 6 Г=7 А... и раду...: 7 А=8 А, 8 Г=8 Б.
9 Изъ-за крутихъ гіръ вилетівъ сокілъ,
10 Г=11 А... прогнавъ... 11 Г=12 А; 12 Г=11 Б, 13 Г=13 В; 14
Г=15 А.

- 15 Голубка не ість, водиці не п'є,
16 Г=17 А... підъ яблоньку... 17 Г=17 Б... зъ неволі, пійду по волі,
18 Пійду, полину въ свою сторону,
19 Г=18 А Да прижену...
20 Де голубъ сизий, то мій милий;
21 Г=19 Б... крильце...

(Новицкій).

489.

За річкою, за бистрою
Пізнався я зъ дівчиною.
Що жъ ми зъ того, що її знаю,
Коли въ неї не буваю.
Хотівъ би я поїхати,
Любу милу відвідати;
А тяжкі воріженьки
Заступили доріженьки.
А вже сонце по полудні,
Дівчинине серце нудне;
А вже той день вечеріє,
До дівчини серце мліє.

А якъ рибка за водою,
Такъ я, серце, за тобою.
Напосілися (?) на тоє,
Щобъ тужило серце мое.
По садочку похажала,—
Нема того, що-мъ вохала;
Нема, нема та й не буде—
Розлучили зліи люде.
Розлучили, я то знаю,
Розлучайте, я не дбаю;
Попредъ Богомъ присягаю,
Що по гробъ її кохаю.

(Ушицкій уїздъ).

490.

Не спиться, не лежиться, в сонъ мене не бере;
Пішовъ би я до дівчини, самъ не знаю, де живе.
Попрощу я товариша, нехай мене заведе;

А товаришъ крашій мене, той дівчину відобѣе.
Течуть річки, течуть річки, ще й холодна вода;
Всі сади розцвілися, ще червона калина,
А на тій калиноньці соловейко гніздо вѣе;
А на тій соловѣшці два соколи медою пѣе.
Прилетіли два соколи, й а зъ чужої сторони;
Взяли соловѣюшку на крильця свої,
Занесли соловѣюшку вѣ чужую сторону,
Заперли соловѣюшку а вѣ клітку нову,
Заставили соловѣюшку співати пісню славную.
— Я заспіваю пісню ідному, другому,
А ви возьміть луку розстріляйте груди мою,
Нехай же я пропаду вѣ чужій стороні.

(Ушицкій уѣздъ).

491.

Ойшла не берегомъ — лугомъ;
Зострилася не зъ суженимъ другомъ.
Здоровъ, здоровъ, темний луке,
Несужений, вірний друже,

Несужена дружина моя!

Не сама я по садоньку хожу,—
Миленького за рученьку вожу;
Всі ягідки оборвала,
Миленького годовала,

Я казала, що мій буде!

Черезъ воду орелъ воду носитьъ,
Дівчинонька козаченька просить:

„Козаченьку, мій собою.

Візьми мене изъ собою,

Помандрую я съ тобою“.

— Дівчинонько, сухотонько ти моя,

Кажуть люде: не будешъ ти моя;

Кажуть люде, а й самъ бачу,

Я по тобі тяжко плачу,

По тобі, дружино моя!

„Кди идешъ, одгизжаешъ,

На що мене покидаешъ!

Жаю серцю завдаваешъ,

И твоему и моему“.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

492.

А.

- 1 Не хтіла-сь мѣ, дівчинонько, дружиною бути,
- 2 Дай же мені таке зілля, щобъ тебе забути.
- 3 Ой естъ вѣ мене таке зілля низче перелазу,
- 4 Якъ дамъ тобі напитися, забудешъ відъ разу.
- 5 Моя мати ворожбітка мені ворожила:
- 6 — Не йди, доню, за нелюба, бо будешъ тужила.
- 7 Але жъ бо я поломила матусину волю,

- 8 Теперъ же я проклинаю свою лиху долю.
- 9 Два голуби воду пили, а два колотили;
- 10 Бодай ти не сконали, що насъ розлучили;
- 11 Бодай вони не сконали и счастья не мали,
- 12 Що вони насъ розлучили съ коханно пари.
- 13 Нуджу, нуджу и вздыхаю безъ тебе, красная,
- 14 Дармо плачу, життя трачу,—доле несчастная.
- 15 Ой чи дармо, чи не дармо, тільки Богу явно.
- 16 Мені съ тобою, пані моя, розстатися дармо.
- 17 Не розстану, бо ты люблю сердцемъ и душою,
- 18 Буду тобі вікомъ служивъ, тільки будь моею.
- 19 Ой якъ би ся прийшло съ тобою розстати, богиня,
- 20 Буду жити въ густимъ лісі и въ темний пустині.
- 21 Будь здорова, пані моя, я твій вірний слуга.
- 22 Коли ти не любишь, полюбить мя друга.
- 23 Хоць би друга полюбила, не такъ мила якъ ти;
- 24 Притаюся, хоць літь двадцять, буду на тебе ждати.

(Ушицкий уѣздъ).

Б.

- 1 Б=9 А, 2 Б=10 А. 3 Б=11 А... то ти..., 4 Б=12 А.
- 5 Сидить голубъ на березі, а другій на владці;
- 6 Скажи мені, сердце мое, що маєшь на гадці;
- 7 Сидить голубъ на березі, голубка на воді;
- 8 А вже жъ бо намъ, сердце мое, любитися годі.

(Ушицкий уѣздъ).

493.

Ой на воді, на водоньці
Вода баламутна.
Ой чого жъ ти, мое сердце,
Така дуже смутна.
Ой на воді два лебеді
Днює и ночує;
Не будемо, сердце, въ парі,—
Душа моя чує.
Бодай мене, бодай тебе,
Бодай насъ обоє!

На що жъ ми ся та пізнали
На несчастья свое.
Два голуби воду пили,
А два колотили;
Бодай ти не сконали,
Що насъ розлучили.
Ой тамъ, моя мила,
Хорошая чернобрива,
Хоть зъ тобою жить не буду,
Таки тебе не забуду.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

494.

Голубъ сизий, голубъ сизий,—
Голубка сизійца;
Батько милий, мати мила—
Дружина милійца.
Зъ батькомъ, зъ матерью зйдуся—
Гріха наберуся;
А зъ дружиною зйдуся—
Не наговорюся.
Два голуби воду пили,
А два колотили;
Бодай же тймъ тяжко-важко,
Що насъ розлучили.
Розлучили рибалочки
Рибоньку зъ водою;
Розлучили лихи люди
Милого зо мною.
Ой якъ тяжко та рибоньці
Проти води плисти,
А ще тяжче кохатися,
Не мати користі.

Ой якъ тяжко билиноньці,
Коли вітеръ віє,
А ще тяжче безъ милого,
Бо серденько мліє!
А де жъ тая криниченька,
Що голубка пила?
Ой де жъ тая дівчинонька,
Що мене любила?
А де жъ тая криниченька,
Що голубъ купався?
А де жъ тая дівчинонька,
Що я женихався?
А вже жъ тая криниченька
Гатою загачена,
А вже жъ тая дівчинонька
Зъ иншимъ заручена.
А вже тая криниченька
Травою заросла;
А вже жъ тая дівчинонька
Давно замужъ пошла.

(Изъ Рус. Сборн. Кулиша).

495.

Вийду на поле, гляну на море;
Сама я знаю, що мені горе;
Сама я бачу, чого я плачу:
Ой що милого нігде не бачу.
Буду стояти на тймъ каміні,
Ой чи не скаже: дай ручку мені;
Буду стояти, терпіти муву,
Ой чи не скаже: дай мені руку.
На що жъ намъ, Боже, давъ ся пізнати,
Коли не судишъ намъ ся звінчати?
Ой коли судишъ, чомъ же не злучишъ,
На що жъ насъ, Боже, даремне мучишъ?
Ой у полі, край дороги деренъ процвітає,
Сидить голубъ на дубочку, голубка літає.
Годі, годі, голубочку, по полю літати,

Иди сядь коло мене, щось маю казати.
Скажу тобі, серце моє, щирую правду:
Чи ти мене вірно любиш, чи на яку зраду?
— Ой я тебе вірно люблю. якъ свою душу,
Черезъ тяжки воріженьки залішити мушу.
Якъ не хочешъ, серце моє, дружиною бути,
Дай же мені таке зілля, щобъ тебе забути.
Буду пити, буду пити, та й кроплі не пущу;
Тогді я тебе забуду, якъ очи заплющу.

(Ушицкій уѣздъ).

496.

Коло млина, коло броду
Два голуби пили воду.
Наплися, полинули,
Крилечками встрепенули,
Та й любовці вспомъянули.
Горе-жъ тому, хто ся любить,
Якъ день, такъ нічъ все ся журить:
Горе жъ тому, хто кохає:
Якъ день, такъ нічъ все вздыхає,
Съ коника не злізає,
Зъ стремень ніжокъ не виймає,
До дівчини поспішає.
Прихавъ підъ віконце:
— Добри-вечеръ, моє серце!
Чи ти спишъ, чи такъ лежишъ,
Чому до мене не говоришъ?

„Не говору та й не буду,
Шкода, серце, твого труду“.
— Ой дівчино моя люба,
Відсунься же відъ нелюба.
Маю лукъ та й удару,
А нелюбу віка збавлю.
„Ой чи влучишъ, чи не влучишъ,
А зъ нелюбомъ не розлучишъ.
Сідлай коня вороного,
Та й виїзджай зъ двору мого,
Бо ти не мій, я не твоя.
Доки ми любилися—
Сухі дуби розвилися,
А тепера перестали—
Одноліткы повсихали“.

(Ушицкій уѣздъ).

497.

Ой я несчастний, що маю діяти?
Люблю дівчину,—не можу її взяти;
Не можу її взяти, бо заручена.
Ой доле жъ моя, доле несчастная!
— Хлопче, молодче съ чорними очима,
На що тобі жінка—камень за плечима.
Будешъ плавати, долю проклинати,
Будакомъ слёзи будешъ утирати.
Хлопче, молодче, якій ти ледащо,

На що тобі жінка, самъ не знаєшь на що.
Будешъ плакати, виплачешъ очи,
И самъ почорнієшь, якъ билина въ ночі.
Зійшовъ місяць ясний та й ставъ надъ водою —
Охъ, я, несчастний, блуджу сиротою,
Плачу, заливаюсь гіркими слёзами.
Охъ, моя дівчино заручена, я прощаюсь зъ вами!
(Ушицкій уѣздъ).

498.

„Дівчино любя, що то съ того буде,
Що я тебе вірне люблю,—видить Богъ и люде.
Скоро-мъ ти обачивъ, заразъ ставъ кохати;
Теперь мені тяжко, важко тебе занихати.
Скажи жъ ми, дівчино, чи ти мене любишь?
Я для тебе ідної жию, а ти мене губишь.
Бо ти того любишь, що красний изъ твари;
Почкай, може достанешъ страшную машкару.
Я хоць нехороший—о тоє не дбаю“.
— Трудно занихати, я инчого маю;
Тв маєшь инчую, я маю инчого,—
Скажи мені, хлопче, що я винна съ того?
Я вже жъ бо то Господь Богъ й а всімъ тимъ владає:
Инший вірне кохається, вінъ ніхъ розлучає.
Прошу перестань мене, серце, благати.
„Скажи жъ мені, що я твій, нехай буду знати“.
— Ти, хлопчино гожий, коли би то знати,
Що я твоя, а ти мій—не жаль-би кохати.
За то що съ мя любивъ черезъ ті всі літа,
Хто що кому виненъ, най пропаде зъ світа.
Кличе мати вечеряти, вечера не мила.
А де жъ тая розлучница, що насъ розлучила?
Хоць вона насъ розлучила,—сама ся не втішить;
Котрий насъ Богъ розлучивъ, то той насъ потішить.
(Ушицкій уѣздъ).

499.

„Охъ зійди, зійди, ти, зірочко та й вечірняя!
Охъ вийди, вийди, дівчинонько моя вірна!“
Ой зіронька вийшла, усе поле да й освітила;

А дівчина вийшла—козаченька звеселила.
— Ой ти, козаче, да хрещатий барвіночку,
Не люби дівчину да раненько въ неділю.
„Ой ти, дівчино, да недоленька моя,
Що не сподівалася родинонька твоя.
Ой не такъ родина, якъ твоя меншая сестра:
— Ой не бери, брате, дівчиноньки, — безъ долі зросла.
Да не такъ безъ долі, якъ безъ счастья уродилася,
Вона жъ тобі, брате, дружиною не судилася...

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

500.

Вже не чути, та вже не видати	„Хочь буду поганяти,
Та мого серденяти;	Та не буду гукати.
Десь у мого серденяти	Сватай мене, козаченьку,
Та не рідная мати.	Во оддасть мене мати.
— Ой хочь рідная, хочь не рідная	Ой хочь сватай, хочь не сватай
Таки не гуляй,—	Таки присилайся,
Одъ неділі, до неділі	Щобъ хочь слава не пропала,
Сірі воли поганяй.	Що ти женихався . . . . .“

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулима).

501.

А.

- 1 Ой у лісі, у лужечку терень процвітає;
- 2 Сидить голубъ на дубочку, голубка літає.
- 3 „Годі, годі, голубонько, годі вже літати,
- 4 Ходи садъ коло мене, щось маю казати.
- 5 Ой ходи садъ коло мене, щось маю казати;
- 6 Либонь тебе, серце мое, маю покидати“.
- 7 — Що жъ то, милий, за причина?
- 8 Чи мене самъ не любишь, чи твоя родина?“
- 9 — Ой я тебе люблю,—родина не знає;
- 10 Водай тому тяжко-важко, що насъ розлучає.
- 11 Пливе човенъ води повенъ, пливе и вісельце,
- 12 А тебе щось не видати, мій миленькій серце.
- 13 Відчину я кватирочку, ой гукну:!
- 14 — Прибудь, мій миленькій, бо зъ жалю розпукну.
- 15 Прибуває, мій миленькій, въ неділю раненько;

- 16 Ой змізъ съ коня, привитався: „добри-день, серденько“.
  - 17 — На добра-ничъ, серце мое, ой якъ ся ти маєшь?
  - 18 Дибонъ же ти на чужині иншую кохашь.
  - 19 „Скажу тобі ширу правду: иншої не знаю,
  - 20 Тільки тебе, серце мое, для життя кохаю“.
  - 21 — Ой піду я въ лісовъ-трисокъ, ой тамъ люди тешуть,
  - 22 Ой стану я, послухаю, що вороги брешуть.
  - 23 Брешить, брешить, вороженьки, або перестаньте,
  - 24 Або мені свої губи на підкови дайте.
  - 25 Ой брехали вороженьки та вже перестали,
  - 26 Були смутні не веселі, теперь ради стали.
- (Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А... полі, надъ водою, где дугъ..., 2 Б=2 А... надъ водою...
  - 3 Б=3 А... тобі... по полі..., 4 Б=4 А.
  - 5 Скажу тобі, голубонько, ой що я думаю,
  - 6 Що я тебе, серце мое, повинути маю.
  - 7 Б=7 А Скажи мені, голубоньку, що жъ то...? 8 Б=8 А... не хочешъ...?
  - 9 И рідъ мені не зборонить, що я задумаю;
  - 10 Тільки твій рідъ мені каже, що я пью, гуляю.
  - 11 — Нехай кажуть, нехай кажуть, мусять перестати,
  - 12 А я піду въ чужий край иншої шукати.
  - 13 А я піду въ чужий край, то тамъ буду жити;
  - 14 Ти не будешъ, мила, знати, якъ буду тужити.
  - 15 Знайду собі другу милу, щобъ не мала роду,
  - 16 Щобъ не було, якъ зъ тобою, жадного заводу.
  - 17 Спогадаешъ мене мила, милими словами,
  - 18 А я тебе спогадаю гіркими слѣзами;
  - 19 Возьму собі убогую, бо самъ не багатий,
  - 20 Будемъ ся любити, будемъ ся кохати...
- (Изъ Руноп. Сборн. Кулиша).

В.

- 1 Ой у лузі, при долині вітрець повіває
- 2 В=2 А... яворі... 3 В=3 А Ой перестань... перестань... 4 В=4 А.
- 5 Ой воби ти, серце, знала, що я задумаю:
- 6 В=6 Б. 7 В=7 А... мій миленькій, що жъ...? 8 В=8 А? 9 В=9 А...
серце... и любити маю, 10 В=9 Б.
- 11 А въ сусіда стіжокъ сіна, а у мене ні стебельця.

- 12 Розлучили вороженьки зъ підъ щирого серця.
11 Розлучили сусідочки съ третїї хати,
14 Щобъ надъ нею стелю рвали, якъ буде кохати.
(Ушицкій урядъ).

502.

Ой у полі озерце,
Тамъ плаває відрце
Соснові еленки, дубове денце.
Не цурай мене, серце.
И не разъ и не два
Стоявъ підъ коморою:
„Вийди, дівчино, вийди, рибчино,
Поговоримо съ тобою“.
— Ой рада бъ я виходити,
Съ т. бою, серце, говорити —
Лежить нелюбъ по правій рущі,
Такъ не хочу розбудити.
Ой ти, козакъ, молоденький,
Въ тебе коникъ вороненький—
Сідлай коня, та ідь зъ двора,
Бо ти не мій, я не твоя.
Козакъ коника сїдає,
Съ кониченькомъ розмовляє:
„Біжи, коню, біжи, воронь,

Та до тихаго Дунаю.
Щука візьме моє тіло,
А анґоли візьмуть душу;
Ти, річенько, ти, бистрая,
Викінь кости на сушу.
Ой піду жъ я, піду
Въ темний лугъ по калину,
Чп не побачу, чи не зострїну
Свою вірную дружину.
Моя вірна дружина
Въ темнимъ лісі заблудила;
Тільки слідочокъ съ підъ білихъ
ніжочокъ,
Де милая походила;
Ой зірву я листочокъ
Та закрию слідочокъ,
Щобъ не завіявъ, щобъ не заспавъ
Буйний вітеръ ніжочокъ.

(Изъ Рускоп. Сборн. Кулиша).

503.

А.

- 1 „Протівъ двора чорна хмара, наступає сина —
2 Паучай, бідна вдова, та своєго сина;
3 Якъ не будешъ научати, буду чарувати;
4 Начарую руки, ноги и чорніи очи,
5 Щобъ не ходивъ до дівчини темненької ночи.
6 Протівъ двора чорна хмара, сонце на завалю;
7 Ой ходімо, пане брате, на той куть помалу“.
8 — Якъ ми будемъ, пане брате, на той куть ходити,
9 Не буде насъ, пане брате, дівчинна любити.
10 Протівъ двора чорна хмара — той куть несчастливий,

- 11 Якъ я ишовъ до дівчини, летівъ голубъ сивий,
12 Якъ я ишовъ відъ дівчини, то не оглядався;
13 Вона жъ мене осудила, я й не сподівався.
14 — Я тебе не судила, судили насъ люди,
15 Що зъ нашого закохання нічого не буде.
16 Зъ нашого закохання ні слави, ні вжитку,
17 Чорнимъ очамъ спання нема, а нізбамъ спочинку.
(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Ой високо сонце сходить, а низько заходить —
2 Козакъ дівку вірно любить, що зъ далека ходить.
3 Вірно любить, вірно любить, вірно закохався,
4 Б=13 А... ёго... шо й... 5 Б=14 А не я жъ ёго... судять же..., 6
=15 А... коханнячка..., 7 Б=16 А... коханнячка..., 8 Б=17 А, Карімъ...
(Дудари, Каневск. у.).

504.

- „Ой ти, мій миленькій,
Голубе сивенькій,
Чомъ до мене не приїждашъ,
Въ мене не буваєшъ,
Чи кося не маєшъ,
Чи дороги не знаєшъ,
Що ти въ мене, мій миленькій,
Нігди не буваєшъ?“
— И коника маю,
И дорогу знаю:
Черезъ лихи люди, вороженьки
Въ тебе не буваю.
(Ушицкій уѣздъ).

505.

- Поїхавъ мій милий по жировлини,
Погубивъ коники, Боже мій милий!
А ні стеженьки, ні доріженьки...
Поїхавъ мій милий до воріженьки.
Ворожка ворожить, правди не каже,
Съ кімъ же мій миленькій спатоньки ляже?
Ци съ шафаркою, ци съ шинкаркою,
Чи съ тею милою, чорнобривою?
Чорнобривъ, чорнобривъ дрова рубає,
А чорнобрива триски збирає.
„Назбирай трисождь, навари істи“.
— Добре-бъ то варити, жебъ чимъ солити.

„Продаймо воли, купимо солі“.
— Добре бъ то продати, жебъ чимъ орати.
„Єсть въ мене волики одноі масти,
Маю хлопчики, будуть їх пасти.
Єсть въ мене волики та половні,
Маю я хлопчиківъ—все молодні“.

(Полоски, Бѣльск. у.).

506.

— Ой вишенько, черешенько,
Чомъ ягідъ не родишь?
Молодая дівчинонько,
Чомъ гулять не ходишь?
— Якъ же мені ягідки родити
Да за гіроньками?
Якъ же мені піти гуляти
Та за ворогами?

— Ой зродила ягідоньки
Близько перелазу.
Люблю тебе, серце дівчино,
Одъ первого разу.
Ой зродила ягідоньки—
Широкій листочокъ.
Люблю тебе, серце дівчино,
И твій походочокъ.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

507.

Прилетіли гуси изъ синёго бору,
Скочили воду съ-подъ... лёду.
Бодай ти гуси марне запропали,
Якъ ми любилися—теперь перестали.
Якъ ми любилися—насъ мати не знала,
Теперь розійшлися, якъ чорная хмара.

(Новицкій).

508.

Най вікъ лежить, що мѣ ёго любила. —
Знає батько й мати — зъ нимъ ся розлучила.
Охъ я несчастний, що маю діяти?
Люблю дівчину и буду кохати.
— Но насъ розлучать, дадутъ за багатого,
Пігди не буду любити того.
На що мені багатство, на що мені гроши —
Ти мені, милий, и безъ грошей хороший.
Немилосердни, котрі насъ розлучають,

Ахъ, вони въ сердю та й Бога не мають.
На що мя на світі вони породили,
Коли съ тобою мене розлучили!
Ахъ, волю сама собі смерть зроби,ти,
Якъ въ багатстві зъ нелюбомъ жити;
Поведу я маму до гроба твого,
Скажу: „тутъ лежить тіло друга мого.
Не дала съ, мати ёго любити.
Не буде твоя дочка въ світі жити.
Лежить мертвий, що мѣ ёго любила;
Не злучили насъ, то злучить могила.
Коли не дали намъ зъ собою жити,
То не зборонять въ гробі ся любити.
Нехтіла съ мене за милого дати,
Будешъ ти тяжко дочки жалувати“.

(Ушицкій уѣздъ).

509.

Ой піду я до гаю,
Накопаю, що знаю—
Ой немає й не буде,
Бого вірне кохаю.

Минаються вже жива,
Кого люблю та й нема.
Ой немає й не буде,
Розрали вже люде.

(Борисполь, Переяславск. у.).

510.

По долині стадо коней ходить;
Бозацькій кінъ всімъ передъ водить.
Отецькій синъ у пана ся просить:
„Пусти жъ мене, мій пане, до дому,
Розігрався мій кінъ підо мною,
Затужила дівчина за мною“.

— Нехай тужить, вона перетужить,
Нехай козаць роченька дослужить.

А я скажу коника припнати,
Тебе скажу въ кандали взяти.

„Не куй мене, мій пане, въ кандали,
Прикуй мене въ шинкарки до лави;
А въ шинкарки медь-горілка добра,
Ще й до того дівчина сподобна.

(Ушицкій уѣздъ).

511.

Ой гаю, гаю, великий жалю,
Якъ ми любились, я й самъ не знаю.
Любились ми півтора року,
Пови не знали вороги зъ боку.
Вороги взнали, росклеветали.
Сусіди близьки, вороги тяжки,
Пийте, гуляйте—не осуждайте,
Да двое стоить—не розлучайте,
Бо хто розлучить, то того мучить,
Хто насъ розведе, то зъ ума зведе.
„Дівчино жъ моя, чарівниченько,
Причаровала біле личенько,
Причаровала мое до свого“.
— Козаченьку жъ мій, серденько мое,
Щобъ ти стілько знавъ, якъ цей день мине...
Щобъ ти стілько знавъ зъ сіней до хати,
Скілько я знаю, чимъ чарувати.
Въ мене чароньки—чорни брівоньки,
Въ мене принада—сама молода.

(Дударя, Каневского у.).

512.

Приїхавъ милий зъ далекої дороги,
Та поставивъ коня въ дворі врай порога,
Чи не вийде мила моя чорноброва.
Не вийшла дівчина, вийшла її мати:
„Ой чого ти плачешъ, молодий козаче?“
— Ой якъ мені, мати, веселому бути,
Любивъ я дівчину — розраали люде,
Мені молодому пароньки не буде;
Тільки жъ мені пари, що оченьки карі,
Тільки до любові, що чорні брови.
„Не плачь, козаче, не плачь, не журися,
Приїде суботонька, то ти підбрийся,
Вийдешъ за ворота на челядь дивися“.
— А вже жъ мені, мати, челядь не до того,
Ой продавай, мати, коня вороного,
Та накупи, мати, сукна голубого,

Сукна голубого, полотна лляного.
Поший мені, мати, ллянную сорочку,
Сховай мене, мати, въ вишневімъ садочку,
Висипь мені, мати, високу могилу,
Посади въ головкахъ червону калину;
Збери, мати, всю свою родину,
То буде родина и пити и гуляти,
Мене, молодого, будуть споминати.
Позаростали стежки, доріжки,
Де походили козакови ніжки;
Позаростали споршвами,
Де походили съ товаришами.

(Новицкій).

513.

А въ городі вишня,
За городомъ дві;
Кохавъ я дівчину
Не одно літечко, не два.
Кохавъ я дівчину три літи,
А теперъ застаюсь на світі.
„Изъїздивъ я коня,
Изъїздивъ и другого,
Скажи, скажи, серце,
Чи буде що зъ сѣго:
Чи будешъ моя, чи ні —
Не суши серденька мені“.
— Чи я жъ тобі, серце,

Добра не бажала,
Чи я тобі, серце,
Правди не казала,
Що зо мною віку не буде,
Візьмутъ, серце, мене люде.
Сусіди близькіі,
Вороги тяжкіі,
Судять насъ, гудять,
А сами такіі.
Бодай вони сами пропали,
Покопали ями по полю
Розлучають, серце, изъ тобою.

(Новицкій).

514.

Кінь біжить—земля движить, трава поляглася —
Любивъ же я дівчиноньку, та вже ищдалася.
Любивъ же дівчиноньку, якъ свое здоровья,
Відобрали вороженьки та на безголовья;
Відобрали вороженьки та на нігъ коротенькій,
А я собі погуляю, козакъ молоденькій.
Гуляю, пане брате, гуляю,
А за мною заглядають зъ зеленого гаю.

. . . . . та й розсипалася,
Вийшла дівка позбирала да й обтикалася.
Вигулькнувся щупачокъ на широкій річці;
Поклонився Иванъ дівчині Марійці.
Ой давъ її поклоночка — коника вороного,
Вона ёму дала фустку злота самого.
А вінъ ею не втирався, поклавъ на сідельце,
Що погляне—серце въяне, Марієчко серце.

(Улицкій убадь).

515.

Тамъ то хлопець, тамъ то бравий,
Ще й до того кучерявий;
Біле личко, брови чорни,—
Гарний хлопець, ще й моторний.
Ой зъ дуба, та на дуба,
Дівчино моя люба, —
Радъ би я тебе взяти,
Та не велить моя мати.
А хотъ мати велить,
Такъ мій рідъ не звелить.

Якъ побачу, то й заплачу,
Ажъ серденько заболить.
Ой изъ дуба на калину...
Тебе, серце, не покину;
Хотъ покину—завернуса,
До серденька пригорнуса.
Мені сусіда казала,
Що другому перстень дала;
Я жъ не можу, такъ якъ ти,
По двохъ разомъ любити.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

516.

Затошила, закурила сирими дровами;
Нельзя вийти на улицу да й за ворогами.
А я тії сирі дрова та й повикідаю;
Вже вороги спать полягли, пойду погуляю.
Хотъ полягли, не полягли, дакъ не будуть спати:
Вони будуть прислухаться—съ кімъ буду стояти.
Съ кімъ буду да стояти, да що говорити.
Болодезю мій глибовий, колибъ я не впала;
Полюбила пройдисвіта, — теперъ я й пропала.
Ростуть, ростуть опенечки край дорожечки;
Покидає парень дівку черезъ ворожечки.
Коли мене покидаєшъ, повинъ хліба їсти;
Ой щобъ тобі тяжко-важе биля другої сісти.
Коли жъ мене покидаєшъ, повинъ води пити;
Ой що бъ тобі тяжко-важе зъ ею говорити!

(Изъ Рук. Сборн. Булиша).

517.

Ой черезь садь-садочокъ
Клиновий листочокъ...
Не бачила миленького, —
Болить животочокъ,
Все тіло помліло. (²).
Не бачила свого миленького,
Не возьмусь за діло.
Шо мій милий,
Та чорнобривий
Живе за горами;
Вінъ до мене та що вечора
Пливе съ селезнями.
— Пливи, пливи, синій селезню,
Тихо за водою,
Та накажи мому роду,
Шо я сиротою.
Сиротою та невеликою
Недавно остався
Черезь тую молоду дівчину,
Шо я женихався.
Женихався, зъ неї не сміявся,
Думавъ — моя буде,
Розрадли, та розсудили
Прокляті люде.
Теперьь моя молода дівчина,
Якъ голубка гуде.
Нехай гуде, та нехай гуде—
Вона нагудеться,

Якъ піймаю, та приборкаю,
То ій не минеться.
„Чи ти чула, молода дівчино,
Якъ я тебе кликавъ,
Якъ я въ твої нові ворітчка
Сивимъ конемъ іхавъ?“
— Ой хочь чула, молодий козаче,
То не озивалась.
Я тебе, мое серденьтко,
Та не сподівалась,
Та не сподівалася.
Кличе мати сина вечеряти;
Вечеря не мила.
„Ой вечеряй ти, стара мати,
Коли наварила“.
— Оце тобі, мій синочку,
Дівчина наробила.
„Не робила мені дівчинонька,
Хиба її мати;
Брада пісокъ
Съ-підъ моїхъ ніжокъ,
Мене чарувати.
Чаруй, чаруй, молода дівчино,
Коли довелося (²),
Коли твое та біле личко
Зъ моїмъ пойнялося;
Коли жь твої та чорні брови
Прийшли до любові.

(Новицкій).

518.

Нема милого, нема мого друга,
Тільки осталася въ серці моїмъ туга.
Я о нимъ мислю и не забуду,
Я ёго любила и любити буду.
Не знаєшъ, милий, що въ серці моєму,
Не скажу правдоньки нікому другому.

Віскну одъ жалю и проплачу очи,
Тебе не забуду, а ні въ день, ні въ ночи.
Я нещастлива у своєму роду,
Всі мої дні смутні наветь и въ погоду,
Въ цілому світі я счастья, не маю,
И той мені невдячний, котрого кохаю.
Нема на мене ні дня, ні ночи,
Колибъ перестали плакати мої очи.
Ой хто причиною несчастья мого,
Нехай мої слези всі падуть на него.
Нехай той счастья и долі не має,
Хто мене зь моїмъ милимъ розлучає.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

519.

Шумить, шумить дубрівонька,
Тужить, тужить дівчинонька,
Тужить, тужить и думає,
На недолю нарікає:
— Ахъ, недоля всімъ не мила,
Чомъ же сь мене не втопила?

Лучше було утопити,
Ніжъ зь миленькимъ розлучити.
Куди иду, обернуся,
Назадъ себе оглянуса...
Ахъ, якъ плачу, гди забачу,
Літа свої дармо трачу.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

520.

Ой щобъ такъ тобі, якъ теперь мені
Прийшлося погібати,
Ой мусивъ би ти не разъ и не два
Тяжко заплавати.
Ой ти поїхавъ, мене покинувъ,
А я бідна плачу,
Сплакала очи темної ночи,
Що світу не бачу.

Ой ти поїхавъ, мене покинувъ
Сироту на чужині;
Плачу, ридаю, ти вспоминаю
Въ кожнісеньку годину.
Ой ти поїхавъ, мене покинувъ
Молоду, уродливу,
Що ся зачала вірно любити
Въ годину нещастливу.

(Изъ Русск. Сборн. Кулиша).

521.

Ой пойду, пойду, куди я й не ходила,
Да ци не звайду, кого вірне любила?
Ой ци не ёго, то товариша ёго,
Буду питати о здоров'ячко ёго.

— Ой ти, дівчино, дурний розумъ маєшъ,
Що ти гультая о здоровї питаєшъ.
Ой не питайся о здоров'ячко ёго,
Оно питайся, ци родоньку доброго.
Ой се доброго, то суди тобі, Боже,
А се лихого, — борони тебе, Боже.

(Полоски, Бѣльск. у.)

522.

А.

1 Ой ти живешъ за горою,	21 Рибалочка по бережку
2 А я за другою;	22 Все рибоньку ловить;
3 Чи тужишъ ти такъ за мною,	23 А милая зъ миленькимъ
4 Якъ я за тобою?	24 Біли руки ломить.
5 Ой якби жъ ти такъ за мною,	25 — Ой перестань, рибалочко.
6 Якъ я за тобою,	26 Рибоньку удити,
7 Жили бъ, жили, серце, въ парі,	27 Нехай же я перестану
8 Якъ риба зъ водою.	28 Біли руки ломити.
9 Риба-щука, якъ гадина,	29 Дивий качуръ все на воді
10 По берегу вѣється,	30 И днює, и ночує:
11 А милая за миленькимъ,	31 Не будь же намъ, серце, въ парі.
12 Якъ орлиця, вѣється.	32 Душа моя чує.
13 Рибалонька по бережку	33 Ой Боже нашъ милостивий!
14 Все рибоньку удить,	34 За що насъ караєшъ?
15 А милая за миленькимъ	35 Повеліть намъ любитися,
16 Білимъ світомъ нудить.	36 Теперъ розлучаєшъ.
17 — Ой перестань, рибалочко,	37 А чи твоя, Боже, воля,
18 Рибоньку удити,	38 А чи твоя сила?
19 Нехай же я перестану	39 Чи є въ світі така друга,
20 Та світомъ нудити.	40 Якъ я несчастлива?

(Новицкій).

Б.

1 Идутъ волы изъ дірови,	3 Ой плакала дівчинонька,
2 А овечки зъ поля...	4 Край козака стоя.
5 Б=3 А, 6 Б=4 А? 7 Б=7 А... ми съ тобою, 8 Б=8 . 9 Б	
10 Б=22 А, 11 Б=23 А... по милому, 12 Б=24 А.	
13 Ломай собі біли руки,	15 Світъ изходишъ, да не знайдешъ
14 Та не злови пальця!	16 Надъ мене коханця.

17 Ой не ходи коло води,
18 Жовтокрилий кобче,
19 Єсть у мене краще тебе,
20 Доріженьку втопче.

21 Ой не ходи коло води
22 Жовтими ногами,
23 Єсть у мене кращий тебе—
24 Зъ чорними бровами.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

В.

1 В=1 А... надъ..., 2 В=2 А... надъ... 3 В=3 А... скорбишъ..., 4 В=4 А? 5 В=7 А... мое, 6 В=8 А. 7 В=13 А, 8 В=14 А Та...; 9 В=11 Б, 10 В=16 А. 11 В=21 А, 12 В=22 А Та...; 13 В=11 Б, 14 В=24 А... 15 В=25 А, 16 В=26 А... ловити; 17 В=27 А, 18 В=28 А.

(Новицкій).

Г.

1 Ишовъ милий гіронецю,
2 Мила підъ горою;

3 Задрівъ милий роженецю,
4 Мила калиною.

5 Г=1 А... на гіронеці,

6 А я подъ горою;

7 Г=3 А, 8 Г=4 А, 9 Г=5 А... колибъ..., 10 Г=6 А; 11 Г=5 В, 12 Г=8 А, 13 Г=21 А, 14 Г=22 А Да..., 15 Г=11 Б, 16 Г=24 А.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

523.

Да пийте, люде горілочку,
А ви, гуси, воду.
Тяжко, важко сиротині
Да й безъ свого роду.
Въ кого батько, въ кого мати—
Є съ кімъ розмовляти;
Въ кого брати, въ кого сестри—
Є съ кімъ погуляти.
„Брати жъ мої, брати мої,
Брати-соловейки,
Ой чомъ же ви не ідете
Да що неділеньки?“
— Сестро наша, сестро наша,
Сестро дорогая,
Ой тимъ же ми не ідемо,

Що ти убогая.
„Ой хочъ же-жъ я убогая,
Про те жъ не гордая:
Хліба й солі й наготую
Да й васъ нагодую,
Горілочви я придбаю,
Зъ вами погуляю.
Де ти, милий, де ти, милий,
Де це ти подівся?
Ой чи тебе звіри зъїли,
Чи ти й утопився?
Ой якъ би тебе звіри зъїли
До бъ луги шуміли,
Ой якъ би ти утопився,
До бъ Дунай розлився.

(Великіє Спитишчя, Васильковск. у.).

524.

Ой сівъ запівъ, ой сівъ запівъ,
Ой сівъ, зажурився,
Вороному кониченьку
На гриву схилився.
Ой самъ козаць молоденький
Безъ долі вродився.
Потопає козаченько
На сивѣму морю;
Потопає козаченько,
Хустиночка плавле,
Ходить дівчина по бережку,
Білі руки ламле.
Поламала білі руки
До одного пальця,
Та вже нема, вже й не буде
Милого коханця.
Пішла дівка, пішла красна
По-надъ берегами,
Тягнуть рибу рибалочки

Трѣма неводами.
— Ой нате жъ вамъ, рибалочки,
Хочъ солі на страву,
Та витягніть миленького,
Хоть людамъ на славу.
Ой нате вамъ, рибалочки,
Рубля золотого,
Та витягніть миленького,
А хоть не живого.
Ой нате вамъ, рибалочки,
Хоть вина напиться,
Та витягніть миленького,
А хоть подивиться.
Тягнуть, тягнуть рибалочки,
Зъ роту вода лється,
Стоить дівка на бережку,
Якъ орлиця, бється.
Кругомъ люде, кругомъ челядь,
Вся челядь сміється.

(Новицкій).

525.

Відъ моря до моря вбитая дорога,
Куди моя поїхала любая розмова?
— Сивий коню, завези жъ, де моя мила.
„Куди жъ ти відъїзжаєшъ, ти мій сивий орле,
А хто жъ мене на чужині до себе пригорне?“
— Пригортайся, моя мила, товаришу мому,
Лишь не кажи тої правди, що мені самому.

(Ушицкій уязъ).

526.

Ой коби я знала, де мій милий оре,
Я бъ къ ёму погнала сіріі корови.
Оре мій милий, оре підъ лісомъ зеленимъ
Єднимъ воломъ чорнимъ, а другимъ червонимъ.
Оре милий, оре, въ конецъ виганяє,
Молода дівчина жито дожинає.

Ой вийду я за ворота, не береться робота,
Бо вже мому миленькому нагайна робота.
Ой нагайна, не нагайна,
Бо вінъ въ корчмі не гуляє.
На тихімъ Дунаечку сиві коні напуває.
Сивий коникъ води не п'є, бо дорогу чує.
Богъ знає, Богъ відає, де мій милий ночує.

(Новицькій).

527.

За горою, за крутою,
Та живуть люди слободою.
То жъ не люди—супостати,
Та беруть парня у салдати,
Та нікому парня оплакати:
Ой то парень-сиротина,
Та нема въ ёго ні роду-родини;

Нема въ ёго ні роду-родини,
Та нема въ ёго ні вірної дружини.
Десь узялась дівка Марья,
Та й оплакала того парня.
Оплакала, обгужила
И хусточку подарила.

(Новицькій).

528.

А.

- 1 Ой вийду на поле, гляну на море,
- 2 Сама я знаю, що мені горе;
- 3 Сама я знаю, чого я плачу:
- 4 Ой що милого нігде не бачу.
- 5 Теперъ закажу світу цілому:
- 6 Нехай не вірить ніхто нікому,
- 7 Бо то я сама добре дознала,
- 8 Що ідного вірне кохала.
- 9 На що жъ намъ, Боже, давъ ся пізнати,
- 10 Коли не судишъ намъ ся звінчати.
- 11 Ой коли судишъ, чомъ же не злучишъ,
- 12 На що жъ насъ, Боже, даремне мучишъ!
- 13 Буду стояти на тимъ камяню,
- 14 Ой чи не скаже: „дай ручку мені“,
- 15 Прийди, прочитай надпись на гробі:
- 16 Тамъ та лежить, що мила тобі;
- 17 Тамъ та лежить, що тобі мила,
- 18 Розлучили насъ, злучить могила.

- 19 — Ой хто хоче на світі жити,
20 Най перестане дівчать любити;
21 Бо то єсть згуба цілого світа.
22 Пропали літа и життя трачу,
23 Якъ спогадаю гірко заплачу.
24 Плакавъ я, плакавъ, плавати буду,
25 Поки тя, мила, въ вікъ не забуду.
26 Плакавъ я літо, плакавъ я зіму,
27 Черезъ дівчину такъ марне згину.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А... бачу...; 3 В=3 А... бачу...: 4 Б=4 А. Що
свого... не зобачу. 5 Б=13 А, 6 Б=14 А...,
7 Ой чи не взгляне на мою муку,
8 Б=14 А... дай, серце, руку, 9 Б=9 А, 10 Б=10 А. Чому не давесь...?
11 Ой зачимъ не зволишъ насъ звінчати,
12 Б=12 А.

(Ушицкій уѣздъ).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 Б, 3 В=3 Б: 4 В=4 Б. 5 В=13 А, 6 В=14 А;
7 В=7 Б, 8 В=8 Б? 9 В=9 А, 10 В=10 Б? 11 В=11 Б, 12 В=12 А.
13 Ой я въ річці купалася, а въ трохъ кохалася;
14 Кохалася въ трохъ, въ четвертимъ звінчалася.

(Новицкій).

529.

На горі сунеченьки,
На долині полунеченьки.
Пішовъ милий въ жовніри,
А я піду въ чернеченьки.
На полю пшениченька
Черезъ межу похиляється;
Чую черезъ люде,
Що мій милий поклоняється.
Що мені по пшениці,
Въ ней зерінця нема;
Що жъ мені по поклоні,
Коли ёго самого нема.

Видоптала черевички,
По садочку прохожуючу;
Виплакала чорні очи,
Миленького виглядаючи.
Стану я по сімъ боці,
Мої очи на толоці.
— Прийди, прийди, мій миленький,
Хоць о-півночи.
Якъ прийдешъ изъ вечора,
Вечера готовенька;
Якъ прийдешъ о-півночи,
Постілька біленька.

„Товаришко, ти сестричко,
Не була съ ти на улиці,
Не видала съ милого мого?“
— Була я на вулиці,
Виділа молодця твого:

Тяжко туживъ, я ёго відмовила.
„Ой дамъ тобі, товаришко,
На ругава полотна,
Та не суши, не в'ядли
Мого серденька“.

(Новицкій).

530.

Ой темна нічка, не видна,
Осіння, холодна;
Нема жъ мого милого,
Горе жъ мені безъ ёго.
Піду съ горя у лісокъ,
Пущу стиха голосокъ;
Пущу стиха голосокъ,
Чи вчує мій дружокъ.
Дружокъ тее услихавъ,
Дрібни листи написавъ;
Дрібни листи написавъ,
До милої одіславъ.
„Подай, мила, ручечку

Черезъ бистру річечку“.
— Ой рада бъ я дві подати, —
Стороною люде сплять;
Стороною люде сплять,
Вони за насъ говорять,
Розлучити насъ хотять.
Не розлучить насъ нікто,
Ні місяць, ні зоря;
А ні місяць, ні зоря,
Хиба сирая земля.
Ой да сирая земля
Ручки й ніжки прилягла,
Дубова дошка розлуку дала.
(Ушицкій урядъ).

531.

Та болять ручки,
Та болять ніжки,
Та пшениченьку жнучи.
Та уже жъ мені
Надокучило,
Та миленького ждучи.
Та нема мого
Та миленького,
Та нема мого пана;
Та уже жъ моя
Та постіль біла
Та пилечкомъ припала.
Та нема мого
Та миленького,
Та нема мого сонця;

Та ні съ кімъ мені,
Та говорити,
Сидя край віконця.
Та нема мого
Та миленького,
Та нема чорнобривця,
Та вітъ приїде
Изъ дороженьки,
Та привезе гостиньця.
Та то мій милий,
Та чорнобривий,
Та на воронимъ коні.
Та кінь вороний,
А самъ молодий —
У сопілочку грає.

Шо сопілочка
Изъ барвіночка,
Оріхове денце;
Якъ заграє,
Якъ самъ знає,
То болить мое серце.
Та болить мое серце
У животочку,
Усе тіло помліло.
Та не бачила я

Та миленького —
Не возьмуся за діло.
Та не їдь, милий,
У дороженьку,
Та нехай їде батько:
Та батько старий —
Вінъ старесенький,
Вінъ у світі нажився.
А шо ти, мое серденько,
И досі не женився.

(Новицькій).

532.†

Коло млина калина
Білимъ цвітомъ зацвіла —
Згодовала вдовонька
Хорошого сина.
Такъ годувала,
Якъ намалёвала,
На мою головоньку,
Щобъ я сподобала.
Я сёгодня тута,
А завтра поїду,
Будешъ, мила, припадати
До моёго сліду.
Будешъ припадати,
Мене споминати:

Гдесъ мого миленького
Весь день не видати.
Чи вінъ коня згубивъ,
Чи зъ дороги збився,
Чи зъ иншою на розмові
Гдесъ забарився?
Ой якъ коня згубивъ,
Суди же ёму, Боже!
Якъ зъ иншою на розмові,
Скарай ёго, Боже!
Скарай ёго, Боже,
На гладкій дорозі,
Скоро вінъ подумає
Объ инший небозі.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

533.

Коло млина, млина зацвіла калина.
Ой то жъ не калина — молода дівчина.
Молода дівчина козака любила,
Любила, любила та й причарувала,
И вивела коня, сама осідлала,
Та винесла рибку ище й хліба скибку:
„Оце тобі, серденько, вечера на-швидко.
Вечеряй, вечеряй та й їдь у дорогу,
Якъ не жонатий, ночуй зо мною“.

Ой радъ би я, серце, съ тобою почувати,
Есть у мене жінка и маленькі діти,
Ой радъ би я, серденько, на врилляхъ летіти.
(Д. Калюшна, Миргородск. у.).

534.

А.

- 1 Налетіли сіри гуси въ поле почувати,
- 2 Наіхали козаченьки въ село зімувати;
- 3 Налетіли сіри гуси та й не почували,
- 4 Наіхали козаченьки та й не зімували.
- 5 „Чомъ ти мене, моя мати, тоді не збудила,
- 6 А якъ тні козаченьки зъ села виходили?“
- 7 Тимъ я тебе, дочко моя, тоді не збудила,
- 8 Що твій милий попереду, щобъ ти не тужида.
- 9 Ти думаешъ, моя мати, що я не журуся,
- 10 А якъ вийду за ворота, одъ вітру валюся;
- 11 Ти думаешъ, моя мати, що я й тагъ не плачу,
- 12 За дрібними слізюньками стежечки не бачу.
- 13 Куши жъ мені, моя мати, за три копи голку,
- 14 За чотири золоті червоного шовку,
- 15 За пятого золотого малёвані пъяльця, —
- 16 Буду шити, вишивати милому рукавця.
- 17 Шовкомъ шила, шовкомъ шила, золотомъ рубила,
- 18 Все для того козаченька, що вірне любила.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

Б.

- 1 Б=5 А... рано...
- 2 Ой якъ тая компанія зъ села виходила?
- 3 Б=7 А..., моя доню, рано...,
- 4 Бо той козакъ впередъ ишовъ, що съ ёго любила.
- 5 Б=13 А... таляра..., 6 Б=14 А... талярики... 7 Б=17 А... вишивала,
- 8 Б=18 А... кохала,
- 9 Подпися, моя доню, въ домнину квартирку,
- 10 Тамъ твій милий, чорнобривий сходить на долинку.
- 11 Б=9 А. Ой кажешъ ти..., 12 Б=10 А... на вулицю... 13 Б=11 А. Ой кажешъ ти...,
- 14 Ой якъ вийду на вулицю, то світа не бачу.

(Ушицкій уѣздъ).

В.

1 Підъ горою криниченька, тамъ джерело б'є,
2 Тамъ молодий козаченько зъ неї воду п'є.

3 В=1 Б, 4 В=2 Б? 5 В=3 Б, 6 В=8 А... впередъ ишовъ... 7 В=11 Б, 8 В=12 А. 9 В=13 Б, 10 В=12 А... я світа... 11 В=11 Б... хороша,

12 А я, мати, такъ хороша, якъ повная рожа.

13 В=13 Б... я не вродлива,

14 А я, мати, такъ вродлива, якъ въ лузі калина.

15 Купи, мати, купи, мати, за кошійку голку,

16 В=14 А.

17 А вже тая въ світі слава давно въ Криму стала,

18 Шо дівчина козакові вишила рукава.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Г.

1 Г=1 А... стали жирovati, 2 Г=2 А стали почувати, 3, 4, 5, 6, 7 и 8 Г=3, 4, 5, 6, 7 и 8 А,

9 Поїдъ же ти, моя мати, до міста Колкувъ;

10, 11, 12 и 13 Г=13, 14, 15 и 16 А. 14 Г=17 А... гаптувала, 15 Г=18 А... кохала.

(Изъ Рук. Сборн. Н. И. Костомарова).

535.

Біда жъ мені надъ бідами,
Що мій врубликъ за водами.
Не журися, мій миленькій,
Приметить, якъ голубъ сивенькій.
Вже жъ я всі води минаю,
Врублика не видаю.
Коли жъ прийшовъ въ самий сокілъ,
Сказали: дай їй покій.
Вже жъ твій сокілъ искучився,
И въ купчики причепився.
Ой пійду я, гукаючи,

Горобчина шукаючи;
Буду въ жалю погукати,
Горобчика проклинати.
Кричи, гучи, скільки знаєшъ,
Вже жъ ти мене не видаєшъ;
Колись ставъ мене видати,
Було добре поспішати.
— Скарай, Боже, хто зъ насъ виненъ,
Я поспішавъ, якъ повиненъ,
Мене неба покарали —
Великі води дали.

Ушицкій уїздъ).

536.

„Зеленая ліцинонька розвивається въ куці.
Ой куди жъ ти, мій милій, виражаєшся въ ночі?“
— Виражаюсь, моя мила, у велику дорогу.
„Переночуй, мій миленький, хочъ цю нічку зо мною“.
— Ой радъ би жъ я, моя мила, и чотири ночувати,
Та боюся, моє серце, щобъ походу не втерати.
„Ой не бійся, мій миленький, бо я рано устаю,
А ще раньше тебе, молодого, ище раньше избужу.
— Уставай же, мій миленький, уже світъ біленький,
Уже жъ твої воронні коні посідлані, стоять,
Уже жъ твої вірні слуги поодівані сидять,
Тільки сісти и поїхати товаришівъ доганять.
А я піду, молодая, сірихъ гусей наповать.
— Гиля, гиля, та сіріі гуси, та на биструю ріку —
Зав'язала світъ головоньці, не розв'язу й до віку.
Гиля, гиля, та сіріі гуси, та на жовтенький пісокъ;
Зав'язала світъ головоньці, я жъ думала на часокъ.
Гиля, гиля, та сіріі гуси, та вже жъ ви наплавались,
Та вже мої каренькі очі та й наплакались.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

537.

Ой по лужечку ходжу,
Да калиноньку ламлю;
Калину ламала,
До серденька клала,
Чи не перестану я тужити.
Ой оріше, орішеньку,
Ой ти, оріховий цвіте,
Молода, якъ ялина,
Червона, якъ калина,
Зав'язаний світе.

Ой де жъ моя дружина?
Въ темнимъ лузі заблудила;
Тільки знати слідочокъ,
Одъ білихъ ніжочокъ,
Де дружина походила.
Ой пойду я въ лісочокъ,
Да вирву листочокъ,
Прикряю слідочокъ,
Шобъ не павъ пилочокъ,
Де дружина походила.

(Изъ Рук. Сбор. Кулиша).

538.

Ой вийду я, молодая, за новні ворота.
Що я въ світі робить буду, що я бідна сирота.
Топчи, милий, доріженьку, а я свою прополю,

Та на тий же доріженьці влень-дерево посажу.
Рости, рости, влень-дерево, та все вгору високо;
Ой поїхавъ мій миленький въ чужий край, далеко.
Ой казавъ же мій миленький, що не буде барпться,
А я ёму одказала, що буду журиться.
Ой вижду я на ту гору, де мій милий пооравъ,
Тільки сіно потрушено, де волпки попасавъ.
Я жъ до тебе не ходила, ти до мене самъ ходивъ,
По чотири бутілочки медъ-горілочку носивъ.
(Д. Колюшва, Миргородск. у.).

539.

Тихо, тихо Дунай воду несе, Ще тихійше дівча косу чеше. Що начеше, то на тихій Дунай несе. Пливи, косо, стиха за водою, А я, молоденька, собі за тобою. Пливи, косо, тими берегами, А я, молоденька, темними лугами. Въ темнимъ лузі явір зелененькій, Підъ явіромъ кониць вороненькій,	На конику козаць молоденькій. Сидить собі на скрипочку грає, Струна зъ струною стиха розмовляє: Нема краю тихому Дунаю, Нема спинку вдовцному синю, Що звівъ зъ ума чужую дитинку, Якъ извівши та й на коня сівши: — Будь здорова, любая розмова, Ти не мій, я не твоя. (Іашковецкая в., Литинск. у.).
---	---

540.

А.

- 1 Ой воли жъ мої полові, чомъ же не орете?
- 2 Ой літа жъ мої молодні, чомъ такъ марно идете.
- 3 Ой воли мої половенькі, вже ви те наорали;
- 4 Ой літа жъ мої молоденькі, вже ви те нагуляли.
- 5 Ой коні мої червоні, зелені пута.
- 6 Ой щобъ не ти, серце дівчино, то бъ я не бувъ тута.
- 7 Дробна пташенька, невеличенька по лозонці скаче;
- 8 Дурна дівчина безрозумная по гультаєві плаче.
- 9 Ой чи плаче, чи не плаче, то сами слёзи ллються,
- 10 Що одъ милого послонька нема, одъ нелюба шлються.
- 11 Ой чи шлються, чи не шлються—о тоє не дбаю—
- 12 Ой рости, коса, до пояса, ще зъ роємъ погуляю.
- 13 Ой гуляй, гуляй, серце дівчино, поки гуляється,
- 14 Ой якъ будешъ за вражымъ синомъ, гуляничко минається.
(Полоски Бѣльск. у.).

В.

- 1 Ой погубила орлиця діти, да обь дороженьку бьється;
  - 2 Лайте козака, сучого сина, що зь дівчини сміється.
  - 3 Ой заржи, заржи, сивий коню, на круту гору идучи;
  - 4 Ой згадай, згадай, серце дівчино, снідання готуючи.
  - 5 Що на волики все занозини, а на коники пута.
  - 6 Б—6 А... колибь... 7 Б—1 А? 8 Б—2 А?
  - 9 Ой колибь ми позапрягани, то може бь ми й орали;
  - 10 Ой колибь ми та засватани, то ми бь роскішть мали.
- (Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

541.

На... калинонька стояла,
На тий калиноньці зозуленька ковала.
Зозуленька кує, соловейко чує.
Ой Бігъ знає, Бігъ відає, де мій милий ночує.
Ци у дорозі—поздоровъ ёго, Боже!
А ци у дівчини, то скарай ёго, Боже!
Не каръ ёго, Боже, не кіньми, не волами,
Скарай ёго, Боже, моїми слізеньками.
(Полоски, Бѣльск. у.).

542.

Відбила щука-риба відъ берега ряску;
Потеряла дівчинонька відъ козака ласку.
А я тую дробну ряску зберу у запаску,
Таки тому козакові підийду підъ ласку.
Підийшовъ я підъ віконце, мати горохъ варить,
Горохъ варить, серце вьанеть, на улицю барить.
Яьби тобі, мій миленькій, сестрица варила,
Вона бь тобі на улицю та й не забарила.
(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

543.

Сивий голубочко сидить на дубочку;
Очи ёго ясни, брови чорни, лице ёго біле,
Ой летіла пава, середъ двора впала;
Она про то знає, она про то видить,

Що мій миленькій робить.
Осідлавши коня вороного, зъ двора виїзжає,
Хуствою махає, щоби мила вийшла.
Миленька виходить, сіла въ окошку,
Сіла, вишивала милому сорочку;
Шила, вишивала—плакала, ридала;
Плакала, ридала, слёзи проливала,
Русою восою, біндою голубою
Втирала правою рукою.
(Новицкій, в Ушицкій уездъ).

544.

То то мені изнуда,
Зостала-мъ ся, молода,
А безъ мого совола,
Вже не буду весела.
Повій, повій, вітроньку,
Зъ побережа въ Литвоньку;
Занеси вість милому,

Що я тужу по нѣму.
Коли би я крила мала,
То бъ я за милимъ літала;
За тимъ же крилъ не маю,
Щобимъ за нимъ літала.
Колись вінъ самъ прилетить,
Тугу серцю скоротить.
(Новицкій).

545.

Ходжу, блужду по підъ гаємъ,
Якъ те сонце въ крузі;
Чи що зроблю, куди піду —
Завжди серце въ тузі.
Я зъ вечора довго не сплю,
Въ ночі пробуждуся;
Якъ о тобі спогадаю,
Той розвеселюся.
Розвеселюсь на часочокъ,
Та й зновъ зажуруся —

Що я въ тебе та даремне,
Серце, кохаюся.
Личко твое рум'янее
И ті карі очи—
Мучать вони мою душу
Охъ, и въ день, и въ ночи.
Слѣзи очи заливають,
Що й на світь не гляну...
Хиба тебе въ домовині
Любить перестану.
(Новицкій).

546.

Мала пташечка, невеличечка
По дороженьці скаче,
Дурна дівчина, нероззная,
Що за козакомъ плаче.
(Новицкій).

547.

Ромень зілля, ромень зілля
По дорозі розстілається.
Десь мій милий, чорнобривий
Черезь людей поклоняється.
А що жь мені по ромену,
Ромень цвіте, ягодокъ нема.
А що жь мені по повлону,
Боли ёго самого нема?

Ой вишнино, черешнино,
Чомь ти листу не пускаєшь?
Молодая молодежи,
На що слёзи проливаєшь?
Тимь я листу не пускаю,
Що лютую зіму маю;
Тимь я слёзи розливаю —
Невірного друга маю.

(Изъ Рук. Сборн. Куляша).

548.

Коло броду, броду, брала Галя воду,
Забачила Галі козака на вроду.
„Козаче, молодче, щось маю сказати:
Сватай же ти мене, чи не оддасть мати.
Якъ не оддасть мати, будемь мандрувати,
Помандруємь прічки срідъ темної нічки“.
Мандрували поле, мандрували друге,
На третёму полі сіли спочивати,
Сіли спочивати, ставь козакъ дрімати.
„Не дрімай, козаче, не дрімай зо мною,
Самъ же ти знаєшь—погінь за тобою.
Мене, милий, возьмуть, а тебе покинуть,
А тебе покинуть съ плічъ головку знімуть.
Та понесуть тебе трёма городами,
Та положать тебе межъ трёма горами,
Будешь тамъ ти лежать зъ чорними бровами“.
Ой, милого коникъ, та не милий іде;
Милого й сидельце, та не милий-серце;
Милого й дудочка, та не милий грає;
Милого пісенька, не милий співає.

(Изъ Рук. Сборн. Куляша).

549.

Боже мій, Боже, коли той вечерь буде,
Коли за мене наговоряться люди?
Якъ я згадаю, де були вечерниці,

Не разъ заплачу, ходя по світлиці.
Якъ я згадаю, де моя розмовонька,
Забодить мені серденько й головонька.
Ой дай, Боже, зъ вечора погоду,
Візьму відерце та поїду по воду.
Чи воду брати, чи калину ламати,
Чи замужъ пійти, чи дівкою гуляти?
Замужъ пішовши, бідна головонька,
Дівкою будши, людська розмовонька.
Надъ моєю хатою чорна хмара встала;
На мене молоду, безневинную, неслава.
А я ту хмару рукавомъ розмаю,
А я ту неславу розумомъ занекаю.
— Ой найму жъ бо я косарівъ чотири,
Щобъ викосили всі гори, долини,
Щобъ було ближче ходить до дівчини.
Косари косять, та вітрець повіває,
Шовкова трава на косі полягає,
Ой тамъ мій милий воронимъ конемъ грає.
„Ой годі, годі воронимъ конемъ грати,
Ходи до дому, будемъ вечеряти“.
— Якъ наварила, до вечеряй, здорова,
Стелеться мені на Україну дорога.
А мені дорога, а тобі перехрестна,—
Ой оставайся, дівчинонько сердешна.

(Изъ Рукоп. Сборн: Куляша).

550.

Ой ти, гаю, мій, гаю,
Да посажений рідко.
Кого не любила,
Да судивъ мені дідько.
Ой зійду я на могилу,
Да гляну я у долину.
А у той долині,
Стоїть кущъ калини,
Да до землі вітка гнеться.
Подъ тоєю калиною,
Стоїть козакъ зъ дівчиною.
Дівка сильно плаче,

Якъ береза леться,
Що зъ козакомъ, розстається.
Козакъ іде у дорогу,
Дівка за нимъ у погоню;
Воли випрягає, пугу одіймає.
Козаченькомъ називає.
— Ой вернися, козаче,
Отець, мати плаче;
А я дівка плачу,
Якъ береза лляся,
Що зъ козакомъ розстається.

(Новицкій).

551.

Въ огороді хмелинонька
Грядки устилає,
Промежъ людьми дівчинонька
Ой, горко рйдає.
Що жь хмелина зелена,
Що не вьється вгору?

Що жь дівчина молоденька
Проклинає долю?
Якь хмелині вгору виться,
Тичини не має!
Якь дівчині не журиться,
Козаць покидає!

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

552.

Ой повій, вітроньку, по крутій горі,
Та по шовковенькій траві.
Та избери, Боже, всі любощі мої,
Та положи, Боже, ажъ до милого мого,
Та понеси, Боже, въ головонці ёго.
Вінъ раненько встане,
На любощі гляне,
Та мене згадає:
Есть въ мене мила,
Та голубка сива,
Зь влиноваго листу,
Зь дождевого цвіту;
А есть же насъ, братця,
Та по всьму світу.
Ой голубъ гуде, голубка гурьоче,
Либонь голубонько та покинути хоче.
— Ой не кідай мене, сивий голубоньку,
Буду доглядати, якъ малу дитиноньку.
„Ой ти, стара нене,
Чомъ не женишь мене?“
— Ой якъ тебе синку, та маленькимъ женіти,
Хіба тобі синку, ні съ кимъ говорити?...

(Новицкій).

553.

Банно, милий, мій миленький, банно,
А вже жь має бже личко ціловане давно.
Перше було напиться та й поговорити,

Теперь мені на милого не можна подивити.
Ой поїхавъ мій миленькій за Дунай;
Ой чую жъ я черезъ люде, жалує за мною;
Та й жалує, жалує та й переказує:
Нехай мила личка твого ніхто не цілує.
Я казала, мій миленькій, що ти ся забавишъ.
— Ніхто личка не ціловавъ, тільки твій товаришъ.
— А ти мене, пане брате, дівчиноньки збавишъ.
Тече вода берегами, тече вода зъ луга;
Мала жъ я бо миленького, вірадила друга.
Бодай же ти такъ виділа світа біленького,
Якъ я тобі подарую свого миленького.

(Новицкій).

554.

Дівчинонька по садочку ходить,
Молодого козаченька за рученьки во-
дить;
Всі ягодки изорвала,
Козаченька годовала.
Я жъ думала, що мій буде.
„Козаченьку, ти отецькій сину,
Що ти казавъ по вікъ не покину,
А тепера покидаєшъ,
Серцю жалю завдаєшъ,
И своєму и моему“.
— Ти дівчино, ти прекрасна панно,
Ой я казавъ повінчаймось тайно;

А тепера покидаю,
Серцю жалю завдаваю
И твоему, и моему.
„Ой вернися, козаченько, вернися,
Сладкого медочку напийся“.
— Ой не буду вертатися,
Меду-вина впиватися,
Лучче було не знатися.
Ой у полі криниченька одна,
Холодная водиченька до дна:
Я нагнуся та й напьюся,
Да вже назадъ не вернуся.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

555.

Ой гувъ, да загувъ сизий голубочокъ, сидя на ліщині,
Плаче-ридає молодий козаче по своїй дівчині.
„Ой чого жъ ти гудешъ, сизий голубоньку, чого ти буркочешъ?
Ой ти мене, серденятко мое, покинути хочешъ?“
— Покидаю тебе, серденятко мое, единому Богу,
Самъ пойду, самъ я пойду за биструю воду,
Дожидайся мене, серденятко мое, якъ поросте трава,
Ой трава шовковая у світлиці на помості.

Росла трава шовковая, да похлиплася,
Ждала, ждала козака дівчина, да зажурилася.
Ой хилітєся, да нашпї лози, відкїль вітеръ віє,
Дивітєся, да карі очи, відкїль милий іде.
Хилилися наши лози, да вже й перестали;
Дивилися карі очи, да й плакати стали

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

556.

Полю я конопельки
Дрібни зелененькі.
Чи таєь всімъ людямъ,
Яєь мені, молоденькій?
Яєь всімъ людямъ така біда,
То не буду журитися,
Яєь но мені, молоденькій,
Піду въ Дунай топитися.
„Ти, дівчино, не топися,
Душі своїй не губи си,
Скажи, серце, правду:
Кого ти вірно любишь?“

— Ой кого я вірне люблю,
То й не буду казати...
Колибъ я садила вогурочки надъ
водою...
Ростить, ростить, вогурочки,
Въ широкі листочки;
А я піду, та й накрию
Свого милого слідочки,
Щоби роса не припала,
Щобъ горобці не бродили,
Щоби мого миленького
Жінки не любили.

(Новицкій).

557.

Ой у полі на раздолі,
Тамъ козаєь недужъ лежить.
А єго дівчина вірно доглядала,
Що матуся не знала.

Везуть козака, везуть молодого
Та сивими волами,
Плаче дівчина, плаче молода
Та дрібними слєзами.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

558.

А.

- 1 Ой ти, сухий дубе, сухий та зеленій!
- 2 Ой ти, козаче, смутний, невеселий?
- 3 „Яєь мені, братця, веселому бути,
- 4 Любивъ я дівчину, не мусю забути.
- 5 Любивъ я дівчину, взяли її люде,
- 6 Мені, молодому, пароньки не буде.
- 7 Тільки мені парі, що оченьки карі,

- 8 Тільки до любові, що чорні брови.
- 9 Чорні брови маю, та й не оженюся,
- 10 Хіба піду до річеньки зъ жалю утоплюся,
- 11 — Не топись козаче, бо душу загубишъ,
- 12 Ходімъ повінчаймось, коли вірно любишъ.
- 13 „Якъ я тебе люблю, карай мене, Боже!
- 14 Буду тебе ціловати, поки сонъ изможе“.
- 15 Вже й надивувався, вже й намиливався,
- 16 Якъ у саду соловейко, вже й нащобетався,
- 17 Якъ у саду соловейко щечече раненько.
- 18 Кому тяжко, кому важко, мені веселенько.
- 19 Поїхали вінчатися,—нема попа дома;
- 20 Або твоя, або моя така, серце, доля.

(Новицкій).

Б.

- 1 Не ходи, козаче, по-надъ берегами,
- 2 Та не суши серденька черними бровами.
- 3 Б=9 А, 4 Б=10 А... та й... 5 Б=11 А, 6 Б=12 А. 7 Б=19 А, Ой пошли...
- 8 Чи мое несчастя, чи твоя недоля.
- 9 За твої росиночки, а за мої гроши,
- 10 Б=12 А... обоє хороші.
- 11 Ой запрягай, хлопку, коня вороного,
- 12 Да поїдемо вінчатися до попа чужого.
- 13 Ой іхали поле, іхали друге,
- 14 На третє заїхали — ставъ кінъ спотиватися.
- 15 — Вернись, мое серденько, не будемо вінчатися.
- 16 Зацвівъ козаць ржиною, дівка калиною...
- 17 Розійшлися вони чорною хмариною.

(Изъ Рув. Сборн. Кулиша).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 Б... дівчини... 3 В=9 А, 4 В=10 А, Дівчата не люблять, піду... 5 В=11 А, 6 В=12 А, 7 В=7 Б, 8 В=11 Б... козаче..., 9 В=12 Б. 10 В=13 Б, Проїхали... проїхали..., 11 В=14 Б.
- 12 Вернімось, козаче, не буде намъ счастья.
- 12 Пошовъ козаць яримъ, дівка долиною,
- 14 В=16 Б.

(Изъ Рув. Сборн. Кулиша).

559.

Счастливая милому дорожка,
Куда вінъ задумавъ,
А я, молодая, дома застаюся,
А я пойду зъ гора прохожуся.
Въ чистимъ полі, широкімъ раздолі
Стоявъ купць калини.
Ой я тую червону калину
Строцу и зламаю,
Да посажу червону калину
У себе край оконця.

— Рости, рости, червона калино,
Рости, розвивайся.
Живи, живи, дівко, зъ парубкомъ,
Живи, розвивайся.
Прийде празникъ, Святая Неділя,
Въ гості дожидайся.
Якъ не буде къ Святий Неділі,
То буде къ Миколі;
Якъ не буде и къ Миколі,
Да й не буде ніколи.

Иваньковъ, Переласкск. у.).

560.

Шли корови изъ дуброви, а овечки зъ поля.
Ой плакала дівчинонька, край козака стоя:
„Ой куди ти, козаченько, одѣзжаєшь,
Ой кому ти мене, молодую, вручаєшь?“
— Вручаю, дівчинонько, единому Богу,
А самъ іду, а самъ же поїду Дніпромъ за водою.
„Ой коли жъ тебе, козаченько, въ гості ожидать?“
— Ожидай, дівчинонько, тогді у гості,
Якъ поросте зелена травиця у тебе на помості.
Росла, росла зелена травиця, та вже похилилась;
Ждала, ждала дівчина козака, та вже зажурилась.
Ой вишенька та черешенька изъ корнемъ...
Кажуть люде, що козаченьку буде дівчина рада.
Хоть радій, не радій, то не буду брати,
Було бъ тобі зъ другими не жартовати.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

561.

Ой прихавъ милий изъ вечора позно,
Та поставивъ кониченьки всі три пари розно.
А самъ пошовъ милий стиха, помаленьку,
Підійшовши жъ підъ оконце милої, питається:
„Чи ти, мила, лаєшь, а чи проклинаєшь,
Чи мене, молодого, хороше згадаєшь?“
— Я, милий, не лаю, а не проклинаю,

А я жъ тебе, мій миленький, хороше згадаю.
Нехай тобі, милий, легко згадається,
А якъ мені зъ своїмъ родомъ добре гуляється.
Ой нехай тобі зозуленька, а мені соловейко,
Нехай тобі тамъ легенько, мені веселенько.
Тобі буде зозуленька раненько кувати,
Мені буде соловейко рано щebetати.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

562.

Не такъ у васъ, якъ у насъ, якъ у нашій стороні,
Ой якъ у нашій стороні, почувати нічку самій.
Почувала нічиньку та вже й боюся,
Ой хіба піду до річеньки, хочъ утоплюся;
А за мною паренёкъ, а за мною молодий.
„Не топись, дівчино, не топись, рибчино,
Не топись, сердень, утіхо моя.
Та подай рученьку черезъ річеньку,
Та подай другу, черезъ биструю“.
— Що річенька широка, а рученька коротка,
А лісокъ не високъ, не заходить голосокъ.
(Новицкій).

563.

Ой, мати, чорноморець іде, По семеро коней веде; На восьмому вороному, На сіделку новому. Привівъ коні та й до гаю,	До широкого Дунаю; Й а ставъ коня напувати, Стала вода прибувати. Чорноморець потопає, Та й до милой гукає... (Тальяка, Уманск. у.).
---	---

564.

А.

- 1 Ой ти, дубе кучерявий, широкий листъ на тобі;
- 2 Ой ти парень молоденький, дурний разумъ въ голові.
- 3 Ти клявся, ти божився: кого люблю, того возьму,
- 4 А тепера покидаєшь дівчиноньку молоду.
- 5 Ой ти живешъ у матері, а я живу у отця:
- 6 Шувай собі, парень, дівки, а я собі молодця.
- 7 Ой у полі криниченька и холодная вода —

- 8 Кажуть люди, я й самъ бачу, що дівчина не моя.
9 Ой у полі криниченька и холодная вода —
10 Ой тамъ козакъ молоденький сірі воли напува.
11 Воли ревуть, води не пьють, въ Кримъ доріженьку чують;
12 Въ Кримъ доріжонька далека, на серденьку тяжела.
(Новицкій).

Б.

- 1 Б=1 А... високий, листъ на тобі широкий.
2 Хоть широкий, хоть не широкий,
3 Прийде время, опаде.
4 Б=2 А Козаченьку... у тебе. 5 Б=3 А...: не покину я тебе, 6 Б=4 А... собі иншої шукаєшъ. 7 Б=6 А... дівчиноньки...,
8 Що ти підешъ да вінчатъся, а я йтиму одъ вінця.
9 Що ти пійдешъ да доріжекою, а я піду манівцемъ.
10 Махнувъ козакъ правою рукою, а дівчина рукавцемъ.
11 А вже жъ мені не стояти изъ тобою, молодцемъ.
(Изъ Рув. Сборн. Кулиша).

585.

Ой заржи, заржи, коню вороний,	Чи ненька не пускала?"
Підъ круту гору идучи;	— Я коника мавъ и доріжеку знавъ,
Чи не зачує молода дівчина,	И ненька не спиняла;
Рутвъяний вінокъ вьючи.	Найменьша сестра,
А якъ зачула, тяжко здихнула,	Бодай не зросла,
Тяжко здихнула, гірко заплакала:	Сіделечко сховала.
„Чи коня не мавъ, чи доріжки не знавъ,	

(Перейма, Балтск. у.).

586.

Курилася доріженька, курилася дуже —
Любилися сиві очи изъ чорними дуже.
Любилися, кохалися, що мати не знала,
Теперь розійшлися, якъ та чорна хмара.
Подлетіли біли гуси зъ зеленого гаю,
Збили, збили, сколотили воду на Дунаю.
Бодай тії гуси съ шір'ямъ пропали,
Що вони насъ розлучили съ коханої пари.
Ми ся любили, якъ ти мали діти,
Теперь розлучились съ коханої пари.

(Ушицкій уздакъ).

567.

III

Ой хвортуна, хвортунонька,
Що ти намъ зробила,
Дала ти намъ спізнатися,
Теперь розлучила.
Лучче було не знатися,
Ніжъ теперь розстатися;
Лучче було не бачитися,
Ніжъ тепера розставатися.
Летівъ орель черезъ море,
Почавъ воду пити;
Не впадає намъ убогимъ
Багатихъ любити.
Не то щастя, не то доля,
Де багаті люди,

Де беруться до любови,
Тамъ счастья прибуде.
Летівъ орель черезъ море
Та й ставъ воду пити,
„Ой дай мені того зілля,
Щобъ тебе забути.“
— Є въ мене таке зілля
Близько перелазу,
Якъ дамъ тобі напитися,
До забудешъ відъ разу.
„Буду пити, буду пити
И каплі не впуцу;
Тоді тебе я забуду,
Якъ очи заплющу.“

(Новицкій).

568.

Зрада, зрада, чорни очи, зрада,
Въ мого миленького нещирая правда.
Ой ти сядець та й поїдець сивими орлами,
Мене покидаєць зъ мислями-слёзами.
Купи, милий, коня вороного,
Щобъ я пізнавала тебе, молодого;
Купи, милий, чергаске сидельце,
Щобъ я тебе пізнала, мое любе серце;
Купи, милий, золоти вудила,
Щобъ я твого коня до води водила“.
— На що, мила, золото збавляти,
Кого жъ ти любишь, то й такъ не забудешъ.

(Ушицкій урядъ).

569.

Та вже не ходити яромъ за товаромъ,
Та вже не стояти зъ козакомъ Ивановъ;
Та вже жъ не ходити, куди я ходила,
Та вже не любити, кого я любила.
Та не ходити пішки по орішкы.

Уже минаютьця дівоцькі нашішки.
— Купи мені, Ваня, зелену запаску,
Шобъ я не забула якій ти на ласку;
Купи мені, Ваня, червоне намисто,
Шобъ я не забула, якій ти . . . . . ;
Купи мені, Ваня, шовковий платочокъ,
Шобъ я не забула, якій твій голосочокъ.
Купи мені, Ваня, баєвую юбку,
Шобъ я не забула, якій ти на думку.
Якъ поїхавъ Ваня у велику дорогу,
Та повинувъ милу чорноброву.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша.)

570.

Зелений луже, не шуми дуже.
Я по тобі, луже, не нахожуся,
Кого вірне люблю, не надивлюся.
Ой люблю я, люблю дівчину мою,
Шо ходить, гуляє въ вишневімъ саду,
Щипає, зриває зеленъ виноградъ,
Кидає, бросає милому въ кровать.
„Чи ти, милий, спишъ, чи ти лежишъ,
Чомъ ти мого серця не розвеселишъ?“
— Я мила не сплю, ой я такъ лежу,
Таки жъ твого серця не розвеселю.
Часъ намъ, братця, встать, коники сідлять,
Поїдемо у Польщу дівчини шукать.
Виїздили Польщу и Россію всю,
Не найшли дівчини кращої за цю.

(Дударь, Каневск. у.).

571.

Ой якъ тая метелиця до дерева липне —
Иванъ коня наповає, а Палажка хлипне.
Иванъ коня напова, а Палажка плаче:
„Ой куди жъ ти одїзжаєшъ, серце козаче?
Ой ти селезень, а я утінка,
Ой ти полинешъ, а я тутенька;
Ой ти полинешъ—закохаєшся,
Изъ иншими женихаєшся“.

(Дударь, Каневск. у.).

572.

Зь підь чорної хмарі
Вітеръ повіває —
Люба, мила розмовонька
Хто любиться въ варі.
— Ой вийди, дівчино,
Вийди, мое серце!
И виведи коня зь стайні,
Внеси сідельце.
Ой вивела коня,
Взяла прив'язала;
И винесла сіделечко,
Взяла осідлала;
Винесла лучокъ
И стрілочокъ пучокъ:
„Оце жь тобі, мій миленький,
За для білихъ ручокъ“.
Винесла хустинку,
А якъ біль билинку:

„Оце жь тобі, мій миленький,
А про неділеньку.“
— Мені хустоньку
Въ рукахъ не носити;
За для слави козацької
Сідельце п'єрити.
А вже хустинонька
Та й зацпилася—
Либонь моя чорнявая
Та й зажурилася.
Та вже хустинонька
Та й пиломъ привала
Либонь моя чорнявая
Та зь личенька спала.
Гляну на сідельце —
Тішу свое серце;
Гляну на хустину—
Згадаю дівчину.

(Новицкій).

573.

Будь здорова и щаслива,
Що мені пам'ятлива;
Будь здорова, не жартую,
Дай рученьку, поцілую.
Зацуміла ліщинонька,
Заплакала дівчинонька;
Заплакала, затужила:
— Нема того що мь любила.
„Ой не шуми, ліщинонько,
Не плачъ, не плачъ, дівчинонько,
За рікъ, за два повернуся,
Та й сь тобою оженюся“.
— Не женися ти зо мною,
Не поправши долю свою;
Хочешь мене теперъ взяти,
А потому проклинати.

„Нехай камень роспукає,
Сине море висихає,
Нехай вимруть злі люди, —
Вона жь такн моя буде“.
— Відчипся, баламуте,
Баламуташь мої літа:
Хочешь мене роскохати,
А потому осміяти.
Чорна хмара наступила,
Чогось не спить моя мила;
Вона не спить, вона плаче,
Бо вже мене не зобачить.
Чорна хмара наступала,
Мене мила виглядала;
Виглядала, виглядала,
Та й рученьки уже склала.

(Ушницкій уїздъ).

574.

Ой въ неділю рано-пораненьку
Брала дівчина лёнь;
Ой брала, брала, брала-прибірала,
Не мала чимъ зав'язати.
Пов'язу я свій лёнь дрібненькій
Зеленою бучиною —
Ой накажу я до свого милого
Чужою чужиною.
„Ой прийдь, прийдь, мій милесенькій,
Прийдь же ти до мене,
Розжалилося серденько мое,
Розжалилося на тебе“.
— Якъ же я маю, моя миленькая,
До тебе приїзжати,—
Стоить сторожа, острая вартонька
Коло твоєї хати.
„Ой по-за садомъ, мій миленькій,

За садомъ зелененькімъ,
Ой то обминешъ острую сторожу
Своїмъ конемъ вороненькімъ“.
— Ой стоить човенъ води повенъ,
Не сюди, не туди повернеться.
Ой скажи, скажи, серце дівчино,
Съ кімъ ти вірно кохаєшся?
— Дурна бъ була и нерозумна,
Щобъ я правду казала.
Не сію я рутки и не поливаю,
Сама ся рутка родить;
И не чарувала вдовиного сина,
Вінъ самъ до мене ходить.
Не чарувала я вдовиного сина,
Не я и не мати.
Маєшъ у себе хорошую дочку,
Хочу я її взяти.

(Полоски, Бѣльск. у.).

575.

Чорни очи маю та й не оженюся,
Не хтять мене дівки любить, піду утоплюся.
Я любивъ дівчину, мисливъ її взяти,
Та не позволяють чужі люди, ще й рідная мати.
— Ой прийди, козаче, та зъ-вечора до мене,
Зготувала стара ненька вечеру для мене.
Якъ прийдешъ, козаче, то не йди до хати,
Якъ вийде мати съ хати, то будемъ розмовляти,
Будемъ жибоніти, якъ малні діти.
Ти сядешъ на лаві, а я на ослоні,—
Будемъ приглядаться въ кого чорни брови.
Въ тебе чорни брови, а въ мене, якъ галка;
Повиходимъ на улицю, якъ голубівъ парка.
Ти підешъ горою, а я долиною;
Ти зацвітешъ білимъ цвітомъ, а я калиною.
Сухий дубъ розвився, козакъ оженився;
Калина розвилася, а дівча ліпнлася.

(Изъ Рукоп. Сборн. Руданскаго).

576.

Ізавъ козакъ за Дунай,
Сказавъ: „дівчино, прощай!
Ти, конику вороненькій,
Свачи та гуляй“.
— Де ти ідешъ, козаче?
Твоя дівчина плаче;
Съ кимъ ти мене покидаешъ,
Скільки бавитися маєшъ?

„Білихъ ручокъ не ломи,
Чорни очи не стирай,
Тільки мене со славою чекай“.
Вскочивъ козакъ на коня:
„Ще, дівчина молода...
Я приїду, якъ не згину,
А жъ за три года“.

(Ушицькій уѣздъ).

577.

А.

- 1 Ой тамъ за яромъ брала дівка лёнь,
2 Да забула пов'язати.
- 3 Недалеко мій милий одъ мене,
4 Да нікому наказати.
- 5 Пов'язу я лёнь, хочъ трохи зеленъ,
6 Сирою дубиною.
- 7 Накажу я своєму милому
8 Чужою чужиною:
- 9 „Хочъ же прийди, або прилени,
10 Мое серденько до мене“.
- 11 — Ой радъ би я прийти, радъ би я приїхать,
12 Кругомъ тебе стоять вороженьки;
- 13 Кругомъ тебе стоять вороженьки,
14 Да нікуди обминати.
- 15 „Я тобі скажу, я приважу,
16 Куди тобі обминати:
- 17 По-за садомъ, садомъ зелененькимъ,
18 Хочъ коникомъ вороненькимъ“.

(Ізъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Б=1 А... валомъ..., 2 Б=2 А. 3 Б=3 А. 4 Б=4 А. 5 Б=5 А...
пов'язу зелений,
6 Хочъ синією ожиною;

7 Б—7 А, 8 Б—8 А Хочь... 9 Б—9 А, Або самъ..., 10 Б—18 А;

11 Бъється, бьється, ще й розбивається

12 Б—10 А... безъ тебе. —

(С. Великіє Снитинки, Васильковск. у.).

578.

Реве вода зъ підъ города,
Кінь не хоче пити;
Ходивъ би я до дівчини, —
Не хоче любити.
Червоная калинонька,
А біле деревце —
„Чомъ не сядешъ, не говоришъ,
Козаченьку-серце?“
— Ой такую жъ, моя мила,
Натуроеньку маю,
Що якъ сяду біля тебе,
То все забуваю.
Степь широкий—всюди видно,
Милого не бачу,
Якъ згадаю я про ёго
То заразъ заплачу.
Плачуть очи, серце тужить,
Сама я не знаю,

Що такого хорошого
Люблю, та не маю.
Не тамъ счастья, не тамъ доля
Де багаті люде:
Де беруться не зъ любові,
Тамъ счастья не буде.
Зъ багатою, зъ поганою
Гірко тобі буде,
А зъ бідною, хорошою
Не стидно межъ люде.
Степь широкий—всюди видно,
Милого не бачу,
Якъ згадаю я за ёго,
То заразъ заплачу.
Въ багаті погані
Воли та корови,
А въ бідній хорошій
Та чорні брови.

(Новицкій).

579.

А.

- 1 Ой часъ-пора до куріня, бо вже хмара нависла.
- 2 Не добре козакъ дівки та до своїй мислі.
- 3 Ой тамъ дівка воду брада, руту поливає,
- 4 Козакъ коня наповавъ, тяженько здихає.
- 5 „Перестань, дівко, воду брати, руту поливати,
- 6 Ой я жъ перестану тяженько здихати“.
- 7 Ой любивъ, любивъ козакъ дівку, поїхавъ на Десну:
- 8 „Рости, рости, дівчиношко, на другу весну“.
- 9 Ой росла, росла дівчиночка, на станочку спала,
- 10 Ждала, ждала козаченька, та й плакати стала.
- 11 Ой хиліться, густі лози, звідкіль вітеръ віє,

- 12 Дивітеся, чорни очи, звідки милий іде.
- 13 Ой хплилися густі лози, та й вже перестали,
- 14 Дивилися чорни очи, та й плавати стали.
- 15 Ой пливе човень води полень, колибъ не пролився;
- 16 Ой поїхавъ мій миленькій, та колибъ не барився.
- 17 Ой пливе шука зъ Кременчука та подстрелена зъ лука —
- 18 А вже жъ мені, мій миленькій, та съ тобою розлука.
- 19 Ой пливе шука зъ Кременчука та подстрелена въ врильця —
- 20 А вже нема та й не буде мого чорнобривця.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А... вибере... 3 Б=7 А. Вибравъ же вінъ дівчиноньку самъ... въ...: 4 Б=8 А, 5 Б=9 А, 6 Б=10 А, 7 Б=11 А, 8 Б=12 А, 9 Б=13 А, 10 Б=14 А, 11 Б=15 А... не схибнувся; 12 Б=16 А. Десь... повернувся. 13 Б=15 А... за нимъ и весельце,

14 Десь мій милий, чорнобривий, та десь мое серце.

- 15 Б=19 А, 16 Б=20 А. Нема мого миленького, нема...; 17 Б=17 А, 18 Б=18 А. Либонь... на віки...

(Изъ Рук. Сборн. Руданскаго).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 А.

3 Ой добравъ козаць дівчину, самъ пішовъ въ Одесу:

- 4 В=8 А, 5 В=9 А, 6 В=10 А, 7 В=11 А, 8 В=12 А, 9 В=13 А, 10 В=14 А, 11 В=11 Б, 12 В=12 Б. Ой... 13 В=17 А, 14 В=18 А. Теперъ...

(Ушицкій уѣздъ).

Г.

- 1 Г=11 А, 2 Г=12 А, 3 Г=13 А, 4 Г=14 А... карі...

5 Въ кінці греблі стоять верби, що я насадила;

6 Нема жъ того козаченька, що я полюбила.

- 7 Г=7 А. Ой немає козаченька...; 8 Г=8 А, 9 Г=9 А, 10 Г=10 А.

11 Ой не плачте, карі очи, така ваша доля.

12 Полюбила козаченька, по місяцю стоя.

13 Зелененькі огірочки, жовтенькі цвіточки.

14 Нема, нема козаченька—плачуть карі очи.

15 Болять карі очи, серденько понило.

16 Якъ не бачу миленького, и діло не мило!

(Новицкій).

580.

Шли корови изъ дуброви, а овечки зъ поля,
Виплакала карі очи, край козака стоя.
„Куди ідешъ, одъїзжаєшъ, сизокрилий орле?
А хто же мене, молодую, безъ тебе пригорне?“
— Пригортайся, дівчинонько, въ зеленому дубу,—
Я до тебе, моє серце, у вечері буду.
„Вечіръ стою, світомъ нужу, тебе не видати.
Доведеться ледачому всю правду сказати.
Нема въ саду соловейка,—нема щебетання;
Нема мого миленького—не бере гуляння.
А якъ въ саду соловейко щебече раненько,
Ой якъ же, мій миленькій, гулять веселенько.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

581.

— Розвивайся, сухий дубе: завтра морозъ буде!
Убірайся, вдовинь сину, завтра похідъ буде.
„Я морозу не боюся — листомъ устелюся;
Я походу не боюся — заразъ уберуся!
Ой якъ виїду я на битий шляхъ — слізоньками умиюся.
Ой простіте, добрі люде, що я зъ вами та полаявся.
Та приливайте дороженьку, та щобъ не курилася,
Та розважайте дівчиноньку, та щобъ не журилася.
Та приливайте дороженьку, щобъ пиломъ не припала,
Та розважайте дівчиноньку, щобъ зъ личка не спала;
Дала міні хустиночку — сидельце вкривати,...
Ой якъ гляну на сидельце —
Втішу своє серце;
Ой якъ гляну на хустину —
Згадаю дівчину“.

(Рук. Сборн. Н. И. Костомарова).

582.

„Ой якъ тужить серце моє за тобою, мила,
Якъ згадаю що мѣ ты любивъ, а ти сь мя не любила.
Въ ночі не сплю, въ день ми сумно, вся думка о тобі.

Жити не можу я безъ тебе, милость скончу въ гробі.
Скоро въ твої чорні очи загляну,
То скажу и присягну, що серденько мліє.
Ти не вмєєшь пізнавати, що я тя кохаю,
Но все думку маєшь, що я инчу маю.
Я въ дорогу виїзжаю, тебе оставляю,
Я иншу не люблю, Богомъ присягаю.
Якъ ся тобі инший графить, то дай мені знати,
Щобъ зъ дороги не вертати, въ дорозі вмірати“.
— Сидить голубъ на дубочку, голубка на листі —
Скажи мені, серце, правду, що маєшь на мислі?
Сидить голубъ на яворі, голубка на владці —
Скажи правду, милий, що маєшь на гадці?
„Ой не скажу, моя мила, нікому,
Бо рознесуть вороженьки, якъ вітеръ солому“.

(Ушицкій уїздъ).

583.

Чомъ соловей не щебече?
Голосу не має.
Чомъ бурлака не женився?
Счастя й долі не має.
Потерявъ я счастья й долю
Черезъ свою дурну волю;
Занапастивъ худібчину
Черезъ свою дівчину.
У городі въ Конотопі
Да орелъ воду носить.
Молоденькій возачепько
Да отамана просить:
„Пусти мене, отамане;
Да изъ Дону до дому,

Не вручивъ я худібоньки
Да своєї нікому;
Тільки вручивъ дівчиноньці
Да воника вороного,
Вона мені шитую хустину
Изъ-подъ золота самого.
Що сією хустиною
Да личенька не втирати;
За для слави возацької
Да сидельце встилати.
Якъ устелю я сидельце,
До болить мое серце;
Ой якъ глину на хустину
Да й згадаю молоду дівчину.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

584.

Да дума жъ мені, дума
Да темненької ночі;
Не сплять мої очі
Ані въ день, ні въ ночі.

Не сплять карі очі
И въ день и въ ночі,
За тобою, серце моє, тужачи.
Ой колибъ же я мавъ орловні крила,

То бѣ я полинувѣ би,
Да й мила де жѣ моя.
То бѣ я полинувѣ би,
Сивѣ би у дворі,
Чи не виїде моя мила,
Моя мила и єѣ мені.
А жѣ мила виходить
Изъ чорними бровами,
Промовляє до мене
Изъ дрібними слѣзами:
„Ой ти, соколоньку прекрасний,
Який же ти у світі несчастний.

Що кажде древо
На весні процвітає,
Що кажная пташка
Собі пару має;
А ти, милий, въ світі літаєшъ,
Да й парочки собі не маєшъ“.
— Тілько въ мене пари,
Що оченьки карі;
Тілько роскішовьки,
Що дрібни слѣзоньки.
Ой такъ я, мила, въ світі літаю,
И пароньки собі не маю.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

585.

Ой виїду я за ворота
И стану, якъ сирота.
Ледащия зѣ мене кнвться, —
Мені соромота.
И виїду я до хати—
Ні сѣ кімъ розмовляти;
Осідлаю воронѣ гоня,
Пійду въ степѣ гуляти.
И вітерѣ не віє,
И сонце не гріє,
Тілько въ степу край дороги
Трава зеленіє.
Летівъ воронѣ
Зѣ чужихъ сторонѣ,
Жалібненько вряче —

Гдєсь тамъ моя мнленькая
Та й за мною плаче.
Заплачъ, мнленькая,
Гіркою слѣзою;
Охъ якъ жить трудно,
Коли не сѣ тобою.
Бодай тая весна,
Травою не росла,
Та шо мене, молодого,
Въ чужий край занесла.
Зайшло сонце въ хмару,
Слїдъ остався синій.
Ой якъ мені проминули
Лита молодіі.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

586.

А.

- 1 „Калина-малина, зачїмъ потемніла —
- 2 Чи суши боїшся, чи дощу бажаєшъ?“
- 3 — Я суши не боюся й дощу не бажаю:
- 4 Кого вірно люблю за тимъ помираю.
- 5 „Ой умру я, мила, а ти будєшь жива;

- 6 Не забувай, мила, де жь моя й могила.
- 7 А жь моя могила край синёго моря,
- 8 Зійшлася любовь и тихая мова.
- 9 Сороки й ворони тіло поклёвали,
- 10 А жовтні кості по кущамъ бросали“.
- 11 — Якъ поїду я, молодая, зь гора погуляю,
- 12 Ой а жовтні кості, кості позбіраю,
- 13 У тихімъ Дунаю поперемнаю,
- 14 Шитою хустиною поперетираю,
- 15 А жовтимъ пісочкомъ понересипаю,
- 16 У тихімъ Дунаю кості поховаю.

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша)

Б.

1 Б=1 А... чого...? 2 Б=2 А... сонця...? 3 Б=3 А. Сонця...: 4 Б=4 А.
5 Б=5 А, 6 Б=6 А. 7 Б=7 А.

- 8 Край синёго моря, да край бережечка —
- 9 Та тяжко, та важко край мого сердечка.
- 10 Не стій надо мною, не труси землёю,
- 11 Бо тяжко, не легко лежати підь нею.
- 12 Ой поїду я вь поле, вь поле погуляю,

13 Б=12 А А свого милого..., 14 Б=13 А, 15 Б=14 А. Шовковимъ
платкомъ..., 16 Б=15 А. Щпрою землею..., 17 Б=16 А. А вь жовтенькімъ
піску...

- 18 Шобъ гави не знали, костей не клювали,
- 19 Шобъ мого милого не порозмітали.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша)

587.

Зажурилась бідна вдова,
Що не має сына дома.
Десь у полі воли пасе,
Тамъ дівчпна воду несе.
„Ти дівчпно, мое серце,
Сховай мене пудъ ряденце“.
А дівчина исховала,
Що соцькі да й узнали,

Назадъ руки звъязали,
Исковали ноги й руки,
Посадили на возочокъ,
Сами сіли вь передочокъ,
Да повели до приёму.
Нема вже милого дома,
Плаче, тужить дівчина.

(Борисполь, Переяславск. уѣзда).

588.

Будь здорова, пані моя,
Вже я не твій, ти не моя.
Я одбіждаю, ти зостаєшъ,—
Тільки твого, що кохаєшъ.

(Новицкій).

589.

Вода въ морі, риба въ воді —
Любитися, серце, годі.
Ой любимся, не любимся,
Нема счастья—розійдімся.
Відчину я квартиреньку:
„Подай, мила, білу ручку;
Подай, мила, поцілую,
Бо вже іду, не жартую“.
Ой виїхавъ въ чисте поле —
Тамъ то тяжко, тамъ то горе;
Тамъ то плаче и ридає,
Що милого не видає.
Сидить сокілъ на ялині,
Десь мій милий на чужині;
Й а соловей на дубочку,
Десь мій милий у садочку.
Знати, знати по личеньку,
Що не спала всю ніченьку;

Знати, знати по білому,
Що вже тужить по милому.
Безъ милого—сонце гріє,
Якъ ворогъ сміється;
Безъ милого — скрізь могила,
И серденько бється.
Безъ милого и години
Трудно перебути;
Безъ милого — отець, мати,
Якъ чужі люди;
Безъ милого дівча вьяне,
Якъ рибка безъ води;
Безъ милого — дівча жовгне
Якъ трава безъ роси;
Безъ милого — нічъ воркує,
Якъ голубка безъ голуба,
А ніхто не чує.

(Ушицкій уїздъ).

590.

Ой у полі, на чистимъ роздолі,
Тамъ стоял рівно два дубочки,
Схилилися верхи до купочки.
Тамъ сиділо и два голубочки,
Іли и пили, знялися, полетіли,
Въ чистимъ полі спочивати сіли.
Говорили речі межъ собою:
— Гірко тому та не женатому,
А ще гірше, якъ хто кого любить.

Любить, любить та й не приголубить
— Голубочко моя сизоврила,
Дівчинонька моя чорнобрива,
Голубочко моя сизесенька,
Дівчинонько моя вірнесенька,
Лучче бь бувъ я съ тобою не знався,
Чимъ тепера треба розлучаться.
Любилися, якъ голубівъ пара,
Розійшлися, якъ чорная хмара.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

591.

А.

- 1 Да розвивайся, да сухий дубе,
- 2 На нічъ морозъ буде;
- 3 Да й убірайся, да возаче,
- 4 Завтра походъ буде.
- 5 — Да я морозу да не боюся,
- 6 Сейчасъ розовьюся;
- 7 Да я набору да не боюся,
- 8 Заразъ уберуся.
- 9 Да й зашуміла да дубровонька,
- 10 Ще й гай зелененький;
- 11 Да помандрувавъ изъ Иванькова
- 12 Козакъ молоденький.
- 13 Да ягъ мандрувавъ, шапочку знавъ,
- 14 Низько поклонився:
- 15 — Да й ой прощайте, да й Иваньковці,
- 16 Може съ кімъ бранився?
- 17 „Да хоть бранився, да не бранився,
- 18 Счастлива дорога“.
- 19 — Да зостається въ Иванькові
- 20 Дівка чорноброва.
- 21 Да бийте, ляхи, да доріженьку,
- 22 Щобъ не курилася;
- 23 Да розважайте дівчиноньку,
- 24 Щобъ не журилася.
- 25 Ой чи це тая криниченька,
- 26 Що голубъ купався?
- 27 Да чи це тая да дівчинонька,
- 28 Що я женихався?
- 29 Да женихався, да не насміявся,
- 30 Думавъ — моя буде;
- 31 А теперъ вона да за иншимъ
- 32 Якъ голубка гуде.
- 33 „Нехай гуде, да нехай гуде
- 34 . . . . . нагудеться,
- 35 Якъ поймаємо, приборкаємо“.
- 36 Да все теє минеться.
- 37 — Да пошли да мене, мати,

- 38 Крамомъ крамувати,
39 Да довелось ледачому
40 Руки потпрати.
41 — Да потри, потри, да негодию,
42 Коли довелося;
43 Да коли мені да, молодій,
44 Вже на горе пішлося.

(Иваньковці, Переяславск. у.).

Б.

- 1 Ой гай, мати, ой гай, мати,
2 Ой гай зелененький,
3 Б=11 А... Дударівъ, 4 Б=12 А. 5 Б=13 А, 6 Б=14 А:
7 Прощай, прощай, громадонько,
8 Б=16 А... сварився.
9 Прощай, прощай, громадонько,
10 Ти дівчино-утко,
11 Ой Богъ знає, Богъ відає,
12 Чи бачиться хутко?
13 Б=21 А та приливайте..., 14 Б=22 А; 15 Б=23 А, 16 Б=24 А.
17 Б=21 А. Та приливайте...,
18 Щобъ пилонъ не пала;
19 Б=23 А,
20 Щобъ зъ личка не спала.
21 Та приливали доріженьку,
22 Та таки куриться;
23 Розважали дівчиноньку,
24 Та таки журиться.
25 Та приливали доріженьку,
26 Таки пилонъ пала;
27 Розважали дівчиноньку,
28 Таки зъ личка спала.
29 — Та вчора була суботонька,
30 Сьогодні неділя,
31 Чому въ тебе, серце моє,
32 Сорочка не біла?
33 — Охъ якъ вона буде біла,
34 Що сѣма неділя:
35 Мати стара, сестра мала —
36 Не здужають прати,
37 А дівчина та далеко—
38 Нікимъ наказати.
39 — Перебреду бистру річку,
40 Стану на пісочку,
41 Та виперу вимажаю,
42 Козакү сорочку.
43 — Годі, годі, дівчинонько,
44 Сорочечки прати;
45 Бери серпи та й иди въ степи
46 Пшениченьки жати.
47 — Ой я въ батенька не жала
48 И жати не буду;
49 Поставъ шипокъ на трахточку,
50 Шипковати буду;
51 Купи сапьянь-черевички,
52 То хороша буду.

(Дуляри, Каневскій уѣздъ).

В.

1 В=1 Б, 2 В=2 Б.

3 Виїздає зь України

4 В=12 А. 5 В=13 А Виїзджая..., 6 В=14 А: 7 В=7 Б... старе,
прощай мале, 8 В=8 Б.

9 Ой гляну я на хустину,

10 Та згадаю дівчину:

11 Ой се жь тая хустина,

12 Що шила дівчина.

13 Ой гляну я на сідельце,

14 Та заболить серце.

592.

Ахъ якъ тужить серце мое за тобою, мила,
Якъ згадаю, що мѣ ты любивъ, ти съ мене любила.
Въ ночі не сплю, въ день сумую—вся гадка о тобі,
Що ты люблю, не забуду, милость скончу въ гробі.
Ти не вмієшь пізнавати, що я ты кохаю,
Куди піду, чи поїду о тобі думаю.
Бо ти съ мене примусила, щобъ тебе кохати,
Я для тебе буду жити, для тебе умірати.
Куди тільки повернуса, твоя тінъ за мною,
Мое серце не спокійне, тужить за тобою—
Якъ не бачу тебе, мила, рокомъ мі година;
Не розлучить мя съ тобою вся твоя родина.
Хоць би мѣ бачивъ тисячъ иншихъ, на жадну не гляну.
Бо не хочу, щоби мѣ зрадивъ дівчину кохану.
Хоць би съ мене не кохала, я тебе милую,
Бо я тебе вірно люблю—Богомъ присягаю.
Ти фортуно, несчастная, що ти виробляєшь,
Позволяєшь кохатися, після розлучаєшь!
Охъ, охъ тяжко и жалостно о тимъ споминати:
Котру люблю, після съ тою, треба ся розстати.
Охъ я бідний, несчастливий тяжко нарікаю,
Що зъ тобою жить не можу, хоть вірно кохаю,
Будь здорова и счастлива, люби мя ідного,
Бо не знайдешъ въ цілимъ світи надъ мене вірного.

(Ушицкій урядъ).

593.

Росло, росло два цвіткя,
Ще й калина червона;
А на тій же калині
Соловейко гніздо звивъ.
Ніхто жъ того соловья
А ні знає, ні відъ,
Тілько взнали соколи
Изъ чужої сторони.
Взяли того соловья
У чужую сторону;
Посадили соловья
У новую кліточку,
Та й не дають соловью
Та ні їсти, ні пити,
Заставляють соловья
Все пісеньки піти.
„Запой, запой, соловей,
Хочь одной пісеньки“.

А соловей зачина:
— Що учора зъ вечора
Зійшовъ місяць и зоря;
Прощай, прощай, серденья.
Прощай, душенько моя!
Якъ ми съ тобою любились —
Сухи дуби розвились;
А тепера перестали —
Однолітки повспхали.
Якъ ми съ тобою любились —
Всі вороги журились;
А тепера перестали —
Всі вороги раді стали.
Якъ ми съ тобою любились,
Якъ голубівъ парочка;
А тепера розійшлись,
Якъ чорная хмарочка.

(Новицкій).

594.

Прийшла пора відъїзжати,
Любу-милу оставляти;
Охъ нещастя, що згуба —
Остається моя люба.
„До нігъ твоїхъ упадаю,
Серцю ся твому оддаю.
Будь здорова и щаслива
И о мені памъятлива.
Будь здорова — не жартую,
Дай рученьку, поцілую.
Якъ виїхавъ, самъ не знаю,
Що чинити, бідний, маю.
Пошовъ би мѣ до монастиру,
Але самъ собі не віру.
Може она мене кохаєть,
Тілько ся съ тимъ не видаєть.

Охъ невдячна, чи жъ то мило,
Щобъ ся серце таєъ смутило.
Засмучуся и заплачу,
Що тя, невдячную, бачу.
Плине човенъ за водою —
Не плачь, дівча, ти за мною,
Бо я за рієъ повернуся
И съ тобою звінчаюся“.
— Якъ тяжко воді шуміти,
Таєъ мені безъ тебе жити.
Маю я давно иншого,
Тілько що не люблю ёго.
О, якъ собі розмислити,
То й зъ нелюбимъ тяжко жити;
Якъ ти за рієъ не дождуся,
То й зъ нелюбомъ звінчаюся.

(Ушицкій урядъ).

595.

А.

- 1 Боже, зъ неба високого,
- 2 Глянь на мене, молодого,
- 3 И вислухай, що тя прошу:
- 4 Дай ми дружину хорошу.
- 5 Дай дружину вродливую,
- 6 Ще й до того счасливую.
- 7 — Панно моя, любя-мила,
- 8 Позволь же ми ся кохати;
- 9 Позволь же ми ся кохати,
- 10 Приязности та й не мати.
- 11 „Рада бь я тя кохати,
- 12 Трудно серцю розказати“.
- 13 — Не моя жь то та причина,
- 14 То фортуна тому винна,
- 15 Що не въ той день породила,
- 16 Нась обое не злучила.
- 17 Або пиду утоплюся,
- 18 Або въ камень розібьюся,
- 19 Нехай люди тее знають,
- 20 Що зъ кохання умирають.
- 21 „Умри, умри, Богъ ты бери,
- 22 Есть у мене хлопцівъ штири,
- 23 Есть у мене ще и пятый,
- 24 Хоць и заразь показати“.
- 25 Ой ходила по садочку,
- 26 По зеленимъ барвіночку;
- 27 Ой ходила, говорила:
- 28 „Нема того, що мь любила.
- 29 Нема того, що мь кохала,
- 30 Що ёго вірне сподобала“.

(Улицкій уїздъ).

Б.

- 1 Чи то, Боже, зъ твоїй волі,
- 2 Чи зъ несчастной моїй долі,
- 3 Що я жию, якъ въ пустині,
- 4 Літа трачу безъ дружини?
- 5 Літа жь мої молоді,
- 6 Чого жь такі несчастливі?
- 7 Хто мя любить, я — не ёго,
- 8 Кого люблю, нема того.
- 9 За що жь ти мене кохашь,
- 10 Що за користь зъ мене маешь?
- 11 Б==11 А. Я би мь рада...,—12 Б==12 А. 13 Б==13 А, 14 Б==14 А.
- 15 Б==15 А... насъ родила,
- 16 Щобъ до купи насъ злучила.
- 17 Будь здорова, пані моя,
- 18 Коли твоя така доля.
- 19 Не забувай въ каждый добі,
- 20 Що мь бувъ вірний завше тобі.

(Улицкій уїздъ).

596.

А.

- 1 Ой ходила молода дівчина по лісочку,
- 2 Да сколола білую ніжку на трісочку.
- 3 Болить білая ніжка, болить больно.

- 4 Любивъ парень молодую дівку, да й не довго.
- 5 Беруть парня молодого у солдати,
- 6 Да забула красная дівка поспитати:
- 7 — А чи мені замужъ ити, чи гуляти?
- 8 „Гуляй, молода дівчино, якъ гуляла,
- 9 Збірай челядоньку, якъ збірала,
- 10 Наймай музиченьки, якъ наймала,
- 11 Топчи черевички, якъ топтала.
- 12 Да не гуляй, молода дівчино, зъ москалями;
- 13 Москальчики—обманщики, вони обманять,
- 14 У новую комірочку запровадять,
- 15 Вони твою русую косу рострепають,
- 16 Вони твої білі руки поламають,
- 17 Вони твою білую постіль помарають.

(м. Борисполь, Черкасл. у.).

Б.

1 Б—1 А... красна..., 2 Б—2 А. 3 Б—3 А. 4 Б 4 А... мене другъ сердечний...

5 Взяли, взяли у солдати молодого.

6 Б—5 А. Взяли, взяли миленького..., 7 Б—6 А... миленького...; 8 Б—7 А? 9 Б—8 А... моя мила,... 10 Б—10 А. 11 Б—12 А.. моя мила,...: 12 Б—13 А.. да й... 13 Б—14 А. Вони тебе у нову комору.... 14 Б—15 А. 15 Б—16 А... срібни каблучки позіймають.

(Изъ Рукоп. Сборн. Чулиша).

597. (*)

Черезъ греблю вода рине—тамъ дівчина умивається;
Молоденький козаченько въ дороженьку вибірається.
„Перестань же, козаче, въ дороженьку вибіратися;
Нехай же я перестану слізюньками обливатися“.
— Ой перестань, дівчинонько, слізюньками умиватися;
Всі козаки въ походъ пішли—треба мині поспішатися.
Якъ будешъ, дівчино, зъ походу сподіватися,
То вибіжи въ чисте поле на дороженьку.
„Витоптала черевички, на дорогу вибігаючи,
Виплакала чорні очи, тебе, серце, вглядаючи.
Ой пойду я на гуроньку та гляну я въ долиноньку;

(*) *Примеч.* Пјсни отъ 597 до 636 записани Н. И. Костомаровимъ.

Гамъ козаць больний лежить, та скаржитьься на головоньку“.
— Зв'язи мині, дівчинонько, головоньку та китайкою;
Буду тобі вірнимъ другомъ—ти мені коханкою!
Зв'язи мені головоньку шовковою та хустиною;
Буду тобі вірнимъ другомъ, а ти мені дружиною!

598.

Любивъ уланъ дівчиноньку—теперъ покидає.
На що уланъ дівку покидає, вінъ самъ про те знає:
Счастливая дороженька, куди вінъ гадає!
Ой гадає мій дружочокъ въ инший городочокъ,
А я сама зосталася, горя набралася.
Ой я зъ горя піду въ чисте поле, піду прохожуся;
Въ чистімъ полі, въ широкімъ роздолі стоїть куць калини;
А я тую червону калину та зъ корнемъ зламаю,
Та посажу червону калину въ себе край віконця.
Рости, рости, червона калина, рости, не хилися;
Живи, живи, мила-любезна, живи, не журися.
Рости рости, чорвона калина, рости не матайся;
Живи, живи, мила-любезна, живи, не печалься.
Росла-росла чорвона калина, та й похплюлася;
Жила-жила мила любезна, та й зажурилася.

(Харьк. губ.).

599.

Іхавъ козаць дорогою—дівча воду несе.
„Ой дай, дівча, води пити—розвесели серце!“
— Не казала мені мати теї води дати;
Якъ принесемъ до домоньку, будемъ чарувати!
Очаруємъ руки, й ноги и чорні очи,
Щобъ не ходивъ до дівчини теменької ночі.
Стоїть явіръ надъ водою, въ воду похилився;
Зъ України до дівчини козаць одклонився.
Осідлавъ вінъ коня вороного;
Вона ёму хустиночку изъ шовку самого!
„А вже мені хустиночки въ рукахъ не носити:
Хиба буде козакові сіделечко вкрити.
Сіделечко горіхове, а кунъ вороненьвий,
А якъ саде, то поїде козаць молоденкій“.

А якъ іхавъ черезъ село, зъ коника схилився;
Вніхавъ передъ корчму, людямъ поклонився;
Якъ вніхавъ на битий шляхъ, слізками умився...
Була вь ёго дівчинонька, що ёго любила,
Вь тонкихъ білихъ кашулечкахъ козака водила!

(Волинск. губ.).

600.

Ой загуде сивий голубонько,
Сидючи на тичині;
Ой плаче молодий козаче
По своїй по дівчині.
„Та чого ти гудешъ,
Сивий голубонько,
Головку хлопчешъ?
Либонь ти мене, козаче,
Покинути хочешъ?
Кому жь ти мене,
Серденько мое,
Уручаешъ?“
— Уручаю тебе,
Серденько мое,
Єдиному Богу,
А я самъ піду,
Самъ поїду
Дніпромъ за водою!
„Та коли жь вже тебе,
Серденько мое,
Вь гості сподіваться?“

— Сподівайся мене,
Серденько мое,
И къ святій неділі,
Якъ не буду обь святій неділі,
Такъ буду икъ Покрові;
Якъ не буду икъ Покрові,
Такъ буду писати,
Та пересилати
Чорними орламп:
Якъ ти живешъ,
Якъ ти горюешъ
Поміжъ ворогами?
„Якъ же тій кришиченьці
Поміжъ облогамп;
Таке жь мое життя
Поміжъ ворогами!
Ой хто йде, хто іде,
Той води нап'ється;
Хто хоче, моє серденько,
Зь мене насміється“.

601.

Всі курочки до купочки, півень на порозі;
Усі хлопці на улиці, а мій у дорозі,
Всі курочки до купочки, півень ходить різно;
Усі хлопці на улиці, а мій ходить пізно.
Курашечко-чубашечко, позичь мені крилець,
Ой долину, одвідаю, де мій чернобривець;
Курашечко-чубашечко, позичь мені чуба,
Ой долину, одвідаю, де мій волоцюга!

(Воронежск. губ.).

602.

Ой підь мостомъ трава ростомъ,
Очереть, якъ сіно;
А де жъ мое серденятко
Вечеряти сіло?

Нехай воно вечеряе,
Та здорове буде:
Воно мене, молодую,
По вікъ не забуде.

(Воронежск. губ.).

603.

Шумлять-гудуть густі лози,
Козакові при овразі,
Поки зайде за берези,
За вишневий садъ гуляти,
Ягідочокъ изривати.
— Соловейко ти маленький!..
Ягідочокъ не нарвала,
Соловейка та піймала,

Та принесла до дому,
Та впустила въ нову клітку,
Сама сіла на кровати,
На пуховій на перині!
„Соловейко ти маленький,
Скажи, де мій миленький“.
— Твій миленький на риночку,
П'є вінъ вино-горілочку.

(Полтавск. губ.).

604.

Ой низькі огороди—капуста не родить;
За вражими ворогами мій милий не ходить.
Ой хочъ низькі огороди, то буде родити;
Вороженьки спати ляжуть—вінъ буде ходити.
Усі идуть, усі идуть, а мого не має —
Изъ тихого Дунаечка коня наповає.
Ой вінъ ирже, води не п'є, дороженьку чує;
Десь мій милий, чорнобривий зъ иншою ночує.
Хочъ ночує, не ночує, а я ёго знаю,
Ой я свого миленького по шапці пізнаю:
Шапка чорна, лента червона,
Жупанина по коліна, пошита до діла.
Не наступай, селезнику, утоньці на крильця;
Не розлучай, милий Боже, де пароньки ходять.
А розлучи, милий Боже, брата изъ сестрою:
Братъ зъ сестрою изйдуться—гріха наберуться.
А пароньки, де зйдуться—не наговоряться.

(Полтавск. губ.).

605.

Ой у полі при дорозі дівчина жито жала;
Ишовъ козакъ дорогою, та й ставъ розмовляти,
Ставъ зъ тією дівчиною, та ставъ жартовати.
— Ой не жартуй, козаченьку, не жартуй зо мною —
Якъ поїдешъ въ дороженьку, буду плакати за тобою!
Ой не зайшовъ козаченько за густі лози,
Та й обпли дівчиноньку дрібненькі слізи.
Ой не зайшовъ козаченько за жовті піски,
Та й обпли дівчиноньку дрібненькі слізки.

(Полтавск. губ.).

606.

Світи, зоре, світи зоре, світи не ховайся,
Якъ поїдешъ, муї меленький, то й хутко вертайся.
Всюди гори, всюди гори, нігде води пити —
Пішли хлопці за границю, нікого любити.
Пішли хлопці за границю, що ми їх кохали,
Тільки тії баламути сами ся zostали.
Пливе човенъ, пливе човенъ, пливе и весельце:
Чомъ ти мене такъ не любишъ, якъ я тебе. серце!
Єденъ милий на Волині, другий на Україні:
Розірвали мое серце на дві половини.
Ой я того — на Волині людямъ подарую,
А за тимъ, що на Україні, сама помандрую.
Скрипливі ворітечки, не могу заперти;
Кого люблю, не забуду до самої смерти.

(Волинск. губ.).

607.

— Я до тебе, дівчинонько, я до тебе дохожавъ,
Я до тебе, серце мое, чорну стежку утоптавъ.
„Топчи, топчи, жвавий хлопче, я ще згірша утончу;
Я на теї дороженьці клинь-дерево посажу.
Рости, рости, клинь-дерево, рости въ гору високо;
Поїхавъ мій миленький въ чужий край далеко!
Щумить мені, якъ у млині, у моїй головопці:
Гдеь мій милий, чорнобривий въ чужій сторонці!

Ой вижду я за нові за ворота,
Стану собі при куточку, якъ бідна сирота,
Ой винула изъ кармана тоненький платочокъ,
Ой обтерла чорні очи й брови, якъ шнурочокъ.
Хилітеса, густі лози, звідки вітеръ віе,
Дивітеса, чорни очи, звідки милий іде!
Хилилися густі лози, та й вже перестали;
Дивилися чорни очи, та й плакати стали.
Ой ссучу я яру свічку та й пуцу на річку —
Не поможе, милий Боже, розлівсь Дунай річка.
Нема лѣду, нема броду, нема й переходу —
Пливи, мпльї, до милої черезъ бистру воду.
Ой не світи, місяченьку, не світи нікому,
Оно мому миленькому, якъ иде до дому.

(Волниск. губ.).

608.

Ой тонка паутина на яръ повилася:
Молодая дівчинонька въ козака вдалася.
Які ручки, які ніжки, тава й головонька;
Де зійдемоь, поговоримъ—люба розмовонька.
„Пішла наша розмовонька тихо за водою;
Ти великий, я мала—не зійду зъ тобою,
Ти въ жупані, а я въ свиті—не рівні зъ тобою“.
— Тоді, серце, поровняймоь, коли повіпчаймоь.
„Не женихались, не побрались, хоча покумаймоь:
Все одного, серце мое, такъ не цураймоь!“

(Харьковск. губ.).

609.

По тімъ боці козаченько с(овце промовляє:
— Ой засвіти, дівчинонько, воскову свічку:
Нехай же я перебреду сю бистру річку.
„Ой рада бь я, козаченьку, и дві засвітити,
Боюсь тебе, молодого, въ воді утопити“.
Втонувъ, втонувъ козаченько, лешъ хусточка плаве,
Ходить дівця по берегу, білі руки ламле.
— Ой не ламли, дівчинонько, мизинёго пальця —
Вже не буде, вже не стане такого коханця.

Оце жъ тая хустиночка, що чорного шовку;
Нема мого козаченька, що сумського повеку.
Оце жъ тая хустиночка и вишиваннѣчка;
Нема жъ мого козаченька и жениханнѣчка.
— Ой нате вамъ, рибалочку, та по золотому,
Та витягніть козаченька зо дна неживого!
Ой нате вамъ, рибалочки, меду півь-барильця,
Та витягніть козаченька та хочъ подивиться!

(Ворожежск. губ.).

610.

А надъ річкою, надъ бистренькою, — Піду крозь землю—істи не буду,
Сидить голубецъ изъ голубкою; Істи не буду, пити не буду,
Зайшовъ стрелець изъ-за гори, Крозь землю піду—жити не стану.
Вдаривъ голубця зъ правого крильця. „Ой цить, голубка, ой цить, сивенька,
Сидить голубка, сидить сивенька, Вийди, стань конецъ роженъка!“
Сидять же вона въ конці роженъка, —Ой єсть голубцівъ повнесенъкий двірѣ:
Сидить голубка, жалосно гуде! Єсть голубецъ рабокриленъкий,
„Ой цить, голубка, та й не гуди!“ Сякий — не такий, якъ муй миленький!

(Волинск. губ.).

611.

Ой я несчастный! що маю діяти?
Люблю дівчину, та не могу взяти!
Та не могу взяти, бо заручена...
Доле жъ моя тяжка, доле несчастная!
Прошу її, щобъ мене кохала,
Щобъ другого любить перестала.
Мабуть не послуха, бо я не багатий,
Ой я несчастный! що маю діяти?
Чи я жъ тому виненъ, що въ мене грошей мало?
Чи на мене бідного одного такъ стало?
Коли бъ на одного—провлинавъ би небо:
Хиба жъ уже бідному любити не треба!
„Малий хлопчино! Хоть ти и убогий,
Коли мене любишь, нехай вороги...
Не зуміють вони насъ розлучити.
Коли мене любишь—будемъ вкупі жити“.
— Мила дівчино! знаю, що кохаєшь;

Ні якої зради вь собі ти не маешь,
Любивь би й батько, любила бь и мати,
Горе жь мое тілько, що я небагатий.

(Полтавск. губ.).

612.

Не копавши криниченьки, водиці не пити;
Не сватавши дівчиноньки, изь нею не жпти!
Чи се жь тая криниченька, що голубь кувався,
Чи се жь тая дівчинонька, що я женихався?
Чи се жь тая криниченька, що голубка пила,
Чи се жь тая дівчинонька, що мене любила?
Ой у полі криниченька та изрублена,
Та вже жь моя дівчинонька та полюблена!
Ой у полі криниченька—и ключь, и відро;
Та вже жь мой дівчиноньки не видно давно!
Ой у полі криниченька та облатаная;
Та вже жь моя дівчинонька та засватаная.
Та вже зь тої криниченьки орли воду пьють;
Та вже жь мою дівчиноньку до церкви ведуть.
Одинь веде за рученьку, другий за рукавь,
Третій стоить—любивь, кохавь, за себе не взявь!
„Постій, постій, миленькая, хочь поговори“!
— Ой рада бь я, миленький мій, нелюбь не велить!

613.

Ой зійди, зійди, зірочко вечірняя,
— Ой вижди, вижди, дівчино моя вірная!
„Не подоба зірці такь рано зіходити;
Не подоба дівці до козака виходити“.
А зірочка зійшла, усе поле освітила;
А дівчина вишла—козаченька звеселила.
— Ой горе, дівчино, що недоленька моя,
Що не сподобала тебе матусенька моя!
Ой не такь вона, якь моя сестра:
„Не бери, брате, вона безь доли росла;
А безь доли росла, безь счастья вродилася,
Вона тобі, брате, дружиною не судилася“.

— Якъ не велишъ, сестро, ссі дівчини брати,
То повели брату зъ нею причъ мандровати.
Мандровали поле, мандровали друге,
На третее поле дівці въ ніжки коле.
Якъ примандровали до зеленого гаю:
— Оттуть, дівчино, я дороги не знаю!
Якъ примандровали до зеленого бору:
— Оттеперъ, дівчино, завертайсь до дому!

(Полтавск. губ.).

614.

„Дай, Боже, зъ вечера погодоньку,
Прийди, козаче, къ моему городоньку —
Понюхаемъ зіллячка розмаринного,
Поцідуемъ личенька, рум'яного“.
— Що мені по твоїй рум'яности,
Нема мені одъ тебе приязности.
Не такъ одъ тебе, якъ одъ твоєї родиноньки —
Повінь, вітру, зъ глибокої долиноньки!
Вітеръ віє, ялину колише;
Козакъ до дівчини дрібни листи пише.
Писавъ вінъ, писавъ білими рученьками,
Одсилає до дівчини буйними вітрами.
Залицявся козакъ на три літа до дівчини;
Не сказала мати теї дівчини брати.
Не такъ мати, якъ найменьшая сестра:
— Не берп, брате, дівча безъ долі зросла,
Безъ долі зросла, безъ счастья родилася:
Вона тобі, брате, дружиною не судилася.

(Волинск. губ.).

615.

Випускала соколонька зъ рукавонька,
Завертала миленького, звертала:
„Ой вернися, мой миленький, завернися,
Солодкого меду-вина напийся,
И на мое біле личенько подивися.
Спишу твоє біле личенько на бумазі
Приб'ю твоє біле личенько въ комнаті,

Сама сяду, молодая, на кроваті,
Буду твоє біле личко ціловати,
Усякий часъ-времячко вспоминати!
(Волинск. губ.)

616.

Колибъ же я знала —	Та й позолотивши,
Маларика бъ мала,	На стіні прибила;
Я бъ собі милого	На тій стіні,
Та й намалёвала;	Где сидіти мені;
Я бъ его кучері,	На тій кроваті,
Та й позавивала;	Где лягати спати;
Та й позавивавши,	На ту перину,
Та й позолотила,	Где спить Катерина.

(Волинск. губ.)

617.

Ти пойдешъ, мій миленький, я о тя гадаю:
Ой чи любишь ти такъ мене, якъ я тя кохаю?
Обіждайте, обмовляйте своїми язиками,
Вже не буде жодной зміни нігди межі нами.
Охъ, я бідна, нещаслива, що буду чинити,
Що не могу надъ милого иншого любити.
Нехай мині весь світъ дають—не хочу иншого,
Бо вже нема и не буде надъ миленького!
О, Господи милосердий, глянь на мене нині:
Не дай мені загинути, молодій дівчині!
Не дай мені загинути, та й мому милому:
Коли маєшь счастья дати—дай разомъ и ёму!
О то я тя, Боже, прошу и буду просити:
Да й же мені якъ найбільшей зъ миленькимъ позити!
Шумить річка невеличка та й шумить, якъ зъ лука,
А вже жъ мені, серце мое, съ тобою розлука.
Ой якъ тяжко каменеві безъ води *) плннути,
Ой такъ тяжко, серце мое, безъ тебе тутъ бути.
Два голуби воду пили, а два колотили;
Бодай тні не свонали, що насъ розлучили!
Що они насъ розлучили зъ коханої парі:

*) Черезъ води.

Бодай они не сконали, та й счастья не мали.
Эй, місяцю, місяченьку, не світи нікому,
Тільки мому миленькому, якъ піде до дому.
Эй, місяцю, місяченьку, засвіти тихенько,
Світи мому миленькому, якъ иде — видненько!

618.

Ой, доле моя, доле! несчастная доле!
Ціловавъ, миловавъ, въ неділоньку стоя,
Въ поведілокъ — зостайсь здорова!
„Тобі дорога, міні пляшокъ битий...
Якъ же міні, серденько, безъ тебе жити?“
— Коли хочешь — живешь одна, хочешь — помандруемъ.
„Не хочу я, серденько, зъ тобою мандрувати:
Буду сама тута горе горювати.
Ой ти, козаче, хрещатий барвінку,
Послухай, серденько, мого совітонька:
Ой на горі, на горі косарики косять,
Косарики косять — бурковина стеде,
Не ходи, козаче, на улицю безъ мене!
Косарики косять — бурковина вьяне,
Не люби иншую, бо серденько вьяне!“⁹

(Воронежск. губ.).

619.

А зъ-за гори високої орель воду носить,
Тамъ дівчина козаченька на вечерю просить.
На вечерю, на печену, на рибку линпну:
Прийди, прийди, сердце-козаче, на білу перину!
— А вже мені довучило, сердце-дівчино,
Талари носячи. . . .
„Не йди, козаченьку, по горі за мною:
Ти не будешь мені мужемъ, я тобі жоною!“

(Волинск. губ.).

620.

— Зелененькая дїбрівонько, чомъ не горишъ, тільки куришся?
Молоденькая дівчинонька, чого плачешь, чого журишся?
„Ой якъ би я сухенькая, я бь горіла, не курилася;

Ой якъ би я за нимъ була—не плакала бь, не журилася.

Чого жь тобі, козаченьку, здалека та дивитися,

Лучче мині, безчастної, у Дунаї втопнитися“.

— Зелена березонька, чого похилилася?

Молодая дівчинонька, чого зажурилася?

„Якъ березі не хилитись, вітеръ повіває

Якъ дівчині не журитись, милий покидає!“

(Полтавск. губ.).

621.

Ой піду я підъ тиномъ, лугомъ;

Та й зострінуся зь несуженимъ

другомъ,

Здоровъ, здоровъ, несужений друже,

Згадай, серце, якъ любились дуже!

Любилися, якъ ядри въ орісі,

Розійшлися, якъ горобці въ стрісі;

Любилися, якъ риба зь водою,

Розійшлися, якъ вітеръ зь горою;

Любилися, якъ мати не знала,

Розійшлися, якъ чорная хмара;

Любилися, якъ голубівъ пара,

Розійшлися, якъ чорная хмара.

(Харьковск. губ.).

622.

Въ чистімъ полі, въ степу, край дороги,

Тамъ стояла білая береза;

Брай берези стоять два дубочки,

Схилилися гілля до купочки.

Тамъ сиділи сині голубочки,

Піли, піли та вровъ полетіли,

Вони сіли въ зеленій діброві,

Всю діброву криличками вкрили,

Голосочкомъ діброву зрушили:

— Горе жь тому и неженатому,

А щє гірше, де любляться двоє.

Любилися, якъ голубъ въ пара,

Розійшлися, якъ чорная хмара!

623.

Хожу, блужу и вздыхаю тяженько до неба,

Зь тяжкимъ жалемъ промовляю: розстатися треба.

Которі причиною до нашей розлуки,

Бодай же їхъ не минули зь того світа муки!

Будь счастливий ізъ другими, а я плавать буду,

А я твоей невдячности нігди не забуду.

А я тебе вірне люблю—самъ Богъ тее знає,

Которі насъ розлучають—нехъ їхъ Богъ карає.

— Де съ ти мене, моя мати, въ цереву не носила,

Що ти мені, моя мати, долі не впросила.

„Я жъ ты до церкви носила, Богу молилася;
Така жъ тобі, моя доню, доля судилася!“
— Лучче було мене, мати, въ купелі залляла,
Ніжъ мя таку несчастливу на сей свѣтъ пускала.
„Въ купелі мати не залляла, не могла залляти,
Но муспла-мъ, моя доню, я жъ ты годувати!
Не я въ літяхъ, не я въ літяхъ, не я въ худобоньці,
Тільки мині журба й лихо въ моєй головоньці.
Тоді тобі усі діла на пам'яті стануть,
Оно мої мертві очи на мене не глянуть!“

(Волинск. губ.).

624.

Сади мої вишневі процвітали,
Відтіля зозуленьки влітали,
Та на синєе море поглядали:
Чи все синє море зам'рзає?
Синє море зам'рзає
Лѣдкомъ тонесенькимъ,
Та припадає
Сніжкомъ білесенькимъ.
Ой туди козаченько нагнався,
А підъ нимъ євнъ вороний разігрався,
Та на синєму морю завалпвся.

Ой ставъ кониченько потопати,
Ставъ козаць до коня промовляти:
— Бийся ти, коню, вибивайся,
До отця, до неньки поклоняйся.
До моєї жінки-удівоньки,
До моїхъ діточокъ-сиріточокъ,
До моїхъ братиківъ-порадниківъ,
До моїхъ сестричокъ-жалібничокъ,
До моїхъ вороженьківъ-розлучниківъ,
Що вони мене розлучили,
На синєму морі утопили.

(Полтавск. губ.).

625.

Черезъ гору високую орелъ воду носить;
Чорнявая-білявая на вечерю просить;
А до дому на венерю, на рибу печену,
Що на рибу осетричу, на білу перину.
Стлала, стлала постіль білу, стлала на помості.
Ждала, ждала, дожидала полковника въ гості.
Ждала, ждала, не діждала, сама спать лягала,
Вранці рано уставала, листи получала:
Занедужавъ полюбовникъ, прилуцький полковникъ.
Зъ недугу помірає, дівчини полковникъ бажає:
„Гей, козаки-товарищи! либонь мені вмерти!
Ой підіте, приведіте дівчину до смерті!“

— Либонь же ти, полковнику, не въ правді вміраєшъ. —

Що ти собі передъ смерттю дівчини бажаєшъ!
Умерь, умерь панъ полковникъ и грізная мова,
Позостались кінъ вороний и ясная зброя.
Собірались козаченьки всю раду радити:
Комусь тую ясну зброю, кому подарити?
Атаману коня дали, сотникові зброю,
Щобъ сховали полковника зъ болшою хвальбою.
Тіло несуть, коня ведуть, кінъ голову клонить;
За нимъ иде чорнявая, білі ручки ломить.
Нехай ломить, нехай ломить, та не зломить пальця;
Весь світъ сходить, та не найде такого ласкавця!

(Харьковск. губ.).

626.

Ой тамъ за горою за високою,
Сидить голубъ зъ голубкою.
Сидючи въ парі, ціловался,
Сивими крилами обоймался.
Ой вилетівъ орелъ зъ чорної хмари,
Розбивъ, розгнавъ голубку зъ пари.
Голубка сидить, жалібно гуде,
Що вже зъ голубомъ жити не буде!
(Сидить же вона та й нарікає,
Свого орла та й проклинає:
И чомъ зъ твоєї ласки пару стратила,
Бо-мъ свого милого вірне любила.

Ой прилетіло самцівъ пуль-коши
На те седалечко, где голубка сидить.
Сіли, тужили, стали питати,
Чомъ не пускаєшъ гостей до хати?
Вона імъ рекла зъ жалемъ великимъ:
„Більши й не хочу знатися ні зъ кимъ.
Стратила мужа свого милого;
Більше й не хочу знати нікого!“
— Голубко сива! на що вважаєшъ?
Чи на ту вроду, що красну маєшъ?
„Що жъ мені по вроді, що врода красна-
Коли жъ моя доля несчастна!“

(Волинск. губ.).

627.

Текла річка—холодна вода,
Цвіла квіточка, чорвона калина.
На тій же калині соловейко гніздо въє,
Ніхто жъ того соловейка не зна й не віда.
Налетіли соколи изъ чужої сторони,
Взяли соловейка у чужую сторону,
Запірають соловейка въ кліточку свою;
Не дали соловейкові ні їсти, ні пити,
Заставляють соловейка славнихъ пісень спіти.

„Ой заспівай, соловейку, хочь одної пісенки“.
— Ой учора зь вечіра зійшовъ місяць и зоря:
Прощай, прощай, дівчинонька, ти коханочка моя!
Якъ ми зь тобой любилися, то вороги журилися;
А якъ теперь перестали, то й вороги раді стали.
Якъ ми зь тобой любилися, сухі дуби розвивалися;
А якъ теперь перестали, то й однолітки повспихали.

(Полтавск. губ.).

628.

Віє вітеръ въ чистімъ полі,
По крутому бережечку,
По жовтенькому пісочку,
По хрещатімъ барвіночку.
Вода сосну підмиває,
Горностаць корінь піддіає,

Зверху сосна усихає.
Поверхъ сосни пчоли вьються;
Въ молоді слізи лються —
Не по отцю, не по мамі,
А по милому дружечку,
По ясному соколочку.

(Воронежск. губ.).

629.

„Що ти, дівчинонько, не така,
Уого ти зь личенька блідная?“
— Прєжнєє время вгадалося:

Якъ ми зь тобою кохалися;
По тобі, милий, гарячая
Покотилась сліза!

(Воронежск. губ.).

630.

— Ой бувай здорова, дівчинонька моя!
Не забувай мене, коли ласка твоя:
Я въ дорогу одьїзжаю,
На серденьку тугу маю,
За тебе, дівчино, за тебе, серденько!
„У дорогу ідешъ — дорога щастлива;
Не забурай мене—я тобі жичлива;
Тільки въ тимъ ты не впеняю,
Бо отця и матку маю:
Чи кажуть чекати,
Чи ты покидати?“
— Чи-сь така жичлива, що вже покидаешъ:
Певне ти, дівчино, иншого кохаешъ.
Не зборонить тебе ні отець, ні мати

Кілька неділь ждати,
Поки не вернуса! —
„Повертай же зь дороги!
Самъ ти бачишь, що вороги
Намъ на перешкодї —
Любитися годї!“
Изъ дороги іду, коня попасаю,
Чую через люде — дівча розлучають.
Вони її заручають,
Але певне не звінчають —
Вона моя буде!

(Волинск. губ.).

631.

Стоїть явіръ надъ водою, въ воду похилився;
— Козаченьку молоденький, чого зажурився?
Не радъ явіръ хилитися—вода корінь мене;
Не радъ козакъ журитися, дакъ серденько ние.
Нехай ние, нехай ние, воно перестане,
До козака молодого журба не пристане.
Ой поїхавъ въ Московщину козакъ молоденький,
И горіхове сидельце, ще й кінъ вороненький.
Ой поїхавъ въ Московщину та тамъ я загинувъ,
Свою рідну Україну на віки покинувъ.

(Д. Колошва, Миргородск. у.).

632.

Ой зацвіли густі лози
Козакові при дорозі.
Козакъ іде, козакъ блудить,
Підъ собою коня нудить.
Приблудився козаченько
До зеленого гаю,
До тихенького Дунаю.
Ставъ коника наповати,
Стала зозуля кувати.
„Ой зозуленько сивенька!
Ти скажи, моя миленька!
Ти скажи мені дорогу,

Куди їхати до роду;
Ой до роду, до родини,
До вірненької дружини!“
— Ой козаченьку, левенце! (?)
Не скажу я тобі, серце!
Спитай же ти соловейка —
Вінъ ранесенько встає,
И високо літає,
И дороженьку вінъ знає —
Куди їхати до роду,
Ой до роду, до родини,
До вірненької дружини.

(Полтавск. губ.).

633.

Ой ясненько сонце сходить, хмарненько заходить,
Изъ вечіра козаченько до дівчини ходить.
Нехай ходить, нехай ходить, аби не ледащо;
Хочъ битиме дівку мати, такъ знатиме за що.
„Закотилось ясне сонце за чорную хмару —
Ой ходімо, товарищу, на той бікъ по-малу“.
— Чого мені, пане брате, на той край ходити?
Черестала дівчинонька милого любити.
Вірно любивъ, вірно ходивъ, вірно женихався,
А що слава пропала, я й не сподівався.
„Не я тебе израдила, израдли люде,
Що зъ нашого женіханни нічого не буде!...
А ні слави, ні пам'яті, а розлука вішня.

(Полтавск. и Воронежск. губ.).

634.

Горами-ярами туманъ налягає;
Поміжъ тими туманами сивъ голубъ літає.
Якъ полетівъ сивий голубонько поміжъ туманами,
Та й зустрівся сивий голубонько зъ буйними вітрами.
„Ви, вітроньки, ви, буйнесенькі, далече бували;
Чи видали ви, чи не видали моєї парп?“
— Хочъ видали, не видали — не знаємъ яка!
„Моя пара біла-сизокрила, личкомъ, якъ калина“.
— Сидить вона въ лузі надъ водою, умивається с: ёзою,
Промиває карі очи морською водою,
Утирає біле личко русою косою:
Рости, косо, до пояса, якъ у саду вишня;
Моли Бога, дівчинонько, щобъ за пана вийшла.

(Полтавск. губ.).

635.

Несчастная Любочка уродилася—
Великое горечко приключилося.
Ой матінко - ластівко! головка болить;
Болять, болять головонька — не знаю, якъ бити.
Сёгодні козакові до Любочки йтять.

— Я до тебе, Любочко, не любить прийшовъ;
Я до тебе, Любочко, совітати прийшовъ.
Якъ ми зъ тобою, Любочко, совіталися,—
Підъ білою березою цілювалися,
Підъ гіркою осикою розпрощалися.
Підъ білою березою все цвіти цвітуть,
Підъ гіркою осикою все трава сохне.
Сохне, сохне травочка проти сонечка,
Живе, живе Любочка безъ коханочка.

(Воронезск. губ.).

636.

Ой горо жъ моя кругая,
Речка жъ моя бистрая,
Позаймала все луга
И крутне берега;
Займи мою и жену,
Бо я зъ ею не живу
Пойду въ вийсько служити,
Щобъ мне зъ ею не жити.
Якъ изъ вийська вернуся,
На другу ю женюса.
На другу ю люблю ю,
На дружину вірну ю.

Да посадо я дивину (?),
Да зеленую елину,
Червоную калину.
На калні соловей;
Не щибечи, скоро день,
Защибечи на заре,
Не задавай жалю мне,
Бо я въ чужой стороне, —
Да німа матки, ні отца,
Ні вірної дружини
Трудно жити въ чужине.

(Святая Воля, Пинск. у.).

637.

Нема милого, нема мого друга,
Тільки зосталася въ сердцю моімъ туга;
Я о нимъ мислю и не забуду,
Я ёго любила и любити буду.
Не знаешъ, милий, що въ сердцю моему:
Не скажу правди нікому другому,
Висхну одъ жалю и проплачу очи —
Тебе не забуду ні въ день, ні въ ночи.
Я несчастява у свого роду!
Всі мі дні смутни навіть и въ погоду,
Въ цілому світі я счастья не маю;
Той мені невдячний, котрого кохаю.
Нема на мене ні дня, ні ночи,

Кобъ перестали плакати мої очі,
И сонъ на очахъ моїхъ не буває:
Скоро очі заміну — смутокъ пробужає.
Ой хто причиною несчастья мого,
Нехай мої очі всі пахнуть на того;
Нехай той счастья и долі не має,
Хто мене зъ моїмъ милимъ розлучає.

(Волинск. губ.)

638.

Ой давно, давно у батенька була, —
Уже жъ моя доріженька терномъ заросла.
Ой терномъ, терномъ, ще й шипшиною,
Та якъ була у батька, ще й дівчиною.
А я якъ схочу, теренъ висічу,
Червону ю калиноньку усю виломлю,
Усю виломлю, въ пучки пов'язу,
Та все таки до батенька въ гості полечу.
Куди летіла, нігде й не сіла.
Та саду-паду у батенька въ саду,
У батенька въ саду, на винограді;
Та буду кувати, буду промовляти,
Чи не вийде моя мати.
Матінка жъ моя не спить, та лежить,
А невісточка, сивая голубочка, прийшла та й будить:
— Вставай, матінко, вставай, утінко,
Щось у нашімъ саду, та на винограді
Да за пташка вус.
„То жъ не пташечка, то жъ моя дочка,
Ой то жъ моя дочка, сива голубочка“.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.)

639.

То-то мені изнуда,
Зостала-мъ ся молода,
А безъ мого сокола.
Вже не буду весела.
Повій, повій, вітроньку,
Съ побережа въ листовнюку,
Занеси вість милому,

Що я тужу по нѣму.
Колибъ я крила мала,
То бъ я за нимъ літала;
Але жъ криль не маю,
Що би-мъ за нимъ літала.
Колись вінъ самъ прилетить,
Туту серцю скоротить.

(Ушицкій урядъ)

640.

А.

- 1 Говорять вороженьки, що сирота нівна,
- 2 А сирота зъ туги, зъ нужди на воротахъ влапа.
- 3 — Ой чого ви, люде добрі, мене питаєте?
- 4 Мені на серці трудно, а ви не знаєте.
- 5 Котилися вози зъ гори, на долині стали;
- 6 Любилися, кохалися — теперъ перестали.
- 7 Котилися вози зъ гори, поламали спиці;
- 8 А вже мені не ходити на ти вечерниці.
- 9 Ой посію я конопельки краємъ доріженьки,
- 10 А а ти конопельки низенько підкошу,
- 11 Най я свого миленького зъ людьми перепрошу.
- 12 Просить отець, просить мати, просить вся родина,—
- 13 Видно ёго перепросить лихая година.
- 14 Конець греблі ростуть верби, я їх посадила;
- 15 Нема мого миленького, що-мъ вірно любила.
- 16 — Повій, новій, буйний вітре, зъ глибокого яру;
- 17 Прибуди, мій миленькій, зъ далекого краю.
- 18 „Ой радъ би я повівати, коли яръ глибокій;
- 19 Ой радъ би я прибувати, коли край далекій“.

(Ушицкій уездъ).

Б.

- 1 Б=14 А... шумлять... що я...; 2 Б=15 А... ёго... 3 Б=16 А: 4 Б=17 А. 5 Б=18 А. Якъ же мені повіяти...; 6 Б=19 А. Якъ же мені...

- 7 Ой засвітила моя мила восковую свічу,
- 8 Нехай же я перейду Дунай-бистру річку.
- 9 Не поможе, моцний Боже, восковая свічка,—
- 10 Розіллявся сильно дуже Дунай-бистра річка.

(Ушицкій уездъ).

641.

Ой у полі сосна тонкая виросла;
Вітеръ повіває, сосоньку хитає.
Не хилися, сосно, бо й такъ мені тошно.
Ой такъ на чужині, якъ на пожарні,
Ніхто не пригорне а въ ликій години;

21*

Не пригорне отець, ні рідная мати,
Хиба той пригорне, що мислить узяти.
Поїдемо до лісу, нарубаємъ хмизу,
Запалимо сосну въ верху до низу.
Й а сосонка горить, дівчина говорить:
„Хто въ лісі ночує, нехай голосъ чує:
По заході сонця нехай не пускає,
Нехай козаченьку вірш не доймає.

(Дударя, Каневск. у.).

642.

— Ой гультаю жъ, гультаю, не ходи до мене,
Бо ти мене не возьмешъ,
Тільки мене осміешъ!
Ой виїду я на гору,
Подивлюся въ долину,
А въ долині вишневий садъ,
Тамъ соловейко щебетавъ.
— Соловейку співесенькій,
Защобечи ти мені,
Бо я бідна въ чужині,
Нема роду при мені;
Нема роду—родинкі,
Ні жадної дружинкі.
Ой піду я по-надъ воду,

Чи не найду свого роду.
Я родинкі не найшла,
Тільки найшла батьківъ грібъ...
— Встаньте, батьку, не лежіть,
Візьміть мене одружіть.
„Ой е въ тебе братъ, сестра,
Нехай тебе одружать“.
— Мені правди не скажуть.
„Ой радъ би я встати.
Тобі правду сказати,
Ой сирая земля
А все тіло приняла;
Дубовні дощечки
Притиснули рученьки“.

(Ушицкій уїзъ).

643.

Хилилися, густі лози, відки вітеръ віє;
Дивілися, чорні очи, відки мильні іде.
Хилилися густі лози, та й вже перестали,
Дивилися чорні очи, та й плакати стали.
Ой зъ гори на долину дубокъ похилився;
Зъ України до дівчини козакъ поклонився.
А вінъ її поклінъ дає, коня вороного,
Вона йому поклінъ дає, хусточку шовкову,
Вона йому хустку дає, зъ срібла самого,
Відсилає на Вірніну до милого свого.
Козакові при бокові хустки не носити,

Лишть про славу козацькую сидельце покрити.

Покрие возакъ сидельце — сидельце сіяє;

Що погляну на хусточку, дівчину згадаю.

— Сучи, моя мати, в сковую свічу,

Най перейду тихій Дунай та й биструю річку.

Не поможе, моцний Боже, восковая свічка, —

Розігрався тихій Дунай та й бистрая річка.

(Ушицкій уѣздъ).

644.

Ой шкода, шкода білого цвіту,

Що ся розвиває по всьому світу.

Будайте здорови, високи пороги,

Куди прокожали мої білі ноги.

Споминайте мене добрими словами —

Бувъ же тутъ хлопець меже вами.

Надлетіли гуси съ чистого броду,

Змутили мені студену воду.

Водай тії гуси та й шір'ямъ пропали,

Що мене, молодого, въ чужий край загнали.

(Ушицкій у. в Повицкій).

645.

Ой не шуми, луже, дибровою дуже;

Не завдавай серцю жалю, що я въ иншимъ краю.

Ой я въ чужимъ краю, якъ биллина въ полю,

Ніхто мене не порадить, головоньку мою.

— Ой ти, сивий орле, високо літаєшъ,

Ой чи часто, чи не часто й а зъ родомъ буваєшъ?

Ой ти сивий орле, ой ти маєшъ крилля,

Полетъ, полетъ на Україну, де моя родина.

Ой не кажи, орле, що я тутъ бідую,

Але скажи, орле, що я тутъ працюю:

Мое працювання — тяженьке здихання,

Мої любі роскошоньки — дрібненькі слезоньки.

Плини, плини, руго а зъ водою хутко...

Шла сирота съ поля, на ворота впала,

А всі люди кажуть, що сирота п'яна.

Бо сирота робить відъ ночі до ночи,

А всі люди кажуть, що сирота не хоче.

(Ушицкій уѣздъ).

646.

— Я до тебе не ходила,
Ти до мене самъ ходивъ;
Ти до мене, молоді,
Чорну стежечку убивъ,
Ти до мене, молоді,
Медъ, горілочку носивъ.
Топчи, топчи чорну стежку,
Я ще й більшу прополю,
А тією стежечкою
Клень-дерево посажу.
„Рости, рости, клень-дерево,
Рости вгору високо;
Не журися, моя мила,
Що я живу далеко.
Ростімайся, повна рожа,
Да по крутенькій горі;
Не журися, моя мила,

Що я въ чужій стороні“.
— Ой якъ мені ростітаться,
Що крутенькая гора?
Ой якъ мені не журиться,
Що чужая сторона?
Нема сїна, ні оброку,
Нема чого коню дати.
Пішовъ милий, чорнобривий
У лісь галочки стрелять.
Да й устреливъ чорну галку,
Пішовъ до борчми гулять.
Їго мила, чорнобрива
Вечеряти зазивать.
„Ой вечеряй, моя мила,
Сю вечероньку сама,
Єсть у мене краща тебе,
Повечеряю ще й я“.

(Дударя, Каневск. у.).

647.]

А.

- 1 При зеленій сіножаті добре жито жати;
- 2 Зъ холодної криниченьки добре воду брати.
- 3 Пошла дівка по воду, таъ собі думала:
- 4 Нема жъ мого миленького, що вірне вохала.
- 5 Нема жъ мого миленького, нема мого папа,
- 6 Уже жъ моя постіль біла пилечкомъ запала.
- 7 Туди, лози, хилітєся, звідки пітеръ віє,
- 8 Туди, очи, дивітєся звідки милий іде.
- 9 Уже лози хилилися да вже перестали,
- 10 Дивилися чорни очи да й плакати стали.
- 11 А жъ мій милий конемъ іде, да й мене минає,
- 12 Знати ёго по личеньку, що иншую має.
- 13 Ой мій, милий, милесенький, житній колосочку,
- 14 Не познала по походу, якъ по голосочку.
- 15 А жъ мій милий вернувся: ходи, серце, до хати,
- 16 Ой якъ стануть, то и стануть вороги брехати.

- 17 Не такъ тї далекї, якъ близькї сусїдї,
- 18 Визирають, зиглядають, чи не люблю кого?
- 19 Ой хочъ люблю, хочъ не люблю, що кому до того?
- 20 Ой въ лузі калинонька, а при їй деревце—
- 21 „Чомъ до мене не говоришь, дівчинонько серце?“
- 22 — Я до тебе не говорю, тїлько мислї зношу.
- 23 „Чи знаєшь ти, дівчинонько, я хороше прошу“
- 24 Яблучка червоного зъ саду скостопати.
- 25 Добра будешъ, якъ учинишь, було не займати“.
- 26 — Ой коли бъ я козаченьку те несчастї знала,
- 27 То бъ я тебе, сивий голубоньку, на вікъ не займала.
- 28 Черводе яблучко укуспшь, да й вкїнешъ,
- 29 А пїсля мене, молодю, на мїн повинешъ.
- 30 Я перейду сїни, хату, сїду на порозї,
- 31 Якъ згадаю миленького, обливають слїзи.
- 32 Ой перейду сїни, хату да стану плакати,
- 33 Ой чи буде мїй миленькїй по мнї жаловати.
- 34 Ой, Боже мїй милосерпїй, чи то твоя воля,
- 35 Чи таке мое счастья, чи несчастна доля?
- 36 Чи такї куми брали, що мнї счастья жалували?
- 37 Ой, Боже мїй милосерпїй, святий Миколає!
- 38 Не розлучи мене съ тїмъ, кого я кохаю.

(Изъ Рускоп. Сборн. Булиша).

Б.

1 В=1 А; 2 В=2 А.

3 Воду беру, воду беру и собї думая:

4 В=4 А... кохаю. 5 В=20 А, Червоная... а біле... 6 В=21 А... мое щире...

7 Таку жъ бо я, козаченьку, натуроньку маю,

8 А якъ сяду близько тебе, все собї думая.

(Изъ Рускоп. Сборн. Булиша).

648.

Ой ти, соловей, золоте перо,
Та не щибечи, въ гору летячи,

Ой не отруси раннїе роси,
Не завдавай серденьку моему тоски;

Нехай отрусить матїнка моя,

До мене идучи, одвідуючи,

На мое життя завидуючи.

Ой якъ я живу, якъ я горю,

Я свое життя другимъ дарую.

(Поэтичїй).

649.

А.

- 1 Ой Україно мила, краю пам'ятливий!
- 2 Тамъ я любивъ дівчину, тамъ я бувъ щасливий:
- 3 Живъ собі въ містечку, кругъ своїй родини,
- 4 Тамъ то тільки черезъ річку до своїй дівчини.
- 5 Въ неї домикъ біленькій, навкругъ тополі.
- 6 Тамъ я не разъ дівчиноньку ціловавъ доволі.
- 7 А теперъ я блукаюсь, якъ въ полі билина,
- 8 Давно би мь ся утопивъ, що бъ не Україна.
- 9 Людямъ дівчину покину, оставусь безъ пари,
- 10 Возьму люльку и тютюнь та й піду въ гусари.

(Ушицкій уїздъ).

Б.

- 1 Б=1 А, Україно моя..., 2 Б=2 А... дівчиноньку... 3 Б=3 А... я въ
малимъ... коло..., 4 Б=4 А... мой... 5 Б=5 А, Домичокъ въ неї... вкругъ
него..., 6 Б=6 А... дівчину... 7 Б=7 А... самъ тиняюсь..., 8 Б=8 А... якъ
би не дівчина. 9 Б=9 А... лишу, сусідамъ не забуду, 10 Б=10 А.

(Ушицкій уїздъ).

В.

- 1 В=1 А... мильєнка..., 2 В=2 А, 3 В=3 Б. Тамъ... мой..., 4 В=4 Б
Тамъ я ходивъ... 5 В=5 А... двірєжъ... наоколо..., 6 В=6 А... свою... 7 В=
7 А... остався самъ ідець безъ пари, 8 В=10 А.

(Ушицкій уїздъ).

650.

Глѣбокая криниченька, короткіи ключи,
А вже жъ мені докучило, мильєного ждучи.
Повій, повій, буйний вітеръ, изъ долини на гору,
Прибуди, прибуди, мій миленький, изъ Дону до дому.
Ой якъ мені повівати зъ долини на гору,
Ой якъ мені прибувати изъ Дону до дому?
Полинула чорна галка на Донъ рибу істи,
Та прпнесла чорная галка одъ милого вісти;
Полинула чорна галка та й не барилася,

Та й принесла милій звістку, щоб не журилася.
— Не журися, моя мила, не вдавайся вь туту,
Ти, молода, замужъ підешъ, а я возьму другу.
— Не заходить ясний місяць за чорну хмару;
Ой ходімъ, товаришу, на той кутъ по малу,
„Ой якъ мені, товаришу, на той кутъ ходити;
Перестала, товаришу, дівчина любити.
Вірно любивъ, вірно любивъ, вірно заляцвясь,
Вона жъ мене осудила, я жъ не сподівався“.
— Не я тебе осудила, судять же насъ люде,
Що зъ нашого жениханья нічого не буде.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

651.

По-надъ Дунаями	Якъ рідная мати:
Вода стоянами,	Чи мені жениться,
Ой тамъ козаченько	Чи мені журиться.
Коня напуває,	Чи письма писати
А кінъ изъ припона...	До милої слати?
Самъ заплакавъ, стоя:	Напишу перами,
— Головка моя,	Та прилю слёзамп,
Чужа сторона;	Та й пошлю вітрами.
Завезено мене,	Я вітру не вірю,
Де родини нема.	Самъ сяду, поїду
Ні роду-родини,	До милої вь гості.
Ні вірної дружини.	Ой здорова, мила,
Тільки вь мене й роду,	Съ карими очима.
Два братіки зъ роду.	Зъ чорними бровами,
Порадь мене, брате,	Зъ вірними словами.

(Новицкій).

652.

Ой у полі, ой у полі стоить три тополі,
Ой тамъ сидить три коваки у неволі;
Одинъ сидить, одинъ сидить за отця, за неньку,
Ой плаче вінъ и ридде жалібненько;
Другий сидить, другий сидить за молоду вдову,
Схиливъ, склонивъ головоньку ажъ до долу;
Третій сидить, третій сидить за молоду дівку,
Ой грає вінъ, вигриває у сопілку.

Одинъ каже, одинъ каже, що я не журуся,
Зь ріднимъ отцемъ, зь матерью розпрощаюся;
Другий каже, другий каже, що я не журуся,
Зь молодю удовою расплачуся;
Третій каже, третій каже, що я не боюся,
Изъ молодю дівчиною извіщаюся.

(Новицькій).

653.

Ой зь-за гори місяць сходить,
А за другу заходить,
Тамъ багачъ до вдовоньки
На залёти ходить.
— Ой не ходи, багачъ, горою за мною,
Бо ти багачъ, я убога—не рівня съ тобою.
Хочь ти багачъ, а я молодзька дитина,
А я вaju, переважу багачького сина.
Повій, вітре, дорогою,
За нашою дівчиною молодю,
Розвій її русоньку косоньку
По чорвонимъ поясоньку.
Ми ся увивали, та й село звоювали,
Звоювали, та й дома ночували.

(Ушицькій уѣздъ).

654.

Ой гаю мій, гаю, густий — не прогляну,
Що на тебе, гаю, и вітеръ не дише, лпстомъ не колише;
А до мене братієвъ біли листи пише:
„Сестро жь моя, сестро, сестро українська,
Чи привикла жь, сестро, на цій Україні?“
— Ой брате жь мій, брате, треба привикати,
Изъ такою долею, яку дала мати.
Ой якъ оддавала, то и наказала,
Щобъ чотирі годи я не приїжала.
Дочка й не слухала, взяла й приїхала,
Мати й не пізнала, изъ двора прогнала.
Сусіди пізнали, матінці сказали:
— Сусідонько наша, а то жь дочка ваша.

(Д. Калюшна, Миргородск. у.).

655.

А.

- 1 Ой у полі могила зь вітромъ говорила:
- 2 Повій, вітре буйвесенькій, щоби-мъ не счорніла!
- 3 Ой вітеръ не віє, и сонце не гріє,
- 4 Тільки въ степу, край дороги трава зеленіє.
- 5 Ой у полю річка, черезъ річку кладка;
- 6 Не покидай, козаченьку, ріднього батька;
- 7 — Бо якъ батька покинешъ, то й самъ марне згинешъ,
- 8 Річенькою бистренькою за Дунай поплинешъ.
- 9 Та бодай тая річка очеретомъ заросла,
- 10 Вона жъ мене, молодого, въ чужий край занесла.
- 11 Та бодай тая річка риби не сподила,
- 12 Вона жъ мене, молодого, изъ світа згубила.
- 13 Летить воронъ по-надъ море, та й, летючи, криче,
- 14 Сидить козакъ по-надъ моремъ, та й, сидячи, плаче.
- 15 Летить воронъ по-надъ моремъ—ніжки червоненьки,
- 16 Помірає на чужині козакъ молоденькій.
- 17 Летить воронъ по-надъ гору, та й, летючи, крикнущъ,
- 18 Горе жъ мені на чужині, що я не привикнувъ.
- 19 Летить орелъ по-надъ гору, крила підобравіни,
- 20 Горе жъ мені на чужині, родини не мавши.

(Ушицкій урядъ).

Б.

- 1 Б=1 А: 2 Б=2 А. 3 Б=3 А. А ні... ані..., 4 Б=4 А. 5 Б=5 А
Гей..., 6 Б=6 А.. мій синочку..., 7 Б=7 А, 8 Б=8 А... заплинешъ.
9 Б=9 А, 10 Б=10 А... на віки згубила. 11 Б=19 А... море пада й море
пта; 12 Б=20 А... молодому на чужині жити.

(Ушицкій урядъ).

656.

Боли бъ мені орломъ бути, високо літати,
Летівъ би я що години дівчину одвідати.
Тамъ то дівча, тамъ то рибча и брови чорненьки,
Тамъ то личко рум'янее, слова виборненьки.
Тиха вода бережками зноситьъ,
Молоденькій козаченько въ коменди ся просить:

— Пусти жъ мене, коменданте, зъ обозу до дому,
Лішивъ я дівчиноньку, самъ не знаю-кому.
Якъ якому багатому, то суди му, Боже,
Якъ якому лайдакові,—борони її, Боже!
Пусти жъ мене, коменданте, до мойї Марисї,
Дамъ же тобі, коменданте, коня вороного.
— Коби ти знавъ, мій миленькій, мою добру матку,
Базавъ би ти поставити черезъ Дунай владку.
Якъ я піду, мій миленькій, сорочку прати,
Щобъ не знали вороженьки, а ні стара мати.
— Тече вода по жовтимъ пісочку;
А хто же мені молодому випере сорочку?
Тече вода по камяню, підъ каменємъ сухо;
Чомъ до мене не говоришъ, моя щebetухо?
— Якъ би-мъ знала, мій миленькій, що я твоя буду,
Випрала би-мъ сороченьку съ чорного бруду.

(Улицкій угадъ).

657.

Ой береза, береза на край ліса вросла,	Нема роду-родниці,
На березі гіллячко,	Ні вірної дружини,
На гіллячку листочокъ,	Тільки въ саду кружини.
На листячку гніздечко,	Молодая дівчина
На гніздечку ццанечка;	По садочку гуляла.
Вона пісеньку поеть,	Цвітъ-калину ламала,
Та й объ життя говорить:	Та въ пучечки ввязала,
Життя наше гіркеє,	До личенька рівняла:
Въ чужій дальній стороні	— Коли бъ же я така,
Нема роду при мені;	Якъ калпцонька сая.

(Дударя, Каневска. у.).

658.

А.

1 Ой соколю, соколю,	7 Нема роду при мені;
2 Не літай по полю,	8 А ні роду, ні родниці,
3 Не сідай на вишні,	9 Ні лобіи дружини:
4 Не співай самъ собі,	10 Ой на лузі, лузі
5 Но заспівай ти мені,	11 Цвітъ-калину ламала
6 Бо я въ чужий стороні,	12 И въ квіточці сивдала,

- 13 На торзі продавала,   17 Чому мені гудешъ?“
14 Соколочка купила   18 — Я не їмъ, не п'ю,
15 И въ стодолу пустила.   19 Бо смутненькій сижу.

(Ушицкій уяздъ).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 А, 3 В=3 А... на рилу,
4 Не завдавай ми жалю,
5 Бо я бідний въ чужині,
6 В=7 А; 7 В=7 А... родини, 8 В=9 А... вірної..
9 Ой піду я на базаръ,
10 Та куплю сі голубця,
11 Та пушу ёго въ стодолу,
12 Наспилю ёму пшениці,
13 Та наллю ёму водиці.
14 В=16 А. Чомъ не їмъ..., 15 В=17 А. Чомъ до мене не...?
16 Якъ же мені гудіти,
17 Нема пари съ кімъ жити.

(Ушицкій уяздъ).

659.

Ой у городі вишня, коло неї вода.
Ой виїду я погуляти, сама молода.
Ой полети, галко, де мій рідний батько,
Нехай мене одвідає, коли ёму жалко.
Галочки літають, батенька немає.
Ой десь ёму не жаль мене, що не одвідає.
Колись було жаль, жаль, а тепера й ні:
— Живи, дочко, на чужині, не жалуйсь мені.
Ой полети, утко, до матінки хутко,
Нехай мене одвідає, бо я умру хутко.
Уточка літає, матінки не має.
Ой десь їй не жаль мене, що не одвідає.
Колись було жаль, жаль, а тепера й ні:
— Живи, дочко, на чужині, не жалуйсь мені.
Ой полети, орле, де мій братівъ оре,
Нехай мене одвідає, яке мені горе.
Орлики літають, братівка немає.

Ой десь ёму не жаль мене, що й не одвідає.
Колись було жаль, жаль, а тепера й ні:
— Живи жъ сестро на чужині, не жалуйсь мені.
Ой на горі корчма, на горі новая,
Ой тамъ увесь рідъ гуляє, мене споминає:
Ой десь наша несчастна, що її немає?
А чи її взято, а чи запродато,
А чи їй же світъ невілень ні въ будень, ні въ свято?
Ой мене не взято, и не запродато,
Тільки жъ мені світъ невілень ні въ будень, ні въ свято.

(Д. Колошма, Миргородса. у).

ПОТЕРЯ ДЪВВИЧЕСКОЙ ЧЕСТИ.

660.

А.

1 Ой въ полю криниченька,	21 Ой вийду я на горочку,
2 Въ ній холодна вода,	22 Подивлюся въ долиночку.
3 Тамъ дівчина воду набирає;	23 Ой тамъ ходять дівочки,
4 Козакъ коня напуває,	24 Та збирають фіалочки,
5 Дівчиноньку підмовляє:	25 На неділю на віночки.
6 „Мандруй, мандруй, дівча, зъ нами,	26 Кличуть: „дівча, ходи зъ нами“.
7 Ліпше буде, якъ у мами:	27 — Я до дівокъ не потрібна,
8 Въ насъ кривниці рублені,	28 Я до вінка не способна.
9 Въ насъ ріпи медяні,	29 Стала дівча, задумалась.
10 Въ насъ верби грушки родять,	30 Жалібненько заплакалась:
11 Въ насъ дівки въ злоті ходять“.	31 Дрібни листи написала.
12 Дурна дівча послухала,	32 До батенька відсилала.
13 Та й съ козакомъ мандровала.	33 Най ся батько не турбує.
14 Ідуть гору, идуть другу,	34 Най вінка не готує:
15 А на третій треба стати,	35 Ой вронила я віночокъ,
16 Козакові постіль стлати.	36 Безъ *) свій дурний розумочокъ:
17 — Мене мати не давала,	37 Въ чистимъ полі, безъ неволі.
18 Шобъ я тобі постіль стлала.	38 Підъ яворомъ зелененькимъ,
19 Дала жъ мене моя воля,	39 Съ козаченькомъ молоденькимъ.
20 Побила жъ мя лиха доля.	

(Умилій урядъ).

Б.

- 1 Въ край дороги широкеі,
2 Криниченьки глибокеі,
3 В=4 А, 4 Б=5 А. И дівчину...: 5 Б=6 А. Поїдь же ти...,
6 Зъ молодими козаками.
7 Б=12 А. Дівчинонька...,
8 Съ козаками поїхала.

*) Чресъ.

- 9 Идутъ поле и другое,
10 Ажъ ставъ дощикъ накрапати,
11 В=16 А каже козаць...
12 Не мать мене виряжала,
13 Б=18 А... козаку...
14 Вирядила мене воля,
15 Все козацькая намова,
16 Несчастливая моя доля.
17 А въ неділю пораненьку.
18 Б=21 А... гороньку,
19 Погляну я въ долиноньку.
20 Рвуть дівочки бервіночки,
21 Б=25 А.
22 А я не рву брввиночокъ,
23 Б=25 А... віночокъ;
24 Напшшу я дрібни листи,
25 Пошлю до батенька вісти.
26 Б=33 А. Нехъ батенько...,
27 Мій віночокъ не купе.
28 Б=35 А. Стратила я свій...,
29 У неділю въ пораночокъ,
30 Б=38 А, 31 Б=39 А. Изъ козакомъ...

(Сборн. Памят Нар. Твор. стр. 72—73).

В.

- 1 Ой зацвіла калинонька, 4 Що відъ роду відбилась;
2 Въ воду похилилась; 5 Ой відъ роду, відъ родни
3 Заплакала дівчинонька, 6 За двадцять миль за чотири.
7 Б=4 А, 8 В=4 Б: 9 В=6 А... сердце зъ нами, 10 В=6 Б. 11 В
9 А... води..., 12 В=10 А, 13 В=11 А.
14 Подлетіла зозуленька: 18 Зъ вербівъ грушокъ не ідала,
15 „Не слухай, дівчинонько, 19 Дівокъ въ злоті не видала“.
16 Бо я весь світъ пролітала, 20 Дівка зозулі не слухала,
17 Золотихъ горівъ не видала.
21 В=8 Б... помандрувала. 22 В=14 А... миль..., 23 В=15 А. На
третіму...,
24 Коню оброкъ дати.
25 В=21 А... гору, 26 В=22 А... въ долину: 27 В=23 А... паняночки,
28 В=24 А. 29 В=25 А.

30 Ой що жь бо я учинила,

31 Що свій віночокъ згубила:

32 В=38 А, 33 В=31 Б.

(Ушицкій уѣздъ).

Г.

1 Г=1 Б, 2 Г=2 Б, 3 Г=4 А,

4 Дівча води наливає.

5 Г=5 А. Козакъ дівча...: 6 Г=5 Б. Мандруй..., 7 Г=6 Б. 8 Г=12 А,
9 Г=8 Б. 10 Г=9 А... медові,

11 А въ насъ трави шовкові,

12 Г=10 А, 13 Г=11 А.

14 Сіла дівка, заплакала,

15 Г=31 А, 16 Г=35 А.

17 Най батенько тое чує,

18 Сивихъ коней не турбує:

19 Г=35 А. Пропавъ мій..., 20 Г=36 А. Черезъ...

(Ушицкій уѣздъ).

661.

Ой за гаємъ, тамъ Дунай тихенькій, Ідна струна тонкій голосъ має,
Па Дунаю явіръ зелененькій, Друга струна тонкій голосъ має,
Підъ яворомъ козакъ молоденькій, Третя струна за всіхъ голосъ має.
Підъ козакомъ коникъ вороненькій. Будь здорова, моя чорноброва,
Сидить козакъ та й въ серпичку грає, Я парубокъ, а ти бідна вдова.
Струна въ струну та й ся побиває. А теперъ же ти ні жінка, ні дівка,
Котра струна кращій голосъ має? А теперъ же ти людська поговорка.

(Ушицкій уѣздъ).

662.

Ой зрадивъ козакъ молоде дівча

На славнихъ вечорницяхъ;

Та завівъ її въ густий лісокъ

Підъ явіръ зелененькій.

„Де жь ти будешъ почувати, хлопчино?“

— Въ темнимъ лісі, при орісі, молода дівчино.

„Ой чимъ вкриєшся?“ — Съ кльиня листочкомъ.

„Ой чимъ ся вмиемъ?“ — Ой я россою, а ти слезою.

„Ой чимъ ся втеремъ?“ — Ой я крайкою, а ти нагайкою.

„Що поснідаємъ, хлопчино?“

— Ой я буханцівъ, а ти стуханцівъ.
„Ой коби я мала орлові крила,
Соловейкови очи,
Я бь полетіла до свого батька
Темненької ночі.
Лісомъ летіла — гилля ламала,
Лугомъ летіла — луги топила
Дрібними слёзами!
Якъ прилетіла до свого батенька,
Та й сіла на калину,
А съ калини, та й сіла на порозі.
Якъ погадаю батькову щірність,
Обливають мене слёзи.
Я въ батька росла, въ матінки ся кохала,
Таки жь бо я лихий доленьці зостала“.

(Ушницкій уїздъ).

663.

А.

- 1 Ой зацвіла калинонька на степу,
- 2 Гей породила мене мати на біду—
- 3 Порозсипала коралики на лёду.
- 4 Обіззався мій мленькій самъ іденъ:
- 5 „Повибираю коралики до зерень“.
- 6 Ой є въ мене садъ виноградъ, ще й терень;
- 7 Гей любивъ мене жвавий хлопець, ще й Семень.
- 8 Я казала, що вінъ буде любити,
- 9 А вінъ зачавъ до трохъ разомъ ходити;
- 10 Я зачала штирохъ разомъ любити.
- 11 Ой є въ мене коморонька новая,
- 12 Гей въ тій коморенці постілонька тісовая,
- 13 На постелі перинонька шовковая,
- 14 Гей на тій перині подушечка пуховая,
- 15 На подушечці лежить Маша молодая;
- 16 Своє дитятко рученьками обняла,
- 17 Гей Семенові-подлецеві лаяла:
- 18 „Я казала, що Семень чоловікъ,
- 19 А Семень публіка, ще й негіда на весь світъ!
- 20 Ой теперъ я не дівчина, не вдова,

- 21 Гей теперъ я вже на віки пропала:
22 Гей теперъ я ані дівка, ані жінка,
23 Зрадила мя Семенова горівка.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б—6 А. Розсипала горішеньки, ще й...; 2 Б—7 А.
3 Ой Семене, Семеночку, Семене,
4 Чомъ не ходишь, не говоришь до мене?
5 Чомъ до мене не ходишь,
6 Чомъ миленькою не назвешъ?
7 Б—11 А. А въ Машеньки..., 8 Б—12 А... периночка пухова,
9 Тамъ Машенька лежала,
10 Б—16 А. Правою ручкою мале дитя...
11 Не слухала ні матінки, ні отця,
12 Послухала кавалера-подлеца.
13 Я думала, що ті жарти минуться,
14 Теперъ зъ мене а всі люди сміються.

(Ушицкій уѣздъ).

664.

Запорожець, моя мамцю, запорожець
Вивівъ мене, моя мамцю, на морозець,
Ставъ вінъ мене пригортати,
Стали мої біли ніжки примерзати.
„Мандруй, молода дівчино, мандруй зъ нами,
Дамо тобі чобіточка сапъянни;
Мандруй, молода дівчино, мандруй зъ нами,
Дамо тобі черевички зъ застѣжками;
Мандруй, молода дівчино, мандруй зъ нами,
Дамо тобі колисочку зъ воросками;
Мандруй, молода дівчино, мандруй зъ нами,
Дамо тобі маленьке дитятко съ пелѣнками“.
— Якъ ми будемъ, молодий козаче, мандрувати,
Хто жъ буде наше дитятко колисати?
„Примандруемъ, молода дівчино, підъ лісочокъ,
Та почепимъ колисочку на липочку:
Буде вітеръ повівати,
Буде наше дитя колисати“.
— Якъ ми будемъ, молодий козаче, мандрувати,

Хто жь наше дитя буде годувати?
„Ой есть въ мене, молода дівчино, рідная мати,
Буде наше дитя годувати“.
„На що жь ти, моя доню, вважала,
Що ти того запорожця сподобала?“
— На жупання, моя мати, на жупання,
Я думала, що я буду за нимъ паня;
Я жь думала, що я буду за нимъ попадічка —
Не вилізе біла ніжка зь черевичка.

(Ушицкій уѣздъ).

665.

Ой піду я въ ліски по орішки,
Не найду жь бо я ні стежки, ні доріжки.
Давь мені козаць воронъ-воня держати,
Ой самъ пішовъ доріжки шувати.
Держала-мъ коня зь вечора до півь-ночи,
А впала роса на мої чорни очи;
Не такъ на очи, якъ на русяву косу.
„Серце козаче, най віночоць доношу“!
— Ой піду жь я на беру меда, вина, горілки,
Та запробую, що за розумъ въ дівки?
„Горілки не п'ю, медомъ, виномъ не ви'юся,
Серце-козаче, я тебе не боюся.
Ой піду жь я горою, долиною,
Та найду жь бо я рожоньку сь калиною.
Чи рожу рвати, чи калину ломати,
Чи заміжъ ити, чи дівкою гуляти?
Дівкою гуляй — людська обмовочка,
А замужъ піди—бідная головочка.

(Ушицкій уѣздъ).

666.

А.

- 1 Ой въ лузі, въ лузі
- 2 Штири воли въ плузі,
- 3 Та нікому поганяти.
- 4 Ой прийшла дівчина,
- 5 Сь чорними очима —

- 6 Вона буде воли поганяти.
- 7 Гей же, воли, въ зелену діброву,
- 8 А я, молода, ворнуся до дому.
- 9 Прийшла жъ її мати,
- 10 Та й стала лаяти:
- 11 „Ти не будешъ воли поганяти“.
- 12 — Позволь, повволь, мати,
- 13 Хоць разъ обігнати.
- 14 Нехай буде хоць борозну знати.
- 15 Збудуй мені, мати, комору нову,
- 16 Та замикай мене, молодую.
- 17 Комора нова, сторожа стояла,
- 18 А я, молода, въ саду почувала.
- 19 Почувала нічеу въ вишневимъ садочку,
- 20 А съ тобою, сивий голубочку;
- 21 Почувала другу въ темненькимъ луку,
- 22 Я съ тобою не звінчана буду;
- 23 Почувала третю въ хрещатимъ барвінку,
- 24 А съ тобою не звінчана въ вінку.

(Ушицкій урядъ).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 А. Стоять..., 3 В=3 А. 4 В=4 А... вийшла...
- 5 В=5 А, 6 В=6 А. Та й почала... 7 В=9 А. Вийшла..., 8 В=10 А... взяла...: 9 В=11 А. На що було... 10 В=12 А... мені, мамцю, 11 В=13 А.
- 12 Щобъ я знала, якъ много звати.
- 13 В=15 А, 14 В=16 А. 15 В=17 А... густая, 16 В=18 А... дівчина...
- 17 „Бо я, мамцю, стелю проривала“.
- 18 — На що жъ ти, доню, стелю проривала.
- 19 „Бо я, мамцю, хлопця сподобала.
- 20=19 А, 21 В=20 А. 22 В=21 А... вишневимъ...
- 23 Черезъ тебе не віддана буду“.

(Ушицкій урядъ).

667.

Въ неділю рано, рано, до східъ сонця
Випускає сиротонька голубця зъ рукавця.
Вона жъ випускає, ёму промовляє:
— Лети жъ, лети, голубъ, въ далеку країну,

Де жъ маю родину; якую родину—вірнуу дружину.
Десь моя дружина сидить у засаді,
Сидить у засаді, въ великій досаді.
А вже жъ та засада безъ дверей, безъ віконъ,
Туїльки одна труба, да й та димовая,
А зъ тиеі труби димно подихае,
Тамъ же муїй миленький тяжело здихае.
— Ой ти жъ тамъ плачешъ, а я тутъ горюю,
Покину жъ синочча, сама помандрую.
Пудъ дощъ мандрувала, пудъ рокитою спала.
Бодай же ти, ненько, на світъ не пускала!

(Борисполь, Черкасск. у.).

668.

Ходила дівчина у лісь по орішки,
Не найшла ні стежки, ні дорожки;
Изнайшла вона козака молодого.
„Козаче, серце, виведи зъ гаю,
Бо далебо доруженьки не знаю“.
— Ой якъ би ти дороги не знала,
До ти бъ мене козакомъ не звала,
Да обняла да й поцілувала.
Сміється козакъ, коника сідлаючи,
Плаче дівчина, дитину гойдаючи.
„Ой на тобі, козаче, дитину,
Бо далебо пудъ коника пудкину“.
— Уміла дівчина подарочки брати,
Умій дитину волихати.
„Ой які жъ я подарочки брала,
Туїльки вуйсімъ паръ черевуїчківъ
стоптала,

А девятая въ коморі на просі,
Возьми, козаче, повісь собі на носі.
А десятая въ коморі, на скрині,
Возьми, козаче, повісь собі на шиі.
Стояла дівча зъ вечора до пуйвъ-но-
чи —
Упала роса на ці карі очи,
А дрібні слізки на мої білі нуйжки.
Ой горе, горе калині при долині,
До такъ сироті на чужій україні:
Вітеръ повіе — калпну обламае,
Хто не схоче — сироту не лае.
Керезъ Дунай, керезъ тихі води...
Серце-дівчино, намъ любитися годі!
Керезъ Дунай, керезъ бистрі ріки...
Пропала дівчина телера на віки.

(Борисполь, Перяславск. у.)

669.

Тихо, тихо Дунай воду несе,
Ще й тихіше дівка косу чеше.
Що начеше, то й на Дунай несе:
Пливи, косо, підъ темний лугъ просто.
Въ темнимъ лузі явіръ зелененькій,
Підъ яворомъ коникъ вороненькій,

На конигу козаць молоденьвий.
Сидить, на скрипочку грає,
Струна струні стиха промовляє:
Нема краю тихому Дунаю,
Нема впину вдовиному сину,
Що звівъ зъ ума чужую дитину.
А извівши, на коника сівши:
„Прощай, шельмо, вже я не боюся, —
Покаюся, та ще й оженюся;
Оженюся, возьму собі дівку,
А на тебе, шельмо, надінуть намітку“.
— Добре тобі, козаченьку, шельмою називати,
Що звівъ зъ ума, та не хочешъ взяти.
Въ темнимъ лузі червона калина;
Теперь же я въ батька не дитина.
Теперь же я ні дівка, ні жінка,
Теперь же я людська поговірка.
Якъ би дівка, зъ дівками бъ гуляла,
Якъ би жінка, мужа бъ собі мала.

(Великіє-Снитинки, Васильковск. у.).

670.

А.

- 1 — Червона калино, чого въ лузі стоїшъ,
- 2 Чомъ не зацвітаєшъ?
- 3 Молода дівчино, чомъ не заспіваєшъ?
- 4 Чи головка болить, чи въ світі невольна?
- 5 „И головка не болить, в я въ світі вольна:
- 6 Три нічки не спала,
- 7 Дрібний листъ писала
- 8 До того козака, що вірне кохала“.
- 9 Козаць листи взявши,
- 10 Та й перечитавши,
- 11 Тяжко здихнувъ,
- 12 Дівчину споманувъ.
- 13 Бистра вода, бистра берегами носитьъ,
- 14 Козаць свого пана до дому ся просить:
- 15 „Пусти жъ мене, пане, съ Польци на Воличне,
- 16 Пише дівча листи, що вже має сина“,
- 17 — Мігъ би ти, козаче, тее заняхати.

- 18 „Не можу я, пане, на инчих казати,
- 19 Бо моя причина, буде Богъ карати“.
- 20 — Озьми жъ собі коня вороного,
- 21 Ще й для охоти товариша свого.
- 22 Іде козаць, іде въ подвір'я вьїзжає,
- 23 Вся ёго родина козака витає.
- 24 Прийшовъ козаць до світлоньки—дівчина хоруге,
- 25 Припавъ до лиженька, дівчину цілує.
- 26 — Ціловала бъ тебе лихая година,
- 27 Цурається мене вся моя родина;
- 28 Цурається мене ще й отець, и мати,
- 29 Ще й тая дружина, що мала мя взяти.

(Ушицкій уїздъ).

Б.

- 1 Сонце низенько, вже вечіръ близенько,
- 2 Ой приїдь, приїдь ти, мое серденько!
- 3 Гей хто хоче роскоши зажити,
- 4 Гей нехай иде до двора служити.
- 5 А въ нашимъ двору гірше, якъ въ неволі:
- 6 Вийди за браму, наплачя до волі.
- 7 Не плачь, дівчино, не журися,
- 8 Ти вже віддаєшя, я ще не женився.

9 Б=26 А. Женила бъ тобою..., 10 Б=27 А... моя вся..., 11 Б=28 А,
12 Б=29 А.

(Ушицкій уїздъ).

Г.

Тиха вода береженьки зносить —
Молодь козаць свого пана просять:
„Пусти мене звідси до дому на Вкраїну,
Пише довгі листи, що має дитину“.
— Молодий козаче, дурний разумъ маєшъ,
Що й того не догадаєшъ:
Можно, листи взявши та перечитавши,
Назадъ одослати,
А тую причину на иншого скласти:
Не моя причина, не моя дїбчина,
Бодай же я упавъ въ землю по коліна!
Присягаю Богу, не моя причина!

„Сідлай, хлонче, коня, коня вороного,
Поїду, одвідаю кохання свого.
Козакъ приїзжає—родина витає.
Козакъ у світелку—дівчина хоруге,
Дівча въ окошечку зъ жалю омліває.
Козакъ за рученьку сердешне жалує.
„Не журись, дівчино, Господь Богъ зъ тобою!
Якъ ти видужаєшъ, візьму шлюбъ зъ тобою!“
— Щобъ тебе шлюбовала лихая година!
Цурається мене вся моя родина!
Не такъ родина, якъ отець и мати —
Черезъ тебе, козаче, мушу погібати.

(Изъ Рукоп. Сборн. Н. И. Костомарова).

671.

Ой у лузі калинонька
Та на море схилалася;
А молода журилася,
Що одъ роду одбилася,
Одъ роду, одъ родини,
Одъ вірненької дружини.
Ходить дівка по-надъ моремъ,
Сіе долю изъ приполю.
— Пливи, доле, за водою,
А я услідъ за тобою.

Допливемо до кущика,
Та й вирвемо по листочку,
Та спинемо по письмечку,
Пошлемо до отця, неньки,
Нехай мною не турбують,
И віночка не готують.
Потеряла я віночокъ
Черезъ дурний розумочокъ,
Підъ яворомъ зелененькимъ,
Зъ козаченьвомъ молоденькимъ.

(Полтавск. губ.).

672.

Ой у полі сіно, підъ сіномъ вода;
Плакала дівчина молода.
„Ой не плачь, дівчино, зъ личенька змарнієшъ,
Ой де съ ти, дівчино, віночка жалієшъ“.
— Не жаль мені вінка, жаль дивної речи,
Роспустила косу — устелила плечи.
Косу розпустила, поясомъ прикрила;
За нелюба пішла, жалю наробила.
Ой жалю мій, жалю, великий печалю!
Війшовъ нелюбъ въ хату, засівъ усю лаву,
Засівъ усю лаву, що не можу звести,

Ой висипавъ на стіль карбованцівъ двісті.

„Оце жъ тобі, мила, дорога спідниця,

Вчора була дівка, теперъ молодиця.

Вчора була дівка, теперъ молодиця,

Вчора гуляла, теперъ не годиться.

(В. Ситинки, Васильковск. уѣзд.).

673.

Дівчинонька по гриби ходила,
Въ зеленому лісі заблудила.
Приблудила въ зеленому дубу:
— Ой тутъ же я ночувати буду.
Вона думала, що дубъ зелененькій,
Ажъ тамъ стоявъ козаць молоденькій.
— Ти, козаче, великій гультаю,
Виведи мене на дорогу зъ гаю.
„Содасися, дівчино, въ подмову,
То виведу зъ гаю на дорогу“.
Козакъ зъ гаю дівчину виводить,
На рученькахъ дитину виносить.

— Люлі, люлі, муй синку,
Дадуть мені сто палокъ на спинку.
Люлі, люлі, дитино малая,
А де жъ твоя мати молодая?
Ой дамъ тобі корову рябую,
Годуй, годуй дитину малую;
Ой дамъ тобі штири фаски масла,—
Очепися на кого напрасно;
Ой дамъ тобі штири булки хліба,—
Очепися на старого діда;
Ой дамъ тобі оровничого (?) сира,—
Годуй, годуй маленького сина.

(Сбор. Пам. Нар. Твор., стр. 131).

674.

Ой ходжу я, ходжу, не находжуся;
Да кого вірне люблю, не надивлюся.
Ой виджу я, виджу милую свою,
Що ходить-гуляє въ зеленомъ саду,
Щицає-ламає зелений виноградъ,

Кидає на милого вровать.
— Чи, милий, спишъ, чи такъ лежишъ,
Чомъ мого серденька не розвеселишъ?
„Ані я сплю, ані не лежу,
Туга на серденьку не розвеселю...“

(Ушицкій уѣздъ).

675.

Звівъ зъ розуму дівчину,
Тетянину калину.
Ой хто то звівъ?
Той Клямъ молоденькій.
Де жъ вінъ звівъ? Де явіръ зелененькій,

Тамъ червона калина,
Тамъ заручена молода дівчина.
Вчора була дівчина, якъ калина,
А сѣгодня біла, якъ глина.

(Ушицкій уѣздъ).

676.

По-підь гору кам'яную, та по-підь глотаву,
А звівъ козакъ дівча, та ввівъ въ неславу.
Сама ти, дівчинонько, въ неславу ся вводишьъ,
Бо ти пізно, ще й не рано зъ гуляння приходишьъ...

(Ушицкій уѣздъ).

677.

За горою вітеръ віє,
Чий тамъ козакъ пшаниченьку сіє?
Гей сіє, сіє, засіває.
Ажъ виходить дівчина зъ гаю.
„Помагай бі, козаче-гультяю,
Виведе мене зъ зеленого гаю!“
— Щобъ ти, дівчино, дороги не
знала,
Щобъ ти мене гультьямъ не звала.
Гей поставлю я кватирочку меду,
Таки тебе зъ розуменьку зведу;
Гей я поставлю кватирочку, другу,
Таки тебе зведу, молодую.
„Бодай же мі день и ночъ блудити,
То не дамся зъ розуму зводити“.
Ще й дівчина меду не допила,
Підь березу головку склонила.
„Ой береза зелена, береза,
Я вже п'яна, а ти твереза“.
Дівчина зъ ольшини виходить,
И на рукахъ дитину виносить.
„Ой на тобі, козаче, дитину, —

Якъ не возьмешъ, на межі покину.
Я дитину въ кропиву укину,
Сама піду у світъ на Україну,
Та не будуть мене люде знати,
Будуть мене дівчиною звати“.
— Ой на тобі коня вороного,
Скажи, скажи на брата моєго.
„Я не хочу коня вороного,
И не скажу на брата твоєго“.
— Ой на тобі пару волівъ лисихъ, —
Скажи, скажи на українськихъ пли-
совъ (?).
„Я не хочу пару волівъ лисихъ,
И не скажу на українськихъ плисовъ“.
— Ой на тобі штири копи сировъ,
Скажи, скажи на поповихъ синовъ.
„Я не хочу штири копи сировъ,
И не скажу на поповихъ синовъ“.
Ой тамъ козакъ дрібни листи пише,
И ногою дитину колише:
Люляй, люляй, козацькій синашку,
Здійняла мати останню рубашку.
(Полоски, Бѣльск. у.).

678.

Щобъ я була матусеньки слухала,
Була би я дівонькою гуляла.
Не слухала-мъ ні матінки, ні отця,
Послухала козаченька-подлеца.
Єсть въ батенька коморонька рублена,

Въ коморонці кроватонька тісова,
На кроватоньці периночка пухова,
На периночці дівчинонька молода,
Білою ручкой дитя мале взяла.
Ой гляну я въ нову кватирку—
Десь мій милий на конику виграє,
До мене ані окомъ не вигляне.
„Що жъ ти, милий, гадаєшъ, думаєшъ,
Що до мой кватирочки и не поглядаєшъ“?
— Ой я тебе гадаю, думаю,
Що до тебе окомъ не вгляну.
„Теперь мені хоць зъ мосту та въ воду,
А вже жъ мені не признаться до роду“.

(Ушицкій урядъ).

679.

Ще сонечко не сходило,
Якъ до мене щось приходило.
Приходила моя матінка,
Приходила й моя рідная.
Не снідала й не обідала,
Тільки мене та й отвідала.
Проведу жъ я свою матінку,
Проведу жъ я свою рідную
За два гаї зелененькі,
За два ліси да темненькі.
Сама сіла, та й заплакала.

Оглянеться моя матінка,
Оглянеться жъ моя рідная:
„Чого сіла, моя доненька?
Чи попалась у неволеньку,
Чи хміль, дочко, чи хмилиночка,
Чи малая та дитиночка?“
— Не хміль, мамо, не хмилиночка,
А малая та дитиночка;
А малая та дитиночка,
Невірная та дружиночка.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

680.

„Сидить голубъ надъ водою, тамъ днює, ночує,
Не будемъ ми, серце, въ парі, душа моя чує.
Та не будемъ ми въ парі, ти мое серденько,
Черезъ тії сусідоньки, що сидять близенько“.
— Та сама жъ ти, дівчинонько, винна,
Що сь пізенько, не раненько зъ коршомки ходила.
„А якъ же, козаченьку, не ходити,
Взявши мене за рученьку, кажешъ говорити“.
— Та не радуйся, дівчинонько, мой розмовоньці,

Май ти разумъ, май ти пам'ять въ св'ій головоньці.
Було мати калиноньку, та й не колхати,
Було мати розумъ, пам'ять, та й ся не квапити.
Ой іла я калиноньку та й покопала,
Мала-мъ розумъ, мала-мъ пам'ять, тамъ ся поквапила.
(Ушицкій уѣздъ).

681.

Заржали ворони коні, Да одъ водиці йдучи; Загула молода дівчина, Зъ рути вінки в'ючи. Якъ загула, такъ вискочила, На бережку стала: „Мій Ивасенько, мое серденько, Мені пригодонька стала, Мала жъ бо я да два віночки,	Мені водонька забрала“. — Не турбуйся, моя дівчино, О своїй пригоді; Маю я пару лебедівъ — Попливуть противъ води. Лебеді плывуть, віночки топуть, Віночки потопають, Моїй дівчині, моему серденьку, Більшъ жалю завдавають. (Изъ Рук. Сборн. Кулиша).
---	---

682.

А.

- 1 Ой горе, горе, що чужа сторона,
  - 2 А ще гірше три дні милого нема.
  - 3 „Де съ ти въ мене вчора зъ вечора не бувъ,
  - 4 Де съ ти мене, роздушенько-другъ, забудь“.
  - 5 — Я жъ не забудь, три поклони передавъ:
  - 6 Первий поклонъ — не гуляй, мила, за другимъ;
  - 7 Другий поклонъ — жаль розстаться намъ съ тобою;
  - 8 Третій поклонъ — розспроклята наша любовъ.
  - 9 „До чого жъ насъ вірна любовъ довела?
  - 10 До слезоньки, до великого стида.
  - 11 Й а въ матушки любя дочка я була,
  - 12 А въ батенька по садочку гуляла,
  - 13 Гребінцекомъ русу косу чесала,
  - 14 Та все свого миленького питала:
  - 15 Ой чи будешъ сю ніченьку брести,
  - 16 Хочешъ мене зъ умочка звести,
  - 17 Не такъ зъ ума, якъ зъ мого розума“.
- (Новицкій).

„11 Проводила бь твого батька
12 Та лихая година.
13 Черезь тебе, сукннь сину,
14 Мене мати била.
15 Била мене мати, била,
16 Ще й казала буде бити;

17 Ой перестань, вразій сину,
18 Да до мене ходити“.
19 — Ні, не перестану,
20 Покиль не достану
21 Чорнихь бривь, вірнихь слівь,
22 Хорошого стану.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

1 „Ой чи мій, чи не мій,
2 Ой не ходи мимо двірь,
3 Мимо мої ворота,
4 Да не суши живота“.
5 — На юлицю не піду,

6 И вь хаті не всижу,
7 Ой прийдеться підкопаться
8 До дівчини вь хижу.
9 „Бодай тебе копалася

10 Б=12 А, 11 А=13 А... вразий..., 12 Б=14 А. 13 Б=15 А, 14 Б=16 А, 15 Б=17 А, 16 Б=18 А. 17 Б=18 А, Таки буду..., 18 Б=20 А, Поки...; 19 Б=21 А,... гарнихь..., 20 Б=22 А.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

689.

Чорвоная калинонька безь вітра хитається;
Молодая дівчинонька за козакомь вбивається,
— Дівчинонько, моє серце, хотять мене оженити,
А зь тобою, моя любко, на вікь розлучити.
Не покину зь тебе, серце, хоть и оженюся
И вь любови я зь тобою довго наживуся.
Козаченько на кроваті, дівчинонька край кроваті.

„Ой сусіди—пань-маточки, навчайте свої дочки,
Навчайте свої дочки, щобь по ночамь не ходили.
Щобь по ночамь не ходили, козаченьківь не любили...
И віроньки не доймали, и правдоньки не казали...
У козака віра, якь на морі піна;
У козака стільки ласки, якь на морі ряски.

(Изъ Харьковск. губ.).

690.

Край дороги широкої
Криниченьки глибокі;
Козакь коня наповає,

Дівча воду підливає,
Козакь дівку підмовляє:
Ідь изь нами, дівча, зь нами,

Зъ молодими козаками!
А дівчина послухала,
Зъ козаками поїхала.
Ідуть поле и другее,
А на трете на ночь стали.
Та ставъ дощизь накрапати,
Козакъ важе постіль стлати.
— Мене мати не давала,
Щобъ я тобі постіль стлала;
Взяла мене охотонька —
Бідна моя головонька!
Ой вийду я на гороньку,
Та гляну я въ долиноньку,

Ажъ тамъ ходять нананочен
Та зривають рум'яночки
На неділю на віночки.
Білі руки заламала,
Друбні листи написала,
До батенька переслала:
— Нехай батько не турбує
И віночка не готує;
Потеряла свій віночокъ
Черезъ дурний розумочокъ;
Подъ білою березою.
Не п'яною — тверезою!

(Волинск. губ.).

691.

„Ой ти паробокъ, а я дівчина красна;
Ти ніченьку спавъ, а я твої воли пасла.
Упала роса на біле личко,
Не таєъ на личко, якъ на русую косу:
Ей-богу, мамцю, віничка не доношу“.
— Куроньки піють, а я въ днучини сижу;
Прийшовъ до-дому: самъ себе ненавижу!
Сваритья батько, а мати ще й гірше:
— Не ходи, синку, на вечерниці більше!

(Волинск. губ.).

692.

Іхавъ козакъ, іхавъ та зъ дороги збився;
Надїбавъ дівчину, ідну сиротину.
Ставъ коника гладить, ставъ дівчину зрадити.
„Молодий козаче! не зражай дівчини;
Бо тая дівчина бідна сиротина!“
— Ой коню жъ муй, коню, коню вороненький,
А я за ту зраду сто червонихъ кладу.
Дівчино-серденько! уставай рапенько! —
„Ой я уставала вчора изъ вечора,
А теперъ не буду, ява була вчора!
Вчора була, якъ у лузі калина,
А тепера стала, якъ білая глина!

Вчора була, якъ роженъка въ городі,
А тепера стала, якъ рутонъка въ воді“!
Іхавъ возакъ, іхавъ, головонъка змита,
Головонъка змита, кошуленька біла,
А молода дівчина изъ жалю зомліла.

(Волинск. губ.).

693.

Зійшла зоря, зійшла зоря
Та й не назорілася;
Прийшовъ милий изъ похода —
Я й не надивидася!
„Переночуй, мій миленький,
Сю нічку зо мною“!
— Ой радъ би я ночувати
И другу ю зъ тобою,
Та боюся, моя мила,
Щобъ походу не втерять.
„Ти думаешъ, мій миленький,
Що я рано не встаю;
А я тебе, мій миленький,
Чуть на зорі избужу.
Устань, устань, мій миленький,
Вже жъ на дворі білий день;
А вже жъ твої вороні коні
Поосідлані стоять;

А вже жъ твої молоді слуги
Поубірані стоять“.
Ой, гіля, сірі гуси,
Та на жовтий пісокъ...
Завъязала головоньку —
Я жъ думала на часокъ!
Ой гіля, сірі гуси...
Ой гіля на ріку;
Завъязала головоньку —
Не розвъязу до віку!
Ой гіля, сірі гуси,
Ой гіля на Дунай...
Завъязала головоньку —
Теперь сиди та й думай!
Ой гіля, сірі гуси,
Ой гіля на море...
Завъязала головоньку —
Горе жъ міні, горе!

(Волинск. губ.).

694 *).

Тамъ у лузі при долині,
Коликала дівчина дві дитини,
Коликала и плакала:
„Чого я, моцний Боже, дождала?“
А вінъ стоїть, нічого не мовать,
Осідлавши коня, смішки строїть:
— Бувай, бувай, Касю, здорова,

*. П'єсни отъ 689 до 694 записаны Н. И. Костомаровымъ.

Я іду каваліръ, а ти вдова!
Ти, дівчино, ти подобна;
Не здавайся на підмову, будешъ добра.
Бо дворанинъ—то поганий:
Якъ израдивъ дівчину, а самъ далій!

(Волинск. губ.).

695.

Дастъ мене моя мати,
Сама бачишъ,—
Не разъ, не два ти по мені
Да й заплачешъ.
Якъ чужні да садочки
Да цвістимуть;
Якъ чужні да дівочки
Вінки нестимуть;

Мимо твої ворітечка
Да втнуть,
На головки да віночки
Нестимуть:
Тоді то тобі, моя мати,
Да жаль буде,
Якъ твоєї да донечки
Тамъ не буде.

(Изъ Рускоп. Сборн. Кулиша).

Въ коморонці кроватонька тісова,
На кроватоньці периночка пухова,
На периночці дівчинонька молода,
Білою ручкой дитя мале взяла.
Ой гляну я въ нову кватирку—
Десь мій милий на коньку виграє,
До мене ані окомъ не вигляне.
„Що жъ ти, милий, гадаєшъ, думаєшъ,
Що до мой кватирочки и не поглядаєшъ“?
— Ой я тебе гадаю, думаю,
Що до тебе окомъ не вгляну.
„Теперь мені хоць зъ мосту та въ воду,
А вже жъ мені не признаться до роду“.

(Ушицкій урядъ).

679.

Ще сонечко не сходило,
Якъ до мене щось приходило.
Приходила моя матінка,
Приходила й моя рідная.
Не снідала й не обідала,
Тільки мене та й овідала.
Проведу жъ я свою матінку,
Проведу жъ я свою рідную
За два гаї зелененькі,
За два ліси да теменькі.
Сама сіла, та й заплакала.

Оглянеться моя матінка,
Оглянеться жъ моя рідная:
„Чого сіла, моя доненька?
Чи попалась у неволеньку,
Чи хміль, дочко, чи хмилиночка,
Чи малая та дитиночка?“
— Не хміль, мамо, не хмилиночка,
А малая та дитиночка;
А малая та дитиночка,
Невірная та дружиночка.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

680.

„Сидить голубъ надъ водою, тамъ днює, ночує,
Не будемъ ми, серце, въ парі, душа моя чує.
Та не будемъ ми въ парі, ти мое серденько,
Черезъ ті сусідоньки, що сидять близенько“.
— Та сама жъ ти, дівчинонько, винна,
Що сь пізенько, не раненько зъ коршомки ходила.
„А якъ же, возаченьку, не ходити,
Взявши мене за рученьку, кажешъ говорити“.
— Та не радуйся, дівчинонько, мой розмовоньці,

Май ти разумъ, май ти пам'ять въ своій головоньці.
Було мати валиноньку, та й не колизати,
Було мати розумъ, пам'ять, та й ся не квапити.
Ой іла я валиноньку та й покопала,
Мала-мъ розумъ, мала-мъ пам'ять, тамъ ся поквапила.
(Ушицкій уѣздъ).

681.

Заржали ворони коні,
Да одъ водиці йдучи;
Загула молода дівчина,
Зъ руги вінки в'ючи.
Якъ загула, такъ вискочила,
На бережку стала:
„Мій Ивасенько, мое серденько,
Мені пригодонька стала,
Мала жъ бо я да два віночки,
Мені водонька забрала“.
— Не турбуйся, моя дівчино,
О своій пригоді;
Маю я пару лебедівъ —
Попливуть противъ води.
Лебеді пливуть, віночки тонуть,
Віночки потопаять,
Мой дівчині, моему серденьку,
Більшъ жалю завдавають.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

682.

А.

- 1 Ой горе, горе, що чужа сторона,
  - 2 А ще гірше три дні милого нема.
  - 3 „Де съ ти въ мене вчора зъ вечора не бувъ,
  - 4 Де съ ти мене, роздушенько-другъ, забудь“.
  - 5 — Я жъ не забудь, три поклони передавъ:
  - 6 Первий поклонъ — не гуляй, мила, за другимъ;
  - 7 Другий поклонъ — жаль розстаться намъ съ тобою;
  - 8 Третій поклонъ — розспроклята наша любовъ.
  - 9 „До чого жъ насъ вірна любовъ довела?
  - 10 До слезоньки, до великого стида.
  - 11 Й а въ матушки люба дочка я була,
  - 12 А въ батенька по садочку гуляла,
  - 13 Гребінчкомъ русу косу чесала,
  - 14 Та все свого миленького питала:
  - 15 Ой чи будешъ сю ніченьку брести,
  - 16 Хочешъ мене въ умочка звести,
  - 17 Не такъ зъ ума, якъ зъ мого розума“.
- (Новицкій).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А... при мені... 3 Б=3 А, Ой вінг...,
4 Вінг про мене, роздушеньку, позабув,
5 Б=5 А, Позабувши... написавъ: 6 Б=6 А 7 Б=7 А... мені..., 8 Б=
8 А... любовъ наша дорога,
9 Ой до чого любовъ же насъ привела?
10 Б=10 А Довела насъ...
11 Я въ батюшки любимая дочъ була,
12 Б=12 А, А въ матушки..., 13 Б=13 А, Гребішкомъ...,
14 Ой чесавшись, своє серце втішала.
(Новицкій).

683.

Самъ же я дивуюся, якій же я дурний ставъ,
Свою милу покидаю, съ чужою жити ставъ.
Любовъ наша прекрасная, яка въ мене охота,
Стоить коникъ привязаний цілу нічку до плота.
Любовъ наша прекрасная! Черезъ наши любощи,
Стоявъ коникъ привязаний цілу нічку на дощі.
Любовъ наша прекрасная, до чого насъ привела,
До людського поговору, до великого сорому.
(Ушицкій урядъ).

684.

Зашуміли густі лози
Козакові при дорозі;
Сюди блудить, туди блудить,
Підъ собою коня нудить.
Приблудився ажъ до гаю,
До широкого лиману;
Ставъ плакати и ридати,
Стала возуля кувати.
Зозуленько, моя ненько,
Закуй мені жалібненько.
Якъ у саду соловейко;
Соловейко малесенький,
Скажи мені сю дорогу —
Куди іхати до роду,

Ой до роду, до родини,
До вірненької дружини?
Викличъ мені дівку съ х-ти,
Щось я маю їй казати:
Чи не била її мати?
Била же її матусенька,
За козака Андрусенька;
Щобъ съ козакомъ не стояла,
Їму віри не доймала.
А въ козака стільки віри,
Якъ на синімъ морі ціни;
А въ дівчини стільки ласки,
Якъ на синімъ морі ряски.
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша и Новицкій).

685.

„Ой заграй мені, Іване,
Нехай мати не гляне,
Нехай віри пойме,
Що ти любиш мене.
А то б'є, та все лає,
Та тобою докоряє:
Що ти, серце мое,
Та не любиш мене.

Ой Іванку, Іванку,
Лає мати що ранку;
Лає, лає, буде й бить,
Перестань же й ходить“.
—Ой не перестану, поки не достану
Чорних брів, вірних слів,
Хорошого стану.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

686.

Куроньки піють, а в дівчини сиджу, Та й забудеш за дівчину думати.
„Прийду до дому, самъ себе ненавиджу. Ой якъ прийшла до серденька туга —
Батечко лає, матінка гірше: Випрягай, хлопче, воронь-коня съ плуга,
Не ходи, сину, на вечерницяхъ більше. Яєъ же можна коня випрягати,
Впрягай воли та йди в поле орати, Буде ідними до дівчини їхати.

(Ушицкій уїзгъ).

687.

„Дівчинонько, сіра утко,
Вийди на улицю, хоть не хутко“.
„Ой рада бъ я виходити —
Матуся лихая — буде бити;
И не вийду, и не встану,
Вишлю меньшу сестру на підставу.
Яка сестра, така й мова,
Тільки не така чорноброва;
Я а сестра, така м'ява,
Тільки не така кучерява.

„Дівчинонько дворовая,
Сватавъ би тебе, такъ малая“.
—Козаченьку Степаночку,
Підросту я, серце, вь серпаночку.
„Дівчинонько чарівничко,
Сподобалось мені твое личко;
Не таєъ личко, якъ ти сама,
На білий бумазі написана;
На бумазі, на папері,
Щобъ любили хлопці охвицери.
(Новицкій).

688.

А.

1 „И шумє, и гудє,
2 Дрібенъ дощикъ иде,
3 А хто жъ мене, молодую,
4 Да до дому проведе“?
5 Обізлався козаєъ

6 На солодкімъ меду:
7 —Гулай, гулай, чорнобрива,
8 Я до дому проведу.
9 Хочъ не я проведу,
10 Проведе дубина;

„11 Проводила бѣ твого батька
12 Та лихая година.
13 Черезъ тебе, сукинь сину,
14 Мене мати била.
15 Била мене мати, била,
16 Ще й казала буде бити;

17 Ой перестань, вразій сину,
18 Да до мене ходити“.
19 — Ні, не перестану,
20 покиль не достану
21 Чорнихъ бривъ, вірнихъ слівъ,
22 Хорошого стану.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

1 „Ой чи мій, чи не мій,
2 Ой не ходи мимо двіръ,
3 Мимо мої ворота,
4 Да не суши живота“.
5 — На юлицю не піду,

6 И въ хаті не всижу,
7 Ой прийдеться підкопатся
8 До дівчини въ хижу.
9 „Бодай тебе копалася

10 Б=12 А, 11 А=13 А... вразий..., 12 Б=14 А. 13 Б=15 А, 14 Б=16 А, 15 Б=17 А, 16 Б=18 А. 17 Б=18 А, Таки буду..., 18 Б=20 А, Поки...; 19 Б=21 А... гарнихъ..., 20 Б=22 А.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

689.

Чорвоная калинонька безъ вітра хитається;
Молодая дівчинонька за козакомъ вбивається,
— Дівчинонько, моє серце, хотять мене оженити,
А зъ тобою, моя любко, на вікъ розлучити.
Не покину зъ тебе, серце, хоть и ожению
И въ любови я зъ тобою довго наживуся.
Козаченько на кроваті, дівчинонька край кроваті.

.....
.....
„Ой сусіди—пань-маточки, навчайте свої дочки,
Навчайте свої дочки, щобъ по ночамъ не ходили.
Щобъ по ночамъ не ходили, козаченьківъ не любили...
И віроньки не доймали, и правдоньки не казали...
У козака віра, якъ на морі піна;
У козака стільки ласки, якъ на морі ряски.

(Изъ Харьковск. губ.).

690.

Край дороги широкої
Криниченьки глибокі;
Козакъ коня наповяз,

Дівча воду підливає,
Козакъ дівку підмовляє:
Ідъ изъ нами, дівча, зъ нами,

Зъ молодими козаками!
А дівчина послухала,
Зъ козаками поїхала.
Їдуть поле и другее,
А на трете на ночь стали.
Та ставъ дощикъ накрапати,
Козакъ каже постіль стлати.
— Мене мати не давала,
Щобъ я тобі постіль стлала;
Вяла мене охотонька —
Бідна моя головонька!
Ой вийду я на гороньку,
Та гляну я въ долиноньку,

Ажъ тамъ ходять наняночки
Та зривають рум'яночки
На неділю на віночки.
Білі руки заламала,
Друбні листи написала,
До батенька переслала:
— Нехай батько не турбує
И віночка не готує;
Потеряла свій віночокъ
Черезъ дурний розумочокъ;
Подъ білою березою.
Не п'яною — тверезою!

(Волинск. губ.).

691.

„Ой ти паробокъ, а я дівчина красна;
Ти ніченьку спавъ, а я твої воли пасла.
Упала роса на біле личко,
Не такъ на личко, якъ на русую косу:
Ей-богу, мамцю, вінчика не доношу“.
— Куроньки піють, а я въ дівчини сижу;
Прийшовъ до-дому: самъ себе ненавижу!
Свариться батько, а мати ще й гірше:
— Не ходи, синку, на вечерниці більше!

(Волинск. губ.).

692.

Іхавъ козаць, іхавъ та зъ дороги збився;
Надїбавъ дівчину, ідну сиротину.
Ставъ коника гладить, ставъ дівчину зрадитъ.
„Молодий козаче! не зражай дівчини;
Бо тая дівчина бідна сиротина!“
— Ой коню жъ муй, коню, коню вороненький,
А я за ту зраду сто червонихъ кладу.
Дівчино-серденько! уставай раненько! —
„Ой я уставала вчора ізъ вечора,
А теперъ не буду, яка була вчора!
Вчора була, якъ у лузі калина,
А тепера стала, якъ білая глина!

Вчора була, якъ роженъка въ городі,
А тепера стала, якъ рутонъка въ воді“!
Іхавъ козаць, іхавъ, головонъка змита,
Головонъка змита, кошуленька біла,
А молода дівчина изъ жалю зомліла.

(Волинск. губ.).

693.

Зійшла зоря, зійшла зоря
Та й не назорілася;
Прийшовъ милий изъ похода —
Я й не надивидася!
„Переночуй, мій миленький,
Сю нічку зо мною“!
— Ой радъ би я ночовати
И другую зъ тобою,
Та боюся, моя мила,
Щобъ походъ не втерять.
„Ти думаешъ, мій миленький,
Що я рано не встаю;
А я тебе, мій миленький,
Чуть на зорі избужу.
Устань, устань, мій миленький,
Вже жъ на дворі білий день;
А вже жъ твої вороні коні
Поосідлані стоять;

А вже жъ твої молоді слуги
Поубірані стоять“.
Ой, гіля, сірі гуси,
Та на жовтий пісокъ...
Завъязала головонъку —
Я жъ думала на часокъ!
Ой гіля, сірі гуси...
Ой гіля на ріку;
Завъязала головонъку —
Не розвъяжу до віку!
Ой гіля, сірі гуси,
Ой гіля на Дунай...
Завъязала головонъку —
Теперь сиди та й думай!
Ой гіля, сірі гуси,
Ой гіля на море...
Завъязала головонъку —
Горе жъ міні, горе!

(Волинск. губ.).

694 *).

Тамъ у лузі при долині,
Колихала дівчина дві дитини,
Колихала и плакала:
„Чого я, моцний Боже, дождала?“
А вінъ стоїть, нічого не мовать,
Осідлавши коня, смішки строїть:
— Бувай, бувай, Касю, здорова,

*. П'єсни отъ 689 до 694 записані Н. И. Костомаровимъ.

Я іду каваліръ, а ти вдова!
Ти, дівчино, ти подобна;
Не здавайся на підмову, будешь добра.
Бо дворанинь—то поганій:
Якъ израдивъ дівчину, а самъ далій!

(Волинск. губ.).

695.

Дасть мене моя мати,
Сама бачишь,—
Не разъ, не два ти по мені
Да й заплачешь.
Якъ чужні да садочки
Да цвістимуть;
Якъ чужні да дівочки
Вінки нестимуть;

Мимо твої ворітечка
Да втимають,
На головки да віночки
Нестимуть:
Тоді то тобі, моя мати,
Да жаль буде,
Якъ твоєї да донечки
Тамъ не буде.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

ОТЧАЯНІЕ.

696.

Вийду на поле, гляну на море,
Сама я бачу, що мені горе.
Сама я знаю, чого я плачу:
Ой що милого нігде не бачу.
Буду стояти на тимъ каміню,
Ой чи не скаже: дай руку мені;
Буду стояти, терпіти муку,
Ой чи не скаже: дай мені руку?

Теперь закажу світу цілому,
Нехай не вірить нікто нікому.
Бо я то сама добре дознала,
Ой що мѣ ідного добре кохала.
Ой Боже, Боже, давъ ся пізнати,
Коли не судишъ намъ ся побрати.
Ой коли судишъ, чомъ же не злучишъ,
На що жъ насъ, Боже, даремне мучишъ?

(Ушицкій уѣздъ).

697.

Ой гоа, гоа,
Пропала моя доля!
Прокляла ньька,
Якъ була маленька.
Ой на Дунаю пелѣнки полоскала:
„Бо дай ти, доню, счастья-долі не мала!“

— Ой мати, мати,
На що такъ проклинати.
Якъ въ світі жити,
Счастья - долі не мати.
Було мя мати малою утопити,
Ніжъ я маю, молода, безъ счастья жити.

(Ушицкій уѣздъ).

698.

Ой чи жъ бо я сама на світі една,
За що жъ бо я така несчастная.
Несчастлива мѣ вродилася, несчастлива згину,
Породила мене мати въ лихую годину.
— Чи ти мене, моя мати, въ церкву не носила,
Чи ти мені, моя мати, долі не впросила?
„И въ церкву тебе носила, Богу молилася,
Така тобі, моя доню, доля, судилася“.

— Чи ти мене, моя мати, вь любцю не купала,
Що ти мені, моя мати, долі не вгадала.
Лучче було, моя мати, вь купилі втопити,
Нижь таваю нещасною на світі ліпити.
Ой ти, Боже милостивий, чи то твоя воля,
Щоби мене на сімь світі побила зла доля.
Ой, Боже милостивий, чи то твоя сила,
Чи есть же де друга така, якъ я нещаслива.
Вже жъ я бачу на сімь світі, що все мені горе,
Придець ся утопити вь глибоке море.
Ой, Боже милостивий, святий Миколаю,
Не розлучай мене съ тимь, котрого кохаю!

(Новицкій).

699.

„Ой виїду я, виїду на гору крутую,
Ой стану я, подивлюся на воду биструю;
Щука рибка вь морі гуляє доволі,
А я, бідний, на чужині, та й не маю волі!
Сиві очи маю, та й не оженюся,
Ой піду я до річеньки зъ жалю утоплюся!“
— Не топись, милий, марне душу згубишь,
Ой ходімо звичаймося, коли вірно любишь.
По садочку ходю та й збираю винні,
Суди, Боже, дружиночку, що до мойї мислі.
Ой Боже мій, Боже, зъ високого неба,
Не дай лиху долю, бо мені не треба.

(Ушицкій уїздъ).

700.

По за садомь-виноградомь бистра річенька біжить,
Надъ річкою, надъ бистрою моя милая стоїть.
Сильно плаче и ридає, слѣзми море доповняє,
Слѣзми море доповняє, розлушницю проклинає:
— Побий, Боже, розлушницю, а хто мене розлучає!
Надъ річкою, надъ бистрою тамъ мій миленькій стоить,
Подъ полою, подъ правою чужу милу держить,
Да й самъ собі дивується: „який же я дуракъ ставъ,
Свою милу покидаю, а чужую любить ставъ“.

Ой я съ тоски да съ печалі пойду, млада, въ темний лісь;
А я пійду въ темний лісь,—нехай мене звірь изысть.
Коло мене звіри грають, вони меце не займають.
— Ой ви, звіри, ви лютиі, не займаєте вѣ мене,
Розорвіте тіло мое, а по міленькимъ частямъ,
Рознесіте мої кості по рокитовимъ кустамъ,
Наберіте крові моеї близько серденька мого,
Понесіте душу мою а до милого мого,
Нехай будуть люди знати, що я милая ёго.
А ще сонце не заходить, милий по дворочку ходить,
Вінъ самъ себе розважає: „якій же я дуракъ ставъ,
Свою милу покидаю, а чужую любить ставъ“.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

701.

Хто бувъ причиною розстання мого,
Щобъ мій весь смутокъ упавъ на нёго!
Щобъ мої слёзи упали на нёго,
Щобъ вінъ не бачивъ сонця ясного!
Зсохла-мъ, зівъяла-мъ, заплакала-мъ очи,
Не збуду смутку а ні въ день, ні въ ночи,
Бо я тебе люблю и любити буду,
Я жъ бо о тобі нігди не забуду.
Куди я піду, не бачу жадного,
Охъ я тамъ не бачу тебе, милого,
Бо ти съ мені забравъ серце и душу.
Охъ я несчастна, що жити мушу!
На що ти, Боже, такъ важишъ любити,
Коли не судишъ, щобъ ся злучити.
Охъ коли судишъ, то чому не злучишъ,
На що такъ тяжко серця наши мучишъ?

(Ушицкій урядъ).

702.

Безъ перестанку я о тімъ думаю,
Чи будешъ ти моя? Я о тімъ не знаю.
Идуть мої літа, літа
Марне зъ сёго світа.
Піду въ край пустий, де й плугъ не оре,

И буду волати: горе жь мені, горе!
Де слези падають на камінь який,
Хочь би найтверзший — пороблять знаки.
Тужу я, тужу, самъ не знаю чого,
Бо котру я люблю, не знаю для кого.
Тужу жь я, тужу, що день, що година,
Бо котру я люблю, теі тільки нема.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

703.

По-підъ гаємъ зелененькимъ
Брала дівка лёнь дрібненький.
Брала жь вона, брала жь вона, ви-
бірала,
Къ сирій землі припадала.
— Земля жь моя, земля сиренькая,
Мати жь моя рідненькая,

Приняла жь ти отця й неньку,
Прийми й мене, молоденьку.
„Не хочу я тебе приймати,
Треба тобі пару дати,
Треба тобі долю дати,
Щобъ ти уміла панувати“.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша)

704.

Шумить, гуде дібровонька,
Плаче, тужить дівчинонька,
Вона плаче и ридає,
Свою долю проклинає:
— Доле жь моя нещаслива,
Чомъ ти мене не втопида?
Лучче було не знатися,
Чимъ теперь намъ розстатися;
Лучче бь було не любитися,

Чимъ тепера розлучитися.
Хіба піду утоплюся,
Хочь обь камень розібьюся,
Нехай люди будуть знати,
Якъ зь кохання помірати!
Боже, одерий свою волю!
Яку маешь дати долю:
Чи счастливу, чи нещасну,
Чи дівчиноньку прекрасну?
(Новицкій).

705.

Ой зійду я на гору високу,
Та подивлюсь въ долину широку.
На долині трава зеленіє,
А мое серденько дуже мліє,
Та що милий въ гості не іде.
Ой пойду я до попа,
Хай напише два пісьма:

Одно пісьмо — хай приїде,
А друге — хай не бариться.
Ой піду я до річки до Десни,
Та нехай вона мене скрие,
Бо вже мені та зь милимъ не бачиться,
Ажъ до тої весни.

(Новицкій).

706.

Да боровая возуленька,
Чому ти рано не кувала,
Чому правди не казала?
Чужі дівки рано встали,
Счастья-долю розобрали.
Да моя матка, що ти учинила,
Чому рано не збудила?
Усі дівки рано встали,

Счастья-долю розобрали.
Я, молода, спізналася,
Лиха доля зустрілася;
Да не такъ лиха, якъ ледащо,
Прошли літа за нінащо;
Прошли літа, якъ маковъ цвіть,
Що въ день цвіте, въ ночі пада.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

707.

Вийду на поле, гляну на море
Сама я знаю, що мені горе,
Сама я знаю, чого я плачу:
Бо вже милого по вікъ не зобачу.
Ой піду я въ лути темні,
Бо теперъ часи дуже тяжкі.

Буду ходити, Бога просити,
Щобъ Господь не давъ на світі жити.
Буду казати світу цілому,
Щоби не віривъ нігди нікому.
Бо то есть згуба цілого світа —
Пропали мої марне літа!

(Ушицкій уѣздъ).

708.

А.

- 1 Кажуть люди, що мѣ щастлива, а съ того тішуся..
- 2 Най не зватьъ, якъ я не разъ слѣзами заллюся..
- 3 Плинуть мої дні за днями, літа за літами,
- 4 А я счастья не зазнала, жаль мені за вами.
- 5 Літа мої молодні, жаль мені за вами!
- 6 Літа мої молодні, літа молоденьки,
- 7 Маю жъ бути несчастная, будьте коротеньки.
- 8 Прийшли літа, минулися — я їх не лічила,
- 9 Бо каждая годинонька була мені не мила.
- 10 Боже зъ неба високого, скоротъ життя мого,
- 11 Хто відъ мене щастливійший, причини для него.
- 12 Половина літъ минає, а счастья не маю,
- 13 Такъ то мені Богъ назначивъ, що жъ чинити маю..
- 14 Чи є въ світі така друга, а чи я одна,
- 15 Що я за всіхъ найбіднійша, за всіхъ несчастная.
- 16 Ходжу, блуджу по долині, якъ сосонка въ лузі.

- 17 А вже три дні, три неділи, якъ серденько въ тузі —
18 Ні съ кимъ їсти, ні съ кимъ пити, ні съ кимъ погуляти,
19 А иде думка за думкою, якъ на світі жити.
20 — Чи ти мене, моя мати, въ церковь не носила,
21 Що ти мені въ Господа долі не випросила?
22 „Носила-мъ тя, моя доню, Богу мѣ ся молила,
23 Така жѣ тобі, моя доню, доля ся судила“.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А. Бо... часто...
3 Перше літа пролетіли, якъ дощова хмара,
4 А тепера надо мною якась Божа кара.
5 Б=19 А. Нащо съ... не водила.
6 Лучше було мене, моя мати, въ купелі залляти,
7 Ніжъ такую несчастную на світѣ видавати.
8 Б=9 А, 9 Б=10 А... то отдай за ёго.

(Новицкій).

709.

- Тече вода зъ огорода, съ-підъ коріння дуба,
Не маю я відрадности відъ свого нелюба.
Я думала, моя мати, що вівця пасеться,
А то лиха моя доля за мною волочиться.
— Піди, піди, лиха доля, та въ ярѣ утопись,
Та за мною молодюю та не волочися.
„Хоць я піду, моя мила, та въ ярѣ утоплюся,
Якъ ти прийдешъ воду брати, я за тебе учиплюся“.
— Чи ти мене, моя мати, въ куплі не купала,
Що ти мені счастья-долі не вгадала.
„Ой купала мѣ тя, моя доню, купала-мѣ,
Та вже твоя лиха доля въ головахъ стояла“.
— Де съ ти мене, моя мати, въ церкву не носила,
Що ти мені счастья-долі въ Бога не впросила.
„Носила мѣ тя, моя доню, Богу мѣ я молила,
Така тобі, моя доню, доля ся судила“.
— Возьми, мати, чорну хустку зав'яжи мні очи,
Заведи мене, моя мати, та темненької ночі.

(Ушицкій уѣздъ).

710.

Ой самъ же я да не знаю,
Що робити стати:
Запряжу чотирі воли,
Да поїду орати.
— Воли мої половні,
Чому не орете?
Літа мої молодні,
Чому марне идете?
„Якъ би ви насъ потаняли,
Такъ би ми й орали;
Якъ би ви насъ шанували,
Такъ би васъ слухали“.

Запряжу чотирі коні,
Коні воронні;
Да поїду доганяти
Літа молодні.
Ой догнавъ же літа свої
Въ калиновимъ мості.
-- Вернітєся, літа мої,
Хочъ до мене въ гості.
Літа жъ мої, літа мої,
Літа молоденькі,
Коли доля несчастлива,
Будьте коротенькі!

(Изъ Рускоп. Сборн. Кулиша).

711.

Летівъ орелъ по-надъ море,
Та й летачи, крикнувъ:
Горе жити на чужині,
Я тутъ не привикнувъ.
Летівъ орелъ по-надъ море,
Та й ставъ голосити:
Ой якъ тяжко убогому

Багату любити.
Змилуйсь, Боже, надо мною,
Зъ високого неба,
Возьми собі життя моє,
Мені жить не треба.
Коли мені те, що миле,
Не велать любити...

(Изъ Рускоп. Сборн. Кулиша).

ДѢТОУБІЙСТВО.

712.

Ой ти, ковалю, коваленьку,
Чомъ ти не куешъ рано-пораненько.
Чомъ ти челядоньки жаліешъ,
Чомъ ти заліза да не гріешъ?
Ковалева дочка Катерина
Вона собі сина породила,
Въ глибокімъ колодязі потопила,
За ворота виходила,
Зъ вітромъ буйнимъ говорила:

— Да не вѣй, вітре, да тихенький,
Да повѣй, вітре, да буйненький!
Да нажени хмару чорнесеньку,
Да спусти дощикъ дрібнесенький;
Та замий стежки и дорожки,
Щобъ туди люди не ходили,
Зъ колодязя води не носили,
Щобъ мого сина не ворушили,
Щобъ мого серця не сушили.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

713.

Ой у полі криниченька диллѣмъ диллѣвана —
Ой у вдови единиця та ще не віддана.
Нехай тая криниченька води набирає,
Нехай вдови единиця ще рікъ погулає.
Ой гуляла единиця рікъ, якъ годину,
Вигуляла единиця маленьку дитину.
Сидить козаць конецъ стола, дрібни листи пише,
А вдовина единиця дитину колише;
Иде козаць до коршмоньки пити,
А вдовина единиця дитину топоти.
Ой дамъ тобі, единице, корову рябую,
Годуй, годуй, единице, дитину малую.
Дамъ тобі, единице, червонця на страву,—
Годуй, годуй, единице, козацькую славу.

(Ушицкій уѣздъ).

БОЛѢЗНЬ И СМЕРТЬ.

714.

Вилітала зозуленька,
Да кривнула — куку!
„Дай же мені, моя миленькая,
Свою білю руку“.
— Якъ же-жъ мені, мій миленькій,
Рученьку подати?

Болить мені голівонька —
Не можна підняти.
„Приложи жъ ти, моя мила,
До голови руті,
Клади рано и ввечері,
Щобъ здоровій бути“.

(Изъ Рукол. Сборн. Руданскаго).

715.

Завезено туди, де роду немає,
Ні роду, родини, ні вірної дружини.
Та летіла зозуля черезъ садъ, буючи,
Плакавъ козаченько, одъ дівчини йдучи,
Та чиі то воли по горахъ ходили?
Того козаченька, що ми въ трѣхъ любили.
Первая любила — подарочки шила;
Другая любила — сестра розлучила;
Трета любила — та й причарувала.
Прийшовъ до домочку, склонивъ головочку,
Склонивъ головочку низько до долочку.
Прийшовъ братъ до брата кликати орати.
„Не здужаю, брате, на воли гувати.“
Прийшовъ братъ до брата кликати косити.
„Не здужаю, брате, коси волочити“.
Прийшовъ братъ до брата кликати молотити.
„Не здужаю, брате, ціпа піднімати“.
Прийшовъ братъ до брата кликати гуляти.
„Не здужаю, брате, съ постелоньки встати“.
— Треба жъ тобі, брате, людей старихъ съкати.
А мати почула изъ нової хати:

„Якихъ тобі, синку, людей старихъ сьвати?“

— На що жъ мені, мати, людей старихъ сьвати,

Треба жъ мені, мати, заступа, лопати,

Заступа, лопати, дубової хати,

Дубової хати, глибокої ями.

Возьми, моя мати, кобя вороного,

Та продай, моя мати, воя вороного,

Та купи жъ, моя мати, сувна голубого,

Та покриєшь, моя мати, мене, молодого.

(Новицкій).

716.

Оравъ мій милий три дні, три години

Та доорався до сухого лану,

Пустивъ волівъ въ зелену діброву,

Сідла кобя и гайда до дому.

Якъ приїхавъ мій милий до дому,

Прив'язавши кобя къ частоколу,

Самъ пішовъ у нову комору,

А зъ комори у нову світлицю —

Лежить мила на усю скамницю.

— Чи ти, мила, справді уміраєшь,

Чи ти въ мене ума вивідаєшь?

„Ой умру я, мій миленький, умру—

Зроби мені кедрову труну!“

— Нігде, мила, кедрини узяти,

Будешъ, мила, въ тісовій лежати.

„Нахінъ мені яльняну сорочку,

Словай мене въ вишневи садочку“.

— Нігде, мила, яльняної узяти,

Будешъ, мила, въ плосконній лежати.

„Насипъ мені високу могилу,

Та посади червону калину.

На калині зозуля кувала,

Вона мені всю правду назала.

Я жъ думала, що сонечко сходить,

То жъ мій милий по садочку ходить,

Дитиночку на рученькахъ носить,

Свою шилу погірненько просить:

„Устань, мила, милесенька моя!

Росплакалась дитиночка твоя!“

— Нехай плаче, воно перебуде,

Вже матінки до віку не буде;

Нехай плаче, воно перестане,

Вже матінка до віку не встане.

„Устань, устань, гудрявая м'ято!“

— Ой не встану, бо ти гірше ката.

„Устань, устань, хрещатий барвінку!“

— Ой не встану, ти жъ мій недовіреку.

(Новицкій).

717.

Поїхавъ дворячесько на полівання,

Пустивъ кониченька на попасання,

А самъ впавъ къ сирій землі на одихання.

Приснився дворяченькові предивненській сонъ:

Що вилетівъ зъ лівої руки сокоць.

Ставъ дворяченько да ставъ на помість,

Прилітає до дворяка вість.

— Здоровъ, здоровъ, пане зятю, чужий та не нашъ,
Бо вже твоїй миленької на світі не машъ:

Зъ вечора Марисенька сина родила,

О півночи сама померла.

Прихавъ дворяченько въ нову світлицю,

Лежить миленька на всю світлицю.

— Ніжки жъ мої біленькі, чомъ не ходите?

Уста мої миленькі, чомъ не говорите?

Ручки мої біленькі, чомъ не робите?

Горе жъ тобі, мій синочку, безъ матінки жити,

А ще гірше мені, молодому, безъ Марисенькі,

(Ушицькій уїздъ).

718.

Зійшовъ місяць изъ вечора рано,

Ходить козаць до дівчини тайно.

„Ти, козаче, не ходи до мене,

Та не роби слави на себе й на мене“.

— А я тоїй слави по вікъ не боюся,

Зъ кімъ люблюся, то й поцілюся,

Якъ зійдуся, не наговоруся,

Зъ кімъ люблюся, то й поцілюся,

Кого ненавижу, то всякій часъ бачу.

Дівчинонька слабенька лежала,

Зеленого зіллячка бажала:

„Ой хто жъ мені царь-зілля достане,

То той мені дружиною стане“.

Обізався козаць молоденькій:

— Не журися, дівчинонько, серденько,
Єсть у мене три коні на стані:

Одинъ кониць, якъ воронъ чорненький,

Другий кониць, якъ голубъ сивенький,

Третій кониць, якъ лебідь біленький.

На чорного саду — до моря доїду,

На сивого саду — море переїду,

На білого саду — царь-зілля достану.

Ой ставъ козаць зіллячко копати,

Стала ёму зозуля кувати:

— Ой не копай, козаченьку, зілля,

Та поспішай до дівчини на весілля.

Війшовъ козаць въ нову світлицю,

Ажъ лежить дівчина на всю скамницю.

(Д. Калюшна, Миргородск. у.).

719.

Ой ходила молода дівчина по-надъ берегами,

Поливала та ромень-зілля дрібними слёзами.

„Ой чи будешъ, та ромень-зілля, безъ вітру хилиться,

Ой чи будешъ, молода дівчино, за мною журиться?“

— Ой не буду, козаченьку, дале-бі не буду,

Якъ виїдешъ за нові ворота, я тебе забуду.

Не виїхавъ козаченько за нові ворота,

Та не взяла дівчиноньки ні сонъ, ні робота;

Не ви́хавъ козаченько за густі́ лози,
Якъ обляли дівчиноньку дрібненькі слѣзи;
Не ви́хавъ козаченько за жовті́ піски,
Оглянеться зъ коня вороного, ажъ иде сестра пішки.
„Ой вернися, козаченьку, батенько вмірає“.
— Не вернуса, бо й такъ забарюся, нехай озирає:
„Ой вернися, козаченьку, дівчина вмірає“.
— Ой нумъ, братця, коники гнати
Щобъ живеньку застати.
Не доіхавъ козаченько до нової хати,
Несуть ёго дівчиноньку до гробу ховати.
Дубовая та труночка, а чорная яма,
Лежить моя дівчинонька, якъ рибонька въяла.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

720.

Ой при́хавъ мій миленькій зъ поля,	Сховай мене въ вишневі́мъ садочку,
Та прив'язавъ коня до порога.	Та викопай глибоку могилу,
— Чогось моя мила нездорова?	Та посади червону калину.
Та й заплакавъ, край коника стоя:	Тамъ виростуть червонні квітки,
— Чи я її по личеньку вдаривъ,	Остаються маленькі дітки,
Чи я її здоров'ячка вмалнивъ?	Вони будуть ти́ квітки рвати,
„Ой умру я, мій миленькій, умру.	Мені буде легенько лежати.
Зроби мені зъ клень дерева труну.“	Що мій милий по садочку ходить,
— Нігде, мила, клень-дерева достати,	Мале дитя на рученькахъ носить,
Будешъ, мила, въ дубовій лежати.	А другеє за рученьку водить,
„Поший мені лянну сорочку,	А третее само за нимъ ходить“.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

721.

А.

- 1 Ой пішла дівчина до броду по воду
- 2 Ї сподобала козаченька на вроду.
- 3 „Ой ти, козаченьку, возьми мя зъ собою,
- 4 Я за рікъ, за два буду ті слугою“.
- 5 — Ти, моя дівчино, сивая голубко,
- 6 Ступай же, мила, на той човенъ хутко.
- 7 Ой скоро дівчина на човенъ ступила,
- 8 Тихая вода човенъ підтопила.

- 9 Ой крикнувъ козакъ на свою дружину,
- 10 Най виратує милую дівчину.
- 11 „Ой ратуй, козаченьку, будешь мати
- 12 Відь, батька заплачу“.
- 13 — Ой не хочу я відь батька заплачу,
- 14 Ино ты хочу за милу взяти!
- 15 „Ой щобъ я тонула въ тїмъ Дунаю,
- 16 То я не хочу тобі за милую бути“.
- 17 Ой крикнувъ козакъ на свою дружину:
- 18 Подайте мені ще довгу тичину,
- 19 Най потручу на Дунай дівчину.
- 20 Ой втонула дівчина, втонула,
- 21 Ино хусточка китаєва на верхъ силлинула.
- 22 Ой червоная китаєчка за рїгъ, за два буде,
- 23 А милої дівчиноньки вже нігди не буде.

Б.

- 1 Б=А, 2 Б=2 Б... козака...
- 3 Приплинь, приплинь, козаче, до броду,
- 4 Стану на човенъ поїду зъ тобою.
- 5 Стала на човенъ, човенъ затопила,
- 6 Бистрая річка човенъ затопила.
- 7 Б=11 А... мя... ратуй, 8 Б=12 А. Будешь же мавъ велику... 9 Б=
- 13 А... великої плати, 10 Б=14 А. Я хочу тебе...
- 11 Волїла бъ я горе покупати,
- 12 Якъ съ тобою та до шлюбу стати;
- 13 Волїла бъ я гіркий полинь гризти,
- 14 Якъ съ тобою на посазі сісти.
- 15 Ой випью, випью коновоньку меду,
- 16 Таки я тебе зъ розуму звезду;
- 17 Ой випью дві коновоньки пива,
- 18 Таки ти будешь моя чернобрива.

(Ракогуш):

В.

- 1 Ой коли бъ я мавъ орлові крила,
- 2 Полетївъ би я, де дівчина мила;
- 3 Гей саду, паду підъ воротами,—
- 4 Вийшла дівчина съ чорними бровами;

- 5 Ой сяду-паду орломъ на воротахъ—
6 Вийшла дівчина краца відъ злата;
7 В=1 А. Вийшла..., 8 В=2 А... собі дяківськую...
9 Охъ приплинь, дяче, зъ водою,
10 Візьми мене на човенъ зъ собою
11 В=7 А,
12 Десь ся взяла Дністровая філя,
13 Ой вивернула дівчиноньку съ човна.
14 Нема кому дати до матері знати.
15 В=7 Б... дяченку... 16 В=12 А. Будешъ мати... неньки... 17 В=
13 А... неньки..., 18 В=10 Б.
19 Бодай-емъ мала въ Дністрі втонути,
20 А вже не хочу за милую бути.
21 В=18 А. Гей подай, хлопче..., 22 В=19 А. Нехай прострілю вра-
жю... 23 В=20 А. Скоро дівчина въ Дністрі..., 24 В=21 А. Тільки чер-
вона хустойка...
(Ушицкій уѣздъ).

Г.

- 1 Г=1 А, 2 Г=2 А. Задивилась на козацьку...
3 Ой ти, козаче, ти, сивий орле,
4 Г=10 В. 5 Г=5 А. Ой ти..., 6 Г=6 А... ступай на мій... 7 Г=7 А.
Липъ..., 8 Г=12 В,
9 Перевернула дівчину.
10 Г=21 В... довгу...,
11 Най витягну молоду дівчину.
12 Ой ратуй, ратуй, молодий козаче,
13 Г=16 В... батенька... 14 Г=13 А... батенька...,
15 Хотівъ би мѣ ты за миленькую взяти.
(Ушицкій уѣздъ).

Д.

- 1 Д=1 А. Ой піду я..., 2 Д=2 Г. Ой подивлюся...
3 Ой ще дівчина води не набрала,
4 А вже зъ козакомъ у розмову стала:
5 Д=3 Г... а ти, мій собою, 6 Д=10 В. 7 Д=7 А... ще... не сіла,
8 Ой вже дівчину шука риба зъїла.

(Изъ Рукоп. Сборн. Куляша).

722.

Росчесавъ кудрі, росчесавъ мудрі
И самъ до милої пішовъ.
Моя мила чорнобрива
Десь за річкою живе.
Мостять мости-мостовиночки
За для вірного друга.
Мостовиночка поломилася,
Вірний дружокъ затонувъ.
— Я тебе, бистра річечка,
Та на віки заклену:

Бодай же ти, бистра річечко,
Сюю зіму вимерала,
Літомъ висохла, очеретомъ заросла,
Якъ ти мого вірного друга
Та на той світъ занесла!
Худо жъ тобі, бистра річечко,
Безъ крутого бережка;
До такъ мені, молоденькій,
Безъ вірного друга.

(Новицкій).

723.

То не вишня-черешня розцвітає,
Ой тамъ сива зозуленька й вилітає,
Та на синєе море поглядає:
Становилося море все лёдами,
Накрилося море все снігами.
Ой тамъ козаченько розгулявся,
Підъ нимъ кінь вороний розігрався,
Та на синєе море розігнався,
На синёму морі завалився,

Та до вороного коня прихилився.
— Бийся жъ, коню, бийся, вибивайся.
До батька й до неньки поспішайся,
Та батькові й неньці поклоняйся,
Та моїмъ же братівамъ-порадничкамъ,
Та моїмъ же сестрицямъ-жалібницямъ,
Та мойй же жіночці-удівоньці,
Та моїмъ же діточкамъ-сиріточкамъ.

(Д. Колошнн, Миргородс. у.).

724.

Ой ходивъ чумагъ сімъ годъ по Дону,
Та не було пригодоньки ніколи ёму.
Якъ упавъ чумагъ, упавъ та й дешпть,
Ніхто жъ ёго не спитає, що въ ёго болить.
Болить голова, та ще й не сама:
Кругомъ ёго головоньку журба обняла.
Прийшовъ до ёго товаришъ ёго,
Бере ёго за рученьку, жалує ёго.
— Товаришу мій, жалуєшъ мене,
Бери мої воли й вози, поховай мене.
Товаришу мій, жалуєшъ мене,
Бери мое срібло, злото, поминай мене.

Ой скинувъ чумаць голубий жупанъ;
— Воли жъ мої, половні, хто жъ вамъ буде панъ?
Ой скинувъ чумаць смушевий кожухъ,
Къ сирій землі припадає, тільки зводиться духъ.
Ревнули воли, стоячи въ ярмі;
Умеръ, умеръ козаченько въ чужій стороні.
Ой тамъ на Дону та вдарили въ дзвінъ,
Це жъ то тому чумакові, що ходивъ на Дінъ.
Ой тамъ на Дону всі дзвони ревуть;
Уже жъ того козаченька ховати несуть.
Десь узалася голубка сива,
Та підняла китаєчку й заголосила,
Десь не взалася сизокрила пава,
Та підняла китаєчку, на груди впала:
— Усі чумаки изъ Дону идуть,
Тілько мого чумаченька волики женуть!

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

725.

Черезъ гору та въ долину орель воду носитьъ,
Тамъ дівчина Василечка вечеряти просить:
— Якъ не прийдешь вечеряти, прийди обідати;
Якъ не прийдешь обідати, прийди одвідати;
Якъ не прийдешь одвідати, то гріхъ тобі буде,
Утопишся въ бистрий річці и гріха не буде.
Утопився Василечко, а хусточка тоне,
Ходить мила по бережку, білі руки ломе.
Не жаль мені хустиночки, що я вишивала,
А жаль мені Василечка, що я сподобала.
— Ой скиньте золотий перстень изъ мизинця пальця,
Нехай же я не забуду Василя коханця.
Якъ витягли Василечка, вода зъ рота леться,
Ходить мила по бережку, якъ орлиця бьється.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

726.

Та умеръ козакъ, та умеръ молоденькій,
Та осталася ясна зброя, ще й кінъ вороненькій.
Та лежить козакъ відъ нічки до нічки,

Та нема кому козакові засвітити свічки;
Та лежить козаць відъ пиньки до пиньки, (?)
Та нема кому козакові зробити домовинки;
Та лежить козаць відъ ранку до ранку,
Та нема кому козакові виконати ямку.
Та найшлася така дівчина,—
Та засвітила свічку, та й заголосила.
(Улицкій урядъ).

727.

А.

- 1 Вийду на поле білими ноженьками.
  - 2 Гляну на дуба чорними оченьками:
  - 3 На дубові два голубочки вьється,
  - 4 Чого жь мое серденько таць сильно бьється.
  - 5 Ой любилося двое дітей сердешне,
  - 6 Присудивъ Господь розійтися конешне.
  - 7 Ой рікъ любилися, а рікъ не виділися,
  - 8 Ой явь ся узріли, обое поболіли:
  - 9 Дівчина лежить у батенька въ коморі,
  - 10 Молодий козаць при зеленій діброві.
  - 11 Дівчиноньці та е що й їсти, й пити,
  - 12 Молодий козаць зімноі води просить:
  - 13 — Ой мати, мати, пожалуй свою дочку,—
  - 14 Зашли козакові пива воновочку.
  - 15 Задзвонили въ дзвони — пішла луна въ діброви.
  - 16 — Слухай, батеньку, чи не по козакові?
  - 17 Яць усі дзвони, то до церкви идіте,
  - 18 Яць по козакові, то й мя нарадіте.
  - 19 Зрубай, батеньку, високу яворину,
  - 20 Збудуй, батеньку, широку домовину,
  - 21 Положить насъ та докупи головками,
  - 22 Щобъ на тимъ світі була розмова зъ нами.
  - 23 Надъ дівчиною воскова свіча горить,
  - 24 А надъ козакомъ біла береза шумить;
  - 25 Надъ дівчиною отецъ и мати плаче,
  - 26 А надъ козакомъ чорний воронъ вряче;
  - 27 За дівчиною плачуть брати й сестриці,
  - 28 А за козакомъ—дівчата й молодиці.
- (Изъ Рукоп. Сборн. Руданскаго).

Б.

1 Б=5 А... діточокъ..., 2 Б=6 А... розстатися... 3 Б=7 А... ся любили,
два ся не виділи, 4 Б=8 А. А скоро ся..., заразъ ся... 5 Б=9 А... въ ма-
тінки въ коморонці,

6 А козаць лежить въ зелений дібровонці.

7 Б=25 А, 8 Б=26 А... орель...

9 Коло дівчини меду-вина заносить,

10 Б=12 А. А козаченько... 11 Б=13 А... вчини жъ мою волю,—

12 Передай козаку білу ю кошулю;

13 Б=13 А... вчини жъ мені ласку:

14 Передай козаку меду-вина фляжку.

15 А по дівчині дзвони задзвонили,

16 А надъ козакомъ луга зашуміли;

17 Б=23 А... попи, дяки співають,

18 А надъ козаченькомъ ворони літають.

19 По смерті дівчини попи, дяки за калитку держалися,

20 А по смерті козака люди сміялися.

(Ушицькій урядъ).

В.

1 В=5 А, 2 В=6 А. 3 В=3 Б,

4 На третій зійшлися—зъ жалю пободіли.

5 В=9 А... на перині, 6 В=10 А... дібровині.

7 В=9 Б, 8 В=10 А.

9 У неділю рано всі дзвони дзвонять,

10 В=18 А... козаченьку...,

11 Ідною дорогою до гробу спровадіте.

12 В=25 А, 13 В=26 А... орель...

(Новицькій).

728.

Ой задумавъ козаць-серденько

Въ чисте поле мандрувати:

Коники не має,

Дороги не знає,

Нікому показати.

Ой тамъ дівчина жито жала,

Дороженьку показала:

— Ой маєшъ, козаче, три дороженьки вкупи:

Єдну доріженьку въ Римъ,
Другу доріженьку въ Кримъ,
А третью въ чисте поле.
Ой захворавъ козакъ въ чистимъ полі,
Край могили.
— Ой шануй дівчину, шануй небогу,
Та й молись Богу...

(Ушицкій уѣздъ).

729.

Коли хто хоче на світи жити,
Най перестане дівчатъ любити,
Бо то єсть згуба цілого світа —
Стративъ я счастья и свої літа;
Стративъ я счастья, ще й літа трачу,
Якъ погадаю, гірко заплачу.
Плакавъ я, плакавъ, плакати буду,
Кого я люблю, вікъ не забуду.
— Ти, дівчинонько, чарівниченко,
Причарувала-сь мене, серденько,
Причарувала-сь серце и душу, —
Теперь до тебе ходити мушу.
Ой дівчино чорнобривая,
Чого жъ ти ходишь засмученая?
Чого жъ ти ходишь, словами блудишь,
Чомъ ти не важешъ, кого ти любишь?
„Ой знаю, знаю, кого кохаю,
Тільки не знаю съ кімъ жити маю.
Святая присяга передъ тобою,
Що-сь присягався передо мною.
Ой судишь, Боже, намъ ся кохати,
Чомъ не присудишь, щобъ ся звінчати.
Ой судишь, судишь, чомъ же не злучишь,
Чого такъ тяжко дві души мучишь?
Буду писати надпись на гробі,
Що мій миленькій лежить у гробі.
Буду писати що-мъ го любила,
Не злучивъ Господь, злучить могила“.

(Ушицкій уѣздъ).

730.

А.

- 1 Ой тамъ въ полю, полю вода протікає,
- 2 Тамъ молода дівчинонька воли напуває;
- 3 Воли напуває, козаць доглядає.
- 4 — Ой зачекай, дівчинонько, розмовся зо мною.
- 5 „Якъ мені ставати съ тобою розмовляти,
- 6 Обступили сусідоньки на-около хати;
- 7 Не такъ сусідоньки, якъ сусідськи діти...
- 8 Не дай, Боже, козакові, въ полі сидіти.
- 9 Не дай, Боже, козакові, на чужині вмерти,
- 10 А хто жъ буде доглядати козацької смерти?
- 11 Козаць доізьжає, смерти доглядає,
- 12 Воронъ тіло роздзюбавъ, кості розкидає.
- 13 Ой на горі просо, на долині жито;
- 14 Підъ білою березою козаченька вбито;
- 15 Ой вбито, вбито, затагнено въ жито,
- 16 Червоною китаєчкою личенько покрито.
- 17 Ой вийшла дівчина съ чорними очима,
- 18 Підійняла китаєчку та й заголосила.
- 19 Ой вийшла друга, друга не така...
- 20 Ой вийшла третя та зъ нової хати —
- 21 Було жъ, тобі, козаченьку, насъ трохъ не кохати.
(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 В=13 А... жито...; 2 В=14 А, Край дороги широкої...; 3 В=15 А, 4 В=16 А... китаєчкою... 5 В=17 А... прийшла..., 6 В=18 А; 7 В=19 А... прийшла... а вже..., — 8 В=18 А... заплакала; 9 В=19 А... прийшла, — 10 В=19 А... стала плакати:
- 11 Ой встань, козаче, ходить по толоці
  - 12 Твій кінъ вороненькій“.
  - 13 — Ой най же вінъ блудить вінъ же перестане;
  - 14 А хто вмере на стороні, той зъ роду не встане.
(Ушицкій уѣздъ).

В.

- 1 В=14 А,
- 2 И заволочено въ жито,
- 3 В=16 А. 4 В=17 А... съ першої хати, 5 В=18 А; 6 В=17 А... изъ

другої хати,—7 В=8 Б. 8 В=20 А,—9 В=18 А... заговорила: 10 В=21 А, Ото жь тобі, сучий сину...,

11 Лучче будешь, вражий сину, въ сирій землі гнити.

(Ушицкій уѣздъ).

731.

Ой підъ вишнею, та підъ черешнею
Мій милий лежить,
Ой скаржиться, та говорить,
Що головка болить.
Ой болить, та видно же я умру,
Ой для кою жь я люблю дівчину оставлю?
Оставлю свому товаришу,
То такъ, якъ самому мені;
А якъ якому негідному,
То пожаль, Боже, її.

(Ушицкій уѣздъ).

732.

Якъ зійдешь, дівчино, зь моєї могили,
Слухай, що мертви уста, безъ сили,
До серця твого будуть казати
И жаль правдивий оповідати.
Я Гриць несчастний, сприявь-емь тобі
И вірність мою зложивь-емь въ гробі
Предъ Богомъ стою и кажу правдиво,
Щось мя згубила зь світа, злослива.

Хоць би такъ було, якъ ти судила,
Щось мя зь другою въ любви обачила,
Ти би-сь воіла мя занихати,
Нежели молодий вікъ перервати.
Бо коли-сь годна смертю карати,
Кому трафиться въ двохъ кохати.
Вздумай, дівчино, хоць ідна въ світі
Та чи могла би-сь безъ вини жити?

(Ушицкій уѣздъ).

733.

По садочку ходила,
Цвѣть-каліну ломила, (2)
До серденька прикладала
И людей питала:
— Та коли мій милий буде?
За неділеньку за дві іде милий,
Бо ледве коней жене,
А на пятимъ самъ іде.

Якъ прихавъ до Дунаю,
До широкого гаю,
Ой якъ ставъ милий коня напувати,
Та й зачавъ милий съ конемъ потопати.
— Та ратуй мене, мила,
Що съ мя вірне любила!
— Та ратуйте го люде,
Чи жь не жаль же вамъ буде.

(Ушицкій уѣздъ и Новийцкій).

734.

Ой въ полю гай—чисто метено,
Зеленою рутою густо плетено.
Ніхто въ тимъ гаю нігди не бувавъ,
Тамъ її милий коня напувавъ,
Листоньки писавъ,
Що неділі до дівчини товариша посилавъ.
Ой що жъ то за едень, що жъ то за панъ,
Що шле листи товаришомъ, не прийде самъ.
Іхавъ безъ село, ніхто не чувавъ,
Якъ приїхавъ въ чисте поле, кінъ ся розігравъ,
Зъ високого берізка на Дунай скакавъ.
Отгуть мені смерть, тутъ мені печаль,
Тутъ мені білеґложе—нічку ночувати.

(Ушицкій урядъ).

735.

Ой въ полю криниченька, вода протікає,
Тамъ дівчина чорнявая воли напуває.
„Напій, напій, чорнявая, сірі воли,
Най я стану подивлюся на чорні брови“.
— Вчора була суботонька, а дзіса неділя,
Чомъ на тобі, кавалеру, сорочка не біла?
„Ой чи біла, чи не біла—то тобі не діло;
Стара ненька не випрала, сестра не схотіла“.
— Ой виперу, викачаю козацьку сорочку.
Ой летіла возуленька тай стала кувати:
— Годі, годі, чорнявая, сорочку прати,—
Возьми серци, іди въ стени пшениченьку жати.

(Ушицкій урядъ).

736.

Ой зацвіла калинонька въ лузі,
Вломила ся поличенька въ плузі.
Ой чи мені поличеньку ладити,
Чи до дівчини на залёти ити?
Ой приїхавъ я до дівчини,
А въ дівчини на залёти сіли.

Приїшовъ я до сіней,
Трохи мене собаки не ззіли.
А дівчині русу косу чешуть,
Козакові домовину тешуть;
А дівчині косу русу рядять,
А козака до гробу проводять.

(Ушицкій урядъ).

737.

Ой поїхавъ милий за лісь
Та й чорні брови занісь;
Не такъ мені за бровами,
Якъ за вірними словами.
Іхавъ милий край Дунаю,
Та до родимого краю;
Ой ставъ Дунай проїзджати,
Стали коні потопати.
— Ратуй мене, моя мила!

Колісь мя вірне любила.
„Ой хйба бъ я опаліла,
Щобъ я тебе не любила“.
Якъ тільки тее сказала,
Якъ стояла, та и впала,
Заплуталася въ шлахтину,
Та й крикнула: „гину! гину!“
— Ой ратуйте жъ єі, люде!
Бо це моя мила буде.
(Жегота Паули).

738.

Летівъ орель по-надъ моремъ, та й, летючи, криче.
Не єдна дівчинонька за мною заплаче!
Степъ широкій, всюди видно, милої не бачу;
Якъ згадаю яке слово, то й гірко заплачу.
Очи мої чорненькі, біда жъ міні зъ вами!
Не хочете ночовати жадну нічку сами!
Привикайте, чорні очи, сами ночовати:
Нема моїй миленької, ні зъ кимъ розмовляти!
Хожу-блужу, хожу-блужу, якъ те сонце въ крузі;
Чи я стану, чи що роблю — мое серце въ тузі.
Хожу-блужу, хожу-блужу, свой вікъ коротаю;
Ой такъ міні Богъ назначивъ, що жъ діяти маю?
Боже жъ ти мій, милостивий! Який же ти сильний!
Чи є въ світі такий другий, якъ я несчастливий?
Ой безъ счастья я вродився, и безъ счастья гину;
Породила мене мати въ лихую годину.
Розступися сине море, въ своїй широкости;
Нехай же життя скончу, въ твоїй глибокости.

(Рус. Сборн. Н. И. Костомарова).

РЕВНОСТЬ.

739.

По горосі, жонки, по горосі.
Кого люблю, пізнаю по голосі.
Спутає коні, самъ не можу заснути,
Кого любивъ, то й не можу забути.
„Ти, дівчино, ти, запашнее зілля,
Я жъ тебе любивъ, прошу тя на весілля“.
— Женися, женися, щобъ ся люди дивили,
Женися, женися, щобъ за тобою всі дзвони дзвонили;
Женися, женися, щобъ ся люди зглядали,
Щобъ за тобою псалтирь прочитали.

(Ушицкій увѣдъ).

740.

A.

- 1 „Коли бь мені човничоє малеваний та веселечко,
- 2 Сивъ би поїхавъ на той бережечоє, де дівчина-сердечко“.
- 3 — На що жъ тобі човничоє малеваний та веселечко?
- 4 Стань на гірочку, та глянь въ долиночку, козаچه-сердечко.
- 5 Ой у полі дві тополі—одна другу перехитує;
- 6 А въ козака та дві дівоньки—одна другу перепитує:
- 7 — Чи була ти, подруженько, чи була ти на улиці,
- 8 Чи бачила подруженько, на улиці жениха мого?
- 9 „Ой бачила, не бачила, тільки трошки та постояла,
- 10 Вінъ важко здихавъ, та про тебе питає, чомъ дівчина не виходила?“
- 11 — Бодай тобі, подруженько, та виїли фомарі очи,
- 12 Щобъ ти не стояла изъ моїмъ миленькимъ изъ вечора до півъ-ночи.
- 13 Ой на жъ тобі, подруженько, на рукава полотенецка,
- 14 Ой не стій изъ моїмъ миленькимъ, не суши мого сердечка.
- 15 Лучше мені, подруженько, та срібного пятака дати,

16 А чімъ мені та у двохъ съ тобою ідного козака знати.

17 Ой у полі криниченька очоретомъ перетикана;

18 Що чорнявая та одъ білявоі усіхъ молодцівъ перекликала.

(Д. Колошва, Миргородск. у.).

Б.

1 В=7 А, Подружечко голубочко..., 2 В=8 А, Чи була жъ ти, чи бачила...? 3 В=9 А, Ой де жъ тобі... що я зъ нимъ..., 4 В=10 А... стогнавъ...

5 Ой дамъ тобі, подружечко, на станочокъ да полотенца,

6 В=14 А... же ти... милимъ, не край мого серця.

(Изъ Рук. Сборн. Күүлша).

В.

1 В=5 А; 2 В=6 А... дівчини ..: 3 В=11 А... товаришко, видзѣбали..., 4 В=12 А... милимъ та до... 5 В=13 А... товаришко...

6 Лишъ не въяли и не суши мого сердечка.

(Ушицкій уѣздъ).

741.

Шелестъ, шелестъ по долині,
Широкий листъ на калині,
Ще жъ то ширший на дубочку —
Кличе голубъ голубочку,
Хочъ не свою, та чужую:
„Ходи, серце, поцілую“.
— На що чужу ціловати,
Жаю серцю завдавати!
Сестра твоя чарівниця,
Мати твоя розлучниця,
Розлучили насъ съ тобою,
Якъ рибоньку изъ водою.

Ой у полі огонь горить,
А въ козака живить болять.
Нехай болять и кість ломить,
Що зо мною не говорить.
Ой у полі огонь горить,
А въ козака серце болять.
Нехай болять, нехай знае,
Нехай другу не кохае.
Дівчинонька муку сіе,
Въ віконечко вітеръ віе,
Вітеръ віе, повіває,
Козакъ дівку покидае.

(Новицкій).

742.

„Діброва зеленая, чомъ не горишъ, але куришся,
Ти, дівчино безумная, чомъ не робишъ, але журишся?“
— Якъ би я суха була, а бъ горіла, не курилася,
Якъ би я безумна, а бъ робила, не журилася.
По тімъ боці ишениченъка, по тімъ боці воловниченъка..
Пішовъ милий на Вкраїну, а я піду въ черниченъки.

Бо въ черницяхъ добре жити, тільки треба підстригатися —
Пішовъ милий на Вкраїну, треба ёго дождатися.
Ой въ полю дві тополі—ідна другу перехитує,
А въ дівчини два козака—іденъ другого та й виштує.
Ой на тобі, товаришу, на рукавиці полотенця,
Та й не суши, та й не в'яли мого серця.
— Бодай тобі, товаришу, видзібали комарі очі,
Аби ти зъ моєю милою не стоявъ до шівъ-ночі.

(Ушницій уфадъ).

743.

Туга жъ мені за туюю,
Пішовъ милий за другою.
— Що ти, милий, та гадаєшъ,
Що ти мене повидаєшъ?
Покидаєшъ мя на Вкраїні,
А я бідна на чужині.
Соловейку білокрилий,

Скажи мені, де мій мвлий?
Соловейку на ялині,
Десь мій милий на Вкраїні,
На коннику проїзжає,
На иншую поглядає.
Чи високо сонце сходить?
Чогось мила смутна ходить.

(Ушницій уфадъ).

744.

„Сусіда мила, сусіда близенька,
Красна, хороша и невеличенька.
Ні рокъ очима, ні...
Ой чи любишъ кого иншого?“
— Люблю, не люблю, що жъ тобі питати,
Твоя річъ мене вірно кохати.
„Що жъ я пропинивъ, що ты питаю,
Вшакъ же ти добре знаєшъ, що я тя кохаю“.
— Я тобі не віру, хоць би-сь присягався,
Бо ты надъ мене въ инший закохався.
Въ той часъ увіру, ой якъ намъ свазуть
Клянути у престолі и рученьки зв'язуть.

(Новицкій).

745.

— Ой куди ти полинешъ, сивий соколоньку,
Чи на всхідъ, чи на заходъ, чи на Вкраїночку?
Ой куди жъ ти полинешъ, ти мій сивий орле?
А хто жъ тебе на чужині, сердечю, пригорне?

Коли бь же я знала, що мені таке буде,
Пішла би я втопитися, де вода прибуде.
Спомни жь собі, милий, якь я тебе любила,
Ой якь підешь, не барися, щобь я не тужила.
Ой якь ти повернешся, я раденька буду,
Ой якь саду близьько тебе, та й смутку забуду.
„По садочку я ходжу, по зеленому броджу —
Вийди, вийди, серце мое, щось я тобі скажу.
Ой скажу жь я тобі, скажу, що відь людей чую:
Що у тебе, серце мое, інші ночують“.
— Неправдонька, мій милий, неправдонька тому,
Ночувала стороженька коло мого дому.
„Стороженька спала, того не чувала;
А сь кімь же ти, серце, сю нічь ночувала?“
— А спала жь я, спала сама изь собою,
А підлала білу ручку підь голову свою.
(Ушицкій уездъ)..

746.

А.

1 Ой вь полі билинонька нею вітерь віє;
2 Здається не журуся — само серце мліє.
3 Напою я кониченька зь повного відерця,
4 Не стій, мила, изь инчими, не край мого серця.
5 Бо ти стоїшь зь инчимь та й думку думаєшь,
6 Та безь ножа, безь тарілки мое серце краєшь.
7 Летить голубь коло хати сивий, пелехатий,
8 Якь загуде жалібненько, на серцю тяженько.
9 Ой не гуди, голубочку, не гуди, небоже,
10 Кого жь бо я вірно люблю, суди мені, Боже.
11 Не тамь счастья, не тамь доля, де багаті люди,
12 Лишть тамь счастья прибуває, де кохання любе.
(Ушицкій уездъ)..

Б.

1 Оженився сіромаха та й думку гадає,
2 Оженився, отратився, та й счастья не має.
3 Утративь я счастья й долю черезь свою волю;
4 Самь zostався на чужині, якь билина вь полі.
5 А на тую билиночку буйний вітерь віє.

6 В=2 А.

7 Ой піду я до криниці, нап'юся води зь денця;

8 В=4 А. 9 В=5 А... стиха розмовляєшь, 10 В=6 А.

11 Ой піду я вь бистру річку та возьму втоплюся,

12 Нехай же я на сю біду, живши, не дивлюся.

(Изъ Рук. Сборн. Рудавскаго).

747.

И по горахъ, по долинахъ
Сизъ голубонько літае.
Вінъ літае, вінъ літае,
Собі пароньки шукае,
Товариша великае:
— Товаришу, рідний брате,
Викличъ мені дівку съ хати,
Чогось маю я питати:
Ой чи буде двохъ приймати?

А якъ буде вона двохъ приймати,
Буде її Богъ карати;
А якъ буде двохъ любити,
Буде її Богъ судити.
Коли любишь, люби гараздъ,
А не любишь, видай заразъ;
Коли любишь, люби дуже,
А не любишь, не жартуй же.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

748.

Банно, мій миленькій, банно,
А вже жъ мое біле личко ціловане давно.
Перше було напиться, та й поговорити,
Теперь мені на милого не можна ся дивити.
Ой поїхавъ мій миленькій за буковиною,
Ой чую жъ я черезъ люде — жалує за мною;
Та й жалує, жалує та й переказує:
„Нехай, мила, личка твого ніхто не цілує“.
— Я не знала, мій миленькій, що ти ся забавишь,
Ніхто личка не ціловавъ, тільки твій товаришь.
— А ти мене, пане брате, дівчиноньки збавишь.
Тече вода берегами, тече вода зь луга;
Мала жъ бо я миленького — відрадила друга.
Бодай тагъ виділа світа біленького,
Якъ я тобі подарую свого миленького.

(Ушинкій урядъ).

749.

Летівъ орелъ по-надъ море, та й, летючи, крикнувъ:
Горе жъ мені на чужині, ще я не привикнувъ.
Летівъ орелъ по-надъ море, та й вь морі скупався;

Горе жъ мені на чужині, що я закохався.
Не тамъ счастья, не тамъ доля, де багаті люде,
Якъ зійдуться погуляти, то счастья не буде.
Плине човенъ води повенъ, колибъ не схилився;
Десь мій милий въ дорозі, колибъ не барився.
Прихавъ же мій миленькій въ неділю раненько,
Злізъ зъ коника, привитався: „день добрий, серденько!
Чи ти жива, чи здорова, якъ ся собі маєшъ?
Чувъ я черезъ люде, що иншихъ кохаешъ“.
Передъ Богомъ присягаюсь, що иншихъ не знаю,
Тільки тебе, мій миленькій, надъ життя кохаю.
(Ушицкій урядъ).

750.

А.

1 Ой ще вчора изъ вечора	13 „Ой не мала, любе закохання,
2 Зійшовъ місяць и зора.	14 Я инчого не мала:
3 Ой часъ мені, молодому,	15 Просивъ мене корчикъ розмарину,
4 Мандрувати изъ двора.	16 Я віконцемъ подала.
5 Ой ввійшовъ штири милі поля,	17 „Ой ти кажешъ, любе закохання,
6 Стала дівчина тужити:	18 Що инчого не мала,
7 „Ой вернися, любе закохання,	19 Ой бувъ я въ тебе підъ віконцемъ,
8 Перестаньмо ся любити“.	20 Ти за ручку трімала“.
9 — Не вернуса, любе закохання,	21 — Чого жъ тобі, любе закохання,
10 Бо нема до кого;	22 Підъ віконцемъ стояти,
11 Ой бувъ я въ тебе підъ в.концемъ,	23 Най їхъ буде двадцять штири,
12 А ти мала инчого.	24 А ти иди до хати.
- (Ушицкій урядъ).

В.

- 1=1 А, 2 Б=2 А... високо,
3 Дивилася любая дівчина,
4 Чи зайшовъ я далеко.
5 Б=5 А... дві гонн...,
6 Вона стала плакати:
7 Б=7 А... кохання,
8 Перестань гнівати,
9 Б=9 А, 10 Б=10 А: 11 Б=11 А... вчора..., 12 Б=12 А. 13 Б=13
А, 14 Б=12 А. Не...: 15 Б=15 А, 16 Б=16 А. 17 Б=21 А. На що...
миле..., 18 Б=22 А, 19 Б=23 А, 20 Б=24 А.
(Ушицкій урядъ).

В.

1 В=1 А, 2 В=2 Б. 3 В=3 Б, 4 В=4 Б. 5 В=5 Б... двое гоней...,
6 В=6 А... плавати: 7 В=7 А, 8 В=8 Б. Перестаньмо ся... 9 В=9 А,
10 В=10 А: 11 В=11 А. Ой стоявъ я..., 12 В=12 А. Тоді... 13 В=13
А, 14 В=14 А: 15 В=15 А, 16 В=16 А... дала.

(Ушицкій уѣздъ).

751.

А.

- 1 „Вже жъ бо я поглядаю та на ту чорну хмару;
- 2 Ходімо, пане брате, на той кутъ помалу“.
- 3 — Годьмо ся, пане брате, годьмо,
- 4 До ідної дівчини на залѣти ходьмо.
- 5 — А якъ же ми, пане брате, будемъ ся годити,
- 6 Скажи жъ собі, пане брате, домовину зробити.
- 7 Або тобі, або мені домовина новая,
- 8 Або тобі, або мені дівчина молодая;
- 9 Або тобі, або мені на село виряжати,
- 10 Або тобі, або мені аллилуя співати.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Хвалилися три ляшеньки козаченька вбити,
- 2 Щобъ переставъ козаченько до дівчини ходити.
- 3 Ідень каже: пане брате, убиймо;
- 4 Другій каже: пане брате, жулану здирімо;
- 5 Третій каже: пане брате, охъ зходімся за одно,
- 6 До ідної дівчиноньки на вечорниці ходьмо.
- 7 — Якъ ми будемъ, пане брате, до ідної ходити,
- 8 В=6 А. 9 В=7 А, 10 В=8 А. Альбо..., альбо...

(Ушицкій уѣздъ).

752.

„Ступай, ступай, сивий коню, зъ гори на долину,
Доганаймо підъ яворомъ молоду дівчину“.
— Да що жъ вона, пане брате, підъ яворомъ робить?
„Ой съ тимъ розлучникомъ на spacerу ходить“.
— Допоможи мені, моцний Боже, розлучника вбити,
Най не ходить, де я дівчину ходжу любити.
Най не ходить, най не носить сопілки въ вешені.
Сопілочка яворсва, денце ясинове,
Любилися, кохалися—теперь перестали.

(Ушицкій уѣздъ).

- 17 Той зо мною до шлюбу стане“.
- 18 — Есть у мене три коні на стані:
- 19 Іденъ коникъ, якъ воронъ чорненькій,
- 20 Другій коникъ, якъ лебідь біленькій,
- 21 Третій коникъ, якъ голубъ сивенькій.
- 22 Я тимъ чорнимъ до моря до іду,
- 23 Тимъ білимъ море переїду,
- 24 Тимъ сивимъ трой-зілля достану.
- 25 Ой ставъ козаць трой-зілля копати,
- 26 Стала ёму зозуля кувати:
- 27 — Ой стій, козаче, не копай трой-зілля,
- 28 Вже Маруся въ воротахъ зъ весіллямъ.
- 29 Ой іде козаць до дому зъ трой-зіллямъ,
- 30 А Маруся иде зъ весіллямъ.
- 31 Ой ставъ козаць трой-зілля давати,
- 32 Правою ручкою шабельку виймати.
- 33 А въ городі жавівка бриніла,
- 34 А вже Марусі головка злетіла.

(Ушицкій ув'язъ).

Б.

- 1 Б=11 А, 2 Б=12 А: 3 Б=13 А... люблю, 4 Б=14 А... гоцьму, 5 В=
- 15 А... до шлюбоньку...,
- 6 А Маруся въ недузї лежала,
- 7 Чорнимъ шовкомъ голову зв'язала
- 8 И козаченькамъ таке казала:
- 9 Б=18 А, Ой є...: 10 Б=19 А, 11 Б=20 А... голубъ сивенькій, 12 В=
- 21 А... лебідь біленькій. 13 Б=16 А, 14 Б=17 А... до шлюбоньку...“
- 15 Перший и другий за голову взявся,
- 16 А самъ послідній такъ об'їзався.
- 17 Б=22 А, 18 Б=23 А... сивимъ..., 19 Б=24 А... білимъ...,
- 20 Такъ съ тобою до шлюбоньку стану.
- 21 Б=25 А, 22 Б=26 А... надъ нимъ...: 23 Б=27 А. покидай копати...
- 24 Бо въ твоїй Марусі вже весілля.
- 25 Б=29 А, 26 Б=30 А, Та й стрічає Марусю...
- 27 Правою ручкою Марусю витає,
- 28 В=32 А, Лівою...
- 29 Ото тобі, Марусю, трой-зілля,
- 30 Не зачинай безъ мене весілля.
- 31 Якъ у полі пчілка забреніла,

- 32 В=34 А, Такъ у...;
33 Ой у лузі калина зацвіла,
34 Вже Марусі головка загнила.

(Изъ Рук. Сборн. Руданскаго).

В.

- 1 В=11 А... Ганнусі..., 2 В=12 А... трохъ козаківъ... 3 В=3 Б... Ганнусю..., 4 В=4 Б... Ганнусю..., 5 В=15 А. 6 В=16 А... козаць..., 7 В=17 А. 8 В=18 А:

9 Я Ганнусі трой-зілля достану,

10 Зъ Ганнуською до шлюбоньку стану.

- 11 В=19 А... сокілъ сивенькій, 12 В=20 А... воронъ чорненкій, 13 В=12 А. 14 В=22 А .. сивимъ..., 15 В=23 А... чорнимъ..., 16 В=19 А,

17 Таки жъ бо я зъ Ганнусю до шлюбю стану.

- 18 В=25 А, Пішовъ..., 19 В=22 Б; 20 В=29 А, Тілько..., 21 В=30 А, А Ганнуса до церкви... 22 В=27 Б, Козаць... Ганнусю..., 23 В=28 Б... рученькою... 24 В=33 А... полі..., 25 В=32 Б... Ганнусі...

(Ушицкій уїздъ).

Г.

- 1 Г=6 Б, Марусенька въ болесті...,

2 Да зъ-за моря трой-зілля бажала.

- 3 Г=16 А, Ой хто...,

4 То той мені дружиною стане.

- 5 Г=16 А, Ой хто... добуде,

6 То той мені дружиною буде.

7 Ой озветься козаць молоденькій:

8 Єсть у мене коні вороненьки.

9 Однимъ скочу — до моря до скочу,

10 Другимъ скочу — море перескочу,

- 11 Г=24 А, Третімъ стану... 12 Г=25 А,

13 Коли іде Марусина мати.

- 14 Г=27 А, Ой козаченьку..., 15 Г=24 Б, Бо Марусенька робить вже...

(Иваньковъ, Перелславск. у.).

755.

„Ой тужу жъ, я тужу, ще й тужити буду,
Иншого, окрімъ тебе, любити не буду“.

— Я не не зарікався инчої любити,

Хлопець молоденькій — не буду такъ жити.

„Перше съ мене любивъ, теперъ покидаешъ,
Теперъ покидаешъ, на стороні маешъ.

А я о тимъ мислю, що я твоя мила,

А я несчастлива, що мѣ ты полюбила“.

— Я тому не виненъ, ані моя мати,

Де мені Господь судивъ, тамъ я маю взяти.

(Ушицкій уѣздъ).

756.

А.

1 „Ой израда чорні брови, зрада,

2 Есть у тебе, козаче, неправда.

3 Пустивъ це жъ ти славоньку такую,

4 Що будешъ ти сватать мене, молодую.

5 А тепера думаешъ-гадаешъ,

6 Любонъ мене покинути маешъ.

7 Ой не кидай мене, молоді,

8 Бо не знайдешъ такої другої.

9 Ой хотъ знайдешъ съ вѣньми та волами,

10 Такъ не знайдешъ съ такими бровами;

11 Ой хотъ знайдешъ въ червонімъ намисті,

12 Такъ не знайдешъ такої підъ мислі;

13 Ой хотъ знайдешъ на личку білійшу,

14 Такъ не знайдешъ на серці вірнійшу.

15 Ой не ходи жъ, козаченьку, низомъ,

16 Бо закидаю доріженьку хмизомъ“.

17 — А я жъ тую хмизину одкину,

18 Таки тебе дівчину покину.

19 „На що жъ, милий, мене покидаешъ,

20 На що жъ собі другої шукаешъ?

21 Покинь, милий, коня вороного,

22 Щобъ я не забула тебе, молодого“.

23 — На що жъ, мила, коника теряти?

24 Коли вірно любишъ, то й такъ не забудешъ.

25 „Покинь, милий, черкеське сидельце.

26 Щобъ я не забула, яке въ тебе серце“.

26 — На що жъ, мила, сидельце теряти?

28 Коли вірно любишъ, то й такъ не забудешъ.

29 „Покинь, милий, та свій жупаночокъ,

- 30 Щоби я не забула, який твій станочокъ“.
31 — На що, мила, жупанокъ теряти?
32 Коли вірно любишъ, то й такъ не забудешъ.
33 „Повинь, милий, золоті удила,
34 Щобъ я твого воя до води водила“.

(Д. Коляшна, Миргородск. у.).

Б.

- 1 Казавъ милий, що сватати буде.
2 Теперъ же я бачу, що ёго не буде.
3 Б=21 А. Лиши..., 4 Б=22 А. 5 Б=25 А. Лиши..., 6 Б=26 А.
7 Б=33. А. Зроби..., 8 Б=34 А. 9 Б=31 А... золото...? 10 Б=32 А.
11 Б=1 А... очі...,
12 Чому, милий, не вся щира правда.

(Ушицкій уведъ).

757.

Загуділи голуби на дубі,
Що за неслава на козаченька буде.
Якъ на козака, козаць буде отвічати,
Якъ на коня, кінъ буде отвічати.
„По тімъ боці... передайся до мене,
Серце-миленькій, чи не зрадишъ мене?“
— Хоць ты не зражду, зрадять чорни очі,
Що стоїшъ зо мною зъ вечора до шівъ-ночі.
„Якъ же мені съ тобою не стояти,
Візьмешъ за рученьку, кажешъ розмовляти“.
— Якъ би ти добра, ти бъ зо мною не розмовляла,
Ой вирвала би съ рученьку, та й би съ не стояла.
Пришовъ до дому, взявъ-ся роззувати,
Почула жъ ёго старенькая мати:
„Ой годі, годі, синку, нічеи не досипляти,
Кого жъ ти любишъ — позволю взяти“.
— Не хочу її за милую взяти,
Тільки ся хочу та й зъ неі посміяти.
„Ой гріхъ, синочку, въ неділеньку снідати;
А ще гіршій гріхъ зъ сироти ся сміяти“.
— И хоць сирота, коли добра цнота —
Вили віночокъ зъ чистого злата.
А хоць не злотий, то злотою надуваний,

Ти, вражий сину, гадукомъ підвіяний.
Въ мене стіжочокъ — на головці віночокъ,
Въ мене присівокъ — на городі барвінокъ.
Вибирай, дурню, межъ багацькихъ дівокъ.
— Черезъ греблю ишовъ, чобіть замочивъ,
Знали вороги, до котрої я ходивъ.
Я до річеньки — річенька загачена,
Я до дівчини — дівчина заручена.

(Ушицкій уїздъ).

758.

— Кінь вороний
И самъ молодий,
Не по мислі жінку маєшь.
— Кобъ я бувъ знавъ,
То по мислі взявъ,
То бъ я бувъ, молодъ, не журился.
Вітки прихавъ, за рученьку взявъ

Та й на милу подивився.
Кобъ ти, мила, знала, що я гадаю,
Що я тебе повинути маю.
— Ой ти, милий,
Голубе сивий, .
Якъ мене повинешъ,
Самъ марне згинешъ.

(Ушицкій уїздъ).

759.

Ой на добра-ничъ, моя мила, добра-ничъ!
Забравъ коника та й поїхавъ на ничъ.
Слутавъ коники та й не можу заснути —
Люблю дівчину, не можу забути.
Гайда! коники, по зелений росі,
Кого я люблю, пізнаю по голосі.
Ой розігрався воронъ кінь, розігрався,
Та й до дівчини на подвір'ячко ввався.
„Чомъ ти, козаче, поведівъ не маєшь,
Чомъ ся коника въ рукахъ трімаєшь?
Ой якъ не маєшь, а жъ би ти посукала,
Коби моя матінька не дізнала.
Бо якъ моя матінка дізнає,
То заразъ мене за нелюба віддає.
„Ой ти, дівчино, ти, пахнющєє зілля,
Я жъ тебе люблю, прошю тя на весілля.
Женися, женися, щобъ тебе оженило,
Щоби по тобі всі дзвони дзвонили;

Женися, якъ вітеръ по дорозі,
Мені Господь дасть, дівчині-небозі.
Женися, женися, щоби съ не доробився,
Ти же мене любивъ, изъ ннчою оженився.

(Ущипцій урядъ).

760.

А.

- 1 Ой ти, дубе кучерявий, широкий листъ на тобі;
- 2 Козаченьку молоденький, дурний розумъ у тобі.
- 3 Ой ти дубе зелененький, а листъ кучерявий;
- 4 Козаченько молоденький, на слова ласкавий.
- 5 Слова твої ласкаві, а чортова думка;
- 6 Поки тебе не любила, гула, якъ голубка.
- 7 Гула, гула голубочка, полетіла въ поле,
- 8 Якъ летіла, говорила: горе жъ мені, горе!
- 9 Утопила головоньку у синее море.
- 10 Зъ кімъ не зналась, повінчалась—треба привикати;
- 11 Зъ кімъ любилась, разлучилась—треба забувати,
- 12 Изъ всякою доленькою треба привикати.
- 13 Ой видрала кубелечко, де качка несеться;
- 14 Перечула черезъ люде, ледащо сміється.

(Д. Коляшва, Миргородск. у.).

Б.

- 1 Б=1 А... пора тобі рости.
- 2 Ти, козаче молоденькій, словами прекрасний,
- 3 Б=5 А... прекрасний..., 4 Б=6 А. Доки мъ... була жъ... 5 Б=7 А.
Була мъ, якъ..., 6 Б=8 А, Сіла мъ собі на калині... 7 Б=14 А. Ой чую
жъ я меже...
- 8 Смійся, смійся, вражий сину, на сміхъ тобі буде,
- 9 Трясла тебе сімъ літъ трястя, та й трусити буде.

(Ущипцій урядъ).

761.

Ой на горі сосна, на долині сосна,
Чогось моя головочка, чогось вона тошна.
Радила-мъ ся людей, нічого не буде;
Та радили ще й другі, сусіди близькі.

А я твою раду сама перераджу,
Постелю білу постіль, сама спати ляжу.
Та встану раненько, та вмю личенько,
Сяду собі край віконця,
Та й до сходу сонця.
Та й иде мій милий тихою водою
Та за инчою милою.
Вінъ її цілує, вінъ її любує,
А на мене, молоду, нагайку готує.
Нагайка-дротянка тонкимъ дротомъ вита,
А я молодая ще й зъ роду не бита.

(Ушицкій урядъ).

762.

Ой есть въ саду вірниченька—видно дно.
Ой десь мого миленького не видно.
А я твою криниченьку пригачу,
Таки свого миленького побачу.
„Ой десь ти ся, мій миленькій, забаривъ,
Що ти мене вечероньки збавивъ“.
— Вечерай же ти, моя мила, сама,
Була въ мене вечеронька луччая.
Я не буду вечеряти съ тобою,
Бо я вечерявъ зъ иншою.
Ой якъ би ти, серце, знала съ котрою,
Була бъ вечеронька зъ бідою.

(Ушицкій урядъ).

763.

А.

- 1 Ой въ полю сосна, підъ сосною коршма,
- 2 А въ тій коршмі два чужоземці.
- 3 Ой іденъ чужоземець вино-медъ кружляє,
- 4 А другий чужоземець дівку підмовляє.
- 5 — Мандруй, мандруй, дівко, зъ нами,
- 6 Ліпше тобі буде, якъ въ рідної мами.
- 7 Ти въ мами ходишь въ грубий раднині,
- 8 А въ насъ будешъ ходити въ синімъ кармазині.
- 9 Дурна дівча того послухала,

- 10 Сіла съ козаками, ой та й поїхала.
- 11 Ведуть дівчиноньку густими лісами,
- 12 Густими лісами, темними соснами!
- 13 Прив'язали її до сосни косами,
- 14 Запалили сосну відъ верха до долу —
- 15 Вернися, дівчино безумня, до дому!
- 16 Сосонька горить,
- 17 Дівчина говорить;
- 18 Сосна догорає,
- 19 Дівчина умірає.
- 20 Хто въ полі ночує,
- 21 Нехай голосъ чує,
- 22 Хто дитя має,
- 23 Най ся навчає,
- 24 Нехай на гуляння нігди не пускає.

(Ушицкій уїздъ).

Б.

- 1 Б=1 А. На горі..., на долині..., 2 Б=2 А... коршомці п'ють... 3 Б=3 А... п'є горілку, 4 Б=4 А... підмовляє дівку.
- 5 Иди, дівко, зъ нами молодцями,
- 6 Б=6 А. 7 Б=9 А,
- 8 Зъ ними поманжала.
- 9 Завели дівчину въ чистее поле.
- 10 Б=15 А... дівко блудна... 11 Б=13 А... дівчину косами до сосни,
- 12 Підпалили сосну відъ споду до верха.
- 13 Б=16 А, 14 Б=17 А. 15 Б=20 А, 16 Б=21 А. 17 Б=22 А... дівку..., 18 Б=23 А. Нехай...: 19 Б=24 А. На пізний вечері, нехай...

(Ушицкій уїздъ).

764.

„Ой не стій, не стій, ти, вербо, надъ водою;
Не плачъ, не тужи, ти, дівчино, за мною“.
— Ой якъ же мені за тобою не тужити?
Я замужъ не йшла, ти хочешъ женитися.
Женися, женися, поможи тобі, Боже,
За мою щирість поварай тебе, Боже.
Не карай, Боже, ні огнемъ, ні водою,
Но карай, Боже, лихою дружиною.
Бо вогонь та вода на часъ, на годину,

Лиха дружина посмутить всю родину.
По-підъ обози зродили полуниці;
Я замужь не йшла, то піду въ черниці.

(Ушицкій уѣздъ).

765.

Зрада, зрада чорни очи, а все жъ то зрада,
Ой що ся говорило, то все жъ то неправда.
Чому ся не зробило, якъ ся говорило,
Чому ся мое серце відінило.
Ой очи жъ мої чорненькі, що жъ зъ вами гадати?
Трудно мені що вечора дома вамъ шукати!
Очи мої чорненькі, що зъ вами гадати?
Ой треба жъ вамъ, очи чорни, зъ тимъ привикати.
Очи жъ мої чорненькі, я жъ ся вамъ дивую —
Хоць на мене люди брешуть, я ся не противлю.
Ой стану я підъ ринвою, зъ ринви вода лється;
— Любивъ-нсь мя, зрадивъ-нсь мя, а теперъ смієшся.
„Любивъ я тя, зрадивъ я тя, я й самъ то знаю,
Хоць я тебе ідну здражу, то я десять маю.
Ідна шне, друга мие, третя помиває,
А четверта миломъ милить, п'ята помиляє.
Шпосту, сѣму вірно люблю, зъ восьмою жартую,
А девяту въ танець прошу, зъ десятою танцюю“.

(Ушицкій уѣздъ).

766.

А.

- 1 А въ чистому полі стоїть два дубочки,
- 2 Ой схилися верхи до купочки.
- 3 Ой тамъ сиділо и два голубочки.
- 4 Ой вони сиділи не пили, не їли,
- 5 Изнялися, вгору полетіли,
- 6 Свизими крилами круту гору верили,
- 7 Жовтими ногами траву зтолочили,
- 8 Довгими носами воду сколотили.
- 9 А въ неділю рано, та ще й пораненько
- 10 Умивалася дівушка росою,
- 11 Утиралась русою восою.

- 12 Узяли, взяли козака въ неволю,
- 13 Засадили у темну темницю,
- 14 А за тую дівку-красавицю.
- 15 — Ой ти, дівчино, израднице моя,
- 16 Израдила мене, молодого,
- 17 Що й я втерявъ коня вороного,
- 18 И сидельце съ-підъ злота самого,
- 19 А поводи зъ зеленого шовку,
- 20 Ой самъ парень зъ аршавськаго полку.
- 21 Ой хто жъ мені ой измие головку?
- 22 Змие мені дощичокъ дрібненький,
- 23 Охъ а розмає вітрець буйнесенький,
- 24 А рощеше а терень густенький.
- 25 Ой пригортає, якъ мати дитину,
- 26 Ой сушить-в'ялить якъ вітеръ билину.

(Новицкій).

Б.

- 1 Б = 1 А, 2 Б = 2 А. 3 Б = 3 А, 4 Б = 4 А... знялись, полетіли.
- 5 Полетіли у чистее поле,
- 6 Сіли въ полі вони на роздолі.
- 7 Или вони ярую пшеницю,
- 8 Пили вони холодну й водицю.
- 9 Б = 8 А. Крилечками...,
- 10 Сами межъ собою говорили:
- 11 — Горе тому й нежонатому,
- 12 А ще гірше а хто кого любить,
- 13 Любить, любить, словами голубить:
- 14 Та голубка моя сизокрила,
- 15 Та дівчино моя чорнобрива.
- 16 Б = 16 А. Порадила..., 17 Б = 17 А. Потерявъ..., 18 Б = 18 А.
- 19 А страмена зъ білого золота,
- 20 Б = 19 А. А попруги съ червоного... 21 Б = 20 А... Черкаського полку.

(Новицкій).

767.

Ой та на горі пшениченъка, а въ долині овесъ.
— Не по правді, молодий козаче, зо мною живешъ,
До багатшої, та поганьшої що вечера йдешъ,

А до мене, молоді, голосъ подаешъ.

„Ой обсади, дівчинонько, вишеньками двіръ,
Щобъ не заходивъ ні рано, ні пізно голосочокъ мій“.

— Уже жъ я садила, уже й поливала—не приймаються,
Кого я любила, кого кохала—той цурається.

„Ой обсади, молода дівчино, виноградомъ двіръ,
Щобъ не заходивъ ні рано, ні пізно голосочокъ мій“.

— Уже я садила, уже й поливала—приймається вінъ,
Кого я любила, кого я кохала, не загляне й у двіръ.

„Ой устели, молода дівчино, рушничками двіръ,
Щобъ не покаявъ червонихъ чобітовъ, золотихъ подківъ“.

— Бодай же ти, козаченьку, цего не діждавъ,
Щобъ ти мої шиті рушнички ногами топтавъ.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.)

768.

— Що ся мені зробило?
Життя мені не мило.
И нічого не болить,
Щось мене неволить.
Поти съ ходивъ, туманивъ,
Поки съ життя не збавивъ.
Теперь съ твоїй причини
Немила ми година.
Якимъ схочешъ, такимъ будь,
Меже людьми ма не судъ.
Смерть не такъ страшная,
Якъ осуда людська.
Сама бачу що съ милий,
Всі дівчата любляи,
Я жъ не хочу, такъ якъ ти,

По двохъ разомъ любити.
Люби жъ мене ідную,
Кажи жъ, тебе шаную.
Сусіда ми повідала,
Що відъ тебе перстень мала.
Вже жъ ти мене не кохашъ,
Коли инчи зачинаешъ.
Ой не ходи по-надъ воду,
Бо въ полонку впадешъ;
Ой не люби чужихъ жінокъ,
Бо вайданъ не ввійдешъ.
Ой не ходи по-надъ воду,
. . . . .
Нехай тебе инчи люблять,
Я тебе не буду.

(Ушицкій урядъ).

769.

— Фортуна несчастная, що ти виробляєшъ?
Далась на часъ пізнатися—теперь розлучаешъ.
Дозволь же мені, хоць принаймній, нехай я милую,
Щире стисну за рученьку, въ личко поцілую,
А стиснувши їй, до себе въ серденьку милому,

Вірно плачу від'їхавши, не скажу нікому.
Коню сивий, будь щасливий, а не спотикайся,
Якъ найскорій до милої зо мною поспішайся.
Сидить голубъ на березі, голубка на воді;
„А вже жъ бо намъ, мій миленькій, любитися годі.
Бо я тебе вірно люблю, ти ми не кохаєшь,
На серденьку тугу маю, ти о тымъ не знаєшь.
Жий же собі а вже съ тою, котору кохаєшь,
А надъ мене вірнійшої для себе не знайдешъ.
Жий собі а вже съ тою, я плавати буду,
Тебе, мій миленькій, нігди не забуду.

(Ушицкій уѣздъ).

770.

Полюбила баламута та й за нѣго пошла,	Якъ вспомну, що мужа маю,
Якъ тая повна рожа на зерні обвисла.	То не разъ заплачу.
Ой лихо, зле мѣ зробила, —	Полюбила-мѣ въ скоримъ часі
Баламута мѣ полюбила.	Я жъ ёму жичлива;
Ще мѣ добре ся не пізнала,	То за тое zostалася
Заразъ и шлюбъ взяла;	Сама несчастлива.
Скоро мѣ тілько взяла,	Не разъ собі подумаю
. . . . . ся загляла.	И не разъ заплачу:
Въ три неділи по весіллю —	— Кажда зъ своїмъ мужомъ гуляє,
Заразъ мя покинувь;	А я свого не бачу.
А я завше прошу Бога,	Ви, дівчата, молодиці,
Щобъ вінъ не загинувъ.	Того не чиніте:
А вже пятій рікъ минає,	Пройдисвіта, баламута
Якъ я ёго не бачу;	Нігди не любите.

(Ушицкій уѣздъ).

771.

Ой сама я, сама, якъ билинка въ полю,
Ніхто не порадить головоньку мою.
Радять мене люди, радять и другі,
Радять и другі, бо сами такі.
А я тую раду сама перераджу,
Постелю білу постіль, сама спати ляжу.
Постілька біленька, стіна німенька,
Бідна моя головочка — сама молоденька.

Відчину квартиру, подивлюсь по ринку,
Тамъ мій милий ходить, воронь-коня водить:
— Чи ти, милий, впився, чи зъ дороги збився?
„Ані я, мила, впився, ані зъ дороги збився,
Я зъ инчою захохався, тебе відцурався“.

(Ушицкій урядъ).

772.

Козакъ коника сідлає,
Підъ віконце підъїзжає:
— Дай рученьку, поцілую,
Бо поїду — не жартую.
Бо поїду въ чисте поле,
Тобі, мила, буде горе.
Чорна хмара полягає,
Милий милу покидає,
Бо вже иншу милу має.
Чорна хмара наступила,

Либонь лежить моя мила.
Мила не спить, ино плаче,
Бо вже мене не зобачить.
— Що жъ ти, мила, наробила?
Серцю жалю доложила.
„И походишъ, и повидишъ,
Мене таки не забудешъ.
Якъ я стану таки зъ ночі,
Заговорять мої очі —
Ти прилетишъ о півъ-ночі.

(Ушицкій урядъ).

773.

А.

- 1 — Розвивайся, суха ліщинонько,
- 2 Мандруй зъ нами, молода дівчинонько.
- 3 „Я би, козаче, съ тобою мандрувала,
- 4 Коби мъ ся родиноньки не бояла“.
- 5 — Питайся, дівчино, старого, малого,
- 6 Я хлопець-молодь не зрадивъ нікого;
- 7 Не зрадивъ нікого зъ волами, коровами,
- 8 Не зраджу я тебе съ чорними бровами.
- 9 Мандрували поле, мандрували друге,
- 10 А на третімъ полю стали спочивати.
- 11 Загадавъ козакъ білу постіль слати:
- 12 — Ой, дівчино, бідна сирото,
- 13 Не стели мені постелі широко,
- 14 Постелі мені постель вузеньку,
- 15 Та й пригорнися до мене близенько.
- 16 „Де жъ твоє, козаче, вчорашнєє слово?“
- 17 Ти жъ говоривъ, що не зрадивъ нікого“.

- 18 — Ой зрадивъ же я зъ волами, зъ коровами,
- 19 Зраджу и тебе зъ чорними бровами.
- 20 „Якъ собі погадаю, де була розмовонька,
- 21 То заболить мені головонька;
- 22 Якъ собі погадаю, де були вечерниці,
- 23 Біда жъ мені на світі, бідний несчастниці“.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Ой нагнівався, ой нагнівався мій милий на мене,
- 2 Сідлає коня вороненького, виїзждає відъ мене.
- 3 Б=2 А. 4 Б=3 А, 5 Б=4 А. 6 Б=5 А. Дівчино, спитайся..., 7 Б=
- 6 А.
- 8 Ти жъ мене дуришъ, ти жъ мене губишъ,
- 9 Щоби я не тужила;
- 10 Буду тужити, щоби не жити,
- 11 Бо мъ ты вірне любила.
- 12 Шальвія вьяне, калина процвітає;
- 13 Десь милий, голубъ сивий, зъ пнчою розмовляє.
- 14 Якъ зъ дівчиною, то якъ зо мною самою,
- 15 А якъ зъ вдовою, хоцьби якою, то най наложить головою.

(Ушицкій уѣздъ).

774.

Ой въ саду, саду—соловей щечече,	Позаростали тіє стежки й доріжки,
А за садомъ бистра річка тече.	Куди ходили мої ніжки.
Ажъ тамъ ходить руса молодица,	Звітци гора, звітци гора,
Тонього стану, рум'яного лица.	Тамъ мій милий по рпночку ходить,
Вона ходила та й говорила:	Милу за ручку водить.
— Нема того, що мъ я вірне любила.	

(Ушицкій уѣздъ).

775.

- Ой чия то хата зъ краю, що я її не знаю?
Або її вогнемъ пуцу, або розстріляю.
Ой чия жъ то хата зъ краю, вікномъ до дороги?
Пішовъ би я до дівчини, дивляться вороги.
Ишовъ же я до дівчини черезъ її сїни,
По-надъ її воротечка голуби летїли.

Сивий голубъ, сивий голубъ, голубка сивіца,
Милій мені отець, мати, дівчина миліша.
Зъ отцемъ зъ матірью посваруся — гріха наберуся,
Зъ дівчиною нічку стою — не наговоруся.
Зъ дівчиною нічку стою, я жъ її ражу,
Нічку стою зъ дівчиною на другу важу.
— Впавъ сніжокъ на обліжокъ, на яру пшеницю;
Перше мала за милого, теперъ за п'яницю.
„Впавъ сніжокъ на обліжокъ, на густі лози,
Поб'ють тебе, козаченьку, сиротиньські слізи“.
— Бодай ти, дівчинонько, тогді віддалася,
Якъ въ млині на камні рутка принялася.
„Бодай же ти, козаченьку, тогді оженився,
Якъ въ степу, край дороги сухий дубъ розвився“.
Стали хмари, дощи впали, рутка ся приняла,
Ще дівча літъ не дійшла, а вже ся віддала.
Хмари стали, дощи впали, сухий дубъ розвився,
Вже козаць постарвіся та ще не женився.

(Ушицкій уѣздъ).

776.

Чогось мені тяжко, важко,	Бо є въ мене краща відъ тебе“.
Чогось мене мій милий не любить;	Нехай буде двадцять и штири,
Зъ вечора не знати куди ходить,	Таки я старша надъ ними:
О-півночи до дому приходить,	Въ єдний ми церкві бували,
Та й на мою постіль лягає,	На іднимъ ми рушнику стояли,
Ще й моїй матці лає:	Ідному ми Богу присягали.
„Відступися, негідна, відъ мене,	

(Ушицкій уѣздъ).

777.

Ой гаю мій, гаю, густий — не прогляну!
Да випустила голубонька, теперъ не піймаю.
Ой хоть піймаю, та вже не такого:
И не до любви, и не до розмови,
И не до мисловки моєї.
Ой війду жъ я на гірочку,
Та гляну въ долиночку.
А въ тій долині, стоїть буць бални,
Ажъ на землю вітки гнутьсся;

А підь тею калиною, стоїть козаць зъ дівчиною.
Плаче дівчинонька, плаче молодая,
Ажъ на землю слѣзи лютяся:
— Ой колибъ я знала свою несчастну долю,
То пішла бъ я замужъ, не сиділа бъ дома
Дівчиною молодю.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

778.

Туманъ, туманъ по долині,
Широкий листъ на калині,
А ще ширший на дубочку—
Кличе голубъ голубочку,
Хоть не свою, такъ чужую:
„Прийди, серце, поцілую“.
— Та що жъ чужу ціловати,
Своїй жалю завдавати.
За густими лозоньками
Плаче дівка слізоньками.

„Не плачь, дівко, не журися,
Ще я молодъ, не женився;
Якъ я буду женитися,
Прийди, серце, дивитися,
Я дамъ пива напитися“.
— Мені пиво те не въ дню,
Дивнійшая зрада твоя,
Що ти не мій, я не твоя.
Ой хоть болять серце дуже,
Тобі до ёго байдуже.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

779.

Ой зъ-за гори сонце сходить, а за другу зайде,
А хто кого вірно любить, той усюди знайде!
Ой колибъ я зозуленька, колибъ крилля мала,
То бъ я тую Україну кругомъ облітала,
То бъ я свого миленького по шапці пізнала.
Ой по шапці, не по шапці, такъ по голосочку —
Якъ у ёго, такъ и въ мене брови на шнурочку.
Ой пошлю я чорну галку у море риби істи,
Чи не принесе чорна галка одъ милого вістн.
Полетіла чорна чалка та й не барилася,
Та й принесла таку звістку, щобъ не журилася:
„Не плачь, не плачь, дівчинонько, не вдаряйся въ тугу,
Велю тобі заміжъ ити, бо я знайшовъ другу“.
— Нехай тобі зозуленька, мені соловейко,
Нехай тобі тамъ легенько, мені веселенько;
Нехай тобі зозуленька, щобъ рано кувала,
Мені буде соловейко, щобъ я не сучала.
Очи жъ мої каренькі, горе мені зъ вами,

Не хочете почувати ні ниченьки сами.
Хоть хочете, не хочете, то будете спати,
Бо поїхавъ мій миленький у поле орати.
Оравъ три дні у ярині, а день у толоці.
Виплакала карі очи за чотири ночі.
Та вже жъ мені ті чотири та за вісімъ стали,
Щобъ моему миленькому волики пристали.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.).

780.

Ой вийду я за ворота —
Все луги та болота,
Вийду за новні —
Все трава зеленіє.
Трава зеленіє,
Мое серденько мліє,
Мліє, помліває —
Миленького довго немає.
Уже світъ біленький
Та йде мій миленький;
На порогъ ступає,
Тяженько здихає.
„Ой де жъ ти, мій милий,

Довго забарився?“
— Ходивъ я по лугу
Та найшовъ собі другу:
Въ червонимъ намясті —
Вона мені по мислі;
У поляхъ мережка —
Та до неї утоптана стежка;
У байковій юбці —
Вона мені все на думці;
Бички та телички,
Ще й червони черевички;
Воли та корови,
Ище й чорни брови.

(Новицкій).

781.

Иде возакъ дорогою, па сопілку грає;
А дівчина на городі цибулю збирає.
„Ой дай мені, дівчинонько, хоць одну цибулю,
А я тебе за цибулю сімъ разъ поцілую“.
— Ой ти, дубе, кучерявий, ой ти верхомъ красний,
Ой ти мені, мій миленькій, ти мені прекрасний.
Слова твої ласковні, а чортова думка,
Покимъ тебе не любила, була-мъ якъ голубка.
Ой назирала голубочка, де вутка несеться;
Ой чую жъ я черезъ люде—вразій синъ сміється.
Смійся, вразій сину, за сміхъ тобі стане,
Трясла тебе сімъ літь трясця, та й не перестане.
Ой у полі дві тополи докупи зрослися;
Сидить мура зъ моїмъ милимъ та й обнялася.

— Ой дамъ тобі, та мурая, локіть полотенця,
Ой не люби миленького—болить коло серця.
Ой на тобі, мурая, ой ще на рукава,
Ой не люби миленького, погана, лукава.
Тече вода, тече руда, не можна її пити,
Сидить мура зъ моімъ млимиъ—не можна її бити.
Ой я руду черебуду, чистої напьюся,
А я муру зъ світа зжену, зъ млимиъ оженюся.

(Ушицкій уѣздъ).

782.

А.

1 Поїхавъ Семень	20 Только чули, якъ сказала:
2 У поле горати,	21 Я не ваша мати.
3 А приказавъ Катерине:	22 Пошла наша мати
4 — Принось обедати.	23 У лесь да й по дрова,
5 Горе Семень, горе	24 Только чула, якъ сказала:
6 Сивими волами.	25 Бувайте здорови.
7 — Нема-жъ мой Катерини	26 Перейшовъ Семень
8 Съ чорними бровами.	27 Съ хати у комору —
9 Пригорався Семень	28 Нема грошей, нема скрині,
10 До межі, до бору,	29 Нема й Катерини.
11 Пустивъ воли	30 Ударився Семень
12 На дуброву,	31 Въ стіну головою:
13 Самъ пошовъ до дому.	32 — Пропавъ же я, несчастливий
14 Ой прийшовъ Семень	33 Съ такою жоною.
15 До нової хати,	34 Ударився Семень
16 Питається своїхъ детоць:	35 Въ стіну рученьками:
17 — А де жъ ваша мати?	36 — Пропавъ же я несчастливий
18 „Пошла наша мати	37 Съ такимъ детками.
19 У лесь по телята.	

(Святая Воля, Пинск. у.).

Б.

1 Ой оравъ Семень поле,	5 — Прийшовъ Семень до дому
2 Приорався до долу,	6 Нема милеі въ-дома.
3 Пустивъ воликі на отавиці,	7 Ой ставъ питати, допитувати;
4 А самъ пошовъ до дому.	

8 Б=17 А.. ваша, діти,...? 9 Б=18 А. Ой наша..., 10 Б=18 А...
въ шинокъ гуляти.

11 Ой казала — переказувала,

12 Б=21 А. Що вже...

13 Пошовъ Семінъ до корчми,

15 Ой, ажъ гуляє Катеринушка

14 Одчинивъ нові двері,

16 И еще два охвицери.

17 Б=30 А, 18 Б=31: 19 Б=32 А... бідний..., 20 Б=33 А. 21 Б=
34 А. Ой ударивъ..., 22 Б=35 А. По полямъ...; 23 Б=36... бідний...,
24 Б=37 А... дітоньками.

25 Не журися, Семене,

28 Вони поматати,

26 Моїми дітоньками:

29 А я молоденька

27 Ти будешъ робити,

30 Буду пити-гуляти.

(Сборн. Памятн. Нар. Твор. 37—68).

783.

„Бувай же здорова, та дівчино моя,
Не забудь за мене, коли ласка твоя.

„Дзінь-добрий, дівчино, що въ тебе чу-
вати?“

Я въ дорогу виїзжаю,
Та на серці тугу маю“.

Ой дівчина смутна ходить,
Та й до мене не говорить,
Бо иншого має.

— Не вдавайся ти въ дороги,

„Ой чомъ ти, дівчино, зъ разу не казала,
Якъ-есь дорогні подарочки брала“.

Самъ ти бачишь, що вороги

На насъ наступили,
Щобъ насъ розлучили.

— Ой дай мені, мати, золотні ключи,
Най я ёму кину подарками въ очи.

Ой іду я, іду, коня попасаю,

Я въ подаркахъ не ходила,

Чую черезъ люде—дівча заручають.

И я ёго не любила

Нехай заручають,

И любити не буду,

Вони не звінчають,

Бо не ёго буду.

Вона моя буде.

„Ой вьяну я, вьяну, якъ рутвяна квіта,
Безъ тебе, дівчино, що ти баламутка“.

Ой іду я, іду, жену коня прудко.

Допоможи, Боже, до дівчини хутко,

До дівчини молоді,

До розмови солодкої!

Ой приїхавъ же я до нової хати:

Бо не твоя буду.

(Изъ Рукоп. Сборн. Руданскаго).

784.

Измішався камінь изъ травою,
Повінчався старий зъ молодою.
Ой поїхавъ мидий у поле орати,

А ёго мила — у корчму гуляти.
Ой приїхавъ милий изъ поля зарання,
А ёго жъ мила изъ корчми, зъ гуляння,
„Де жъ ти, мила, до пізна ходила,
Що ти мені їсти не зварила?“
— Ой була жъ я у темному лузі,
Та болпть моя головонька дуже.
Та пішовъ милий одъ хати до хати
Своїй милій лікарства шукати.
Та внісь милий дубового сала,
Якъ помазавъ спину, ажъ шкура одстала.
— Що боюся, милий, твоєї наруги,
Що не притулюся плечима й до груби.
Не вспівъ милий на конієх сісти,
А ёго мила кличе ёго їсти;
Не вспівъ милій на порозі стати,
А ёго мила кличе ёго спати.

(Л. Калюшна, Миргородск. у.).

785.

Ой вийду я за ворота,
За ворітьми вишня.
Ходить козакъ, посвистує,
Щобъ дівчина виїшла.
„Вийди, вийди, дівчинонько,
Изъ нової хати,

Порадь мене, серце,
Якъ рідная мати“.
— Ой я жъ тебе, козаченьку,
И раджу и не раджу,
Я съ тобою вечірть стою,
На другого важу.

(Дудари, Каневск. у.)

786.

Ой встань милий, вже день білий, зачало світати,
А я плачу, а я тужу, що та не видати.
Не любила я жодного, хочъ ихъ була сила,
Щобъ я була тебе нігди въ світі не видала.
А теперъ я побачила — ти съ любишъ иншюю,
Щобъ ти таєъ за мною туживъ, якъ я за тобою.
Або нехай виїзжає въ далеки сторони,
Або нехай мі задзвонять въ голосні дзвони.
Нехъ на тебе всі несчастя зъ світа зпаде й зъ неба;

Що я вірне тебе люблю — розстатися треба.

А я скажу на могилі ті слова вилити:

Умираю — не хочеться мій милий любити!

(Волинск. губ.).

787.

Ой дівчина козака любила,
По садочку за ручку водила,
Всі яблочки оборвала,
Козаченька годовала.
Я жь думала що мій буде,
А онъ поїшовъ mezi люде.
Ціловала миловала,
До серденька пригортала:
„Ой козаче, ти отецький синю,
Ой же ти казавъ, по вікъ не покину,
А тепера покидаєшь,
Серцю жалю ти завдаєшь

И своєму, и моему...
Ой ти, козаче, вернися:
Єсть у мене медъ-вино напиїся“.
— Ой не буду вертатися,
Меду-вина впиватися,
Ліпше було не знатися!
Ой у полі криниця безодна,
Тече зъ неї водиця холодна:
Якъ я зхочу, то напиюся!
Кого люблю, обіймуся
И никого не боюся!

(Волинск. губ.).

788.

— Щось мені тяженько, та на серці трудненько
За тобою, мій миленький, що ти не видненько.
„Не буде тяженько, не буде трудненько,
Пріиду я, мое серце, въ неділю раненько“.
Въ неділю раненько, що ще не видненько!
Злізъ зъ коника привітався: „день добрий, серденько!
Де жь ся подівъ рум'янець зъ білого личенька;
Чого ся змінили чорні оченьки?“

— Єсть у мене рум'янець зъ Божія хвали,
Тільки мені чудно-дивно зъ твоєї присяги.
Ти божився, присягався, що я твоя буду,
А я того не забуду, пова жива буду.

(Волинск. губ.).

789.

Сидить собі козаченько, думе-годає;
Самъ zostався на чужині, дружини не має.
Нема въ мене дружиноньки, ні счастья, ні долі;

Самъ zostався на чужині, якъ блина въ полі.
Ходить голубъ коло хати, сивий, волохатий,
Якъ загуде жалібненько — на серцю тяженько!
Ой не ходи, голубоньку, коло моеї хати...
Принеси мій голосочокъ милої до хати!
Ой поїду жъ я до криниці пити води зъ дненьця;
Ой безъ ножа, безъ талірки, не край мого серця!
Ой ти стоїшь, та все зъ иншимъ стиха промовляєшь,
И безъ ножа, безъ талірки мое серце краєшь!

(Волниск. губ.).

790.

„Згадай мене, козаченьку,
Якъ я тебе любила?
Взяла тебе за рученьку,
Взяла тебе за білую,
У садъ-виноградъ водила,
Ягідки рвала,
Я жъ тебе годувала;
Медъ-вино купувала,
Я жъ тобі пиво варила,
Тебе наповала;
Я жъ твого коника мила,
Я жъ твою, серденько,
Воленьку волила,
Білу постіль стлала,
Зъ тобою спать лягала,

Я жъ тобі, серденько,
Всю правду казала“.
Не спавъ нічку,
Не спавъ другуго,
Извивши зъ розум/
Дівчину молодую.
А теперъ осідлаю
Коня вороного
Та й поїду
Изъ двора нового.
Теперъ, дівчино,
Затруби собі въ кулакъ,
Що звівъ зъ розуму
Молоденький козаць.

(Харьковск. губ.)

791.

На добра-нічъ, усімъ на нічъ:
Уже жъ бо я піду спати;
За воротами зеленъ явіръ —
Тамъ я буду та й почувати.
Ой чи яворъ, чи не яворъ,
Чи зелена яворина...
Міжъ усіма дівоньками
Єдна мені та єдна мила.
Ой чи мила, чи не мила,
Такъ мині учинила:

Кличе мати вечеряти —
Вечеронька мені не мила!
— Не дай мені, моя мати,
Ні снідати, ні обідати,
А дай мені, кониченька,
Дівчиноньки та й одвідати.
„Ой дамъ тобі, мій синоньку,
И снідати, и обідати,
Ой дамъ тобі й кониченька
Дівчиноньку та одвідати!

Ой дамь тобі, мій синоньку,
Кониченька ще й найліпшого,
Поїдь, поїдь на Україну,
Чи не знайдешь кого иншого?“
Іде козакъ дорогою,
Коникъ ёму спотикається,

Сидить дівка у віконечка
На вечерю сподівається.
Ой бий коня по голові,
То не буде спотикатися;
Ой не люби дівчиноньки,
То не буде сподіватися.

(Волынск. губ.).

792.

Вийду я на двурь билими ніженьками,
Подивлюсь на дубъ чорними оченьками.
А на дубоньку сивъ голубонько гуде —
А на козака вся неславонька буде;
Чи на козака, чи на коника ёго:
Якъ на коника — кінъ буде одвічати,
Якъ на козака — дівчина буде знати!
— Півники піють, я зъ тобою стою;
На добра-ночь дівчино, на добра-ночь,
Вже я пойду до иншої на ночь.
Прийшовъ я, ставъ роззуватись;
Ніхто не почувъ, якъ старая мати:
„Гріхъ, синоньку, вь неділоньку пити...
Во сирітонька, якъ чорвоная рожа;
Бери, то буде господня гожа!“
— Не хотивъ я, мати, сирітоньки брати;
Хотивъ я, мати, зъ сироти насміяти.
Зачула тее дівчина вь коморі:
„Не стуй, багачу, на сиротиномъ дворі;
Сиротина — вдовина дівчина,
Зхоче напнитись зъ отецького сина“.

(Волынск. губ.).

793.

— Лугімъ иду, коня веду — розвивайся, дуже!
Сватай мене, козаченьку, бо я люблю дуже!
Ой хочь сватай, хочь не сватай, аби прислався.
„Ой я женихався, зъ тебе не сміявся,
Думавъ, думавъ, дівчинонько, що ти моя будешь...
Розсудили, розраяди недобрі люди...“
— Ой піду я, піду, нивою, лучкою,

Та наберу води въ річці та відъ поговору.
Та піду я підъ яблоньку — ажъ листъ опадає;
Жалуй мене, подруженько: женихъ покидає.
„Ой піду жъ я підъ яблоньку — руга зелененька;
Не журися, подруженько, ще ти молоденька;
Хай вінъ тебе покидає — скоро другий буде;
Хай вінъ тебе покидає — инший не розлюбить!“

(Харьковск. губ.).

794.

— Дівчинонько молодая,
Чого ти така,
Якъ земля чорная?
„Мое тіло почорніло,
Чорнішъ гязі стало.
Кого вірне любила—
Все по ёму тужила.
У неділю горювала —
Мало ночки спала...
Два часа ночки пробило,
Я сиділа за цвітами,
Пролила слізами.

За слізами дружка не познала,
Розбестней назвала:
Ти, розбестия дружочокъ!
На кого ти смотришъ;
На кого вповаєшъ?
Що ти мене покидаєшъ,
А собі шукаєшъ?
Коли мене покидаєшъ,
Покинь хліба їсти!
Ой щобъ тобі тяжко-важко
Изъ иншою сісти!“

(Воронежск. губ.).

795.

Ой рано, рано дівчина встала,
Дівчинна встала, личенько вмивала;
Та вмивалася дрібними слізами,
Та втиралася русими косами.
Що взяли хлопця молоді козаки,
Та звязали назадъ білі руки,
Та повели хлопця всюди по ринку,

Засадили хлопця у темну темницю,
У темну темницю, за красну дівницю.
— Охъ ти, дівице, моя зраднице,
Зрадила мене молодого:
Украдено въ мене коня вороного,
И повода зъ зеленого шовку,
Охъ бідний я козаць ахтирського повку.

796.

Іде козаць дорогою підковками креше,
За нимъ, за нимъ дівчинонька русу косу чеше.
— Ой перестань, возаченьку, въ підківки кресати,
Нехай же я перестану косоньку чесати!
Ой на воді два лебеді — обидва біленькі;

А въ дівчини два козаки — обидва миленькі!
Едень білий, едень білий; а другий біліший,
Ой на воді два лебеді — крилечками б'ються;
Едень козаць любий, милий, а другий милійшій!
До дівчини два козаки черезъ люде шлються.
„Хочъ ви шліться, хочъ не шліться — не ваша я буду;
Зъ однимъ стану на рушничку — о другімъ забуду!“

(Волянск. губ.).

797.

Тихо, тихо Дунай воду несе,
А ще тихше дівча косу чеше.
Що начеше на Дунай пускає.
— Пливи, косо, тимъ Дунаємъ просто.
Задай тугу зеленому лугу,
Задай жалю зеленому гаю;
А въ тимъ гаю яворъ зелененький;
Підъ яворомъ коникъ вороненький,
На конику козаць молоденький,
Сидить собі и въ скрипочку грає,
Струна струні вірне розмовляє:

„Нема краю синёму Дунаю;
Нема впину вдовиному сину,
Звівъ зъ розума молоду дівчину.
Ой извівши, на коника сівши:
— Ой ти, дівчино, заставайсь здорова:
Я кавалірь, а ти уже вдова;
Я кавалірь, то пришиють вбітку —
Тобі, дівчино, наложать намітку.
Я кавалірь, то мині віночокъ —
А тобі, дівчино, наложать рубочокъ!“

(Волянск. губ.).

798.

А.

— Зелененький мій барвиночокъ,
Чомъ не рано цвітешь?
Ти жъ мій милий чорнобривий
Не по правді живешъ,
Прийде вечеръ — до иншої ідешъ,
Мимо мій двіръ, мимо моїхъ віконъ
До иншої йдешъ,
А до мене стиха голосъ подаешъ.
„Пересади, моя миленькая,
Вишеньками двіръ,

Щобъ я не заносивъ, щобъ не за-
ходивъ
Мій голосокъ у твій теремокъ!“
— Уже жъ я садила, уже й поливала
Та не принялись;
Кого я любила, кого я кохала —
Не ставъ зъ мною житъ.
Прийшло время роставатися —
Слізеньками умиватися...

(Харьковск. губ.).

Б.

— Ой ти, муї милий, голубонько сивий,
Не по правді живешъ:
Мимо муї дворъ, мимо воротечка,

Та до иншої йдешъ...
До иншої йдучи, тамъ медъ й вино п'єшъ,
А мені, молоденькій, моєму серденьку
Да жалю завдаєшъ.
Я садъ садила, садъ поливала,
Не принявся весєль...
Кого я любила, кого вірне кохала —
Не судивъ мені Богъ!
Я садъ садила, садомъ-виноградомъ
Надукола увесь двуръ,
Ой щобъ не зайшовъ, щобъ не завернувъ
До тебе голось муй.

799.

— Ой ти, Кармелюкъ, по світу ходишъ, Нарвемо грушокъ повенъ квартируокъ;
Не єдну дівчину изъ ума зводишъ, Сядемо собі підъ яблонею,
Не єдну дівчину, не єдну вдову Будемо пити медъ зъ горілкою,
Білолицю, рум'яну, ще й чорноброву. Будемо пити, будемъ співати.
„Ой ти, дівчино, ти чорная, Прийде чорная — підємъ гуляти.
Ой десь ти мене причаровала, Скажи, дівчино, якъ тебе звати,
Ой десь ти мені принаду дала?“ Щобъ я потрапивъ до твоей хати?—
— Бодай ти такъ знавъ зъ сіней „А мене звати Магдаленою,
до хати, А моя хата надъ долиною;
А якъ я знаю, чимъ чаровати. А моя хата липками пита:
Ой въ мене чари — оченькі вари; Прийди, Кармелюкъ, хочъ буду бита.
А въ мене отрута — въ городі рута. Хочъ буду бита — знаю за кого:
Пішовъ Кармелюкъ до куми въ гості, Пристало серденько мое до твого!“
Покинувъ плаття въ лісі на мості. — Ой самъ я дався зъ світа згубити,
„Ой кумцю, кумцю, посвоімося, Що я искававъ кумі світити.
Та й горілочки, та й нап'ємося!“ Сама жъ ти дала до двора знати,
— Ой раду-раду, ходімъ до саду; Щобъ мене вбили у твоей хаті!

(Волынск. губ.).

800.

Ой журавель та у гуслі гра, Слизоньками хлипле.
Журавочка дибле; — Не плачь, дівко, не плачь, красна,
Молодъ козаць горілку п'є — Така твоя доленька безчастна!
Шинкарочка силе; Не плачь, дівка чорноброва!
Стоить дівка край порога — Така твоя дола:

Полюбила козаченька,
По місяцю стоя.
А тимъ боці за рікою
Козакъ сіно косить,
На сімъ боці на березку
Дівчина голосить,
Вона свого козаченька
Вечерати просять:

„Прийди, прийди, козаченьку,
До мене вечеряти;
Якъ не прийдешь вечеряти —
Прийди обідати;
Якъ не прийдешь обідати,
Прийди поснідати;
Якъ не прийдешь поснідати —
Прийди одвідати“.

(Харьковск. губ.).

801.

Ой у лісі кльинъ-дерево ружно:
Ходить козакъ до дівчини позно.
— Ой не ходи, козаче, до мене:
Буде слава на тебе й на мене.
„Я не слави о вікъ не боюся:
Кого люблю — стану обоймуся!“
Удивонька дочку свою біла:
— Де ти, доню, вінчикъ загубила?
„За річкою полотно білила,
Тамъ я, мамцю, вінчикъ загубила“.
— Суди, Боже, неділі діждати:
Будемъ, доню, громаду збирати!

„Шкода, мамцю, людей турбовати;
Волю, мамцю, всю правду сказати:
По-підъ гаємъ, гаємъ зелененькимъ,
Іхавъ козакъ гожий, молоденький;
Изнявъ зъ мене вінець рутяненький!
Покотивъ вінчикъ по-надъ берегами,
Оставайся, дівчино, зъ ворогами.
Покотивъ вінчикъ по-надъ водою:
Оставайся, дівчино, изъ бідю!“
— Ой щобъ той козакъ наклавъ го-
ловою,
Що изъ дівки зробивъ удову!

(Волинск. губ.).

802 *).

У тихому броду — тамъ пье голубъ воду;
Тамъ пье голубъ воду — голубка буркоче:
— Либонъ мене мій миленький покинути хоче.
Коли хочешъ покинути — покинь хліба їсти;
О щобъ тобі тяжко-важко изъ иншою сісти!
Коли хочешъ покинути — покинь води пити!
О щобъ тобі тяжко-важко изъ иншою жити!

(Полтавск. губ.).

*) Пієсни отъ 786 до 802 заимствованы изъ Собран. Н. И. Костомарова.

Ч А Р И.

803.

А.

1 Ой на морі, на морі	24 Шукай корінь розмаю.
2 Гулявъ козаць до волі;	25 Ще до гаю не дійшла
3 Ой гуляє, гуляє,	26 Розмай-зілечко знайшла;
4 На молодцівъ гукає:	27 Полоскала на річці,
5 — Ой ви хлопці, молодці,	28 Приставляла въ горільці,
6 Наказайте дівоньці,	29 Полоскала на меду,
7 Нехай мене не любить,	30 Примовляла до ладу,
8 Літь своїхъ не губить.	31 Присунула до жару,
9 Бо я парень убогий:	32 Козакові до жалю.
10 Сімъ сотъ волівъ въ оборі,	33 „Кипи, кипи, корінець,
11 Яловика безъ ліка...	34 Поки прийде молодець“.
12 Гуляй, дівко, до віка.	35 Ще корінець не вкшпівъ,
13 Дівка тее зачула,	36 Вже молодець прилетівъ.
14 Изъ улиці махнула,	37 „А що жъ тебе принесло,
15 А прибїгла до воріть,	38 Чи кінъ, чи весло?“
16 Ухватила за живіть;	39 — Принісь мене сивий кінъ
17 Прибїгла до тину,	40 А до тебе на спокій“.
18 Ухватила за спину:	41 „А чого жъ ти прилетівъ,
19 „Ой Боже мій, Боже мій.	42 Коли любить не хотівъ?“
20 Славний парень, та не мій.	43 — Якъ до тебе не літатъ,
21 Що жъ я буду робити,	44 Коли вмієшъ чаровать.
22 Що не хоче любити?“	45 „Які жъ бо въ мене чароньки?
23 — Біжи, дівко, до гаю,	46 Хиба чорни брівоньки“.
- (Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Ой по річці, по річці
 2 Та плавали молодці.
 3 Б=5 А... молодці..., 4 Б=6 А. (2)

- 5 Що въ червоний стрічечці;
6 Б=7 А... та й не жде,
7 Нехай вона заміжъ иде,
8 Б=9 А... молодий,
9 Та ще къ тому убогий:
10 Сорокъ тисячъ дойняку,
11 Яловнику безъ ліку.
12 Б=13 А, Скоро дівка..., 13 Б=14 А... майнула. 14 Б=15 А, 15
Б=16 А,
16 Ой матінко, матінко,
17 Б=21 А... будемо..., 18 Б=22 А? 19 Б=23 А... дівко..., 20 Б=
24 А, Та викопай... 21 Б=25 А, 22 Б=26 А;
23 Накопала коріння
24 Съ-підъ білого каміння;
25 Б=27 А, 26 Б=28 А, Приправляла...,
27 Поставила до печи:
28 Біжить милий безъ речі.
(Новицкій).

В.

- 1 По тімъ боці Дунаю,
2 Недалеко відъ краю,
3 Ой тамъ чабанъ вівці пасъ,
4 До молодцівъ промовлявъ:
5 В=5 А, 6 В=6 А, Перекажить...,
7 Що въ шовковій сорочці:
8 В=7 А... ждає,
9 Най ся вона віддає.
10 Б=9 А... чабанъ..., 11 Б=10 А... паръ...
12 Стадо коней на полі.
13 В=19 А, 14 В=20 А. Гожий чабанъ...! 15 В=21 А... тутъ, мамцю...,
16 В=22 А. 17 В=19 Б, 18 В=24 А, Копай зілля...
19 — Я коренцівъ не знаю, 22 Викопала но іденъ;
20 Хиба людей спитаю. 23 Покопала до смерку,
21 Копала цілий день, 24 Викопала безъ ліку.
25 В=27 А, 26 В=28 А, Мочпла...
27 Варила въ молоці,
28 Все то для молодцівъ.

29 В=35 А, А ще корень..., 30 В=36 А... чабанъ.. 31 В=37 А, 32 В=38 А, Чи човень...? 33 В=39 А,

34 Бо ти моя, а я твій.

(Изъ Рукоп. Сборн. Руданскаго).

Г.

1 Вівчаръ вівці туряє,

2 Г=4 А... киває. 3 Г=5 А, 4 Г=6 А; 5 Г=5 Б... плахтовьці. 6 Г=13 А, А дівочка..., 7 Г=14 А... мигнула, 8 Г=15 А, Не добігла...

9 Заболіла голова;

10 Не добігла до хати —

11 Стала сильно плакати:

12 „Ой матусю, матусю,

13 Г=17 В, 14 Г=22 А... переставъ...? 15 Г=23 А... доню..., 16 Г=18 В. 17 Г=19 В... розмаю..., 18 Г=23 Б, Накопаю..., 19 Г=24 А. 20 Г=29 В, 21 Г=36 А... парень...

22 — Ой дівчино, дівочко,

25 Що зъ инчими гуляю;

23 Яке варить зілячко?

26 Таке варю, що чую,

24 „Таке варю, що знаю,

27 Що зъ инчими ночую“.

28 Г=27 А, 29 Г=28 А; 30 Г=29 А... на лёду, 31 Г=28 А... на меду.

(Новицкій).

Д.

1 Ой на горі, на горі,

2 Д=1 Г, 3 Д=4 А; 4 Д=3 Б,

5 Ой нате вамъ по вівці,

6 Д=6 А, 7 Д=5 Г... въ чирчатий..., 8 Д=7 Б... не гуде,

9 И слізъ своїхъ на губе,

10 Д=9 А... вівчаръ..., 11 Д=10 А... овець у полі,

12 А тисяча у домі.

13 Д=6 Г, Якъ..., 14 Д=14 А, 15 Д=10 Г... до двора, 16 Д=9 Г; 17 Д=8 Г, 18 Д=19 А, 19 Д=20 А, Що хороший... 20 Д=17 Б, 21 Д=22 А, Перестає... 22 Д=15 Г, 23 Д=16 Г. 24 Д=17 Г, 25 Д=20 В. 26 Д=23 Б, 27 Д=24 В. 28. Д=27 А, Та й намила..., 29 Д=26 В;

30 Та й намила на лёду,

31 Д=29 А, Наварила...

(Новицкій).

Е.

1 По-підъ лугомъ вода йде,
2 А на лузі немає,

3 Е=3 А, Тамъ молодчикъ..., 4 Е=4 А... пастушківъ...: 5 Е=5 А...
пастушки..., 6 Е=6 Д, 7 Е=7 В... льняний...,

8 А въ плахотці синатці.

9 Е=7 А, 10 Е=8 А. 11 Е=9 А, 12 Е=10 А... на лузі,

13 А шестерикъ у плузі,

14 Е=10 Б, А сто овець..., 15 Е=11 А. 16 Е=13 А, 17 Е=14 А. 18
Е=15 А. Якъ..., 19 Е=16 А, Вхопилася... 20 Е=19 А, 21 Е=20 А, Хо-
рошъ... 22 Е=15 А... мати..., 23 Е=22 А... покинувъ... 24 Е=15 Г, 25
Е=24 А... зілля... 26 Е=25 А, 27 Е=26 А. 28 Е=27 А... у броду, 29
Е=29 А, Приправляла у..., 30 Е=27 А... въ лотоці, 31 Е=26 Б.

32 Ой ще зілля не кипить,

33 А вже милий копотить.

(Новицкій).

Ж.

1 Коло млина, млина

2 Тамъ дівчина ходила,

3 Ножемъ зілля копала,

4 Матінки ся питала:

5 „Котре, мати, копати,

6 И якъ ёго справляти?“

7 — Копай, доню, корінці,

8 Мачай, доню, въ горільці.

9 Ж=29 В, 10 Ж=36 А... хлопець... 11 Ж=37 А, 12 Ж=32 В? 13
Ж=39 А, 14 Ж=40 А, До дівчини...

15 До дівчини-душки

16 На біли подушки.

(Изъ Рус. Сборн. Руданскаго).

804.

Не видно твєї хати, тільки видно душу (?),
Туди мою пориває, що вечора душу.
По тімъ боці вогонь горить, по тімъ боці видно,
Тамъ мого миленького будиночки видно.
Черезъ тні будиночки орель воду носить,
А матуся свого сина вечеряти просить.
„Ой вечеряй, моя ненько, коли наварила,
А я піду на той бічочъ, де дівчина моя мила.

Ой ти, дівчино моя, що ти наробила:
Кличе мати вечеряти — вечери не мила.
Чи ти мені зілля дала у горільці спити,
Що я тебе такъ узявся вірненько любити?“
— Ой я жъ тобі, мій миленький, зілля не давала,
Слідокъ брала, къ серцю клала, що вірно кохала.
Єсть у мене таке зілля біля перелазу,
Якъ дамъ тобі напиться, полюбишъ одъ разу;
Єсть у мене таке зілля близько коло річки,
Якъ дамъ тобі напиться, підешъ темной нічки.

(Новицькій).

805. .

Ой у полі конопельки, верхи зелененьки;
Милій милу покидає — вороги раденьки.
Не то счастья, не то доля, де багати люде,
Де любляться да беруться — імъ счастья не (?) буде.
Ой хоргуно зрадливая, що жъ ти виробляєшъ,
Дала серцю зазнатися, зъ милимъ розлучаєшъ.
Єсть у мене таке зілля вище перелазу,
Якъ дамъ тобі напиться, полюбишъ одъ разу.
— Буду пити черезъ чуру и кроплі не впущу,
Тоді я тебе забуду, якъ очи заплющу.

(Изъ Рув. Сборн. Кулиша).

806.

А.

1 Ой у лісі, при дорозі	11 Циганочка-вороженька
2 Цигани стояли;	12 Волю учинила:
3 А межъ тими циганами	13 Сивому коникові
4 Циганка ворушка;	14 Гриву устригла.—
5 А до теі циганочки	15 Бодай тебе, дівчинонько.
6 Битая доружка.	16 Вся семъя любила!
7 „Циганочко-вороженько,	17 — Коню муй, коню,
8 Учини мні волю,	18 Золотая грива,
9 Чи не стане дівчинонька	19 Біжи, муй коню,
10 До шлюбу зо мною?“	20 Де моя мила.

(Сбор. Памят. Нар. Творч. стр. 134—135).

Б.

- 1 Да туманъ яромъ, туманъ яромъ —
- 2 Морозъ долиною.
- 3 Охъ не по правді, да козаченьку,
- 4 Живешъ зъ дівчиною.
- 5 Охъ по тімъ боці, да у толоці

6 Б=2 А... гуляли, 7 Б=3 А, 8 Б=4 А; 9 Б=5 А, Охъ..., 10 Б=6 А, Втоптана... 11 Б=7 А... воріжечко, 12 Б=8 А... мою...

- 13 Очаруй ти козаченька,
- 14 Щобъ вінъ живъ зо мною.
- 15 Увірвала да съ коня грива,
- 16 Дівчину курила

17 Б=15 А, 18 Б=16 А... челядь...

(Дударі, Каневск. у.)

В.

- 1 Пудъ гаємъ зелененькимъ
- 2 В=6 А, Убита...,
- 3 А тею дорожкою
- 4 Ишли цигани,
- 5 В=3 А, 6 В=4 А. 7 В=5 А, 8 В=6 А, Вторая...

- 9 А тею дорожкою,
- 10 Дівчинонька ходила,
- 11 И теі циганочки
- 12 Хорошенько просила:
- 13 „Моя ти циганочко,

14 В=8 А... тую...: 15 В=13 Б, Причаруй... 16 В=14 Б, На віки...

- 17 Молоденький козаченько,
- 18 Такъ якъ рибонька, вьється,
- 19 Молодая дівчинонька
- 20 Съ козаченька сміється.

(Сборн. Пам'ят. Нар. Твор. стр. 23—24).

Г.

- 1 Г=5 Б, На..., 2 Г=2 А; 3 Г=3 А, Меже..., 4 Г=4 А:
- 5 Тамъ дівчина воду носить,
- 6 Циганочки просять:

Пшла мати изъ дочкою
Отрути копати...
— Буде жъ тобі, вразий сину,
Изъ нашої хати!
Будешъ сохнуть, будешъ чохнуть,
Смертоньки бажати;

Будешъ въ моєй матусеньки
Водиці прохати:
— Ой дай мені, моя мати,
Холодної води, —
Да вже жъ мені зъ твої доньки
Згнушатися годі!
(Изъ Рук. Сборн. Кулища).

811.

Ой Василю, Василечку,
Ти коника маєшъ,
Ведешъ коня на степочокъ,
Съ конємъ розмовляєшъ.
Годі жъ тобі, Василечку,
Съ конемъ розмовляти,
Годі (треба) тобі, молодому,
Дівчини шукати.
Ой вийду я за ворота —
Гуляю, гуляю;
Кличе мати вечеряти —
Вилаю, вилаю.
„Вечеряй же, моя мати,
Коли наварила,
А я піду вечеряти,
Де дівчина мила.
Чи чуєшъ ти, мила,
Що ти мені мила?
Чи ти мені, моя мила,
Отакъ наробила:
Кличе мати вечеряти, —
Вечеря не мила.“
— Я жъ тобі, миленькій,
Такъ наробила:
Де не ходишъ, що не робишъ, —
Робота не мила.

Я съ-підъ тебе землю брала,
До серденька клала;
Землі брала къ сердцю клала —
Тебе чарувала.
„Бодай же ти, моя мила,
Більше не дождала,
Якъ ти мене, молодого,
Та й причарувала.
Бодай же ти, дівчинонько,
Тоді замужъ вийшла,
Якъ на битий дороженці
Рута м'ята зійшла“.
— Бодай же ти, возаченьку,
Тоді оженився,
Якъ у полі, на камені
Кувиль уродився.
Дівчинонька догадалась —
Дорожку скопала, (2)
Руту посіяла.
Дощикъ пошовъ, рута зійшла, —
Дівка замужъ вийшла.
А у млині на кампні
Кувиль не вродився;
Козакъ старий, якъ собака,
А ще не женився.
(Изъ Рукон. Сборн. Кулища).

812 *).

Ой летіла чорна галка надъ водою —
— Накажи ти мому роду, що я сиротою.

*) Пісні отъ 812 до 814 записані Н. Я. Костомаровимъ.

Сиротою невеликою недавно' zostався,
Через ту молоду дівчину, що я величався.
Величався, не сміявся, думавъ — моя буде,
Розрали добрі люде, дівчини не буде!
Ото жъ моя молода дівчина, якъ голубка гуде!
„Нехай гуде, нехай гуде — вона нагудеться;
Якъ уловимъ приборкаємъ — вона скаменеться!“
По тімъ боці на голоці козаць сіно косить;
Їму ненька старенькая вечеряти носить.
„Ходи, синку, вечеряти, що я наварила!“
— Теперъ мині, моя мати, вечера не мила! —
„А то тобі, мій синочку, дівчина наробила:
Брала пісокъ зъ-щідъ білихъ ногъ, та вичаровала;
Брала воду зъ зеленого броду, тебе наповала!
— Чаруй, чаруй, молода дівчино, коли довелося,
Коли твое біле личко зъ моімъ понялося!“
(Полтавск. губ.).

813.

Що въ неділю сонце сходить, пізенько заходить;
Где дівчину козаць любить, туди гулять ходить.
Сушивъ, в'язивъ дівчиноньку, якъ вітеръ билину;
„Ой хто жъ мене та пригорне, бядну сиротину!
Не пригорне отець-мати, ні жодна родина,
Хиба мене той пригорне, кому любя, мила!“
Сидить сокуль на дубочку, схиливъ головочку;
Кличе мати свого сина зъ корчми до домоньку.
„Ой ти пропъешъ, прогайнуешъ усю худобоньку!“
— Хоть я пропъю, прогайную — свою, не чужую;
Таки въ собі дівчиноньку собі підмовлюю!
Не погожа въ ставу вода, піду до криниці —
Не любая дівчинонька, піду до вдовиці;
А въ вдовиці дві світлиці, гарні вечерниці:
Стоять чари зав'язані въ горшку на полиці.
Чаруй мати, чаруй мати, аби не лежати:
Вродливую дочку маешъ, позволь еі взяти.
„Пожалься Боже! мій зятеньку, хорошего слова:
Моя дочка ледащиця — не ночує дома,
Моя дочка ледащиця — не хоче робити,

А якъ прийде неділенька, иде въ корчму шити“.

— Есть у мене нагаечка зъ кінця дротомъ шита:

Буде твоя вража дочка на день тричи бита!

(Волынск. губ.).

814.

Василино! Василино! любая дитино!

Якъ ти ідешъ сивимъ конемъ — дивитися мило!

Ой кінъ біжить — земля дрожить, дороженьку чуе...

Ой Богъ знає, Богъ відає, де Василь ночує.

Ой ночує Василина въ полі при долині,

Прив'язавши кониченька къ червоній калині.

Заковала зозуленька въ лузі въ очереті —

Кличе мила Василену къ собі вечеряти.

— Якъ не прийдешь вечеряти, прийди обідати.

Якъ не прийдешь обідати, прийди одвідати; —

Якъ не прийдешь одвідати, неславонька буде;

Ой утонешъ на березі, що й води не буде!

Ой утонує Василина тільки хустка плавле;

Ходить дівчи по бережку білі ручки ламле.

— Не жаль міні хустинички, що єї рубила,

А жаль міні Василина, що вірне любила.

Не жаль міні хустиночки, що я вишпвала,

А жаль міні Василина, що я сподобала!

У Б І Й С Т В О .

815.

— Ой піди, сину, на ярмарокъ пішки, Зв'язи жінки и рученьки й ніжки.
Купи, сину, нагаечку й віжки, „Ой, мати жъ моя, порадице въ хаті,-
Та поглядай на чорну хмару, Порадила, якъ жінку карати,
Зроби жінку, якъ синю бумагу. Порадь мене де її ховати?“
Ой пішла мила постіль білу слати. — Ой зірви, сину, въ коморі мостину,-
Постіль стеле, плаче и ридає, Та поховай чужую дитину.
До постели стиха промовляє: „Ой не можна, мати,
„Послідній разъ та я тебе слала, Мостини зірвати;
Послідній разъ я на тобі спала“. Треба, мати, коника сідлати,
— Возьми жъ, сину, нагаечку й віжки, Та поїхать панові свазати“.

(Д. Колюшна, Миргородск. у.)-

816.

На дубовімъ мості, тамъ Галя стояла,
Тамъ Галя стояла, воду набірала,
Воду набірала, Марка намовляла:
„Ой, Марку жъ мій, Марку, щось маю казати:
Мандруй зо мною, молодю.
Помандруємъ пішки
Темненької нічки“.
Мандрували поле,
Мандрували друге,
А на третімъ полі стали спочивати,
Стали спочивати, ставъ дощикъ накрapati;
Ставъ дощикъ крапати, ставъ Марко дримати.
„Ой, Марку жъ мій, Марку, не дримай зо мною,-
Наготуй шабельку та й водій зо мною“.
Молодая Галя Марка звоювала,
Марка звоювала, коня відобрала,
Коня відобрала, сіла поїхала,

Сіла поїхала а вчистее поле.
Приїздить Галя підъ новні ворота,
Тамъ Маркова мати краща злота.
„Молодая Галя, щось маю казати:
Чи не видко Марка коло моїй хати?“
— Ой цять, мати, не плачь, не журпся,
А вже жь твій Марко въ полі оженився.
А взявъ собі панну паняночку —
Въ полі могилочку.

(Ушицкій у. и Новицкій).

817.

Ой повій, вітроньку,
Зъ гори та въ долину,
Зъ того краю,
Де милую маю.
И вітеръ не віе,
Жито половіе,
У садочку травка зеленіе.
По садочку хожу,
Кониченька вожу,
Зъ кониченькомъ тихо розмовляю:
— Ой коню жь мій, коню,
Коню вороненький!
Ти самъ знаєшъ,
Козакъ молоденький
Чи листи писати,
Чи коня сідлати,
Чи самому їхать одвідати?
Якъ приїхавъ милий
До милої въ гості,

А въ милої увесь двіръ на помості.
„Для кого жь ти, мила,
Цей двіръ вимостила?“
— За для того, що вірно любила.
„Для кого жь ти, мила,
Цей двіръ будовала?“
— За для того, що вірно кохала.
Узявъ милий милу
За 'біліи руку,
Повівъ милу до бистрої річки;
Узявъ милий милу,
За біліи боки,
Та й укинувъ у Дунай глибокий.
— Чи я не хороша,
Чи я не удала,
А чи моя доля безталанна?
Чи я не хороша,
Чи я не прекрасна,
А чи моя доленька безетчасна?
(Новицкій).

818.

Ой у Луцку въ славнімъ місті вапелія грає,
Молодая Бондарівна цілу нічь гуляє.
Бувъ на той часъ панъ Канєвский въ Луцку на охоті,
Довідався о ладности и о її цноті.
Бувъ цікавий панъ Канєвський Бондарівну знати;
Взявъ зъ собою трохъ гусарувъ — пішовъ виглядати.

Ой гуляє Бондарівна до заходу сонця,
Ой дивиться пань Канівський, сидючи вь віконця.
Ой якъ крикне пань Канівський: „давайте сидельце!
Бо гуляє Бондарівна — болить мое сарце!“
Скоро прийшовъ до корчомки, добри-дань всімъ давъ,
А обжавни Бондарівну, та й поцлювавъ.
„Якъ ся маєшъ, Бондарівно, нехъ тя буду знати,
Сподобалась мені, панно, підешъ зъ мною спати“.
Злякалася Бондарівна! „що мі тутъ діяти?“
А стоячи, мислить собі, где би утікати?
Ой сказали міщаночки и старіі люде:
„Втікай, втікай, Бондарівно, лихо тобі буде!“
Утікала Бондарівна промежі домами,
А за нею три козаки зъ голими шаблями;
Утікала Бондарівна промежі лотоки;
Уловили Бондарівну подъ біліи боки.
Изловили Бондарівну на новому мосту:
Сама красна, ченурна, хорошого зросту.
Узявъ єі старій жовнірь за білую руку,
Припроводивъ Канівському на велику муку.
Ой привели Бондарівну предъ новіі палати,
Ой тамъ вазавъ пань Канівський у скрипчоку грати!
Посадили Бондарівну на золотімъ креслі.
„Кадукъ паривъ твою матіръ! прийшлакъ міні зъ мнелі!
Ой чи волишъ, Бондарівно, меду-вина пити,
Ой чи волишъ, Бондарівно, вь сирій землі гнити?“
— Ой волю жъ я десять рази вь сирій землі гнити,
Ніжъ зъ тобою, мій паночку, та медъ-вино пити!
Якъ ударивъ пань Канівський мимо єі уха,
Заразъ стала Бондарівна и німа и глуха!
Ой упала Бондарівна близко перелазу—
Забивъ, забивъ пань Канівський зъ рушниці одъ разу!
А вь нашої Бондарівни завлікані плічки—
Куди несли Бондарівну — кровавіі річки.
А вь нашої Бондарівни квартирушъ зъ мережки —
Куди несли Бондарівну — кровавіі стежки.
Ой привезли Бондарівну до новоі хати,
Положили на лавоньці, стали убірати.
Ой поплели Бондарівні віночокъ зъ барвінку,
Тагъ убрали Бондарівну, якъ до шлюбу дівку.

Ой приїхавъ панъ Канѣвський на нове подвір'я,
Питається у сусіди, чи тутъ Бондарівна?
Ой и прийшовъ панъ Канѣвський до нової хати,
Та заломавъ білі руки, ставъ собі думати.
„Ой ти жъ, моя Бондарівно!... яка жъ бо ти гожа!
Ой якъ же ти процвітаєшъ, якъ въ городі рожа!
Ой ти жъ, моя Бондарівно!... яка жъ бо ти біла!
Ой якъ же ти процвітаєшъ, якъ съ саду ледія!“
Ой й казавъ панъ Канѣвський дерниць накупити,
Молодої Бондарівні домовину збити;
Ой же казавъ панъ Канѣвський китайки набрати,
Молодої Бондарівні домовину вбрати;
Ой же казавъ панъ Канѣвський ще й слепець слеповати,
Молоду Бондарівну гарно поховати;
Ой то казавъ панъ Канѣвський музики наняти,
Молодої Бондарівни до гробу заграти.
Якъ зачали Бондарівну у гробъ онускати,
Ой то казавъ панъ Канѣвський що жалібнішъ грати!
Ой викинувъ панъ Канѣвський на столъ сто червонихъ:
„Ото тобі, Бондарівно, за чорні брови!
Покинь, покинь, старий Бондарь, по дочці плажати;
Покинь відеръ набивати — будемъ пановати!“
Ой стугнувся старий Бондарь объ стілъ головою:
— Наложила, моя доню, за всіхъ головою!
(Изъ Рукоп. Сборн. Н. И. Костомарова).

О Т Р А В А.

819.

Сточу меду, голосъ веду, дуже розвивайся.
 Ти, козаченьку, на мої чорни брови не сподівайся.
 Якъ будешъ на мої брови сподівати,
 То не будешъ своєю смертю умірати.
 Дала дівчинонька, козакові, коханъ-зілля спити,
 Щобъ ёму молодому на світі не жити.
 Померъ козаць, тиха ёго мова.
 Козака несуть, коня ведуть и исную зброю,
 Викопали козаченьку глибокую яму,
 Викопали козаченьку високу могилу,
 Посадили червону калину,
 Щобъ зозуля літала и рано ковала.
 Померъ козаць черезъ дівчину, що всі люде знали.
 (Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

820.

А.

- 1 Не ходи, Грицю, на вечерниці,
- 2 Бо на вечернияхъ тамъ всі чарівниці.
- 3 Котра дівчина чорнобривая,
- 4 То чарівниця справедлива.
- 5 Въ неділю рано зілля копала,
- 6 Въ понеділокъ рано зілля полоскала,
- 7 Въ вівторокъ рано зілля варила,
- 8 Въ середу рано Гриця струїла,
- 9 Прийшовъ четвергъ — вже Гриць померъ,
- 10 Прийшла п'ятниця — поховали Гриця,
- 11 Въ суботу рано мати дочку біла:
- 12 „На що ти, суко, Гриця струїла?“
- 13 — Охъ мати, мати, жаль ваги не має,

- 14 Нехай Грицюнѣ насъ двоохъ не кохае.
- 15 Нехай кохае мене одну,
- 16 Чарівниченьку справедливую,
- 17 Нехай не буде ні їй, ні мені,
- 18 Найся Гриць наість сирої землі.
- 19 Охъ узнала жъ тее Грицѣва мати,
- 20 Пішла до Гриця ажъ на грїбъ питати:
- 21 „Охъ ти, Грицю, ти, мій синочку,
- 22 Скажи, Грицюню, а всю правдочку“.
- 23 — Котра дівчина все въ переді скаче,
- 24 На тую завше мое серце плаче.
- 25 То жъ тобі, Грицюню, то жъ тобі заплача,
- 26 Штири дошки, сажень землі, ще й темная хата.
- 27 Охъ пішла дівчина ажъ до ёго гробу:
- 28 „Жаль мені, Грицюню, жаль мені по тобі“.
- 29 — Оступись, дівчино, зъ моєї могили,
- 30 Бо тутъ я лежу съ твоєї причини.

(Ушицкій уѣздъ).

В.

- 1 Ой чи ти не знаєшъ де я мішкаю?
- 2 Моя хаточка зъ самого краю,
- 3 Зъ самого краю, коло кирниці.
- 4 В=1 А, 5 В=2 А. 6 В=3 А, 7 В=4 А. 8 В=5 А, 9 В=6 А...
варила, 10 В=8 А. 11 В=9 А, 12 В=10 А... вже ховають...
- 13 Вдарили дзвони всі вразъ въ годині,
- 14 Охъ дали знати Грицѣвий родині.
- 15 Плаче родина, плакали люде,
- 16 Заплаче дівчина, де яка буде.
- 17 В=11 А. Охъ въ неділю...: 18 В=12 А... суко-доню,...? 19 В=13 А,
20 В=14 А. Найся Грпць у..., 21 В=17 А, 22 В=18 А.

(Ушицкій уѣздъ).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 А. 3 В=3 А, 4 В=4 А. 5 В=5 А, 6 В=6 А,
7 В=7 А, 8 В=8 А. 9 В=9 А, 10 В=10 А. 11 В=11 А. Прийшла субо-
та..., 12 В=12 А? 13 В=13 А,

14 Нехай Гриць знае, явъ ся вдвохъ кохае.

(Ушицкій уѣздъ).

Г.

1 „Ой ти, Грицю, дорогий кришталю!

2 Чи ти не знаєшъ, де я мішкаю?

3 Моя хатина близько криниці,

4 Прийди до мене на вечериці!“

5 и 6 Г=1 и 2 А.

7 Солому палать, и зілля варять,

8 Тебе, Грицюню, здоровья збавлять.

9 Всі молодиці кохали Гриця;

10 Одна дівчина дуже кохала,

11 Гриця кохала та й ревновала.

12, 13, 14 и 15 Г=3, 4, 5 и 6 А. 16 Г=7 А. Пришовъ..., 17 Г=8 А.

Прийшла.

18 — Чого ти, Грицю, такий смутний ходишъ?

19 Чомъ ти до мене, Грицю, не говоришъ?

20 „Ой я маю зъ тобою говорити,

21 Кого я люблю, не могу забути“.

22 Гриць розгорівся, Гриць розболівся

23 и 24 Г=9 и 10 А.

25 Сховали Гриця близько границі

26 Плакали за нимъ всі молодиці,

27 И дівки білі руки ламали,

28 Якъ молодого Гриця ховали,

29 И клопці Гриця всі жалували,

30 Чорнобривую всі проклинали,

31 Нема п не буде другого Гриця

32 Що вигнала зъ світу чаровниця!

33, 34, 35 и 36 Г=11, 12, 13 и 14 А; 34 и 35 Г=17 и 18 А.

36 Я зъ біла світа Гриця згубила,

37 Зъ світа згубила, що дуже любила.

38 — Отъ тобі, Грицю, така заплаца,

39 Зъ чотирѣхъ дощовѣ темная хата!

40 Пішла милая зъ милимъ до гробу

41 „Ой, милий, милий — жаль мені по тобі,

42 Що ти такъ лежишъ въ сімъ глибокімъ гробі“.

43 Обізвася, милий, зъ глибокой долини

44 Жавкими словами до своєї дівчини:

45 — Ой віди зъ моєї могили,

46 Бо я тутъ лежу зъ твоєї причини.

(Изъ Рукоп. Сборн. Н. И. Костомарова).

821.

Світи, світи, місяць,
И ти, ясна зора.
Прибуди, прибуди, мій молодчикъ,
У гості до мене.
Зъ вечора удалий молодчикъ все пивъ и гулявъ,
А въ півночи удалий молодчикъ Богу душу давъ.
А у неділю въ обідню годину везуть хоронить,
За нимъ иде отець, ненька розбивається,
Стоить шельма на новихъ воротахъ — насміхається:
„Було жъ тобі, удаль-молодчикъ, въ гості не ходить,
Було тобі, удаль-молодчикъ, горілки не пить,
Було тобі, удаль-молодчикъ, насъ двохъ не любить,
Було жъ тобі, удаль-молодчикъ, насъ двохъ не кохать,
Було жъ тобі, удаль-молодчикъ, мене одну знать,
Було жъ тобі, удаль-молодчикъ, мене одну братъ“.

(Новицькій).

822.

А.

1 Ой у полі кирниченька,	18 Якъ приїде братъ зъ дороги,
2 Тамъ дівчина воду брала,	19 То ти чари приготовишъ.
3 Зъ козаченькомъ розмовляла.	20 Братъ приїхавъ зъ дороньками,
4 „Ой козаче, козаченьку,	21 Сестра къ брату съ чароньками.
5 Сватай мене молоденьку“.	22 „Ой на, брате, дѣго пива,
6 — Ой якъ тебе дай сватати,	23 Що я вчора наробила“.
7 Коли въ тебе лиха мати.	24 — Ой пий, сестро, ти до мене,
8 Счаруй, дівча, свого брата, (?)	25 А я буду пить до тебе.
9 То я буду тебе сватать.	26 „Ой пий, брате, я вже пила,
10 „Ой не вмю чарувати,—	27 Це кгля тебе я лішила“.
11 Не навчила мене мати“.	28 Якъ братъ пива да й напився,
12 — Ой у лісі на ялині,	29 По конику покотився,
13 Ой тамъ висить три гадині;	30 По конику вороному,
14 На годину сонце пече,	31 По сидельці золотому.
15 А зъ години ропя тече.	32 „Шо це, сестро да й за пиво
16 Підставъ, дівча, коновочку	33 Коло серця заварило?
17 Підъ гадячу головочку.	34 А вже брата нараджають,

- 35 Сестра коні упрягає. 39 Шо ти вмієш чарувати?
36 „Ой козаче, козаченьку, 40 Счарувала брата свого,
37 Сватай мене, молоденьку“. 41 Счаруєш мене, молодого.

38 — Ой якъ тебе да й сватати,

(Дашковецька в., Литинск. у.).

Б.

- 1 Б=1 А... дві тополі,
2 Тамъ варяне пасли коні; 7 Лучше жъ тобі у насъ буде,
3 Пасли жъ вони попасали, 8 Якъ у рідної мамп“.
4 Дівчиноньку підмовляли: 9 — Ой рада бь я мандрувати,
5 „Мандруй, мандруй, дівча, зь нами, 10 Коли буде мій братъ знати.
6 Зь молодими варянами,
11 Б=8 А... брата свого,
12 Йди за мене, молодого“.
13 — Ой якъ би я чари знала, 16 На калині гадиночка,
14 Тобъ я брата счарувала. 17 Болить її головочка.
15 „О у лузі калиночка, 18 Візьми, дівча, да й коновку
19 Та й підклади підъ головуку.
20 Б=14 А. Сонце гріє..., 21 Б=15 А.
22 Сонце гріє, пригріває,— 24 Вітеръ віє, повіває,—
23 Вже коновка добігає. 25 Братъ зь дороги прибуває.
26 Б=20 А... до сестри..., 27 Б=21 А... до брата... 28 Б=22 А.
29 Присягай-Богу, сама пила.
30 Б=28 А. А... якъ..., 31 Б=29 А... повалився
32 Та й ні брата, ні вермана,— 36 Жебранъ хліба шо випросить,
33 Пішла дівка за жебрана. 37 То все въ торбу,
34 Жебранъ ходить хліба просить, 38 А дівчину та все въ морду.
35 А дівчина торби носить;

(Перейма, Балтск. у.).

В.

- 1 В=1 А, 2 Холодная водиченька.
3 В=2 А, 4 В=3 А. 5 В=4 А. Сватай мене..., 6 В=5 А. Якъ же...,
7 В=6 А... братъ проклятий. 8 В=11 Б,
9 Возьмешъ мене за милого.
10 А вмеръ батько, вмерла мати,—
11 Не навчили чарувати.
12 В=12 А, 13 В=13 А. 14 В=14 А,

- 15 А гадині зъ рота тече.
16 В=16 А, 17 В=17 А.
18 Якъ потече ропа зъ рота,
19 То счаруешъ свого брата.
20 В=26 Б... дарочками, 21 В=27 Б. 22 В=22 А, 23 В=23 А... нава-
рпа. 24 В=24 А... брате...,
25 Будешъ гостѣмъ ти у мене.
26 В=30 Б, 27 В=31 А. На... 28 В=32 А. Ой що... це... 29 В=33 А.
(Дашковъ, Литинск. у.).

823.

Жене Васгль воли зъ поля, въ сопілочку грає;
Дівчина воду брала, Васпля чекає.
„Ой Василю, Василечку, прийди жъ ти до мене,
Зготувала стара ненька вечеру для тебе“.
Прийшовъ Василь до дівчини, сівъ собі на порозі,
Вона ёму дала чари въ пшеничнимъ пірозі:
Въ єднимъ разі — й а въ перозі шальвія и рута,
Въ другимъ разі — й а въ перозі гадиночка люта.
Шальвія и рута, щоби ся любили,
Гадиночка люта, щоби ся розлучили.
Прийшовъ Василь до домочку, на постіль звалився,
Правою ручкою за серце схватився.
„Ненько моя, любко моя, дай же мені раду“.
— Яку жъ тобі, мій синочку, раду дати?
Піють вурп, піють други,—тебе не вдати,
„Най піють, най піють, хоць би біла днина,
Ви повинни раду дати—я ваша дитина“.
(Новицкій).

824.

Ой зацвіла калинонька въ лузі,
Поламалася полпчепька въ плузі.
Самъ же я не знаю, що робити маю?
Ой чи до плуга полицю тесати,
Ой чи до дівчини моїй махати?
Ой прийшовъ же я до дівчини въ сїни,
А тамъ дівчиноньку инші обсіли.

Ой піславъ я до дівчини Насті,
Дала вона мені перепілку въ маслі.
Ой иззівъ же я но крильце и реберце,
Підперло мене підъ груди, підъ серце.
Молодий козаченько на конику вѣється,
Шельма-дівчина да черезъ вікно сміється.
— Ой ти, дівчинонько, смійся, не смійся,
Та лебонъ же я въ тебе трутини наївся.
„Ой хйба жъ би я розуму не мала,
А щобъ я тобі трутини дала;
Ой хйба жъ би я матінки не мала,
Ой щобъ я тобі загинути дала“.

(Ушицкій уѣздъ).

825 *).

Ой дівчино чорнобрива,
У гачку гуляла,
Зле коріння копала,
Накопала, понесла,
На Дунай-ріку пішла;
Ой помила у воді,
Посушила на горі,
Та й потерла зле-коріння!
— Собі меду наварю,
Та й у гості позову
Козаченька молодого,
На ослинці посажу,
Стаганъ меду піднесу,

Зло-коріннямъ отрую.
Стаганъ меду підносила,
Свого дружка розпросила:
— Ой, козаче чорнобривий,
Чи хороший медъ въ дівчини? —
Скажи мені, мій миленький,
Що у тебе на серденьку?
„Ой у мене на серденьку
Чорні камушки лежать...
Ой, дівчино чорнобрива,
На що медомъ нап'яла,
Козаченька отруїла?“

(Харьковск. губ.).

826.

— Ой сонъ, мати, ой сонъ, мати, головоньку клонить.—
„Отъ-се тобі, мій синочку, своя воля робить,
Що до тебе, мій синочку, сама дівчина ходить“.
— Нехай ходить, нехай ходить, вона вірне любить;
Вона мені, молодому, дружиною будеть.
Ой позвала дівчинонька козаченька въ гості,
Въ молоді дівчиноньки весь двіръ на помості.

*) П'єсни отъ 825 по 827 записани Н. И. Костомаровимъ.

Поставила дівчинонька пирігъ на тарілку:
Въ первімъ разі — у пирозі шавлія та рута,
Въ другімъ разі — у пирозі проклята отрута.
Ой не вспіла дівчинонька край віконця сісти,
Поспішввся козаченько той пирігъ изъїсти.
Вийшовъ козакъ изъ сіней — за серце береться,
Стоїть дівка на порозі, зъ козака сміється.
— Ой не смійся, дівчинонько, далєбі не смійся,
Я у тебе, молодой, отрути наївся.
„Тобі, тобі, козаченько, ся отрута минеться,
Коли въ полі при дорозі сухий дубъ розівьється!“

(Харьковск. губ.).

827.

Мати сина научала
И словами вговорала:
— Не йди, синку, на улицу,
На ті вечерниці,
Де дівчата чарівниці.
Зайшовъ парень до дівниці:
„Дай напитися водиці!“
Дівка парня шановала,
Медомъ-виномъ наповала,
Отрутою годовала,
Скоро парня впряжала.
— Та иди, парню, та до дому,
Щобъ не було поговору,
Ні на тебе, ні на мене!
А ставъ парень виступати,

Ставъ силнесенько кричати:
„Шукай, мати, шукай, мати,
Справедливої ворожки;
Та щобъ мені не топтати
До дівчиноньки дорожки.
Шукай, мати, шукай, мати,
Справедливої знатниці!“
— Не ходи ти на улицу,
На ті вечерниці!
Летівъ орелъ черезъ море
На той бікъ води пити:—
„Бодай тобі дівчинонько,
Тяжео-важео въ світі жити,
А яєъ мині черезъ тебе
На улицу не ходити!“

(Харьковск. губ.).

ЧАСТЬ II.
ПѢСНИ СЕМЕЙНЫЯ.

ПѢСНИ СЕМЕЙНЫЯ.

СЕМЬЯ И РОДЪ ВООБЩЕ.

1.

А въ нашего Омелечка
Невелика сімечка:
Тільки вінъ та вона,
Та старий, та стара,
Та Йванъ, та Степанъ,

Та Власъ, та Панасъ,
Та той хлопець, що въ насъ,
Та дві дівки восатихъ,
Да (два) парубки усатихъ.

(Хороль, Д. И. Лавренко).

2.

А.

- 1 Да нема древа ранішого надъ дубочка,
- 2 Да нема роду ріднішого надъ батечка, надъ батечка:
- 3 Що дубочка зломлю, да й покину,
- 4 А батечко умре, — я й загину.
- 5 Да нема цвіту світлішого надъ маковку,
- 6 Да нема роду ріднішого надъ матінку:
- 7 Що маковку зорву — друга буде,
- 8 А матінка умре — я й загину.
- 9 Да нема древа ряснішого надъ явора,
- 10 Да нема роду ріднішого надъ братіка:
- 11 Що яворка зломлю — другий буде,
- 12 А братічокъ помре я й загину.
- 13 Да нема древа ряснішого надъ осяки,
- 14 Да нема роду ріднішого надъ сестриці:
- 15 Що й осячку зломлю, да й покину,
- 16 Що й осичка друга буде,
- 17 А сестрица умре, — я й загину.

- 18 Да нема древа ряснішого надъ калину,
- 19 Да нема роду ріднішого надъ дитину:
- 20 Що калину зломлю, — друга буде,
- 21 А дитина умре — я й загину.
- 22 Да нема древа ряснішого надъ ожину,
- 23 Да нема роду ріднішого надъ дружину:
- 24 Що й ожину зломлю — друга буде,
- 25 А дружина умре, я й загину.

(Изъ Собр. П. А. Кулиша).

Б.

1 Да немає кращого цвіту надъ яворка.

2 Б=2 А... батецька; 3 Б=3 А, яворка зломлю, зломлю; 4 Б=4 А... батецько умре, умре, да й... 5 Б=5 А... кращого цвіту; 6 Б=6 А... ріднішого роду; 7 Б=3 Б... я маківку... 8 Б=4 Б... матінка... 9 Б=1 Б, Ой... дубочка; 10 Б=10 А; 11 Б=3 А, я дубочокъ зрублю, зрублю... 12 Б=4 Б... братичокъ; 13 Б=9 Б, Кислицю... 14 Б=10 А... сестрицю... 15 Б=11 А... Кислицю; 16 Б=4 А... Сестриця... 17 Б=1 А, жоржину; 18 Б=8 А, дружину; 19 Б=3 А... Жоржину... 20 Б=5 А дружина...

(С. Липовица, Прилуць. у. Л. М. Жемчужниковъ).

В.

- 1 Нема цвіту надъ калину,
- 2 Нема вірнішого надъ дружину;

3 В=5 Б,

4 Та нема жь вірнішого надъ матюнку.

5 В=1 Б, 6 В=4 В... батецька; 7 В=1 Б... лучшого... квіточки; 8 В=4 В... діточки; 9 В=1 В... ксличчи; 10 В=2 В... сестрички.

(С. Щасновка, Козелець. у. К. Кибальничъ).

Г.

- 1 Ой сама я въ хаті, да й боюся, —
- 2 До кого я въ світі прихлюся:
- 3 Прихлюся въ світі до яворка,
- 4 Горе жь міні жити безъ батецька:
- 5 Яворка зрубать, другий буде,
- 6 А батецько й умре — въ вікъ не буде.

7 и 8 Г=1 и 2 Г; 9 Г=3 Г... до яблоньки; 10 Г=4 Г... безъ матюнки; 11 Г=7 А, Яблоньку зрубать... 12 Г=6 В... Матюнка; 13 и 14 Г=1 и 2 Г;

15 Г=3 Г... до дубочка; 16 Г=4 Г... безъ братічка; 17 Г=4 Г, Дубочка...
18 Г=6 Г Братічоць... 19 и 20 Г=1 и 2 Г; 21 Г=3 Г... до кислички; 22
Г=4 Г, безъ сестрички; 23 Г=11 Г, Кисличку; 24 Г=6 Г, Сестричка.

(М. Борисполь, Переяславск. у. Н. П. Новицкій).

3.

Ой, надъ моремъ, надъ лиманомъ,
Ой, тамъ козаць коня напуває,
Съ сизимъ орломъ розмовляє.
„Да чи бувъ, орле, да въ мойй стороні,
Да чи чувъ, орле, объ мойй голові,
Да чи журиться отецъ по мені?“
— Охъ, журиться, убивається,
И день три дні сподівається:
„Ой, коли бъ теперъ мій синъ при мені,
То бъ не було печалі мені!“

Ой, надъ моремъ, надъ лиманомъ,
Ой, тамъ козаць коня напуває,
Съ сизимъ орломъ розмовляє.
„Да чи бувъ, орле, да въ мойй стороні,
Да чи чувъ, орле, объ мойй голові,
Да чи журиться мати по мені?“
— Охъ, журиться, убивається,
И день три дні сподівається:
„Ой коли бъ теперъ мій синъ при мені,
То бъ не було печалі мені!“

Ой, надъ моремъ, надъ лиманомъ,
Ой, тамъ козаць коня напуває,
Съ сизимъ орломъ розмовляє:
„Да чи бувъ, орле, да въ мойй стороні,
Да чи чувъ, орле, объ мойй голові,
Да чи журиться братіць по мені?“
— Ой, журиться, убивається,
И день три дні сподівається:
„Ой, коли бъ теперъ мій братъ при мені,
То бъ не було печалі мені!“

Ой, надъ моремъ, надъ лиманомъ,
Ой, тамъ козаць коня напуває,

Съ сизимъ орлемъ розмовляє.

„Да чи бувъ, орле, да въ мойй стороні,
Да чи чувъ, орле, объ мойй голові,
Да чи журиться рідна сестриця по мені?“

— Ой, журиться, убивається,

И день три дні сподівається:

— „Ой, коли бъ теперъ мій братъ при мені,
То бъ не було печалі мені!“

(Ковтогъ, изъ собр. П. А. Кулиша).

4.

А ще сонце не заходило, а я спати ложуся,
А за лінощами Богу не молюся,—чимъ я Богу надоблюся?
Та болить болько моя голозонька, та либоць хоче вмерти,
А призовіте мою родиненьку придолжнать смерті.
Збиралася моя родинонька, та й не розважає.
Тільки мою та смерть престрашную хуже розважає.
А вдарили въ усі дзвони объ третій години,—
Одклонюся близькимъ сосідонькамъ, своїй рідній родині:
„Ой, прощайте, близькі сосідоньки и рідна родина,
Прощайте, маленькі діти и вірная дружина!
Остається срібло-злото много, дорогі шати,—
А вже жъ мені у гробъ за собою не забрати.
Хоть би могъ я ёго забрати, тамъ ёго не треба,
Тільки треба сажень землі, та чотири дошки, та спасення зъ неба.

(Роменскій у., изъ собр. П. А. Кулиша).

5.

Ой що ти за древо,
Що одъ сонця процвітає?
Ой, одъ сонця процвітає,
А одъ вітру облітає?
Ой, що жъ то за гуси,—
Якъ летіли, кчеряготіли,
Якъ упали, щибетали?
Що жъ то въ батенька за дочки:
По світлонці пошожали,
И стихенька промовляли:
„Якъ умре нашъ батенько,

Наша роскішъ минеться;
Позаростають стежечки и доріжечки
Зеленими споришами,
А колькими будяками“.

Ой, що жъ то за древо,
Що одъ сонця процвітає?
Ой, одъ сонця процвітає,
А одъ вітру одлітає?
Ой, що жъ то за гуси,—
Якъ летіли, кчеряготіли,

Якъ упали, щебетали?
Що жъ то въ матінки за дочки:
По світлонці похажали,
И стихенька промовляли:
„Якъ умре наша матінка,
Наша розкішъ минеться;
Позаростають стежечки и доріжечки
Зеленими споришами,
А колььпми будьяками“.

Ой, що жъ то за древо,
Що одъ сонця процвітає?
Ой, одъ сонця процвітає,

А одъ вітру одлітає?
Ой, що жъ то за гуси,—
Якъ летіли, вчеркготіли,
Якъ упали, щебетали?
Що то въ братіва за сестрички:
По світлонці похажали,
И стихенька промовляли:
„Якъ умре нашъ братічокъ,—
Наша розкішъ минеться;
Позаростають стежечки и доріжечки
Зеленими споришами,
А колььпми будьяками“.

(Копотонъ, изъ собр. П. А. Кулиша).

6.

Ой не шуми, дуже, дібровою дуже,
Не завдавай серцю жалю,
Бо я въ чужімъ краю марно погибаю!
Ой тимъ же я погибаю, що роду не маю.
Хоть єсть рідъ у мене — далеко одъ мене,
Ой чула я черезъ люде, що жалуетъ мене;
Ой хочъ вінъ же й жалує, та у мене не буває,
Тільки моему серденькові жалю завдає.

(Роменскій у., изъ собр. А. А. Потебни).

7.

Ой, Боже мій, Боже мій, та вже батько вмерь!

А я скоки, та въ боки,
Та наприяди;
У садокъ до дівокъ,
Та на досвітки.

Ой, Боже мій, Боже мій, та вже мати вмерла!

А я скоки, та въ боки,
Та наприяди;
У садокъ до дівокъ,
Та на досвітки.

Ой, Боже мій, Боже мій, та вже братъ умеръ!

А я своки, та въ боки,
Та наприсядки;
У садокъ до дівокъ,
Та на досвітки.

Ой, Боже мій, Боже мій, та вже сестра вмерла!

А я своки, та въ боки,
Та наприсядки;
У садокъ до дівокъ,
Та на досвітки.

(Лебединсь. у., Г. А. Залубовскій).

8.

Ой, ти, утка, сіра, луговая,

Де жъ ти була, пробувала,

Сюю нічку ночувала?

— Въ чистімъ полі підъ вусточкомъ,

Підъ малиновимъ листочкомъ;

Тамъшло три козаки,

Та несли жъ вони по ножуку,

Та вирізали по дудочці.

Скрипки, дудки, не гудіте.

Мого батька не збудіте:

Спить батенько съ перепюю,

А матюнка за рікою,

А братічокъ за бистрою,

А сестричка за крутою.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. Кибальчичъ).

СИРОТСТВО. — БЕЗРОДНЫЙ НА ЧУЖИНЬ. —
РАЗЛАДЪ СЪ РОДОМЪ.

9.

А.

1 Ой у степу, край дороги,	9 Прийде празникъ, неділенька, —
2 Тамъ дівчина жито жала,	10 Въ мене сорочка не біленька;
3 Къ сирій землі припадала.	11 Ой тимъ вона не біленька, —
4 „Земле жъ, моя матъ сирая!	12 Въ мене жъ ненька нерідненька.
5 Приняла жъ ти отця й неньку,	13 Коли бъ знала я, відала,
6 Прийми й мене, молоденьку,	14 То бъ я въ зорі ключи взяла,
7 Щобъ я по людяхъ не ходила,	15 И ніченьки доточила,
8 Щобъ я людямъ не годила.	16 И зъ ненькою говорила“.

(Валковск. у., А. А. Потєбня).

Б.

1 Що за гаємъ, за Дунаємъ,	10 Къ сирій землі припадала.
2 Козаченько конемъ грає;	11 „Сира земля, мати моя,
3 На конику сідло має,	12 Приняла ти батька й матку,
4 На козаку шабля сяє;	13 Прийми й мене ти, солдатку!
5 А дівчина виглядає,	14 Тяжко жити сиротні,
6 Козаченька въ вівно має:	15 Сиротині на чужині,
7 „Годі тобі конемъ грати, —	16 Що ні роду, ні родини,
8 Ходімъ въ поле жито жати“.	17 А ні вірної дружини.

(Черниговск. губ. вѣд. 1861 г. № 32).

В.

- 1 В=1 Б; 2 В=2 Б, Тамъ... 3 В Ой а на коні сідло має; 4 В А съ
кармана хустка має. 5 В=6 Б, дівчина... 6 В=7 Б... Годі, козаць... 7
В=8 Б, Підемъ, жита... 8 и 9 В=9 и 10 Б; 10 В=11 Б, земле; 11 В=12 Б...
матір; 12 В=6 А... сиротину; 13 В=14 Б, Гірко... 14 В=15 Б... на чуж-
бині; 15 и 16 В=16 и 17 Б.

(С. Понорица, Кролевецъ. у., И. Ходотъ).

Г.

- 1 Ой за гаємъ зелененькимъ
- 2 Брала дівка лёнь дрібненький;
- 3 Вона брала, вибірала;
- 4 Г=3 А,
- 5 „Ой ти, земле, ти, сирая;
- 6 и 7 Г=5 и 6 А.
- 8 — На що жъ тебе припімати, — 12 А вже маєрь письмо пише,
- 9 Треба тебе заміжъ дати 13 Вже удова дитину колише:
- 10 За шкільничка молодого, 14 „Ой ну, люлі, не пручайся,
- 11 За маєра полкового. 15 Коли тобі таке щастя“.

(Лебединск. у.).

Д.

- 1 Тамъ Тетяна, тамъ Тетяна жито жала;
- 2 Д=9 Б... Охъ... ще й; 3 Д=10 Б, Охъ и; 4 Д=5 Г; 5 Д=5 А, Ой да; 6 Д=6 А.
- 7 „Якъ вишеньку зелененьку,
- 8 Ой якъ ягодку червопеньку“.
- 9 Коли на ту прору козакъ іде:
- 10 „Не плачь, дівко, не журися,
- 11 Охъ бо я самъ молодъ журбу знаю:
- 12 Охъ и съ кониченька не вставаю,
- 13 И съ стрімень ніжокъ не виймаю“.

(Изъ Собр. П. А. Кулиша).

Е.

- 1 За новою слободою
- 2 Росте жито зъ лободою;
- 3 Комусь буде трудно-нудно
- 4 Теє жито жати.
- 5 и 6 Е=2 и 3 А; 7 Е=5 Г; 8 Е=5 А... Ти приняла; 9 Е=6 А; 10 Е=8 Г... дівку.
- 11 Треба дівці долю дати,
- 12 Треба дівку замужъ слати.

(Остерск. у., изъ собр. П. А. Кулиша).

Ж.

- 1 По-за гаємъ, гаємъ зелененькимъ,
- 2 Тамъ дівчина брала лѣнь дрібненький;
- 3 Брала, брала, сиру землю вибивала:
- 4 „Ой ти, земле, ти, моя земелько!

5 и 7 Ж=5 и 7 А.

- 8 Чужимъ батькамъ діла не робила.
- 9 Прийде субота, головка не мита,
- 10 Прийде неділя, сорочка не біла,
- 11 Гірко-гірко сирота побита!“

(С. Верба, Гадач. у., И. Я. Рудченко).

10.

Ой за гаємъ зелененькимъ,
За Дунаємъ глибоченькимъ,
Тамъ журавка купалася,
На всі края дивилася,
Де дівчина плоскинъ брала
Къ сирій землі припадала:
„Земле жъ моя сиренькая!
Признала ти отца и неньку,

Прийми мене, молоденьку,
Якъ вишеньку зелененьку,
Якъ ягіду червоненьку,
Щобъ я по людяхъ не ходила,
Чужимъ людямъ не годила —
Прийде неділя—сорочка не біла
И головоцька не гладенька,
И матінеа не рідненька.

(Воронезьск. губ. изъ собр. Н. И. Кармарова).

11.

Та журба жъ мене псуїла, та журба жъ мене извъяїла,
Що найменша въ степу птиця, та й та мене біла.
Ой тимъ вона побиває, що роду немає.
Ой вийду жъ я за ворота, стою, якъ сирота,
Ніхто жъ мене не питає, що роду не має:
Коли бъ мені й у Харькові хочъ одна родина,
Ніхто бъ мені не доказавъ, що я сиротина.
Сімъ день пла, сімъ день пла, й а нічку робила,
Та не журіться, мої вороженьки, — вже я заплатила.
Зажуріться, вороженьки, на свое безголовья,
Ой уже жъ я, вороженьки, випла за свое здоровья.

(Харьковъ, А. А. Потебня).

12.

Ой матусенько моя, та коли-бъ же ти знала,
Яка на мому серденьку та досадонька стала:
Що то за причина, що я сиротина,
Якъ у чистому полі та сухая билина.
Що вітеръ повіває, гілку похилає,
Да горенько въ світі жити, що всякъ обижає.
А я своїму горю слова не промовлю,
Овипає мое серденько та горячою кровью.

(С. Трубайца, Харьковск. у., М. В. Нѣзовскій).

13.

Що я кому виновать, за що погибаю,
Налюканъ одъ злихъ чоловікъ, спокою не маю:
Ні скритися не могу, ні тайно прожити,
Тайно гонять, явно бьють, подкладають сіті,
Ненавидять, гонять, бьють, жерцемъ пожирають,
Какъ яструби на бідную птицю, нападають;
Лютимъ огнемъ ярстію палають безъ міри,
Метаются ось якъ на мене, якъ люті звіри.
Ніхто жъ мене не бороне, ніхто жъ не рятує,
Горко плачу, слезно ридаю, да й ніхто не чує.
Ой що жъ моя за вина, яка єсть причина?
За то жъ мене гонять бьють, що я сиротина.
Ой Боже мой, єдиний, печаль моя, втіха!
Приздри на мъя сиротину, визволь сь сѣго лиха!
Суди, Боже, ворогамъ, пушай будуть знати,
Що ми живемъ подъ покровью у Божої благодати.
За отецьюо дитиною отецъ, матеръ стане,
За бідною сиротою самъ Богъ розсужає.

(Харьковъ, А. А. Петерб.).

14.

За шуміли дуги, за греміли ріки,
Померъ отецъ, мати — сирота навіки!
Сиротка робить, и ручокъ не чує,
Люде кажутъ и говорятъ: „вінъ въ корчмі ночує“.

Сиротонька іде нсь поля зарані,
А люде говорять, що съ корчми, зъ гуляння.
Якъ у сироти пшениця родила,
Тоді сиротину родина любила;
А якъ у сироти кувіль уродився,
Тоді одъ сироти весь рідъ одступився.
(Константиноград. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

15.

„Ой соколъ зъ орломъ високо літа,
Бо де найде роскішъ, то тамъ и сіда;
А я жъ младенець увесь світъ пройшовъ,
Та нігде роскоші собі не найшовъ“.
У неділеньку рано на зрі
Та плаче младенець, ходя по землі;
Плаче жъ младенець, плаче та рида,
Що отця й матусі вже давно нема,
Що нікому ёму порадоньки дати.
„Ой есть у мене та мій старший братъ,
Вінъ мене порадить хоть сеі малий часъ“.
Стоить младенець та передъ столомъ,
Та частує гостей медомъ та виномъ:
„Ой пийте жъ, гості, що мені Бігъ давъ,
Бо на тоє жъ я васъ усіхъ поззивавъ;
Ой на то жъ я васъ усіхъ поззивавъ,
Щобъ медомъ-виномъ усіхъ поштувавъ.
Пройшовъ же я світъ увесь до кінця,
Горе мені жити безъ свого отця!
Изобравъ я рідъ увесь до душі,
Горе жъ мені жити а безъ матусі!“
(Хорол. у. Д. Лавренко).

16 *).

Летівъ орелъ по-надъ моремъ низько —
Горе мені на чужині — нема роду близько!
Летівъ орелъ по надъ моремъ, та й летючи кригнувъ —
Тяжко жити на чужини, де я не привикнувъ!

* Пѣсни отъ 16 до 19 записаны Н. И. Костомаровымъ.

Летить орелъ по надъ моремъ: ой дай, море, жити!
Горе мені на чужині безъ родини жити!
Летить орелъ по надъ моремъ, ніжки підобгавши —
Горе жити на чужині, родини не мавши!

(Харьковск. губ.).

17.

Въ неділоньку рано розігралось море;
Не одному сиротині на чужині горе!
Вийду за ворота, стану, якъ сирота.
Ніхто мене не займавъ, я бідний сирота!
Вийду за ворота, надіну сімрягу;
Ніхто мене не пригорне, бідного нетягу!
Летить орелъ сизий, орелъ сизокрилий,
„Чого тужишь плачешь, сину мій єдиний“.
— Порадь мене, орле, що маю робити:
Та померъ отець-мати, вся моя родина!
— Та й ти не знаешь, та й я не знаю...
Покидай сей край, де долі не маєшь!
Та йди на Україну, тамъ знайдешь родину;
Тамъ знайдешь родину, чорнаву дівчину.

(Харьковск. губ.).

18.

Чого я тужу, чого я нужуся?	Жріте мое тіло, тільки не много:
Чого я допіро (?) плакати учуся?	Серца не руште—що вамъ до того?
Знаю я біду, знаю й пригоду,	Бо мое серце въ собі думу носить,
Но моїмъ ворогамъ все то не вигода.	О нічию ласку нікого не просять,
Вороги ви мої, скажите ви мені,	Тільки въ єдного Бога найвисшого
Що ви за причини взяли-сте въ мені?	О справедливость — більше нічого!
Що я вамъ учинивъ такого злого,	Бо Богъ правдивий всіхъ насъ діла знає;
Що ви мя судите, якъ остатнього.	Якъ хто заслужить—такъ заплату дає,
Взяли-сте гоноръ, возьміть же й славу;	А Богъ такъ каже: не суди нікого.
Возьміть же й славу собі на страву.	Гляди самъ себе—більше нічого!

(Волниск. губ.).

19.

Ой летіла зозуленька черезъ темний гай,
Та випустила сиве пір'я на тихий Дунай.
Ой якъ тому сивенькому пір'ю на Дунаї,

Ой такъ мені, сиротині, у чужому краї.
Ой якъ тяжко тому пір'ю на морі плавати,
А ще тяжче на чужині мені привикати.

(Харьковск. губ.).

20.

А.

1 Загуду, загуду,	19 Туйльки знайшла родину,
2 У Щасновці не буду,	20 Матюнчину могилу.
3 Бо въ Щасновці вороги	21 На могилі калина,
4 Кругомъ хату облегли;	22 На могилі червона.
5 Кругомъ хату и сіни	23 — Ти, калина, оджились,
6 Вороженьки обсіли.	24 Сира земля, розступись, (2)
7 Налетіли голуби	25 Ти, трунонька одчинись, (2)
8 Исъ чужої сторони,	26 Ти, матюно, одзовись.
9 Стали вони буркотать,	27 „Съ кимъ же ти, доню, прийшла,
10 Голувоньку клопотать.	28 Що ти мене тутъ знайшла:
11 Не гудіте, голуби,	29 Чи съ хмарою, чи зъ дощемъ,
12 Не клопчіте голови;	30 Чи до мене зъ гуїркимъ плачемъ?“
13 Наклопочу я сама,	31 — Ні съ хмарою, ні зъ дощемъ,
14 Въ мене родоньку нема:	32 Я до тебе зъ гуїркимъ плачемъ:
15 Ні роду, ні родини,	33 Куди пуййду, не люблять,
16 Ні матюнки зъ України.	34 И съ кимъ стану, осудять;
17 Пуййду я гуягти,	35 Судять мене ні за що,
18 Родиноньки шукати;	36 Кажуть: „сирота ледащо!“

(Козелец. у. К. И. Кибальчичъ).

Б.

1 Б=1 А; 2 Б=2 А. Въ Снітинці; 3 Б=3 А. Бо въ Снітинці; 4 Б=4 А... сіни й; 5 Б=5 А. Да не то хату, ще й; 6 Б=6 А; 7 Б=17 А, блукати; 8 Б=18 А. До матінки.

- 9 Ой найшла я долину, (2)
10 Въ тій долині ялину,
11 Материню могилу.
22 А встань, мати, не лежи, (2)
13 Путь ти мені поважи.

14 Б=27 А. „Съ кимъ ти да й; 15 и 16 Б=28 и 29 А.

17 Чи съ хорошимъ молодцемъ?

- 18 Иди, доню, не барись,
19 Щобъ твій милий не сваривсь“.
20 За жовтими пісками
21 Вмилась дочка слёзами.

(Великі Снитівки, Васильковск. у.).

В.

- 1 В=7 А... Налинули; 2 В=8 А.
3 Сили-пали у дворі,
4 Жалобненько загули; 5 В=11 А.
6 Не задавайте туги,
7 Бо я въ чужій стороні,
8 Нема роду при мені;
9 А ні роду, ні отця,
10 Да нікому журиться.
11 В=7 Б. 12 В=18 А; 13 В=19 А; 14 В=20 А. Материну...
15 По підъ гаємъ дорога,
16 Туди йшла родина;
17 Кличу, кличу, не чує,
18 Нехай зъ Богомъ мандрує.

(С. Черняків. Київ. у. В. О. Попченко).

Г.

- 1 Г=1 В; 2 Г=8 А; 3 Сили собі край води; 4 Г=4 В. Та й жалібно...
5 и 6 Г=11 и 12 А; 7 Бо я й сама загуду; 8 Г=2 А. Бо въ Таращі; 9 Г=
3 А. Бо въ Таращі: 10 Надобола (?) обняли; 11 Г=33 А.
12 Сидю въ-дома, обсудять.
13 Ой полицу, полицу,
14 А въ чужую сторону:
15 Ой у полі могила,
16 Тамъ меі мамки хатина.

(Тарашча, И. Б. Новицкій).

Д.

- 1 Д=1 В; 2 Г=2 А. Въ сёму селі; 3 Д=3 А Въ сёму селі; 4 Д=
4 А мене...; 5 и 6 Д=5 и 6 А.
7 Хочуть мене згубити, 9 Ой на морі утінка,
8 Въ борці води втопити. 10 Ой то жъ моя матінка.

- 11 Накажу я утінци,
- 12 Своїй рідній матінці,
- 13 Нехай мене не лає,

- 14 Нехай мене згадає,
- 15 Якъ обідать сідає.

(Конотопскій у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Е.

- 1 Та соловейку маленький,
- 2 Та въ тебе голосъ тоненький,
- 3 Та защебечи ти мені,
- 4 А що я въ чужій стороні,
- 5 Та хожу-блужу й гукаю,
- 6 Та свого й роду шукаю.
- 7 Та найшла у полі билину,
- 8 То матусину й могилу;
- 9 Та на могилі припала,
- 10 Отця й неньку згадала.
- 11 — Охъ и устань, ненько, не лежи,

- 12 Та зо мною й говори.
- 13 „Охъ а куди ти, доньку, ишла,
- 14 А що ти мене и тутъ изнайшла:
- 15 А чи съ тучею, чи зъ дощемъ,
- 16 А чи зъ доброю годиною,
- 17 А чи зъ малою дитиною?“
- 18 — А ні съ тучею, ні зъ дощемъ,
- 19 А я зъ доброю й годиною,
- 20 Охъ и зъ малою дитиною,
- 21 Охъ и зъ вірною дружиною.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Ж.

- 1 Ой загуду, загуду, (2)
- 2 Въ Баршполі не буду:
- 3 Въ Баршполі лихий пань, (2)
- 4 Нехай людамъ, й а не намъ.
- 5 Да въ Баршполі вороги (2)
- 6 Й округъ мене й облягли,
- 7 Й округъ мене й облягли, (2)
- 8 Яєъ нивочку й облоги:

- 9 Облүйженьки поюруть, (2)
- 10 Вороженьки пропадуть.
- 11 Ой пойду я, гукаючи, (2)
- 12 Да матеньки шукаючи;
- 13 Й ой не найду матюнки, (2)
- 14 Да найшла я ялину;
- 15 Да найшла я ялину, (2)
- 16 Матюнчину могилу.

(Борисполь, Переяславск. у. П. И. Новицкій).

З.

- 1 Ой вороги, вороги; 2 З=4 А, 3 З=5 А. Не такъ... яєъ; 4 З=6 А.
- 5 Ой вороги, вороги,
- 6 Пропустіте дорози.
- 7 Щось у лісі гукає —
- 8 Дочка неньки шукає;
- 9 Ой шукала, не найшла,
- 10 Заплакала та й пішла.
- 11 Найшла въ степу долину,
- 12 Високою могилу,
- 13 До могили припада,
- 14 Свою неньку велика:
- 15 „Ой йди, нене, до мене.
- 16 Гірке життя безъ тебе!“
- 17 — Иди, донько, не гайся,
- 18 Старихъ людей питайся:
- 19 Я не встану й не піду,
- 20 Головоньки не підведу.

(Лебедин. у. Г. А. Задюбовскій).

И.

1 Шось у лісі гукає, (2)	8 Свою неньку будила:
2 Синь матері шукає,	9 „Та встань, нене, до мене, (2)
3 Шукавъ, шукавъ, не знайшовъ, (2)	10 Горе жити безъ тебе!“
4 Та й заплакавъ та й пішовъ.	11 Прилетіли голуби (2)
5 Въ чистімъ полі могила, (2)	12 Та съ чужої сторони:
6 Тамъ сирітка ходила;	12 Цитьте, гулі, не гудіте, (2)
7 Тамъ сирітка ходила, (2)	14 Спить матуса, не збудіте.

(Кременчугск. у. В. Гнилосировъ).

21.

Сидить собі возаченько, думає-гадає,
Самъ zostався на чужині, дружини немає.
Нема въ мене дружинонька, ні щастя, ні долі,
Самъ zostався на чужині, якъ билина въ полі.

(Кременецкій у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

22.

На яворі чорний воронъ кряче, На чужині сиротина плаче; На яворі чорний воронъ грає, — За щось мене моя мати лає. Ой лаяла, хвалилася бити: „Не йди, доню, на чужину жити, На чужині все чужі люде,	Ой тамъ тобі правдоньки не буде; На чужині ні отця, ні неньки, Тільки въ саду поють соловейки; На чужині ні брата, ні сестриці, Тільки въ саду щебечуть синиці; На чужині ні дядька, ні тітки, Тільки въ саду щебечуть чечітки“.
---	--

(Конотопск. у., изъ собр. П. А. Кулиша).

23.

Стоить яворъ надъ водою, надъ воду схилився,
Молодъ козакъ, молодъ козакъ, та вже й зажурився.
— Якъ же мені не хилитись — вода корінь мие,
Якъ же мені не журитись, якъ серденько мліє.
Ходжу-нуджу, ходжу-нуджу, якъ те сонце въ крузі,
Чи я встаю, чи лягаю, завше серце въ тузі.
Летить орелъ по-надъ море, та й, летючи, крикнеть...
Ой якъ тяжко въ цихъ сторонахъ, що я не привикнувъ!
Ой є въ мене на Вкраїні ріднесенька мати,

Вона жь мене пожалує, якъ свого дитяти;
Ой е въ мене на Вкраїні ріднесенький батько,
То вінъ мене пожадує, якъ свое дитятко.

(С. Пилиповичи, Радомисльск. у., В. Магеръ).

24.

Матусенька свого сина лає,
Ой вона лає, ще й казала бити:
— Не йди, сину, на Вкраїну жити:
На Вкраїні все чужі люде,
Ой да й тамъ тобі доленьки не буде.
Що у саду висока могила,
Ой на могилі червона калина,
Ой підъ калиною лежить сиротина; 2
Ой на калині сивая возула, 2
Ой сиротину раненько будила:
„Ой уставай, годі тобі спати,—
Ой чи е въ тебе: отець, або мати?

Ой треба худібоньку дбати“.
— Нема й у мене ні отца, ні неньки,—
Ой по садочку поють соловейки;
Що й у саду роввився яворю,
Ой до то мені ріднесенький батенько;
А въ городі зацвіла маківка,
До то мені рідная матінка;
Ой у степу зацвіли суніці,
Ой то мені брати да сестриці;
Ой у лузі зацвіла ожина,
Ой до то й мені вірная дружина.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

25.

Лає мене мати моя, лає,
Ще й хвалиться: „буду дуже бити,—
Не йди, суво, на Вкраїну жити:
На Вкраїні да чужі люде,
Тамъ тобі гуйрше лихо буде,
Якъ у тебе батенька не буде“.
— Есть у полі дубокъ зелененький,
Ото жь мені батенько рuidненький.
Лає мене мати моя, лає,
Ще й хвалиться, „буду дуже бити,—
Не йди, суво, на Вкраїну жити:
На Вкраїні да чужі люде,
Да тамъ тобі гуйрше лихо буде,
Якъ у тебе матюнки не буде“.
— Ой е въ полі береза біленька,
Да то жь мені матюнка рuidненька.

Лає мене мати моя, лає,
Ще й хвалиться, „буду дуже бити,—
Не йди, суво, на Вкраїну жити:
На Вкраїні усе чужі люде,
Да тамъ тобі гуйрше лихо буде,
Якъ у тебе братівка не буде“.
— Ой е въ полі дубокъ зелененький
Да то въ мене братічокъ рuidненький
Лає мене мати моя, лає,
Ще й хвалиться, „буду дуже бити,—
Не йди, суво, на Вкраїну жити:
На Вкраїні усе чужі люде,
До тамъ тобі гуйрше лихо буде,
Якъ у тебе сестриці не буде“.
— Есть у полі кукуль да пшеница,
Да то жь мені сестра-жалобниця.

(М. Олшанка, Козелецк. у., А. Шинацкий-Иличъ).

26.

А.

- 1 Ой, виїду я за ворота, за воротьми кремені врешуть;
- 2 Ой, стану я, послухаю, ажъ про мене вороги брешуть.
- 3 Брешіть, брешить, вражи воріженьки, хочъ кусайте, хочъ глітайте.
- 4 Таки жъ мені, молодому, погуляти дайте.
- 5 Горе жъ мені на чужині, зовуть мене заволовою,
- 6 Велять мені річку брести, широкою та глибокою.
- 7 Не сплясти, а ні збрести, ні очима перекинути,—
- 8 Доведеться на чужині сиротині десь загинути.
- 9 Прихилюся до явірка, а явірко та не батенько:
- 10 Вітеръ віє, гілле ломить, вінъ до мене не говорить.
- 11 Прихилюся я до маківки, а маківка та не матюнка:
- 12 Вітеръ віє, гілле ламле, вона до мене не говорить,
- 13 Прихилюся я до дубочка,—а дубочокъ та не братічокъ:
- 14 Вітеръ віє, гілле ламле, вінъ до мене не говорить.
- 15 Прихилюся я до осички, а осичка не сестричка:
- 16 Вітеръ віє, гілле ламле, вона до мене не говорить.

(С. Шасновка, Козелецъ. у., К. И. Кабальгичъ).

Б.

- 1 Ой, піду я дорогою, пуцу голосъ дібровою,
- 2 Накажу я до свого роду котъ чорною вороною.
- 3 Ні родини зъ України, ні чорної ворононьки,
- 4 Ні до кого ласкавого прихилити головоньки.
- 5 Б=9 А... до дубонька, а дубонько... 6 Б=10 А... гілля має... промовляє.
- 7 Хожу, блужу по діброві, ніде води та й напиться,
- 8 Горе мені жити на чужині: ні до кого прихилиться.
- 9 Прихилюся до липоньки, а липонька не матінка;
- 10 Вітеръ віє, гілля гонить, вона до мене не заговорить.
- 11 Що у чужій сторонці зовуть мене заволовою:
- 12 Треба мені перебрести сю річеньку та глибокою.
- 13 А чи мені перебрести, а чи мені переплинути,—
- 14 Доведеться въ чужій сторонці безъ родини загинути.

(С. Трубайца, Хорольск. у., М. Ніговскій).

В.

- 1 Не жаль мені на галоньку, якъ на тую на ворононьку:
- 2 Занісь мене дурний розумъ, на чужую на стороньку;

- 3 В=5 А. А на чужій на сторонці... 4 В=6 А;
5 А я тую бистру річку очеретомъ перетикаю,
6 И все таки рідню свою я до себе перекликаю...
7 В=7 Б. И гуть гора, и тамъ гора... 8 В=8 Б. Розійшовся рідъ изъ
родомъ... 9 Б=9 А... до дубочка, а дубочовъ...;
10 Вітеръ віе, гілле ломить, а до мене й не промовить,
11 Прихилився я до берези, а береза да не матінка:
12 Вітеръ віе, гілле ломить, а до мене й не промовить:
13 „Чи я тобі не казала, та стоячи підъ світлицею:
14 Було не йти у Кримъ по сіль, бо застанешъ молодицею“.
15 — Любивъ тебе дівчиною, любить буду молодицею:
16 Сімъ літь тебе ждати буду, поки станешъ удовицею.
17 Не всі тії садки цвітуть, що весною розвиваються;
18 Не всі тії вінчаються, що вірненько женихаються,
19 Половина садківъ цвіте, половина осипається,
20 Одна пара вінчається, а другая розлучається.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Г.

- 1 Г=5 А; 2 Г=6 А... брести річку;
3 Чи мені плпсти, чи мені брести, чи мені та й утопитися.
4 Г=8 Б. Бідна жъ моя та головонька...
5 Прихилюся до явора—яворонько та не батюнько.
6 Г=10 А... заговорить...; 7 Г=11 В... а жъ береза... 8 Г=12 А... та
не заговорить... 9 Г=15 В... перетичу...;
10 Таки жъ свою та родиноньку, та до себе та перекличу.
(С. Калига, Остерск. у., М. Александровичъ).

Д.

- 1 Д=1 В. Ні на кого, якъ на тебе, соколоньку; 2 Д=2 В... у чужую
та... 3 Г=5 А. А чужая да сторононька, та звуть...; 4 Г=6 А. Кажуть...
5 А та річка невеличка,—мені зъ неї не напиться.
6 Д=6 Б. Горе жъ мені на...; 7 Г=9 А; 8 Г=11 А... до вдовоньки,
а вдовонька...
9 Прихилюся до чужого: скажуть люде, що божаюсь.
(Жаботинъ, Ф. Штангей).

Е.

- 1 Ой, піду я въ лісокъ-трісокъ, тамъ люде явори тешуть;
2 Ой, стану я послухаю, що за мене вороги брешуть.

- 3 Брешить, брешить, вороженьки—я вась не боюся:
- 4 Стоить камень край дороги, за него возьмуся.
- 5 Иду лугомъ та й співаю: „ви, дуги, розлягайтеся!
- 6 Иду селомъ ревні плачу, ви, вороги, потішайтеся!
- 7 Не такъ мі жаль на павочку, якъ на тую вороночку:
- 8 Занісь мене дурний розумъ въ чужую стороночку.
- 9 На чужій стороньці назвуть мене заволокою;
- 10 Скажуть мені річку плисти, широкою та глибокою.
- 11 А ні-ні переплисти, а ні-ні перетонуті:
- 12 Приходиться до вічня віку біду тягнути.

(М. Ягупковъ, Могилевск. у., А. Руданскій).

Ж.

1 Ж—1 В. Ой, іду... а мій... 2 Ж—2 Б... до родоньку свого... 3 Ж
—3 В.

- 4 Та вже жь мені надокучила, а чужая та сторонька.
- 5 Щebetала ластівонька, зо дна моря влітаючи,
- 6 Та вже жь мені надокучило, родиноньки та не маючи.
- 7 Горе жь мені жити на чужині, родиноньки та не маючи!

(С. Богачка, Хорольск. у., Д. Лавренко).

З.

1 З—1 В... на кавочку... 2 З—8 Е; 3 З—5 А... й а въ чужі сторони
назвуть...; 4 З—10 Е;

- 5 Якъ же еі переплисти, якъ же еі перетонуті,—
- 6 Прийдеться мені, молоді, въ чужі сторонці загинути.
- 7 Пішли парубки, лашень тільки шалки видко,
- 8 Лишилися шмаровози — подивитися гідко.

(Подольск. губ., А. И. Диминскій).

27 *).

Ой умру я, умру, та буду дивиться,
Чи не буде мій батенько по мені журиться?
Батько зажурився, на столъ похилився:
„Коли-бъ дочку поховати — буду двуръ минати!“
Ой умру я, умру, та й буду дивиться,
Чи не буде моя мати по мені журиться?

---

*) П'єсни отъ 27 до 29 записаны Н. И. Костомаровымъ.

Мати зажурилась, на стіль іскилилась:

„Коли-бъ дочку поховати — буду двурь минати!“

Ой умру я, умру, та буду дивиться,

Чи не буде мій братічокъ по мені журиться?

Братікъ зажурився — на скамью схилюся:

„Коли-бъ сестру поховати — буду двурь минати!“

Ой умру я, умру, та й буду дивиться,

Чи не буде моя сестра по мені журиться?

Сестра зажурилась — на скамью схилюсь:

„Коли-бъ сестру поховати — буду двурь минати!“

Ой умру я, умру, та буду дивиться,

Чи не буде мій миленький по мені журиться?

Милій зажурився, пішовъ підголювся,

Сідла коня вороного, та іде жениться.

— Постой милій, не женися, ще я не скончилась!

(Волинск. губ.).

28.

— Ой ви, галки, чорнопиречки мої,

Чи були ви въ моїй рідній стороні?

Ой чи тужить батько й мати по мені?

„Плаче ненька у постелонці лежить;

Передъ нею любя дівчина стоїть,

Въ головонькахъ воскову свічу держить“.

(Харьковск. губ.).

29.

У чистому полю,

Стояли три садочки:

У першому садочку

Соловей щибече,

А въ другому садочку

Зовуля ковала,

А въ третєму садочку

Мати сина питала:

— Ой сину, мій сину,

Скажи мені правдоньку,

Хто въ світі вірніше,

Чи жінка, чи теща,

Чи ненька рідненька?

„Жінка для совіту,

Теща для привіту;

Матінка рідна

Лучче всєго світу.

Якъ много ходила —

Свое серце вьялила;

Якъ мене родила,

Въ Бога смерті просила!“

(Полтавск. губ.).

30.

Вийду за ворота,
Стану, якъ сирота;
Хочъ хто йде—минає,
Мене не займає.
За тимъ мене не займає,
Що роду немає...
Пливи, пливи, селезеню,
Проти води прудко,
Накажи моему роду,
Що я буду хутко.
Пливи, пливи, селезеню,

Да вплинь за водою,
Накажи моему роду,
Що я сиротою.
Сиротою великою
Теперь я zostався.
Хочъ побреду черезъ воду,
Да до свого роду;
Ой хоть замочуся,—
Въ роду просушуся,
Да й наговоруся.

(М. Батуриць, Копотоц. у. М. Исаєнко, Чернигов. губ. вѣд. 1860 г. № 16).

31.

Десь у мене родина,
Якъ у полі билина;
Десь у мене дитятко,
Якъ на морі утятко.
Та нехай мене згадає,
Якъ обідать сідає;

Да нехай мене спом'яне,
Якъ ложечки прибере.
Та не дай, Боже, поміратъ,
Та нікому похавать,
Колп б'є мені п'ятаки,
Були б'є попи я дяки...

(Конотопъ, изъ собранія П. А. Кулиша).

32.

Ой туманъ, туманъ по долини, туманъ качається —
Чогось мене, бідной сиротини, та весь рідъ цурається.
Не цурайся ти, моя родино, не цурайся мене,
Прийде той часъ ц тая година, що згадаєшъ за мене.
Ой згадай, згадай, родиночко, якъ сядешъ обідати:
„Десь наша бідна сиротина, нікому відвідати!“
Ой згадай ти, моя родино, якъ сядешъ хліба їсти:
„Десь наша бідна сиротина, та ніякої звісти!“
Ой пленуть лебеді, та пленуть по воді, та на березі кригнуть —
Куди глянь—чужина, все родини нема, якъ бідна прививку.
Ой пленуть лебеді, та пленуть по воді, та пленуть за водою,
Привикай, привикай; бідна сиротино, та меже чужиною.

(С. Савчина, Ямполь у. г. Шманкевичъ).

33.

А.

1 Ой, журавка, журавка,	16 Яєъ на морі утина!
2 Чого кричишь по ранкахъ?	17 Ой, десь мое дитятко,
3 — Ой, якъ мені не кричати:	18 Яєъ на морі утятко!
4 Ні съ вимъ дітокъ годовати.	19 Да не дай, Боже, притуги,
5 Ой, я сама горюю,	20 На мою дитину недуги;
6 Своіхъ дітокъ годую.	21 Да не дай, Боже, залежати
7 Ой, високо, високо	22 Дакъ нікому й питъ подати!
8 Кленъ дерево одъ води,	23 Да не дай, Боже, поміратъ,
9 Ой, далеко, далеко	24 Дакъ нікому й поховать“.
10 Моя матюнка одъ мене.	25 Поховають її люде:
11 Ой, хочъ вона далеко,	26 Заберуть, що буде;
12 Та згадає легенько;	27 Прочитає паламаръ,
13 Тогді вона згадає,	28 А би було що въ карманъ;
14 Яєъ обідать сідає:	29 Прочитають и дяки,
15 „Ой, десь моя дитина,	30 А би були п'ятави.

(С. Лементаровка, Сосницького уѣзда. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Б.

- 1 Б=1 А; 2 Б=2 А; 3 Б=А; 4 Б=4 А;
5 А журавля узато
6 Въ чужу землю загнато;
7 и 9 Б=7 и 9 А; 10 Б=10 А... мій батенько. 11 и 12 Б=23 и 24 А;
13 Заховає хотъ й піпъ,
14 Аби грошей сорокъ кіпъ;
15 Б=27 А. Ой задзвонить... 16 Б=28 А; Аби грошей... 17 Б=29 А;
18 Б=30 А. Аби гроші...
19 А заплаче чужина.
20 Въ мене родоньку нема.
21 Ой, заплачуть, погребуть,
22 И що буде поберуть.

(Комотонскій уѣздъ. Изъ собранія П. А. Кулиша).

34.

Зозуленько, моя венько,
Закуй мені жалібенько;

Скажи мені шляхъ-дорогу,
Буди іхати до роду:

Ой, до роду, до родини,
До вірненької дружини?
— Козаченьку молоденький,

Питай же ти соловейка,
Бо вінъ високо літає,—
Вінъ битні шляхи знає.

(Изъ собранія Г. А. Залізковскаго).

35.

Туманъ, туманъ по долині,
Туманъ качається:
Чого жъ мене на чужині
Весь рідъ цурається?
Прошу тебе, родинонько,
Не цурайся мене,
Ти сивою зозулею
Накажи до мене.
Прибуди, прибуди, родиночку,
Хочъ на годиночку,
Розвесели серця мого
Хочъ половиночку.
Породила мене мати
Темненької ночі,

Дала мені біле личко,
И ще чорні очі;
На що мені, моя мати,
Личко побілила,
Чомъ ти мені, моя мати,
Счасти не вділила?
Породила мене мати
На святу неділю,
Дала мені лиху долю,
Дежъ я її подіну?
Породила мене мати,
По ягоди йдучи;
Горе жъ мені на чужині,
Безъ роду живучи!

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

36.

А.

- 1 Ой, не шуми, луже, дібровою луже,
- 2 Не завдавай серцю жалю, бо я въ чужімъ краю;
- 3 Бо я въ чужімъ краю марно погибаю,
- 4 Ой, тимъ же я погибаю, що роду не маю.
- 5 Хочъ є рідъ у мене, такъ далеко одъ мене;
- 6 Перечула черезъ люде, що жалює мене.
- 7 Хочъ же жалює, не пригортає,
- 8 Моему серденьку жалю завдає.
- 9 Стоїть въ городі два кущика м'яти,
- 10 Збирається рідъ до роду, хоче погуляти;
- 11 Стоїть въ огороді два кущика пшима,
- 12 Збирається рідъ до роду, гуляє до тижня.

(Роменскій уездъ. Изъ собранія А. А. Потебни).

Б.

1 Б=1 А. 2 Б=2 А; 3 Б=3 А, 4 Б=4 А. 5 Б=5 А; 6 Б=6 А.

Ой чула

7 А. Ой хоть вінъ же и жалує, та у мене не буває,

8 Б=8 А. Тільки... серденькові.

(Ромешкій уїздъ. Изъ сбор. А. А. Потебни).

37.

Червоная калинонька
На яръ-воду схилялась;
На яръ-воду схилялася,
Тамъ дівчина журилася;
Тамъ дівчина журилася,
Що й одъ роду й одбилась;
Що й одъ роду й одбилася,
Що й одъ роду, й одъ родочку —
Водить серце въ животочку
На чужому життечку;
Міжъ чужими людьми живши,
Ні до кого говорити,
Головонька прихилити.

Якъ піду я до Дунаю,
Гуєну-криєну не по малу;
Озовется моя доля
По тімъ боці синього моря:
„Не журися, дівчино моя,
Бо я буду доленька твоя“.
Пливи, доле, за водою,
Я молода за тобою;
Та й сядемо на пісочку,
Та й спişемо по листочку,
Та й пошлемо до родочку;
Ой, одъ роду до родини,
И до вірної дружини.

(Ахтырка. Изъ собранія П. А. Кулиша).

38.

Надъ водою калина червона зацвіла,
Молода дівчина та й ся зажурила;
Затужила, зажурилася, що відъ роду відбилася;
Відъ роду відбилася маленькою дитиною.

(Подольск. губ.).

39.

А

1 Ти соловей маленький,
2 Въ тебе голосъ тоненький;
3 Защобечи ти мені,
4 Що я въ чужий сторові,— (2)

5 Нема роду при мені.
6 Нема роду родини,—
7 Ні вірної дружини.
8 Одкотився одъ роду,

9 Якъ камінець у воду.
10 Ой, якъ тому каменю,
11 Підъ водою лежучи,—

12 Ой, такъ мені, молодцю,
13 На чужини живучи,
14 Чужимъ люлямъ годячи.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

Б.

1 Б=1 А; Соловейко. 2-6 Б=2-6 А; 7 Б=7 А И вірної... 8 Б=8 А; 9 Б
=9 А... той камень.

10 Лежить камень у воді,
11 Горе жити въ чужині.
12 Ой найму я підводу,
13 Да поїду до роду.
14 Приїзжаю въ новий двіръ,
15 Ажъ виходить батько мій;
16 Доїзжаю до хати,
17 Ажъ виходить ще й мати:

18 „Здоровъ, сину Иване,
19 Дитя мое кохане!
20 Якъ я тебе кохала,
21 Свое серце втішала:
22 Якъ я тебе оженоу —
23 Свое серце звеселя;
24 Якъ я тебе въ військво оддамъ,—
25 Сама себе запродамъ“.

(С. Ивановъ, Переяслав. у. П. А. Евгоровскій).

40.

Соловійку маленький,
Твій голосокъ тоненький:
Ой не сядай на окні,
Не щибечи рано мні,
Не задавай жалю мні,
Що я въ чужій стороні.
Ой я въ чужій стороні,
Ой якъ камень у воді:
Камень въ воді полежить,—
На чужині трудно житъ.

Ой піїду я гукати,
Свого роду шукати;
И край Польшу перейшла,
Свого роду не вашла.
Нашла въ полю озерце,
На озерці ведерце,
На ведерцю колосокъ,—
Тамъ родининъ голосокъ,
Тамъ моя родина е
И мні голосъ подає.

(Д. Полоски, Вѣльск. у. И. Медвѣдь).

41.

Ти соловей, соловей,
Не налітай на мій двіръ,
Не сядай ти на окні,
Не щибечи на зорі,
Не роби жалю мені,
Бо я въ чужій стороні,—

Нема роду при мені.
Нема роду—родини,
Ні вірної дружини.
Сама жъ бідна сирота,
Да дитяночка мала.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

42.

А.

1 Ой соколю, соколю,	11 Та въ квіточки складала,
2 Не літай по полю,	12 Та головку квітчала;
3 Ой не сідай на вікні,	13 Ой якъ би я гарная,
4 Не завдавай жалю мені,	14 Вийшла бъ на базаръ пишна,
5 Бо я, бідна, въ чужині,	15 Купила бъ собі голуба,
6 Нема роду при мені,	16 Та завила у полу,
7 Нема роду-родинки,	17 Та принесла до дому,
8 Ні жодної дружинки.	18 Та пустила въ комору,—
9 Не сама я по садочку ходила,	19 Въ білу постель пустила,
10 Цвітъ-калину ломила,	20 Та на любую розмову.

(Подольск. губ. А. И. Деминскій).

Б.

1—3 Б=1—3 А;	
4 Не співай самъ собі,	12 И въ квіточки складає;
5 Но заспівай ти мені,	13 На базарі продавала,
6 Бо я въ чужій стороні,	14 Соколочка купила:
7 Нема роду при мені —	15 — Соколю, соколю, не ішъ, не
8 А ні роду, ні родини,	п'єшъ,
9 Ні любі дружини.	16 Чому мені гудишъ?
10 Ой на лузі, лузі	17 „Я не імъ, не п'єю,
11 Цвітъ-калину ломить,	18 Бо смутненъкий сиджу“.

(Подольск. губ. А. И. Деминскій).

43.

— Полети жъ ти, галко, де мій рідний батько,
Нехай мене одвідає, коли ёму жалко.
Полети жъ ти, краче, де матюнка плаче,
Нехай очи протирає й мене одвідає.
Полети жъ ти, орле, де мій братікъ оре,
Нехай воли випрягає й до мене прибуває.
Полетіть синички, де рідні сестрички,
Нехай мене одвідають, мої жалобнички.
Полетіть чечітки до родної тітки,
Нехай мене одвідає, бідної сирітки.
— Чи ти жъ мене, мати, на місті купила,

Що ти мені, мати, щастя й долі не вділила?
Чи ти жъ мене, мати, въ барвінку купала,
Купаючи, заклинала, щобъ счастья не мала?
„Ой я жъ тебе, доню, въ барвінку не купала:
Въ чистімъ полі пшениченьку жала, —
На гору йшла, тебе несла, ще й води набрала...“

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кабальничъ).

44.

— Ой вийду я, вийду, стану, подумаю,
Що я въ чужімъ краю роду не маю;
Єсть въ мене родина — далеко відъ мене!
Чую черезъ люде, що цурається мене.
Цурайся, цурайся, я тебе не буду:
Прибуди, родиначко, я тобі рада буду.
Ой вийду я на гору крутую,
Стану, подивлюся на воду биструю:
Шибка-рибка въ морі гуляє доволі,
Вдовинъ синъ въ війську — тільки въ него волі:
Сідає воронъ-кона, гуляє доволі.

(Подольск. губ. А. И. Диминскій).

45.

Ой не шуми, луже, дібровою дуже,
Не завдавай серцю жалю, бо я въ чужімъ краю;
Бо я въ чужімъ краю марно пропадаю;
Тимъ же я погибаю, що роду не маю.
Є въ мене родина — далеко відъ мене,
Ой чую я черезъ люде — цурається мене.
Нехай цурається, я вже собі знаю,
Ой дожду я тієї години, що й мене згадає.
— Запрягайте, хлопці, коні вороні,
Да повеземъ до приїму хлопці молодні!
Не везли кіньми, повезли волами,
А вмилися, молоді хлопці, дрібними слізами,
А въ неділю рано приємъ учинили,
Молодимъ хлопцямъ лоби поголили.

(С. Великая Ситинка, Васильковск. у. Л. В. Ильницькій).

46.

— Мати жъ моя, матусенько,
На що жъ мене на горе вродила,
На що мені чорні брови вділила?
Було бъ мені сіхъ чорнихъ брівъ не ділити,
Було бъ мені счастья й доленьку дарити.
Нема въ світі несчастної надъ мене,
Що дріклася вся родина одъ мене:
День настане—я въ досаді прохожу,
Нічъ настане—слізюньками обіллюсь.
Спишу я свою тоску на біленькому листку,
Та й пошлю ажъ у городъ Москву:
Хто сей листокъ прочита,
Той все мое горенько узна.

(С. Покровск. Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

47.

Нема въ світі несчастної надъ мене,—
Одріклася вся родина одъ мене;
Одріклася вся родина одъ мене,
Приключилась тоска-печаль до мене.
Де бъ я, де бъ я до свого горенька пішла,
Де бъ я, де бъ я сюю печаль избула?
День настане—я въ досаді прохожу,
Нічъ настане—я въ слізюнькахъ пролежу;
Нічъ настане—я въ слізюнькахъ пролежу,
Всю перину слізюньками обіллю.

(С. Покровск. Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

48.

Ой, приснився мені сонъ справедливий зъ вечора у ночі,
Що не жичать добра близькі сосіди, тільки світять у вічі.
Якъ зо мною пьють, зо мною гуляють, тогді мені щирують,
А якъ відъ мене підуть, за мене говорять, ще й на мене ворогують...
Піду жъ бо я містомъ та риночкомъ, тамъ мій рідъ пье та гуляє;
Я шапку знімаю, на дзінъ-добрий даю, мене ся рідъ цурає.
„Не цурайся мене, родинюнько, а я тебе не буду:
Чи ти првідешъ, ой, чи ти прийдешъ, то я радъ буду.

Ой, куди були ярїї пшениці, теперъ туди облоги;
Котрі були ще й добрі люде, теперъ самі вороги.
Ой, піду я доломъ-долиною, ой, піду я по-надъ ставъ.
Ой, не дивуйте ви, добрі люде, теперъ такий світъ наставъ“.

(М. Ялтушковъ, Могилевск. у. А. Руданскій).

49.

— Ой Боже мій, милостивий, та який я вродився!
Нема мені ні дня, ні ночи, а щобъ я не журився;
Въ мене батька немає, й рідъ мене оддалає.
Розступися, сира земля, бо я піду живий въ тебе!
Ой летіла зозуленька, та черезъ садъ вуючи,
Та вже жъ мені докучило на сімъ світі, горюючи;
Ой, летіла зозуленька та черезъ діловання,
А вже жъ мені докучило на сімъ світі горювання;
Ой летіла зозуленька, та й казала вую,
Та вже жъ мені докучило на сімъ світі терпїть муку.

(Изъ собр. П. А. Кулигн.).

50.

Приснився мені сонъ справедливий, ще вчора въ ночі,
Що не жичать добра мої сосїдочки, тільки світять въ очі:
Якъ до мене прийдуть, вони въ мене пьють-їдять,
А якъ одъ мене підуть, ще мене обсудять.
„Ой ви, браття, ой ви, сестри мої, та порадыте мені:
Відай мені съ туги, великої жури, та загибель буде.
Спишу я тугу, великую журу, на тонкій паперецъ,
Пустю я тугу, великую журу, та на тихий дунаецъ;
Плини, плини, туго, великая журу, по тихъ крутихъ берегахъ,
Розїйдися, туго, великая журу, по тихъ тяжкихъ ворогахъ;
Плини, туго, великая журу, съ тихою водою,
Відай треба, миленькая, розїйтися съ тобою“.

(Подольск. губ.).

51 *).

У неділю рано-пораненьку, раннєю зорею,
Не дрібная пташка въ саду щибетала,
Не зозуля ковала;

*) Пјсни отъ 51 до 71 заимствованы изъ Собран. Н. И. Костомарова.

То сестра до брата, листи писала,
Поклонъ посилала,
У гости прохала:
— Братоньку милий!
Голубоньку сивий,
Прибуди до мене при бідній несчастній хуртовині —
Чи я живу, чи я проживаю,
Що я на чужині горювання великое собі маю.
„Сестро моя рідненька,
Голубонька сивенька!
Ой радъ би я до тебе прибувати,
Та не знаю, сестро, де тебе шукать уже мати:
За темними лісами,
За дальними степами,
За бистрими рігами,
За високими городами“.
— Добре, братіку, вчини,
Через темний ліс яснимъ соколомъ перелини;
Через дальні степи—перепілочкомъ перебіжи,
Через бистрі ріки білимъ лебедонькомъ переплини,
Через великі городи сивимъ голубонькомъ перелети,
У дворі впади,
Крильця опусти,
Жалібненько загули,
Добре слово заговори:
Мовъ мое серце сирітськіє тугу розважає...
„Буду зъ я, сестро, по-надъ берегомъ походити,
Буду я, сестро, до білого камня добігати,—
Коли буде білий камінь чорвонимъ цвітомъ процвітати,
Тоді буду я до тебе въ гості прибувати“.
— Якъ то, брате, тяжко та важко
На святий день, на Великъ-день,
Або на которий празникъ роковий, на молебний,
Що люде до церкви йдуть,
Якъ бджілки гудуть,
А зъ церкви йдуть, якъ макъ процвітає,
Плече зъ плечемъ торкає,
Одно другого на хлібъ на сіль закликає;
А я стою, пребідная сиротовина,
Ніхто мене не привітає,

Ні словомъ не займає,
Або по отцеві й по матці...,
Наче воно вже мене й не знає!
Якъ було въ господі що їсти, або пити,
Тоді ні світъ, ні зоря у хату уступали,
Кумами й сватами називали,
Рідними братами...
А якъ прийшла худая, несчастливая хуртовина—
Одріглася вся названая родина.
Тоді нема ні кума, ні побратима,
Тоді нікому у хату уступити,
Добримъ здоровьемъ навістити,
И по приятности слова промовити.
И тільки я піду до святої церкви,
До Божого дому,
Богу помолюся,
На святости подивлюся,
Не разъ, не два слізьми обіллюся:
То мені рідний отець и матуся!

(Отъ бандуриста Харьковск. губ.).

52.

— Журба мене суше, журба мене круше,
А я тій журбі та не піддаюся,
Та піду до шинкарки—горілки напьюся!
Шинкарочка моя! Усиць меду й вина,
Та всиць меду й вина, півъ відра горілки.
Та въ мене не має теперъ теї жінки.
„Ти, возаче, хороший, не спилю безъ грошей,
Не веліла мати заставоньки брати,
А веліла мати тебе роспитати:
Та коли ти жонатий, то иди до-дому,
А коли не жонатий, то ночуй зо мною“.
— Та була въ мене жінка, були въ мене діти,
А теперъ нікому головки глядити;
Були въ мене батько и рідная мати,
А тепера нікому порадоньки дати;
Та були въ мене брати и рідні сестри,
А тепера нікому на толъ мене звести;
Та були въ мене дуги, й високні вільхи,

Були въ мене дядини и рідні тїтки,
А теперъ порадоньки не маю ні звідки!
Та були въ мене луги, були и копиці,
А тепера нікому подати и водиці:
Не дай, Боже, смерті—на чужині вмерти;
Ой нікому доглянути тамъ моєї смерті.

(Харьковск. губ.).

53.

— Ой буду жъ я, буду, пригодоньки ждати,
Чи не прийде, не прийде отець, рідна мати.
Маки одцвітають, а роду не мае,
Льбонь же імъ не жаль мене, що не одвідають!
Якъ би жъ у мене крилечка, соловьячи очи,
Полетіла бь у дорогу темненької ночі.
Ой сіла бь же я, впала въ неньки на порові;
Обливають матусеньку дрібненькі слези.
Ой годі, мати, слези проливати,
Порадь же ти, моя мати, якъ на світі жити,
Горе горювати, дітокъ годовати.
„Горюй же ти, моя доньку, якъ я горювала,
Годуй же ти своїхъ дітокъ, якъ я годовала.
Сини жъ мої, сини, ясни соколоньки.
Чого ви не кинули, якъ були маленькі!
Дочки мої пави, лихо мені зъ вами!
Тоска-печаль на серденьку, а нікто не знае.
Я хочъ помандрую—слави наберуся;
Обийму жъ я головоньку, та й назадъ вернуся!“

(Полтавск. губ.).

54.

Ой, не шуми, дуже, дібровою дуже;
Не завдавай сердцю жалю, бо я въ чужімъ краю,
Ой я въ чужімъ краю, якъ на пожарині —
Нікто мене не пригорне при лихій годині.
Ой роблю я, роблю, робота ні за що;
Люде кажуть и говорють — сирота ледащо!
Сирота ледащо, не хоче робити,
Ой отдаймо вражого сина у вісько служити.

Сирота втомився, на тинь похилився:
А люде й говорють — вінъ мабуть упився!
Ой піду я, піду на гору крутую;
Ой стану я, подивлюся на річку биструю.
Ой річенька бистренькая! на неї дивлюся;
Такі мене думки вносять — піду утоплюся!
Не топись, козаче, марне душу згубишь:
Треба зь нею вь світі жити, хочь єї не любишь!

(Харьков. губ.).

55.

Нема горя такъ ні кому,
Якъ бурлаці молодому,
Гей, гей,
Якъ бурлаці молодому!
Що бурлака гирько робить,
Ажъ пить очи заливає,
А хазяїнъ ёго лає,
А хазяйка, повторяє:
— Де ти вь чорта волочився,
Заросився, замочився,
Вечеряти опізнився.
Лягай спати середъ хати,
Бо нічого вечеряти;
Лягай спати середъ хати,
До порога головами,
Вставай рано за волами!
Та ще бурлака не послався,
А хазяїнъ вже й проспався.
— Вставай, бурлако, за волами,
Зь ремінними батогами;
Не вбувайся, не вмивайся,
Нема свитки—не вдягайся,

За волами поспішайся!
Яромъ-яромъ за товаромъ,
А горами за волами,
Солонцями за вівцями!
Ой зь-за гори, зь-за крутої
Чорна хмара виступає,
Білий сніжокъ випадає,
Бурлакъ ноги підгинає,
Отця й неньку споминає:
„Мати жь моя старенькая!
На що мене породила,
На біленький світъ пустила,
Счастя-долі не вділила!
Було бь тобі, моя мати,
На світъ мене не родити:
Довелося, молодому,
Усякому догодити!
Булобь тобі, моя мати,
Малимъ дитямъ прикопати
Високою могилою,
Маленькою дитиною!

(Харьков. губ.).

56.

Вилітала галка зь зеленого гайка,
Сіла-пала галка на зеленій вільсі.
— Не хилися вільхо, бо й такъ мені гірко.

Гірко сиротині жити на чужині!
Нема в мене роду, ні отця, ні неньки,
Тільки в мене роду — два брати рідненьки.
Не літайте, орли, по високихъ горахъ,
По високихъ горахъ, по чужихъ сторонахъ!
У неділоньку вь ранці збирайтеся братці,
Настою вамъ, братці, горілки у пляшці;
Изь перцемъ, ванберцемъ, зъ моімъ щиримъ серцемъ...
Та садемо, братці, на зеленій травці,
Та вищємо, братці, горілки по чарці.
Чому-сь мені, братці, горілка не пьється —
Туга коло серця, якъ година вьється.,.
Извела кубельце, тамъ де мое серце;
Де мое сердечко — извела гніздечко...
Нехай вона вьється, вона одірвется,
Вона одірвется, якъ горілки напьється.
Нехай вона вьється, вона перебуде;
Якъ підуть ті братіки, до віку не буде.
Туга—не година, то жь мала дитина;
То жь не дитина, то лиха година!

(Воронежск. губ.):

57.

Поставлю я калиночку
Посередъ двора,
Та прорублю вь килиночці
Та три віконця.
А першее віконечко
У чистее поле,
А другее віконечко
Икъ монастирю,
А третее віконечко
Де сходить сонечко.
Якъ гляну я вь чисте поле,
То звіря боюся;
Якъ гляну икъ монастирю,
То Богу молюся;
Якъ гляну, де сходить сонечко,
Тамъ садъ-виноградъ,

Тамъ сестриці ходять,
— Ой сестриці порадиці,
Порадьте мене!
Якъ будете по яблучку рвати,
Зорвіте й мое;
Якъ положите на тарілочку,
Якъ понесете до отця, до неньки,
Понесіть мое,
Якъ будете та гуляти,
Згадайте й мене:
Ой десь наша безчастниця
На чужій стороні,
Ходить-блудить по улоньці,
Якъ приблудна вівця;
Ні зъ кимъ стати, промовити
Вірного словця!

(Воронежск. губ.).

58.

Місяць світить, зоря зоріє;
За щось мене моя мати лає,
Лає, лає та хвалиться бити:
— Не їди, доню, на чужину жити.
На чужині ні ойця, ні неньки,
Тільки в садку співа соловейко.
На чужині все чужні люде:
Ой тамь тобі горенько буде.
В чистім полі висока могила,
На могилі червона калина.
На калині чорний воронь кряче,

На чужині сиротина плаче.
„Не плачь, сестро, не плачь, не журися;
Тільки одної слави бережися“.
— Ой я слави, слави бережуся,
Ой я слави, слави не боюся!
В чистім полі зелена група:
Ой тож мені отець и матуся;
В чистім полі яворь зелененький:
Ой тож мені браточок рідненький:
В чистім полі все перепелиця:
Ой тож мені рідни сестриці!
(Волинск. губ.).

59.

Ой гаю, мій гаю,
Гаю зелененький!
Чомь на тебе, гаю,
Вітроньку не має?
Вітроньку не віє,
Гілля не колише,
Тільки и поради
На чужій сторонці,
Що брать листи іше:
„Сестро моя, сестро,
Сестро дорогая!
Чи привикла, сестро,
На чужині жити?“
— Ой брате мій, брате!
Ой хочь не привикла,
Треба привикати,
Коли уродила
Несчастная мати;
Одъ роду далеко,
Ні кімь наказати;
Хочь по шню в воду,
Та до свого роду...
Хоча й обмочуся,
Въ роду обсушуся,

Таки зь своїмъ родомъ
Та повідаюся!
Мати моя, мати,
А де жь тебе взяти.
Тебе не купити,
А ні заробити...,
Малярівъ наняти
Та й намалювати.
Намалюю неньку
На жовтому дубку,
Поставлю я неньку
Та на віконечко;
Якъ Богу молюся,
На неньку дивлюся,
Назадь обернуся—
Слізьми обіллюся.
Ой хочь намалюю,
Та вже не такую,
Якъ неньку рідную.
Вийду за ворота,
Стану, якъ сирота;
Хто иде — минає;
Бо роду немає.

60.

Породила мене мати въ несчастну годину,
Дала мені злую долю—де її покіню?
— Та піди собі, доле, піди, несчастная, піди, утопись!
А зо мною, та за молодю, та не волочися!
„Хочь я піду, молода дівчина, піду втоплюся,
А якъ вийдешъ рано води брати, я за тебе вчплюся!“
— Та піди собі, доле, піди, несчастная, въ лісі заблудися,
А за мною, та за молодю, та й не волочися!
„Хочь я піду, молода дівчина, въ лісі заблудюся;
А якъ підешъ калини ламити, я за тебе вчплюся!“
— Та піди собі, доле, піди, несчастная, въ полі загубися,
А за мною, та за молодю та й не волочися!
„Хочь я піду молода дівчино, въ полі загублюся;
А якъ вийдешъ пшениченьки жати, я за тебе вчплюся!“
— Та піди собі, доле, піди, несчастная, въ церкві присвятися,
А за мною, та за молодю, та й не волочися!
„Хочь я піду, молода дівчино, въ церкві присвячуся;
А якъ підешъ молитися Богу, я за тебе вчплюся!

(Полтавск. губ.).

61.

Годі вамъ шуміти, зелені дуги;
Годи жити въ серці, несносні туги.
Якъ скоро ті красні цвіти одцвітають,
Такъ скоро молоді літа пропадають.
Въ старій жизні маю неспокой терпіти,
Що не умівъ я молодими літами владіти.
Літа пройшли скоро, якъ бистрі ріки,
И живъ я въ несчасті усі свої віки.
Остався я, бідний, счастья свого...
Усюди проходивъ, не знайду ёго!
Буди я ні піду, счастья не маю;
Де мені жить бідному и самъ я не знаю!
Утративъ я свої літа молоді —
Якъ то скоро пройшли вони за часи малі!
Лучче мені, бідному, съ звірми жить въ пустині,
Ніжъ у сёму світі жить на чужині.

Єсть такі люде, що нужди не знають,
Бідного чоловіка ні во что вміняють.
Шумять въ степахъ вітри, запрета на мають;
Шумять шмелі въ день и въ ніч, спокою не дають.
Єще жъ я не заживъ роскішъ сѣго віка...
Проішли прочъ ви, молоді, одъ мене літа.

(Харьков. губ.).

62.

Пора приходить, по счастья тужити,   Що мені счастья ні долі не дали.
Що світъ великий, нема зъ кимъ жити.   Охъ бідний я, бідний чоловікъ!
Охъ, а где жъ бо я піду,   Єдному счастья річками пливе,
Нігде счастья не знайду,...   А до другого берегами иде.
Ахъ, бідний я, бідний,...   Я зійшовъ цілий світъ —
Чи є такий въ світі бідний чоловікъ,   Мені счастья, ні долі ніть...
Якъ я несчастливий увесь мій вікъ!   Охъ бідний я, бідний чоловікъ!
Єдине счастья, десять бідъ,   До літь двадцатки сякъ такъ мені було,
Всі за мною идуть въ слідъ!   А у сімъ часі и того не стало:
Охъ бідний я, бідний чоловікъ!   Не стало мені й друга,
На що жъ мене мати на світъ видала,   Єдно друга, и все туга...
Чому жъ вона счастья, ні долі не дала...   Охъ бідний я, бідний чоловікъ!
Чи такі куми брали,

(Вольнск. губ.).

63.

Смутний хожу, невеселий, бідний чоловікъ,
Що не маю счастья черезъ весь мій вікъ.
Куда піду, повернуся, не маю радости,
Тільки въ очахъ завше слези, а въ серці жадости.
На чужині блукаюся, марне вікъ трачу,
За слёзами кривавими світа не бачу.
Утративъ я літа марне въ журбі и клопоті:
Ніхто жъ мені не порадить, бідному сироті!
Когда би мѣ я мавъ вітця, ай бо тежъ матку,
Нігди би мѣ ся не засмутивъ у жаднимъ припадку.
Они би мі порадили, що маю чинити —
А теперъ я самъ не знаю, якъ би въ світі жити.
Ой ти, доле несчастная, тоже съ ти мя зъіла,
И наименьшая пташина того бѣ не зтерпіла!

Призри, призри зъ небесъ, Боже, къ тебѣ я уфаю,
Не дай же мені вмерати у чужомъ краю!

Додай, Боже, ласки своїй, якъ на світі жити,
А проживши на сімъ світі, въ небі тя хвалити!

(Волянск. губ.).

64.

Ой лужечки та бережечки та вода поняла —
Та вже жъ мою ти головоньку та журба обняла.
Охъ и я журбу, охъ и я тоску та на листу сплишу,
Охъ и я журбу, охъ и я тоску на Дунай пушу.
Та пливи, журбо, пливи, тоска, та по всімъ берегамъ,
Охъ и роздай, Боже, мою печалоньку по всімъ ворогамъ.
Та зелений дубъ, та зелений дубъ, та безъ сонця завъявъ —
Молоденькому возаченьку та Богъ долі не давъ.
Та не давъ долі, не давъ счастья, не давъ талана,
Та куди я піду, куди я повернуся, то все чужина! —
Всі лужечки, бережечки вода поняла,
На ту пору мене, сиротину, журба обняла.
Прошли мои літа зъ світа, самъ не знаю когда,
Росплилися мої роскоші, якъ листъ по воді.
— Прибудь, прибудь, моя мати, тепера ко мні.
Та подумай, моя рідненькая, хочъ такъ объ мені.
Та була яра шпениця, а теперь облоги;
Та були други - пріятели, теперь вороги.
Ой ви, вітри, вітри буйненькі, подуйте зъ-за гори:
Принесіть мої роскоші назадъ и ко мні!

(Воронежск. губ.).

65.

Сіла собі сіромаха та й думку гадає:
Прошли літа марне зъ світа — дружини немає;
Ой немає дружиноньки, ні счастья, ні долі,
Самъ zostався на чужині, якъ билина въ полі.
Ой у полі билинонька — тихій вітеръ віє;
Ой видиться, не журиться — само серце мліє.
Ой видиться, не журиться, видиться не плаче,
За дубними слізоньками світонька не баче:
Не велика поляночка — густі копиці;

Потерявъ я счастья-долю черезъ молодиці.
Потерявъ я счастья-долю, ще й до того весну,
Самъ zostався на чужині, и въ долоні сплесну.
Ой -у полі, край дороги—тамъ вівця пасеться;
Ой гдесъ моя лиха доля шляхомъ волочеться.
Годі, годі, лиха доле, шляхомъ волоктися:
Пійди собі въ тихий дунай зъ жалю утопись.
Якъ я піду въ тихий дунай — зъ жалю утоплюся,
То ти прійдешъ води брати, то я й очіплюся.
(Волинск. губ., Дубск. у.).

66.

Ой високо та високо	Та жалює мене.
Клинь дерево одъ води.	Ой десь моє та дитятко,
Ой хотъ воно високо,	Якъ на морі утятько;
Та все листъ опаде;	Ой десь моя та дитина,
Ой хотъ листъ опаде,	Якъ у полі билина.
Та къ берегу припливе;	Куди піду — вороги
Ой десь у мене мой родъ	Кругомъ хату облегли.
То далеко одъ мене.	Куди піду — не люблять,
Ой хотъ же вінъ далеко,	Изъ кимъ стану — осудять.

(Волинск. губ.).

67.

Та йшовъ козакъ зъ Дону, та зъ Дону до-дому;
Та й сівъ надъ водою, проклинає долю.
— Доле жъ-моя, доле, чомъ ти не така,
Чомъ ти не така, якъ доля чужая?
Що чужні люде нічого не роблють,
Нічого не роблють, та й хороше ходять,
А я заробляю, и свитки не маю!
Що люде гуляють и роскоші мають,
А я заробляю—нічого не маю!—
Обізветься доля по тімъ боці моря:
„Козаче-бурлаче! дурний розумъ маєшъ,
Що ти свою долю марне проклинаєшъ!
Ой невинна доля, винна твоя воля:
Що ти заробляєшъ, то все пропиваєшъ,
А що загорюєшъ — то все прогайнуєшъ,

А що заталанишъ — музики наймаешъ!“
— Ой грайте, музики, зъ двора та до двора,
Та щобъ не журилась, моя мати стара...
Якъ музики грали, то й насъ люде знали,
А якъ перестали, то й лаяти стали.

(Харьковск. губ.).

68.

Летить орель по-надъ моремъ по високій високості;
Плаче козаць старесенький та по своїй молодості.
Літа жъ мої молоді, де ся ви поділи?
Чи ви въ луги, чи въ байраки геть одъ мене полетіли?
Літа жъ мої молоді, де ся ви поділи?
Чи завились въ кленовий листъ та въ лісъ полетіли?
Ой и самъ же я не знаю, що маю чинити:
Запряжу чотирі воли та іду орати.
Воли мої полові, чому не орете?
Літа мої молоді, чому марно йдете!
Якъ би ви насъ поганяли, такъ би ми й орали;
Якъ би ви насъ шанували, такъ би васъ слухали!
Літа жъ мої, літа мої, літа молоденькі!
Коли такі несчастливі — будте коротенькі!

(Полтавск. губ.).

69.

— Соловейко маленький,
Въ тебе голосъ тоненький,
Защобечи ти мені,
На чорвоній калині сидючи.
„Ой радъ би я защобетать,
Та въ мене голосу зовсімъ нема.
Истерявся голосочокъ,

Истерявся мій тоненький,
По чужихъ садахъ літаючи,
Ягоду гіркую клюючи,
По матері й батькові тужучи,
По батькові тужучи,
По матері плачучи.

(Харьковск. губ.).

70.

Хожу, блужу по надъ берегъ — тяженько вдихаю:
Бідна моя головонька, що долі не маю.
Було жъ мене, моя мати, въ річці утопити,
Нежли таку несчастливу на сей світъ пустити.

Ой якъ тяжко каменеві підъ воду плинути,
А ще тяжче сиротоньці на чужині жити.
Журвлася мати мною, якъ риба водою;
Дала мене межі люде — жалуге за мною.
Охъ Боже ти мій єдиний! ти моя потіха!
Потішь мене несчастною — вибавъ зъ сѣго лиха!

(Ровенск. у.).

71.

Ой у полі криниченька,
Холодная водиченька.
Ой тамъ дівка воду брала,
Круті гори провєртала —
Літа свої завертала!

Круті гори, розвернітєсь,
Літа мої, завернітєсь.
Круті гори розвернутьєся,
Літа мої не вернутьєся!

(Воронєжск. губ.).

ЖЕНИТЬБА. — ЗАМУЖЕСТВО.

72.

Коли-бъ мені ступка та жорна,
Коли-бъ мені жінка моторна,
Я бъ ей цілувавъ, милувавъ,
А до печі вуховарку нанявъ,
А на річечку—прачку,
А до ей сорочокъ—швачку.

(Харьковская губ. Изъ собранія А. А. Потебни).

73.

Трясітєся, рубці,
Дивітєся, людці:
Хочь сорочки не маю,—
Женитися думаю.

(Кіевская губ. Ф. Т. Панченко).

74.

Кукурудза сієтєся, вукурудза родитєся...
Молодому хлопцеві женитися хочетєся:
Наївшиєся-напившиєся—ой, кєвалть, женитися!
А якъ же я зголоднію—де жъ я жінку подіну?

(Каменецк. у. О. Лозинскій).

75.

Ой, якъ мені женитися—въ мене хати немає.
Господи, помилуй тебе и мене!
Поставимо хату зъ зеленого маку,
Господи, помилуй тебе и мене!
Положимо сєрлоки зъ зеленої осоки,
Господи, помилуй тебе и мене!
Поставимо кровки зъ жовтєнької моркви.
Господи, помилуй, тебе и мене!

(Суми. М. В. Нїтовскій).

76.

Уродила мене мати дитиною,
Сотворивъ мене Богъ дівчиною,
Давъ мені ім'я Кулиною;
Якъ стала дівчина підросати,
Ставъ єї козаченько п'ятати.
„Козаченьку, пане мій,
Чи є въ тебе домигъ свій?“
— Въ чистимъ полі, край дунаю,
Очеретомъ обставляю,
Лободою підпіраю.
„Козаченьку, пане мій,
Чи є въ тебе конигъ свій?“
— Ой у степу коней много:
Якъ піймемо вороного,
Якъ поймаємъ, такъ поїдемъ,
А не піймемъ, пішкомъ пійдемъ.
„Козаченьку, пане мій,
Чи є въ тебе жупанъ свій?“
— Якъ пійдемо въ долину,

Да вирвемо лопушину,
Да пошиємъ жупанину.
„Козаченьку, пане мій,
Чи є въ тебе постіль свій?“
— Кулачище підъ бочище,
Нагайце въ головище;
Я на тебе, дівко, важу —
Черезъ чужі тини лажу,
Хоть не раненько,
До тебе серденько.
Виносивъ до тебе всі лакоми вещи:
Носивъ сирь, носивъ макъ,
Носивъ сала, поки стало;
Теперь гадаю, що въ себе не маю,
А ще треба гадать,
Щобъ и макъ не бувъ такъ,
И щобъ сало не пропало,
А сирь подарую,—
И самъ помандрую.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

77.

А.

- 1 „Ой дівчино, люблю тебе,
- 2 Не їжъ хліба—вїзьму тебе,
- 3 Не їжъ хліба, не пий води,—
- 4 Вїзьму тебе для пригоди“.
- 5 — Ой козаче бїснுவатий,
- 6 Нехай не їсть твоя мати,

- 7 Нехай не їсть, не п'є води,
- 8 Держи єї для пригоди.
- 9 Дурна дівка послухала,
- 10 Три дні хліба не нюхала,
- 11 И води не пила,
- 12 Богу духъ віддала.

(С. Вел. Снитинка, Висилъков. у.).

Б.

- 1—4 Б=1—4 А; 5 Б=9 А; 6 Б=16 А... не вшала.
- 7 На четвертий попоїла,
  - 8 А після того захворїла.
  - 9 „Ти козаче, люблю тебе:
  - 10 Нехай не їсть твоя мати,

- 11 Коли хочешъ мене взяти,
- 12 Нехай не їсть ні лусточку,
- 13 Якъ хоче взяти невісточку“.

(Тараща. Изъ собранія П. А. Кулиша).

В.

1 В=1 А... люби мене; 2 и 3 В=2 и 3 А, 4 В=4 А... для выгоди;
5 В=6 А; 6 В=11 Б;

7 Бий о камень головою,

8 Щобъ я була за тобою.

(Острожск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

1 Г=1 А. Марусенько; 2, 3 и 4 Г=2, 3 и 4 А; 5, 6, 7 и 8 Г=5, 6,
7 и 8 В.

(Хорол. у. Д. И. Лавренко).

Д.

1 и 2 Д=1 и 2 А; 3 Г=6 А; 4 Г=11 Б... мене брати.

(Борзенск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

78.

Въ чистімъ полі, край дороги
Лежить камінь мормуровий,
А на тому каміневі
Сидить козаць чернобровий.
Сидить же вінъ, сидить,
Да й гадоньку думає:
Суди, Боже, жевитись,
Хорошу жінку взяти
.....
Хочъ худоби не добьюся

Съ хорошою наживуся.
Великая худоба
О чи буде, чи не буде;
Съ хорошою дружиною
Нѣ встидно й межі люде.
Великая худоби —
То серденьку досада,
А хороша дружина —
То буде серцю одрада.

(Волынская губ. Изъ собранія П. А. Кулиша).

79.

А.

У городі верба,—порубавъ же бь я,
А въ сусіда дівчина,—сподобавъ же бь я;
Сподобавъ же бь я—мені родъ не велить,
Мені родъ не велить та й дівки любить:
Якъ пабачу, заплачу, а серденько заболить.

(Новгород. Сѣвер. у., Ф. Богусловскій, Черниг. губ. вѣдом. 1855 г. № 25, стр. 162).

Б.

Ой пішовъ би я на улоньку—головка болить,
Ой сватавъ би я дівчиноньку, такъ рідъ не велить;
Хочъ рідъ не велить, такъ мати велить,
Якъ побачу, такъ заплачу, ажъ живіть заболить.

(Звенигород. у. И. П. Новицкій).

80.

„Молодий козаченько, чомъ ти не женився?“
— У віську бувъ, забарився,—тимъ я не женився.
„Молодая дівчино, чомъ ти заміжъ не йшла?“
— Всі козаки въ віську пішли,—тимъ я заміжъ не йшла.

(Харьковъ. М. В. Нѣговскій).

81.

Ой, виду я, виду за ворота,
Стану я, стану—подумаю:
Розливайся, дунай, по чистому полю.
Ой, не такъ по полю,
Єкъ по чистому песочку,
По щирихъ борочкахъ.

Боровая ягода вельми солодка,
А луговая калина вельми горка:
Паробоча доля ще горчейша;
Не такъ паробоча, єкъ девоча:
Паробокъ жениться охотою,
Дівка замужъ иде—неволею.

(Черниговск. у. Изъ собранія П. А. Куляша).

82.

Ой, казавъ соловейко: „въ саду не пою!“
Ой, казала Оксинка: „замужъ не пойду!“
Що сня рибко (?) не третъся, —
Багатий, ненько, не шлетъся,
А вбогій, ненько, не сміє, —
Такъ моя руса коса линіє.

(Кезелець. у. И. П. Новицкій).

83.

Ой, піду жъ я горою, долиною,
Чей же я знайду рожу съ калиною;
Чи рожу рвати, чи калину ламати,
Чи замужъ ити, ой чи дівувати?

Дівкою гуляй — людська обмовонька,
А замужъ иди — бідна головонька!
Ой, лучче жъ мені людська обмовонька,
Ой, якъ сказати: бідна головонька!

(С. Нижній Ташликъ, Гайсинск. у. А. П. Свидицькій).

84.

Ой взъ суботи въ неділю,
Пішла Настуся въ шевлію.
Пішовъ батенько не знайшовъ,
Да й заплакавши, й пішовъ.
„Ой хто мене въ шевліі найде,
Тому я достанусь“.
Пішовъ братічокъ не знайшовъ,
Зорвавъ квіточку й пішовъ.
„Ой хто мене въ шевліі найде,
Тому я достануся“.

Пішовъ Иванко и знайшовъ,
Взявъ за рученьку й пішовъ.
Тільки Настуся на порігъ,
И батеньку до нігъ, до нігъ:
„Спасибі тобі, ти мій батеньку,
За твое коханнечко:
Я въ тебе гуляла, гуляла,
Важенького діла не знала;
Взявши віночокъ, пійду въ таночокъ,
Гуляти до дівогъ“.

(Изъ собранія П. А. Кулишн).

85.

А.

„Зелена діброво, скажи мені правду,
Яке зілле рано процвітає:
Чи хрещатий барвіночокъ,
Чи запашний василёчокъ,
Чи повная рожа?“
— Хрещатий барвіночокъ рано процвітає,
А запашний василёчокъ три запахи має,
А надъ тую повну рожу,
А надъ тую червоную,
И въ світі не має.
„Зелена діброво, скажи мені правду,
Яка птиця изъ вирію ранше вилітає:
Чи сизая зозуленька,
Чи маленькій соловейко,
Чи біла лебедека?“
— Сива зозуленька рано вилітає,
Малий соловейко три голоси має,

Противъ н҃уички собаками випроводила, Я милого да изъ-роду полюбила,
По слідочку жарку крапиву садила, Я милого булочкою накормила,
По крапиви важкий камень котила; Я милого медомъ-виномъ напоїла,
А якъ важко камень котити, По ёго слідочку руту-м'яту садила,
То такъ мені изъ нелюбомъ жити. По той м'яти да перстникъ котила.
Рано, рано пораненько уставала. А якъ легко перстникъ котити,
Ще й ранійше матуся побужала, То такъ мені изъ миленькимъ жити.
Хочуть мене за миленького ддати.

(Козелецк. у. И. П. Новицкій).

89.

А.

Ой горою високою голуби літають,
Я роскоші не зазнала, вже й літа минають;
Я у батька не гуляла, замужемъ не буду,
По чімъ же я літа свої споминати буду.
Я у батька не їла, не пила, не хороше сходила,
Тільки й мої роскошоньки, що ся нажурила.
Ой у саду, у садочку голубка на вишні,
Коли-бъ мені такий милий, щобъ до моїй мислі:
Щоби люльки не куривъ, табаки не нюхавъ,
Чужихъ жінокъ не любивъ и брехні не слухавъ.

(Брацлавн. О. Лоринскій).

Б.

Идуть мої дні за днями, літа за літами,
Я роскоші не зазнаю, жаль мені за вами.
Я дівкою не гуляла, замужемъ не буду,
По чімъ же я свої літа споминати буду.
Кажуть люде, що-мъ щаслива, я тимъ веселюся,
Ой не знають, якъ я не разъ слізами заллюся.
Боже зъ неба високого, скороти віка мого,
Ой хто вь світі щастлив(і)ший, причинься до того.

(Волгнв, изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

За горою високою голуби літають,
Я роскоші не зазнала, літа упливають.
Отця-матки не зазнала, а мужа не маю,
По чімъ же васъ, літа мої, споминати маю.

Г.

Чи є в світі така друга, чи я ідна,
За всі люде нещаслива, за всі нещасная.
Породила мене мати темненької ночі,
Дала мені лице біле и чорнії вочі:
Було мені, моя мати, лиця не білити,
Було мені, моя мати, счастья уділити.
На горі по долині голуби літають,
Я роскоші не знала, вже літа минають.
Літа мої молодії, літа молоденькі,
Маю бути нещасная — будьте коротенькі.
Літа мої молодії, жаль мені за вами,
Що я вась не вгуляла вь рідної мамі;
Вь мамі не вгуляла, замужомь не буду,
По чимь же я свій вікъ споминати буду.
Літа мої молодії, літа молоденькі,
Мають бути нещаснії, будьте коротенькі.

(Подоль: А. Диминскій).

90.

Подь вербою надь водою —
Тамь Катерина биль білила,
И съ своею біллю да говорила:
— Охъ, и біле моя, тонка, біла!
Охъ, и яєь я пойду да за милого,
До я тебе, біле, шовкомь потчу,
Да тую плахотку вь буддень изношу.

Подь вербою надь водою —
Да тамь Катерина биль білила,
И съ тоєю біллю да говорила:
— Охъ, біле жьь моя, тонка, біла!
Охъ, яєь я пойду да за нелюба,
До я тебе, біле, черню потчу,
Да тую плахотку вь свято зношу.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

91.

А.

1 Ой, не стій, яворь, надь водою:
2 Да вода корень підмиває;
3 Да козаць у дівки правди питає:
4 — Чи не тяжко, чи не важко,
5 Да за старого замужь идучи,
6 Своє молодество споминаючи?

7 Що старий буде бити, учити,
8 А молодий буде жаловати,
9 Да що неділечки вь гості пускати:
10 „Да ходімо, дівко, вь гості зо мною!“
11 Поставили хату надь водою,
12 Да будемо жити — панувати“.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

1 Б—1 А... Да стоїть; 2 Б—2 А;

3 Да вітеръ гілле ламає.

4 Да не йди, дівко, за старого;

5 и 6 Б—7 и 8 А;

7 Да по три рази ціловати.

(Сосницьк. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

92.

У середу родилася — та то мое горе...

Ой, не піду за старого — бородою коле:

А я піду за такого, що не має уса:

Якъ кивне, якъ моргне, то я й засміюся.

(Роменск. у. Изъ собр. А. А. Потебни).

93.

Чи не жаль тобі, батењуку, буде,

Якъ мене у тебе не буде?

Вишневі та садочки цвістимуть,

Дівочки віночки плестимуть,

Да повзь твої ворітечки нестимуть,

Будуть твої ворітечки обминати,—

Що нікого посилати гуляти.

Озоветься старая мати въ новій хаті:

„Нема, нема та денечки-дитяти!

Нехай єї посилає чужа мати:

„Йди, пди, чуже дитя, не барися,—

На сінечному порозі завернися“.

— Ой, що жъ то, мати, за гуляння,—

Що на сінечному порозі завертанне,

А на хатнѣму порозі роздіванне!...

(Козелецьк. у. К. Кибальчичъ).

94 *).

— Повій, повій, вітерочку, зъ глибокого яру;

Прибуди, прибуди, мій миленький, зъ далекого краю.

„Ой радъ би я повівати, та яри глибокі;

Ой радъ би я прибувати, та краї далекі“.

— Глибокіі криниченьки—залізніі ключи,

Та вже жъ мені надовучило, миленького ждучи;

Якъ пошлю я чорну галку на Дінъ риби істи:

— Ой принеси, чорна галко, одъ милого вісти.

Полетіла, чорна галка, та й не барилася,

Та принесла таку звістку, щобъ не журилася:

*) Піснї отъ 94 до 111 замѣстствовани изъ рукописнаго Собранія Н. И. Костомарова.

„Не журися, дівчинонько, въ тугу не вдавайся;
Ти молода—заміжъ підешъ, а я оженюся!“
Мела хату, мела сіни, та й засміялася;
Вийшла мати води брати, та й догадалася.
— Чого, дочко, чого, дочко, та засміялася?
„Хиба жъ би я дурна була, щобъ я призналася.
Ой пий мати, тую воду, що я наносила;
Шануй, мати, того зятя, що я полюбила“.
— Буду лити, буду лити, буду розливати:
Нелюбого зятя маю, буду розлучати.
„Не розливай, мати, води, бо важко носити;
Не розлучай, мати, зятя — тобі зъ нимъ не жити.
Хочъ бий, мати, хочъ лай, мати, та вже не научишъ:
Нелюбого зятя маешъ — по вікъ не розлучишъ!“
— Буде тобі, доню, буде лихая година,
Що ти сѣго козаченька щиро полюбила!
Донько моя, коханочка! така твоя доля,
Полюбила козаченька — була твоя воля!
Живи, доню, въ свою волю, такъ якъ полюбила,
Не жалкуй на свою матіръ, що тебе згубила!
„Ой не буду жалковати, моя рідна мати:
Яку мені дасть Богъ долю — буду горювати!“
(Полтавск. губ.).

95.

— Мати моя хорошая! мати моя мила!
Не дай мене за рудого, бо я чорнобрива.
А въ рудого роду много — будуть мене бити;
Я безъ того чорнявого не могу прожити.
Черезъ садъ-виноградъ по воду ходила;
Не судивъ мені Богъ, кого я любила.
А судивъ мені Богъ — кого я не знала,
А за той перебіръ, що перебірала.
(Херсонск. губ.).

96.

Хлопче-молодче, який ти ледащо!
Затіявъ жениться, самъ не знаешъ на що!
Будешъ колись долю свою проклинати,
Будешъ кулаками слѣзи утирати;

Виплачешь очи, та не вернешь долі,
Самъ ти погибнешь, язъ билинка въ полі.
Хлопче-молодче зъ карими очима!
На що тобі жінка, камінь за плечима?
„Та вже ясний місяць світить надъ горою,
А я самъ несчастний живу сиротою:
Плачу й рידаю гіркими слёзами:
Охъ, мої дівчата, прощаюсь я зъ вами!

(Полтавск. губ.).

97.

Ой поїду я гороньками—
Стоять люде пароньками;
А я хожу въ Божій карі,
Не давъ мені Господь пари!
Ой поїду я по-надъ лугомъ,
Ажъ тамъ оре милий плугомъ;
Чужа мила помагає,
Мое серце омліває.
Ой вінъ оре скибочками,
А я плачу слізочками.
Ой вінъ оре, а я плачу,
Літа свої марно трачу.
Ой поїду я до церковки,
А въ церковці людей много:
Нема мені миленького!
Ой поїду я до корчомки,
А въ корчомці людей більшей:
Мому серцю жаль ще гірший.
Ой на ставу пливе м'ята,
На тій м'яти каченята,

Єдна другу доганяє,
Кажда собі пару має.
А я, молода, у Божій карі,
Не давъ мені Господь пари!
Ой тільки мені пари,
Що оченьки карі,
Тільки мені полюбови,
Що чорні брови.
У городі цвітки рожа;
Где я поїду всімъ я гожа.
У городі цвітъ калина;
Где я поїду всімъ я мила.
Скажи мені, чоловіче,
Чи я буду мужа мати,
Чи такъ буду загибати?
„Ой у полі верба рясна,
Не журися, дівча красна!
Будешъ мати чоловіка—
Буде журба ажъ до віка.

(Волянск. губ.).

98.

— Дала мене моя мати за нелюба замузь,
Дала мені мати корову рябую,
Корову рябую, дийницю новую.
А я ту корову, та плачучи, дою!
Та дала мене мати за милого замузь;

Та дала мені маля сімъ коровоѣ дѣйнихъ,
Сімъ коровоѣ дѣйнихъ, сімъ теличоѣ новихъ,
А я тії корови, співаючи, дою,
А я те молоко, танцюючи, ціжу.

(Волинск. губ.).

99.

Ой надъ моремъ глибокимъ,
Тамъ стоявъ теремъ високий;
Тамъ плавало два човничка,
А въ їхъ три рибалочка.
Одинъ каже: „дівчино“,
Другий каже: „рибчино“,
Третій каже: „чи підешъ за мене?“
— На що мене сватаешъ,

Що у тебе хати не має!
„Я поведу и въ чужую
Поки собі збудую“.
— Ой поставъ хату зъ лободи,
А таки въ чужую не веди;
Поставъ хату зъ кудрявої м'яяти,
Щобъ чужої не знати.

(Полтавск. губ.).

100.

Тече вода зъ-подъ огрода рине,
Которая сиротина — гине.
Ой на воді два лебеді обидва біліші;
Милій отець, мила мати, дружина миліша.
Сидить голубъ на дубочку, голубка на кущу;
Чи ти мене вірно любишъ, якъ голубъ голубку?
Ой у полі при дорозі трава зеленіє,
За хорошимъ чоловікомъ жінка молодіє;
Ой у лузі, при дорозі трава висихає,
За ледачимъ чоловікомъ жінка погибає.

(Волинск. губ.).

101.

Ой у бору воду беру, вода не береться.
Яворовий коромосель у дужечку гнеться;
Ой у бору воду беру, а бірь стоїть тихо:
— Не йди дівча за удівця — буде тобі лихо!
А удівець не молодець, всі норови знає:
Першу жінку изгадає — наругу даває,
Другу жінку изгадає — нагайкою крає.

Нагайка-дротяночка зъ кілка не вбуває,
Сорочечка краменьская кровью закипає,
Серпаночокъ одъ слізочокъ та й не висихає.

(Воронешк. губ.).

102.

Учинила твою волю:
Пішла заміжъ молодою!
Біле личко, чорні брови
Досталися лихій долі!
Лихая доля въ корчомці п'є, гулає,
А якъ прийде до-домоньку—въ головоньку б'є...
Я бідна, молодая... нагайкою крає:
Нагаечка дротяненська, а я молоденька...
У тіло влипає, кровью закипає;
А ще ёго серденькомъ називаю.

(Волинск. губ.).

103.

— Зелений дубе, чи не жаль тобі буде,
Якъ підрубають білу березу люде:
Повезуть її битими шляхами?
Моя матюнко, чи не жаль тобі буде,
Якъ возьмуть дочку міжъ чужні люде,
Повезуть її битими шляхами?
„Охъ, моя дочко, жаловати не буду,
Ти за гуроньку — я тебе забуду“.
Вивезли дочку за високу гору:
„Вернися, зятю, зъ моімъ дитямъ до дому!“
Вивезли дочку за густі лози:
Облили матку дробненські слізи!
„Вернися, дочко, вернись, помяркуйся,
Хочъ рочокъ, хочъ два въ мене покрасуйся“.
Ой не поможе мому личеньку краса,
Коли накрита моя руса коса!
— Ой кажуть люде, що мене мати лає;
А зъ далека йду — ворота одчиняє.
Сама не знаю, якъ ворогамъ годити:
Чорно, чи біло по-міжъ ними ходити?

Чорно ходячи — то скажуть: ледащиця;
Біло ходячи — то скажуть: чепуриця.
„Въ мене хаточка тепла, веселая;
Та въ мене дочка любая, сердечная!“

(Волинск. губ.).

104.

— Зоря ясная, чомъ не сходила,
Чомъ місяць не догонила?
„Якъ мені рано сходити,
Якъ місяць догонити?“
За лугами за зеленими,
За садами за вишневими,
Лежавъ шляхъ — дороженька,
Широкая та й убитая,
Слізеньками та прилптая;
Туді іхавъ та паниченько
На вороному кониченьку,
Въ голубому жупанчику.
Тамъ стояла та криниченька;
Тамъ дівчина умивалася,

Гранитуромъ утиралася,
Красотою вихвалялася:
„Красо моя, та прекрасная!
Кому, красо, та достанешся?
Чи сотнику, чи полковнику,
Чи прежньому колюбовнику,
Чи тому та несуженому,
Що въ шинюкъ йде — наряджається,
А зъ шинюкъ йде — п'янь валається,
Велить мені п'яниченька роззувати.
А цежъ мені не хочеться
Коло п'яниці ворочаться,
Не хочеться білихъ рукъ ламати!
Не хочеться п'яниченьки роззувати“.

(Харьковск. губ.).

105.

Ой піду я, молодая, по надъ гіроньками,
Та роспуцу чорні кудрі по надъ брівоньками:
Нехай мої чорні кудрі буйний вітеръ має,
Нехай мене, молодой, ніхто не займає.
Хочъ займає, не займає — нехай не цілує,
Нехай мого личенька не псує.
Въ мене личко, якъ яблочко, стало, якъ калина.

(Волинск. губ.).

106.

Ой гаю зъ мій гаю! гаю, рідний брате!
Порадь мене, гаю, що маю робити,
Чи мені жениться, чи такъ волочиться?
Порадь мене, гаю, яку милу брати!
Узявъ би багату — не хоче робити;

Узявъ би разумну — буде замишляти;
Узявъ би дурную — горе жъ мені буде:
Судитимуть люде, намъ життя не буде!

(Воронежск. губ.).

107.

Насіано, наорано, та нікому жати,
Питається синъ матері: которую брати?
„Ой чи тую багатую, що мати веліла,
Ой чи тую убогую, що серденьку мила?
Багатая губатая, та ще й къ тому пашна;
Убогая хорошая, якъ у саду вишня.
Багатая спісивая — рушникъ на кілочку;
Въ убогоі сиротина брови на шнурочку.
Багатая спісивая—ще й къ тому гордиться;
Убогая сиротина всегда покориться,

(Воронежск. губ.).

108.

Ой за гаємъ зелененькимъ	А чумачка сидить дома,
Брала дівка конопельки;	До порога руба дрова,
Брала, брала, вибирала,	Соломою печи топить,
До личенька промовляла:	А въ сусіди муки просятъ:
— Лице мое біленькее,	— Сусідочки, голубочки!
Ой кому ти достанешся?	Нема муки ні пшочка,
Чи попові, чи дякові,	Нема солі ні дробочка,
Чи тому та чумакові.	А ні пшона ні зернитка!
Ходить чумаць по дорогахъ,	

109.

Въ чистімъ полі край, дороги лежить камень мармуровий,
А на тому каменеві сидить возакъ чорнобровий.
Сидить же онъ, сидить, та й гадоньку думає:
Суди, Боже, женитися, хорошую жінку взяти.
Хочъ худоби не добьюся — зъ хорошою наживуся;
Великая худоба ой чи буде, чи не буде.
Зъ хорошою дружиною не встидно межі люде,
Великая худоба — то серденьку досада,

А хороша дружина — то буде серцю одрада.
Межі трома дорогами зійшовъ місяць зъ зороньками;
Не що висше й не літає—спвий соколь зъ галоньками.
Ой літає соколонько, крилечками блудить;
Тяжко-важко на серденьку, якъ хто його вірно любить.
(Волинск. губ.).

110.

Хотіла мене мати
Та за першого оддати,
Ажъ той перший
Та все плете верши.
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
Та за другого оддати,
Ажъ той другий
Малий, недолугий...
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
Та за третёго оддати,
Ажъ той третій
Такий кривоплекий.
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
За четвертого оддати,
Ажъ той четвертий
Такий вінъ, мовъ мертвий.
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
Зъ п'ятого оддати,
Ажъ той п'ятий
Стидкий, кривоп'ятий.
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
За шостого оддати,
Ажъ той шостий
Стидкий, кровошорстий.
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
За сёмого оддати,
Ажъ той сёмий
Такий недовомлий.
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
За восьмого оддати,
Ажъ той восьмий
Такий недорослий,
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
За дев'ятого оддати,
Ажъ той дев'ятий
П'яниця проклятий.
Та не дай мене, мати, за ёго,
Буде мені лихо одъ ёго!

Хотіла мене мати
За десятого оддати,
Ажъ той десятий
Хороший, багатий.
Та оддай мене, мати, за ёго,
Буде мені счастья одъ ёго!

111.

Ой таточку, таточку,
Поставь мені хаточку
Зъ очерету, зъ осоки,
Щобъ любили козаки.
Сама хату становила,
Сама висипала;

Сама дружва полюбила,
Сама висватала!
Ой лейбочко, лейбочко!
Болить мое сердечко:
Болить сердце и душа,
Що дівчина хороша.

(Полтавск. губ.).

СОГЛАСНАЯ ЖИЗНЬ ВЪ СУПРУЖЕСТВѢ.

(Взаимная уступчивость и отсутствие деспотическаго преобладанія одной изъ сторонъ).

112.

— Чорни очі, якъ терень, —
Коли жъ ми ся поберемъ?
„Поберемося въ неділю,
Маю въ Бозі надію“.

(Тараща, И. П. Новицкій).

113.

А.

Ой загувъ, та загувъ, сизий голубонѣкъ рано на зорі,
Ой заплакали наші новобраньці, стоячи въ строі;
Ой загувъ, загувъ сизий голубочокъ, садомъ летючи,
Ой заплакали наші новобраньці, въ строю идучи.
— Охъ ви салдати, ви рідніи браття, охъ ви й молодці,
Ой накажіте ви й мойму батеньці прибути къ мені:
Ой нехай же вінъ сірі воли изъ двору збуває,
Нехай мене, мене молодого, зъ некруть визволяє.
„Ой лучче жъ, сину, повікъ не видатись,
Ой якъ мені сірі воли зъ двору избувати.“

Ой загувъ, загувъ сизий голубонѣкъ рано на зорі,
Ой заплакали наші новобраньці, стоячи въ строі;
— Охъ ви салдати, ви рідніи браття, охъ ви й молодці,
Ой накажіте ви моей матушці прибути ко мні;
Ой нехай вона сірі корови зъ двору избуває,
Нехай мене, мене молодого, зъ некруть визволяє.
„Ой лучче жъ, сину, повікъ не видатись,
Ой якъ мені сірі корови изъ двору збувати“.

32*

Ой загувъ, загувъ сизий голубонѣкъ рано на зорі,
Ой заплакали наші новобраньці, стоячи въ строї;
— Охъ ви, салдати, ви рідниі браття, охъ ви й молодці,
Ой накажіте ви моему брату прибути ко мні;
Ой нехай же вінъ вороніі коніі пзъ двору збуває,
Нехай мене, мене молодого, зъ некрутъ визволяє.
„Ой лучче жъ, брате, повікъ не видатись,
Якъ же жъ меніі вороніі коніі пзъ двору збувати“.

Ой загувъ, загувъ сизий голубонѣкъ рано на зорі,
Ой заплакали наші новобраньці, стоячи въ строї;
— Охъ ви, салдати, ви рідниі браття, охъ ви й молодці,
Ой накажіте ви моеїі сестриціі прибути ко мні;
Ой нехай вона золотіі перстніі изъ рукъ пзбуває,
Нехай мене, мене молодого, изъ некрутъ визволяє.
„Ой лучче жъ, брате, повікъ не видатись,
Якъ ніжъ меніі, брате, золотіі перстніі пзъ рукъ пзбувати“.

Ой загувъ, загувъ сизий голубонѣкъ рано на зорі,
Ой заплакали наші новобраньці, стоячи въ строї;
— Охъ ви, салдати, ви рідниі браття, охъ ви й молодці,
Ой накажіте ви моїі миленькійі прибути ко мні;
Ой нехай вона усю худобу пзъ рукъ пзбуває,
Нехай мене, мене молодого, изъ некрутъ визволяє.
„Ой лучче жъ меніі усю худобу пзъ рукъ пзбути,
Аби жъ меніі мого мпленького у вічіі видати“.

(Пирятинск. у., изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

- 1 Загувъ, загувъ сизий голубъ рано на зорі,
- 2 Взяли, взяли парня молодого, сидя въ острозі;
- 3 — Ой ви браття, ви рідниі мої,
- 4 Накажіте роду моему й отцю моему,
- 5 Нехай вінъ стадо коней зъ двору збуває,
- 6 Нехай мене, парня молодого, зъ некрутъ визволяє.
- 7 „Хочъ би мавъ я повікъ сына въ вічіі не видати,
- 8 То не буду стада коней зъ двора збувати“.

9—11 Б=1—3 Б; 12 Б=4 Б... й неньці моїй; 13 Б=5 Б. Нехай вона;
14 Б=6 Б; 15 Б=7 Б. Хочъ би мала повікъ...; 16 Б=8 Б; 17—19 Б=1—3 Б; 20 Б=4 Б... ще й братамъ моїмъ; 21 Б. Нехай вони сірі воли зъ двору збувають; 22 Б=6 Б... визволяють...; 23 Б=7 Б. Хочъ би мали повікъ

брата... 24 В=8 Б. 'То не будемъ сірихъ волівъ...; 25—27 В=1—3 Б; 28 В=4 Б... ще й сестрамъ моїмъ...; 29 Нехай вони дорогії шалі зъ себе збувають; 30 и 31 В=22 и 23 Б; 32 То не будемъ дорогіхъ шалівъ зъ себе збувати; 33—35 В=1—3 Б; 36 В=4 Б... ще й жені мойй; 37 Нехай вона біле платте зъ себе збуває; 38 В=6 Б; 39 Хочъ би мала свого плаття въ вічі не видать, 40 Таки піду свого миленького зъ некруть визволять.

(Звенигородск. у., Л. В. Ильницькій).

В.

- 1 Гудуть, гудуть сиви голуби рано на зорі,
- 2 Плачуть, плачуть наши ребъята, стоя въ острозі;
- 3 — Куда ідете-одъїзжаєте ви, братці мой?
- 4 „Ми ідемъ-одъїзжаемъ въ свою сторону“.
- 5 — Накажіте батюшкі мому у ёго дому,
- 6 Нехай же вуйнъ вороне стадо зъ двора продає,
- 7 Нехай мене, доброго молодця, визволять иде.
- 8 „Лучче жъ мені свого сина въ глаза не видать,
- 9 Не нузь мені вороне стадо зъ двора избувать“.

10—13 В=1—4 В; 14 В=5 В... матушкі мойй у еі... 15 В=6 В. Нехай вона воли да корови...; 16 и 17 В=7—8 В; 18 Нузь мені воли да корови зъ двора продавать; 19—22 В=1—4 В; 23 В=5 В... мойму брату; 24 В=6 В. Пуцай житні скирти...; 25 В=7 В; 26 В=8 В... мені брата=8; 27 В=18 В; Нузь мені житні скирти...; 28—31 В=1—4 В; 32 В=14 В... мойй жені...

- 33 Нехай вона срібло-злѣто збуває,
- 34 Да нехай мене, доброго молодця, визволяє.
- 35 „Лучче жъ мені срібло-злѣто позбувать,
- 36 Да свого миленького въ глаза повидать“.

(Сосниць. у. И. Войцехъ-Вербницькій).

Г.

- 1 Ой да ягъ загули сизи голубоньки рано на зорі,
- 2 Ой заплакали молоді некрутушки, сидя въ неволі;
- 3 — Ой, ой ви, братці, ви, товариші всі родні мой,
- 4 Ой куда ідете-одъїзжаєте въ мою сторону,
- 5 Ой накажіте ви моёму батюшці, мойму родному,
- 6 Ой нехай же вінъ сірії воли да й избуває,
- 7 Ой мене съ турми, съ сіей неволеньки, да й визволяє.
- 8 „Ой лучче мені свого сина повікъ не видать,
- 9 А й а ніжъ мені сірії воли, худобу збувать“.

10—13 Г—1—4 Г; 14 Ой накажіте моїй матінкі, моїй родненькій; 15 Г—6 Г. Ой нехай вона голуби корови; 16 Г—7 Г. Ой нехай мене съ сіей; 17 Г—8 Г; 18 Г—9 Г... голуби корови; 19—22 Г—1—4 Г; 23 Г—5 Г... моему братіку; 24 Г—6 Г... вороні коні; 25 Г—7 Г; 26 Г—8 Г... свого брата; 27 Г—9 Г... вороні коні; 28—31 Г—1—4 Г; 32 Г—14 Г... сестриці; 3 Г—15 Г... всі овечки; 34 и 35 Г—25 и 26 Г; 36 Г—9 Г... свої овечки; 37—40 Г—1—4 Г;

- 41 — Ой накажіте моїй миленькій, моїй вірненькій,
- 42 Ой нехай вона все изъ скрині, все избуває,
- 43 Ой мене съ сієі неволеньки да й визволяє.
- 44 „Ой лучче мені въ себе въ скрині нічого не мать,
- 45 А ніжъ мені свого милого по візь не видать“.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Д.

- 1 Ой гули, гули сизі голубоньки рано на зорі,
- 2 Заплакали наші новобраньці, сидя въ острозі;
- 3 — Охъ ви, братці-новобраньці, славні молодці,
- 4 Зъїзжайте въ чужу-дальню, въ чужу-дальню сторону,
- 5 Накажіте моему батюшці рідному,
- 6 Нехай же вінъ сірі воли зъ двора збуває,
- 7 Нехай мене съ тяжкої неволі, съ тюрми викупляє.
- 8 „Лучче жъ мені свого синочка повізь не видати,
- 9 Ніжъ мені сірі воли зъ двора збувати“.

10—13 Д—1—4 Д; 14 Д—5 Д... моїй матушці рідній; 15 Д—6 Д... нехай вона сірі корови; 16 и 17 Д—7 и 8 Д; 18 Д—9 Д... сірі корови; 19—22 Д—1—4 Д; 23 Д—5 Д... братіку; 24 Д—6 Д... вороні коні; 25 Д—7 Д; 26 Д—8 Д... свого братіка; 27 Д—9 Д... вороні коні 28—31 Д—1—4 Д; 32 Накажіте моїй сестриці ой та рідненькій; 33 Д—6 Д... біле плаття; 34 и 35 Д—25 и 26 Д; 36 Д—9 Д... біле плаття; 37—40 Д—1—4 Д; 41 Д—32 Д... жінці; 42 Д—6 Д... срібло-злото; 43 Д—7 Д;

- 44 — Лучче жъ мені срібло-злото зъ двора позбувати,
- 45 Аби мені свого милого хочъ разъ повидати.

(Новомоск. у. Г. А. Залубовскій).

114.

А.

- 1 Поставлю я коня въ наряді,
- 2 Самъ піду къ батеньку на пораду;
- 3 Мій батенько по дворочку ходить,

- 4 Кониченька у рученькахъ водить:
5 — Ой на, сину, коника, не гайся,
6 Щобъ ти съ сѣго вѣйска не зостався:
7 Вже вѣсько пішло, знамени мають,
8 Попереду музиченьки грають.
- 9 Поставлю я коня въ наряді,
10 А самъ піду къ матушці на пораду;
11 Моя матушка по кімнаті ходить,
12 Сорочечку у рученькахъ носить:
13 — Ой на, сину, сорочку, не гайся,
14 Щобъ ти сѣго вѣйска не зостався:
15 Вже вѣсько пішло, знамени мають,
16 Попереду музиченьки грають.
- 17 Поставлю я коня въ наряді,
18 А самъ піду къ братцямъ на пораду,
19 Мій братічокъ по дворочку ходить,
20 Сіделечко у рученькахъ носить:
21 — Ой на, брате, сідельце, не гайся,
22 Щобъ ти съ сѣго вѣйска не зостався:
23 Вже вѣсько пішло, знамени мають,
24 Попереду музиченьки грають.
- 25 Поставлю я коня въ наряді,
26 А самъ піду до сестри на пораду;
27 Моя сестра по коморі ходить
28 И хусточку у рученькахъ носить:
29 — Ой на, брате, хусточку, не гайся,
30 Щобъ ти съ сѣго вѣйска не зостався:
31 Вже вѣсько пішло, знамени мають,
32 Попереду музиченьки грають.
- 33 Поставлю я коня въ наряді,
34 А самъ піду до жінки на пораду;
35 Моя жінка по світлиці ходить,
36 Мале дитя на рученькахъ носить:
37 — Ой на, мужу, дитину, загайся,
38 Щобъ ти одъ сѣго вѣйска зостався:
39 Ще вѣсько не йде, й знамени не мають,
40 Попереду музиченьки не грають.

(С. Цасновка, Козелецк. у., К. И. Кильбачичъ).

Б.

1 Ой прив'язу коня въ винограді, 2 Б=2 А... къ батьку; 3 Б=3 А. Ажъ... по конюшні... 4 Б=4 А... за поводи; 5 Б=5 А; 6 Б=6 А... съ свого війська; 7 Пошло військо, короговки сяють, 8 Б=8 А, 9 Ой прив'язу коня въ винограді; 10 Б=10 А... къ матці; 11 Б=11 А. Ажъ матінка; 12 Б=12 А. Рубашечку на... 13 Б=13 А... синку, рубашку; 14 Б=14 А... съ свого... не остався; 15 Пошло військо, короговки сяють; 16 Б=16 А; 17 Ой прив'язу я коня въ винограді; 18 Б=18 А... къ брату; 19 Б=19 А. Ажъ мій братікъ по січечкахъ...; 20 Б=20 А... на рученькахъ; 21 Б=21 А... сиділо; 22 Б=22 А... съ свого... не остався; 23 Пошло військо, короговки сяють. 24 Б=24 А; 25 Ой прив'язу коня въ винограді; 26 Б=26 А... къ сестрі; 27 Б=27 А. Ажъ моя... по комнати; 28 Б=28 А. Широночку (?) на; 29 Б=29 А... брате ширину; 30 Б=30 А... съ свого... не остався; 31 Пошло військо, короговки сяють; 32 Б=32 А. 33 Ой прив'язу коня въ винограді; 34 Б=34 А... къ жоні; 35 Б=35 А. Ажъ моя жона по комнати...; 36 Б=36 А. Дитиночку...

37 Ой на, милий, дитину, не гайся,

38 Щобъ ти съ свого війська не остався.

39 Пошло військо, короговки сяють; 40 Б=32 А.

41 Ой прив'язу коня въ винограді,

42 Ой пойду одъ дороги къ дорозі, —

43 Зоставайся, милая, здорова!

44 Пошло військо, короговки сяють,

45 Попереду музиченьки грають.

46 Ой пойду я одъ села до села, —

47 Зоставайся, милая, весела!

48 Пошло військо, короговки сяють,

49 Попереду музиченьки грають...

(Изъ Собр. П. А. Кулиша).

115.

А.

Ой изійду я на круту гору
Та погляну по синёму морю.

Ой доле жъ моя,

Де жъ ти водою,

Доле, запливла *)?

Ажъ на морі човничокъ біжить,

А въ човнику батенько сидить;

Ой стій, човникъ, швидко не біжи,

Ти жъ, батенько, зо мной говори!

—Ой радъ би я съ тобой говорити,

Та повенъ човенъ води набіжить.

Ой изійду я на круту гору

*) Этотъ приѣвъ повторяется послѣ каждыхъ двухъ стиховъ.

Та погляну по синёму морю,
Ажъ на морі човничокъ біжить,
А въ човнику матінка сидить.
Та стій, човникъ, швидко не біжи,
Ти жъ, матінко, зо мной говори!
— Ой рада бъ я съ тобою говорити,
Повенъ човникъ води набіжить.
Ой изійду я на круту гору
Та погляну по синёму морю,
Ажъ на морі човничокъ біжить,
А въ човнику братічокъ сидить.
Ти жъ, човничокъ, та стій, не біжи,
Ти жъ, братіку, зо мной говори!
— Ой радъ би я съ тобою говорити,
Повенъ човенъ води набіжить.
Ой изійду я на круту гору
Та погляну по синёму морю,
Ажъ на морі човничокъ біжить,

А въ човнику сестриця сидить.
Та стій, човникъ, швидко не біжи,
Ти, сестриця, зо мной говори!
— Ой рада бъ я съ тобою говорити,
Повенъ човенъ води набіжить.
Ой изійду я на круту гору
Та погляну по синёму морю,
Ажъ на морі човничокъ біжить,
А въ човнику миленький сидить.
Та стій, човникъ, швидко не біжи,
Ти жъ, мій милий, зо мной говори!
— Хочъ весь човникъ води набіжить,
А все жъ съ тобою буду говорити.
Уже човникъ води набира,
А мій милий зо мной розмовля;
Та вже човникъ въ море пуриня,
А мій милий зо мной розмовля.

(Г. Ахтырка. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Б.

1 Вийду я на гори
2 Та гляну по морю,
3 Ажъ на морі човничокъ,
4 А въ човничку батенько.
5 — Стій, човничку, не пливи,

6 Мій батеньку, говори.
7 „Радъ би я, донечко, говорити,
8 Въ човникъ вода набіжить“.
Ой доле моя, доле,
Десь за водою заплапла!

9—11 Б=1—3 Б. 12 Б=4 Б... матюнка; 13 Б=5 Б; 14 Б=6 Б. Моя матюнка...; 15 Б=7 Б. Рада бъ я..., 16 Б=8 Б.

(Козелец. у. К. И. Кивальничъ).

В.

1 Ой по морю човничокъ біжить,
2 А въ човничку батенько сидить *);
3 Стій ти, човенъ, не швидко біжи,
4 Ти, батенько, зо мною говори.

5 — Ой радъ би я съ тобою говорити,
6 Повенъ човенъ води набіжить.
7 Гляну я на море, ще й другий біжить,
8 А въ тому другому матінка сидить;

9 В=3 В; 10 В=4 В. Ти, матінко; 11 В=5 В. Ой рада бъ я; 12 В=6 В; 13 В=7 В... ще й третій;

14 А въ тому третёму братічокъ сидить;

*) Пливъвъ такой же, какъ въ вар. А.

15 В=3 В; 16 В=4 В. Ти, братічокъ... 17 В=5 В. Радъ би я сестро...
18 В=6 В, 19 В=7 В... четвертий;

20 А въ тїмъ четвертїмъ сестриця сидить;

21 В=3 В; 22 В=4 В. Ти, сестриця; 23 В=17 В. Рада бѣ я... 24 В=6 В.

(Лебеден. у. Г. А. Залубовскій).

Г.

1 Ой зійду я на гору	5 — Ой стой, човнокъ, не пливи,
2 Да гляну я по мору.	6 А зо мною, татко, говори.
Ой доле моя,	7 „Ой радъ же бѣ я говорить,
Десь за водою заплила! *)	8 Даять повенъ човнокъ водинабїжить“.
3 Ажъ на морї човночокъ,	9 — Я водицю надоллю,
4 А въ човночку батенько.	10 Съ тобою, татко, поговору.

11—13 Г=1—3 Г; 14 Г=4 Г... матюнка; 15 Г=5 Г; 16 Г=6 Г. Зо мною, мамко; 17 Г=7 Г. Ой рада бѣ я...;

18 Човнокъ води набїжить,

19 Г=9 Г; 20 Г=10 Г... мамко..

(Чернигов. у. М. А. Вербицкая).

116.

А.

1 По садочку хожу я, хожу,	15 Рута да мѣята да й не принялася,
2 Руту-мѣяту сажу я, сажу;	16 Родинопька й одрїлася.
3 Рута да мѣята да й не принялася,	17 Перечула черезъ люде,
4 Родинопька й одрїлася.	18 Що матїнка въ гостї буде.
5 Перечула черезъ люде,	19 Ждала я, ждала, ждала-дожидала,
6 Що батенько въ гостї буде.	20 Ворїтечка й одчиняла;
7 Ждала я, ждала, ждала-дожидала,	21 Ажъ матїнка їде, та й їде,
8 Ворїтечка й одчиняла;	22 Та й до мене не заїде...
9 Ажъ батенько їде, та й їде,	23 Нічъ моя темна, а зїронька ясна,
10 Та й до мене не заїде...	24 Доленько жѣ моя несчастна!
11 Нічъ моя темна, а зїронька ясна,	
12 Доленько жѣ моя несчастна!	25 По садочку хожу я, хожу,
	26 Руту-мѣяту сажу я, сажу;
13 По садочку хожу я, хожу,	27 Рута да мѣята да й не принялася,
14 Руту-мѣяту сажу я, сажу;	28 Родинопька й одрїлася.

*) Повторяется за каждым двумя стихами.

- 29 Перечула черезъ люде,
30 Що братічокъ въ гості буде,
31 Ждала я, ждала, ждала-дожи-
дала,
32 Ворітечка й одчиняла;
33 Ажъ братічокъ іде, та й іде,
34 Та й до мене не заіде...
35 Нічъ моя темна, а зіронька ясна,
36 Доленько жъ моя несчастна!
- 37 По садочку хожу я, хожу,
38 Руту-м'яту сажу я, сажу;
39 Рута да м'ята да й не принялася,
40 Родионька й одрілася.
41 Перечула черезъ люде,
42 Що сестриця въ гості буде;
43 Ждала я, ждала, ждала-дожидала,
44 Ворітечка й одчиняла;
- 45 А сестриця іде, та й іде,
46 Та й до мене не заіде...
47 Нічъ моя темна, а зіронька ясна,
48 Доленько жъ моя несчастна!
- 49 По садочку хожу я, хожу,
50 Руту-м'яту сажу я, сажу;
51 Рута да м'ята да й не принялася,
52 Родионька й одрілася.
53 Перечула черезъ люде,
54 Що мленький въ гості буде.
55 Ждала я, ждала, ждала-дожидала,
56 Ворітечка й одчиняла;
57 Ажъ мій милий іде, та й іде,
58 И до мене вінъ заіде,—
59 Нічъ моя світла, и зіронька ясна,
60 Доленька жъ моя прекрасна!

(Скви́рск. у.).

Б.

1—3 Б=1—3 А; 4 Б=4 А. Родионька моя...; 5 Б=5 А... Ой чула...;
6 Б=6 А... прибуде; 7 Б=7 А... ждала-ожидала; 8 Б=8 А, и т. д.; сти-
ховъ же соотвѣтственныхъ 8—12 А, недостаетъ.

(Гадач. у. И. Я. Рудченко).

В.

- 1 Ой базали люде, люде,
2 Що батенько въ гості буде;
3 Ой я ждала, ждала-вижидала,
4 Ворітечка не зачинала;
5 Мій батенько іхавъ, іхавъ,
6 Да до мене не заіхавъ...
7 Ой нічъ моя темна, що зіронька ясна,
8 Долечка моя несчастна!
- 9 В=1 В; 10 В=2 В. Що матюнка... 11 и 12 В=3 и 4 В, 13 Моя
матюнка іхала, іхала; 14 В=6 В... не заіхала; 15 и 16 В=7 и 8 В. 17 В=
1 В... мені люде; 18 В=2 В, Що мій братецъ...; 20—22 В=6—8 В; 23 В=
17 В, 24 В=2 В. Що сестриця... 25 В=13 В. Моя сестриця... 26—28 В=
14—16 В.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

- 1 Ой буду я, буду неділеньки ждати,
2 Чи не прийде мій батенько мене одвідати.

3—7 Г=7—11 А; 8 Доленька моя безсчастная; 9 Ой буду я та другої ждати; 10 Г=2 Г... моя матюнка; 11 и 12 Г=3 и 4 Г; 13 Г=5 Г. А моя матюнка...; 14—16 Г=6—8 Г; 17 Г=9 Г... та третї; 18 Г=2 Г... мій братічокъ; 19 и 20 Г=3 и 4 Г; 21 Г=5 Г А мій братічокъ...; 22—24 Г=6—8 Г; 25 Г=9 Г... та четвертої; 26 Г=2 Г... моя сестра; 27 и 28 Г=3—4 Г; 29 Г=5 Г А моя сестра...; 30—32 Г=6—8 Г.

(Ковалец. у. К. И. Кибальчичъ).

Д.

1 и 2 Д=1 и 2 Г; 3 Неділя минає, батенька немає, 4 Ой десь ёму не жаль мене, що й не одвідає (прип'ївъ); 5 Д=9 Г; 6 Д=10 Г... рідна мати; 7 Д=3 Д... матері...; 8 Д=4 Д. Ой десь її... (прип'ївъ); 9 Д=17 Г; 10 Д=26 Г... рідна... 11 Д=3 Д... сестриці...; 12 Д=8 Д. (прип'ївъ); 13 Д=25 Г; 14 Д=18 Г... рідний братівъ; 15 Д=3 Д... братіка; 16 Д=4 Д; (прип'ївъ).

прип'ївъ: 1 Журба мене зъ нігъ валяє, та ніхто не знає,

2 Печалонька одъ серденька та й не відступає.

(Лебедин. у. Г. А. Залубовскій).

Е.

1 Е=1 Г; 2 Е=2 Г. Обіщався...; 3 Е=3 Д; 4 Е=Д, (прип'ївъ), 5 Е=1 Г; 6 Е=2 Г, обіщалась... 7 Е=7 Д, хатинки; 8 Е=4 Е; 9 Е=1 Г; 10 Е=18 Г. Обіщався...; 11 Е=15 Д; 12 Е=4 Е, 13 Е=1 Г; 14 Е=2 Г. Обіщалась сестриченька; 15 Е=11 Г; 16 Е=4 Е.

(Изъ собранія А. А. Потебни).

Ж.

1 По городу ходила, 2—4 Ж=2—4 А; 5 Ж=1 В... добрі люди; 6 Що до мене ненька буде; 7 Я жъ виглядла, а жъ визирала; 8 Ж=8 А... повідчиняла; 9 Ж=21 А. А жъ моя ненька... 10 Ж=22 А; (прип'ївъ). 11—15 Ж=1—5 Ж; 16 Ж=6 Ж... батенько; 17 и 18 Ж=7 и 8 Ж; 19 Ж=9 Ж... мій батенько; 20 Ж=10 Ж. (прип'ївъ); 21 и 25 Ж=1 и 5 Ж; 26 Ж=6 Ж... мій братічокъ; 27 и 28 Ж=7 и 8 Ж; 29 Ж=9 Ж... мій братічокъ, (прип'ївъ); 31—34 Ж=1—4 Ж; 35 Ж=5 А; 36 Ж=6 Ж. Що сестриця... 37 и 38 Ж=7—8 Ж; 39 Ж=9 Ж. Ажъ сестриця... 40 Ж=10 Ж. (прип'ївъ); 41—45 Ж=1—5 Ж; 46 Ж=6 Ж... миленький; 47 и 48 Ж=7—8 Ж; 49 Ажъ мій миленькій іде, 50 Та до мене заїде (прип'ївъ).

прип'ївъ. Нічъ моя темна, зоря моя ясна,

Ява жъ моя доля несчастлива (въ послѣдній разъ: прекрасна).

(Изъ того же собр.).

117.

А.

- 1 У городі вишня, відтіль вода вийшла,
- 2 А я не видала, подивиться вийшла,
- 3 Ажъ мій батенько іде, до мене не заїде;
- 4 У мене обичай—козацький звичай:
- 5 Хоть побачу, то й не плачу.

- 6 Мостила мости зъ зеленої брости,
- 7 Сподівалася матері вѣ гості:
- 8 Моя мати іде, до мене не заїде;
- 9, А у мене обичай—козацький звичай:
- 10 Хоть побачу, то й не плачу.

- 11 Мостила мости зъ зеленої брости,
- 12 Сподівалася брата вѣ гості:
- 13 Мій братъ іде,—до мене не заїде;
- 14 А у мене обичай—козацький звичай:
15. Хоть побачу, то й не плачу.

- 16 Мостила мости зъ зеленої брости,
- 17 Сподівалася сестри вѣ гості;
- 18 Моя сестра іде.—до мене не заїде;
- 19 А у мене обичай—козацький звичай:
- 20 Хоть побачу, то й не плачу.

- 21 Мостила мости зъ зеленої брости,
- 22 Сподівалася милого вѣ гості:
- 23 А мій мплий іде, та й до мене заїде
- 24 А у мене обичай—дівочий звичай:
- 25 Якъ побачу, то й заплачу.

(Черваск. у. Ф. Т. Штангей).

Б.

1 Б—6 А. Ой мостите... 2 Б—7 А. Своєго батенька...; 3 Б—8 А. Ажъ батенько...;

- 4 Тяжко-важко, на серденьку трудно,
- 5 Що до мене не заїде.

Далѣ поется точно также о матери, братѣ и сестрѣ.

(Харьковск. губ. Изъ собр. А. А. Потебля).

118.

А.

По тімъ боці Дунаю, Дунаю,
Я, молодая, гуляла, гуляла;
Въ лузі калина — темно невидно,
Соловейко не щебетавъ *).

Пришла ко мні матінка, матінка:

„Перевези мене, донечко, донечко“.

— Я матінки не знала, не знала,

Перевозчика не звала, не звала.

Пришовъ ко мні батенько, батенько:

„Перевези мене, донечко, донечко“.

— Я батенька не знала, не знала,

Перевозчика не звала, не звала.

Пришовъ ко мні братічокъ, братічокъ:

„Перевези мене, сестрице, сестрице“.

Я братіка не знала, не знала,

Перевозчика не звала, не звала.

Пришла ко мні сестриця, сестриця:

„Перевези мене, сестрице, сестрице“.

Я сестриці не знала, не знала,

Перевозчика не звала, не звала.

Пришовъ ко мні миленький, миленький:

„Перевези мене, милая, милая“.

Я милого узнала, узнала,

Перевозчика позвала, позвала.

Въ лузі калина — ясно, да красно,

Соловейко защебетавъ.

(Г. Козоговъ. Изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

Сидить дочка підъ моремъ;

„Перевези мене, моя донечко“.

У лузі калина — темно, невидно — Я жъ тебе, батюшка, не ждала,

Соловейки не щебечуть **).

Перевозчиківъ не брала.

Пришовъ до єї рідний батюшка:

Пришла до єї рідна матушка:

*) Повторяется послѣ каждаго двухъ стиховъ.

**) Повторяется послѣ каждаго стиха.

„Перевези мене, моя донечко“.

— Я жъ тебе, матушка, не ждала,
Перевозчиків не брала.

Прийшла до єї рідна сестриця:

„Перевези мене, моя сестро“.

— Яжъ тебе, сестрице, не ждала,
Перевозчиків не брала.

Прийшовъ до єї рідний братігъ:

„Перевези мене, моя сестро“.

— Я жъ тебе, братіку, не ждала,
Перевозчиків не брала.

Прийшовъ де єї єї миленький:

„Перевези мене, моя милая“.

— Я жъ тебе, миленький, давно ждала,
Перевозчиків набрала.

У лузі калина — світло, видно,

Соловейки да й щебечуть.

(Черниговская губ. М. А. Вербицкая).

119.

А.

- 1 Ой закувала зузуленька, закувала,
- 2 Горе жъ мені, молоденькій, що сама я;
- 3 Чогось мені на серденьку та й не легко —
- 4 Єсть у мене рідний батько, та далеко.
- 5 Ой вирву я зъ рожі квітку, зъ винограду,
- 6 Та пошлю я до батенька на пораду;
- 7 А батенько теї квітки не приймає,
- 8 Вінъ мене, молодой, не пізнає.

- 9 Закувала зузуленька, закувала,
- 10 Горе жъ мені, молоденькій, що сама я;
- 11 Чогось мені на серденьку та й не легко —
- 12 Єсть у мене рідна мати, та далеко.
- 13 Ой вирву я зъ рожі квітку, зъ винограду,
- 14 Та пошлю я до матінки на пораду;
- 15 А матінка теї квітки не приймає,
- 16 Вона мене, молодой, не пізнає.

- 17 Закувала зузуленька, закувала,
- 18 Горе жъ мені, молоденькій, що сама я;
- 19 Чогось мені на серденьку та й не легко —
- 20 Єсть у мене рідний братігъ, та далеко.
- 21 Ой вирву я зъ рожі квітку, зъ винограду,
- 22 Та пошлю я до братіка на пораду;
- 23 А братічокъ теї квітки не приймає,
- 24 Вінъ мене, молодой, не пізнає.

25 Закувала зузуленька, закувала,
26 Горе жъ мені, молоденькій, що сама я;
27 Чогось мені на серденьку та й не легко,
28 Єсть у мене рідна сестра, та далеко.
29 Ой вирву я зъ рожі квітку, зъ винограду,
30 Та пошлю я до сестриці на пораду;
31 А сестриця теї квітки не приймає,
32 Вона мене, молоді, не пізнає.

33 Закувала зузуленька, закувала,
34 Горе жъ мені, молоденькій, що сама я;
35 Чогось мені на серденьку, та й не легко,
36 Єсть у мене мій мпленський, та далеко.
37 Ой вірву я зъ рожі квітку, зъ винограду;
38 Та пошлю я до милого на пораду;
39 А мій милий туя квітку та й приймає,
40 Вінъ мене, молодую, пригортає.

(Канев. у. А. В. Шевченко).

Б.

1 Ой пійду я въ садъ гуляти,
2 Та вирву я квітку зъ винограду,
3 Та понесу до батеньки на пораду,
4 А батенько квіточки не приймає,
5 Вінъ мене, молоді, не пізнає.

6 и 7 Б=1 и 2 Б; 8 Б=3 Б... до матюнки; 9 Б=4 Б. А матюнка...;
10 Б=5 Б. Вопа...; 11 и 12 Б=1 и 2 Б; 13 Б=3 Б... до братіка...;
14 Б=4 Б. А братічокъ; 15 Б=5 Б; 16 и 17 Б=1 и 2 Б; 18 Б=3 Б...
до сестриці; 19 Б=4 Б. А сестричка... 20 Б=10 Б.

(Козелец. у. Ж. И. Кибалничъ).

В.

1 Закувала зозуленька на калині,
2 Горе жъ мені, молоді, на чужині;
3 Закувала зозуленька, та й не легко,
4 Єсть у мене отець-ненька, та й далеко.
5 Ой вирву я зъ рожі квітку, зъ винограду,
6 Пошла я до батенька на пораду;
7 А вінъ меї зъ рожі квітки не приймає,
8 Бо вінъ мене, молоді, не пізнає.

(Литин. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

- 1 Заковала зозуленька, заковала!
- 2 Горе мені на чужині, що сама я;
- 3 Горе мені на чужині, да нелегко,
- 4 Й ой е въ мене руйдний батько, да далеко.
- 5 Й ой вирву я да квіточку винограду,
- 6 Да понесу до батенька на пораду;
- 7 А батенько да квіточки не приймає,
- 8 Ой вуйнъ мене, молодой, не познає.

9—11 Г=1—3 Г; 12 Г=4 Г... руйдна мати...; 13 Г=5 Г; 14 Г=6 Г... до матюнки...; 15 Г=7 Г. А матюнка...; 16 Г=8 Г. Вона; 17—19 Г=1—2 Г; 20 Г=4 Г... братікъ; 21 Г=5 Г; 22 Г=6 Г... до братіва; 23 Г=7 Г. А братічокъ; 24 Г=8 Г; 25—27 Г=1—3 Г; 28 Г=12 Г... сестра...; 29 Г=5 Г; 30 Г=7 Г... до сестриці...; 31 Г=7 Г. А сестриця...; 32 Г=16 Г; 33—35 Г=1—3 Г; 36 Г=4 Г... муй миленький; 37 Г=5 Г; 38 Г=6 Г... до милого;

- 39 А миленький да квіточку приймає
- 40 Да вуйнъ мене, молоденькую, познає,
- 41 Да вуйнъ мене да до себе пригортає.

(Переяслав. у. И. П. Новицкин).

Д.

- 1 и 2 Д=1 и 2 Г;
- 3 Ой піду я въ вишневий садъ, погуляю;
- 4 и 5 Д=5 и 6 А;
- 6 Да отецъ рожі-квітки не приймає:
- 7 Д=8 А.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Е.

- 1—8 Е=1—8 Г;
- 9 Ой вінъ мене, молодой, не познає,
- 10 Ой пойдю я у юлоньку, погуляю.

(Переяслав. у. В. С. Синегубт).

Ж.

- 1 Закувала зозуленька, закувала,
- 2 Горе жъ мені въ світі жити, що я сама;
- 3 Горе жъ мені въ світі жити, ще й не легко,

- 4 Ой є въ мене рідний батько, та й далеко.
- 5 Ой урву я зъ рожі квітку, зъ винограду,
- 6 Та пішлю я до батенька на пораду;
- 7 А батечко мій квітки не пізнали,
- 8 Вже жъ ся мене, молодой, відпурали.

(Подольск. губ. А. Дзвинський).

120.

А.

1 За річкою слобода,	28 Прехороший, вудалий.
2 Туди ишла молода;	29 „Не займай мене, татаринь,
3 А за нею татаринь	30 Прехороший, вудалий:
4 Да прехороший, вудалий.	31 Я до братіка въ гості йду,
5 „Да не займай мене, татаринь,	32 Да до руйдного въ гості йду“.
6 Да прехороший, вудалий,	33 Скоро до братіка на поруйгъ.
7 Я до батенька въ гості йду	34 А братікъ каже: „не муй руйдъ“.
8 Да до руйдного въ гості йду“.	35 Да лиха жъ моя година,
9 Скоро до батенька на поруйгъ,	36 Що дцуралася родина!
10 А батько каже: „не мій руйдъ“.	
11 Да лиха жъ моя година.	37 За річкою слобода,
12 Що дцуралася родина!	38 Туди ишла молода;
	39 А за нею татаринь
13 За річкою слобода,	40 Прехороший, вудалий.
14 Туди ишла молода;	41 „Не займай мене, татаринь,
15 А за нею татаринь,	42 Прехороший, вудалий:
16 Да прехороший, вудалий.	43 Я до сестриці въ гості йду,
17 „На займай мене, татаринь,	44 Да до руйдної въ гості йду“.
18 Да прехороший, вудалий:	45 Скоро до сестриці на поруйгъ,
19 Я до матюнки въ гості йду,	46 А сестра каже: „не муй руйдъ“.
20 Да до руйдної въ гості йду“.	47 Да лиха же моя година,
21 Скоро до матюнки на поруйгъ,	48 Що дцуралася родина!
22 А мати каже: „не муй руйдъ“.	
23 Лиха жъ моя година,	49 За річкою слобода,
24 Що дцуралась родина.	50 Туди ишла молода,
	51 А за нею татаринь
25 За річкою слобода,	52 Да прехороший, вудалий.
26 Туди ишла молода;	53 „Не займай мене, татаринь,
27 А за нею татаринь	54 Да прехороший, вудалий:

- 55 Я до милого въ гості йду,
56 До миленького въ гості йду".
57 Скоро до милого на поруйгъ,
58 А милый каже: „се жъ муйй руйдъ“.
59 Добра жъ моя година,
60 Що не цурається родина.
(Остр. у. И. П. Новицкий).

Б.

- 1 Ой у степу слобода,
2 Туди я йшла, молода,
3 Съ маленькими дїтками,
4 Обливалась слїзками.
5 А за мною татаринъ
6 Прихороший, удалий;
7 Хоче мене зарубать,
8 Хоче дітокъ забрать.
9 „Не рубай мене, татаринъ,
10 Прихороший, удалий:
11 Я до батька въ гості йду,
12 До рідного въ гості йду“.
13 Я до батька на поригъ,
14 Батко каже: „не мій ридъ“.
15 Лиха жъ моя година
16 Цурається дружина!

Також поється относительно матери, сестры и брата; о миломъ послѣднія строки измѣняются такъ:

- Счастливая година,
Що не цурається дружина!
(Изъ собранія П. А. Кулиша).

В.

- 1 Ой на горі слобода,
2 Ажъ тамъ жила удова
3 Зъ маленькими дїтками,
4 Та вмивалась слїзками.
5 А де взявся татаринъ,
6 Блїдний, рудий, поганий,
7 Хотївъ вдову зарубать,
8 А еї дітки собі взять.
9 „Не рубай мене, татаринъ,
10 Блїдний, рудий, поганий:
11 Бо й у мене батько є,
12 Та вінъ мене не дає“.
13 „До батенька у двіръ,
14 Мій батенько не слївъ.
15 Лиха жъ моя година,
16 Разсердилась родина,
17 И близькая, далекая,
18 И матїнка ріденькая.
19 Танцївали миши
20 По бабиній хаті;
21 Стало бабі за тапець,

22 Зъли миші буханецъ,
23 И котко-баламутъ,
24 Намъ безъ ёго не пробуть,

25 Бийте котка въ лапки,
26 Щобъ не прохавъ папки.

(Роменск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

1 По за садомъ слобода;

2 Г=2 А, наша молода; 3 и 4 Г=3 и 4 А; 5 и 6 Г=9 и 10 Б; 7 Г=7 А. Бо до...; 8 и 9 Г=8 и 9 А; 10 Г=10 А. А батенько...

11 Да лиха жъ мені година,

12 Що цурається дружина.

13 — 18 Г=1 — 6 Г; 19 Г=7 Г. Бо до матері; 20 Г=20 Г; 21 Г=9 Г... до матері; 22 Г=22 А; 23 и 24 Г=11 и 12 Г; 25—30 Г=1—6 Г; 31 Г=31 А. Бо до...; 32—34 Г=32—34 А; 35 и 36 Г=11 и 12 Г; 37—42 Г=1—6 Г; 43 Г=43 А. Бо до...; 44—46 Г=44—46 А; 47 и 48 Г=11 и 12 Г; 49—54 Г=1—6 Г; 55 Г=55 А. Бо до...; 56 и 57 Г=56 и 57 А; 58 Г=58 А. А миленький...;

59 Да добра жъ мені година,

60 Г=60 А.

(Переяслав. у. И. П. Новицкія).

121.

Ой, хто жъ то оре? То жъ Пилипчко.

А ягода смородина, то жъ Парасочка *).

Да на їхъ люде позавидовали,

Що хороше, да пригоже, да любовно живуть.

Ой, ви, люде, не завидуйте:

Сами собі любітеся да любовно живіть.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

122.

То жъ не сизий голубонько по дереву вѣється,

То жъ мое серденько по милому бѣється;

Та не такъ вѣється по дубині, якъ по березині,

Плаче-рида милая дівчина по дружині.

---

*. Въ другомъ спискѣ того же сборника этотъ стихъ приведенъ такъ:

А ягода смородина ёго поспіває,

всѣ же остальные стихи совершенно также.

Що не цвіти билимъ цвітомъ, зелена я ожино,
Тяжко та важко безъ тебе, дружно;
А зацвіти білимъ цвітомъ, зелена вишне,
Тяжко та важко, якъ я заміжъ вийшла;
Та не цвіти білимъ цвітомъ, зелений катране,
Тяжко та важко безъ тебе, мій милий пане.
Ишли бурлаки нсь толоки, а овечки съ поля,
Тяжко та важко, край коника стоя.

(Черномор. у. М. В. Нѣговскій).

123.

А.

Спасибі Богу, що мій чоловікъ добрий,
Пошли ёму, Боже, и счастье и вікъ довгий,
Що вінъ мене не б'є, не лає,
Вінъ мене за голубочку має:
Самъ бере подъ поясъ пужку,
А мені владє въ головку подушку;
Самъ иде въ поле орати,
А мені велить съ своїмъ родомъ гуляти:
„Та гуляй, мила, поки моя голова жива,
А якъ моя голівка поляже,
То тоді тобі й ледащо докаже;
Якъ мої ручки згорнутьсѧ,
До тоді твої роскоші минутьсѧ“.
Поминутьсѧ роскошеньки, — и сама я бачу, —
Не разъ, не два по роскошахъ заплачу.

(Козелецк. у. К. И. Кибальничъ).

Б.

Да спасибу Богу, що й у мене чоловікъ добрий,
Суди, Боже, суди, Боже, ёму вікъ довгий:
Да самъ же вінъ иде да й у поле орати,
Мене посилає да міжъ родомъ гуляти:
„Да нѧ тобі, мила, ажъ три копі грошей,
Да гуляй, мила, поміжъ родомъ хоронимъ; (2)
Да якъ моя головка поляже,
До тогді тобі всяке ледащо докаже; (2)
Да якъ же моя головонька помретьсѧ,
До тогди тобі все гуляння минетьсѧ“.

(Изъ собр. П. А. Булиша).

124.

А.

- 1 Ой, зажуриться бідна удівонька,
- 2 Що не кошена зелена дїбрівонька:
- 3 „Найму я косаря, найму я ще й чотирі,
- 4 Нехай покосять усі гори п долини“.
- 5 Косарики косять, ажъ трава вилягає,
- 6 Передъ косаремъ чорна галка літає.
- 7 „Галочка, галочка, чорна, маленькая,
- 8 Исажи, галочка, де моя миленькая?“
- 9 — Ой, твоя мила у лузі надъ водою,
- 10 Умивається зілечкомъ купиною,
- 11 Утирається шитою хустиною,
- 12 Накрашується чорвою калиною,
- 13 Чорні брівоньки — чорною ожиною,
- 14 Утішається малою дитиною:
- 15 „Не втішай, Боже, малою дитиною,
- 16 А втішъ ти, Боже, вірною дружиною“.

(Остерск. у. М. Н. Александровичъ).

Б.

1 Б—1 А... зажурилась..., 2 Б—2 А;

- 3 Ой, не журися, бідная удівонько:
- 4 Буде кошена зелена дїбрівонька.
- 5 Найми косарівъ сімдесятъ и чотирі,
- 4 А, Щобъ вигоспля...,
- 7 Косарі косять, а трава полягає;
- 8 Десь же мій милий на коні поїзжає;
- 9 „Ой, ти, галочка, чорненька, маленька,
- 10 Скажи, галочко, де моя миленька?“
- 11 — Тамъ твоя мила у лузі надъ водою,
- 12 Умивається гарячою слезою,
- 13 Утирається зіллячкомъ крушиною,
- 14 Малює брови чорною ожиною,
- 15 Впхваляється вірною дружиною,
- 16 Утішається малою дитиною.

(С. Билки, Миргородск. у. И. Я. Рудченко).

В.

„Галочко моя, галочко чорненькая,
Скажи, галочко, де моя миленькая?“

— Твоя мила у лузі надъ водою,

Умивається гіркою слезою,

Утирається жаркою крапивою,

Малює брови синєю ожною,

Лягає спати зъ невірною дружиною.

(Черниговск. губ. П. Косьменко, Чернигов. Губ. Вѣд. 1863 г. № 38, стр. 243).

125.

А.

1 Жило собі два сусіди,	14 За собою хлопцівъ водить,
2 Та не знали нікгда біди.	15 А якъ прийде та й до дому,
3 Єдинъ здумавъ женитися,	16 То й не мила серцю мому.
4 Щобъ було чимъ журитися;	17 „Ой, ти вбогий — я багата,
5 А взявъ собі жінку Варку,	18 Моя хата, моя й правда“.
6 А взявъ собі багатирку.	19 Другий здумавъ оженився,
7 Напнтавъ зъ нею роботи:	20 Щобъ не було чимъ журитися;
8 Що місяць — жовти чоботи,	21 А взявъ собі жінку вбогу, —
9 Що року — бекеша нова,	22 Счастливъ зъ нею, слава Богу:
10 Въ будень — спідниця цицова,	23 Іду зъ нею въ поле жати,
11 Що неділі, щобъ музики, —	24 Мило мені працювати,
12 Згубить жінка чоловіка!	25 Кусовъ хліба мені милий,
13 Одъ корчми до корчми ходить,	26 Що єі руки замісили.

(Скви́рск. у. М. Недзѣльська).

Б.

1 Злакомився и на верітку (?)	13 Іду зъ нею въ поле жати, —
2 Взявъ мій сосідъ багатирку:	14 Мило зъ нею працювати;
3 Напнтавъ собі роботи:	15 Кусовъ хліба мені милий,
4 Що місяця — жовті чоботи,	16 Що єі руки замісили.
5 Свята неділя — музики,	17 Чи я въ счастья упливаю,
6 Зовсімъ згуба чоловіка.	18 Чи я яку тугу маю, —
7 И до хати повертає,	19 Вона ділить все зо мною,
8 Та й не сміє ніць сказати;	20 Зарівно счастья зъ бідою.
9 Долю свою проклинає,	21 Ой хлопці, ой ви браві,
10 Що за гроші клопіть має.	22 Не вважайте на посаги;
11 Ой взявъ жінку убогую, —	23 На посаги не вважайте,
12 Счастливъ зъ нею, слава Богу:	24 Ино добрихъ жінокъ шукайте.

(Подольск. губ. А. И. Дыминскій).

126.

А.

- 1 Ой зъ-за гори дрібенъ дощигъ, зъ-за гори,
- 2 Ой приїхавъ мій миленький зъ дороги,
- 3 Привізь мені гостинчикъ дорогий:
- 4 Въ лівій руці платочокъ шовковий,
- 5 Въ правій руці нагаечка дротана.
- 6 Прив'язує кониченька до кола,
- 7 А самъ иде до милої до окна:
- 8 „Ой здорова, моя мила, чи чуєшъ,
- 9 Съ кимъ же ти сюю нічку ночуєшъ?“
- 10 — Ой не сама жъ, мій миленький, не сама,
- 11 Зъ двома діточками маліми:
- 12 Одно дитя більшеньке одъ краю,
- 13 А друге малесеньке одъ стіні,
- 14 Я, молода, якъ ягодка, міжъ ними.
- 15 Ой не дмися, мій миленький, не дмися,
- 16 Стоїть вода въ відеречку—умийся,
- 17 Висить рушникъ на колочку — утрися,
- 18 Стоять боги у три ради — молися,
- 19 Лежить риба осетрина — кормися,
- 20 Лежить кровать пуховая — ложися.
- 21 „Ой не ляжу, моя мила, не ляжу;
- 22 Ой пійду до кониченька,
- 23 Да до білої берези прив'язу“.

(С. Черняховъ, Кіевск. у. В. О. Панченко).

Б.

- 1 Ой зъ-за гори кониченько, зъ-за гори,
- 2 Да приїхавъ мой миленький зъ дороги,
- 3 Да прив'язавъ кониченка на дворі,
- 4 Й я самъ пошовъ до милої своєї.
- 5 „Добри-вечоръ, моя мила, чи чуєшъ,
- 6 Ой и съ кимъ ти сюю ноченьку ночуєшъ?“
- 7 — Ой да я чую, мой миленький, я чую,
- 8 Зъ маленькими діточками ночую:
- 9 Одно дитя положила нсь краю,
- 10 Друге дитя положила й одъ стіни,

- 11 Сама лягла, молодая, мезь іми.
- 12 Ой не гнівись, муй миленький, не гнівись,
- 13 Стоить вода у кубочку, то й умийсь, (2)
- 14 Вісить рушникъ на вуйлочку, то й утрись, (2)
- 15 Стоить образъ у куточку, помолись,
- 16 Стоить риба осятрина, то й кормись.
- 17 „Ой не хочу, моя мила, не хочу,
- 18 Пойду свого кониченька погляжу“.
- 19 — Ой десь же ти, муй миленький, пробувавъ,
- 20 Що ти свого кониченька стурбувъ?
- 21 „Ой я съ туркомъ, съ татаринимъ воёвавъ,
- 22 Тамъ я свого кониченька стурбувавъ“.

(С. Рудьковка, Козелець. у. И. П. Новицкий).

В.

- 1 и 2 В=1 и 2 А; 3 В=3 А... гостинчичокъ...
- 4 Въ правій руці да шовковенький платокъ,
  - 5 А въ лівій да дротяную пліть;
  - 6 Приїзжає мій миленький до двора,
- 7 В=6 А, Припинає...; 8 В=7 А; 9 В=5 Б; 10 В=9 А;
- 11 Ой изъ Богомъ, мій миленький, изъ Богомъ,
  - 12 Єсть у мене мале дитя підъ бокомъ,
  - 13 А другее старшенькое одъ стіни,
- 14 В=14 А;
- 15 Не бійся, мій миленький, не бійся,
- 16 В=13 Б... й умийся; 17 В=17 А; 18 В=18 А; 19 В=19 А; 20 В=20 А... постель...;
- 21 Лежить мила, якъ ягода, дивися.

(Кіевск. у. В. О. Панченко).

Г.

- 1 Г=1 А... ясенъ місяць...; 2 Г=2 А; 3 Г=3 В; 4 Г=4 А,
  - 5 Въ лівій руці хустиночка шовкова.
  - 6 Ой прихавъ мій миленький підъ хату,
- 7 Г=3 Б... до плоту; 8 Г=4 Б... у хату; 9 Г=8 А, Вечір-добрий... 10 Г=6 Б; 11 Г=11 В... мое серце...; 12 Г=12 В, Положила.
- 13 Ой а ще менше въ словиточку відъ стіни,

14 Г=14 А; 15 Г=16 А... у відерці...; 16 Г=17 А; 17 Г=18 А; 18 Г=19 А... найжся.

19 Ой послала білу постель, ложися,

20 Стоїть мила, якъ ягодка, дивися.

(С. Вел. Свининка, Васильковск. у. Л. В. Ильницькій).

Д.

1 Ой зъ-за гори чорна хмара, зъ-за гори,

2 Д=2 А; 3 Д=5 Б; 4 Д=9 А; 5 Д=7 Б; 6 Д=8 Б; 7 Д=12 А...
меньшее изъ... 8 Д=13 В... Ище й менше й...

9 Горе мені, молодій, пзъ, ними.

10 „Ой уставай, моя мила, годі спать,

11 Та ходімо до криниці води братъ“.

12 — Ой не вийся, мій миленький, не вийся,

13 Стоїть кукликъ на відничку, й умийся, (2)

14 Висить рушникъ на кілочку, й утрися,

15 Стоїть риба на тарілці, й живися, (2)

16 Стоїть кровать тесовая, й ложися,—

17 „Ой не ляжу, моя мила, не ляжу,

18 Бо я твою білу постіль помажу“.

(С. Товства, Звенигородск. у. И. П. Новецкій).

Е.

1 Изъ-за горп вітеръ віє, изъ гори,

2 Якъ прихавъ мій миленький изъ войны,

3 Е=3 Б... у дворі; 4—6 Е=4—6 Б.

7 — Ой почую, мій миленький, я сама,

8 Якъ у лузі калинонька червона;

9 Почую, мій миленький, изъ дітками,

10 Якъ у лузі калинонька изъ вітками;

11 Одно кладу, мій миленький, одъ брау,

12 Друге кладу, мій миленький, одъ стіни,

13 А сама я, молодая, межъ ними.

(С. Калужинци, Прилуцк. у. Л. М. Жемчужниковъ).

Ж.

1 Якъ прихавъ мій миленький изъ войны,

2 Золотее сіделечко на коні;

3 Золотее сіделечко звеніло.

- 4 Ой десь моє да серденько понило.
5 Якъ прив'язавъ кониченька до воріть,
6 А самъ пошовъ до милої говорить:

7 Ж=5 Б; 8 Ж=9 А;

- 9 — Зь Богомъ, зь Богомъ, мій миленький, зь дітками,
10 Якъ у лузі валянонька съ квітками.

11 и 12 Ж=11 и 12 Е.

- 13 Сама ляжу, молодая, міжъ ними.
14 Розсердився мій миленький да й пошовъ.
15 — Ой вернися, мій миленький, вернися,

16 Ж=16 В; 17 Ж=17 А; 18 Ж=18 А, Стоїть...;

- 19 Стоїть вино зеленее, напийся,
20 Стоїть постіль послатая, ложися.
21 Ой де жъ ти, миленький, де жъ ти бувавъ,
22 Вороного кониченька стерповавъ?
23 „На тїмъ боці у толоці нічъ почовавъ,
24 Вороного кониченька стерповавъ,
25 Таки тебе, моя мила, одвідавъ“.

(Изъ Собр. П. А. Кулиша).

3.

- 1 Зь-за гори, зь-за гори, місяченько, зь-за гори,
2 Бо приїде мій миленький зь дороги.
3 Й а приїхавъ мій миленький зь дороги,
4 Випрагає карі коні й обое,
5 А самъ іде до світлоньки нової:
6 „Добри-вечірѣ, серце моє, миленька, чи чуешъ,—
7 Съ кимъ же ти темну нічку почувешъ?“
8 — Зь діточками, мій миленький, зь діточками,
9 Якъ у лузі валяна зь віточками;
10 Одно дитя положила відъ стїни,—
11 Бідна моя головочка зь нимп!
12 Друге дитя положила въ головахъ,
13 А третє дитя положила *въ* головахъ (коло нігъ?),—
14 Бідна моя головочка, пропавъ мій вікъ!
15 „Не журися, миленька, не жури,—
16 Кобъ ти була здоревенька, то й вони“.

(Подольск. губ. В. И. Дыминскій).

127.

А.

1 А пійшовъ милий у дорогу,	11 — Ой якъ би жъ ти, жінко, добра,
2 За нимъ мила у погоню.	12 То бъ ти сиділа дома,
3 Вози доганяе,	13 Неділеньку штила,
4 Воли випрягае,	14 П'ятницю спостила,
5 Ще й серденькомъ називае:	15 То бъ намъ хортуна служила.
6 „А вернись ти, милий, до дому,—	16 Ой хортуно, небого,
7 Плачуть діти за тобою;	17 Послужи мені немного:
8 Малі діти плачуть,	18 Служила въ чумацтві,
9 Отець-ненька лае,	19 Служила въ бурлацтві,
10 Тимъ намъ хортуни немає“.	20 Послужи ще й у хазяйстві.
- (М. Жаботинь, Черкас. у. Ф. Т. Штангей).

Б.

- 1 и 2 Б=1 и 2 А; 3 Б=3 А... завертае; 4—8 Б=4—8 А; 9 Б=9 А...
мати тужать; 10 Б=10 А... хортуна не служить;
11 Да коли-бъ же ти добра жона,
12—16 Б=12—16 А; 17 Б=17 А... намъ хочъ... 18 и 19 Б=18 и 19.
А; 20 Б=20 А... въ господарстві.
(С. Велика Снитинка, Васильковск. у. Л. Б. Ильницькій).

В.

1 Пішовъ чумаєъ у дорогу,	6 „Вернись, мужу, до дому,
2 А за нимъ жінка впогонь.	7 Вернись, серце, до дому:
3 А возівъ доганяе,	8 Малі діти плачуть,
4 А волівъ випрягае,	9 А отець-мати тужать,
5 Мужа серцемъ називае:	10 Що хвортуна намъ не служить“.
- (С. Березівка, Литинск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

128.

А.

- 1 Поїхавъ милий въ дорогу,
- 2 Я вслідъ у погоню,
- 3 Вози завертаю, воли випрягаю,
- 4 Серденькомъ узиваю:
- 5 „Вернися, миленький,

- 6 Вернися, серце:
- 7 Малі діти плачуть, отець-мати тужать,
- 8 Що намъ хвортуна не служить“.
- 9 — Не вернуса, мила,
- 10 Не вернуса, серце,
- 11 Нехай діти плачуть, отець-мати тужать,
- 12 Що вамъ хвортуна не служить.
- 13 Коли-бъ же ти була добра,
- 14 До такъ не робила,
- 15 П'ятницю спостила, неділю спразнила,
- 16 До бѣ хвортуна й послужила.
- 17 Ти жінка погана:
- 18 У буденний день п'єшь-гуляєшь,
- 19 На св'яту неділю, на воскресний день
- 20 Не діло позбираєшь.
- 21 Ой вийду жѣ за ворота
- 22 Та гляну пошівъ двірѣ, —
- 23 Усімъ людямъ хороше живеться,
- 24 А я плачу на бездолі;
- 25 Ой вийду я за ворота
- 26 Та гляну по-підтинню.
- 27 Усімъ людямъ хороше живеться
- 28 А я въ несчасті й загину;
- 29 Ой вийду жѣ я за ворота
- 30 Та гляну въ провалле,
- 31 Усімъ людямъ хороше живеться,
- 32 Тільки жѣ мое безталанне;
- 33 Ой вийду жѣ я за світлоньку
- 34 Та гляну по світоньку:
- 35 Світе мій ясний, світе мій прекрасний,
- 36 Моя доленько безсчастна!
- 37 Що сусідъ жито сіє,
- 38 Що въ сусіда зелєніє,
- 39 А у мене, молоді,
- 40 Та ще й не сходить;
- 41 Ой чи нивка така,
- 42 Чи насінне старєє,
- 43 Чи у мене, молоді,
- 44 Безталанне такєє?

(Жозелець. у. К. И. Кибальчичъ).

Б.

- 1 Ой иде чумаць дорогою,
- 2 За имъ милая й у погоню;
- 3 Возп й доганяе, воли випрягае, } 2
- 4 Ше й серденькомъ називае:
- 5 „Ой вернися, милий, до дому,
- 6 Плачуть діти за тобою;
- 7 Малі дітки жъ плачуть, отець-матн тужить — } 2
- 8 Тимъ намъ хортуна й не служать“.
- 9 — Ой хортуно-небого,
- 10 Ой послужи хоть не много,
- 11 Да поки й осідлае козаць молоденький } 2
- 12 Кониченька й вороного.
- 13 Да козаць коника й сідлае,
- 14 На моголу й поглядае:
- 15 Могила й висока, долина й глибока! } 2
- 16 А въ долині дві калні;
- 17 А въ долині дві калні,
- 18 Ажъ до землі вітте гнеться,
- 19 А въ удивоньки й а чорні бр^упвоньки, } 2
- 20 По личеньку слези ллються.
- 21 — Да коли бъ же ти, моя й мила,
- 22 Въ свято діла й не робила,
- 23 Пъятюнку спостила, неділеньку спразнила, } 2
- 24 То бъ намъ хортуна й служила.
- 25 А то жъ бо ти, и моя й мила,
- 26 Въ неділеньку діло й робишъ,
- 27 Въ неділеньку й робишъ, а въ буддень гуляешъ } 2
- 28 Та ще й долю свою проклинаешъ.

(С. Рудьковка, Козелець. у. И. П. Новицкий).

В.

- 1 Да пошовъ чоловікъ у дорогу.
- 2 Изострівся изъ бідою.
- 3 „Біда жъ ти моя, біда, да яка жъ ти молодая,
- 4 Тільки мене да й изсушила“.
- 5 — Не я тебе изсушила, —
- 6 Сушить тебе дурний розумъ:

- 7 Не йди рано въ шинокъ, да не люби чужикъ жінокъ,
8 Будешъ такий, якъ барвінокъ.
9 Да пошовъ чоловікъ у дорогу,
10 Жінка за имъ у погоню,
11 Вози здоганя, воли завертає,
12 Чоловіку допомагає:
13 „Да вернись, милий, до дому
14 и 15 В=6 и 7 Б; 16 В=8 Б, Чомъ...;
17 — Коли бъ же ти добра желала,
18 То сиділа бъ ти дома
19 и 20 В=23 и 24 Б; 21—24 В=9—12 Б.
25 Ой хортуна, ти небого,
26 Послужи хотъ немного:
27 Служила ти въ панстві, послужила въ пахарстві,
28 Теперъ послужи въ несчасті.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Г.

- 1 Доле моя, доде, да чого жъ ти, молода,
2 На що мене изсушила?
3 Г=5 В; 4 Г=6 В. Зсушивъ... 5 и 6 Г=7 В. Не ходи ти въ...
7 Да будешъ ти, якъ барвінокъ.
8 Глибока долина, червона калина,
9 Ажъ до землі вітки гнуться.
10 Підъ тоєю калиною
11 Стоять козаць съ дівчиною.
12 Дівчина плаче, козаченько сміється,
13 Що не полюбові береться.
14 и 15 Г=9 и 10 В... козаць...
16 Вози завертає,
17 Воли випрягає,
18 Їго серцемъ називає.
19 „Вернися, козаче, вернися, бурлаче,
20 За тобою діти плачуть,
21 Отець-мати тужать,
22 Тимъ намъ хортуна не служить“.
23 — Хортуно-небого,
24 Послужи мені немного:
25 Служила въ богатстві

- 26 Служила въ бурлацтві,
27 Послужи теперъ въ несчасті!
28 — А якъ би ти, жінко, добра,
29—32 Г=18—20 В.

(Конотоп. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

Д.

- 1 Иде милій у дорогу,
2 А за нимъ мила у догоню;
3 Вози доганяє, воли випрягає:
4 „Вернись, милий, до дому,
5 Плачуть діти за тобою.
6 Всі дітки плачуть, отець-ненька тужать,
7 Тимъ намъ хуртуна не служить“.
8 — Ой якъ би ти, мила, добра, та сиділа,
9 Неділеньку штила, п'ятінку спостила,
10 То бь намъ хуртуна служила.
11 Ой хуртуно-небого, послужи намъ хочь трохи!
12 Служила въ чумацтві, служила въ бурлацтві,
13 Послужи ще намъ въ хозяйстві,
14 Ой хуртуно-небого, послужи ще немного,
15 Поки осідлає возакъ кониченька вороного.
16 Осідлавши кониченька, та й зійду на могилу
17 Та гляну я у долину;
18 Ажъ у тій долині, ажъ у тій глибокій
19 Та й виросло три калини.
20 Що у тій калиночви ажъ до землі квіття гнуться —
21 Въ того возаченька та за хуртуною ажъ до долу слізи ллються.
22 Ой пійду я, молодая, у темний лугъ по калину,
23 Ой чи не побачу, а чи не загляжу свою вірную дружину.
24 Десь моя вірна дружина въ темнімъ лузі заблудила,
25 Тільки слідовъ съ-підъ биленькихъ ніжокъ, та де вона походила.
26 Ой вирву я листочокъ, та приверну слідожокъ,
27 Щобъ по милого мого, по слідочку ёго всяка птиця не ходила.
28 Ой гаю мій гаю, густий дуже — не прогляну!
29 Щобъ упустила сизого голубка, то вже не піймаю;
30 А хочъ и піймаю, то вже не такого,
31 Ой хотъ припустила до серденька свого, то...

(С. Трубайци, Хоролск. у. М. В. Нѣговскій).

129.

А.

1 Зелена сосонка,	5 Ой, якъ будешъ сваритися,
2 Не шуми у бору;	6 А я буду журитися, —
3 А ти, милий, чорнобривий,	7 Старая буду.
4 Не сварися у дому.	

(Изъ собр. П. А. Куляша).

Б.

- 1 Ой осико-осичино, не шуми на мене,
- 2 Ти, мій милий, чорнобривий, не свари на мене.
- 3 Бо ти будешъ сварити, а я ся журити,
- 4 То не зможу, молоденька, по світі ходити.
- 5 Відумъ собі купила, та за свої гроші,
- 6 Кажуть Біду любити—Біда не хороший:
- 7 Бо старий и малий,
- 8 Ні съ кимъ стати до людей.

(Подольск. губ.).

130.

У Києві на базарі	Даютъ мені й пару коней воронні.
Жінки своїхъ чоловіківъ продавали.	А я стала, молодая,
Якъ прийдеться до ладу,	Подумала й погадала:
До я й свого поведу,	На що мені ті червонці золотні,
Залигавши,	На що мені пара коней воронні?
Изъ лигъ матузокъ насукавши.	Съ червінцями не поситися,
Взяла свого миленького залигала	И съ парою кониками не водитися,
Та привела та до Дарниці,	А мій милий у господі знадобитися —
Ажъ тамъ стоять дві торговниці.	Вінъ на мене й напетлює,
Стали мого миленького торговати,	Вінъ обійме й поділує,
Даютъ мені сто червінцівъ золотні,	А я таки, молоденька, все паную.
- (С. Щасновка, Ковелець. у. К. И. Кибалчичъ).

131.

А.

- 1 Чоловікъ жінку веде изъ шинку:
- 2 „Да иди, жіночко, да иди до дому,
- 3 Не давай личенька ціловать нікому:
- 4 Твое личенько біле-ровняне,

- 5 Да білее-ровняне, ціловать кохане.
- 6 Хто на ёго гляне—серденько вьяне,
- 7 Якъ хто засміється, да й не минеться,
- 8 Якъ хто заговорить, да й ротъ загородить“.
- 9 — Чоловіче мій, жалуюсь мене,
- 10 Да йди до бору, зрубай тополю,
- 11 Зрубай тополю, зроби комору,
- 12 Да зрубай другу, и зроби нову,
- 13 Зроби дверечка, зачиний мене,
- 14 Да купи замочокъ, замкай мене,
- 15 Да й на улицю, не пускай мене,
- 16 Прорубай вікно, щобъ видно було.

(Изъ собравія П. А. Кулиша).

Б.

- 1 Чоловікъ жінку съ шинку кличе:
- 2 „Ходімо, жінко, до дому“,
- 3 — Ходімо до дому, зрубай тополю,
- 4 Зробімъ комору, прорубай двері,
- 5 Запірай мене,
- 6 Зроби віконце, де сходить сонце,
- 7 Зроби друге, серденько мое.

(Роменск. у. А. А. Потебня).

В.

- 1 На Горобівці чайка киче,
- 2 Чоловікъ жінку изъ шинку кличе:
- 3 „Жінко голубко, ходімъ до дому,
- 4 Ходімъ до дому безъ поговору,
- 5 В=3 А; 6 В=4 А. Въ тебе... ромъяне; 7 В=5 А; 8 В=6 А. Ой хто не гляне, да й серце... 9 В=7 А.
- 10 Чоловіче мій, пойдя до бору;
- 11 В=11 А... тополю, вези до дому;
- 12 Вези до дому, зроби комору;
- 13 В=16 А; 14 и 15 В=13 и 14 А.
- 16 Поставъ сторожу, сторожи мене.
- 17 Сторожа заснула,
- 18 А я, молода, гулять махнула.

(Борисполь, Переяславск. у.).

Г.

Селезень утку съ ставу кличе,
А вона ёму лапки тиче.
„Та йди, утко, до дому
Та йди, сіра, до дому“.

Чоловігъ жінку съ шинку кличе,
А вона ёму дулі тиче.
„Та йди, жінко, до дому,
Та йди, любко, до дому“.
(Харьков. губ. Изъ собранія А. А. Потебни).

132.

Та й уродився при несчастній долі,
Да й узявъ жінку да й не до любові.
Ой, не вижу я милої своєї,
Теперъ мені горенько безъ неї!
Вірно мене покидає,
Покладає да й на чужиньці,
Найду милу да й на Україненьці.
Узявъ милий за білую руку:
„Ходімъ, мила, ходімъ до домочку,
Досі наши діти плачуть“.
Ти, соловей малий-малесенький,
Въ тебе голосъ тонкий-тонесенький,

Заспівай мені трёма голосами,
Виведь мене темними лісами,
Поставъ мене при тихомъ Дунаю,
Де ходить мила да й на бережечку,
Да по жовтому, білому пісочку,
Біли ручки вимиває,
Чорнимъ платкомъ слёзи утирає.
— Не падайте слёзи на отаву,
Не дай, милий, милу на поталу,
Коли ласка твоя.
Якъ-би була прежняя розмова...
До я тебе по вігъ не забуду.
(Ковтотъ. Изъ собранія П. А. Куляша).

133.

Сидить собі сирмаха, думає, гадає, —
Самъ остався на чужині, що й роду немає;
Нема роду, ні родини, ні счастья, ні долі,
Самъ zostався на чужині, яєъ билина въ полі.
А на тую билиночку стиха вітеръ віє.
— Не стій, мила, съ чужимъ милимъ — мое сердце мліє.
Ой ти стоїшь съ чужимъ милимъ, стиха промовляешъ, —
Ой безъ ножа, безъ тарілки краєшь.
Ходить голубъ піля хати, сизий, волохатий,
Якъ загуде жалібненько, тяжко на серденьку.
Ой не гуди, голубоньку, не гуди, небоже —
Кого жъ бо я вірно люблю — суди мені, Боже!
Суди мені, милий Боже, ту дівчину взяти —
Хочъ худоби не дібъюся — слави заживуся.
Зъ великою худобою битъся да сваритъся, —

Съ хорошою дружиною на світі нажитья;
Зъ великою худобою тільки слава буде, —
Съ хорошою дружиною не соромъ межъ люде;
Зъ великою худобою треба рано встати, —
Съ хорошою дружиною ажъ до світа спати;
Зъ великою худобою животу надсада, —
Съ хорошою дружиною серденьку відрада.

(Вел. Святицька, Васильє у., Л. В. Ильницькій).

134 *).

Прийшовъ козакъ зъ війська, зъ дороги,
Та й уклонився батеньку въ ноги.
— Сядь, батенько, сядь біля мене,
Сядь біля мене й пожалуй мене.
Заложи ручину за пазушину,
Одірви одъ серця злюю гадину.
Злая гадина бікъ персіла,
Коло серденька гніздо извила!
„Лучче мені, синку, тебе не мати,
Ніжъ свою рученьку на поталу дати“.

Повторяється тоже самое о матери, братѣ, сестрѣ и наконецъ о женѣ.
Жена отвѣчаєть:

„Лучче жъ мені рученьки не мати,
Ніжъ тебе, серденько, на поталу дати“.

(Полтавск. губ.).

135.

Засвистали козаченьки походъ зъ полуночи,
Заплакала Марусенька свої ясні очи.
— Не плачь, не плачь, Марусенька, не плачь, не журися;
За своѣго миленького Богу помолися!
Стоить місяць надъ горою, а сонця не має —
Мати сина въ дороженьку слізно провожає:
„Прощай, прощай, мій синочку, та не забавляйся,
Черезъ чотири неділоньки до-дому вертайся!“
— Ой радъ би я, матусецько, скорійше вернуться,
Та вже щось мій вороненький въ ворітяхъ спітьнувся.
Ой Богъ знає, коли вернусь, въ якую годину:

*) Піснї огь 134 до 137 записанї Н. И. Костомаровимъ.

Прійми жъ мою Марусеньку, якъ рідну дитину.
Прійми її, матусенько, — всі въ Божої волі,
Бо хто знає, чи живъ вернусь, чи ляжу на полі?
„Ой рада я Марусеньку за рідну приймати,
Та все не такъ вона мене буде шанувати“.
— Ой не плачте, не журітесь, въ тугу не вдавайтесь:
Загравъ мій кінъ вороненькій — назадъ сподівайтесь.

136.

За тучами, за громами сонечко не сходить,
За вражими ворогами мій милий не ходить.
— Ой ви, тучі громовні, розійдіться різно —
Ходи, милий, ходи, любий, хочъ не рано — пізно!
А я тебе дожидала, всю нічку не спала,
Усю ніченьку до світа столи застілала.
Столи мої дубовні, скатерті парчові...
Бідні мої карі очи и чорні брови!
Не привикли карі очи сами спати ночі...
Хочъ привикли не привикли — треба привикати!
Ой поїхавъ мій миленький у поле орати.
Оре три дні у ярині, а три у толоці,
Виплакала карі очи за чотирі ночі.
Та вже жъ мені сі чотирі, та за дев'ять стали —
Бодай мого миленького волики пристали!
Бодай воли живі були, а плугъ поламався,
Щобъ мій милий изъ волами до дому вертався!

(Полтавск. губ.).

137.

Ой піду я въ суботу въ роботу,
Та зароблю три копійки грошей,
Та й ті проп'ю зъ родомъ хорошимъ.
— Ой пий, мила, ой пий, не впивайся,
У мого роду ума набірайся.
Що въ мене рідъ гордлий, та пишний;
Що сь вінъ буде тобі казати,
А ти знай, мила, що відказати.
Що у мене въ полі — сіється, орється,
А прийду до дому — прядеться, снується,
А таки мое діло не остається.

(Харьковск. губ.).

НЕВЫГОДНЫЯ СТОРОНЫ ПОЛОЖЕНІЯ ЖЕНЩИНЫ.

(Сожалѣніе о дѣвичьей жизни. Бѣдность въ семьѣ. Мужъ нелюбъ. Старый мужъ. Мужъ пьяница. Онъ бьетъ жену. Она ему немила. Онъ ей невтрѣтъ. Оставляетъ ее, убиваетъ).

138.

А.

- 1 Ой, що зѣйрочка да за хмарочку закотилася, *)
- 2 Що милая да по милому зажурилася:
- 3 — Ой, куда ідешъ, де й одѣзжаешъ, мій миленькій, одѣ мене,
- 4 Ой, кому мене да й уручаешъ, серденятко мое?
- 5 „Ой, одѣзжаю, моя мила, въ великую дорогу,
- 6 Тебе, сердце, да покидаю й а единому й Богу!“
- 7 — Ой, переночуй, да мій миленькій, хотъ нѣиченьку зо мною!
- 8 „Ой, радъ же бѣ я, моя мила, й двѣ нѣички ночовать,
- 9 Ой, да боюся, мое серденько, щобъ походу не втерять;
- 10 Ой, бо вже жъ мої коні воронні да позапрягани стоять,
- 11 Ой, кучерушки, парні молодіи, да на повозкахъ сидять,
- 12 Ой, дротяни да нагаечки у білихъ рученькахъ держать“.
- 13 — Ой, пусти мене, моя й матусенька, на круту гору й гулять,
- 14 Ой, тамъ я буду, моя матюно, сіри гусі й попасать:
- 15 Ой, гила, гила, да сіріи гусі, да гила, гила й на песокъ,
- 16 Ой, затопила свою головоньку, ще й тоненькій голосокъ.
- 17 Ой, гила, гила, да сіріи гусі, да гила жъ, гила й на воду,
- 18 Ой, и затопила свою головоньку, ще й хорошую вроду.
- 19 Ой, гила, гила, да сіріи гусі, да гила жъ, гила й на Дунай,
- 20 Ой, и затопила свою головоньку, а теперъ сиди да й думай.
- 21 Ой, гила, гила, да сіріи гусі, да гила жъ, гила й на реку,
- 22 Ой, и затопила свою головоньку — теперъ сиди й до віку.
- 23 Ой, гила, гила, да сіріи гусі, да гила жъ, гила въ пшеницю,
- 24 Ой, и затопила свою головоньку за гуйркого пьяницу.

(С. Мостица, Козелець. у. И. П. Новицкій).

*) Каждый стихъ, кромѣ 1-го и послѣдняго, поется дважды.

Б.

1 Б=1 А... сонечко; 2 Б=2 А... за миленькимъ...; 3 Б=5 А. Якъ по-
іхавъ да мій миленький...; 4 Б=7 А; 5 Б=8 А; 6 Б=9 А... моя мила...

7 — Почуй, почув, да мій миленький, бо я рано устаю, (2)

8 До я тебе, мій миленький, въ походъ раніше розбуджу. (2)

9 Ой, уставай, мій миленький, вже на дворі світъ-зога. (2)

10 Б=10 А;

11 Уже твої кучери, лакеї поодівани сидять; (2)

12 А на тебе, да мій миленький, гостри шабельки держать. (2)

13 „Не боюся, да моя мила, треба мені привикать“. (2)

14 — Ой, вийду я за нові ворота, ажъ милого не видать,

15 Тільки мого миленького да слідочки лежать. (2)

16 Ой, пожену да сірні гуси да й изъ дому на ріку, (2)

17 Завязала свою головоньку, не розв'язу до віку. (2)

18 Гиля, гиля, да сірні гуси, да пзъ ріки на ставокъ, (2)

19 Утопила свою головоньку, я жъ думала на часокъ! (2)

20 Гиля, гиля, да сірні гуси, а изъ ставку да въ пшеницю,

21 Оддала мене матусенька за горного п'яницю.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

1 Зійшла зора изъ вечора, виграваючи —

2 — Ой, куди жъ ти, мій миленький, вибіраєшся?

3 „Ой, поїду, моя й мила, у далеку дорогу“.

4 В=7 А... хочъ цю нічку... 5 В=8 А..., почувати ще й дві... 6 В=6 Б,

7 — Ой, не бійся, мій миленький, я, молода, не засплю:

8 Перві півні заспівають, то я тебе й избужу.

9 Піє півень, да піє другий: вставай, милий, годі спать.

10 В=10 А; 11 В=11 А. Извощики жъ молодчики по...

12 Пішли зъ нами молоді дівчата зеленого жита жать,

13 Я жъ заняла сірні гусе да погнала й до води —

14 Прошу жъ тебе, мій миленький, до свекрухи й не веди,

15 Бо свекруха й лепетуха, сварливая голова,

16 Вона жъ мене заклопоче — я жъ дівчина й молода.

17 В=15 А... да на жовтенький... 18 В=19 Б. Завязала й головоньку..

19 В=19 А... да на тихий... 20 В=20 А. Завязала й головоньку... 21 В=

21 А... й да на биструю... 22 В=17 Б;

- 10 Не дала съ ми більше віна, ено єдні пчоли.
11 А пчоли ся розлетіли, а я ся лишила,
12 Щоби мені лиха доля головку сушила.

141.

Да коли-бъ же я, моя мати, свою доленьку знала,
До бѣ не йшла заміжъ та й до віку гуляла.
Де съ же я въ тебе, мати, хлѣбъ-сѣль переіла,
Що ти мене оддала, за кого я не хотіла;
Де съ же я въ тебе, мати, всю одѣжу поносила,
Що ти мене оддала да за скурвого сина.
Піду жъ я, куди зъ роду та й не ходила,
Та чи не побачу, кого вірно любила.
Та хочъ не ёго, та товарища ёго —
Та перептаю миленького своёго:
Та чи вінъ у дорозі воли поганяе,
Ой чи у шинкарки медъ-горілку кружае,
Ой якъ у дорозі, то поможи ёму, Боже!
А якъ у шинкарки, то сварай, милий Боже!
Ой якъ у дорозі, дакъ рипіли бѣ вози,
А якъ у шинкарки, до бѣ брежчали чарки.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. Кибальчичъ).

142.

А.

- 1 Чи я въ полі не пшениця була,
2 Чи я въ полі не зелена була?
3 Взяли мене да й пожали,
4 У снопики повъязали,

Така доля моя!

- 5 Да чи я въ лузі не калвна була,
6 Да чи я въ лузі не червона була?
7 Взяли мене поламалп,
8 И въ пучечки повъязали,

Така доля моя!

- 9 Да чи я въ батенька не дитина була,
10 Да чи я въ батька не кохана була?

11 Ді світъ мені зав'язали,
12 И зъ нелюбомъ повінчали,
Така доля моя!
13 Чи не було річеньки утопиться мені,
14 Чи не було вращого улюбиться мені?
15 Були річки, постівали,
16 Були краці, повінчали,
Така доля моя!

17 Я жъ тні річеньки та кругомъ обийшла,
18 Сватали краці, я за їхъ не пішла —
19 Ледачого полюбила,
20 Сама себе погубила,
Така доля моя!

(Ковтопск. у. взъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

1 Б=5 А; 2 Б=6 А; 3 и 4 Б=7 и 8 А;

5 Чи я въ саду не травиця була,
6 Чи я въ саду не зелена була?
7 Взяли мене покосили,
8 И въ копиці положили,
Така доля моя!

9 Б=9 А... въ батька...; 10 Б=10 А... не хороша... 11 Взяли мене за-
міжъ дали. 12 Б=11 А. 13 Б=13 А... річки... 14 Б=14 А... кращихъ
подивиться. 15 Б=15 А; 16 Б=16 А.

(Тараща, И. П. Новицкій).

В.

1 В=5 А; 2 В=6 А... не червоно ціла; 3 и 4 В=7 и 8 А.

Прип'явъ: Така доля моя,

Гірка доля моя!

5 В=1 А; 6 В=2 А; 7 В=3 А; 8 В=4 А; 9 В=9 Б; 10 В=10 А;
11 В=11 Б; 12 В=12 Б; 13 и 14 В=13 и 14 А; 15 В=15 А... посихали;
16 В=16 Б... повмірали; 17 Були річки, та я їхъ обийшла, 18 В=18 А.
Були краці... 19 В=19 А. Стидка-бридка... 20 В=20 А.

(Изъ Собр. П. А. Кулиша).

Г.

1 Г=5 Б... въ полі; 2 Г=6 Б... въ полі; 3 Г=7 Б; 4 Г=8 Б... зволючили;
(прип'явъ, какъ въ вариантѣ В); 5 Г=1 А... въ степу; 6 Г=2 А... въ степу

- не спіленка...; 7—12 Г=3—8 А; 13 Г=9 Б; 14 Г=10 А; 15 Г=11 Б;
16 Г=12 Б;
17 Уставай, доню, та ранесенько, 21 Уставала матінка, та раніше мене,
18 Умивай лице та білесенько; 22 Умивала личенько та біліше мене;
19 Та не давай стиду-бриду 23 Не давала стиду-бриду
20 Ціловати свого виду. 24 Ціловати свого виду...

(С. Сокиринця, Прилудк. у. Л. М. Жемчужниковъ).

Д.

- 1 Да чи я въ лузі не пшениця була,
2 Ди чи я въ чистому не хороша була?
3 Д=3 А; 4 Д=4 А. У снопочки.. 5 Д=5 Б... въ лузі; 6 Д=6 Б... въ
темному; 7 Д=7 Б; 8 У стожочки износили; 9 Д=5 А; 10 Д=6 А... въ
темному; 11—14 Д=7—10 А; 15 Взяли мене повінчали, 16 Д=11 А;
17—19 Д=13—15 А; 20 Д=16 А... позбїзжали.

(С. Тризючєвка, Чернигов. у. М. А. Вербицкая).

Е.

- 1 и 2 Е=5 и 6 А; 3 Е=7 А... изломали; 4 Е=8 А; 5 и 6 Е=5 и 6 Д;
7 Е=7 Б... искосяли; 8 Е=8 Б... уложили; 9 Е=1 А; 10 Е=2 А... не
хороша; 11 Е=3 А... та й изжалп; 12 Е=4 А; 13 Е=9 Б, 14 Е=10 А...
въ матєи; 15 Е=11 Б... та й звінчали; 16 Е=12 А... світъ звязали.

- 17 Чи не було річки утошитися,
18 Чи не було кращикъ залюбитися?
19 Були річки, повтікали,
20 Були ставки, повсихали, тава доля моя!
21 Чи не було кращикъ залюбитися?
22 Були гарні, повмірали,
23 Були краці, шлюбъ забрали,
24 Котрі гірші, тутъ zostали, тава доля моя!

(Каменецъ, К. В. Шейковский).

Ж.

- 1 и 2 Ж=5 и 6 А; Дівки мене изломали... 4 Ж=4 и 8 А, розкладали,
бо їх воля тава; 5 и 6 Ж=5 и 6 Б... въ лузі... 7 и 8 Ж=8 А... пучечки...
бо їх воля тава. 9 Ж=9 Б; 10 Ж=10 А... не дівчина... 11 Ж=11 Б;
12 Ж=11 А... бо мой доля тава.

- 13 Чи я въ лузі не калина,
14 Чи я въ свого батька не дитина?
15 А я за лашеньєва піду, наживуся,

- 16 Піду въ садъ вишневий, прохожуся,
- 17 Ляжу підъ вишнею, просплюся.
- 18 Лягла підъ вишнею та й заснула,
- 19 Прийшовъ мій миленький, я не чула;
- 20 Прийшовъ мій миленький та й торкає:
- 21 — Вставай, моя мила, вже світає.

(Изъ собранія П. А. Кулгича)

З.

- 1 и 2 З=1 и 2 Г; 3 З=7 Б; 4 З=4 Г.
- 5 Чи я въ полю не криниця була,
  - 6 Чи я въ полю не холодна була?
  - 7 Взяли мене цебрувати,
  - 8 Взяли воду виливати — така доля моя!
- 9 и 10 З=5 и 6 А; 11 З=7 А... зломали, 12 З=8 А. И въ снопочки покладали. 13 З=9 А... отця.. 14 З=10 Б; 15 З=11 Б... мене та й віддали. 16 З=11 А... така доля моя; 17 З=13 Б. 18 З=14 Б.. полюбитися 19 и 20 З=15 и 16 А... повмірали...

(Подольск. губ. А. Дымивскій).

И.

- 1—4 И=5—8 А; 5 и 6 И=1 и 2 Г; 7 и 8 И=7 и 8 Б.
- 9 Ой чи я въ лісі не сосна була,
  - 10 Ой чи я въ лісі не висока була?
  - 11 Взяли мене изрубили,
  - 12 На трісочки поламали — така доля моя!
- 13—16 И=9—12 Б; 17 И=13 Б; 18 И=18 В; 19 и 20 И=15 и 16 А.
- 21 Ой вийду я за ворітечка,
  - 22 Ой стану я, якъ сиріточка,
  - 23 Не дамъ тому стиду-бриду
  - 24 Ціловати мого виду — така доля моя!

І.

- 1—5 І=5—8 А; 6 и 7 І=1 и 2 Г; 8 І=7 Б... та й пожали; 9 И въ снопики пов'язали; 10 Така доля моя; 11 І=9 Б; 12 І=10 А... въ ёго не рідная. 13 І=11 Б... извинчали; 14 И світъ божий зав'язали; 15 І=10 І; 16—19 І=13—16 А. 20 І=10 І; 21 І=27 В... тегли річки... 22 І=18 А,
- 23 Сидкихъ-бридкихъ полюбила,
  - 24 Сама себе погубила —
  - 25 Така доля моя, така доля моя!

19 Не пошла бѣ до віку
20 Оттакою молодою.
21 Коли бѣ же я знала,
22 Що замужжю лихо,
23 Сиділа бѣ, гуляла

24 У батенька тихо;
25 Ходила бѣ я по дворочку,
26 Якъ пчѣлочка до медочки,
27 Да роспустила бѣ я русую косу
28 Да по черпѣвому поясочку.
(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

1 Ой зійду я на гірочку,
2 Та гляду я по світочку:
3 Ой світе жъ мій ясн й,
4 Світе мій прекрасний,
5 Тільки жъ мій таланъ безсчасний!
6 Ой зійду я на могилу,
7 Та гляну въ долину:
8 Долина глибока,
9 Калина висока,
10 Ажъ до долу віти гнуться,
11 А у тні дівчиноньки,
12 А у тні чорнявоі

13 Ажъ до долу слѣзи льються.
14 Коли бѣ же я знала,
15 Своє таке безталання,
16 Не пішла бѣ я заміжъ,
17 Не пішла бѣ ніколи,
18 Та сиділа бѣ въ свого батька
19 Дівчиною молодою.
20 Теперъ пішла заміжъ,
21 Уволила свою волю,—
22 Оддала личенько,
23 До личенька чорні брови,
24 Своїй несчастливій долі.

(С. Покровская Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

В.

1 Ой коли бѣ я була знала
2 Свою несчастну долю,

3 Не пішла бѣ ніколи
4 Дівчиною молодою.
(С. Трубайци, Хорольск. у. М. В. Нѣговскій).

146.

Гей гукъ, мати, гукъ,
Де двораки пьють,
Та веселая тая й уличенька,
Куди вони йдуть.
„Ой дбай, мати, дбай,
Та мене заміжъ дай;
Та не дай, мати, аби за якого,
Бо тобі, мати, усе однаково,—
Мені жъ вроди жалъ.
Бо моя врода,
Якъ бистра вода,

А мое личко, такъ якъ яблучко,
Сама й молода“.
— Донечко моя,
Вибірай же сама,
Вибірай собі, вимпшлай собі,—
Ще жъ ти молода.
„Матінко моя,
Вибрала жъ бо я:
Вибірала жъ я, вимпшляла жъ я,
Таки свою долю не вгадала я,—
Доле проклята!“
(М. Бышевъ, Киевск. у. Л. В. Ильвицкій).

147.

А.

1 Ой не шуми дуже, дуже,	20 А милого за рученьку;
2 Ти зелена дiброво!	21 Веде коня у станицю,
3 — Ой якъ мені не шуміти,	22 А милого у світлицю;
4 Буйний вітеръ повиває,	23 Дає коню сіна и овса,
5 Широкий листъ обиває,	24 А милому меду й вина;
6 Сиру землю покриває.—	25 Сама сіла, задумала,
7 Ой ти, земле, ти, сирая,	26 Карі очі зарюмала.
8 Прицпала ти стця й нецьку,	27 „Чого, мила, задумала,
9 Прийми й мене, молоденьку!	28 Карі очі зарюмала?
10 — На що жъ тебе принімати,	29 Чи жаль, мила, сіна й овса,
11 Треба тебе счастьямъ дарувати:	30 Чи жаль меду й вина?“
12 Счастливою годиною	31 — Не жаль мені сіна й овса,
13 И вірною дружиною.—	32 Не жаль мені меду й вина,—
	33 А жаль мені дiвувоння.
14 —Треба, мати, раненько вставати,	34 Субітнiго заплітання,
15 Кониченька осідлати,	35 Що въ суботу измивала
16 Та поїдемо милої шукати.	36 И въ кісоньку заплітала.
17 Приїжає підъ ворота,—	37 А въ неділю прiберуся,—
18 Вийшла мила краща злата.	38 На молодцівъ подивляюся.
19 Бере коня за поводи,	

Б.

1 Теренъ, теренъ коло хати,	10 — Сідлай коня вороного!
2 Да ні съ кімъ обiрвати;	11 А я сяду на другого,
3 Треба хлопцівъ поцухати,	12 Та поїдемо въ чисте поле на гу-
4 Щобъ сей теренъ обiрвати. } (2)	ляння,
5 А я хлопцівъ не просила.	13 До милой на втишання.
6 Сама теренъ обтрусила.	14 Приїжаемо, де ворота,—
7 Да піду я у садочокъ,	15 Вийшла мила краща злата,
8 У садочокъ на гуляння,	16 Ще й кращiйша злата.
9 Да гукну я на милого...	

17 и 18 Б=19 и 20 А; 19 Б= 21 А... конюшню; 20 Б=22 А; 21 Б=23 А... овса, сіна; 22 Б=24 А; 23 Б=25 А, Сіла мила...; 24—26 Б=26—28 А;

27 Чи жаль тобі овса, сіна,

28 Чи жаль тобі меду й вина?“

29 Не жаль мені овса, сіна,

30—34 Б=32—34 А; 35 Недільного убірання.

(Липовица, Прагуск. у. Л. М. Жемчужниковъ).

В.

1 Якъ приїхавъ підъ ворота,

2 Вийшла мила краща злота;

3 Якъ приїхавъ на подвір'я,

4 Вийшла мила краща срібла.

5 В=19 А, взяла... поводи; 6—8 В=20—22 А; 9 В=23 Б, Дала...; 10 -
14 В=24—28 А; 15 В=29 Б; 16 Чи милому вівса, сіна; 17 В=31 Б; 18 В=
32 А, Ні милому меду...; 19 В=33 А; 20 В=35 Б, Дівочого...

21 У суботу й пзмиюся,

22 У неділю приберуся;

23 А въ неділю приберуся, —

24 Гей, межъ челядь подивлюся.

(С. Вязева, Звенигородск. у. Б. П. Познанскій)

Г.

1 Ой вийду я за ворота,

2 Ой вийду я за нові,

3 Ажъ тамъ трава зеленіє;

4 Вітеръ віє, повіває,

5 Вітеръ комишъ росхиляє;

6 Вітеръ комишъ росхиляє,—

7 Добрий молодець гуляє.

8 Вінъ гуляє, вінъ гуляє,

9 Вінъ самъ себе разважає:

10 — А чи мені женитися,

21—26 Г=19—24 А.

27 Стала мила частувати,

28 Стала плакати й ридати.

29 Г=27 А; 30 Г=28 А, Біле лице... 31 и 32 Г=29 и 30 Б; 33—35
Г=31—33 А.

36 Субітнього прибірання...

37 Ой глину жъ я у куточокъ,—

38 Стоїть милий, якъ платочокъ,

39 Чорні брови, якъ терночокъ,

40 А станочокъ, якъ шнурочокъ.

(С. Покровская Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

Д.

1 По садочку похожаю

5 А чи мені листи слати,

2 И самъ себе розважаю: (2)

6 Чи самому поїзжати? (2)

3 А чи мені женитися,

7 Якъ буду я листи слати,

4 Чи самому журитися, (2)

8 Будуть мене люде знати. (2)

9—11 Д=12—14 Г; 12 Д=15 Г.. до милої,

13 До голубки до сивої. (2)

20 Підїзжаю підъ віконце,

14 Ти, місяцю, світи, світи,

21 Вийшла мила ясна, якъ сонце. (2)

15 Ти, конику, біжи, біжи! (2)

22 — Здрастуй, здрастуй, моя мила,

16 Ти, місяцю, пробіщайся,

23 Хорошая, чорнобрива. (2)

17 Ти, конику, поспішайся! (2)

24 А хочъ мила, хочъ не мила,

18 Підїзжає підъ ворота,

25 Ворігечка одчинила. (2)

19 Вийшла мила краща злата, (2)

26—29 Д=19—22 А; 30 и 31 Д=23 и 24 Б.

32 Дає хліба разового,

33 Сама сіла коло ёго. (2)

34 Д=25 А; 35 Д=26 А... глаза... 36 Д=27 А... сіла... 37—41 Д=28—32 Б.

42 Та жаль мені мого дівування,

43 Що пішли мої літа марно.

(С. Мелашкивка, Черкасск. у. Ф. Т. Штангей).

148.

Ой вийду въ чисте поле —

Перестаньте, вороженьки,

Въ чистімъ полі кременьці крешуть.

За мене говорити.

Ой пійду я до домоньку,

За річку, за воду

А за мене вороги брешуть.

Братъ сестрі поклоняється —

— Крешить, крешить, вороженьки,

Я до мого листи пишу,

Битий камень въ край дороженьки,

Слэзоньками ушпаюся.

Ой кусайте, кочъ гладайте,

— Добре тобі, мій братчику,

Тільки мене не займайте.

На коньку играючи,

Дамъ же я вамъ хліба. соли,

Ой якъ мені на чужині,

Холодної води пити —

Чужу кухню вприрадаючи.

35*

Не такъ мені жаль на кониньку,
 Якъ мені жаль на ворононьку —
 Ой въ далекій сторононьці
 Називають заволокою,
 Кажуть мені річку брести
 Широкою та глибокою.
 Ніякъ еї перебрести,
 Ні перетикнути,
 Приїдеться на чужині
 Безъ родини загинути.
 И такъ мені та чужина,

Якъ та мені чужа мати:
 Каже мені чужа мати
 Зъ-підъ каменя огонь брати.
 — Не збиткуйся, (?) чужа мати,
 Не збиткуйся надо мною,
 Зав'язи мені чорни очі,
 Пускай мене за водою.
 Нехай мої чорни очі
 Въ сирой землі та пісокъ точать,
 Нехай мені чужа мати
 Головоньки та не клопочить.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

149.

А.

1 „Осячино, березино,
 2 Чомъ не горишь, тільки куришся?
 3 Молодая дівчинонько,
 4 Чомъ не живешъ, тільки журишся?“
 5 — Коли бъ же я підпалена.
 6 До бъ горіла, не курилася;
 7 Коли бъ мені добра мати,
 8 До бъ я жила не журилася.
 9 Ой виїду я за ворота —
 10 За ворітьми кремені крешуть;
 11 Якъ виїду я по-межъ люде —
 12 Все за мене вороги брешуть.
 13 Крешіть, крешіть, крешінчики.
 14 Тільки вогню да не давайте;
 15 Брешіть, брешить, да воріженьки.
 16 Тільки мене да не займайте.
 17 Ой часъ пора до куріня,
 18 Ой часъ пора до домоньку,
 19 Єсть у мене воркунъ дома
 20 Да на мою да головоньку.
 21 Ой, воркуне, воркуночку,
 22 Не бий мене й у головочку:
 23 Мене мати годувала,
 24 Въ головочку не забивала.

25 Не жаль мені на галочку,
 26 Якъ на тую да вороночку —
 27 Занісь мене дурний розумъ
 28 На чужую й да стороночку.
 29 А въ чужій сторононьці
 30 Зовуть мене заволокою,
 31 Кажуть мені річку брести,
 32 Широкою й да глибокою.
 33 Бреду річку, бреду річку,
 34 Да доли бъ не втонути,
 35 Коли бъ мені съ цѣго села
 36 Утінкою виїнути!
 37 Хоть утєю, хоть галкою,
 38 Хоть чорною да вороною, —
 39 Зоставайтесь, зі вороги,
 40 И съ своєю й да стороною.
 41 Ой була я въ чистімъ полі
 42 Да забула долиню взяти,
 43 Якъ приїду я до домоньку.
 44 До нічого ворогамъ дати.
 45 Лугомъ иду, голосомъ веду —
 46 Ой ви, луги, розлягайтеся!
 47 Селомъ иду, гирько плачу —
 48 Ви, вороги, й утішайтесь!

49 Утішайтесь, воріженьки,	53 Утішались воріженьки
50 Да мою неработою —	54 Да що въ мене да дітей много —
51 Искарай васъ, млий Боже,	55 Искарай васъ, милнй Боже,
52 Великою да скорботою.	56 Що бь не було а ні й одного.

(С. Великая Снитинка, Васильовск. у. А. В. Ильницькій).

В.

1—10 Б=25—34 А; 11 Б=35 А. краю; 12 Б=36 А. хоть...; 13 Б=33 А.

- 14 Широкою перебрела, на глибокій утомилася —
- 15 Така жь мені одь Господа доленька
- 16 Да судилася.
- 17 Хоть горькую, хоть тяжкую,
- 18 Хоть чорную да вороную.

19 и 20 Б=39 и 40 А; 21—24 Б=45—49 А.

(Тамъ же).

В.

1 „Було жь не ити жита жати,	12 А серденько не привернется.
2 Було жь не ити конопель брати,	13 Хожу-блужу колѣ броду,
3 Було жь не ити дівча замужь,	14 Нігде води да напиться;
4 Було жь мене, молодця, ждати“.	15 Все жь чужина, не родина —
5 — Врѣжа жь тебе мати знае,	16 Ні до кого жь прихилиться.
6 Докіль тебе, молодця, ждати.	17 Велять мені річку брести
7 Росла коса до пояса —	18 Широкою да глибокою.
8 Не росплети, не рочесати.	19 А чи мені річку брести,
9 Ой млинъ меле, вода реве;	20 А чи жь мені перекинути —
10 А колесо не повернется.	21 Доведеться на чужині
11 Карі очи изглянуться,	22 Безъ родини да загинути.

(Борисполь, Переяславск. у.).

Г.

1 Ні родини зь України,	3 Та вже мені докучила
2 Ні . . . . та ворононька,	4 Чужая сторононька.
- 5 и 6 Г=29 и 30 А; 7—9 Г=17—19 В.

10 Чи очеретомъ перетикати,	14 Очеретомъ перетичу,
11 Ой чи мені до роду итти,	15 А я жь свою родинючку
12 Чи сюда перекликати.	16 Всю до себя перекличу.
13 А я жь тую бистру річку	

(Изъ собр. Гр. А. Залюбовскаго).

Д.

Ой иду я та дорогою,
А мій голось та дїбровою —
Накажу я до ролоньку свого
Хочь чорною та вороною.
Ні родини зь України,
Ні чорної та ворононьки,
Та вже жь мені надокучила

А чужая та сторононька.
Щебетала ластівонька,
Зо дна моря вилїтаючи,
Та вже жь мені надокучило,
Родиноньки та не маючи.
Горе жь меві жити на чужині,
Родиноньки та не маючи!

(С. Покровская Богачка).

150.

А.

Люде йдуть жита жати,
А я, молода, конопель брати;
Конопельки зелененьки,
А я молода — ще гулять буду.
Сама я йду дорогою,
Голось веду дїбровою,
Накажу я своему роду
Хочь чорною та вороною.
Воронь чорний, воронь чорний,
А галочка ще чорнїша;
Що рїдь рїдний, що рїдь рїдний, —
Отець, мати ще й рїднїйши.
Одавь мене, завдавь мене,
Ой де-сь же їмъ не жаль мене:
Чи пари коней не має,
Чи дорїженьки не відає,
Що вони мене на чужині,

Сиротини, не одвідають.
Викрутила пучки й ручки,
Бїлий бужиль впрядаючи;
Виплакала кари очи,
Отця и матки виглядаючи.
Кувала зозуленька,
Та сидючи підь калиною, —
Лучче бь було самїй жити,
Нїжь теперя зь дружиною;
Кувала зозуленька,
Та сидючи підь повіткою, —
Лучче бь було вь косі ходить,
Нїжь теперя підь наміткою;
Ковала зозуленька,
Та сидючи підь ялицею, —
Лучче було буть дівницею,
Нїжь теперя молодницею.

(С. Щасновка, Козелецк. у. Ъ. Кибальчичь).

Б.

Я не хочу жита жати,
Пойду вь поле конопель брати. (2)
Конопельки зелененьки —
Пойду, млада, да погуляти; (2)
Пойду, млада, погуляю,
Свого роду да й одвідаю. (2)

Ой иду я дорогою,
Пущу голось да дубровою, (2)
Накажу своему роду
Хоть чорною да вороною. (2)
Воронь чорний, воронь чорний,
Воронька ще й чорнїша; (2)

Весь рудъ рудний, весь рудъ рудний,
 Отець, мати ще й родніша. (2)
 Лугомъ иду, пісню пою,
 Ажъ луженьки розлягаються, (2)
 Селомъ иду, сильно плачу —
 Вороженьки утішаються. (2)
 Ви, вороги, воріженьки,
 Лежить камінь кривий дороженьки: (2)
 Припадайте да й глодайте, —
 Тільки мене да не займайте. (2)
 Оддавъ мене муїї батенько

(Черниговская губ. Изъ собр. П. А. Кулиша).

151.

„Чи я тобі не казала, чи я тобі не кажу:
 Чи я вь тебе наймичка, що я бсса хожу?“
 — Ходи, мила, боса, коли досвелоса,
 Коли мені, молодому, на горе пішлося.

(Роменскій у. Изъ собр. А. А. Потебни).

152.

Ой у полі пивба, Съ конца материнка, Тамъ дівчина жито жала, Сама чорнобруївка. Ишовъ козакъ дорогою, — „Помагай-бу, женче!“ Вона ёму одказала: „Здоровъ бувай, серце!“ Уже жь ся слава По всімъ світу стала, Що дівчина козаченька Серденькомъ назвала.	Одинъ каже „дівчино!“ Другий каже „рибчино!“ Третій каже: „сїдай зо мною, — Будешъ за мною“. — На що жь мене сватаешъ, — Вь тебе хати нема? — „Поведу, серце, вь чужую, Пови свою збудую“. — Збудуй, серце, зь лободи, Та вь чужую не веди, Бо чужа хата така, Якъ свєвруха лиха. — „Збудую, серце, світлоньку, Та поставлю край села; Та поставлю край села, — Живи, мила, веселà“. — Тоді була весела,
Коло моря, дівчино, Коло моря, ребчино, Тамъ плавало два човники, Три ребалочки:	

Якъ одъ батька везена,—
Теперь сама бачу,
Що всякий часъ плачу:
Пуйду до комори —
Не хліба, не солі,—
Не впирила, не втекла я
Несчастної долі;
Пуйду до комнати
Постіленьки слати,—
Постіль біла, стена німа —

Ні съ кимъ размовляти.
Постіль біленька,
Стена німенька, —
Змилуйся, милий Боже,
Що я молоденька!
Постіль біленька —
На юий спать не мушу —
Змилуйся, милий Боже,
Прийми мою душу.

(С. Шчасновка, Козелець. у. К. И. Кпбальчичь).

153.

Чорна гречка, білі крупи,
Не попадайся, дівко, въ руки;
Бо якъ мені попадешся,
То після не спасешся.
Чи я въ тебе не бувавъ,—
Не бачила, що я мавъ:
Жупанина по коліна,
Къ весіллю позичена.

Були жъ воли и корови —
Повели жидки за роги;
А тепера шо придуть —
Засміються та й підуть.
Здоровъ, здоровъ, ти, матусю,
Я приїхавъ по Настусю!
— Здрастуй, здрастуй, вражий сину,
Завезешъ мою дитину!

(М. Жаботинъ, Черкаського у. Ф. Т. Штангей).

154.

Ой матінко, вишенько,
Що безъ тебе лишенько!
Ой ненько жъ моя, тонка гильба,
Якъ безъ тебе гірко:
Шо тебе жъ не вупити,
А не заслужити,
Що безъ тебе, ненько моя,
Горе у світі жити!
Шо уже жъ я й ходила,
То вже жъ я й служила,
Та не найшла тії неньки,
Що мене родила.
Тільки найшла у полі
Синеньке море.
— Прийми жъ мене, сине море,

Теперь мені горе!
„Чи чула жъ ти, моя ненько,
Якъ я у тебе була,
Підъ покутнимъ віконечкомъ,
Якъ голубка, гула“.
— Ой хоть чула, хоть не чула —
Не озивалася;
Я жъ на тебе, донька моя,
Не сподівалася.
Ой чого жъ ти, донько моя,
Така стара стала,
Що я тебе, донько моя,
За рікъ не пізнала?
„Изстарила мене, ненько,
Чужая работа;

А ще къ тому, моя ненько,
На серці скорбота.
Изстарила мене, ненько,
Та чужі хатки,
А ще къ тому, моя ненько,
Мої недостатки.
Изстарили мене, ненько,

Та чужі мітки,
А ще къ тому, моя, ненько.
Маленькі дитки.
Изстарила мене, ненько,
Та чужая нива,
А ще къ тому, моя ненько,
Невірная дружина*.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

155.

А.

1 Ще сонечко не виходило, —
2 Щось до мене та приходило.
3 Приходила моя матюнка,
4 Приходила моя утюнка;
5 Вона въ мене не обідала,
6 Тільки мене та й одвідала;
7 Вона въ мене не полуднувала,
8 Тільки въ мене та побувала;
9 Вона въ мене не вечеряла,
10 Тільки мене запечалила.
11 Устану я рано въ п'ятюнку,
12 Проведу я свою матюнку,
13 Та за тії гори, гори круті,

14 Та за тії річки, річки бистрі;
15 Та за тії лози, лози густі,
16 А сама стану підь калиною,
17 А сама стану підь червоною.
18 Озирається моя матюнка:
19 — Чого стоїшь, моя донечко.
20 Чого стоїшь, та дитя мое?
21 Чи травиця ніжки спутала,
22 Чи росонька очи вибила?
23 „Мені травва ніжокъ не спутала,
24 И росиця очиць не вибила:
25 Спутало мене та замужжечко,
26 Невірнее та подружжечко“.

(Щасновка, Кабальничъ)

Б.

1 А ще сонце не заходило, 2--3 Б=2—3 А. 4 Б=4 А... жъ моя рід-
ная...;

5 Вона въ мене й не снідала,
6 Тільки жъ мене й перевідала;
7 Й да вона въ мене й не обідала,
8 Головонько жъ моя бідная!

9 Б=9 А; 10 Б=10 А... распечалила...,

11 Ой, піду жъ я й до шинкарочки, 15 И вбогі, и богаті,
12 Возьму меду й да дві квартачки, 16 И добрі, ще й провляті;
13 А третюю да горілочки; 17 Да проведу свою матінку,
14 Да изберу всі сусідочки — 18 Й да проведу свою ріднуку

- 19 За два яри да глибокні,
20 А дві дороги ще й широкні;
21 Сама сяду підъ калиною,
22 Изъ малою й да дитиною.
- 23 Оглянулась моя матінка,
24 Оглянулась моя рідная, —
25 Голівонька жъ моя бідная!

(С. В. Світінга, Васильє. у. Л. Ильченко).

В.

- 1 и 2 В=17 и 18 Б.
3 За три гори, за три круті,
4 За три річки, за три бистрі;
5 Сама стану пудъ ельною,
6 Пудъ червоною калиною. 7 В 18 А. 8 Озирається моя рудная: 9 В—
19 А; 10 В—10 А... моє лишенько... 11 и 12 В—21 и 22 А.
13 — Не травиця мні нужки спутала,
14 Не росиця учки вибила: 15 и 16 В—25 и 26 А.

(М. Снявка, Сосниця. у. Н. Ройцехъ-Вербницькій).

Г.

- 1 Г 1 Б; 2—4 Г 2—4 А; 5 Г 5 Б; 6 Г—6 А; 7—9 Г 5—7 А;
10 Г=8 А... мене приголубила... 11 и 12 Г=9 и 10 Б; 13 и 14 Г= 11 и 12 А;
15 Да за гори за крутенькі,
16 За річки за бистренькі. 17 Г—18 А; 18 Г=8 В; 19 Г—19 А.

(И. П. Новицькій).

Д.

- 1 Д=1 А... не сходило... 2 и 3 Д 2 и 3 А; 4 Д=4 Б;
5 И правдонька моя вірная, 12 За круті та високі,
6 И не снідала, и не обідала: 13 За гори та високі,
7 Життя моє та й одвідала. 14 За річеньки та глибокні.
8 Виряжаю свою матінку, 15 Ой, вернусь я одъ матінки,
9 Виряжаю свою рідную, 16 Ой, вернусь я одъ рідної,
10 И правдоньку свою вірную. 17 Отъ правдоньки та ще вірної,
11 За три милі за далекі, 18 Та стану я підъ дубиною.
19 Д=22 Б; 20 Д=23 Б, 21 Д=24 Б. 22 И правдонька моя вірная...
23 Д=20 А;
24 Чого стоїшь моє рідное? 29 Сливоньками та извъязаная,
25 „Того стою, моя жъ мати, 30 Слизоньками та й заплаканая;
26 Того стою, моя рідна, 31 Избитая та нагайкою,
27 Що буду жъ я избита, 32 А утертая та китайкою“.
28 Избита я та излаена,

(С. Липовица, Прилуцьк. у. Л. Желчужниковъ).

Е.

1 Е--1 Б... не зіходило... 2—5 Е--2—5 Д; 6 и 7 Е==5 и 6 А; 8 Е==
7 А... полуднали...; 9 Е--10 Г; 10 и 11 Е==9 и 10 А; 12 Е==12 А; 13 Е--
18 Б; 14 Е==10 Д; 15 Е--21 Б... яриною..., 16 Е==22 Б; 17 Е==18 А;
18 Е--22 Д; 19 Е==19 А... сидишь...

20 — Чи жаль тобі яриночки,

21 Чи малої та дитиночки?

22 „Не жаль мені ві яриночки,

23 Ні малої та дитиночки:

24 Да жаль мені тебе, матінеа,

25 Да рідная моя прав:онька“.

(С. Колюжниця, Прилуцк. у.).

156.

Пійду, замузь, хочь одвіаю:

Коли добре, дакъ я жить буду,

Коли худо, дакъ я прічъ пійду.

— Живи, живи, моя донечка,

Така твоя долечка.

Гіршеє твое замужество,

Що не вірнеє подружище (ство).

157.

Поіхавъ муй миленькій у велику дорогу,

Да й покннувъ мене, чорноброву.

Да й покннувъ три колоси въ стозі:

Одинъ колось дітокъ годовати,

Другий колось челядь зодягати,

Трейтій колось горілки курптьця —

Да не буду жъ по милчимъ журиться.

Да прихавъ муй миленькій пуїзно,

Да й роскидавъ білу постіль руйзно.

— На кого жъ ти, муй миленькій, злуешь,

Що мою білу постіль гайнуешь:

Чи на свою челядь молодую,

Чи на свою матусю старую?

„Не на свою челядь молодую,

Не на свою матусю старую,

А на тебе, жену молодую,
Що покинувъ екъ нитку тоненьку,
А заставъ екъ розу повненьку;
Ой покинувъ екъ білину біленьку,
А заставъ екъ калину повненьку;
Що покинувъ екъ рибоньку въялу,
А заставъ екъ ягодку красну...

(М. Олишевца, Ковелецк. у.)

158.

Пусти жъ мене, мати, борвіночку рвати:
А вже жъ наши вороженьки полягали спати.
— „Ой єдни полягали, другі повставали.
А вже жъ они тебе, доню, давно обрехали“.
— Нехай они брешуть, якъ ся розуміють;
Якъ та приде годинювка, вони поніміють.
Ой гаю жъ мій, гаю, густий — не прогляну!
Пустила жъ я голубонька, та вже не піймаю.
Ой гаю жъ мій, гаю, цвітешъ дуже рідко:
Кого родомъ я не знала, присудивъ мя дідько!
Кого жъ бъ я полюбила, стоїть за плечима,
Кого родомъ я не знала, тому присягала!
Пусти жъ мене, мати, до броду по воду,
Нехай же я подивлюся, чи красна на вроду?
На уроду хорошая, на личенько прекрасная,
Но тільки доленька моя несчастная!

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

159.

Ой тихая да річенька Лебединь,
Хорошая дівчинонька, челединь,
Розсипала орішечки, якъ одинь.
Ой де жъ вона розсипала — на лёду,
Достаючи кумпанею молоду.
„Випий, випий, кумпанея, все до дна,
Я въ батюшки да въ матушки дочъ одна.
Не попалась кому людському узять,
Да взявъ мене той розсувинь синь мужикъ:
Узявъ мене одъ батюшки, якъ калину,

Зсушивъ мене, знудивъ мене, якъ билину.

Навчи мене, моя мати, горювать,

Якъ у стрісі веребейки шерестять.

Шерестіли, полетіли, да й нема,

Я, молода, постояла, да й пошла,

Поки моя хуртовина перейшла“.

(С. Тривничевка, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

160.

Пливи, пливи, селезеньку, поки води стане —

Прибуди, прибуди, мій миленький, не самъ — зъ молодцями.

Єсть у мого та батенька въ огороді сосна —

Не для тебе, скурвий сину, я въ батенька зросла.

Єсть у мого та батенька въ огороді рута;

А у руди верхи крути, піду посхиляю,

Вороженьки спать обляжуть, піду погуляю.

Уродила мене мати крамомъ крамовати —

Досталося ледачому руки потирати.

(Волинск. губ.).

161.

А.

1 Черезъ садъ-виноградъ

2 По воду ходила,

3 Та не давъ мені Богъ,

4 Кого я любила;

5 Та судивъ мені Богъ,

6 Що й родомъ не знала,

7 А за той перебіръ,

8 Що перебірала.

9 Не ти жъ мене колихавъ,

10 Не ти жъ мене нянчивъ,

11 Бодай же жъ ти не дѣждавъ,

12 Щобъ ти мене навчивъ.

(С. Хлѣпновка, Звенигородск. у. И. П. Новицкій).

В.

1 Черезъ мої сінечки

2 Тетера летіла,

3—12 В=3—12 А.

(Г. Тараща. И. П. Новицкій).

В.

1 и 2 В=1 и 2 А; 3 Ой чомъ мене той не взявъ; 4 В=4 А; 5 А той мене
взявъ; 6 В=6 А... роду; 7 То за тї перебори; 8 В=8 А.

(С. Полоски, Бѣльск. у.).

Г.

1 и 2 Г=1 и 2 А; 3 Г=3 А. Не судивъ... 4 Г=4 А; 5 Г=5 А. При-
судивъ... 6 Г=6 А; 7 Г=7 А... за мій... 8 Г=8 А.

(Подольск. губ. А. И. Деминскій).

162.

Сама я, самесенька, якъ билина въ полі —
Не давъ мені Господь ні счастья, ні долі.
А ні счастья, ні долі, ні дружини по любові...
Ой піду я, молодая, до броду по воду:
— Перевізнички! перевезіть до роду.
Перевізнички да де-сь того и не вчули,
Сіли собі у човничокъ, одъ бережка одплинули:
„Взяли бъ тебе на човничокъ, да човничокъ поламався;
Ой чули черезъ люде—тебе рідъ одпурався“.
Сіла собі у човничокъ, одъ берега одплинула,
Оглянулася назадъ себе, та въ долоні сплеснула...
Ніхто того не почує, тільки рідная мати,
Одчинила кватирочку: „ходи, доню, до хати!
Бреди, бреди, моя доню, да холодною водою,
Ходи, доню, до хати, поговоримъ зъ тобою“.
— Зав'язи, моя мати, да хустиною очп,
Веди мене до Дунаю да темненької ночі,
Ой приведи до річеньки, да не втручай у воду,
Подивися, моя мати, чи хороша на вроду.
„Хороша, моя доню, да хороша, вродлива,
Тільки жъ тобі, моя доню, да доленька несчастлива“.
— Було, мати, не вважати на хорошу вроду,
Було мене утопити у холодную воду;
Було, мати, не вважати, що я есениця,
Було мене утопити, Дунай — глибока криниця.
Було, мати, не вважати, що я однимъ-една,
Було мене утопити, де криниця безъ дна.
Було, мати, не вважати, що я високого росту,
Було мене утопити зъ високого мосту!
„Ой топила, моя доню, не втопилася,
Така тобі, моя доню, лиха доли судилася!“

(С. Приворотьба, Радомишльск. у.).

163.

А.

1 Сама собі дивуюся,	27 Ні на кого жалувати,
2 Ой яка я вродилася,	27 Якъ на тебе, рідна мати;
3 Нема мені ні дня, ночі,	29 Якъ на тебе, рідна мати,
4 Ой щобъ же не журилася.	30 Що ти порадиця въ хаті.
5 Въ мене батенька нема,	31 — Порадь мене, моя мати,
6 И рідъ мене не жаує —	32 Якъ зъ нелюбомъ життя мати;
7 Розступися, сира земле,	33 Якъ зъ нелюбомъ життя мати,
8 Ой я підуд жива въ тебе!	34 Якъ пелюба називати?
9 Ой коли бъ я знала,	35 „Охъ и сядь же ти, доню,
10 Свою несчастную долю.	36 Й а за тесовимъ столомъ,
11 Не пішла бъ я заміжъ,	37 Та називай нелюбонька
12 Пішла бъ у черниці	38 Ой ясенькимъ соколомъ“.
13 Дівчиною молодю;	39 — Лучче мені, моя мати,
14 Ой коли бъ же я знала,	40 Важкий камєнь підняти,
15 Якъ у світоньку жити,	41 А ніжъ мені нелюбонька
16 Не пішла бъ заміжъ,	42 Соколонькомъ називати;
17 Не пішла й довіку	44 Лучче жъ мені, моя мати,
18 И головоньки топити.	44 Й а гіркий полинь істи.
19 Ой у лузі калина	45 А ніжъ мені изъ нелюбомъ
20 Увесь лугъ закрасила,	46 Та й обідати сісти.
21 Невірная дружинонька	27 Ой ударте жъ ви, громи;
22 Изсушила да зв'ялила.	48 На нелюбові дома!
23 Не дававъ мене батенько,	49 Лежить милий у постелі,
24 Жалувала мене мати —	50 Якъ печина й у попелі,
25 Сама друга полюбила,	51 Я, молода, коло ёго,
26 Ні на кого жалувати.	52 Якъ золото у папері.

(Роменскій урядъ. Изъ сбор. А. А. Потебни).

Б.

1 Б=1 А; 2 Б=2 А. Яка въ світі... 3—5 Б=3—5 А; 6 Б=6 А... забуває; 7 и 8 Б=7 и 8 А;

9 Нема роду, ні родини,
10 Все вороги округъ мене.

11—15 Б 23—27 А; 16 Б=28 А... стара; 17 Б=24 А... стара;
18 Б=30 А; 19 Б=31 А... стара; 20—24 Б=32—36 А, 25 Б=37 А. наови....

26 и 27 Б=38 и 39 А; 28 Б=40 А... піднімати; 29 Б=41 А; 30 Б= 46 А. Соколомъ... 31—33 Б=43—45 А; 34 Б=46 А Вечеряти... 35—38 Б=19—22 А;

39 Ой я тую калину
40 Стопчу, зламню, та й покину.
41 Зъ невірною дружиною
42 Не наживусь, поки згину.

43 Кувала зузуленька,
44 Черезъ вишнівъ садъ летячи.
45 Уже мені докучило,
46 Зъ нелюбомъ горюючи.

47—52 Б=47—52 А.

(Изъ собранія А. А. Потебни).

В.

1 Ой зъ-за гори вітеръ віє,
2 Изъ-за гори повіває,
3 Не укривай, козаченьку,
4 Слова твої мене гріють.
5 Слова твої ласкаві,
6 А чортова въ тебе думка:
7 Якъ ти сядешъ та пойдешъ,
8 Зостануся, якъ голубка.
9 Коло млина, коло броду

10 Пили сірі гуси воду —
11 Завернуса, подивлюся,
12 Чи хороша я на вроду?
13 Хочъ хороша, не хороша.
14 Сама въ себе удалася:
15 Несчастлива моя доля.
16 Ледачому досталася.
17 Не отдавъ мене батько.
18 Не оддавала мене мати,

19 В=25 А... дружка. 20—23 В=14—17 Б; 24 В=30 А Ти...
25 В=31 А; 26 В=32 А... жить у хаті.

27 — Охъ и доню жъ моя, доню, }
28 Да воли жъ мою волю: } 2

29 Да посади да нелюба
30 Вечеряти изъ собою.

31—34 В=31—34 Б;

35 Я полиню наїмся,
36 И водиці напьюся,

37 А таки я изъ нелюбомъ,
38 Да жить я не поймуся.

(Копотск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

1 Ой у хаті, у комнаті

2 Сидить стара мати;

3 Г=31 А; 4 и 5 Г=34 и 35 А; 6 Г=36 А... столочкомъ; 7 Г=25 Б... нелюбого; 8 Г=38 А... соколочкомъ; 9 Г=39 А;

10 Горячъ камень істи,
11 А нежъ мені изъ нелюбимъ
12 За тесовимъ столомъ сісти;

13 Лучче жъ мені, моя мати,
14 Круту гору роскопати,
15 А нежъ мені нелюбого

16 Соколонькомъ називати.
17 Круту гору роскопаю —
18 Саду одпочину,

19 А якъ пійду за нелюба,
20 То й на віки загину.

(Изъ собранія П. А. Булиши).

Д.

Кохавъ мене батько,
Якъ білу тополю,
Ддала мене мати
Въ тяжкую неволю.
    Ой мати, мати *),
    Що ти гадала,
    Що ти за нелюба
    Світъ завъязала!
Було бъ не копати
Зеленой вишні,
Було бъ не сватати,
Коли не до мислі;
Було бъ не рубати
Зеленого дуба,

Було бъ не давати
Мене за нелюба.
„Ой сядь же ти, дочко,
За тесовимъ столомъ,
Назви жъ ти нелюба
Та яснымъ соколомъ“.
— Лучче мені, мати,
Гіркий полпнь істи,
А ніжъ мені, мати,
Изъ нелюбомъ сісти;
Лучче мені, мати,
Гіркий полинь пити,
А ніжъ мені, мати,
Изъ нелюбомъ жити.
(С. Хитци, Гадачск. у. И. Я. Рудченко).

164.

А.

„Ой мати, мати, мати, ой часъ тее жито жати;
Ой часъ тее жито жати, ой часъ мене заміаь дати!“
— Ой доню, доню, доню, жаль мені за тобою;
Ой жаль мені тебе буде, якъ чоловікъ бити буде.
„Ой мати, мати, мати, нема чого жалозати:
Ой якъ я буду статкувати, то вінъ буде шанувати.
Ой мати, мати, мати, мати моя мила,
Не дай мене за рудого, бо я чорнобрива!
Оддай мене за такого, що чорні уси:
Вінъ до мене заморгає, а я засміюся!“
Мати мене не слухала, ддала за рудого,
Ище мені приказала шанувати ёго.
А я ёго не любила, шанувати мушу;
Ой, Боже мій милосердний, возьми жъ ёго душу!

*) Пригъвъ повторяется послѣ каждаго чотырехъ стиховъ.

Б.

„Мати моя, мати, часъ мене замужь дати,
Часъ дати меже люде, чи не лучче мені буде“
— Доню жъ моя, доню, жаль мені за тобою,
Жаль дати меже люде, лиха доля—бити буде.
„Мати жъ моя, мати, на що жъ мене жалувати,
Лихій долі треба годити, то й не буде мене бити“.
Молода жъ я віддалася, лихій долі попалася:
Людські жінки п'ють, гуляють, мене слізи обливають.
Свої волі набралася, на вісілля погналася.
Иде милий за мною, несе батігъ підъ полою.
Якъ взявъ мені грати, не знала жъ я, якъ гуляти;
Якъ взявъ мене бити, не знала жъ я, якъ просити.
Ой вмерж мій хороший, лишивъ мені штарі гроші.
Щобъ я пила та й гуляла, та й за нѣго споминала.
Я пила та й гуляла, та й за нѣго споминала:
Я гарбузомъ позвонила, я морквою засвітила,
Я тютюномъ поквдила, а редькою споминала,
Бо хороше життя мала.

(Подольск. губ. А. И. Днѣпскій).

В.

1 „Ой мати жъ моя, мати,
2 Часъ мене заміжь дати, роскоші забувати“.
3 Ой доню жъ моя, доню, я тобі не бороню.

4 и 5 В=4 и 5 А... на що жъ мене жалувати; 6 В=6 А... добре
жити, та й не будуть мене бити. 7 В=11 А, 8 В=12 А... шагуї, доню, ёго;
9 В=13 А.

10 Ой Господи милостивий, виими съ нѣго душу.

Г.

1 Г=1 В; 2 Г=2 В. Часъ мене межи.. може мені ліпше... 3 и 4 Г=
3 и 4 А... доню, доню моя.

165.

Де я не ходила, де я не блудила,
Да не найшла тії матюнки, що мене зродила.
Тільки знайшла поле, да синее море —

Ой сама жъ я, сама бачу, що жить мені горе.
Да якъ би жъ мені крильця до щирого серця,
Стрепенула бъ, полинула бъ до матюнки въ гості!
Лугами летіла, луги потопила,

Садами летіла, сади розвивали!

Да не вспіла въ хату вийти, на порозі впала.

„Й ой десь же ти, доню, зъ неволі втікала,
Шо не вспіла въ хату вийти, на порозі впала?“

— Й ой я, моя мати, зъ неволі не втікала —

За такого, мати, дала, шо добра не знала.

Й де-сь ти мене, мати, купала й у мняті,

Купаючи, проклинала, щобъ счастья не мала.

Й десь ти, моя мати, въ церковь не ходила,

Шо ти мені счастья й долі въ Бога й не впросила.

„Тоді твою, доню, проклинала долю —

Въ петрівочку — мала нічка, а я й колихала“.

— Було тобі, мати, да й не колихати,

Исковици, положити, самій лягати спати!

Чи я въ тебе, мати, діла не робила,

Що ти мою голівоньку на віки втопила?

Чи я въ тебе, мати, хліба переіла,

Шо ти мене замужъ дала, а я й не хотіла?

Чи ти мене, мати, на місті купила,

Шо ти мене замужъ дала, щобъ я й голосила?

(М. Борисполь, Переяславсь. у. И. П. Новицкий).

166.

Післала мене мати въ лугъ калину ламати,

Калина пігнулася, дівчина здумилася,

Де воля поділася?

Обізувалася доля, край бережечка моря,

Обізувалася друга: „дівчина моя люба,

Дівчина моя люба, не йди жъ ти за нелюба:

Скаже нелюбъ постіль стлати, не будешъ на ній спати.

Зболіла мені ніжка, стоячи коло ліжка,

Зболіла мені друга, стоячи коло нелюба.

Вчула та то мати, взяла листи писати,

До своїй дочки слати.

— Годі, мати, жалувати, годі мати годити,
Присіли мене діти, якъ вилиночку квіти;
Годі, мати, жалувати, було мене, мати, не віддавати,
Було мене маленькою дитиною підъ червоною калиною поховати.
(Подольск. губ. А. Диминскій).

167.

А.

Ой, на горі, на горі
Пасла дівка лебеді.
    Ой доле, доле, доле
    Пасла дівка лебеді!
Та вже жъ тиі лебеді
Та й на чистій воді.
    Ой доле, доле, доле
    Та й наплакались!
Та вже жъ мої карі очі
Та й наплакались.
Та пасучи загубила,
Шукаючи, заблудила.
Що свекрові угожу —

Коня до води вожу;
А свекрусі угожу —
Білу постіль постеляю;
А зовиці угожу —
Русу косу рощешу;
А милому-ревнивому
И по вікъ не вожу,
Хіба жъ тоді угожу,
Якъ на лаву положу;
Хіба жъ тоді заплачу,
Якъ у ямі побачу.
    Ой, доле, доле, доле
    Якъ у ямі побачу!
(Полтавск. губ. Д. И. Лавренко).

Б.

Пасла дівка лебеді
На зеленій лободі:
    Ой доле жъ моя, доле,
    На зеленій лободі.
А вже жъ мої лебеді
Да й напилися води,
    Ой доле жъ моя, доле,
    Да й напилися води.
А вже жъ мої карі очі
Да й набралися біди.

А вже жъ мої лебеді
Да й наплакались,
А вже жъ мої карі очі
Да й наплакались.
Ой якъ тяжко, ой якъ важко,
Противъ води плигучи,
А й ще тяжче, а й ще важче,
Изь немилымъ живучи.
    Ой доле жъ моя, доле,
    Изь немилымъ живучи.
(Києвск. губ. Л. В. Ильницькій).

168

Ой у броду, броду, брала дівка воду,
А набравши води, стала й подумала:
Добре тому жити, въ кого рідная мати,—

Въ мене, молоді, мачуха лихая.
Посилає мене ні сюди, ні туди —
У чистеє поле пшениченьки жати,
Підъ зелений явіръ постіленьки слати,
Велить мені мати изъ нелюбомъ спати.
— Лучче жъ мені, мати, важкий камінь зняти,
А ніжъ мені, мати, изъ нелюбомъ спати;
Лучче жъ мені, мати, жовтий пісокъ істи,
А ніжъ мені, мати, изъ нелюбомъ сісти;
Лучче жъ мені, мати, гіркий полинь пити,
А ніжъ мені, мати, изъ нелюбомъ жити.

(С. Шасновка, Козелець. у. К. И. Кибальчичъ).

169.

Ой, щось хмариться, туманиться, Дрібенъ дощикъ иде, накрапається. Рубай дерево, куда хилиться, Віддай мати дочку, куда приметься: Чи за старого, чи за малого, Чи за возака за молодого.	Що до церкви йде—не вмивається, До трактиру йде—прибірається. До трактиру йде—прибірається, А съ трактиру йде—да й валяється, До дому прийде—да все ругається.
---	--

(С. В. Снитника, Васильков. у. Л. Ильченко).

170.

А.

1 Ой сама жъ я, сама, 2 Якъ билиночка въ полі, 3 Та не давъ мені Богъ 4 А ні счастья, ні долі. 5 Тільки давъ мені Богъ 6 Да ревнивого мужа, 7 Що вінъ пье, да гуляє, 8 Да мене разоряє. 9 А якъ прийде до дому, 10 Не говорить зо мною... 11 — Хиба розспрацаймося, 12 Мое серденько, съ тобою. 13 Ой візму я відеречка, 14 Да пійду я по воду, 15 Да поставлю ведеречка	16 Підъ крутою горою, 17 Сама пійду, молодая, 18 Ажъ до дового броду. 19 Набачила рибалочокъ, 20 Що хороші на вдроду. 21 — Молодні рибалочки, 22 Перевезіть до роду! 23 Молодні рибалочки 24 Да цего не чували, 25 Да зачула моя мати, 26 Да сидячи въ кімнаті. 27 „Бреди бреди, моя доню, 28 Да по межъ вушиною, 29 Живи, живи, моя доню, 30 Да по-межъ чужиною!
--	---

- 31 Бреди, бреди, моя доню,
32 Да по-межъ берегами,
33 Живи, живи, моя доню,
34 Да по-межъ ворогами“.
35 — Було жъ, мати, не вповати,
36 Що я въ тебе одна,
37 Було жъ мене утопити,
38 Де холодная вода.
39 Було жъ, мати, не вповати,
40 Що я единичка,
41 Було жъ мене утопити,
42 Де холодна криничка.
43 Було жъ, мати, не вповати,
44 На червоні сапгьянці,
- 45 Було жъ мене прикопати
46 У неділеньку въ-раньці.
47 Було жъ, мати, не вповати,
48 Що високого росту,
49 Було жъ мене утопити
50 Да зъ високого мосту.
51 Лучче жъ було, моя мати,
52 Круту гору копати,
53 А ніжъ мені изъ нелюбимъ
54 Да цей вікъ коротати.
55 Лучче жъ було, моя мати,
56 Да гирький полинь істи,
57 А ніжъ мені изъ нелюбимъ
58 Да обідати сісти.
(Осокорки, Остерск. у. И. П. Новицкій).

Б.

- 1 Б=1 А; 2 В=2 А... билинонька...; 3—6 В=3—6 А.
7 Я жъ за нимъ живу
8 Ні здорова, ні дужа.
9—12 В=7—10 А.
13 Доведеться розійтися,
14 Мое серце, зъ тобою.
15 и 16 В=13 и 14 А; 17 и 18 В=21 и 22 А.
19 Нехай же я побачуся, 22 Сидя коло хати —
20 Хоть четвертого году. 23 „Бреди, бреди жъ, моя доню,
21 Якъ зачуе рідна мати, 24 Ой я жъ буду ратувати“.
25 и 26 В=27 и 28 А; 27 В=29 А... горуй... 28—30 В=30—32 А,
31 В=33 А... горуй. 32 В=34 А.
33 Було жъ, мати, не дивиться,
34 Що я въ тебе единця,
35 Було жъ мене утопити,
36 Де безодна криница.
37 Було жъ, мати, не дивиться
38—40 В=48—50 А;
41 Було жъ, мати, не дивиться, 45 Поки світа, поки сонця,
42 Що хорошего роду, 46 Не буде місяць зорёю;
43 Було жъ мене утопити 47 Поки світа, поки сонця,
44 У холодную воду 48 Не будь мені дівчиною,

49 Хиба буду молодою,
50 Хорошою удовою.
51 Якъ итиму — не чутиму
52 И землі підъ собою.
53 Шкода того лебедина,
54 Щи високо літає;

55 Шкода мені челядина,
56 Що ледащо ругає.
57 Шкода жъ того лебедина,
58 Що високо несеться;
59 Шкода жъ мені челядина,
60 Що ледащо сміється.
(М. Борисполь, Переяславск. у.).

В.

1 Ой не сама, не сама
2 Та билиночка въ полі,

3—10 В=3—10 А.

11 „Хиба жъ мені, серце мое,
12 Розійтись съ тобою!
13 Не я жъ тебе полюбила,
14 Полюбила моя мати“.
15 — Ні на кого, серце мое,
16 Ні на кого жалувати:
17 Полюбила козаченька,
18 Та при місяцю стоя,
19 Живи, живи, моя доню,
20 Така твоя доля!
21 Ой піду я, молодая,
22 Та до броду по воду...
23 Поставила відеронька
24 Підъ крутою горою.
25 Не бачила дівчинонька
26 Перевозчика зъ роду.
27 „Перевозчикъ, перевозчикъ,
28 Перевези до роду!“
29 Озоветься моя мати
30 Та потімъ боці моря:
31 — Ой живи, живи, моя доню,

32 Така твоя доля!
33 „Чи я въ тебе, моя мати,
34 Увесь хлібъ поїла,
35 Що ти мене, моя мати,
36 На віки заїла?
37 Чи я въ тебе, моя мати,
38 Все плаття поносила,
39 Що ти мене, моя мати,
40 Та на віки затопила?
41 Ой зав'язи жъ, моя мати,
42 Ти білимъ платкомъ очі,
43 Веди мене, моя мати,
44 Та темненької ночі.
45 Веди мене, моя мати,
46 Та де вода холоднійшая,
47 Топи мене, моя мати,
48 Що я найкращійшая.
49 Біжить вода изъ-підъ калини,
50 Да не холодна, тепла;
51 Моя мати рідненькая,
52 Визволь мене съ пекла.

(Полтавск. губ. Изъ собр. П. А. Кулиша).

Г.

1 Уродила мене мати,
2 Якъ билиночку въ полі

3—10 Г=3—10 А; 11 Г=11 В... серденько; 12 Г=12 В.

13 Ой поїду я, молодая,	34 Полюбила моя мати;
14 Да до броду по воду,	35 Вона мені повеліла
15 Чи не вигледжу, чи не ввиджу	36 А рушничкі давати,
16 Перевозчика зъ-роду.	37 А вь другий разъ повіліла
17 „Перевозчикъ, ти молодчикъ,	38 А на рушничку стати!
18 Перевези черезъ воду.	39 Ой зав'яжи мні, моя мати,
19 Перевези черезъ воду	40 А білимъ платкомъ очі,
20 А до рідного роду,	41 Веди мене, моя мати,
21 Нехай же я побачуся	42 Хоть темненької ночі;
22 Хоть четвертаго году“.	43 Да не дивись, моя мати,
23 Перегожчикъ не перевізъ,	44 Що хороша на вроду,
24 Тільки зъ мене насміявся:	45 Топи мою головоньку
25 — Молодая молодице!	46 У холодную воду.
26 Перевозу немає.	47 Да не кажи, моя мати,
27 А зачула стара мати	48 Що я вь тебе одиниця,
28 А по тімъ боці моря:	49 Топи мою головоньку,
29 — Не журися, моє дитя,	50 Де холодна водиця.
30 Бо така твоя доля —	51 Да не дивись, моя мати,
31 Полюбила пройдисвіта,	52 На червоні стрічки,
32 А до місяця стоя!	53 Топи мою головоньку,
33 „Не я ёго полюбила,	54 Де холодні річки.

(Хут. Петрушевца, Борзенскаго у. Изъ собр. П. А. Кулиша.)

Д.

1 Ой не сама, не сама	
2 Я пшениченьку жала,	
3 Ой, ой теперъ я сама,	
4—12 Д=2—10 А; 13 Д=13 Б... серденько.	
14 Розійтися съ тобою.	23 Ой да чи не побачу
15 Ой, розійтися съ тобою,	24 Перевозчика зъ роду.
16 Да якъ риба зъ водою.	25 Ой перевозчикъ—молодчикъ
17 Ой, ой, поїду я, молодая,	26 Да сёго й не чуває,
18 Куди зъ-роду не ходила,	27 Ой а вінъ мене, молоді,
19 Ой да чи не побачу,	28 Да до роду не пускає.
20 Кого вірно любила.	29 Ой да тільки зачула
21 Ой, ой поїду я, молодая.	30 Моя матінка дома,
22 Да до броду по воду,	
31 и 32 Д=19 и 20 В. 33—37 Д=39—43 Г.	

38 На хорошую вроду,
39 Ой топи мене, моя мати,
40 Вь холодную воду.
41 Ой не дивися, моя мати,
42 Да на білее лице,
43 Ой топи мене, моя мати,
44 Да на самое денце.
45 Ой лучче буду, моя мати,

46 Да на дні потопати,
47 Ой, ой, ніжь мені, моя мати,
48 Зь ледачимь свій нікъ горевати.
49 Ой лучче буду, моя мати,
50 Да на дні пісокь істи,
51 Ой а ніжь мені изь ледачимь
52 Да обідати сісти.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Е.

1 Е=15 Б; 2 Е=16 Б... вь брідь...; 3 Е=23 и 24 Д; 4 Е=17 Г... ти добрий...; 5 Е=28 В... гуляти.

6 Родинокьки одвідати.
7 То съ поля, то зь моря
8 Буйний вітеръ віе,
9 До перевозчика мій голосокь не
дійде.
10 Поставлю я ведеричка
11 Підь зеленою вербою,
12 Сама піду, молодая,
13 Уплавь за водою.
14 По тімь боці моря
15 Стоїть матінка моя:
16 „Ой не плачь, доненько,
17 Бо така твоя доли!“
18 — Чи ти мене, моя мати,
19 Та на місті купила,
35—37 Е=56—58 А.

20 Що ти мене оддала,
21 Куди я не хотіла?
22 Чи я вь тебе, моя мати,
23 Та одна одиниця,
24 Що ти мене оддала,
25 За гірького п'яницю?
26 Чи я вь тебе, моя мати,
27 Та ввесь хлібь переїла,
28 Що ти мене оддала,
29 Куди я не хотіла?
30 Та втопила мене мати,
31 Та вь холодную воду,
32 Щобь я не впвала
33 На хорошую вроду.
34 Лучче бь мені, моя мати,

(Гадячск. у. Изъ собрания П. А. Кулиша).

Ж.

Марусенька по табору ходить,
Щуку-рпбу носить,
Да миленького просить:
— Ой ти, милий мій,
Не видай же мене,
Бо лаятимуть люде.
Охъ якъ ти мене покинешь,
И самъ загинешь.

Охъ и пьешь, та гуляєшь,
Мене бьешь, та ругаєшь,
Не говоришь зо мною:
Доведеться, серце мое,
Розійтись съ тобою!
Ухватила відеречко—
Да до броду по воду;
Загледіла рибалочку,

Що хороший на вроду.
— Ой рибалочку, мій братічку,
Перевези до роду.
На човничовъ сідаючи,
Тяжко-важко здихнула;
На човничовъ сідаючи,
Веселечко гнеться —
Нехай мойму миленькому
Легесенько дхнеться.
Середъ моря спливаючи,
На матюнку гукаючи.
— Ой ратуй, ратуй, моя мати,
Отъ я буду потопати!

„Не буду ратовати,
Не уміла шанувати“.
— А хіба жъ ти, моя мати,
На місті мене купила,
Що ти мою головоньку
Да на вікъ утопила,
Утопила головоньку
Да въ холодну воду.
Не вповала на худобу —
На станъ, да на вроду,
Послі того роздвиглась —
А у ёго ні стану, ні вроди.

(С. Алексѣевское, Бирючовск. у.).

З.

1—10 З=1—10 А; 11—13 З=11 и 21 А.

14 Да по воду до броду.

15 — Перевуизнички мої,

16—18 З=18—20 Б.

19 Перевуизнички жъ тиі

20 Сёго не чувають,

21 Що буйние вітри

22 Буйно повівають.

23 Туйльки те зачули,

24 Ягъ матюнка доні,

25 Въ комуироньці стоя,

26 Претво висловляла:

27 „Було тобі, доню,

28 Вже дома сидіти,

29 Коли вже изъ мужомъ

30 Ти не вмєшь жити“.

31 — Було жъ, мати, не вповати,

32 Щи доньку рóдила,

33 Було взяти прикопати,

34 Де глубока могила.

35 Було, мати, не вповати,

36 Що козакъ молоденький,

37 Було взяти прикопати,

38 А де дубъ зелененький.

39 Було, мати, не вповати

40 На козака Йвана,

41 Було взяти прикопати,

42 Де глубока яма.

(М. Олишевка, Козелецк. у., А. Шишацкий-Илицъ).

И.

1 и 2 И=21 и 22 В;

3 Поставлю я видеречка;

4 И=24 В; 5 и 6 И=17 и 18 Б.

7 Побачусь я зъ родомъ

8 И=19 Б; 9 и 10 И=25 и 26 Д.

- 11 Вітеръ віє, повіває,
12 Голосокъ одбиває.
13 Якъ зачує тонкий голосъ
14 Моя рідна й мати,

15—20 И=23—28 Б.

- 21 „На що жъ, доню, сподобала, 24 Що великого росту;
22 Що ти на того парня повпала?“ 25 Було мене утопити
23 — Сподобала, моя мати, 26 Зъ високого мосту.

(С. Корнієвка, Переяславск. у. К. Кабальчичъ).

I.

Ой піду я до броду по воду
Та й стану гувати:
„Перевізнички, перевезіть до роду!“
Перевізнички того й не чували,
Ой тільки зачує моя матінка дома,
Та й умиється слізеньками, стоя.

Кличу, кличу—перевоза немає.
— Бувъ у мене поромонько
Та й попливъ за водою...
Оставайся, моя доненько,
Та й живи съ бідом!

(Роменск. у. Изъ собр. А. А. Потебни).

K.

1—3 К=21—23 Д; 4 К=4 Д... на вроду.

- 5 — Молодецький перевозчикъ, 9 Плачу та ридаю.
6 Перевези мене черезъ воду! 10 Ой зачула моя мати,
7 Молодецький перевозчикъ не до- 11 По той бічокъ стоя.
чуває. 12 „Не плачь, не плачь, моя доню,
8 Стою я, молоденька,
13 в 14 К=32 и 33 Г; 15 К=34 Г, при місяцю...; 16 К=39 Г; 17 К=40 Г,
Хусточкою...
18 Веди мене топиться 23 Де водиця холоденька.
19 Темненької ночі. 24 Не дивися, моя мати,
20 Не дивися, моя мати, 25 Що я молода,
21 Що я молоденька, 26 Втопи мене у річеньці,
22 Веди мене топиться, 27 Де водиця холодная.

(Изъ собранія Г. А. Залубовскаго).

L.

1—5 Л=1—5 А; 6 Неймовірну дружину: 7 и 8 Л=7 и 8 А... все... раз-
горяє; 9 и 10 Л=9 и 10 А; 11 и 12 Л=12 и 13 Ж; 13 Л=15 Б; 14 Л=
16 В... до броду...;

- 15 Набачила рибалочокъ, 18 Ви, хороші на вроду.
16 Що хороші на вроду. 19 Перевезіть черезъ воду
17 „Охъ ви, рибалочки, 20 Та на той бівъ до роду.
21 и 22 Л=19 и 20 Б; 23 Л=23 А.
24 Вони того не почули,
25 Відзіхали відъ бережка
26 Та веселечками махнули.
27 Не почули рибалочки,
28 Та почула рідна мати.
29 Л=23 Б... донько; 30 Л=24 Б; 31 и 32 Л=29 и 30 Б... донько... 33
Л=33 А... донько.
34 — Бриля, бриля, моя мати, 42 Де-сь я въ тебе, моя мати,
35 А тепера не мушу, 43 Зеленого жита не жала,
36 Наважили зли вороги — 44 Що ти мене заміжъ дала,
37 Утопити мою душу. 45 И світъ мені завязала.
38 Добре тобі, моя мати, 46 Де-сь я въ тебе, моя мати.
39 Медь-горілку кружати, 47 Увесь хлібъ переїла,
40 Прийди, мати, подивися, 48 Що ти мене заміжъ дала
41 Яке горе горювати. 49 За кого я не хотіла.

(С. Пустровітъ, Каневск. у. М. В. Нѣговскій).

М.

- 1—5 М=3—7 А; 6 М=8 А... молоду...
7 Ой чи хочешъ ти, мій милий,
8 Розійтись зо мною.
9 и 10 М=21 и 22 В; 11 М=25 В... молодая; 12 М=26 В; 13 и 14
М=17 и 18 Г... мене...
15 Ой не такъ черезъ воду, 20 Та на тімъ боці моря:
16 Якъ рідного роду: 21 „Не плачь, не плачь, дитя мое,
17 Побачусь я зъ ними 22 Бо така твоя доля —
18 Хочь четвертого году. 23 Полюбила козаченька,
19 Обізвалась стара мати 24 Та при місяці стоя!“

(Г. Суми, М. В. Нѣговскій).

171.

Поставлю я кровать до зеленого дуба,
Та й ляжу я спати край свого нелюба.
Вже зіронька зійшла, а я ще не спала,
Другая зійшла, а я вже й устала.

Я уже й устала, тяженько зотхнула.
„Ой чого мѣ ти, мила, такъ тяжко здихаешъ —
Чи ти въ мене хлѣба и соли не маешъ?“
— Ой я жѣ твій хлѣбъ и сѣль занехаю,
Съ тобою, нелюбий, я життя не маю!
Ходить смерть-чухна (?) о сѣнокоосу,
Та й хвалиться смерть нелюба взять.
— Смерть, чухно-мачухно, та не бери ёго,
Та не бери ёго, мого нелюбого:
Бо знають люде, що я не любила,
То скажуть, що я и съ свѣта згубила.
То возьми мене, молоденьку,
Якъ у саду вишеньку зелененьку,
На вишенці ягодку червоненьку;
Нехай я не буду свѣтомъ нудити,
Нехай я не буду зъ нелюбомъ жити.

(М. Жаботинъ, Черкасск. у. Ф. П. Штангей).

172.

„Ой умру я, та моя матюнко, або пруйчъ пуйду,
А таки я тобі, та моя матюнко, жалю нароблю“.
— Ой не вмирай же, та моя донечку, и пруйчки не йди,
А яка въ тебе та досадонька, розкажи мені:
Кажуть люде, та моя донечку, свекорко лихий?
„А у мене свекорко, да якъ руйдний батенько, да й не вгадали ви!
Ой умру я, да моя матюнко, або пруйчъ пуйду,
А таки жѣ тобі, та моя матюнко, жалю нароблю“.
— Ой не вмирай же, та моя донечку, и пруйчки не йди,
А яка въ тебе та досадонька, розкажи мені:
Кажуть люде, та моя донечку, свекруха лиха?
„А у мене свекруха, якъ руйдна матюнка, да й не вгадали ви!
Ой умру, да моя матюнко, або пруйчъ пуйду,
А таки жѣ тобі, да моя матюнко, жалю нароблю“.
— Ой не вмирай же, та моя донечку, и пруйчки не йди,
А яка въ тебе та досадонька, розкажи мені:
Кажуть люде, та моя донечку, диверко лихий?
„А у мене диверко, да якъ руйдний братічоць,—да й не вгадали ви!
Ой умру я, та моя матюнко, або пруйчъ пуйду,
А таки жѣ я тобі, да моя матюнко, жалю нароблю“.

— Ой не вмирай же, та моя донечку, и пруйчки не йди;
А яка въ тебе та досадонька, розкажи мені:
Кажуть люде, то моя д нечку, зовиця ляха?
„А у мене зовиця, да якъ руйдна сестриця, да й не вгадали ви!
Ой умру я, та моя матюно, або пруйчъ пуййду,
А таки жъ тобі, да моя матюнокъ, жалю нароблю.“
— Ой не вмирай же, та моя донечку, и пруйчки не йди,
А яка въ тебе та досадонька, розкажи мені:
Кажуть люде, да моя донечку, мпленькій лихий?
„А у мене милий жидь-недовірокъ, да й угадали ви!“

(С. Мостища, Колецец. у. И. П. Новицкий.)

173.

Дівка Катерина личенько білила,
Изъ личенькомъ говорила:
„Не білись, личко біленькез, будуть къ тобі гості,
Гості не зъ любові, а одъ нелюба старости.
Ой стану я, стану надъ водою вербою!“
А нелюбъ тее чує, підъ сінцями стоя:
— Ой не збудешъ, Катерино, моя будешъ!
А я коло тебе тонкимъ верболозомъ.
„Ой стану я, стану у полі березою!“
Нелюбъ тее чує, підъ сінцями стоя:
— Ой не збудешъ, Катерино, моя будешъ!
А я коло тебе зеленимъ яворомъ.
„Ой ляжу я, ляжу у полі дорогою.“
Нелюбъ тее чує, підъ сінцями стоя:
— Ой не збудешъ, Катерино, моя будешъ!
А я біля тебе буйнимъ кукільчикомъ.
„Ой попливу, попливу на море утинкою!“
Нелюбъ тее чує, підъ сінцями стоя:
— Ой не збудешъ, Катерино, моя будешъ!
А я за тобою сизимъ селезнемъ.
„Ой попливу я, попливу на морі віночкомъ:
Чи не збуду я свого нелюба?“

Нелюбъ тее чує, підъ сівцями стоя:
— А я за тобою дорогимъ камінемъ.
„Камінь потоне, вінокъ вирине!
Теперь же я избула нелюба свого!“

(Ковтопъ).

174.

— Ой, гай, мати, гай,
Да замужь мене дай;
Да не давай за поганого,
Бо мені вроди жаль:
Моя врода — повная роза,

Да біле личенько, да чорні брови.
Сама молода!
„Донечко моя, вибрай сама:
Бо я вибирала да не вибрала...
Недоля моя!...“

(Село Козель, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

175.

Ой піду я до криниці, беруть воду молодяці:
— Чи вамъ усімъ така доля, а якъ мені одяниці?
Охъ и гаю мій, гаю, тонкий та нерівний...,
Охъ державъ мене та за рученьку препоганий ще й невірний
Охъ й гаю мій, гаю, густий, кучерявий,
Охъ державъ мене та за рученьку славний парень мій, чорнявий;
А державши за рученьку, вінъ говорить зъ мною:
„Ой не йти бъ було, мое серце, заміжь, лучче бъ було дівиною!“
— Якъ не силувать батько, а ні рідная мати,
Сама пійшла, гірку долю знайшла,—ні на кого жалковати.
На улиці дудка грає — мене нелюбъ не пускає;
Ой мое тіло, якъ папірь біле, вінъ нагайкою крає...

(С. Дударь, Каневск. у. И. А. Чердынченко).

176.

— Гости мої, ви любовненькіі,
Сядьте въ мене, побесідуйте,
Хліба-солі ви покушайте,
Пива-меду не соромайтесь:
Що у мене та усе хороше,
Тільки въ мене да одно неладно,
Що мій милий да ревнивий на мене: „Якъ зимою зозуленька закує,
Велить мені роззув ть-роздягать,
Велить ёго по батькущї узивать,
А мені того не хочеться, —
Коло старого морочиться.
Хотілось би, молоденькій, погулять,
Съ козаками на юлиці постоять,
Свое красне дівованнечко згадать.
Тоді вернеться гуляннечко твое“.

(Черниговск. губ. П. Косменко. Чернигов. губ. вѣд. 1861 г. № 80).

177.

Ударила бь гайдука,
Та боюся мужика.
А мій мужикъ не великъ,
Та гуляти не велить,
Сидить собі за столомъ
Та киває постоломъ.
— Не кивай на мене,

Не боюсь я тебе:
Не ти мене годувавъ,
Годувавъ батько;
Не ти мене зодягавъ,
Зодягала мати;
Досталося вражу сину
Руки потирати.
(Изъ собранія П. А. Кулиша).

178.

Змішався шавій зь лободою,
Оженився старий зь молодою.
Пішовъ старий вь поле орати,
А молода до корчми гуляти.
Иде милий до дому зарання,
А мила зь коршмоньки зь гуляння.
— Чи багато-сь милий зоравъ?
„Штири шнури, ще мь тебе ся боявъ“.

Прийшла до хати, кричала:
— Вибачайте мені, бо пъяна.
Відай ти мене, милий, не любишь,
Що для мене лікарства не купишь.
Пішовъ старий відъ хати до хати
Молодій жінці лікарства шукати.
Ой надібавъ дубового сала,
Якъ змастивъ милу, ажъ шкура відстала.
(Подольск. губ., А. И. Димитрій).

179.

Стоить верба надъ водою, колише собою —
Стався дідько попонькові, звінчавъ ми зь бідою.
— На що жь було мене, мати, та замужь давати,
Я казала, що не люблю, не буду мешкати!
Самі ви зь добродзеємъ медъ, горівку пили,
А насъ-єсьте повінчали, щоби ми ся били.
Ой піду я до попа, поговору стиха:
— Розв'язи ми, попе, руки, безъ біди, безъ лиха.
„Ой цить же ти, дптя моє, та не роби сварня,
Бери біду на мотузокъ, веди на ярмарки“.
Веде біду безъ *) село, сміються вороги:
„Веди біду по-за село, не паскудь дороги!“
Привела на ярмарокъ біду продавати.
Знають люди, що біда, не хтять купувати.
Продавали люди воли, могоричі пили,
А мене ся за біду доволі набилн:

*) Чрезъ.

— Коли знаєшть, що біда, то не зичь нікому,
Бери біду на мотузокъ та веди до дому.
Вже вечеръ вечеріє, вже сонце заходить,
Стоить біда на припоні, зъ міста не виходить:
„Коли съ мене не продала, не кажи жь нікому...
Купи мені що підісти, не піду до дому.
Я жь ся тебе не відчеплю, доки будешъ жива“.
Ой піду я до попа, скажу ёму стиха:
— Розв'язи ми, попе, руки, бо нароблю лиха!
„Тогді тобі, дитя мое, та руеп розв'язу,
Якъ тобі заспіваю, „вічна память“ скажу.
А ні біди продати, а ні проміняти,
Та треба вже зъ бідою весь вікъ коротати.

(Подольск. губ. А. И. Дыминскій).

180.

А вже жь мені не хочеться
Съ старимъ дідомъ морочиться:
Коли бь мене молодий
Хочь по хаті поводить.

(С. Товста, Звенигород. у. И. П. Новацкій).

181.

Ой, високо сонце сходить,
А низько заходить;
Козакъ дівку вірно любить —
Изъ далека ходить.
Вірно любить, вірно любить,
Вірно закохався;—
Вона ёго осудила —
Віш не сподівався.
— Не я жь тебе осудила,
Судять же насъ люде,
Що зъ нашого та кохання
Нічого не буде.
Каримъ очамъ спання нема,
Ніжкамъ — одпочину;
Та не сплять очі до півь-ночи,
Ніжки не спочивають;

Ой, якъ прийду я зъ улиці,—
То все мене лають.
— Хоть бий, мати,—хоть лай, мати,
То вже мене не научишъ;
Вже жь ти мене съ тимъ козакомъ
По вікъ не розлучишъ.
Иде козакъ дорогою
Та въ дудочку грає,
А дівчина по дворочку —
Звичаю не знає.
Иде козакъ дорогою
Підківками креше,
А дівчина по дворочку
Русу косу чеше.
Течуть річки бистряночки,
Що й не перескочу;

Оддай мене, моя мати,
За кого я схочу.
Оддай мене, мати,
Де хороше въ хаті,
Де свекорко, якъ батечко,
Свекруха, якъ мати;
Де зовиця, якъ сестриця —
Люблю зацітати;
Де діверки, якъ братічки —
Люблю жартувати.
Дала мене моя мати

За кого я не хотіла:
Шумить-гуде нагаечка
Коло мого тіла.
Нагаечка-дротяночка
Съ волка не звисає;
Серпаночокъ одъ слізочокъ
Та й не висихає.
Нагаечка-дротяночка
Съ конца дротомъ шита:
„Будешъ же ти, моя мила,
Тричі на день бита“.

(С. Дуларі).

182.

— Мое любе закохання, пусти мене на гуляння.
„Пустю тебе на гуляння, іди до дому ще й зарання“.
— Що жь мені за гуляння — іди до дому ще й зарання,
Ото въ мене погуляти, три дні въ-дома не бувати.
„Якъ ти свій хлібъ іла, до ти гуляла, доки хотіла,
А теперъ мій хлібъ іси, сиди дома, не шалівиси (?)“.

(Подольск. губ. А. И. Дыминскій).

183.

На улиці дудка грає —
Мене мати не пускає.
— Пусти, мати, погуляти,
Коли хочешъ зятя мати.
Пусти, мати, погуляти,
Я не забарюся:
Третій півень заспіває,
До дому вернуся.
Пусти, мати, погуляти,
Я не забарюся:
Тільки хлопцівъ потуманю,
Да й назадъ вернуся.
Ой, ви, хлопці, ви, псай-віри,
Не доймайте мені віри:
Я предъ вами присягаю,

Що изъ усть я васъ кохаю.
Мені мати да веліла,
Щобъ я хлопцівъ не любила,
А я добрий звичай знаю,
Кого бачу, то й кохаю.
— Чорна гречка, біли крупи —
Попадешся, дівко, въ руки:
А якъ тільки попадешся,
Тільки лиха наберешся.
Ой, ой, лихо, що зробила,
Що п'яницю я любила:
Ой, екъ прийде вуйнъ до хати —
Заразъ велить ціловати.
Не хочеться ціловати,
Що нічого вечерати;

Ворпць поставила безъ м'яса,

Сама сіла и підперлася.

А я жъ ёго звичай знаю —

Двери й віна повиймаю.

Летить миска до порога...

„Чоловіче, бійся Бога!

Чоловіче, що ти робишъ,

День изо дня п'яний ходишъ?“

— Здимай жінко хоть намітку,

Неси єі за горілку.

А устану — буду битъ,

Що нічого буде пить“.

Въ саду сіно громотила —

Къ собі хлопцівъ приманила,

А й ще буду громотить,

Щобъ дванадцять приманить.

(М. Олишева, Козелецк. у. А. Шишадкій-Иличъ. Черн. губ. вѣд. 1853 г. № 13).

184.

А.

- 1 — Ти, зіронько, ти, вечірняя,
- 2 Чомъ ти рано не зіходила,
- 3 Чомъ місяця не догонила?
- 4 „Ой, я рано изіходила,
- 5 И місяця да догонила.
- 6 Ой; тїмъ же я та забарилася —
- 7 Край Дунаю становилася,
- 8 На дівчину задивилася.
- 9 Ой, на морі та на синѣму,
- 10 Тамъ дівчина та купалася,
- 11 Морскимъ миломъ умивалася,
- 12 Въ ясне люстро виглядалася,
- 13 Своїмъ личкомъ красувалася:
- 14 — Личко жъ мое та білесеньке,
- 15 Кому жъ будешъ да вірнесеньке —
- 16 Чи маѣру, чи полковнику,
- 17 Чи злодію, чи розбойнику?
- 18 Уподобалось мое личенько
- 19 А гіркому да п'яниченці.
- 20 Що въ коршму йде — напивається,
- 21 А съ коршми йде — все лається.

(С. Великіє Сметинки, Васильевск. у. Л. В. Ильницькій).

Б.

- 1 Й а ти, зоря, ти, вечірняя,
- 2 Б=2 А; 3 Б=3 А; 4 Ой, я рано й исхvatилася, —

- 5 Да місяцю знадобилася;
6 Край Дунаю забарилася,
7 В=8 А; 8 Тамъ дівчина й умивалася,
9 Въ люстеречко й видивлялася,
10 Красотою здивувалася,
11 Тіломъ своїмъ вихвалалася:
12 — Да тіло мое наймплішєе,
13 Кому будешъ найвірнійшєе, —
14 Да чи князєві, чи полковнику,
15 Чи п'яницї, чи розбойнику,
16 Чи вірному й полюбовнику?
17 „Да ні князєві, ні полковнику,
18 Ні п'яницї, ні розбойнику, —
19 Да вірному полюбовнику.

(Темберщина, Васильк. у. И. П. Новицкій).

В.

- 1 — Ой, ти, зорю, ти, вечірняя,
2 Чого рано исхvatилася?
3 Чого рано исхопилася,
4 В=7 А; 5 В=8 Б; 6 Красі своїй дивовалася:
7 — Личко жъ мое ти біленькєе,
8 Кому жъ будешъ ти милєнькєе,
9 В=16 А; 10 Чи турчину, чи розбойнику?
11 „Не маєру, не полковнику,
12 Не турчину, не розбойнику, —
13 Тільки тії та п'яниценці,
14 Превеликій ледащиченці,
15 Що въ корчму йде — убіраєтьсѧ,
16 А съ корчми йде — завалєєтьсѧ,
17 Зъ личка мого изгнущаєтьсѧ“.

(С. Пилиповичи, Радомисльск. у.).

185.

Дівча зъ ложки умивалася,
Своїмъ личкомъ вихвалалася:
— Личко мое, личко біде,
Коса моя, коса русая!

Кому жъ ти, коса, достанешся:
Чи школьничку, чи полковничку,
Чи прєжнєму хлїборобничку,
Що въ поле йде — не вмиваєтьсѧ,

А въ шинкѣ йде — нарумъяється,
А съ шинку йде — п'янь валяється,
До дому прийде—ругається,

Велить мені розувать-роздягать.
А мені жъ того не хочеться
Коло п'яниченьки ворочаться.

(С. Буймеръ, Лебедянск. у. Г. А. Залюбовскій).

186.

Ой іду я зъ дороженьки
Горілочкы пнты;
Судять мене вороженькі,
Що нічимъ платити.

Продасть горщикъ масла жінка
И ворочоць сира —
Не журітєсь, вороженькі,
Жінка заплатила.

(Г. Липовець)

187.

Та не бий мене, мій миленький, якъ ти п'янь,
Бо на другий день буде тобі мене жаль. (2)
Якъ я буду у постелюшки лежать, (2)
А ти будешъ стаканъ меду держать:
„Та встань, мила, та встань, дусю, не лежи,
Тѣ на тобі стаканъ меду, подержи“.
— Та не встану, мій миленький, не підведусь,
Болить въ мене головонька й серденько.

(Лебедянск. у. З. А. Залюбовскій).

188.

Цуръ ёму, пекъ ёму
Изъ ёго бідичемъ —
Бивъ мене, волочивъ
Та на печі днищемъ.
Ой бивъ, волочивъ,
Та й и въ глинні намочивъ.

„Лежи тутъ, лежи тутъ,
Поки піду найду пруть“.
Поки пруть найшовъ,
Та й одсердився,
Та на свою миленькую
Змилосердився.

(Роменскій у. А. А. Потебня).

189.

Та въ зеленому мачку
Пасла дівчина качку.
Пасучи, загубила,
Шукаючи, заблудила.
Приблудила въ поле,

Ажъ тамъ мій нелюбъ оре.
„Помогай-бі тобі, плуже,
Мій песужений друже“!
— Здорово, дівчинонько,
Несужена дружинонько!

Будеш мені постіль стлати,
Та не будеш на їй спати;
Будеш у кроваті стояти,
Будеш нелюба прохати:
„Нелюбе, нелюбочку,
Пусти мене на постілечку —
Уже мої білі ножи

По морозу походили,
Уже мої білі руки
Та притерпіли муки,
Уже мої карі очі
Не спали сеї ночі,
Уже моя руса коса
По двору помаяла.

(Изъ собр. П. А. Куляша).

190.

Ой оддала мене мати
За нелюба заміжъ,
Та веліла мені мати
Въ сімъ годъ приїзжати.
Дочка не слухала,
Та въ годъ приїхала.
Мати не пізнала,
Изъ двору зігнала.
Сусіди пізнали,
Матері сказали:
„Сусідочки мої,
Завертайте її,
За стіль засадіте.
Ой де твоє, дочко,
Червоне личко?“
— Моє, мамо, личко

Въ нелюба въ долоняхъ.
„А де твої, дочко,
Картатні плахти?“
— Картатні плахти
Въ шинкарки Наталки.
„А де твої, дочко,
Білі кожушки?“
— Білі кожушки
Въ шинкарки Марушки.
„А де твоє, дочко,
Червоне намисто?“
— Червоне намисто
Въ шинкарки зависло.
Отакъ, моя мати,
Изъ нелюбомъ жити!

(Хутор. Вербнякъ, Гарячк. у. И. Я. Рудченко).

191.

А.

1 Ой, оддала мене мати
2 Та не знала за кого;
3 За кого, за кого —
4 За п'яницю гірвого.
5 П'є п'яниця неділю —
6 Я нічого не вдію.
7 П'є п'яниця другуу,
8 А я дома горюю.
9 На третю наступає,

10 Мене мати посилає.
11 Посилає мене мати
12 Та п'яниченьки шукати.
13 А ні въ полі, ні въ дорозі,
14 А въ шинкарки на порозі.
15 Ой, я стала приступати,
16 Стала ёго устиджати:
17 „Ой, пропою, пропою,
18 Пропала я съ тобою!

19 Пропивъ коня и сідло,
20 Пропьешъ моє все добро.
21 Пропивъ коня и сідельце,
22 Пропьешъ ще ти й моє серце.
23 Пропивъ штани, сорочку
24 Та сівъ голий у куточку“.
25 Якъ ударить мене разъ —
26 Покатилась я у грязь,
27 Якъ ударить мене вдруге —
28 Поватилась я межъ люде.

29 Ой, де взялася кума —
30 Мені горілки принесла.
31 Ой, де взялася сестра —
32 Штани й сорочку дала.
33 Штани й сорочку дала,
34 Ще й сорому довела:
35 „Дайте сѣму голишу
36 Хоть ложечку кулішу.
37 Дайте сѣму голоколінку
38 Хочъ всь хліба скоринку“.
(С. Щасновеа, Кибальчичъ).

Б.

Породила мене мати
На білий світь горювати!
Да не знала моя матъ,

7 и 8 Б=5 и 6 А; 9 Б=7 А... я, молода, смутую;

На третюю за. . .

Мати шукать посилає.

Посилає мене матъ

Свого п'яниці шукать.

Да й забула поспитать,

Де п'яниченьку шукать?

Ой ні въ розі, ні въ дорозі,

Та въ шинкарені на порозі.

Прохожу я у шиновъ.

П'є п'яниця румочку,

П'є п'яниця другую —

Я молода смутую.

За кого замужъ оддать?

Да й оддала за того,

За п'яницю г'йркого.

Ой, пропивъ штани и сорочку,

Сидить голий у куточку.

Ой, де се взяла кума

Да й довела сорому,

Дубиною потягає

Да й. . . виправляє.

На що, кума, такъ робить —

По голому тілу бить.

Пре горілки полъ глека:

— Оце, куме, тобі...

И горілки повенъ глекъ.

(Хут. Калашовка, Чернигов. у. М. А. Вербицкаа).

В.

Послала мене мати

Зеленого жита жати;

Зеленого жита жати,

Ще й п'яниці шукати.

Забулалася попитати —

Де п'яниці да кушати:

„Чи у полі на облозі,

Чи въ шинварені на порозі?“

— Ой, не шукай, моя доню,

Въ полі на облозі,

Тільки шукай, моя доню,

Въ ворчмі на порозі:

П'є п'яниця неділю —

Я нічого не вдію.

П'є п'яниця другую,

А я сама горую:

А на третю вже
И до дому іде,
И музики веде,
И беседу веселу.
Скоро въ дворъ входить —
Причпну находять.
Скоро въ сѣни ввійшовъ —
То й причиньку знайшовъ.

Вдаривъ мѣду по плечі,
Ще и по білому лиці,
Ажъ полялась кровъ червона
По шитому рукавці.
„Не жаль мені шитихъ квітъ,
Якъ жаль мені моїхъ лігъ:
Шити квіти одперуться,
Літа жъ мої не вернуться!“

(С. Пилиповичи, Радомysl. у.).

Г.

Ой, пропою, пропою,
Пропала я съ тобою:
Противъ коня и дугу, —
Пропъешъ мене, молоду.
Противъ коня и ворову, —
Пропъешъ мене, чорноброву;
Противъ коня зъ вуздечками, —
Пропъешъ мене зъ діточками.
Пішла бъ же я шукати,
Та не знаю, де питати:
А чи въ лісі, чи въ дорозі,
Чи въ шинкарки на порозі?

Ні въ лісі, ні підъ ліскомъ:
У шинкарки спить підъ ліжкомъ.
Противъ штани, сорочку,
Та й лігъ, лежить у куточку.
Десь узялася кума, —
Штани й сорочку дала
И до дому привела,
Посадила за столомъ,
Частує медомъ и виномъ.
„Насишъ, кумо, й молока, —
Нехай голубъ дома привіка“.

(М. Жаботинъ, Черкасск. у. Ф. Т. Штангей).

Д.

Посилала мене мати
Та п'яниченька шукати;
Тільки мені не сказала,
Де п'яниченька знайти:
Ой, чи въ полі, чи въ дорозі,
Чи въ шинкарки на порозі?
Ой, знайшла я п'яниченька
На сінешнімъ порозі:
„Здоровъ, здоровъ, п'яниченьку!
Здоровъ, здоровъ, якъ живешъ?“

Вже четверту неділеньку,
Якъ до домочку идешъ!“
Якъ ударить п'яниченько
Та по білому лицю —
Покотилась кровъ червона
По шитому рукавцю.
Не жаль мені сорочки,
Не шитого рукавця:
А жаль мені, молоді,
Свого білого лица.

(С. Калита, Остерск. у. М. Александровичъ).

Е,

1 Дала жъ мене мати,	11 Ще до корчми не дійшла,
2 Та не знала за кого:	12 Вже п'яниченьку найшла.
3 За п'яницю гірвого,	13 Не втрапивъ вінъ до домочку,
4 Що не навідається до хати.	14 Лежить въ рові, въ холодоцку.
5 П'є п'яниця неділю,	15 Пропивъ вінъ воли и корови,
6 П'є п'яниця другуу,	16 Пропивъ мої чорни брови,
7 А я сама зъ діточками	17 Пропивъ коні и теличку —
8 Сама въ-дома горюу.	18 Змарніло мое біле личко.
9 Ой, послала мене мати	19 Нехай би пивъ за телиці,
10 Та п'яниченьку шукати.	20 А то ще любить чужі молодиці.
- (Изъ собр. П. А. Кулиша).

Ж.

1 Ж=1 Е. Мати замужъ. 2 Ж=2 Е. Я й не знаю... 3 Ж=1 Ж; 4 Ж=3 Е... лихого; 5 и 6 Ж=5 и 6 Е; 7 Я ничего не дію; 8 А я за імъ и не йду; 9 Ж=9 Е. Вирядила мене...; 10 Ж=10 Е; 11 Ж=11 Е; 12 Ж=12 Е... п'яницю изнашла.

13 Одчию въ шинку двері —	20 По біленькому личеньку,
14 Лежить милий на постелі.	21 Та потекла чорвона кровъ
15 — Годі, годі, мой миленький,	22 По шитому рукавцю.
16 Годі въ корчмі гуляти,	23 Не жаль же мні
17 Йди за мною, мій миленький,	24 Біленького, вишитого рукавця,
18 Горонька горювати.	25 Оно мні жаль миленького,
19 Якъ ударивъ милий милую	26 Прекрасного молодця.
- (С. Полоски, Бѣльск. у. И. Медвѣдь).

З.

А на мойй голові
Штирі крушині:
Ой перша крушина —
Отець-мати померла,
А другая крушина —
Сестра зъ братомъ померла,
А третя крушина —
Пішла замужъ молода,
Четвертая крушина
За п'яницю пішла.
П'є п'яниця неділю,
А я ся сподію;

П'є п'яниця другуу,
А я, бідна, бідую;
А на третю повертає,
Иде п'яниця та й гукає, шукає.
Схопилася п'яниченька
Та вдарила по личку
Потекла чорна кровця
По шовкому шитячку.
Не жаль мені шитячку,
Та жаль мені личка.
Шити квіти сперуться,
Літа мої минуться.
(Подольск. губ. А. И. Деминскій).

192.

А.

- 1 „Ой, кудру, кудру, кудравая,
- 2 Ой, ти, вербиця зелена!
- 3 Хто жъ тобі, кудро, кудри извивъ?
- 4 Хто жъ тобі, вербі, корні обмивъ?“
- 5 — Извила кудрята темна нічка,
- 6 Обмила корні бистра річка,
- 7 Обмила корні бистра вода...
- 8 Не пійду жъ замужъ за годъ, за два.
- 9 Не пійду замужъ за такого,
- 10 Що пропивъ коника вороного.
- 11 Ой, кажуть люде, що вінъ не пѣе, —
- 12 Вінъ що вечора пъяний съ корчми йде.
- 13 Ой, що вечора, що раночку...
- 14 Пропивъ коника й нагаечку.
- 15 Пропивъ коника вороного
- 16 И иде до стайні по другого,
- 17 А я молода противъ ёго
- 18 Несу рублика золотого
- 19 Викупляти коня вороного.
- 20 „Ой, ти, дівчино, люблю тебе,
- 21 Викупи коня, возьму тебе.
- 22 Якъ викупишь — возьму тебе;
- 23 Якъ не викупишь — убью тебе“.
- 24 — Не разъ, не два викупляла,
- 25 Съ хати віконцомъ втікала,
- 26 Въ вишневімъ саду ночовала,
- 27 Разні пташки вислухала.
- 28 Въ саду зозуленька — куку, куку, —
- 29 А я молода терплю муку.
- 30 Въ саду соловей — тѣхъ, тѣхъ, —
- 31 Катиться слѣза, якъ горохъ.

(М. Тульчинъ, Браслав. у. И. Лозинскій).

Б.

- 1 „Ой, вербо, вербо кучерявая, —
- 2 Хто жъ тобі, вербо, кучері звивъ,
- 3 Хто жъ тобі, вербо, корінь підмивъ?“

- 4 — Извила мені густа лоза,
- 5 Підмила корінь бістра вода...
- 6 А я молода, якъ ягода,
- 7 Не піду заміжъ за рікъ, за два,
- 8 Да піду заміжъ ажъ п'ятаго
- 9 За п'яниченьку проклятаго.
- 10 Ой, кажуть люде, що вінъ не п'є,
- 11 Ажъ вінъ що вечора изъ корчми йде.
- 12 Пропивъ коника вороного,
- 13 Йде до дому по другого,
- 14 А я, молода, противъ ёго,
- 15 Несу рублика золотого,
- 16 Викуплять коня вороного.
- 17 — Ой, якъ викупишъ — люблю тебе,
- 18 А не викупишъ — уб'ю тебе!
- 19 Ой, не разъ, не два викупляла —
- 20 У вишневімъ садѣ ночувала,
- 21 Разні пташечки вислухала:
- 22 Соловеечко, якъ тѣхъ, такъ тѣхъ!
- 23 Котяться слѣзи, якъ той горохъ...
- 24 А зозуленька — куку! куку!
- 25 За що жъ я терплю таку муку?

(С. Черняховъ, Київск. у. В. Панченко).

В.

- 1 В=1 Б; 2 Хто тебе, вербо, на світъ пустивъ?"
- 3 — Пустила на світъ сира земля,
- 4 А звила кучері густа лоза.
- 5 Говорять люде, — мій мужъ не п'є,
- 6 А вінъ що вечора съ трактиру йде.
- 7 и 8 В=13 и 14 А; 9 В=15 А... коня...; 10 В=16 А... на станю...;
- 11 В=17 А; 12 В=18 А. Винесла рубля...; 13 В=19 А. Викуплю...; 14
Коли викупишъ, — викупи заразъ: 15 В=17 Б; 16 В=23 А; 17 В=24 А.
Я не разъ...; 18 В=26 А... садву...; 19 В=21 А. Равні... 20 В=22 А.
Соловеечки...; 21 А зъ мене слѣзи котились, якъ горохъ. 22 В=24 А. А зо-
зуленьки...; 23 В=25 Б... бо я терплю муку.

(М. Бѣлая Церковъ, Васильков. у. М. Неждальская).

Г.

- 1 „Ой, ти, вербо, кучерява. 2 Г=2 Б; 3 Г=3 А... темна нічка; 4 Забрала
листя бистра річка. 5 Г=4 Б; 6 Г=6 Б;

- 7 А мій миленький пропивъ коня вороного,
8 А до дому йде по другого. 9 Г=14 Б; 10 Г=15 Б; 11 Г=16 Б. Ви-
купи... 12 Г=17 Б; 13 Г=18 Б; 14 Г=19 Б;
15 По сто рублівъ віддавала,
16 Да въ віконичко утікала.
17 Г=20 Б;
18 Ранніхъ солов'ївъ позбужала.
19 Я, молода, охъ, да охъ!
20 Г=23 Б;
21 Сама жъ я знаю, що треба й у двохъ.
(С. Великая Снитинка, Васильковск. у. Л. В. Ильницькій).

Д.

- 1 Д=1 Г; 2 Д=2 Г;
3 — Ой, звили мені темні луги,
4 Темні луги, круті й берези.
5 Ой, кажуть люде, мій милий п'є,
6 А мій миленький съ трактира йде.
7 Д=12 Б; 8 Охъ, а самъ іде по другого. 9—13 Д=14—18 Б; 14 Ой,
якъ викупишъ, моя будешъ, 15 А не викупишъ, дурна будешъ. 16 и 17 Д=
19 и 20 Б.
18 Дрібні слізи проливала,
19 Отця й матір'ь споминала,
20 Що за п'яницю її оддали.
(М. Бизовъ, Кіевск. у. Л. Ильнево).

Е.

„Ой, вербо, вербо зелененька, Хто жъ тобі, вербо, верхи звпвавъ?“ —Зв'яють мені густі лози... Облили мене дрібні слізи! А я молода, якъ ягода, А мій миленький въ корчмі гуля. Ой, пропивъ коня та ще й вола, До мене, молоді, послівъ посила: „Ой, продай, мила, ще й другого, Визволяй мене, молодого“.	Ой, я водила и визволяла, А мені, молодій, одна шана: У вікон'чко утікала, Въ вишневімъ саду почувала. Въ вишневімъ саду почувала, Съ соловейками розмовляла. А соловейки, якъ тѣхъ, такъ тѣхъ! Котяться слізи, якъ той горохъ. А соловеечки, якъ втащечки — Котяться слізи въ три рядочки.

Ж.

- 1 „Ой, верба, верба кучерявая,
2 Хто же тобі, вербо, кудрі завивавъ?“
3 — Завивала мені густая лоза.
4 А я молода, якъ ягґидка...
5 Кажуть люде—мій мужъ не пѣе.
6 Що вѣчора изъ трактиру йде,
7 У правий рученьці коня веде,
8 У лівій зброю несе.
9 „Ой, мила моя, чорнобривая,
10 Викупъ коня вороного,
- 11 Визволь мене, молодого!“
12 — Не разъ, не два викупила,
13 Тебе, молодого, визволяла...
14 У віконечко втікала,
15 Соловеечка служала,
16 Соловеечко, якъ тѣхъ, дажъ тѣхъ!
17 А я, молода, якъ охъ, дажъ охъ!
18 Соловеечко тѣхъ, тѣрохъ,
19 А мене, молоді, слѣзи, якъ горохъ.

(С. Щасновеа. К. Кибальчичъ).

З.

- Сосенко моя кудрявая,
Чомъ ти рано скудрявила?
На тобі кора дубовая,
На тобі лістя березовое.
Та кажуть люде—милий не пѣе,
А вінъ, преподлий, зъ шинку не йде.
Пропивъ коня вороного,
Посида милу по другому:
„Та йди, мила, не барися,
Возьми коника та й вернися.
- Вже я ходила викупала,
Плечима двері й одчиняла,
У вишневий садъ утікала.
Въ вишневімъ саду калинонька,
На калиноньці зозуленька.
А зузуленька—якъ ку, такъ ку!
А я, молода, якъ гу, такъ гу!
А соловейко якъ тѣхъ, такъ тѣхъ!
А я, молода, якъ охъ, такъ охъ!

(Г. Ахтырка. Изъ собр. П. А. Кулиша).

И.

- 1—3 И=1—3 Б; 4 И=4 В; 5—9 И=5—9 Б;
10 Кажуть люде, що мій мужъ не пѣе,
11 И=6 В; 12 И=9 В; 13 И=13 Б; 14—19 И=14—19 Б;
20 Черезъ віконце утікала,
21 И=20 Б,
22 Рузнихъ пташокъ вислухала.
23 Соловейко, якъ тѣхъ, такъ тѣхъ!
24 И=17 Ж;
25 Котяться слѣзи, якъ горохъ;
26 И=24 В;
27 А я, молода, терплю муку!

(С. Кислякъ, Гайсинск. у. Сообщено К. Е. Шейковскимъ).

193.

„Мандруй, мандруй, серце, за мною,
Погононьки не жди за собою“.
Ище мила не договорила,
Погононька уже догонила:
„Вернись, вернись, мила, до дому;
Вернись, вернись, мила, до дому,
Тужить отець, ненька за тобою!“
— Нехай тужить, нехай умре, (2)
Мені її не жаль буде:
Вона мене не жаловала,
Силовому (?) заміжъ оддала;

Ддала мене за п'яниченьку,
Горе жъ мойму білому личеньку!
Ой я жъ ёго мисленьки знала,
Вікномъ двері, вікномъ утікала,
Я въ ожині нічъ почувала,
Зъ ожиною розмовляла:
„Ожинонько, жовтий цвіте,
Горе жъ мені—зав'язаний світе!
Ожинонько зелененька,
Пропала жъ я, молоденька“.

(Г. Липовець)..

194.

Ой заржи, заржи, вороний коню, на круту гору йдучи,
Ой згадай, згадай, дівчино моя, снідання готуючи!
Якъ гувувала, важко здихала, жалобно заплакала:
„Ой літа жъ мої та молоді, де жъ я васъ потратила!
Одаешъ мене за п'яниченьку, та въ тяжку неволеньку. (2)
Я съ п'яницею, зъ ледащицею, жити не поймуся,
Хяба жъ піду зъ мосту та въ воду, хяба піду утоплюся“.
— Ой не топись, доненько моя, бо ти душу загубишь,
Ой скажи мені по щирій правді, кого ти вирно любишь?
„Ще я, матінко, моя голубонько, нікого не любила,
Коли бъ же я зъ рікъ, коли бъ я и зо два, дівкою походила“.
Ой на волики налігачки, а на коники пута,
Ой коли бъ, серденько, не ти, то бъ не була я тута;
Ой на волики налігачики, а на коники узди,
Ой коди бъ ти знала, серденько мое, яка мені нужда.

(Роменск. у. Изъ собр. А. А. Потебнн).

195.

А.

1 Соловей мій, соловієчко,
2 Та не літай поверхъ саду мого,
3 Не сідай ти на смородині,
4 Не завдавай серцю жалю мойму,

5 Бо я въ батька одинця була,
6 Якъ у саду крайня вишня цвіла,
7 Червоніша одъ калини була.
8 Мене матюнка не жалувала:

За п'яницю мене замежь оддала,
За п'яницю, за розбійника,
За презнѣго полюбовника.
Що въ шинкѣ иде, наряжається,
А съ шинку йде, п'янь валається;
Съ кимъ стріпеться, б'ється-лається,
А на мене, молодую, нахваляється.
Ой, мій милий на кроваті лежить,
Мені мати роззувати велить:

— Роззуй, роззуй, моя донечко,
Щобъ не бивъ у головочку.
„Мені, матюно, не хочеться
Коло п'яниці ворочаться.
Не буду я ёго роззувати,
Щобъ білихъ рукъ не помазати.
У мене ручки білесеньки,
А персики золотесеньки“.

(С. Щасновка, Козелець. у.).

Б.

Соловей мій, ти солов'юшка,
Не вилітай вище саду мого,
Не щечечи громкимъ голосомъ,
Ти не збуди мого млого въ саду,
Не завдавай серцю печалі мойму,
Бо я въ батенька при гору зросла,
Замужь пошла — ще й погіршало:
Мені ділечка побільшало,
А здоров'ячка поменшало.
Ой, отдавъ мене да мій батенько
За п'яницю, за недбайличка,
За великого разбойничка.

Що въ шинкѣ пде, упивається,
А зъ шинку иде, п'янь валається,
Ой, обь сиру землю марається.
Велять мені да й устрічь виходить,
Велять мені ще й подь рученьки брать.
Мені, молоді, да й не хочеться
Коло п'яниці морочиться:
Въ мене рученьки білесенькі,
А персики золотесенькі;
Білі рученьки змиваються,
А персики постираються,
А личенько излиняється.

196.

По-підъ гаємъ зеленесенькимъ
Да біжпть коникъ воронесенький,
Та за нимъ козакъ молодесенький:
„Та не пий, коню, води зъ Дунаю,
Та тая вода каламутная;
Та тутъ дівка умивалася,
Своїй красі дивовалася:
— Краса жъ моя уродливая!
Доле жъ моя несчастливая!
А я въ батька единиця була,
Мене мати за п'яницю оддала.
А п'яниця та не дбається:
Иде до церкви, не вмивається,

Йде до корчми, прибірається,
А йде съ корчми, п'янь в'яляється,
Та на мене похваляється.
А мій милий у ліженьку лежить,
Мені мати роззувати велить:
„Роззуй, роззуй. моя донечко.
Щобъ не вдаривъ та въ головоньку“.
— А вже мені, моя мамцю, та й не першнна
Черезъ плечі та й черемшина.
А вже мені, моя мати, не перший разокъ—
Черезъ плечі дротяненський батіжокъ.
(С. Якимовка).

197.

Ти соловей, ти соловейко. Не летай више саду мого, Не завдавай моему серцю жалю. Що я въ батька одна дочеръ була, Одна дочеръ, да й то въ горі зроста. Въ батька була, горе бачила, Замужъ пошла, ще й погоршало: Мені ділечка побольшало, А здоров'ячка поменшало. Породила мене матюнка У несчастний день, у п'ятницю. Отдала замужъ за п'яницю, За п'яницю, за недбалницю: Що въ шинкѣ іде, наряжається, А зъ шинку йде, п'янь в'яляється, Въ сиру землю марасться. Мені, молоді, наругається.	Прийде домовъ, да й ругається, Гелить мені розувать, роздівать. Велить мені по-батьошку називать. Мні, молоді, да й не хочеться, Коло п'яниці ворочаться: У мене ручки та й білесеньки, А перснечки золотесеньки. Ручки мої помаралися, А перснечки поломалися, Да й п'яницю розуваючи. Да взявъ милий дротану плить, Да й ставъ милую у плеченьки грить. — Буду, милий, розувать, роздівать, Буду тебе й по батьошку називать, Буду тебе да й породу твою, Люблю, серце, да й походу твою. (Юривовка, Новгородськ. у.).
---	--

198.

А.

1 Ой, я зроду лишенька не знала, 2 Теперъ мене бідонька спіткала, 3 А ще къ тому прп'раляли люде: 4 Пойди заміжъ—добре тобі буде.	5 А я людську воленьку вволнила, 6 Да на віки головоньку втопила. 7 Утопила у синее море: 8 Теперъ мені довічнеє горе!

- 9 Утопила въ бездонну криницю, 20 Да вже тобі готове свіданя".
10 Пошла заміжъ за горку п'яницю. 21 Ой, ставъ милий съ постелі вста-
11 А ще къ тому мій милий ревни- вати,
вий: 22 Стала мила окномъ утікати,
12 Велить мені білу постіль стлати, 23 Підъ острішкомъ спатоньки лягати.
13 Да не велить на ій спать лягати. 24 Підъ острішкомъ спатоньки лягала,
14 Велить снідать готувати, 25 Зъ ожиною стиха розмовляла:
15 Загадує білу постіль стлати. 26 „Ой, ожино, ожино синенька,
16 Загадує мені снідать готувати... 27 Пропала жъ я теперъ, молоденька!
17 Я, молода, усю нічку не спала, 28 Ой, ожино, ожино, біленький цвіте,
18 Да милому снідать готувала. 29 Ой, дружино, ти зав'язаний світе!
19 „Вставай, милий, мое милування, (С. Черняховъ).

Б.

- 1 Якъ я була сімъ рікъ удовою,
2 Та не чула землі підъ собою.
3 Б=3 А; 4 Б=4 А;
5 Я людскую волю увольнила:
6 Пішла заміжъ — голівку втопила.
7 Б=7 А;
8 Пішла заміжъ — теперъ мені горе.
9 Б=9 А; 10 Б=10 А; 11 Б=11 А... п'яниця усе п'є,
12 Бреде до дому — мене б'є".
13 — А ти, донечку, не лайся,
14 Піди въ вишневъ садъ, сховайся.
15 Ой, не гудіть, голуби, на хаті,
16 Та не збудіть милого въ кроваті.
17 Я сама знаю, коли избудити:
18 Тоді, якъ стане сонечко сходити.
19 „Ой, уставай, мое милуванне,
20 Уже готове тобі сніданне.
21 Стоїть вода у кубочку,
22 Шитий рушникъ віспть на кілочку".
23 Якъ ставъ милий съ кроваті вставати,
24 Стала мила у вікно тікати.
25 — Десь ти, мила, норівоньки мої знаєшъ,
26 Що ти одъ мене у вікно тікаєшъ.
27 „Якъ би жъ, милий, норівоньки не знала,
28 До бъ я одъ тебе въ вікно не тікала".

(С. Щасновка, Кибальчичъ).

В.

1 В=1 А. Змалку горечка... 2 В=2 А... журбонька... 3—10 В=3—10 Б; 11 В=11 А... ретивий; 12 В=12 А; 13 В=13 А; 14 В=14 А... Велить мені... 15—28 В=15—28 Б.

Г.

- 1 Що недавно я вдовою стала,
- 2 Да багато горечка вужнала.
- 3 Да розраля мене вражі люде:
- 4 Иди заміжъ — лучшей тобі буде.
- 5 Я людськую воленьку учинила,
- 6 Пішла заміжъ, головку втопила.
- 7 Да й не знаю, якъ мплому годити,
- 8 Якъ ёго раненько будити.
- 9 — Да встань, милий, моє мплуванне,
- 10 Стоить тобі въ кубочку вмпване,
- 11 Вісить рушникъ, вісить на кручечку,
- 12 Да вже жъ тобі сніданне готове.
- 13 Ой, ставъ милий съ постелі вставати,
- 14 Стала мила за порогъ утікати.
- 15 „Да чого, мила, за порогъ утікаешъ:
- 16 Хиба моїхъ норовівъ не знаешъ?“
- 17 — Ой, я твої норовоньки знаю,
- 18 Що що-день твоїхъ ручокъ не мпнаю.

Д.

- 1 Якъ була я молодою — горенька не знала,
- 2 Д=2 А; 3 Д=3 А; 4 Д=4 А; 5 Д=5 Г; 6 Д=6 Г;
- 7 Втопила въ бездонное море,
- 8 Пішла заміжъ на самое горе.
- 9 Д=9 А; 10 Д=10 А... гірко... 11 Д=15 Б... голубки...
- 12 Не збудіте милого съ кроваті.
- 13 Ой я жъ сама знаю, коли ёго збудити:
- 14 Якъ почне сонечко сходити.
- 15 „Ой, уставай, милий, мпловання,
- 16 Да вже жъ давно готове снідання,
- 17 Водиця въ кубочку, рушникъ на вілочку“.
- 18 Ой, вінъ не встає, тільки мене лає...

19 „Що жъ ти, милий, думаешъ, гадаешъ,
20 Що ти мене покинути маешъ?“
21 — Ой, почімъ же ти, мила, мене замічаешъ,
22 Що я тебе покинути маю?
23 „Да потімъ же, милий, тебе замічаю,
24 Що въ хату йдешъ — тяженько вдихаешъ,
25 А у хату ввійдешъ дитину колишешъ,
26 А на мене тяжкимъ духомъ дишешъ“.
27 Ой, ви, дітви, діточки мої, горенько зъ вами мені:
28 Що надінешъ біле — кажуть білується,
29 А надінешъ чорне — кажуть ледащиця.
30 Говоруть сусіде, говоруть близкиї,
31 Ще й говоруть вороги тяжкиї.
32 А що жъ буду я робити,
33 Що не змушу ворогівъ пережити.

(Кієвъ. А. Лоначевскій).

199.

А.

Ой, дурная жъ я, й да не розумна дівчина:
Не слухала та й отця-неньки старого,
Й послухала й да козаченька молодого —
Веду жъ ёго й да за рученьку п'яного.
Ой, привела жъ я да до нової комнати,
Положила й та на тесовій кроваті,
Й сама пішла й у вишневий садъ гуляти,
Та забула й да голубонькамъ сказати:
— Ой, не гудіте, й да голубоньки, на хаті,
Не збудіте й да миленького й съ кроваті.
Я жъ думала, да що миленький не чує, —
Вінъ на мене й да нагаечку й готує.
Я жъ думала, да що нагайка зъ мітлиці,
Й ажъ вона зъ расплоклятої сиріці.
Я жъ думала, да що нагайка съ китайки,
Й ажъ вона зъ распроелятої дротянки.
Я жъ думала, да що нагайка съ паперу,
Й ажъ вона зъ распроелятого ременю.
Я жъ думала, да що нагайка не шкулька:
Де ударить, то розсядеться й шкурка.

(С. Вел. Снитинка, Висильков. у. Л. В. Игнатицкій).

Б.

Темненькая ніченька, —
Дурна була, нерозумная дівчина:
Полюбила козаченька старого,
Веде ёго за рученьку п'яного.
Положила на тесовую кровать спать,
А сама пішла въ вишневий садъ гулять,
Та забула соловесчкамъ приказать:
— Ой, ти, соловесчку, ранняя птичка,
Ти не щибечи рано на зорі,
Ти не збуди мого милого съ кровати.
Я думала, що мій милий не чує,
А вінъ на мене нагаечку готує.
Я думала, що нагаечка шуточка:
Якъ ударить, то розсядеться шкурочка.
Я жъ думала, що нагаечка съ паперу,
А вона съ того превражого ременю.
Я думала, що нагаечка съ ключчячка,
А вона, проклятая, зъ дротячка.

(М. Жаботникъ, Черк. у. Ф. Т. Штангей).

В.

Ой, дурна та нерозумная дівчина була:
Полюбила козаченька, парня старого,
Веде съ шинку за рученьку п'яного.
Та привела до комори та до нової,
Кладе спати на тесовенький новій кровати,
Сама пішла въ вишневь садъ гуляти,
Та забула соловесчкамъ приказати:
— Ви, соловбі, соловесчки мої,
Не щибечіть та ранесенько на зорі,
Не збудіте мого милого у новій коморі.
Я жъ думала, мій миленький спить, не чує,
А вінъ на мене нагаечку готує.
Я жъ думала, що нагаечка шуточка,
Ажъ якъ ударить, до розсядеться тіло й шкурочка.
Я жъ думала, що нагаечка съ платочка,
Ажъ то вона исъ проклятого дроточка.

Я думала, що нагаечка съ паперу,
Ажъ то вона съ проклятого ременю.

(С. Шасновга, Ковелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

Г.

Ой, темная да невидна ноченька,
Ой, дурная, нерозумная девчонка,
Полюбила да козаченька старого,
Веде съ шинку да за рученьку п'яного.
Да повела да до нової комори,
Кладе спати да на тесовій кроваті,
Сама пошла у вишневий садъ гуляти,
Да й забула соловеюшку приказати:
— Не пей, не пей, соловеюшко, рано на зоре,
Да не збуди мого миленького въ коморе.
Я думала, що мій миленький спить не чує,
Ажъ мій мплий да нагаечку готує.
Я думала, що нагаечка шуточка, —
Якъ ударить, до розсядеться шеурочка.
Я думала, що нагаечка жовтий дротъ, —
Якъ ударить — болить серце и животъ.
Я думала, що нагаечка съ паперу,
Ажъ нагайка съ проклятого ременю.

(С. Тризничевна, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

Д.

Ой, темная да невидная ніченька була,
Ой, дурная, нерозумная дівчина була:
Ой, полюбила да козаченька собі старого,
Веде зъ шинку да за рученьку, вельми п'яного.
Ой, кладе спати да на тісовий да кроваті,
Ой, сама пішла да на улочку да гуляти, —
Ой, да забула соловеечкамъ приказати:
— Ой, не щечечіть, соловеечки, рано на зорі,
Не збудіте мого милого въ новій коморі:
Охъ, нехай вінъ спить, да щобъ здоровъ же вінъ не вставъ,
Щобъ моеї да головоньки да й не влопотавъ.
Я жъ думала, що мій миленький спить, не чує, —
А вінъ на мене да нагаечку готує.

Ой, я жь думала, що нагаечка изъ паперу,
Ажь бо вона изъ проклятого ременю.
Я жь думала, що нагаечка не дошкурка, —
Якъ ударить, до розсядеться тіло й шкурка.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Е.

Ой, темная да не видная ноченька;
Ой, дурная, нерозумная дівчина,
Полюбила та козаченька старого.
Веде съ корчми да за рученьку п'яного,
Кладе спати на тесову кровать,
А сама йде у зелений садъ гулять,
Та забула соловеечку приказати:
— Та не щечечи, соловейко, рано на зорі,
Не збуди жь ти мого милого въ коморі.
Я жь думала, що мій милий спить, не чує, —
Вінъ на мене та нагаечку готує.
Я жь думала, що нагаечка алий цвітъ —
Якъ ударе, то перемініться білий світъ.
Я жь думала, що нагаечка шуточка —
Якъ ударе, то й злупиться шкурочка.

(Харьковск. губ. Г. А. Залюбовскій).

Ж.

Ой, дурная, да не розумная дівчина,
Полюбила да козаченька старого.
Веде съ корчми да за рученьку п'яного,
Кладе спати на тисовій кроваті,
Сама йде на улицю гуляти,
Да забулась соловеечку приказати:
— Не щечечи, соловейку, рано на зорі,
Не збуди мого милого въ коморі.
Я жь думала, що мій миленьвий спить, не чує, —
Вуїнь на мене, молодую, нагайку готує.
Я жь думала, що нагаечка шуточка,
Якъ ударить по білому тілу — розсядеться шкурочка.
Я жь думала, що нагаечка съ паперу,
Ажь вона, проклятая, зъ ременю.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

3.

. . . . .
. . . . .
Я жь думала, що нагаєчка съ костриці,
Ажь то вона съ проклятої сириці;
Я жь думала, що нагаєчка тонкий дріть,
Якъ ударить — болить серце и живить.

(С. Трубайцы, Хорольск. у. М. В. Ніговскій).

И.

Дурна тая, безумная дівонька,
Що мь полюбила п'янпиченьку старого,
Та вела ёго съ коршмоньки п'яного.
Привела ёго до нової кімнати,
Положила ёго въ пухові пурнати (?),
А сама пішла въ вишнёвий садъ гуляти.
— Я думала, що мій милий не чує,
А вінъ на мене нагаєчку готує.
А я вазала, що нагаєтка білий світъ,
А яєъ вдарить — болить серденько, ховкне (?) світъ.
Ой, я вазала, що нагаєчка зъ паперу,
А нагаєчка зъ сирового рименю.
А я вазала, що нагаєчка шуточка,
А яєъ вдарить, то прилипає сорочка.

(Подольск. губ. А. И. Диминскій).

І.

Ой, темная, да невидная ніченька була,
Ой, дурная, нерозумная дівчина була!
Не слухала та й отця-неньки старого,
Ой, послухала й да козаченька молодого,
Полюбила козаченька молодого.
Ой, дурна то, не розумная дівчина була!
Ой, привела жь я до нової комнати,
Кладе спати да на тесовій кроваті;
Положила й та на тесовій кроваті,
Й сама пішла й у вишневай садъ гуляти;
Й сама пішла й у вишневай садъ гуляти,

Та забула й да голубонькамъ сказати:
— Не гудіте, й да голубоньки, на хаті,
Не збудіте й да миленького й съ кровати;
Ой, нехай вінъ спить, да щобъ здоровъ же вінъ не встававъ,
Щобъ моєі да головоньки да й не клопотавъ!
Я жъ думала, мій миленький спить, не чує —
Вінъ на мене й да нагаечку й готує.
Я жъ думала, що нагаечка съ достриці,
Й ажъ вона зъ роспроклятої сириці.
Я жъ думала, да що нагайка съ паперу,
Й ажъ вона зъ роспроклятого ременю.
Я думала, що нагаечка съ клоччачка,
А вона, проклятая, зъ дроттячка.
Я жъ думала, да що нагайка съ китайки,
Й ажъ вона зъ роспроклятої дротянки.
Я жъ думала, да що нагайка не шкулька,
Де ударить, то розсядеться й шаурка.
Я жъ думала, що нагаечка тонкий дріть,
Якъ ударить — болить серце и живіть.

(С. Черняховъ, Києвск. у. В. О. Патченко).

200.

А.

Перебривъ я черезъ річку та й ставъ на пісочку,
За нимъ бреде дівчинонька — отецькая дочка;
Въ неі плахта черніточка, сама якъ квіточка:
Въ косі лента голубая, сама молодая.
Ой, високо сонце сходить, а низько заходить, —
Що багатий до вбогоі женихаться ходить,
Що вже вірне женихання до лиха доводить.
Ідеть козакъ дорогою, въ свістлочку грає,
Стоїть дівка у воріточокъ — звичаю не знає:
Молодому козаченьку у батенька лає.
— Ой, ти, дівко, горда, пишна, гордуєшь ти мною;
Буде твое гордуванне все передъ тобою:
Стоятимешъ, не спатимешъ всю нічъ надо мною,
Летітиметь біла постіль у слідъ за тобою,
Буде твое біле личко въ мене на долоні,
Буде твоя руса коса въ мене підъ ногою,

Шумітиметь нагаечка по надъ головою.
Нагаечка-дротяночка съ ключки не збуває, —
Шитий рукавъ у дівчини съ слізъ не висихає.
Нагаечка-дротяночка — и дрить поламався,
Таки козаць у дівчини правди допитався.

(Харьк. губ. Изъ собранія А. А. Потебни).

В.

Ой, ти, дубе кучерявий, чомъ листомъ не рясенъ?
Ой, ти мені, вражій сине, словами не страшень!
Слова твої ласкаві, да чортова думка:
Поки тебе не любила, була яєъ голубка.
Гула, гула голубочка, да въ лугъ полетіла...
Навідала кубелечко, де утка несеться,
Перечула черезъ люде, ледащо сміється.
— Ой, хоть смійся, хоть не смійся, да сміхъ тобі буде!
Ходить козаць на юлці, въ свистілочку грає, —
Стоїть дівка у воротахъ — звичаю не знає.
„Ти, дівчина, гордевниці, гордуєшь ти мною:
Буде твое гордування все передъ тобою,
И засвище нагаечка да й надъ головою.
Нагаечка-дротяночка — увесь друкъ посипавсь,
Тоді козаць правди допитавсь.
— Буде твоя руса коса въ мене підъ ногою,
Буде твое лице біле въ мене у лодоні.

(М. Снявска, Сосницк. у. И. Войцехъ-Вербницкій).

201.

Охъ мені горе, да мойій молодости,
Що я живу, я горюю, да не маю радости!
Посію шевлію зарані въ неділю;
За лютими й морозами шевлія не сходить.
Ой, хоть вона зійде, й одъ сонечка въяне,
Й иде милий съ корчми п'яний, на мене не гляне.
Шо йде муїй миленький исъ корчми п'яненький:
„Ой, одчини жъ, мила, двері, бо я твуйй миленький“.
— Й ой не одчинюся, бо дуже боюся,
Зачую жъ твуйй голосокъ, де жъ подінуся:
Въ оконце не смію, у дверечки не вспію,

Сінечки жъ маленьки, дверчки й узеньки.
Мила й одчинає, за двері ступає,
А вуйнъ єі бѣе, сердешну, за коси кватає.
— Сирая земелька — матуся й руди́ненька!
Розступися, сира земле, то я схоронюся!
Розступися, земле, да розступися жъ, мати,
Пойду сама жива въ тебе, щобъ не горевати!
Приняла отця й старую неньку,
Прийми, сира земле, й мене, молоденьку! —
Розступилась земля, розступилась мати,
Пошла сама жива въ землю, щобъ не горевати.

(С. Рудьковка, Козелець, у. И. П. Новицкий).

202.

А.

1 Да й у лузі калиночка	16 Да підешъ ти, дівко, замужъ,
2 Да на воду схилилася;	17 Підешъ ти за нелюба,
3 Тамъ дівчина журилася,	18 Да будешъ ти постіль стлати,
4 Де доленька поділася.	19 Да не будешъ на ій спати.
5 Да озов'ться моя доля,	20 Спатимешъ, не спатимешъ,
6 Край Дунаю стоя:	21 Край кровати стоятимешъ,
7 — Да я, дівко, твоя доля,	22 Ніженьками укопана,
8 Да я, дівко, уродлива,	23 Кісоньками прив'язана,
9 Да невельми щаслива.	24 Нагайвою побитая,
10 Да ти, дівко, свою долю	25 Слізоньками облитая.
11 У п'ятёнку приспівала,	26 — Мати жъ моя, мати,
12 Въ суботоньку приснідала,	27 Чомъ не уміла прикопати
13 Въ неділеньку согрішила,	28 Малою дитиною,
14 Що до церкви не сходила,	29 Виспавши могилою,
15 Отця-матку прогнівила.	30 Обсадивши калиною.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

- 1 Ой у лузі калинонька,
- 2 Ой у лузі червоная,
- 3 Да надъ воду схилилася,
- 4 Дівчинонька сушила.

5 Б=4 А; 6 Б=5 А... єі доля; 7 Б=6 А... Дунаєчву...; 8 Б=7 А; 9 Б=8 А.. я твоя вродлива; 10 и 11 Б=9 и 10 А; 12 Б=11 А, У п'ятён-

ку...; 13—16 Б=12—15 А; 17 Б=16 А, Якъ пійдець... 18 Да не буде тобі
счастя; 19—22 Б=18—21 А; 23 Б=23 А.

24 Жалізомъ прикована,
25 Будуть твої білі ноги
26 До морозу прикипати,
27 Будуть твої карі очі
28 Инесемъ уростати.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

203.

Ой ходила дівчина по бережечку,
Якъ рожевий цвітъ;
Плаче, та ридає,
Що долі не має —
Заневільний світъ.
— Чого ти, дівчино, плачешъ,
Чого ти ридаєшь,
Чи боїся отця?
Не бійся отця,
Бійся мене, молодця,
Дівчино моя!

Ой ходила дівчина по бережечку,
Якъ рожевий цвітъ;
Плаче та ридає,
Що долі не має —
Заневільний світъ.
— Чого ти, дівчино, плачешъ,
Чого ти ридаєшь?
Не бійся брата,
Не бійся брата,
Бо я гірший ката,
Дівчино моя!

Ой ходила дівчина по бережечку,
Якъ рожевий цвітъ;
Плаче та ридає,
Що долі не має —
Заневільний світъ.
— Чого ти, дівчино, плачешъ,
Чого ти ридаєшь?
Не бійся неньки,
Не бійся неньки,
Я й самъ, молоденький,
Дівчино моя!

Ой ходила дівчино по бережечку,
Якъ рожевий цвітъ;
Плаче та ридає,
Що долі не має —
Заневільний світъ.
— Чого ти, дівчино, плачешъ,
Чого ти ридаєшь?
Не бійся сестри,
Не бійся сестри,
Бо я козакъ бистрий,
Дівчино моя!

(Изъ собр. Г. А. Залюбовскаго).

204.

Ой, я зроду лишенька не знала,
Теперь мене бідонька спітгала!
А ще єъ тому прираяли люде:

— Пойди заміжъ, добре тобі буде.
А я людську воленьку вволила,
Да на віки головоньку втопила.

Втопила въ безоднее море,
Теперь мені довічне горе.
Утопила въ безодню криницю,
Пошла заміжъ за горку п'яницю.
А п'яниця усе п'є,
Прийде до дому, мене б'є.
„А ти, донечко, не лайся,
Піди въ вишневъ садъ сховайся“.
— А ще къ тому мій милий ревнивий:
Велить мені білу постіль слати,
Да не велить на їй спать лягати,
Тіко велить снідать готувати.
Загадує білу постіль слати,
Загадує мені снідать готувати.
Я, молода, усю нічку не спала,
Да милому снідать готувала.
Ой, не гудіть, голубки, на хаті,
Не збудіте милого съ кровати.
Ой, я сама знаю, коли ёго збудити,
Тоді, якъ стане сонечко сходити.

Вставай, милий, моє милування,
Да вже тобі готове снідання.
Стоїть вода у кубочку,
П'ятий рушникъ вісить на кілочку.
Ой ставъ милий съ постелі вставати,
Стала мила окномъ утікати,
Підъ острішкомъ спатоньки лягати.
„Да чого, мила, за порогъ тікаешъ,
Хиба моїхъ норовівъ не знаєшъ?“
— Ой, я твої норовоньки знаю:
Що що-день твоїхъ ручокъ не минаю.
Якъ би жъ, милий, норівокъ не знала,
До б'я одъ тебе въ вікно не тікала,
Підъ острішкомъ спатоньки лягала,
Зъ ожиною стиха розмовляла:
— Ой, ожино, ожино синенька,
Пропала жъ я теперъ, молоденька!
Ой, ожино, ожино, біленький цвіте,
Ой, дружино, ти зав'язний світе!

205.

А.

1 Пасла дівчина качку
2 При зеленімъ мячку,
3 А пасучи, загубила,
4 Шукаючи, заблудила.
5 Заблудилася въ чистімъ полю,
6 Ажъ тамъ милий плужкомъ оре.
7 Ой вінъ оре, самъ погонить,
8 Вінъ до мене не говорять.
9 Я виношу ёму істи,
10 Вінъ не хоче зо мною сісти;
11 Я вишому ёму пити,
12 Вінъ не хоче говорити,

13 И наївся, и напився,
14 И на рилю повалився.
15 Ой вінъ лежить и думає,
16 Що погану жінку має.
17 — Якій тобі дїтько виненъ,
18 Що ти чорний, чорнобривий,
19 А я ряба родилася,
20 Чорнявому судилася.
21 Не вилізли тобі очи,
22 Сватавъ мене въ день, а не въ ночі,
23 Сватавъ мене въ білу днину,
24 Изобравши всю родину.

Б.

1 Ой піду я по-підъ лугомъ
2 А мій милий оре плужомъ.
3 Оре, оре, самъ погонить,

4 Та й до мене не говорять.
5 Понесу я ёму істи,
6 Чи не скаже мені сісти?

- 7 Понесу я ёму пѣти,
8 Чи не буде говорити?
9 Вінъ напився и наївся,
10 Та й на рилю похилився.
- 11 „Чого лежишь, чомъ не оришь,
12 Чомъ до мене не говоришь?“
13 — Ой я лежу, та й думаго,

14 Г=16 А... маю; 15 Б=17 А; 16 Б=16 А, Що хороший чи...; 17 Б=
19 А... руда...; 18 Б=20 А.

- 19 А я въ морі купалася,
20 А я въ горе попалася.
21 А я море перебреду,
22 А я горе перебуду,
23 Яка була, така й буду.

В.

1—4 В=5—8 А; 5 В=9 А, Та й напився та й...; 6 В=10 А, Ще й на
рилю...; 7 Сівъ собі та й думає; 8 В=16 А.

- 9 Що жъ ти, милий, ти думаєшь.
10 . . . . . не згадаєшь?

206.

А.

- 1 Ой, тамъ за яромъ брала дівка лёнь, да забула повязати;
2 Ой, да далеко мій миленький одъ мене, да нікому переказати.
3 Ой, повяжу я лёнь, повяжу зеленъ хотъ білою білиною;
4 Ой, нагажу я свойму миленькому хотъ чужою да чужиною:
5 — Ой, прибудь, прибудь, хотъ коня добудь, не лугами—берегами;
6 А вже мені горко докучило по-міжъ сіми ворогами.
7 А я ворога топчу ногами, круту гору перескочу —
8 Ой, оцдай мене, моя мати, замужь, за кого я сама схожу.
9 Оддала, оддала матуся моя за кого я не хотіла;
10 Ой, шумить-гуде дротяна нагайка коло мого білого тіла.
11 А я нагайку вину підъ лавку, нехай вона трошки оддише,
12 Ой, нехай мої шиті рукава буйний вітеръ да поколише.
13 А й перечула дочка черезъ люде, що матуся еї плаче.
14 „Ай не плачь, не плачь, моя матусенько, сама жъ бо ти да виновата:
15 „Ой, за кого я замужь не хотіла, а ти мене да й утопила.
16 Ой, оце жъ тобі, моя матусенько, що ти мене да дурно біла.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Б.

- 1 Брала дівка лёнь та забула пов'язать;
- 2 Не далеко мій миленький, та нікому наказать.
- 3 Пов'язу я лёнь хочь буде зеленъ, хочь сирю дубиною;
- 4 Накажу я свойму миленькому хочь чужою чужиною:
- 5 — Бъеться, бьеться, все побивається мое серденько безъ тебе.
- 6 У полі гора крута край лёна, схочу—перескочу,
- 7 Оддай мене, моя мати, заміжъ, за кого я схочу.
- 8 Оддала мене матюнка моя за кого я не хотіла,
- 9 Шумить, гуде ногайка-дротянка коло мого біленького тіла.
- 10 Я тую ногайку кину підъ лавку—нехай вона трохи оддише:
- 11 Повішу ще тиі рукава—хай вітеръ проколише.
- 12 Я тую ногайку кину підъ лавку—хай вона трешки зівьяне;
- 13 Повішу ще тиіі рукава хай вітеръ помахае...
- 14 По-за садомъ, садомъ-дубиною, хочь сирю кобилою;
- 15 По-за садомъ, садомъ, садомъ зелененькимъ, хочь конникомъ вороненькимъ.
(С. Щасновка, Козелецк. у. К. Кибальчичь).

В.

- 1 В=1 А; 2 В=2 Б. до милого...
- 3 Або ти прийди, або ти прилипи сивимъ соколомъ до мене,—
- 4 Бъеться-побивається мое серденько безъ тебе.
- 5 — Дівчино моя, серденько мое, якъ до тебе прилинати:
- 6 Кругомъ живуть вороженьки, та нікуди обминути.
- 7 „Я вороги топчу підъ поги, врту гору перескочу,—
- 8 Оддай мене, моя мати, за кого я схочу.
- 9 Дала мене моя мати за кого я не хотіла,—
- 10 Зашуміла нагаечка коло мого тіла.
- 11 Я нагайку кину підъ лавку, нехай вона оддише;
- 12 Повішу я рукавчята, та нехай вітеръ поколише.
(С. Корельвва, Звенигородск. у. И. Бойко).

Г.

- 1 Оддала жъ мене мати, учинила жъ мою волю,—
- 2 Теперъ мені жартовання зъ великою бідою;
- 3 Оддала мене мати за кого сама хотіла—
- 4 Шумить-гуде нагаечка коло мого тіла.
- 5 Нагаечка-дротяночка съ колка не збуває,
- 6 Рукавочокъ одъ слізочокъ, не вспихае...
(М. Жаботинъ, Черкасск. у. Ф. Т. Штангей).

207.

Ой на горі дощъ иде, а въ полі туманъ,
Тожъ на моімъ серденьку тугонька-печаль.
Що яка тугонька—мій милий иде,
Мій милий иде, иде, гостинець несе.
А якій же гостинець? дротяную пліть.
А я, молоденькая, догадалася,
Та въ нову хатоньку заховалася,
Та въ білее платтячко убíралася,
Та въ новее зеркальце виглядалася:
— Краса жъ моя, красонько, молоденькая!
Чп я жъ тебе, красонько, не прогуляла?
Чп я тебе, красонько, гультяю ддала?
Що я кому гультяю—гусару своєму.

208.

Місяць надъ водою, челядь на й улиці,
Ой доле, да доле, челядь на й улиці!
А я, молодая, всю нічку не спала.
Ой доле, да доле, всю нічку не спала! *).
Свекронька-батенька благала:
„Свекорку-батеньку, пусти на й улицю!...“
— Хоть я пуцу, дакъ свекруха не пустить.
„Свекрухо-матінко, пусти на й улицю!“
— Хоть я пуцу, дакъ діверко не пустить.
„Діверку-братіку, пусти на й улицю!“
— Хоть діверко пустить, дакъ зовиця не пустить.
„Зовице-сестрице, пусти на й улицю!“
— Хоть я пуцу, дакъ твій милий не пустить.
„Мій милий—ревнивий, пусти на й улицю!“
— Хоть же я пуцу, дакъ нагайка не пустить.
Нагайка-дротянка съ кручка не збуває,
Съ кручка не збуває, у тіло влипає;
Хоть тіло волочиться, дакъ гулять хочеться.
Я знаю, мій милий, нагайку, пзъ якого вона дроту!
Ти жъ знавъ, мій милий, якого я роду —

---

*) Прип'явъ повторяється послѣ каждой строки.

Хоть у віконце утечу, да й нагуляюсь,
Изъ своїмъ милимъ, да й повидаюсь.

(Прилуцк. у., село Васкивци).

209*).

А.

- 1 Охъ, мені горе, да мѹий молодости,
- 2 Що я живу, я горую да не маю радости.
- 3 Що йде жъ мѹий миленький и коршми п'яненъкий:
- 4 „Ой, одчини жъ, мила, двері, бо я твѹий миленький.“
- 5 Мила й одчинає, за двері ступає,
- 6 А вѹинъ еі бѣе, сердешну, за коси хватає.
- 7 Сінечки маленьки, дверечки й узеньки.
- 8 „А де жъ мені, молоденькій, одъ ёго скоронитись?
- 9 Сирая земелька, матуся й рідненъка!
- 10 Розступися, сира земле, то я скоронюся!
- 11 Розступися, земле, да розступися жъ, мати,
- 12 Пойду сама жива въ тебе, щобъ не горувати!“
- 13 Розступилась земля, розступилась мати,—
- 14 Пошла сама жьва въ землю, щобъ не горевати.

(С. Рудьковка, Козелецк. у. И. П. Новицкій).

Б.

- 1 Посію шевлію зарані въ неділю;
- 2 За лютими морозами шевлія не сходить.
- 3 Ой, хоть вона зійде—й одъ сонечка в'яне,
- 4 Йй иде милий съ коршми п'яний, на мене не гляне.
- 5 Б=3 А; 6 Б=4 А, и одчини жъ ти мені, сердце...
- 7 — Йй ой, не одчинюся, бо дуже боюся;
- 8 За чую жъ твѹй голосочокъ—де жъ я подінуса?
- 9 Въ оконце не смію, въ дверечки не вспію...
- 10 Йй ой, розступись, сира земле, да пойду жива въ тебе.
- 11 Ой, ти, сира земле, ой, ріднесенька й мати!
- 12 Прийми жъ мене живу въ себе, щобъ горя не знати.

(М. Борисполь, Переяславск. у. И. П. Новицкій).

В.

- 1 В=1 Б.. рано...; 2 В=2 Б;
- 3 Хоть же вона зойде—отъ сонця зав'яне.

*) См. 201.

4 В=4 Б... съ шинку...; 5 В⇒5 Б... изъ шинку...

6 „Ей, одчинися, моя мила, — я жъ твій миленький!“

7 — Ой, не одчинюся, я жъ тебе боюся:

8 Ей, якъ зачую твій голосокъ — де жъ я подінуса?

9 Въ дверь не поспѣю, въ окно не посмею...

10 Ей, розступися, сира земле, розступися, мати!

11 Ей, пойду жъ бо я въ сирю землю, щобъ горя не знати.

(Х. Каланова).

Г.

1 Г=1 В... шолвію...; 2 Г=2 Б... шолвію...

3 За лихими воротами мій милий не ходить.

4 Хотя шалвія зиде — одъ вітру зовъяне;

5 Иде милий зъ ворчми п'яний, та на милу не гляне.

6 Ой, иде мій миленький изъ ворчми п'яненський:

7 „Одчинися, мое сердце, бо я йду п'яненський!“

8 — Ой, не одчинюся, бо тебе боюся...

9 Темна нічка, дрибенъ дощикъ, — де жъ я подінуса?

(Изъ собр. П. А. Булина).

210.

„Й а на віщо жъ ти, доно, уповала?“

— Уповала я, мати, на кирю,

Думала бути попадею;

А я въ тихъ кирокъ не ходила,

Ще й батьківську свату загубила.

„Ой на віщо жъ ти, доно, уповала?“

— Уповала я мати, на жупани,

Думала бути за нимъ пані;

А я въ сихъ жупанахъ не ходила,

Ще й батьківську юпку загубила.

Покину дитину въ вропивину,

А самъ піду гулять на Вкраїну.

Ой якъ тій дитині въ вропивині,

То такъ мені гулять на Вкраїні.

Покину дитину зъ нехворону,

А сама піду гулять у Польщу.

Ой якъ же тій дитині въ нехворощі,

То такъ мені гулять у тій Польщі!

(Волинск. губ. Изъ русом. собр. Н. И. Костомарова).

211.

Ой ходивъ Івана по кругуй горі,

Пудрівавъ вудрушки на своїй голові;

Вуйнъ пудрізовавъ й на воду пускавъ,

На воду пускавъ, да й приказувавъ:

„Кудречки мої, дивіть по воді,

Пливіть ви туди, да мила моя,

Я бь нічого не журився;
Видкіль приїхавь, видкіль я бь прайшовь,
Да й на милу подивився.
„Миленька жь моя, болить голова,
Й я на серденьку зрада“.
— Ой десь у тебе, серденько мое,
Й уся нещирая правда.
Ой ти цілуєшь, ой ти милуєшь,
Да й ой ти иншую й маєшь.
„Пойди, мила, въ степь дв глянь по степу,
Скільки въ степу білого цвіту,
До стільки въ мене чужихь мпихь е
Й а по всьому білому світу“.
Ой умру я, серденько мое, й у неділеньку въ-ранці;
Положи жь ти мене, серденько мое, й у світлиці на лавці,
Надінь на мене, серденько мое, й тонку илляну сорочку,
Исколь (?) ти, мене серденько мое, у вишневуьмь садочку.
(Вориспоя, Переяславск. у. Н. П. Новицкія).

В.

Ой жаль же, жаль, що на серці печаль!
Я й самь знаю, що кінь вороний
И самь молодий — не до мислі жінку маю.
Що коли бь бувь знавь, та хорошу бравь,
То бь я, молодь, не журився,—
Відкіль я прайшовь, відкіль я прихавь,
Та й на милу подивився.
А теперь мене хортуна жене та темненької ночі
А вздовжь села, де мила моя, а що варіі очі.
(С. Трубайци, Хорольск. у.).

215.

А.

- 1 Кого млина, млина червона калина.
- 2 То жь не калина, то дівчина мила,
- 3 То дівчина мила, що парня любила;
- 4 Любила, любила, да й причаровала... (2)
- 5 Вивела коника да й осідлала,
- 6 Вивнесла сабельку да й припоясала;

- 7 Да й винесла лучокъ и стрілочокъ пучокъ:
- 8 „Се жъ тобі, серденько, до біленькихъ ручокъ“.
- 9 Да винесла рибку и ще й хліба скибку:
- 10 „Се жъ тобі, серденько, вечера нашивидну.
- 11 Коли ти жонатий, то иди до дому,
- 12 Коли жъ не жонатий, то живи зо мною“.
- 13 — Є въ мене батько, є въ мене мати,
- 14 Є въ мене жінка и діточокъ двоє,
- 15 Да не пригортається серденько мое;
- 16 Хоть вона горнеться, дажъ я не горнуса,
- 17 Цілує-милує,—да я й одвернуса.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Б.

1 Б=1 А; 2 Б=2 А... молода дівчина; 3 Б=3 А, Молода дівчина ко-
зака...; 4 Б=4 А; 5 Б=5 А... сама...; 6 Винесла попружку та й підпере-
зала; 7 Б=9 А;

- 8 „На жъ тобі, серце, вечерай швидко;
- 9 Вечерай, вечерай, та ідь у дорогу,
- 10 Якъ не пойдешъ, то ночуй зо мною“.
- 11 — Ой, радъ би я, серце, съ тобою почувати, —
- 12 Єсть у мене батько, ще й рідная мати,
- 13 Єсть у мене жінка, маленькі діти,
- 14 Радъ би я, серце, до їхъ полетіти.
- 15 „Вже жъ тобі, серце, до їхъ не літати,
- 16 Вже жъ тобі, серце, тутъ свій вікъ коротати,
- 17 Кучерявимъ чубомъ степи й устелати,
- 18 Своімъ білимъ тіломъ воронъ годовати,
- 19 Жовтою косттю мостки вмоцнати,
- 20 Червоною кровью моря доповнати“.

(С. Меланюкка, Черкас. у. Ф. Штангей).

В.

1—5 В=1—5 А; 6 В=6 А... шабельку; 7 В=7 А... ще й стрілокъ; 8—
10 В=8—10 А; 11 и 12 В=9 и 10 Б; 13 В=11 Б, радъ же бъ я, сер-
денько; 14 В=12 Б; 15 В=13 Б... ще й...

- 16 Радъ же бъ я, серденько, крилами летіти.
- 17 — Далеко, далеко крилами літати,—
- 18 Зоставайся, серденько, зо мною почувати.

(С. Тамаш, Переяславск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

1 Г=1 А... стояла калина; 2 Де жъ тая дівчина, що мене любила? 3 Г=4 А... очарувала; 4 Г=5 А; 5 Г=9 А, Дала йому; 6 „Сядь, по вечерай, серденько, нашвидку; 7 Г=9 Б; 8 Г=10 В, А коли завгодненько; 9 Г=13 В; 10 Г=12 В, Та є въ... рідненька; 11 Г=15 В; 12 Г=16 В... до тебе летіти;

13 Полетівъ би, та не мушу, припала дівчина мою душу,

14 Ой, чи огнемъ, чи водою, чи своєю хорошою вродою“.

15 — Ні огнемъ, ні водою,—я своєю хорошою вродою.

(С. Щаснова, Косовецк. у., К. И. Кальбачичъ).

Д.

1 Д=1 Г... Зацвіла; 2 Д=2 Б; 3 Д=3 Б; 4 Д=4 Г; 5 Д=5 Б... кониченька; 6 „Це тобі, возаченьку, дівочая слава; 7 Д=9 А; 8 Д=10 А... возаченьку...; 9 и 10 Д=9 и 10 Б; 11 Д=15 В; 12 Д=16 В, Мігъ би...“

(С. Черняховъ, Київскій у. В. О. Пагаченко).

Е.

1 Е=1 А... поросла...; 2 Е=2 Г; 3 Е=4 А... та вже...; 4 Е=5 Б; 5 Е=9 А; 6 Е=8 В... милий; 7 Е=8 Г... завгодно...; 9 Е=13 А, Єсть...; 10 Е=11 Б... серденько въ тебе...; 11 Е=13 В... Єсть у мене діти; 12 Е=12 Г.

(С. Трубайца, Хорольск. у. М. В. Ніговскій).

Ж.

Вмісто 6-го ст. варіанта Д, 7 и 8 А, и между 10 и 11 Ж—11 и 12 Б, вмісто батько—отець.

(С. Покровская Богачка, Хорольск. у. Д. Лавренко).

З.

1 З=1 А; 2 З=2 Б; 3 З=4 А, Парня...; 4 З=5 А... коня; 5 З=7 А; 6 „Оце жъ тобі, мій мленький, за-для білихъ ручокъ; 7 З=9 А; 8 Оце жъ тобі, мій мленький, вечерай, та швидко; 9 З=9 Б; 10 З=10 В, Якъ же не жонатий;

11 — Ой, маю жъ я жінку и маленькихъ дітокъ,—

12 Радъ би я, серденько, на крильцяхъ летіти.

(М. Корсунъ, Каневск. у. А. Шевченко).

И.

1 И=1 Д; 2 И=2 Б; 3 Козака любила, любила, любила; 4. И=4 А...
И... коня съ саду. 5 Сама осідлала, вечерять давала. 6 и 7 И=9 и 10 А
Дада ёму... 8 и 9 И=9 и 10 Б... коли завгодно, то...

- 10 Ой якъ мені, серденько, зъ тобою почувати,
- 11 Ёсть у мене, серденько, и отецъ, и мати,
- 12 И отецъ, и мати, и малні діти.
- 13 Ой радъ би я серденько туди долетіти.
- 14 Уже жъ тобі, серденько, туди не літати,
- 15 Отгуть тобі, серденько, въ степу помірати.

(Борисполь, Переяславск. у. И. П. Новицкій).

І.

1 и 2 І=1 и 2 Б; 3 І=3 Б; 4 и 5 І=4 и 5 А, де й... 6 І=4 И; 7 І=9
Б; 8 І=9 И; 9 І=11 Б... серденько...; 10 І=11 І, Ё... 11 І=12 І... же
й малні... 12 І=13 И... до їхъ полетіти...

- 13 Вже жъ тобі, серденько, до їхъ не літати,
- 14 Тутъ же намъ, серденько, въ степу помірати.
- 15 Насъ не знатиме не й отецъ, не мати;
- 16 Не й отецъ, не мати, не малні діти,
- 17 Тільки й унажи вороги прокляти,
- 18 Вони моїй матері сказали.

(Иваньковъ, Переяслав. у. И. П. Новицкій).

216.

А.

Кумъ кумі радъ,
Повівъ куму въ виноградъ.
— Ирви, кумо, ягідки,
Которі солодки,

А котори гуркі,
Для моєї жунки.
А которі гореняты,
То діточці поїдають.

(С. Рудковна, Козелецк. у.)

Б.

1 В=1 А. Ой... 2 Да повівъ въ виноградъ. 3 В=3 А. Щипле кума...
4 и 5 В=4 и 5 А; 6 В=6 А. Кгля... 7 В=7 А, 8 В=8 А. Мої діти...

(Хутор. Могроновка, Борзенск. у.)

В.

1 В=1 А; 2 В=2 А... ей... 3 Кумі пива, кунцівъ. 4 Куму въ гості во-
дывъ... 5—8 В=3—6 А.

(М. Батуринъ, Конотопск. у. М. Исаенко).

Г.

Ой кумъ куму полюбивъ,
По садочку проводивъ,
Нарвавъ кумі ягідокъ,
Та насипавъ въ фаргущокъ,
Ізте, кумо, ягідки,

Которі солодки;
Которі гіркенькі,
То то жъ мой миленькій,
Которі зелені,
То то жъ мой мерзеній.

217.

Горе мое, горюванне,
Що не любить мене милий,
Що не любить, не жаліє.
Изъ-вечера кудри чеше,
А пудъ повночъ гулять йде,
Пудъ білий світь до дому йде,
Пудъ полою гуслі несе,
Пудъ подушечку ховає,

На кроваті спать дегає
Нероздітий, нероззутий...
— Ходи, милий, роздіну, розбую!
Да въ білее личко поцілую.
„Сступисе одъ мене, нелюба!
Тая жъ мене роздіне, роззує,
Да въ білее личко поцілує“.

(Х. Колошова, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

218.

Иваня, розудалий молодець,
Куда ідешъ-одъїзжаєшъ одъ мене,
Кому мене, молодую, вручаєшъ.
Съ кимъ я буду сюю зіму зімувать,
Съ кимъ я буду красну весну работать,
Съ кимъ я буду тайни речи говорить?
Ой виїду я за новіє ворота,
Да й стану я коло чорного стовпа,

Єкъ гляну я прѣдѣль уличі-села:
Ой по улущкі метелушка мететь,
За метелушкой мой миленький ідетъ,
Чужу жунку за ручку ведеть.
Чужа жунка сладша меду и вина,
Чужу жунку цілувавъ би, милувавъ,
Свою жунку ростерзавъ би, розорвавъ.

(М. Сивака, Сосишк. у. И. Вейдехъ-Вербицкий).

219.

Стороною дощъ йде, а низомъ туманъ,
На моему серденьку журба та печаль.
Яка печаль-журба — милого нема.

Приїхавъ на часъ, на часъ, поїхавъ сейчасъ, сейчасъ.
А я, молоденька, біжу за нїмъ слідомъ,
Біжу за нїмъ слідомъ: „Вернися, мій світе!
Не хочешъ вернутись, до чортъ нєсъ тобою!“
А я, молоденька, вернуся до дому,
Ой сяду я, сяду за тесовнїмъ столомъ,
Ой гляну я, гляну въ аркушове вікно —
Ажъ мій милий йде и якъ голубъ гуде,
Чужую жіночку за руку веде,
Мені, молоденькій, гостинця несе.
Якого гостинчика — дротаную пїть:
Черезъ туя поганую хотївъ мене битъ.
А я, молодая, догадалася,
У нову коморочку заховалася,
Тісовими дверцями зачинялася,
Трома замочками замикалася,
У новее платтєчко убиралася, —
Съ тїєю поганою розлажалася.

(С. Щасновка, Ковелець. у. К. Н. Кибальчичъ).

220.

А.

- 1 Ой, горе, горе, що чужая україна,
- 2 А ще гірше, що невірная дружина.
- 3 Ой, вона мене засушила, ізв'ялила,
- 4 Шо вона мене ізъ білихъ нїгъ извалила.
- 5 Ой, сяду я край віконечка прясти,
- 6 Та виведу волоконце, та й погляну въ віконце:
- 7 Я жъ думала, що то сонечко ●ходе,
- 8 Ажъ мій милий по садочку ходе,
- 9 Чужу милу та й за рученьку воде.
- 10 Що чужу милу цілує, милує,
- 11 А на мене нагаєчку готує.
- 12 — Ой, що жъ ти, милий, гадаєшъ,
- 13 Що мене дурно й обіжаєшъ.
- 14 Хочъ у тебе милихъ сорокъ и чотирі,
- 15 А таки я найстарша міжъ ними.
- 16 „Ой, де жъ ти, мила, розуму набрала,
- 17 Що ти мені до правди сказала?“

- 18 — Ой, тамъ я, милий, розуму набрала,
19 Де съ тобою на рушниці стояла;
20 Ой, тамъ я, милий, розуму набрала,
21 Де съ тобою одну присягу приймала;
22 Ой, тамъ я, милий, розуму набрала,
23 Де съ тобою одинъ хрестъ цілувала.

(С. Трубайки).

В.

- 1 В=1 А... чужая країна; 2 В=2 А... горіше... 3 В=3 А;
4 Гей зъ білихъ ніжокъ да на землю звалила.
5 Гей устану я у собіточку въ-ранці,
6 Гей сяду я край віконця на лавці,
7 Гей упушу я волоконце въ оконце,
8 Гей подивлюсь, чи високо сонце?
9 В=7 А; 10 В=8 А... по риночку; 11 В=9 А;
12 Гей чужій милій да гостинця купуе,
13 Гей а на мене три нагайки готуе.
14 Гей, ой хотъ буде мені хотъ три, хотъ чотири,
15 Гей а я буду сама старша межъ ними!
16 В=16 А; 17 В=17 А... мила да всю правду;
18 Гей, ой я зъ тобою, милий, у одній церкві стояла,
19 Гей я зъ тобою одинъ шлюбъ примала,
20 Гей я зъ тобою вкупу ручки в'язала,
21 Гей я зъ тобою въ одинъ хрестъ цілувала,
22 Гей тамъ я, милий, да розуму набрала.

(С. Черваховъ, Києвс. у. В. Панченко).

В.

- 1 В=1 Б; 2—4 В=2—4 А; 5 Ой, ой, віду у нову світшовьку, 6 Ой,
тамъ сяду у віконечка прясги; 7 В=7 Б; 8 В=8 Б; 9 и 10 В=7 и 8 А;
11 Ой, веде, веде, обернеться, поцілуе; 12 В=13 Б;
13 Ой, ой, вінъ мене изоб'є, покатуе!
14 Ой, есть у тебе та сорокъ, ще й чотири;
15 В=15 А; 16 В=14 Б; 17 В=15 А... я таки хозяйка... 18 В=16 А;
19 В=17 А;
20 Ой, ми съ тобою въ одній церкві стояли,
21 Ой, ми съ тобою одинъ хрестъ цілували,
22 Ой, ми съ тобою и ще й присягу мали!

(С. Липове, Кременчугск. у. П. А. Кузмина).

Г.

- 1—3 Г=1—3 Б; 4 Г=4 А... білихъ віжовъ...
5 Ой, коли бъ мені до суботи діждати,
6 Г=5 А. То бъ я сіла... 7 Г=7 Б. Ой, да пустила...
8 Ой, да глянула бъ да на яснее сонце:
9 Ой, ясне сонце да ясненько исходить,
10 Охъ, а мій милий да по улці ходить. (2)
11 Г=9 А; 12 Г=10 А; 13 А на мене, молоду, да нагайку готує;
14 Ой, та нагайка та у три дротн звита:
15 — Ой, будешъ, мила, да на день тричі бита!
16 „Ой, не бий, милий, да черезъ ту поганку,
17 А побий мене да за мою несправку; 18 Г=18 Б; 19 Г=21 А...
одинъ... 20 Ой, я съ тобою одинъ вінець держала,
21 Ой, я съ тобою увесь вікъ віковала.

(С. Осокоркя, Остерск. у. Л. П. Новицкая).

Д.

- 1 Д=1 Б, 2 и 3 Д=2 и 3 Б, 4 Д=4 Г, 5 Д=5 Б, 6 Д=6 Б. Гей сяду
я прости... 7 Д=7 В... да пущу... 8 Гляну подивлюся, чи не сходить сонце?
9—11 Д=9—11 Б, 12 Д=10 А, 13 и 14 Д=12 и 13 Б; 15 Гей готуй, милий,
да по три, по чотири; 16 Гей таки буду я старша надъ ними. 17 и 18 Д=
18 и 19 Б, 19 Д=21 Б; 20 Гей изъ тобою одну присягу брали.

(С. Болря, Кіевск. у. И. П. Новицкій).

Е.

- 1 Е=1 Б... україна; 2 Е=2 А... не мила... 3 и 4 Е=3 и 4 А, 5 Е=
5 А... въ-ранці раненько; 6 Та умию свое личко білеське; 7 Е=5 А; 8 Ой
протягну я волоконце крізь віконце; 9 Е=8 Б. Ой та погляну... 10 Е=
10 Б, 11 Е=9 А... водить; 12 Е=10 А, 13 Е=13 Б, 14 Е=14 Б. Ой
готуй, милий, хочъ... 15 А я въ тебе буду найстарша;

16 Ми съ тобою на рушничку стояли,

17 Намъ съ тобою рученьки звязали.

(Миргородъ).

Ж.

- 1 Ж=1 Е, 2 Ж=2 А... якъ... 3—5 Ж=3—5 А, 6 Ж=7 Б. Та й
пущу... 7 Ж=8 Г. Ой та погляну та на... 8 Ж=7 А, 9 Ж=10 Б; 10 Ой
за собою полюбовницю воде; 11 Ой води жъ, милий, хочъ дві и чотири; 12 Ж=

15 А, 13 Ж=16 А... свого, розуму... 14 Ж=17 А... а се слово сказала; 15 Ж=18 А... свого... 16 Ж=19 А... підъ віпцять... 17 Присягу принімала й хрестъ цілувала.

(г. Ахтыра).

З.

1 З=5 А... підъ вівонецкомъ... 2 З=7 В. Та виведу... 3 З=8 Г. Та подивлюсь... 4 З=7 А... сонце сходить; 5 З=8 А. Ажъ то... ходить; 6 и 7 З=7 и 10 А... водить... 8 З=11 А... нагайку... 9 З=14 А... въ тебе сорокъ; 10—12 З=15—17 А... сей розумъ... 13 З=8 А. Ой я, милий, сей розумъ...; 14 З=16 Ж. Якъ... 15 З=23 А. Якъ...

(Богачка).

И.

1 И=1 Е, 2 — 4 И=2—4 А... ніжкобъ... 5 и 6 И=6 и 7 В; 7 Стану, подивлюся, чи не сходить ясне сонце; 8 И=7 А, 9 И=10 Б, 10 И=9 А, 11 И=10 А, 12 И=13 Г;

13 Встану я въ понеділокъ раненько,

14 Умиюся, приберуся гарненько.

(С. В. Святинка, Васильк. у. Л. В. Ильницькій).

221.

А.

- 1 Ой сама я, сама, якъ билина въ полі,
- 2 Та нікто не порадить мене, молоді.
- 3 Радять мене люде, радять и другі,
- 4 А я тую раду, сама переражу,
- 5 Постелю постілоньку й сама спати ляжу.
- 6 Устану раненько, вмиюся біленько,
- 7 Сяду край віковця, край ясного сонця.
- 8 Однину квартиру, квартиру одъ ринку,
- 9 Подивлюсь я — хто ходить по ринку.
- 10 Ажъ по риночку мій миленький ходить,
- 11 Та чужую милу ва рученьку водить.
- 12 Чужую милую цілує, милує,
- 13 Черевички купує, а панчішки торгує,
- 14 Та мене, молодую, судить та дратує.
- 15 — Було бъ не рубати у полі тополі,
- 16 Було бъ не сватати мене, молоді;

- 17 Було бь не рубати у саду берези,
- 18 Сватавь ти мене не глянй, а тверезий;
- 19 Було бь не рубати та й у саду груші,
- 20 Було бь не сватати, коли не до душі.
- 21 Було бь не рубати, та й у саду вишні,
- 22 Було бь не сватати, коли не до мислі.
- 23 Було бь не рубати зеленого дуба,
- 24 Було бь не сватати, коли я не люба.

(С. Щасновка, Хорольск. у. К. Ембальчикъ).

Б.

- 1 В=1 А... калина... 2 В=2 А;
- 3 Радуть мене люде, сосіде близькне,
- 4 Сосіде близькне, вороги тяжкне.
- 5 Ой я жь тую раду сама переражу —
- 6 Стелю постіль білу и спаточки ляжу.
- 7 Лажу я позенько, устану раненько.
- 8—10 В=6—8 А... квартиру, да гляну по ринку; 11 Ажь мій милесенький по риночку ходить; 12 и 13 В=11 и 12 А.
- 14 Мене, молодую, все бье да гайнуе:
- 15 На що жь було брати, коли гайновати.
- 16 Гайнуешь ти мною, якь вітерь водою,
- 17 Тумань долиною, сонце вераіною,
- 18 Козавь дівчиною, батько дитиною.

(М. Оливка, Козелецк. у.).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 А... мені...
- 3 Радять мене люде, що такь добре буде,
- 4 Радять и други, бо й сами такі.
- 5 В=4 А, 6 В=5 А. Стелю собі постіль білу...
- 7 Постіль моя тонка, тонка-пуховая,
- 8 Лажу я спать сама, молодая;
- 9 Одчину квартиру, подивлюсь по ринку:
- 10 Ажь мій милий ходить, инші милі водить,
- 11 Иншимъ милимъ гостиньця купуе,
- 12 Мені жь, молоденькій, нагайку готуе.
- 13 Нагайка, нагайка съ кінца дротомъ шита;
- 14 — Будешь, моя мила, сімъ разь на день бита.

(С. Якимовка, Таращанск. у. И. П. Новецкій).

Г.

1 Г=1 А... въ полю; 2 Нікому поради́ти голово́чку мою; 3 Г=3 В., та жалъ серцю́ буде; 4 Г=4 В... ще й други́, сосіди́ близькі, 5 Г=5 В. 6 Г=6 В. Постеля́ я білу... 7 Г=6 А... та вмий личе́нько; 8 Г=7 А... собі край... до сходъ сонця...

- 9 Мій миле́нький иде́ тихою водою́ зъ инчою́ милою;
- 10 Вінь іі цілуе́, вінь єі́ любуе́;
- 11 А на мене́, молоденьку́, нагайку́ готуе́.
- 12 Нагайка́ дротова́я, чорнимъ́ шовко́мъ шита...
- 13 А я въ́ батька́, молоденька́, зъ́ роду́ не бита́.
- 14 Нагайка́-дротянка́ зъ́ кілка́ не звисае́,
- 15 Моє́ біле́ тіло́ кровью́ обкипае́.

Д.

1 Д=3 А; 3 Радя́ть мене́ й тре́ті; 3 Д=4 А, 4 Д=6 Г; 5 Вста́ла дівчина́ ране́нько, вмийа́... 6 Сіла́ собі́ напро́тивъ́ віконця́, до сходъ́ сонця́.

- 7 Плине́ мій миле́нький бистро́ю рікою́,
- 8 Зъ́ другою́ миле́нькою́, вже́ не зо́ мною́; 9—11 Д=10, 11 и 14 Г.
- 12 Фусти́на шовко́ва съ́ слізь не́ висихае́,
- 13 Пухова́ пості́ль кривце́ю сливае́,
- 14 Нагайка́-дротянка́ въ́ чоти́ре ради́ шита́;
- 15 А я́, молоденька́, а ні́ разу́ ще не бита́;
- 16 Д=12 Г... дротянка́...
- 17 А я́, молоденька́, сімъ́ разъ́ на де́нь бита́.

222.

А.

— Куди́ и́дешъ́ о́пентаний? (?)
„На́ ярма́рокъ до́ Пличани́“.
— А́ що́ буде́шь то́ргувати́?
„Бу́ду жі́нку прода́вати“.
— Чоло́віче,́ бі́йся Бо́га!

Летя́ть ми́ски до́ порога́.
Чоло́віче́ бі́снувати́!
На́ що́ жі́нку прода́вати?
„Ба́чать лю́де, й́ Бо́гъ зъ́ неба́,
На́ поду́шки гро́шей тре́ба“.
(Щодо́льск. гуд. М. Мельникъ.)

В.

— Чоло́віче-лаба́йдаче́,
На́ що́ жі́нку прода́ешъ́?
„Ой́ самъ́ же́ Бо́гъ ба́чить зъ́ неба́,
Що́ на́ подя́ть гро́шей тре́ба“.

(г. Хоро́ль, Д. Н. Лазаре́во).

223.

Ой горе, та недоля, взяла мужа своя вода,
Що не днє, не ноче дома.
„Ой якъ мені почувати, що не вмієш шанувати,
Ні білої постелочки стлати“.
— Постелю я постіль білу, приде милій мой въ неділю.
И неділенька минає, мого милого не має.
Ой десь же вінъ изъ иншою гуляє!

(С. Свидоваць, Козелець. у. А. Шшацкій-Ильчъ).

224.

Ой горе жъ мое, горе!
Утопила головоцьку
Ой (въ) безоднее море.
Уже мойй головоцьці
Да й не виринати:
Съ кимъ любилась —
Разлучилась,
Треба забувати;
Съ кимъ не зналась —
Повінчалась,
Треба привикати.

Якъ поїду я, молодая,
Селомъ й улицею,
Чи не стоїть мій миленький
Съ полюбовницею.
За річкою, за бистрою,
Да ще й обнявшись...
А я тую бистру річку
Рачки перелізу,
Таки тую розлушницю
По виску уріжу.

(С. Васильвцы, Прилуць. у. А. М. Жемчужниковъ).

225.

А.

Стлала, стлала дівчиноньна білу постіль на кровать,
Ждала, ждала миленького, ложилася сама спать..
Стучить-гремить мій миленький пізно зъ вечера зъ вікно..
„Зачимъ, дуца Иванюша, вчора зъ вечора не бувъ?“
— Потімъ, дуца Марьянуша, що не времнячко було,
Що зъ законною женою розруганячко було:
Бивъ я, бивъ я свою милу, чуть живу на світъ пустивъ.
„Дурень, Ваня, дурень, Ваня, дурна твоя голова!
Що зъ законною женою треба весь вікъ вікувати,
А зо мною, молодю, одинъ вечіръ достоять;
Постоявши, говорити, коли милу судити“.

— Лучче, душа Марьянуша, одинъ вечірѣ постоять,
Чимъ зъ законною женою важко въ постелі лежать.
Ой піду я, молода, стиха підъ вікно,
Подивлюся, молода, де мій милий гула:
Чужу милу, незаконну, цілує й обніма,
А на мене, на законну, нагаєчну гутувля. (?)

(Миргородъ, Н. Я. Рудченко).

Б.

Зажигала красна дівка білу воскову свічу,
Стлала, стлала красна дівка білу постіль пухову,
Дожидала красна дівка друга въ гості ночувать.
Не могла жъ вона дождать, дожилася одна спать.
Стука, гремить въ оконечко:— Миленькая, одчини!
„Чого жъ, милий, чого жъ, серце, пізно зъ вечера прийшовъ?“
— Того жъ, мила, того жъ, серце, що не времѣячко було,
Изъ законною женою въ насъ розбраннячко було:
Бивъ я її, волочивъ я її, чуть живу на світѣ пустивъ
„Дурна, дурна, нерозумна твоя голова:
Изо мною, молодю, одну нічку ночувать,
А зъ законною женою треба, віку доживать.

(Борисполь, Переяславск. у.).

В.

Стлала, стлала постіль білу, ляжилася сама спать,
Часу ноченьки не спала, друга й у сні ввиділа. (2)
Будто, будто мій миленьвий по дорожці побежавъ. (2)
Будто, будто мій миленький громкимъ голосомъ кричавъ:
„Дуракъ, Ваня, дуракъ, варваръ, дурна твоя голова,
Шо зо мною й молодю й одну нічку й ночувать, (2)
Изъ вінчанною женою треба віку доживать.
Зажигала красна дівка білу свічу воскову,
Часу ноченьки не спала й усе друга й обжидала.

(Иваньковъ, Переяславск. у. И. П. Новицкій).

226 *).

Та бодай же я марне пропала,
Що мене мати за п'яницю дала.
А п'яниця цілий тиждень п'є,

*) Пісні отъ 226 нб 239 записаны Н. И. Костомаровнѣмъ.

Прийде до дому цілий днь мене б'є.
— Не бий мене, мій милий, въ суботу,
Покажу я тобі всю свою роботу.
„Нечиста, п'югава, ще й къ тому гідлива,
Мені твоя робота жодна не мила.
Буду бити, буду наговати,
Якъ прийде неділя — буду иншу мати“.
— На що жъ тобі, милий, иншої шукати,
Будешъ ти її на смерть забивати.
„Не буду я єї на смерть забивати,
Буду я для єї наймичку держати,
Щобъ вона въ мене легченько робила,
Щобъ вона въ мене хороше ходила!“
— Коли бъ тее рідна мати знала,
То бъ вона по мені зъ жалю умлівала.
Не цурайся мене, моя рідна мати!
Поховай мене, мати, въ солом'яній хаті;
Зроби мені, мати, тонкую сорочку,
Поховай мене въ в'пшневому садочку,
Викопай мені глибоку могилу,
Посади жъ мені въ голововахъ калину.
Якъ прийдешъ, мати, ягідочокъ рвати,
Будешъ по мені зъ жалю умлівати.

(Волинск. губ.).

227.

Ой у лузі калина білимъ цвітомъ зацвіла;
Мала мати дочку молодую — за п'яницю оддала.
А п'яниця-недбалиця цілий тиждень въ корчмі п'є,
А якъ прийде до домоньку мене лає, мене б'є.
Загули два голубоньки та надъ вриницею —
— Горе мені, моя матусенько, жити зъ п'яницею.
Просуну я кватирочку, ажъ матуся въ гості йде.
Питається дочка молоді: „Діє п'яниця въ-дома я?“
— Дома, дома, моя матюнко; п'ить, не гомони!
Спить п'яниця въ новій коморі — гляди, ёго не збуди!
„Нехай спить, нехай лежить, та нехай не встане.
Нехай твоя бідна головонька одъ журботи одстане“.
— Прошу тебе, моя матусенько, та не лай ёго!

Въ мене дітки маленькі — горе жити безъ ёго!
„Будешъ ти, моя дочко, хліба-солі зароблати,
Будешъ маленькі діти годувати“.
— Прощу тебе, моя матусенько, та не жичь мені того:
Горе, моя матенько, зъ нимъ, горе безъ ёго!
Лучче буду мужу догожати, а ніжъ діти годувати!
(Волинск. губ.).

228.

— Доломъ, доломъ, долиною
Мандруй, мандруй, дівчино, зо мною!
Мандруй, мандруй, не оглядайся,
На погоню не сподівайся!
А вже погоня єї догонила:
„Ой вернися, дівчино, до-дому!
Плаче отець-мати за тобою!“
— Нехай плаче, нехай омліває,
Нехай за п'яницю замужъ не дає! —
Я п'яниці рада, не рада:
Веде зъ корчми ёго вся громада.

Скоро милий зъ корчми ступає,
Вона окномъ, якъ дверьми, втікає:
„Де-сь ти, мила, п жартувъ не знаєшъ;
Я на порігъ — ти окномъ втікаєшъ!“
— Ой я твої жарти знаю:
Не разъ, не два въ ручкахъ омліваю!
Ой ожино, ой ти, зелененька!
Пропала жъ я теперъ, молоденька!
Ой ожино, ой ти, білий цвіту!
Зав'язала ти мій милий світу!

(Волинск. губ.).

229.

Пила, пила Немериха на меду,
Та пропшла свою дочку молоду.
У неділю, такъ рано, такъ въ нічъ...
— Ой не люблю Шкандибенка — піду причъ!
Ой и пішла Намерівна по горі,
А за нею Шкандибенко на коні.
„Ой чого ти, Немерівно, пішки йдешъ,
Чи ти въ мене воронихъ коней не маєшъ?“
— Ой хочъ и є вороні коні, то твої,
Та й самъ, молодъ, не до мислоньки мені!
„Ой чого ти, Немерівно, въ світі йдешъ,
Чи ти въ мене дорогихъ шатъ не маєшъ?“
— Ой хочъ и є дорогі шати, то твої,
Та й самъ, молодъ, не до мислоньки мені! —
„Ой чого ти, Немерівно, боса йдешъ,
Чи ти въ мене черевичківъ не маєшъ?“
— Ой хочъ и є черевички, то твої,

На гору йшла тихо, глекъ води набрала“.
— Було бѣ тобі, моя мати, водиці не брати,
И мого счастья-долі та й не проклинати!

233.

— Ой хмілю, хмілю, зелений, кудрявий!
Любить мене, мати, хороший, чорнявий.
„Доненько моя, да неправдонька твоя!
Хочъ вінъ тебе візьме, вінъ тебе не любить,
Та неславонька твоя!“
У лузі калина весь лугъ закрасила,
Невірная дружинонька весь рідъ замутила.
А я тую калину строцу, зломлю, та й покину,
За невірною дружиною не живу, тільки гану.
Я невірну дружину та навіки покину,
А сама піду до родоньку: я міжъ родомъ не загину.
Пойду я до роду, ажъ рідъ мене не привітає;
Хиба піду утоплюся, тамъ де вода виринає.
Пойду я до світлиці — тамъ сидять молодиці;
Чи въ сімъ імъ така доля, якъ мені, одиниці?
Въ мене батька не має, а матуся вмирає...
Розступися, сира земля, нехай войду жива въ тебе!

(Волинск. губ.).

234.

Пийте, люде, горілочку, а я буду воду;
Горе мені на чужині, що не маю роду.
Ой у полі корчма, подъ корчмою вишня,
Туди моя родинонька на гуляння вийшла.
Гуляє, гуляє, мене споминає:
„Ой де жъ наша нещастница, що до насъ не має?
Чи її убито, чи въ полонъ занято,
Що єі немає ні въ буддень, ні въ свято?“
— Мене не убито, мене ні въ полонъ продато,
А такъ мені не віленъ світъ ні въ буддень, ні въ свято.
Продавай, матусю, воли та корови,
Визволь мене зъ тяжкої неволі!
„И худобу потрачу, и тебе не виплачу;

Терпи, доно, невдленьку, поки смерть застигне!“

А смерть за плечима, не бачу очима, —

Коли бъ же я побачила, то ще бъ попросила.

(Волянск. губ.).

235.

Мати сина оженила,
Та взяла невісточку
Не подь мисловьки, невдашечку:
Ой ні спекти, ні зварити,
Ні по двору походити.
Ой чи мені зъ нею жити,
И міжъ люде не ходити!

Якъ узявъ же невдашечку
Підь білу ручечку,
Та й кинувъ невдашечку
До Дуная до ріки.
Ой якъ крикнувъ-гукнувъ
Своімъ громкимъ голосомъ:
— Ой ви хлопці, ви, ловці,
Розудалі молодці!
Возьміть мою невдашечку —
Не знадобилася мені!

Якъ пішовъ же добрий молодчикъ
До широкого двора.
Не доходить до двора —
Вибігала дівтора:
„Ой таточку, таточку,
Ой дежъ ти дівъ мамочку?“
— Ой діточки, діточки,

Лазуреві квіточки!
Ой хйба жъ ви, діточка,
Три дні хліба не їли,
Що ви мене, молодого,
Такимъ словомъ стріли.

Ой заплакавъ добрий молодчикъ
Надъ своїми надъ дітьми,
Якъ обнявъ же головочку,
Та й пішовъ до річечки.
Ой якъ крикнувъ-возгукнувъ
Своімъ громкимъ голосомъ:
— Ой ви, хлопці, ви, ловці,
Розудалі молодці!
Верніть мені невдашечку —
Знадобилася мені!
Якъ узявъ би невдашечку
За білуру ручечку:
„Ой ходімо жъ, моя мила,
До широкого двора,
Ой тамъ мені, молодому,
Безъ тебе жить біда.
Ой тамъ же твої малі діти
Та до мене докучають.
Ой не будешъ ні робить,
Тільки діточокъ глядять.

(Харьковск. губ.).

236.

Ой учора изъ-вечера, якъ місяць минився,
Йшовъ Якимъ до вдовоньки, а сусідъ дивився.
Прийшовъ Якимъ до вдовоньки: — Добри-вечір, серпе!
Вона йому одказала: „Забий жінку перше“.
— Молода вдовонько, якъ жінку забити?

Моя жінка молоденька, буде ся просити.
„Не вважай же, Якимоньку, на єї просьбоньку;
Збери въ ліву руку косу, зотни головоньку“.
Прийшовъ Якимъ до домоньку, та ставъ жінку бити;
Їго жінка молодая стала ся просити:
„Не вважашь, Якимоньку, на мене, молодую,
Та вважай же, Якимоньку, на дитинку малую“.
— Дорадила, вража вдова, якъ жінку забити.
Теперь дорадь, вража вдово, где єї подіти.
„Запаль въ печи, заткни комінъ, жеби не куріло;
Виведь єї въ чисте поле—скажуть, що здурила“.
Ой у лісі на горісі сваче птахъ по пруті;
Уже ведуть Якимонька у зелізнімъ путі.
Ой забачивъ сусідонька изъ третєї хатя,
Питається малихъ дітей: „А де ваша мати?“
-- Пішла мати до родини на всю ночь въ гостини,
Та забулась взятъ зъ собою малої дитини.

(Волинск. губ.).

237.

А.

— Ой повій, вітру, въ тую стороньку,	Ой прихавъ милий
До того краю, где милу маю!	До милої въ гості,
Вітеръ повіває, милої не має;	А въ милої весь двір на помості.
Где съ моя мида зъ иншимъ розмовляє.	— Для кого ти, мила,
По садоньку хожу,	Ті мости мостила?
Коня въ ручкахъ вожу,	„Для того, що вірне любила!“
До коника зтиха промовляю:	— Для кого ти, мила,
Ой коню мій, коню,	Сей двуръ будовала,
Коню вороненький,	Чи для того, що вірне кохала?
Порадь мене, що я молоденький:	„Не для тебе, милий,
Чи листи писати,	Сей двуръ будовала,
До милої слати,	А для того, що вірне кохала!“
Чи самому сісти — поїхати?	— Для кого ти, мила,
Ой листи писати,	Сей двуръ спорадила?
Будуть люде знати;	• „Для того, що вірне любила!“
Ліпшъ самому сісти — поїхати!	Узявъ милий милу
— Сідлай, хлопче, коня вороного,	За білуру ручку,
Одвідаю кохання свого.	Привівъ єї надъ биструю річку.

— Не жила жъ ти по правді зо мною, А я буду заразъ за тобою!
Теперь мені розлука зъ тобою! Пливи, пливи, мила,
Узявъ милий милу На жовтий пісочокъ,
Підъ білі боги, Подай мені зтиха голосочокъ!
Та вкинувъ у Дунай глибовий, „Бодай тобі, милий,
— Пливи, пливи, мила, Такъ важко канати,
Тихою водою, Якъ мені тяжко голосочокъ подавати“.

(Волынск. губ.).

Б.

По улиці хожу — и не нахожуся, — Подай, мила, білу ручку,
Дивлюся де родина—й не надивлюся! Мандруй зо мною всю нічку.
Ой повій, вітроньку, та на мою світ- Звандровали едно поле,
лоньку, Звандровали и другое,
Зъ того краю, де родину маю! Взяли собі спочивати
И вітеръ не віє, и сонце не гріє, И зтихенька розмовляти:
Тількі въ степу трава зеленіє. — Чи ти, мила, загоріла,
Якъ прихавъ милий до милої въ гости, Чи голова заболіла,
А въ милої хата на помості. Чи за родиною тужишъ?
Одтворивъ милий кватирочку: Ой повій, вітре, въ ту стороньку...*)

(Воронежск. губ.).

238.

Ой підъ гаємъ, гаємъ зелененькимъ,
Ой тамъ ходила милая зъ миленькимъ.
Ой тамъ мила зъ милимъ говорила:
— Ой ти милий, а я твоя мила!
Ой ти, милий, ти, мій милий друже!
Не бий мене въ головоньку дуже.
Ой якъ ти будешъ въ головоньку бити,
Ой якъ я умру, зъ кимъ ти будешъ жити?
Ой якъ я умру въ неділоньку въ-ранці,
Положи ти мене въ світлиці на лавці.
Ой мій миленький, а якъ же я умру,
Скажи зробити буковою труну.
„Дежъ тобі, мила, бучини узати;
Будешъ, миленька, въ сонсовій лежати“.

*) П'яса продовжується, какъ варіантъ А.

— Дай мені, милий, крамную сорочку,
Похвай мене въ вишневімъ садочку.
„Дежъ тобі, мила, крамнини шукати,
Будешъ, миленька, въ плоскунній лежати“.
— Виконай же мені глибоку могилу,
Посади въ головкахъ чорвону калину;
А въ ніженькахъ хрещатий бравіночъ.
Ой якъ ти будешъ та сина женити,
Прийдешъ до мене калини ломити;
Ой якъ ти будешъ дочку оддавати,
Прийдешъ до мене барвіночку рвати.
А въ неділю рано, якъ сонечко сходить,
Милий по садоку зъ дитиною ходить.
„Ой устань, мила, устань, господине,
За тобою, мила, вся худоба гине!“
— Нехай гине, нехай пропадає:
Єсть у тебе друга мила, та нехай надбає!
„Ой устань, мила, устань, дорогая,
Росплакалась дитина малая!“
— Ой нехай плаче, вона перестане,
А матінка до віку не встане!
А въ неділю рано, якъ сонечко сходить,
Милий по садочку зъ милою ходить.
Питається мила: — Що то за причина,
— Що у садочку висока могила?
„Ой, моя мила, то тая причина:
Тутъ у мене лежить першая дружина“.
— Не треба було крамноі сорочки,
Не треба ховати въ вишневімъ садочку.
Було бъ завернути въ лихую раднину,
Витягнути було въ поле на долину.

(Воронезьк. губ.).

239.

Ой приїхавъ козаченько зъ поля,	Повівъ еі въ комірочку,
Та прив'язавъ конниченька біля по-	Положивъ милу въ постілочку;
рога.	Самъ укритися кожушками,
Ой взявъ свою миленькую	Милу укритвъ кулачками;
За рученьку біленькую,	Самъ укритися свитиною,

Милу укравъ дубиною;
Самъ укрався китаюкою,
Милу укравъ нагайкою.

— Ой ти жъ, моя головонька бідна!
Чогось моя миленька поблідила?
Чи я жъ тебе по личеньку вдаривъ,
Чи я тобі здоровья вмаливъ?
„Ні, мій милий, милесенький,
Ой ти жъ мене по личеньку не вда-
ривъ,
Ой ти жъ мені здоровья не вмаливъ!“

— Чи ти, мила, захворала,
Чи головка заболіла?
„Ой я, милий, не хворала
И головка не боліла!“
Та взявъ милу за рученьку білу,
Повивъ єі та на крученьки,
Та й кинувъ її та изъ крученьки:
— Пливи, мила, за водою —
Горе мені жить зъ тобою!
Пливи, мила, берегами,
Остаюсь я зъ зорогами!

(Харьков. губ.).

НЕВЫГОДНЫЯ СТОРОНЫ ПОЛОЖЕНІЯ МУЖА.

*(Жена имъ помикаеть. Бросаетъ хозяйство. Пьянствуетъ. Развратничаетъ.
Бросаетъ мужа. Убиваетъ его).*

240.

А.

1 Якъ оддала мене мати заміжъ, (2)	6 А я люблю до полудня спати.
2 Дала мені білу постіль заразъ,	7 У середу корову доіла, (2)
3 Дала мені ще й рябу корову (2)	8 А въ п'ятницю молого цідла...
4 Та на мою бідну голову.	9 Дивуються сусідочки зъ боку, (2)
5 До корови треба рано встати, (2)	10 Кажуть, буду хозяйка ні-вроку.

(Хут. Пріймивъ, Лубенск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

- 1 Б = 2 А... мені мати корову; 2—6 Б = 4—8 А; 7 Б = 9 А... мені люде....
8 Б = 10 А. Яка я хозяйка...

(Дударя, Каневск. у. И. А. Чередииченю).

В.

1 В = 1 Б; 2 и 3 В = 4 и 5 А;	6 Кому мене даруешъ?
4 А я молоденька, хочеться спати.]	7 „Дарую тебе Господу Богу,
5 — Куди жъ ти, возаче, мандруешъ,	8 А самъ поїду въ дорогу“.
- (Брацлавъ, О. И. Лозинскій).

Г.

Наварила мати дубини,
Шоби мене хлопці любили.
Складіться, хлопці, по грошу,
Купіть мені бинду хорошу,
То я буду въ бинді ходити,
Буду васъ, хлопцівъ, любити.

Дала мені мати корову,
Та на мою бідну голову —
До корови треба вставати,
А я люблю до полудня спати!
У середу корову доіла,
У п'ятницю молого цідла,

Дивилися хлопці із боку:
— Господиня зъ тебе, ні-вроку!
Озьму я съ тину тичину,
Та пожену корову въ долину:
Гей, гей, корова, до вовка —

Буде моя спокійна головка!
Добре, добре, шо постигъ вовчикъ:
Изъ корови голова та фостигъ.
Теперь мені пити та гуляти,
Ніщо доіть, ніщо заганяти.

(Могилевск. у. А. Руданскій).

241.

„Горе мені, горе, шо мені робити,
Що не хоче чоловікъ правди говорить.
Да куда жъ ти ідешъ,
Мій миленький Степане?“

— Не скажу.

„Горе мені, горе, шо мені робить,
Що не хоче чоловікъ правди говорить.

Коли твоя добра ласка,

То ти мені скажешъ“.

— На базаръ.

„Горе мені, горе, шо мені робить,
Що не хоче чоловікъ на базаръ возить“.

— Садися жъ ізъ-заду,

Да не поламай насаду.

„Що ти, мій Степане,
Тамъ будешъ куплять?“

— Не скажу.

„Горе мені, горе, шо мені робить,
Що не хоче чоловікъ правди говорить.

Коли твоя добра ласка,

То ти мені скажешъ“.

— Игруші.

„Чи даси жъ мені,
Мое серденятко Степане?“

— Дамъ, да одну.

„А чи скоро жъ будешъ зъ базару,
Мое серденятко Степане?“

— Не скажу.

„Да коли жъ твоя добра ласка,

То ти мені скажешъ“.

— Часівъ черезъ три.

„Охъ, мое серденятко Степане,
Дагъ я істи бажаго“.

— Дагъ я жъ тобі грушу давъ.

„А хліба не искупивъ?“

— Не скажу.

„Горе мені, горе, шо мені робить,
Що не хоче чоловікъ правди говорить“.

— Хоть купиць, да тобі не дамъ.

(Новгородсѣверск. у. М. А. Вербицкал).

242.

Сама хату поставила, сама й виспала,
Сама дружка полюбила, сама й висватала.
Запалила въ печі дрова, та й по воду пішла;
Мої дрова однолітки — хутенько горять,
А горщокъ у печі розвалився, кинъячи,
А куриця на посаді роскудахталася,
А дитина на припечку росквашалася.
А куриця — „будеудаць, кудеудаць!“

Не діялось у насъ такъ, у насъ такъ!
Завіяло, замело, ні доріжки, ні путя,
Ні доріжки, ні путя — ні проіхати, ні пройти,
Ні проіхати, ні пройти, ні черезъ садъ перейти.
Черезъ садъ перейду, сіру утву зжену,
Черезъ садъ-виноградъ — соловієчкомъ,
Черезъ чисте поле — перепілочкомъ,
Черезъ сине море — селезнечкомъ,
По-за гаечками — сірими заечками.

(С. Щасновка, Козелець. у. К. И. Клябальчичъ).

243.

А.

1 Та пропивъ чоловікъ усі гроші,	11 Та пропивъ чоловікъ гусака,
2 А жінка намисто хороше.	12 А жінка гуску й гусеня.
Гей, муже, та не пий дуже,	13 Та пропивъ чоловікъ индика,
Та не лаймося,	14 А жінка индичку й индиченя.
Та ходімъ до дому, порадьмося,	15 Та пропивъ чоловікъ качура,
За що будемъ питъ *).	16 А жінка качку й каченя.
3 Та пропивъ чоловікъ жеребця,	17 Та пропивъ чоловікъ и півня,
4 А жінка кобилу й лоша.	18 А жінка курку й курча.
5 Та пропивъ чоловікъ и вола,	19 Та пропивъ чоловікъ и шапку,
6 А жінка корову й теля.	20 А жінка хустку й запаску.
7 Та пропивъ чоловікъ барана,	21 Та пропивъ чоловікъ и свиту,
8 А жінка овечку й ягня.	22 А жінка возуха й спидницю.
9 Та пропивъ чоловікъ кабана,	23 Та пропивъ чоловікъ и штани,
10 А жінка свиню й порося.	24 А жінка сорочку й чоботи.

Б.

- 1 Да пропивъ чоловікъ бугая,
2 А жінка корову ще й теля.
Ой горе, да покаймося,
Да ходімъ до дому да порадьмося,
Що завтра пропьємъ **).
- 3—9 Б=7—13 А, 10 Б=14 А... индичя; 11 и 12 Б=17 и 18 А... пів-

*) Припивъ поется послѣ каждаго двохъ стиховъ.

**) Припивъ поется послѣ каждаго двохъ стиховъ.

ники... курчина; 13 и 14 Б—21 и 22 А... свиточку... юнку и карсеточку; 15 и 16 Б—21 и 22 А... поясокъ... всю худобу й голосокъ; 17 и 18 Б—21 и 22 А... порточкы... запаскы й плахоткы.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

1 и 2 В=5 и 6 А, 3 и 4 В=3 и 4 А... коня... 5 и 6 В=11 и 12 А... гусята; 7 и 8 В=7 и 8 А... вівцю... 9 и 10 В=17 и 18 А... курата; 11 и 12 В=9 и 16 А... лѣху и паця; 13 и 14 В=13 и 14 А... єндичата;

Послѣ каждыхъ двухъ стиховъ поется: „Жінко моя, покаймося“... и т. д., какъ въ пѣснѣ подѣ буквою В.

Г.

1 и 2 Г=1 и 2 А... воли... корови; 3 и 4 Г=1 А... сало, а жінці не стало; 5 и 6 Г=1 и 8 А... хату... лопату; 7 и 8 Г=1 и 2 А... бочку... сорочку; 9 и 10 Г=1 и 2 А... горшки... покришки; 11 и 12 Г=1 и 2 А... скриню... пирину; 13 и 14 Г=1 и 2 А... вози... занози; 15 и 16 Г=1 и 2 А... лавкы... халявки; 17 и 18 Г=1 и 2 А... миску... колыску; 19 и 20 Г=1 и 2 А... гречку... овечку;

Пили да гуляли,
Добрі мислі мали,
Все попропивали.

Ходімъ, дома порадьмося,
Що ни-за-що питъ
И людей смішитъ.

— Ой жінко, покаймося,

Послѣ каждыхъ двухъ стиховъ (отъ 1-го по 20-й) слѣдуетъ припѣвъ:

Ой жінко, покаймося,
Ходімъ, дома порадьмося,
Да ще щось завтра пропьемъ.

(Кочетовъ).

Д.

— Ей, Ганнуса! „Та чого, дуся?“
— Идемъ до дому, та покаймося,
Та порадьмося,
За що завтра підемъ пити;

1 и 2 Д=3 и 4 В, 3 и 4 Д=5 и 6 А, 5 и 6 Д=7 и 8 В, 7 и 8 Д=9 и 10 А... лѣху... 9 и 10 Д=11 и 12 А... гуся; 11 и 12 Д=15 и 16 А, 13 и 14 Д=11 и 12 В... когута, а жінка... 15 и 16 Д=3 и 4 Г, 17 и 18 Д=5 и 6 Г... коцюбу й лопату.

(М. Ягупковъ, Могилевск. у. А. Рудавскій).

244.

А.

Ой п'яна я, п'яна,
На корозі впала!
„Ой одчиняй, друже,
Бо йду п'яна дуже!“
Милий одчиняє,
Милої питає:
— Де ти мила була,
Що об'ї ділі забула?
„Була на риночку,
Пила горілочку;

Изъ родомъ зійшлася,
Объ ділі забулася“.
Коли бъ милий добрий,
Та взявъ батігъ довгий,
Та ставъ милу бити:
— Не йди въ ворчму пити.
Возьми квартиручку,
Збери родиночку,
Та й дома напийся,
Та й не волочися.
(Борзна).

Б.

„Ой миленький мой,
Одчиняй же дворь,
Да йде твоя мленькая
Вельми жъ вона п'яньенькая.
Чи радъ же ти ей?“

— Да якъ же я не радъ,
Що мой виноградъ...
Твоє словце, моє словце,
Поїде воно въ ладъ.

(С. Жеведь, Черниговск. у.)

245.

А.

- 1 Ой въ саду черешенька зацвіла —
- 2 Мене мати за п'яницю видала.
- 3 Я п'яницю зъ-роду свого не люблю,
- 4 Я п'яницю въ карасери запишу.
- 5 Наїхали карасери на мій двір'ь,
- 6 Взяли мого п'яниченьку на Сибір'ь.
- 7 Та не жаль мені, що п'яницю взяли,
- 8 Но жаль мені, що не кріпко звязали:
- 9 Звязали тоненькими віжками,
- 10 Повезли темненькими лужками.
- 11 Темнимъ лугомъ п'яниченька втіче,
- 12 Не разъ, не два головоньку патовче.
- 13 Не разъ же я, не два віконечкомъ втікала,

- 14 По-підъ стріху горобчнви лякала.
15 По-підъ стріху горобчнн свертотать,
16 Зъ чорнихъ очей дрібні слѣзи капотать.

(С. Березовка, Литвиск. у.).

Б.

Да порадила мене мати на біду,
Да розспала горішеньки на лёду.
„Ой хто жъ тії горішеньки избере,
Ой той мене та до серденька пригорне!“
Обізвався да пъяниченько на меду:
— Ой я тії да горішечки изберу,
Ой я тебе та до серденька пригорну.
Ой у полі край криниченьки кремена, (?)
А я въ батенька єдиниченька була,
Да мене мати за пъяниченьку дала.
Да я думала, що пъяниці не люблю,
Теперь же я та за пъяницю йду!
„Ой вишенька-черешенька, жовтий цвітъ,
Да любила, кохалася зъ малихъ літъ;
Да на вишеньці білий цвітъ опаде,
Да боронь, Боже, наша любовъ пропаде.
Да наїхало москалівъ повенъ двіръ,
Да беруть мого пъяниченьку на Сібіръ.
Да боронь, Боже, пъяниченька утіче,
Да не разъ, не два голівоньку потовче.

(С. Вел. Снитинка, Васильковск. у. Л. В. Ильницькій).

В.

- 1 Ой вишенька-черешенька у саду —
2 За ледачийъ чоловікомъ пропаду.
3 Ой вишенька-черешенька, білий цвітъ,
4 За поганимъ чоловікомъ не милъ світъ.
5 Ой пійду жъ я до сусідочки ведра,
6 Ажъ муйи мильи у сусідочки сидить,
7 Сусідочці тайни речі говорить,
8 Сусідочку за білу ручку держить.
9 — Чувъ я, мила, худу славу про тебе,
10 Що ночує три бурлаченъки въ тебе.

- 11 „Поставъ, милий, стороженьку для мене.
- 12 Ой якъ тая стороженька вбережить,
- 13 Тоді будешъ худу славу говорить“.
- 14 Стороженька пъяна була, уснула,
- 15 Я, молода, на улицю майнула.
- 16 А муйй милий мені віри не донявъ,
- 17 Да за мною меньшу сестру вслідъ пославъ:
- 18 — Иди, иди, невестушка, до дому,
- 19 Наіхало карасієвъ повенъ дворъ,
- 20 Беруть твого миленького на вибуръ;
- 21 Да звезали руки й ноги вожками,
- 22 Да повезли густенькими лозками —
- 23 Заплакала мила слёзками.
- 24 Не плакала, що милого взели,
- 25 Да плакала; що не крєпко звезали,
- 26 Зачепитсьє, одерветсьє, утече,
- 27 Таки мені головоньку потовче.

(С. Тривнїчєва, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

Г.

- 1 Що я въ батька одиниця була,
  - 2 А въ матінки не прогулювала,
  - 3 Сірі гуси та й попасувала:
  - 4 — Гля, гля, сірі гуси, у мій двіръ,
  - 5 Беруть мого миленького у набіръ;
- 6 Г=24 В. Не жаль мені що... 7 Г=25 В. А жаль... 8 Г=26 В, 9 Г=27 В. То вінъ мені...

(С. Покровская Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

Д.

- 1 Д=1 А... біла вишня... 2 Д=2 А... оддала; 3 Д=7 А... що въ салдати узали; 4 Д=8 А... не туго... 5 Д=9 А... ужами; 6 Д=10 А... лугами; 7 Д=26 В; 8 Д=27 В... натовче; 9 Д=13 А. Не разъ, не два въ віко-нечко...

- 10 Не разъ, не два підъ стрішкою стояла,
- 11 А въ острішці горобєєчко шарудить,
- 12 А вінъ мені карі очі поропить,
- 13 А й у саду соловейко — тєхъ-терерєхъ,
- 14 Ой у мене слєзи ллютьсє, якъ горохъ.

(Лебедниск. у. Г. А. Залубовскій).

Е.

- 1 Охъ бігло, бігло на поштовихъ, на своїхъ,
- 2 Да получивъ пісьмо відъ красавиці відъ своєї,
- 3 Ой за слёзами не могу пісьма читать.
- 4 Охъ прибудь, прилинь ти, миленький, до мене.
- 5 — Охъ не прибуду скоро, жизнь свою рину.
- 6 Охъ да гуляла канпанія на лёду,
- 7 Охъ да разсипала горішечки по столу.
- 8 Охъ полно, полно, канпанія, частувать,
- 9 Охъ пора, пора горішечки позбierać!
- 10 Е=7 А... милого... 11—13 Е=8—10 А, 14 Е=26 В... увірветься, уті-
чуть; 15 Е=12 А.

(Роменск. у. А. А. Потебня).

246.

А.

- 1 Ой сама я въ маті, ні съ кимъ розмовляти
- 2 Та нікому й порадошки дати.
- 3 Тіко мені й ради, що сама молодая,
- 4 Я спать лягаю, въ вікно поглядаю.
- 5 — Ой підійди, милий, стиха відъ віконце,
- 6 Та послухай мати (?), якъ матіцка лає,
- 7 Лає ньька, лає, словами карає,
- 8 Ще й тобою, серце мое, докоряє;
- 9 — Лай, ньько, гірше, та докорай більше.
- 10 Нехай буде душі веселіше!
- 11 Становіть комору, становіть нову,
- 12 Закидайте мене, молодую.
- 13 Становіть сторожу, становіть денную и ношную,
- 14 Та й стережіть мене, молодую.
- 15 Куплю я горілки за чотирі копейки,
- 16 Та попою сторожу на-вѣд.
- 17 Сторожа поснула, матінка не вчула,
- 18 А я, молодая, гулять полинула.
- 19 Гуляла я ніжку въ вишневімъ садочку!
- 20 Съ тобою, мій ясний соволокчу!
- 21 Гуляла я друку у темному луку
- 22 И съ тобою, несужений друку!
- 23 Гуляла я третю у темному лісі

- 24 И съ тобою, ти, сину бісів!
- 25 Гуляла четверту въ зеленій діброві
- 26 Съ тямъ козакомъ, що чорніі брови!
- 27 Гуляла й п'яту въ зеленімъ житі,
- 28 Та й не знаю, якъ у світі житі!
- 29 Гуляла я шосту у кудравий м'яті,
- 30 Та й боюся, щобъ не була мати.
- 31 Гуляла я сѣму въ хрещатімъ барвінку
- 32 И съ тобою, вражий недовірку!
- 33 Гуляла я вже въ восьму въ червонімъ просі,
- 34 Якъ гуляла въ просі, та й гуляю й досі!
- 35 Гуляла ще й дев'яту у чернімъ терені,
- 36 Та принесла матері байструка въ пелені.

(М. Жаботникъ).

Б.

- 1 Ой горе, горе, да мені не легко,
- 2 Що одбіглася одъ роду далеко.
- 3 Свекруха стара, дитина мала,
- 4 Ще й до того сама й молодая.
- 5 Рубайте тополю, рубайте другу,
- 6 Становіте комору нову.

7 Б=13 А... другу; 8 Б=14 А. Доглядайте... 9 Б=15 А... за три...
10 Б=16 А. Упою я... 11 Ой одна заснула, а друга не чула; 12 Б=18 А,
13 Б=10 А. Почувала... 14 Б=20 А... сивий голубочку; 15 Б=21 А. Но-
чувала... въ зеленому лузі; 16 Б=22 А... мій сужений друже; 17 Б=27 А.
Почувала третю... 18 Горе жъ мені на чужині, безъ милого жити; 19 и 20
Б=2 и 3 А;

- 21 Й охъ й горе, й горе, да ніхто не знає,
- 22 Нехай воно тому, хто о мені питає.

(Великая Сивинка).

247.

Мене мати за нелюба оділа,
А въ нелюба ні діжечки, ні ведра,
А у мене, молоді, ні постілки, ні радна.
Оі пійду я до сусідочки — ведра,
С сідочка ведерочка не дала,
Бо на мене ще й сорому довела.

Ой піду я та до другої — вогню,
Чи не вбачу свого милого сліду:
Аж мій милий у сусідочки сидить,
Сусідочку за білу ручку держить,
Съ сусідкою тайни річі говорить:
— Наїхали капітани у ночі,
Та забрали миленького на печі.
Не жаль мені, що нелюба узяли,
Та жаль мені, що не кріпко зв'язали:
Розв'язеться й утече,
Да тоді мені голівоньку одсіче.
Ой у саді соловейки тєх-тєророхъ,
А у мене, молодой, дрібні слєзи, якъ горохъ.
(С. Щасновка, Ковелецк. у. К. Ембальчикъ).

248.

А.

- 1 Зелена верба, кучерява груша,
- 2 Розсердилась мила та на свого мужа —
- 3 Полізла на пічъ, зробилась недужа.
- 4 Ходить милий, ходить, білі руки ломить:
- 5 „Умре моя мила, уже й не говорить!
- 6 Ой устань же, мила, куплю тобі пива“.
- 7 — Ой не встану, милий, болить въ мене спина.
- 8 „Ой устань же, мила, куплю тобі меду“.
- 9 — Ой не встану, милий, головки не зведу.
- 10 „Ой устань же, мила, я куплю горілки“.
- 11 — Ой не встану, милий, шувай собі жінки.
- 12 „Ой запрагай, сину, ворону кобилу,
- 13 То поїдешъ сину у лісь по дубину,
- 14 Зрубашъ дубинку милій же на спинку.
- 15 Милая устала, край милого сіла,
- 16 Шматокъ хліба изїла,
- 17 Води напилася, зъ милимъ обнялася!
(С. Оробъи, Лубенск. у.).

Б.

- 1 Ой у саду лужа, сердилась жона на мужа,
- 2 Ой да й молю (?).
- 3 Злізла на пічку, сказала недужа!

4 Мужъ по хаті ходить, да рученьки ломить.

5 Б=6 А, Устань, устань мила... 6 Не хочу я пива, болить моя спина; 7 Б=10 А, Устань, устань мила... 8 Б=11 А, Не хочу я горилки... дівки, 9 Б=8 А, Устань, устань, мила... 10 Б=9 А, Не хочу я меду...

11 „Устань, устань, мила, куплю тобі булки“.

12 — Не хочу я булки, гадай собі думки.

13 „Устань, устань, мила, привізъ я дубину,

14 Привізъ я дубину, да на твою спину“.

15 Милая устала, будто не лежала;

16 Кусокъ хліба зъїла — коло милого сіда,

17 Води напилася — зъ милимъ обнялася,

18 Ой да й молю.

(С. Тришкинъ, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

В.

1 Ой розсердилася жінка на мужа,

2 Излізла на пічъ, шіби недужа.

3 „Ой устань, мила, принеси меду“.

4 — Не встану, милий, голови не звезду.

5 „Ой устань, мила, принеси пива“.

6 — Не встану, милий, не буду жива.

7 „Ой устань, мила, принеси дубину,

8 Принеси дубину на свою спину“.

9 Устала мила, якъ не лежала,

10 Обняла милого й поцілівала.

Г.

1 Г=1 В... свого... 2 Г=2 В... будто... 3 Г=5 В, Уставай... привізъ же.. 4 Г=6 В... миленький... 5 Уставай, мила, привізъ я горілки; 6 Г=11 А... миленький... 7 Г=13 В, Уставай мила...

8 Тонку, та довгу, та суковату

9 На твою спину пеняковату“.

10 Г=15 В; 11 Г=10 В;

12 — Спасибі, миленький, дай, Боже, здоровья,

13 Що ти таєъ сказавъ підъ мое норовья:

14 Не боліла голова, не боліла й спина,

15 Тільки я лежала зъ великого дива.

16 Не боліла голова, не боліли й кості,

17 Тільки я лежала зъ великої злості.

(Изъ собр. Гр. А. Залубовскаго).

Д.

1 Д=1 В... жона... 2 Д=2 В... наче... 3 Д=4 Б, миленький ходить та... 4 Д=3 Г, Устань... 5 Д=6 В, Не хочу я пива... 6 Д=8 А... привізъ я меду; 7 Д=10 Б; 8 Д=10 А... привізъ я... 9 Д=8 Б; 10 Д=13 Б, Устань же, мила... 11 Д=14 Б; 12 и 13 Д=10 и 11 Г.

- 14 Вивела коня, та ще й осідлала:
- 15 — Та поїдь же, милий, поїдь ти до бору,
- 16 Поїдь до бору, зруби тополю,
- 17 Привези до дому, поставь комору;
- 18 Проруби вікно, щобъ було видно,
- 19 Проруби й дві, щобъ було видній;
- 20 Проруби й дверечки, зачиняй мене,
- 21 Погуши замочки, замикай мене.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

249.

А.

Ой гай мій, гай, чого шумишъ не помалу —
Що не підъ мисль, не підъ норовоньки
Собі милую мою.
„Ой підіте жъ, ой підіте, нитий платокъ принесіте,
Чи не заговорить, слова не промовить
Моя милая до мене“.
— Ой Боже, мій Боже, шита хустка не поможе:
Ой коли я не любила, не буду й любити,
До нелюба говорити.
„Ой підіте жъ ви, підіте, вишнівочки принесіте,
Чи не заговорить, слова не промовить
Моя милая до мене“.
— Ой Боже мій, Боже, ця вишнівочка не поможе:
Ой коли я не любила, не буду й любити,
До нелюба говорити.
„Ой идіте жъ ви, идіте, пару волівъ приведіте,
Чи не заговорить, слова не промовить
Моя милая до мене“.
— Ой Боже мій, Боже, пара волівъ не поможе:
Ой коли я не любила, не буду й любити,
До нелюба говорити.

„Ой идіте жъ ви, идіте, пару коней приведіте,
Чи не заговорить, слова не промовить
Моя жилая до мене“.

— Ой Боже мій, Боже, пара коней не поможе:
Ой коли я не любила, не буду й любити,
До нелюба говорити.

„Ой идіте жъ ви, идіте, пару... приведіте,
Чи не заговорить, слова не промовить,
Моя милая до мене“.

— Ой Боже мій, Боже, пара... не поможе:
Ой коли я не любила, не буду й любити,
До нелюба говорити.

„Ой идіте жъ ви, идіте, стадо овець уженіте,
Чи не заговорить, слова не промовить,
Моя милая до мене“.

— Ой Боже мій, Боже, стадо овець не поможе,
Ой коли я не любила, не буду й любити,
До нелюба говорити.

„Ой идіте жъ ви, идіте, нагаечку унесіте,
Чи не заговорить, слова не промовить,
Моя милая до мене“.

— Ой Боже мій, Боже, нагаечка не поможе,
Ой коли я не любила, не буду й любити,
До нелюба говорити.

„Ой идіте жъ ви, идіте, шишиноньку унесіте,
Чи не заговорить, слова не промовить
Моя милая до мене“.

— Ой Боже мій, Боже, ця шишинонька не (?) поможе:
Боли я любила, до буду й любити,
До нелюба говорити.

Да буду постіль стлати, да буду й обнімати,
Да буду безъ отца й безъ матусі поживати.

Ой милий мій, милий, та ти жъ мій голубокъ сивий,
Лягай зо мною спати на моїй кроваті,
Та буду съ тобою розмовляти.

(С. Щасновка, Козелец. у. Б. И. Екбалъчичъ).

Б.

Охъ и гаю мій, гаю, тонкий, кучерявий,
Державъ за рученьку, державъ за білую,

Прехороший, ще й чернивий.

Охъ и гаю мій, гаю, розсажений зрідка,

Кого не любила и родомъ не знала,

То судивъ мені дідько.

Охъ и гаю мій, гаю, да шумишь не помалу,

Що не до серденька, не до любові

Я дружиноньку маю.

„Охъ пойди, внеси, хлопче, да турецьке сидельце,

Чи не заговорить, хотъ слово промовить

А до мене мила-серце“.

— Козаче-небоже, сідло не поможе:

Я якъ не любила, не буду любити

И съ тобою говорити.

„Ой пойди, введи, хлопче, коня вороного,

Чи не заговорить, хотъ слово промовить,

А до мене молодого“.

— Ой козаче-небоже, конигъ не поможе:

Якъ я не любила, не буду любити

И съ тобою говорити.

„Пойди, внеси, хлопче, а нагайку-дротанку,

Чи не заговорить, хотъ слово промовить

А до мене мила зъ ранку.

Ой повись же ти, хлопче, нагаечку на волочку,

Чи не заговорить, хотъ слово промовить

А до мене мила нічку“.

— Ой козаче-небоже, б'є нагаечка дуже,

У тіло влипає, ажъ серденько крає,

Дрібні слізи проливає.

Ой козаче-небоже, нагайка поможе,

Я якъ не любила, то буду любити,

И съ тобою, серденько, буду говорити.

(Борисполь, Переяславск. у.).

250.

Чи я жъ тобі не казала,

Не бери жъ ти мене,

Бо я роду цікавого,

Не навчишь ти мене:

Бо я роду цікавого,

А ти не такого,

Бо я люблю жартувати,

Тобі й не до того.

(С. Товста, Звенигородск. у.).

251.

А.

1 — И шумить, и гуде,	13 Буде бить, волочить,
2 Дрібенъ дощикъ иде,	14 Та нікому боронить“.
3 А хто жъ мене, молодю,	15 Зелена осока—
4 Та до дому доведе?	16 Чорні брови въ козака.
5 Обіззався козакъ	17 На те мати родила,
6 На солодкий медокъ:	18 Щобъ дівчина любила;
7 „Гулай, гулай, дівчинонько,	19 Щобъ трубки не куривъ,
8 Я до дому доведу.	20 Табаку не нюхавъ,
9 — Ой просю жъ я тебе,	21 По трактиряхъ не ходивъ,
10 Не веди жъ ти мене,	22 Чужихъ жінокъ не любивъ,
11 Бо лихого мужа маю —	23 Та все мене слухавъ
12 Буде бити мене.	

(Лебедивск. у. Г. А. Залібовскій).

Б.

- 1—3 Б=1—3 А; 4 Б=4 А... проведе; 5 и 6 Б=5 и 6 А... на солод-
кімъ меду; 7 и 8 Б=7 и 8 А... моя мила... відведу; 9 и 10 Б=9 и 10 А;
11 Б=11 А... злого... 12 Буде бити, добре знаю; 13 и 14 Б=13 и 14 А;
15 Хіба самъ поміркуе,
16 Та цей разъ подарує.

(Тараща, И. П. Новицкіі).

В.

- 1—3 В=1—3 А; 4—6 В=4—6 Б; 7 и 8 В=7 и 8 А... приведу; 9—
12 В=9—12 А... злого мужа...

(Гадячъ, Руденко).

Г.

- 1—3 Г=1—3 А; 4 До домоньку заведе; 5 и 6 Г=5 и 6 Б; 7 и 8 Г=
7 и 8 А... чорнявая... заведу; 9—11 Г=9—11 А; 12 Г=12 Б.
13 Набікъ, хлопці, набікъ хлопці,	17 А я мужа не боюся,
14 Лицо мужа несе,	18 Я мужові поклонюся,
15 Якъ побачить мене въ вами,	19 А вінъ мене поцілує,
16 Ажъ ёго трасця страє.	20 Ще... разъ подарує.

Д.

- 1—8 Д=1—8 А;
9 Не повівъ же до дому, 14 А дівчина не . . . . . була,
10 Та повівъ у солому. 15 А зъ соломочки
11 А солома не полова, 16 Та въ чуланивъ заведу,
12 Та й дівчина чорноброва. 17 За для тебе, душенько,
13 А солома не потерга була, 18 Соладенької найду.
(Лебедянск. у. Г. А. Залубовскій).

252.

А.

- 1 — Чого мені журитися, якої неволі,
2 Що я зъ-роду добра не маю, а горя доволі.
3 Тече річка невеличка — схочу, перескочу,
4 Оддай мене, моя мати, за кого я схочу;
5 Оддай мене, моя мати, заміжъ за старого,
6 Буду ёго шанувати лучче молодого.
7 Дала мене моя мати заміжъ за старого,
8 Сюди, туди повернуся — треба молодого.
9 Я ёго шанувала, шанувати мушу,
10 Ой, Боже мій милостивий, возьми ёго душу!
11 — Та піди, старий-старесенький, у лугъ по калину,
12 Якъ калини не достанешъ, далєбі загину.
13 Пішовъ старий калини ламати.
14 Пришовъ хорошъ парєнь до мене гуляти.
15 — Сядъ, парєнь, хорошъ-бравий, кїнець того столу.
16 Я сяду, молоденька, поручъ ись тобою.
17 Сидить парєнь хорошъ-бравий, курчя убїрає,
18 А вона сидить, молоденька, коло ёго, тяжко издыхає.
19 — Піди, дочко-паняночко, батька виглядати,
20 Якъ итїме съ калиною, давай мені знати.
21 Біжить дочка-паняночка у долоні плеще:
22 — Гуляй, гуляй, моя нєнько, нема батька іще!
23 Погляну я у віконце, калина бурїє.
24 — Ой, Боже мій милостивий, де я парня діну.
25 — Заховай мене, моя милесенька, за дубові двері,
26 Сама жъ зв'язи головоньку, та ляжъ у постелі.
27 — Одчиняй, миленька, съ калиною йду!
28 — Не одчиню, старий діду, головоньки не звезду.

- 29 — Чого жъ ти, моя мила, таєъ заболіла?
30 — Не знаю жъ я, старий діду, трохи не зомліла.
31 Піди старий, старисенький, та наколуй меду,
32 То може я, старий дідоньку, головоньку звезду.
33 Пішовъ старий бородатий меду колупати,
34 А я парня за рученьку, та й вивела съ хати.
35 — Біжи, парень, хорошъ-бравий, темними лугами,
36 Хто стріне, питатиме, скажешъ: „ходивъ за волами“.
37 Иде старий, бородатий, у тарілки креше.
38 — Ой бувъ же тутъ вражий синь, тіко місце тепле.

(М. Жаботинъ, Черк. у. Ф. Т. Штангей).

В.

- 1 На що мені жонитися, бувши молодому,
2 Зазиває чорнявал, до своєго дому.
3 Чорнявая молодиця кивала на мене:
4 — Покинь, покинь, молотити, та иди до мене.
5 Привходь, хлопче, приходь. бравий, на часъ, на годину,
6 А я свого старенького пішлю по калину.
7 Пішовъ старий бородагий калпни ламати,
8 Вона свого миленького затигла до хати.
9 — Біжіть діти, біжіть малі, батька визирати,
10 Якъ итиме съ калиною, давайте мені знати.
11 Біжіть дитя, біжіть мале, та й въ долоні плеще:
12 Гулай, гулай, наша мати, нема батька еще!
13 Ой глянула въ кватирочку — калиночку видко,
14 — Увивайся, превражий синь, коло мене швидко!
15 Уже старий бородатий двері відчиняє,
16 Вона свого миленького підъ кровать ховає.
17 Поховала тебе, хлопче, підъ свою перину,
18 Сама ляжу, ёму скажу: „далебі загину!
19 Иди, старий бородатий, та вколуй меду,
20 Чогъ съ мені тяжко, важко, головки не звезду“.
21 Пішовъ старий бородатий меду колупати,
22 Вона свого миленького за руку та съ хати.
23 Иде старий нєъ комари, та въ тарілки трепле,
24 — А де лежавъ вражий синь, тільки місце тепле.
25 „Ой ти, старий бородатий, не діждешъ ти того,
26 Щобъ я собі не приймаю хлопця молодого.

(С. Калита, Остерск. у. М. Н. Александровичъ).

В.

1—4 В=1—4 Б; 5 В=5 Б. Ой прийди жъ ти, мій миленький... на ча-
сину; 6 В=6 Б; 7 В=7 Б. Иди... 8 В=8 Б. А я... за руку до... 9 В=
9 Б. Ідїть... ідїть... 10 В=10 Б... дайте... 11 и 12 В=11 и 12 Б; 13 В=
13 А. Иде старий бородатий, ажъ калвну; 14 В=14 Б... пересучий... 15 В=
15 Б... одчине; 16 В=16 Б; 17—19 В=19—21 Б; 20 В=22 Б. А я...
21 В=23 Б; 22 В=24 Б... пресучий... 23 и 24 В=25—26 Б.

(Остерса. у. Морозь).

Г.

1 Гарний хлопець, гарний хлопець, моргає на мене.
2 — Прийди, прийди, серце мое, въ недїлю до мене.
3 „Ой не пїйду я до тебе, маєшь чоловіка,
4 Якъ попаде, буде бити, вмалить мені віка“.
5 — Прийди, прийди, серце мое, въ полу ню годину,
6 А я свого старенького вишлю по калину.
7 Піди, старий, піди, старий, калини ламати,
8 Ой вискоцивъ сіромаха съ конопель до хати.
9 Г=17 А... хлопець кінець стала, курку... 10 Г=18 А... стоїть край
ѣго, важенько... 11 Г=19 А. Та піди, піди, дитя мале, тата.. 12 Г=20 А...
намъ... 13 Г=21 А... дитя, біжить, дитя... 14 Г=22 А... матусенька, бо тато
не йде ще.

15 Побчила въ оболоню калпнові віти,
16 — Ой де жъ тебе, серце мое, тепера подїтя!
17 Взяла ѣго за рученьку, повела въ кїмнату,
18 Сама лягла на постелі, та й стала стогнати.

19 Г=19 Б. Піди, старий, піди, дурний... 20 Г=20 Б... трудно-нудно...
21 Г=21 Б... старий, пішовъ дурний... 22 Г=34 А. Вона взяла за... 23 Иде
старий, иде дурний, тарїлками клепає. 24 Г=24 Б. Оттуть же бувъ пре-
вражий...

(Лубин).

Д.

1 — На що жъ мені женитися, на що жъ мені жінка,
2 Є у мене сусідонька, добра прїятелька,
3 На що жъ мені женитися, на що мати дому,
4 Ой базала, приходити, якъ до свого дому.
5 „Вийди, доню, на гулоньку тата виглядати,
6 Чи йде, чи не йде, давай хутчїй знати“.

- 7 Вийшла доня на гулоньку та й въ долоні плеще:
  - 8 — Гуляй, гуляй, моя мамо, нема тата еше!
  - 9 Милая въ оженко — вже милий близенько.
  - 10 „Де жь я тебе заховаю, милеє серденько!
  - 11 Заховаю тебе въ пухову перину,
  - 12 Сама ляжу, розстягнуся: „вже я теперь згину!“
  - 13 Пришовъ милий, пришовъ милий зь роботи до хати,
  - 14 Якъ стояла, такъ упала, да й стала стогнати.
  - 15 „Піди, милай, піди, милий, у лісь по калину,
  - 16 Бо такъ мені трудно-нудно, под бою я згину“.
  - 17 Пішовъ милий, пішовъ милий, калини шукати,
  - 18 А я свого миленького випустила съ хати.
  - 19 — А я, гарний хлопечь, въ свого батька вдався,
  - 20 Низомъ, низомъ, по-підъ хмизомъ, та й въ зілле сховався.
- (С. Пилиповичи).

Е.

- 1 Е=2 Г. Таки прийди, уланику, въ-вечері до... 2 Е=6 Б... старика...
  - 3 Е=12 А... не підешъ по калину... згину; 4 Е=7 Б. 5 Якъ вискочивъ ула-
никъ съ конопель до хати; 6 Е=19 А. Якъ послала мати дочку... 7 Е=20
А; 8 Е=21 А. Дочка иде вулицею, та въ... 9 Е=22 А... матусенько... ще-ще;
  - 10 Якъ побачила стара — иде бородатий,
  - 11 Якъ стояла, такъ и впала, начала стогнати.
  - 12 Якъ послала старика меду колупати,
  - 13 Взяла влана підъ рученьки, та й вивела зь хати.
  - 14 Иди, иди, уланику, та й не оглядайся,
  - 15 Щобъ мій старий бородатий та й не догадався.
- (Лебединс. у. Г. А. Залубовскій).

Ж.

- 1 Й ой кивали молодиці пальчикомъ на мене.
- 2 Ж=2 Г... хлопче, прийди, серце, въ... 3 Ж=5 Г... хлопче, прийди,
серце, въ неділю...; 4 Ж=6 Б. То я вишлю миленького у лугъ...; 5 Ж=13
В. Иди...; 6 Ж=20 Б. Бо вже... не перейду хати; 7 Ж=7 В.
- 8 Воша мене за рученьку: иди, серце, до хати.
- 9 — Охъ ти, дочка маленькая, иди батька виглядати,
- 10 Якъ буде батько йти, то будешъ казати.
- 11 Иде дочка маленькая, та въ долоні плеще:
- 12 „Гуляй, гуляй, матусенько, нема батька еше“.
- 13 Прочиню я кватирочку, калини не видко,
- 14 — Увивайся, гарний хлопче, коло мене швидко!

- 15 Прочиню я кватироньку, калина близенько!
- 16 — Дежъ я тебе заховаю, та мое серденько?
- 17 Ляг..й, хлопче, лягай, серце, лягай на (підъ) перину,
- 18 А я ляжу на перину та скажу: „загну!
- 19 Иди, старий бородатий, меду купувати...
- 20 Уже жъ мені томно-нудно, не перейду хати“.
- 21 Пошовъ старий бородатий меду купувати,
- 22 Вона мене за рученьку: „иди, серце, зъ хати“.
- 23 Иде старий бородатий, та въ долоні плече:
- 24 — Бувъ же тутъ скурвий сивъ, ще й місце тепле!
- 25 Батько бивъ, батько бивъ, нагай увірвався,
- 26 А я низомъ, по-підъ хмиромъ въ зїлля заховався,
- 27 Батько йде, батько йде, на грудку смотенувся,
- 28 А я зъ жалля, зъ запечалля зъ батька усміхнувся.

(С. Дидович, Новгор.-Волянск. у.).

3.

- 1 Моргали же молодиці бровами на мене,
- 2 — Покниъ, серце, ціпъ на тоці, та й прийди до мене.
- 3 Покинувъ я ціпъ на тоці, а жито у стозі,
- 4 А самъ пішовъ до мо одиць, бо мні по дорозі.
- 5 Прийшовъ же я до молодиць, просять мене сісти,
- 6 Дають мені нелуплені бараболі істи.
- 7 Я на тії бараболі басомъ поглядаю,
- 8 На полгці вариниці очима приймаю.
- 9 Сидить хлопець коло стола, курця оббирає,
- 10 На хороші молодиці бровами моргає.
- 11 Подивлюся въ кватирочку — вже калину видненько,
- 12 — Де я тебе изховаю, любее серденько!
- 13 Подивилась въ кватирочку — вже калину видно,
- 14 А я хлопця за рученьку й заведу въ перину.
- 15 — Бжи, старий бародатий, меду вулупати,
- 16 Бо, ей Богу, така слаба, шо не можу встати!
- 17 Иде старий бородатий изъ медомъ до хати,
- 18 „Якийсь дідько въ тебе бувъ, не мігъ-емъ го злапати.“
- 19 — Біжи, біжи, моя доцю, батька виглядає,
- 20 А я хлопця за рученьку, та й виведу зъ хати.
- 21 Иде, иде, моя доня, та й въ долоні плече:
- 22 Гуляй, гуляй, моя мамо, не йде тато енце.

(М. Ягущковъ, Могилевск. у. А. Руданскій).

И.

- 1 Отъ вже наставъ третій тиждень, якъ я тутъ молочу,
- 2 Та вітогді (?) молодичожъ я й въ очі не бачу.
- 3 Ой піду я до коршомки, горілки напьюся,
- 4 На хироші молодиці кріпко надивлюся.
- 5 Сидить хлопець кінєць стола, курча обберає,
- 6 На хороші молодиці бровами моргає.
- 7 Ой моргнула молодиця бровами на мене:
- 8 — Покинь, хлопче, молотити, та ходи до мене.
- 9 „Не покину молотити, не покину ціпа,
- 10 Молодал молодице, маєшь чоловіка“.
- 11 — Прийди, хлопче, ти, молодий, зъ полудня въ годину.
- 12 И=6 Б; 13 п 14 И=3 и 4 З. 15 И=7 Г... старий бородатий калину...
- 16 И=11 З. Бо я чогось така... 17 И=7 Б.
- 18 Вона хлопця за рученьку, та ввела до хати.
- 19 — Вийди, доню, за ворота батька виглядати.
- 20 Якъ буде йти зъ калиною, дай до хати знати.
- 21 Вийшла доня за ворота, та й въ долоні плеще:
- 22 „Гуляй, гуляй, моя мати, не йде тато ні-ще!“
- 23 Ой не видко старенького, ино видко калину,
- 24 Сховаю я тебе, серце, підъ білу перину.
- 25 Прийшовъ старий зъ калиною до хати,
- 26 Я якъ стояла, такъ упала й зачала стогнати.
- 27 — Піди, старий бародатий, ще вколупи меду,
- 28 Бо-мъ, ей Богу, така слаба, голови не зведу.
- 29 Пішовъ старпій бородатий меду колупати,
- 30 А я хлопця за рученьку, та й вивела зъ хати.

(С. Говори, Могилевск. у. А. Рудавскій).

253.

Горе жъ мені, козакові, нема сіна лошакові,
Нема сіна и оброку и дівчини коло боку!
Зъ чорнявою лежавъ, лежавъ, та нічого не вилежавъ,
До руді привотився, заразъ хлопець уродився!
Та не світе ясний місяць, світють ясні зірки.
Унадився козаченько до чужої жінки.
Унадився, впровадився, якъ кабанъ у житю.
Въ ёго реберъ нема, голову пробито.

Чогось мужикъ догадався, въ сїняхъ притаївся,
А я хлопець гарний бувъ, до жінки згодився.
Мужикъ думаєть, шо яшний снїпъ, почавъ молотити,
Побивъ руки, побивъ ребра, не можно ходити.
Одъ припїчка до порога, въ порога — залога,
Туть я шапку зъ себе хутко, въ віконце, якъ мога.
Якъ тїкавъ я черезъ тинь, черезъ перелази,
Опїкъ мене мужикъ ціпомъ ажъ чотири рази.
Я втікати, я втікати до третїї хати,
Оглянувся козаченько, чи слїду не знати?
Козакъ думаєть -- конопельки, добре спочивати,
Побачили молодиці изъ третїї хати:
— Чи не той се козаченько, шо по ночамъ ходє?
Що дївчатъ и молодиць та зъ разума зведе?
Туть я повомучивсь, якъ жінки пїймали,
Били мене скїлько влїзло — очкуръ перервали!
Ой моргала молодиця, моргала на мене:
Покинь, хлопче, молотити, та приходь до мене.
Прївди, хлопче гарний, бравий, съ-пївдня у годину,
А я пошлю старенького у лугъ по калину.
Пішовъ старий, пішовъ старий у лугъ калину рвати,
А (я) хлопець гарний бувъ, прискочивъ до хати.
Сижу собї въ кінці стола, курча уминаю,
Свою мплу чернобриву къ сєрцу прижимаю.
Каже мати: біжи, доню, батька виглядати,
Якъ буде йти зъ калиною, давай хутко знати.
Біжить доня, біжить доня, у долонї плеще:
— Гуляй, мати, гуляй, мати, нема батька ище.

(Херсонск. губ.).

254.

А.

- 1 Оженився Семень, да взявъ жінку хорошу,
- 2 Тїшився вінъ, якъ не знає чимъ,
- 3 Що хороша на вроду.
- 4 Ой пїшовъ же Семень да й у поле орати,
- 5 Казавъ жінці Катеринї: „принеси обїдати“.
- 6 Ой оре, Семень, оре, та й на шляхъ поглядає —
- 7 — Чужї жївки обїдять несуть, а моєї не має!

- 8 Доорався Семень до темного бору,
- 9 Пустивъ воли у діброву, самъ пійшовъ до дому,
- 10 Ой прийшовъ вінъ до дому, зачавъ дітей питати:
- 11 — Дітки жъ мої дрібненькіі, а дежъ ваша мати?
- 12 „Ой пійшла жъ наша мати у лугъ по валину,
- 13 Ой щось вона говорила, що я васъ повину.
- 14 Ой пійшла жъ наша мати у лісь по телата,
- 15 Ой щось вона говорила, що не ваша я мати.
- 16 Ой пійшла жъ наша мати у лісь по корови,
- 17 Ой щось вона говорила — бувайте здорови“.
- 18 Ой ударився Семень да ї обѣ поли руками:
- 19 — Дітки жъ мої малеяькіі, пропавъ же я зъ вами!
- 20 Ой ударьте, морози, да ї на ті густі лози,
- 21 Побий, Боже, Катерину за Семенові слізи.

(Кієзь).

Б.

- 1 Б=6 А; 2 Б=7 А... обідъ несуть...; 3 Б=8 А... да зеленого лугу;
- 4 Б=9 А; 5 Ой приходять Семень до своєї хати; 6 Б=11 А. Питається въ малихъ дітей... 7 Б=14 А... у лугъ...; 8 Заждлась и забожилась, що не прийде до х ти; 9 Б=18 А; 10 О, Боже жъ мій милосливий, пропавъ, діти, зъ вами; 11 Б=20 А... морози на густі лози; 12 Б=21 А...

В.

- 1 Оженився Семень та взявъ Катерину,
- 2 Все вінъ собі говорить, що буду мати господино,
- 3 Пішовъ Семень въ поле орати,
- 4 Їго жінка Катерина по мішкахъ шукати.
- 5 Ой въ місті-місті стояла єї новина,
- 6 Подмовила Катерина багацького сина:
- 7 „Покинь отця, матку, ж покину дітей,
- 8 Підемъ въ Україну помішкання глядіти“.
- 9 Оре Семень, оре зо старенькимъ дідомъ;
- 10 — Нема жъ мої Катерини зъ раменькимъ обідомъ.
- 11 Оре Семень, оре сірими волами;
- 12 — Нема мої Катерини зъ чорними бровами.
- 13 Оре Семень, оре на шляхъ витавняе;
- 14 — А всі жінки обідъ несуть, тільки мої мара має.
- 15 Оре Семень оре, до сукого лому,
- 16 Випрягає сіри воли, самъ їде до дому.

- 17 В=10 А... Семень... ставь...; 18 В=11 А; 19 В=14 А... вь гай...
20 Щось вона заляла, що не наша мати.
21 Пішовъ Семень до коморі подивився до скрині...
22 — Нема моіхъ хустокъ, нема моі господині!
23 Пішовъ Семень до шпикмара (?), подивився вь засіки...
24 — Діти жь моі дрібненькіі, пропавъ же я навіки!
25 Ой вдарився Семень по полохъ ругами:
26 — Діти жь моі дрібненькіі, пропавъ же я зь вами.

Г.

- 1 Иде Семень а вь поле орати,
2 Наказує Катерині: — Винось рано обідати.
3 и 4 Г=19 и 10 В... нема Катерини...; 5 Г=13 В; 6 Г=14 В. Чужі..
несуть, моі мара... 7 и 8 Г=15 и 11 В. Доорався Семень до сухого.. 9 Ой
прийшовъ Семень до новоі хати; 10 и 11 Г=18 и 19 В; 12 Г=26 В. За-
клялася, забожилася...
13 Подивився Семень а вь нову ю скриню...
14 — Нема шмаття, нема грошей, нема господині!
15 Подивився Семень вь нову ю квартиру —
16 Катерина зь москалями сходить на долину.
17 и 18 Г=25 и 26 В.

Д.

- 1 Д=3 В. Та пішовъ же... 2 Д=4 В... до корини гуляти; 3 Д=6 А...
вгору... 4 Своі жінки Катерини зь обідомъ чкає. 5 Д=7 Г... дуба. 6 Ой
чувъ же я черезъ люде, що десь моя люба; 7 Д=7 Г; 8 Д=9 А... по
діброву...; 9 Д=9 Г; 10 Д=6 В... дітей своїхъ...; 11 Д=14 А. 12 Тамъ то
жь она божилася, що я вамъ не мати; 13 Д=12 А; 14 Д=13 А... Тамъ
то жь она божилася; 15 Д=21 В... Семень до новоі скрині; 16 Д=14 Г.,
грошей... шмаття...; 17 и 18 Д=25 и 26 В.
19 Ой тату, нашъ тату, стій, нежурися;
20 ..... зійде, літо прийде, а ти оженися.

Е.

- 1 Е=6 А. 2 Е=2 В... не видати; 3 Е=15 В; 4 Ой випрягай, хлопче,
воли, я піду до дому; 5 Е=9 Г... зь сіней до хати; 6 Е=11 А; 7 Е=19,
В; 8 Е=12 Д. Залаяла, забожила... 9 и 10 Е=25 и 26 В; 11 Е=11 Б.
Ой повійте... 12=21 А... Боже... та за моі слези.

Доорався Семень до глубокого долу,
Пустивъ воли у діброву, самъ пішовъ до дому.
Приходить Семень, одчиняє хату,
Питається дітокъ своїхъ: „а де ваша мати?“
— Пішла наша мати у лугъ по калину,
Ой щось вона говорила, що вже васъ покину.
Пішла наша мати у лугъ по корови,
Ой щось бо вона говорила: бувайте здорові!
Пішла наша мати у лугъ по телята,
Забожилась, заклялася, що не ваша мати!
Узявъ Семень ключі, одчиняє скрині:
Нема сукень, нема плаття, нема Катирини.
Ударився Семень объ поли руками:
— Дітки мої маленькі, пропавъ же я зъ вами!
Ударьте, морози, на сухі лози!
Побий, Боже, Катирину за Семенові слёзи! —

(Волынск. и Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

255.

А.

- 1 Та журба жъ мені, моя мати, журба за журбою,
- 2 Ой оддала мене, мати, заміжъ молодою,
- 3 Гей за того недоростка, що живъ зъ удовою,
- 4 А я того недоростка зроду не любила,
- 5 У чотири неділеньки да й не говорила,
- 6 А на п'яту неділю стала говорити,
- 7 Стала свого недоростка съ кровати й будити:
- 8 — Ой уставай, недоростку, чи спишъ, чи не дремаешъ,
- 9 Чи ти вь мене, й молоді, й ума вибіраешъ?
- 10 Ой запрягай, недоростку, коня й вороного
- 11 Та й поїдешъ, недоростку, до батенька й мого.
- 12 Ой іхали вони поле, іхали другое,
- 13 Ой на третє поле стали й повертати,
- 14 Стала свого недоростка изъ воза спихати.
- 15 Ой изняла зъ недоростка штани и сорочку,
- 16 Прив'язала недоростка вь темненькімъ лісочку,
- 17 Сама сіла поїхала й до батенька вь гості.
- 18 Та небагато й гостювала — чотири недлі,
- 19 А на п'яту неділеньку сіла й поїхала,

- 20 А до свого недоростка въ гості заїхала.
- 21 — Здоровъ, здоровъ, недоростку, чи спишъ, чи дремаешъ,
- 22 Чи ти мене, молоді, зъ гостей виглядаешъ?
- 23 „Ой я жъ бо, Марусина, не сплю й не дремаю,
- 24 Тільки тебе, молоді, зъ гостей виглядаю“.
- 25 — Та якъ не будешъ, недоростку, матері хвалиться,
- 26 То дамъ тобі, недоростку, й хочъ води напитися.
- 27 „Ой не буду, Марусино, не буду, не буду,
- 28 Ой я жъ тобі ціхъ гостиньківъ по вігъ не забуду“.
- 29 Ой изняла Марусина изъ коника віжки
- 30 Та звязала недоростку вгупу руки й ніжки,
- 31 Та й узала Марусина нагайку-дротянку,
- 32 Катувала недоростка зъ вечора й до ранку.

(С. Темберщина, Васильков. у. И. П. Новицкій).

Б.

- 1 Б=2 А, мати та за недоростка; 2 Б 4 А;
- 3 Та за того недоростка голову втопила,
- 4 В=5 А... до ёго да й не...; 5 Б=6 А.
- 6 Якъ би того недоростка въ гості одурити.
- 7 „Ой ходімо, недоростку, въ камору нову,
- 8 Та дамъ тобі, недоростку, сорочку білу.“
- 9 Б=10 А; 10 Б=11 А... батенька въ гості;
- 11 А въ батенька мого весь двіръ на помості,
- 12 Весь двіръ на помості, що неділі гості;
- 13 Ой яви жъ то гості — все зяті та дочки“.
- 14 Проїхали поле, проїхали друге,
- 15 А на трете стали повертати,
- 16 Стала мила недоростка изъ воза спихати:
- 17 „Ой устань, устань, недоростку, изъ воза до долу,
- 18 Та поїдемъ, недоростку, въ зелену діброву“.
- 19 Привязала недоростка до сосни плечима,
- 20 До сосни плечима, въ батьківъ двіръ очима:
- 21 „Ой їжъ же ти, недоростку, зелену травку,
- 22 Та пий же ти, недоростку, холодную воду,
- 23 поки я повернуся одъ свого роду“.
- 24 Небагато гостювала — чотирі неділі,
- 25 Трохи мого недоростка комарі не збили;
- 26 А на п'яту неділю я до дому іду,
- 27 Та до свого недоростка въ діброву заїду.

28 Б—21 А. Ой чи спишъ ти, недоростку, 29 Б—22 А; 30 Не сплю
не дримаю; 31 Б—24 А? Та все...

32 Ой розв'язи, моя мила, та білі руки,
33 А вже жъ мої білі руки набралися муки!
34 Ой дай мені, моя мила, хочъ води напиться,

35 Б—25 А. Чи не... 36 Б—27 А... моя мила, далєбі не буду; 37 Б—
28 А. Ой я того гостювання...

38 Війшла мати ворить одчиняти,
39 „Чого жъ ти, синочку, зъ личенька змінився?
40 Чи ти въ теста горілки напився,
41 Чи чого ти зъ личенька змінився?“
42 — Ой змінився, матусенько, въ зеленій діброві.
43 „Ой чомъ ти, мій синочку, давно не хвилився?“
44 — Тимъ же я не хвалився, що поклявся, побожився.
45 „Ой піди, сину, на ярмарокъ, купи, сину, три нагаечки:
46 Та перва нагайка — недоросткомъ звати,
47 А друга — изъ воза спихати,
48 А третя нагайка — до сосни в'язати“.

(Гадачъ. Рудченко).

В.

1 Ой оддала мене мати замужъ молодую,
2 Да за того недоростка, що живъ зъ удовою.
3 Недоростокъ, моя й мати, наровиться,
4 У поперекъ кроватюшки спать ложиться.
5 Молодая Марусенька всю ночку не спала,
6 Молодому й недоростку й ума прибирала.
7 А ходила Марусенька по комнаті,
8 Да будила недоростка й изъ кроваті.
9 — Ой уставай, недоростокъ, годі тобі спати,
10 Пора тобі, недоростокъ, коня запрегати.
11 Ой запрегай, недоростокъ, коня вороного,
12 Та чоїдемъ до батенька до родного.
13 Приїхала Марусенька до долини,
14 Прив'язала кониченька до ялини,
15 Молодого недоростка до драбини.
16 Поставила кониченьку овса й сіна,
17 Молодому недоростку—трави по коліна.
18 — Ой їжъ же ти, недоростокъ, траву сюю,

- 19 А я пойду до батюшки погостую.
- 20 Небогато Марусенька гостювала,
- 21 Да сѣмої й недільки побувала.
- 22 — Чи дати тобі, недоростокъ, водичі напитися,
- 23 Чи переставъ, недоростокъ, норовитися.
- 24 „Ой, ей Богу, Марусеньку, ей Богу, не буду,
- 25 Ой я твого гостювання по вікъ не забуду.
- 26 Що мої реберечка травка проростає,
- 27 А мої кари очі кровъ прокапає.
- 28 Да думала й недоростка на світі не має.

(С. Рудьковка, Ковалецк. у. И. П. Новицкій).

Г.

1 Г=1 Б; 2 Г=3 В; 3 Г=4 В... кроватеньки... 4 и 5 Г=7 и 8 В; 6 Г=9 В. Вставай, вставай... 7 Г=10 В; 8 Г=12 В... батенька гостювати; 9 Г=13 В. Доїждає... 10 и 11 Г=14 и 15 В; 12 Г=16 В. Положила... 13 Г=17 В; 14 Г=18 В... кониченько...

15 Ти, молодий недоростку, траву у коліно,

16 Г=22 В. 17 Г=23 В. Чи будешъ ти...; 18 Г=24 В. Не буду, Марусе... 19 Г=25 В. Ой сѣго... 20 Г=26 В... кризь... 21 Г=27 В. А кризь... слѣза протікає. 22 Г=20 В... Марусина... 23 Г=21 В... недиленьки приїждала.

24 Молодого недоростка й одв'язала.

(С. Щасновка, Ковалецк. у. К. И. Кабальчичъ).

Д.

1 Д=1 Б; 2 Д=4 А... сімъ годъ... и не говорила;

3 А на восьмий годочокъ промовила слово;

4 и 5 Д=10 и 11 А.

6 До батенька мого, до тестенька твого;

7 Д=12 А... ми... 8 Д=13 А. На третѣму полі спочивати.

9 Стали недоростка до дуба в'язати;

10 — Ставай, недоростку, до дуба плечима,

11 До дуба плечима, а на шляхъ очима.

12 Ти дивися, недоростку, куда я поїду,

13 И дивися, недоростку, відкіль я приїду.

14 Д=18 А. Та не довго... 15 Д=19 А... я до дому їду; 16 Д=27 Б... хоть на часъ... 17 Д=21 А; 18 Д=22 А... мене, недоростку, зъ гостей... 19 Д=23 А. Не сплю жъ, моя мила... 20 Д=24 А. А я жъ тебе. моя мила, зъ... 21 Д=34 Б;

- 22 Не дамъ, не дамъ, недоростку, на воду й дивиться;
23 Д=32 Б... мої білі... 24 Д=38 Б;
25 Та вже мої білі ноги набрались тревоги.

(Изъ собранія Г. А. Запобовскаго).

Е.

- 1 Е=1 Б; 2 Е=4 А; 3 Е=5 А. Та до того недоростка да й... 4 Е=6 А. . третю... та й заговорила; 5 Е=10 А; 6 Е=10 Б; 7 Е=14 Б. Ой ідемо... ідемо... 8 Е=13 А; 9 Е=17 Б. Ой уставай, недоростку... 10 Е=19 Б; 11 Е=14 Б; 12 Е=15 Д; 13 Е=27 Б... заїду. 14 Е=28 Б; 15 Е=22 А... дожидаєшъ; 16 Е=19 Д; 17 Е=24 А. А язъ тебе... дожидаю, 18 Е 32 А. Ой видьязи жъ, мила, хотъ... 19 Е=33 Б. 20 Е=34 Б; 21 Е=35 А. . дома хвалитися; 22 и 23 Е=36 и 37 Б.

(Роменск. у. А. А. Потебна).

256.

Ой ти досада, ти досадонька моя,
Ти скажи, скажи, що за горе й за біда?
Про досадоньку та й нікому не скажу,
А ні батькові, а ні матері рідній,
Тільки скажу подружжю потайному.
Що иде, иде ревпивий мужъ до дому,
Ой несе, несе гостинничовъ дорогий:
Три пліточки дротяниі,
Та я й не знаю, що й за що!
Хиба за те, що я въ куми гуляла,
Що жонатому й стаканъ меду й піднесла,
А холостому та зеленого й вина?
Гуляй, гуляй, голова, щобъ веселая була!

(Полтавск. у. Я. Демченко).

257.

А.

- 1 Добре було жити — перву жінку бити,
2 А зъ другою, молодою горе въ світі жити!
3 Сама рано встане, чоловіка будять:
4 — Вставай, вставай, чоловіче, товару завати,
5 А я піду на базаръ солі купувати.
6 Соли не купила, та въ шиньъ заблудила.

- 7 Бідна жъ моя головонька, сама провинула!
- 8 Сви́ні въ ві́кна скачу́ть, ма́лі ді́ти плачу́ть:
- 9 „Ой тату жъ нашъ, тату, зато́пи намъ хату,
- 10 Та зва́ри намъ і́сти, чортъ ма є́і ві́сти!“
- 11 — Не буду то́пити, не буду ва́рити,
- 12 Возьму́ ці́пъ, пі́ду въ ті́къ жи́та мо́лотити.
- 13 Чи вда́рю, не вда́рю, та й на шля́хъ погля́ну.
- 14 Чу́жи жі́нки зъ база́ру йду́ть, моє́і немає́.
- 15 А ось пере́годо́мъ, бре́де о́горо́до́мъ.
- 16 — Бо́дай те́бе, мо́я ми́ла, та й сча́стя на́пало,
- 17 Якъ побачи́въ, що́ йде́ п'я́на, то́ й ду́ху не ста́ло!
- 18 Ти ду́маєшъ, чо́лові́че, що́ я ду́же п'я́на,
- 19 Роспита́йся лю́дей, чи хо́чъ разъ упа́ла.

(Лубни, изъ собрания П. А. Кулиша).

Б.

— Вставай, рудоватий, товару давати,
А я піду на базаръ солі купувати.
Солі не купила, въ шинюкъ заблудила.
— Ой сама я не знаю, погано зробила:
Ой у мене дома сви́ні въ ві́кна скачу́ть,
А за мною, молодю́, ма́лі ді́ти плачу́ть.
„Ой, тату нашъ, тату, зато́пи намъ хату,
Зато́пи намъ хату, нава́ри намъ і́сти —
Пішла ма́ти на база́ръ, нема́ слуху́ й ві́сти“.
— Не буду то́пити, не буду й ва́рити,
Я за ці́пъ, та на ті́къ пі́ду мо́лотити.
Чи вда́рю, не вда́рю та й на шля́хъ погля́ну —
Чу́жі жі́нки зъ база́ру йду́ть, моє́і немає́.
Ко́ли тро́шки зго́до́мъ йде́ ми́ла горо́до́мъ,
Йде́ ми́ла горо́до́мъ, та і́сь своі́мъ ро́до́мъ.
— Та ду́маєшъ, ми́лий, що́ я и́ду п'я́на,
Роспита́йся чу́жихъ лю́дей, що́ й рази́ не впа́ла.
Ти ду́маєшъ, ми́лий, що́ я упи́лася,
Роспита́йся чу́жихъ лю́дей, ні́ сь кимъ не би́лася.
Ой, мій ми́лий, ми́лий, голу́боньку си́зий,
Бе́ри жи́та мі́рку, та йди́ по го́рілку,
За́дл я мо́го ро́ду, що́ привели́ жі́нку.
— Є́сть у мене́, ми́ла, бе́реза́ й ду́бина,
Бу́де поча́стована́ вся́ тво́я ро́дина.

Бодай тебе, мила, та трасьця напала.
Якъ ти мої гроши съ полиці забрала.
— Щобъ же тебе, милий, не такъ ще трусила,
Бо я твої гроши въ шинокъ не носила.

(Ковалец. у. В. И. Кибальчичъ).

В.

1 Пора, чоловіче, овечкамъ давати.

2 и 3 В=5 и 6 А; 4 В=7 А... що я наробила; 5 В=8 А. Малі діти
плачуть, свині... 6 В=9 А... протопи жъ... 7 и 8 В=11 и 12 А,

9 Я вдару, я вдару, на сторону гляну;

10 В=14 А;

11 А вже годомъ, годомъ, йде моя городомъ.

12 — И де ти, сува, шлялась, де ти волочилась?

13 „Ой ти, чоловіче, я не очень пъяна,

14 Ой збирай ти тихъ людей, я разу не виала.

(Г. Дидовичи. Новгородъ-Волинск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

258.

А.

1 Де чумаченьки стояли,	11 — Чого жъ ти, попаденько, плачешъ,
2 Попаденьку підмовляли:	12 Чого ти ридашъ,
3 — Ходімъ, ходімъ, попаденько;	13 Чи жаль тобі попа свого,
изъ нами,	14 Чи паравні ёго?
4 Зъ молодими козаками.	15 „Не жаль мені попа свого,
5 Попаденька послухала,	16 Ні паравні ёго,
6 За чумачками потрюхала.	17 А жаль мені того сина,
7 Стали чумаки стоять,	18 Що пропала моя сила;
8 Стала попаденька плакати и ридати:	19 А жаль мені тую дочку,
9 „Дивися, чумаче Иване,	20 Що покинула въ повиточку.
10 Чого твоя попада ридаетъ?“	

(Изъ собранія Г. А. Залюбовскаго).

Б.

- 1 Попитай Ивана, чого попада ридаетъ,
- 2 Чи жаль ій попа, чи паравні ёго?
- 3 — Не жаль мені попа, ні паравні ёго,
- 4 А жаль мені того, що покинула много:
- 5 Покинула сина, да ще й не женила,

- 6 Зготовила дочку да на видаванвечко,
- 7 Покинула дитя мале въ сповиточку.
- 8 Якъ здумаю сина, дакъ болить моя спинна,
- 9 Якъ здумаю дочку, заболить въ животочку,
- 10 Якъ здумаю дитя, да горке мое життя.
- 11 Якъ при попу жила, да все проскури іла,
- 12 Теперъ за тобою — сухаръ изъ водою.
- 13 А ще тее буде, що сухара не буде,
- 14 А ще тее стане, що водиці не стане.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

В.

- 1 Ой тамъ за горою, та чумаки стояли,
- 2 Та попадаю підмовляли...
- 3 А третю манили сотниківну Марину.
- 4 — Послухай, Иванъ, чогось попада ридае.
- 5 В=11 Б... за попомъ... проскури... 6 В=12 Б... дакъ усе сухаръ...
- 7 Якъ зайшли чумаки за сухні лози,
- 8 Полились у попаді горячі слізи.
- 9 В=13 Б... водиці... 10 В=14 Б... сухарики... 11 В=5 Б; 12 и 13 В=9 и 10 Б.

(С. Махновка, Борзенск. у. Ольшанскій).

259.

И сміхъ и публика!
Била жінка чоловіка,
Била, била, волочила,
Та въ помияхъ намочила,
А съ помпівъ витягала,
Та праникомъ потягала.
— Лежи, лежи, милий, тута,
Поки піду найду прута.
Поки прута найшла,
Та й одсердилася,
А на свого мелинького
Змилосердилася.
„Ой, жінко моя, ти голубко моя,
Дай мені вечеряти,

Коли ласка твоя“.
— Отамъ борщъ підъ лавою
Съ хорошею приправою,
Помийнецею накрито —
Такъ најжся досита.
И живъ — не любила,
И вмеръ — не тужила,
Хіба тоді загужу,
Якъ на лаві доложу.
Чоловіче Миволоау,
Де жъ я тебе поховаю?
Заховаю підъ припічкомъ
Та й покрию підситечкомъ.

(Изъ собранія Г. А. Залубовскаго).

260.

Ой жалъ животу,
Що любивъ сироту,
Та взявъ паниня —
Мені чести нема:

Пишного роду—
Не піде по воду;
Пишноі паніматки —
Не вимете хатки.
(Лебединск. у. Г. А. Залубовскаго).

261.

„Поїдь мені, мій миленький,
На нове місто,
Купи мені, мій миленький,
Мила-білила“.
— На що?
„Щобъ на своє біле лічко,
Давно... сповнила“.
— Умийсь горілкою, утрись щіткою,—

Яка була, така й будешь.
„Поїдь мені, мій миленький,
На нове місто,
Купи мені, мій миленький,
Ще й підпоїска“.
— Пійди въ лїсь, здери лико,
Та й підперезися.
(Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

262.

А.

Поїшовъ би я въ лїсь по дрова —
Въ мене жінка чорноброва;
Пошовъ би я вівці пасти —
Хотять хлопці жінку вкрасти.
Буду дома сидіти,
Буду жінку глядіти...

Треба ложки, треба й миски,
Треба й дітямъ дві воліски,
Треба наньки, треба й мамки,
И до печі куховарки,
Що не вміє ні топити,
Ні до людей говорити.
(Полтава, Демченко).

Б.

Поїхавъ би я до млина —
Въ мене жінка молода;
Поїшовъ би я гуляти —
Прийдуть жінку зачипляти;
Поїхавъ би въ лїсь по дрова —
Въ мене жінка чорноброва.
Треба дома сидіти,
Треба жінки глядіти,
Щобъ и хтось не прийшовъ,

Щобъ и щось не принісь —
Або сала кусокъ,
Або мила брусокъ,
Або теі безсчастної
Чечевиці мішокъ!
Поїхавъ би я волівъ пасти...
Хочуть хлопці жінку вкрасти.
Треба дома сидіти,
Треба жінки глядіти.

(Харьковск. и Воронежск. губ. Изъ рук. собр. Н. И. Костомарова).

263.

Ой ти матюньо родима,
На що на горе вродила,
Малоліткою женила:
Стерво-жінка не злюбила,
Й високу кровать змостила,
Пі сь кроватоньки зопхнула,
Ручку й ніженьку звихнула,

Стала рученька боліти,
Стала милая жаліти:
„Чимь сю ручку гоїти:
Чи травою муравою,
Чи криничною водою?“
— Ручка й ніженька зростеться, —
Тобі, суко, не минеться.

(Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

264.

А.

У неділю на весіллі прогуляла,
Понеділюнь на похмілля пролежала;
А въ вівторокъ три ниточки
Тонесенькі та й напярала,
Три пузири кривавні намуляла,
Та своєму миленькому показала.
— Ой не пряди, моя мила, не трудися,
Прийде весна красна, та наросте широкий листъ лупуховий,
Пошиємъ шарахвани-роздухвани-розмахани лупухові.
Та й не ходи, моя мила, коло ліса,
Щобъ ти свого шарахвана-роздухвана-розмахана не порвала.
Десь узялись сучі кози та й попові,
Та й обьіли шарахвани-роздухвани-розмахани лупухові:
Отто жъ тобі, моя жінка, та й наука,
Та не ходи коло ліса та й безъ друка.
Не плачь, не плачь, моя мила, не журися,
Хочь обома долонями . . . затулися.

(С. Выграевъ, Каневск. у. А. В. Шевченко).

В.

Ой пішла наша Ховронюшка по базарю,
Та й купила за три денешки куделю,
Та й кинула куделицю на полицю,
Сама пішла, молоденька, на улицю.
Въ воскресення на весілячку гуляла,

Въ понеділокъ на похміллячко лежала,
У вівторокъ разівъ сорокъ похмилалась,
У середу раненько уставала,
Три ниточки тоненькихъ напярла,
Три мозолі на долоні намуляла,
Та своєму миленькому показала.
— Не плачь, мила, миленька,
Наросте листъ широкий лопуховий,
Та пощємъ шарафанчикъ-роздимаичиєъ лопуховий.
Десь узались вози зъ лози попови,
Та об'їли шарафанчикъ-роздимаичиєъ лопуховий.
— Не плачь, мила, миленька—не журись,
Хоть обома долонями затулися.

(М. Жаботинъ, Черкасскаго у. Ф. Т. Штангей).

265.

Ой якъ мені та до дому йти,
Ой якъ мені да котитися,
Кому мені покоритися:
Чи старому, та старесенькому,
Чи малому, та малесенькому?
Що свекорко у ворить стоить,
Калиновий та листовъ держить,
А свекруха у поріжечка,
Держить вона кочеріжечку;

А мій милий та на ліжку лежить,
Дротяную та нагайку держить.
А мій милий, та милесенький,
Не бий мене та нагайкою,
Бо не буду я хозяйкою:
Побий мене та лозиною,
Щобъ я була господинєю;
Побий мене та березою,—
Не п'яную, а тверезую.

(Козелец. у. Е. И. Кибальчичъ).

266.

Ой мій чоловікъ
На Волощину втікъ,
А я ціль продала,
Та музики наняла.
Музики жъ та мої,
Та заграйте жъ мені,

Бо я бідна сирота
Веселого живота.
Оттакъ не було,
То продала помело;
Оглядаюсь по хаті,
Буде лихо й лопаті.

(М. Жаботинъ, Черкасска. у. Ф. Т. Штангей).

267.

Невеличка полівина, да густі копиці,
Потерявъ я счастья-долю черезъ молодиці.
Молоді молодиці моргають на мене:

„Кидай воли й вози мазать, самъ ходи до мене“.
— Молодні господині, а що жъ вамъ по мені,
Ой я козакъ молоденький, а ви господині?
Якъ зазвала молодиця парня ночувати,
Поставила стороженьку парня вартувати.
Невелика стороженька, да чужі люде..
„Тікай, тікай, вражий сину, тобі лихо буде!“
А я парень молоденький да й самъ догадався,
Хилю-хилю по підтинню, да въ бурьянъ сховався.
Молодні молодиці пішли зілля рвати,
Молодого козаченька тільки слідки знати.

(С. Великая Снѣтина, Васильовск. у. А. В. Ильницкая).

268.

А.

1 — Та, Марусенько, серденько,	18 Тамъ улани гуляли,
2 Пусти на нічъ ночувати!	19 Пару коней програли,
3 „Ой рада бь я пустити,	20 Ще й коляску золоту,
4 Та боюся пана — буде бити“.	21 Ще й Марусю молоду.
5 — Та, Марусенько, серденько,	22 „Ой, Марусенько, серденько,
6 Не бійся жъ ти нікого,	23 Що въ постелі лежить?“
7 Та не бійся жъ ти нікого,	24 — Та кажу жъ тобі, мій пане,
8 Тільки мене самого.	25 То старецъ убогий,
9 Поставлю я сторожу,	26 Вінъ безрукий, безногий,
10 На чотири сторони;	27 Та кажу жъ тобі, мій пане,
11 Та на чотири сторони,	28 Та даймо ёму коня,
12 По чотири москалі.	29 Нехай до дому пана!
13 Та стороженька поснула,	30 Та черезъ хату рачки лізъ,
14 Панъ прихавъ, не чула.	31 А въ сінечки котився,
15 „Ой, Марусенько, серденько,	32 Та на Марусю сварився.
16 Що въ конюшенці за шумъ?“	33 Та въ сінечки вкотився,
17 — Та кажу жъ тобі, мій пане,	34 Та на коничка схватився.

Б.

- 1 — Марусино, дівчино,
  - 2 Пусти на нічъ ночувати!
  - 3 „Панъ приїде — буде знать“.
  - 4 — Поставимо сторожі;
- 5 Б=10 А; 6 Б=13 А... уснула; 7 Б=14 А;

- 8 Увійшовъ панъ у кімнату,   12 „Я жъ тобі кажу, мій пане,
9 Ставъ Марусі питати: 13 Що наіхали улани,
10 — Марусино, дівчино,   14 Наіхали улани,
11 Що въ конюшні за шумъ?   15 Изъ чужої сторони“.

16 В=1 Б; 17 В=23 А; 18 В=12 Б; 19 Прийшовъ старець до хати;
20 В=25 А. Прийшовъ старець... 21 В=26 А. И безрукій... 22 В=12 Б;
23 и 24 В=28 А. Даймо ми... 25 Сто рубликівъ сребра; 26 В=30 А; 27
В=31 А. Черезъ сїни...

- 28 На коника схопився,
29 Зъ Марусею простився.

(Миргородъ. Рудченко).

В.

- 1 Поїхавъ панъ на влови.   5 — Марусенько, серденько,
2 У зелені дуброви,   6 Пусти мене ночувать.
3 Приїхало у ночі   7 „Ой не пуцу ночувать“...
4 Та чотири паничі.

8 В=3 Б. Приїде панъ; 9 В=5 В; 10 В=9 Б; 11 В=10 Б; 12 В=12 Б;
13 Стороженьки облягли; 14 Марусенька заснула; 15 В=14 А. Приїхавъ...
16 В=5 В. Ой... 17 Чий кінъ на стану; 18 В=17 А; 19 В=18 А. Чорноморці...
20 Коня въ карти... 21 В=5 В; 22 Чия шапка на столі; 23 В=17 А;
24 В=19 В; 25 В=20 В. Шапку... 26 В=5 В. 27 Чия шабля на стіні;
28 В=17 А; 29 В=19 В; 30 В=20 В. Шаблю... 31 В=5 В; 32 В=23 А.
Хто въ пудушкахъ; 33 В=17 А; 34 В=20 В... націй... 35 В=21 Б;
36 В=5 В;

- 37 „Ой дай ёму шеляжокъ,
38 Щобъ вінъ уставъ съ пудушокъ.

39 и 40 В=26 и 27 Б; 41 В=28 В... схватився;

- 42 Шапочку знавъ,
43 Марусі поклонився,
44 Зъ Марусею ночувавъ;
45 Приїхавъ панъ — плату давъ.

(Изъ собр. А. А. Потебни).

Г.

— Марусенько, серденько,
Скажи мені правдоньку,
Які въ тебе гості були

Вчора безъ мене?
„Бувъ Кравченко изъ Крылова,
Каюченко изъ Янова,

А манжура (?) Павло Придбайло Медъ та вино“.
Изъ славного Запорожжа“ — Марусенько, серденько,
— Марусенько, серденько, Скажи мені правдоньку,
Скажи мені правдоньку, Де ти їх спати вляла
Чимъ ти їх привитала Вчора бееъ мене?
Вчора безъ мене? „Славъ Кравченко у хаті,
„Пивъ Кравченко горілочку, Каюченко въ кімнаті,
Каюченко вишнівочку, А манжура Павло Придбайло
А манжура Павло Придбайло Изо мною на кроваті.

(Лубин. Изъ зібранія П. А. Кулиша).

Д.

— Ой манжуро, манжурочко! Та й питається Марусеньки:
Чого, серце Марусенько? „Ой Марусю-Марусенько,
„Ой чомъ, серце, не гараздъ робишь? Що въ станочку за кінъ стоїть?
Що мимо мій двіръ коня водишь, А що на кілочку за зброя висить?
А чомъ до мене не говоришь?“ А що въ світлонці за возаъ лежить?“
— Та боюсь, серце, израдоньки, — Та пило въ мене три сироти:
А щобъ ти мене не зрадила, Ой два пило — заплатило,
Та коня, зброю, щобъ не втративъ я. А третій пивъ и не плативъ,
Бере коня за повода, Та коня, зброю застановивъ.
А манжуру за рученьку. Встає манжура потихеньку,
Та й повела у світлоньку, Та сідла коня свого скоренько,
А ёго коня у станочоъ. Та виїжа зъ двора швиденько,
— Та буде коню сіна й вівса, Та й сімъ годъ не бувавъ,
А тобі, молодому, меду й вина. А на восьмий панъ заставъ
Ой приїхавъ панъ до дому И то не визнавъ.

(Полтавск. губ. Изъ собр. Н. И. Костомарова).

269.

А.

— Святий Боже, святий крїпкій, свята твоя воля,
Полюбила смаровоза, нещаслива доля.
Смаровізь намостивъ візъ, поїхавъ въ дорогу,
Зоставивъ жінеу дома, якъ сироту, небогу.
Ой виїду я на вулицю, крикну на охоту,
А хто буде охотніщий на мою роботу.
Обіззався панъ дячоъ — чоловікъ гулящий.
— Прийди, прийди, пане дячу, ти въ мене найкращий.

Прийшовъ дячокъ-неборачокъ на ту вечерачку,
А смаровізъ изъ дороги прийшовъ до домочку.
Не встигъ дячокъ-неборачокъ на лавочку сісти,
Лихо несе смаровоза ту вечеру істи.
„Добрий вечіръ, моя мила, якъ же ти ся маєшь,
Мене нема дома, съ кимъ ти розмовляєшь?“
— Прошу, милий, сей разъ вибачати,
Я приймала дячка панка та до свої хати.
„Ой вибачу, моя мила, вибачу,
Ой засвіти ясну свічку най ёго забачу.
Та засвіти ясну свічку, нє дай їй палати,
А я буду пана дячка по куткахъ шукати“.
Найшовъ дячка-неборачка—въ вуточку зігнувся.
„А хто тебе тутъ запросивъ?“—Просила Ганнуса.
Ой якъ пішовъ смаровізъ бички випрягати,
Та внісъ дубовий бучокъ до хати.
Ой якъ начавъ смаровізъ дячка смарувати,
Тікавъ дячокъ-неборачокъ изъ чужої хати,
Тікавъ дячокъ-неборачокъ черезъ три одвірки,
— Зарічуся, та й не піду до чужої жінки!
Тікавъ дячокъ-неборачокъ черезъ три городи,
Запугався въ гарбузиння, та наробиъ шкоди.
Прибігъ дячокъ-неборачокъ ажъ до свої школи:
— Ой вітворіте, дячки, школу, бо я едва стою!
Лучче було дома істи сухарі зъ водою,
Ніжъ въ чужої молодиці пироги на столі.
Ви, дячки-неборачки, будете співати,
А я буду цілий місяць лежати.

Б.

— Святий Боже, святий кріпкий, свята твоя воля,
Полюбила шмаровоза, та не моя доля!
Що шмаровізъ літо й зіму по дорогахъ ходить,
А вінъ мої молодіі марно літа зводить.
Ой вийду я на улицю, крикну на охоту,
Чи не вийде возаченько на мою роботу.
А де взявся дячокъ, дячокъ та на одну пічку,
А шмаровізъ изъ дороги на нічъ до домочку.
Вибігла ёго мила на распитуванпя,
Обняла миленького та й поцілувала.

„Вибачу, моя мила, вибачу, вибачу,
Засвіти жь ти ясну свічку, нехай я побачу“.
Засвітила ясну свічку, не дає палати,
А шмаровізь по куточкахъ дяченька шувати.
Найшовъ дячка-неборачка — въ куточку зігнувся.
„Хто жь тебе запросивъ?“—Просила Маруся.
„Зачекай, пане дяче, зачекай, зачекай,
А я ввійду лишъ одъ коней та будемъ вечеряти.
Замутився шмаровізь, либонь-то до коней,
Якъ уносить на дяченька товстенський грабовий,
А на свою Марусеньку—тоненький ясиновий.
А ні гречки, ні полови, ні колосування,
Побивъ дяку кнємъ... ажъ до сподобання.
Шляшокъ лящить й морозъ трещить,
И ясні зірки,
Біжить дячокъ голий и босий
Одъ чужої жінки.

(Дер. Тамань, Переяславск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

В.

— Святий Боже, святий кріпкий, святий и безсмертний,
Полюбила шмаровоза, треба зъ жалю вмерти!
Ой якъ літо, такъ и зіма усе по дорогахъ,
А я бідна, нещаслива, погибаю въ-дома.
Ой вийду я у садочокъ, та й стану тужити,
Що я бідна, нещаслива, ні съ кимъ мені жити.
Обізвався панъ дяченько, чоловікъ гулящий:
„Прийми мене на вечерю, я въ тебе найбращий!“
Скоро дячокъ-неборачокъ за стілъ сідає,
Шмаровозъ изъ дороги у двіръ заїзжає.
Ой вибігла Марусенька милого витати:
— Скажи мені, Марусенько, хто єсть въ тебе въ хати?
„Якъ не схочешъ, мій миленький, сей разъ дарувати...
Запросила пана дяка перший разъ до хати!“
Якъ ударивъ въ єдну щоку, ажъ ся похилпла;
Якъ ударивъ у другу, щобъ ся становила.
— Ой засвіти Марусенько, воскову свічку,
Нехай же я подивлюся, хто сидить въ запічку.
Ажъ тамъ дячокъ-неборачокъ у кузубъ зогнувся.
„Прислй Богу, я невинень, проспла Маруся!“

Свічка горить, свічка горить, и свічка палає,
Шмаровозъ по-підъ пічку рубанця шуває.
Та й зачали пана дяка въ штирі ки прати:
— А до школи, пане дяче, азбуки читати!

(Волинск. губ. Изъ собр. Н. И. Костомарова).

Г.

Ой поїхавъ мій мазуръ въ далеку дорогу,
Я молода, якъ ягода, пропадаю дома!
Запросила-мъ сі даченька на красну вечеру.
Ой приїхавъ мій милий зъ вечера на нічку —
— Засвіти мені, мила, восковую свічку,
Най я ся подивлю, хто спить на зап'єццу.
Горить свічка, горить, ажъ серце палає,
Даченько жъ зъ зап'єцца підъ постіль тікає.
Вихопився мазуръ й а зъ хати до коней,
Виломавъ сі, витесавъ бучоць відзніковий.
Якъ прийшовъ до хати дяка окладати,
Втікавъ дячоць голий, босий а зъ чужої хати.
Ой принісъ даченько кваргоньку горівки —
„Ни піду вже, мазурику, а до твої жінки“.

(Подольск. губ. А. Диминскій).

270.

Та не звідтиль місяць сходе, звідкиль ясна зірка,
Та внадився чоловікъ до чужої жінки.
Та внадився, та внадився, якъ кабанъ у жито...
— Буде тобі, чоловіче, голова побита!
„Вийди, вийди, молодице, зъ відромъ по водицю,
Нехай гляну-подивлюся на плахту дрібницю.
Ой плахотка-черчаточка, на три нальці черцю, —
Молодая молодиця прилипає къ серцю“.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

271.

На що жъ мені женитися, на що мені жінка,
Хиба треба женитися, хиба треба лиха?
На що мені женитися, на що мені жінка,
Попадеться ще така, якъ въ Сидора Зінька:

Вона ёго за чубъ скубе, а вінъ, бідний, плаче,
Якъ заставитьъ, по курячи Сидіръ вудкудаче;
Якъ заставитьъ, то й танцює, ажъ піть зъ лоба лється,
Ёму уже не до сміху, заставитьъ, сміється.
Поки Сидоръ не женився, були въ ёго гроши;
А якъ же жъ вінъ оженився, кашпукъ загубився.
Бо у жінки що неділя, що праздникъ, то гости:
Прийде піпъ, прийде дякъ, придуть ёго мості.
Купи плахту, черевки, чоботи сапъянці,
Треба риби, треба мъяса й горілки въ склянці.

(Києвъ. Изъ собранія П. А. Кулиша).

272.

Охъ, була вчора на весіллі,
А сёгодня я на похміллі.
Охъ мені лихо буде,
Чи не бачили люде,
Що я пъяна була? *)
Охъ, упилася я на пиві,
Була бо вчора я на диві.
Охъ, упилася на медочку,

Охъ, проспалася въ холодочку.
Охъ, упилася на горільці,
Охъ, проспалася на барильці.
Охъ, не велить же милий пити,
Охъ, коли бачивъ — буде бити.
Охъ, мені лихо буде,
Чи не бачили люде,
Що я пъяна була?

(Липовець. Изъ собранія П. А. Кулиша).

273.

Да пошовъ милий у поле орати,
Да й забувся хліба-соли взяти,
Да й оре милий, на шляхъ поглядає.
Доорався до сухого лану,
Випрягъ воли, пустивъ до дому,
Сівъ на коня, поїхъ въ до дому.
Да й приїхавъ до нової хати,
Да й привъязавъ коня до порога,

Самъ заплакавъ, крий коника стоя.
Вийшла дъ ёму ёг стара мати,
Стала дъ ёму стиха промовляти:
„Чого, сину, ти плачешъ-ридаешъ,
Десь ти въ себе доленьки не маєшъ!
Твоя доля у корчмі гуляє,
Пойди, сину, зажени до дому“.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

274.

Пряла бъ же я куделицю — головка болить;
Пішла бъ же я до шинкарки — милий не велить.

*) Припѣвъ повторяється послѣ кожного стиха.

Якъ поїхавъ мій миленький въ далекую степь,
А я свою куделицю та обь землю — чепь!
Лежить моя куделиця, лежить, надулась,
А я пішла до шинтарки; водки напилась.
Якъ прихавъ мій миленький изъ поля до дому,
Питається малихъ дітей, чи матуся дома?

„Наша мати, наша мати ніде не була,
У кімнаті на кроваті почивать лягла“.

— Цитьте, діти, цитьте, діти, нехай мати спить;

Прокинеться наша мати — треба похмелить.

Устань, мила, устань, мила, устань, пробудись,

Ось на тобі вісімъ гривень, піди похмілись,

Ось на тобі карбованець, та йди расплатись.

„Не поможе карбованець, не поможе й два:

Вчора пила на корову, теперъ на вола“.

— Охъ ти, мила, охъ ти, мила, чортъ бивъ твою ма.,

Що ти мою худобоньку марно повела!

Моя мила, чорнобрива, иди расплатись,

А якъ підешъ изъ домоньку, то й не забарися.

„Ой мій милий, чорнобривий, я не забарюся:

Черезъ два дні, ажъ на третій день до дому вернуся!“

(Полтавск. губ. Изъ собр. Н. И. Костомарова).

275.

„Да пряди, пряди, моя пряха,

Да пряди не ленись“,

— Хочъ и рада бь я пряди,

Да головка болить.

Ой прала бь я куделеньку,

Да головка болить,

Пошла бь я на й улицю,

Мені милий не велить.

Пусти мене, мій миленький,

Да на й улицю гулять,

Я не буду, мій миленький,

Чорнобрового займать.

Тилькі виїду на й улицю,

На ёго я подивлюсь,

Прійду я до дому,

Тебе не боюсь.

Охъ, вийшла я на й улицю,

Да вже й забарилась.

Несу зь улиці гостинці,

Дуже й утомилась.

Пошла бь я до кабага,

За пьятакъ похмелилась,

Пришла до дому,

На піль повалилась.

Прийшовъ мужикъ, да й питає:

„Чого забарилась?“

— Була въ шинку,

За пьятакъ похмелилась.

„Гляди, гляди, моя пряха,

Гляди не валяйся;

Приходь рано на зорі,
Ище й похмеляйся.
Да прийди до дому,
Головку причешешь.

Да вже й не валися,
Чупурная хорошая,
На мене дивися“!

(С. Юрлюка, Новгородсьверск. у.).

276.

Ой у саду вишня
Зь-підь кореня вийшла.
Ой тамь парень дівку кличе,
Щобь дівчина вийшла.
Щобь дівчина вийшла,
Білу рученьку дала:
— Здоровь, здоровь, козаченьку,
Давно тебе ждала,
Постіль білу стлала,
Да й не могла дочекати,
Сама легла спати.
„Велівь мені батько,
Щобь я й оженився,
Щобь не ходивь вь темной ночі,
Да й не волочився;
Ой я батька послухавь
И взявь оженився,

Да взявь жінку не підь мысли,
Не хочу зь нею жити.
Жінку маю, жінку...
Ой жінко, голубко!
Ой де мені тебе діти,
Не хочу гледіти:
Чи мені продати,
Чи вь службу віддати?
Якь оддамь я тебе вь службу,
Головоньці тужно,
А покину на домівці,
Клопотно голівці.
Єсть у мене таке зілле
Низче перелазу,
Якь дамь тобі напитися,
Давь умрешь відь разу.

(Юрлюка, Новгородсьверск. у.).

277.

Прихавь Звіринський зь дороги до дому—
Ні палино, ні варино, любонь нема, нікому.
Ой прихавь Звіринський зь Тинного зь відпусту — (?)
Поглянувь до комори, вь коморі пусто:
Забрано гроші, забрано скрині, нема мої господині!
Ой похавь Звіринський вь місто до господи—
Квартирою поглядає, сь кимь Магда гуляє.
Зь Миколою Магда, зь Миколою гуляє,
А на пана Звіринського поглядає.
„Микола, Микола, дай мені обручку,
А на тобі срібний перстень на білу річку“.
— Магдуню, Магдуню, ходімо до дому,

Нехай ся люди не дивлять, не чинять сорому.
Ой взявъ Микола съ Магдунёю втикати,
Молодого Звіриньського въ господі покидати.
Ой нанявъ Звіриньскій два гайдуки,
Щоби Магди (у) рубали на штуки.
Ой шли гайдуки та й ся говорили:
„Гірка жъ би ёму жінка була, що би ми изловили“.
Ой якъ гайдуки Магду здогонили,
Въ штуки не робали и ніць еі не робили,
На молодого Миколу кайдани забили.
Отто жъ тобі, Микола, въ господі горівка,
Отто жъ тобі поробила Звіриньського жінка.

(Подольск. губ. А. Дыминскій).

278.

Який чоловікъ, така ёго жінка,
Намочила трое шмаття ще відъ понеділка.
Якъ пішла по селі доставати пряжи —
Хто випере трое шмаття, дамъ нівъ кірця гречки!
Чоловікъ мій Марку, чи я тобі не казала въ-ранку,
Вбири сорочку дранку!
А тебе чортъ наперъ, то въ нові-сь вмеръ.
Підешъ въ нові сорочці въ яму,
Та гонивъ би ти собі мамку. (?)
Чоловікъ мій Марку — ти мій клопіть,
Лишаешъ мені дітей копу.

(Подольск. губ. Дыминскій).

279.

Нема чоловіка въ-дома,
Поїхавъ въ лісь по дрова.
Я ціпъ продала,
Пішла, музиканта наняла.
Музиканти моі,
Заграйте мені,
Бо я бідна сирота
А не маю живота!
Я по місті иду,

И ялівку веду,
А за мої дитинята
Та мруть цуцинята.
Ялівочку пропила,
Клубки на похмілля,
Нехай таки (не) лежать
Въ скрині безъ діла.
Захтілося лепешушки (?) —
Пропила мотозъ и витушечки;
Захтілося добраго пива —
Пропила мотозъ зъ мотовила.
Ой пропила коцюбу,
Дістанеться...
Якъ повернусь по хаті,
Дістанеться и лопаті!
Ой приїхавъ чоловікъ
До дому, заклятий,
Бивъ же мене, волочивъ до самої хати.
Ой бивъ же мене та нагайкою,
А до світа назвавъ ще й коханкою:
— Ой серденько, чого сердипся,
Чомъ до мене білимъ лицемъ не обернишся?
„Бодай тобі, вражий сину, права рука всохла,
Побивъ мене, поволочивъ, мало що не здохла!
Ой бивъ же мене, волочивъ мене,
Таки, вражий батько, не навчивъ мене.

(Подольск. губ. Диминскій).

280.

Сидить дядько, люльку курить,
На дядину очі змурить,
А дядина не вважа,
Та горілочку кружа.

(С. Хлипцова, Звенигород. у. И. П. Новицкій).

281.

Дивуються сусідоньки, що я иду пити,
Боліла їх головонька — чимъ я буду платити?
А я зъ плотівъ не беру, ні зъ людскої скрині,

Такъ я собі заплачу, якъ би які господині!
Я курочку підъ пашечку, єі хвостокъ видко —
Не дивиться, сусідоньки, бо вамъ буде встидно.
Таки я сі иду, иду, горівочку пью, пью.

(Подольск. губ. А. И. Дыминскій).

282.

Соловейко миленькій,
Въ тебе голосъ тоненькій,
Защобечи ти мені,
Бо я въ чужій стороні —
Нема роду при мені!
Нема роду, ні отця,
Нікому журиться.

Я, молодий, зажурився,
Що молодимъ оженився.
Не самъ же я жінку бравъ —
Батько мені неволивъ,
А матиръ призвила,
Щобъ насъ парочка була.

(Миргородъ. Рудченко).

283.

Та напилася-мъ ся, ледво стою,
Та пішла би-мъ до дому, та ся бою,
Та лихого мужа маю,
Та буде бити — добре знаю.
Та коли бъ мені Иванъ попівъ,
То вінъ би мене до дому завівъ,

То вінъ може бъ мого мужа просивъ.
Та щобъ мене не бивъ.
— Та не бий мене, мужу, въ ночі,
Та не підбивай чорні очі,
Та на то буде біла днина,
Та будешъ бити, коли-мъ винна.

(Подольск. губ. А. И. Дыминскій).

284.

А.

Ой пила, я пила, чипчикъ згубила,
Прийшла-мъ до дому, ще мужа била.
„Ой иди, мужу, хата відъ хати
Чипчика шукати.
Ой якъ ти підешъ чипчика шукати,
А якъ го не знайдешъ, не приходи до хати“.
Ой пішовъ милий хата відъ хати,
Не найшовъ чипчика и (не) прийшовъ до хати,
Ой прийшовъ вінъ до коршмоньки:
— Дзінь-добрий вамъ, люди!
Не найшли ви чипця зъ жінки,

На мізки (?) вамъ буде кварта горівки.
Чи не найшли-сь та чипчика жінки.

(Подольск. губ. А. И. Диминскій).

Б.

Ой пила я, пила зъ жіночками,
Пропила моточоць зъ вняшечками.
Ой пила, пила чіпець пропила,
Прийшла до дому, та й мужа била.
— Ой ти, мій мужу, не сиди дома,
Иди, глядіти та чіпця мого.

Пішовъ мій мужъ, відхлипуючи,
Свої жінці чіпця відпитуючи.
Ой люди, люди, ви, добрії люди!
Хто найшовъ чіпець, то перейми буде
Півъ корця гречки и мірка проса,
Бо сидить жінка простоволоса.

(С. Осламово, Могилевск. у. А. Руданскій).

285.

Тутъ була вдова мила,
Тутъ була чорнобрива,
Тутъ була, вертілася,
Та не знати, де ділася!
При случаі (пресучій) молодиці
Такі хитрі, якъ лисиці;
Чорняві та біляві,
На яку глянь, то все гарні!
— Приходь, приходь до ківпати —

Ти вже знаєшъ до якої —
Щобъ підкови не бряжчали,
Щобъ собаки не гарчали.
И жонатий иде заганяти мене:
— Иди, суко, до дому,
Плаче дитя за тобою.
Погодуй, положи,
Та хочъ вгьять побіжи.

(С. Трубайци, Хорольск. у. Н. В. Нѣговскій).

286.

Ой посіявъ мужикъ ячмінъ.
Мужикъ каже ячмінъ,
Жінка каже гречку.
— Не кажи жъ мені ні словечка,
Нехай буде гречка *).
А вже ячмінъ та зийшовъ,
Ой вже ячмень извозили,

Ой вже ячмінъ измолотили,
Ой вже той ячмінъ змололи,
Ой вже съ того ячменю наробили пива,
Мужикъ каже пиво,
Жінка каже диво.
— Не кажи мені ні словечка,
Нехай буде диво.

(Подольск. губ. А. И. Диминскій).

*) Прийвъ повгоряється послѣ каждой строки.

287.

Чого жь мені до дому,
Чого жь мені хватяться,
Хіба у мене худоба,
Чи дитина жь плачить.

Якъ би у мене худоба,
Я бь дома сиділа;
Якъ би у мене дитина,
То бь дитину гляділа.
(Изъ собр. П. А. Кулиша).

288.

Ой въ лісі, лісі сова скрегоче,
Тамъ жовнірь жони до дому кличе:
„Ой жоно, жоно, йди до дому,
Бо твое личко дуже розуманое,
Якъ хто погляне, то серце въяне“.
— Ой ти, невірний-невірниченько,
Не віришть мені и мому личеньку!
Купи, миленький, ключь, колодочку,
Замкни мене въ коморочку.

Якъ же я схочу хлопці водити,
Будуть ся твої замки ломати.
Єслі я зволю, двері вивалю,
Якъ намащуся солониною,
Схочу до хлопцівъ скалублиною. (?)
Купи, миленький, гравский дзвіночокъ,
Причипи мені підъ притилочокъ,
Що ся рушу, дзвонити мушу,
Всё жь, миленький, за твою душу.
(Подольск. губ. А. И. Диминскій).

289.

Пішла жінка на базарь,
А я єі три дні ждавъ.
Ждавъ день, ждавъ и два—
Жінки зь базару нема.
Пійшовъ би я шукати,
Шинкарочки питати,
А жінка сидить,
Въ рукахъ чарочку держить.
— Иди, жінко, до дому,
Иди, голубко, до дому.
„Далибі, не піду,
Поки раду не дійду.
Ий Богу, не піду,
Не напилася до-ладу!“
Та не пішла до дому,
Та у шинкарки у комору.
И п'є, и гуляє,
И въ віконце поглядає.

Ажъ мій милий иде,
Якъ та буря гуде,
И дубину волоче.
Лиха моя дубина,
Запарина дубина,
Та й ще сукувата,
Та на мою білу спину,
Та пинакувату.
„Ахъ ти, милий муже,
Не бий мене дуже,
Не буду я въ світі жить,
И до тебе говорить,
И твоїхъ дітей кормить.
Чи я въ тебе не жена.
Чи не господиня:
Три дні хати не мела,
Въ печі не топила“.

(Изъ Собр. П. А. Кулиша).

290.

Ой коли бь ти хозяинь, та волики собі мавь,
То бь я дома собі сиділа, та волики гляділа.
Серденько мое, ледаща ми обое!
Ой коли-бь я, а то й ти не хочемо робити.

Ой коли бь ти хозяинь, та коровку собі мавь,
То бь я дома сиділа, та жоровку гляділа.
Серденько мое, ледаща ми обое!
Коли бь я, а то й ти не хочемо робити.

Ой коли бь ти хозяинь, та овечки собі мавь,
То бь я дома сиділа, вовничку чухрала.
Серденько мое, ледаща ми обое!
Нехай я, а то й ти не хочемо робити.

Люди ідуть орати, а ми вь воршму гуляти.
Серденько мое, ледаща ми обое!
Коли бь я, а то й ти не хочемо робити.

Люди ідуть по дрова, а у нась болить голова.
Серденько мое, ледаща ми обое!
Коли бь я, а то й ти не хочемо робити.

Люди ідуть по сіно, а у нась лихо насіло.
Серденько мое, ледаща ми обое!
Коли бь я, а то й ти не хочемо робити.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

291 *).

Ой самь иду дорогою,
Голось иде дібровою —
Перекажу я своему роду,
Хочь чорненькою вороною.
— Ой роде, роде мій милій,
Ти ждешь мене на Вкраїну?
Гораздъ тобі, мій братіку,
На конику підвізжаючи;

А вже мені надокучило,
На чужині погибаючи.
Ой ти, горо крейдяная!
Чомь не горишь, тільки куришся?
Ой ти, жоно чумацькая,
Чомь не робишь, тільки журишся?
„Ой явь би жь я підпалена,
Я бь горіла, не курілася;

*) П'єсни отъ 291 до 295 зап. Н. И. Косгомаровнмъ.

Ой якъ би жъ мій мужикъ дома,
Я бъ робила, не журилася“.
Накаляла біли ручки,

Кватирочку одсуваючи;
Заплакала карі очі,
Чумаченька виглядаючи.

(Воронез. губ.).

292.

Сино собі громадила,
Ляшка собі принадила;
Єще буду громадити,
Щобъ другого принадити.

На улиці дудка грає —
Мене мати не пускає;
— Пусти, мати, погуляти,
Боли хочешъ зятя мати.

Пусти, мати, погуляти,
Я не забавлюся,
Тільки хлопцівъ потуманю,
И назадъ вернуся!

„Гуляй, доню, изводи хлопцівъ,
Но вибірай все молодцівъ;

Чи убогий, чи багатий,
Аби бувъ зуховатий“.

Кину кужіль на полицю,
Сама вийду 'на улицю.
Нехай мшши въ кужіль трублять,
Таки жъ мене хлопці люблять.

— Скажу тобі, моя мамцю,
Якъ я буду въ світі жити:
Буду мужа шанувати,
А хлопцівъ буду любити.

Якъ я дойду, моя мамцю,
Що ви теперъ, того віка,
Тоді скажу: гіля, хлопці,
Часъ любити чоковіка!

(Волинск. губ.).

293.

Ой задумавъ селянинъ міщаночку брати;
Вона ёму одказала: „не вмію я жати“.
Нарядивъ вінъ новий серпъ — викинула зъ хати.
„Ой ти знавъ, на що бравъ міщаночку зъ міста,
Я не іла я не буду гречаного тіста.
Ой ти знавъ, на що бравъ мене невеличку,
Будешъ ти мене кохати, якъ перепеличку.
Ой ти знавъ, на що бравъ — не вмію я жати;
Напни мені холодокъ, тамъ буду лежати“.
Ой поїхавъ її мужъ, у поле орати,
Єго жінка молодая у шинокъ гуляти.
Оре, оре її милий, на шляхъ поглядає —
Чужі жінки обідъ носять, а ёго немає.

Ой поїхавъ її мужъ изъ поля до дому —
Лежить жінка на порозі, дригає ногою.
— Ой, жінко моя, коротушечко!
Чи нічого повечерять, моя душечко!
„Ой ти бувъ у полі, а я була въ місті —
Яка тобі суча мати наварила істи?
На полиці сухарець — мишка не доїла,
Підъ лавкою капусточка, підъ лавкою біла,
Восьма неділя, якъ вона кипіла,
Ой їжъ, коли хочъ — коли не звадніло!
Хочъ їжъ, хочъ не їжъ — воли мою волю:
Посвачи ти гайдука та передо мною“.
А той мужижище взявся за бочище:
— Ой, дивися, моя мила, — отъ и гайдучище!
Дивітеся, люде, що зъ сѣго буде,
Що я свого мужика та навчила гайдука —
Не івши, не пивши, скаче, одурівши!
(Харьков. губ.).

294.

Поїхавъ Івасъ на полѣваннечко,
Покинувъ Ганнусю на горюваннечко.
— Матусю, матусю, гляди тутъ Ганнусю!
Давай їй істи калачи біленьки,
Давай їй пити медъ-вино повненько,
Клади єї спати на білихъ подушкахъ.
Матуся не слухала, того не зробила;
Дала їй істи — сирій качанъ гризти,
Дала їй пити — горької горчиці,
Клала єї спати зъ свинями въ барлозі.
Приїхавъ Івасъ изъ полѣваннечка:
— Ганнусю, Ганнусю, одчини ворота! —
„Івасю, Івасю, ледаща Ганнуся:
Калачи поїла, да и покришила,
Медъ-вино попїла, да шклянки побїла,
Зъ козаками спала, постіль поваляла“.
— Матусю, матусю! Яку кару дати? —
„Озьми за рученьки, виведъ за гороньку,
Зніми головоньку“.
Узявъ за рученьку, вивівъ за гороньку,

Изнавъ головоньку.
Пішовъ у світлоньку — калачи ціленьки,
Калачи ціленьки, медъ-вино повненьке;
Пішовъ до ліженька — постілька біленька,
А на тій постельці дитинка маленька.
— Матусю, матусю, три гріхи на душу:
Первий грішочокъ — вона молоденька,
Другой грішочокъ — дитина маленька,
Третій грішочокъ — я самъ молоденький!
(Волинск. губ.).

295.

Ударила бѣ гайдука,
Та боюся мужика;
А мій мужикъ не великъ,
Та гуляти не велить.
Сидить же вінъ за столомъ,
Та киває по столомъ.
Не кивай на мене,
Не боюся тебе!
Не ти мене згодовавъ —
Згодовавъ батько!
Не ти мене зодягавъ —
Зодягала мати!
Досталася, вразий сину,

Руки потирати.
Музиканти мої,
Ви заграйте мені:
А я, бідна сирота,
Веселого живота:
Якъ на місто иду —
И основу несу;
А за мною дитинята
Несуть влубинята.
Я основу пропала,
Утікъ на похміля:
Нехай вона (не) лежить,
У скрпні безъ діля!
(Воронеж. губ.).

ВЗАИМНІЯ ОТНОШЕНІЯ ЖЕНЫ И СЕМЬИ МУЖА.

296.

— Ой, нічка моя невеселая, —
Съ кимъ я буду сю нічъ почувать:
Мужа дома нема, а сама боюся,
Хиба піду до річки, зъ жалю втоплюся.
Обізався возакъ по тімъ боці Дунаю:
„Не топись, дівчино, не топись, молода,
Та подай рученьку черезъ бистру річеньку,
Та подай голосокъ, черезъ темний лісокъ“.
— У насъ лісокъ не високо, не заходе й голосокъ.
Ой чи тимъ я така, що свекруха лиха,
Що раненько встає, мені діло дає;
А я, молода, усе діло роблю,
Усе діло роблю и свекрухві годю.

(Лебедниск. у. З. А. Залубовскій).

297.

А.

1 Ой, ти, дібровна та зозуленька,	9 А овечечки коло гречечки,
2 Та не куй же рано на діброві,	10 А вже возочки коло лозочки,
3 Та не збуди мене, молоді:	11 А вже свиночки коло долиночки“.
4 Що у насъ свекорко—не батенько,	12 А я, молоденькая, та схопилася,
5 Що у насъ свекруха та не ма-	13 Взяла водиці, та й умилася,
тунка, —	14 Вийшла за ворота, подивилася:
6 Избудять мене зараній сина.	15 Ще й плугатарі не запрягали,
7 „Бо вже корова на діброві,	16 Ще й корови та не виганяли.
8 А плугатарі у чистому полі,	

(С. Щасновка, Козелец. у К. Кибальчичъ).

Б.

1—11 Б—1—11 А;

- 12 А я, молода та послушная,
- 13 Свого свекорка та послухала:
- 14 Взяла гребіночку та й постукала, —
- 15 Ряденцемъ голівку та й укутала,

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. Кибальчичъ).

В.

Ой ти, сивая да зозуленько, „Уставай, невіхно, да годі спати,
Да не куй же рано да й у дуброві, Уже й овчариківъ да не видати,
Да не збуди мене, да молоді! Уже плугатарівъ да й не чувати;
У мене свекорко—да не батенько, Уже овчарики да й у дуброві,
У мене свекруха—да не матінка. А уже плугатарі у чистому полі“.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

298.

На бережку песочокъ, (2)
На песочку садочокъ,
Й у садочку соловей. (2)
Не щечечи рано въ день,
Ой ти, соловей,
Не щечечи рано въ день! (2)
Да защебечи на зорі, (2)
Бо я въ чужуй стороні, (2)
Нема роду при мені.
Нема роду-родини, (2)
Ні вірної й дружини;
Туйлькo батько неруйдний, (2)

И матюнка неруйдна.
Сами сядуть обідать, (2)
Мене пошлють по воду (3)
До тихого Дунаю.
Де взялася хвиля,— (2)
Сколотила воду зъ дна.
Я, молода, заждала, (2)
Чистой води набрала,
Да й принесла до дому, (2)
Дала батьку чужому, (2)
И матері неруйднуйй, (2)
Дружиноньці невірнуйй.

(С. Рудьковка, Козелецк. у. И. П. Новицкий).

299.

А.

- 1 „Ой ти, матюнка стара,
- 2 На що жъ ти мене скарала—
- 3 За п'яниченьку й оддала.
- 4 Що п'є п'яниця, усе п'є,
- 5 Прийде до дому, мене б'є!“
- 6 — Привикай, доню, привикай,
- 7 Да въ вишневий садъ утівай.
- 8 Въ вишневи́мъ саду калина

- 9 Ни калині зозуля,
10 Вона не чує — буркує.
11 Ніхто зозулі не чує,
12 А я, молода, почула,
13 Рано по воду идучи,
14 Своєю свекрусі годячи.
15 А мій миленький стречає,
16 Съ плечей ведерця здиймає,
17 Да миленької питає:
18 „Чого жь ти, мила, такая
19 И въ день и въ ночі хмурная?“
20 — Я жь тобі, миленький, не скажу,
21 Твоєю матері не вгожу:
22 Напечу хліба — невдачний,
23 Навару борщу — несмашний,
24 Помажу коменъ — на біло,
25 Помню ложки — не въ діло,
26 Постелю постіль — не ляже,
27 Спитаю діла — не скаже,
28 Словами мене извъяже:
29 „Да на що ти мене питаєшь,
30 Да сес діло сама знаєшь“.
31 — Ой якъ же мені не питать,
32 Да въ чужому добрі самій знать?
(С. Рудьковка, Ковалець. у. И. П. Новиків.)

Б.

1 Б=1 А, Ой мати жь моя... 2 Б=2 А... вохала; 3 Б=3 Б; 4 Мій
п'яниченька що день п'є; 5 Б=5 А.

6 А ти, донечко, не майся,

7 Въ вишневімъ саду сховайся.

8 Б=8 А... долина; 9 А на долині валина; 10 Б=9 А; 11 Що чує.
днює й ночує; 12 Б=11 А.

- 13 Зачула, почула невістка,
14 Рано идучи по воду.
15 По воду йшла — плакала,
16 Съ водою йшла — тужила.
17 Питає миленький, питає,
18 — Чого милая ридає?
19 „Не скажу, миленький, не скажу,
20 Я твоєю матері не вважу:
21 Ложки помню — не білі
22 Істи наварю — не миле,
23 На стіль поставлю — не сяде,
24 Постіль постелю — не ляже,
25 Ноги помню — помаже,
26 Хоть у калюжу, да вступить,
27 Вийде на юлицю — осудить.

В.

- 1 Да ходить миленький по двору,
2 Да питає свою подругу:
3 „Да чого, мила, смуткуєшь,
4 Чи мою маткою ганьбуєшь?“
5 — Я не смуткую, такъ хожу,
6 Да твоєю матюкці не вгожу:
7 Да принесу водиці — розливає,
8 Да помню лавочки — не сяде,
9 Да постелю постіль — не ляже,
10 Да питала правди — не каже.
(Черниговск. у. М. А. Вербицкаа).

Г.

1 Г=1 Б; 2 Г=2 А, За що... 3 Г=3 А... п'яницю... 4 П'є в'яниця, у
шинку п'є, 5 Г=5 А; 6 Г=6 Б... не бойся; 7 Г=7 Б; 8 Г=3 А... ялина;

9 То не ялина — калина, 10 Г=9 А, На той... 11 Зозуля кує, ночує; 12 Г=11 А; 13 Тільки зачула невіхна, 14 По воду йдучи, плачучи; 15 Г=14 А...; свекрухі... 16 Води принесу — розолле, 17 Г=25 Б, Лавки... 18 Г=10 В, Діла питаю... 19 Г=24 В;

20 Гірко словами дожаже.

(С. Калита, Остерск. у. Д. К. Морозь).

Д.

1 Д=1 А, Ой мати, мати... 2 Д=2 А; 3 Д=3 А; 4 Що п'яниченька що дня п'є. 5 Д=5 А; 6 Д=6 Б, Ой доню, доню... 7 Д=7 Б; 8 Д=8 Г; 9 Д=9 Б, На ялині... 10 Д=10 А; 11 Д=11 Г, Кує зозуля... 12 Д=11 А; 13 Д=13 Г; 14 Д=13 А; 15 Д=14 А; 16 Д=21 А, Ой я свекрусі... 17 Д=16 Г... наношу... 18 Д=17 Г; 19 Д=24 Б; 20 Д=27 А, Чого спитаю...

21 Тільки словами разь-поразь в'яже.

(С. Цасновка, Козелець. у. К. И. Кибальчичь).

Е.

1 Е=1 Б; 2 Е=2 А; 3 Е=3 А... заміж 4 Е=4 Д... що нічть... 5 Е=5 А; 6 Е=6 Б, Ой, доню жь моя... 7 Е=7 Б, Вь вишневий садокъ... 8 Е=8 Г; 9 Е=9 Г; 10 Е=9 А... сидить зозуля; 11 Вона сидить ночує; 12 Е=13 Г; 13 Е=13 А... встаючи, по воду...

14 Вь мене свекруха ревнива,

15 Ще й до ділечка лінива,

16 и 17 Е=16 и 17 Г; 18 Е=24 Б, спать не ляже; 19 Сама ляжу спать — не збудить. 20 Е=27 Б, Прийде до сусідь...

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Ж.

1 Ой столи мої заслани,

4 Гости мої дорогіі!

2 Гости мої зазвани,

5 Якъ я зь вами изійдуся,

3 Столи мої тісовні,

6 Вь-смакъ горілочки напьюся.

7 Ж=1 А, Да матінко жь моя... 8 и 9 Ж=2 и 3 А, 10 Ж=4 А... п'яничця, якъ день—нічть; 11 Ж=5 А... до домоньку...

12 „Нарікай, донечку, нарікай,

15 Вінъ мене поймає за плече,

13 Черезъ садъ стежечка, утікай!“

16 Вінъ мою головоньку натовче.

14 — Чортъ ёго, матінко, утіче,

17 Що й у садочку могила,

18 Ж=9 Б, А на могилі... 19 Ж=9 А; 2 А на калині сивая; 21 Тамъ кує, ночує, ранкує; 22 Ж=11 А... зозуленьки... 23 Тільки почує, тільки почує молода; 24 Ж=13 Б.

25 Милий милую зустрічає,	34 Помию лавочки—не біло,
26 Милий милую питає:	35 Помию ложечки—не чисто,
27 „Чого ти, милая, така —	36 Помию ніжечки—помаже,
28 И въ буддень, и въ свято смутная?“	37 Таки невісточку осудить:
29 — Не скажу, миленький, не скажу,	38 „Ленива, невічна, ленива,
30 Я не твоїй матюнкi не вгожу:	39 Не біло ніжечки помила,
31 Навару вечерять—не смашно,	40 Не смашно вечерять зварила,
32 Постелю постільку—не мякко,	41 Не мякко постіль послала“.
33 Помажу коминь—не гляне,	

(Изъ собр. П. А. Булша).

З.

1 З=3 Ж, Столики... 2 Скатерті мої перцєві; 3 З=1 Ж, Столики... 4 З=2 Ж, Гостеньки... 5 З=5 Ж; 6 З=6 Ж, Я горілочки... 7 З=1 А, Матуся моя... 8 и 9 З=2 и 3 А; 10 З=4 А, Ой пье п'яниченько... 11 З=5 А; 12 З=6 А... доненько... 13 З=13 Ж... стежкою... 14 З=14 Ж, Хто ёго... 15 З=15 Ж, Держить п'яниченько за... 16 З=17 Ж; 17 З=9 Б, На тій могилі... 18 З=9 А, На тій калині... 19 З=11 А; 20 Тільки почула невіства; 21 З=13 А... ходячи; 22 З=14 А.

23 Принесла невістка до-дому,	26 Моєму серденьку скорботи.
24 Вилила свєкруха до долу,	27 Прихавъ мій милий изъ поля,
25 Та наробила грязоти,	28 Стоить милая въ порога.

29 и 30 З=27 и 28 Ж; 31 Підожди, мій милий, розкажу; 32 З=21 А, Я... 33 З=26 А; 34 Помию лавки—не сядє; 35 З=25 Б, Помию ноги... 36 З=26 Б, Хочь не поможе, да...

- 37 Свою невістєу осудить:
38 „Ледача невістка, ледача,
39 Да й до роботи невдача—
40 Не хоче діла робити,
41 Своїй свєкрусі годити“.

(Хут. Петрушевка, Борєенск. у. А. В. Маркєвичъ).

И.

1 и 2 И=3 и 4 З; 3 и 4 И=5 и 6 Ж; 5 Карала жъ ненька, карала; 6 И=5 А; 7 И=4 Д, И а п'яниченько... 8 И=5 А.

9 Утїкай, донечко, утїкай,	13 На тій дорожці калина,
10 Въ вишневий садочовъ урїкай.	14 На тій калині зозуля.
11 Въ вишневімъ садочку дорожка,	15 Вона тамъ куєть и воркуєть,
12 Въ вишневімъ садочку широка;	16 Тамъ її ніхто не чуєть;

- 17 Тільки жь зачула свекровья,
18 На круту гору идучи,
19 Холодну воду несучи.
20 Іі жь милий встрічає,
21 Изъ плечь відерці зиймає,
22 Та все милої питає:
23 „Ой чого жь ти, мила, такая
24 Въ буддень, и въ свято смутная?“
- 25 —Я жь тобі, миленький, правду кажу,
26 Я жь твоїй матусі не угожу:
27 Помажу стіни — перемаже,
28 Постелю постіль — не ляже,
29 Питаю діла — не скаже,
30 Піде до сусіди — осуде:
31 „Ледащо, невістка, ледащо,
32 Негодиться вона ні на-що“.

(Харьков. губ. А. А. Потебни).

300.

А.

- 1 „Ой ти, галочко, чорная, маленька,
2 Скажи ти мені, де моя миленька?“
3 — Твоя милая въ лузі надь водою
4 Умивається зіллячкомъ кушиною,
5 Утирається шитою хустиною,
6 Мулює брови синією ожиною,
7 Лягає спати зь вірною дружиною.
- 8 „Багачу, багачу, я тебе давно бачу,
9 Я дь тебе, багачу, що вечора плачу!
10 Я ись тобою не одинъ вечіръ стояла,
11 Я тобі всю правду казала:
12 Не сватай мене, въ мене корівъ не має,
13 Не сватай мене, въ мене овець не має,
14 У мене корови — личко й чорні брови,
15 У мене овечки — мої вірни словечки“.
- 16 Вийшла свекруха та невістки будити:
17 — Уставай, суко, корову доіти,
18 Уставай, невіхно, вставай, молодая,
19 Подій корівки, що дь батенька нагнала,
20 Прожени й овечки, що ненька надавала.
21 „Ой мати, мати, на що симъ докоряти!
22 Хочь я не нагнала, дагь и въ вась не застала“.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичь).

Б.

- 1 Б=1 А... галочко й чорненькая, 2 Б=2 А. Скажи, галочко, де... 3 Б=3 А. Ой... 4 Б=4 А... горячою слёзою; 5 Б=5 А... зеллечкомъ крапивою;

6 и 7 Б=6 и 7 А; 8 Б=16 А. Ой пошла мати... побужати; 9 Б=18 А... невістко... 10 Б=19 А... що й одъ батька... 11 Б=20 А. Попрогони... роденя дарувала; 12 Невістка встала, свекрусій одказала: 13 „Ще й ти подою, що й у тебе застала; 14 Б=21 А.

15 — Я твого сина не сляовала брати,
16 Я до твого сина съ хлібомъ не ходила,
17 Я жъ твоему сину порогувъ не дбила,
18 Йсь твоімъ синомъ не динъ вечоръ стояла;
19 Твоему сину всю правдоньку сказала:

20 Б=8 А. Ой ти, багачу, я... 21 Б=12 А; 22 Б=14 А... корови, туйлько чорні... 23 Б=15 А... я сама до любви.

(С. Рудьковка, Ковелецк. у. И. П. Номіцкій).

В.

1 В=2 Б... галочко, скажи, моя чорненька, 2 В=2 А. Де... мила... 3 В=3 А. Ой десь у лузі... 4 В=4 А... жижкою крапивкою; 5 В=7 А. Ложиться... невірною... 6 Ой иди, матінко, побуди невіхноньку; 7 В=17 А... невіхнонько, пора коровъ... 8 В=14 А... корови, що чорні...

9 Брови-бровенята, соколь-соколенята.

(С. Павловка, Черниговск. у. П. Цвітъ).

Г.

1 Г=8 А. Ой ти, козаче, я... знаю; 2 Г=12 А... я корівъ не маю; 3 Г=8 В;

4 — У мене телиці, да що хвартухи да спідниці.

5 „Й ой ти, дівчино, ти, моя чорноброва,

6 Не скажу тобі за корови ні слова“.

7 — Хочъ ти не скажешъ, да скаже твоя мати:

8 „Вставай, невістко, часъ до череди гнати;

9 Вставай, невістко, щобъ здорова не встала.

10 Г=10 Б; 11 Г=11 Б. Прожени вівці... 12 Ще жъ бо я не заспала; 13 Г=13 Б.

(С. В. Сиртинка, Васильк. у. Л. Ильницькій).

Д.

1 Д=1 А... ти моя... 2 Д=2 Б... мені. 3 Д=3 Б... миленька... надъ... 4 Д=4 А. Умивае личенько зіллямъ... 5 Д=6 А... бруйвоньки... 6 Д=7 А. Хоче вона... 7 Д=8 А... знаю... 8 Д=2 Г... ти мене, бо волувъ... 9 Д=

14 А. Воли да корови мої... 10 Д=15 А. А мої... вірні... 11 Д=16 А; 12 Д=17 А. Устань, каже, доню, корови... 13 Д=10 Б. Доїти... що дь... 14 Д=11 Б. Та прогонь... здавала; 15 Д=21 А... на що докорати; 16 Д=18 Б Я... синочкомъ не вечорь... 17 Д=19 Б... синочку... правду...

(Остерск. у.)

Е.

1 Е=1 Б. Галочко моя... 2 Е=2 Б; 3 Е=3 Д; 4 Е=4 Б; 5 Е=5 Б... крапивкою; 6 Е=5 Д; 7 Е=7 А; 8 Е=16 А... побужати; 9 и 10 Е=9 и 10 Б; 11 Е=11 Б... ненька... 12 Е=21 А. Ой годі, мати, мені сімь... 13 Е=15 Б; 14 Е=18 Б. Я съ... 15 Е=19 Б... правду розказала; 16 Е=12 А; 17 Е=22 Б. Що... 18 А въ мене телички — чорні черевички; 19 Е=15 А... ласкаві...

(Изъ Собр. П. А. Кулиша).

Ж.

1 Ой пійду я зъ сѣго хутора, пійду,
2 Та покину я всю вороженькамъ біду!
3 Та й оглянуса я за крутою горою,
4 Ажъ иде біда та й у слідъ же за мною.
5 — Чого, бідо, чого ти училася?
6 „Тобі я, дівчино, тобі я судилася“.
7 — Чого, бідо, чого увъязалася?
8 „Зъ тобою, дівчино, зъ тобою совналася“.

9 Ж=7 Д; 10 Ж=12 А; 11 Хочъ у тебе не має, я не буду докорати.
12 Ж=7 Г... не будешь, таъзъ твоя... 13 и 14 Ж=9 и 10 Б;

15 — А у мого батенька лиха година мала —
16 Де бъ я тихъ тобі сірихъ коровъ набрала?
17 У мене корови — тольки чорни брови,
18 У мене телиці — тольки вари очиці.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

З.

1 Галочка жъ ти моя, чорненькая; 2 З=2 Б... ти... 3 З=3 Б... надь...
4 З=4 Б; 5 З=5 Е; 6 и 7 З=6 и 7 Б; 8 З=8 Е. Прийшла... 9 З=18 А... невісточка... 10 З=10 Б; 11 З=11 Е... овцю... 12 З=21 А... мати, годі сімь... 13 З=15 Б... синочка...

14 „Я съ твоїмъ синочкомъ по садочку не ходила,

- 15 Я съ твоімъ синочкомъ вишенёкъ не садила,
16 Я съ твоімъ синочкомъ ягодокъ не щипала.
17 З=15 Е; 18 З=13 А; 19 З=8 В; 20 З=23 А... сами до любви“.

(С. Махновка, Борзенск. у.).

И.

- 1 и 2 И=1 и 2 Г; 3 И=5 Г... ти, дівчино, небого; 4 И=6 Г... нічого;
5 И=7 Г. Хопь... 6 Да буде мені шо ранку дотинати; 7 И=9 Г... да бодай
ти не... 8 И=10 Б. Иди до тихъ ворівь...

- 9 — Не піду до тихъ, що одъ батька нагнала,
10 Та піду до тихъ, що въ свекрухи застала.
11 „Мовчи, невістко, не роздзявляй губи,
12 Якъ ухвачу м'яло, виб'ю тобі зуби!“
13 — Ой ти, свекруха, ти, нерідная мати,
14 Не дала зубівъ, не будешъ вибивати.
15 Встала невістка, встала-исхвятилася,
16 Води не взяла, слёзами умилася.

(С. Пилиповичи, Радомисльск. у.).

І.

- 1 и 2 І=1 и 2 Б; 3 І=3 Б. А моя... 4 І=4 Б; 5 І=5 Б... жаркою...
6 І=7 А. Хто достанеться вірною... 7 І=20 Б; 8 І=12 А; 9 І=22 Б
10 І=23 Б... сама молода; 11 Пошла невіхна въ комороньку спати; 12 І=
16 А... невістку пробужати; 13 І=18 А; 14 І=10 Б. Тихъ коруивъ доіти...
навела; 15 І=11 А Тихъ овечоць... мати... 16 Ой годі, мати, симъ очі ви-
бивати, 17 І=18 Б. Я съ... одинъ... 18 І=19 Б... правду... 19 І=12 А;
20 І=18 В. Туилько корови... 21 І=23 Б... молода...

(М. Снявка, Остерск. у. М. А. Вербицкал).

К.

- 1 — Ой зійди, зійди, зорочка вечерняя,
2 Ой види, види, дівчина бездольная!
3 Зорочка зійшла, місце освітила,
4 Дівчина вийшла, козаченька звеселила.
5 „Ти, козаче, хрещатий барвінку,
6 Хто жъ тобі стеле въ дорозі постільку?“
7 — Стелетьсе мені зелена бурковина,
8 Кладетьсе въ головки синяя (ожина).
9 „Молодий козаче, якъ я тебе любила,

10 Я тебе любила, у садъ-виноградъ водила,

11 Ягодки щипала, да й тебе годувала“.

12 Азаветьсь да стара мати въ хати:

13 — Да встань, невіхно, годі тобі спати;

14 К=8 И. Да... тие корови подой... 15 К . 20 А... тие... родья... 16
К=12 Е... мати, симъ... 17 Я жъ у твого сина у порога не стояла; 18 К=
19 В. Я жъ... 19 К=12 А. Не бери... бо коровъ... 20 К=8 В. Тольки въ ме-
не... 21 Тольки овечен, шо біле личко.

(Хут. Колошовка, Черниговск. у.).

Л.

1 Л=1 К... зоронька... 2 Л=2 А... дівчинонька... 3 Л=3 К. Зоронька...
усе небо... 4 Л=4 К.

5 Осветило небо й землю ясними зіроньками,

6 Звеселила козаченька чорними бровоньками!

7 Ой, та жъ дурная, неразумная буде,

8 Ой которая за вдовиченька поїде.

9 Вдовиченько буде на белой ложи лежати,

10 Дівчина буде у кроваті стояти,

11 Да вдовиченьку питоньки подавати.

12 Да шитими рукавами слезоньки утирати.

13 Ой виде съ хати да старенькая мати:

14 — Да годі, невехно, да на белой` ложи спати,

15 Да подой тие коровки, що одъ батька нагнала,

16 Прожени овечки, що мати надавала.

17 „Я жъ, мамко, сюю нічку не спала,

18 Да у твого сина у кроваті стояла.

19 Я жъ тобі, свекрухна, у порога не стояла,

20 Щобъ ти мене да безъ коровокъ брала.

21 У мене корови — да усе чорни брови,

22 У мене овечечки — у вушахъ серезечки.

23 Я у твого сина у порога да й не стояла,

24 Щобъ ти мене да безъ коровокъ брала“.

(Черниговск. у.).

301.

— Ой ти, багачу, я тебе добре знаю —

Не сватай мене, бо я волівъ не маю.

„Ой ти, дівчино, дівчино-небого,

Не скажу я ти за корови нічого“.

— Хоць ти не скажешъ, то скаже твоя мати:

Було дівчину безъ посагу не брати.

„Встань, невістко, бодай-єсь не встала,

Иди корови дій, що-сь відъ батька нагнала“.

— То ті най будуть, що відъ батька нагнала,

Я ті подою, що въ тебе застала.

„Що ти, невістко, та за господиня,

Що въ тебе до сихъ поръ хата не метена?“

Я, молода, стала хату мести,

Вона ми каже до плуга істи нести.

Я ся питаю: „а де нашъ плужокъ оре“:

Вона ми каже: „тя колика кале!“

А я, молода, знаю, якъ відповісти:

— Най того вколе, кому я несу істи,

Най того мене, що воли поганяє,

Най того вколетъ, що чипі тримає.

(Подольск. губ. А. Диминскій).

302.

— Чи ти, невістко, сегодня приведена —

Уже третій день, якъ хата не метена?

Я, молоденька, та стала хату мести,

Вона мені каже: „пора до плуга нести“.

А я спиталась: „та де жъ той плужокъ оре?“

Вона мені каже: „вже жъ тебе волька коле!“

Я, молоденька, уміла одповісти:

— Нехай того коле, кому понесу істи,

Не молодого, та що воли погонить,

А того старого, та що за плугомъ ходить.

„Та цить, невістко, та не ропускай губи,

Якъ бачишъ коцюбу, то позбіраєшъ зуби“.

Я, молоденька, уміла отвить дати:

— Въ коцюбі два конці, будемо зуби міряти.

(Чигиринск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

303.

А.

1 Куди, дерево, куди хилишся —

2 Оддай, батенько, куди хочеться:

- 3 Не за старого, не за малого,
- 4 За козаченька преудалого.
- 5 Що съ старимъ жити — літа тратити,
- 6 Зъ молодимъ жити — сухото моя,
- 7 А съ козаченькомъ — красота моя!
- 8 Усі клітунки повимітани,
- 9 И віконечка порастворени,
- 10 И ворітечка поросчинени.
- 11 Сидить донечка край віконечка,
- 12 Иде батенько пувъз оконечка.
- 13 „Здорова була, моя донечко,
- 14 Що попалася у неволечку!“
- 15 — Зайди, таточку, въ нову хаточку,
- 16 Роскажу тобі усю правдочку:
- 17 Що въ мене свекоръ — да не батенько,
- 18 Въ мене свекруха — да не матюнка.
- 19 У шинокъ йде похваляється,
- 20 А изъ шинку йде вихваляється:
- 21 „Въ мене, невіхно, чужа-чужино,
- 22 До роботи йде, да й питається,
- 23 А зъ роботи йде осьмихається“.

(С. Корнієвка. Перекл. у. К. Кибальчичъ).

В.

- 1 Ой туманъ зъ моря піднімається,
- 2 Не самі двері одчиняються,
- 3 Не самі вікна одсуваються!
- 4 Ой одсуну я та кватирочку —
- 5 Ходить батечко та по риночку.
- 6 „Ввійди, таточку, та у хаточку,
- 7 Роскажу тобі усю правдочку“.
- 8 Посажу батька та на покутті,
- 9 А сама сяду та на похваті,
- 10 Медъ горілочку на тарілочку —
- 11 „Ввійди, таточку, та у хаточку,
- 12 Роскажу тобі усю правдочку:
- 13 Вчора зъ вечора мене свекоръ бивъ,
- 14 Ой побивъ, побивъ та й пішовъ межъ миръ,
- 15 Та ще й хвалиться-вихваляється:
- 16 — Ой добре, добре чуже дитя бить,

- 17 Що ні свариться, ні змагається,
- 18 А по воду йде, поспішається,
- 19 А зь водою йде, прислухається,
- 20 Чи не б'ється хто, чи не лається,
- 21 Чи то такъ мені учувається.

(С. Покровская Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

В.

- 1 Ой, мій таточку, випий чарочку,
- 2 В=12 В. Исажу я... 3 В=13 В;
- 4 А побивши мене, у шиновъ пошовъ,
- 5 А въ шинку сядя, похваляється,
- 6 Що добре бити а чуже дитя,
- 7 Що не лається, не змагається,
- 8 Тольки слізеньками обливається.

(С. Петрушовка, Барзенск. у. А. В. Марковичъ).

Г.

- 1 Г=1 А. Рубай дерево... хилиться; 2 и 3 Г=2 и 3 А;
- 4 За красавчика, за удалого;
- 5 Г=6 А. Зь старимъ життя...
- 6 За малимъ життя — журбонька моя;
- 7 Г=7 А. За красавчикомъ... 8 и 9 Г=13 и 14 В;
- 10 Та й пішовъ міжъ миръ, та й ставъ хвалиться,
- 11 Г=6 В;
- 12 Що ні дмолиться, ні дговориться,
- 13 До біліхъ ніжовъ приклоняється,
- 14 Дрібними слізьми умивається,
- 15 Шитимъ рукавцемъ утирається.
- 16 Ой йди, таточку, у нову хаточку,
- 17 Та сядь, таточку, та на лавочку,
- 18 Скажу, таточку, усю правдочку.

(Лебедияск. у. Г. А. Залубовскій).

304.

Ой спитьса мені,
Дремлетьса мені,
Пойду я въ сінечки
На білу постілечку,

Де свекорко спить.
Иде свекоръ керезъ сінечки:
„Сонливая, дремливая
Невіхна въ мене!“

Ой спиться мені,
Дремлеться мені,
Пойду я въ сінечки
На білу постілечку,
Де свекруха спить.
Свекруха керезь сінечки йде,
Да й влене мене:

„Сонливая, дремливая,
На ділечко ленивая
Невіхна въ мене!“

Ой спиться мені,
Дремлеться мені,
Пойду я въ сінечки
На білу постілечку,
Да трошки засну,
Де діверко спить.
Діверко иде,
Да й лае мене:

„На ділечко ленивая
Невіхна въ мене!“

Ой спиться мені,
Дремлеться мені,
Пойду я въ сінечки
На білу постілечку,
Да трошки засну,
Де зовиця спить.
Зовиця йде,
Да й лае мене:

„Сонливая, дремливая,
На ділечко ленивая
Невіхна въ мене!“

Ой спиться мені,
Дремлеться мені,
Пойду я въ сінечки
На білу постілечку,
Де батенько спить.

Ажъ батенько иде,
Да й хвалить мене:
„Ой спи, донечко милая,
Пойшла замузь молодая,
Дакъ не виспалася“.

Ой спиться мені,
Дремлеться мені,
Пойду я въ сінечки
На білу постілечку,
Де матюнка спить.

Матюнка иде,
Да й хвалить мене:
„Спи, донечко милая,
Пошла замузь молодая,
Дакъ не виспалася“.

Ой спиться мені,
Дремлеться мені,
Пойду я въ сінечки
На білу постілечку,
Де братічокъ спить.

Ажъ братічокъ иде,
И хвалить мене:
„Спи, сестрице милая,
Пошла замузь молодая,
Дакъ не виспалася“.

Ой спиться мені,
Дремлеться мені,
Пойду я въ сінечки
На білу постілечку,
Де сестриця спить.

Ажъ сестриця иде
Да й хвалить мене:
„Спи, сестрице милая,
Пошла замузь молодая,
Дакъ не виспалася!“

(М. Олишевца, Козелецк. у.).

305.

Ой ти, мамко моя,
А я донька твоя;

Оддала жъ ти мене
Та далеко одъ себе

У чужу сторону,
На велику семью.
А велика семья
Сіла вечерять сама,
А мене, молоду,
Посилають по воду.
Ой по воду йду,
Якъ голубка гуду;
А зь водою йду, утираючись,
До великої семѣ прислухаючись.
А великая семья
Та й ну річь говорить, (2)

Мого мужа бранить;
Мого мужа бранить,
Що не хоче мене бить.
А мій мужъ говорить:
„За що мені жінку бить, (2)
Вона діло мені робить“.
Ой хочъ бивъ, хочъ не бивъ,
Аби семью звеселивъ.
Ой бивъ по стіні,
Та казавъ по жоні;
Ой бивъ по подушці,
Та казавъ по жонущі.

(С. Щасновка, Козелецк. у.).

306.

Не спиться мені й не дримається,
Ой пійду жъ я вь садъ, садочокъ,
У зелений смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ батенько йде, та й будить мене:
„Дочко моя дорогая,
Пішла заміжъ молодая,
Невиспалася“.

Не спиться мені й не дримається,
Ой пійду жъ я вь садъ, садочокъ,
У зелений смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ свекорко йде, та й будить мене:
„Устань, устань, дримливая,
Устань, устань, сонливая,
Невиспалася!“

А я не спала, ще й не дримала:
Роблю діло рученьками,
Вмиваюся слізеньками,
Бо ще й молода.

Не спиться мені й не дримається,
Ой пійду я вь садъ, садочокъ,
У зелений смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ матуся йде, та й будить мене:
„Дочко моя дорогая,
Пішла заміжъ молодая,
Невиспалася“.

Не спиться мені й не дримається;
Ой пійду я вь садъ, садочокъ,
У зелений смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ свекруха йде, та й будить мене:
„Устань, устань, дримливая,
Устань, устань, сонливая
Невиспалася“.

А я не спала, ще й не дримала:
Роблю діло рученьками,
Вмиваюся слізеньками,
Бо ще й молода.

Не спиться мені й не дримається,
Ой пійду я вь садъ, садочокъ,
У зелений смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ братікъ йде та й будить мене:
„Сестро моя дорогая,
Пішла заміжъ молодая,
Невиспалася“.

Не спиться мені й не дримається,
Ой піду я в садъ, садочокъ,
У зеленій смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ діверь иде, та й будить мене:
„Устань, устань, дримливая,
Устань, устань, сонливая,
Невиспалася“.

А я не спала, ще й не дримала:
Роблю діло рученьками,
Вмиваюся слізюньками,
Бо ще й молода.

Не спиться мені й не дримається,
Ой піду я в садъ, садочокъ,
У зеленій смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ сестриця иде, та й будить мене:
„Сестро моя дорога,
Пішла заміжъ молодая,
Невиспалася“.

Не спиться мені й не дримається,
Ой піду я в садъ, садочокъ,
У зеленій смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ зовиця иде, та й будить мене:
„Устань, устань, дримливая,
Устань, устань, сонливая,
Невиспалася“.

А я й не спала, ще й не дримала:
Роблю діло рученьками,
Вмиваюся слізюньками,
Бо ще й молода.

Не спиться мені й не дримається,
Ой піду я в садъ, садочокъ,
У зеленій смородочокъ,
Та ляжу засну.

Ажъ мій милий иде, не будить мене:
„Засни, засни, моя мила,
Голубонько чорнобрива,
Ти, жінко моя!“

(Хоролъ. Г. Музыченко).

307.

А.

Хто жъ у насъ рано встає?
Устаєе Василева мати,
Усю свою челядь побуджає:
„Уставайте, челядь молодая!
Уставайте, шийте та прядіте,
Уставайте, шийте, не дремлите!“
Сіла Галя шити та дримати,
Ой увійшла Василева мати.
„Кидай, Галя, шити та дримати,
Та йди, Галя, цебромъ воду носи,
И сирую пшениченьку мели“.
Якъ прихавъ Василь съ погуляння:
— Пані-матко, де моя Галя?
„Пішла, синку, вь лісь по смородину,

Сідай, синку, сніданне готове“.
А Василь же снідає не сідає,
Та вийшовши, койива сідлає.
Доізває къ зеленому гаю,
Їго Галя цебромъ воду носить,
И сирую пшениченьку меле.
— Кидай, Галя, цебромъ воду носить.
И сиріо пшениченьки меліти,
Та йди, Галя, чорні кудрі чеши.
Стала Галя кудроньки чесати.
„Глянь, Василю, біжить твоя мати.
Зь еї рота положъячко пише,
Зь еї носа димъ вузелемъ иде!“

(С. Щасновка, Ковелецк. у., К. И. Кибальчичъ).

Б.

Була собі челядочка Домна,
Встала вона рано-раненько,
Умилася біло-біленько,
Стала жь вона челядь побужати:
„Ой уставайте, челядь молодая,
Ой беріть, челядь, т. совие пъяльці,
Да сідайте скрузь по-за лавці!“
Ой усе сидять, да й не дремлять,
Челядочка Домна да й задремала.
Ой якь уходить Василева мати,
Да й побігла жь вона синів побужати:

„Ой уставайте, сини молодие,
Да запрегайте коні вороние,
Ой ідте жь ви у лісь по шипшину,
Да затопимо медяную баню,
Да попаримо челядочку Домну.
„Да бери, Домна тесовні ведра,
Да иди, Домна, въ Дунай по воду“.
— Да кидай, Домна, тесовні ведра,
Да сідай, Домна, со мною на коня,
Да біжить услідь матусенька моя.

(С. Козель, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

В.

- 1 Шили дівки Василю сорочку;
- 2 Вони шили, шили, не дримали,
- 3 Одна Домна не шила, дримала.
- 4 В=17 Б; 5 В=18 Б... къ Дунаю... 6 В=19 Б.
- 7 — Поїдемо, Домна, а въ чистее поле,
- 8 Въ чистее поле да й на прогуляння.
- 9 „Шо жь то, Василю, да за димочокъ иде?“
- 10 — То жь бакъ, Домна, твоя мати летить;
- 11 У її зь рота да поломъя наше,
- 12 Й а зь ноздірокъ да димочокъ идеть.
- 13 Зкидайсь ти, Домна, гадюкою,
- 14 А я, молодъ, да білимъ каменемъ стану!
- 15 Якъ летіла на камені сіла.
- 16 — Бодай же я да навіки пропала,
- 17 Якъ я своїхъ дітокъ розогнала.

(С. Юриновка, Новгородськ. у. Ф. Богуславскій).

308.

А.

- 1 Ой лихо, лихо, де свекруха є,
- 2 А ще горійше, де є обоє!
- 3 Свекорко слова, а свекруха дві —
- 4 Взяли невісточку не до любові:

- 5 Не біле личенько, не чорні брови.
- 6 Вирядили сина въ далеку дорогу,
- 7 Молоду невістку въ поле брати лёну.
- 8 „Иди, невістчко, въ поле брати лёну,
- 9 Не виберешъ лёну, не вертайсь до дому“.
- 10 Ой брала, брала, да й не добірала,
- 11 У чистому полі тополею стала.
- 12 Ой приїхавъ синъ зъ дальнѣй дороги,
- 13 Уклонивсь матусі нивенько у ноги.
- 14 „Ой мати, мати, щось маю казати:
- 15 Де съ моєі, милоі дома не видати.
- 16 Ой виїздивъ Польшу и всю Україну,
- 17 Не бачивъ тополі, якъ на своїмъ полі“.
- 18 — Ой візьми, сину, гострую сокиру,
- 19 Вирубай въ полі тонку тополину.
- 20 Узявъ синочовъ гострую сокиру,
- 21 Пішовъ рубати тонку тополину.
- 22 Ударивъ разъ — вона стрепенулась,
- 23 Ударивъ другий — вона похилилась,
- 24 Ударивъ третій — вона промовила:
- 25 „Не рубай мене, бо я твоя мила!“
- 26 — Ой щобъ тобі, мати, такъ важко вонати,
- 27 Якъ мені важко тополею рубати.
- 28 Ой щобъ тобі, мати, такъ важко...
- 29 Ой якъ мені важко дітей годувати.

Б.

- 1 Женила мати сина да по-неволі,
- 2 Взяла невістку да не по любові.
- 3 Послала сина да въ край, дороги,
- 4 Молоду невістку да въ чисте поле,
- 5 Въ чисте поле, лёну полоть:
- 6 „Не виполешъ лёну — не йди до дому—
- 7 Ой стань ти въ полі билиночкою.
- 8 Одъ вітру, билиночка, не шатайся,
- 9 Одъ сонця, билиночка, не сокрунайсь“.
- 10 Ой якъ їхавъ миленький зъ путі-дорожки,
- 11 Клонилась билинка воню въ ножки.
- 12 Приїхавъ миленький къ своєму двору:
- 13 „Вийди до мене, матуся стара!“

- 14 Ой скільки я їздивъ, їздивъ—проїзжавъ,
  - 15 Да й такого дива зъ-роду не видавъ:
  - 16 Язъ їхавъ я зъ пути-дорожки,
  - 17 Клонилась билинка коню въ ножки“.
  - 18 — Ідь же ти, синку, зрубай билинку.
  - 19 Ой разъ же я махнувъ, махнувъ — промахнувъ,
  - 20 А въ друге махнувъ — вона загула,
  - 21 Ой й у третє махнувъ — вона заговорила:
  - 22 „Не рубай, мій миленький, я твоя мила,
  - 23 Се такъ наробила матуся твоя“.
  - 24 Приїзжає синку къ своему двору:
  - 25 — Ой виїди до мене, матуся стара!
  - 26 Не єсть ти мені мати — лютаа змія,
  - 27 Мене, молодого, зайудовила,
  - 28 Маленькихъ дітокъ посиротила.
- (С. Юрнова, Новгородсьверск. у.).

В.

- 1 Ой у полі крапивушка жарливая,
- 2 Була въ мене свекрушна журливая.
- 3 Да жалила мене, екъ день, такъ ночь,
- 4 Послала жъ мене адъ себе прочъ:
- 5 „Да йди, невъехна, адъ мене прочъ,
- 6 Да й стань у бару ребинаю,
- 7 Ой ребинаю кудряваю, кудряваю-кучеряваю!
- 8 То буде ехати муй синъ Василь,
- 9 А на тую ребинушку дивітсе, дивітсе,
- 10 Да приеде да домоньку хвалитсе:
- 11 — Ой що я въ бару диво й бачивъ,
- 12 Що екее диво — ребинушку.
- 13 Що й безъ вѣтрику хитаєтсе,
- 14 Ой безъ (дощу) каплі каплють,
- 15 А безъ сонейка красуетсе.
- 16 „Ой возьми, муй сину, та й острый мѣчь,
- 17 Да зними ребинушкі головку съ плечь“.
- 18 Ой рубнувъ я разъ — не мовила,
- 19 Ой рубнувъ я въ други — ажъ кровь пошла,
- 20 А рубнувъ я въ третє — прамовила:
- 21 „А не рубай ти мене, муй милий друже,
- 22 А не єсть же я ребинушка,

- 23 Ой есть же я вѣрна жена,
24 Ой я твоей матюнци вѣрно служила“.

(С. Тривичевка, Черниговск. у. И. П. Новицкій).

Г.

- 1 Ой ти крапивка жалливая,
2 У мене свевруха журливая.
3 Журе мене, якъ день, якъ нічъ,
4 Проганя мене одъ себе причъ:
5 — Иди, невіхно, прочъ одъ мене,
6 Піди собі въ чистее поле,
7 Стань собі въ полі билиною,
8 Билиною кудрявою, кучерявою.
9 Послала сина у дорогу.
10 Прихавъ синовъ зъ дороженьки,
11 Та вправъ матусці низько въ ноженъки.
12 — Скільки я, матушко, світа пройшовъ,
13 И ніде такої билини не найшовъ:
14 И курава, и кучерява,
15 Одъ вітру все трясеться,
16 А одъ сонця все краситья.
17 — Возьми, синку, гостру совиру,
18 Та піди, зрубай тую билинку.
19 Первий разъ рубнуй — струснулася,
20 Другий разъ рубнуй — вона загула,
21 Третій разъ рубнуй — заговорила:
22 „Не рубай, милий, я жъ твоя мила,
23 Це жъ твоя матушка намъ поробила,
24 Маленькихъ діточокъ посиротила“.

(Лебединск. у. Г. А. Залюбовскій).

Д.

1 Оженила сина по неволі; 2 Д—4 А, Та взяла... не до... 3 Д—5 А; 4 Д—6 А, Посилає... у Кримъ, у дорогу; 5 Д—7 А... невісточку брати... 6 Д—9 А... не йди... 7 Д—6 Г, Та йди въ... стань билиною; 8 Д—8 Г, Тонкою високою... 9 Д—10 Г, Якъ... синъ мій съ Кримъ-дороги; 10 Д—12 Г, Ой... матюнко... проходивъ;

- 11 Та не бачивъ дива я дивненького:
12 Що въ чистіжъ полі билина стоить,

13 Д=14 Г, Тонкая, висока... 14 Д=18 А... ти, сину,...

15 Та зруби ти, сину, тонкую билину.

16 У перший разъ кинувъ, не докинувъ,

17 А въ другий разъ кинувъ, да перекинувъ,

18 А въ третій разъ кинувъ, да зашуміла,

19 Зъ буйними вітрами заговорила.

20 Д=22 Г... тонкої билини; 21 Д=22 Г, Бо се не билина, а се... 22 Д=23 Г... матюнка такъ вробила.

23 — Побачишъ же, мила, що матері буде,

24 Якъ намъ изъ тобою та життя не буде.

(С. Щасновка, Козелець у. К. Н. Кибальчичъ).

Е.

1 Е=1 Б, Оженила... не по-неволі; 2 Е=2 Д; 3 Е=5 А; 4 Да й послала мати сина въ військо, въ дорогу; 5 Е=5 Д... полоти... 6 Е=6 Б; 7 Е=7 Д, Да стань же ти въ тому лёну, стань... 8 Е=8 Д... високою, ще й зеленою; 9 Е=8 В, Туди... синъ съ походу; 10 Буде дивоватися зъ тої билини; 11 Е=16 А... моя мати у весь білий світъ; 12 Е=11 Д... дивонька ще й дивнішого; 13 Е=12 Д... на нашій нивоньці... 14 Е=13 Д... ще й зелена; 15 Г=17 Г, — Ой бери жъ ти, мій синочку,...

16 Да й изрубай же ти тую въ полі билину,

17 Ой цюкнувъ я разъ — похилилася,

18 Цюкнувъ я у другий разъ, ажъ кровъ канула,

19 Цюкнувъ я у третій разъ, ажъ промовила:

20 Е=25 А; 21 Е=22 Д... матусенька... нарядила; 22 Е=24 Г, Малесенькихъ...

(Изъ собр. П. А. Булыша).

Ж.

1 Ж=1 Б... не по охоті; 2 Ж=2 Д; 3 Ж=5 А... личко... 4 Ж=4 Д, Послала... 5 Ж=7 А... полоти... 6 Ж=6 Б; 7 Ж=7 Г... ти въ чистімъ...

8 Хорошою сокрушиною,

9 Безъ яснаго сонця сокрушається,

10 Безъ буйного вітру похилиється.

11 Якъ приїхавъ синъ Иванъ изъ Криму до дому,

12 Питається неньки, чи мила дома.

13 Ж=7 Г; 14 Ж=18 Б, Та піди, синку, въ полі... 15 Ж=16 Д, Первий... 16 Ж=17 Д; 17 Ж=18 Д... вона загула; 18 Четвертий разъ кинувъ—заго-

ворила; 19 Ж—25 А, Не бий же... 20 Ж—23 Г, Це жъ такъ... ненька мені... 21 Мене изъ тобою навѣкъ розлучила; 22 Ж—24 Г.

(Изъ собр. Г. А. Залубовскаго).

З.

1 Охъ и оженила да мати сына,

2 Ой оженивши, да й не злюбила

3 Молодої невісточки, незнавиділа.

4 З—9 Г... сина, сина... 5 З—5 Е; 6 З—6 Б; 7 Ой тамъ тобі спатоньки пудъ билиною: 8 З—12 А... синовъ зъ дороги; 9 З—13 А... матері... 10 Ой де-жъ я, матінко, да й не проіжжавъ; 11 З—13 Г, Я такої... нігде не видавъ; 12 Безъ буйного вітрочку все шатається, 13 Безъ ясного сонечка уграшається; 14 З—17 Г, Ой на жъ тобі, сину,... 15 З—18 Г... пойдн жъ ти... 16 З—16 Д, Що въ первий... 17 З—2 Б... кинувъ... 18 З—21 Б, а въ... кинувъ... 19 З—22 Г... ти, миленький... 20 З—22 Д; 21 Тебе, молоденького, побудовила; 22 Мене, молоденькую, изъ світа згубила; 23 З—22 Е.

(Борисполь, Переяславск. у.).

И.

Породила мати сына да не дала долі,

Узела невіхну да не до любви.

Ой пошовъ же синку у вуйсько, въ дорогу,

Молода невіхна—у поле до лёну.

„Не виберешъ лёну, дажъ не йди до дому,

Йди до криниці топись зъ головою“.

Не пошла до лёну, пошла долиною,

Пошла долиною, стала билиною.

Ой якъ ишовъ синку изъ вуйська до дому,

Загледівъ билинку у чистому полі,

„Мати моя, мати, еке я диво бачивъ,

Що на нашуйй нивці, въ степу, при долиниці

Стояла билина тонкая, висока“.

— Ой возьми жъ ти, синку, гострую сокірку,

Да изрубай, синку, билинці голову.

Ой якъ кинувъ синку, кинувъ—не докинувъ,

А въ другий разъ кинувъ, кинувъ—перекпнувъ,

А въ третій разъ кинувъ—вона зашуміла,

Вона зашуміла да й заговорила:

„Не есть я билинка, есть я твоя жила,

Се жъ твоя матуса мені такъ зробила“.

(С. Косель, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

- 33 А по невісточці всі люди говорять.
- 34 Заховали сина да підъ церквою,
- 35 Молоду невістку — підъ звоницею.
- 36 Та на синові яворъ зеленіє,
- 37 А на невісточці береза біліє,
- 38 Гілька до гільки схиляється,
- 39 Мати за дітьми да побивається:
- 40 „Коли бъ я була знала, до дітей не труїла,
- 41 Свого серденька да не печалила!“

(Изъ собранія П. А. Кушніна).

Б.

- 1 Жила вдова на край села,
- 2 Та мала собі сина Василянну,
- 3 Та неволею оженила,
- 4 А невісточки не злюбила.
- 5 Та послала сина въ далеку дорогу,
- 6 А молоду невістку—стада пасти,
- 7 Стада пасти, а лляний куземі прасти;
- 8 Лляний куземі прасти и шитий рукавъ вишивати.
- 9 Та шие вона, вишиває, ще й до стада промовляє:
- 10 „Ой, іжъ, стадо, траву зеленую, та пий воду холодную“.
- 11 Ище вона до стада сѣго не зговорила, десть узаявся Василина.
- 12 — Здравстуй, здрастуй, моя мила!
- 13 Годі цѣго стада пасти,
- 14 Та ходімъ, мила, до моеі неньки,
- 15 Та будемъ въ неньки гості рідненьки.
- 16 Посадила сина за тесові столи,
- 17 А невісточку на прищечку,
- 18 Та дає сину меду-вина,
- 19 А невісточці чорного пива;
- 20 Ой, якъ крикне Василина:
- 21 — Не пий, не пий до дна, моя мила 22 Б=24 А;
- 23 Б=25 А. Нехай насъ поховають...
- 24 Ой ти умрешъ ще зъ вечора, а я умру завтра въ-ранці,
- 25 Та нехай же насъ поховають въ одній ямці.
- 26 Зробила сину кедровую труну,
- 27 А невісточці дубовую. 28 Б=34 А. Поховала...
- 29 Б=35 А. А невісточку...; 30 Посадила сину червону калину.

- 31 А невісточці червону шепшину, 32 В=38 А;
33 Ходить мати коло своїх дітей, побивається:
34 „Ой, Боже мій, милостивий, що я наробила,
35 Що я своїх дітей потроїла!“

(М. Жаботинь, Черкасок. у. Ф. Т. Штангей).

В.

- 1 Ой що жъ то за день пуйдъ неделкою —
2 Спитсе, дремлется пуйдъ куделькою.
3 Ой, мати сина да й народила,
4 А народивши, да й израстила,
5 А израстивши, на коня ссадила,
6 Да й виправляє, да й навчає:
7 „Ой, едь, синочку, въ чужу сторононьку,
8 Да не барисе, да й не женисе“.
9 Поехавъ синокъ да й забаривсе,
10 Да й забаривсе, да й оженивсе...
11 Жде мати годокъ, жде мати й другий,
12 На третій годокъ ажъ еде синокъ,
13 Ажъ еде синокъ изъ невъехною.
14 Ой, вишла мати сина стречати,
15 В=18 Б. Винесла...; 16 В=19 Б... лютого зілля.
17 Синъ чари не пье, пуйзъ коника лє:
18 — Ти жена моя, не пий чари сама;
19 В=24 А. Чару по половинці; 20 В=23 Б... домовині.
21 Ой, умеръ синокъ у суботоньку,
22 А жена ёго у недиленьку;
23 Пахавали сина пуйзъ церковкою,
24 А жену ёго за церковкою.
25 Вируйсъ надъ синомъ зелений яворъ,
26 А надъ женою біла береза.
27 Ой, росли, росли да й исхилилися,
28 Вище церковки да й сощенилися.
29 А люде идуть Богу молитсе,
30 Богу молитсе, дива диветсе;
31 Матюнка иде, гуирки слёву лє:
32 Не вмїла, мати, сина витати,
33 Даєъ умїй, мату, аднаминати.

(С. Тривничева, Черниг(вск. у. И. П. Новицкій).

Г.

- 1 Г=1 А... неволею;
- 2 Узала невістку не до любви:
- 3 Ні білес личво, ні чорні брови.
- 4 Послае сина у Крымъ, у дорогу,
- 5 Нелюбу невістку — въ зелену діброву;
- 6 Г=16 А... Край...; 7 Г=17 А. Нелюбу... біля..;
- 8 Наповае сина медомъ та виномъ,
- 9 Нелюбу невістку — зеленою травкою.
- 10 Г=24 А... жінко...; 11 Г=25 А; 12 и 13 Г=22 и 23 А; 14 Г=26 А... въ неділеньку;
- 15 Нелюба невістка — въ обідню годину,
- 16 Та й не поспіла въ одну домовину.
- 17 Г=28 Б... церковцю; 18 Г=29 А. Нелюбу невістку...; 19 Г=30 Б.
- 20 Нелюбій невістці — колючу шепшину.
- 21 Вітеръ повіває, гілька до гільки нахилється.
- 22 Г=39 А. 23 „Якъ би я знала, то не чарувала,
- 24 Зъ своїми дітьми віку доживала!“

(С. Вербнякъ, Гадячск. у. И. Я. Рудченко.).

Д.

- 1 Д=22 А; 2 Д=23 А; 3 Д=24 А; 4 Д=25 А... покладали...;
- 5 Що тебе сховають подъ церковкою,
- 6 А мене сховають подъ дзвоницею;
- 7 Що на сину росте високий яворъ,
- 8 Д=26 Б. А на невістці. . 9 Д=27 В;
- 10 Кругомъ церковки да й исчепились:
- 11 „Де съ ви, мої діти, вірно любились,
- 12 Що на той світъ пошли, не разлучились“.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Е.

- 1 Мати не злюбила, та невістку не злюбила,
- 2 Післала сина въ військо служити,
- 3 А невістку молоду — стадо пасти.
- 4 Прийшовъ синъ въ десять літъ до дому,
- 5 А невістки відъ стада забори (?).
- 6 Посадила сина кінець стола,

- 7 А невісточку на припичку;
- 8 Дала си́ну медь, горівочку,
- 9 А невестці чемерівку.
- 10 — Ходи, серце, до мене,
- 11 Будемъ пити медь-горівку,
- 12 А потому чемерівку.
- 13 Вмеръ синъ о-півночі,
- 14 А невісточка на розсвіті.
- 15 Сина положила на лавочку,
- 16 Накрила сина скатеркою,
- 17 А невістку каглявкою. (?)
- 18 Поховала сина на цвинтару,
- 19 А невістку підъ цвинтаромъ;
- 20 Посадила си́ну яворину,
- 21 А невісточці тернину;
- 22 Корінъ до коріня зростається,
- 23 Листкомъ до листка зліпається.
- 24 Вийшла мати, стала руки ламати:
- 25 Що жъ я, бідна, учинила,
- 26 Що я свої діти розлучила.

(Подольск. губ. А. И. Димитскій).

Ж.

1 Мати сина оженила,	5 Ой прийшовъ синъ изъ війська,
2 Та й невісточку не злюбила.	6 А невісточка відъ стада;
3 Та й післала сина въ військо служити,	7 Дала синові медь, горівку,
4 А невісточку — стадо пасти.	8 А невісточці чемерівку.
	9 Ой важе синъ до жінки:
- 10—13 Ж=11—14 Е. 14 Ж=15 Е... лавочці; 15 А невісточку підъ лавочку; 16 Ж=18 Е, 17 Ж=19 Е. А невісточку...; 18—20 Ж=20—22 Е; 21 Ж=23 Е. Листокъ... 22—24 Ж=24—26 Е.

(Тамъ же).

З.

„О у полі три дерева різно,
Да не ходи пізно,
Да не роби слави на себе й на мене“.
— А я тії слави по вієз не боюся,

Съ кимъ вірно любляся да й повінтаюся.
Оженила мати свого сина,
Узяла невістку не до любви:
Не білее личенько, не чорні брови.
Да й оддала сина въ гусарини,
Молоду невісточку — да конни пастя.
Молода невістка коні понасае,
До конниківъ вона стиха промовляє:
„Ой їзте ви, коні, траву,
Ой пийте ви, коні, холодную воду,
Поки мій миленький прийде изъ походу“.
А мій милий іде на воронімъ коні,
На воронімъ коні, въ голубімъ жупані.
— Здрастуй, мила, здрастуй, моя пані,
Ой поїдьмо, мила, до матері въ гости,
А въ моєй матері весь двіръ на помості.
Посадила сина, сина въ конці стола,
Молоду невістку — близько край порога;
Ой частує сина медомъ, горілкою,
Молоду невістку — да все отрутою.
— Ой вилеймо, мила, медъ, вино до долу,
Да випиймо, мила, отруту зъ тобою;
Ой випиймо, мила, хотъ по одній чарі,
Щобъ насъ поховала хотъ у одній ямі;
Ой вишиймо, мила, по половинці,
Щобъ насъ положили въ одній домовинці.
Ой умеръ же синъ та рано въ суботоньку,
Молода невістка. . . . .
Заховала сина да й підъ церковцею,
Молоду невістку — да й підъ дзвоницею;
Посадила сину гнучку тополину,
Молодій невістці — червону калину.
Що вітеръ повіе, гілля поколише,
Що гілка за гілочку да й зачіпається.
А матка за дітками да й побивається:
„Ой коли-бъ я знала, що вони любились,
Да й на той світъ пішли, да й не разлучились,
Ой коли-бъ знала, трути не давала,
Теперь би я собі пару дітожь мала!

(М. Ворисполь, Переяславск. у.).

И.

Оженила мати сина молодого,
Узяла невістку не до любові,
Що не біле личко, не чорні брови.
Синь до матери зъ білою рукою,
А мати до сина изъ горілкою.
Частує сина та горілкою,
Нелюбу невістку — та отрутою.
— Ой вип'ємо, мила, хоть по половинці,
Щобъ насъ положили въ одній домовинці.
„Ой вип'ємо, милий, хоть по повній чарці,
Щобъ насъ положили у одній ямці!“
Ой умерь синь въ неділеньку въ-ранці,
Нелюба невістка — въ обідню годину.
Поховали сина підъ церквою,
Нелюбу невістку — підъ дзвіницею.
Посадили синові чорвону калину,
Молодій невістониці — зелену шепшину.
Гілка до гілки прихиляється,
Мати за дітьми убивається!

(Волинск. губ. Н. И. Костомаровъ).

І.

Оженила мати сина молодого,
Узяла невісточку не до любові:
Не білее лице, не чорні брови.
Та не знала мати якъ розлучити:
Послала сина до царя служити,
Нелюбу невістку — до стадечка пасти.
— Та послужи, синку, та два годочки,
А на третій до мене въ гостиночку прийдеши!
Якъ прийшовъ синь у саму неділю,
Нелюба невістка въ самий понеділокъ.
Посадила сина за стільчникомъ,
Нелюбу невістку — за сямницею.
Частувала сина и виномъ, и медомъ,
Нелюбу невістку — та отрутою.
„Вип'ємо, жінко, та по половинці,
Щобъ насъ поховали въ одній домовинці!

Ви́гємо, жінко, и по цілій чарці,
Щобъ насъ поховали обохъ въ одній ямці!⁴
Якъ умеръ же синъ та у неділю,
Нелюба невістка — та у понеділокъ.
Поховали сина та підъ церквою,
Нелюбу невістку — підъ дзвінницею.
Посадили надъ синомъ зеленій явіръ,
На невістоньці — білу тополю.
Ставъ же тій явіръ та приживатися,
До теї тополі та прихилятися,
Стали нхъ могили та присуватися.
Вийшла тоді мати дітей оглядати:
— Либонъ же ви, дітки, вірненько любились,
Що ваши вершечки до купки схилились!
Коли бъ же я знала, що ви такъ любились,
То я бъ вамъ отрути теї не давала,
И сина бъ підъ церквою не ховала,
Нелюбу невістку підъ дзвінницею.

(Харьков. губ. Н. И. Костомаровъ).

310.

Ой на той двіръ, де мій милий,
И вихоръ не вдарить,
Де свекруха, стара сука,
Вереники варить.
— Вари, вари, свекрушице,
Вереники съ сиромъ,
Чорти бъ пробивъ твого батька
Та и съ твоімъ синомъ!

Вари, вари, свекрушице,
Вереники зъ макомъ,
Чорти бъ пробивъ твого батька
Съ синомъ тетервакомъ!
Вари, вари, свекрушице,
Вереники зъ масломъ,
Чорти бъ пробивъ твого батька
И съ синомъ ледацомъ!

(С. Дулари).

311.

Ой пійду я лісомъ - боромъ,
Да стану я підъ яворомъ.
Шумить яворъ зелененькій,
Пропавъ мій вікъ молоденькій!
Ой пійду я лісомъ-боромъ,
Ой стану я підъ яворомъ,
Ой стану я, послухаю,

Ой що за мене говорять:
И свекорко мене лає,
И свекруха проклинає (2),
Мале дитя пропадає!
И свекорко мене лає,
И свекруха проклинає:
Нехай мати погуляє,

Бо доброго мужа має.
Дала мене мати замузь,
Дала мені горе заразь:
Треба мені рано встати,
Треба мені горе знати,
Хату мести, сіни мести,
И до плуга істи нести.
Якъ я въ печі затопила,
Въ поле істи однесла...

Ой не стежки, ні доріжки —
Хиба пойду до воріжки.
— Ой на що жь намъ зорожити,
Що намъ горе въ світі жити.
„Не журися моя жона:
Єсть у насъ крупи и пшоно,
Ой єсть у насъ сирь и масло,
Живешь, душечка, прекрасно“.
(Маковищи, Сквирск. у. Ф. Р. Рильскій).

312.

А.

- 1 Заувала зозуленька на жовтімъ пісочку,
- 2 Заплакала удівонька въ вишневімъ садочку.
- 3 Не такъ заплакала, якъ заголосила —
- 4 Виразала въ дорогу хорошого сина:
- 5 „Ой ідь, сину, у дорогу, та й не обертайся,
- 6 Неділь за дві, за чотири, до дому вертайся“.
- 7 — Ой не знаю, моя ненько, чи я повернуся —
- 8 Підо мною кінъ вороний въ воротяхъ спіткнувся.
- 9 „Не потурай, мій синочку, що вінъ іспіткнувся:
- 10 Золота підківонька, то вінъ посковзнувся“.
- 11 — Ой Богъ знає, моя ненько, може я пролежу,
- 12 Позволь, мати, моїй милий, проносить одежу?
- 13 „Ой я тую одеженьку по тину розвішу,
- 14 Таки твоїй миленькій серденька не втішу“.
- 15 — Ой Богъ знає, моя ненько, може я загину,
- 16 Приймай, мати, мою милу, за рідну дитину.
- 17 „Ой не тая, мій синочку, година настала,
- 18 Щобъ чужая дитина за рідную стала“.
- 19 — Повій, вітру буйнесенький, зъ глибокого яру,
- 20 Прибудь, мій миленький, зъ далекого краю...

(М. Жаботинь, Черкасск. у. Ф. П. Штангев).

Б.

- 1 — Ой високо сонце сходить, а низько заходить,
- 2 А хто кого вірно любить, до зь-далека ходить;
- 3 А вірнее жениханне у славоньку вводить.
- 4 Навідала кубелечко, де утка ночує —

- 5 Не будь мені за тобою — душа жь моя чужа.
6 „Не скотіла вража дівка дружиною бути,
7 Ой дай мені того зілля, щобъ тебе забути“..
8 — А у мене тее зілля близько перелазу,
9 Якъ дамъ тобі напиться, забудешъ одъ разу.
10 „Буду пити, буду лити, й каплі не впушу,
11 Хіба тоді забудуся, якъ очі заплющу“.
12 Б=1 А... сідя на дубочку; 13 Б=2 А... удівонька по своїму си-
ночку; 14 Б=3 А;
15 Виряжала удівонька въ дороженьку сина:
16 „Ой ідь, ой ідь, мій синочку, въ дорозі не бався,
17 Четвертої неділеньки до дому вертайся“.
18 — Ой радъ би я, моя мати, другої вернуться,
19 Куйнь, вороний, самъ молодий, коли бъ не спотвнуться.
20 Б=9 А; 21 Б=10 А. Широки руйдківоньки... 22 Не дай, Боже, моя
мати, въ дорозі пролежу; 23 Б=12 А. То дай... 24 В=13 А... одезину по-
вішу; 25 Б=14 А. А чужою дитиною серденька... 26 Не дай, Боже, моя
мати, въ дорозі загину; 27 Б=16 А... Прийми... 28 Да бодай вона, мій си-
ночку, цёго не дождала; 29 Б=18 А... а руйдною...
(Борисполь, Переяславск. у.).

В.

- 1 В=1 Б; 2 Козакъ дівку вірно любить, да до неї ходить; 3 В=3 Б.
Тее вірне... 4—7 В=4—7 Б; 8 В=10 Б... буду пити... пущу; 9—12 В=
11—14 Б; 13 В=15 Б. Виряжае... у дорогу... 14 В=16 Б... не гайся; 15 и
16 В=17 и 18 Б; 17 В=8 А. Самъ молодий, кінъ... 18 В=11 А. Да да-
лекая доріженька, може жь... 19 В=23 Б. Ой дай... 20 В=13 А. Да луч-
че жь я, мій синочку, на тину... 21 В=25 Б. Ніжъ... серденько утішу; 22
В=15 А. Да далекая доріженька, може жь... 23 В=27 Б; 24 В=17 А. Не
такая... 25 В=18 А.
26 — Прикмічай же, моя мати, який сонъ присниться,
27 Да наברי моїй милій ситцеву спідницю.
28 „Щобъ же вона, мій синочку, сёго не дождала,
29 Щобъ я їй дорозі наряди справляла“.
(Тамъ-же).

313.

А.

- Ой у Ганни свекруха лихая,
Та й послала Ганну въ неділеньку жати. (2)

„Иди, Ганно, та й не оглядайся, (2)
И жни, Ганно, та й не росхляйся!“ (2)
Пішла Ганна й не оглядалась,
Жала Ганна й не росхлялася. (2)
Росхляється Ганна, вже сонце низенько,
Вже сонце низенько, вже вечоръ близенько.
А побігла Ганна изъ поля до дому,
Вийшла изъ їй свекруха лихая;
Пішла Ганна корови доіти, (2)
Вийшла къ їй... (2)
„Ой ти, Ганно, ще жъ ти молодая, (2)
Ой де твоя дитина малая?“ (2)
— Ой мені лишенько! я въ полі забула! (2)
А побігла Ганна изъ дому й у поле, (2)
А тамъ літавъ ясний соколонько. (2)
— Ой соколе ясний, молодчикъ прекрасний,
Чи не бачивъ дитати малого?
„Твое дитя три няньки колише: (2)
Й одна нянька очки вибірає, (2)
Друга нянька головоньку ськає, (2)
Третя нянька й кишечки мотає“. (2)
Якъ побігла Ганна изъ поля до дому... (2)
— Ой це жъ тобі, мати, три гріхи у-купі: (2)
Й одинъ же гріхъ — неділя святая, (2)
А другий гріхъ — Ганна молодая, (2)
А третій гріхъ — дитина малая. (2)

(Жаботинь, Черкас. у.)

Б.

Мала мати, мала Гандзю молодую,
Виправила єї въ поле въ неділю святую.
„Иди, Гандзю, въ поле, та й не оглядайся,
Якъ вийдешъ на поле, то не погинайся“.
Жала Гандзя, жала, и вопу нажала,
Прибігла до дому, вівці подоіла,
Вівці подоіла, въ педу распалила,
Въ педу распалила, вечеру зварила.
Ой подходить ненька зъ воршмоньки пьаненька.
„А де жъ твоя, Гандзя, дитина маленька?“
Ой вдарилася Гандзя по полахъ руками:

— Десь моя дитина въ полі підъ снопами!
Бігла Гандзя, бігла густими лозами,
Здибалася она зъ трома соколами.
— Ой ви, соколоньки, въ полю літали,
Дитини мої чи сь та не видали?
„Ой тамъ твою дитину няньки колисали,
Онн твою дитину на три штуки рвали“.
Ой прибїгла Гандзя до дому смутненька,
Приложила ножикъ до свого серденька:
— Теперъ ти, мамцю, ажъ три грїхи маєшь:
Єдень грїхъ маєшь за дитину малую,
Другий грїхъ маєшь за Гандзю молодую,
А третій грїхъ — за недїлоньку святую.

(Подольск. губ. А. И. Диминскій).

314.

Ой лугомъ, лугомъ да вода йде,
А по-підъ лужочкомъ стежечка;
Туди пішла молодая Катречка,
Изъ луговою да водою говорила:
„Ой водо, водо луговая,
Якъ я була въ батенька молодая,
Да тоді я въ тебе да водиці набірала
У новні да відерця,
И білее да личенько вимивала;
А якъ пішла до свекрва,
Да стало мені білвло не мпю,
И білее личенько почорніло“.

(Борзенск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

315.

Місяць надъ водою, челядь на й улиці,
Ой доле, да доле, челядь на й улиці;
А я, молодая, всю нічку не спала,
Ой доле, да доле, всю нічку не спала.*)
Свекронька-батенька благала:
„Свеклоньку-батеньку, пусти на й улицу“.

*) Въ припіві, который поется послѣ каждой строки, повторяются послѣднія слова стиха.

— Хоть я пуцу, дакъ свекруха не пустить.
„Свекрухо-матіню, пусти на й улицю“.
— Хоть я пуцу, дакъ діверко не пустить.
„Діверко-братіку, пусти на й улицю“.
— Хоть діверко пустить, дакъ зовиця не пустить.
„Зовице-сестрице, пусти на й улицю“.
— Хоть же я пуцу, твій милий не пустить.
„Мій милий, ревнивий, пусти на й улицю“.
— Хоть же я пуцу, дакъ нагайка не пустить.
Нагайка-дротянка съ кручка не збиває,
Съ кручка не збиває, у тіло влипає.
Хоть тіло волочится, дакъ гулять хочеться!
„Я знаю, мій милий, нагайку, изъ якого вона дроту,
Ти жъ знавъ, мій милий, якого я роду —
Хоть у віконце утечу, дай нагуляюсь,
Изъ своїмъ милимъ да й повидаюсь“.

(С. Васкивци, Прилукск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

316.

Дощикъ иде, накрапає,
А я, молодая, по за городомъ пшениченьку жну.
Свекорко иде, гудить мене:
„Узяли невістку неробітницю, по-троху жне“.
Свекруха иде, гудить мене:
„Узяли невістку неробітницю, по-троху жне“.
Діверко иде, гудить мене:
„Узяли невістку неробітницю, по-троху жне“.
Зовиця иде, гудить мене:
„Узяли невістку неробітницю, по-троху жне“.
Милий иде, хвалить мене,
Узявъ серпокъ, да нажавъ снопокъ: „сядь одпочинь“.
Батенько иде, хвалить мене:
„Отдали дочку-робітницю, по сімъ кіпъ жне“.
Матінка иде, хвалить мене:
„Отдали дочку-робітницю, по сімъ кіпъ жне“.
Братічокъ иде, хвалить мене:
„Отдали сестру-робітницю, по сімъ кіпъ жне“.
Сестриця иде, хвалить мене:
„Отдали сестру-робітницю, по сімъ кіпъ жне“.

(С. Липовица. Л. Жемчужниковъ).

317.

Ськолоньку ясний,
Дружочокъ прекрасний!
Гордуешь ти мною,
Якъ вітеръ горою,
Морозъ долиною,
Сонце калиною
Козакъ дівчиною.
По лужочку ходить,
Траву прогортає, (2)
Дівчину шукає,
Матусі питає:
„Мати жъ моя, мила,
Де Настусю діла?“
— Пошла у садочокъ
Щипать ягодочокъ.
Бозакъ у садочокъ,
Настусі немає.
Козакъ до хати,

Питається мати:
„Мати жъ моя мила,
Де Настусю діла?“
— Пошла до криниці
Черпати водиці.
Козакъ до криниці —
Настусі немає.
„Мати жъ моя мила,
Де Настусю діла?“
— Приди завтра въ-ранці,
Побачишъ на лавці.
„Мати жъ моя мила,
Чимъ Настусю біла?“
— Біла качалкою,
Щобъ звала маткою;
Біла, кочергою,
Щобъ звала рідною.

(Черниговск. у. М. А. Вербицкал).

318.

Коло млина не лобода,
Та вродила свекла —
Коли бъ мені Господь помігъ
Одъ батьба до свекра.
Коли бъ мені Господь помігъ
Свекрухи діждати,

Заставила бъ стару суку
Халандри скакати.
— Скачи, скачи, стара суко,
Хоть на одній ніжці,
А щобъ знала, якъ годити
Молодій невістці.

(М. Жаботинъ, Черкасск. у. Ф. Т. Штангей).

319.

Діверъ зъ невісткою
Розбивъ горщикъ зъ лемішкою,
Діверъ зъ невісткою
По смородину пійшовъ,
Діверъ зъ невісткою

Смородини не найшовъ.
А тіі смородини
Широкіі листочки —
Діверъ невістці
Купивъ чоботочки.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

320.

Що у батеньки свого горе —
Въ свекра погуляти!
А у свекра гірше пекла,
Світа не видати.

А що у батенька крути гори —
Гуляти до волі;
А у свекорка всюди рівно,
Гуляти не вільно.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

321.

Й а въ світлиці при столі
Сивий голубъ гудить;
Тамъ мужъ жону б'є,
Б'є не жалує.
Она, бідна, втікає,
На свекровця моргає.
— Встань, свекровцю, встань,
Бити мя не дай.
А свекровцѣ встає,
Нагаѣчку дає:
„Ой бий, сину, бий,
Та не жалуй єй!“
Ой въ світлиці при столі
Сивий голубъ гуде;
Тамъ мужъ жону б'є,
Б'є, не жалує.
Она, бідна, втікає,
На свекрову моргає:
— Ой встань, свекрухо, встань,
Бити мя не дай.
Свекруха встає,
Нагаѣчку подає:
„Ой бий, сину, бий,

Сину мій коханий!“
Ой въ світлиці при столі
Сивий голубъ гуде;
Тамъ мужъ жону б'є,
Она, бідна, втікає,
На брата моргає:
— Встань, брате, встань,
Бити мя не дай.
А братенько встає,
Нагаѣчку подає:
„Ой бий, брате, бий!“
Ой въ світлиці при столі.
Сивий голубъ гуде;
Тамъ мужъ жону б'є,
Она, бідна, втікає,
На сестроньку моргає:
— Встань, сестронько, встань,
Бити мя не дай.
Сестра встає,
Нагаѣчку ховає:
„Ой що риньки тобі,
То завтра мені.

322.

А.

Напила жъ ся горівки и ще ся надію,
Бідна моя головонька, де жъ я ся подію!
Ой піду я до зятя на високі пороги,
А зять повидає — я поломаю ноги.

Ой піду я до сина на широкі лави,
А невістка повідає: „Не треба намъ мамі“.
А синъ ходить, ховідає: „Здала би ся намъ мати,
Вона бь нашу худобоньку рано вигоняла,
Вона бь наші дрібні діти...

(Подольск. губ. Динишів).

Б.

Ой піду жь я до синонька на широкі лави,
А невістка повідає: „Не треба намъ мамі“.
Ой піду я до дочки, дочка мені мила,
А зять каже: „Иди мати до сина“.
Ой прийду жь я до синонька на широкі лави,
Невістка єї каже: „Не треба намъ мати“
— Моя мила чорнобрива, будь же ти ласкова,
Може бь намъ ся стара ненька хоць на літо здала.
Вона бь нашу худобоньку та позаганяла,
Она наші дрібні діти спатоньки поклала.
„Ой мій милий чорнобривий, кажуть старі люди,
Туга зіма буде; а хто жь єї въ тую пору операти буде“.
— Моя мила чорнобрива, будь же ти ласкова,
Тая една рубашина, то виперешь сама!

(Тамъ же).

323.

Поїхавъ Ясенько та й на воєванне,
Ой год, гоа, гоа та й на войеванне *).
Покинувъ Касеньку та на горованне.
Казавъ давати Касі пшеничного хліба,
Казавъ їй давати пити зеленого вина,
Казавъ владовити спати въ пуховихъ перинахъ.
Матка Яся не слухала, и казала їй давати овсяного хліба,
Давала їй пити помий изъ корита,
Казала їй спати у ячної полові.
Ажь на третє літо мой Ясенько іде;
То Ясенько іде, штирі коні веде;
Штирі коні веде, самъ на п'ятомъ іде.
Кася не видала, матка вискочила.

*) Прип'язь, съ повтореніємъ послѣднихъ словъ стиха, поется послѣ каждой строки.

„Матуню, матуню, ци гораздъ все дома,
Ци гораздъ все дома, ци Кася здорова?“
— Синочку Ясеньку, усе гораздъ дома,
Усе гораздъ дома и Кася здорова.
Синочку Ясеньку, мене Кася не слухала,
Въ сваволю вдавала.

(С. Полоски Бѣльск у.).

324.

Ой у городі гордовина,
А на гордовині зозуленька,
Да вона не кує, да промовляє:
„Ой горе тій да невісточці,
У котрой да зовиць много —
Куди не пійдуть, да невісточку судять:
У насъ невістка не робітниця,
Нашему добру не кукібниця,
И нашімъ коморамъ не кляшниця,
И нашому роду не прівітниця“.
Ой у городі да гордовина,

На гордовині да зозуленька;
Вона, не кує, да промовляє:
„Ой добре тій да невісточці,
У котрой діверівь много —
Да куди не пійдуть, все невісточку
хвалать:
Що у насъ невісточка да робітниця,
И нашому добру да кукібниця,
И нашімъ коморамъ кляшниця,
И нашому роду прівітниця.

(Изъ собр. П. А. Куляша).

325.

А.

- 1 Ой, за гаємъ, гаємъ зелененькимъ
- 2 Тече Дунай не тихий, бистренький,
- 3 Надъ Дунаємъ яворъ молоденький,
- 4 Підъ яворомъ коникъ молоденький,
- 5 На конку козаць молоденький;
- 6 Та все стиха у гуслоньки грає —
- 7 Струна струні тихо промовляє.
- 8 Мати сина силою женила,
- 9 На підпитку невістку судила:
- 10 — Невістка сонлива й дрімлива,
- 11 А ще къ тому до діла ленива.
- 12 Піди, сину, на ярмарку пішки,
- 13 Купи мені ремінни віжки,
- 14 А ще къ тому й дротяну нагайку,
- 15 Та бий суку зъ вечора до ранку.
- 16 Середь двору комора стояла,

- 17 Въ тій коморі кровать тесовая,
- 18 На кровати постіль пуховаая.
- 19 Постіль моя біла, пуховаая,
- 20 Послїдній разъ на тобі я спала.
- 21 Шо зъ вечора комора греміла,
- 22 О-півночи постіль гомонїла,
- 23 А къ світові милая заснула.
- 24 „Коли бъ я знавъ, хто милую приспавъ,
- 25 Давъ би ёму коня вороного
- 26 И сїдельце съ-підъ злата самого“.
- 27 — Швода, сину, коня вороного
- 28 И сїдельца съ підъ злата самого!
- 29 Сїдай, сину, коня та кобилу,
- 30 Тївай, сину, въ Польщу на Вєраїну,
- 31 Шукай сину вірную дружину.
- 32 „Треба жъ, мати, сюю поховати,
- 33 Тодї, мати, другуу шукати.
- 34 Менї, мати, въ країну тїкати,
- 35 Тобї, мати, на канать (?) ступати
- 36 Шо ти жъ, мати, підъ вікномъ сїділа,
- 37 Моя мила нуждоньку терпіла.
- 38 Менї, мати, другої шукати,
- 39 Тобї, мати, на канать ступати.
- 40 Шо ти, мати, підъ вікномъ стояла,
- 41 Моя мила нуждоньку приймала.

(Хороль, Полтавск. губ. Д. И. Лавренко).

Б.

Марусина по городу ходить,
А за нею хвиля-рожа (?) сходить.
Ой, вирву я хвилю-рожу зъ-ранку,
Та пошлю я милóму подарку.
Мій миленький по садочку ходить,
Та стихенька на скрипочку грає
Та на струні стиха промовляє:
Та нема вшину вдовиному силу,
Звївъ зъ ума чужую дитину.
Мати сина насилне женила,
На-підпитку невістку судила,
Що не вмїє ділечка робити,

И не хоче свєкрусї годити:
Не хоче раменько вставати,
И не хоче корови доїти.
Мати сина на-самотї вчила:
„Поїдь, синку, до міста нового,
Купи, сину, дротяні віжки,
Та звяжемо, сучці, назадъ ручки й
ніжки,
Та ще къ тому й нагайку дротянку,
Та бий жінку зъ-вечора до ранку“.
Що зъ вечора нагайка шумїла,
А съ-півночи комора звєніла,

А н къ півнямъ постіль говорила,
А къ білому світу мнлая не жива.
Пішла мати невістки будити:
„Вставай, суко, корову доіти“.
— Ще ти, мати, сама не старая,
До подоішъ корови й самая;
Во вже теперь, мати, лихая година,
Що вжене жива чужая дитина.

Лежить мила, якъ ожина сина,
Стоїть мнлий, якъ папірь той білий.
„Сідлай, сину, ворону кобилу,
Тікай сину у чужу країну“.
— Та не буду жъ я, мати, тікати,
Треба, мати, милу поховати.
Теперь мені турми не втікати,
А тебе, мати, буде катъ катувати.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

В.

Марусенька по бережку ходить,
А за нею вітеръ хвилю гонить —
Вдова сина, женити неволять.
Неволею сина оженила,
На улиці невістку судила:
„Сонливая, дрімливая буде,
А ще къ тому робити не буде“.
— Мати моя, мати, порадиця въ хаті,
Порадь мене, якъ жінку карати?
„Иди, сину, на ярмарокъ пішки,
Купи, сину, ремінний віжки,
Зв'язи милі назадъ руки й ніжки.
А ще къ тому нагайку-дротанку,
Щобъ шуміла зъ-вечора до ранку“.
Звечора комора звеніла,
А къ півночи нагайка шуміла,
А якъ світу вже мила не жила.
Лежить мила, якъ ожина сина,
Стоїть милий, якъ бумага біла.

— Мати моя, мати, дорадилице въ хаті,
Дорадила, якъ жінку карати,
Теперь дорадь, де єі сховати.
„Зорви, сину, въ коморі мостину,
Сховай, сину, чужую дитину“.
— Лучче жъ, мати, дитину ховати,
Якъ за розбівства треба одвічати.
Запряжу жъ я два коники въ поризъ, (?)
Да поїду до пана на справку.
У новее подвір'є в'їзжаю,
На подвір'ї пана зустрічаю.
— Ой, пане мій, що будемъ робити,
Вбивъ я жінку, съ кимъ я буду жити?
„Було жъ не дати сарденьку потоді,
Да й не бити жінки молододі.
А то жъ ти давъ сарденьку потолою,
То черезъ жінку підешъ у неволю.
Будешъ же ти воші годовати,
Рано й вечіръ жінку споминати“.

(М. Рожевъ, Радомнськск. Л. Новицкая).

Г.

1 Марусенька по садочку ходить,
2 А за нею шавлієчка сходить;
3 За собою подружечку водить,
4 Съ подружкою вірненько говорить:
5—18 Г—8—21 А;
18 Ой, зъ-вечора комора греміла,

19 О-півночи нагайка шуміла,
20 А къ світові мила одубіла.
21 „Мати жъ моя, порадиця въ хаті,
22 Порадила чимъ жінку карати,
23 Порадь теперь, якъ її сховати?“
24 — Сідлай, сину, коня вороного,

25 Та ідь, сину, до пана самого,
26 Падай, сину, та панові въ ноги,
27 Щобъ не було за жінку тревоги.

28 „Тобі, мати, грязі не топтати,
29 Мені, мати, ката не втікати“.

(С. Богачка, Хорольск. у. Д. Лавренко).

Д.

Ой, на горі да одинъ дубочокъ,
А въ удови да одинъ синочокъ.
Вона ёго оженила,
Да у шпнку невіхну судила:
„Вона не вміе не спекти, не зварить,
Не зъ моїмъ родомъ хороше говорить:
Візьми, спнку, дротяну пліть,
Учи, синку, молодую жонку“.
Изъ вечора да комора звеніла,
А пудъ-повночъ мила говорила:
„Не бий, милий, по головці больно,
Не марай білої постелі въ кровъ“.

Пудъ білий світь милая нежива.
Лежить мила, якъ ожина сinya,
Стоїть милий, якъ полотно білий.
„Иди, мати, невіхни будити“.
— Вставай, суко, коровокъ дойти.
„Теперь, мати, чинивъ твою волю,
Убивъ жонку, самъ пойду въ неволю“.
— Запрегай, синку, сивую кобилку,
Тікай синку въ чужую сторонку.
„Не буду, мати, не буду тікати.
Якъ заробивъ — буду одвічати“.
— Сюю поховаємъ, будемъ другу шукати.
(Черниговъ. М. Вербицкая).

Е.

Да мати сина насильно женила,
На-подпитку невістку судила:
„Сонливая, дремливая невістка,
Що не хоче рано й уставати,
Да не хоче коровокъ дойти“.
— Мати жъ моя, сама не старая,
То подоїшь корови й самая.
„Да поїдь на новее й місто,
Да купи, сину, нагайку-дротянку,
Що на ручки залізніні кручки,
А на нуйжеи волосяни вуйжки,
А на тіло нагайку-дротянку,
Да бий суку зъ вечора до ранку“.
Що зъ вечора комора звиніла,

О-пуйвночи постіль говорила,
А й одъ-півнівъ нагайка шуміла,
А якъ світу милая й нежива.
Да лежить мила, якъ ожина сinya,
Стоїть милий, якъ бумага білий.
Да пришла жъ мати невістен будити:
„Вставай, суко, коруйвокъ дойти“.
— Да теперь, мати, лиха година,
Да не жива чужая й дитина.
„Та сідлай, сину, білую кобилу,
Тікай сину у глибоку долину“.
— Що жъ, мати, й а сёго тікати,
Треба, мати, тіло й поховати.
(С. Рудьковка, Козелецк. у. И. П. Новицкий).

Ж.

Мати сина насильно женила,
Пуйць накряттемъ невістку судила...
„Купи, сину, дротянку нагайку,

Да бий суку зъ вечора до ранку“.
Да що зъ вечора да комора риніла,
А съ півночі, нагайка шуміла,

А якъ світу вже мила нежива.
Да лежить мила, якъ ожина, синя,
Стоїть милий, якъ бумага, білий.
— Ой, що жъ будемъ, матінко, робити,
Куда жъ мені милую задіти?
„Да зорви, сину, въ коморі мостину,
Да заховай чужую дитину“.
— Не буду мостини зривати,

А не буду милої ховати.
Да продай, мати, нову хату,
Буду мати милую ховати.
Да продай, мати, воли да корови,
Визволь мене съ цюєї неволі.
„Не буду, сину, корівъ продавати,
Не буду тебе зъ неволі визволити“.

(С. Никольская слобода, Остерск. у. И. П. Новицкий).

3.

Ой у лузі калина шуміла,
Де свекруха медъ, горілку пила,
На-підпитку невістку судила,
Пришовши, зъ синомъ говорила:
„Возьми, сину, нагайку-дротянку,
Провчи сину свою милоданку“.
Що зъ вечора комора звеніла,
А о-півночи нагайка шуміла,
О-півночи милая нежива.
Йде свекруха невістки будити.
„Уставай, суко, корови доіти“.
— Ище, мати, сама нестарая,
Ще подоїшь корови самая.
Лежить мила, якъ ожина синя,

Стоїть милий, якъ бумага біла.
— Ой, що, мати, що будешъ робити,
Що приказала чуже дитя бити.
Що жъ ти, мати, що жъ ти наробила,—
Що нежива чужая дитина?
„Сідлай, сину, білую кобилу,
Да ідь, сину, на ту Україну,
Шукай, сину, собі другу милу“.
— Хотя бъ, мати, хочъ сю поховати,
Ніжъ мені другої шукати.
Що по милій въ усі дзвони дзвонять,
А милого у кайданахъ водять.
Що на милу домовину тешуть...

(Ковтопъ).

И.

— Десь ти, сину, свою милу любишь,
Що ти її раненько не будишь?—
„Ти, мати, порадиця въ хати,
Порадь, мати, якъ милу карати?“
— Озьми, сину, дротяні віжки,
Зважи милій рученьки и ніжки;
Озьми, сину, нагайку-дротянку,
Спипши милу, якъ чорну китайку!
А зъ вечіра комора шуміла,
А до світа вже мила зомліла.
Пішла свекруха невістку будити —
А за кровью не можно ступити!

„Мати, мати, порадиця въ хаті,
Порадила-есь, якъ милу карати —
Порадь, мати, якъ милу сховати!“
— Озьми, сину, сивую конину,
Втікай, втікай, сину, зъ лиха на Вкраїну.
„Не можно, мати, зъ лиха утікати;
Що наробивъ — треба одбувати.
На милую домовину тешуть.
А милого розоньками сечуть;
Уже милую до гробу впускають,
А милому головку стинають.“

(Волинск. губ. Н. И. Коскомаровъ).

I.

А въ городі романъ зелененький,
Розгулявся козаць молоденький.
Нема спинку вдовиному синку —
П'є горілку въ неділю у шинку,
Ой, сушить, в'ялить чужую дитинку.
„Ой, ти, мати, порадиця въ хаті,
Порадь мене, якъ милу карати?“
— Возьми, синку, дротяні віжки,
Зв'язи єї й ручки и ніжки.
А зъ вечора комора звеніла,
А єъ півночи нагайка шуміла,
А нєъ світу мила околіла.
— Де съ ти, синку, свою жінку любишь,
Що ти єї раненько не будишь.
Пішла мати невістку будити —
До невістки страшно приступити.
„Ой, ти, мати порадиця въ хаті,
Дорадила, якъ милу карати,
Теперь порадь, якъ милу сховати?“
— Запрягай, синку, сивую кобилу,
Вивези єї въ степь при долину,
А самъ втікай на тую Вкраїну.

„Ой, не можна, мати, въ Україну тікати,
Треба жь мені тіло поховати“.
— Запрягай, синку, коня вороного,
Да ідь, синку, ажъ до тестя свого —
Ой ідь, тату, бо вже дочка вмерла,
Бо на неї наглая смерть прийшла.
Цілу нічку свічи не згасали,
Єї смерті доглядали.
Скоро сватко въ подвір'є в'їзжає,
Їму сваха чарку наливає.
„Ой, пий, сватко, коли тобі п'єтся,
Коло мого серця, якъ година в'єтся“.
Лежить мила, якъ ожина сinya,
Стоїть милий, якъ білая глина.
На милую домовину тешуть,
А милого въ три нагайки ерешуть;
А милую въ гробъ опускають,
А милого въ Сибірь провозають.
„Бодай тобі, мати, такъ важко конати,
Якъ теперь мені віку доживати.
А по милій всі дзвони задзвонили,
А по милому — луги зашуміли.

(С. Пилиповичи, Радомирськ. у.).

Б.

— Де съ ти, синку, свою жінку любишь,
Що ти єї раненько не будишь.
„Ой, ти, мати, порадиця въ хаті,
Порадь, мати, якъ жінку навчати“.
— Возьми, синку, дротяну нагайку,
Та бий, синку, зъ вечора до ранку.
А зъ вечора комора звеніла,
А одъ півночи нагайка шуміла,
Къ білому світу мила здубіла.
Лежить мила, якъ ожина сinya,
А миленький, якъ папірь біленький.
Иде мати невістки будити,

А за кров'ю не може ступити.
„Ой, ти, мати, порадиця въ хаті,
Дорадила, якъ жінку навчати,
Теперь порадь, якъ жінку сховати?“
— Сідлай, синку, кобилу гнідую,
Біжи, синку, по милу другу; Сідлай, синку, коня вороного,
Тікай, синку, одъ лиха такого.
„Ой, нікуди, мати, й утікати.
Якъ заробивъ, треба й одвічати“.
— Сідлай, синку, коня вороного,
Біжи, синку, ажъ до станового.

„Здрастуй, пане, що маю робити, А вже милу у гробъ заховали,
Убивъ жінку, не маю съ кимъ жити“. А милого въ кайдани кували.
— Ой, не давай рученькамъ потолоу, А вже милій по душі задзвонили,
Черезъ руки підешъ у неволю. А милого въ неволю засадили.
(М. Бяковъ, Київск. у. Л. Ильенко).

Л.

Въ чистімъ полі да барвіночокъ ставсе,
Десь мій милій зъ волами погнавсе.
Да нема впину вдовиному сину,
Зсушивъ, знудивъ чужую дитину.
Що зъ вечора да комора звеніла,
И подъ півночъ жена мужа просила,
А подъ білий світъ лежить мила не жива.
Лежить мила, якъ ожиночка сinya,
Стоить милій, якъ бумажечка, білий.
„Оттеперъ, мамку, учинивъ твою волю —
Убивъ жену и самъ піду въ неволю“.
— Запрегай, сину, да сивую кобилу,
Да втекай, сину, на чужую країну.
„Ой, не буду я, мамо, втікати;
Якъ заробивъ, такъ буду одвічати“.
— Запрегай, синку, да коникивъ парку,
Да поїдешъ, синку, до попа на справку.
„Оттеперъ, попе, що треба робити,
Що убивъ жену, ні съ кимъ віку дожити“.
— Да велю тебе у некрути оддати,
А твою жену хорошенько прибрати;
Ой, велю жъ тебе да въ салдати оддати,
А твою жену да цехомъ поховати.
(С. Тривнючєва, Чернигов. губ. М. Вербїцєва).

М.

Марусенька по двору ходить,
А за нею вітеръ хвилю гонить,
Вона сина насильно неводить.
Мати сина насильно женила,
Марусенька любить не схотіла.
„Ой, ти, мати, порадица въ хаті,
Порадь мене, якъ милу карати?“
— Піди, синку, въ конюшню новую,
Возьми, синку, коня вороного;
Та поїдешъ до торгу другого;
Купи, синку, дротяну нагайку,
Волосяни віжки,
Зъяжи милій руки й біли ніжки.
Зъ вечора свічечка горіла,

А въ півночи нагайка шуміла,
А до світа мила й одубіла.
Лежить мила, якъ чорна ожина,
Стоить милий, якъ бумага, білий.
„Ой, ти, мати, порадиця въ хаті,
Порадь же теперъ, якъ будемъ од-
вічати?“

— Піди, синку, въ горняку новую,
Зірви, синку, нову полюстоньку,
Та сховаємъ чужую дитину.
„Нільзя, мати, чужее дитя ховати,
Треба, мати, людямъ заявляти,
Якъ присудять чуже дитя ховати“.

(С. Петриковка, Новомосковск. у. Г. Залюбовскій).

Н.

Ой, на горі василечки сходять,
Підъ горою барвіночокъ стлався;
А вдовинъ синъ роспився, розгу-
лявся.
Нема спину вдовиному сину,
Що звівъ зъ ума дівку Марусину.
Марусина по бережку ходе,
А за нею вітеръ хвилю гоне;
Марусина у хвилю вступила —
Мати сина насильно женила,
Принародно невістку судила:
„Сонливая моя, невісточка,
А ще къ тому не хоче робити.
Візьми, синку, дротяну нагайку,
Та й бий жінку зъ вечора до ранку“.
Ой, у дворі новая комора,
А въ коморі кровать тесовая.
На кроваті постіль пуховая;
Пішла мати постіленьки слати,
— Ой, ти, постіль, постіль моя біла,

Хто жъ на тобі буде сю нічъ спати?
Що зъ вечора комора звеніла,
А съ півночи нагайка шуміла,
Къ білому світу мила одубіла.
Лежить мила, якъ ожина сива.
Стоить милий, якъ бумага, білий;
Лежить мила, та ще й простяглася,
Стоить милий підъ щоку узався.
„Ой, ти, мати, порадиця въ хаті,
Порадила чимъ жінку карати,
Порадь мене де жъ єї сховати?“
— Запрагай, синку, коня вороного,
Везі жінку до синього моря,
Щобъ не знала ні ліша ворона.
„Нельзя, мати, тагъ жінки ховати,
Треба, мати, громаду збірати,
Треба тобі катамъ руку дати.
А я, молодъ, та ще й не нажився,
А вже жъ мені острогъ одчинився“.

(Лебединск. у. Залюбовскій).

326 *).

Ой уже сімъ літь доньця зъ-за Дону ніть,
А на восьмий годъ донецъ на Донъ иде.
Пристигла ёго нічка темная,
Нічка темная, та невидная;
Вінъ самъ лігъ та на кургані,
Прив'язавъ коня до дубового кола.
Придізла къ нѣму чорна гадина;

*) Пісьни отъ 326 до 329 записани Н. И. Костомаровимъ.

То не гадина — то мати ёго.
„Ой ти їдь, возаче, та швидчій на Довнь,
Ой уже твій двірь изпущошений,
Вже твоя жінка та заміжъ пішла,
Вже твої діти посиротіли,
Вже твої слуги безъ пана живуть,
Вже твої жупани поношені,
Вже твої меда одпечатані“.
Приїжає козаченько на тихий Дінь,
Зустріла ёго жінка молода.
Ой якъ вихопивъ та остренький мечъ,
Та й знявъ жінці головку зъ плечъ.
Приїжає козакъ та у свій у двірь —
Ёго дворочокъ — та якъ віночокъ,
Діточки ёго за столомъ сидять,
За столомъ сидять, все перомъ пишуть,
А слуги ёго золотомъ шикють,
Золотомъ шикють, силненько плачуть
По своїй паней та по добренькій.
Якъ увійде вінъ въ нові комори —
У ёго жупани та позлежовалася;
Якъ у вийде вінъ въ новні погребн —
У ёго меди позацвітали;
Якъ увійде вінъ у нову світлицю —
— Ой, мати моя, моя мати!
Ти не мати—чорна гадина!
Зьїла сонце, зьїжъ и місяця,
Зьїжъ и зірочки — дрібні діточки.
(Полтавск. губ.).

327.

Ой рано, рано возуля ковала,
А ще раннійше моя свекруха встала.
Моя свекруха по двору похожає,
Свою невістку молоду побужає:
„Ой устань, невістко, устань, молодая!
Подій, корови, що одъ батька пригнала,
Прожени овечки, що рідні даровали“.
— Ой мати, мати, щось я маю сказати:
Хиба жъ я, мати, тобі не казала,

Що я зь твоїмъ синомъ ввесь вечірѣ стояла,
Що я твому сину всю правду сказала:
У мене ворови — чорні брови,
У мене овечки — ласкаві словечки.

(Харьков. губ.).

328.

Іхавъ чумаєъ у дорогу,
За нимъ жінка у погоню —
Хватає, спинає,
Серцемъ називає:
„Вернись, серденько, до дому,
Та пригорнися, мій миленький,
Хоть на часокъ маленький;
Нехай буду знати, та не буду тужити
Та по тобі, мій миленький!“
А миленький раденький,
За рученьку хватає,
Серцемъ називає:
— Ой чого ти, серце, блідна,
Чи пшеницю жала,
Чи ячмінь в'язала,
Що ти зь личенька спала? —
„Я не пшеницю жала,
Не ячмінь в'язала,
Одъ твого серденька
Я зь личенька спала“.
— Ой якъ би жъ ти, жінко, добра,
То сиділа жъ би ти дома,

Та молилась би ти Богу,
Щобъ хортуна послужила:
Ой хортуно, хортуніно!
Служила ти въ бурлацстві,
Служила ти въ хазяйстві,
Послужи ище въ чумацстві!
Ой виїду я на гороньку,
Та гляну я въ долиноньку,
А въ долині калина,
У долині чорвона,
Ажъ до землі віти гнуться:
Чому мій милий, мій голубъ сивенький
До мене не горнеться!
Ой якъ би жъ я була пташка,
То я бъ собі крила мала,
У чужину бъ полетіла,
Та до свого молодана;
А у мого молодана
Таке лице, якъ у пана:
Очи, якъ терночокъ,
Брови, якъ шнурочокъ.

(Харьковск. губ.).

ВЗАИМНЫЯ ОТНОШЕНІЯ МУЖА И ЖЕНИНЫХЪ РОДНЫХЪ.

329.

„Куди ідешъ, опентаний?“
— На ярмарокъ до Піщани.
„А що будешъ торговати?“
— Буду тещу продавати.

А якъ тещі не продамъ,
Зроблю зъ неї барабанъ.
На барабанъ буду грати,
Буду дітей забавляти.

(Тараца. И. П. Новицкій).

330.

А.

Висовній тинь бачу, та й не перескочу,
Оддай мене, моя мати, за кого я схожу!
Ой, оддала мати за кого схотіла, —
Шумить-гуде нагаечка піля мого тіла.
Нагайка-дротянка зъ руць не вибуває.
Серпаночокъ одъ слізочокъ да й не висихає.
— Повісь, милий, нагаечку, нехай оддыхає.
„Повісь, мила, серпаночку, нехай висихає“.
Ой, не дала мати да за чоловіка,
Да оддала мене мати да за разбойника.
Охъ, а й изъ-вечора коника сідлає,
А къ півночі гупої розбой розбиває.
Ой, и къ півночі розбой розбиває,
А изъ світу, изъ білому къ милій приїзжає:
„Ой, пали, мила, кам'яніі груди, —
Нехай я нагрію розбійскіі груди“.
Ой, палить мила, тяженько здихає,
Да за своїмъ родомъ все гірко ридає.
„Ой, пали, мила, кам'яніі печі, —
Нехай я нагрію розбійскіі плечи“.
Ой, палить мила, тяженько здихає,

Да за своїмъ родомъ тяженько здихає:
— Це жъ моєї матки дорогі серпанки,
Це жъ моїхъ сестрицівъ дорогі намиста.
„Щобъ я не знавъ, мила, що день за годьна, —
Коли я знавъ, мила, що твоя родина“.

(С. Великая Святинка, Васильковск. у. Л. В. Ильницькій).

Б.

Не жаль мені да такъ не на кого,
Якъ на батенька мого:
Не оддавъ мене за кого хотіла,
Оддавъ мене, кого не любила,
Оддавъ мене за розбійниченька.
Розбійничокъ лихий чоловікъ:
Вінъ зъ вечора коника сідлає,
А пуйдъ півні зъ двора виїжає,
Білимъ світомъ до домоньку іде.
Да й приїхавъ подъ нови ворота:
„Ой, одчиняй, милая, ворота,
Везу тобі много срібла-злата,
Везу тобі коня вороного.
Чи рада ти сему сріблү-злоту,
Чи рада ти коню вороному,
Чи рада ти мені, молодому?“
— Не рада я свому сріблү-злоту,

Не рада я й коню вороному,
Раднійша я тобі, молодому.
Срібло-злото батенька мого,
Кінъ вороний братіка мого,
А плахотки моєї матювки,
А черевички моєї сестрички.
„Не плачъ, мила, не плачъ не по кому,
А плачъ, мила, по мойму здоров'ю.
Твій батенько у чистому полі,
А матюнка въ зеленій дуброні,
А братічокъ на високій могилі,
А сестриця въ глибокій долині.
По батьку сірий вовчокъ скіглять,
По матівці чорний воронъ кряче,
По братіку вся Україна плаче,
По сестриці сама зажурися“.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

Не жаль мені та такъ ні на кого,
Якъ жаль мені на батенька свого:
Не давъ мене та й за чоловіка,
Оддавъ мене та й за розбійничка.
Розбійничокъ — лихий чоловічокъ:
Пізно лягає, та й рано встає,
Що зъ вечора та все п'є, гуляє,
А въ півночі розбії розбиває,
А світочкомъ підъ домъ під'їзжає:
„Відчиняй, мила, нові ворота,
Везу жъ тобі и срібла, и злата“.
То жъ милая ворота одчиняє,

А миленький милій одвічає:
„А взнай, мила, чіи се коники?“
— Се-жъ коники та батенька жъ мого,
Се коники та мого ідного!
„А взнай, мила, чіи се жупани?“
— Се жупани та братіка жъ мого,
Се жупани та й мого рідного!
„А взнай, мила, чіи се перини?“
— Се перини та й матіпки моєї,
Се перини та й моєї рідної!
„А взнай, мила, чіи се спідниці?“
— Се спідниці та й моєї сестриці,

Се спідниці та й моєї рідної!
„А чи жаль, мила, а свого батенька,
А чи жаль, мила, а свого рідного?“
— Ой, не жаль, милий, а мені батенька,
Ой, не жаль, милий, а мого рідного,
А й жаль мені милого свого.
„Знала, мила, що мені сказати,—
Хотівъ тобі головоньку стати“.

(Харьковск. губ. Г. Залубовскій).

331.

А.

Не оддала мене мати
За сапїжниченька,
Та оддала мене мати
За розбїйниченька.
Изъ вечора, на зорї
Собїралися вори;
Къ білому світу, на світанне
Изъ разбою йшли.
Вїнь по переду іде —
Дев'ять кониківъ веде,
На десятому сидить,
Въ правій рупі шаблю держить.
Доїжає до двора:
„Здрастуй, милая моя!
Здрастуй, милая моя,
Дчиняй нові ворота!
Ще й конюшеньки нові,
Та де вучері молоді.
Пійди, мила, погляди.
Чи всі коні вороні.
Бери платте шовковее
Иди на річечку пери,
Не розгортуючи,
Не розвертуючи“.
Мила серця не винила,

Взяла платте й розгорнула.
Розгорнула й розмахала,
Жалібненько заплакала:
— Не естъ ти мій чоловікъ —
Великий розбїйничовъ:
Убивъ брата моєго,
Ще й шурина своєго.
Убивъ брата рідного,
А шурина вірного:
Покатилася голова,
Такъ якъ маковочка;
Стрепенулася душа,
Такъ якъ ластівочка;
Розспалися жовті кості,
Якъ жаръ по печі;
Розлилася кровъ горяча,
Яко вода по землі;
Розислалися чорні кудрі,
Якъ трава по об.ові.
„Та не я ёго вбивъ,
Вбила темна нічъ:
Я на ёго накричавъ,
Щобъ зъ дорїжки зворочавъ;
Вїнь зъ дорїжки не звернувъ,
Съ пістолетика вжарнувъ“.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

Б.

Не жаль мені ні на кого,
Якъ на батька рідного:
Що вїнь мене годувавъ,

За хазяїна не оддавъ.
Оддавъ мене мій батенько
За пана полковника,

За вора-розбойника;
Що зь вечора, на зорі,
Розьїзжаються ворі
Й а кь півночі, на зорі
Соїзжаються ворі.
Розьїзжаються ворі,
Розбивають комори,
А мій милий чорнобривий
Самъ по переду.
Самъ по переду іде,
Дев'ятеро коней веде,
На десятихъ самъ сидить,
Громкимъ голосомъ кричить:
„Ой, вижди, милая моя,
Да й одчиняй ворота,
Бери коня за поводи
Да й на станю станови;
Бери зь мене плаття чорне,
Да на річку прать іди“.
— Ой, якъ мені плаття прать,
Да будуть насъ люде знать.
„Да знай, мила, що сказать.

Бери зь мене плаття чорне,
Не розгортуючи“.
Їго мила не втерпіла,
Взяла плаття розгорнула,
И серце їй окипіло:
— Ой, не есть ти въ мене мужь,
Есть ти розбійницкой синь!
Убивъ брата рідного,
Ще й шурина другого.
„Не жалкуй мила на мене,
Жалкуй мила на нічку темную.
Нічка темная убила,
Вона мене підвела:
Я на ёго сокричавъ,
Щобъ зь дорожки зворочавъ;
Вінъ зь дорожки не звернувъ,
Я съ підстоля вжарнувъ.
Покотилась голова,
Такъ якъ маковочка;
Вилетіла (съ тіла) душа,
Такъ якъ ластовочка“.

(В. О. Панченко).

Що изь вечора розбійнички
Собіралися въ розбой,
А пундъ повночъ розбійнички
У розбой пошли.
Изъ розбою ідуть,
. . . . . пісеньку . . . . .
Передъ собою женуть
Дев'ятеро лошадей;
На десятомъ ворономъ
Самъ отаманъ сидить.
„А ти, мила моя,
Одчиняй ворота;
Приступай до мене,
Роздівай ти мене,
Да й неси на реку

В.

На холодную воду,
Не розматуючи,
Не розгортуючи“.
Я, молода, не втерпіла
Взяла платте розвертіла
Мое серце закипіло...
— Ой, ти, сукинь синь,
Ти розбійницький синь:
Мого брата зарубавъ,
Свого шурина.
„Ой, ти, мила моя,
Не гнівайсе на мене:
Темна година була,
Не познавъ я, миленька,
Що родина твоя.

Тайної речі питаєв,
Вонъ мені не сказавъ.
Ой, якъ виняєв зъ-за пояса
Да остренький мічъ,
Да й изняєв твому брату
Я головку съ плічъ.

Покатилась голова
На зеленомъ мурогу,
Полилася кровъ горяча
По шитому рукаву...
Отця й матеръ убью,
Тебе, серденько, люблю“.

(Хут. Колошовка, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

Г.

А ще сонце не заходить,
Тамъ розбійникъ коня водить;
И шумить, и гуде,
Де розбійникъ іде.
Тамъ розбійникъ іде,
Пару коней веде,
На третєму самъ іде.
— Ой, на, мила, біле плаття,
Не развивай, не глади,
Піди въ Дунай попери.
Вона ёго не слухала,
Біле плаття розвила,
Свого брата рідного
Сорочечку познала.
„Ой, не есть ти милий мій,
Ти розбійниковъ синъ,
Що ти мого брата вбивъ,
Брата мого, шурачка“.

— Не я ёго, мила, вбивъ,
Вбила ёго темна нічъ,
Въ головоньку острый мічъ.
Ой, я іхавъ и гукаєв
. . . . . ступи, шурачоєв.
Хоча на правий бочоєв.
А вінъ мене не слухавъ,
Да й вінъ мені не звертаєв,
Вірні коні роспукаєв.
Якъ я витяєв изъ меча,
Головка спала съ плеча,
Ой, якъ маковочка.
Стрепенувся шурочоєв,
Роспроцалась душа съ тіломъ,
Ой, якъ ластовочка.
Мене розбой роспалиєв:
Хоць би батька, то бъ убивъ,
Ще бъ и матінці те зробивъ.

(С. Пилиповичи).

Д.

Ой не жаль мені та такъ не на кого,
Якъ жаль мені на батецька свого:
Оддавъ мене за розбойника.
Розбойничоєв — лихий чоловічоєв,
Якъ вечеріє коня наповає,
А якъ смеркає — коника сідлає,
О півночі — людей розбиває.
Розбивъ же вінъ та того купця,
Та того купця — жінчиного отця,
Жінчиного отця, жінчину й матеръ.

До двора під'їзжає, самъ приговорює:

— Одчинь, мила, нові ворота!

Ой чи рада, мила, ти золоту й сріблу,

А ще чи радніша моему здоров'ю?

Ой пізнала, мила, воронні коні,

А ще пізнавай нову колясу.

„Ой се жь коляса батенька мого,

Воронні коні матінки моєї.

Ой не рада, милий, ні злоту, ні сріблу,

А ще не радніша твоему здоров'ю!“

— Слуги мої, слуги молодні!

Та везіть-же ви милу в поле,

Закопайте милу в глибоку могилу.

На батькові зелена ялина,

На матері червона калина —

Поставте на милу червону рабину.

„Постривай, милий, я пісеньку змовлю:

О рада - жь я радніша й злоту й сріблу,

А ще я радніша твоему здоров'ю!“

— Слуги мої, слуги молодні!

Затопіть же ви нову лазню,

Та поставте три горшки окропу...

(Воронезк. губ. Изъ собр. Н. И. Костомарова).

332.

Теперъ моя воля,
Нема мужа дома;
Десь у полі оре,
Та пшеничен'ю сіє.
Та буйний вітеръ віє,
Буйний повіває,
Голосокъ одбиває,
Та жалю завдає.
Та не завдавай жалю,

Бо я в чужімъ краі,
Та живу на чужині
При лихій годині:
Нема роду, ні родини,
А ні вірної дружини.
Завдавай же ти тугу
Темненькому луку,
Червоній калині
Й мені, сиротині.

(С. Щасновка, Козелецк. у. Е. Бибальчикъ).

333.

А.

1 У неділеньку рано
2 Синє море грало,
3 Виразала мати дочку

4 В чужу стороночку;
5 В чужу стороночку,
6 Меж чужії люде:

- 7 „А хто жъ тебе, донька моя,
8 Жалувать тамъ буде?“
9 — Пожалуютъ, мати.
10 Мене добрі люде:
11 Якъ я добра для їхъ буду,
12 Мені добре буде.
13 „Коли жъ тебе, донько,
14 Сподіваться въ гості?“
15 — Тоді мене, мати,
16 Сподіваться въ гості,
17 Якъ поросте у світлоньці
18 Трава на помості.
19 Росла трава, росла,
20 Та й похлилася,
21 Ждала, ждала мати дочки,
22 Та й зажурилася.
23 Росла трава, росла,
24 Та й посикати стала,
25 Ждала, ждала мати дочки,
26 Та й плакати стала!
27 „Не плачь, моя мати,
28 Не плачь, не журися,
29 Вийди, мати, за ворота,
30 На челядь дивися;
31 На челядь дивися,
32 Слізоньками вмийся,
33 А за мною, молодю,
34 Не плачь, не журися.
35 Чи чула жъ ти, ненько,
36 Якъ я въ тебе була,
37 Підъ причільнімъ віконечкомъ,
38 Якъ голубка, гула?“
39 — Ой якъ би жъ я, доню,
40 Твій голосъ зачула,—
41 Я бъ розбила віконечко,
42 Аби ти влинула.
43 Щобъ ти улинула,—
44 Сгали бъ говорити,
45 Ой якъ тобі, донько моя,
46 На чужині жити?
47 — Горе сиротині
48 Жити на чужині:
49 Ніхто єі не догляне
50 При лихій годині“.

(М. Жаботинъ, Черкасс. у. Ф. Т. Штангей).

Б.

- 1 Б=1 А. Въ суботу; 2 Б=2 А; 3 Б=3 А. Випровожала; 4 Б=4 А
5 Б=6 А; 6 Б=7 А... моя доню.

- 7 „Жаловати буде?“
8 — Пожалуютъ, мати,
9 Ще й чужні люде,
10 Якъ у мене, моя мати,
11 Добрий розумъ буде.

- 12 Б=13 А. Моя доню; 13 Б=14 А. Дождатися.

- 14 Чи въ суботу на вечерю,
15 Чи въ неділю въ ранці?“
16 — Да тоді, моя мати,
17 Дожидайся въ гості,

- 18 Б=17 А... въ тебе въ хаті; 19 Б=18 А.

20 Росла, росла травка,	35 Да накажи, селезеню,
21 Да й похилилася,	36 Що я сиротою.
22 Ждала мати дочки вь гості,	37 Пливи, пливи, утко,
23 Да й зажурилася.	38 Проти води прудко,
24 Росла, росла трава,	39 Да накажи мойму роду,
25 Стала висихати,	40 Що я умру хутко.
26 Ждала мати дочки вь гості,	41 Да не важи, утко,
27 Да й стала плакати:	42 Що я тутъ горюю,
28 „Не придумать, мати,	43 Да скажи, сіра утко,
29 Да й не пригадати,	44 Що я тутъ паную.
30 Яку тобі да пташечку	45 Мое пануванне —
31 Зъ гостинцемъ прислати?	46 Гірке горюванне.
32 Пошлю селезеня тихо за водою.	47 Не разъ, не два я заплачу,
33 Пливи, пливи, селезеню,	48 Да й нехто не бачить..
34 Да до мого роду,	

(Берзєнскій у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

1 А вь неділю рано	
2 Та ще й пораненько,	
3 Якъ сонечко зійшло	
4—7 В=4—7 А; 8 В=7 Б.	
9 — Пожалуйте мене, мати моя,	
10 Все добрії люде:	
11 Годитиму, робитиму,—	
12 Мені добре буде.	
13 и 14 В=13 и 14 А; 15 В=14 Б. Изъ-вечора; 16 В=15 Б;	
17 — Тоді жь мене	
18 Содівайся вь гості,	
19 В=17 А. У воморі; 20 В=18 А;	
21 Росла травка, росла травка,	29 А чи запродано,
22 Та й похилилася,	30 А чи тобі світъ не віленъ
23 Ждала мати, ждала мати,	31 Ні вь будень, ні вь свѣято?“
24 Та вже й зажурилася:	32 — Мене жь не завдано,
25 „Доню моя, долю,	33 А ні запродано,
26 Доню-одинице,	34 Тільки жь мені світъ не віленъ
27 Та й безталанниця!	35 Ні вь будень, ні вь свѣято.
28 Чи тебе завдано,	

(С. Дудари, Каневск. у. И. А. Чередищенко).

Г.

1 Г=1 А. У неділю...; 2—4 Г=2—4 А; 5 и 6 Г=6 и 7 А; 7 Г=7 В
8 и 9 Г=9 и 10 А; 10 и 11 Г=11 и 12 В; 12 Г=13 А; 13 Г=14 А. До-
ждати; 14 Г=17 А. У світлиці; 15 Г=18 А; 16 Г=20 В; 17 Г=20 А;
18 Г=22 Б... дочку; 19 Г=23 В; 20 Г=20 В; 21 Г=24 А; 22 Г=18 Г;
23 Г=26 А;

24 „Чи єї завдато,

25 Чи єї продато,

26 Г=30 В. Ой чи ій же; 27 Г=31 В;

28 — Мене не завдато,

29 Мене не продато,

30 Г=34 В. А такъ мені; 31 Г=35 В.

(С. Гирявка, Ковотоп. у. И. Войцехъ-Вербницькій).

Д.

Ой въ неділю рано
Соненько сходить,
Виправляла мати дочку
Въ чужу стороночку:
„Ой иди, доню,
Та й не обавляйся,
А якъ вийдешъ на шляхъ битий,
Слѣзоньками вмийся,
Хусточкою обітрися.
Тільки прошу, моя доню,
Не журися!

Иди, иди межі чужі люде,
Роби жъ імъ, годи жъ імъ,—
Добре тобі буде“.
На горі сосна,
Підъ горою коршма,
Ажъ тамъ родиночка
На гуляння вийшла.
Вона пѣе, гулае,
Мене споминае:
Ой десь наша
Несчастниця умлівае.

(Подольск. губ. А. Дыминскій).

Е.

А въ неділю рано, якъ сонечко грало,
Виправляла мати дочку въ чужу стороночку,
Въ чужу стороночку, міжъ чужі люде.
— А хтожъ тебе, моя доню, жаловати буде?—
„Пожалуютъ, мамцю, чужні люде,
Якъ у мойй головоньці добрий розумъ буде!
Не плачь, не плачь, мати, не плачь, не журися,
Ой якъ вийдешъ на битий шляхъ, слѣзоньками вмийся;
Слѣзоньками вмийся, рукавцемъ утрися!“

— Коли жъ тебе, моя доню, сподіваться въ гості?—

„Якъ виросте травесенька *) въ хаті на помості.

Росла, росла травесенька, та й похилилася,

Виглядала мати дочку, та й зажурилася,

Росла, росла трава, та й посухатъ стала;

Виглядала мати дочку, та й плакати стала.

(Волинск. губ. Н. И. Костомаровъ).

334.

А.

У насъ у городі два кущики м'яти —

Вбирається рідъ до роду нити та гуляти

А въ насъ у городі два кущики пижми —

Збирається рідъ до роду гуляти до тижня.

Та п'є рідъ, гуляє, мене споминає.

Щось нашої безсчастної у гості немає:

Чи єї жъ задато, а чи запродато,

А чи ії неволя ні въ будень, ні въ свято,

Що коники має й доріженьку знає,

Та за лихимъ чоловікомъ въ гостяхъ не буває?

— И коники маю и доріженьку знаю,

Та за лихимъ чоловікомъ у васъ не буваю.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кабальчикъ).

Б.

Ой въ городі два кущики м'яти —

Изійшовся рідъ изъ родомъ, хоче погуляти.

Ой вінъ же гуляє, мене споминає:

— Ой десь наша безсчастная, що до насъ немає.

Ой чи її вбито, чи въ плінь задато,

Ой чи ії же не вілень світъ.

Ой що въ городі два кущики пижма —

Ой изійшовся рідъ изъ родомъ, гуляє до пізна.

Ой вінъ же гуляє, мене споминає:

— Ой десь наша безсчастная,

Чи її вбито, чи въ плінь задато,

Ой чи ії не вілень світъ...

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

*) Порть также: буркунъ-зілля.

В.

Пийте, люде, горілочку, ви, гусоньки, воду,
Споминайте на чужині безъ свого роду,
Що рідъ п'є, гуляє, мене споминає:
Ой десь наша несчастная, що до насъ немає:
Чи єі задато, а чи запродато,
Що її немає ні въ буддень, ні въ свято.
Бъ будень діло робить, а въ свято гуляє,
То жъ її неволенька, що до насъ немає.
Полени, орле, де батенько оре,
Нехай орать покидає, мене одвідає.
Орличокъ літає, батенько не знає,
Десь ему не жаль мене, що не одвідає.
Полетить, синиці, де рідні сестриці,
Нехай мене одвідають мої жалобниці.
Синиці літають, сестриці не знають,
Де сь імъ не жаль мене, що не одвідають.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

335.

Ясна зіронька закотилася,	Хто тудой иде, кождий не мине,
Ой я, молода, зажурилася,	Мене, молоду, коженъ поклене.
А що одъ роду да її одбилася,	Ясна зіронька закачається,
Да на чужині подружилася.	Мене матінка сподівається.
Посію горохъ межъ дорожками —	Не пустить мене доля лихая,
Ой такъ мені трудно межъ ворожками.	Пропаду жъ бо я тута самая.

(С. Старосельци, Радомисльск. у. В. Магеръ).

336.

Зажуриться та дівчинонька, що на половині садъ розвився;
Ой мій козаць молоденький та за мною зажурився.
Не такъ же той козаченько, якъ той отець, мати,
Що вже мене сімъ рікъ и чотири та вже не видати.
Ой тільки жъ и бачу, що густні листи...
Приїдь, приїдь, отець, мати, та до мене въ гості!
Теперь же я сиротина у світі восталась,
Що відъ роду оддалилась, а відъ села одійшла,
Таки жъ собі миленького та невірного знайшла.

Ой хочь вірний, хочь невірний, да треба зь імь жити;
Ой буду я за отцемь, за маткою та що вечора тужити.
Ой хочь буду за отцемь тужити, та не знатиму за що,
Полюбила миленького, та не знаю я про що.
Се за тні худі діла, що худо зробила,
Що я собі . . . . . хозайского сына,
А тепера и зосталась, за останнімь я була.
— Ой и справь же мені, мати, та шалёвий платокь,
А ще кь тому на голівку коштовитий цытокь,
Чи не прийде мій миленький та мій . . . . . дружокь,
Чи не принесе вінь мені нї шнечку жемчужокь,
На мою білу рученьку золотенький перстенёкь.
Ой иде мій миленький та й сильненько здихає:
„Здорова була, моя мила, я безь тебе уже й скучивь,
Ой я жь тобі та принісь подарочки дороги:
Що за хустку п'ять червінцівь та за цвітокь ще одинь,
А золотий тобі перстень самь по собі я зробивь,
Ой се за те тобі, мила, що я вірно полюбивь.
Любивь свою миленькую та й схотілось мені взять,
Не звеліла жь мені мати, не велить же мені й брать:
— Ой не бери поганої, бо не вміє жита жать.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кабальчичь).

337.

А.

Одала матюнка та свою донечку у чужую стороночку,
Приказала мати сімь годь не бувати ись чужої стороночки.
Пожила я годокь, пожила я другий, а на третій и скучпла.
Куплю я золотця, покую крильця, та долину та до матерьки...
И лісами летіла — ліси посушила та своїми та сухотами,
И лугами летіла — луги потопила та своїми слёзами,
И садами летіла — сади розвивала та своїми голосами.
Ой сяду-паду у матерьки вь саду та на крайній та черешеньці.
И буду ковати, и буду щебетати, чи не виїде та матерька сь хати.
Та мій братічокь по дворнику ходить и лучокь натягає,
И на садь поглядає та на тую та зозуленьку.
А матерька сидить у віконько глядить сь своїмь синомь розмовляє:
— Та не бий, мій синачку, та тої зозулі, що на крайній черешенці.
Та той зозулоньці, якь моїй дочці у чужой стороненьці,

Та посипь, сину, жемчужного проса, та нехай вона надзѣвбається,
Та поставь, синочокъ, водиці кубочокъ, нехай вона напѣється.
— Та наймси, мати, у полі пшениці, а напьюся съ криниці водиці.
Уже нагостилась, уже набарилась у своїй матюнки у гостяхъ,
Та треба думати, та треба гадати, часъ-пора до дому спати.

(С. Калита, Остерск. у. Д. Морозъ).

В.

Оддала мене матюнка въ чужу дальню стороньку,
Заказала, заповідала, щобъ я сімь годъ въ її въ гостяхъ не була.
Поживу я річокъ, поживу я другий, а на третій та й скучила.
Стану думати, стану гадати, якъ матюнки й одвідати.
Покою крилечка изъ щирого сердечка, та й полечу я до матюнки.
Лугами летіла — луги потопила своїми слѣзами, своїми дрібченькими,
Борами летіла — бори поламала своїми крилечками, своїми маленькими,
Садами летіла — садп поглушила своїми голосочками, своїми тоненькими.
Сяду я, впаву въ матюнки въ саду та на вишню, на черешню,
Та буду ковати, та не вимовляти, чи не виїде моя мати.
Ажъ моя матюнка, по садочку ходить, білі руки ламлить,
И пташечку згонить изъ вишеньєп, изъ черешеньки.
— Коли пташечка, до лети съ саду, а якъ донечка, до прошу въ хату.
А мій братічокъ натягає лучокъ, хоче мене та й застрелить.
— Не стреляй, сину, сієі пташечки, що на вишні, на черешенці,
Бо сій пташечці, якъ моїй донечці въ чужій дальній стороньці.

(С. Щасновка, Ковелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

В.

Оддала мене матюнка моя, не оддала—утопила,
Якъ ту череточку коноплявочку у ставочку помочила.
А оддаючи, ще приказала, щобъ у гості не ходила.
Пожила я годокъ, пожила я другий, на третій скучила.
Позолочу крильця къ білому тільцю, полечу до матюнки.
Прилену, упаду у вишневимъ саду на зеленій тополенці.
Ажъ мій братічокъ по садочку ходить да галочокъ стрелєе,
Ажъ моя матюнка край оконця сидить, тихенько промовляє:
— Ой, мій синочку, ти, единочку, не стреляй сїі галочки,
Ой сій галочці, якъ моїй донечці, на чужій стороньці.

(С. Лементаровка, Сосницк. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

Оддавала мене мати замужъ, да ще мені вона да й наказала,
Да ще мені вона да й наказала, щобъ я сімъ годъ въ гості не ходила.
Поживу годочокъ, поживу я другий, а на третій й соскучуся.
Летіла степами — степи посушила все своїми та думоньками,
Летіла лугами — луги потопила все своїми да слізоньками,
Летіла садами — сади звеселила все своїми голосочками.
Ой саду, я паду у матінки въ саду та на крайній та черешенці,
А братічокъ ходить, ще й лучокъ готовить та на тую та зозуленьку.
А матінка ходить, свого сина просить, та ще стиха промовляє:
— Ой не стреляй, синку, та на тую вишеньку та на крайню та черешеньку.
Коли ти зозуля, коли ти сизенькая, лети собі въ инший садъ кувати.
„Я не зозуленька, я не сизенькая, я жъ твоя дочка рідненькая“.

(Золотоношск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

Д.

Ой видаває батенько дочку у чужую стороночку,
Да заказує, приповідує, щобъ сімъ рікъ не бувала.
Поживу я рочокъ, поживу я другий, стало мені скучненько.
Ой вийду я за ворота, гляну я въ чисте поле,
Ажъ летить пучокъ чорнихъ галочокъ, полечу я зъ ними.
Ой и саду-паду въ батеньки въ саду на крайній черешенці.
Ажъ мій батенько по садочку ходить, а братікъ галки гонить,
Моя матінка сінечки мете и дробни слізоньки илле.
— Не гони, синочку тоєй галочки, що на крайній черешенці,
Такъ тій галоньці, якъ моїй доненьці въ чужій стороньці.

(Козелець, изъ собрания П. А. Кулиша).

Е.

Мала мати дочку та єднимъ єдницю;
Якъ вона мала, та замужъ ддала та въ чужую стороночку.
Якъ давала, то й наказувала,
Щобъ ти, доню єднице, сімъ літъ въ гостяхъ не бувала.
А дочка не втерпіла въ рікъ прилетіла,
Перекинулася сивою зозулею та й въ вишневімъ саду сіла;
Сіла жъ вона на тій черешенці, що зъ самого краю.
Якъ сіла, стала кувати, нікто того не учувъ... рідная мати
Вийшла мати въ хати, стала на порозі,

Ой стала, стала, горко заплакала: єднимъ єдну дочку маля...
Вийшовъ рідний батько ставъ на порозі,
Ставъ же, ставъ же горко заплакавъ же: єднимъ єдну дочку мавъ же.
Виходить рідний братікъ въ вишневий садочокъ,
Вирізивъ юдку (?) на сиву зозульку та й ставъ її прогоняти.
— Чи я не садила, чи не поливала,
Шобъ я въ тімъ садочку не кувала.
„Якъ ти сива зозуля, лети далій кувати,
Якъ рідная сестра, та й прошу до хати.

(С. Березовка, Литвиск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Ж.

Ой давно, давно я въ батька була,
Що вже жъ тая стежечка терномъ заросла,
А я хочу, терень висічу,
Та до свого батенька въ гості полечу.
Туда летіла — трава горіла,
Де сіла-пала — слёзами облила.
Я сіла-пала въ батенька въ саду.
Батька не має, а рідъ не знає,
Меньший же братічокъ дрівця рубає.
Виходе съ хати старая мати:
Сини жъ мої, сини, сини соколи,
Не стреляйте жъ ви тії зозулі!
Якъ тії зозулі та на калині,
Такъ вашій сестриці та на країні;
Якъ тії зозулі та на бузині,
Такъ вашій сестриці та на чужині;
Якъ тії зозулі въ саду куючи,
Такъ вашій сестриці тамъ горюючи.

(Лебедиск. у. Г. А. Валибовскаго).

338.

А.

- 1 Зелена діброва безъ вітру шумить,
- 2 А чужий батенько не б'є, та болить;
- 3 Съ чужою матінкою горе въ світі жить,
- 4 Що йде до сусіди невістки судить:
- 5 — Ледача невістка, не хоче робить,

6 Ходить до оранди горілочка пить,
7 Якъ прийде до дому, ляже та й лежить,
8 Якъ піде по воду, стане та й тужить.
9 Ой давно я, давно въ батенька була,
10 Ой що жъ то за давно, а вже три года:
11 А вже жъ моя стежечка терномъ заросла,
12 Терномъ, терномъ, терномъ, ще й ожиною,
13 А ще тою червоною та калиною,
14 Де я походила дівчининою.
15 Терень, терень, терень висічу,
16 До своєї матінки въ гості полечу.
17 Ой сяду я, упаду въ матінки въ саду,
18 Солодкую яблуньку крильцями обійму,
19 Чи не вийде матінка рано води брать.
20 Не набрала водиці, набрала слізокъ,
21 Пішла у світлоньку будить невістокъ:
22 — Устаньте, невістки, пробудітєся,
23 Підіть у садочокъ, проходітєся,
24 Щось у нашихъ садку за пташка кує,
25 До нової світлоньки голосъ подає.
26 „Охъ я то жъ не пташка, то жъ ваша дочка,
27 То жъ ваша дочка, безталанночка,
28 Що безъ долі вродилась, безъ счастья зросла,
29 Що въ чужую сторону та й заміжъ пішла.

(М. Корсунь, Каневск. у. К. Шевченко).

Б.

1 Ой давно, давно въ дому й не була,
2 Та вже тая та й доріженька терномъ заросла.
3 Терномъ заросла, пиломъ припала,
4 Червоною та калиною понависла.
5 Я тернь виріжу, а пилъ вимету,
6 Червону та калиноньку въ припілъ виламлю,
7 Въ припілъ виломлю, въ пучки пов'язу.
8 До своєї до матінки пташинню полину.
9 Буду літати, буду кувати,
10 Чи не вийде моя мати зъ нової хати.
11 Матуся моя на ліжку лежить,
12 Невістонька-голубонька прийшла, та й будить:

- 13 — Ой встань, матюнко, ой встань, утюнко,
14 Що у нашому садочку за пташка кує?
15 „То не пташечка, то моя дочка,
16 Ой то же моя та донечка безталанная“.

(С. Калита, Остерск. у. М. Александровъ).

В.

1 В=9 А... матюнки...; 2 В=2 Б. Досі...; 3 В=3 Б; 4 В=4 Б... позависали; 5 Ой я схожу, терень виріжу; 6 В=6 Б; 7 В=16 А... долину; 8 В=9 Б... летити...; 9 В=10 Б; 11 В=11 Б. Ажъ матюнка спить у...; 11 В=13 Б. Вставай... вставай...; 12 В=14 Б. Щось... сидить; 13 В=15 Б... дочка уродилась;

- 14 Тутъ родилась, тутъ хрестилась,
15 Та на той край знадобилась.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

Г.

1 Г=9 А; 2 Г=2 Б... моя...; 3 и 4 Г=3 и 4 Б; 5 Г=5 Б. Ягъ... поточу; 6 Г=6 Б... въ пучки пов'язу; 7 Г=16 А. Таки въ свойму да батьошки...; 8 Г=9 Б... летить... ковать; 9 Г=17 А... въ вишневімъ...; 10 Г=10 Б; 11 Г=11 Б. А моя мати...; 12 Невестушки, голубушки ходять да будять; 13 Устань, мамочко, сива голубочко; 14 Г=14 Б... піє; 15 Г=15 Б... донечка; 16 Хорошая, пригожая, на чужую стороньку сподобалась; 17 Г=1 А. Що чужая сторона безъ... 18 Г=2 А... хотъ и не...;

- 19 А своя сторона изъ вітромъ шумить.
20 Свій батько побъе, дакъ не болить,
21 Въ своїй стороні веселенько жить,
22 Въ чужій стороні смутненько ходить.

(С. Тривичевка. М. М. Вербицкая).

Д.

1 Д=1 В; 2 Д=2 Б... стежечка.. 3 Д=3 Б; 4 Д=4 В; 5 Д=5 Г.. посічу; 6 Д=6 Г; 7 Д=7 В; 8 Д=11 Г... матюнка... 9 Д=12 Б. Вийшла вийшла молода невістка, вийшла...; 10 Д=13 Б; 11 Д=24 А... у вашімъ вишневімъ саду... поѣтъ; 12 Д=15 Б; 13 Дочка жъ моя, да несчастная, безталанная; 14 Д=14 В; 15 Д=15 В. У чужую да стороньку... 16 Д=17 Г. Чужа...; 17 Д=2 А... да чужа матка...; 18 Не бъе, да лає—по моему серденьку, ягъ ножникомъ крає.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

Е.

Е—1 В; 2 Е—2 Б;

- 3 Ой не такъ терномъ, якъ терниною,
- 4 Я тамъ ходила ще дівчиною.
- 5 Я тоє терно ранкомъ посічу,
- 6 Я до матюнки орломъ полечу.
- 7 Ой не такъ орломъ, якъ зозулькою,
- 8 Зобачиться тамъ зъ матюнею.
- 9 Ой залетіла въ вишневий садокъ,
- 10 Та й сіла-пала, та й закувала.
- 11 Якъ закувала барзо голосно,
- 12 Якъ заплакала барзо жалосно,
- 13 Ой вийшла мати садъ оглядати,
- 14 Ой вийшла на двір: „ой щось намъ давъ Бігъ!
- 15 Ци зозуленько — лети въ лугъ ковати,
- 16 Ци одданниця — прошу до хати“.
- 17 Въ кого дочокъ сімъ та й доля всімъ,
- 18 А я въ батька одна — мені доли нема.

(Полоски, Бѣльск. у.).

Ж.

1 Ж—1 В; 2 и 3 Ж—2 и 3 Б; 4 Ж—4 В; 5 Ой я той тернокъ можемъ висічу; 6 Ж—6 Б; 7 Ж—17 А. Сама полину... 8 Моя матінка на ліжечку спить; 9 Ж—12 Б. Невісточка, галубочка...; 10 Ж—13 Б; 11 Ж—14 Б... поєть; 12 Ж—15 Б; 13 Моя дочка — безталанничка и бездольничка; 14 Ж—14 В; 15 и 16 Ж—15 и 16 Г; 17 Ж—17 Д... мати полає — бо-лить; 18 Ж—20 Г. Своя мати, свій...

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

З.

1 З—1 В; 2 и 3 З—2 и 3 Б; 4 З—4 В; 5 З—5 Ж... виріжу; 6 З—6 Б; 7 З—7 Б... матусеньки...; 8 З—17 А; 9 Да въ своєй да матусеньки надъ пшеницею; 10 Буду кувати, буду плакати; 11 З—19 А... да моя мати до моєй хати; 12 и 13 З—8 и 9 Ж; 14 З—13 Б; 15 З—12 В... куєть; 16 З—15 Б; 17 З—13 Ж. То... бездольничка...; 18 З—14 В; 19 и 20 З—15 и 16 Г; 21 З—17 Ж; 22 Ж—19 Г; 23 З—18 Ж. Що свій... своя...

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

И.

1 И=1 В; 2 И=2 Д; 3 Червоною та калиною; 4 И=5 Г; 5 И=6 Б;
6 И=7 В;

- 7 Ой якъ летіла — лугъ поламала,
- 8 А где спочивала — керниця стала,
- 9 Ой сяду я, упаду въ матінки въ саду,
- 10 На цій черешенці, що ясно родить.
- 11 Ажъ моя мати по двору ходить.
- 12 Ой буду ковати и промовляти,
- 13 Чи не вийде матінка зъ хати.
- 14 Матінки виходить, невістокъ будить:
- 15 — Невісточки-голубочки, взглянте, зачуйте.

16 И=24 А; 17 И=2 А... це... 18 Що родилася безъ таланочка;
19 И=15 Д; 20 И=16 Д... сторонка одъ...; 21 И=2 А; 22 И=3 А... ма-
терью...

- 23 Пійде до сусіди, та ще осудить:
- 24 — Чужая дитина не хоче робить,
- 25 Вийде за ворота, ляже та спить.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

І.

1 І=1 Б... зъ родомъ...; 2 І=2 Д; 3 І=Е. Терномъ, терномъ ще й...
4 Буди я ходила изъ родиню; 5 Ой якъ той терень мечемъ висічу; 6 І=
6 Е. Я жъ до свого батенька; 7 І=7 Е. Гей орломъ, ще й... 8 І=17 А.

- 9 Ой якъ заую, весь садъ звеселю,
- 10 Гей якъ заплачу, весь листъ промочу.
- 11 — Ходімъ же ми, стара, та послушаемъ,
- 12 Якъ въ нашімъ саду зозулька кує.
- 13 Вона не кує, а неправду каже.

14 І=7 Г... відъ...; 15 Чужому батьку нікто не вгодить; 16 І=2 А...
батько хоць....

(Подольск. губ. А. Дыминскій).

К.

1—4 К=1—4 І; 5 Возьму я косу, терень викосу; 6 К=6 І. До... 7 К=
7 І. Ой орломъ, орломъ сивою...; 8 К=17 А; 9 К=9 І... розівьється; 10 К=
10 І... весь рідъ посмучу; 11 К=10 І. Своіми слёзами весь...

- 12 Мій батечко по саду ходивъ,
- 13 До мої матінки стиха говоривъ:

- 14 — Ой, стара, стара, слухай на мене,
15 Щось въ нашімъ саду за пташина;
16 Відай, то наша дитина.
17 Вродилася безъ талану, віддалася на чужу сторону.

18 К=14 І. Чужа...; 19 К=2 А... батько...; 20 Чужая мати рано не збудить. 21 К=23 И... та єі обсудиць;

- 22 Тамъ то невістка, тамъ то оспала,
23 Якъ би єі (не) збудила, то бъ рано не встала.
24 — Ой нене, нене, не суди жъ ти мене,
25 Бо ти ненька моя, а завтра не буде мене.

(Тамъ же. А. Диминскій).

Л.

1 Л=3 І. 2 Якъ була въ батька ще й дитиною; 3 Я въ батька зросла, відъ батечка пішла; 4 Л=2 Б... тая стежка...; 5 Л=3 Б... листомъ припала; 6 Л=4 Б... понадвисала; 7 Л=5 Г... висічу; 8 Та й до свого батенька въ гості полетю; 9 Л=17 А; 10 Л=9 І... лісь розівью; 11 Л=10 І... лісь обмочу; 12 Л=12 К. Тамъ... ходить; 13 Тамъ милую за ручку водить. 14 Гей, мила, мила, послухай мене; 15 Л=15 К... за пташечка є; 16 Л=15 Б... донечка наша. 17 Л=17 К. Віддались-мо єі въ чужу...; 18 Л=14 І... валить (?); 19 Л=2 А... батечко...; 20 Л=20 К... матінко...; 21 Л=23 И... сосіди обсудиць.

(Тамъ же. А. Диминскій).

М.

Ой плавала лебедонька
За тихою водою —
Дала мати дочку
Заміжъ молодю.
Дала мене мати
Далече одъ себе,
Заказала не бувати
Сімъ літь у себе.
А я, несчастлива,
Того не втерпіла,
Намінила ся въ зозуленьку—
У рієъ прилетіла.
У садоньку сіла,
Сіла-пала, заковала,

Жалісенько заковала:
— Ой горе мені,
На чужій стороні! —
Вийшовъ братічокъ
Та ставъ на порозі
Лучка натягати,
Намірився до сивої
Зозулі стріляти.
— Ой стій, брате,
Не бий зозуленьку!
Прийми сиву зозуленьку,
Якъ рідну сестроньку:
Ой горе мені
На чужій стороні! —

„Коли сестринонька,
То прошу до хати,
Коли зозуленька —
Въ темний лісь ковати!“

Вийшла матінка
Стала на порозі...
Споглядала дочку свою —
Обілляли її слези!

(Волинск. губ. Изъ собр. Н. И. Костомарова).

Н.

Доле моя, доле! где жъ ти ся поділа,
Чи ти, доле, въ морі втонула,
Чи ти, доле, въ огні згоріла?
Коли въ морі втонула—приплинь къ береженьку,
Коли въ огні згоріла—жаль мому серденьку!
Приїхали свати до нашої хати:
Та вже хотять мене, молодую,
За нелюба замужъ оддати.
Мене мати дала, та й наказовала:
— Що бъ ти въ мене, моя рідна доню,
Черезъ сімъ літь не бувала.
Я не витерпіла — за рікъ прилетіла,
Перекинула-мъ въ сиву зозуленьку,
Въ калиновімъ гаю сіла.
Якъ взяла ковати, жалібненько співати,
Ажъ ся взяли къ землі ліси калинові
Одъ голосу розлягати.
Вийшла стара мати, стала на порозі,
Пригадала свою рідну дочку —
Обілляли її слези.
— Коли моя дочка, то прошу тя до хати;
Коли сива пташка-зозуленька,
Лети въ темний лісь ковати.

(Червоная Русь. Изъ собр. Н. И. Костомарова).

О.

Дала мати дочку далеко одъ себе,
И завазала еї не бути за сімъ літь у себе.
А я не терпила, за рікъ прилетіла.
Ой сіла жъ я, сива зозуленька, въ вишневімъ садочку,
Ой сіла жъ я, пала, та й стала ковати,
Вийшла стара мати, та й стала плакати.
— Ой не куй, зозуленько, въ вишневімъ садочку:

Гейси, гейси, зозуленько, въ темний лісь ковати! —
Вийшла моя сестронька, стала зганяти:
— Гейси, гейси, зозуленько, въ темний лісь ковати!—
Вийшовъ мій братичокъ, ставъ промовляти:
— Коли ти, сива зозуленька—въ темний лісь ковати,
А воли моя сестра, то прошу до хати!
Прилетіла зозуленька, та й сказала: куку!
„Подай, подай, моя мати, теперъ мені руку!
Ой якъ же ти мені, мати, якъ же-сь мі зичлива,
Що ти мені мого віна нігди не взичила.
Мене мужъ забиває: иди, жоно, до батенька,
Иди, жоно, до матінки віно одбірати!“

339.

Сидить ненька край віконечка,
Ажъ ось іде моя доненька.
— Дитя жъ мое та коханеє,

Життя жъ твое препоганеє.
Не зобуте, не зодягнене,
Тіло збите та излаяне.
(Черкаск. у. Ф. Т. Штангей).

340.

А.

1 Соловейку, рання пташечко,	12 Сосіди близькі, вороги тяжкі,
2 Та не щибечи, садомъ летячи,	13 Просю васъ покорно всіхъ неви-
3 Та не отруси ранніє роси!	борно,
4 Нехай отрусе матінка моя,	14 Пийте, гуляйте, мене не осуждайте.
5 До мене йдучи, одвідуючи,	15 А хто осуде, самъ Богъ засуде,
6 Та життя мое розвідуючи.	16 А хто розведе, той зъ ума зійде.
7 Якъ я живу, якъ я горюю,	17 — Жінко моя, голубко сива,
8 Сосіди кажуть, що я паную.	18 Черезъ вулицю та й кума моя.
9 Я не паную, я гірко горюю,	19 Піди жъ до куми та й поговори,
10 Сосіди кажуть, що я медь-горілку	20 Тоску та печаль свою розділи.
пью.	21 „Уже жъ я ходила, та й говорила,
11 Я меду не пью, дрібні слізи ллю!	22 Тоски-печалі не розділяла“.
- (Изъ собр. А. А. Потебни).

Б.

- 1 Ти, соловей, ти, малесенький,
2 Въ тебе голосокъ та тонесенький,
3 Б=2 А, Ти... съ саду... 4 Б=3 А; 5 Б=4 А... отрусить моя...
6 Б=5 А.

- 7 Не тадь мене, якъ життя мого: 11 — Чоловіче мій, дружина моя,
8 Ой якъ живеться, якъ горюється, 12 Завізь ти мене у чужую сторону,
9 Що до мене рідъ не признається, 13 Нікуди піти поговорити,
10 Чужа чужина не озивається. 14 Тоскі-печалі та розділити.
15 В=17 А; 16—18 А=19, 21 и 22 А.

(Роменск. у., Изъ собр. А. А. Потебани).

В.

- 1 Ой ти, соловей, золоте перо; 2 В=2 А... въ гору летючи; 3 В=3 А
Ой не... 4 Не завдавай серденьку мойму тоски; 5 В=4 А... отрусьть... 6
В=5 А; 7 На мое життя завидуючи; 8 В=7 А;

9 Я свое життя другимъ дарую.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

- 1 Г=11 Б; 2 Г=12 Б... мене, де роду нема; 3 Г=13 Б; 4 Журбу та
печаль розвеселити; 5 Ой, жінко моя, е въ тебе кума; 6 и 7 Г=19—21 А;
8 Журби-печал' не звеселила; 9 и 10 Г=1 и 2 В; 11 Г=3 А, Да не обби-
вай... 12 Г=9 А... обобье... 13 и 14 Г=5—7 А;

15 Маленькихъ дітокъ своїхъ годую.

(Остерск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Д.

- 1 Ой ти, соловей, ти, манесенький, 6 Нехай отрусе мій рідний батенько,
2 А на пір'ячко ти рябесенький, 7 До мене йдучи, мене відвідуючи,
3 А на голосочокъ жалібнесенький, 8 Ой чи я живу, чи я горюю.
4 Ой не щечечи рано на зорі, 9 Не такъ живучи, якъ горюючи.
5 Не отруси раннєї роси,

10 Д=11 Б; 11 Д=12 Б... та у чужий край; 12 Д=13 Б;

- 13 Свого серденька розвеселити. 16 Огню набери, стань поговори."
14 „Супротивъ двора та твоя кума, 17 — Вже жъ я ходила и говорила,
15 Піди до куми, огню набери; 18 А твоя кума та осудила.

(Кулянск. у. Нѣговскій).

341.

Та по тїмъ боці Дунаю, Дунаю,
А я, молоденька, гуляю, гуляю,

А въ лузі калина, темно, не видно,
Соловейки не щебечуть *).
А я, молоденька, гуляла, гуляла,
Перевізничка наняла, наняла:
Та по тімъ боці батько гука: (2)
„Перевези мене, донюшка!“ (2)
— А я тебе не знаю, не знаю,
Шо ти гукаєшъ 'сюди та сюди.
„Чи не я тебе гудувавъ,
Чи не я тебе заміжъ давъ?“
— Та одрізана скиба одъ хліба, —
Та теперъ мені нема діла!
А въ лузі калина, ясно та видно,
Соловейки защебетали.

(С. Буймеръ, Лебединск. у. Г. А. Залюбовскій).

342.

„Завізь ти мене въ чужу сторону,
Въ чужій стороні родоньку нема,
Нікуди піти, поговорити,
Тоску-печаль та й розносити“.
— Ой жінко моя, ой жінко моя,
Черезъ вулицю — то жъ твоя кума:
До куми піди та й поговори,
Тоску-печаль та й розноси.
„Піду до сусідь, наберу вогню,
Наберу вогню, та й поговорю“.
(Лебединск. у. Г. А. Залюбовскій).

343.

Ой за горами вода дунаями;
Ой тамъ козаченько коня науває,
Головоньку обнімає.
— Головонька моя, сторононька чужа,
Завезли мене туди, де роду нема,
Та ні роду-родини, ні вірної дружини.
Тільки въ мене роду — два братіви зъ роду.
— Порадь мене, брате, якъ рідная мати,
Чи листи писати до матері (милої) слати?
Ой я листи пишу, до матері шлю:
Ой здорово, мати, (мила) чи ти жива
Съ варими очима, съ чорними бровами зъ вірними словами.

*) Прип'явъ послѣ вадяныхъ двухъ строкъ.

344.

Ой не шуми, луже, ти, зелений гаю,
Не завдавай серцю жалю, що я въ чужому краю.
Я въ чужому краю, марно погибаю.
Ой тимъ же я погибаю, що роду не маю.
Ой въ мене рідъ далеко відъ мене,
Перечула черезъ люде, що жалують мене.
Ой нехай жалують та й не жалують,
Тільки моему серденьку жалю завдадуть.
Пливи жъ, сіра утка, проти води хутко,
Та не кажи, сіра утко, що я тутъ горюю,
Скажи жъ, скажи, сіра утко, що я тутъ паную:
Мое жъ панування — гірке горювання.
Ой пливеть же сіра утка, утата маленькі.
Горе мені на чужини безъ отця, безъ неньки!
— Брати моі, брати, сиві соколоньки,
Прибувайте та до мене ой хоть въ гостиноньку.
Намочу я горілочки у зеленій пляшці:
Съ перцемъ, изъ верберцемъ, съ своїмъ щиримъ серцемъ.
„Сестро жъ моя, сестро, горілка не пьється,
Ой щось мені коло серця, якъ гадина вьється!“
— Брати жъ моі, брати, — ясні соколоньки,
Біжить же ви, моі брати, біжить проходіться;
Є у мене у садочку водиця въ влудочку (?),
Водиця въ влудочку, рушникъ на кілочку:
Водицею вмийтєсь, рушничкомъ утрїтєсь.
(Роменск. у. А. А. Потебля).

345.

Що й у мого батенька
Три садочки на горі, три кубочки на столі;
Посидимо да й поговоримо, мій родонько, изъ тобою,
Якъ рибонька изъ водою.
Що въ першому кубочку да солодкий медокъ,
Посидимо, ой посидимо, да й поговоримо,
Мій родоньку, изъ тобою, якъ рибонька изъ водою;
А въ другому кубочку да гіркеє пиво,
А въ третєму кубочку да зелене вино;

Що солодкий медокъ для батенька мого,
А зеленее вино для матінки моєї,
А гіршее пиво для милого мого.

346.

Изъ-за гори високої гусі вилітають,
Ще роскоші не зазнала, вже літа минають:
Не зазнала въ отця, въ неньки, замужемъ не буду,
По чимъ же я літа свої пам'ятати буду?
Прийте, люде, горілочку, а ви, гусі, воду,
Накажіте, білі гусі, до моєго роду.
Не кажіте, білі гусі, що я тутъ горюю,
А кажіте, білі гусі, що я тутъ паную.
Якъ будете, білі гусі, правдоньку казати,
То не схоже родиночка въ гостині бувати.

(Волинъ. Изъ собранія П. А. Кулиша).

347.

Милий милу питає: „чого засмутилася,
Десь у тебе головонька заболіла?“
— Не таєъ, милий, засмутила, головка заболіла,
Безъ отця, матусі, зсучила.
Узявъ милий свого милу, повівъ милу до Дунаю.
„Отгуть тобі, мила, потопати.
— Чи я Богу прогніввила, чи отця й матку побранила,
Чомусь мене вода не приймає.
Узявъ милий свою милу у світлочку:
„Отгуть тобі, мила, розживаться“.
— Повій, вітре буйнесенький, на світлоньку новесеньку,
Съ того краю, де родину маю.
Повій, вітре ще й буйніший, на світлоньку ще й новішу,
Съ того села, де й матюнка моя.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

348.

Ой виїду я на гору крутую,
Подивлюся на воду биструю.
Якъ щипка (щука) рибка въ морі, гуляє до волі,
А я, молоденька, та й волі не маю.

„Пусти зъ мене, мій миленькій, голубочку мій сивенькій,
До броду по воду, відвідати роду“.

— Не пустю, миленька, голубко сивенька,

Бо ти своєму роду скажешъ всю пригоду.

„Хочъ будуть питати, не буду вазати,

Обіллють мене дрібненькіі слёзи, я вийду зъ хати.

Братъ дрова рубає, сестра питає:

— Чи привикла-сь, сестро, меже берегами (ворогами),

Якъ тая криниця меже облогами?

„Тобі не питати, мені не казати,

Хотівъ жалувати, було мене не давати“.

(Подольск. губ. А. И. Дыминскій).

349.

Ой високо, високо клинь-дерево одъ води,

Хочъ же воно високо, таки листовъ опаде,

Таки листовъ опаде, зъ водицею поплеве.

Ой далеко, далеко мій батенько одъ мене,

Ой хочъ же вінъ далеко, таки мене спомъяне,

Таки мене спомъяне, й дитяткомъ назове:

„Ой десь мое дитятко у тій чужій стороні,

У чужого батенька, у грозного свекорка.

Встає вона раненько, плаче вона ревненько,

Вмивається слёзами, втирається руками“.

(Полоски, Вѣльск. у.).

350.

Ой буду я, буду, неділеньки ждати,

Чи не прийде й одвідати мене рідная мати.

И неділя минає, матюнки немає.

Журба мене зъ нігъ вале, да ніхто й не знає.

И неділя пробуде, матюнки не буде,

Хіба мене й одвідають хоть добріі й люде,

Хоть добріі люде, близькіі сусіде,

Нехай мені на серденьку не тошненько буде.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

351.

Ой ти, чачка, ти, чубачка, позичъ мені чуба,

Да пойду у гості, да пойду у гості, до свого нелюба.

Ажъ мій нелюбий, мій нелюбий, живе за водами,

Да що вечера, да що ранечка пливе зь селезнями.
Да пливи, пливи, да селезню, проти води тихо,
Да накажи моему роду, що я сиротина:
Да хочь же сиротина — любая дитина.

(С. Лементаровка, Сосниця. у. Изъ Собр. П. А. Кулиша).

352 *).

Ой изъ лісу, лісу темного,
Изъ за гачка зеленого
Виходила хмара чорная,
И другая непогожая,
Все зь снігами та морозами.

Дочка зь матерью прощалася,
Попрощавшись, та й поїхала,
Середь лісу становилася,

Проти сонечка сушилася,
Соловьями обсадилася.

— Соловейко, мала пташечко,
Полети вь мою стороночку,
Понеси роду поклоночку:
Нехай батенько не журиться,
А матуся не печалиться.

(Харьков. губ.).

353.

У неділю рано во всі дзвони били;
Тоді братъ зь сестрою, гарно говорили:
— Сестро жь моя, сестро, часъ тя замужь дати.
„Оддай мене, брате, не за селянина,
Оддай мене, брате, та за міщанина.
У міщанина новая деревня,
Новая деревня, великая семья:
По новій деревні люблю похожати,
Вь великої семѣ люблю розмовляти!“

Ой брязнули ключи вь стайні на помості,
Ой прихавъ братецъ до сестриці вь гості.
— Добри-вечіръ, сестро, чи дужа, здорова?
„Не питайся, брате, чи дужа, здорова,
Запитайся, брате, яка моя доля?
Нагайка-дротянка кровью обкипіла,
Шовковая хусточка у ручькахъ зотліла,
А вже мої очи не доспали ночи,
А вже мої руки та й дознали муки;

---

*) Пѣснь отъ 352 до 355 записаны Н. И. Костомаровымъ.

А вже мої ноги зазнали дороги".
— Ото жъ тобі, сестро, нова деревня,
Ото жъ тобі, сестро, великая семья:
Въ нової деревні любишъ походити,
Въ великої семї любишъ розмовляти.

(Волгинск. губ.).

354.

„Ні на кого жалковати,
Якъ на тебе, стара мати:
Утопила головоньку,
У тяжкую неволеньку.

Порадь же ти, стара мати,
Якъ нелюба шанувати;
Промовъ словце, ради Бога!“
— Живи, доню, яко мога!

(Воронежск. губ.).

355.

Бідная моя головонька,
Несчастная моя доленька!
Матуся въ мене не рідная:
Посилають мене по воду
Не зобуту, не зодягнуту,
И головку не покритую!

Якъ побачить рідний батенько
Изъ високого изъ терема:
„Не плачь, не плачь, дитя миле,
Ні на батенька, ні на матінку,
А плачь ти на свою воленьку,
Що попалась у неволеньку!“

(Воронежск. губ.).

СМЕРТЬ ЖЕНЫ. ПОЛОЖЕНІЕ ВДОВЦА. ВТОРИЧНАЯ ЖЕНИДЬБА.

356.

Ой, горе, горе, да безъ чоловіка —
Горюю-бідую, не доживу віка!
А чужії жінки и п'ють, й гуляють,
Мене, молодую, усі забувають.
„Чомъ ти не приїхавъ, чомъ ти не прийшовъ?“
— Погода не тая, дорога слизькая.
Ой, приїхавъ милий до милої двора,
Ажъ виносять милу въ труні відъ порога.
Милий зажурився, съ коня похилився,
Слізюньками гірко-гірко залився.
„Не плачь, не плачь, синку, не плачь, не журися,
Ще жъ ти молоденькій, ще жъ ти не й не женився“.
— Ой, мати, мати, лучче бъ не вазати,
Лучче бъ мене зъ нею вмісті поховати.

(Ильницькій).

357.

А.

- 1 Якъ поїхавъ королевичъ на полюванне,
- 2 Та покинувъ Ганюточку та на поруганне.
- 3 Якъ изъїхавъ королевичъ на крутую гору,
- 4 Пустивъ коня вороного въ зелену траву,
- 5 Якъ изъїхавъ королевичъ на калиновъ мість,
- 6 Якъ обняла королевича темнісенька нічъ.
- 7 Прип'явъ коня до явора, самъ лігъ спочивати,
- 8 Приснився королевичу дивнесенький сонъ:
- 9 Съ-підъ правої та рученьки виленувъ сокіль,
- 10 Съ-підъ лівої, съ-підъ білої — сивая зозуля.

- 11 Якъ поїхавъ королевичъ до бабусеньки.
- 12 „Бабусенько-голубонько, одгадай сей сонъ:
- 13 Съ-підъ правої та рученьки вилинувъ сокілъ,
- 14 Съ-підъ лівої, съ-підъ білої — сивая зозуля“.
- 15 — Хиба бъ я тобі, королевичъ, не бабусенька була,
- 16 Щобъ я сѣго сону та й не дгадала.
- 17 Біжи, біжи, королевичъ, не жалуй коня,
- 18 Бо твоєї Ганюточки на світі нема!
- 19 Учора изъ вечора сина вродила,
- 20 Й къ білому світу у хрестъ увела,
- 21 А сѣгодня къ світу й сама померла.
- 22 Доїжжає королевичъ до новихъ воріть,
- 23 Удариться кінъ копитомъ объ новий порігъ.
- 24 Ой, не вийшла Ганюточка, вийшла менша свість,
- 25 Винесла королевичу дивнесеньку вість.
- 26 — Здоровъ, здоровъ, пане зятю, чужий та не нашъ,
- 27 Бо твоєї Ганюточки на світі не машь.
- 28 Якъ увійшовъ королевичъ у нову світлицю,
- 29 Лежить ёго Ганюточка та й на всю сьамницю.
- 30 Ударився королевичъ у білі груди —
- 31 „Ніжки мої різвесеньки, чомъ не ходите?
- 32 Ручки жъ мої білесеньки, чомъ не робите?
- 33 Очи жъ мої каресеньки, чомъ не дивитесь?
- 34 Уста мої сахарні, чомъ не мовите?“
- 35 — Ніжки мої різвесеньки одходилися,
- 36 Ручки жъ мої білесеньки одробилися,
- 37 Очи жъ мої каресеньки оддивилися,
- 38 Уста жъ мої сахарні одмовилися.
- 39 Якъ пішовъ же королевичъ у малу кімнату,
- 40 Ажъ тамъ мамки, ажъ тамъ няньки та дитя колишуть.
- 41 „Ой ну, люді, мале дитя, що вчора въ ранці уродилося,
- 42 А сѣгодні въ вечері осиротилося;
- 43 Що учора Ганюточка — матуся була,
- 44 И къ білому світу Ганюточки на світі нема.

(С. Щасновеа, Козелець. у. К. Кябальчичъ).

Б.

- 1 Якъ поїхавъ королевичъ на погулянне,
- 2 Та покинувъ Марусеньку на горѣванні.
- 3 Пустивъ коня у діброву, въ зелену траву,

- 4 А самъ же лігъ спочивати въ зеленимъ гаю.
- 5 Ёму приснивсь сонъ жорстокий:
- 6 Съ-підъ рученьки, съ-підъ правої вилетівъ соколь,
- 7 Съ-підъ лівої, съ-підъ білої — сіра утінка.
- 8 „Бабусенько-голубонько, одгадай сей сонъ:
- 9 Съ-підъ рученьки, съ-підъ правої вилетівъ соколь,
- 10 Съ-підъ лівої, съ-підъ білої — сіра утінка“.
- 11 — Ой біжи жъ ти, королевичъ, не жалуї коня,
- 12 Уже жъ твоєї Марусеньки на світі нема.
- 13 Породила сина Йвана, сама померла.
- 14 Якъ приїхавъ королевичъ до новихъ воріть,
- 15 Ударивъ кінъ копитомъ объ новий порігъ.
- 16 Ой, виходить стара мати зъ нової світлиці.
- 17 „Здоровъ, здоровъ, королевичъ, теперъ ти не нашъ,
- 18 Бо вже жъ твоєї Марусеньки на світі нема —
- 19 Породила сина Йвана, сама померла“.
- 20 Увиходить королевичъ у нову світлицю,
- 21 Розляглася Марусенька на усю скомницю,
- 22 Мамки, няньки держать дитя мале.
- 23 „Бодай же ти, дитя мое, а само пропало,
- 24 Якъ ти мою Марусеньку на той світъ загнало“.

(Полтава).

В.

- 1 Ой поїхавъ королевичъ на прогулянне,
- 2 Покидає свою жену на горованне.
- 3 Ой, виїхавъ королевичъ на круту гору,
- 4 Та скинувъ съ себе шовковий халатъ,
- 5 Та й улїгся спати.
- 6 Та приснився та королевичові
- 7 Та преудивительний сонъ:
- 8 Съ-підъ правої та рученьки місяць ізойшовъ,
- 9 Съ-підъ лівої — ізойшла ясна зоря.
- 10 Королевичъ—добрий хлопець та поїхавъ до бабушки.
- 11 „Ой, бабушка-голубушка, одгадай цей сонъ:
- 12 Съ-підъ правої та рученьки місяць ізойшовъ,
- 13 Съ-підъ лівої ізойшла ясна зоря“.
- 14 — Твоя жена .!(Л)юта дитя родила,
- 15 Дитя родила, сама померла.
- 16 Твоя жена лютина на лаві лежить,

- 17 Твое дитя—соколина въ колисці лежить.
- 18 Королевичъ, добрий хлопець, Богу помоливсь,
- 19 Да й въ світъ поїхавъ.

(С. Витязевъ, Звенигородск. у. Б. Познанскій).

Г.

- 1 Якъ поїхавъ козаченько на воюванне,
- 2 Та й оставивъ Марусину на горюванне.
- 3 „Горюй, горюй, Марусино, покиль приїду,
- 4 Боже мій милостивий, покиль приїду“.
- 5 Ой, приїхавъ козаченько къ новому двору,
- 6 Та й прив'язавъ кониченька къ малёваному стовпу,
- 7 А самъ пішовъ, молоденький, підъ повітку спать.
- 8 Ой, приснився козаченьку дивнесенький сонъ:
- 9 Съ-підъ правої та рученьки, вилетівъ сокіль,
- 10 Съ-підъ лівої, съ-підъ білої — сіра утінка.
- 11 Боже жъ мій милостивий, сіра утінка.
- 12 Ой, поїхавъ козаченько до бабусеньки.
- 13 „Бабусенько-голубонько, розгадай мій сонъ:
- 14 Съ-підъ правої та рученьки, вилетівъ сокіль,
- 15 Съ-підъ лівої, съ-підъ білої — сіра утінка“.
- 16 — Та вже жъ твої Марусини на світі нема,
- 17 Та вже жъ твоя Марусина сина родила,
- 18 Породивши на світъ сина, сама умерла.
- 19 Ой, поїхавъ козаченько до свого двора,
- 20 Вийшла ёму на зустрічъ сама менша євість.
- 21 — Здоровъ, здоровъ, чужий зятю, чужий, та не нашъ,
- 22 Боже жъ мій милостивий, чужий та не нашъ!
- 23 Та вже жъ твої Марусини на світі нема,
- 24 Та вже жъ твоя Марусина сина родила,
- 25 Породивши на світъ сина, сама умерла.
- 26 Ой, якъ увійшовъ козаченько въ нову світлицю,
- 27 Якъ ударивсь, молоденький, объ нову сямницю.
- 28 И нянечки, и мамочки на лавочкахъ сидять,
- 29 Молодесеньку дитиночку на рукахъ держать.
- 30 „Бодай же ти, дитиночко, на світі не було,
- 31 Якъ ти жъ мою Марусину съ світа извело.
- 32 Боже жъ мій милостивий, съ світа извело“.

(Полонрица, Кролевецк. у.).

Д.

- 1 Ой, поїхавъ королевичу на погулянне,
- 2 Да й покинувъ Марусеньку на гореванне.
- 3 Да виїхавъ королевичу въ чистее поле,
- 4 Да й роскинувъ королевичу свій білий шатеръ,
- 5 Да й лігъ спати королевичу да й (у) свій спокій,
- 6 Да й приснився королевичу дивнесенький сонъ:
- 7 Що съ-пуйдъ правої да рученьки, вилетівъ совоць,
- 8 А съ-пуйдъ лівої, съ-пуйдъ білої — сіра утиця.
- 9 Ой, ідь же ти, королевичу, до бабусеньки въ двіръ.
- 10 „Бабусенько-голубонько, розгадай сей сонъ:
- 11 Що съ-пуйдъ правої да рученьки, вилетівъ совоць,
- 12 А съ-пуйдъ лівої, да білої — сіра утиця“.
- 13 — Ой ідь же ти, королевичу, до свого двора,
- 14 Бо въ твоєму да дворику случилась біда:
- 15 Да вже жъ твоя Марусенька сина родила,
- 16 Да на третій день й сама померла.
- 17 Приїзжає королевичу до свого двора,
- 18 Якъ ударить куйнъ копитомъ у нови ворота,
- 19 Да виходить да ёго сама менша свість,
- 20 Да виносить ёму невеселую звість:
- 21 — Здрастуй, зятю, здрастуй, зятю, теперъ ти не нашъ,
- 22 Да уже жъ твоєі Марусеньки да на світі нема.
- 23 Увіходить королевичъ у нову светлицю,
- 24 Лежпть ёго молода жена на всю скамницю,
- 25 А тамъ бабка, а тамъ няньки дитя колишуть.
- 26 Якъ ударитья королевичъ у груди руками —
- 27 „Ой, щобъ же ти, дитя моє, не родилося,
- 28 Якъ ти мою Марусеньку съ світу збуло.
- 29 Ніжки мої дорогні, чомъ не ходите?
- 30 Ручки мої білесеньки, чомъ не робите?
- 31 Уста мої холодніє, чомъ не промовите?“

(С. Козель).

Е.

- 1 Ой, поїхавъ королевичъ на прогуляння,
- 2 Покидає да Галютоньку на горювання,
- 3 Да не виїхавъ да королевичъ за густенький лісь,
- 4 А й обняла королевича темнесенька нічь.

- 5 Да прип'язавъ коня до явора, самъ лігъ спочивать.
- 6 Ой, приснився й королевичу чудний-дивний сонъ:
- 7 Що съ-підъ правої да рученьки вилетівъ соколъ,
- 8 Зъ-підъ білої, зъ-підъ лівої — ясная зоря.
- 9 Якъ пошовъ же да королевичъ до бабусеньки.
- 10 „Бабусенько старесенькая, одгадай сей сонъ:
- 11 Що съ-підъ правої да рученьки вилетівъ соколъ,
- 12 Съ-підъ білої, съ-підъ лівої — ясная зоря“.
- 13 — Біжи, біжи, королевичу, не жалуй коня,
- 14 Вже твоєї Галютоньки на світі нема.
- 15 Вже жъ твоя Галютонька сина зродила,
- 16 Понаймала няньки й бабки, сама й полягла.
- 17 Якъ прихавъ да королевичъ підъ новенький двіръ,
- 18 Ударитьса вінъ копитомъ объ новий порогъ.
- 19 Не вийшла Галютонька, вийшла ёго свість,
- 20 Ой, винесла королевичу да невеселу звість:
- 21 — Здрастуй, здрастуй, чужий зятю, теперечка не нашъ,
- 22 Уже твоєї Галютоньки на світі нема,
- 23 Уже твоя Галютонька сина зродила,
- 24 Понаймала няньки й бабки, сама полягла.
- 25 Якъ увойшовъ да королевичъ въ нову світлицю,
- 26 Лежить ёго милая на усю скамницю.
- 27 „Очи жъ мої каренькі, чомъ не глянете?
- 28 Уста жъ мої сахарні, чомъ не мовите?
- 29 Ручки жъ мої паперови, чомъ не робите?
- 30 Ніжки жъ мої біленькі, чомъ не ходите?“
- 31 — Очи жъ мої каренькі оддивилися,
- 32 Уста жъ мої сахарні дговорилися,
- 33 Ручки жъ мої паперови дробилися,
- 34 Ніжки жъ мої біленькі одходилися.

(С. Ерковци, Переяславск. у.).

Ж.

- 1 Ой, поїхавъ королевичъ на круту гору,
- 2 Пустивъ коня въ шовкову траву,
Въ шовкову траву *).
- 3 Да нап'язавъ собі зъ билиночки да й лігъ спочивать.
- 4 Да приснився королевичу дивнесенький сонъ:

*) Начиная со второй строки, повторяются последние два слова каждого стиха.

- 5 Съ-підъ білої (лівої) да рученьки вилетіла сіра утка,
- 6 Съ-підъ правої да рученьки вилетівъ сокілѣ.
- 7 Якъ іхавъ королевичъ до бабусеньки.
- 8 „Бабусенько да голубонько, одгадай мені сонъ:
- 9 Съ-підъ лівої да рученьки вилетіла сіра утинка,
- 10 Съ-підъ правої да рученьки вилетівъ сокілѣ“.
- 11 Бижить, бижить королевичъ до новаго двора,
- 12 Бо вже жъ твоя Марусенька дитя зродила.
- 13 Уродила мале дитя, не жива лежить,
- 14 У кроваті, у комнаті мале дитя няньки колишуть.

(Изъ собр. П. А. Кукина).

З.

- 1 Якъ поїхавъ королевичъ на прогуляння,
- 2 Кинувъ жінку Марусеньку на горювання.
- 3 Якъ виїхавъ королевичъ у чисте поле,
- 4 Та й роскинувъ королевичъ свій білий шатеръ,
- 5 Та й розіславъ королевичъ шовковий коверъ,
- 6 Пустивъ коня вороного на попасання.
- 7 А самъ прилігъ королевичъ на спочиванне
. . . . .
- 8 Съ-підъ лівої съ-підъ білої сіра утиця.

(Лубин).

И.

- 1 Якъ поїхавъ королевичъ на прогуляння
- 2 Та покинувъ Галюточку на горювання,
- 3 Якъ виїхавъ королевичъ на круту гору,
- 4 Пустивъ свого кониченька въ шовкову траву.
- 5 Та приснився королевичу дивнесенький сонъ:
- 6 Съ-підъ правої рученьки вилетівъ сокілѣ,
- 7 Съ-підъ лівої рученьки — сива зозуля.
- 8 Ой, поїхавъ королевичъ та до бабусі.
- 9 „Ой, одгадай, бабусенько, який сниться сонъ:
- 10 Що съ правої рученьки вилетівъ сокілѣ,
- 11 Съ-підъ лівої рученьки — сива зозуля“.
- 12 — Не пожалій, королевичу, вороного коня,
- 13 Уже жъ твої Галюточки на світі нема.
- 14 Понаймала мамки, няньки, сама полягла.
- 15 Якъ приїхавъ королевичъ до свого двора,

- 16 Та вишла до кролевича що найменша свість,
- 17 Та винесла кролевичу що найгіршу звість.
- 18 — Чоломъ, чоломъ, чужий зятю, уже жъ ти не нашъ,
- 19 Уже жъ твоєі Галюточки на світі нема.
- 20 Якъ увійшовъ кролевичъ въ нову світлицю,
- 21 Лежить ёго Галюточка на всю скамницю.
- 22 „Уста моі сахарні, чомъ не говорите?
- 23 Очи моі кареньки, чомъ не дивитесь?
- 24 Руки моі гарні, чомъ не робите?
- 25 Ноги моі білі, чомъ не ходите?“
- 26 — Уста моі сахарні, ви наговорилися,
- 27 Очи моі карі, ви надивилися,
- 28 Руки моі гарні, ви наробилися,
- 29 Ноги моі білі, ви находилися.

(Изъ собранія П. А. Куляша).

I.

1 I=1 Б... донський король... 2 I=2 Б... жуинку... 3 I=3 А... донський король на гору... 4 I=4 А... въ шовкову... 5 I=4 Б... спать донський король у білимъ шатру; 6 I=8 А... донському королю предивний... 7 I=9 А, Исъ правоі... вилетівъ... 8 I=10 А, зъ лівої... 9 I=12 А, И бабочко-одгадочко... 10 I=13 А... вилетівъ... 11 I=14 А; 12 I=17 А... донський король, не ддыхаючи; 13 Жену свою Марусеньку, чуть застаючи; 14 I=17 Г, Жена твоя Марусенька... 15 I=16 Е... няньки, мамки... умерла... 16 I=5 Г... донський король да домочку; 17 I=23 Г, Ввійшовъ донський король... світличку; 18 I=24 Д... жинка Марусенька... скамничку. 19 Упавъ донський король да й ставъ питати; 20 I=32 А... біленькі... 21 I=33 А... миленькі... 22 I=27 Е... поглядити; 23 I=22 И.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

К.

- 1 Ой поїхавъ панъ крулевичъ на полювання,
- 2 Пустивъ свого воронъ-коня на прогуляння,
- 3 А самъ пішовъ въ темний лужокъ на оддыхання.
- 4 Сказавъ собі панъ крулевичъ білу постіль стлати,
- 5 Та положився панъ крулевичъ спати.
- 6 Ой приснився крулевичу предивний сонъ:
- 7 Що вилетівъ зъ-підъ правоі рученьки сивий соколя.
- 8 Сказавъ собі панъ крулевичъ ворожку призвати,
- 9 Та сказавъ же вороженьці той сонъ відгадати.

- 10 „Ой бабочко-голубочко, розбери сей сонъ,
- 11 Що вилетівъ съ-підъ білої правої рученьки сивенький сокілъ“.
- 12 — Жона твоя любая дитя породила,
- 13 Та мамки, та няньки понаймала, сама померла.
- 14 Мамка твому дитині въ ніжкахъ лежить,
- 15 Мале дитя погойдує, ажъ тіло дрожить.

(Подольск. губ. А. Дыминскій).

Л.

- 1 Л=1 К... двориченько... 2 Пустивъ конеченька на попасання; 3 Л=
- 3 К... впавъ въ сирі землі... 4 Л=4 К... двориченькові придивненький...
- 5 Л=8 К... зъ лівої ручки соколь;

- 6 Ставъ двориченько та ставъ на помість,
- 7 Приїжає до дворика, відъ милої вість:
- 8 „Здоровъ, здоровъ, пане, пане зятю,
- 9 Чужий, та не нашъ,
- 10 Бо вже твої миленької на світі нема жъ.
- 11 Зъ вечіра Марисенька сина родила,
- 12 О півночі сама померла.

- 13 Л=23 Д... Приїхавъ двориченько... 14 Л=24 Д... миленька... світлю-
- цю; 15 Л=19 І; 16 К=33 А... біленькі... 17 Л=22 И;

- 18 Горе жъ тобі, мій синочку, безъ матінки жити,
- 19 А ще гірше мені, молодому, безъ Марусеньки.

(Подольск. губ. А. И. Дыминскій).

М.

- 1 М=1 Б; 2 М=2 Б, Оставляє... 3 М=3 И, Изъїхавъ... 4 М=4 И... доб-
- рого воя... 5 М=4 Б... лігъ спати... въ білому шатру; 6 М=8 А. Та уви-
- дівся... 7 М=9 А; 8 М=10. Б... утиця; 9 М=13 Д, Вирнись, вирнись, ко-
- ролевичъ... 10 М=15 Д, Въ вечеръ твоя... вродила; 11 М=16 Д. По утру
- ранесенько сама...

- 12 Ягъ приїхавъ королевичъ до свого дому,
- 13 Широки ворітчки поодчиняні,
- 14 А видні віконечка поодсовувані,
- 15 Поручики, маєрики въ чорному сидять,
- 16 Тільки моя Марусенька въ білому лежить,
- 17 А на правій на рученьці синочка-держить.

(Роменск. у. Изъ собр. А. А. Потебни).

Н.

1 и 2 Н=1 и 2 Д; 3 Н=3 Д. Якъ... королевичу...; 4 Н=4 А... свого...
въ шовкові трави;

5 А самъ же лігъ, королевичъ, на оддыхання;

6 Н=8 А... удивительний... 7 Н=9 А, 8 Н=8 М... сизая...

9 Якъ проснувся королевичъ да одъ крѣпкаго сна,

10 Та й осідлавъ королевичъ вороного коня;

11 Н=11 А. Та й... 12 Н=12 А... мій сонъ; 13 Н=9 А. Що зъ...
14 Н=8 М; 15 Н=17 А. Ой ідь, ой ідь... 16 Н=12 Ж. Твоя жена... сина...
17 Н=16 Е... мамки, няньки...

18 Якъ поїхавъ королевичъ до тещі въ двіръ;

19 Н=18 Е. Та вдарився... вороний объ... 20 Н=20 Г... къ королевичу
найстаршая... 21 Н=21 Д. Здоровъ, здоровъ, чужий зятю... 22 Н=10 Л...
Марусеньки живої... 23 Н=23 Д. Якъ увійшовъ... та й у світлицю; 24 Н=

24 Д... ёго Марусенька...

25 Вінъ віри не ймає: „серденько мое, вставай, не лежи!“

26 Та вже ёго Марусеньку у тріні кладуть,

27 Вінъ віри не ймає: „серденько мое, вставай, не лежи!“

28 Да вже ёго Марусеньку изъ хати несуть,

29 Вінъ віри не ймає: „серденько мое, вставай, не лежи!“

30 Да вже ёго Марусеньку ко гробу несуть,

31 Вінъ віри не ймає: „серденько мое, вставай, не лежи!“

32 Да вже жъ ёго Марусеньку въ яму выпускають,

33 Вінъ віри понявъ, головку обнявъ, гірко заплакавъ:

34 „Марусенько, мое серденько, теперь я пропавъ!“

(С. Ручки, Гадячс. у. И. Я. Рудченко).

О.

1 О=1 Б... кролевичу... 2 О=3 Л... своёго... 3 О=2 Д. Якъ... 4 О=

5 Н... кролевичу на почиванне;

5 Якъ приїснився кролевичу неначудний сонъ:

6 О=9 А... вилянувъ... 7 О=10 А... утенька;

8 Якъ схватився кролевичу на своёго коня,

9 Якъ побіжить кролевичу до бабусина двора.

10 „Ой разсуди, бабусенька, сей начудний сонъ:

11 О=9 А; 12 О=7 О;

13 — Ой разсужу, кролевичу, твій начудний сонъ;
14 О=13 Б... Марусенька сина Василя; 15 О=16 Е. Ой наняла жъ
бабокъ, мамокъ...

16 Якъ схватився кролевичу на свого коня,
17 Та й побіжить кролевичу меньшая сестра.
18 — Здоровъ, здоровъ, чужий затию, здоровъ, да не нашъ,
19 А вже жъ твоій Марусеньки на світі нема жъ.
20 Якъ увійшовъ кролевичу у нову світлицю,
21 Якъ вдариться кролевичу объ нову скамницю.

22 О=16 Л; 23 О=32 А... дрібненькі... 24 О=35 А.

25 Чорнимъ оксамитомъ гробницю вибивъ,
26 Зеленою китайкою ручиці покривъ,
27 Зеленою ольвою очици заливъ.

(Суджанск. у.)

П.

1 П=1 Б... донець-козаць на попрогуляння; 2 П=2 Б. Покидає... 3 П=
6 Д Якъ... 4 П=7 Д... зъ підъ правого плеча... 5 П=9 Ж... рученьки—сіра...
6 П=7 Ж. Поіхавъ козаченько... 7 П=10 Д... відгадай; 8 П=7 Д... съ-підъ
правого плеча мого... 9 П=5 П; 10 П=15 А... я, козаченько, не бабка...
11 П=16 А... сна дивного...

12 Сідай же ти, козаченько, вороного коня;

13 П=17 А. Та ідь же ти, козаченько... 14 П=15 Д. Бо вже... 15 П=
15 В. Сина... полягла;

16 Якъ прихавъ козаченько да повзъ воріта.
17 — Ворітечка двійнесеньки, роздвойтеся! (2)
18 Якъ увійшовъ козаченько у нову світлицю,
19 Лежить ёго Марусенька, лежить на скамниці.
20 — Бодай же ти, мое дитя, само пропало,
21 Якъ ти мою Марусеньку изъ світу зігнало.

(С. Трубайца, Хорольск. у. М. В. Нігровскій).

Р.

Поіхавъ козаць на полёванне,
Зоставивъ жону свою на горёванне;
Пустивъ кониченька на иопасанне,
А самъ прилігъ къ сирій землі на спочиванне.
Приснився козакові дивнесенький сонъ:

Що вилинувъ зъ-підъ рученьки ясенський соколю.
Поїхавъ козаченько до вороженьки.

... Воріженько, голубонько! одгадай мій сонъ:

Що вилинувъ зъ-підъ рученьки ясенський соколю.

„Біжи, біжи, козаченьку, и не стаючи,

А вже твоей миленької не застаючи,

Вчора изъ вечіра сина привела,

Сама, молоденька, до гробу лягла“.

Приїжає козаченько къ новимъ воротамъ,

Ажъ виходить, вибігає найменьшая свість,

И виносить козакові лядаяку вість:

„Чоломъ, чоломъ, пане зятю, чужий та не нашъ!

А вже твоей миленької на світі не машъ!

А учора изъ вечіра сина привела,

Сама молоденька до гробу лягла“.

Приїжає козаченько на новенький двіръ,

Та ударили по миленькій у голосний дзвінъ.

Увіходить козаченько у нову світлицю,

Лежить ёго миленькая на усю скрамницю.

Няньки, мамки молоденьки за столомъ сидять,

Дитя ёго коханое на ручкахъ держать.

— Ножки мої походящі, чомъ не ходите?

Ручки мої роботящі, чомъ не робите?

Уста мої сахарні, чомъ не мовите?

Очки мої чорненькі, чомъ не глянете? —

„Не той же, козаченько, теперъ світъ наставъ,

Щобъ умерший еще знова вставъ;

А не тая, козаченьку, стала година,

Щобъ умершая еще говорила“.

(Волинск. губ. П. И. Костомаровъ).

С.

Якъ поїхавъ королевичъ на полівання,

Кинувъ жінку Марусеньку на горівання.

Якъ виїхавъ королевичъ у чисте поле,

Та й роскинувъ королевичъ свій білий шатеръ,

Та й розіславъ королевичъ шовковий коверъ,

Пустивъ коня вороного на попасання,

Самъ пралігъ къ сирій землі на спочивання.

Привидівся королевичу дивнесенький сонъ:

Зъ-підъ правої, зъ-підъ рученьки вилинувъ соколь,
Зъ-підъ лівої, зъ-підъ білої — сіра утиця.
Та й поїхавъ королевичъ до бабусеньки,
—, Бабусенько, голубонько, одгадай мій сонъ:
Зъ-підъ правої зъ-підъ рученьки вилинувъ соколь,
Зъ лівої, зъ-підъ білої—сіра утиця.
„Віжи, біжи, королевичу, до свого двора,
Твоя жінка Марусенька сина родила,
Та наняла нянѣкъ, мамокъ, сама полягла“.
Подъїзжає королевичъ до своїхъ воріть,
Виходила та до ёго найменьшая свість:
Виносила ёму найгоршюю вість:
„Здрастуй, здрастуй, королевичъ, та вже зать не нашъ,
Що вже твоя Марусенька сина уродила,
Сина уродила, сама полягла:
Тамъ сидять коло неї пани енерали...
Та вже мої білі ноги та й одходили,
Та вже мої карі очі та й одсмотріли,
Та вже мої речи та й одговорили.

(Харьков. губ. Н. И. Костомаровъ).

358.

А.

1 Ой, у саду-винограду	16 У вишневимъ садочку скоронила,
2 Стоявъ сивий коню у порядку;	17 У головкахъ калину посадила,
3 Ніхто коню цени не порядигъ.	18 Дорогимъ каменемъ накотила,
4 Пріїхали купці зъ України,	19 Хрещатимъ барвенкомъ обгородила.
5 Взяли коню цену порядили:	20 Ой сівъ же той купчикъ та й поїхавъ.
6 Сто чирвонцівъ и чотири положили,	21 Приїжжає до могили,
7 Одному купчику вручили.	22 Привезавъ коника до калини,
8 Севъ той купчикъ та й поїхавъ,	23 Самъ упавъ, милий, на могилі:
9 Приїжжає купчикъ до воріть:	24 „Ти, дорогий каменю, не котисе,
10 „Та ударъ, ударъ, сивий коню, у нови ворота,	25 Хрещатий барвенку, розстелисе,
11 Та не виде мила краще й злота“.	26 А ти, сіра земля, роступисе,
12 Та не вишла мила—вишла мати:	27 А тигови доски, розийдетьсе,
13 — Годі тобі, сину, шурмовати —	28 А ти, моя мила, озовися,
14 Уже твоя мила примирила,	29 Та мине женитьсе ти...
15 У светлиці на лавці положила,	30 — Не журисе, миленький, не журисе:
	31 Дождавши осені, оженисе.

(Х. Колошовка, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

Б.

- 1 Ой, у саді, саді, саді-винограді
2 Стоїть вінь вороний у наряді;
3 Ніхто коню ціни не нарядить.
4 Наїхали купці молоді,
5 Взяли коню ціну нарядили:
6 Дали сто червінцівъ и чотири,
7 Мойму миленькому привручили.
8 — Біжи, біжи, коню, копитами,
9 Чи не вийде Галю исъ слугами?
10 Ой, не вийшла Галя исъ слугами,
11 Вийшла стара мати исъ словами:
12 — Здоровъ, здоровъ, зятю, чу-
жій, а не нашъ,
13 Уже жъ твою Галю нарядили,
14 На тісову лаву положили,
15 Исъ кедрини труну зробили,
16 Глибокую яму викопали,
17 Високу могилу висипали,
18 Дорогимъ каміннямъ накотили,
19 Червону калину посадили.
20 Ой, прийшовъ же милий до могилы:
21 — Ти, сирая земля, роступися,
22 Дорогий камінь, одкатися,
23 Кедрова труночка, одчинися,
24 Ти, моя милая, озовися —
25 Чи мені женитися, чи журитися?
26 — Не журися, милий, не журися:
27 Діждавшись неділі, приберися,
28 Пійди по-міжъ челядь, подивися,
29 Діждавшись другої, оженися.

(С. Щасновка, Козелець. у. К. Кибальчичъ).

В.

- 1 В=1 А. Ой въ саду... 2 В=2 Б; 3 В=3 А;
4 Ой, якъ прийшло три козаки съ полку
5 В=5 А. Ей коню... 6 В=6 Б... червонихъ;
7 На білої бумазі полічили.
8 В=7 А... й уручили;
9 Якъ поїхавъ милий до милої,
10 Й ажъ не вийшла мила — вийшла ёго теща:
11 — Ой, хочъ шурмуї, зятю, хочъ не шурмуї,
12 В=13 Б. Бо вже жъ... милу... 13 В=15 А, на тісовуй...
14 Китаечкою рученьки накрили,
15 В=16 А.
16 Жовтенькимъ пісочкомъ притрусили.
17 В = 18 А. Важкимъ... привотили. 18 В = 20 Б. Ой, якъ поїшовъ...
19 В=22 Б. Ой, ти важкий...
20 „Жовтенький пісочокъ, рострусися.
21 Ой, ти до мене, мила, й озовися!
22 Порадь мене, мила, якъ радила:

23 Ой, чи мені, мила, женитися?

24 Ой чи мені, мила, журитися?"

25 В=26 Б. Ой не велю, милий; 26 В=27 Б. Дождавши... 27 В=28 Б.
На молоду... 28 В=29 Б.

(С. Рудьковка, Козелецк. у. И. П. Новицкий).

Г.

1 Ой, у саду, у саду, въ винограді!	14 Кедровую труну нарядили,
2 Стоить вороний ківъ у наряді;	15 Високу могилу виспали,
3 Ніхто коню ціни не нарядить.	16 Важкимъ каменемъ накотили,
4 Приїхало зъ Москви два купчики,	17 Червону калину посадили.
5 Коню ціну нарядили:	18 Приїхавъ купчикъ до могилі —
6 Дали сто червінцівъ, ще й чотирі.	19 „Важкий камень, скотися,
7 Одинъ купчикъ сівъ да й поїхавъ.	20 Калино, зломися,
8 Подїзжає купчикъ подъ ворота —	21 Спра земля, ростворися,
9 „Вийди, моя мила, краще злата!“	22 Ти, моя мила, озовися:
10 Не вишла мила, вишла теща.	23 Чи мені жениться, чи журиться?"
11 — Хоть турмуй, зятю, хоть не турмуй,	24 — Не журися, милий,
12 Уже твоя мила да й не жива,	25 Якъ діждешъ неділі, приберися,
13 Уже твою милу схоронили?	26 Дїждешъ другої, оженися,
	27 По мені, милий, не журися.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Д.

- 1 и 2 Д=1 и 2 Б; 3 Д=3 А... сему... 4 Д=4 Г... три 5 Д=5 А... сему...
6 Д=6 Б... три червонці... 7 Д=8 А. Одинъ купчикъ несівъ...
8 Доїзжає купчикъ до тісового двора —
9 Не вийшла ёго мила — вийшла стара теща
10 Д = 11 Б; 11 Д = 14 А... та й не жива; 12 Д = 13 Б... милу...
13 Д=15 А;
14 У тісову труну положили,
15 У сирую землю пустили.
16 Д=18 А. Білимъ... 17 Д=19 Б;
18 Доїзжає купчикъ до могили,
19 Прив'язує коня до билини,
20 А самъ розмовляє до калини:
21 — Червона калина, отступися.
22 Д=19 Б. білий...

23 Сирая земелька, разтворися.

24 Д=28 А. миленька...

25 Чи мені жениться, чи журиться?

26 А вона ёму отказує:

27 „Не женися, милий, не журися!

28 Прийде неділенька, набілися,

29 Пойди до церкви, помолися“.

(М. Махновка, Борзвекс у. Ф. Ольшанскій).

Е.

1 Ї а ще ясна зора не світила,	12 Дали ёму ціну, дали
2 Мати свою дочку нарядила,	13 Шестьдесятъ рублівъ, ще й четири.
3 Чорнимъ оксамитомъ руки вкрила,	14 Купчика на коня посадили,
4 Въ золоте трунце положила,	15 Ї а взявъ коня проізжжати,
5 Въ вишневімъ садочку скоронила,	16 Свою милу відвідати...
6 Сирою землею пригорнула,	17 Ти, билий камінец, искотися.
7 Біленькимъ камінцемъ привернула.	18 Ти, сирая земля, ростворися.
8 Ой у саду, въ саду-винограду,	19 Ти, золоте трунце, відчинися,
9 Тамъ стоить коникъ коло граду.	20 Ти, моя миленька, підіймися.
10 Приїхали купці изъ Варшави	21 Правою ручкою підприся,
11 Воронъ-коня купувати.	22 Чорними очима подивися!“

(Подольск. губ. А. И. Диминскій).

Ж.

- 1 и 2 Ж=1 и 2 Е;
3 На тисові лавці положила;
4—10 Ж=3—9 Е,
11 Ані того коня сторгувати;
12 Ж=10 Е;
13 Вороному коню ціну вєлали;
14 Ж = 13 Е. Дали ёму сімдесятъ. . 15 Ж = 14 Е. Купця... 16 Ж=
15 Е. Взявъ купецъ... 17 Ж=16 Е... миленьку въ гробу...
18 Ти, вишневий саду, розложися;
19 Ж=17 Е. біленький камінь... 20—22 Ж=18—20 Е; 23 Ж=21 Е.
На праву ручку... 24 Ж=22 Е.

(Тамъ же).

З.

Та у саду, саду-винограду,	Ніхто за ёго грошей не зражує.
Тамъ стоить коничокъ у наряді.	Наїхали купці зъ Варшави,
Ніхто того коня не сторгує,	Того коника зторговалл,

Ще за ёго гроши зраховали.
— Бежи, бежи, коню, дорогою
До моєї милої на розмову!
Стукни-пукни, коню, у ворота,
Вийде къ тобі мила краща злата.
Не вийшла мила, тільки мати:
„Стукай коню, хочь не стукай,
Уже ёго миленьку скоронили,
Въ вишневому саду положили,
Жовтнмъ пісочкомъ притрусили“.
— Бежи, бежи, коню, къ вишневому
саду,
До моєї милої на пораду!

Ти, білий каменю, искотися,
Ти, сирая земля, ровступися,
Ти, моя миленькая, одзовися—
Чи мені по тобі журиться,
Чи дождавши осени, жениться?
„Ти, мій миленький, не журися,
„Дождавши осени, оженися!
Озьми собі, милий, ще дівку,
Щобъ мала собі всю постільку,
А моєї постіленьки не терайте,
Для моїхъ дітокъ исковайте;
Бо скажуть люде, що не мати:
Не уміла своїмъ дітямъ дбати“.

(Волниск. губ. Н. И. Бостомаровъ).

359.

А.

- 1 „Ой умру, мій миленький, умру,
- 2 Зроби мені кедровую труну“.
- 3 — Нігде, мила, кедрини узати,
- 4 Будешъ, мила, въ дубовій лежати.
- 5 „Продай, милий, коня вороного,
- 6 Та накупи полотна лянного,
- 7 Впший, милий, лянную сорочку,
- 8 Сховай мене въ вишневімъ садочку,
- 9 Висипъ, милий, високу могилу
- 10 Та посади червону калину.
- 11 На калині будуть пташки щебетать,
- 12 То тамъ мені буде легенько лежать“.
- 13 У неділю, ще й сонце не сходить,
- 14 Уже милий по садочку ходить,
- 15 Мале дитя на рученькахъ носить,
- 16 А друге за рученьку водить.
- 17 — Устань, мила, устань, нечужая,
- 18 Росплакалась дитина малая.
- 19 „Нехай плаче, вона перестане,
- 20 Побачъ, милий, якъ друга настане“.
- 21 — Встань, мила, встань, господина,

- 22 За тобою вся худоба гине!
23 „Нехай гине, нехай пропадає,
24 Побачь, милий, якъ друга надбає“.

(М. Жаботинъ, Черкас. у. Ф. Т. Штангей).

Б.

- 1 Да ишовъ милий у поле орати,
2 Мене узавъ волівъ поганати.
3 Оравъ три дні, три годни,
4 Да виоравъ на три десятини.
5 Доорався до сухого лому (логу),
6 Випрігъ волн, пустивъ на дубраву:
7 — Теперь, жуїнка, иди жъ ти до дому.

8 Б=1 А; 9 Б=2 А. Зроби жъ зъ кедриня... 10 Б=7 А. Надінь, серце,
яльну... 11 Б=8 А. 12 Надінь, серце, байкову юпку; 13 Сховай мене, якъ
сиву голубку; 14 Б=9 А. Висипъ високу... 15 Б=10 А; 16 Ой хто буде ка-
лину ламати, 17 То той буде мене споминати; 18—21 Б=13—16 А; 22 Б=
17 А... мила, ти милая моя; 23 Б=18 А... дитвонька твоя; 24 Б=19 А...
воно живе буде; 25 А матюнки до віку не буде; 26 Б=19 А... воно...

- 27 А матюнка до віку не встане.
28 „Розслупися ти, сирая земле,
29 Прийми жъ мене, милая, до себе“.
30 — На що тебе, муїй милий, принімати,
31 Ой хто жъ буде дітокъ годувати?
32 „На калпні великві вітки —
33 Погодує Господь наші дітки“.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

В.

1 В=1 А... я, милий... 2 В=2 А. Зроби, милий, ялинову... 3 В=3 А...
ялини... 4 В=4 А; 5 В=7 А. Поший додільну... 6 В=8 А; 7 В=9 А. Та
й висипли... 8 В=10 А... милий... 9 В=16 Б; 10 В=17 Б... дітокъ году-
вати; 11 Есть у мене старенькая мати; 12 В=16 Б. Вона буде... 13 В=10
Б. Вона буде...

- 14 Одно буде на рученькахъ носити,
15 Друге буде за ручку водити,
16 Трете буде само ходити.

17 и 18 В=28 и 29 Б.

(Суми, М. В. Нѣговскій).

Г.

„Тя жъ мені, милий друже,
Болить мене головочка дуже,
Відай же, я вмру!
Збудуй мені (съ кедрини труну).
— Де жъ тобі, мила, кедринни набрати,
Будешъ въ дубовімъ лежати.
„Вбери мене въ лянвуу сорочку,
Поховай мене въ вишневімъ садочку,
Висипъ на мені съ землі могилочку,
Посади мені въ ногахъ калиночку:
Будешъ, милий, що-рання ходити,
Будешъ мене раненько будити:
А встань, мила, а встань, миленька,
Плачетъ твоя дитина маленька.
— Нехай плаче, нехай роздереться,
Вже жъ вона мене не діждеться“.

(Подольск. туб. А. И. Диминскій).

Д.

„Да не лай мене, мій миленький, якъ я пью,
Да буде жъ тобі горшее лихо, якъ я вмру.
Да будешъ, милий, да по садочку ходити,
Да малихъ дітокъ за рученьки водити,
Да будешъ мене, молоденької, просити:
Да устань, мила, да устань, мила, да годі спать,
Да поможи мені дробнихъ дітокъ годовать“.
— Да було жъ тобі, мой миленький, не вгневлять,
Щобъ помогли тобі дробнихъ дітокъ годовать.
Да висипъ, милий, да високу могилу,
Да поставъ, милий, да въ головкахъ калину!
На калині червоние вітки —
Ой тожъ нами дрібненькі дітки.
На калині чорний воронъ кряче,
То не чорний воронъ кряче,
То мой милий надо мною плаче.

(С. Жеведь, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

Е.

1 Е=1 А. Якъ... 2 Е=2 А. 3 Ой якъ будешъ, моя мила, кедрової ждати, 4 Е=4 А... ти моя... въ сосновій... 5 Ой вконай, мій миленький, глибоку долину; 6 Е=9 А. Та насипъ, мій миленькій.. 7 Е=10 А... мій миленькій.. 8 А на тую калину будуть зозулі літати; 9 Вони будуть надо мною жалбно кувати; 10 Е=14 А. А ти, мій миленький, будешъ... 11 Е=15 А... на рукахъ... 12 Е=17 А... устань. ти жъ моя мила; 13 Е=18 А.. малая... 14 Е=19 А... плаче... плаче... 15 Е=27 Б. Вона знає, що пенька не... 16 Е=14 Е... перебуде; 17 Е=15 Е... ненька не буде...

(Изъ собранія Г. А. Залюбовскаго).

360.

„Ти й зле, мамцю, зробила,
Що ти мене рано не збудила:
Чужі дочеп рано встали,
То по добрій долі взяли;
А я, молода, спізналася, —
То гірка доля судилася.
Та не такъ гірка, якъ лихая,
Да пропала жъ я, молодая!
Да не такъ гірка, якъ ледащо,
Та пропавъ мій вікъ такъ, не за що!
Та посію макъ надъ водою,
Ой, уродить макъ зъ лободою.
Не жаль, мати, що макъ сходить,
Ой, такъ, мати, мій вікъ проходить;
Ой, не жаль мені, що макъ зійшовъ,

Ой, якъ жаль мені, що вікъ пройшовъ.
Пройшовъ мій вікъ, якъ маківъ цвіть,
Що въ ночі цвіте, въ день опаде, —
Такъ мій вікъ марно пройде!
Та не жаль мені, що макъ густий,
Тільки жаль, що вікъ пустий;
Не жаль, маті, що макъ рідкий,
Ой, такъ мій милий стидкий-бридкий:
Не жаль, мати, що макъ полю,
Да ой жаль мені, мати, що зъ ро-
домъ не пью;
А ні зъ родомъ, пі зъ родиною,
А ні зъ вірною дружиною;
Не такъ зъ родомъ, якъ съ кумами,
И зъ близенькими сусідами.

Ходить Іванъ надъ водою,
Та проклинає свою долю.
Та пішовъ Іванъ по-надъ лиманъ,
А за нимъ йде вельможний панъ.
А за нимъ ходить вельможний панъ:
„Да чого ти плачешъ, козаче Іванъ?
Чи ти, Іване, рибу ловишъ?
А чи ти людей перевозишъ?“
— Та гірки жъ мої перевози,
Ой, облили дрібни слёзи.
Ой, гірки жъ мої заробітки,

Плачуть въ-дома малі дітки.
Ой, мавъ я жінку Уляночку,
Втопилася въ Дунаечку.
Ой, на калині віжки мила,
А до Дунаю говорила:
„Ой, Дунаю жъ мій, Дунаечку!
А прийми жъ мене, Уляночку;
А нехай руки идать шукп,
Та нехай коси Дунай носить,
Та нехай нелюбъ не контосить“.
Ой, не жаль мені, що втопула,

дивъ...; 14 В=20 А. Та не жаль мені... 15 В=21 А. Та якъ жаль мені...;
16 В=22 А; 17 В=23 А. Да изъ близькими...; 18 Да пішовъ Иванъ по-надъ
лиманъ, 19 В=26 А. Иде...; 20 Да що жъ ти, Иване, тутъ роблшь? 21 В=
28 А. Иване...; 22 Чи людей перевозишь? 23 В=30 А. Да...; 24 В=31 А;
25 В=32 А; 26 В=33 А. Да на Дунай..., 27 Да на Дунаї ноги мила,
28=34 А. Да въ тихий Дунай..; 29 Да въ тихий Дунай утонула, 30 В=
35 А... дітокъ...; 31 В=36 А; 32 Да хлопоче мою голівочку.

(С. Велика Синтинка, Васильовск. у. Л. Б. Ильницькій)..

Г.

1 Ти й зле, мамцю, изробила,
2 Що ти мене рано не збудила.
3 Г=3 А; 4 Г=4 А. По хорошій...; 5 Г=5 А; 6 Г=6 А; 7 Г=12 В
8 Та й уродився макъ зъ лободою. 9 Г=14 В;
10 Тільки жаль, що вікъ пустий.
11 Та не жаль мені такъ на цеє,
12 Якъ що я зъ родомъ не пью.
13 Г=22 А. Та...; 14 Г=17 В; 15 Г=18 В; 16 Г=26 А... за нимъ...;
17 Г=21 В; 18 Г=22 В. А чи ти...; 19 Г=30 А. Гірви...; 20 Г=31 А. Та
обілляли...;
21 Та не такъ мені жаль та на цеє,
22 Якъ що осталося дітокъ трое.
23 Г=36 А... въ повиточку;
24 Та заклопоче головочку.
25 „Та вижди, вижди, Уляночко,
26 Та плаче твое дитяточко!“
27 — Та нехай плаче, рознеможеться,
28 То ёму нічого не поможеться;
29 Та нехай плаче, розспівається,
30 То воно жъ мене не дочекається.

(С. Якимовка, Таращ. у. И. П. Новицькій).

Д.

1—20 Д=1—20 Г;
21 Мавъ я жінку Марьяночку, 25 А ще жаль мені та на тое,
22 Утонула въ лиманъ-річку. 26 Що покинула діточокъ двое,
23 Не жаль мені лиманъ-річки, 27 А третее въ повиточку,
24 Ой, якъ жаль мені Марьяночки; 28 Наклопоче головочку.

(Тараща, И. П. Новицькій).

Е.

1 Е=13 В... лёнь... 2 Ой, уродивсь лёнь... 3 Е=14 В; 4 Ой, да жаль мені, що не зь родомъ пью. 5 Е=22 А; 6 Е=17 В. Ой, якъ...; 7 Е=18 В. Ой, йшовъ...; 8 Е=16 Б. Ой, за нимъ, за нимъ...; 9 Е=21 В; 10 Е=18 Б; 11 Е=30 А; 12 Е=31 А... мене...;

13 Ой, гірки жъ мої заробітки,

14 Плачуть въ-дома малі дітки.

15 Ой, мавъ я жінку Уляночку,

16 Да й та втонула въ Дунай-річку.

17 Ой, не жаль мені що втонула,

18 Е=35 А... діточокъ... 19 Е=30 А; 20 Е=28 Д. Да й те...;

21 Ой, устань, жінко Уляночко,

22 Бо расплакалось дитяточко!"

23 — Ой, нехай плаче, рослачеться,

24 А мені вже зь нимъ не бачиться.

25 Ой, нехай плаче, розірветься,

26 А уже мене не дождеться.

(С. Витячева, Звенигород. у. С. Познанскій).

Ж.

Ходить Иванъ по-надъ Дунай,

А за Иваномъ вельможный панъ.

„Ой, чи ти, Иванъ, рибу ловишь,

Ой, чи ти, Иванъ, людей перевозишь?“

— Ой гірки жъ мої перевози,

Обіллють мене дрібни слѣзи!

Ой, я мавъ жінку Уляночку,

Та й втопилася въ Дунаечку.

Ой, на калині ніжки мила,

А до Дунаю говорила:

„Ой, Дунаю жъ мій, Дунаечку,

А прийми жъ мене, Уляночку.

А нехай руки ідять шуки,

Та нехай коси Дунай посить.

Та нехай нелюбъ не вонтосить.

Та не жаль мені такъ на тее,

Що покинула дітокъ трое,

А четвертее въ повиточку,

Та сунить мою голобочку.

Ой, люляй, люляй, дитя, спати!

Охъ, люляй, люляй, дитя, спати,

Бо втопилася наша мати!

— Ой, встань, встань, Уляночко,

Та й плаче твое дитяточко.

„Та нехай плаче, расповѣться,

Та воно жъ мене не дождеться.

(С. Березивка, Литвяск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

З.

1 З=12 В; 2 З=13 В... мій...; 3 и 4 З=24 и 25 Б; 5—9 З=14—18 В; 10 А за Иваномъ вельможный панъ; 11 З=20 В; 12 Що ти, Иване,

туть ходишь; 13 З=21 В; 14 З=4 Б; 15 З=30 А; 16 З=31 А. Обілляли гірки...; 17 З=9 Б... Оляночку; 18 Утонула въ Дунай-річку; 19 Не жаль мені, що втонула; 20 З=35 А. Двохъ діточок...; 21 Повинула дітокъ двое; 22 Сушать теперъ серце мое; 23 З=23 Г. А третє... 24 З=24 Г. Та влопоче...; 25 Виплинь, виплинь, Оляночку; 26 З=26 Г; 27 З=27 Г... перестане; 28 З=21 Б... не достане; 29 и 30 З=20 и 21 Б.

(С. Витивця, Сквирск. у. Сообщ. К. Е. Шейговскій).

362.

Якъ задумавъ соколонько (голубонько) діти годовати,
Якъ стрепенувъ та полинувъ голубки шукати.
Летить голубъ, летить сивий лісами, борами,
Стрічається, витається зъ буйними вітрами.
„Ой, ви, вітри, ви, буйні, ви що дня вієте, —
Чи ви мої голубоньки та й не видаєте?“
— Ой, въ твоєі голубоньки дорогні мислі,—
Задумала, загадала край Дунаю плисти.
Якъ вдарився голубонько объ землю крилами:
„Діти жъ мої, сиротята, пропавъ же я зъ вами!“
— Не журися ти, батьку нашъ, не журись ти нами,—
Ой, якъ же ми подростемо, розлетимось сами.
Розлетимось, розбіжимося, якъ кленове листя,
Которое на Україну, котре на Полісся.
Которое на Україну, тому добре буде,
Которое на Полісся, тому горе буде!
А на тій же Україні жито та пшевица,
А на тому та Поліссі кукіль та мітлиця.

(С. Пилиповичи, Радомисльск. у. Г-жа Магеръ).

363.

Заливъ Иванъ, загулявъ —
Не до мислі жінку взявъ:
— Таку жъ мені Господь давъ!
Ой, пье Иванъ, гуляє,
На шинкарку гукає:
„Шинкарочка молода,
Давай меду и вина.
Давай меду ще й винця
Для Ивана молодця!“

Пье Иванъ, гуляє.
Ой, приходить старший братъ:
„Годи, Иванъ, пить-гулять,
Иди, Иванъ, до-дому,
Твоя жінка умерла“.
Ввійшовъ Иванъ у свій домъ,
Ударивъ у стіль кулакомъ;
Накривъ милу полотномъ,
А самъ въ корчму зновъ пішовъ.

Зострічає дівочки,
Якъ на небі зірочки.
„Добри-вечір, дівочки,
Якъ на небі зірочки!“

Усі ёму сказали,
Тільки една мовчала,
Заплакала та й пішла,
Бо то ёго милої сестра.

(С. Пилиповичи, Радомисльск. у. Г-жа Магеръ).

364.

А.

- 1 Ой, умру я, мій миленький, да буду дивиться:
- 2 Чи буде мій миленький по мені журиться?
- 3 Милий зажурився — въ жупанъ изрядився:
- 4 „Лежи, лежи, моя мила, не буду ховати,“
- 5 „Ой, поїду я на Вкраїну пншої шукати!“
- 6 Мила спохватилася, у ноги вклонилася:
- 7 — Не їдь, не їдь, мій миленький, я не скончилася!
- 8 Чи я, милий, не хороша, чи не уродлива?
- 9 Тільки мепі доганоньки, що не чорнобрива!
- 10 Поїду до міста, куплю кукурвасу.
- 11 Намалюю чорни брови для того часу.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

- 1 Б=1 А... умру я, умру, та... 2 Б=2 А; 3 А=3 А... нарядився;
- 4 Сідла коня вороного, та й їде жениться.
- 5 А я искаплюся, за ёго вхоплюся:
- 6 „Постій, милий чорнобривий, поки я скончуся!“

(Роменск. у. Изъ собрания А. А. Потебни).

В.

- 1 В=1 А; 2 В=2 А... будешъ. . за мною. . 3 В=3 А... вбрався;
- 4 Та вийшовши за ворота, вінъ у боки взявся.
- 5 „Умірай же, моя мила, я буду журиться,
- 6 Коли бъ тебе присипати, поїду жениться“.
- 7 А діточки зачули, тяженько здихнули:
- 8 „Та не вмірай же, наша мати, бо горе намъ буде“.

(С. Щасновца, Козелецк. у. К. И. Кибальничъ).

365.

А.

- 1 Поїхавъ Лександра у далеку дорогу,
- 2 Та й покинувъ жінку нездорову.

- 3 „Зоставайтсь, діти, та будьте здорові,
- 4 А я поїду вь далеку дорогу“.
- 5 Та іхавь Лександра та великимь лісомь,
- 6 Ажь думавь Лександра, що дрова рубають —
- 7 То жь на ёго жінку домовину тешуть.
- 8 Ажь думавь Лександра, що зозулі вують,
- 9 А то ёго діти по матері тужять.
- 10 'Оглянувсь Лександра, за нимь слуга біжить.
- 11 — Ой вернись, Лександро, ой вернись до дому,
- 12 Вже на твою жінку домовину тешуть,
- 13 И твої діточки по матері тужять;
- 14 Вже на твою жінку та яму копають,
- 15 Та вже жь твою жінку та вже схоронили,
- 16 Вь дубовую трунку взяли положили,
- 17 Вь глибокую ямку взяли опустили,
- 18 Високу могилу взяли насипали,
- 19 Великимь каменемь взяли накотили,
- 20 Жовтенькимь пісочкомь взяли притрусали.
- 21 Приїхавь Лександра, а жінки немає!
- 22 „Ой не плачте, діти, не плачте сиріти,
- 23 Я вамь куплю, діти три лоти намиста,
- 24 Я поставлю, діти, горничю новую,
- 25 Я вамь возьму, діти, матірь молодую“.
- 26 — Нехай тобі намисто порветься,
- 27 А новая хата нехай западеться,
- 28 Мати молодая нехай пропадає!
- 29 Було бь тобі, тату, сёго не казати,
- 30 Якь намь твою жінку матерью звати.
- 31 Тобі жінка буде, намь неньки не буде.

(Лебедийъ. Г. А. Залюбовскій).

Б.

- 1 Ой поїхавь Олександро до війська изь дому,
- 2 Та покпнувь милу дужу и здорову.
- 3 Та оглянеться назадь, а вже слуги біжать:
- 4 „Ой вертайся, Олександро, изь війски до дому,
- 5 Та вже твоя мила уже й наряжена,
- 6 На дубовій лавці уже й положена“.
- 7 Приїхавь Олександро до нового дому.
- 8 Дума й Олександро, що дрова рубають,

- 9 Ажъ то столярки домовину роблять;
10 Дума жъ Олександро, що зозулі кують,
11 То жъ дочки маленькі по матері плачуть;
12 Дума жъ Олександро, що соловейки щебечуть,
13 То жъ спип маленькі по матері плачуть;
14 Б=22 А... дітки... манітки... 15 Б=23 А. Ой куплю вамъ, дітки...
16 Та изілю я, дітки, два теремп новихъ. 17 Б=25 А. Та візьму я. дітки...
18 Б=26 А... тату... зілється,
19 Два тереми новихъ нехай западуться,
20 Тобі, тату, мати дружиною буде,
21 Й а насъ, тату, мати, далєбі, забуде!
22 Тобі жъ, тату, буде сорочку давати,
23 Й а насъ, біднихъ сиріть, буде проклинати“.

(Валковск. у. А. А. Потебни).

В.

Ой поіхавъ Олександро у поле орати,
А за нимъ ёго сосідоньки назадь завертати.
„Вернись, вернись, Олександро, изъ поля до дому,
Бо вже твою милу уже нарядили,
На дубовій лавці спати положили,
Чорною китайкою рученьки покрпи“.
Думавъ Олександро, що зозулі кують, соловейки щебечуть,
Ажъ то малі діти по матері плачуть.
„Не плачте, діти, не плачте, маліі,
Куплю я вамъ, діти, трп доми новіі,
Возьму я вамъ, д ти, матіръ молодую“.
— Нехай тобі, тату, доми загоряться,
Въ молодіі матері грібъ (?) западеться!
Тобі, тату, буде въ головоньці ськати,
А намъ, тату, буде істи не давати;
Тобі, тату, буде сорочка біленька,
А намъ, тату, буде ненька не рідненька.

(Изъ собранія Г. А. Залюбовскаго).

366.

Чп я жъ тобі, моя матінко, та давно не казала,
Щобъ ти мене заміжъ за вдовця не давала,
Бо я вдовцю, скурвому спну, не вмю годити, —

Вінъ мене буде, моя матінко, безъ причиньки бити.
Вінъ мене битиме, вінъ мене каратиме,
Вінъ мое личенько до свого ринятиме!
Мое личенько, моя матінко, якъ калинька въ лісі,
Їго борода, скурвого сина, якъ солома въ стрісі;
Мое личенько, моя матінко, челяді цілувати,
Їго борода, скурвого сина, припічокъ замітати;
Мое личенько, моя мати, якъ рожа процвітає, —
Їго борода, скурвого сина, инеємъ припадає.

(С. Вел. Святишка, Васильковск. у. Л. В. Ильницькій).

367.

„Ой, слаба я, слаба я,
Та болить мене голова;
Болить мене, ще й дуже,
Відай же вмру!“
— Ой стій, мила, не вмирай,
Съ поля мені позбирай,
Тогді зъ Богомъ спочивай.
„Ой, слаба я, слаба я,
Та болить мене голова, ще й дуже,
Відай же я вмру вже!„
— Ой стій, мила, не вмирай,
Изъ города мені позбирай,
Тогді зъ Богомъ спочивай.
„Ой, слаба я, слаба я,
Болить мене голова, ще й дуже,
Відай же я вмру вже!“
— Ой стій, мила, не вмирай,
Діти мені пообмивай,
Тогді зъ Богомъ спочивай.
„Ой, слаба я, слаба я,
Болить мене голова,
Болить мене, ще й дуже,
Відай же я вмру вже!“
— Ой стій, мила, не вмирай,
Пшона мені напиховай, (?)

Тогді зъ Богомъ спочивай.
„Ой, слаба я, слаба я,
Болить мене голова,
Болить, ще й дуже,
Відай же я вмру вже!“
— Ой стій, мила, не вмирай,
Спечи мені коровай,
Тогді зъ Богомъ спочивай.
А въ суботу заслабіла,
Въ неділю лежала,
Въ понеділокъ умерла.
Въ вівторокъ ховали,
Въ среду плакали,
Въ четверть журился,
Въ п'ятницю голився,
Въ суботу сватався,
Въ неділю звінчався.
— Слава тобі за тое,
Що м'я ся втрапивъ за двоє,
Що м'я погану поховавъ,
Гарну собі взявъ!
Пшла гарна по воду,
Втопилася въ воду.
— Що м'я ти, гарна, зробила,
Що-сь ся въ воді втопила!

(Подольск. губ. А. Диминскій).

368.

По надъ бережиною стояла,
Білі рученьки вмивала.
— Рученьки жъ мої біліі,
Кому жъ ви достанетесь вірнії?
Якъ старому, боронь, Боже,
Якъ молодому, дай, Боже!
По садочку ходила, білі рученьки ломпла.
Зеленая трава, жовтий цвітъ —
Мандруй, мандруй, моя мила, за мною світъ.
Приблудилась до моря: „оце тобі, а це мені дорога,
Зоставайся, мила, здорова.
А люде будуть дивувать, дивувать,
Що обоє чорнявіі будемо мандрувать,
А діточки будуть плакати, ридати —
„Бодай намъ мачухи не мати!“

(М. Жаботинъ, Черваск. у. Ф. Т. Штагеръ).

369.

Коло колодезя, коло дубового,
Ой тамъ козакъ коні наповавъ,
Думи думувавъ,
Якъ милу съ світа звести.
„Не зводь мене въ день, не сміши людей,
А зведи въ ночі, при ясной свічі:
Близкіє сусідушки спать позлегають,
Дробни діточки позасипають“.
А светлая зорушка занймається,
Близкіє сусідушки просипаються,
А миліє дітушки вже повставали:
„Батьку нашъ, де ти матіръ дівъ?“
— Десь ваша матъ пошла у комнать,
У комнатушки прибірається,
Хоче зо мною въ гості іхати.
„Батькуша нашъ, не обманюй насъ:
Десь наша матъ у щирихъ борахъ, у жовтихъ пескахъ,
Пудъ володою, пудъ дубовою,
Пудъ дошкою, пудъ сосновою“.

(Чернигваск. у. М. Вербицкая).

СМЕРТЬ МУЖА. ПОЛОЖЕНИЕ ВДОВЫ. ВТОРИЧНОЕ ЗАМУЖЕСТВО.

370.

Пшовъ миленький за лісъ,
Чорні брівоньки занісъ.
За лісъ за дубовий,
Зацісъ мої чорні брови.
Ой виїду я за ворота
Та стану, якъ сирота.
Ажъ мій миленький у гості іде,
Й четверо коней веде,
На п'ятому самъ іде;
На п'ятому вороному,
У жупані голубому.
Я жъ думала, що до дому,
Ажъ вінъ до синього моря;
Я жъ думала, що до хати,
Ажъ вінъ коней напозвати.
Доїзжає вінъ до моря,
Та й ставъ коня наповати;
Стало синє море грати,

Ставъ мій милий потопати,
Ставъ на милую гувати:
„Ратуй мене, моя мпла,
Коли вірно любила“.
— Ой не будь ратовати,
Не вмівъ мене шанувати.
„Гукай, мила, хочъ на люде,
Чи не жалко кому буде!“
Пока людей не зобрала.
До й милого не застала.
И водиця . . . . .
Тільки хустиночка пламле,
Чирнимъ шовкомъ вишивана.
Не жаль мені хустиночки,
Та жаль мені вишивання;
Не жаль мені вишивання,
Якъ вірного жениханця.

(С. Щасновка, Козелець. у., К. И. Князьвичъ).

371.

А.

А я, молода, віддалася,
На всю біду придалася.
Чужії жінки п'ють, гуляють,
Мене слізи обливають!
Ой вмерь мій Давидко,

Поховали -- ноги видно.
Рученьками загребала,
И сама-мъ сх дувувала;
Цибулькою позначила,
Петрушкою притрусила.

Редького вспоминала,
Бо гірке життя, життя мала.
„Отутъ лежи въ ямі,

Не лай мої мамі;
Тутъ тобі пропадати
И вже мене не видати“.
(Подольск. губ. А. И. Дыминскій).

Б.

Ой померъ мій Давидко,
Поховали—й нігъ не видко.
Редького подзвонила,
Рінкого поминала,
Тютюномъ покадила,

Бо таке я життя мала.
А теперъ уже, мій муже,
Не лай, не лай мене дуже;
Не лай, не лай мої мамі,
Лежи собі тутъ въ ямі.
(С. Лисовичи, Таращ. у. И. П. Новицкій).

В.

Якъ на лавці лежавъ,
Було мені трохи жаль;
Якъ ізъ лави підняли,
Жалю мені завдали.
До цвинтаря несуть, плачуть,
Отъ цвинтаря несуть, скачуть.
Гарбузомъ продзвонили,
Редького прокадила,
Отутъ лежи, вражий сину, въ ямі,
Коли лаявъ моїй мамі!

Рибкою поминала,
Що хороше собі житте мала.
Й а чи рибка, чи рибець,
Знаць добрий молодець.
Гарний парень на виду
Изь нимъ гулять до ладу.
Й а чи гулявъ, не гулявъ,
Сто червінцівъ, прогулявъ
Та за тую дівчиноньку,
Що я собі сподобавъ.

(Роменск. у. Изъ зібранія А. А. Потебни).

372.

Якъ умеръ мій извощикъ,
Я сховала ёго підъ горщикъ,
Черепочкомъ накрила,
Щобъ не дуже тужила:
Вінъ на лавці лежавъ —

Мені каплі не жаль,
И до ямки несли,
Въ мене слёзи не йшли —
Такъ що жъ, що вмеръ?

(Богодуховск. у. Г. А. Залубовскій).

373.

А.

- 1 Ой ізъ-за гори буйний вітеръ повіває,
- 2 Та вишневий садочокъ росхиляє;
- 3 Изъ вітіль зозуленька вилітає,

- 4 Та на спнее море поглядає.
- 5 Що синее море замерзає,
- 6 Та замерзає лѣдкою тонесенькимъ,
- 7 Припадає сніжкомъ білесенькимъ.
- 8 То казаченько зъ віська вирижився,
- 9 А підъ нимъ кінъ воронній розігрався,
- 10 Та на синее море вігнався,
- 11 Трохи козаченько не втопився,
- 12 Та за сивую гриву ухватився.
- 13 „Та бийся, коню, вибивайся,
- 14 Та на крутий березочокъ поспішайся,
- 15 Та до отця, до неньки одклоняйся,
- 16 Та до моїхъ братіківъ-порадниківъ,
- 17 Та до моїхъ сестричокъ-жалібничокъ,
- 18 Та до моєї жінки-удівоньки,
- 19 Та до моїхъ діточокъ-сиріточокъ,
- 20 Та нехай моя жінка мене не жде,
- 21 Нехай вона заміжъ иде;
- 22 Нехай копа яму глибоку,
- 23 Та садовить калину червону,
- 24 Ой не такъ калину, якъ малину,
- 25 Ой щобъ було видно на Україну.

(С. Дуларі).

Б.

- 1 Ой вишня-черешня процвітає; 2 Б = 3 А. Відтіль... 3 Б = 4 А;
- 4 А тамъ козаченько розгулився,
- 5 Підъ нимъ кониченько розігрався,
- 6 Б = 9 А; 7 Б = 10 А... розігнався.
- 8 На синѣму морі й обвинявся (?).
- 9 Ой ставъ козаченько потопати,
- 10 Ставъ до коника промовляти:
- 11 Б = 13 А.. ти, коню... 12 Б = 15 А... поспішайся; 13—16 Б = 16—19 А.

(С. Богачка. Хорольск. у. Д. Лавренко).

В.

- 1 Ой у саду, въ саду-винограді
- 2 Да стоить кінъ вороній у наряді;
- 3 Да ніхто того коня не піймає,

- 4 Золото́го сіделечка не здіймає.
- 5 Да наїхали козаченьки изъ Полтави,
- 6 Взяли того конька испоймали,
- 7 Золоте сідельце да й изняли;
- 8 Взяли коника половили,
- 9 Золоте сідельце положили, (2)
- 10 Молодого козаченька посадили,
- 11 Да въ далеку дорогу нарядили.

12 В=1 А; 13 Изъ-відтілъ козакъ виїзжає; 14 Да зъ-за гори козакъ виїзжає... 15 В=4 А; 16 В=5 А. Да чи... 17 и 18 В=6 и 7 А. 19 Да підъ козакомъ коникъ розигрався; 20 В=10 А. Да у... 21 В=13 А... коню, бийся... 22 Да до мого отця, до неньки поклоняйся; 23 В=18 А... удівоньки; 24 В=19 А; 25 Нехай роблють труну широкою; 26 В=22 А. И копають... 27 Висипають могилу високою.

(С. В. Снитивка, Васильє. у. Л. Ильницькія).

Г.

- 1 У неділеньку въ ранку-пораненьку
- 2 Молодий козаченько розгулявся,
- 3 Да підъ нимъ сивий коникъ розигрався;

4 Г=7 Б; 5 Г=8 Б... обламався; 6 Г=9 Б... утопати 7 Г=10 Б... до свого коня... 8 Г=13 А... сивий... 9 Г=12 Б.

- 10 Та до мого братика-жалібника,
- 11 Та до моєї сестриці-жалібниці,
- 12 До молодої жони-вдовиці,
- 13 До маленькихъ діточокъ-сироточокъ,
- 14 Та нехай вони мене не дожидають,
- 15 Та нехай хлібомъ-сіллю поминають.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Д.

- Ой у лузі калнна процвітає,
Зъ-відки козакъ молодъ виїзжає,
А по-звітти козакъ молодъ виїзжає.

4 Д=4 А. А на... 5 А на сніємъ морі вода замерзає; 6 Д=19 В; 7 Д=10 А; 8 Д=8 Б... заламався; 9 Д=21 В; 10 Та й до мого роду до-ставайся; 11 Д=18 А... жіночки вдівочки; 12 Д=19 А; 13 Д=12 Б. И до... и до... привлоняйся.

(Березовка, Лютинск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Е.

1 Та саде жъ мій, саде зелененький; 2 Е=2 Б... вилітала... 3 Е=4 А;
4 Е=5 А. Де... 5 Е=6 А... лёдомъ... 6 Е=7 А. Притруске снігомъ...
7 Козакъ молоденький розігнався, 8 Е=9 А... вороненький; 9 Е=10 А;
10 и 11 Е=11 и 12 Б;

- 12 Та не кажи, воропъ-копю, що я утопився,
- 13 Та скажи імъ, воропъ-копю, що я оженився;
- 14 Узявъ собі жінку папяночку,
- 15 У чистому полі земляночку.

(Изъ собр. Г. А. Залубовскаго).

Ж.

1 Ж=3 А. Та відкуль... 2 Ж=13 В. Відтіль... 3 Ж=4 А, 4 Ж=5
А. Що... 5 и 6 Ж=6 и 7 А; 7 Ж=19 В; 8 Пудъ коникомъ лёдомъ проло-
мився (2); 9 Ж=9 В... съ вошемъ козакъ... 10 Ж=10 Б... конику слово...
11 Ж=13 А... бийся...

- 12 Моёму отцю, матці поклоняйся,
- 13 И моімъ діточкамъ-спроточкамъ,
- 14 Ї моєі жіночці-удовоньці,
- 15 Нехай вона ранесенько не встає,
- 16 Кужілочки густесенько не вѣе,
- 17 Тонкихъ рубашечокъ не шиє.

(С. Требуховъ, Остерск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

З.

1 Та цвіли мої сади, процвітали; 2 З=2 Ж... сірі вутки вилітали; 3 З=4
А... поглядали 4 З=5 А Чи вже... 5 З=6 А; 6 З=7 А... приснає...
7 З=4 Б; 8 и 9 З=9 и 10 А; 10 З=8 Б... увалився; 11 Та козаченько
ухопився коневі за гривки; 12 З=11 Б. Ой... 13 З=12 Б; 14 З=15 Б...
до удівки; 15 З=19 А; 16 З=17 А... сестриць-жалібниць; 17 З=16 А.

(Лебедияск. у. Г. А. Залубовскій).

И.

1 И=1 З... процвітали; 2 И=2 З... зозуленьки... вилітали; 3 И=3 З...
поглядали. 4 И=5 А. Да й... замерзало, замерзало; 5 И=6 А. Да замер-
зало... тонесенькимъ; 6 И=7 А. Да й примітало... білесенькимъ; 7 И=

4 Б... розгулявся; 8 И = 5 Б... розігрався; 9 И — 9 Б. Да й... потопати;
10 И — 10 Б. Да й до... промовляти; 11 И — 21 В... побивайся. 12 Та й до
отця, до матки поклоняйся; 13 и 14 И = 18 и 19 А.

(С. Липовиця, Прилука. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

I.

1 Та сади жъ мої прицвітали; 2 І = 2 З... голубоцьки... 3 І = 3 З;
4 и 5 І = 5 и 6 А: 6 І = 6 Е. Та... сніжкомъ... 7 Ой тамъ козаць изъ тур-
комъ воювався; 8 І — 9 А... воронъ коникъ... 9 І = 10 А. И въ... 10 І = 8 Б.
И въ... провалився; 11 А козаць до конява прихилився; 12 І = 19 Б; 13 І = Б 12

14 Не такъ же до отця й до неньки, якъ до родини;

15 Да не такъ до родини, якъ до дівчини.

(Г. Кулявськ. М. В. Нѣговскій).

К.

1 Ой въ вішневімъ садочку процвітає,

2 А изъ ёго зозуленька вилітає.

3 К = 4 А; 4 К = 5 А. Ой що оно... 5 Тамъ підъ молодимъ козакомъ
воронъ-кінъ виграє; 6 К — 9 А. Ой якъ воронъ-коничокъ... 7 К = 10 А
8 К = 8 Д. Та на сипімъ... 9 К — 13 А... мій... 10 К = 22 Б. Отцу й матці...;
11 К = 19 А; 12 К — 18 А... жіночки...

13 Нехай вона раненько не встає,

14 Лляної куделі не спрадає,

15 Най великихъ півсетківъ избиває,

16 Най великихъ білесенькихъ сорочокъ на не нашиває;

17 Ой бо я въ тихъ сорочкахъ не буду ходити,

18 Та либонъ мені, коню, въ синімъ морі гнити.

19 „Та порадъ же мене. моя рідная мати,

20 Ой що жъ я буду зъ діточками діяти?“

21 — Ой возьми їхъ, доненьку, за рученьку,

22 Поведи їхъ по зеленімъ садочку,

23 Покидай їхъ по единці въ кропивоньку.

24 „Ой зле ти мене, моя мати, порадила,

25 Щобъ я свої дрібні діти погубила.

26 Най я буду гіренько бідувати,

27 Таки свої діти дрібнесенькі годувати“.

(Подольск. губ. Даминскій).

Б.

1 Б=1 А; 2 Б=2 А. Просю... 3 Б=4 А; 4 Б=5 А... та й за поводи;
5 Та й за поводи за шовковії; 6 Б=6 А... срібно-ясная; 7 Б=9 А; 8 Жін-
ка мужика распотішала; 9 Б=11 А... зарізала:

- 10 На три щепочки та й повісила,
- 11 А сама пішла та й у новий двір,
- 12 Та й у новий двір, та й сіла за стіль.
- 13 Думки думає, гадки гадає:
- 14 „Ой горе мені съ такимъ мужикомъ,
- 15 А ще гірше, якъ и тавого нема!
- 16 Піду я у садъ, та й візьму назадъ.
- 17 А мій миленький та й запишався,
- 18 Солодкихъ яблочокъ та й наївся,
- 19 Соловьєвихъ пісень та й наслухався“.

(Изъ собранія Г. А. Залубовскаго).

В.

1 и 2 В=1 и 2 А; 3 В=4 А. Ой, съ Криму... 4 В=10 А; 5 Ой, пошла
въ вишневъ садъ, съ світа згубила; 6 В=12 А. Ой, и до щепочки... 7 В=
14 А. Да прийшла домой, сіла... 8 Ой, сіла за столомъ, да й пише перомъ.
9 В=16 А. Що... словесно... 10 В=17 А... горе, горе... мужемъ; 11 В=
18 А... нить; 12 В=16 Б; 13 В=22 А; 14 В=23 А... проспаться... 15 В=
26 А. Ой, райськихъ пташечокъ... 16 В=25 А. Ой сладкихъ...

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

Г.

1 Г=1 А... зіма холодна, люта; 2—4 Г=2, 4 и 5 А; 5 Г=6 А; 6 Г=
7 А... да безщасная; 7 Г=10 А; 8 Г=11 А... загубила; 9 Г=12 А. Ой
до прищепочки... 10 Г=7 В... упала долой; 11 Г=8 В; 12 Г=16 А. Пе-
речкомъ... словечкомъ... 13 Г=17 А... горе, горе... 14 Г=11 В; 15 Г=16 Б
16 Г=22 А; 17 Г=24 А... ти тутъ... 18 Г=25 В... ранніхъ...

(С. Іваньковъ, Переяславск. у.).

Д.

1 Ой морозъ, морозъ, прошу я тебе; 2 Д=2 А; 3 Д=3 А... мого друга;
4 Д=4 А; 5 Що въ вороного коня кіски плетуться; 6 Въ мене, молодця,
кудрушки вьуться; 7 Д=5 А; 8 Ой зброю несучи, маршируючи; 9 Д=6 А...
ти... та прекрасная; 10 Д=9 А;

- 11 Ой а въ мужа, мужа жена недужа,
12 Ой за тимъ не дужа — не любить мужа.
13 Ой взяла за рукавъ, да й повела въ садъ.
14 Ой да й повела въ садъ, да й прищепила,
15 Ой на сладкімъ древіці, да на яблунці.
16 Ой вийшла въ новий домъ, сіла за столомъ,
17 Сіла за столомъ, ой сіла за столомъ,
18 Да й пише перомъ, говорить словомъ:
19 „Ой худо було жить, съ худимъ чоловікомъ,
20 Д=11 В... худше жить... 21 Д=16 Б; 22 Д=22 А; 23 Д=17 Г;
24 Д=18 Г... соловьївъ... 25 Д=16 В.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Е.

„Ой морозъ, морозъ — вже зима буде,
Прошу я тебе, й не зморозь мене!
Я лісами йду, й коня веду, й зброю несу.
Ой зброя моя, ти дорогая,
Охъ, жоно моя, ледо (?) явая!“
А жона мужа зпинавиділа,
Повішала ёго на яблунку, ще й на солодкую,
Сама сіла въ дімъ, та сіла за стіль;
Сама за столомъ та пише перомъ:
„Ой горе, горе, съ такимъ мужомъ жити,
Ой ще гірше, якъ такого не мати!
Ой піду я въ садъ, відчеплю назадъ,
Щось зотіювся, різнихъ пташокъ наслухався,
Солодкихъ яблукъ нанюхався“.

(Подольск. губ. А. Диминскій).

Ж.

Ой зима, зима, та й морозъ буде,
Гей, прошю жъ я тебе, не зморозь ти мене!
Козакъ молодой, коникъ вороний,
Ще й поясъ шовковий, самъ чорнобровий,
А ёго мила не злюбила,
Гей повела ёго въ садъ, та й завішала.
Сама пішла въ двіръ, та й сіла за стіль;

Гей сидить за столомъ свимъ соколомъ,
Та й пише пюромъ, говорить словомъ:
„Ой гірко жити зъ бідомъ й а ще гірше безъ ніякого.
Ой піду я въ садъ, відчеплю назадъ:
Гей, вставай, миленькій, вже день біленькій,
А мій мленькій затішився.
Гей, солодкихъ яблукъ та накушався,
Ще й разнихъ пташокъ та наслушався“.

(Подольск. губ. А. Дыминскій).

375.

А.

- 1 Калинонька, малпюнька, розовъ белій цвѣтъ,
- 2 Веселая беседонька де муїй милий пѣть.
- 3 Вуйнѣ пѣе, не пѣе, за мною, молодому, шле.
- 4 А я, млада-младехенька, забарилася,
- 5 За утями, за гусями, за лебедями,
- 6 За мелкою пташичкою за журавкою.
- 7 Журавушка по бережку показує,
- 8 Шовковую да травушку сощипує,
- 9 Холодною водицею закусує,
- 10 На той бочокъ, конецъ море поглядує.
- 11 На томъ боці, конецъ моря слобода стоїть,
- 12 Не велика, не мала — чотирі двори,
- 13 А у тихъ же да дворивахъ чотирі кумі.
- 14 „Ви, кумушки, голубочки, подружки мої,
- 15 Кумітеся, любітеся любіть и мене,
- 16 Якъ пойдете у садъ-виноградъ, зовіть и мене,
- 17 Якъ будете яблочки рвати, сорвіть и мое,
- 18 Якъ будете посвячувать, посвятить и мое,
- 19 Якъ будете порізувать, й призовіть, поріжте й мое,
- 20 Якъ будете йти, спомъяніть и мене,
- 21 Якъ будете цвѣти рвать, нарвіть и мені,
- 22 Якъ будете вінки вити, извѣть и мені,
- 23 Якъ будете на Дунай пускати, пустить и муїй.
- 24 Усі вінки ушливѣ пошли, а муїй потонувъ —
- 25 Усі мужі зъ вуйиска пришли, а муїй не вернувъ—
- 26 Десь мені, молоді, доля така“.

(Хут. Колошовка, Черниговск. у.).

В.

- 1 За річкою, за бистрою, слободка стоїть,
- 2 А въ туйй же слободоньці живе три кумі.
- 3 „Ви кумушен, голубушен, любіте й мене“.

4 Б=16 А... въ вишневий садъ, возьміте... 5 Б--17 А... квіти... мені, 6 Б=22 А... плести, сплетіть... 7 Б=23; А... нести, несіте й мого; 8 Б =24 А... уплавъ... 9 Б=25 А... назадъ... десь загувъ...

(Остерск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

Ой построю я та келеечку на крутії горі,
Та прорубаю я въ тій келеєчці трое віконецъ:
Що першее віконечко въ чисте полечко,
А другее та віконечко и къ мої сторони,
А третее та віконечко у садъ-виноградъ.
Глянуп я въ першее віконечко, то плачу-ридаю,
А якъ гляну я въ другее віконечко, то Богу молюся,
А якъ гляну я въ трете віконечко у садъ-виноградъ,
А въ садочку-виноградочку два братіва идуть,
Два братіва идуть, та по яблучку рвуть.
„Ой, вирвіте та по яблучку, вирвіть и мое,
Якъ принесете та до батенька, понесіть и мое,
Якъ будете пити, гуляти, то дайте й мені,
Ой десь наша та бесчастница у світі живе,
У чужій сторони, на чужій чужині дрібні слёзи ллє“.

(Купянск. у. М. В. Ньговскій).

376.

А.

1 Пішла вдова долиною	9 Чомъ ви, цвіти, рано забіліли,
2 Зъ маленькою дитиною,	10 Я, молода, завдовіла,
3 Сіла вдова спочивати,	11 Діти мої мамі посиротіли!“
4 Мале дитя годувати.	12 Летить орель по-надъ горою,
5 Пішла вдова все садами,	13 Розмовляє зъ бідною вдовою:
6 Розмовляла зъ білими цвітами:	14 — Не плачь, вдова, не журися,
7 „Цвіти мої біленькі, прекрасні,	15 Бо я твого мужа знаю,
8 Діти мої миленькі бесчастні!	16 Тричі на день одвідаю:

17 Ой перший разъ обідаю,
18 А другий разъ полудню,
19 А третій разъ вечеряю,
20 На чорний чубъ наступаю,

21 Зъ лоба очі колунаю,
22 А жовту кость роскидаю
23 Все по горахъ, та по долинахъ,
24 Та по чужихъ українахъ.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

1—3 Б=1—3 А; 4 Б=4 А. И дитини... 5 Б=12 А... орель сивокрилий;
6 Я не думала, що мій милий; 7 Б=14 А... не тужи; 8 и 9 Б=15 и 20 А;
10 Сірі ребра витягаю,
11 По долинамъ роскидаю;
12 По доливамъ, по могиламъ,
13 Та по чужімъ українамъ.

(С. Покровская Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

В.

1 В=1 А. Ишла... 2—4 В=2—4 А;
5 „Дитя жъ мое коханнее,
6 Чого рано засиротіло,
7 А я, молода, завдовіла?“
8 Сидить воронъ надъ водою,
9 Розмовляє зъ удовою:
10 — Чого, вдова, горько плачешъ,
11 Чомъ у мене не питаешъ.
12 В=15 А Шо... 13 Б=16 А; 14 Б=21 А... видираю...
15 Червону кровъ випиваю.

(Лебединск. у. Г. А. Залюбовскій).

Г.

„Ой не пугай, пугаченьку,
Въ зеленому байраченьку!“
— Ой якъ мені не пугати;
Що усе гори та байраки —
Нігде въ світі проживати;
Нігде жъ мені гнізда звити,
И діточокъ розплодити.
Ишла вдова долиною
Зъ маленькою дитиною;
Сіла вдова оддыхати,
Зъ малимъ синомъ розмовляти:

„Ой сине жъ мій малесенький,
Де твій батько ріднесенський?“
Летівъ орель надъ водою,
Розмовляє зъ удовою:
— Не плачь, не плачь, молода удова,
Бо я твого мужа знаю,
Тричі на день одвідаю:
Й снідаю, й обідаю,
Ще й у третє й вечеряю,
На вучері наступаю,
Зъ лоба очі видираю.

377.

А.

1 Да шумить, гуде дїбрівонька,	16 На серденько поливає,
2 Тужить, плачеть удївонька.	17 Къ товаришу промовляє:
3 Вона плаче и рїдає,	18 „Товаришу, рїдний брате,
4 На битий шляхъ поглядає.	19 Ой якъ підешь ти до дому,
5 Чужі мужі нєсъ полку йдуть,	20 То накажи мойму роду —
6 А мого пана коня ведуть.	21 Не такъ роду и родині,
7 На конику сїдло сяє,	22 Якъ тїй молодїй дївчині —
8 А съ вишені хустка має!	23 Нехай вона мене не жде,
9 Жїнка коня роспитає:	24 Нехай замїжъ иде;
10 „Ой коню мїй вороненькій,	25 Бо вона мене не дїждеться,
11 Де мїй пань молоденькій?“	26 Тїлько горя-бїди набереться.
12 — За рїчкою вбитий лежить,	27 Якъ вона добра буде,
13 Вь правїй руцї шаблю держить,	28 До мене не забуде;
14 А лївою воду бере,	29 Ой якъ їй добре йметься,
15 На серденько собї ле;	30 До вона вь свїті наживеться“.

(С. Щасновка, Козелец. у. К. И. Кибальчичъ).

Б.

1 Б=1 А. Да...; 2 Б=2 А. Да плаче; 3 В=3 А. Да плаче, тужить и...
4 Б=4 А; 5 Б=5 А... до дому...; 6 Б=6 А... мужа...; 7 В=7 А; 8 Да
скажи мені, де миленькій; 9 Да твуйй милий вбитий лежить, 10 и 11 Б=
13 и 14 А; 12 Б=16 А; 13 Да товариша визнає; 14 Б=18 А; 15 Б=19
А. Та пойдешь...; 16 и 17 Б=19 и 20 А; 18 Б=22 А... роду, якъ...;
19 Б=22 А. Да якъ молоденькуйй...; 20 Б=23 А; 21 Б=24 А... вона за-
мужь...; 22 Б=27 А; 23 Б=28 А. То вона...; 24 и 25. Б=29 и 30 А.

- 26 Ой якъ їй же награтиться,
27 То не разъ, не два поплачеться“.

(С. Рудьковка, Козелец. у. И. П. Новицкій).

В.

1 В=1 А; 2 В=2 Б; 3 и 4 В=3 и 4 А; 5 Битимъ шляхомъ козаки
йдуть; 6 В=6 А. Мого милого...; 7 Ти, конику вороненькій, 8 В=8 Б. Ска-
жи правду, де...; 9 В=9 Б. Твїй миленькій...; 10—12 В=13, 14 и 16 А; 13
В=17 А. До товарища...; 14 В=18 А; 15 В=19 А. Чи не...; 16 В=20 А...

ти...; 17 В=18 Б; 18 Моїй вірненькій дружині; 19 В=23 А; 20 В=1 Б;
21 В=29 А. Ой коли жь... счастья...; 22 В=30 А; 23 А коли же їй гірко
буде; 24 В=23 Б.

(С. Калита, Остерск. у. М. А. Вербицкая).

Г.

1 Г=1 Б... сосоночка; 2 Г=2 Б... рида москочка; 3 Г=3 А... ще й...;
4 Г=4 А; 5 Г=5 Б. Що...; 6 Г=6 А; 7 Г=10 А; 8 Г=11 А. Да й ой де
жь... мужь; 9 Г=7 А; 10 А по моему серцю ножемь крає; 11 Г=7 В. Да
й ой, коню...; 12 Г=8 Г;

- 13 „Да не плачь, жоно, не журися,
14 Бо вже твій же мужь оженився;
15 Да узивь собі поняночку —
16 Да й у чистімь полі земляночку;
17 Да й узивь собі билиночку —
18 Въ чистімь полі могилочку“.

(С. Черняховъ, В. Панченко).

Д.

1 Д=1 Г; 2 Д=2 Г. Плаче бідна...; 3 Д=3 А. Плаче вона... 4 Д=4 А;
5 Д=5 В... гусари...; 6 Д=6 В.

7 Ви, гусари молодії,	12 На серденько приливає,
8 Де жь ви цего коня взяли,	14 До товарищів промовляє:
9 Та де жь ви мого мужа діли?	15 „Товарищі, брати мої,
10 — Й у садочку недужь лежить,	16 Да чи будете въ краї моімь,
11 Въ праві руці свіча горить,	17 Чи будете въ краї моімь,
12 А въ ліві руці воду держить,	18 Да накажіте жоні моїй.

19 Д=23 А; 20 Д=21 Б; 21 Д=29 А... добре буде; 22 Д=23 Б... и за-
буде; 23 Д=23 В... якь... горе... 24 Д=23 Б.

(Вел. Снитинка, Васильє. у., Л. В. Ильницькій).

Е.

1 Е=1 А; 2 Е=2 Б; 3 и 4 Е=3 и 4 А; 5 Е=5 В... гойдарі...;
6 Е=6 Б...; 7 А въ рученькахъ сідло несуть; 8 Е=7 Д... гайдарі... 9 Де ви
були, пропадали; 10 и 11 Е=8 и 9 Д; 12 Е=9 В. Ой... же мужь... 13 и
14 Е=13 и 14 А; 15 Е=16 А. Та на серце...; 16 Бо на серці тоску має;
17 Е=8 Е; 18 Е=18 Д... жінці...; 19 Е=23 А; 20 Е=21 Б; 21 Е=27
А; 22 Е=23 Б; 23 Е=27 А. А якь же не...; 24 Е=23 Б... ще й забуде.

(Полтава, Демченко).

Ж.

1 Ж =1 А; 2 Ж =2 Б; 3 и 4 Ж =3 и 4 А; 5 Ж =5 А. Що... пани зъ походу...; 6 Ж =6 А; 7 Ж =7 Е. А на...; 8 Ж =10 А; 9 Ж =8 В; 10 Ж =9 Б. Ой твій... убитъ... 11 и 12 Ж =13 и 14 А; 13 и 14 Ж =16 и 17 А; 15 Ж =18 А. Ти...; 16 Ж =18 Д... накажи ти мой...; 17 Ж =23 А; 18 Ж =21 Б; 19 и 20 Ж =29 и 30 А. 21 Ж =23 В. Ой якъ же гірко...; 22 Ж =23 Б.

(Дорошенко).

З.

1 З =1 А; 2 З =2 Б; 3 З =3 Г; 4 З =4 А.
5 Битимъ шляхомъ козаки йдуть,
6 Козаки йдуть, коні ведуть,
7 „Ви, козаки, ой ви, дони,
8 Де жъ ви цѣго коня взяли,
9 Де жъ ви мого мужа діли?“
10 — У садочку лежить боленъ,
11 Лежить боленъ, нездоровий;
12 Въ правій руді коня держить,
13 З =14 А; 14 З =16 А; 15 Е. На серденьку печаль має; 16 З =7 З;
17 З =18 Д... мой...; 18 З =23 А; 19 З =21 Б;
20 Ой якъ же їй добре буде,
21 То мене не забуде;
22 Ой якъ же їй худо буде,
23 Вона мене лаять буде“.

(Борисполь, Переяславск. у.).

378.

Шумить, гуде дівривонька,
Тужить, плаче удівонька.
— Не шуми, дівривонька,
Не шуми, зеленая!
Не плачь, удівонька,
Не плачь, молодая!
— Ой, якъ мені не шуміти:
Буйний вітеръ повіває,
Широкий листъ оббиває,
Сиру землю устилає!

Сидить совілѣ на тополі
И співає по-неволі.
— Ой, соволе, совілоньку,
Не співай ти по-неволі.
— Ой, якъ мені не співати:
Ячмінъ колось викидає,
Мені голось потеряє.
Черезъ ячміняний колось
Потерявъ свій грімкий голось.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. Ембальчикъ).

379.

Якъ вийду я за ворота,—
Тільки луга та болота.
Вийду за нові — трава зеленіє,
А калина червоніє.
Підь тоєю калиною
Сидить вдова зь дитиною.
Дитину колише, части листи пише,
Ажъ по. . . слези ллютьсѧ:
„Коли бь же я, молодая,
Свою долю знала,
Гуляла бь, гуляла
Да вь свого батенька;
А то дала серцю волю,

Пошла замужъ молодою,
Було біле личко, були чорни брови:
. . . оддала гіркий долі:
Коли бь я зовуленька,
То бь я крильця мала,
Сіла бь, полетіла на чужую с
Шукать свого милодана.
А у мого милодана —
Личко біле, явъ у чана,
Личко явъ пилочокъ, (?)
Брови, явъ шнурочокъ,
А станъ ёго до жупана“.

(С. Козель, Черниговск. у. М. А. Вербицкая)

380.

Умерь, умерь нашъ полковникъ, ще й тихая мова,
Зостається кінъ вороний, золотая зброя;
Зостається кінъ вороний, зброя золотая,
Зостаються дітки мали, жінка молодая,
Зостаються дітки мали зь жінкою молодою.
Беруть коня осавули, товариство—зброю;
Коня ведуть, зброю несуть, кінъ голівку клонить,
Молодая полковника біли руки ломить.

(С. Калита, Остерс. у. М. Александровичъ).

381.

Съ-пуйдъ зеленого гайка вилітала галка,
Съ-пуйдъ темного луга вилітала друга;
Да сіла-пала галка у темному лузі,
Да й у темному лузі на зеленуйй сосні,
Да на зеленуйй сосні, на тоненькуйй гуильці.
— Да не хилися, гуилько, бо й такъ мені гуирко (2)
Да не хилися, сосно, бо й такъ мені тошно,
Да не хились на море, бо й такъ мені горе.
Да горе жь туйй галочці по полю літати,

Да горе жь туйй удові въ світі горювати;
Да горе жь туйй галочці безь темного лугу,
Да горе жь туйй удові безь вірного другу.

(С. Рудьковка, Козелецк. у. И П. Новицкій).

382.

„Сирова лїщиночка, чомь не горишь, тїлько куришь,
Молодая вдївонька, чомь не робишь, тїлько журишь?“
— Охь, якь би я суха була, горїла бь, не курилась;
Якь би мені роскїшь була, —робила бь я, не журилась.

(М. Шеміровка, Браславск. у. О. Лозинскій).

383.

А.

- 1 Ой не знала удївонька, якь у світі жить,
- 2 Та найняла медведика за плугомь ходить,
- 3 А вовчика сіренького волики гонить,
- 4 А зайчика-Степанчика передь водить,
- 5 А лисичку-корписочку обїдять носить,
- 6 Сама сіла въ конець стола медь-вино пить.
- 7 Яь розсердивсь медведпчокь, плугь поламавь,
- 8 А вовчикь сіресенький воли розїрвавь,
- 9 А зайничокь-Степанчикокь у лїсь поскакавь,
- 10 А лисичка-корписочка—у зеленїй гай —
- 11 Удївонька молоденька у великий жаль.
- 12 „Яь би знала, то бь найняла старенького за плугомь ходить.
- 13 А хлопчика молодого волики гонить“.

(С. Черняховь).

Б.

1 Б=1 А... бїдна вдова... на... 2 Б=2 А... ведмедика... 3 Б=3 А... воли поганати; 4 Б=4 А... бїленького обїдять носить; 5 Б=7 А... плужокь... 6 Б=8 А... волївь розїгнавь; 7 Б=9 А... бїлесенький ..

- 8 Несе вдова обїдати, посишається,
- 9 А зайчикокь за кущикомь усміхається.
- 10 Приїшла вдова до нївоньки зажурилася:
- 11 „Бїдна моя головонько удовиная,
- 12 Лежить моя зелена нива негораная“.

(Черкасск. у.).

В.

1 В=1 Б... яєъ хліба робить; 2 В=2 А... медведонька... 3 В=3 Б; 4
В=4 А... куценького передні... 5 А лисицю-гарнилицю обідать варити; 6
В=7 А... медведонько та й... 7 В=8 А... сіренький... розогнавъ:

8 А зайчикъ куценький и собі посакававъ,
9 А лисиця-гарнилиця горшки побила —
10 Отакъ тая бідна вдова хліба робила!

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Г.

Горе мені молодій, що бідна вдова,
Лежить її нивочка неораная,
Стоить її пшениченька не посіяна!
Ой найму жъ я ведмедика за плугомъ ходить,
А вовчичка сіренького воли поганяты,
А зайчика маленького передні водить,
Сама піду до господи обідать варпть.
Розсердився ведмедонько та й плугъ поламавъ,
А вовчичокъ сіресенький воли розігнавъ,
А зайчикокъ малесенький излягався —
Въ темні луги, въ густі куці заховався.
Иде, иде, бідна вдова, озирается —
Лежить ведмедь подъ горою, осміхається.
Взяла вона ключечку та й виорала,
Взяла в на пшениченьку та й посіяла,
Взяла вона грабельки заволочпла.
И дрібненькими слізюньками та й примочила.

384.

А.

- 1 „Ой удово, вдово, удово-небого,
- 2 Ой яєъ ти живешъ на чужині,
- 3 Що ворогівъ много?“
- 4 — Ой дивніи ви люде; що ви питаєте,
- 5 Тяжко-важко на серденьку, да ви не знаєте.
- 6 На серденьку важко-тяжко, на личеньку зрада —
- 7 Де съ у тебе, мій миленький, нещирая правда!

- 8 Надъ моїми воротами чорна хмара стала,
- 9 А на мене, бідну вдову, поговоривъ наслала (поговоріть, неслава).
- 10 Ой тімъ хмара наступає, бо дощъ накрапає —
- 11 Ой тімъ на мене неславонька, що мого миленького не має.
- 12 — Ой повій, вітроньку, зъ яру на гору,
- 13 Прибудь, прибудь, мій миленький, зъ Дону до дому.
- 14 Вітеръ повіває, хмару розганяє,
- 15 А мій милий прибуває, славу покриває.
- 16 „Мила жъ моя, мила, що ти наробила,
- 17 Що ти мені, молодому, неславу зробила!“
- 18 — Ой ти, мій миленький, не бійся нічого,
- 19 Либонь твоя миленькая не зробила нічого.

(С. В. Сягунка, Васильк. у. Л. В. Ильницькій).

Б.

1 Б=1 А; 2 Б=2 и 3 А... живешть, бідна вдова, що... 3 Б=4 А... на що осуждаете; 4 Б=5 А; 5 Б=6 А... тяжко... 6 Б=7 А;

- 7 Що на небі хмара, на вдівоньку слава!
- 8 Тимъ на небі синя хмара, що вітру не має—
- 9 Тимъ на вдову худа слава, що мужа не має.
- 10 — Ой повій, вітроньку, та розжени хмару,
- 11 Прийди, прийди, мій миленький, покрий мою славу!
- 12 Вітеръ повіває, хмару розганяє,
- 13 Мій миленький прибуває, славу покриває.
- 14 Ой на небі дві зірочки зійшлись до купочки,
- 15 А мій милий до милої, яєъ до голубочки.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

В.

- 1 Ой удово, вдово, чого живешть довго,
- 2 Що на тебе, бідна вдова, поговору много.
- 3 В=4 А, Ой які ви люде... 4 В=5 А, 5 В=5 Б... вода; 6 В=7 А.
- 7 Де ти, милий, дівся, де ти забарився,
- 8 Ой чи тебе звірі зъїли, чи ти утопився?
- 9 Коли бъ тебе звірі зъїли, то бъ ліси шуміли,
- 10 Коли бъ жє ти утопився, то бъ Дунай розлився!

(С. Калита, Остерск. у. М. Александровичъ).

Г.

„Ой ти, вдово, вдово, ти бідна небого,
Якъ же ти живешъ, що ворогівъ много“.

— Ой живу жъ я, живу по-міжъ ворогами,
Якъ тая травица міжъ дорогами.
Хмарочва до хмари, парочва до пари,
Милий до милої, якъ до голубочки.

(Гадячъ. Изъ собранія П. А. Кулиша).

385.

Ой, коли бъ мені чарка да горілочки пляшка,
То бъ я наниласе да й не журиласе.
Да нехай зажуриться удова молодая,
Що одного сина має, да й у вуйсьво виправляє:
„Що чужі молодіці, якъ перепелиці,
А моя Марусина пійшла у чорниці“.

(Х. Жолошова, Черниговск. губ. н у. М. Вербизкал).

386.

А.

Край города, край села
Проживае удова.
Іде козакъ, конемъ грає,
До удівоньки завертає.
„Молодая удівонько,
Пусти до господи“.
— Молоденький козаченько,
Боюсь поговору...
Уже тому девъять літъ —
Чоловіка дома нитъ,
А десятая зима,
Якъ горую я сама.
„Молодая удівонько,
Давай конику овса“.
— Я не пашу, не орю,
Де я овса наберу?
Уже тому девъять літъ —

Чоловіка дома нитъ,
А десятая зима,
Якъ горую я сама.
„Молодая удівонько,
Давай пити й істи“.
— Рада бъ я й нагодувать,
Та всі люде будуть знать.
Уже тому девъять літъ —
Чоловіка дома нитъ,
А десятая зима,
Якъ горую я сама.
„Молодая удівонько,
Стели гостю постіловьку“.
Стала вдова постіль стлати.
Въ оконечки утікати.
„Молодая удівонько,
Се жъ ти не вгадала,

Кого, серце, лїть за десять
Въ походъ виправляла:
Що на лївий на рученьці
Дитину держала,

А правою рученькою
Очнїці втирала.
Ой не єсть ти удова,
Єсть ти вірная жена“.

(Чернигов в. губ. П. Косменко).

Б.

Іхавъ козакъ изъ войни
Та заїхавъ до вдови.
„Удівонька молода,
Пусти на квартиру“.
— Козаченько молодий,
Боюсь поговору.
„Удівонька молода,
Не бійся нічого“.
— Нема двора ні кола,
Нїгде прип'яти коня.
„Я шабельку устрою.
Та й коняка прив'язу.
Удівонька молода,
Давай коню сїна“.
— Не косила, ні гребла,
Нема сїна, ні стебла.
„Удівонька молода,
Давай коню овса“.
— Я не сїю, ні орю,
Де я овса наберу?

„Удівонька молода,
Стели постіль білу“.
— Сама я не постелю,
Й челядоньці не звелю.
„Удівонька молода,
Давай гостю вечеряти“.
— Сама я не даю,
Й челядоньці не звелю.
„Удівонька молода,
Давай зъ гостемъ спати“.
— Якъ мені зъ гостемъ лягать спати,
Да лучче и съ хати виступати.
„Удівонька молода,
Се жъ ти мене не пізнала —
Якъ у походъ виражала,
На правїй на рученьці
Дитину держала,
А лївою рученькою
Ворїтця одчиняла“.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ)

В.

Жила вдова молода
Край битого шляху,
Гей, гей серденько...
Набралася удова
Великого страху:
Ой хто йде, ой хто йде,
Удівоньки не мине.
Якъ заїхавъ козаченько,
Якъ заїхавъ молоденький:

„Удівонька молода,
Та де въ тебе стовпи,
Та де въ тебе стовпи,
Коня прив'язати?“
— Ні кола, ні двора,
Нїгде прив'язати.
„Я хочъ шабельку встрою,
Таки коня прив'язу.
Удівонька молода,

Та дай коню сіна“.

— Я жъ не кошу, не гребу,

Де я тобі наберу?

„Удівонько молода,

Дай коню вівса“.

— Я не сію, не орю,

Де жъ я тобі наберу?

„Удівонько молода,

Дай мені вечерять“.

— Я не топлю, не варю,

Де жъ я наберу?

„Удівонька молода,

Стели постіль білу“.

— Я жъ не пряду и не тчу,

Де жъ я тобі наберу?

„Удівонька молода,

Хіба жъ ти забулась,

Якъ на праві на ручиці

Дитятко держала,

А лівою рученькою ворітечка відчиняла.

Ти же мене, молодого, въ похідъ вяржала“.

(Сумн. М. В. Нѣговскій).

Г.

Іхавъ козаць изъ війни на воронімъ коні,

Та заіхавъ до вдови.

„Удівонька молода, пусти нічку почувать“.

— Козаченьку молодий, боюсь поговору.

„Удівонька молода, небійся нічого.

— Бо ще жъ я парень молодий, не зрадивъ нікого.

„Удівонько молода, розсідлай мені коня“.

— Козаченьку молодий, се жъ мені не гоже.

„Удівонька молода, та дай коню сіна“.

— Козаченьку молодий, я жъ не кошу, не гребу,

Де жъ я тобі наберу.

„Удівонько молода, дай коню вівса“.

— Козаченьку молодий, я не сію, не орю,

Де жъ я тобі наберу?

„Удівонька молода, заріжъ гуску й гусака“.

— Козаченьку молодий, я жъ ні пложу, ні гляжу,

Де жъ я тобі наберу?

„Удівонько молода, постели білу постіль“.

Стала вдова постіль стлать,

Стала плавать и ридать,

Козаку правду казати:

— Уже жъ тому дев'ять літь, якъ у мене мужа ніть,

А десятая зіма, якъ горюю я сама.

Та стала плавать и ридать,

Дітей съ хати прогонять:

Ідїть дітки изъ хати, бо нігде вамъ лягати.

(С. Денги, Полтавск. у. Я. Демченко).

387.

А.

- 1 Побила шевця лиха година,
  - 2 Шевчиха шевця та й не злюбила.
  - 3 Загадавъ швець рибу зварити,
  - 4 Щобъ була ціленька, щобъ була живенька.
  - 5 Загадала шевчиха шевцю черевички пошити
  - 6 Съ комарової шкури, шевчисі до натури.
  - 7 Загадавъ швець шевчисі дратовки спрасти
  - 8 Съ тозкої павутини до білої щетини.
  - 9 Померъ швець, померъ голубецъ,
  - 10 Шевчиха зосталась, горенька набралась.
  - 11 Изъ-за гори ідуть сватити й удову.
  - 12 „Здорова, удовонько, зелена дубровонько,
  - 13 Скажи, удовонько, скажи, молода,
  - 14 Скільки волівъ маєшъ?“
  - 15 — А въ мене волівъ на дванадцять плугівъ,
  - 16 Ти бѣ імъ бувъ хазяїнъ, ти бѣ імъ бувъ господаръ.
  - 17 „Скажи, удівонько, скажи, молода,
  - 18 Скажи, скільки корівъ маєшъ?“
  - 19 — А въ мене корівъ на дванадцять хлівівъ,
  - 20 Ти бѣ імъ бувъ хазяїнъ, ти бѣ імъ бувъ господаръ.
  - 21 „Скажи, удова, скажи, й молода,
  - 22 Скажи, скільки ти овець маєшъ?“
  - 23 — А въ мене овець повенъ хлівець,
  - 24 Ти бѣ імъ бувъ хазяїнъ, ти бѣ імъ бувъ господаръ.
  - 25 Ой тамъ изъ гори ідуть сватать удови,
  - 26 „Здорова й удівонько, зелена дібрівонько,
  - 27 Скажи, удова, скажи, молода,
  - 28 Скажи, скільки дітей маєшъ?“
  - 29 — А въ мене дітокъ повний кутокъ
  - 30 Семеро дітокъ вьяже,—чортъ тобі правду скаже!
- (С. Снитокъ, Кіевск. у. Л. Ильницькій).

Б.

- 1 Загадала шевчиха шевцю черевички шити
- 2 Съ камарової шкури, щобъ прийшлося до натури.
- 3 А вінъ же їй загадавъ дратовки спрасти

- 4 Сь тонкої павутини, щобъ прийшлося до щетини.
- 5 Загадала шевчиха шевцю рибоньку ловить
- 6 Безъ підсакъ и безъ волока;
- 7 А вінъ загадавъ їй рибоньку жарить
- 8 Безъ вігню и безъ поломъя.
- 9 Вона ёму загадала рибоньку їсти,
- 10 Щобъ рибка й ціла була.
- 11 А вінъ їй загадавъ постіленьку стлать,
- 12 На тихому та Дунаечку.
- 13 Загадала шевчиха шевцю та стіленьки (постілоньки) плести,
- 14 На клиновому листочку.
- 15 Листочокъ схитнувся, а швець утопився,
- 16 А шевчиха й зосталася.
- 17 „Спасибі Богу, що збула старого,
- 18 Пійду шукати та молодого“.
- 19 Пішла вдова, пішла молода,
- 20 По-підъ гаємъ та зелененькимъ,
- 21 Изустрівъ удову, изустрівъ молоду
- 22 Козаченько та молоденький:
- 23 — Куди йдешъ, удово, куди йдешъ, небого,
- 24 По-підъ гаємъ та зелененькимъ?
- 25 „Спасибі Богу, збула старого,
- 26 Иду шукать та молодого“.
- 27 — Скажи, удово, скажи, небого,
- 28 Скільки собі дітокъ маешъ?
- 29 „Ой де куточокъ, до тамъ синочокъ,
- 30 А на печі до девъять дочокъ,
- 31 А ще жъ бо не всі — половина въ овсі,
- 32 Чотирнадцять ячмінъ вьяжуть“.

(С. Щасновка, Козелець. у. К. Н. Кибальчечъ).

В.

- 1 Біда шевця та споганила, що гречка не вродила,
- 2 А не гірпа ёго споганила, що жона не злюбила.
- 3 Казала ёму хату ставити безъ барди (?) й сокири,
- 4 А вінъ ей казавъ хату мастити безъ води й глини.
- 5 Казала ёму черевикъ шити сь комарової шкури,
- 6 А вінъ казавъ ей дратви прясти сь тонкой павутини.
- 7 Казала ёму рибку ловити безъ човна й весельця.
- 8 А вінъ казавъ ей рибку варити, щобъ рибка була жива.
- 9 Вона казала ёму ту рибку їсти, щобъ ціла була.

- 10 Рибку ловивъ — човенъ перевернувъ:
11 Шевчиха зосталася, шевчикъ утонувъ.
12 Прийшовъ до неї кавалеръ єї, зачавъ питати:
13 „Вдово небого, прорікъ я слово, чи багато волівъ маешъ?“
14 — Ой осімъ волівъ: що би-сь не болівъ, на що мене питаешъ?
15 „Вдово небого, прорікъ я слово, чи багато коровъ маешъ?“
16 — Ой десять коровъ; що би сь бувъ здоровъ, на що жъ мене питаешъ?
17 „Вдово небого, прорікъ я слово, чи багато дітей маешъ?“
18 — Ой що кучочокъ, то парубочокъ, дівиці й въ світлиці,
19 А ще не всі: семеро въ вівсі, половина ячмінъ вляжуть.

(Подольск. губ. А. Дыминскій).

Г.

- 1 Г—1 А. Ой прийшла на шевця... 2 Г—2 А. Шо шевчиха не... 3 Г—
1 Б. Загадує шевцю... 4 Г—2 Б... припали... 5 Г—3 Б; 6 Г—4 Б... припало...
7 и 8 Г—1 и 2 Г; 9 Г—5 Б. Загадала шевцю рибку... 10 И безъ човна и
безъ невода; 11 Г—7 Б... рибку варити; 12 Г—8 Б... вогню... полімъя; 13 Г—
9 Б... рибку... 14 Щобъ и івъ, щобъ в ціла; 15 Загадала шевцю кровать мо-
стити; 16 Г—12 Б; 17 Г—11 Б... кровать...

18 На тій кроватетці.

19 А вона ёму загадала... лягати

20 На тій кроватці.

21 Вітеръ подувъ, швець утонувъ.

22 Г—16 Б; 23 Молодая зісталася; 24 и 25 Г—17 и 18 Б.

26 „Прощай, удова, прощай, молода!“

27 — И ти мені не товаришъ.—

28 „Шо багато худоби маешъ?“

29 — Девъять паръ волівъ, а десять корівъ,

30 И стадечко воронихъ коней;

31 и 32 Г—26 и 27 Г; 33 Шо багато дітокъ маешъ; 34—36 Г—31 —
33 Б; 37 Г—32 Б. А дванадцять...

38 Двадцять зъ нами спати ляжуть.

(Нижній Тагилъ).

388.

— Ой ти, річко бистрая,
Ой ти, водо луговая,
Чи не тяженько тобі,
Зъ лука на лука йдучи,

Круті бережки рівняючи,
Щірі піски роючи?
Ой ти, вдово-вдовушка,
Ти безумна голова,

Чи не тяженько тобі,
За другого мужа йдучи,
Другі корови беручи,
Чужимъ діткамъ годячи?

„Чужимъ діткамъ угожу,
Постіль білу постелю,
А своїхъ и такъ покладу“.

(С. Тризничевка, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

389.

А въ неділеньку да й зараненько,
Ой тамъ удова, ой тамъ молода
Воли прогання. (2)
Молодая вдова козаченька зустрічає,
Козаченька зустрічає. (2)
„Цуръ тобі, пекъ тобі, молода вдова,
Да яка жъ ти хорошая! (2)
Узявъ би тебе, узявъ за себе,
Да въ тебе дітей много: (2)
Семъ синовъ оре, семъ борознує,
Семъ донёкъ за постатю. (2)

Поплету сетки на твої дѣтки,
Да й мушу половити. (2)
Совью нагайку на тебе, коханку,
Да й буду що дня бити“. (2)
— Не плети сетокъ, на моїхъ детокъ,
Бо не будешъ ловити; (2)
Не вий нагайку, на мене коханку,
Да не будешъ ти бити. (2)
Седлай ти коня, да едь изъ двора —
Ти не мой, я не твоя.

(С. Тризничевка, Черниговск. у. И. П. Новицкій).

390.

А.

- 1 Зажуриться бідна вдова,
- 2 Що не вродила шовкова трава,
- 3 Шовкова трава, зеленее жито.
- 4 „Ой якъ мені жити, ой якъ горювати,
- 5 Якъ мені свої дітки та й нагодувати“.
- 6 Ой озоветься та козакъ-бурлакъ:
- 7 — Не журися, бідная вдова,
- 8 Я твоему добру хозяйнѣ буду,
- 9 Я твоїмъ діткамъ батенькомъ буду;
- 10 Я твою худобу попропиваю,
- 11 Я твої дітоньки порозганаю,
- 12 Тебе, молоду, побью, ще й полаю.
- 13 „Ой коли бъ побивъ, та й пожалувавъ,
- 14 До бъ мої раночки та й погоїлись,
- 15 До бъ мої діточки та й посходились.
- 16 Ламли калиноньку, ламли еї й вітки —

17 Любишь удівоньку, люби єї й дітки“.

18 — Калиноньку ламлю, смородину ріжу,

19 Удівоньку люблю, дітокъ ненавижу!

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

Б.

1 Б=1 А; 2 Б=2 А... говорити; 3 Ягъ мені дітей да годовати; 4 Б=6 А... нетага; 5 Б=7 А; 6 Б=8 А... твой худобоньці... 7 Б=9 А... дітямъ батенько... 8 Я тебе люблю, за себе возьму; 9 Б=10 А... худобоньку... 10 Б=11 А... твоїхъ дітокъ... 11 Б=18 А; 12 Б=19 А, Удівочку зъ души... дітей... 13 Б=16 А, Коли ламнешъ калиночку, ламни... 14 Б=17 А. Коли... удівочку...

15 На калині на червоній нахилились вітки

16 Розійшлися по-підтинню удовини дітки.

17 Лучче було, наша мати, батька не мати,

18 А ніжъ теперъ по-підтинню да тагъ пропадати.

(Изъ собр. П. А. Куляша).

В.

1 В=1 А, Ой зажурилася... 2 В=4 А; 3 Ягъ малихъ дітокъ погодовати; 4 В=6 А...; 5 В=7 А; 6 В=8 Б; 7 В=16 Б... діточокъ... 8 В=10 А; 9 Я жъ твої карі очі пошідбиваю.

(Изъ собр. П. А. Куляша).

391.

А.

1 „Калиноньку ломлю, ломлю,

2 А ви, віти, одхилітеся;

3 Удівоньку люблю, люблю,

4 А ви, діти, розійдітеся“!

5 — Коли лопишь калиноньку,

6 То лопай її віти;

7 Коли любишь удівоньку,

8 То люби її діти.

9 Не журися, мой миленький,

10 Та моїми діточками;

11 Ой ти пойдешъ зъ косоньками,

12 Вони пойдуть зъ грабельками.

13 „Бодай же ти, моя мила,

14 Того не дїждала,

15 Щобъ ти мене, молодого,

16 Изъ косою вислала.

(Волинск. губ. Н. И. Костомаровъ).

Б.

1 „Да ламлю, ламлю калиночку,

2 Смородину ріжу —

3 Удівоньку зъ души люблю,

4 Дітей ненавижу“.

5 — Та коли ламаешъ калиночку,

6 То лопай її віти,

7 и 8 Б=7 и 8 А; 9 и 10 Б=1 и 2 Б... роскляю; 11 и 12 Б=3 и Б... розганяю;

- 13 Да розігналися малі діти,
- 14 Якъ чорная хмара,
- 15 А на того козаченька
- 16 Вийшла худа слава.

(Ковтопъ. Изъ собр. П. А. Булиша).

В.

1 Не журися, молодий козаче;
2 В=10 А... діточками; 3 и 4 В=11 и 12 А.

- 5 Ти будешъ косити,
- 6 Вони загребати,
- 7 А я, молодая,
- 8 У корчму гуляти.

(Покровская Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

Г.

- 1 „Зелененький дубецъ на тинъ похилився —
- 2 Молодий козаче, чого зажурився,
- 3 Чи воли пристали, чи зъ дороги збився?“
- 4 — Воли не пристали, зъ дороги не збився:
- 5 Любивъ я дівчину, посватали люди,
- 6 Мені, молодому, пароньки не буде!
- 7 Тільки жъ мені пари, що віченьки карі,
- 8 Тільки и розмови, що чорні брови.
- 9 Якъ пішовъ же я доленьки шукати,
- 10 Та не найшовъ долі, найшовъ сине море.
- 11 Ой для (біля) того моря стоить кущъ калини,
- 12 Стоить кущъ калини, другий смородини.
- 13 Г=1 и 2 Б, Калину ломлю... 14 Г=3 и 4 Б, Удову люблю... 15 Г=
- 5 и 6 А... калину, ломи жъ... 16 Г=7 и 8 А;

- 17 „Не журись, козаче, малими дітками:
- 18 Ти підешъ зъ косою, вони зъ грабельками,
- 19 Ти будешъ косити, дітки громадити,
- 20 А я, стара мати, порядоць давати.

(Суми. М. В. Нігровскій).

392.

„Зашуміли гори и бистрії ріви,
Померъ отецъ и матуся — сирота навіки!

Зашуміли гори и синя ожина —

Оттеперь я нещасна, якъ померла дружина!

Ой якъ мені жити въ світі, горювати,

Ой якъ мені малі діти въ світі годувати?“

— Не журися, вдово, та молися Богу,

Господь буде помагати, сиріть годувати!

Ой и горе, горе, нещасная доле,

Изорала удівонька мислоньками поле,

Карими очима та й заволочила,

Дрібненькими слізоньками все поле змочила,

Та обняла головоньку, та й заголосила:

„Ой якъ мені жити въ світі, горювати,

Ой якъ мені ці сироти въ світі годувати?“

— Не журися, вдово, та молися Богу,

Господь буде помагати, сиріть годувати.

Пшениця поспіла, пшеницю изжала,

Та й обняла головоньку, та й плакати стала:

„Жать же я зжала, та нічимъ звозити,

То все мені, бідній вдові, треба голосити!“

Волівъ одробила, пшеницю звозила,

Та изновъ бідна вдова дуже затужила:

„Хоть я извозила, та не маю тину,

То таки я, бідна вдова, навіки загину.

Немає тину вже й свині волочать,

Вони мою головоньку навіки морочать.

(М. Жаботинъ, Черкаскаго у. Ф. Т. Штангей).

393.

Умеръ богатырь, зосталась удівонька,

Зосталась у неї велика худобонька.

Сама молода и е въ неї урода,

Козакъ молодий та въ вдову любивсь,

Та не ій сказати, вінъ би на ій женивсь.

„Ой скажи вдово, ой скажи, серце, слово,

Чи любишъ мене, чи не любишъ, вдово?“

— Люблю, козаче, люблю, серденько мое,

Будемъ хороші ми, козаче, обоє.

„Ой скажи, вдово, ой скажи, серце слово,

Чи маєшъ гроші, чи не маєшъ, удово?“

— Маю, козаче, маю,

Я жъ тобі всю правду об'являю.

„Ой скажи, вдово, ой скажи, серце, слово,
Чи маєшъ воли, чи не маєшъ удово?“

— Маю, козаче, маю,

Я жъ тобі всю правду об'являю.

„Ой скажи, вдово, ой скажи, серце, слово,
Чи маєшъ корови, чи не маєшъ, удово?“

— Ой маю, козаче, маю,

Я жъ тобі всю правду об'являю.

„Ой скажи, вдово, ой скажи, серце, слово,
Чи маєшъ вівці, чи не маєшъ, вдово?“

— Маю, козаче, маю,

Я жъ тобі всю правду об'являю.

Є въ мене воли, є въ мене и корови,
Є въ мене, козаче, и чорні брови;
Є въ мене, вівці, є въ мене й краска въ лиці,
Є въ мене й птиця, я вдова білолиця,
Є въ мене гроші, я вдова хороша.

„Ой скажи, вдово, ой скажи, серце, слово,
Чи маєшъ дітки, чи не маєшъ, вдово?“

— Маю, козаче, маю,

Я жъ тобі всю правду одкриваю:

Семеро дочекъ въ полі ячмінъ в'яже,
Це жъ тобі, козаче, вдівонька правду каже,
А двое на печі, на печі у куточку,
Третєе въ колисці морочить головочку,
Що хоче вдова піти погуляти,
То дитина плаче, треба єї колихати.

„Ой прощай, вдово, ой прощай, серце, вдово,
Ой я не буду тебе братъ, бо въ тебе дітокъ много“.

— Вернись, козаче, вернись, серденько мое,

Въ мене діточокъ тільки усєго двое.

„Не вернусь вдово, іду дівки шукати,
Хочь дівка й убога, то лучче дівку брати,
Не будуть чужі діти голови клопотати“.

(М. Жаботинъ, Черкасска. у. Ф. Т. Штангей).

394.

Стлала, стлала, дівчинонька постельку біленьку,
Вона ждала-дождала полковника въ гості.

Не могла дожdatься, присушило щире серце,
Не могу ростеряться,
Померь, померь нашъ полковникъ у святий овторникъ,
Померь, померь, нашъ полковникъ постигнуо смертю.
Тіло несуть, коня ведуть, конь головоньку клонить,
За імъ иде полковничка—дрібні слёзоньки ронить.
Шо первие еворочки (?) все елиночку стружуть,
А другие еворочки домовничку строить.
Стоить вдова мимо двора, дробни слёзи розно ронить:
„Дітки мої дрібнесенькі, да пропала жъ я зъ вами“.
— Мамко жъ наша старесенька, не журисе жъ ти нами,
Якъ пундростёмъ трошки больні, розойдемось сами.

(Хут. Колошова, Чернигов. у. М. А. Вербицка).

395.

Ой умри, старий, умри:
За молодого піду,
Чи не луччу я собі
Счастя-долю знайду?
Ой умерь старий, умерь,
За молодого пішла;
Та й такої собі
Счастя-долі не знайшла.
Шевліеньку сажу,
По городу хожу,

Ромень прогортаю,
Старого шукаю:
— Ой устань, старий, устань,
На мое тіло поглянь,
Що побивъ молодий пань!
„Чого жъ ти бажала,
Того и діждала;
Чого ти хотіла,
Того й запобігла“.

(Воронежск. губ. Н. И. Костомаровъ).

396.

А.

Зажурилася бідная вдівонька,
Що не скошена зелена дібровонька.
Найду я косарівъ сімдесять чотирі,
Щоби скосяти всі гори й долини.
Косарі косять, а в'трець повіває,
Шовкова трава на косу полягає,
Десь мій миленький на сивімъ коню грає.
— Ой годі-годі на сивімъ коню грати,
Иди до мене вечеру вечеряти
„Вечерай, мила, вечерай, здорова,

Випала жъ мені на Україну дорога“.
— Тобі дорога, мені шляшочоць битий:
Якъ ти поїдешъ, що жъ я буду робити.

(С. Стара Ярапановка, Ольгопольск. у. К. Е. Шейковскій).

Б.

Зажурилася молода удівонька,
Що не скошена зелена дібровонька.
Зберу я косарівъ сто двадцять чотире,
Щобъ мою діброву зелену скосити.
Косарі косять, якъ вітрець повіває,
Десь мій миленький зъ иншою розмовляє.
— Ой якъ же съ тобою, козаче, не стояти,
Цюлуєшъ, милуєшъ, якъ мале дитя мати?

(Проскуровчк. у. К. Е. Шейковскій).

397.

„Ой не літай, сіра утко, до озера води пити:
Засідають два стрельчики, хочуть тебе вбити“.
— Ой якъ мені не літати до озера води пити —
Єсть у мене на озері маленькі діти.
Въ мене діти малоліти, не здужають въ степъ летити.
„Ой не ходи, удівонько, на цвинтаръ тужити:
Засідають два діверки, хочуть тебе вбити!“
— Ой якъ мені не ходити на цвинтаръ тужити —
Положила миленького, засталися малі діти;
Малі діти, малоліти, ні зъ бимъ мені въ світі жити.

(Метлянск., стр. 291).

398.

А.

1 Ой пойду я гіроньками,	7 Ой плачу я, плачу,
2 Живуть люде пароньками,	8 Літа свої трачу.
3 А я живу въ варі —	9 Плачте очі, хочь до жу,
4 Нема мені пари.	10 По доброму чоловіку,
5 Ой пойду по-підгірью,	11 А якъ по якому —
6 Да заплачу по безділлю!	12 Не велю нікому.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Б.

1 Ой піду я, піду гіроньками	7 Або мене скарай,
2 Та заплачу слізоньками;	8 Або пари шукай!
3 А я бідна вдова,	9 По доброму чоловіку
4 Мені пари нема.	10 Плачуть очі та й довіку,
5 Або мене, Боже, вмертви,	11 А якъ по якому —
6 Або мені пару знайди!	12 Не велю нікому.
- (Роменск. у. Изъ собр. А. А. Потебни).

В.

1 Изъ-за гори пітеръ віе —	7 Чи у беседі була,
2 Моя доля въ гості іде.	8 Горілочку пила?*
3 „Де ти, доле, була	9 — Я и въ полі не барилась,
4 Що мене забула?	10 Я и въ лісі не пізналась —
5 Чи ти въ полі забарилась,	11 Була у родочку,
6 Чи ти въ лісі зачепилась,	12 Пила горілочку.
- 13—16 В=5—8 А; 17 В=1 А... улоньками; 18 В=2 А. Сидять...; 19—21 В=3—5 Б; 22 Або пару найди; 23—25 В=7—9 Б; 26 Буду плакати довіку; 27 и 28 В=11 и 12 А.

(Роменск. у. Изъ собр. А. А. Потебни).

399.

А.

- 1 „Що сёгодні дома, а завтра поїду,
- 2 Будешъ плакать, припадати та до мого сліду“.
- 3 — Що не буду, не буду, й ій-Богу, не буду,
- 4 Якъ виідешъ ти зъ двора, я тебе й забуду.
- 5 Що на горі ячмень, підъ горою жито,
- 6 Підъ білою березою миленького вбито.
- 7 Що вбито, вбито, та й затагнуто въ жито,
- 8 Червоною китайкою личенько покрито.
- 9 Прилетіла пава, та на ніжки упала,
- 10 Крилечками стрепенула та й защебетала.
- 11 Прийшла къ ёму дівчина ні мертва, ні жива,
- 12 Ой одрила китаєчку та й заголосила:
- 13 „Чи ти миленький впився, чи съ кониченька вбився,
- 14 Чи зъ иншою повінчався, мене й одпурався“.

15 — Я, дівчино, не впився, и съ коника не вбнвсь,

16 Ой, такъ треба було Богу, щобъ я извалився.

(С. Покорниця).

Б.

1 Що въ городі густе просо, за городомъ густе жито,

2 Прийшли слухи до милої, що милого вбито,

3 В=7 А... вкинуто... 4 В=8 А... рученьки...

5 Зеленою оливою оченьки залито;

6 Прилинула пава, въ ніженьки впала.

7 Прилинула къ ёму ёго мила ні мертва, ні жива;

8 В=12 А. Да й... 9 В=13 А... милий... коника...

10 Чи тутъ тебе смерть спостигла,

11 Що ти тутъ звалився.

12 В=15 А. Я мила не... 13 В=10 Б. Се жъ мене смерть... 14 В=

11 Б. Дакъ я тутъ...

15 Якъ прийшла другая, шельма не така,

16 Да й відкрила китаечку да й заговорила:

17 „Уставай, возаче, уставай, бурлаче,

18 Ходить блудить вінъ вороний у чужій сторонці“.

19 — А нехай вінъ ходить, а нехай вінъ блудить,

20 Вінъ своєму хазяїну дороженьку чуєть.

21 Ой є въ мене сестра не величва зросла,

22 Да й та жъ мене проклинає, що замужъ не вийшла.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

В.

1 „Ой, удово, вдово, й удово-небого,

2 Якъ живешъ, бідна вдово, шо ворогуйвъ много?“

3 -- Ой ви дивніи люде, шо ви питаєте,

4 На серденьку тяжко-важко, й а ви й не знаєте.

5 Да на серденьку тяжко, на личеньку зрада,

6 Де съ у тебе, муй миленький, неширая правда.

7 Ой повій, вітроньку, да розжени хмару,

8 Прибудъ, прибудъ, муй миленький, покрій мою славу.

9 Вітеръ повіває, хмару розганяє,

10 Й а муй милий прибуває, славу покриває.

11 В=5 А... жито пуйдъ... 12 В=6 А; 13 В=7 А. Ой... затыгнуто...

14 В=4 Б; 15 В=9 А... въ головонькахъ пала; 16 В=10 А. Да пуйдняла

китаечку да й... 17 В=15 В... мила... сіла; 18 В=12 А. Да пудняла... 19
В=9 Б; 20 Чи зо мною, молодю, сильно й зажурився; 21 В=12 Б;
22 За тобою, молодю, сильно зажурився.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

Г.

1 Г=5 А... а въ долині... 2 Г=6 А... козаченька... 3 Г=13 В; 4 Г=
8 А... укрито... 5 Г=9 А... у ніженьки; 6 Г=10 А. Вона ёму жалібненько,
та й... 7 Ой прийшла дівчина съ карими очима; 8 Г=18 В;

- 9 „Вставай, мій миленький, уже світъ біленький,
- 10 Ходить твій вінь вороненький въ траві зелененькій“.
- 11 — Нехай же вінь ходить, нехай и ночує,
- 12 Прекрасная Марусенька доріженьку чує.
- 13 Я сёгодні тута, а завтра приїду,
- 14 Будешъ, мила, припадати до моёго сліду.
- 15 „Ой не буду, милий, ій Богу, не буду,
- 16 Горювала я при тобі, да й безъ тебе буду.
- 17 Чого, милий, розсердився, чого розгнівався,
- 18 Чи люде набрехали, чи самъ довідався?
- 19 Коли люде набрехали, не йми людямъ віри,
- 20 А якъ самъ довідавсь, то прошу не гнівайсь!“

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

Д.

1 Д=1 Г; 2 Д=2 Б; 3 Д=13 В... завезено... 4 Д=5 Б; 5 Д=4 Б;
6 Д=9 А... пала на серденько... 7, Д=10 А. Сіла впала, сіла впала, та й...
8 Д=12 А;

- 9 „Ой здоровъ, мій милий, голубоньку сивий,
- 10 Чи ти зажурився, чи ти...
- 11 Чи зъ иншою ти зазнався, мене відцурався?“
- 12 Ой на горі конопельки вірни, зелененькі,
- 13 Милий милу покидає — вороги раденькі!
- 14 „Не радуйтесь вороженьки, не утішайтесь,
- 15 Не покине мій миленький, не сподівайтесь!“

(Изъ собр. А. А. Потебня).

Е.

1 Ой у полі жито копитами збито; 2 Е=2 Г; 3 Е=7 А. Ой... 4 Е=
8 А... приєрито; 5 Е=7 Г. Приходить... 6 Е=12 А... вптайку...

7 Приходить другая, та вже жъ не такая,

- 8 Одерила китайку та й поцілувала.
9 Приходить же третя, зъ рубленої хати:
10 „Було бь тобі, вражий сину, насъ трѣхъ не кохати!
11 Ой, Боже мій, Боже, де мій милий дівся,
12 Чи ёго звіри зъїли, чи вінъ утопився?
13 Якъ би жь звіри зъїли, то бь лози шуміли,
14 Якъ би жь вінъ утопився, то бь Дунай розлився“.

(Г. Золотоноша, И. Я. Рудченко).

Ж.

1—14 Ж=1—14 Е;

- 15 Коли бь на базарі, то бь музики грали,
16 Коли бь у шинкарки, то бь брязчали чарки.
17 Ой піду я да вь хату постіль білу слати;
18 Постілька біленька, стіночка німенька.
19 Пожаль мене, милий Боже, що я молоденька“.

(Г. Полтава, И. Я. Рудченко).

З.

— Я сёгодня тута, а завтра поїду:
Будешь, мила, припадати до моёго сліду.
„Ой не буду, милий, далєбі, не буду:
Горювала я зь тобою, и безь тебе буду.
Ой на горі жито, лєнчицею звито,
Підь білою березою козаченька вбито.
Бито ёго, бито, на смерть забито;
Червоною китайкою оченьки накрито.
Ажь прийшла мила, зь чорними очима,
Та й підняла китаєчку, та й заголосила.
Ажь прийшла другая — тая не такая:
Та підняла китаєчку, та й поцілувала.
„Чи ти, милий, впився, чи зь коника вбився,
Чи зь иншими звеличався — мене одцурався“?
— Ні я, мила, впився, ні зь коника вбився,
Прийшла туга до серденька — тимъ я й похилився.
„Ой, устань, миленький, устань, молоденький,
Ходить, блудить по дорозі твій кінъ вороненький“.
— Нехай же вінъ ходить, нехай же вінъ блудить;
Ой, якъ прийде темна нічка, то вінъ мене збудить.

„Хто поночи ходить, то й счастья не має,
Хто чужі жинки любить — марне пропадає“.

Прилетіла пташка, коло мене впала;
Таки очі, таки брови, якъ у мого пана;
Прилетіла пташка, малёвані крильця;
Таки очі, таки брови, якъ у мого Гриця!

(Изъ собр. Н. Н. Костомарова).

400.

Пошла замужъ молодою, Зосталася я вдовою. Коли бъ же я лихо знала, То бъ я пила да й гуляла Дівчиною молодою. Й ой коли бъ же я знала, Шо мені лихо буде,	То бъ я пила да й гуляла, Въ своїй матінки тихо. Й ой коли бъ же я знала, Шо лихая доля йметься, То бъ я пила да й гуляла, Нехай вона западеться.
---	--

(С. Дидовичи, Новградволинск. у. Изъ собр. П. А. Булини).

401.

Горе жъ мені, горе, нещаслива доле!
Вийорала вдовонька мислоньками поле,
Чорними оченьками та й заволочила,
Дрібненькими слізоньками все поле зросила.
Сіяла пшеницю — вродили блавати —
Ой кого я вірно люблю трудно занехати!
Ой сама я, сама пшениченьку жала,
Ой піду жъ до дому, нема жъ мого пана,
Нема пана въ-дома, то жъ мені по тому:
Дала жъ би я білу ручку, та не маю кому.
Ой піду я до кроваті білу постіль стлати:
Постіль біла, стіна німа — ні съ кимъ розмовляти.
Постілько біленька, стіна німенька, —
Пожаль же ся, міцний Боже, сама молоденька!
— Десь ти (мене), моя мати, въ церковь не носила,
Що ти мені, молоденькій, долі не впросила.
„Я въ церковь носила и Бога молила —
Така жъ тобі, доню моя, доля судилася“.
Летіла пава, на воротахъ впала —
Нема, нема, та й не буде, кого я кохала.

Летіла птиця, золоті крільця,
Нема, нема, та й не буде мого чорнобривця;
Ой летіла канюка, постріляна зь лука,
— А вже, мій миленький, сь тобою розлука.

(Гайсаявскій у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

402.

Пропавъ куликъ надъ водою
За дурною головою,
Пішла заміжъ молодю
Та й зосталась удовою,
Зь маленькими діточками,—
Умляся слізочками.
Малі діти — мале й лпхо,
Побільшають — погіршають.
— Ой матінко-лебідочко,
Підгодуй насъ хоть трішечки,
Підгодуй насъ, попаруй насъ,

Та тоді ми поплинемо,
Тебе, мати, покинемо.
„Ой діточки-лебідочки,
Озьміть мене исъ собою,
Буду я вамъ хочъ слугою.
Буду хату підмітати,
Малі діти колихати.
Болять руки, болять ніжки,
Хаточку підмітаючи,
Малі діти колихаючи.

(Старобільск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

403.

Лежить милий на печі,
Плаче мила у-ночі.
Плаче мила-серденько у-ночі!
Лежить милий на полу,
Плаче мила по ёму;
Лежить милий на лавці,
Плаче мила у-ранці.
— Не плачь, мила, не ридай,
Карихъ очей не теряй!
Карихъ очей не теряй,
Кажуть люде, зілля дбай.
Пішла мила зілля дбать,
Пішла по лісахъ шувать.
Ще до гаю не дійшла,
А за нею три (?) пошла.
— Годі зілля копати,
Йди милого ховати.
Вона сеє зачула,

Рученьками сплеснула;
Рученьками сплеснула,
Въ Дунай зілля буркнула.
Пливи, зілля, водою,
Зостаюся вдовою;
Пливи, зілля, купками,
Зостаюся зь дітками!
Налинули голуби
Исъ чужої сторони,
Сіли-пали голуби
У вдівоньки у дворі.
— Не гудіте, голуби,
Не клпочіть голови,
Бо я сама загуду,
Въ сёму селі не буду.
Изъ маленькими дітками,
Яєз маківъ цвітъ квітками.

(Хут. Петрушова, Борзенск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

404.

Налинули соколи съ сторони,
Сили-пали у вдови у дворі,
Крилечками увесь двіръ измели,
Ніженьками у сінечки вступили,
Оченьками всю світлоньку всвітили,
Голосами удівоньку збудили:
„Устань, устань, удова молода!
Чужи пани нсь походу идуть,
Твого пана пішня коника ведуть,
На рученькахъ тілько зброю несуть“.
— Ище жъ бо я не зовсімъ удова,
Діти мої не сиротята,
Слуги мої не безъ пана живуть.

(Хут. Петрушовка, Борзевск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Налинули соколи съ сторони,
Сили-пали у вдови у дворі,
Крилечками увесь двіръ измели,
Ніженьками у сінечки вступили,
Оченьками всю світлоньку всвітили,
Голосами удівоньку збудили:
„Устань, устань, удова молода,
Чужи пани нсь похода идуть,
Твого пана тілько тіло несуть“.
— Уже жъ бо я зовсімъ удова,
Діти жъ мої да сиротята,
Слуги мої да безъ пана живуть.

405.

А въ неділю въ-ранці
Сидить милая на лавці.
Якъ одчине кватирочку,
Гляне вона по риночку,
Ажъ мій миленький иде,
Дев'ятеро коней веде,
На десятомъ самъ сидить;
На десятому вороному,
У кафтані голубому.
Повивъ коней до Дунаю,
Да и къ бистрому краю,
Ставъ коней наповати,
Ставъ миленький потопати,
Ставъ (на) милую гукати:
— Порятуй мене, мила,
Коли ти вірно любила!

(С. Юрановка, Новгородсѣверск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

„Ой рада бъ я рятовить, -
Нема човна, ні весельця,
Не горнеться мое серце“.
— Порятуйте жъ ви, люде,
Чи не жалко жъ вамъ буде!
„Ой якъ же намъ рятовати,
Єсть у тебе отець-мати,
Було імъ рятовати“.
— Пливи, милий, берегами,
Остаюсь я зъ ворогамп.
Пливи, милий, за водою,
Остаюсь я удовою;
Пливи, милий, річечками,
Остаюся зъ діточками;
Пливи, милий, лозоньками,
Плачеть мила слѣзоньками!

406.

Жона мужа виражала,
Виражаючи проклинала:
— Бодай іхавъ, не доіхавъ,

Щобъ ёму кінъ горою ставъ,
А шабелька дорогою,
А шапочка купиною,

Сині сукні чистемъ полемъ,
А самъ, молодъ, яворонькомъ! —
Пішла вдова въ поле жати;
Стала хмара набігати,
Да й ставъ дощикъ накрапати...
Пішла вдова підъ явора:

— Явороньку зелененький,
Покрий діти сирітоньки! —
„Ой и яжъ не яворонько,
Я жъ тимъ дітямъ да батенько:
Згадай, якъ мене виражала,
Виряжаючи проклинала!“

(Метинськ., стр. 290).

407.

Ой у полі дві тополі, а третя вишня,
Моли Бога, сукниъ сине, що за тебе вийшла.
Ой у полі конопельки тонкі, зелененьки,
Покидає милий милу, вороженьки раденьки.
Й не журитьсѣ, вороженьки, не по вашому буде,
Ой якъ буде Божа воля, не загине наша доля.
Зажурились вороженьки, пошла вдова пити,
Всю нуйчъ не сплять да говорять: „чимъ буде платити?“
— Не журитьсѣ, вороженьки, на васъ безголовъе,
Я зароблю й' оплачуся за своє здоровъе.

(Борисполь, Переяславск. у.).

408.

А.

- 1 Ой летіла стріла по-надъ сине море,
Гей, гей, по-надъ сине море!
- 2 А дежъ вона впала? На вдовине поле.
- 3 Кого жъ вона вбила? Вдовиного сина.
- 4 За вдовинимъ синомъ нікому плакати,
Гей, гей й а ні тужити!
- 5 Ой якъ прилетіли три зозуленьки,
- 6 А три зозуленьки, та й всі три свенькі:
- 7 Перша прилетіла, край серденька сіла,
- 8 Друга прилетіла, та й въ головахъ сіла,
- 9 Третя прилетіла, та въ ногахъ сіла,
- 10 Та й стали кувати, за вдовинимъ синомъ жалувати.
- 11 Де матінка плаче, тамъ слізъ річка тече,
- 12 Де плаче сестриця, тамъ слізоєъ кирниця,
- 13 Де плаче миленька, тамъ земля сухенька.
- 14 Й а матінка плаче, доки жити буде,

- 15 А сестриця плаче, доки не забуде,
16 Й а миленька плаче, доки до неділі,
Гей, гей, коби до неділі!
17 Якъ неділя прийшла, за другого вийшла.

(Подольск. губ. А. Димитскій).

В.

- 1 В = 1 А... зъ високого неба; 2 Б = 2 А... впала по середъ села;
3 Б = 3 А.

- 4 Де жъ вінъ лежить? Й а въ нові світлонці,
5 Й а въ нові світлонці на тисові лавці.
6 Ой десь ся взяли ой три пташеньки:
7 Б = 7 А Една... голови... 8 Б = 7 А Друга... 9 Б = 9 А... край ножичокъ...
10 Та що край головки, та рідна матінка,
11 Та що край серця, то рідна сестриця,
12 Та що край ніжечокъ, та ёго миленька.
13 Б = 11 А... тамъ річенька... 14 Б = 12 А... тамъ стоїть криниця
15 Б = 13 А; 16 Б = 14 А. Бо... відъ віку до віку; 17 А сестричка плаче,
відъ року до року; 18 Б = 16 А... відъ тижня до тижня; 19 Б = 17 А. Бо...
мила замужъ пішла.

(Тамъ же).

В.

- 1 Ой летіла стрела да й уподовжъ села,
Охъ охъ охъ, охъ, охъ!
2 Ой упала стрела въ вдовиному дворі,
3 Да й убилла стрела вдовиного сина.
4 Де матюнка плаче, тамъ річенька тече,
5 Де сестриця тужить, тамъ криниця стоїть,
6 Да де мила ридає, тамъ роси й не має.
7 Да то матюнка плаче й одъ віку до віку,
8 Й а сестриця тужить одъ року до року,
9 Й а милая плаче тиждень одъ неділі;
10 Неділенька прийшла, мила гулять вийшла,
11 Й а другая прийшла, мила й замужъ пошла.

(Борисполь, Переяславск. у.).

Г.

- 1 Летіла стріла уподовжъ села,
2 Та вбила стріла вдовиного сина.
3 Прилетіло до ёго три зозуленьки:

- 4 Що одна сіла у головонькахъ,
- 5 А друга сіла коло серденька,
- 6 А третья сіла въ ёго ніженькахъ.
- 7 Що въ головкахъ, то ёго мати,
- 8 Що край серденька, то ёго сестра,
- 9 А що въ ніженькахъ — ёго милая.
- 10 Плаче першая, якъ річка гуде,
- 11 Плаче другая, якъ криниченька,
- 12 Плаче трета, якъ роса паде.
- 13 Що перва плаче по вікъ до віку,
- 14 Що другая плаче по рікъ до ріку,
- 15 Що трета плаче, якъ роса паде,
- 16 Якъ сонце зійде, росу висушить,
- 17 Дві неділі прійде, мила заміжъ пійде.

(Лубны. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Д.

Упала стріла зъ синёго неба;
Летіла стріла уподовжъ села,
Убила вона вдовиного сина.
Да ніхто къ тілу не приступиться.
Да прилетіли три зозуленьки,
Всі три сивнньки, всі три смутненькі.
Охъ одна сіла у головонькахъ,
А другая сіла да на сердечку,
А третя сіла да у ноженькахъ.
Що въ головонькахъ, то-то мати ёго,
Що на серденьку, то-то мила ёго,
Що у ноженькахъ, то сестриця ёго.

Де мати сидить, тамъ річка біжить,
А де сестриця, то тамъ криниця,
Де мила ёго, то тамъ росиця.
Узяли ёго да на крилечки,
Понесли ёго да до церквці.
Да сами двері одчинялися,
Да сами дзвони задзвонилися,
Да сами свічі посвітилися,
Да сами книги зачиталися,
И сама земля раступилася,
И само тіло скоронилося.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Е.

- 1 Охъ въ конецъ греблі, тамъ шуміли верби,
- 2 Ой лишъ одна верба листомъ не шуміла.
- 3 Підъ тію вербою листу у коліна,
- 4 А підъ тімъ же листомъ лежить козаць убитий,
- 5 Тільки біли руки, розрублена голова на чотирі штуки.
- 6 Охъ и прилетіло а три пави:
- 7 Ой первая пави у головонькахъ пала,
- 8 А другая сіра край серденька сіла,

- 9 А третяя біла у ноженъкахъ сіла.
- 10 Ой що у головонькахъ, то ненька родненька,
- 11 Ой що край серденька, то ёго миленька,
- 12 А що у ніженъкахъ — сестриця рідненька.
- 13 Де матуся плаче, тихий дунай тече,
- 14 Де сестриця плаче, тамъ стоить криниця,
- 15 Де мила ридає, то й роси немає.
- 16 Що матуся плаче годъ відъ году,
- 17 А сестриця плаче відъ тижня до тижня;
- 18 А мила плаче-ридає до неділеньки.
- 19 Неділенька прийшла, мила заміжъ пішла.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Ж.

- 1 Що підъ Ніженомъ, підъ Черніговомъ,
- 2 Тамъ лежить тіло, якъ папіръ білої,
- 3 Да ніхто къ тілу не пригорнется.
- 4 Ой шумить, гуде три голубочки,
- 5 Три голубочки три сизенькіі,
- 6 Три сизенькіі, три рідненькіі:

7 Ж = 4 Г... у голівочкахъ; 8 Ж = 5 Г... близько... 9 Ж = 6 Г... въ білихъ... 10 Ж = 7 Г... въ голівочкахъ матуся... 11 Ж = 8 Г. Близько... то сестра... 12 Въ білихъ ніжечкахъ, то жена ёго; 13 Ж = 7 В. Матуся... 14 Ж = 8 В. А сестро плаче... 15 А жена плаче до неділочки; 16 Ж = 19 В. Неділя... вона... 17 Ж = 13 Е... мати... тамъ дунай...

- 18 Де сестра плаче, тамъ ріка тече,
- 19 Де жена плаче, тамъ роси нема.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

409.

А.

- 1 Налетіли голуби изъ чужої сторони,
- 2 Сіли, палі голуби у вдівоньки у дворі,
- 3 У вдівоньки у дворі, та жалібно загули.
- 4 Не гудите, голуби, не клопочить готови,
- 5 Бо я вдова молода, нахлопочу и сама.
- 6 Ходє удівонька по полю та збірає родину,
- 7 Та не найшла родини, найшла въ полі билину,

- 8 Найшла въ полі билину, матусену могилу;
  - 9 До могили припала, матусеньки гукала.
  - 10 — Ой куди ти, доню, йшла, що ти мене тутъ найшла —
  - 11 Чи чорною хмарою, чи дрібненькимъ дощикомъ,
  - 12 Чи тихою водою? Живи-жъ, доню, въ бідою,
  - 13 Живи, доню, якъ живешъ, бо то мене не зведешъ!...
- (Роменск. у.).

Б.

- 1 Ой загуду, загуду, у сімъ селі не буду!
  - 2 Бо въ сімъ селі вороги кругомъ мене облягли:
  - 3 Куди піду — не люблять, изъ кімъ стану — осудять.
- 4—17 В=1—13 А.
- (Гадячск. у. Метгінск. стр. 277).

410.

Жена мужа не злюбила,
Взяла съ світа izgубила;
Взяла съ світа, взяла съ світа izgубила!
Й у садочку схоронила,
Й у садочку, й у садочку схоронила!
Шевлією й обсадила,
Шевлією, шевлією обсадила!
Зъ буйнимъ вітромъ говорила:
— Не вій, вітеръ, не вій, вітеръ буйнесенький,
Не розвівай шевлієньки!
Не розвівай, не розвівай шевлієньки,
Щобъ не видно дружиньки!
Ой гляну я, ой гляну я у віконце:
Приїхало три діверки,
Приїхало, приїхало три діверки,
Питаються дружиньки:
„Невісточко, невісточко, пані наша,
Ой де жъ мужа заподіла?“
Ви, дівери, ви, дівери молоді,
Поїхавъ мужъ на й охоту;
Да поїхавъ, да поїхавъ мужъ на лови,
На зелені дуброви.
„Невісточко, невісточко, пані наша,
І хортики ёго дома“.

Ви, діврки, ви, діврки молоді,
То жь хортики да й не тиі;
То хортики, то хортики, да й не тиі,
Есть у ёго ще й другіі.
„Невісточко, невісточко жь, пані наша,
Ой, де жь мужа загоділа?“
— Ви, діврки, ви, діврки молоді,
Поіхавь мужь до церковки.
„Невісточко, невісточко, пані наша,
И шубонька жь ёго дома“.
— Ви, діврки, ви, діврки молоді,
То шубонька да й не тая;
Ой, шубонька, ой шубонька да не тая,
Есть у ёго ще й другая.
„Невісточко, невісточко, пані наша,
Ой, де жь мужа загоділа?“
— Ви, діврки, ви, діврки й молоді,
Поіхавь мужь у дорогу.
„Невісточко, невісточко, пані наша,
И коники ёго дома“.
— Ви, діврки, ви, діврки молоді,
То коники да не тиі;
То коники, то коники да не тиі,
Есть у ёго ще й другіі.
„Невісточко, невісточко, пані наша,
Ой, ти жь мужа истребила;
Ой, ти жь мужа, ой, ти жь мужа истребила,
Всі сінечки скржавила“.
— Ой, діврки, ой, діврки молоді,
То я сина й уродила;
То я сина, то я сина уродила,
Всі сінечки скржавила;
Всі сінечки, всі сінечки скржавила,
Й у садочку скоронила,
Й у садочку, й у садочку скоронила;
Шевлію й обсадила,
Шевлію, шевлію й обсадила,
Ще й каменемъ накопила,
Ще й каменемъ, ще й каменемъ накопила,
Зь буйнимъ вітромъ говорила:

Не вий вітеръ, не вий вітеръ, буйнесенький,
Не розвівай шевлієньки;
Не розвівай, не розвівай шевлієньки,
Щобъ не видно дитиноньки.
„Невісточко, невісточко, пані наша,
Ти жъ не сина й уродила,
Ти жъ не сина, ти жъ не сина й уродила,
Ти милого схоронила.
Треба попу, треба попу копу дати —
Того мерця й одкопати,
Твого мужа, твого мужа й одкопати,
Тебе, шейму, скатовати“.
— Що хотіте, те й робіте,
Що хотіте, що хотіте, те й робіте,
Тільки жъ душі не губліте.

БЕЗДѢТНЫЕ СТАРИКИ.

411.

А.

1 Якъ задумавъ старий женитися,	28 Совинні очі!
2 Да нікого брати.	29 Совинні очі,
3 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,	30 Ведмеджі похожі,
4 Да нікого брати!	31 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,
5 Що стара не пійде,	32 Ведмеджи похожі!
6 Молода не скоче;	33 Якъ пошовъ діднище
7 Ой хоть вона пійде,	34 Да на базарище,
8 Дакъ не ляже спати.	35 Да купивъ діднище
9 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,	36 Собі нагайще.
10 Дакъ не ляже спати!	37 Якъ ударивъ молоду
11 Ой хоть вона ляже,	38 По широкому заду.
12 Мене не обніме.	39 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,
13 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,	40 По широкому заду!
14 Мене не обніме!	41 „Подивися, молода,
15 Хочь вона обніме,	42 Яка вь діда борода“.
16 Да не поцілує.	43 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,
17 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,	44 Яка вь діда борода!
18 Да не поцілує.	45 — Яка вь тебе, дідусеньку,
19 Ой хоть поцілує,	46 Шовковая борода;
20 Дакъ до-долу спляне.	47 Шовковая борода,
21 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,	48 Сокильні очі.
22 Дакъ до-долу спляне!	49 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,
23 Яка вь тебе, дідусеньку,	50 Сокильні очі!
24 Козлиная борода;	51 Сокильні очі,
25 Козлиная борода,	52 На паньскі похожі.
26 Совинні очі.	53 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,
27 Сівъ, думавъ, думавъ, думавъ,	54 На паньскі похожі.

Б.

- 1 Якъ задумавъ старий дідъ   8 Не буде робити!
2 У-друге жениться,   9 А якъ озьму молоду,
3 Ой сівъ, думавъ, думавъ,   10 Не буде любити;
4 У друге жениться!   11 Ой сівъ, думавъ, думавъ,
5 Якъ озьму я стару,   12 Не буде любити!
6 Не буде робити;   13 Хоть буде любити,
7 Ой сівъ, думавъ, думавъ,
14 Б=18 А...; 15 Б=19 А, А хоть... 16 Б=21 А... на землю плюне; 17
Б=3 Б; 18 Б=16 Б; 19 Б=19 Б.

- 20 На говицю (?) дуне.   33 Та нагаечку.
21 Ой сівъ, думавъ, думавъ,   34 Ой, сівъ, думавъ, думавъ,
22 На говицю дуне!   35 Та нагаечку!
23 „Ай у мого старенького   36 Якъ ударе молоду
24 Ведмежа похода;   37 Та по білому виду:
25 Ой, сівъ, думавъ, думавъ,   38 — Скажи мені молода,
26 Ведмежа похода!   39 Якъ вь мене похода?
27 А свибяча іда“.   40 „А у тебе, мій старенький,
28 Якъ поіхавъ та старенький   41 Молодецька похода.
29 Та на ярмарочокъ   42 Ой сівъ, думавъ, думавъ,
30 Ой сівъ, думавъ, думавъ,   43 Молодецька похода!
31 Та на ярмарочокъ!   44 Молодецька похода.
32 Та купивъ же старенький   45 А паньская іда“.
(Ахтырка).

В.

- 1 В=1 Б, Ой... 2 Задумавъ жениться; 3 В=1 Б; 4 Тя молоду брати;
5 Ой озьму я стару бабу; 6 В=6 Б... не мужа... 7 В=9 Б; 8 В=10 Б, Не
схоче... 9 В=41 А, Чи ти бачишъ... 10 В=42 А; 11 В=23 А, Ой... вра-
жий сину; 12 В=24 А, Цапиная...
13 А собача хода,
14 А ведмежий станъ.
15 Ой ти мені, вражий діду,
16 Підъ мисленьки не підпавъ“.
17 и 18 В=33 и 34 А, Старий дідъ... 19 В=35 А... старий дідъ; 20
В=36 А, Товсте... 21 Ой наступивъ старий дідъ; 22 Та й на русую косу;
23 и 24 В=9 и 10 В; 25 В=11 В... мій дідусю; 26 В=46 А; 27 и 28
В=41 Б... хода; 29 В=14 В, Парубецький... 30 В=15 В... мій дідусю; 31
В=16 В... мисленьки підпавъ.
(Лубин).

Г.

1 Бувъ собі дідочокъ; 2 Г=2 В; 3 Г=3 Б; 4 Г=2 В; 5 Старої не хочу; 6 Молода й не піде; 7 Г=3 Б; 8 Г=6 Г, 9 Г=7 А.. піде; 10 Г=10 А; 11 Г=11 А... спати; 12 То й не обернеться; 13 Ой хоть обернеться; 14 Г=16 А; 15 Г=19 А; 16 Обернеться, спляне; 17 Десь у тебе, діду... 18 и 19 Г=12 Б; 20 Г=24 Б, Овечая;

21 Сокольні очі

22 Не добрий дідъ до ночі.

23 Поїхавъ дідочокъ

24 Рано на торжочокъ,

25 Да купивъ нагайку,

26 Добрую дротянку,

27 Да ударивъ милу

28 Да по правому плечу.

29 Г=17 Г; 30 и 31 Г=46 и 47 А; 32 Г=41 Б, А паньская... 33 Г=48 А; 34 Добрий дідъ до ночі.

(Бѣлая Церковъ. Б. Познанскій).

412.

А.

1 „Бреди, бреди, діду,
2 Та въ лугъ по калину;
3 Якъ не підешъ по калину,
4 То, далєбі, згину“.
5 Та вже тому діду
6 По каліна займає,
7 Сидить баба на бережку,
8 Віри не доймає:
9 „Бреди, бреди, діду,
10 Та въ лугъ по калину,
11 Якъ не підешъ по калину,
12 То, далєбі, згину!“
13 Та вже тому діду
14 По очкуръ займає,
15 Сидить баба на бережку,
16 Віри не доймає:
17 „Бреди, бреди, діду,
18 Та въ лугъ по калину,
19 Якъ не підешъ по калину,
20 То, далєбі, згину“.
21 Та вже тому діду
22 Підъ руки займає,

23 Сидить баба на бережку,
24 Віри не доймає:
25 „Бреди, бреди, діду,
26 Та въ лугъ по калину,
27 Якъ не підешъ по калину,
28 То, далєбі, згину“.
29 Та вже тому діду
30 По шню займає,
31 Сидить баба на бережку,
32 Віри не доймає:
33 „Бреди, бреди, діду,
34 Та въ лугъ по калину,
35 Якъ не підешъ по калину,
36 То, далєбі, згину“.
37 Та вже тому діду
38 Та въ ротъ вода ллється,
39 Сидить баба на бережку,
40 Изъ діда сміється:
41 „Бреди, бреди, діду,
42 Та въ лугъ по калину,
43 Якъ не підешъ по калину,
44 То, далєбі, згину“.

45 Та вже тому діду
46 Чуприна майнула,
47 Сидить баба на березку,
48 Руками сплеснула:

49 „Оттеперъ же, вражий діду,
50 Тебе не боюся,
51 Піду въ корчму съ козаками,
52 Горілки нап'юся“.

(Роменск. у. Изъ собр. А. Потебни).

Б.

1 Б=1 А... вражий; 2 Б=2 А. У лугъ...; 3 Б=3 А... не наламали ка-
лини; 4 и 5 Б=4 и 5 А; 6 Коліна минає; 7 Б=7 А... на березі; 8 Б=8 А;
9 и 10 Б=13 и 14 А... по поясъ; 11 и 12 Б=7 и 8 Б; 13—16 Б=1—
4 Б; 17 и 18 Б=29 и 30 А; 19—22 Б=1—4 Б; 23 и 24 Б=37 и 38 А;
25 и 26 Б=29 и 40 А... на березі... 27—30 Б=1—4 Б; 31 и 32 Б=45 и
46 А; 33 и 34 Б=47 и 48 А; 35 Теперъ же я, діду; 36 Б=50 А; 37 Зъ
молодими козаками; 38 Б=52 А.

(г. Лубны).

В.

„Ой, діду, діду, пойди въ лісь по калину“.

— Не побреду, бабо, лежа згину.

Й а вже тому діду вода й коліньця поняла,

Сидить баба на березі, діду віри не няяла;

Й а вже тому діду вода й руки поняла,

Сидить баба на березі діду віри не няяла;

Й а вже тому діду вода й уші поняла

Сидить баба на березі, — ладками сплеснула.

(Хут. Николаєвъ, Борзенск. у.).

Г.

Не стій, вербино, надъ водою,

Не плачъ, не тужи, дівчина, за мною.

Якъ же мені за тобою не тужити —

Я замужъ не йшла, ти ся хочешъ женити.

Женися, женися, най тобі Богъ допоможе,

За мою щирость покораю тебе, Боже!

Не карай, Боже, ні огнемъ, ні водою,

Покорай, Боже, лихого доленькою.

Бо вогонь, вода на часъ, на годину,

Лихая доля до смерти не покине.

Ой по підъ гору вродили полунниці,

Не давъ Богъ долі, піду я въ черниці.

Сама жъ я знаю, що въ черницяхъ не буду,
Кого любила, до смерті не забуду.
Сама не знаю, кому ся я достану...
Досталася дідові старому,
Вінъ не хоче говорити за мною.
„Бреди, старий, за Дунай по калину,
Якъ не добредешъ, на твою душу згину“.
Бреде старий, назадъ ся оглядає,
А ёму вода вже по поясъ сягає.
— Чи брести, чи назадъ ся вернути?
Прийдеться мені въ тїмъ Дунаю тонути.
Бреде старий, назадъ ся оглядає,
А ёму вода вже по шию сягає.
Чи брести, чи назадъ ся вертати,
Прийдеться мені въ Дунаю тонути.
Десь ся взяла Дунаева філя,
Вже старому ажъ чуприна сплила,
Молода дівчина въ долоні сплеснула,
Врадовалась, що ся старого збула

(Подольск. губ. А. И. Деминскій).

Д Ъ Т И.

413.

Не діброва шуміла,
Якъ удова старая
Зъ своїми дітками рідненькими въ своїмъ домі гомоніла!
Мала вона три сини — ясни соколи;
Вона ихъ до зросту годувала,
У найми не пускала,
Вона свою головоньку за нихъ убивала,
При нихъ жити сподівала.
Стали сами до розуму доходити,
Стали молодее подружжя приймати,
Стали стару матірѣ на-сміхъ підіймати,
Стали одинъ до другого словами промовляти;
Озоветься меньшій до середульшого,
Средульшій до старшого,
Старшій братъ до матері мовляє:
— Піди ти, нене, причъ одъ мене,
Будуть, нене, гості въ мене,
Пани та князі въ жупанахъ злогоглавахъ,
Будуть пити й гуляти,
А ти, стара мати, будешъ у порога стояти;
Що я не знатиму за свою гордушу,
Якъ тебе назвати уже, мати:
Назову я тебе наймичкою, або челядницею —
Гріхъ мені буде:
Не есть ти мені наймичка, або челядниця,
А есть ти мені матінка-порожденниця!...
То удова тее зачуває,
Зъ двора вихожає,
На улиці склоняє, валяє,
За своїми дрібними слезами світу Божого не видає.

Ой велика туга коло вдовного серця,
Мовь ёго хто ножемъ пробиває.
Скоро близькі сусіди нагледали,
До вдови промовляли:
„Бй, удово, ти старая мати,
Піди жь ти у нашъ дімъ жити, проживати,
Будемо тебе сіллю, хлібомъ годувати“.
То удова тее зачуває,
У чужий дімъ ужожає,
Живе, проживає,
На ранній, вечірній зорі спочинку собі николи не має,
На синівъ нарікає.
Которі у ихъ пили та гуляли,
За ворота вийшовши, ихъ осужали:
„Брати мої милі, голубоньки сиві!
Скільки ми у васъ пємо, гуляємо,
Чому ми у васъ старої матері не видаємо?
Чи ви її завчали, чи запродали,
Чи вона у васъ хлібъ-сіль переіла,
Чи вона васъ при старости літь осудила?“
Старший братъ тее зачуває,
До утредні божественної одхожає,
Усю утредню божественную вислухає,
До господи прибуває,
До братівъ словами промовляє:
„Братіки мої милі,
Голубоньки сиві!
Ну-мо думати, гадати,
Якъ би намъ старую матіръ у свій дімъ изьниськати?
Ставь насъ Господь видпмо карати,
Ставь у полі й домі хліба-солі збавляти;
Не стало у насъ безъ старої матері порядку доставати“.

То не орли заклекетали,
То три брати удовиченки, старую матіръ питали, шували,
Поки въ третёму домі напители.
Старший синъ у хату ужожає,
Шличокъ здиймає, низенько вклинає:
„Ой, удово, старая мати,
Піди въ нашъ домъ жити, проживати,

Будемо тебе при старости літь доглядати —
Ставь насъ Господь видимо карати,
Ставь у полі й домі хліба-солі збавляти“.
„Сини мой, ясні соколи,
Не такъ-то отцевої й матчиної молитви прохати,
Якъ її прогнівляти.
Якъ удова вляла, проклинала,
А все думала, гадала,
Зъ моря душу виймала,
Одъ гріхівъ одкупляла,
До царствія небеснаго провожала“.

(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ).

414.

Въ неділю раннёю зорёю, до божихъ перковъ задзвонено,
Якъ у новімъ дворі раннішъ того говорено,
Якъ чужий отець вторий, названий чуже дитя вляне-проклинае,
Долю ёго козацьку, молодецьку зневажае,
За хлібъ, за сіль нарікае, зъ домівки зганяе.
Его мати стара жалослива була, словами промовляла:
„Ой сину мій удовиченку, бездольний, безсчастний!
Не велю я тобі зо вторимъ отцемъ жити-проживати,
Нехай не буде тебе старий отець названий влясти-проклинати,
Долю твою козацькую зневажати,
За хлібъ, за сіль нарікати, зъ домівки зганяти;
А велю я тобі въ чужу сторону одъїзжати“.
То вінъ зъ своєю матірью опрощеніє приймае,
У чужу сторону одъїзжае.
Та у чужій стороні живе-проживае,
Нікого передъ собою въ вічи видомъ не видае,
Ні отця, ні матеря, ні родини кривної сердешної,
Тільки має родину кривну, сердешну—жінку-дружину!
То вінъ словами промовляє:
„Дружино кривно, сердешна!
На чужині, на своїй стороні мати старая:
Чи мені піти, чи поїхати, її одвідати?“
То жінка зачуває,
Словами промовляє:
„Ти те знаешъ, те й відаешъ!“
То скоро ставъ удовиченко на коня сідати,

Скоро ставъ удовиченко зъ двора з'їзжати,
Підъ нимъ коникъ спіткнеться, —
То удовиченко промовить словами, слізами обіллеться:
„Не знаю, чи буду я свою матір' живу заставати“.

Та скоро ставъ удовиченко четвертої неділеньки
До второго названого отця прибувати,
Ставъ второй отецъ названий на зустріч' його вихожати.
„Отъ-же то, панове-молодці, якъ же то Господь чоловікові привівъ,
Що зъ чужої сторони далекої прибувавъ,
Свою матір' старую при смерті застававъ!“
Скоро його мати старая на божой постели вздріла,
На свое лице християнское хрестъ собі положила:
„Чого жъ я бажала, того и діждала,
Сина свого при смерті въ вічи повидала“.

(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ).

415.

А.

- 1 Ой йшли чумаки зъ України,
- 2 Да й стали на попасі край долини,
- 3 Вивресали вогню изъ ружини,
- 4 Да й пустили пожаръ по долині —
- 5 Солов'єви діти погоріли.
- 6 Ой сівъ соловейко на калині,
- 7 Да плаче, ридає по дитині.
- 8 Ой, якъ возаченьку безъ дружини,
- 9 То такъ соловейку безъ дитини.
- 10 Прилетіла сестра зъ України —
- 11 „Чи я тобі, брате, не казала,
- 12 Не мости гніздечка й у лужечку,
- 13 Помости гніздечко й у садочку,
- 14 На високімъ дrevку, на яворку;
- 15 Ніхто жъ того дrevка не зрубає,
- 16 Солов'євихъ дітовъ не займає“.

(Ширятинск. у. В. В. Згурская).

Б.

- 1 Ой десь узались усарини,
- 2 Б=3 А... зъ ружини; 3 Б=4 А;

- 4 Солов'євихъ дітокъ попалили,
- 5 Соловейка старого присмалили.
- 6 „Ой, и возуленько, сестро моя,
- 7 Пропали діточки, пропаду й я!“

8 Б = 11 А; 9 Б = 12 А... край лужечка; 10 Б = 13 А... у лужечку;
11 Б = 14 А... изъ вершечка; 12 Б = 15 А... древа; 13 Б = 16 А. Солов'є-
вихъ...

(С. Керелівка, Звенигородск. у. П. Войво).

В.

1 Изъ-за гори вітеръ повіває,	9 Та усе козаченьки молодні.
2 Та чорну хмару наганяє,	10 Вони нежонаті, холості,
3 Та се дрібенъ дощикъ покрапає,	11 А підъ ними коні воронні,
4 Та синього моря доповняє.	12 Що на їхъ жупани голубні.
5 Щось синее море розигралось,	13 Ой їхали вони зъ України,
6 Турецький корабель розирвало,	14 Стали почувати край долини.
7 Витопило війська сорокъ тисячъ,	15 Попутали коні на долині.
8 Ой й сорокъ ще й чотири,	
16 и 17 В = 2—3 Б.	

18 Ой випалили діти солов'їні,

19 Великого жалю наробили.

(С. Липовъ, Кременчугск. у. П. Кулиша).

416.

А.

- 1 Побратався сокілъ съ сизокрилимъ орломъ:
- 2 „Ой, брате мій, брате, сизокрилий орле,
- 3 Покидаю тобі всі роскоші мбі.
- 4 Всі роскоші мбі, и дітокъ маленькихъ,
- 5 А самъ полечу у чужу сторону,
- 6 Въ чужу стороньку шукать таланоньку.
- 7 Ой, якъ добре буде, то я й оженюся“.
- 8 Літа сокілъ літо, літа и другое,
- 9 А на трете літо сокілъ прилітає,
- 10 Сокілъ прилітає и орла питає:
- 11 „Ой, брате мій, брате, сизокрилий орле,
- 12 Де жъ подівавъ ти всі роскоші мої,
- 13 Де жъ подівавъ ти мої малі діти?“
- 14 — Твої всі роскоші у огні згоріли,
- 15 Твої малі діти у гай полетіли;

- 16 Сіли твої діти на високімъ дрові,
- 17 На якому дрові — на колькому терні.
- 18 И іхали пани ісь чужої країни,
- 19 Древо изрубали, соколять забрали,
- 20 Невірному царю гостиньця подали.
- 21 „Бодай же тії пани, та й не панували,
- 22 Що моїхъ дітокъ въ чужий край заслали!“

(С. Неморожъ, Звенигород. у. И. П. Новицкій).

Б.

- 1 Що не вітроньки шумлять,
- 2 Ні водоньки блищать, —
- 3 Ой тамъ сокілъ зъ орломъ високо літає,
- 4 Високо літає, стіха промовляє:
- 5 „Ой, ти, брате-орле, гляди мої діти,
- 6 А я долину (талану) глядіти.
- 7 Та коли я гораздъ найду, тагъ забарюся,
- 8 Яково мені буде, тагъ назадъ вернуса“.
- 9 Та неділя минає, сокола немає,
- 10 Друга наступає, сокілъ прилітає.
- 11 „Ой, ти, брате-орле, а де жъ мої діти?“
- 12 — Въ зеленій діброві, на високій березі;
- 13 Та діброву зрубали, малнхъ розибрали. —
- 14 Якъ полетівъ сокілъ съ туги у луги,
- 15 Та сівъ собі сокілъ на зеленій сосні:
- 16 „Ой, не шуми, сосно, бо й такъ мені тошно!“
- 17 Ой, сівъ собі сокілъ на зеленому дубі:
- 18 „Ой, не шуми, дубе, вже лиха не буде“.
- 19 Ой, сівъ собі сокілъ на зеленій липі:
- 20 „Ой, не шуми, липо, бо вже и тагъ лихо!“
- 21 При годині — куми, побратими;
- 22 При несчастній годині — немає й родини.
- 23 Якъ полинувъ сокілъ съ туги у луги,
- 24 Та сівъ собі сокілъ на червоній калині,
- 25 Спустивъ головоньку у-низъ до-долоньку.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

- 1 Якъ запивъ чумаць въ ворчмі на риночку,
- 2 Та пропивъ чумаць, пропивъ свою худібочку.

- 3 А ёго батько іде, въ корчму не загляне, (2)
4 Та чумака съ корчми та й не виливае:
5 — Та нехай чумаць п'є, п'є та гулає,
6 Ой у нашому роду п'яниці немає.
7 Ой у нашому роду нема переводу,
8 Та п'ємо горілочку, якъ вутята воду.
9 Соколонько зъ орломъ та побратався.
10 „Ой брате мій, брате, сизопірий орле,
11 Доглядай же ти, брате, моїхъ малихъ дітокъ,
12 А малихъ малолітокъ.
13 Полечу я, брате, у чужую стороньку,
14 Якъ гораздъ мені (буде), то я й забарюся;
15 А якъ то не гораздъ, то й назадъ вернуса“.
16 Та вже жъ годъ минає, соколонька немає,
17 На другий повертає, соколонько прилітає.
18 Соколонько летить, колокольчикомъ бряжчить,
19 Прилітає соколонько та до сизого орла,
20 Питається брата: 21 В==11 Б.
22 „Де мої малі діти?“
23 — Поки маленькі були въ гніздечкахъ сиділи,
24 Стали підбільшати, знялись, полетіли,
25 Та знялись полетіли на клень-дерево сіли.
26 Якъ наїхали ляхи та зъ далекаго краю,
27 Та клень-дерево рубати,
28 Клень-дерево зрубали, соколятокъ забрали.
29 Якъ ударився сокілъ объ землю ногами,
30 У груді крилами:
31 „Бодай тебе, брате, Божа воленька знала!
32 Якъ би я таке знавъ, я бъ на крилечкахъ їхъ забравъ!“
(Купянськ, М. В. Нѣговскій).

Г.

- 1 Г=1 А. Изъ сизенькимъ...
2 „Приручаю, брате, статки-мастки
3 И дітки маленьки.
4 Г=6 А; 5 Г=7 А; 6 Г=9 Б.
7 Живе сокілъ літо, живе и другеє,
8 А на трете літо соколенько летить,
9 Дубровонька шумить.

- 10 „Ой де жъ ти, брате, статки-маетки
- 11 И дітки маленьки?“
- 12 — Посажавъ же я, брате, въ густімъ терні,
- 13 На високімъ дереві.
- 14 Ой іхали, брате, пани й паненята
- 15 Да й забрали діти й соколята.
- 16 Якъ же вони забрали — древо підрубали,
- 17 И соколять забрали. —
- 18 Та вдариться сокілъ нсь туги та въ луги,
- 19 Та й сівъ при долині на гіркій каліні.
- 20 Калину зобає, тяженько здихає. . .

21 и 22 Г=21 и 22 Б.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

417.

А.

- 1 Ой зъ-за гори буйний вітеръ віє,
- 2 Тамъ удівонька пшениченьку сіє.
- 3 Посіявши, стала волочити,
- 4 Заволочивши, стала Бога просити:
- 5 „Суди, Боже, сю пшеницю, якъ лаву,
- 6 На вдовине счастья, на людську славу!“
- 7 Ой ище вдова та до дому не дійшла,
- 8 А вже люде кажуть, що пшениченька зойшла;
- 9 Ище вдова да на лавці не сіла,
- 10 А вже люде кажуть, що пшениця поспіла.
- 11 Ажъ прилітає орелъ подъ удовину хату:
- 12 — Годі тобі, вдово, та на лавці лежати,
- 13 Бери серпа та йди пшеницю жати! —
- 14 Ой пошла вдова та пшениці глядіти,
- 15 Ажъ тамъ вивела перепеличенька діти.
- 16 „Перепеличенько, не літай такъ по ночі,
- 17 Бо повиколнешъ на стерниночку очі“.
- 18 — Якъ же мені, вдово, по ночахъ не літати,
- 19 Коли маю дрібні дітки та нічимъ їх годовати.
- 20 „Не турбуйся жъ ти, наша матінко, нами —
- 21 Якъ подростуть крильця, то розлетимся й сами
- 22 То по густімъ лісі, то по чистому полі —

23 Будемъ гуляти, наша мати, доволі.

24 Єдне піде на Україну, друге на Полісся,

25 Уже жъ ти насъ, наша мати, и у-гості не сподійся^а.

(Житомирск. у. Мезинскій, стр. 357).

Б.

1 Б=2 А, 2 Тамъ бідная вдова та пшеницю сіє;

3 Зъ-за горі крутої дрібний дощикъ мочить,

4 Тамъ бідная вдова пшеницю волочить.

5 Б=4 А... просить; 6 Б=5 А, Ой роди... 7 Б=6 А; 8 Б=7 А, не зайшла, 9 Ой вернися, вдово, вже пшениця зійшла; 10 Б=12 А.

11 Ой вернися, вдово, вже пшениця поспіла,

12 Ще вдова та й у ліжку не лягла —

13 Ой вернися, вдово, вже пшениця вилягла.

14 Б=14 А; 15 Тамъ перепелиця та вивела діти.

16 „Ой діти жъ мої, да біда жъ мені зъ вами,

17 Ой да що нема Господара надъ вами!“

18 — Не журися, наша мати, нами,

19 Якъ ми підростемъ, розлинемося сами,

20 Котре на Полісся, котре на Вкраїну.

21 Котре на Вкраїну, тому добре буде,

22 Котре на Полісся горювати буде;

23 Бо на Україні жито та пшениця,

24 Охъ а на Поліссі кувіль та мітлища.

(С. Пилиповичи, Радомисльск. у. г-жа Магеръ),

В.

1 В=1 А; (2) 2 В=2 А; 3 В=3 А; 4 В=4 А; (2) 5 В=6 Б, да пшениченъку яру; 6 В=6 А. (2)

7 Ище й удудвонька да до дому не дійшла,

8 А вже й удовина да пшениченъка вуйшла; (2)

9 В=9 А... на лавку; 10 В=10 А, Уже жъ удовина да...

11 Да годі, вдово, да не луйжку сидіти,

12 Иди въ чисте поле да пшениці гледіти (2); 13 В=14 А;

14 Ажъ вивела перепелочка діти, (2)

15 „Да не літай же, перепелочка, въ ночі, 16 В=17 А (2)

17 — Да й ой, якъ мені да въ ночі й не літати,

18 Що малні дітки, треба ихъ годовати. (2)

19 „Да мати жъ наша, да не журись ти нами,

- 20 Якъ поростуть криліця, то полетимо й сами; (2)
21 А которое въ дугъ, а которе на калину,
22 А саме й менше у чужую країну“.

(С. Рудьковка, Козелецк. у. И. П. Новицкій).

Г.

1 Г=1 А... Ой тамъ зъ-за; 2 Г=2 А, Ажъ тамъ... 3 Г=3 А, А за-
сіявши... 4 Г=4 А; 5 Г=5 В... пшениченъку; 6 Та нехъ то буде на вдо-
вину славу. 7 Г=7 В; 8 Г=8 В... вдовоньці.

- 9 Ой ще вдовонька на лаві не сіла,
10 А вже вдовоньці пшениця приспіла.
11 Дають знати сусіди: „годі вже сидіти,
12 Г=12 В, Иди въ поле, вдовонько... 13 Г=13 В, Вийшла вдовонька...
14 Г=15 А перепелонька; 15 Г=15 В, перепелонько, поночи,
16 Бо си видерешъ та на стерненькахъ очи“.
17 — Якъ я не маю поночи літати,
18 Суть въ мене діти, чимъ їхъ годовати.
19 „Не журися, перепелонько, нами,
20 Якъ ми подроствемъ, розлетімося сами,
21 Розлетімося по горахъ та й по долині,
22 Роскраємо серце на дві половині“.

(Галиція).

Д.

1 Д=1 А; 2 Д=2 А, Молодая... 3 Д=3 А, Засіяла... 4 Д=4 А; 5 Д=5
6 Б; 6 „Молодій удівоньці и всімъ людямъ на славу, 7 Д=7 В; 8 Д=8 А.
вже жъ въ ті удівоньки... 9 Д=9 Г... на лаву; 10 Д=10 А, А вже въ
ті удівоньки...“

- 11 Прийшовъ козакъ до вдовиної хати,
12 „Ой часъ-пора, удівонько, пшениченъку жати,
13 Пришла жъ тая удівонька пшеницю глядіти,
14 Д=15 А, Ажъ тамъ перепелка... 15 Д=16 Б... мої дітя, горе...
16 „Що я не маю хозяіна надъ вами,
17 Я полечу въ вирій, ви зостанетесь сами“.
18 — Ой мати жъ ти наша, не журись за нами,
19 Якъ підростуть крилечка, полинемъ ми й сами.
20 Ой розлетімося всі по горамъ и долинамъ,
21 Ой розійдемось усі по чужимъ українамъ.

(С. Вагацьке, Херсонск. губ. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Е.

1 Е=1 А...; 2 Е=2 А, Тамъ удова... 3 и 4 Е=3 и 4 А; 5 Е=5 В;
6 Та на людський поговір, на вдовину славу; 7 Е=7 В; 8 Єі пшениченька,
якъ рутонька зійшла. 9 Е=9 Д; 10 Єі пшениченька жатись поспіла. 11 Е: ::
14 А... Пішла... 12 Е=15 Б... перепелочка; 13 Е=16 Б, Діточки... горенько...
14 Що немає, діти, рідного батька надъ вами. 15 Е=1 В, Ненько... 16 Е=
20 В... Крилечка, ми полетимъ.

17 Не журися нами ні рано, ні пізно:

18 Якъ поростуть крилечка, полетимо різно.

19 Буде насъ, мати, по горохъ, по долинахъ,

20 Буде насъ, мати, по чужихъ українахъ.

(Г. Бочівна, Г. А. Залюбовскій).

Ж.

1—5 Ж=1—5 В; 6 На вдовинихъ дітокъ та на вдовину славу (2). 7 Ж=
7 А; 8 Ж=8 В; 9 Ж=9 А... на лаву; 10 Ж=10 В; 11 Ж 14 А. 12 Ж=
15 А, 13 „Горонько зъ вами, та маленькі діти!“ (2) 14 „Горенько жъ мені,
та діточки, зъ вами, 15 Ж=16 Д. (2) 16 — Ой не журись, нене, ти тепе-
риньки нами, — 17 Ми повиростаємъ, то й розійдемоь сами: 18 и 19 Ж=19
и 20 Е... нене...

(Харьовск. губ. Изъ собр. А. А. Потебня).

З*).

1 З=1 А; 2 З=2 А.

3 Сеючи, да тихо говорила:

4 „Коли бъ сая да пшениця врадила

5 То бъ я свого да сина й аженила.

6 З=7 А; 7 З=8 В; 8 З=9 А... на лаве; 9 З=10 В; 10 З=14 А; 11
З=14 В.

12 Ой болшиє да знелись — налетели,

13 А меншиє да навєєъ асиротели;

14 Ой болшиє да калину давбали,

15 А меншиє да й таєъ прабували.

16 „Да беда жъ менє, мої діти, зъ вами!“

17 — Мамко наша, не журись же ти нами, —

18 Ми пуйдростемъ, паразойдемосє.

(С. Тризничевка, Черниговск. у. И. П. Новицкій).

*; Вторая половина каждого стиха повторяется.

И.

1 И=1 А; 2 И=2 А, Бідна вдова... 3 И=3 Б, Ой зъ-за горн дрібенъ;
4 И=4 Б, А бідная удовиця... 5—7 И=4—6 А; 8 И=7 В, ще жъ тая...
9 И=8 Д... пшениця, 10 И=9 Д... та й на лавці; 11 И=10 Д. 12 Ще жъ
тая удівонька и вечерять не варила, 13 И=10 Д; 14 И=13 Д, Пішла...
пшениці 15 И=14 В... маленькіи.

16 Перепелочко, та не літай темненької ночі,

17 Во повиколюєшь на стебельця очі.

(Ковтопск. у. Метлинскій, 358).

І.

1—13 І=1—13 И; 14 І=14 Д.

15 Которні буйлшиі, до тиі полетіли,

16 А котори менші, до навѣгъ осиротіли.

(М. Кибальчичъ, Козелецъ. у. И. П. Новикій).

418.

Пливе лебедь зъ лебедятами,

Зъ маленькими дитятами.

„Ненько жъ наша, лебідочко,

Погодуй насъ хотъ зъ годочоєъ,

Поки вбъємось у пушочоєъ,

А зъ пушечку та въ шръячко,

А зъ шръячка та въ крилечко,

Тоді стрепенемъ та й полинемъ,

Въ чисте поле живитися;

Тоді перестанешъ, мати, журитися!“

(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ).

419.

А.

1 Ой Боже, Боже, коли той вечоръ буде,

2 Коли объ мене наговоряться люде? (2)

3 Якъ я искладу білі ручкы на груди, (2)

4 Тоді объ мене наговоряться люде;

- 5 Якъ искладу білі ручки на груди,
  - 6 Якъ мій миленький до мене прибуде:
  - 7 Пойду я лугомъ — и луги розвиваються,
  - 8 Берегомъ пойду — береги стинаються,
  - 9 А селомъ пойду — вороги втішаються.
  - 10 Сама не знаю, якъ ворогамъ годити,—
  - 11 А чи въ чорному, чи въ білому ходити:
  - 12 Въ чорному ходи, до скажуть: ледащиця!
  - 13 А въ білому ходи, до скажуть: чепуриться!
  - 14 Сама не знаю, якъ изъ ними примириться?
  - 15 Ой пойду я въ степъ пшениченъки жати,
  - 16 Заберу дітокъ да буду розмовляти.
  - 17 Пшениченъку жну, а кукіль обжинаю,
  - 18 До своїхъ дітокъ стихесенька промовляю:
  - 19 „Дітонъки мої, горенько мені зъ вами,
  - 20 Шо я не маю хозіяна надъ вами“.
  - 21 — Матінко наша, не журися ти нами;
  - 22 Якъ поростемо, розійдемося й сами.
  - 23 Буде насъ, мати, по горахъ, по долинахъ, (2)
  - 24 Буде насъ, мати, по усіхъ українахъ (2).
  - 25 Ой будешъ, матінко, якъ голубонька густя,
  - 26 Нікому буде ні водиці принести;
  - 27 Будешъ, матінко, якъ зозуля кувати,
  - 28 Нікому буде и водиці подати;
  - 29 Будешъ, мати, таєъ, якъ орлиця биться,—
  - 30 Мала діточокъ, ні на що й подивиться.
- (С. Черняховъ, Київск. В. Панченко).

Б.

- 1 Б=1 А; 2 Б=2 А... навітаються.
- 3 Говорять стари, говорять малі,
- 4 Говорять и судять вороги тяжкі
- 5 Б=10 А... вороненькамъ; 6 Б=11 А; 7 Б=13 А. Якъ у білому, то...;
- 8 Б=12 А. Якъ у чорному, то...
- 9 Прокляла мати малю дитину —
- 10 Съ кимъ любилася, не стала дружиною,
- 11 Кого не знала, дружиною стала,
- 12 Зъ малыми дітьми безъ мужа осталась.
- 13 У батька росла, въ роскошахъ кохалась;

- 14 Заміжъ пішла, у горе попалась.
15 „Діточки мої, горе мені зъ вами,
16 Що не можете заробляти сами!“
17 Ой посажу я дітей у рядову торбину,
18 Та винесу дітей на високу могилу,
19 Пущу своїхъ дітей на всю Україну.
20 Б=21 А. Ой мати, мати...; 21 и 22 Б=22 и 23 А; 23 Б=24 А... й
по чужихъ.

(С. Калига, Остерск. у. Д. К. Морозъ).

В.

- 1 В=1 А; 2 В=2 А... про мене; 3 В=3 Б. 4 Судять ще й мене сусіди
близькіи. 5 В=10 А; 6 Чи у білому, чи у чорному ходити. 7 В=13 А... бі-
ломъ піду...; 8 В=12 А. У чорномъ піду... 9 В=9 Б... малою дитиною;
10 и 11 В=10 и 11 Б; 12 В=13 В. 13 В=14 Б... въ горечко; 14 В=12 Б;
15 В=15 Б. 16 Що не має батьба надо мною, надъ вами. 17—19 В=20—22 Б;
20 В=24 А.

(Тамъ же. М. Александровичъ).

Г.

- 1 Роскошо жила, роскошо кохалась,
2 Зъ друїбними дітьми вдовою зосталась.
3 „Діточки жъ мої, горечко зъ вами,
4 Що нема, нема батенька поміжъ вами!
5 Г=21 А; 6 Ми поростемо, поросходимося,
7 Єкъ буйніи вітри, порозносимося
8 По горахъ, по долинахъ;
9 Г=24 А; 10 Г=10 А.
11 Чи въ білому, чи въ чорному ходить —
12 Ой буду жъ я въ білѹимъ, скажуть: чопуриться!
13 А буду я въ чорнѹимъ, скажуть: ледащиця!

(П. Олшешка, Козелец. у. А. Шишацькій-Иллчъ).

420.

- „Ой ти, братіку зайворончку, пусти мене у сусіди!“
— Ой ти, сестрице-перепелице, коли маєшъ дітокъ много!
„Ой ти, братіку зайворончику, я істиму — гадаю —
Якъ ти сядешъ обідати, я дітокъ порозсилаю.
Идїть, діточки, идїть, маленькі, въ садокъ ягідокъ рвати,
Бо вже мій братічокъ зайворончокъ сідає обідати.“
Ище діточки, ище маленькі ягідокъ не нарвали,

Вже мого братіка зайворончика за столомъ не застали.

— Чого, сестрице-перепелице, слізками уміваєшся?

„Того братіку зайворончику... діточокъ пураєшся!

Ти жъ, мій братіку зайворончику, не пурайся мене,

Хоць сивою зизуленькою да накажи до мене,

Хоць сивою зизульною, або соловейкомъ,

То вінъ мені росвеселить мое бідне серденько“.

(Метлинск., стр. 280).

421.

А.

- 1 Ой Боже, Боже, коли той вечеръ буде,
- 2 Коли обь мені наговоряться люде.
- 3 Говорять люде старі й малі,
- 4 Та ще й къ тому сусідоньки близенькі.
- 5 Сама не знаю, якъ ворогамъ годити —
- 6 Чи въ чорному, чи въ білому ходити?
- 7 Вийду въ чорному, скажуть, що ледащо,
- 8 Вийду въ білому, скажуть чепуриться.
- 9 Сама я не знаю, якъ до ихъ приміриться.
- 10 Берегами пійду — бережечки хитаються,
- 11 Горою пійду — вороги втішаються.
- 12 Ой пійду жъ бо я не берегомъ — лугомъ,
- 13 Зустрінуся я зъ несуженимъ другомъ.
- 14 „Ой здоровъ, здоровъ, мій несужений друже,
- 15 Заскорбилося мое серденько дуже!
- 16 Ти мене любивъ, я въ тебе бохала,
- 17 Теперъ ти покинувъ, я сама осталася.
- 18 Поїхавъ милий у чужую стороньку,
- 19 Покинувъ журбу на мою головоньку.
- 20 Вернися, милий, съ чужої стороньки,
- 21 Зніми журбу зъ моєї головоньки“.
- 22 Ой якъ полетівъ малий соловієчко,
- 23 Зустрівъ же вінъ рабу перепілочку.
- 24 „Куда жъ ти летишъ, раба перепілочка?“
- 25 — У шениченьку, милий соловієчко.
- 26 „Не літай же, перепілко, о-півночі,
- 27 Повислюєшъ на билиночку очи“.
- 28 — Ой якъ мені въ ночі не літати,

- 29 Вивіла дітки, нічимъ годувати.
- 30 Діточки мої, горенько мені зъ вами,
- 31 Що не маю хазяина надъ вами. —
- 32 „Матюшка жъ наша, не журися ти нами:
- 33 Поростуть крильця, полетимо ми й сами.
- 34 Будемъ літати по горахъ, по долинахъ,
- 35 Буде насъ, мати, по чужихъ країнахъ.
- 36 Которі більши, знялись полетіли,
- 37 Которі меньши, коло матері сіли.
- 38 Ой більшеньки та по вишенькахъ скачуть,
- 39 А меньшеньки коло матері плачуть.
- 40 Которі більши, калиночку зубають,
- 41 А меньшеньки й такъ пропадають“.

(С. Щаснова, Ковелец. у. К. И. Кибальчичъ).

Б.

1—2 Б=1—2 А;

3 Почнуть говорити, якъ стане смеркати,

4 Перестануть говорити, якъ поляжуть спати.

5 Б=5 А. Ой Боже, Боже, якъ...; 6 Б=6 А. И мені въ білому чи въ чорному. 7 Б=7 А... до скажуть: лінується; 8 Б=8 А... до скажуть білується,

9 За своїмъ милимъ ні кришки не журиться.

10 Пойду берегомъ — береги стинаються,

11 Пойду горою — вороги стішаються.

12 Ой посію я житечко надъ водою,

13 Уродить житечко нечисте, зъ лободою.

14 Пошла удівонька житечка гледіти,

15 Ажъ тамъ перепелонька вивела діти,

16 А сама у пшеницю сидіти.

17 Помалесеньку пшеницю прогортає,

18 И стихесенька до дітей промовляє:

19 „Ой горечко мені, мої діточки, зъ вами,

20 Б=31 А. Не маю я...

21 Не журися, наша мати, нами,

22 Якъ поростемо, полетимо и сами.

23 Б=34 А. Буде насъ, мати; 24 Б=35 А.

(С. Бирієвка, Переяславс. у. К. И. Кибальчичъ).

В.

1 Ой піду я по-підъ темненькимъ лужечкомъ,

2 Ой добри-вечеръ, темнесенький луже,

3 Да й зострінуся зъ несуженимъ другомъ.

4 В=16 А... я въ тобі кохалася; 5 В=17 А. Ти сівъ, поїхавъ...

6 Ой поїду жъ бо я да житечка глядіти,

7 Тамъ перепелочка да вивела діти, (2)

8 А сама пошла у пшеницю сидіти. (2)

9 Въ пшениці сидить, стихенька промовляє: (2)

10 В=30 А (2); 11 В=32 А (2); 12 В=22 Б... жъ розійдемось ми...

13 В = 23 Б (2); 14 По горахъ, по долинахъ, въ чужихъ країнахъ.

15 В=5 А;

16 Чи мені умитися, чи въ чорному ходить:

17 Ой яєъ набілюся, скажуть не журуся,

18 Якъ вийду въ чорному, скажуть ледащия.

(Изъ собранія П. А. Кулиша).

Г.

1 Г=1 А; 2 Г=2 А... про мене.

3 Ой говорили та вже й перестали,

4 Ой балакали — сами й плавать стали.

5 Ой перестаньте, сусідочки мої,

6 Ой перестаньте балакати объ мені,

7 Підіть взженіть серце на перепелочці.

8 Отамъ підъ лісомъ, въ зеленому житі,

9 Тамъ перепелка дітогъ годувала,

10 Ой годувала та все промовляла:

11 Г=30 А.

12 Перепелочка, матінко старенька,

13 Ти не журися, перепелко, нами,

14 Ми яєъ поростемо, підемо въ найм.

15 Г=34 А... мамо; 16 Г=35 А... мамо, по чужихъ, по...

(С. Буймеръ, Лебедяск. у. Г. А. Залюбовскій).

Д.

1 Сама не знаю, чомъ доленьки не маю!

2 Прокляла мати малою дитиною:

3 Съ нимъ любилася, не стала дружиною...

4 Ой піїду, піїду по-підъ зелененькимъ лугомъ

5 Д=3 В. Чи не...; 6 Д=2 В... тобі теменький. 7 Якъ ми любилися, даєъ я тобі кохалася, 8 Д=5 В... сама собі; 9 Д=6 В. Ой поїду, поїду я...

10 Ажъ тамъ вивела перепелочка діти. 11 и 12 Д = 8 и 9 В. 13 Д =
20 А... горечко жъ мое. 14 Нема батенька рідненького надъ вами 15 Д = 32 А.

16 Поросте трава по горахъ, по долинахъ.

17 Буде пась, матінко, по чужихъ українахъ.

(Х. Мотроновка, Борзенск. у. П. А. Кулишъ).

422 *).

По надъ тижимъ Дунаємъ,
Вітеръ яворъ хитає.
А підъ тимъ яворомъ,
Сидить мати ізъ сномъ;
Вітеръ яворъ хитає,
Мати сина питає:

„Ой сину мій, Иване,
Дитя мое кохане!
Ой чи тебе оженить,
Чи у вісько урядить?
Якъ я тебе колихала,
Темну ніченьку не спала;
Якъ я тебе зростила,
Сама себе звеселила;
Якъ я тебе оженю —
Всю родину звеселю;
Якъ я тебе въ вісько дамъ —
Сама собі жалю завдамъ!“

— Не журися, моя мати,

Вже того не миновати.
Мати жъ моя рідная,
Порадонько вірная!
Исправъ мені три труби,
Та усі три мідяні:
У першую заграю.
Якъ коника сідлаю,
У другу заграю,
Якъ въ двора збіжаю,
У третю заграю,
Середъ повку стоючи,
Щобъ зачула матусенька,
До утредні идучи.
Якъ голубка гудучи!

Якъ зачула тоє мати
Стала плакати, ридати:
„Коли бъ я сива зовуля,
Я бъ до тебе полинула!“
— Якъ би жъ я, мати, сокілъ,
Я бъ до тебе прилетівъ!

(Харьков. губ.).

423.

— Маленький соловейко, чому не щечечешъ?
Молоденький козаченько, чому не женишся?
„Ой радъ би я щечетати, голосу не маю!
Ой радъ би я женитися, та долі не маю!
Потерявъ я свою долю, ходючи у дорогу“.

*) Пјсни отъ 422 до 424 записани Н. И. Костомаровымъ.

Померъ, померъ козаченько, въ неділеньку въ-ранці;
Поховали козаченька въ зеленімъ байраці.

— Отомане-товарищу, чини мою волю:

Виводь коня вороного, винось ясну зброю,
Нехай зарже кінъ вороний, плачучи за мною. —

Ой зачула стара мати, сидючи въ кімнаті:

„Та вже жъ мого та синонька на світі не має!

Ой якъ би жъ я зозуленька та крилечка мала,

Полетіла бъ, сюю, тую сторононьку облітала,

Свого сина Івана по гробу пізнала;

Сіла бъ, пала на могилі, та й сказала бъ: ку-ку!

Подай мені, мій синочку, хоча одну руку!“

— Ой радъ би я, моя мати, обидві подати —

Насипано сирій землі, не можно підняти;

Скрепилися уста мої, не могу промовить,

Закрилися ясні очи, не могу проглянуть,

Студилися чутки уши, не могу прослухать.

(Екатеринославск. губ.).

424.

Ой зъ-підъ гори тихий вітеръ віє.

Козаченько пшениченьку сіє.

Сіє, сіє, нива не доходе,

А дівчина зъ обідомъ виходе:

— Ой дівчино, винісь тебе дідько,

Розсіявъ я пшениченьку рідко!

„Не журися, козаченьку, марно,

Зійде твоя пшениченька яра;

Не журися, козаченьку, пусто,

Зійде твоя пшениченька густо!

А вже козакъ пшениченьку косить,

А дівчина дитину виносить.

„Ой на тобі, козаче, дитину:

Якъ не возьмешъ — въ крапиву закину!“

— Ой на тобі, дівчинонько, пшениці півъ-корця,

Та годуй же маленького хлопця!

„Не хочу я пшениці півъ-корця:

Та не буду годувати хлопця!“

— Ой на тобі, дівчинонько, корову рябу,

Та годуй же дитину малую!

„Не хочу я, козаченько, корови рабоі,

Та не буду годувати дитини малоі!“

— Ой на тобі, дівчинонько, ще й діжечку сира,

Та не кидай маленького сина. —

„Не хочу я, козаченько, й діжечки сира:

Таки кину маленького сина!“

— Ой на тобі, дівчинонько, ще й діжечку масла,

Та не кажи на мене напрасно.

„Не хочу я и діжечки масла,

Таки скажу на тебе напрасно!“

— Ой на тобі, дівчинонько, ще й семеро овець,

Ще й семеро овець 'и восьмую ярку.

Та найми ти до дитини няньку!

„Не хочу я, козаченьку, ни овець, ні ярки:

Та не буду нанімати няньки!“

— Ой на тобі, дівчинонько, коня у наряді,

Та не кажи при усій громаді!

„Не хочу я, козаченьку, коня у наряді,

Таки скажу при усій громаді!“

Дівчинонька кропиву шаткує,

А за нею дитина рачкує:

„Люли, люли, ти, маленький синку:

Набьють мені та за тебе спинку.

Люли, люли, ти, маленький враже;

За тобою вся худоба ляже!“

(Воронежск. губ.).

ПОЛОЖЕНІЕ СЫНА ВЪ СЕМЬѢ.

425.

А.

- 1 Ходить голубъ по комнаті, голубка по хаті;
  - 2 Питається синъ матері: — котру дівку брати?
  - 3 А чи тую багатую, що хороше ходить,
  - 4 А чи тую убогую, що вірненько робить?
  - 5 Въ багатой-губатой рушникъ на колочку,
  - 6 А въ своєї убогой брови на шнурочку.
  - 7 Въ багатой ночувавъ, да нічого не видавъ;
  - 8 А въ убогой ночовавъ, да й націловався,
  - 9 Якъ у саду соловей да й нащебетався.
  - 10 Що й у тої багатой воли да корови,
  - 11 А въ своєї убогой тільки чорни брови;
  - 12 Що съ тоєю багатою въ холодку лежати,
  - 13 А съ своєю убогою пшениченьку жати;
  - 14 Що у тої багатой воли да корови — все повиздихає,
  - 15 А у своєї убогой біле лице, чорни брови повієтъ не злиняють.
- (Изъ сборн. П. А. Кулиша).

Б.

- 1 На добра нічъ, а всімъ на нічъ, а вже жъ бо я да йду спати;
- 2 За воротьми зеленъ явіръ, тамъ я тебе та буду ждати.
- 3 Ой, чи явіръ, чи не явіръ, чи зелена та яворина,
- 4 Межи стома дівочками тільки мені та една мила.
- 5 „Ой, чи тую. мати, взяти, що хороше ся вбрала,
- 6 Ой, чи тую, мати, взяти, що до серця пристала?“
- 7 — Ой, не бери. сипу, тої, що хороше ся вбрала,
- 8 Возьми собі. сипу, тую, що до серця пристала.

(Браславск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

55*

В.

- 1 Не всі луги, не всі луги, половину жати...
- 2 Питається синь матері: — которую брати?
- 3 — Ой, чи тую убогую, що серденько мліє,
- 4 Ой, чи тую багатую, що мати веліла?
- 5 Багатая-спесивая, все буде гордиться,
- 6 А вбогая-сиротина, все буде кориться.
- 7 Въ багатой-спесивой воли та корови,
- 8 А въ бідной сиротині чорненькі брови;
- 9 Въ багатой-спесивой воли поздиhaють,
- 10 А въ бідной сиротини брови не злиняють.

(Харьковъ. Г. Залубовскій).

Г.

1 Г=1 А; 2 Г=2 В;

- 3 „Ой, чи тую мені брати, що въ спідниці ходить?“
- 4 — Питай людей, мій синочку, чи ділечко робить.
- 5 „Ой, чи тую, мені брати, що голівка гладка?“
- 6 — Питай людей, мій синочку, чи метена хатка...

(С. Калита, Остерск. у. М. Н. Александровичъ).

426.

А.

Ой, дубъ на березу гіллямъ похилився;
Ой, синь своїй неньці низенько вклонився:
„Нене жь моя, нене, чомъ не женишь мене?“
— Ой, якъ тебе, синку, молодимъ женити,
Хиба тобі, синку, ні съ кімъ говорити?
Єсть у тебе, сину, срібла золотого —
Купи собі, сину, коня вороного,
Да поставъ на стані — говори до ёго.
„Бодай тобі, мати, такъ важко банати,
Ой, якъ мені, мати, съ конемъ розмовляти“.
— Сину жь мій, сину, ой дай коню сіна, сіна по коліна;
Ой, дай коню овса по самі перста.
„Нене моя, нене, кінъ сіна не хоче,
Кінъ сіна не хоче, копитами топче,
А на овсі ляже — вінъ правди не скаже;
Кінъ на сіно дметься, съ козака сміється“.

(С. Черняховъ, Кіевск. у. В. О. Папченко).

Б.

„Ой, нене, нене! чомъ не женешъ мене?“

— На що тебе, синку, молодимъ женити?

„Прийде нічка темнесенька, ні съ кимъ говорити“.

— Купимо тобі, синку, коня вороного,

Коня вороного, говори до ёго.

„Не подоба, мати, съ конемъ розмовляти:

Треба мені, мати, дружини шукати.

Насіявъ я жита, — ні съ кимъ буде жати.

Ярої пшениченьки у снопи в'язати.

Жени жъ мене, нене, жени жъ мене, любко, сивая голубко!“

— Оженися, синку, оженись, небоже!

Та не бери удівоньку — не дай тобі, Боже,

Візьми собі дівчиноньку — Богъ тобі pomoже!

Візьми собі паняночку, удовину дочку.

„Удовина дочка та не мені рівня:

По риночку ходить, якъ та королівна!“

(С. Вороніковъ, Переяславск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

427.

— Кучеравий дубъ, чомъ ти не зелений,

Молодий возаче, смутний не веселий?

„Якъ же жъ мені, мамцю, веселому бути:

Любивъ я дівчину — засватали люде,

Мені молодому пароньки не буде.

Тільки жъ мені пари, що оченьки кари;

Тільки розмовоньки, що чорни бровоньки“.

— Ой, маешъ ти, сину, коня вороного,

Заведи до стані, — говори до ёго.

„Не подоба, мамцю, съ конемъ розмовляти:

Лишь подоба, мати, сісти поїхати,

Сісти поїхати, дівча відвідати“.

(Подольск. губ. С. Лозинскій).

428.

А.

— Ой, у полі край дороги влинь-дерево має;

Тамъ дівчина чорнявая коня налуває.

Ой, кінь прже, води не п'є, доріженьку чує:
Ой, десь мій синъ Василина дома не ночує?
„Ой, якъ мені, матусенько, дома ночувати,
Прийде нічка темнесенька — ні съ кимъ розмовляти“.
— Купи собі, мій синочку, коня вороного;
Прийде нічка темнесенька — розмовляй до ёго.
„Не подоба, матусенько, съ конемъ розмовляти,
Треба мені, моя мати, дівчини шукати“.
— Шукай собі, мій синочку, шукай до любові;
Які въ тебе, щобъ й въ неі, чорненькі брови.
Кличе мати Василицу, кличе вечеряти:
„Ой, вечеряй, моя мати, коли наварила;
Теперь мені, моя мати, вечера й не мила,
А я піду до дівчини — де дівчина мила.
Ой, дівчино чорнявая, що ти наробила?“
— Слїди брала, къ серцю клала, що вірно любила.
(Г. Хороль. Д. И. Лавриненко).

Б.

Ой, дубъ на березу да верхъ похилився;
А я, молодъ козаць, да ще не женився!
„Ой, старая нене, чомъ не женишь мене?“
— Ой, сину мій, сину, пожди до осени.
„Ой, далеко, мати, до осени ждати:
Треба мені, мати, дівчини шукати“.
— Ой, продаймо, сину, полотно льняного,
Да купимо, сину, коня вороного,
Прийде темна нічка — говори до ёго.
„Ой, кінъ не говорить — слова не промовять:
Не подоба, мати, зъ конемъ розмовляти;
Треба мені, мати, дівчини шукати“.
(Борзенск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

429.

А.

„Мати жъ моя, мати, чомъ мене не женишь?
Лїта мої тратишь,
Лїта мої, лїта, лїта молодїї!
Насїявъ я жита — да съ кимъ розділяти?“

Прийде нуйчъ темненька — ні съ кимъ розмовляти“...

— Ой, сину жъ муйй сину, сину Василю!

Купи ти для себе коня вороного;

Прийде нуйчъ темненька — розмовляй до ёго.

„Бодай тобі, мати, такъ важко вмірати,

Ой, екъ мені, мати, съ конемъ розмовляти:

Увиду въ конюшню — а куйнь не говоривъ,

Самъ собі наровить. Ой, коню муйй, коню,

Чи я тобі важкий, а чи моя зброя?“

— Ой, пане муйй, пане, ти мені не важкий;

Ти мені не важкий, й не твоя зброя:

Туйльки мені важки жовті пісочки,

Жовті пісочки, часті шиночки...

Прийдешъ до шинку, на шинкарку крикнешъ:

Шинкарко, молодко, сипъ медъ й горілку!

Сипъ медъ й горілку, да стели постільку.

Ой, якъ тобі, пане, въ постелі лежати?

А мені, муйй пане, на ляді *) стояти?

(М. Олишевка, Козелець. у. А. Шинацкій-Илличъ).

В.

1 „Та порадъ мене, мати, якъ на світі жити:

2 Та прийде нічка темненька — ні съ кимъ говорити“.

3 — Та пойдъ же ти, сину, у Китай у городъ,

4 Та купи собі, синку, коня вороного,

5 Та заводъ у станочокъ, говори до ёго.

6 „Ой, коню мій, коню, коню вороненький,

7 Та чого жъ, мій коню, смутний, не веселий?

8 Чи я тобі тяжкий, чи я тобі важкий?“

9 — Та ти жъ мені не тяжкий, ти жъ мені не важкий,

10 Важкі жъ твої темні ночі, ночі вечерниці;

11 А відтіль ти ідешъ, у трахтиръ зайдешъ,

12 Самъ пьешъ та гуляєшъ, мене не згадаешъ.

13 Та добро жъ тобі, пане, медъ-віно кружати,

14 А мені, вороному, у кола стояти.

15 Та ти пьешъ та гуляєшъ, мене не згадаешъ.

16 Та дай же ти, пане, сіна по коліна,

*) Помость.

- 17 Сіна по коліна, а вівса по перса,
18 А вівса по перса, водиці по очі,—
19 Та тоді гуляй, пане, зъ вечора до півночі.

(Бахмутск. у. Г. А. Залубовскій).

В.

- 1 „Ой, часъ пора, мати, мене оженити:
2 Прийде нічка осінняя, ні съ кімъ говорити“.
3 — Купи, сину, коня вороного,
4 Да поставъ на стані — говори до нѣго.
5 „Мати жъ моя, мати, мій кінъ не говорить,
6 Мій кінъ не говорить. й слова не промовить“.

7 В=6 Б; 8 „Чого стоїшь такий смутненький? 9 В=8 Б; 10 Чи ясная зброя, чи дівчина моя?“ 11 В=9 Б;

- 12 — Ні ясная зброя, ні дівчина твоя;
13 Тільки мені важки далекі дороги,
14 Далекі дороги, коршомскі пороги.
15 Ти ідешъ у коршму, горілки напъешся,
16 А мене заставишь свру землю бити.
17 Ой, дай мені сіна, сіна по коліна,
18 Оброку по боки, а води по очі —
19 Занесу тебе до дівчини, хочъ по середъ ночі.

(С. Великіе Снитинки, Васильовск. у. Л. В. Нльницькій).

430.

Веду коня до Дуная, куйнъ не хоче пити,
Задірає головоньку — хоче мене вбити.
— Чому, коню, води не пьешъ? чи дорогу чуешъ?
Чому, синку-одичку, въ-дома не ночуешъ?
„Якъ же мені, моя мати, въ-дома почувати:
Прийде ночка темнесенька — ні зъ кимъ розмовляти!
Хочъ до коня промовляю, таъ куйнъ не говорить,
Тільки мене, молодого, въ больші літа вводить.
Треба було, моя мати, коня осідлати...
Поїду я на Україну дівчину шукати.
Звіздивъ же я, моя мати, Польшу й Вкраїну:
Знайшовъ же я, моя мати, люблю дівчину!“

(Волинск. губ. Н. И. Костомаровъ).

431.

А.

1 „Ой, матінко, та не гай мене, —	13 Ой, десь узялася та дівчинонька,
2 Та й въ дороженьку виражай мене!“	14 Та вирвала блиночку,
3 — Ой, синочку, згоди годиночку,	15 Та вдарила козаченька,
4 Та поки я зберу свою родиночку—	16 По білому личеньку:
5 И вбогую, и багатую.	17 „Встань, козаче, годі спати —
6 Теперь нічка темпенька,	18 Хоче орда твого коня взяти“.
7 Доріженька й далеченька —	19 — Нехай бере, кінь другий буде;
8 Кінь вороненький та й приставає,	20 Мене жъ молодого по вієть не буде.
9 А сонъ головоньку склоняє.	21 Пропавъ же кінь й сіделечко,
10 Изійду я на могилочку,	22 Та все черезъ тебе, мое сердечко;
11 Та пуцу коня на долиночку,	23 Взяли коня вороного,
12 А самъ ляжу на годиночку.	24 Съ-підъ козака молодого.

(Полтава. Я. И. Демченко).

Б.

- 1 По-підъ лісомъ, лісомъ, по-підъ дубиною —
- 2 Ажъ тамъ руба козаць ячмінь совирую.
- 3 — Ой, годі, козаче, ячменю рубати,
- 4 Та ходімъ до мене пшениченьки жати.
- 5 Що съ твого ячменю та кутя буде,
- 6 Зъ моєі пшениці коровай буде.

7 Б=1 А;

- 8 Та въ військо — дорогу виражай мене.
- 9 Що мені нічка та все темная,
- 10 Козаку дорога та не равная.
- 11 Дали ёму коня неіжжалого,
- 12 Посадили козака небувалого.
- 13 Ой, кінь на гору копитами б'ється,
- 14 А въ козака слёзи, якъ... ллються.
- 15 Ой, кінь на гору спотикається,
- 16 А козаць на конигу все слоняється.

(Роменск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

- Ой, матювка, та не гай мене,
У велику дорогу виражай мене:

Чогось мені та дримається,
Підо мною сивий кінь спотивається.
Пущу коня та на пісочокъ,
А самъ ляжу спати та на часочокъ.
Пущу коня та до долини,
А самъ пійду ночувать та до дівчини.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичъ).

432.

Зімо, зімонько, зімо лютая,	Дівка молода дожидається.
Ой, прошу я тебе—не зморозь ти мене.	„Куплю матері юпку баеву,
Що не такъ мене, якъ миленького,	Дівку молоду візьму съ собою“.
Въ походъ йдучи, коня ведучи:	— Ой, синочку мій, усвістися:
Коникъ вороний, самъ вічъ молодий,	Кохала я тебе изъ малості, —
Поясъ шовковий, самъ чорнобровий;	Кидаешъ мене ти на старості! —
На імъ кучері завиваються,	„Піду, матусю, отстави прохать,
По імъ матуса убивається,	Буду рідцюю по-вігъ годувать“.

(Черняговск. губ. П. Косменко).

433.

А.

- 1 „Сини мої, соколоньки, де жъ ви поділися, —
- 2 Чи ви возомъ поїхали, чи пішли пішки?
- 3 Та чому мені, сини мої, не давали звістия?“
- 4 Годувала мати синівъ та й утішалася,
- 5 А сини єї покинули — мати й осталася:
- 6 Та спомянула мати синівъ рано у суботу:
- 7 „Та пошли, Боже, синамъ моімъ скорую роботу!“
- 8 Та спомянула мати синівъ рано у неділку:
- 9 „Та пошли, Боже, синамъ моімъ добрую годинку!“
- 10 Та спомянула мати синівъ рано въ понеділокъ:
- 11 „Та роди, Боже, синамъ моімъ жито, якъ барвінокъ!“
- 12 Та спомянула мати синівъ рано у вівторокъ:
- 13 „Та пошли, Боже, синамъ моімъ хочъ віпокъ по сорокъ!“
- 14 Та спомянули сини мати рано у середу:
- 15 — Ой, десь, братці, мати наша у старцяхъ по переду! —
- 16 „Та бодай же ви, сини мої, сѣго не дїждали,

- 17 Що бь я у старцяхъ по переду стояла!
18 Та хочь буду, сини мої, гірко зоробляти,—
19 Та не буду у старцяхъ по переду стояти“.

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. И. Кибальчичь).

Б.

- 1 „Сини жь мої, орли мої, тощи (?) й соловейки,
2 Якъ же я вась годувала, якъ були маленьки!“ з Б=4 А;
4 Сини зросли, въ розбій пішли, мати осталася.
5 Изгадала мати синівъ рано у неділю:
6 „Роди, Боже, жито синамъ густе, якъ шевлію!“
7 Изгадала мати синівъ рано въ понеділокъ:
8 „Роди, Боже, синамъ жито густе, якъ барвінокъ!“
9 Изгадала мати синівъ рано у вівторокъ:
10 „Роди, Боже, синамъ жито хочь кіпокъ на сорокъ!“
11 Изгадали сини матірѣ рано у середу:
12 — Ой, десь наша, братця, матірѣ въ старцяхъ по-переду,
13 В=16 А; 14 Щобъ ви свою рідну матірѣ у старцяхъ пізнали“.

(С. Воробьї, Лубенск. у. М. В. Нітовскій).

434.

Якъ була я молодю та дванадцять синівъ мала.
Та всімъ діло загадала:
Два пішло орати, два пішло поганяти,
А два пішло косити, а два пішло молотити.
А надія у Бозі — ще й чотирі у дорозі:
— Найстарший мій сину, та верни мою силу, —
Що я тебе (годовала) и ніченьки не спала,
Та й силочку потеряла.
„Ой, не буду, мати, тобі сили вертати:
Буду тебе, моя мати, до смерти годувати“.

(С. Выграевъ, Каневск. у. А. В. Шевченко).

435.

А.

- 1 Ой, добрая та годинонька була,   4 Вінъ матусеньки попросився:
2 Що матуса свого сьна била.   5 — Годі жь мене, моя мати, гризти—
3 А вінъ, молодъ, не гнівався,—   6 Піду съ туги на Україну жити.

7 Піду съ туги на Україну,	15 Въ тебе голосъ тоненький;
8 Я й тамъ, молодь, не загину.—	16 Полети жъ ти по-підъ небесами,
9 „Ой, стій, сину, завернися,	17 Защобечи трёма голосами,
10 Та въ зелений жупанъ одягнися,	18 Та виведи съ темного луку.
11 А я стану, повернуся,	19 Що витоптавъ усі бережечки,
12 Та й на тебе подивлюся —	20 Та не найшовъ я собі стежечки —
13 Чи є козаць на Україні кращий?“	21 Що я въ лісі съ шляху изблудився.
14 — Соловейку маленький,	

(С. Трубайци, Хорольск. у. Н. В. Нѣговскій).

Б.

1 и 2 Б=1 и 2 А;	
3 Синь матери покорився,—	11 Въ голубий жупанъ приберися,—
4 У ніженьки уклонився:	12 Да й побачу сина свого,
5 „За що мене, стара мати, біла?	13 Що хороший мій синь уродився.
6 Якъ пойду я на Україну жити.	14 Ой, вирву жъ я клиновий листочокъ,
7 На Україні добри люде,—	15 Да прикрию сина свого слідочокъ,—
8 Да й тамъ мені добре буде:	16 Щобъ пташечки не літали,
9 Я самъ, молодь козаць, не загину“.	17 Зозуленьки не ковали,
10 — Ой, вернися, мій сину, вернися,	18 Слїду сина мого та й не топтали.

(Борзенск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

В.

Несчастлива годинонька була,	Ой той мені раноньки промие.
Якъ матуся свого сина біла.	„Ой не жалкуй, муй сину, на мене:
— Ой якъ будешъ мене, мати, бити,	Не дай, Боже, пригоди на тебе,
То я не буду изъ тобою жити.	Якъ ти будешъ въ стѣну помірати,
Ой піду я зъ туги на Україну:	Ой хто жъ тобі голову оплаче?“
И тамъ же я, молодь, не загину! —	— Въ полі, мати, чорний воронъ вряче,
„Ой вернися, муй сину, вернися,	Ой той мені голову оплаче! —
Внесу жупанъ, такъ ти й приберися;	Ой ремезе, ремезочку!
Подивлюся, муй сину, на тебе,	Не клади гнізда у вершині Дністра,
Чи есть такий козаць на Україні,	У вершині Дністра вода прибуває,
Якъ ти въ мене, муй сину єдиний?	Вона тобі жалю понаробляє,
Ой не жалкуй, муй сину, на мене:	Вона твої дітєи позатопляє.
Не дай, Боже, пригоди на тебе,	Наклади гніздо въ версі на ялині.
Якъ ти будешъ пострелянъ, порубанъ,	А тамъ на ялині орель сидять,
Ой хтожъ тобі раноньки промие?“	А підъ ялиною козаць лежить.
— Въ полі, мати, дубенъ дощикъ иде,	Козаць до орла промовляє:

„Полети, орле, въ мою сторононьку, Ой и скажи, орле, осударю служу,
Ой и дай же, орле, мойй неньці знати. Нехай моя ненька возрадується,
Та не кажи, орле, що я тутъ лежу, Дрібними слізами уметься“.

(Н. И. Косгомаровъ).

436.

А.

- 1 Ой кряче, кряче чорненький воронъ
- 2 Та на глибокій долині;
- 3 Ой плаче, плаче, молодий козаче
- 4 По несчастливій годині.*
- 5 Ой кряче, кряче та чорненький воронъ
- 6 Та у лузі надъ водою;
- 7 Ой плаче, плаче молодий козаче
- 8 На конику вороному.
- 9 — Вороний коню, заграй підо мною,
- 10 Розбий, розбий тугу,
- 11 Розбий, розбий тугу по зеленому лугу
- 12 Козакові молодому.
- 13 Ой іде козакъ та дороженькою,
- 14 Слізюньками умивається:
- 15 — Десь моя ненька, десь моя старенька
- 16 Та за мною убивається.
- 17 Та у неділоньку рано, по-раненьку,
- 18 Та якъ сонце не сходило,
- 19 Та збізжалася вся моя родина,
- 20 Вона мене випроводила.
- 21 Випровожаєшъ, моя родинонько,
- 22 Та чи не жаль тобі буде,
- 23 Якъ я поїду въ сторону чужую
- 24 Проміжъ чужіи люде?
- 25 Ой згадай мене, моя старая мати,
- 26 Сідаючи та обідати:
- 27 Десь моя дитина на чужій стороні,
- 28 Та нікому її одвідати.
- 29 Ой згадай мене, моя старая мати,
- 30 Якъ сядешъ у-вечері істи:
- 31 Десь моя дитина на чужій стороні,
- 32 Та немає одъ неї вісти.

Б.

1—14 В=1—14 А.

15 Десь моя мила, десь моя миленька
16 Та за мною убивається:
17 Та въ неділю рано, раненько,
18 Та якъ сонце не зходило,
19 Въ далеку дорогу, въ біду и тревогу
20 Вона мене проводила.
21 И казала въ слізахъ моя мила:
22 „Та чи не жаль тобі буде,
23 Якъ ти підешъ въ сторону чужую
24 Та проміжъ чужні люде?“

(Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

437.

— Десь у тебе, козаче, не ріднаи мати:
Ой, якъ стали тебе й у салдати брати—до не вийшла й съ хати.
„Ой, спогадаешъ, моя матусенько, якъ сидешъ обідати:
Ой, десь мій синъ, десь моя дитина, да нікому й одвідати.
Ой, спогадаешъ, моя матусенько, якъ станешъ хліба істи:
Гей, десь мій синъ, десь моя дитина, да немає чутки й вісти.
Ой, полети, галко, ой, полети, чорна, да на Дінъ риби істи,
Ой, принеси, галко, ой, принеси, чорна, да й одъ мого сина вісти“.
— А вже жъ мені, гальці, а вже жъ мені, чорні, изъ моря риби не істи;
Ой, якъ не чула, до не будешъ чути й одъ свого сина звісти.
„Ой, заржи, заржи, ти, вороний коню, да съ чистого поля йдучи —
Да нехай зачує, да нехай заплаче вся родина за мною.
Ой, заржи, заржи, ти, вороний коню, да сгоя підо мною —
Да нехай зачує, да нехай заплаче моя матінка за мною“.

(С. Вел. Снитянка, Васильковск. у. М. В. Ільницькій).

438.

Породила мати сина сокола,
Та не знала де ёго діти, та въ військо дала.
А навпослі матусенька роздумалась:
„Вернись, вернись, мій синочку, хоть на півъ-года!“
— Не вернуся, моя мати, ні на півъ-часа.
Я до тебе, моя мати, орломъ прилечу. —

Побачишъ, моя мати, якого я тобі жалю нароблю:

Сяду-паду сивимъ орломъ въ зеленимъ саду,

Я своїми сухотами увесь садъ висушу,

А дрібними слізюньками весь садъ изілля!

Та більшого тобі, моя мати, жалю нароблю:

Та вп'язать у похідь, моя мати, орломъ полечу.

(М. Жаботянь, Черкасск. у. Ф. Т. Штангей).

439.

„Ой сонъ, мати, ой сонъ, мати, сонъ головочку клоне“.

— Отто жъ тебе, мій синочку, своя воленька воле.

Шо до тебе, мій синочку, сама дівчина ходе.

„Нехай ходе, нехай ходе, вона мене вірно любе,

Вона мене, молодого, та й по вікъ не забуде,

Вона мені, молодому, та й дружиною буде“.

— Вона тебе, мій синочку, отрутою нагодуе.

„Ой неправда, ненько, ой неправдонька твоя“.

А въ неділю раненько ведуть сина блідненького,

Сидить дівка край віконця, та съ парубка й сміється.

„Ой не смійся, препогана, не смійся, не смійся,

Я одъ тебе, препогана, та й отрутоньки наївся.

Ой правдоньку ненька моя, ой правдоньку казала.

Ой біжи жъ теперъ, моя ненько, хочъ по рідну родину,

Нехай мені вибирає отрутопьку трудную“.

— Не поможе-жъ, та мій синочку, та ні рідна родина,

Та поможе тобі, мій синочку, заступъ, домовина.

(Харьковск. губ. Г. А. Залюбовскій).

440.

„Рубай, сину, ясенину — буде кочержилно,

Сватай, сину, сиротину — буде господиня“...

— Ой, не хочу, моя мати, ясини рубати:

Ой, не хочу, моя мати, сиротини брати:

Ой, хочу я, моя мати, сиротину осміяти.

„Ой, не вважай, вражий сину, що я сиротина —

Якъ наважу, до зневажу хозяйського сина.

Ой, зацвіла калинонька підъ зеленимъ дубомъ,—

Ой, не чванься, вражий сину, кучерявимъ чубомъ“.

— Ой, зацвіла калинонька підъ зеленимъ листомъ.—

Ой, не чванься, вража дочко, сестринимъ наместомъ!
Въ тебе хата неметена, а въ сѣнахъ нечисто,
Въ тебе свита позичина, сестрине наместо.
„Свиту куплю, свиту куплю, й юпку добуду,
Таки жъ бо я добримъ людямъ невісткою буду!
Ще жъ я не казала — тїлько погадала,
А вже жъ мене ідна жінка невісткою звала.
Не вважай же, вражий сину, що я сиротина —
Якъ наважу, то зневажу хозяйського сина.
Въ тебе клуна не вкритая, повітки немає,
Въ тебе жупанъ позичений, бо свитогъ чортъ має“.

(С. Вел. Снитинка, Васильковск. у.).

441.

„Темна нічка не видкая — не видно ходити;
Широкая дороженька, коли бъ не зблудити.
Було мене, моя мати, малимъ оженити“.
— Оженися, сину, я не бороню,
Та не бери вдови, бо я не велю:
Ой, не бери, такъ якъ еї бачишъ,
Бо якъ буде білу постіль стлать, то не разъ заплачешъ...

(Пилиповичи).

442.

Ой зацвіла калинонька у темному лузі,
Теперь моя головонька и серденько въ тузі,
Чи не жаль тобі, мій батеньку, якъ я піду въ чужу стороньку,
Та погублю свою головочку? Жаль, жаль тобі буде!
Чи не жаль тобі, моя матінко, якъ я піду въ чужу стороночку,
Та погублю свою головочку? Жаль, жаль тобі буде!
Ой плаче и жалкується старий батенько и старая матінка,
Та до воза вони дохожають, до молодого козаченька.
Ой не плаче не жалкується молода дівчина,
Виводить вона вороного коня,
Подає козакові турецькую зброю.
Питає, словами промовляє:
— Ой коли жъ тебе, серденько, ждати?
„Якъ стане на степу вітеръ повівати,
Очереть та тирсу по степу розсипати

Тоді мене, моя мила, ждати-підждати,
Якъ стане по Дніпру хмара похожати,
Старий Дніпръ дощемъ полоскати,
Тоді мене, моя мати, ждати-підждати!
Якъ стане по небу грімъ грімшати,
Та стане блискавками небо заспати,
Тоді мене, моя мила, ждати-підждати!
Та принесе мене не мій конь вороний,
Та принесе мої кості вітеръ буйний!
Тоді питай вітра буйного: а де подівався молодий козаць?
А вітеръ буйний увъ одвіть промовить:
— Ой лежавъ козаць убитий та у полі підъ рокитою,
У чужій сторононьці, у чужому краю,
А я побачизъ, шо вінъ у чужій стороні,
Та я принісъ козакови кості у рідний край!

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

443.

И шли ляхи на три шляхи,
А татари на чотири,
А козаки поле вкрили,
Шабельками освітили.
А за нимъ візъ покритий;
На тімъ боці (возі) козаць вбитий,
Постреляний, порубаний,
На три часті розділений,
Въ правій руці шаблю держить,

А зъ тій шаблі кривця біжпть.
Козакова мати плаче:
„Шукай, доню, лікароньки,
Зеленої муравоньки“.
— На що, мати, ліки дбати?
Треба дощокъ добувати,
Хоромину будувати,
Безъ віконецъ, безъ дверецъ —
Тамъ спить козаць молодець!

(Изъ собр. Н. И. Костомарова).

444.

Ой мала вдова сина сокола,
Вигодовала въ вісько оддала:
Ой старша сестра коня сідлала,
А середульша хусту випрала,
А наймолодша коня осідлала,
А мати ёго випитовала:
— Ой коли, синку, придеши до насъ?
„Тоді я мати, приїду до васъ,
Якъ навине пір'я на-спідъ потоне,

А млиновий камінь на-верхъ виплине!“
Уже жъ млиновий камінь на-верхъ виплинувъ,
Вже жъ павине шрѣя на-спідъ, потонуло,
А мого сина въ гостину не видно!
Вийшла на гору, всі полки идуть,
А мого сина коника ведуть.
Питала мати всеї старшини:
Чи не бачили її сина сокола?
„Чи не то твій синъ, що сімъ полківъ збивъ,
За восьмимъ полкомъ голову схиливъ!
Зозуля літала, надъ нимъ куючи,
А коники ржали, ёго везучи,
Колеса скрипіли, підъ нимъ котючись,
Служеньки плакали, за нимъ идучи!“

(Изъ собр. Н. И. Костомарова).

445.

А.

Не ходи, козаче, по-надъ берегами,
Не суши дівчини чорними бровами.
Чорні брови маю, дівчата не люблять,
Превражні молодиці та й не приголублять.
„Піди, синку, до криниці, напийся водиці,
Та щобъ тебе полюбили дівки й молодиці;
Піди, синку, до криниці, умийся водою,
Та щобъ тебе полюбили усі слободою“.

(Воровежск. губ. Изъ собр. Н. И. Костомарова).

Б.

— Чи я, мати, не хорішъ, чи я парень не дорісъ,
Чому мене, моя мати, дівчата не люблять?
„Піди, сину, до криниці, напийся водиці,
Будуть тебе дівки любитъ, ще й молодиці“.

(Роменск. у. Изъ собр. А. А. Потебни).

446.

„Ой мати, мати й а що ти гадала,
Да що за нелюба й а світъ завъязала!“ (2)
— Ой укравъ я, мати, корову рябую,

Ти сказала, мати, украдь и другуу; (2)
Ой укравъ я, мати, коня вороного,
Ти сказала, мати, украдь и другого; (2)
Ой укравъ я, мати, ажъ семеро овець,
Ти сказала, мати, мій сину, молодець! (2)
Ой укравъ я, мати, да вола сірого,
Ти сказала, мати, украдь и другого; (2)
Ой укравъ я, мати, сизую галочку,
Ти сказала, мати, мій соколочку! (2)
Ой укравъ я, мати, хусточку,
Ти сказала, мати, голубочку! (2)
Ой укравъ я, мати, да чапелинку, (?)
Ти сказала, мати, що гораздъ синку! (2)
Якъ піймали, мати, у неволю брати,
Не йшла мене мати да й визволяти, (2)
Ой не йшла жъ мати, не йшла й родинонька,
Не прийшла й вірная да дружинонька. (2).

(Х. Петрушевка, Борзенск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

447.

„Рубай сину яворину, добре клиння буде,
Сватай, сину, сиротину, господиня буде“.
— Не всякої яворини добре клиння буде,
Не всякої сиротини господиня буде.
„Заріжь, сину, качурину, нехай кача кваче,
Сватай, сину, сиротину, нехай багачка плаче;
Бо багачка лядощиця, не хоче робити,
Навішає кораликівъ, щобъ єі любити;
Навішає кораликівъ на біленьку шию:
Сватай мене, Иване, або ти, Василю!“

(Подольск. губ. А. И. Деминскій).

448.

— Тече річка невеличка, та й колишиться,
Чогось моя головонька та й морочиться.
Позволь, позволь, стара ненько, женитися,
Перестане головонька морочитися.
„Ой женися, мій синочку, я не зборонаю,

Лишъ не сватай вдовочки;
Бо вдовочка—не дівочка, не дівочий станъ,
Постеле білу постіль та й спати лягає“...

(Подольск. губ. А. Н. Диминскій).

449.

— Ой коли бь я зозуленька, собі крила мала,
То бь я тую Україну кругомъ облітала,
То бь я свого та синочка середъ поляу познала! —
Померъ, померъ новобранецъ у неділеньку у-ранці,
Положили новобранця на тисовій лавці,
Поховали новобранця у зеленой (имъ) байраці.
Тіло несуть, коня ведуть, конь головоньку клонить,
За нимъ иде стара ненька, та білі рученьки ломить.
— Ой коли бь же я зозуленька, собі крилечка мала,
То бь я тую країну кругомъ облітала,
То бь я свого та синочка по гробу познала.
Ой летіла зозуленька та сказала — куку,
Ой подай мені, синочку, хоть одну руку! —
„Ой радъ би я, моя мати, обидві подати,
Насипали сиріи землі, не могу подняти.
Злетівъ півень на ворота, сказавъ—кугуріку,
Не сподівай мене, моя ненько, уже не до віку“.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

450.

А.

1 Ой не спиться доброму молодцю —
2 Пухова перинушка шевелиться,
3 Велить мені мій батюшка ожениться,
4 А матушка-сударушка все браниться:
5 „Не женися, мій синочку, хоть годочокъ,
6 Та й не бери удівоньки въ двірочокъ —
7 У вдови три нариви не дівочихъ.
8 Стеле білу постіль зъ вечора до півночі:
9 Постіль моя тонка та біла, пухова,
10 Съ кимъ же ти всю ніченьку почувала,
11 Чи съ турчиномъ, чи зъ бурчиномъ, чи зъ уланомъ,

- 12 Чи съ тобою, серце козаче, изъ Ивановъ?
13 Ні съ турчиномъ, ні зъ бурчиномъ, ні зъ уланомъ,
14 Та съ тобою, серце козаче, зъ Ивановъ“.

(М. Жаботинъ, Черкас. у. Ф. Т. Штангей).

Б.

1 Б=1 А... ой все не спиться; 2 Б=3 А... мнуй рудний... 3 Й а ма-
туса моя рідненька й ой не звеліла; 4 Б=5 А.

- 5 Ой не бери жени молодой ой удовой,
6 Й у вдуйвоньки й а два наруйвочка не дівочихъ:
7 Вона свою білу постіль стеле, важенько здихає,
8 Вона свого прежнёго мужа споминає.
9 Ой постіль моя тонка да біла, ой пухова,
10 Съ кимъ я буду сю нунчъ ночовати, ой молодая,
11 Чи зъ турчиномъ, чи зъ німчиномъ, ой чи зъ полякомъ,
12 Чи съ тобою, хороший молодчикъ, ой нсь козакомъ.
13 Не съ турчиномъ, ой не зъ німчиномъ, ой не съ полякомъ,
14 А съ тобою, хороший молодчикъ, ой нсь козакомъ.

(М. Борисполь, Переяславск. у. И. П. Новицкий).

451.

Въ полі дороженька ні широка, ні вузенька,
Ніхто не йде, не іде,
Тільки вдова сина везе, слёзами вмивається:
„Цить,“ воронъ важе, „цить, вдова, не журися,
Вже твій синъ оженився,
Взявъ собі паняночку въ чистімъ полі могилочку“.
Прилетівъ пташокъ — золоті крильця,
Такі очі, такі брови, якъ у мого Гриця.

(Подольск. губ. А. Дыминский).

452.

Два дубочка, два дубочка, яворъ зелененький,
Пропадає на Україні хлопець молоденький.
Пропадає, пропадає, відай хоче вмерти,
Нема кому дати знати до отця, до мати,
Щоби прийшовъ на Україну сина поховати.
„Лети, лети, сивий орле, дай до батька знати,
Щоби прийшовъ на Україну сина поховати“.

Приїжає отець, мати зблизька-здалека,
Прикладає своє личко до його серденька.
„Годі, отець, годі, мати, годі жалувати,
Тільки прошу отца, мати хороше сховати“.

(Подольск. губ. А. Диминскій).

453 *).

„Соколоньку-синьку, чини мою волю:
Продай коня вороного, вернися до дому“.
— Соколиха-мати, коня не продати;
Мому коню вороному треба сінця дати.
„Соколоньку-синьку рибу намъ не ловити,
Нічого намъ їсти — голодомъ сидіти“,
— Соколихо-мати, пусти погуляти,
Буду гулять, та гуляти, доленьки шукати.
„Соколоньку-синьку, хіба жь теперъ время?“
— Время, мати, время—орлу разь-то время.
Ой привезу, мамо, тобі три жупани,
Та всі твої три жупани всі срібломъ поткрані;
Ой міжъ тими одинъ жупанъ изъ самого хана.
Ой прощай же, моя мамо, пойду я до хана!

454.

А въ неділоньку рано по рану
Шука въ морі грає,
А мати свого сина
Сильно проклинає.
„Ой не лай мене, старая мати,
Та грізними словами,
Та умнешся на завтрій день
Та дрібними слезами.“
Молодий козакъ та уродливий
Коника сідлає,
Їго мати, та старенькая,
Тяженько вздыхає.
Ой виїхавъ молодой козаче

За нові ворота,
Та вистріливъ молодой козакъ
Та изъ тугого лука.
„Та теперъ мені, старая мати,
Зь тобою розлука!
Ой біжи, біжи, вороний коню,
На Савурь-Могилу:
Ой нехай же я тамъ побачу,
Де я молодъ загину“.
Ой загинула козацькая головонька
На широкій на долині,
Та безъ отца, безъ матусеньки,
Безъ рідної родини.

(Воронешск. губ.).

*) Пѣсни отъ 453 до 461 записани Н. И. Востомаровымъ.

455.

А.

— Наступала чорна хмара, а другая синя;
Навчай, навчай, удовонько, та свого сина!
Якъ не будешъ научати, будемъ чаровати:
Причаруемъ руки й ноги н карні очи,
Щобъ не ходивъ до дівчини темненької ночи.
Божилася бідна вдова, передъ паномъ стоя:
„Ой далєбі, добродію, ночує синъ дома!
Що зъ вечора постіль стеле, а къ світу лягає —
Не разъ, не разъ одъ дівчини чобіть одбірає.
Молодая дівчина до череди гонила,
Молодому козаченьку чоботи носила“.

Б.

Наступала чорна хмара, наступає синя;
Научає удівонька єдиного сина.
Научала бідна вдова изъ вечера стиха:
„Не ходи, мій синоньку, доходишся лиха!
Изъ вечера постіль стелешъ, а къ світу лягаешъ,
Не разъ, не два одъ дівчини чобіть одбіраешъ“.
Въ славнімъ місті Лопатині, на високомъ замку,
Сидить орель у кайданахъ за Гандзю коханку.
Сидить орель у кайданахъ, дівчину картає:
— Ти дурная, безумная, розуму не маєшъ,
Що ти орлу-серцю питоньки не даєшъ?
„Напийсь, напийсь, козаченьку, зъ нового ведерця,
Сядь собі коло мене — розвесели серце“.

(Волинск. губ.).

456.

„Ой виїду я, виїду на гору крутую,
Ой стану я, подивлюся на воду биструю:
Шука риба въ морі гуляє до волі,
А я, бідний вдовинъ синъ, безъ счастья, безъ долі.
Пойду жъ я до комори питатися зброї:
Чи мені коня сідлати, чи пішки мандрувати?“

— Сідлай, сину, коня, сідлай вороного!
„Прощай, прощай, стара мати, мене молодого!“
— И я тебе прощу и Богъ тебе прости!
И въ великій дороженьці, Боже, тобі счастья! —
А въ неділю раненько, ще до сходу сонця,
Плаче, плаче бідна вдова, сидючи въ оконах.
Плаче жъ вона, плаче, тяженько вдихає;
Летить сивий орелъ, а вона и питає:
— Ой ти, орелъ свокрилий, високо літаєшь!
Ой чи часто мого сина у вічі видаєшь?
„Ой чи часто, чи не часто, таки ёго бачу:
На чубъ, на чубъ наступаю, очи колупаю!“
Ой вдарилась бідна вдова объ поли руками:
-- Сини жъ мої кохання, пропала я зъ вами!
„Сама-сь, мати, винна, сама провинила,
Що насъ молодими та не поженила!“
— Сини жъ мої любі, сини ви милі!
Тимъ же я васъ не женила, що ви молоді!

(Волыск. губ.).

457.

Ой мандрувавъ молодий возаче,
Та помандрувавъ стиха:
Вінъ не зъ добра, не зъ роскоши,
А зъ великого лиха.
Якъ мандрувавъ—та й шапочку знявъ,
Всіму роду одклонився;
Якъ изийшовъ на битий шляхъ,
Слізюньками умився!
„Ой не плачте ви, карі очі,
Одъ роду мандруючи;
Заплачете ви, карі очі,
На чужині горюючи!

Ой не ржи ти, вороний коню,
По дорозі йдучи;
Заржи ти, вороний коню,
На круту гору йдучи;
Нехай зачує моя пенька,
Безъ мене горюючи“.
А пенька зачула, важенько вдихнула:
— Ой гаю, мій гаю!
Котору дитину
Кохала, любила,
Край себе не маю!

458.

Надъ моремъ глибокимъ
Стоить теремъ висовий.
Изъ-підъ того терема
Вийшла вдова молода.

Породила два сина.
Якъ два сина родила —
Чорнимъ повкомъ обвила,
И въ китайку сповила,

На корабель вложила,
Въ тихий Дунай пустила
И Дуная просила:

Охъ ти, тихий Дунай,
Моїхъ дітокъ поприймай!
А ти, корабель новий,
Сколиши моїхъ синівъ!
А ти, бистрая вода,
Гляди дітокъ, якъ сестра!
А ви, жовті піски,
Покормите дітки!
А ви, луги, не шумить,
Моїхъ дітокъ не збудить!

У двадцятому году
Вийшла вдова на воду;
Стала воду набіратъ,
Ставъ корабель припливать,
Ставъ до вдови приставать;
А у тому кораблі
Два дунця молодці:
Єденъ сидить на розі,
Розчисує свою косу;
Другий сидить на въ-дону —

Поглядає на вдову.
— Здорова була, вдова,
Чи любишъ ти дунця?
Чи підешъ ти за дунця?—
„Ой я люблю дунця
И за дунця піду:
За єдного сама іду,
За другого дочку шлю!“
Якъ забрала у свій домъ,
Посадила за столомъ,
Частовала медомъ-виномъ.
— Охъ ти вдова, молода,
Дурна твоя голова!
Та насъ сама родила,
Въ тихий Дунай пустила
И Дуная просила:
Охъ ти, тихий Дунай,
Моїхъ дітокъ поприймай!
Який теперъ світъ наставъ,
Що братъ сестри не пізнавъ!
Ой и що-то за світъ є,
Що синъ матусю бере!
Да пойді, мати, утопись,
А я поїду въ темний лісь,
Нехай мене звірь изьбість!
(Волинск. губ.).

459.

„Ой хмелю, мій хмелю, де ти зимувавъ?
Ой синку, мій синку, де ти ночувавъ?“
— Я у лузі зимовавъ, та й не розвивався;
Я въ дівчини ночувавъ, та й не роззувався.
„Ой сину, мій, сину, не гораздъ ти робишъ,
Не гораздъ ти робишъ, що ти пізно ходишъ:
Хвалилися молодці, що ти шкоду робишъ“.
— Ой буду ходити, и буду робити:
Було-бъ тобі, моя мати, молодимъ женити.
„Оженися, синку, оженись, небоже,
Та не бери вдовиці — не дай тобі, Боже!
Що вдовицине словце,

Якъ зiмнсе сонце:
Хочъ воно й свiте та не гріє,—
Буйний вiтеръ віє!
А въ дiвчини словце,
Якъ лiтнее сонце:
Воно й свiте, п гріє,
Теплий вiтеръ віє!
Хоть часомъ хмарнесеньке,
Та усе теплесеньке“.

(Полтавск. губ.).

460.

Гомiнъ, гомiнъ по дiброві;
Туманъ поле покриває;
Мати сина проганяє:
— Пiди, сину, геть одъ мене:
Нехай тебе турки вiзьмуть!—
„Мене, нене, турки знають,
Мене вiньми надiляють!“

Гомiнъ, гомiнъ по дiброві;
Туманъ поле покриває;
Мати сина проганяє:
— Пiди, сину, геть одъ мене:
Нехай тебе орда вiзьме!
„Мене, нене, орда знає,
Срiбромъ, злотомъ надiляє“.

Гомiнъ, гомiнъ по дiброві;
Туманъ поле покриває;

Мати сина призиває:
— Вернись, сину, до-домоньку,
Змию тобі головоньку!—
„Мене, нене, змиють дощi,
А росчешуть густі терни,
А висушить ясне сонце!“
Старша сестра коня веде,
А пiдстарша зброю несе,
А меньшая випитує:
— Коли, брате, зъ вiсьєка прийдешь?—
„Возьми, сестро, пiску зменю,
Посiй ёго на каменю,
Ходи къ ёму зiроньками,
Поливай ёго слiзоньками;
Коли, сестро, пiсокъ зiйде,
Тодi братъ твiй зъ вiсьєка прийде!“

(Полтавск. губ.).

461.

Ой у мiстi та на ринку стала ся новина,
Молодая Оленочка синочка родила,
Повила ёго, повила та у бiлi пелюшки,
Ой покинула, закинула у Дунай глибокий:
„Плини, плини, дитятко, плинчъ въ-разъ зъ водою,
А я собi погуляю ще годъ дiвонькою!
Наiхали риболови та риби ловитъ“.

Не зловили шуки риби, а зловили дитя,
Взяли собі дитятенько до пана на раду:
„Збирай, пане отамане, всіх дівочь громаду!“
Всі дівоньки-паняноньки на-передь идуть,
И на своїхъ головонькахъ віночки несуть.
Молодая Оленочка по-заду иде
И на своїй головоньці вінока не несе.
Всі дівоньки-паняноньки до церкви идуть,
Молодую Оленочку до тюрми ведуть.
Всі дівоньки-паняноньки таночокъ ведуть,
Молодую Оленочку передь дворомъ бьють.
Ой узали Оленочку підъ биллі боєи,
Закинули, закинули у Дунай глибокий.
— Плини, плини, Оленочко, у разъ за водою,
Нехай же ти погуляєшь ще годъ дівонькою!
Молодая Оленочка уже потопает,
На свою матусеньку ще викикає:
„Ой маєшь ти, моя мати, ище дочокъ дві,
Не давай імъ распустоньки, якъ мені самій!
Ой маєшь ти, моя мати, ище дочокъ п'ять —
Не пускай ихъ на досвітці, нехай дома сплять:
На досвіткахъ мала хата, а всі долі сплять,
Коло важній дівчиноньки женихівъ по п'ять...
(Волинск. губ.).

ПОЛОЖЕНІЕ ДОЧЕРИ ВЪ СЕМЬѢ.

462.

Що то въ лісі зашуміло?
Сосна зъ вітромъ говорила:
„Ой, ти, вітру мій, вітру,
Ти не шуми надо мною, (2)
Надъ сосною зеленою.
Ти не замай мого гілля,
Ти не видай на дорогу;
Кідай гілле підо мною,
Підъ сосною зеленою“.

Що то въ хаті гомоніло?
Теща зъ зятемъ розмовляла:
„Ой, ти зятю мій, зятю,
Ти не дурь мого дятяті,
Ти не суши молодости,—
Пускай еї часто въ гості.
А я еї рідна мати,
Буду еї научати, (2)
Якъ милого шанувати“.

(Черниговск. губ., со словъ Н. Вербицького).

463.

Ой, хлопцяча біда—у некрути брати,
А дівчача біда—нерідная мати:
Не пускає мене нікуди гуляти;
Ні сюда, ні тудя, ні на вечорниці,—
Хоче мене мати оддати у черниці.
А я, молодая, та й догадалась,

Та въ колючий теренъ та заховалась;
Ой, тамъ моя коса та рочесалась.
Та нехай моя коса по тереночку має,
Нехай моя краса зъ дівочками гуляє;
Зъ дівками гуляє, якъ макъ, процвітає,
Якъ макъ процвітає, собі пару має.

(М. Жаботинъ, Черкасск. у. Ф. Т. Штангей).

464.

А *).

- 1 Ой, пила, пила Немериха на меду,
- 2 Та й пропила свою дочку молоду.
- 3 Ой, пила жъ, пила Немериха на ринку,

*) См. Ч. II, № 229.

- 4 Та й пропила свою дочку Маринку.
- 5 — Хто дасть мені цеберъ меду и вина,
- 6 То тому жъ буде моя дочка молода.
- 7 Озоветься Шинкаренко молодой:
- 8 „Я жъ дамъ тобі цеберъ меду и вина,
- 9 Та нехай мені твоя дочка молода“.
- 10 Ой, у неділеньку рано пораненьку, до сходъ сонця,
- 11 Ой, плакала Немерівна у віконця:
- 12 — Ой, загину, моя матінко, загину,
- 13 Ой, не люблю Шинкаренка, покину! —
- 14 Та пішла, пішла Немерівна, пішла прічъ,
- 15 А за нею Шинкаренко на всю нічъ.
- 16 Та що нажене Немерівну, то й не бѣе,
- 17 Та все еі хорошенько питае:
- 18 „Та чого жъ, чого жъ, Немерівно, сама йдешъ,
- 19 Чи ти у мене служебочоу не маєшь?“
- 20 — На що жъ мені и служебочки твої,
- 21 Що ти самъ, молодъ, не до мислоньки моїй? —
- 22 Пойшла жъ пошла Немерівна шляхами,
- 23 А за нею Шинкаренко зъ дяхами;
- 24 Та що нажене Немерівну, то й не бѣе,
- 25 Та все еі хорошенько питае:
- 26 „Чого жъ, чого жъ, Немерівно, пішки йдешъ,
- 27 Чи ти жъ у мене воронихъ коней не маєшь?“
- 28 — На що жъ мені ворони коні твої,
- 29 Що ти самъ, молодъ, не до мислоньки моїй! —
- 30 Пойшла жъ, пошла Немерівна пожаремъ,
- 31 А за нею Шинкаренко вже й конемъ;
- 32 Та пожаръ ноги Немерівни под(піка),
- 33 Горача кровъ еі слідоу залива.
- 34 Та що нажене Немерівну, то й не бѣе,
- 35 Та все еі хорошенько питае:
- 36 „Чого жъ, чого жъ, Немерівно, боса йдешъ,
- 37 Чи ти у мене черевичківъ не маєшь?“
- 38 — На що жъ мені а черевички твої,
- 39 Що ти самъ, молодъ, не до мислоньки моїй.
- 40 Ой, дай мені, Шинкаренко, ножика,—
- 41 Урізати тоненького полотеньца,
- 42 Звязати біленькую ножечку.
- 43 Та не влучила Немерівна у полотенце,

- 44 Та улучила Немерівна у серце:
45 — Оттеперъ же, Шинкаренку, я твоя,
46 Бери мое біле тіло на коня,
47 Та й поведи до матусі до двора,
48 Та нехай мене моя матуся похова.

Б.

- 1 Піла, піла Немериха на меду,
2 Та пропила свою дочку молоду.
3 „За віщо ти, моя матінко, що дня п'єшъ?
4 Чи ти мене за Шинкаренка оддаєшъ?
5 Наступає, моя матінко, темна нічъ —
6 Покину я Шинкаренка, пойду прічъ“.
7 Пішла, пішла Немерівна горою,
8 А за нею Шинкаренко другою.
- 9 Б=16 А. 10 Та все єі словечками картає. 11 Б=26 А;
12 Чи ти въ мене кониченьківъ не маєшъ?
13 — На що мені кониченьки вже твої —
14 Ти самъ, молодъ, не до мислоньки моєі.
15 Пішла, пішла Немерівна въ три милі:
16 А за нею Шинкаренко въ чотири;
- 17 Б=16 А; 18 Та все єі словечками додає: 19 Б=18 А;
20 Чи ти мене служаночки не маєшъ?
21 — На що мені служаночки всі твої —
22 Ти самъ, молодъ, не до мислоньки моєі.
23 Пішла, пішла Немерівна въ три милі,
24 А за нею Шинкаренко въ чотири:
- 25 Б=36 А; 26 Чи ти въ мене черевичківъ не маєшъ?
27 — На що мені черевички всі твої, —
28 Ти самъ, молодъ, не до мислоньки моєі.
29 Ой, дай мені, Шинкаренку, гострий ніжъ, —
30 Урізати тоненькі лубочки,
31 Та прикрити свої білі ніжечки.
32 Не влучила Немерівна въ лубочокъ,
33 Та влучила свого серденька краёчокъ.
- 34 Б=45 А; 35 — Бери мене, мое серденько, на коня,
36 Вези мене до матері до двора:
37 Нехай мене моя матінка похова,
38 Нехай мені музиченьки понайма!
39 „Ой, я тебе, Немерівно, поховаю,

- 40 И по тобі музиченьки понаймаю“.
41 — На що мені музиченьки вже твої, —
42 Ти самъ, молодъ, не до мислоньки моєї.

В.

- 1 Загуляла Немериха на меду. 2 В=2 Б;
3 „Гей и хто купить цеберъ меду, вина два,
4 Того буде Немерівна молода“.
5 И обізався да Шкандибенко молодий:
6 — Ой я куплю цеберъ меду, вина два,
7 То моя буде Немерівна молода.
8 „Й ой, за що жъ ти, моя мати, за що пьєшь,
9 Десь ти мене молодую продаєшь?“
10 — Й або, доню, да съ Шкандибенкомъ звійнчайся,
11 Й або, доню, да въ чисте поле сховайся.
12 „Й ой темная да невидная цяя нічь,
13 Й ой, не люблю да Шкандибенка, піду причъ“
14 Й ой, побігла да Немерівна ярами,
15 Й а за нею да Шкандибенко съ хортами:
16 — Й ой, чого жъ ти, да моя пані, пішки йдєшь,
17 Й десь ти въ мене воронихъ коней не маєшь?
18 „Хочъ е въ тебе вороні коні — то твої,
19 Самъ ти не підъ мислоньки мені“.
20 Й ой, побігла да Немерівна тернами,
21 А за нею да Шкандибенко исъ шаблями:
22 — Й ой, чого жъ ти, моя пані, боса йдєшь,
23 Десь ти въ мене да черевичківъ не маєшь? —
24 „Хочъ е въ тебе черевички — то твої...
25 Не будь мені та за тобою молоді“.
26 В=28 Б... да Шкандибенко...; 27 В=29 Б. Повиймаю...;
28 Не виймала да чорний теренъ зъ білихъ нігъ,
29 Да всадиша й у серденько гострий ніжъ:
30 — Кяпи, кяпи, та мое серце на, ножі,
31 Ой, ніжъ маєшь да съ Шкандибенкомъ у ложі.

(С. В. Святинна, Васильк. у. Л. В. Ильницькій).

Г.

- 1 Г=1 Б; 2 Г=2 Б... доненько...; 3 Г=3 В... меду та вина; 4 Г=4 В...
Немерівночка...; 5 Обізався та молодъ уланъ на меду. 6 Г=6 В; 7 Г=7
В... Немерівночка...;

- 8 Прийшла, прийшла та Немерівна до дому:
9 — Ой, пропила тебе, моя доню, улану.
10 Тільки що вона тиі слова почула,
11 Заразъ зъ хати та на подвір'є махнула.
12 Не зважала вона, що темная нічъ,
13 Пішла вона въ чистеє поле прічъ.
14 Якъ дознались улани — сіли на коні,
15 Догнали молоду дівчину въ погоні:
16 — Ой, чого жъ ти, Немерівно, боса йдешъ,
17 Хиба въ мене та черевичківъ не маєшъ?
18 Бігли, бігли, та ажъ три милі въ погоню,
19 Та догнали Немерівну на терні.
20 — Подай, молодъ уланъ, подай острый ніжъ,
21 Нехай вийму острый теренъ зъ нігъ.
22 Не виймала терна изъ ноги,
23 Але зъ сердца кровъ окипіла на ножі.
24 — Ой, одчини, моя мати, брамочку,
25 Везу тобі неживую невісточку.
26 „Охъ, мій сину, вези далеко єі,
27 Бо наробишъ лиха собі и мені“.
28 — Ой, одчиняй, моя тещенька, світлоньку,
29 Везу тобі твою неживую доненьку:
30 „Ой, сідайте, рідни браття, на коні,
31 Ловіть того, що привізь доню въ крові“.
32 — Не піймали, моя мати, на дворі,
33 Не доженемъ у чистимъ полі на коні.

465.

Ой, у полі могила,	То мій рідний братічокъ.
А й на могилі калина,	На калині пташечка, —
На калині соловей, —	Мого брата душечка.

(С. Ташинъ, Переяславск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

466.

Шкітишъ (?), шкітишъ коло дороги,	Вийшла дівчина обороняти:
А й у козака кривні ноги;	„Ой чипъ, ой вонъ, въ солону спати!
Дайте милиці подпіратися,	А ти, козаچه, ближче до хати“.
Піду до дівчини женихатися:	Сидить же мати, набивається,
А й у дівчини злиі собаки,	Своей дочкою вихваляється:

„Ой бери, бери у мене дочку;
А у мене дочка не робітничка,
Вона у тебе не робитиме,
По землі хвартухъ волочитиме.

(С. Липовое, Кременчугск. у. Изъ собранія П. А. Кулиша).

А у неї пави помиють лави,
А у неї лиски помиють миски,
Вона хліба напече,
Водиця сама въ хату натече“.

467.

Да горе жъ мені на чужині,
Що мої брати не при мені;
Що мої брати въ полку служать:
Що одинъ у полку генераломъ,
А другий въ Москві вонитаномъ,
А третій иде — коня веде;
Да не самъ иде — зъ громадою,
Изъ громадою — не съ правдою.
Да привівъ коня до бродочку,
А й у бродочку сімъ сотъ річокъ:

Одна річка — семерічка,
А другая водяная,
А третья десь настала,
Що сестра брата не познала,
Да бродягою озивала:
„Да прости, брате, не познала.
Що бродягою узивала!“
Да сестра брата вірненько просила,
Да за тісовий стіль садила.
Да медомъ, виномъ шанувала.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

468.

А:

1 Ой зъ-за гори курно та димно,
2 За туманомъ світа не видно.
3 Гей, ой тамъ Романъ воли пасе,
4 А дівчина воду несе.
5 Романъ воли да покидає,
6 А дівчину да доганяє;
7 Ой дівчину да доганяє,
8 Зъ відеръ воду да виливає.
9 „Ой, Романе, да Романочку,
10 Скажу тобі й усю правдочку:
11 Въ мене мати та нерідная...
12 Головачка моя бідная!

13 Буде мати бити, учити,
14 Ой, якъ, суво, воду носити!
15 Гей, щіткою да гребінкою,
16 Веретеномъ да кужілкою“.
17 — Ти, дівчино, дурна, безумна;
18 Ти не знаєшъ, якъ одгадати:
19 Налетіли гусі до броду,
20 Сколотили мені воду;
21 Налетіли зъ гусенятами,
22 Сколотили ноженятами,
23 А я, молода, та й постояла,
24 Покіль вода вщолочата.

(С: В. Снитинка. Л. Ильченко).

Б.

1 Б=1 А... у полі... 2—5. Б=2—5 А; 6 Дівчину наздоганяє; 7 Б=8 А...
8 Б=9 А... ти... 9 „Скажу тобі усю правдоньку; 10 Не вилигай. зъ відеръ
водиці; 11 Б=11 А... Бо у...

- 12 Буде мене бити, бранити
13 И нікому одборонити“.
14 — Дурна, дівка, й не розумная
15 Б=18 А... одказати; 16 В=19 А; 17 В=20 А... Марусі... 18 А я, мо-
лода, подивилася, 19 Поки вода встановилася. 20 и 21 В=23 и 24 А.
(С. Щасновка, Ковелецк. у. К. И. Кибальничъ).

В.

- 1 Ой, у полі димно да димно, 2—5 В=2—5 А; 6 В=6 Б; 7 В=7 А; 8
В=8 А; 9 и 10 В=9 и 10 А;
11 „Що й у мене мати чужая, 16 Сколотили воду Марусі.
12 Буде мене бити, ругати; 17 А Маруся да подивилася,
13 Буде мене бити, ругати,— 18 Поки вода й установилася;
14 Я не знаю, якъ одказати?“ 19 А Маруся да підождала,
15 — Налетіли гусі зъ Русі, 20 Поки вода й ушлочала.
(С. Рудьковка. И. П. Новицкій).

Г.

- 1 Г=1 В; 2 Г=2 А; 3 Г=3 А... Козакъ... 4 Г=4 А;
5 Ой, тамъ, козакъ воли покидає,
6 Дівчину переймає.
7 Г=8 А; 8 Ой, козаче, ти козаченьку; 9 Г=9 Б; 10 Г=11 А; 11 Буде
мене моя мати бити; 12 Г=13 Б; 13 Г=17 А.
14 Якъ не вмієшь одгадати,
15 И матері отказати:
16 Де взялися сірі гусі;
17 Г=16 В; 18 и 19 Г=23 и 24 А; 19 и 20 Г=18 и 19 Б.
(С. Церковнича, Ковелецк. у.).

469.

А.

- 1 Зеленеє жито, зелене,
2 Хороші гості у мене;
3 Тільки жъ моє серденько сине,
4 Що молодая замузь іде.
5 „Иди, иди, мила, здорова, —
6 Я не мовлю тобі не слова.
7 Есть у мене вінъ вороний —
8 Я поїду до удови“.

- 9 Удівонька двір̄ь вимітає,
10 В̄ь удівоньки матір̄ь питає:
11 „На що, доню, двір̄ь ти метешь,
12 Кого, доню, в̄ь гості ти ждешь?“
13 — Тобі, мати, мене не питати,
14 Мені, мати, тобі не казати!
15 Стоятиме кін̄ь за угломъ,
16 Сідатиме гість за столомъ.
17 Удівонька постіль застілає,
18 В̄ь удівоньки матір̄ь питає:
19 „Сь кимъ ти, доню, сю нічъ ночувала,
20 Сь кимъ ти, доню, сю нічъ розмовляла.“
21 — Тобі, мати, мене не питати,
22 Мені, мати, тобі не казати!
23 Сь периною сю нічъ ночувала,
24 Сь периною сю нічъ розмовляла —
25 „Бодай же ти, доню, онім̄іла,
26 Якъ ти мені правди сказать не скотіла!“
27 — Ой, дай Боже, матусенько, дай,
28 Коли тобі дочки не жаль.

Б.

1 и 2 Б=1 и 2 А; Прехороши... 3 Б=3 А, 4 и 5 Б=4 и 5 А; 6 Б=6 А, Тобі не мовлю; 7 и 8 Б=7 и 8 А; 9 До вдівоньки до Марушки, 10 На шиті білі подушки. 11 Б=9 А, Марусина;

- 12 У Марусини козаць питає:
13 „Марусино, серце мое,
14 Чи пійдешь ти заміжъ за мене?“
15 — Козаченьку, я сѣго не дказна;
16 Сватай мене, — я й заразъ согласна.
17 Сватало два козаки —
18 Не давала личенька в̄ь знаки:

19 Б=11 Б; 20 Б=12 Б, мати... 21 Б=13 Б; 22 Які були гості у тебе?“. 23 Б=13 А; 24 Б=14 А; 25 Б=15 А, вороний; 26 Гулятиме ляхъ молодий; 27 Б=25 А; 28 Якъ ти мене, стару, одурила. 29 Б=27 А, матюнко; 30 Б=28 А... мене...

- 31 Ночувала я сама сь собою, 33 Ой, не тупай, лаше, не тупай,
32 Розмовляла сь периною. 34 Підківками землі не ступай:

35 Моя мати чутко спить, —
36 Вона сєє услышитъ.

37 Не тупай, ляше, ногою, —
38 Не ляжу спать нсь тобою“.
(С. Щаснова, Козелецк. у. К. Кибальчичъ .

В.

1—5 В=1—5 А; 6 В=6 Б; 7 и 8 В=7 и 8 А; 9 В=9 Б, До й удови.
10 В=10 Б... и шити да... 11 В=13 Б, Скажи, скажи...

12 „Чи любишь ти вірно мене?“
13 — Якъ би жъ тебе не любила,
14 То бъ до тебе не ходила;
15 А то жъ тебе вірно люблю,
16 Да й за тебе заміжъ пойду.

17 В=9 А, хату; 18 В=10 А, мати; 19 В=11 В, доню моя; 20 Якій
буде гость у тебе? 21 В 17 А, въ мене; 22 В=14 А; 23 В=25 Б; 24 В=
26 Б, козакъ; 25 В=25 А; 26 В=28 А, мене такъ; 27 В=29 Б; 28 В=
28 А;

(С. Никольская слободка, Остерск. у. И. П. Новицкій).

Г.

1—5 Г=1—5 А; 6 Г=6 Б; 7 Г=7 А; 8 И я козакъ самъ молодий; 9
Осідлаю, та поїду до вдови; 10 Г=9 А; 11 Г=17 А, стіль; 12 Г=10 А,
„Въ... матуся; 13 Г=13 Б, Марусеньки; 14 Г=22 Б, Будуть; 15 и 16 Г
13 и 14 А; 17 Г=25 Б, Буде стоять;

18 Буде гулять козакъ молодий.
19 Ой, не ходи, козаче, по хаті,
20 Не збуди матусі въ кімнаті:
21 Бо матуся тихесенько спить,
22 Прокинеться, — буде тебе бить.

(Сумы. М. Нѣговскій).

470.

А.

„Оженися, синку, оженися, Васильку.
Та не бери собі удівоньки — не дасть Богъ доленьки.
Оженися, синку, оженися Васильку,
Возьми собі паняночку, у удови дочку“.
— У удови дочка, то жъ мені не рівна:
Вийде, стане на й улиці, якъ та королівна.

Що зь нею не стати, не поговорити,
Тільки, знявши та шапочку, „на добра-нічъ“ дати.
— На добра-нічъ, усімъ на нічъ, й тобі, стара нене!
Ой, чи даси свою дочку у-въ осень за мене?
„Шкода, синку, твого отецького слова,
Моя дочка й ледащиця, й не ночує дома“.
— На добра-нічъ, ненько, дай води напиться!
Пусти дочку на й улицю, хочай подивиться!
„У кубочку вода стоїть, йди, та напийся,
Сидить дочка въ оконечка, йди, подивися“.
— Холодная вода твоя у зуби заходить,
Хорошая дочка твоя підъ мислі підходить.
„Сидить дочка въ оконечка нижше перелазу,
Якъ дамъ тобі напиться — забудешъ одъ-разу“...
— Буду пити, буду пити. валі не унущу,
Тоді жъ хіба я забуду, якъ очі заплющу.
Купувавъ я твоїй дочці каблучки й орішки,
Була у мене пара коней — теперъ хожу пішки.
Купувавъ я твоїй дочці дорогі наряди,
Були въ мене два городи — теперъ нема й гради.
Купувавъ я твоїй дочці солодкі напѣтки,
Були въ мене два жупани — теперъ нема й свѣтки.
„Чому дуба не рубати, бо дубъ душлинати,
Чому хлопцівъ не дурити — вони дуровати“.

(Д. Лавриненко).

Б.

- 1 „Ой, здорова, удівонько, що двіръ на помості!“
- 2 Приїхали до вдівоньки три козаки въ гості:
- 3 „Чи не тая удівонька, що на горі хата,
- 4 Хорошую дочку має, сама не багата?
- 5 Ой, здорова, удівонько, дай води напиться!
- 6 Хорошую дочку маєшъ — позволь подивиться!“
- 7 — Стоїть вода въ відеречку — йди, напийся.
- 8 „Сидить дочка край віконця—позволь, подивиться.
- 9 Стоїть вода въ відеречку, чогось каламутна,
- 10 Сидить дівка край віконця, чогось вона смутна“.
- 11 Молодая дівчинонька, не на горе йшло,
- 12 Що учора изъ вечора, три козаки прийшло:

- 13 Одинъ сидить конецъ стола, медъ-вино кружає;
- 14 Другий стоить коло ёго, у скрипочку грає;
- 15 Третій стоить у порога, дівку підмовляє:
- 16 „Ти, дівчино, сіра утко, чи сватати хутко?“
- 17 — Козаченьку-барвіночку, у тую неділочку.
- 18 „Ти, дівчино, повна рожа, въ неділю не гоже!
- 19 Пожди, серце, до осени,—то й Богъ намъ поможе!“
- 20 — Ой, високо соколоньку до неба літати,
- 21 Ой, далеко, козаченьку, до осени ждати:
- 22 Хочє жъ мене отецъ мати, за иншого оддати.

(С. Черняковъ).

В.

- 1 Чи се тая криниченька, що голубъ купався?
- 2 Чи се тая дівчинонька, що я женихався?
- 3 Чи се тая вдова живе, що на розі хата:
- 4 Хорошую дочку має, сама небагата?
- 5 „Добрий вечоръ, удівонько, дай води напиться!
- 6 Пусти дочку на улицю, хотя подивиться“.
- 7 — Не для тебе, вражий сину, дочку згодувала,
- 8 Щобъ я єї проти ночи гуляти пускала.
- 9 Стоить вода у куточку — коли хочъ, напийся!
- 10 Сидить дочка въ віконечка — до ти й подивися.
- 11 „Мету хату, мету сіни, да й засміялася;
- 12 Вийшла мати води брати, да й догадалася.
- 13 Не розливай, мати, води, бо важко носити;
- 14 Не проклинай, мати, зятя, тобі зъ нимъ не жити“.
- 15 — Буду лити, буду лити, буду проливати,
- 16 Ой, не буду зятемъ звати, буду проклинати.
- 17 „Добрий вечоръ, удівонько! добрий вечоръ, нене!
- 18 Сміялася дочка твоя, все літечко зъ мене!“
- 19 — Було тобі уродиться, було тобі вдатся,
- 20 Було тобі да й не датись зъ себе насміятсья.
- 21 Моя дочка вродилася, да ще й удалася,
- 22 Що изъ тебе, ледачого, да й насміялася.

Г.

- 1 Не погожа въ ставу вода, піду до криниці;
- 2 Не вподобавъ козаць дівки — пішовъ до вдовиці.
- 3 А въ вдовиці три світлиці, весь двіръ на помості;

- 4 Приїхали до вдовиці три козаки въ гості:
  - 5 Одинъ козаць коні поїть, другий козаць в'яже,
  - 6 Третій стоїть край віконця, „добри-вечір“ каже.
- 7 Г=5 В; 8 Г=6 Б... пусти...
- 9 „Ой, на дворі криниченька, коли хочь, напийся!
  - 10 Моя дочка край віконця, коли хочь, дивися!“
  - 11 — Ой, якъ мені безъ кухлика водиці напиться?
  - 12 Ой, якъ мені а крозь стіну на дівку дивиться?
  - 13 Якъ же мені воду пити, въ вухоль не набравши?
  - 14 Якъ же мені дівку любити, не поцілувавши?
  - 15 „Ой, заслужи пару коней, ще й пару жувановъ,
  - 16 Тоді сядешъ край чорнихъ брівъ, край шитихъ рукавівъ“.
- (Вороньковъ, Переяславск. у.).

Д.

- 1 Д=3 Б. Чи се... 2 Д=4 Б; 3 Д=1 Б. У напої удівоньки... 4 Д=2 Б;
  - 5 Одинъ козаць зъ коня встає, другий зъ коня злизать, 6 Д=6 Г... у віконця; 7 Д=5 В; 8 Д=6 Б... дай хоть... 9. Стоїть вода у сінечкахъ, коли хочь, напийся! 10 Д=10 Г. Сидить... 11 Д=1 Г. Не погожа вода въ броду...
  - 12 „Перестану любити дівку, піду до вдовиці.
  - 13 А въ дівчини забарився, води не напився;
  - 14 Въ удовоньки на часинку пивъ медъ и горілку.
  - 15 У дівчини одна хата, ще й та не прибрата, —
  - 16 Въ удівоньки дві світлиці, ще й третя комната:
  - 17 До дівчини хоть и близько, да ходити слизько,
  - 18 До вдовиці хоть далеко, да ходити легко“.
- (Київъ).

Е.

- 1 Ой, на ставу, на ставочку качечка ночує;
  - 2 Не буде мому серцю парі — душа моя чує.
  - 3 Не буде мому серцю парі — душа моя чує...
  - 4 А у тієї вдівочки весь двіръ на помості,
  - 5 Заїхало до вдівочки три козаки въ гості:
  - 6 Єденъ йде, коня веде, другий одчинає;
  - 7 Третій іде підъ віконце, „добри-вечоръ“, дає:
  - 8 „Здорова, здорова, вдівонько, дай води напиться!“
- 9 Е=6 Б; 10 Ой, у сіняхъ, на полиці кухля изъ водою...
- 11 „Сидить дочка край віконця, та йди, подивися!“

- 12 — Ой, хтівъ же я води пити, не мігъ кухля знайти;
13 Позволь, позволь, моя мати, зъ дочкой погуляти.
14 Е=7 В: 15 Е=8 В Щобъ зъ тобою, пройдисвітомъ...

471.

А.

1 Полюбила Гриця чорнобривця...	10 Рости, рости, утішайся,
2 А я въ батька да гуляла.	11 А ти, мій батеньку, утішайся.
3 Я въ батька нічого не робила,	12 Рости, рости вище гаю,
4 Тільки по садочку походила,	13 Кохавъ мене батько — сама знаю.
5 Волоський орішокъ посадила:	14 Рости, рости вище тину,
6 „Рости рости, орішечку,	15 Кохавъ мене батько, якъ дитину.
7 Моему батеньку на втішечку.	16 Рости, рости вище дуба,
8 Рости, рости, кормися,	17 Кохавъ мене якъ голуба“.
9 А ти, мій батеньку, веселися.	

(Лебединсь. у. Г. Залюбовскій).

Б.

- 1 Ой, я въ батька единиця, 2 Б=1 А; 3 Я нечого не робила: 4 Б =
4 А. 5 По садочку походила; 6 Б=5 А; 7 Б=6 А; 8 Б=7 А; 9 Б=8 А;
10 Б=9 А... не журися; 11 Б=10 А; 12 Б=11 А; 13 Б=14 А; 14 Б =
15 А. Кохай, мій батеньку...

(М. Вороньковъ, Переяславск. у.).

472.

1 Въ Бердичові на риночку	9 Сажу оріхъ у городі:
2 Цяля ляшеньки горілочку.	10 „Рости, оріхъ, вище тину.
3 Стоить корчма зъ барвінку,	11 Кохай, батьку, якъ дитину!
4 Тамъ ляшеньки пьють, гуляють,	12 Та рости, оріхъ, вище плота,
5 Одиначку підмовляють.	13 Кохай, батьку, краще злота!
6 Одиначка дурна була—	14 Та рости, оріхъ, розвивайся,
7 Изъ ляшками поїхала;	15 Братъ сестриці сподівайся“.
8 А я въ батька на одході	

(С. Дудари, Каневск. у. Н. Шевченко).

473.

Ой, у полі дубнячокъ та ще й зелененький,
А й у тому дубнячку бондаръ молоденький.
Струже вінъ обручки дубові, тоненьки,

Да ще й зелененьки.

„Ой, бондаре, бондаре, чого я въ тебе попрошу:

Набий мені коновочку, що я медъ, вино пошу.

А я тобі заплачу — сорочку пошию

Тонкую білу, тонку білу

Ще й саму плоскіну.

Да пий, мати, тую воду, що я наносила,

Хвали, мати, того зятя, що я полюбила“.

— Ой, не буду води пити, буду розливати;

Нелюбого зятя маю — буду розлучати.

474.

Зойду я на горку,

Да гляну на зорку:

Да де зоронька сєє,

До тамъ милий гуляє.

А мене тамъ не має...

А мене мати лає

И гулять не пускає:

„Да сиди, доню, дома,

Да рубай у пічъ дрова“.

— Я й дровъ порубала,

И води наносила,

И гулять не ходила. —

„Да доню жъ моя, доню,

Да яке ти ледащо —

Да держать тебе на що?

Да доню жъ моя, доню,

Да яке ти безділле!“

— Та коли я безділле,

Та копай, мати, зілле,—

И съ-підъ руги корінне;

Да мочи ёго въ горільці,

Да давай своїй дівці —

Да щобъ хлопці любили

И зъ улиці гонили,

И гостинці носили,

И що вечора били.

(С. Каріфєва, Переяславск. у. К. И. Кибальчичъ).

475.

Мати моя руйдна,

Тебе любеть, а я бідна!

Тебе любеть, обнимаєть, —

Мене слєзи обливають.

(С. Копти, Ковелецк. у. И. П. Новицкій).

476.

„Зелений дубе! чи не жаль тобі буде,

Якъ підрубають білу березу люде,

Якъ підрубають гострими сокирами,

Повезуть єі битими дорогами?
Моя матонько, чи не жаль тобі буде,
Якъ візьмуть дочку въ чужу сторонку люде,
Повезуть єі битими дорогами,
Обіллешся ти дрібними слёзами?“
— Охъ, моя дочко, жалувати не буду:
Ти за гіроньку — я объ тобі забуду. —
Повезли дочку битими дорогами,
Облилась мати дрібними слёзами.
Вивезли дочку за високою гору:
— Вернися, зятю, зъ милимъ дитямъ до дому!
Вернися, дочко, вернись, поміркуймося,
Хочъ рочокъ, хочъ два у мене поврасуешся! —
„Ой, не поможе мому личеньку краса,
Коли накрита моя руса коса.
Ой, кажуть люде, що мене мати лає,
А здалека йду — ворота одчиняє.
Сама не знаю, якъ ворогамъ ходити:
Чорно, чи біло поміжъ ними ходити.
Чорно ходячи, то скажуть ледащиця,
А біло ходячи, то скажуть чепуриться“.
— Въ мене хаточка теплая, веселая;
Ти въ мене дочка любая, сердечная.

(Ровенск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша)

БРАТЯ И СЕСТРЫ.

477.

А.

- 1 На край села жила удова;
- 2 Мала собі удовушка сина сокола.
- 3 Не знала удовушка, де сина подіть —
- 4 Оддала въ військо судару служити.
- 5 Що старшая сестра коня вивела,
- 6 Середульшая осідлала,
- 7 А самая меньшая випроважала,
- 8 Вона свого братика да попитала:
- 9 „Ой, ти, брате, ти, соколе нашъ,
- 10 Ой, коли ти будешъ у-гости до насъ?“
- 11 — Тоді я, сестро, буду у-гості до васъ,
- 12 Якъ синій камень на верхъ взорне,
- 13 А павіне піро на дно потоне.
- 14 „Уже жъ сѣму синѣму каменю на верхъ не зринать,
- 15 А павиному піру на дно не тонуть,
- 16 Уже жъ тобі, брате, у-гостяхъ не быть“.
- 17 Якъ пошла сестриця лужкомъ-бережкомъ,
- 18 Да й зостріла трохъ козаченьківъ:
- 19 „Ой, ви, козаченьки, ви, служиві,
- 20 Чи не бачили братика мого?“
- 21 Одинъ каже — „я тамъ не бувавъ“.
- 22 Другий каже: „того не видавъ“.
- 23 Третій каже: „чи не то твій братъ,
- 24 Що три полки въ полі взрубавъ,
- 25 А на четвертому самъ голову клавъ?“
- 26 Стогнали коні, тіло везучи,

- 27 Радовались янголи, душу несучи,
28 Свистали соколи, передь ведучи,
29 Плакали козаченьки, позаду йдучи“.

(Ковтотопь).

478.

А.

1 Ташли лянки изъ Аршави,	14 „Та сусідочки, голубочки,
2 На їх сині шаровари:	15 Не бачили ви моєї дочки?“
3 Вони Катю й підмовляли:	16 — Та ми бачили й ми видали,
4 „Та ідь, Катю, ідь изъ нами,	17 Поїхала зъ ляшеньками.
5 Ой, ідь зъ нами, ляшенькамп.	18 „Та синп жъ мої й дороги.
6 Та кушимъ тобі два персники, (2)	19 Сідайте коні воронні,
7 Два перси я золотні,	20 Доженіть Катю зъ ляшеньками“ (2)
8 Два жупани голубі,	21 Та якъ прибігли до Полтави —
9 Два коники воронні“.	22 Сидить Катя зъ двома лянками:
10 Та дурна Катя й послухала,	23 — Та здорова будь, сестро наша.
11 Зъ ляшеньками й поїхала!	24 Де поділась твоя зъ лица краса?
12 Та й ажъ приходять мати съ поля.	25 „Та два лянки полюбила —
13 Не остає точки дома:	26 Зъ лица красу загубила“.

(С. Темберщина, Васильковск. у. И. П. Новицкій).

Б.

1 Що й у степу край дороги	12 А ще Кася не сідала,
2 Пасла Кася воли й коні:	13 Вже на боняхъ піна пала;
3 Що пасучи, погубила.	14 А ще Кася не всілася.
4 Шуваючи, заблудила.	15 Вже коляса розсілася.
5 Приблудила до Києва.	16 „Ой, бігайте, біжіть шляхомъ,
6 А въ Києві на риночку	17 Да наженіте Касю зъ ляхомъ
7 Пють ляшеньки горілочку;	18 Наженіте у Варшаві,
8 Да вони пили, випивали,	19 Да наробіте шельми слави“.
9 Собі Касю, підмовляли:	20 Не нагнали у Варшаві,
10 „Да сідай, Касю, на колясу,	21 Да нагнали у Прилуці,
11 Да й поїдемо въ землю нашу“.	22 Наробили стида сучці.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

В.

- 1 А въ тій хаті стара мати,
2 Да й та пошла сусідокъ питати:
3 В=14 А; 4 Да чи не бачили Марусеньки?“ (2)

- 5 Хоть бачили — не сказали.
6 Да поїхала Марусенька съ поляками. (2)
7 В=18 А... молодні; 8 В=19 А. Да Запрягайте... (2)
9 Догоняйте Марусеньку,
10 Да Марусеньку у Полтаві,
11 Да й у Полтаві съ поляками“.
12 Якъ догнали Марусеньку
13 У Полтаві съ поляками:
14 — Брати жъ мої, молодні,
15 Що хотіте, те й беріте,
16 Да тільки жъ поляченька не рубіте.
17 Що хотіли, те й зробили,
18 Да таки жъ поляченьківъ порубили,
19 Марусеньку нсь собою забрали.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Г.

1 Ой, у місті на риночку	13 Догоняйте Гандзю зъ ляшкомъ“.
2 П'ють ляшеньки горілочку;	14 А приїхали до Варшави,
3 Пили вони, підпивали,	15 Найшли Гандзю зъ ляшеньками:
4 Собі Гандзю підмовляли:	16 — Здрастуй, здрастуй, сестро наша,
5 „Ой їдь, ой їдь, Гандзю, за нами,	17 Де поділась зъ личка краса?
6 Зъ молодими ляшеньками“.	18 „На риночку й іла й пила,
7 Гандзя дурна послухала,	19 Зъ личка красу згубила.
8 Сіла зъ ляшкомъ поїхала.	20 Брати мої дорогі,
9 Вийшла мати изъ кімнати —	21 Беріть коні воронні.
10 Уже Гандзі не видати.	22 Сребро й золото забирайте,
11 „Синки мої дорогі, беріть коні	23 Тільки ляшка не рубайте“.
воронні,	24 Сребро, золото — все забрали
12 „Розбігайтесь битимъ шляшкомъ,	25 И ляшенька зарубали.

(Г. Тараша. Изъ собранія П. А. Кулиша).

Д.

Ой у місті при дуброві	Ой п'ють вони, підпивають.
Пасла Кася коні й воли.	Касю іхать підмовляють:
И насучи, погубила,	„Ой ти, Касю, сестро наша!
Шукаючи, заблудила.	Сядай зъ нами у коляса;
Ой прибилась до риночку:	Сядай зъ нами, молодцями,
П'ють ляшеньки горілочку!	Поїдемо въ Польщу нашу“.

Дурна Кася послухала,
Зъ ляшеньками поїхала.
Прийшла мати до комнати —
Нема Касі постіль стлати...
„Ой вставайте, сини мої,
Доганяйте сестру свою.
Доженете у Прилуці,
Не вьязіте Касі руки;
Доженете у Варшаві
Не робіть великой слави!“
Ой догнали у Прилуці,
Не вьязали Касі руки;
Ой догнали у Варшаві
Не робили Касі слави.

Оттутъ Кася скаменулась,
У ніженьки повалилась:
„Брати мої рідненькі!
Що хочете учніте!
Срібло, злото заберіте,
Тільки ляшківъ не рубіте!“
Брати Касі не слухали,
Срібло, злото забірали
И ляшеньківъ зарубали.
— Ой ти, Касю, сестро наша!
А дежъ твоя зъ лица краса?
„Двохъ ляшеньківъ покохала,
Зъ лица красу изтеряла!“
(Полтавск. губ.).

479.

А. •

1 І у Києві на Подолі
2 Жила вдова й у неволі;
3 Жила вдова й у неволі,
4 Да не мала щастя й долі;
5 Тільки жъ мала девьять синівъ,
6 Й а десятю дочку Настю.
7 Оддала жъ єї за крамара,
8 Сама вийшла за маёра.
9 „О, крамаре, крамарочку,
10 Зап्राжи жъ ти пару коней,
11 Да поїдемъ до ярмарку“.
12 Ідуть поле и другое
13 На третёму огонь горить,
14 А край огню розбой лежить.
15 А вони взяли—крамара убили,
16 А крамарча й затопили,
17 А крамарочку й полюбили.
18 Увесь розбой да й спить облігъ,
19 Тільки й одинъ не лягає,
20 Съ крамаркою розмовляє:
21 — Ой, крамарко, крамарочко,
22 Скажи жъ мені всю правдочку,

23 Ой, відкіль ти сама родомъ?
24 „У Києві на Подолі
25 Жила вдова й у неволі,
26 Да не мала щастя й долі,
27 Тільки жъ мала девьять синівъ,
28 А десятю дочку Настю.
29 Сини зросли — въ розбой пошли,
30 Дочку жъ Настю замужъ ддала;
31 Оддала жъ єї за крамара,
32 Сама жъ вийшла за маёра“.
33 — Уставайте, братця, годі спати!
34 Ой, нумо жъ ми розмовляти:
35 Що ми свого зятя вбили.
36 Й а небожа затопили,
37 Сестру Настю й полюбили.
38 Сукна жъ бери, не мірачи.
39 Бери грошей, не лічачи,
40 Да йди, сестро, й въ манастиръ,
41 Ой, щобъ тебе Господь простивъ.
42 Й а ми пійдемъ у темний лісь,
43 Нехай же насъ хотъ звірь поїсть.

(С. Ершовци, Перелславск. у.)

В.

- 1 Н край села жила вдова, 8 В=9 А;
2 В=8 А... Мала, собі та... 9 Поїдемо та до торжечку
3 В=6 А; 10 Ідуть поле, ідуть друге,
4 Сини зросли та въ розбій пішли, 11 На третее стала заїжжать
5 Дочку Настю заміжъ оддала. 12 У долині та огонь горить,
6 Оддала дочку та за крамаря, 13 Коло огню та й розбій стоїть.
7 А сама пішла та за лимаря. 14 Взяли того крамаря вбили,
15 В=16 А. Крамареняй... 16 В=17 А... Крамарочку... 17 В=18 А...
полігъ... 18 В=19 А. Одинъ же та... 19 В=21 А. Въ крамарочки распитуе:
21 В=22 А. щирю...
22 Скажи мені правдоньку, 30 А десяту дочку Настю.
23 Якого ти родоньку: 31 Сини зросли, въ розбій пішли,
24 Чи ти роду багатого, 32 Дочку Настю заміжъ оддала;
25 Чи ти роду родовитого? 33 Оддала дочку та за крамаря,
26 — Я роду небагатого. 34 А сама пішла та за лимаря...
27 Я роду родовитого: 35 „Встаньте, браття, та розбудітєся,
28 У край села жила вдова, 36 Що ми собі та починили,
29 Мала собі дев'ять снівъ,
37 В=35 А; 38 В=31 А. Небоженяць... 39 В=37 А. А сестрицю...
40 Бери, сестро, срібло й злото нелічне,
41 Бери сукні неміряни“.
42 — На що мені те чуже добро,
43 Потеряли ви мені жпттє.

(С. Щасновка, Ковелецк. у. К. И. Кибальничъ).

В.

- 1 Жила вдова на Подолі, 2 В=4 А; 3 В=5 А; 4 В=6 А... Ганну; 5
В=4 Б; 6 Дочка зросла — замужъ пішла, 7 В=7 А, Дочку дала... 8 В=7 Б;
9 В=9 А;
10 Та запрягай повозочку,
11 Та поїдемо въ чисте поле“.
12 Въ чистимъ полі вогонь горить,
13 Коло вогню розбой сидить, кашу варить.
14 Взявъ розбой — крамара убили,
15 А дитину їх втопили,
16 А крамарку молоду полюбили.

17 В 18 А... лігъ; 18 В—19 А... найденъшии... лягає; 19 В= 20 А; 20 В = 21 А; 21 В=23 А; 22 „Ой, я роду убогого: 23 Жила вдова на Подолі; 24 В =26 А; 25 В--27 А; 26 В= 28 А... Ганну; 27 В =31 Б; 28 А дочка зросла — заміжъ пошла, 29 В=33 А;

30 Що ми теперъ нарobili -- 34 Бери, сестро, срібло, злото,
31 Свого зятя рідного вбили, 35 Та йди манівцями,
32 А племенника втопили. 36 Щобъ ми тебе не догнали,
33 А рідну сестру полюбили. 37 Щобъ ми тебе не вбили.

(М. Жаботинъ, Черкаск. у. Ф. Т. Штангей).

Г.

1—3 Г=1—3 Б; 4 Девъять синівъ да три дочки. 5 Г=4 Б:

6 Дочки зросли — по ягоди пошли.
7 Саму старшу звірі ззіли,
8 Середульша утонула,
9 Сама менша заблудила,
10 Заблудила въ темнимъ лісі.

11 Г=12 Б, А у лісі... 12 Г=13 Б, А за огнемъ...

13 За розбоємъ розбойнички: 18 Одинъ каже — зарубаймо,
14 „Вари, дівко, нашу кашу“. 19 Другий каже — ростреляймо,
15 Дівка варить, слезно плаче. 20 Третій каже — роспитаймо:
16 „Клади, дівко, біли тарілки“. 21 „Откудава дівка родомъ?“
17 Дівка владє, слезно плаче, 22 Дівка каже, слезно плаче:

23—25 Г=23—25 В; 26 Девъетъ синівъ да три дочки. 27 Г=31 Б:

28 Дочки зросли — по ягоди пошли. 32 Одинъ каже: „се наша сестра,—
29 Саму большу звірі ззіли. 33 Що тобі мило — чи срібло, злото?
30 Середульша утонула, 34 — Мені немпло ні срібло, ні злото“.
31 А я, менша, заблудила. 35 Пустіть мене хотъ тагъ.

(Черниговск. губ. М. А. Вербицкая).

Д.

1—3 Д. 1—3 В; 4 Д=4 В... Галюточку; 5 Д=5 В; 6 Д =6 В. Воля...

7 Вийшла вона заміжъ за купчика,
8 За купчика и за крамаря,
9 Поїхала Галя крaмомъ крaмовати,
10 Досталося Галі въ степу почувати.
11 А де узялося девъять розбойничковъ,

- 12 Та взяли крамаря зарізали,
13 А Галюточку зь собою взяли.
14 Вісімь розбойничковъ спать полягали,
15 Дев'ятий розбойничокъ спать не лягає,
16 Та все въ Галюточки правди питає:
17 — Ой, скажи жъ ти, Галю, зь якого ти краю?
18 „Я дочка вдовиная.

19—21 Д=23—25 В; 22 Д=26 В... Галюточку;

- 23 Що та Галюточка — я сама“.
24 — Уставайте, брати наші,
25 Помолімось же ми Богу,
26 Та введемь сестру на дорогу.
27 Сребла, злата надавали,
28 Сестру одъ себе провозжали:
29 — Иди жъ, сестро, дорогою,
30 Що й не кажи та й нікому —
31 Де ти насъ та й видала,
32 И шо ти въ степу ночувала.
33 Ишла сестра, ридяючи,
34 Изъ братами прощаючись.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Е.

1—3 Е=1—3 Г; 4 Е=4 Г... донечки; 5 Е=4 Б;

- 6 А донечки у ягідочки: 11 Що въ тому лузі розбойнички,
7 Що й одна дочка стадо пасла, 12 Да вони сидять, кашу варять,
8 А другая утопилася, 13 Да вони собі дівку манять:
9 А третя у блудъ пошла, 14 — Да иди, дівко, каші їсти.
10 Приблудилася да й у лугъ темний. 15 „Да нігде жъ мені зь вами сісти;

16 Е=18 Г; 17 Е=19 Г... не займаймо; 18 Е=20 Г; 19 Віденля, дівка,
приблудилася. 20—22 Е=23—25 В; 23 Е=26 Г... донечки; 24 Е=27 Г;

- 25 Що й одна дочка стадо пасла, 28 — Да й ти, дівко, сестра наша;
26 А другая утопилася, 29 Да йди дівко на шляхъ битий,
27 А третя у блудъ пошла. 30 А съ того шляху да до матінки.

Ж.

1—3 Ж=1—3 В; 4 Дев'ять синівъ, якъ соколівъ. 5 Дочку мала — за-
мужъ дала. 6 Ж=6 Б; 7 Ж=7 В; 8 Ж=7 Б... муляра; 9 Ставъ крамарь
крамувати, 10 А Крамаря торгувати. 11 Ж=10 Б; 12 Ж=13 А; 13 Ж=

14 А; 14 Й огонь горить, розбой сидить. 15 Ж=21 А; 16 „Чи ти краю далекого? 17 Чи ти краю далекого? 18 Ж=24 Б; 19 Ж=15 А; 20 А Крамарку собі взяли, 21 Ж=21 А;

22 Сідай зь нами вечеряти,
23 Сідай зь нами вечеряти,
24 По вечері спать лягати.
25 — Ой, якъ же намъ спать лягати,
26 Що родила рідна мати.

(С. Вел. Снитинька. Л. Ильенко).

3.

1 На край села була вдова, 2 З=2 Б; 3 З=3 Б... Галю; 4 З=4 Б; 5 З=6 В... вийшла

6 За купчика молодого,	12 Найстарший братъ ставъ питати:
7 За крамара багатого.	13 — Чи ти батька багатого,
8 Наїхали розбойники,	14 Чи ти роду хорошого? —
9 Вбили купчика молодого,	15 — А я батька убогого,
10 Сестру Галю извъязали.	16 А я роду хорошого:
11 Полягали усі спати,	17 Була вдова на край села,
18 З=29 Б; 19 З=30 Б... Галю; 20 З=31 Б; 21 З=6 В... вийшла	

22 За купчика молодого,
23 За крамара багатого...
24 — А вставайте, годі спати,
25 Пора, сестра, розвъязати,
26 Пора швакра (?) поховати.

(Тараша. И. П. Новицкий).

480.

Наваривъ братъ пива п'яненського,
Та всипавъ меду солодкоого,
Та багатую сестру зазивати —
А вбогая сестра й сама прийде.
Багатую садять у конці стола,
А вбогую садять у порога;
Та ба тая сестра медъ-вино п'є,
А вбогая у порога слізюньки лє;
Та багатая сестра й підпиває,
Та до вбогої сестри промовляє:

„Та коли бъ же ти, сестро, такая жъ
була,
До бъ и ти тута посажена була“.
— Та одна жъ насъ матюнка уродила,
Та не одну долю намъ уділила:
Тобі уділила — панувати,
А мені уділила горювати.
Та ходімо, сестро, у лісочоць,
Та пустимо, сестро, голосочоць —
До котрої нєз насъ доля озветься!“

Та озвалася доля до багатой:
„Чи вже жъ ти жупани поносила,
Уже жъ я тобі суконь накупила“.
Озвалася доля до вбогой:

„Чи вже жъ ти свитину изодрала,
Бо вже жъ я тобі латокъ набірала“.
Багатую проводять изъ музиками,
А вбогую цькують та собаками...
(С. Щасновка, Ковелець. у. К. И. Кябальчичъ).

481.

— Ой дівчино, дівчинонько!
Люби мене, молодого,
Будешъ мати мужа свого.
„Ой якъ мені тебе любить,
Братъ приїде, то буде бити!“
— Иструй братіва рідного,
Будешъ мати миленького!
„Якъ не знаю коли умру,
Такъ не знаю чимъ счарую.
— Ой у лісі на горісі
Тамъ гаднини гніздо звили,
Головоньки посихляли,
Отрутоньку поспуцали;
На гадину сонце пече,
А зъ гаднини ропа тече;
Підставъ, дівко, коновочку-
Підъ гадючу головочку“.
Якъ набрала тії чари,
Й тимъ брата чаровала;
Еще братікъ у дорозі,
Отрутонька на порозі.
Тільки братікъ доїзжає,
Сестра къ брату вихожає;
Братъ до сестри зъ дароньками,
Сестра къ брату зъ чароньками,
„Ой, на, сестро, уберися!
Йди до саду, проходися!“

— Ой напийся, братку пива,
Що я сама наваряла.
Якъ братікъ пива напився,
Зъ кониченька повалився,
Зъ кониченька вороного,
Зъ сіделечка золотого.
Иде братецъ до кімнати,
Въ білу постіль — ставъ канати;
Стала дівча листъ писати:
— Ой до мене, дворянине!
Бо мій братецъ марно гине!
„Ой дурная дівчина —
Рідного брата струїла.
Струїла брата рідного —
Струїшъ мене, молодого!“

Не пішла дівка за ковака,
Тільки пішла за жебрака;
Жебравъ ходить, хліба просить,
А дівчина торбу носить.
Лусту хліба вложить въ торбу,
А дівчину вдарить въ морду.
— Повій, вітре буйнесенький,
На мій розумъ дурнесенький!
Повій, вітре ще й буйніший,
На мій розумъ ще й дурніший!

(Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

482.

Ой, шли чумаки зъ України,
Стали на попасі край долини;

А.
Викресали вогню зъ оружини,
Попустили пожаръ по долині. —
58*

Попалили діти солов'їни.
Стали соловейки щебетати,
Стали бурлаченьку проклинати.
— Ой, нарву я хмелю зеленого,
Та наварю пива солодкого,
Та зазову сестру багатую, —
А сестра убогая сама прийде.
Посажу багату вь кінці стола,
А убогу-небогу — край порога.
„Охъ, й пий, ти, сестро, медъ й пиво!
Охъ, й їжъ ти, сестро, валачі!
Охъ, й пій ти, убога сестро, гірке вино,
Охъ, й їжъ ти, сестро, сухарики“.
Стала сестра сестру частувати,
Стала сестра сестрі вимішляти:

„Сестро моя, сестро убогая,
Ой, чого жъ ти, сестро, прийшла:
Чи вь тебе свитина позичена,
Чи вь тебе . . . . .
Сестро моя, сестро убогая,
Чомъ ти такъ не робишъ, якъ я роблю:
Що я раненько устаю,
По два починки напрядаю,
Та свої скринечки наповняю,
Та своїхъ діточокъ зодягаю“.
— Сестро моя, богатая,
Що я раній тебе уставаю,
По три починки напрядаю,
Та чужі скринечки наповняю,
Та чужихъ діточокъ зодягаю.

(С. Воробьевка, Лубенск. у.).

Б.

„Накладу я вогню жаркенького,
Та наварю пива п'янененького,
Та заличу я сестру багатую,
А убога-небога, сама прийде“.
Сіла богатая вь кінці столу,
А убога-небога — край порогу.
Напуває багату медомъ-виномъ,
А убогу-небогу — гіркимъ пивомъ;
Закусує багата валачами,
А убога-небога — сухарцями.
„Коли бъ ти, сестро, така, якъ я,
То бъ ти сиділа, де теперъ я:
Коли бъ ти, сестро, такъ робила,
Ти бъ вь такихъ латахъ не ходила:

Вставай ти, сестро, ранесенько,
Пради кузілечку тонесенько“.
— Я устаю, сестро, ранше тебе,
Пряду кузілечку тонше тебе.
А я устаю, сестро, великі починки
напрядаю,
Та все чужі серині наповняю,
Та все чужихъ дітей зодягаю.
Та пішла богатая гукаючи,
А убогая-небога—ридаючи.
Лягла богатая на перині,
А убога-небога—на свитині,
Поки богатая проспалась,
Убога-небога напрядась.

(М. Жаботинъ, Черкас. у. Ф. П. Штангеѳ).

483.

Зазвавъ братъ сестру багату,
А вбога-небога сама прийшла.
Посадивъ братъ багату вь кінець
стола,

А вбогу-небогу у порога;
Кладе багатій валачики,
А вбозій-небозі—сухарчики;
Багатій сестрі меду й вина,

А вбозій-небозі—гірського пива. Чужи мотки одпридаючи,
„Дивуйся, брате, дивнимъ дивомъ, Чужи скрині сповняючи,
Що частуєшъ мене гіркимъ пивомъ“. Свої діточки годуючи“.
— Тобі зъ нами, сестро, не гуляти, — Уставай, сестро, ранесенько,
Тобі у насъ, сестро, заробляти. Та пряди кужіль тонесенько!
Боли бъ ти, сестро, така, якъ я, „Уставала я, сестро, раннішъ тебе,
То сиділа бъ, сестро, тамъ, де сяжу я. Пряла я кужіль тонше тебе;
„Якъ же мені, сестро, такій бути, Та чужні скрині наповняла,
Чуже діло роблячи, чужи печи ху- Та малихъ діточокъ годувала“.
труючи, (Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

488.

Ой, гоа, гоа, несчастлива доля!
Прокляла ненька, якъ була-мъ маленька.
„Ой, мати, мати, за що жъ таєъ проклинати?“
— Я жъ тебе не проклинала, тільки сказала —
Щобъ счастья й долі не мала —
„Якъ въ світі жити, счастья й долі не мати?...
Тамъ надъ Дунаємъ сидить два голуба сивенькихъ,
Тамъ єсть у мене два братчики рідненькихъ.
Єденъ голубъ воду п'є, другий літає;
Старший братъ коня напуває,
Молодший старшого навчає:
„Знай же ти, брате, якъ на маму казати —
Не дамо сестрі въ чужині пропадати;
Бо наша сестра хороша й вродлива,
Тільки єі Богъ давъ, що доля несчастлива“.
(Ушицкій урядъ. К. Шейковскій).

485 *).

А.

1 Сь понеділка на второкъ	8 Тоді гроші поберешъ. —
2 Примандровавъ пахолокъ	9 „Ой, якъ въ тебе грошей много,
3 До шинварки въ овторокъ.	10 Я за тебе дочку ддамъ,
4 — Шинварочко молода,	11 Ой, хочъ дочку, не дочку —
5 Давай меду и вина,	12 Хорошую наймичку“.
6 Пиши гроші на стіну.	13 У суботу змовлялись,
7 Ой, якъ стіну розберешъ,	14 У неділю вінчались,

*) См. ч. 1 № 407.

- 15 ВЪ понеділокъ питались:
- 16 — Дівчинонько серденько,
- 17 Скажи мені правдоньку,
- 18 Якого ти родоньку?
- 19 „Я съ Києва попівна,
- 20 Изъ Ніжена Війтівна,
- 21 По батьющі Ивановна,
- 22 По матусьці Ганновна.
- 23 Козаченьку серденько,
- 24 Скажи жъ и ти правдоньку —
- 25 Якого ти родоньку?“
- 26 — Я съ Києва поповичъ,
- 27 Изъ Ніжена війтовичъ,
- 28 По батьющі Ивановичъ,
- 29 По матусьці Ганновичъ. —

- 30 Який теперъ світъ наставъ,
- 31 Що братъ сестрі не спізнавъ,
- 32 За рученьку подержавъ,
- 33 Съ правой руки перстень знавъ.
- 34 — Ой, ти, сестро, жовтий цвѣтъ,
- 35 А я, сестро, синій цвѣтъ;
- 36 Пішла слава на весь свѣтъ...
- 37 Ой, ти сестра, а я братъ,
- 38 Розійдімося ми такъ:
- 39 Ой, ти, сестро, утопись.
- 40 А я піду въ темний лісъ —
- 41 Нехай мене звірь ізвість...
- 42 Ой, я піду въ темненький,
- 43 Извість мене й маленький.

Б.

- 1 А въ Києві на ринку
- 2 Пили бояре горілку
- 3 Б=4 А;
- 4 Повірь меду намъ й вина“.
- 5 — Не повіру не продамъ,
- 6 Що на тобі каптанъ дранъ. —
- 7 „Ой, хоть же вінъ каптанъ дранъ,—
- 8 Съ подисподдя златомъ бранъ;
- 17 Б=26 А; 18 Б=27 А прозвища...
- 19 По батьюшки Ивановичъ“
- 20 — Скажи, скажи, правдочку,
- 21 Б=16 А; 22 Б=19 А Изъ...; 23 Б=22 А прозвище...; 24 Б=21 А
- По батьюшку.
- 25 „Бодай же тиі попи пропали,
- 26 Якъ брата съ сестрою звінчали.
- 27 Пійдемъ, сестро, въ монастирь,
- 28 Нехай же насъ Богъ простить:
- 29 Б=40 А Пійдемъ сестро...; 30 Б=41 А Нехай же насъ...;
- 31 А лісъ каже — не прийму;
- 32 А звірь каже — избіжу.
- 33 Пійдемъ, сестро, въ дуброву,
- 34 Скинемся травою:
- 35 Ти, сестрице, жовтінька,

- 9 Съ подисподдя златомъ бранъ“.
- 10 Б=10 А;
- 11 А не дочку—наймичку,
- 12 Прекрасную панночку. —
- 13 Стали вои питъ-гулять,
- 14 Стали роду питать:
- 15 — Скажи, скажи, паноньку,
- 16 Откудова родоньку?

(С. Юринова, Новгородсѣверск. у.).

В.

1 Край долини глибокій	7 Повірь меду и вина!“
2 Стоявъ теремъ високій.	8 — Я жъ на віру не продамъ,
3 Исъ-подъ того терема.	9 Бо на тобі жунань дранъ.
4 Виходила удова,	10 „Хоть на мені жупанъ дранъ —
5 Чорноброва молода.	11 Подъ жупаномъ златъ гаманъ“.
6 „Чорноброва молода,	12 — Коли, кажешъ, златъ гаманъ,
13 В=10 А... дамъ; 14 В=11 А; 15 В=12 А... Вірнесеньку...	
16 Въ суботоньку змовляли,	22 — Я съ Києва Йваненко,
17 Въ неділоньку звінчали.	23 По прозвищу Войтенко.
18 Стали вони вінчатъся,	24 Дівчинонько молода,
19 Стали вони й питаться:	25 Відвеля ти родонькомъ?
20 „Козаченьку молодий,	26 „Я съ Києва Йванівна,
21 Відвеля ти родомъ?“	27 По прозвищу Войтівна“.

28 В=30 А; 29 В=31 А... не пізнавъ, 30 Яки й попп настали — 31 Сестру зъ братомъ звінчали! 32 В=29 В, ходімъ... 33 В=30 В; 34 — Ходімъ, брате, до бору, 35 Станемъ зіллемъ—травою, 36 В=34 А, Ой, ти станешъ... 37 В=35 А, А я стану...

38 Хто цвіточва уворве,

39 Сестру зъ братомъ спомъяне.

(Прилуч. у.).

Г.

- 1 Одъ Києва до села
- 2 Доріженька стовпова,
- 3 Де шинкарка молода.

4 Г=4 А; 5 Г=7 В... ще й; 6 Г=5 В; 7 и 8 Г=9 и 10 В, 9 Та на споді е каптанъ, 10 — Ой, коли жъ ти такий панъ, 11—13 Г=10 и 12 В, 14 Г=16 В, У вівторокъ... 15 Г=17 В, А въ середу... 16 А у четверъ шпталі: 17—19 Г=16—18 А; 20 Г=19 А... Войтівна; 21 Г=21 А; 22 Г=23 А; 23 Г=24 А... Мені; 24 Г=25 А; 25 Г=26 А... Войтовичъ, 26 Г=24 В; 27 Г=30 А; 28 Г=31 А... не пізнавъ;

29 Ой, що теперъ за попи —

33 Люде будуть квітки братъ,

30 Не питають за гріхи.

34 Та зъ насъ гріхи избіраць.

31 — Ходімъ, сестро, лугами,

35 Люде будуть косить,

32 Та постановемъ квітками:

36 Г=38 В; 37 Г=32 В; 38 Г=30 В.

(С. Щасновга, Козелець. у. К. И. Ембальчикъ).

Д.

1 У Києві на ринку.	10 — А коли у тебе грошей дзбанъ
2 Пють чумаки горілу;	11 Д=13 В; 12 и 13 Д=13 и 14 А;
3 Ой, пють вони, гуляють,	14 Звінчалися, вертались,
4 На шинкарку гувають.	15 Свого роду питались:
5—8 Д=4—7 Г;	16 — А скажи мені, серденько,
9 Да у мене грошей дзбанъ.	

17 Д=18 А; 18 Д=19 А... Карпівна; 19 Д=21 А, По батеньку... 20 Та скажи жъ мені правдоньку, 21 Д=25 А; 22 Д=26 А... Карпенко; 23 По батеньку Иваненко. 24 Д=30 А, Що... 25 Д=28 Г; 26 Та бодай ноши пропали — 27 Сестру съ братомъ звінчали, 28 Д=31 Г... горю; 29 Д=34 Б. Розсіємось... 30 Та ходімъ, братіку, ярами, 31 Розсіємось цвітами. 32 Д=35 А, Ой, ти будешъ... 33 Д=34 А, А я буду... 34 Та будуть люде цвіти рвать, 35 Д=34 Г, Изъ... 36 Та будуть люде косити, 37 Д=36 Г.

(Изъ собр. П. А. Кулиша).

Е.

1—11 Е=1—11 Д; 12 и 13 Е=11 и 12 А; 14—19 Е=12—17 Д; 20 Е=19 А... Войтівна; 21 На прізвище Карпівна. 22 и 23 Е=20 и 21 В; 24 Я съ Києва Войтенокъ, 25 На прозвище Карпенокъ, 26—39 Е=24—37 Д.

40 Да будуть дівки квітки рвать,

41 Сестру зъ братомъ споминать.

(Озвучск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

Ж.

1 Вандрувало пахале	14 У избі звінчали,
2 Съ Києва до Львова,	15 Въ косьцѣлі шюбъ брали,
3 Вандруючи, питаючи —	16 А потомъ спать вляли.
4 А де коршма нова,	17 „Ой, ти милий, миленький,
5 Тамъ шинкарка молода.	18 Язъ голубокъ сивенький,
6 „Шинкарко молода,	19 Уповіжъ ти мені правдочку —
7 Дай вина и пива“.	20 Которого жъ ти родочку?“
8 — Язъ я тобі вина дамъ,	21 — Я не зъ міста міщанинъ,
9 Коли на тобі зли жупанъ, —	22 А ні съ села села(я)нинъ,
10 „Хоть у мене зли жупанъ,	23 Я на прізвище Карпівъ синъ.
11 Але у мене грошівъ дзбанъ“.	24 Ой, ти мила, миленька,
12 — Коли у тебе грошівъ дзбанъ,	25 Язъ голубка сивенька,
13 Ж=13 В.	26 и 27 Ж=19 и 20 Ж;

28 „Я не зъ міста міщанка,
29 А ні съ села села(а)нка:
30 Я на прізвище Карпова дочка“.
31 — Бодай мати пропала, —
32 Сестру зъ братомъ звінчала!

33 Ой, ти, сестро, здорова будь,
34 А я іду въ божу путь
35 Черчківъ шукати,
36 Гріхівъ съ-сповідати.

(Галиція).

3.

1 Мандровало пахоля
2 Съ Києва до Ольгова;
3 Да питалось пахоля
4 До вдовиного двора —
5 Де шинкарка молода:
6 З=4 А; 7 З=7 В, Усипъ...
8 Усипъ мені меду жбанъ,
9 А я тобі заплачу, якъ панъ.
10 — Коли жъ ти такий, якъ панъ —
11 З=10 А.
12 А не дочку — наймпчку,
13 Хорошую панночку.
14 З=13 А: 15 З=14 А.
16 Зъїзжалосе панове:

17 — Розпитаймось, братове, —
18 Виткиль паничъ родомъ е?
19 — А я паничъ съ Бунтова,
20 З=28 А.
21 Зъїзжалося панове:
22 — Розпитаймось, братове, —
23 Виткиль панна родомъ е?
24 — А я панна съ Бунтова.
25 З=21 А; 26 З=30 В; 27 З=31 В;
28 Теперъ така година —
29 Не познала родина.
30 — Иди, сестро, въ монастиръ,
31 Щобъ же насъ Богъ простивъ,
32 и 33 З=40 и 41 А.

(Копотонск. у. Изъ собр. П. А. Кулиша).

486 *).

А.

1 Ой, підъ дубкомъ, підъ дубкомъ,
2 Підъ зеленимъ яворкомъ, —
3 Підъ зеленимъ яворкомъ,
4 Стоить дівка съ паробкомъ;
5 Накрилася полами,
6 Бо съ чорними бровами;
7 Накрилася рукавцемъ,
8 Бо съ хорошимъ молодцемъ;
9 Накрилася й обома,
10 Щобъ не було сорома.
11 За городомъ снігъ упавъ —

12 Тамъ мій милий съ коня впавъ;
13 А впавъ милий та й лежить,
14 Поки мила прибіжить.
15 Біжить мила та й плаче:
16 „Вставай, серце козаче!
17 А встань, милий, не лежи,
18 Сідлай коня, да й біжи
19 До вдовиного двора —
20 Тамъ збирається война“.
21 Молодая удова
22 Двохъ дончиківъ любила;

*) См. № 453, стр. 888.

23 Двохъ дончиківъ любила,
24 Два синочки привела;
25 Два синочки привела,
26 Та въ китайку сповила;
27 Кптаечкою овела,
28 Та въ корабель забила;
29 Та въ корабель забила,
30 Въ тихий Дунай пустила:
31 „Тихий Дунай, не гуди,
32 Моїхъ дітокъ не збуди.
33 А ти, жовтий пісочокъ,
34 Годуй моїхъ діточокъ.
35 А ти, бнстрая вода,
36 Моїхъ дітокъ доглядай;
37 А ти, густий очереть,
38 Вари дітамъ вечерять;
39 А ви, луги, не гудіть,—
40 Моїхъ дітокъ не збудіть.
41 Нехай мої дітки сплять,
42 Щобъ поросли літь за п'ять,
43 А я до васъ прибуду
44 У шеснадцятomъ году“.
45 А въ шеснадцятomъ году
46 Пришла вдова по воду;
47 Стала вдова воду братъ,
48 Стало море вигравать;
49 Стало море вигравать,
50 Ставъ корабель припливать.
51 А у тому кораблі
52 Два дончики молодц;

53 Два дончини й молодц.
54 Й да обидва брунстп.
55 Одинъ книжку читає,
56 Другий вдову питає:
57 — Ой, удова й удова,
58 И хороша й молода!
59 И хороша й молода,
60 Й чи любишь ти дончика? —
61 — Якъ дончпца не любить —
62 За дончикомъ добре жить!
63 За старшого сама йду.
64 За меншого дочъ даю“.
65 — Ой, удова жъ й удова,
66 Дурна жъ твоя й голова:
67 За старшого сына йдешъ,
68 За меншого дочъ даешъ.
69 Бодай попи пропали —
70 Сестру съ братомъ знічали.
71 — Ходімъ, брате, й до броду,
72 Й подивимось й у воду.
73 — Ходімъ сестро, й въ темний лісь.
74 Нехай же насъ звіръ поїсть.
75 — Ходімъ, брате, й по полю,
76 Розсіймося травомъ:
77 Ой, ти будешъ синій цвітъ;
78 А я буду жовтий цвітъ.
79 Будуть дівки квітки рвать,
80 Брата й сестру споминать,
81 Оце жъ тая травиця,
82 Що братъ рідний и сестриця.
(М. Бшмезъ, Кіевск. у. Л. Ильченко).

Б.

1—54 Б=1—54 А;

55 „Здрастуй ти, вдова,
56 Чи любишь ти дончика?“
57 — Я дончика ще й люблю,
58 За одного сама йду;
59 За одного сама йду,

60 За другого дочъ даю.
61 „Я весь Дунай исплававъ,
62 Да такого не видавъ;
63 Да такого не видавъ,
64 Щобъ синъ матіръ рідну бравъ“.
(С. Великая Сниткина, Васильовск. у.)

В.

- 1 Ой, у полі могила
2 Тамъ удова ходила;
3 Тамъ удова гуляла,
4 Трути зілля шукала;
5 Трути зілля не знайшла,
6 Та два сини зродила,
7 Сама меннячко дала:
8 Иванюшу й Василя.
9 Въ китаєчку сповила,
10 Та въ корабель вложила,
11 Та й на Дунай пустила:
22 В=46 А. Пішла... 23 В=47 А; 24 В=50 А;
25 Пливе, пливе, корабель,
26 Срібломъ, злотомъ облитий.
27 В=51 А. А на тому... 28 В=52 А;
29 Одинъ сидить на носу,
30 Другий сидить на корму,
31 Да й питає удову:
32 „Ти, вдовушка молода,
33 А чи підешъ за мене?“
12 „Ой, ти, тихенький Дунай,
13 Моїхъ дітокъ привітай;
14 А ти, жовтенький пісокъ,
15 Погодуй моїхъ дітокъ;
16 А ти, високий очереть,
17 Ти не шуми й не гуди,
18 Моїхъ дітокъ не збуди;
19 А ти, тихая вода,
20 Будь ти мати, таєъ яєъ я“.
21 На сімнадцятомъ году
34 — А я дончика люблю,
35 Я за дончика піду.
36 „Дурна, дурна ти була бь,
37 Що за сина ти пішла бь!“

(Черваскій у. А. Гуляк-Артемовсій).

Г.

- 1 Породила удова
2 Да два сина молодця;
3 Породивши, удова
4 Въ сповиточокъ сповила.
5 Въ сповиточокъ сповила,
6 Да въ корабель забила;
7 Г=11 В;
8 Приговорювала:
9 „Ти, бистра ріка,
10 Не затопляй корабля;
11 А ви, густие лози,
12 Не шуміть на дітей,
13 А ви, щирие піски
14 Покорміте дітей“.
15 Не ходила удова
16 Да девять годъ по воду;
17 На девятому году...
18 Г=22 В;
19 Ажъ и пливе, впливає
20 Маліваний корабель.
21 Г=51 А;
22 Да два донці молодці.
23 Що за (старшого) донця
24 Сама мати пошла,
25 А за меншого донця
26 Свою дочъ оддала.
27 — Роступисе, розийдисе,
28 Ти, сирая земля!
29 Отступись, откоснись,
30 Ти матъ наша й сестра.

(Ж. Колошовка, Черняговск. у. М. А. Вербіцкая).

Д.

1 У багатого купця	18 Пішла рано по воду —
2 Була дочка хороша;	19 Стала воду набирать...
3 Та зовуть єї Машою,	20 Д=50 А;
4 Машою хорошою.	21 Ставь до Маши промовлять:
5 Тая Марусина	22 „Ой, ти Маша, Машенька,
6 По базару ходила.	23 Якого жь ти роду,
7 Двохъ купчиківъ любила,	24 За кого заміжъ пошла?“
8 Д=25 А;	25 — Пішла заміжъ за гребця,
9 Уродила двохъ синівъ,	26 За гребчика молодця.
10 Д=8 В; 11 Д=9 В;	27 Одинъ сидить на коні,
12 Въ Дунай річку однесла:	28 Другий дивиться на єї.
13 „Ой, ти, річка Дунаєчокъ,	29 „Який теперъ світъ наставь,
14 Пригудубъ моїхъ діточокъ	30 Що синъ матки не пізнавь!
15 До дванадцяти годочокъ“.	31 Ява теперъ година —
16 А въ дванадцятомъ году	32 Цурається родина“.
17 Зробила дівка біду:	

(С. Шасновка, Козелець. у. К. И. Кибальчичъ .

Е.

1 Ой, учора зъ вечора	13 Е=22 В; 14 и 15 Е=19 и 20 Д;
2 Зійшовъ місяць й зоря;	16 Єденъ сидить на носу,
3 Вийшла вдова молода,	17 Чеше косу ще й русу;
4 Породила два сина, —	18 Другой сидить у дому,
5 Да й обидва Василя;	19 Да моргаєть на вдову:
6 Въ чорний китай сповила,	20 — Ти, вдовая молодая,
7 Въ корабель вложила,	21 Е=60 А; 22 Е=34 В;
8 Да й понесла й до моря:	23 „За другого да й пойду“.
9 „Ой, ти, пісокъ й вода,	24 — Ой, де трава, ой, де цвітъ,
10 Годуй, годуй два сина,	25 Пішла слава на весь світъ.
11 Да й обидва Василя“.	26 Сира земля, розступись.
12 Й у дванадцятимъ году...	27 Ой, ти, вдова, одчипись.

(С. Дѣдовичи, Новгородсѣверск. у. Изъ собр. П. А Кулиша).

Ж.

1 Ж=1 Д;	4 Два ребенківъ достала;
2 Однимъ одна дочъ була,	5 Два ребенківъ достала
3 Та все пила, гуляла, —	6 И въ пеленки сповила,

- 7 Въ шовкові пояса,
8 Та й на Дунай понесла;
9 Тамъ въ корабель заднила,
10 Ж=11 В;
15 Ж=16 Д; 16 Ж=46 А; 17 Ж=19 Д... прибирать; 18 Ж=50 А; 19 Ж=51 А; 20 Ж=52 А;
21 — Ой, ти, вдова молода,
22 Чи підешь ти за мене?
23 Ж=63 А; 24 Ж=64 А;
25 — Ой, ти, вдова молода,
26 Глупа въ тебе голова:
27 Ти матъ наша родная,
28 А то сестра наша.
29 Иди, мати, въ монастирь,
30 Щобъ тамъ тебе Богъ простивъ;
31 А ти, сестро, въ ті сади,
32 Що дівчата цвітки рвуть, —

- 11 „Ой, ви, врутні береги,
12 Доглядайте два сини;
13 А ви, жовтні піски,
14 Не давайте імъ тоски.
33 Съ тебе гріхи изберуть;
34 А ми підемъ въ лісь,
35 Та тамъ насъ звірь извість.
36 Ще до ліса не дойшовъ,
37 Вже мене звірь найшовъ.
38 Підожди, підожди,
39 Немножечко погоди, —
40 Господу Богу помолюсь,
41 Государю отелонюсь,
42 Та й на той світъ готуюсь.

(М. Жаботинъ, Черваск. у. Ф. Штангей).

3.

- 1 У батюшки, у отця
2 Була дочеръ умница:
3 По кімнатамъ ходила,
7 З=30 А... однесла; 8 Ой, ти, тихий Дунай, 9 Колиши моїхъ дітей;
10 З=14 В... щирій; 11 З=15 В; 12 З=11 Г; 13 З=12 Г. Поглядайте...;
14 З=16 Д. 15 З=41 А. Вишла...;
16 Одинъ сидить въ кораблю,
17 Росчесае вонъ косу;
18 Другий сидить на носу,
19 Погледає на вдову:
20 З=32 В; 21 З=22 Ж.
22 — Ой, я пойду за тебе,
23 За другого дочеръ дамъ. —
24 У Києві вінчались,
25 На Подолі питались:
34 З=29 Д; 35 З=30 Д... братъ сестри...
36 „Ой, поїдемо съ тобою,
37 Да скинемось травою:
38 Ой, ти станешъ жовтий цвітъ,

- 4 Двохъ возаківъ любила,
5 Двохъ синочківъ родила,
6 Шовкомъ дітей сповила.
26 — Ой, ти, милий чорнобривий,
27 Єкого ти родоньку?—
28 „Ой, роду — Войтовичъ,
29 По батюшку Йвановичъ:
30 Ой, ти, мила чорнобрива,
31 Єкого ти родоньку?“
32 — Ой, я роду — Войтівна,
33 По батюшку Йванівна.

- 39 А я стану синій цвітъ.
40 Хто цвіточокъ изирве, —
41 Сестру зъ братомъ спомъяне“.

(Черниговск. губ.).

И.

- 1 Ой, уродила удова
2 Та двох синів соволів;
3 И=9 В; 4 И=11 В... однесла; 5 И=8 З.
6 Ти синів моїх купа;
7 Ти, зелений очеретъ,
8 Колиши моїх близнятъ;
9 И=15 Г; 10 И=16 Г. Та двадцять літъ... 11 И=12 Е. На двадцятому...; 12 И=22 В.
13 Припливає корабликъ
14 Та къ крутому берегу.
15 Що на тому кораблику
16 И—22 Г;
17 Походжають, поглядають,
18 На бережокъ виступають.
19 „Ой, чи любишь, удова,
20 Та двох донців молодців?“
21 — Одною сама люблю,
22 За другого дочку й оддамъ.
23 „Ой, у насъ на Дону
24 Не поводить ся сѣму:
25 Синь матері не бере,
26 За брата сестра не йде“.
27 Тільки сее сказали —
28 Вдова мертва упала.
29 „Пійду, брате, въ монастирь,
30 Щобъ матір нашу Богъ простивъ“.
31 — А я, брате,—въ темний лісь,
32 Нехай мене звірь изьїсть.

(П. Косменскій, Чернигов. губ. вѣдом. 1861 г. № 30, стр. 194).

І.

- 1 По-надъ море глибоке
2 Вийшовъ терень високий.
3 А зъ-підъ того терена
4 Вийшла вдова молода,
5 Вийшла вдова молода
6 И два сина привела;
7 Два сина привела,
8 І=9 В. 9 І=30 А. На...; 10 І=8 З; 11 Моїхъ синів не займай,
12 І=11 Ж... тихі...; 13 І=12 Г... на сини. 14 Ой, ви, жовті пісочки, 15 Годуйте мої синочки. 16 І=21 Ж; 17 Чи любишь ти молодця?“ 18 — За молодця піду. 19 І=63 А... одного... 20 І=64... другого...

К.

- 1 К=47 А; 2 К=50 А; 3 К=51 А;
4 Та два дончини сидять.
5 Одинъ сидить на дону,
6 Поглядає на вдову
7 Другий стоїть на часахъ,

- 8 Розчесує волоса. . . .
9 Хоть поїдемі ми въ чорний лісь —
10 Пусть насъ чорний звірь поїсть.
(Києвъ).

487.

А.

- 1 Не пой, соловейку, рано-пораненько,
2 Да не збуди гостя, гостя дорогого, —
3 Братіва рідного.
4 Ой, сама я знаю, коли ябудити —
5 Якъ стане сонечко по ліжечку бити:
6 „Устань, устань, братіку, устань, прочумися,
7 Вода въ відеречку, братіку, вмийся;
8 Рушникъ на кілочку, братіку, втрися,
9 Да вже тобі братіку сніданне готове“.
10 — Не прийшовъ я, сестро, до тебе снідати, —
11 Але прийшовъ, сестро, тебе одвідати.
12 Ой, чого жъ ти, сестро, така стара стала:
13 Чи синівъ женила, дочокъ оддавала? —
14 „Синівъ не женила, дочокъ не оддавала:
15 Зостаріло мене, що я заробляла:
16 Чужая работа — то жъ моя сухота;
17 Дрова да лучина, невірна дружина;
18 Чужее поле въ ніженьки коле. . . .
(Свидницькій).

Б.

- 1 Ой, приїхавъ братікъ та до сестри въ гості,
2 Поставивъ коня на дубовимъ помості:
3 „Ой, стій же ти, коню, не тупай ногою,
4 А я піду, поговорю зъ рідною сестрою:
5 Сестро жъ моя, сестро, чого стара стала,
6 Що я тебе, сестро, за рікъ не познаю?
7 Ой, ще жъ бо ти, сестро, й синівъ не женила,
8 Ище жъ бо ти дочку заміжъ не ддала“.
9 — Изстаріли, братіку, мої недостатки,
10 Мої недостатки та чужії хатви;
11 А до того, братіку, та чужії мітки;

- 12 А що єь тому, братіку, маленькі дітки;
13 Та ще єь тому, братіку, лихая година, —
14 Лихая година, що невірна дружина.

(Богачка).

В.

- 1 Ой, приїхавь братієь до сестриці єь-гості,
2 Та й поставивь коня на новімь помости:
3 В=3 Б; 4 В=4 Б. Поки поговорю...;
5 „Сестро жь, моя сестро, перепеличенько,
6 Чого измарніло білее личенько;
7 Чи не допивала, чи не доїдала,
8 Чи темної нічки та й не досипала,
9 В=13 А; 10 В=14 А;
11 Остаріли, брате, все думки да гадки,
12 Все думки та гадки — мої недостатки.

(С. Буймерь, Лебединск. у. Г. А. Залубовскій).

488.

Ой, зацвіла червона балина,
А зацвівши, ягодь не зродила;
Заплакала молода дівчина:
Нема єь єі ні отца, ні матері,
Тільки єь єі садокь зелененький,
А єь садочку піють соловейки —
Ой, тожєь мої братієи рідненьки.
Батьєо іде, єь-гості не заїде;
Хоть заїде — довго не гостює;
Хоть гостює — нічки не ночує;

Хоть ночує — спати не лягає,
А зь вечора коника сїдлає.
Сестра брата єь походь виправляє:
„Ой, ідь, братєо, у службу служити!
Дадуть тобі коня вороного,
И сїдельце сь-підь злота самого,
И попругу — козацьку заслугу,
И обротьку сь чорненького шовеу —
Ой, важеться, козацького полку“.

(С. Тризничева, Черниговск. у. М. А. Вербицкая).

489.

Не сизая голубоньєа єь темнимь лузі кувала,
Не дрібная да пташечєа єь садочку щєбетала:
То жь сестриця зь братомь здалі розмовляла,
Вона єму низенький повлонь посилала:
„Прилинь сь чужої стороньєи, братіку мій милий!

Прилинь, прилинь, ти до мене, якъ голубе сивий!
Порадь мене, мій братієу въ чужій сторонні —
Ой, якъ мені прожувати при лихі годніні?“
— Сестро моя рідненькая, ой, якъ рідна мати!
Ты голубко сивенькая, якъ мені прибувати:
За лісами, за степами тебе не видати,
И бистренькими водами до тебе не перепливати.
„Черезъ темні ліси яснимъ соволонькомъ,
Черезъ бистрі води білимъ лебедонькомъ,
Черезъ степи далекі перепелкомъ лети,
На моімъ подвір'ю голубонькомъ пади!“

(Л. Ильницькій).

490.

Тимъ на світі хлібъ не родить,
Що братъ до сестриці не говорить;
Тимъ на світі теряється,
Що братъ сестри цурається;
Тимъ на світі добра нема,
Що братъ сестри за рідъ не ма.
Одсунувъ братъ кватирочку:
Иде сестра къ ёму въ гостиночку.
А вінъ каже: „Приймай, жінко, хлібъ
зо стола,
Иде въ гості сестра моя.
Ховай, жінко, хлібъ у хижу,
Я своєї сестри ненавижу;

Клади, жіңко, хлібъ на полицю,
Бий мою сестру въ потилицю“.
Сестра къ сінечкамъ призжає,
То братови слова зачуває:
— Ой стій, брате, не лякайся,
Зъ хлібомъ, сілію не ховайся;
Ой я, брате, дома обідала,
Аби тебе одвідала...
Не такъ тебе, якъ твоїхъ дітокъ,
Щобъ вони знали своїхъ тітокъ.
Ой я, брате, хліба загорюю,
Та прийди до мене — нагодую!

(Полтавск. губ. Н. И. Косгомароґь).

491.

Не любивъ Романъ жони,
Зъ людской намовини;
Казавъ ей ціну мити,
О півночи ложе стлати,
О розсвіті стадо гнати:
„Не жени вго гостенцями,
Ино жени мановцями“.
Романиха не слухала,
Гостенцями стадо гнала.

Здбало ю два братчики,
Два братчики молоденьки:
„Знать ти, сестро, слугъ не маешъ,
Що ти сама стадо гнаешъ?“
— Ой маю жъ я два служеньки,
Два братчики молоденьки!
„Сестро наша, Романова!
Скажи, чи е Романъ въ-дома?“
— Ой е же мій Романъ дома,

Сидить собі конець стола;
Підіть ёго привітайте,
Но вась прошу — не забийте!
Скоро до світлоньки впали,
Заразь Романа звязали,
Вивели ёго въ чисте поле,
Тамъ Романа порубали:
Головоньку на четверо,

Біле тіло, якъ макъ зерно.
Тамъ Романівъ коникъ грає,
Романова омліває:
— На що-жъ ви ёго порубали,
Мене сте въ неславу дали?
Хоть мій Романъ бувъ тихенький,
Але бъ вінъ бувъ славненький.

(Гальція. Н. И. Костомаровъ).

ЧАСТЬ III.

ПѢСНИ БЫТОВЫЯ.

ПѢСНИ БЫТОВІЯ.

КОЗАЦКІЯ.

1 *).

У святу неділю не сизі орли заклекотали,
Якъ то бідні невольники у тяжкій неволі заплакали,
У гору руки підіймали, кайданами забряжчали,
Господа милосердного прохали та благали:
Подай, намъ, Господи, зъ неба дрібенъ дощизь,
А знизу буйний вітеръ!
Очай би чи не встала на Чорному морю бистрая хвиля,
Очай би чи не повиривала якорівъ зъ турецької каторги.
Та вже ся намъ турецька-бусурманська каторга надоіла;
Кайдани-залізо ноги повривала,
Біле тіло кезацьке, молодецьке коло жовтої кості понімугляла!
Баша турський, бусурманський,
Недовіровъ християнський
По ринку вінъ похожає,
Вінъ самъ добре теє зачуває,
На слуги свої, на турки, на яничари зо-зла гугає:
„Кажу я вамъ, турки-яничари, добре ви дбайте,
Изъ ряду до ряду захожайте,
По три пучки тернини й червоної таволги набірайте,
Бідного невольника по тричі въ однімъ місті затинайте!“
То ті слуги, турки-яничари, добре дбали,
Изъ ряду до ряду захожали,
По три пучки тернини й червоної таволги набірали,
По тричі въ одномъ місті бідного невольника затинали;
Тіло біле, козацьке, молодецьке коло жовтої кості оббивали,
Кривъ християнську неповинно проливали.

* Пѣсни отъ 1—20 записані Н. И. Костомаровимъ.

Стали бідні неволники на собі кровъ християнську зобачати,
Стали землю турецьку, віру бусурманську влясти-проклинати:
— Ти, земле турецькая, віра бусурманська!

Ти, розлуко християнська!

Не одного ти розлучила зъ отцемъ, зъ матерью,
Або брата зъ сестрою,

Абъ мужа зъ вірною жоною!

Визволь, Господи, всіхъ біднихъ неволниківъ

Зъ тяжкої неволі турецької,

Зъ каторги бусурманської,

На тихі води,

На ясні зорі,

У край веселий,

У миръ хрещений,

Въ городи християнські!

Дай, Боже, міру царському,

Народу християнському

На многи літа!

(Отъ бандуриста въ Ахтирѣ).

2.

Якъ бувъ собі козакъ Нетяга,

На козаку Нетязі три сермяги:

Одна згодиться припічовъ застілати,

Друга згодиться верхъ затикати,

Третья згодиться порігъ застілати.

Якъ поїхавъ козакъ у військо охотнее,

А козачку неборочку у домівці покидає.

П'є козачка день, та ще й другий,

Та на козака Нетягу велику потугу має.

Скоро козакъ зъ війська зъ охотного приїжджає,

То козачка неборачка до ёго прихочає,

Ще добрий борщъ оскомистий приставляє,

Живить козаківъ серпіляє.

А козакъ добре дбає —

Пугою на її махає.

Якъ узявъ вінъ добре дбати,

Та ще й поробивъ по-підъ очима сине.

— Ой козачко, козачко!

Що у тебе по-підъ очима значко? —

„Не дивуйтеся, жіночки,
Давь мені Богъ — пішла у хлівъ по лучину,
Та вибила очи на ключину:
Тимъ у мене по підь очима сине“.
Хочъ померъ козакъ Нетяга,
Та не помре ёго слава!

(Харьковск. губ.).

3.

Тожд не синяя хмарочка настунае,   Випалили дітожд соловьячихъ.
Дрібний дощикъ накрапае,   Якъ прилетівъ батенько соловейко:
Чорне море вітеръ-буря колихае,   — Діти жъ мої, діти соловьята!
Тамъ турецький корабель розбивае,   А хто жъ буде у садочку щебетати,
Сорокъ тисячъ козаченьківъ потопае,   Мене, старенького, розважати!
Чотири тисячи на берегъ вихожае;   Якъ прилетіла матінка соловьяха:
Та все козаченьки молодіі.   — А хто жъ буде у садочку щебетати,
Стали вони спочивать на долині,   Мене, стареньку, розважати!

(Полтавск. губ.).

4.

— Ой поважай стару матіръ, хочъ вона й не рідна;
Кохай, кохай дівчиноньку, хочъ вона й бідна.
„Не для того стара мати, щобъ її повожати;
Не для того бідна дівка, щобъ її кохати“.
— Ой поважай сестру свою, сироту вдовицю:
Кохай, кохай молодицю, гарну соболицю.
„Не для того сестри-вдови, щобъ ихъ поважати;
Не для того молодиці, щоби ихъ кохати“.
— Ой поважай отця свого, та поважай брата.
„Не для того вони живуть, щобъ ихъ поважати.
Коли треба поважати, то ми знаємъ за що;
Та й не маму, та й не тата, не сестру, не брата:
Ой у мене є коняка, та й гарний коняка:
Ой який вінъ волоцюга, який розбишака!
Ой того-то я коняку поважати буду,
За ёго не ввзявъ би срібла хочъ повную груду.
Ой ще на моїмъ боці є шабелька гарна;
Спитай її, спитай її, чимъ вона не панна?
Ой панночко-шабляка, панночко наша!
Зъ бусурманомъ зустрівалася, та й не дівчи ціловалася“.

5.

Ой чиї-то воли, що по горі ходили?
То того козака, що три дівки любили.
Ой ідна любила — хустиночку шила,
Друга любила — коника поїла,
А третя любила — та чари готовала,
Для того козака, що вірне кохала.
Ой приїхавъ козаць, на ліжко схилювся,
Правою рученькою за серденько вхопився.
Ой приїхавъ товаришъ — ходи, брате, косити!
„Не здужаю, брате, коси носити!“
Ой приходить товаришъ — ходи, брате, орати!
„Не здужаю, брате, головки підняти!“
Ой приходить товаришъ: ходи, брате, въ ворчму нити!
„Не здужаю, брате, килишка носити!“
Ой приходить товаришъ: ходімъ, брате, въ-гості!
„Не здужаю, брате, болять мені кості!“

(Волинск. губ.).

6.

Боже жъ ти мій милий, Боже милостивий,
Які жъ ми вродились въ світі несчастливі!
Нема счастья ні въ полі, ні въ домі,
Немае счастья я въ великій дорозі.
Ходили жъ ми широкими степами
И темними густими лісами,
Були жъ ми й на синьому морю,
Та й zostались босі й голі.
Якъ би мені та кінъ вороненький,
Поїхавъ би козаць молоденький.

7.

Ой хортуно-хуртовина!
Ой чому ти не правдива?
Либо у чумацьстві,
Либо у козацьстві,
Чомъ вирненько не служила?
Ой хортуно-небого!

Послужи хочъ не много,
Поки осідлає козаць молоденький
Кониченька вороного!
Ой віжду я на гірочку,
Та гляну я по світоньку.
Ой світе мій ясний,

Світе мій прекрасний,
Тільки талань мій безсчастний!
Ой зйду я на могилу,
Та погляну у долину —
Ой тамъ козаченьки
И співають, и гуляють —
Тільки мое безталанне!
Ой зйду я на могилу,

Та погляну у долину...
А у тій долині
Стоить кущъ калини,
А підъ нею дівчина!
А въ тієї калиноньки
Ажъ до землі віти гнуться;
А въ тієї дівчиноньки
Ажъ до землі слізи ллються.

Харьковск. губ.).

8.

Ой зъ-за гори, изъ-за кручи риплять вози йдучи;
По переду козаченько курить люльку йдучи.
Ой перестань, козаченько, люлечки курити:
Бери косу, та йди въ росу пшениці косити.
Ой чия жъ то пшениченька, що довгі гони?
Ой тожъ того козаченька, що чорні брови.
Ой чия-жъ то пшениченька, що колосъ схилився?
Ой то жъ того козаченька, що мати зажурилась.
Ой чи я жъ то пшениченька, що горобці пьють?
Ой то жъ того козаченька, що палками б'ють.
Злетівъ півень на ворота, каже — кукуріку!
Не сподівайсь мати сина одъ нині до віку!

(Воронж. губ.).

9.

Зажурився соколенько:
Бідна моя головонько,
Що я рано зъ вирія вийшовъ —
Ніде сісти, гнізда звити,
Малихъ дітей розплодити:
Що по горахъ сніги лежать,
По долинахъ ріки протікають,
По шляхахъ чумаки стоять.
Тожъ не чумаки, то козаки,
То козаки, наші новобранці,
Що забрані въ недільську въ ранці.
Ой такъ рано, що ще до східъ сонця,
Сидить мати у віконця,

Кличе сина, сина запорожця:
— Иди, синку, до-домоньку,
Змию, зчешу тобі головоньку! —
„Измий, мати, сама собі,
А бо своїй дочці коханочці.
Мене змиють дрібні дощі,
А розчешуть тернові кущі,
А висушить ясне сонце,
А розмають буйні вітри,
А приглядить зелена ліщина,
А пригорне козака дівчина“.
— Вернись, синку, до-домоньку:
Я постелю постелечку.

„Постели, мати, сама собі,
А бо своїй дочці коханочці;
А я постелю сірячнну,

А въ головахъ кулачину,
А вкриюся келеновимъ листомъ,
Щобъ не ростатися зъ товариствомъ!“

10.

Одъ Києва до Питера мостили мости,
Мостили мости зъ тонкої трости,
А по тимъ мостамъ козакамъ йти:
Що передні йдуть — все холостні,
А середні йдуть — все жонатні,
А зъ-заду йдуть — старі старики.
Що передні йдуть — пісні поють,
А середні йдуть — плачуть, ридають,

А старі старики розважають:
— Ви стійте, братці, не плачтеся,
Дастъ намъ Богъ сей походъ сходитъ,
Та підемъ, братці, у Россию жить.
Въ Россиі буде намъ життя хороше:
Вечеръ намъ буде по два сухаря.
А постіль біла — шовкова трава,
А дівчина буде — шабля гостра!

(Полтавск. губ.).

11.

Ой чомъ соловей не щибече? — Голосу немає.
Потерявъ я голосочокъ черезъ колосочокъ,
Потерявъ я щастя долю, черезъ свою волю,
А потерявъ я хвортувину черезъ молоду дівчину.
А въ Бориславлі на риночку орелъ воду носить,
Ой тамъ козакъ отамана хорошенько просить.
— Пусти мене, атамане, ой зъ Дону до дому
Ой вихолавъ я дівчину та не вручивъ нікому.
Хоть уручивъ товаришу, якъ собі самому:
Та передай їй гостинчица — коня вороного,
А вона мені хусточку съ-підъ злота самого.
А уже жъ мені хустиночки зъ бочку неносити, —
За для слави козацької — хоть сіделечко вврити.

(Жаботинь).

12.

— Розвивайся ти, сухий дубе: на тобі морозъ буде! —
„А я морозу не боюся, завтра въ-ранці розів'юся!“
— Ой убірайся, молодий козаче: на тебе та походъ буде!
„Я походу не боюся, завтра уберуса!
Уже жъ мені та докучило сю біду бідовати,
Ой підв'язавши та чорвоні сап'янці до моря мандровати“.
Ой помандрувавъ козаченько калиновимъ мостомъ,
А за нимъ молода дівчина несе щуку рибу зъ хвостомъ:

— Ой вернися, молодий козаче, шуки риби істи.
„Ой не вернуса, молода дівчино, бо заходять не хороші вiсти!“
— Бодай тобі тяжко, бодай тобі важко на конику поїздаючи,
Якъ мені тяжко, якъ мені важко, въ кватирочку виглядаючи!

13.

— Стукни, коню, копитами объ порігъ; Чи ти ёго въ віську згубивъ,
Чи бувъ, коню, у моєй стороні, Чи ти ёго въ синімъ морі утопивъ?
Чи журиться мій батько объ мені? — Ні я ёго въ віську згубивъ,
„Ой журиться, та й на ліжку лежить, Ні я ёго въ синімъ морі втопивъ:
Праву ручку коло серденька держить“. Вже твій синъ оженився,
— Иди, коню, на мого батька двіръ, Узявъ собі королівночку —
Стукни, коню, копитами объ порігъ, Въ чистімъ полі могилочку.
То мій батько догадається, Були въ ёго бояроньки
Свого сина розпитається: Изъ чужої стороненьки,
Ой ти, коню, коню вороненький, Були въ ёго музиченьки
А де мій синъ молоденький? Изъ нової світличеньки!

14.

Не метіль зъ моря піднімалася, Чи не бачивъ, ти вбитого козака?
А то гуси сірі, лебеді білі, „Ой не бачивъ, а тільки прочувъ:
А за ними вслідъ сизъ орелъ летить, Лежать ёго рученьки край крученьки,
А за орломъ вслідъ та ясний сокілъ. А ніженьки край доріженьки,
— Постій, сизий, орле, постій! У головонькахъ росте травиця,
Я не бити мічу, розпитати хочу, Ніхто до тіла не натрапиться“.

15.

Ти місяцю, який же ти ясний! Та соловейко маленький,
Якъ засвітишъ—на весь світъ пре- Въ тебе голосъ тоненький!
красний. Ой підлети підъ небеса,
Ой спусти внизъ роги, Защебечи на три голоса,
Засвіти по діброві, Виведъ козака зъ гаю на дорогу,
Покажи всі въ степу дороги.

16.

Ой изъ-низу вітеръ віє; Слави не заробляє:
Козацькая слава не гине; Не погине у нещасті,
Чи козаць та запорожець Худої слави не робить,

Хорошої не падає.
Ой видите ви по сѣму:
Запорожець славенъ,
Честенъ и похваленъ,
Похваляється усѣму віську,
Що—видите—у ёго

Немає нічого —
Тільки п'ять соть бугайівъ,
Та тільки усѣго!
Усімъ славенъ запорожець
По усѣму краю,
На всю Україну.

(Воронезк. губ.).

17.

Ой крикнули лебедоньки у синѣму морі;
Ой тамъ пасли чорноморці въ чистімъ полі коні.
Ой крикнули лебедоньки, море перепливши;
Заплакали чорноморці, коней погубивши.
Іде отаманъ зъ України, та й пісню співає,
Приїжає до куреня, ажъ коней не має.
— Ой не гараздъ, пані-братці, не гараздъ зробили,
Що ви коні козацькі навікъ погубили.
Ой где-сь ви, та пані-братці, все у карти грали,
Що ваші вороні коні татари забрали.
Ой годі вамъ, пані-братці, годі, не журимось,
Ходімъ лучче до шинкарки горілки напиймось!
Шинкарочка моя, насипъ меду й вина!
Шинкарочка молода я тому израділа,
Насипала меду й вина та й сама сіла.
— Шинкарочка молода я, чини мою волю!
Чи не можна переночувать сю ночку зо мною?
„Ой, якъ ти жонатий, то иди до-дому,
А якъ не жонатий, то ночуй зо мною!“
— Єсть у мене жінка и діточокъ двое,
Та не пригортаються, серденько моє.

(Черниговск. губ.).

18.

Пливе човенъ води повенъ — коли бъ не схитнувся;
Пійшовъ козаць въ запорожже, коли бъ не звернувся.
А на річці та на кладці дівка плаття прала,
Вона тому козакові три дороженьки вказала.
„Отсе тобі, козаченько, три дороженьки вуупі:
Одна на Дінь, друга въ Польщу, третя въ Запорожже“
Та лежить, лежить козаченько на той бікъ Самари...
Та взяли, взяли козаченька сіренькими волоньками;

За нимъ дівчина вбивалась дрібненькими слівоньками.
Та взяли, взяли козаченька, якъ білуку купку,
За нимъ дівчина вбивалась, якъ сива голубка.

(Воронеж. губ.).

19.

Надъ річкою явірць стоїть,
Надъ яворомъ воронъ криче,
Підъ яворомъ мати плаче;
Мати плаче и ридає,
Свого сина дожидає.
Сидить воронъ надъ скалою,
Похитує головою:
„Ой я твого сина знаю,

Тричі на день попасъ маю,
Зъ лоба очи вибіраю.
Иди, стара, до домочьку,
Возьми жовтого пісочку,
Посій ёго въ городочку;
Якъ той пісокъ вгору зійде,
Тоді синъ до тебе прийде“.

20.

Ой вижду я, вижду на гору крутую,
Та гляну я, подивлюсь на воду биструю.
Щука-риба въ морі гуляє до волі,
А я, козаць, на чужині та не маю долі.
Ой вижду я за ворота, надівши сірмягу,
Ой хто жъ мене та пригорне, бідного нетягу?
Осідлаю коня, коня вороного: —
Прощай, прощай, матусенько, мене, молодого.
— Ой ти, сивий орле, високо літаєшъ,
Ой, чи ти жъ мого сина у вічн видаєшъ?
„Синъ твій, мати, въ полі спочиває,
Надъ нимъ чорний воронъ голівоньку ськає“.
Та вдарилася мати объ поли руками:
— Сини мої, квіти мої, що робити зъ вами?
„Ой сама жъ ти, мати, сама провинила,
Що такихъ насъ покохала та й не поженила“.
— Сини жъ мої любі, сини-соловейки,
Тимъ я васъ не поженила, що ви молоденькі.

(Новицкій).

21.

А.

Край Дунаю трава шумить,
А въ тій траві козаць лижить,

А въ головкахъ воронъ криче,
А въ ніженькахъ кониць плаче;

11 Д=3 Г... хочь головоньку зведе; 12 Та й покажи шляхъ-дороженьку,
вуди! 13 Д=7 Г... ажъ до рідного двора;

14 — Та й не кажи, що я вбитий лежу,

15 А скажи, що засватаний хожу:

16 Та найшовъ собі та паняночку,

17 Въ чистимъ полі та земляночку.

(Миргородъ).

Е.

1 Вітеръ гуде, трава шумить,

2 Е=6 Д. Козаченько...

3 На купині головою,

4 Накривъ очи осокою.

5 Кінь вороний у ніженьбахъ,

6 Орелъ сивий въ головоньбахъ;

7 Вінъ козака доглядає,

8 На кучері наступає,

9 Козакъ орлу промовляє:

10 „Якъ ти, брате орле, станешъ зъ лобу очи видирати,

11 Дай же моїй милій знати,

12 Моїй милій, миленькій,

13 Якъ матусі рідненькій.

14 Ой знай, орле, що казати,

15 Коли буде тебе питати:

16 Скажи служивъ вінъ у хана,

17 Українського татарина,

18 Да вислуживъ королівоньку, —

19 Е=17 Д... могилоньку.

Ж.

1 Ой въ полі зеленее жито, —

2 Тамъ козаченька съ коня вбито.

3 Ж=3 Е. До...

4 Вкрите лице китайкою,

5 Щобъ відъ вітру не счорніло,

6 А відъ сонця не сгоріло.

7 Ж=7 Е... Дорогою,

8 Зеленою дібровою,

9 Щобъ тя турки не піймали,

10 Щобъ на тобі не іхали.

21 Ж=16 Д. А взявъ... 22 Ж=19 Е.

11 Біжи, коню, підъ ворота,

12 Підъ зелени папорота^а.

13 Прибігъ коникъ підъ ворота,

14 Та вдаривъ копитами.

15 Вийшла ёго мати

16 Та й стала питати:

17 „Ой, коню мій вороненькій,

18 Де жъ мій синокъ молоденький?^а”

19 — Ой стій, мати, не журися:

20 Вже твій синокъ оженився, —

З.

1 З=1 Е; 2 З=2 Е. Козаче бідний убить... 3 З=3 Е; 4 З=4 Е; 5 З=5 Е; 6 З=6 Е... сизий... 7 З=7 Е; 8 З=8 Е; 9 З=9 Е. Вінъ до ёго... 10 Сизий орле, побратаймось! 11 и 12 З = 10 Е; 13 З = 11 Е... неньці...

14 Моїй неньці старесенькій,

15 Матусеньці ріднесенькій.

16 З = 14 Е; 17 Якъ у тебе моя мати: 18 З = 15 Е. Буде про мене... 19 З=16 Е; 20 З=17 Е. Въ пана хана... 21 З=17 Е... добродія; 22 З = 18 Е; 23 З=19 Е.

(Изъ Рук. сборн. П. А. Кулиша).

И.

1 Ой у полі сніжокъ порошить.

2 И=2 З. Тамъ козакъ... 3 И=3 Е; 4 И=4 Е... муравою...

5 Муравою зеленою,

12 И=7 Ж; 13 И=8 Ж.

6 Китайкою червоною.

14 Виїжъ трави дві косарі,

7 Въ головонькахъ воронъ кряче,

15 Виий води два озері.

8 А въ ніженькахъ кониць плаче:

16 И=11 Ж. Підбіжи, коню...

9 „Або мене, пане, пускай,

17 А вдарь, коню, у копита,

10 Або мені заплату дай!“

18 То виїде до тебе ненька старенька,

11 — Зорви, коню, шовковий поводь, 19 Козацькая матусенька.

20 И=14 Е... коню... 21 И=15 Е; 22 И=17 Ж; 23 И=18 Ж. А де твій панъ...?

24 — Чи ти ёго въ війську згубивъ,

25 Чи ти ёго підъ себе збивъ?

26 „А ні я ёго въ війську згубивъ,

27 А ні я ёго підъ себе збивъ!“

28 И=16 Д. Заслуживъ собі вінъ... 29 И=17 Д.

(Изъ Рук. сборн. П. А. Кулиша).

І.

Ой кажуть, що нашъ панъ лихий,

А нагаечка гадиною.

Ой кажуть, мені на варту йти

„Біжи, коню, підъ новий двіръ,

Въ чорний лісь на могилу,

Ой ударь копитомъ обь частокіль,—

Ой кажуть, що я згину.

Виїде до тебе старуха-мати,

Прихавъ козакъ на могилу,

Буде вона тебе питати.

Пустивъ кониченька по-межъ дубину.

Не важи, коню, що утопився,

Стало сидельце на конику кушиною,

Скажи, коню, що оженився“.

(Изъ Рук. сборн. П. А. Кулиша).

22.

Сокіль зь орломъ купається,
Сокіль орла питається:
Чи бувъ, орле, на Дунаї,
Чи чувъ, орле, все . . . . (?)?
Не такъ я чувъ, якъ самъ бачивъ:
Ишли ляхи на три шляхи,
А татари на чотирі,
Козаченьки поле вкрили
Червоною китаюкою.
По китаїці возокъ біжить,
А въ возочку козакъ лежить,
Посічений, порубаний,

Ручки й ніжки на три часті,
Головонька на чотирі,
Підъ правою палашъ держить,
Зъ-підъ палаша річка біжить;
На тій річці явіръ стоїть,
На явору воронъ кряче, —
По синові мати плаче.
— Не плачъ, мати, не журися,
Бо вже твій синъ оженився,
Узявъ собі паняночку,
Въ чистімъ полі могилочку.

(Новицькіі).

23.

Ой тамъ въ степу, при дорозі,
Шумлять, гудуть дрібни лозі.
Ой тамъ молодъ козакъ блудить,
Підъ нимъ сивий кониць нудить.
Приблудився вінъ до гаю,
До дрібненького ручаю
И ставъ коня наповати,
Стала зозуля кувати,
Ставъ вінъ зозулі питати:
— Зозуленько, моя ненько,
Скажи мені доріженьку,
Скажи мені слідъ-дорогу
До мого вірного роду?
„Тамъ де доріженька твоя,
Питай собі соловья;
Бо соловей рано встає,

Стежки, доріженьки знає.
Буде тобі, козаченьку,
А жъ три доріженьки въ купи:
Ідна въ Римъ, друга въ Кримъ,
А третя въ Запорожже —
Щасти козаченьку, Боже!“
— Я до Риму не доїду,
А у Крими самъ буду.
Є въ Запорожжі много братцівъ,
Жвавихъ, красивихъ молодцівъ.
— Здоровъ, здоровъ, пане брате,
Будемъ разомъ мандрувати,
Будемъ разомъ мандрувати,
Кукіль съ пшоно вибирати;
Часъ намъ тої слави добитися,
Щобъ вже зь рідними нажитися.

(Изъ рукоп. сбор. Кулиша).

24.

Ой підъ гаємъ, лиманомъ
Сидить мати зь Ивановомъ.
Вітеръ дерево хитає,

Мати сина питає:
„Ой, сину мій Иване,
Дитя мое кохане,

Чи мені тебе оженити,
Чи у військо спорядити?
Якъ я тебе оженю,
Сама себе звеселю;
Якъ я тебе въ військо оддамъ,
Такъ я собі жалю завдамъ“.
— Ой є въ мене, моя мати,
Кінъ вороний

И три дуди мідяни:
Въ перву дуду заграю —
Я коника сідлаю,
Въ другу дуду заграю —
На коника сідая,
Въ третю дуду заграю —
Я изъ двора виізжаю.

(Новицькій).

25.

Да не журъ мене, стара нене,
Я сю журбу та й самъ знаю —
Та на конику поїзжаю,
Съ стремень ніжокъ не виймаю,
До дівчини поспішаю.
Да кличе насъ панъ до Дунаю;
Я Дунаю самъ не знаю,
Я Дунайської води не пивъ,
Я козацької каші не ївъ.

Да Дунай судно пливе, все зелене,
А въ тимъ судні турчинъ сидить изъ
турчиню,

Да брають сукню все зеленую.
Да самъ не знаю да кому краю,
А чи турчину, чи татарину,
А чи солдату рядовому,
Чи атаману молодому.

(Ковотопъ).

26.

„Гонять, мамко, на сторожу.
Підъ чорний лісь, на могилу;
Видить ми ся, моя мамко,
Що либонь я тамъ загину“.
— Відпирайся, мій синоньку,
Що тя болить головонька.
„Гонять, мамко на сторожу
Підъ чорний лісь, на могилу;
Видить ми ся, моя мамко,
Що либонь я тамъ загину“.
— Відпирайся, мій синоньку,
Що коника та не маєшъ.
Дали коня, дали зброю:
Ставай, синку, до побою,
Коня дали, осідлали,
На сторожу відправляли.
Іду мило, іду другу,

Іду ночку одну, другу...
Мій коничокъ ослабає,
Сонъ головку похляє.
Я присіливъ кониченька
До дубонька зеленого,
Самъ преклонивъ головоньку
На маленьку годиноньку.
Ой я заснувъ, моя мамко,
Ой прибігли татароньки,
Арканъ взяли, коня взяли,
Дівці-бранці даровали.
Ой встаю я ранесенько,
Нема жъ мого воронь-коня.
Ой виїду я на могилу,
Подивлюся у долину:
Идуть ляхи на три шляхи,
А козаки на чотири,

60*

Щобъ імъ коні припочили,
А козаки (татари) на все поле...
Меже ними дівка бранка,
Дівка бранка Маріанка.
Ідуть собі на конюку,
На вдовинимъ, бо їй синопья.
Русу косу розчесала,
Дрібни листи написала,
Та й на воду пометала:
Плинь же, плинь же, дрібне листге,
До моєго тата въ гості,
Нехай тато не сумуе,
Най ми посагъ готуе,
Ой бо вже я іду полемъ,
То все лісомъ зелененькимъ,
Та зъ турчиномъ молоденькимъ.
Чи зъ турчиномъ, арабиномъ,
Чи зъ невірнимъ татариномъ.

Ой вийду я на могилу,
Подивлюся на долину.
Доломъ, доломъ, доллинами
Идуть турки зъ татарами,
Меже ними візь кований,
А въ тимъ возі Михай лежить,
Порубаний, постреляний,
Калле кровця у кирицю,
Зъ кириченъки річка тече,
Надъ річкою воронъ кряче, —
Михаева мати плаче.
— Не плачь, мати, не журися,
Не дуже ёго порубано,
Не дуже ёго постреляно:
Голивонька на четверо,
А серденько на шестеро,
А ножечки на восьмеро.

(Изъ рукоп. сбор. Куляша).

27.

Не журь мене, стара нене,
Бо я журбу и самъ знаю:
До Дунаю приізжаю,
Съ кониченька не вставаю,
Въ піхву шаблю не ховаю,
Все зъ Дунаємъ розмовляю:
„Чомъ ти, Дунай, ставъ такъ смутенъ,
Ставъ такъ смутенъ, баламутенъ?
Що, Дунаю, тебе збило,

Чи галочки чорнокрилі,
Чи коники воронні,
Чи козаки молоді?“
Ой чомъ коні гетманьські
Не пьють води дунайської?
Ой не пьють, но спочивають,
Все на той бікъ поглядають,
Де козаки кіньми грають,
Шабельками повертають.

(Новицькій).

28.

Самъ я не знаю и не відаю,
За що я пропадаю.
Ой служивъ же я въ війську чорноморськимъ
И славоньки не маю.
Нема слави, ні похвали,
Ні жадної худоби,

Ой шкода, шкода тихъ літь утрачати
Ще й козацької вроди.
Ой въ місті, въ місті, въ місті Торнополю,
Мурованімъ замку,
Тамъ ставъ козаць прикований
Черезъ дівчину коханку.
Ой стоїть же вінъ, стоїть,
Зъ решотки поглядає,
Ой чи не купишь любя дівчина зъ неволі.
— Ой не викуплю, не викуплю!
Була-мъ я вчора зъ вечора,
Ой чула-мъ я, чула-мъ же я,
Якъ вони говорили,
Ой вже тебе, молодий козаче,
Въ солдати засудили.

(Новицькій).

29.

Сидить удова край оконця, ридає,
Летить чорний воронъ-чорнесенький, вона ёго питає:
— Охъ ти, воронъ чорнесенький, ти усюди буваєшь,
Чи ти мого сина въ очи не видаєшь?
„Ой ти, удова старенька, твій синъ у полі спочиває,
Коло ёго сидить воронъ, голову ёго клюває“.

(С. Лементаровка, Сосниць. у.).

30.

Гей гукъ, мати, гукъ,	Та хміль розбіра...
Де коньки п'ють!	Коли я й умру,
Та підъ білою, та березою	То й поховайте.
Отамана ждуть.	И до меі до милоі
Отаманъ иде, ще й коня веде,	Листи подавайте.
Гей підъ білою та березою	Ой моя мила зъ города була,
Головку кладе.	Що писавъ же я та дрібни листи
„Отамане нашъ, порадъ же ти насъ!	Вона не взяла:
Ой уже наші та козаченьки	„Не великій панъ,
Коні сідлають“.	Ти мене самъ звавъ!
— Нехай сідлають,	Ти пожалувавъ коня вороного,
А те Богъ помога...	Чомъ не прихавъ самъ?“
Ой уже мою та головоньку	(Новицькій).

31.

Въ огороді та криниченька —
Вода прибуває,
Ой тамъ славень запорожець
Сіри воли наповає.
— Воли жъ мої сірі, половні,
Чомъ води не п'єте?
Десь ви мене, славного запорожця,
Въ дорогу повезете.
Брати жъ мої та товариші,
Вволіть мою волю:
Запрягайте сімъ паръ волівъ,
Поганяйте за мною!
Нехай воли заревуть, затужать
Жалібненько за мною,
Хай зачує молода дівчина,
А идучи зъ водою. —
Померъ, померъ славний запорожець
У Києві на ринку,

Везуть, везуть славного запорожця
Якъ в'яляю рибку.
„Коли бъ же я та зозуленька,
Щобъ я крила мала
Полетіла бъ въ превражую Польшу,
Кругомъ облітала,
Тобъ я свого, свого миленького
По могилі пізнала“.
Прилетіла сиза зозуленька
Та сказала: куку —
„Подай, подай, мій миленький,
А хочъ праву руку“.
— Ой радъ би я, мое серденько,
И обидві подати,
Насипано сирій землі,
Не зможу я підняти;
Заліпилися мої карі очі,
Не можу я розняти.

(Новицкій).

32.

А.

- 1 Ходивъ, блудивъ козакъ по діброві,
- 2 Та й прибудивъ до хати нової,
- 3 До хати нової, дівки молоді.
- 4 „Дівчинонько, пусти у господу“.
- 5 — Козаченьку, боюсь поговору.
- 6 „Дівчинонько, не бійся нічого,
- 7 Бо я роду, роду не такого,—
- 8 Не звівъ зъ ума ні зъ роду нього.
- 9 Дівчинонько, збуди жъ мене рано,
- 10 Ой такъ рано, щобъ ще й не світало,
- 11 Щобъ барабани та й не вибивали,
- 12 Скрипки, дудки та й не вигравали“.
- 13 Дівчина козака вірненько любила,
- 14 Вірненько любила, рано не збудила;

- 15 Погвала корови въ зелені дїброви,
16 А телята въ гай зелененький.
17 Кинувся миленький,—а вже світъ біленький,
18 Уже жъ барабани та й повибивали,
19 Скрипки, дудки та й повигравали.

(С. Буймеръ, Лебединск. у.).

Б.

- 1 Б=1 А, Ходить, блудить..., 2 Приблудився къ новій коморі, 3 Б=3 А
Та до дівчини та до... 4 Б=4 А. 5 Б=5 А. 6 Б=6 А... не сважу нікому.
7 Збуди мене рано, по-раненько, 8 Б=10 А..., ой такъ рано, 9 Б=11 А.
10 Б=12 А,

11 Въ мідяні труби ще й не витрубляли.

12 Дівчинонька козаченька любила,

13 Б=14 А, Вона ёго...,

14 У коміроньці та ще й причинила.

15 Прокинеться козаць молоденький, —

16 Б=17 А, А жъ уже світъ, світочокъ...,

17 „Дівчино, израднице моя,

18 Израдила мене молодого, —

19 Утративъ я коня вороного,

20 И сідельце изъ злота самого,

21 И подругу зъ зеленого шовку,

22 Я й самъ козаць зъ лубеньського полку.

(Роменск. у.).

33.

Гайдарики, гайдарики молоді,
Ви сідайте коні ворони,
Та поїдемъ, гайдарики,
Та поїдемъ у Москву:
Скоро до Москви доїдемъ,
По квартирахъ підемъ.
Якъ изійшовъ самъ хозяїнъ
На круту гору високо,
Пуска свого вороного коня
Въ шовковую траву,
Кида свою шапку
Объ сирую землю:
„Земля мати, земля мати,

Запорожецькая!
Ти приняла много війська
Запорожецького,
Прийми жъ и мене, молодого!“
Щебетали ластівочки,
Та й у гору летячи;
Заплакали гайдарики,
Хозяїна несучи.
Летіла ластівочка
Угору високо;
Заховали хозяїна
Въ сирую землю глибоко.

34.

Ой по Дону, по Дону, по тихому
дунаю.

Ой зь Дону та зь Дону,

Ой по тихому дунаю

Та плавало суденце —

Помалёване денце.

А й у тому суденці

Півтораґа молодцівъ,

Півтораґа молодцівъ,

Запорожцівъ-донцівъ.

Стали вони припливать,

Вийшла вдова води братъ,

Ставъ дончичокъ розмовлять:

„Ти, вдовонька молода,

Чи любишь дончика?

— Я дончика не люблю,

За дончика не піду.

Що найстарший донецъ

Найшовъ шабельці кінець,

Найшовъ шабельці кінець,

Изнявъ головоньку зь плечъ.

Взяли донця піймали,

Назадъ руки звязали

Тай повели вь темниці,

Закували вь скрепиці;

Не за велику вину —

За вдовину голову;

Не за великую річъ, —

Що знявъ головоньку зь плечъ.

(Новицкій).

35.

Ой не знавъ козакъ ні горя, ні нужди,

Пішовъ же вінъ охотою вь службу.

Служивъ же вінъ Богу й государю

Та вислуживъ коника на славу,

Гей, да поставивъ посередъ базару,

А самъ пішовъ на той на торжочокъ,

Гей купивъ собі новий гребішокъ,

Та й розчесавъ свої чорни вудрі.

Гей, пішовъ же вінъ подовжъ улицею,

Гей, зустрінеться зь полюбовницею:

Гей, ой здорова, моя полюбова,

Чорни бровоньки, а білее лице.

Чорни бровоньки то все до любви,

А білее лице да все до розмови.

36.

А.

1 Зажурився соколонько—бідна жъ
моя головонька,

2 Що чужая сторононька,

3 Що зарання изъ вирья вийшовъ,

4 Що по горахъ сніги лежать,

5 По долинахъ ріки протікають,

6 По городахъ маки процвітають.	15 Сама собі, або дочці своїй,
7 То не маки, то козаки,	16 Дочці своїй, сестрі своїй.
8 То козаки наши новобранці.	17 Мені змиють дрібни дощі,
9 Ой якъ рано, до східъ сонця,	18 А розчешуть тернові кущі,
10 Плаче мати, сидя край віконця,	19 А пригладить зелена ліщина,
11 Завертає сина запорожця:	20 А пригорне молода дівчина.
12 „Иди, сину, до домоньку,	21 Пригортайся изъ кленовимъ листомъ,
13 Змию тобі головоньку“.	22 Прощай, матусенько, иду зъ това-
14 — Счеши, мати, сама собі,	риствомъ.

Б.

- 1 Б=4 А, 2 Б=5 А... води стоять, 3 Б=6 А,
4 А то — козаки идуть.
5 Вийшла мати води брати,
6 Свого сина познавати;
7 А ще води не набрала,
8 Свого сина пізнала:
9 Б=12 А, 10 Б=13 А. 11 На що мені, мати, головочку мити. 12 Б=
17 А, 13 А висуцать люти морози, 14 Б=18 А... буйни вітри.

(М. Мена, Сосниць. у.).

37.

Туманъ поле покриває,
Де козаць проїзжає.
Ой виїхавъ край могили,
Край могили верховини.
— Ти, могило верховино,
Чомъ ти рано не горіла?
„Бо я кровью окіпіла.
Ой якою—козацькою,
Половина изъ лядьською“.
Ой идуть ляхи на три шляхи,
А козаки на чотири,
А татари поле верили.
За татарами вози идуть,
За возами кінъ турецький,
На тимъ коню синъ козацький;

Въ правий ручці шаблю держить,
А съ тий шаблі кровъ тече.
Иде мати, рівне плаче,
Своїмъ життемъ проклинає,
Свого сина не пізнає.
Сидить воронъ надъ скалою,
Похитує головою:
— Ой я твого сина знаю,
Три разъ на день попасъ маю,
Зъ лоба очи вибіраю.
Иди, мати, до домочку,
Возьми піску въ праву ручку,
Посій ёго въ городечку:
Якъ той пісокъ въ гору вйде,
Тоді твій синъ къ тобі прийде.

(Изъ сбор. П. А. Кулиша).

38.

— Гей козаченьку, пане жь мій,
Далеко жь маешь домигь свій?
„При березі, при Дунаю
Тамъ я свою хижу маю.
Та козаки — всі юнаки,—
Здобивають, пропивають,
Що мають.
Гей катерко розбитая,
Опанчиною покритая,—

То мій теремъ, то мій теремъ,
Тутъ ховаю, що маю:
Рубашку, сермяжку.
Козакъ счастливъ хочь не багатъ,
Нікому ніць не виноватъ.
Вінъ горює, вінъ готує,
Где поїде — роздобуде,
У боярина, татарина“.

(Изъ Рукоп. сборн. П. А. Кулиша).

39.

Чи на біду, чи на горе сірома вродився,
Що въ чистімъ полі край дороги ляхамъ сподобився.
— Чи ви пани, чи ви ляхи, а ми запорожці,
Памятайте, вражи снини, що ми вамъ не хлопці.
У суботу изъ вечора зь ляхами зазнався,
А въ неділю до східъ сонця въ неволю попався.
У неділю до східъ сонця въ усі дзвони дзвонять,
Та вже жь мою сіромаху у кайданахъ водять.
Що на рукахъ кайдани, на ногахъ скрипиці,
За нимъ ишло дві дівчини, а три молодиці —
Визволь, брате, сіромаху зь темної темниці.

(Новицкій).

40.

А.

1	Що й у Києві ой да на риночку	9	Ой та скриня—грошей безь розчоту.
2	Пьють цигани ой да горілочку.	10	Бери, мила, рубля золотого,
3	Одинъ циганъ не пье, не гулає,	11	Да й иди, мила, до суду нового,
4	На циганку скоса поглядає.	12	Да й визволи мене молодого.
5	— Ти, циганко, ти, моя коханко,	13	Що на коню сідло золотее.
6	Отдай мої ключи залотні,	14	А стремена зь білого желіза,
7	Одіменуги комори новіі,	15	А поводи зь зеленого шовку,
8	Одчпнати скрині дубовіі.	16	Самъ я, молодь, гусарського полку.

Б.

- 1 Підъ білою та березою
- 2 Тамъ цигани пили та гуляли.
- 3 Б=3 А. Тильки..., 4 Б=4 А. 5 Б=5 А, 6 Та не пий меду ще й вина багато. 7 Б=6 А. Та бери ключи...
- 8 Та одчйнай скрині, скрині дубові,
- 9 Та бери казни сімъ сотъ и чотири,
- 10 Та виручъ коня мого вороного.
- 11 Б=12 А. Ще й цигана... 12 Сіделечко съ підъ злота самого, 13 Б=14 А... псъ жовтої міді, 14 Ше й нагайку чорну, якъ галку. 15 Б=15 А. И попругу... 16 И цигана зъ Киевського полку.

(С. Щасновка, Козелець. у.).

41.

А.

Чорна хмара наступає ставъ дощикъ накрапати.
— Благослови, отамане, наметъ напінати!
Которі моторні, ті въ наметі сіли.
А вбогі сіромахи, ті и не посміли.
Взяти квартиру, взяли другу, та й на дощі сіли.
Ой и прийшовъ отаманъ изъ иншого куріна
Та й въ порога ставъ,
Та зъ нашого отамана сміятися ставъ.
Ой и кригнувъ нашъ отаманъ:
„Коли прийшовъ, вражий сину, та й по-чеськи сядь;
Изъ нашого отамана та й не насміхайся“.
Ой и кригнувъ нашъ отаманъ на своихъ козаківъ:
„Озьміть ёго за чуприну — виведить на двір“.
Одинъ веде за чуприну, другий дула бєе.
— Не йди туди, вражий сину, до голота пєе.
(Полтавск. губ. Н. И. Костомарові).

Б.

- 1 Наступила чорна хмара, ставъ дощъ накрапати.
- 2 — Благослови й атамане наміть розбивати!
- 3 Ой розбили возаченьки червоний наміть.
- 4 Усі козаки, богачи-молодці въ улани пійшли,
- 5 А мужики сірмяжники та й не схотіли,

- 6 Взяли квартиру, другу, на горонці сіли.
- 7 Прийшовъ же къ нимъ нашъ атаманъ
- 8 Та й надъ ними ставъ.
- 9 Скинувъ зъ себе жупанъ синій,
- 10 Та й надъ ними нап'явъ.
- 11 Коли бъ же нашъ панъ атаманъ
- 12 По вікъ панувавъ,
- 13 Що надъ нами козаками
- 14 Ой каптанъ нап'явъ.
- 15 Ой вийшовъ панъ атаманъ,
- 16 Въ кінець стола сівъ,
- 17 А увійшовъ дукачъ, вийшовъ багачъ
- 18 У порога ставъ,
- 19 Та зъ нашого атамана
- 20 Сміятися ставъ.
- 21 Ой якъ крикне панъ атаманъ
- 22 Та на своїхъ хлопцівъ:
- 23 Ой ви, хлопці, ви, молодці,
- 24 Ви добрі люди,
- 25 Візьміте дуку за чубъ, за руку
- 26 Та виведіть вонъ.
- 27 Одинъ иде, за руку взявъ.
- 28 Другій дука б'є,
- 29 Нехай же вінъ не сміється,
- 30 Де голота п'є!

В.

- 1 Веселая беседонька де рідъ зъ родомъ п'є,
  - 2 А ще лучче, а ще краще, де отаманъ е.
  - 3 Вінъ горілки не куує, вінъ готову п'є,
  - 4 Та все своїмъ товаришамъ порядковъ дає.
  - 5 Наступила чорна хмара, ставъ дощъ накрapati,
  - 6 Всі багачи-дукачи—у ворчму гулять.
  - 7 Наши хлопці, добри запорожці, та й не зрябіли,
- 8 В = 6 А. 9 В = 17 Б, 10 В = 18 Б. 11 Та зъ нашей головоньки
12 В = 20 Б.
- 13 За віщо та головонька
  - 14 Все п'є та гуля,
  - 15 Нема хліба, нема солі,
  - 16 Въ хаті влики (?) нема?

17 В=21 Б, 18 Та громкимъ голосомъ: 19 В=23 Б, 20 В=25 Б,
21 В=26 Б.

- 22 Одинъ веде за рученьку, другий за рукавъ,
23 Третій иде позадь ёго та й той дула давъ.
24 Пішовъ багачъ, пішовъ дукачъ и не оглядався,
25 Десятому заказувавъ, щобъ не сміявся.

(Новицькій).

42.

Ой по морю, ой по морю
Та по тихому Дунаю
Та плавала та білая лебедина
Зъ маленькими лебедятами.
Десь узався орель сизокрилий,
Ставъ лебедку бити-побивати,
Стала лебедка икъ орлу промовляти:
— Ой не бий мене, орле сизокрилий,
Ой сважу тобі да три пригодонькі:
Що й у городі да й у Батурі
Та билась орда три дні й три години,
Та на четвертому стала повертати,
Козацького трупу та й конемъ не зъїзжати.
Ой до того трупу ставъ орель налітати,
Ой зъ того трупу винісь орель козацьку руку,
Та почавъ орель тую руку влювати,
Почала рука и къ орлу промовляти:
Не влюй мене, орле сизокрилий!
Якъ би жъ мене отець - мати знали,
Вони бъ мене у військо не давали;
Якъ би жъ мене та братіки любили,
Вони бъ мене зъ двора не пустили;
Якъ би жъ мене та сестриці у дорогу виражали,
Вони бъ мене рано оплакали.

(Полтава).

43.

Ні на кого жалувати,
Якъ на тебе, рідна мати,
Що молодимъ не женила,

Въ вічну службу затопила.
Не жалъ мені ні на кого,
Якъ на батенька рідного,

Що вінъ справивъ коня вороного
Та підъ мене, молодого.
Не жаль мені ні на кого,
Якъ на братіка рідного,
Що вінъ справивъ золоте сідельце,
Запеклося мое серце.
Не жаль мені ні на кого,
Якъ на сестрицю рідну,
Чорнимъ платкомъ шию зав'язала

И москачемъ називала.
Не жаль мені ні на кого,
Якъ на коня вороного,
Завісь мою головоньку
У чужую сторононьку.
Не жаль мені ні на кого,
Якъ на царя полкового,
Що вінъ зрубе годовоньку
Та покида до-долоньку.
(Новицкій).

44.

Стоить яворъ надъ водою,
Въ воду похилився;
На козака пригодонька,
Козакъ зажурився.
Одна же ёму пригодонька —
Матуся стара;
А другая пригодонька —
Кониченько приставъ;
А третяя пригодонька —
Дівчиноньку втеравъ.
На козака три пригоді —
Козакъ зажурився.
Не хилися, явороньку,
Ще ти зелененький;
Не журися, козаченьку,
Ще ти молоденький.
Не радъ явіръ хилитися —
Вода корень мие;

Не радъ козакъ журитися,
Дакъ серденько ние.
Та взяли, взяли козаченька
Забили въ кайдани;
А забивши въ кайдани,
Ведуть передъ пана;
А привівши передъ пана,
Кайдани опали.
Ой тамъ ёго усі пани
Дивомъ здивували:
— Охъ, десь тебе, козаченьку,
Матуся родила,
Що тобі, молодому,
Фортуна служила.
Охъ и десь въ тебе, козаченьку,
Та не рідная мати,
А якъ станешъ на камені,
То й підківки знати.
(Дударь, Кавевск. у.).

45.

А.

1 Ой на горі да женці жнуть,
2 А по-підъ горою,
3 По-підъ зеленою
4 Козаки йдуть.
5 По переду Дорошенку

6 Веде свое військо,
7 Військо запорозьське
8 Хорошенько.
9 По середині панъ хорунжий, —
10 Підъ нимъ кониченько,

11 Підъ нимъ вороненький
12 Сильне дужий.
13 А по-заду Сагайдачний,
14 Що промінявъ жінку
15 На тютюнъ та люльку,
16 Необачний.
17 „Ой вернися, Сагайдачний,
18 Візьми свою жінку,
19 Оддай тютюнъ, люльку,

20 Необачний!“
21 — Мені зъ жінкою не возиться,
22 А тютюнъ та люлька
23 Козаку въ дорозі
24 Знадобиться.
25 Гей, хто въ лісі, озовися!
26 Да викрешемъ огню,
27 Да закуримъ люльку,—
28 Не журися!

(Изъ Рук. сборн. П. А. Кулиша).

Б.

1 Ой по горі та дубина,
2 А въ долині та ліщина,
3 Ой тамъ моя мила конопельки брала,
4 Заблудила.

5 Б=1 А; 6 А въ долині косарі жнуть, 7 Б=2 А; 8 Та по-підъ крутою;
9—13 Б=4—8 А; 14 Б=9 А. За нимъ иде... 15—33 Б=10—28 А.

(Новицькій).

46.

А въ неділеньку да зараненько
Загадали мені въ дороженьку,
Въ темний лісъ на стороженьку.
Прив'язу коня та до явора,
А самъ ляжу спать підъ... (?)
Ой кажеться, не багато спавъ,
На третій день у-полудня вставъ.
Ой прокинувся я,—ажъ коня нема.
Ой піду жъ я да гукаючи,
Вороного коня да шукаючи.
Не стрівъ коня, да стрівъ жида:
„Здоровъ, жиду, сучий сину,

Ти не бачивъ коня вороного
И сіделечка съ-пуйдъ злота самого?“
— Чи не твуй то куйнъ по табору
ходить,
Изъївъ трави на три милі,
Випивъ води півъ Дунаю.
Ой стану жъ я, да подумаю,
Що теперъ мені по домоньку,
Що пропивъ свою всю худобоньку,
Що пропивъ я свого коня вороного,
И сіделечко съ-пуйдъ злота самого.

(С. Тризничевка, Черниговск. у.).

47.

Ой галочки — сизоперочки, подіймайтесь въ гору;
Молодні новобранці, вернітесь до дому.
Ой радибъ ми поднятися — туманъ налягає,

Ой радибѣ ми вертатися — гетманъ не пускає.
Бодай гетманъ счастья не мавъ, ні кошовий долі,
Пішли наши новобранці не по своїй волі.

(Изъ рукоп. сбор. Кулиша).

48.

А.

Ой зацвіла калинонька въ лузі:
Теперь моя головонька въ тузі.
Ой зацвіла калинонька въяла;
Теперь моя головонька пьяна!

Ой не такъ же пьяна, якъ похмелна—
Усімъ козаченькамъ переміна дана,
Мені молодому — служити самому:
Мені переміна — служба непремінна.
(Н. И. Костомаровъ).

Б.

И вітеръ не віє, и сонце не гріє...
На впротивъ сонечка віточка завъяла,
Всімъ козаченькамъ переміна дана.
Ой буду я, буду, неділеньки ждати,
Чи не прийде мати мене одвідати.
Неділя минає — матінки немає.

„Треба мені, мати, перемену дати, —
Коня вороного, брата молодого.
На коня сидельце, братіву весельце,
На коня попругу—солдатську услугу.
Дівчино Ульяно, збуди мене рано,
Такъ рано, щобъ ще й не світало.
(Изъ Рук. сборн. П. А. Кулиша).

49.

А.

Та шумить гуде вітеръ по діброві,
Блудить, блудить козаченько по дорозі;
„Ой чого ти та мій коню нудишь,
Изъ битой дороженьки блудишь?
Чи я тобі, та мій коню, важковъ,
А чи моя козацькая зброя,
А чи здобиченька моя?
Нежурися, коню вороненький,
Буде оброби по самі боки,
Буде сіна по самі коліна,
Будешъ въ станочку на сусі стояти“.
— Ой ти мені, мій пане, не важковъ,
А ні твоя козацькая зброя,

А ні здобиченька твоя?
А те мені, пане, важко,
Що зъ-боківъ та сторожають,
А зъ-переду та зустрічають,
А зъ-заду погонь біжить.
„Гей, не журися, мій коню вороненький,
Ми сторожу та обминемо,
А одъ погоні утечемо,
А зъ устрічею та поб'єм'ося.
Ой низомъ, вороненький, низомъ,
Закидани дороженьки хлизомъ;
А ти, мій кінъ вороненький,
Перескажуй сей хмизъ зелененький“.
(Шевтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

Б.

Ой підъ гаємъ, да підъ Лебединомъ, А ні твоя тихая розмова.
Тамъ припала доріженька пиломъ. Тільки мені, мій пане, важко,
Тамъ козаць сивимъ конемъ нудить, Що ти будешъ у шинкарені пити,
Изъ битої доріженьки блудить. А я буду сиру землю бити;
„Ой чого жъ ти, мій коню, нудишъ, Що ти будешъ на ліжку лежати,
Изъ битої доріженьки блудишъ? А я буду на дворі стояти.
Чи я тобі, мій коню, важкий, „Не журися, мій добрий коню,
А чи моя козацькая зброя, Буде тобі конюшня нова,
А чи моя тихая розмова?“ Буде сіна по самі удила,
— Ой ти мені, мій пане, не важкий, Буде овса по самі перса,
А ні твоя козацькая зброя, Буде води по самі поводи“.

(Новицкій).

ГАЙДАМАЦКІЯ.

50.

Якъ поіхавъ Лебеденко у млинъ за мукою;
Изостріли Лебеденка та три гайдамаки.
— Здоровъ, здоровъ, Лебеденку, здоровъ, вражий сину;
Оддай, оддай, вражий сину, гнідую кобилу! —
„Не дамъ, не дамъ, вражі діти, хочъ самъ тутъ загину!“
— Оддай, оддай, Лебеденку, коня вороного! —
„Не дамъ, не дамъ, вражі діти, хочъ васъ тутъ и много!“
Якъ підняли Лебеденка на три списи къ-горі,
Опустили Лебеденка на жовтімъ пісочку.
Зняли-зняли зъ Лебеденка каптанъ и сорочку.
— Ми зъ тобою, Лебеденку, пили та гуляли,
Ми зъ тобою, Лебеденку, одну добичъ мали —
Отсежъ тобі, Лебеденку, за усе росплата;
Буде тобі, Лебеденку, хорошая жінка! —
Якъ повезли Лебеденка лісомъ гущиною,
Та вдарпли Лебеденка объ пень головою.
Прилетіла зозуленька къ старій Лебедисі,
Та й упала зозуленька на хаті на стрисі,
Та й почала зозуленька жалібно ковати.
Якъ зачула Лебедиха, та й ввійшла изъ хати.
Та й пішла Лебедиха сусіди питати:
„Сусідочки-голубочки! який мені сонъ снівся:
Либонь мій синъ Лебеденко сю нічъ оженився“.
(Воровежск. губ. Н. И. Костомаровъ).

51.

Повернувся я зъ Сібіру — нема мені долі,
А здається не въ байданахъ — еднакъ же въ неволі.
Слідать мене въ день и въ ночи, по всяку годину:

Ніде мені подітись — я одъ журби гину.
Маю жінку, маю діти, хочъ я їхъ не бачу;
Якъ згадаю про їхъ муку, то гірко заплачу.
Зібравъ собі жвавихъ хлонцівъ и що жъ мені зъ того?
Заісдаю при дорозі, жду подорожного.
Чи хто иде, чи хто іде — часто дурно ждати:
А такъ треба въ лісі жити, бо не маю хати.
Часомъ возьму въ багатого. убогому даю,
А такъ гроши поділивши, я гріха не маю.
Зовуть мене розбойникомъ, кажуть розбиваю;
Я жъ нікого не забивъ, бо самъ душу маю.
Ассесори, исправники — всі мене гаяють:
Вільшь вони людей забили, ніжъ я грошей маю.
Пішовъ би я въ місто, въ село — всюди мене знають;
Аби тільки показався, то заразъ піймають.
А такъ треба стерегтись, треба въ лісі жити;
Хочъ здається світъ великий — нігде ся подіти!

(Волынск. губ. Н. И. Костомаровъ).

52.

А.

- 1 Ой горе жъ мені, горе, несчастная доля!
- 2 Виорала вдовонька мисленьками поле,
- 3 Чорними оченьками заволочила,
- 4 Дрібними слізюньками все поле змочила.
- 5 Наіхали козаки до Марусі въ гості:
- 6 „Марусенько пані, чи є твій панъ дома?
- 7 Коли жъ нема пана, вийди до насъ сама“.
- 8 Марусенька не познала, въ черевичкахъ вишла.
- 9 — Не есть ви козаки, есть ви гайдамаки!
- 10 „Марусенько пані, почимъ ти пізнала,
- 11 Почимъ ти пізнала, правдоньку сказала?“
- 12 — Що я свого пана коника пізнала.
- 13 „Марусенько пані, неправдоньку жъ ти кажешъ,
- 14 Ми того коника въ твого пана кўпили,
- 15 Въ зеленої діброві гроши полічили;
- 16 Зъ холодної криниці могоричъ запили,
- 17 Підъ гнилу колоду пана підкотили“.

(Изъ 1 уков. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Ой по горахъ, горахъ пшениченьки ярі,
- 2 А по-підъ горами шовковні трави,
- 3 А по тихъ по травахъ чумаченьки йшли,
- 4 Чумаченьки йшли, до Марусі зайшли.
- 5 Марусенька пишна въ черевичкахъ вишла,
- 6 На порогъ ступила, грізно говорила:
- 7 Б=9 А... чумаки... 8 Що ви мого пана на віки убили, 9 Б=15 А... воли исплатили, 10 Б=16 А, Въ великій корчмі... 11 У яру, у камінь ёго скоронили. 12 Б=13 А... наша, есть неправда ваша,
- 13 Ми твого пана, ми ёго не били,
- 14 Тільки твого пана воли исплатили,
- 15 Б=15 А, На гнилий колоді..., 16 Б=16 А, Въ глибокій...
- 17 Край шляху-дороги ёго скоронили“.

(Изъ русск. сбор. Кулиша).

В.

- 1 В=1 Б. Ой горе, горе...; 2 А тамъ при долині чумаченьки п'яни, 3 В=5 Б, Гандзюньєнка..., 4 В=6 А, 5 Нема мого пана, но я собі сама, 6 В=9 А; 7 В=12 А, Бо... три коні...
- 8 Ідень кониъ буланій, а другий чорнявий,
- 9 А третій той самъ, що ходить подъ вами.
- 10 В=14 А, Гандзюньєнко пані, ми коней..., 11 В=15 А, Підъ білом березю... 12 В=16 А, У бистрий...

(Раволуки).

Г.

- 1 Ой у полю криниця безъ води блищється.
- 2 Ой говорять люди (бурлакъ) ледащиця,
- 3 Бурлакъ ледащиця — нехоче робити,
- 4 Розмінає корбованця, иде до коршми пити.
- 5 Ой по горі, по горі ярая пшениця,
- 6 А по долині зелена травця.
- 7 Тамъ чумаки ходять,
- 8 Въ ружахъ воли водять,
- 9 Траву спасають,
- 10 Пшеницю збавляють.
- 11 Г=6 А? 12 Г=7 А, А якъ нема въ дома... 13 Г=5 Б... за ворота... 14 На камінь ступає, коники пізнає. 15 Г=7 Б; 16 За пана знаєте, пана питаєте. 17 Г=10 А... насъ... 18 Г=11 А... щось насъ такъ назвала?

19 — По коникахъ лузавихъ, (?) сіделкахъ червонихъ.

20 „Ми коні купили, а пана не вбили.

21 Г=15 А, На... мураві... 22 Г=16 А, Зъ жадної...

(Новицкій).

53.

Ой бувъ Сава, да івъ сало да все паляниці;
Не кохавъ Сава молодихъ дівчатъ, да все молодиці.
Не кохавъ Сава да козаківъ, да все кателики,—
Загубивъ Сава, протесавъ Сава свою віру навіки.
Ой бувъ Сава въ Немирові въ ляховъ на обіди;
И не знає, не відає о своєї біді.
Ой п'є Сава и гуляє, ляхомъ вирубає,
А до ёго, що до Сави, гонецъ приїзжає.
— А що ти тутъ, малий хлопчу! чи все гараздъ дома?—
„Протоптана, пане, стежка до вашого двора.
Да все гараздъ, да все гараздъ, усе хорошенько:
Виглядають гайдамаки зъ-за гори частенько!“
— Отъ-то лихо, виглядають! я жъ їхъ не боюся!
Хиба жъ нема въ мене війська? я не забарюся.
Сідлай, хлопку, сідлай, малий, коня вороного;
Поїдемо ми до-дому, хоча насъ немного.
Іде Сава зъ Немирова на воронімъ коню...
А приїхавши, гадає да про свою долю.
— Ой ти-жъ, доле — каже Сава — щербатая доле! —
Питається челядоньки: чи все гараздъ дома?
„Гараздъ, гараздъ, пане Саво, ще лучче зъ тобою,
Якъ тебе ми побачили на воронімъ коню“.
Ой сівъ Сава въ кінці стола, да листоньки пише;
А Савиха на лежоньку дитину колише.
Сидить Сава, листи пише, Сава думку дбає;
Отъ вже Сава, да панъ Сава, гадку замишляє:
— Піди, дівко, у пивницю уточи горілки,
Ой нехай-же я нап'юся за здоров'є жінки.
Пійди, дівко, у пивницю да принеси пива,
Ой нехай-же я нап'юся да за свого сина.
Піди, дівко, у пивницю внеси мені меду:
Чого-сь мені трудно, нудно — головки не зведу.
Сидить Сава въ кінці стола, все листи читає;
А Савиха молодая все дума й гадає.

Сидить Сава въ кінці стола, хлонця визиває,
А Савиха молодая плаче да ридає.
Ой не вспіла челядонька зъ стіни ключи зняти,
Ставъ Йгнатъ Голий зъ Кравчиною ворота ламати.
Якъ відсуне да панъ Сава віконце одъ ринку;
А вже тін, Гайдамаки блукають по сінку.
Тільки-жъ тая челядонька на порігъ ступає,
Ажъ Микитка пану Саві чоломъ оддає:
— Здоровъ, здоровъ, пане Саво, якъ ся собі маєшь?
Добрихъ гостей собі маєшь: чімъ ихъ привитаєшь?
Ой чи медомъ, ой чи пивомъ, ой чи горілкою?
Попрощайся зъ своимъ синомъ и зъ своєю жінкою!
„Ой давъ-би вамъ меду й пива. не хочете пити;
Ой ви жъ мене молодого хочете зрубити.
Ой чімъ мені васъ, панове, чімъ васъ привітати?
Даровавъ мені Господь сина, буду въ куми брати“.
— Ой не того прийшли до тебе, да щобъ кумовати,
А ми зъ того прийшли до тебе, да щобъ розсчитати!
Ой веди жъ насъ, пане Саво, у нову комору,
Да оддавай, пане Саво, козацькую зброю.
А де-жъ твої, пане Саво, сукні, едамашки,
Що ти наживъ, вражий сину, зъ козацької ласки?
Да не того прийшли до тебе, да щобъ кумовати;
А ми зъ того прийшли до тебе, щобъ головку зняти.
Ой було-бъ тобі, пане Саво, гардъ не руйновати,
Коли хотівъ запорожцівъ въ куми собі брати.
Ой кинется да панъ Сава до ясного меча...
Его взяли на три списи изъ правого плеча.
Ой кинется да панъ Сава да ясною зброї...
Его взяли да підняли на три списи къ-горі.
— Оце-жъ тобі, пане Саво, сукні, едамашки, *)
Що ти наживъ, вражий сину, зъ козацької ласки!
Ой не вспівъ-же да панъ Сава на коника впасти:
У кайдани заковали. стали на візъ класти.
„Ой, панове запорозці, хйба-жъ то вамъ слава,
Що въ кайдани да забитий лежить у васъ Сава?
Якъ-би ёго ви на волю зъ кайданівъ пустили,
Славу-бъ собі найбільшую оцнмъ залучили.

*) Едамашка — Дамасская матерія.

Як-би ёго ви на волю межъ себе прийняли,
Славу-бъ собі найбільшю оцимъ даровали“.
А Савиха молодая віномъ утївала,
На молоду челядоньку спильна поглядала.
— Хапай, хапай, челядонько, малюю дитину:
Будешъ жити, панувати, коли я не згину!
Не боїться козаченько ні грому, ні тучі:
Хорошенько въ кобзу грає, до Савихи йдучи.

54.

Ой поїхавъ Романъ Жамбенко у Берекивъ за довгами,
Спіймали превражи жидки, назадъ рученьки звязали.
Бїли рученьки назадъ звязали, нїжки закували.
Приїхавъ Романа Жамбенка судъ судити.
— Не судіте Романа Жамбенка, судіть ёго матірѣ,
Що послала рано въ неділеньку у Берекивъ за довгами.
„Здоровъ, здоровъ, Романъ Жамбенко, наїхавъ гостювати.
Ой есть у мене медъ, горїлка, та не будете пити.
Либонь же ви того наїхали, що хчете мене вбити“.
Лети, лети, лебедонько сивий, високо зъ орлами;
Не вганяйтесь, славни запорожці, въ Польщу за ляхами.
Ой повели Романа Жамбенка на Савірѣ могилу.
— Тутъ я стану, подивлюся, де марне загину.

(Новицкій).

55.

— Ой ви, козаченьки, ой ви, молоденьки,
А де ваши списи?
„Наши списи въ батюшки въ зависі,
Ми сами у лісі“.
— Ой ви, козаченьки, ой ви, молоденьки,
Ой де ваши коні?
„Наши коні въ батюшки въ припоні,
Ми сами въ неволі“.

(Новицкій).

РЕКРУТСКІЯ.

56.

Наступае чорна хмара, а другая сны,
Та породила удівонька хорошаго сына.
А де вона ёго породила? У зеленій діврові,
Та не дала ёму, молодому, ні счаста, ні долі,
А дала ёму біле личко ще й чорні брови.
„Та було бь тобі, моя мати, сіхь бривь не давати,
Та було бь тобі, моя мати, счаста-долю дати;
Бо теперь мене, моя мати, записали въ салдати.
Не плачь, мати, не журися, бо на те я вродився;
Не плачь, мати, не плачь, бо на те я вдався,
А тоді, мати, заплачешь, якъ на муштрі побачишь“.
— Та не розвивайся, сухий дубе, завтра морозъ буде,
Не женися, вдовинь сину, въ осені наборъ буде.
„Я морозу не боюся, рано розівьюся;
Я набору не боюся, заразъ оженюся,
Я якъ прийде пора-время, то я й уберуся“.
Та ой гай, мати, ой гай, мати, ой гай зелененький,
Та помандрувавъ зъ села козакъ молоденький.
Я мандрувавъ шапочку знявъ, низенько вклонився:
„Прощайте, сусідоньки, може съ кімь сварився;
Та хочъ сварився, не сварився, аби попростився“.
Ой якъ вийшовъ на битий шляхъ та й слізоньками вився.
„Не жаль мені доріженьки, що закурілася,
А жаль мені мойй неньки, що зажурилася;
Не жаль мені доріженьки, що пилонь приняла,
А жаль мені дівчиноньки, що съ козакомъ спала.
Ой поливайте суху доріженьку, щобъ не курілася,
Ой розважайте мою неньку, щобъ не журилася.

Не споминайте худимъ словомъ, щобъ я не журився,
А споминайте добримъ словомъ, щобъ я веселився“.
(Новицкій).

57.

А.

1 Добре було, добре було,	23 Ради жъ ми ся вернути,
2 Добре було чути,	24 Насъ царъ не пускае.
3 Якъ не брали, не писали	25 Ой чому жъ вінъ не пускае?
4 Хлопцівъ у некрути.	26 Бо вінъ роскішъ мае,
5 А въ п'ятницю пописали,	27 Сидить собі на престоли,
6 Въ суботу забрали,	28 На скрипочку грае;
7 А въ неділю на розсвіті	29 А скрипочка оріхова,
8 Ще й до міри стали.	30 А смичокъ изъ рути,
9 Завели їхъ въ славне місто,	31 Якъ заграе „московщини“,—
10 Славне місто, ще славніщі замкі;	32 На всю Польщу чути.
11 Сидя, лежа, некрутики	33 Якъ заграе московщини
12 Въ кованихъ кайданахъ.	34 Всімъ козакамъ дивно,—
13 Надлетіли орленята,	35 Пішли, пішли некрутики
14 Круту гору вкрили,	36 Лишь шапочки видно.
15 Молоденьки некрутики	37 Не підъ однимъ некрутикомъ
16 Жалю наробили.	38 Воронъ-кониць грае,
17 Ви, чорні орлената,	39 Не за однимъ некрутикомъ
18 Та й знесіться въ гору,	40 Матінка вліває;
19 А ви, хлопці новобранці,	41 Не підъ однимъ некрутикомъ
20 Верніться до дому.	42 Воронъ кониць скаче,
21 Ради жъ ми ся въ гору знести,—	43 Не за однимъ некрутикомъ
22 Туманъ полягае,	44 Мати рідна плаче.

(Ушицкій уѣздъ).

В.

- 1 Закурилася бита дороженька, на всі трахти идучи,
- 2 Ой заплакали хлопці новобранці, у Московщину йдучи.
- 3 Ой не такъ тиі, тиі великі, ой якъ тиі маленькі,
- 4 Пудъ ними коні, пудъ ними коні все сиві та вороненькі
- 5 Б=13 А... галки чорноперки. 6 Б=14 А. Намъ все поле у... 7 Ой ви хлопці, хлопці новобранці, 8 Б=16 А. Намъ... 9 Б=17 А. Ой... галки чорноперки; 10 Б=18 А... пудбитися у... 11 Б=19 А. 12 Б=20 А. 13 Б=21 А... ради... пудбитися; 14 Б=22 А. Но... не пускае. 15 Б=23 А... ради до дому... 16 Б=24 А... государь...

17 Не такъ государь. не такъ государь, якъ ёго мати.

18 Вінъ хоче нами, нами молодими всю Польщу воєвати.

19 Б =25 А. Государь. . 20 Б = 26 А... волі не має. 21 Б = 27 А. Вінъ... підъ білимъ наметомъ. 22 Б = 28 А. Й у свришоньки... 23 Б = 29 А. А... зъ білої ляпоньки. 24 Б = 30 А. А струни... 25 Б = 31 А. Ой... підъ білимъ наметомъ. 26 Б = 32 А.

27 Ой пришовъ синъ до своєї матері девятого року;

28 А мати не пузнала свого сина, що шабелька при боку.

29 „Ой, чи-жъ ти волишь, стара хозиюшка, вечеру готувати?”

30 Ой чи-жъ ти волишь, стара хозиюшка, дороженьку оказати?“

31 — Ой волю-сь я тобі, жовнірику, дороженьку вказати,

32 Нижели тобі, молодъ жовнірику, вечеру готувати.

33 Ой вивела мати свого сина ой у чистое поле.

34 Ой питає синъ своєї матері: „чи добре здоровье?“

35 Ой покотилася стара хозиюшка по рудненькому полю:

36 — Ой если-жъ ти синъ муї рудненький, то вернися до дому.—

37 „Ой, тяжко було, моя матусенько, вечери готувати,

38 А ще тяжчій. моя матусенько, сина зъ вуйска вертати“.

(М. Конда, Бѣльск. у. Сѣдлец. губ.).

58.

Щось на мене люде порогують,
Кайданочки та й готують.
Кайданочки та й на ніжки,
Дрібне путо та й на руни.
Та либонь мені тутъ не бути,
Либонь мені ити въ некрути.

Що въ салдата за подоба,
За плечима вся худоба:
И торбинка зъ сухарами,
И муница зъ патронами,
И маперка зъ водою —
Салдаты служить зъ бідюю.

(Ушицкій уѣздъ).

59.

Ой смутенъ же я, смутенъ, тяжко зажурился,

Кінь вороний, самъ молодий, та й ще не женился.

„Продай, батьку, коня вороного;

О жени мя, хлопця молодого!“

— На що, сину, коника теряти,

Пишуть чорнимъ по білому—въ некрути дати.

„Нехай пишуть, я не боюся:

Кінь вороний, самъ молодий, дасть Богъ, одслужуся“.

(Ушицкій уѣздъ).

60.

Ой у полі два дубки
Схилилися до-купки,
Меже ними бідна вдова
Породила сина Василя.
„Ой сину мій, Василю,
Якъ я тебе родила,
Цілу нічку сходила.
Ой сину мій, Василю,
Якъ тебе годувала
Не одну нічку не спала.
Ой сину мій, Василю,
Якъ я тебе оженю,

Свое серце звеселю;
Якъ тебе въ армію дамъ,
Свому серцю жалю завдамъ.
Дадуть тобі три труби,
Та й всі три мідяни:
Въ першу трубу заграєшъ
Якъ лице умиваєшъ;
Въ другу трубу заграєшъ,
Якъ суєнки вберашъ;
Въ третю трубу заграєшъ,
Якъ на коня сідаєшъ,
Та въ армію ступашъ“.
(Ушицкій уѣздъ).

61.

А.

1 Ой, мати моя, не жалуй мене,	15 Рано збудила:
2 Бо возьмуть мене,	16 Уставай, милий, бо вже світъ білий,
3 Бо возьмуть мене у некрутушки.	17 Всі роти, полки у походъ пішли,
4 Росчешуть мені чорні кудрюшки,	18 Тільки одна ротушка приостається,
5 Чорні кудрюшки у три рядушки,	19 Тебе, молодця, дожидається.
6 А въ четвертий рядъ —	20 Ідеть охвицерьъ воронимъ конемъ,
7 По плечамъ лежать,	21 Держить бумагу у правий руці.
8 По плечамъ лежать, молодця бра-	22 То пишеть првомъ
нать,	23 Маіоръ молодий:
9 Жениться велять:	24 „Чи живъ, чи здоровъ,
10 „Женись, молодець, бери удову,	25 Парень молодий?“
11 Салдатцьку жену,	26 — И живъ и здоровъ;
12 Салатцька жена—холодна вода,	27 Болить голова
13 Холодна вода. Дівка молода,	28 И на серденьку одради нема.
14 Парня любила, на нічъ пустила,	

(Ушицкій уѣздъ).

В.

1 В=1 А... гей та... 2 В=2 и 3 А... віддадуть... 4 В=7 А. Та... гей,
гей, въ рекруточки. 3 В=4 А. Та обріжуть... гей, гей на плечахъ ле-
жать. 5 В=9 А. Та мені, молодому, гей, гей...

6 Та велать же мені, гей та маёрську дочку,

7 Да маёрська дочка съ бариномъ жила

8 В=14 и 15 А. Да зъ бариномъ жила, рано... 9 В=16 А... гей, гей
10 В=16 А... день біленькій. 11 Вже твоє війско гей собірається 12 В=20
А. Та тебе, милого, гей, гей... 13 Та приїхавъ маёръ гей, та на ротний
дворь 14 В=25 А. Ставь книги читати, гей, гей: чи живь, чи здоровь?
15 В=26 и 27 А. Ні... ні... гей та...

16 Та болить голова, потиравь коня,

17 Гей, гей ще й сіделечко,

18 Та черезъ тебе, моя сердечко.

(Ушицкій уѣ.).

В.

1 В=1 А. Да... 2 Да не жалуй мене, ожени мене. 3 В=3 А. 4 В=4
А. Да й обреять... 5 В=5 А. Да й у мене... 6 В=6 и 7 А. 7 В=8 и
9 А. Да все мене... 8 В=11 А. Да велать мені брать... 9 В=12 А. Да...
парня любила. 10 В=14 А... водила. 11 В=15 А. Да на нічъ водила...
12 В=16 А. Да вь... 13 Да й уже світъ-зора, проспаться пора 14 В=17 А.
Да й уже... й изъ села... 15 В=18 А. Да... й одинъ полкъ. 16 В=20 А. Да...

(Ушицкій уѣ.).

Г.

1 Г=1 Б. 2 Г=2 Б. Гей... завдадуть мене. 3 Г=4 А. Вибриють...
гей... 4 Г=4 В. 5 Г=5 Б. Мені... 6 Г=6 Б... 7 Г=7 Б. Маёрська...
8 Г=8 Б. Зь... гей біло ходила.

9 Біло ходила, гей рано будила

10 Вставай, рекруть, гей барабани бьють.

11 Г=11 Б... твої полки... 12 Г=20 А. На... 13 Г=13 В и 25 А...
14 Г=15 В... 15 Г=16 Б... 16 Г=17 Б. Потерявь коня, гей и... 17 Г=
18 В. Безъ тебе, любезная, гей...

18 Потерявь коня, гей ще й подушечки,

19 Безъ тебе любезная, гей моя душечка.

(Ушицкій уѣ.).

Д.

1 Д=1 А. Моя матінко... 2 Д=2 В... гей отдадуть мене. 3 Теперь
въ солдатахъ велать ся женить. 4 Д=6 Б; 5 Д=7 В. 6 Д=15 А. Гей
вірно любила... 7 Д=10 Б.

8 Гей, вже день біленький
9 А всі солдати на ученію,
10 Лишъ тебе нсту, гей та молодого,
11 Ще й коня твого вороного.

12 Д = 16 Г. Стративъ я... тай вороного 13 Д = 17 Г. Ой черезъ...
барина, небого. 14 Д = 18 Г. Стративъ... 15 Д = 19 Г. Ой черезъ... моя душичко.

62.

Закувала зозуленька на червоній калні;
На що, мати, світъ вьязати чужий дитині.
Ой, мій синочку, правду казала,
Сама мати свого сина вь військо отдала.
„Иди жь, мій синочку, поклонися да найстаршимъ браттямъ,
Дадуть тобі, мій синочку, государское шмаття“.
— Воливь би я білъ камінь излупати,
Нижъ я маю государське шмаття вбрати.
Ой я білъ камінь излупаю, излупаю, стану відпочину,
Государське шмаття вберу — навѣки загину.
Ой заплачешъ, якъ мене, молоденького, вь війску забачишъ,
Ой заплачешъ дрібними слѣзами,
Якъ я буду присягати передъ образами.

(Камешекъ. уѣ.).

63.

А.

1 Говорять попи, ще й багатні люде —
2 Забратъ, забрати тихъ біднихъ сиротъ,
3 Бо зъ нихъ добра не буде.
4 Прихавъ козаць до свого двора, ставъ коника сідлати.
5 Поїхавъ козаць вь зелений пѣжалъ, ставъ коня попосати.
6 Зъ нимъ соцькій зъ виборнимъ, хотять у неволю вьзяти.
7 „На тобі, соцькій зъ виборнимъ, біленьке плаття,
8 Тилько не бери вь неволючку мое рідне браття.
9 На жь тобі, соцькій зъ виборнимъ, коня вороного,
10 Тилько не бери вь неволючку козака молодого“.
11 Тамъ на горі на камъяни орель воду носитьъ,
12 Тамъ мое рідне браття губернатора просить:
13 „Пусти жь мене, губернаторъ, съ полку до дому —
14 Нічку не спала и зъ личенька спала моя мила за мною“.

(Изъ Рук. собр. П. А. Кулиша).

Б.

1 Б — 1 А. Завзялись..., завзялись ляхки, та... 2 Б: 2 А. Забратъ бурлакъ-сіромахъ...

3 А у вдовушки синъ молодий осідлавъ коня,

4 Визжавъ изъ двора, та на коню похилився,

5 А за нимъ, а за нимъ ненька старенька—не їдь, сину, вернися!

6 „Ой не вернуса—некрутъ боюся, пойду у дорогу;

7 И кїнь вороний, я самъ молодий—ще я не загину.

8 Б—5 А. Ой, їхавъ поле, їхавъ друге, 9 Б—6 А. А..., за нимъ... я десяцькі у некрути брати. 10 Б—9 А. Ой, нате вамъ, мизі братці...

11 Та неберіте у некрути парня молодого.

12 — На що намъ коникъ вороненькій,

13 Ягъ ти самъ у некрути годисся, парень молоденькій.

14 Золота грива перся покрила коню вороному,

15 Віле личко, чорні брови козака молодого.

(М. Жаботинъ, Черваск. у.).

64.

А въ Кам'янці на риночку висока могила —

Вирижала мати въ вісько свого рідного сина.

„Иди, синку, та за рідни браття,

Та получишь мій синочку, государське плаття“.

— Волявъ би я, моя мати.

Гору круту дупати,

Нїжъ би я, моя мати, государське плаття брати.

Гору круту дупаючи, стану відпочину;

Государське плаття взявши, на віки загину.

Ой, загину, моя мати, загину,

Вже свою родиночку навіки покину.

Ой, загину, моя мати, загину,

Вже свої сіри бички навіки покину.

Ой, загину, моя мати, загину,

Вже свою дівчиноньку навіки покину.

(Ушлицій уїв.).

65.

Ой, п'є чумаць, п'є, до й почавъ гулять,

Да оглянеться кругомъ себе, вороги стоять,

Вороги стоять да й раду радять,

Да хотять мене, молодого, въ салдати отдать.
— Море не стоить, бистра філа бѣе,
Охъ, да є жъ у мене рідний батько — выкупить мене.
Охъ батько иде, грошей не несе.
— Да здоровъ, мій синочку, гірко быть тобі.
Охъ пѣе чумаць, пѣе, да й начавъ гуляти,
Да оглянетъся кругомъ себе вороги стоять.
Вороги стоять, та й раду радять,
Та хотять мене, молодого, въ саллати отдать.
— Море не стоить, бистра філа бѣе,
Охъ, да є жъ у мене рідная мати,
Выкупить мене.
Ой мати иде, грошей не несе:
— Здоровъ, здоровъ, мій синочку, гірко быть тобі.

(Ушицкій уѣз.).

66.

Съ-підъ Кієва города, тамъ протекала бистра речушка;
Речка бистра, вода чиста, тамъ плавало три суденечка,
А четвертая красна лотушка, та красна преукрашенная,
Пушками, ружьями преукрашенная, молодцами преобсаженная.
Но переду ахвицеръ молодой — на конику викиляється.
Шабелькою обучається, въ листъ бумаги видивляється.
Написано, намалёвано — пѣв. трѣхъ братівъ наименовано.
А найстарший братъ ховається, середульший викупляється,
А найменьший убірається, зъ отцемъ, пенькою прощається:
„Прощай, прощай, ти матуся моя: чи я въ тебе не дитина була,
Що ти мене въ вічну службу дала?“
— Ой, сину мій, ти одичку, маєшь перстень на мизинчику.
„Маю перстень золотенькій, бо я некруть молоденькій.
Та й той маю барабаньцику дати, щобъ покраще въ барабанъ вибивавъ.
Щобъ пораньше усіхъ некрутивъ ззивавъ — отцю, пеньці жалю завдававъ.
Вибігає найменьша сестра: „вернись, братіку, до домоньку,
Змиє матица хоть головоньку“.
— Нехай змиє сама собі — не мені.
Змиють єі дрібни дощі,
А росчешуть густі терна.
А розвиють буѣни вітра.

(Ушицкій уѣздъ).

67.

Чорна хмара наступає —
Батько сина прогоняє:
„Иди, синку, причь одь мене,
Черезь тебе сварка въ мене“.
— Я три сестри въ себе маю,
Всіма трома розмишляю:
Ой що старша коня веде,
А пудстарша сідло несе,
Сама меньша платокъ несе,
Платокъ несе та й питає:
„Ой, ти, брате нашъ, единь ти въ насъ,

Коли будешь въ-гості до насъ;
Коли ждять тебе до дому?“
— Иди, сестро, на дорогу,
Возьми, сестро, піску въ жменю,
Посій, сестро, на каменю,
Вставай, сестро, ранесенько,
Поливай песокъ частесенько.
„Да нема тому песку сходу —
Нема брата изъ походу,
Нема тому песку зміни —
Нема брата зъ перемины“.

(М. Олишевца, Ковелецьк. у.).

68.

А.

1 Жила, жила та удівонька
2 Та на край села,
3 Та прижила удівонька
4 Сина совола.
5 Ой не знала удівонька,
6 Якъ у світі жить,
7 Та отдала свого сина
8 У військо служить.
9 „Служи, служи, мій синочку,
10 Сії три года,
11 Та прибудь, прибудь у-гостоньки
12 Хоть на три часа“.

13 — Неприбуду, моя мати, ніна півчаса,
14 За твої, моя мати, гірки словеса,
15 Що ти мене, моя мати,
16 Въ неволю отдала.
17 Що чужні та діточки
18 По волі ходять,
19 А мене, мати, молодого,
20 Въ кандалахъ водять;
21 Що чужні та діточки
22 Пьють та гуляють,
23 Мене жъ, мати, молодого,
24 Слѣзи обмивають.

(Умидчій уѣздъ).

В.

1 Калинонька, малинонька, чомъ не рано зацвіла?
2 У ту пору-времячю мати сина родила
3 Б=5 А Да... матусенька и де сина дить, подить; 4 Ой де сина дить,
подить; 5 Б=6 и 7 А Записала... до государніи..
6 Да справила своєму сину и легеньке суденичко,
7 Легеньке суденечко, срібне веселечко,
8 Да й пустила свого сина й на річеньку на биструю,

- 9 Сама сіла матусенька й у крутому бережку. (2)
10 Якъ крикнула, якъ гуєнула, своїмъ громкимъ голосомъ: (2)
11 „Ой, сину мій, дитиночко, ой вернися ти назадъ!“ (2)
12 — Що наші да охвицери да вернуться не велять, (2)
13 А наші командири безъ причиньки бранять.

(Ушицкій урядъ).

69.

А.

4 А зъ вечора, у ночі	21 Тікавъ же я по-підъ стріхъ,
2 Сходилися багачі,	22 Впавъ на мені житній сніпъ;
3 Стали раду радити —	23 Пришовъ соцькій, пришовъ війтъ,
4 Кого въ некрути взяти:	24 Зняли зъ мене житній сніпъ,
5 „Є въ удові два сини,	25 Стали мене в'язати,
6 То виддаймо въ осени.	26 Стала мати вмивати.
7 Взяли-би съ мо багача,	27 Тільки мене зв'язали,
8 То не буде орача;	28 Та й підводу загнали.
9 А озмімо бідного,	29 Везуть мене въ Кам'янець,
10 Буде плачу немного.	30 Бо я гожий молодець,
11 Якъ віддамо спрѣту,	31 Якъ привезли підъ браму:
12 То збудемось клопоту“.	32 „Чекай, соцькій, най стану,
13 Пришла сестра, дає знати,	33 Най шапку издійму,
14 Що би хутко утікати.	34 Родні ся видклоню“.
15 А братъ сестри не слухавъ.	35 А соцькій-ся здогадавъ,
16 Такъ ще й ся не взувавъ,	36 Штирі хлопці варті давъ.
17 Пришовъ соцькій, пришовъ війтъ,	37 Везуть мене въ Кам'янець,
18 Заставъ мене безъ чобіть.	38 Бо я гожий молодець,
19 Тікавъ же я въ корчму,	39 Хочъ я міри не діставъ,
20 Віжить соцькій за мною.	40 Таки жъ я ся тамъ зоставъ.

(Ушицкій урядъ).

Б.

- 1 Б — 1 А Ой въ неділю а въ... 2 Б — 2 А; 3 Б — 3 А; 4 Б — 4 А; 5 Б —
7 А. 6 Буде пану докуча. 7 Б — 9 А; 8 Б — 10 А; 9 Б — 11 А; 10 Б — 12 А;
11 Бо сирота сама; 14 „Ой, сестро, не журися,
12 Ино сестриця една; 15 Голова си не суши.
13 И та ходить, журиться. 16 Тоді, сестро, заплачешъ,

- 17 Якъ мя въ полку забачешъ
18 На сивимъ конику,

- 19 Ще й шабелька при боку,
20 Въ сивимъ ковпаку.

(Каменецк. у.)

В.

- 1 Ой спишу я журбу
2 На калиновимъ листу.
    Эй, эй, охъ-охъ-охъ,
    На калиновимъ листу.
3 Та пуцу я журбу
4 По крутому бережку.
    Эй, эй, охъ-охъ-охъ,
    По крутому бережку *).
5 Ой пливи ти, журбо,
6 Отъ крутого бережка,
7 Отъ вругого бережка
8 До вдовиного садка.
9 А въ вдовинымъ дворі
10 Стоять столи тисові
11 Позастелювани.
12 А за тіми столами

- 13 Сидять пани рядами;
14 Сидять пани рядами,
15 Частуються медами.
16 Пьють-же вони и ідять
17 Ще й радоньку радять:
18 В=4 А... въ військо...
19 В=7 А;
20 Багачъ викупиться.
21 Якъ оддамо удівця,
22 На насъ люде вплачуться
23 В=11 А; 24 В=12 А;
25 А й удові іденъ синъ,
26 То й той пішовъ підъ аршинъ.
27 Ще й аршина не дійшовъ,
28 А вже въ військо пішовъ.

(Каменск. уѣздъ).

Г.

- 1 Зажурилася гора,
2 Що не вродила трава.
3 Эй, эй, охъ-охъ-охъ,
4 Що не вродила трава,
5 Але вродивъ вишневий садъ,
6 А въ тимъ саду виноградъ.

- 7 Тамъ бариня ходила,
8 Дрібни листи писала,
9 По губерняхъ розсиіала.
10 Эй, эй, охъ-охъ-охъ,
11 Дрібни листи писала.

- 12 Г=3 А; 13 Г=4 А; 14 Г=7 А; 15 Г=8 А; 16 Г=9 А; 17 Г=10 А; 18 Г=11 А; 19 Г=12 А; 20 Г=11 Б; 21 Г=13 Б; 22 Г=14 Б; 23 Г=15 Б; 24 Г=16 Б; 25 Г=17 Б; 26 Забачишъ мя въ полку. 27 Г=18 Б; 28 Г=19 Б; 29 Г=20 Б... въ червонымъ...

(Ушицкій уѣздъ).

Д.

- 1 Д=17 А; 2 Д=3 А; 3 Д=4 А; 4 Д=4 А. Гей... 5 Д=7 А. 6 Багачъ у насъ викупиться. 7 Д=9 А.

*) Припѣвъ повторяется послѣ каждаго двуступня.

8 Бідний у насъ випроситьсѣ.	18 Гей, та сховався въ житній сніпъ!
9 Візьмемо ми того молодця,	19 Ніжки, ручки звязали,
10 Що ні неньки, ні отця.	20 До приѣму повезли.
11 Д=12 Б; 12 Д=13 Б;	21 Д=20 Д. Гей...
12 Сестра тее учула	22 Повезли ёго въ Гайсинъ —
13 Та й до брата махнула:	23 Се п'яниця, сукинъ-синь.
14 „Тікай ти, мій рідний братъ,	24 Д=23 Д. Гей...
15 Хотять тебе въ військо взять“.	25 Повезли ёго въ Кам'янець,
16 Д=15 А... утікавъ по-підъ пліть,	26 Славний хлопець, молодець,
17 Та сховався въ житній сніпъ,	27 Д=26 Д. Гей..

(Ушицкій уѣздъ).

Е.

- 1 Е=1 Г; 2 Е=2 Г; 3 Е=5 Г; 4 Е=6 Г;

- 5 По тимъ саду ходило,
6 Два лебедъ блудило,
7 Сударині просили:
8 „Судариня, наша матъ,
9 Позволь погулять“.

- 10 Е=11 Г... пописать. 11 Е=9 Г... розсилать. 12 Е=4 А. 13 Е=7 А;
14 Е=8 А; 15 Е=9 А; 15 Е=10 А; 16 Е=11 А; 17 Е=12 А; 18 Бо си-
рота, сирота молодця. 19 Е=10 Д; 20 Е=12 Б; 21 Е=13 Б; 22 За братика
боітьсѣ. 23 Е=14 Б; 24 Е=15 Б; 25 Е=16 Б; 26 Е=17 Б; 27 Е=29 Г;
28 Е=18 Б; 29 Е=19 Б.

(Ушицкій уѣздъ).

Ж.

- 1 Летівъ, летівъ голубонько черезъ темні ліса,
2 Ждала дівчинонька молодця;
3 Ждала вона, не дождалась,
4 Ложилась сама спать
5 На тисовую кровать;
6 Стала думать и гадать,

- 7 Ж=4 А; 8 Ж=9 Д, 9 Ж=10 Д; 10 Ж=12 Б; 11 Ж=13 Б; 12 Ж=14 Б;
13 Ж=16 Б; 14 Ж=17 Б... въ полку... 15 Ж=19 Б... мені...

- 16 И ніженька въ стремені,
17 И коничокъ у рукахъ,
18 И люмечка у зубахъ.

(Ушицкій уѣздъ).

Біли ніжки позаковували,
Назадъ руки позав'язували,
Чорни кудрі позачісовани,
Чорни очи позаплакувани,
А за ними отець-мати иде:
„Ой сину жъ мій, ти, дитино моя,
Скажи мені, котра дружина твоя“.
— Ой у полі високая могила,
То то моя вірненькая дружина.

(Ушицкій уїздъ).

90.

Ой зацвіла калинонька гиллямъ у долину;
Породила стара мати хорошого сина,
Породила стара ненька темненької ночі,
Дала ёму біле личко ще й чорні очі.
„Було мені, моя мати, чорнихъ не давати,
Хотять мене, молодого, въ рекрути віддати“.
Ой гай, мамцю, ой гай зелененький,
Внізжає зъ села хлопець молоденький;
Ой виїхавъ та за село низенько склонився:
„Зачекайте, добри люде, може зъ кимъ сварився!
Чи сварився и не сварився,
Може зъ кимъ бранився“.
Ой виїхавъ на битий шляхъ слізоньками вмився,
— Ой ви, коники вороні, а знесіться въ гору,
Ой ви, хлопці, ви, молодці, вернітця до дому.
„Ради бъ ми изнестися туманъ полягає;
Ради жъ би вернутися насъ царъ не пускає,
А нє такъ царъ, якъ царська мати,
Хоче нами, некрутами, турва звоювати“.

(Ушицкій уїздъ).

91.

Тиха вода, тиха вода
Береги заносить,
Молодая рекруточка
Капитана просить:
„Капитане, любий пане,

Вчини мою волю,
Пусти мого чоловіка
Изъ війська до дому“.
— Не можу я одпустити,
Бо друга захоче,

Возьми води кирничної,
Промий чорні очі.
„Не казала мені мати
Цей води брати,
Якь забачять вороженьки,
Будуть чарувати.
Очарують ручки й ніжки,

Ще й чорні очі,
Щобъ не ходивъ до дівчини
Темненької ночі.
Очарують ручки й ніжки
Ще й чорні брови,
Щобъ не ходивъ до дівчини
Черезъ три городи“.

(Летичевск. у. Подольск. губ.).

92.

А.

- 1 Летіли ворони черезъ сине море;
- 2 Заплакали хлопці-молодці, сидячи въ неволі.
- 3 Не такъ заплакали, ой якъ затужили:
- 4 Отожъ ми ся въ свого пана вірне дослужили,
- 5 Що на наши біли ручки й ніжки кайдани зломилн.
- 6 Ой якъ виславъ насъ панонько битими шляхами,
- 7 А за нами вартивнички а всі зъ паличками;
- 8 Ой везли насъ, везли та въ новую браму,
- 9 Ставили насъ до приёму а все въ ідну лаву.
- 10 Ой якъ поставили до купи плечима,
- 11 Дивлячися на салдата чорними очима.
- 12 — Ви стари салдати, що въ васъ біли руки,
- 13 Не бийте насъ, не лайте насъ, навчіть насъ науки,
- 14 Бо ми въ свого пана того не робили,
- 15 Но сіяли та й орали, за плугомъ ходили.

(Ушицкій у.).

Б.

- 1 Летіли орли зъ високої гори, 2 Б=2 А; 3 Б=3 А; 4 Б=4 А; 5 Взяли и повели хлопці молодні, 6 Б=8 А... въ кам'янецьку... 7 Б=10 А; 8 До-купи плечима, 9 Заплачете чорними очима.

(Ушицкій уїздъ).

В.

- 1 Гей крикнувъ отаманъ: „давай, соцькій, пошту—коні воронні,
- 2 Та повезли до приёму хлопці молодні“.
- 3 — Чекай, чекай, соцькій, нехай станемъ,
- 4 Нехай станемъ, подивимся, всьму миру поклонимся.

5 В=6 Б; 6 В=9 А; 7 В=1 Б; 8 В=2 А; 9 В=3 А;

- 10 — У кого жъ ми ся, рідни брати, сѣго дослужили,
- 11 Чи въ Господа Бога, чи въ свой громади,
- 12 Що насъ, такихъ молоденькихъ, въ некрути забрали.
- 13 Якъ въ Господа Бога, до поможи, Боже,
- 14 Якъ въ нашої лихої громади, скарай її, Боже!
- 15 Скарай її Боже на душі, на тілі,
- 16 Що ми сидимо въ неволі, хлопці молодні.

(Ушицкій уѣздъ).

93.

Затуманився туманъ
Край доріженьки припавъ —
Ніхто ёго не піймавъ.
Ой піймали, піймали,
Назадъ руки звъязали,
До приѣму одвезли.

У приѣму славний двірѣ,
Тамъ намъ буде перебірѣ.
Приѣмщиву, батьву нашѣ,
Пожалій-же теперъ насъ,
Нехай тії въ військо йдуть,
Що по воршмахъ сучають.

(Ушицкій уѣздъ).

94.

А.

- 1 А въ неділю пораненьку всі дзвони задзвонили,
- 2 Вже некрутивъ половили,
- 3 Назадъ руки повъязали,
- 4 До приѣму потаскали;
- 5 До приѣму лишъ привезли,
- 6 Заразъ головку обстригли:
- 7 „Вставай, некруть, не всипляйся,

- 8 На учення собірайся!“
- 9 — Бідна моя головонька,
- 10 Що чужая сторононька:
- 11 До кого я пригорнуся,
- 12 Що ні отця, ні матусі?
- 13 Пригорнуся до Ізуса —
- 14 То мені отець и матуся.

(Каневск. у.).

Б.

- 1 Гей, некрути полапали,
- 2 Б=3 А;
- 3 Біли ноги покували,
- 4 Штири хлопці варті дали,
- 5 И підводу загадали.
- 6 „Ідьте, пане, въ передочожъ,
- 7 Ідьте, хлопці, погажайте,

- 8 На некрути поглядайте.
- 9 Въ Кам'янецькій городочокъ
- 10 Въ Кам'янецькій приємочокъ“ . .
- 11 Лобъ-головку обгодили,
- 12 По базарі проводили,
- 13 Медомъ, виномъ накормили.
- 14 „Гей, спи, некруть, пробуждайся

- 15 Б=8 А; 19 Будуть бити, катувати,
16 Скоро некруть пробудився. 20 Нікому ся жаловати.
17 За головку ухватився: 21 Б=12 А; 22 Б =20 Б.
18 Б=9 А;

(Ушицкій уѣздъ).

95.

А.

- 1 Чогось хвиля (вода) колотиться (воломутна), бо єї хвиля збила,
- 2 Чось дівчина смутна, не весела,—видай єї мати била.
- 3 — Ой мене мати зъ роду не вбивала,
- 4 Лишь сами слѣзи ллються,
- 5 Що видъ милого старість нема,
- 6 Відъ нелюба шлються.
- 7 Ой въ нелюба гірша губа,
- 8 Ще й гірша полиночку,
- 9 Забѣ тільце, звѣялить серце,
- 10 Ще й зсушить головочку.
- 11 Зашуміли та й густі лози,
- 12 Та й ще ся не розвили;
- 13 Заплакали хлопці новобранці,
- 14 Що ся не женили.
- 15 Якъ забрали, заразъ повъязали,
- 16 Що и мати не знала.
- 17 Ой якъ погнали въ вражий Камъянець,
- 18 Такъ якъ чорні хмари.
- 19 Ой знати, знати рибку-щибку меже судаками,
- 20 Ой знати, знати хозяйского сина меже бурлаками:
- 21 Хозяйский синъ плаче и ридає
- 22 И за димъ думку має,
- 23 А бурлаченько пѣе, гулає,
- 24 Въ сопілочку грає, шо за димъ не думає.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Чорні вовочки, сиви голубочки та крутую гору вкрили,
- 2 А зъ-за другої, ще зъ-за крутої та й некрутики наступили.
- 3 „Чорні вовочки, сиви голубочки, здіймитися въ-гору“.
- 4 — Ей ради жъ ми ся у-гору здіймати, туманъ поле налягає,

- 5 Ради жъ ми ся до дому вернути, насъ еднораль не пускае.
6 Ей, не такъ еднораль, якъ едноральская мати.
7 Ей рада жъ вона нами, некрутами, а всей світъ звозвати.
8 Б=19 А; 9 Б=20 А... отецького... 10 Б=23 и 24 А.
11 А отецькій синъ ходитъ въ місті, по риночку, зъ жалю умірае.
(Ушицкій уѣздъ).

В.

- 1 В=11 и 12 Б; 2 В=13 и 14 А, 3 Ой пришла карта одъ государа,
що вже хлопці брести будуть. 4 В=16 и 17 А; 5 В=17 и 18 А; 6 В=
19 А... окуням... 7 В=20 А; 8 Ой сидятъ бурлаки та кінець стола та въ
смілку грають, 9 В=21 А... стоить коло порога, сердце зъ жалю умліває.
10 Лучче бъ було, моя мати, мене въ купелі залити,
11 Ніжъ мене, такого молодого, въ неволю забрати.
12 Лучче бъ було мене, моя мати, шідъ серцемъ задушити,
13 Ніжъ би мавъ я, такий молоденькій, такъ тяжко тужити.
14 Ой померъ батько, померла мати, зостаємся сиротою,
15 Побила сироту лихая година, та й ще дві, не една.
16 Ой служивъ би я въ свого пана, та въ некрути візьмутъ.
17 Ой нішовъ би я въ чужу сторону, такъ коновоемъ приведуть“.
18 Ой якъ привели бідну сироту та въ Каменець городокъ,
19 Гей чешуть, чешуть та чорні кудрі на новий гребенець.
20 Гей чешуть, чешуть чорні кучері, та волосокъ не впаде,
21 Гей тішилися злиі вороженьки, що сирота въ рекруты иде.
(Ушицкій уѣздъ).

Г.

- 1 и 2 Г=3 В... бумаги...
3 Набрали хлопцівъ молоденькихъ,
4 Нагнали повний Камьянець,
5 Якъ воронивъ чоренькихъ
6 Г=19 А; 7 Г=20 А; 8 Г=9 В... ходитъ, якъ паночокъ... 9 Г=23
и 24 А;
10 А въ нашего царя-государа да все добре служити:
11 Есть що істи й пити, хороше, хороше ходити,
12 Та нічимъ ся журити.
(Ушицкій уѣздъ).

Д.

- 1 Д=11 и 12 А; 2 Д=13 и 14 А;
3 Не женились, охъ да не женились—й женитись не будемъ.

- 4 Либонь же ми пану—государу новобранцями будемъ.
5 Д=15 и 16 А; 6 Д=17 и 18 А; 7 Д= 19 А; 8 Д=20 А; 9 Д=23
и 24 А; 10 Д=21 А... сидить кінець стола, слёзами умиває.
11 Гирко плаче и ридає, бо надъ нимъ царь волю має.
12 Сидить собі на золотімъ креслі, та на скрипочку грає.
13 Воловий смичокъ, а скрипочка изъ рути —
14 Якъ заграє, охъ да якъ заграє, то на всю Польщу чути.
(Могилевск. у., Подольск. губ.).

96.

Охъ п'яна-жъ я, п'яна, та до дому не зойду,
Почула я соловея а въ вишневому саду.
Соловей щебече, зозуленька кує —
Ой Богъ знає, Богъ відає, де мій милий ночує.
Ночує мій миленькій въ чистимъ полі при дорозі,
Загадавъ вінъ загадочки старій ньєци-небози.
— Що мені загадочка, а въ вишневимъ садочку
ВпшиЙ, стара нене, чорнимъ шовкомъ сорочку.
„Нащо жъ тобі, мій синочку, вишиваної сорочки,
Стоить, вісить а въ Варшаві чорний мундиръ на колочку“.
— Бодай тая Варшава вона ся пропала,
Не ідному молодцєві вучерники обтяла.
Въ чистимъ полі попадали ковки, гнізда повиди...
Не жаль мені на ковоньку, якъ на тую ворону:
Занесла мя въ чужую сторону.
На чужий строні називатимуть мене заволокою,
Скажуть мені річку плисти широку, глибоку.
А ні переплисти, а ні втонути,
Прийдеться молодому на чужині загинути.
(Ушицкій уѣздъ).

97.

Ой стану я подумаю, що я хлопець молоденькій,
Та я роду не маю.
Ой е въ мене родина далеко відъ мене,
Чюю я черезъ люде — цурається мене.
Не пурайся роде,—я тебе не буду;
Прибудь ти до мене, я тобі радъ буду.
Щибна-рибка въ морі гуляє доволі,

Вдовинъ синъ въ війську, та нема ёму волі.
Осїдає воронъ-коня, гулає доволі, гулає,
Свою матіръ споминає.
Ой летиць воронъ
Съ чужихъ сторонъ,
Мати ся питає:
„Ой, сивий воронъ,
Високо літаєшъ,
Ой чи часто ти зъ моїмъ синомъ въ війську буваєшъ?“
— Твій синъ при долині коня попасає,
Ой, ёму сива возуленька голову иськає.

(Ушицкій уѣздъ).

98.

А.

- 1 Зажурився сивий соколонько:
- 2 „Ой бідна жъ ти, моя головонько,
- 3 Ой що тамъ гори вь-разъ за снігами,
- 4 А річки протікають долинами.
- 5 Річки протікають, а шляшками мачки процвітають.
- 6 Ой то не маки процвітають,
- 7 Ой салдати, а все новобранці,
- 8 Що забрали вь неділоньку вь ранці,
- 9 Що забрали та ще до східъ сонця“.
- 10 Завертає мати сина запорожця:
- 11 „Ой вернися, сину, до домоньку,
- 12 Змию я тобі головоньку!“
- 13 — Ой змий же ти мати, собі, або своїй дочці,
- 14 Своій дочці шинжарочці.
- 15 Ой бо мені змие дрібненький дощикъ,
- 16 А росчете терновий хощикъ,
- 17 А пригладить зелена ліщина,
- 18 Приголубить мене молода дівчина.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

- 1 Ой за міжамн сніги залежали,
- 2 Молоді некрути у походъ ступали.
- 3 Ой вийшла мати, стала на порозі,

- 4 Познала сина въ дев'ятимъ обози
5 Б=11 А; 6 Б=12 А;
7 „Ой естъ у полі а чорная хмара,
8 И зъ тиеі хмари дрібний дощикъ хвоще,
9 Ой вінъ же мні головку сполоще“.

(Изъ Русов. Собр. Булиши).

99.

„Чого жъ ти, моя мати, рано не збудила,
Якъ тая компанія зъ села виходила?“

— Того я тебе, доню, рано не збудила,
Полюбила некрутика, щоби съ не тужила.
Ой у полі дві тополі, трета нивка проса,
Туда бігла дівчинонька боса.

„Шинкарочко, голубочко, вчини мою волю,
Причаруй некрутика навѣки зо мною“.

Шинкарочка, голубочка, волю учинила,
Якъ утала коню гриви, дівча накурила,
Щоби піро дівчиноньку вся челядь любила.

„Купи мені, мати, за золотий голку,
За штирі золоті червоного шовку“.

Шовкомъ шила, шовкомъ шила,
Золотомъ гаптовала

Та для того некрутика, що ёго вірне кохала.

(Ушицкій урядъ).

100.

— Ой, море, море, та й ти, Дунаю,
Ой, орле, орле, та й ти, брате мій!
Чи не бувъ ти, орле, въ моїй стороні,
Ой, чи не чувъ ти якої новини?
Ой, чи не тужить мила по мені?
„Охъ тужить, тужить, ще й тяжко лежить,
Праву рученьку на серці держить,
Та на свої слуги, а слуги кричить:
Ой, слуги мої найвірніші,
Світить свічки найясніші,
Нехай горять якъ у день, такъ въ ночі,
Най я ся придивлю милому въ очі;

Ой чи змарнівъ, чи ні, шлякомъ ходячи,
Шлякомъ ходячи, горівку п'ючи“.

— Змарнівъ, змарнівъ, змарніла жъ бо й ти,
Черезъ тебе, мила, впавъ я въ сухоти.

(Каменець. у., Подольск. губ.).

101.

Взяли, взяли козака въ некрути,
Зав'язали назадъ біли руки,
Зв'язали руки сирцею,
Та повели по-підъ улицею;
Ой повели по всьому базару,
Та задали дівчиноньці жалю;
Та повели до приёму —
Задріжали ніжки, ручки ёму.
Пішла дівчина до броду по воду,
Надивиться на козацьку вроду.
Ой ще дівчина води не набрала,
Козаківъ сподобала.
По тімъ боці три козаки стоять,
Вони собі стиха говорять:
Одинъ каже: „сине море грає“,
Другий каже: „дівка потонає“,
Третій каже: „що буде, то буде,

А я буду дівку ратовати“.
— Ой ратуй, козаченьку, ратуй,
Будешъ мати отъ батька заплату.
„Ой не хочу платоньки я брати,
Я тебе хочу за дружину взяти“.
— Лучче въ морі потопити
Ні жъ тобі за дружину стати.
„Ой ти, дівчино, сірая й утко,
Сідай въ чолоночку хутко“.
Тільки дівчина на човнигъ ступила,
Де взялася превелика хвиля,
Та й дівчину изъ човника збила.
„Ой подай, брате, острую тичину,
Пристромити превражу дівчину;
Ой подай, брате, остреньки ості
Викидать изъ мора прокляті кості!“

(Изъ Рукоп. Сборн. П. А. Кулиша).

102.

У моему саду пташки щебетали,
Мого милого на войну погнали.
Миленького вбили, коня приводили,
Мені, молоденькій, жалю нарobili.
Вийду за ворота—заплакани очі.
„На журися, мила,
Не теряй ти очі;
Є въ насъ премного,
Приведемъ другого“.
— Нехай васъ такъ буде,
Якъ на небі хмари,—

Нема и не буде,
Якъ мій другъ прекрасний.
Нехай васъ такъ буде,
Якъ на воді ряски,
Нема и не буде,
Якъ мій другъ прекрасний.
Хоть нехай васъ буде,
Якъ у саду вишні,
Нема и не буде,
Щобъ пудъ мої мислі.

(М. Олешевка, Козелець. у.).

103.

Ой зъ-за гори чорни хмари въ закуті,
Ой щоби ся не женили, коби не рекрути;
Ой щоби ся не женили, щобъ ся не гадали,
Щоби ми, молоденьки, світа не в'язали,
Ой коби насъ, молоденькихъ, въ некрути не брали.
На що мені женитися, на що мені доля,
Коли въ мене въ Кам'янці карабинъ на столі.
Ой карабинъ на стилочку, карабинъ на вилку,
Повідає губернаторъ: „школа тебе, синку“.
— Ой чи школа, чи не школа, коли мене взяли,
А вже жъ мої кучерики ножичками стали,
Ножичками стали, бритвою підголили,
А вже жъ бо насъ, дівчинонько, съ собою розлучили;
Розлучивъ насъ отець, мати, вся наша родина,
Щобъ не була меже нами чужая дитина.

104.

Ой били, били въ барабани,	— Въ степу при долині,
Били, співали —	Наша рідна мати.
Ой взяли, взяли вдовиного сина,	Ой тамъ будуть нашою кров'ю
Въ солдати отдали.	Моря доповняти,
Славенъ, славенъ, славенъ вдовинъ	Ой тамъ будуть нашимъ білимъ тіломъ
синъ	Орли годовати,
На воронімъ коні,	Ой тамъ будуть нашими костюми
Ще славнійший, й ще вдовинъ синъ	Землю управляти —
Въ голубімъ жупані.	Прощай вже навики,
„Сини жъ мої соколята,	Наша рідна мати!
Де васъ шукати?“	

(Изъ Рукоп. Собр. Кулиша).

105.

Ой, у саду, саду береза стояла,
Підъ тоєю березою дівчина стояла;
Гуляла, гуляла, білу постіль стлала,
Дружка дожидала.
Наїхали москальки все новими саннями:
„Сідай, дівко, сідай, красна, поїдемо зъ нами!

Поїдемо зъ нами, зъ нами, москалями“.
Іхали поле, іхали друге,
На третѣму полі ставъ кінъ спотиваться.
На третѣму полі, якъ стали да стояли,
Підъ гаємъ зеленимъ, підъ садомъ вишневимъ,
Ой у саду, въ саду зозуля ковала;
Зозуля ковала, правди не сказала.
Соловейко свище, правдоньки не звище.
То не соловейко и не зозуленька,
То отець-мати своєму дитяті.
— Сину жъ мій, сину, я тебе родила,
Собі на славу, царю на підставу.

(Изъ Рукоп. Сбор. П. А. Кулиша).

106.

„Ой, Боже же мій, Боже,
Який я вродився!
Кінъ вороний, самъ молодий,
Єще не женився.
Продай, тату, коня,
Продай вороного,
Ой жени, ой одружи,
Мене молодого“.

— Шкода, синеу, коня,
Шкода продавати,
Пишуть чорне по білому —
Хотять тебе взяти.
„Нехай вони пишуть,
Я їх не боюся:
Кінъ вороний, самъ молодий,
Єще вислужуся“.

(Ровно).

СОЛДАТСКІЯ.

107.

А.

- 1 Ой у лузі калина весь лугъ изкрасила,
- 2 Породила стара мати жовніронька сина,
- 3 Породила жъ вона ёго въ темненькій ночи,
- 4 Дала ёму біле личко и чорніи очи.
- 5 — Було жъ мені біленького личка не давати,
- 6 Було мені, моя мати, счастья й долю дати.
- 7 Плаче жовніръ, плаче чорними очима:
- 8 Вечеронька на столі, а смерть за плечима!
- 9 Ой не дай же, не дай, Боже, въ поході умірати,
- 10 Тамъ нікому доглянути жовнірскої смерти.
- 11 Воронъ прилітає, въ очи заглядає,
- 12 Въ очи заглядає, тіло обьідає.
- 13 Охъ, обьівъ вінъ біле тіло, кості покидає.

(Изъ Рукop. сбор. Куляша).

Б.

1 Б=1 А, 2 Б=2 А... бідна вдова, 3 Б=3 А... бідна вдова въ зелений діброві, 4 В=4 А... станъ хороший... 5 В=5 А... моя матъ, ціхъ брівъ... 6 В=6 А.

- 7 Було бъ мені, моя мати, личка не білити,
- 8 Було бъ мені, моя мати, счастья уділити.
- 9 Ой гай, мати, гай зелененький,
- 10 Помандрувавъ изъ Жаботина козаць молоденький.

(С. Жаботинъ).

108.

Загадали козаченьки въ походъ о-півночи,
Заплакала Петруенька свої чорні очі.
— Не плачь, не плачь, Петруенька, візьмемъ тя съ собою.

Переведемъ за тихий Дунай. назовемъ ты сестрою,
Назовемъ ты сестрою, а послі жоною.

Виразжала мати сина въ чужую сторону:

„Иди, мій синочку, да й не обавляйся,
За рікъ, за два до дому вертайся“

— Богъ знае, Богъ відае, чи я повернуся.

Идуть ляхи на три шляхи,

А москалі на чотири,

А улани зъ гусарами все поле й укрили,

Въ славнимъ городи Варшаві караули зняли,

Саме військѣо французськѣе на штики подняли.

(Каневск. у.).

109.

Ой хто, братця, не бувъ за Дунаємъ, Впростало древо.

Той горя не знае;

А ми, братця, були за Дунаємъ,

То все горе знаємъ.

Ой Дунай річка, братця, невелчка,

Переходу ніту,

Ой тільки, братця, переходу

Ой тожъ не древо, братця, не зелене,

Білая береза,

Що на тий то білий березі

Сидить птиця пава;

Ой кричить пава, братця: запронала

Салдатская слава...

(Новицкий)

110.

Годі, братця, намъ журитись,

Перестаньмо тоскувать,

Начнімъ пісеньки співать.

Заспіваетъ пісні штацької,

По своїмъ горі солдатськімъ.

За границею стояли,

Много горя принімали,

У дванадцятимъ часочку

Входили на горочку,

Становились въ шереночку.

По-мижъ нами, молодцями,

Самъ царевичъ проїзжавъ:

„Вийте, братця, не робійте,

И пороху не жалійте!...“

Стали битъ, зъ пухъ палить,

Ставъ городомъ димъ валить:

А въ нашого царевича

Съ плечъ голиванька летить.

Покотилась головочка,

Такъ якъ маківочка;

Вилетіла душа съ тіла,

Такъ якъ ластівочка;

Розлилася кровъ гаряча,

Такъ якъ туманъ по воді;

Розсипались чорни кудрі,

Такъ якъ роса по траві.

(Полтава.)

111.

Ой поле, поле,
Поле чистее,
Ти роздолле мое,
Ти широкее!
По-середь поля
Кущъ рокитовий,
А підъ тимъ же кущомъ
Салдаты молодий,
Сержантъ полковий;
Ой лежпть вінъ, лежить
Не на смерть убитъ,
Крепко зранений.
У ёго въ головахъ
Шабля гострая,
А въ ёго у рукахъ

Куля бистрая,
А въ ёго у ногахъ
Ёго вірний кінъ.
Ой ти жъ кінъ мій, кінъ,
Кінъ — товаришъ мій!
Умираю жъ я, та й приказую:
Біжи, коню, до нового двору,
Ой заржи голосненько,
Вийде до тебе стара ненька;
Ти не кажи, коню,
Що я вбитъ лежу,
А скажи, коню,
Що я оженився,
Та понявь собі паняночку —
Въ чистимъ полі могилочку.

(Новицкій).

112.

Ой біда, братці, біда,
Не холодная вода;
Що холодная вода
Всі луги залила,
Тільки одинъ лужовъ
Зелений застається.
Ой у сѣму лужку
Три салдатики въ лужку.
Ви, салдатики мої,
Ви, товариші мої,
Ой ви пойдіте одъ мене
У сторонку мою,
Передайте поклонъ

Моїй матусці рідній.
Нехай мене не ждеть
По холодній зімі,
Нехай мене ждеть
По зеленій весні.
— Що зеленая весна
Все цвітами заросла,
Мого сина привела.
— Не плачь, мати, не журись,
Покиль вийдемо за гай,
Да вдаримо въ барабанъ,
Прочитаємо указъ
Не про себе, а про васъ.
(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

113.

Калина-малина, чомъ нерано зацвіла?
На ту пору-времъячко мати сина зродила,
Не добрала розуму, та въ салдати отдала.

„Купи мені, матушка, легкое сіделечко, золоте веселечко,
Сама піди, матушка, по крутихъ бережечкахъ“.

— Вернись, вернись, синочку, попрощаємось съ тобою.

„Не вернусь, матушка, теперъ неволя моя,

Теперъ воля-воленька, воля государська.

Я до тебе, матушка, сѣмого году прибуду,

Я до тебе, матушка, салдатиківъ наведу.

Сяду піду, матушка, у зеленому саду,

Своіми сухотами весь садочокъ висушу,

Дрібними слізоньками всі ріки наповню“.

(Жаботинь).

114.

Зелена дібровонька въ три ряди по-

сажена

И доріжка показана.

На доріжці салдаты лежить,

Въ правій ручці саблю держить,

У ліву воду бере, на серденько по-

ливає.

— Серце мое щираєе,

Тіло мое трудяєе!

Доведеться помірати,

Та нікому поховати.

Поховають добрі люди,

Якъ у мене за що буде.

Поховає и ледащо,

Якъ у мене буде за що.

Закуйте, зозуленьки,

Защечечить, соловейки,

Бо въ мене нема неньки;

Закуйте мені тоненько,

То буде жалібненько.

(Жаботинь, Черкасск. у.).

115.

Роскотись гора по тій стороні,

По тій стороні улиці — пісні.

Туди йшло два полки салдаты,

Молодыхъ ребъятъ.

Попереду йдуть все охотнички,

А по заду йдуть все неволнички;

Попереду йдуть, все пісні поють,

А позаду йдуть — плачуть, ридають,

Плачуть, ридають, все проклинають:

— Жизнь наша, жизнь распроклятая!

Мать наша, мать, пора помірати!

(Жаботинь, Черкасск. у.).

116.

Що не дугъ шумить,

Все дібровушка;

Що болить животъ

И головушка.

Ой ні по чомъ дівка не журиться,

Ні по батьшкі, ні по матушкі,

Що по тий душі,

По Иванюші.

Дівка лёнь брала,
На постіль стлала,
Дружка споткала:
„Що ложись, милий,
У постіль білу,
Я сама ляжу та на рученьку.
И сама не сплю,
И тебе збужу:
Уставай, милий,
Бо вже світъ білий,
Що у насъ на дворі

Та півні співають,
Въ барабани бьють —
Всі козаченьки у походъ идуть,
А тебе, мій другъ,
У мертвихъ пишуть.
Що твого коня у рукахъ ведуть,
А твою зброю на возахъ везуть,
А твою красоту на рукахъ несуть:
Красото жъ моя молодецькая — охви-
церська“.

(Новицкій).

117.

Дорожка твоя
Ой розложистая,
Роскотися!
Ой роскотися
По крутий горі,
Ой по сій стороні.
Що туди нікто
Не проіхавъ, не пройшовъ.
Тільки йшли, пройшли
Три полки салдаты,
Все веселихъ ребьятъ.
Попереду йдуть
Ой все охотники,
А позаду йдуть
Невольники.
Охотники йдуть —
Просту пісню поють,

Невольники идуть —
Плачуть, ридають,
Ой жизнь проклинають:
— Ой жизнь наша,
Жизнь проклятая!
Ой мать наша, мать,
Ой породила насъ (2)
Ой у безсчастный часъ.
Ой вже намъ, братця,
Ой та й не вертаться,
Охъ та й не прощаться.
Хіба вернімось,
Ой та й попрощаймось:
Прошайте, отецъ,
Ой ще й крута гора (2)
Ой мати рідная,
Ой жінка вірная.

(Дудари, Каневск. у.).

118.

Ой летять, летять три соколоньки врадъ,
Да й ударяться крилечками въ виноградъ.
Цілювалися ми съ тобою, серденько, одинъ разъ,
Да й не знали жъ ми, що то въ світі за любовъ.
Одъ красавиці до бездільнявці пойшовъ,

А въ красавиці худой славушки дойшовъ,
Черезъ славушку да въ салдатушки пойшовъ,
А въ салдатушкахъ худо жити, тяжело,
А робити нічого!
По три денежки въ день жаловання йде,
По сто палочокъ у спинушку владє.

(М. Олишова, Козелецк. у.).

119.

Надівайте біле плаття, мундиръ на себе,
Заряжайте ясне ружжо чорнимъ порошокомъ,
Забігайте ви за туркомъ темненькимъ лужкомъ.
Коли бъ же намъ до города довалитися,
Ой часъ тому атаману поклонитися.
Ой можемъ ми, пане гетьмане, Бендерю достать.
— Розсукини сини — пани волі не дали,
Тільки моімъ ребъятамъ жалю завдали.

120 *).

У полі пуйдъ вербиною хижина стояла,
Шо у туйй же хижині солдатська жена живе.
Пришло до тієй жонушки да два..
„Любезная хозяйюшка, пускай на хватуру“.
— Передъ Богомъ признаю, и всю правду скажу,
Ище істи не варила.
„Не нужно нічого съ походу,
Желаємъ оддыхнуть“.
Они немедленно въ хату входятъ
И сядились по містамъ:
Большіи братці на лавці, меньшии насупротивно.
Хозяйюшка хату затопила, слёзми облилась.
„Любезная хозяйюшка, чого ти напрасно грустишь?“
— Ягъ мені не плавать, не груститъ,
Лишилася я мужа и сина своёго.
„Любезная хозяйюшка, глянь на насъ на всіхъ“.

Б У Р Л А Ц К І Я.

121.

Ой жили ми на морі
Та гуляли ми по волі,
Теперичка въ сухімъ-долі—
Нема бурлаченькамъ волі.
Ой якъ отаманъ та соцкій —
То вони сини розбісоцкі,
Що вінъ суду не разсудить,
По п'ять рублівъ зъ бурлакъ лупить.
А писаръ маленький,
На одно око сліпенькій,
То вінъ пише, перепише,
По четвертні зъ бурлакъ звище (?)
Бо усе безбилетні.
А въ Полтаві на риночку,
Та п'є бурлакъ горілочку;
Пропивъ волі, пропивъ вози,
Пропивъ ярма и занози —
Все свое добро!
А на другий день у-ранці
Та й кинувся по карманці:
Вчора було грошей много,
Теперичка нітъ нічого

Похмелитися!
Треба бъ було похмелиться,
По худобі пожуриться.
Скинувъ шубу, скинувъ шапку:
— Сипъ, жидівко, хочъ изъ еварту
Похмелитися!
Якъ піду я до жидівки,
То повірь въ-наборъ горілки.
Жидівочка въ злидню дметься,
Изъ бурлаченька сміється
За ёго добро.
Ой пішовъ би я до дому,
Та боюся поговору;
Будуть лаять, будуть бити,
Ще заставлять щось робити,
А я нездоровий.
Якъ зійду я на могилу,
Та погляну на Вкраїну;
На Вкраїні добре жити,
Що ділечка не робити,
Горілочку пити!

(Н. И. Костомаровъ).

122.

Було жъ насъ три брати,
Охъ та всі не вкупі:
Одинъ въ Самарі отаманомъ,
Другий въ Петенбурсі есауломъ,
А я, молоденькій, на Вкраїні,
Наповаю коня изъ бистрого Дніпра,

Називаю Дніпра ріднимъ братомъ.
— Ой ти, Дніпро-брате, скажи мені правду,
Охъ скільки у тебе річокъ упало?
„Ой упало у мене річокъ сорокъ штири“.
Одна річка-копірочка (?),
Та й та въ Дніпро упала,
Ой вони же мені всю правду сказала:
Називають мене бурлакою,
А мого товариша розбишакою,
Свого кониченька пропилякою.

(Изъ Рукоп. сборн. П. А. Кулиша).

123.

Ой у корчмі на риночку
Та п'є чумаць горілочку;
Одну кварту випиває,
Та другу наливає.
Коло ёго все въ жупанахъ
Братомъ називають,
Вони зъ ёго хліба найдатся,
Горілки нап'ються,
Зъ корчми идуть зглядаються,
Зъ бурлаки сміються:

— Ти бурлако-волоцюго,
Великий ледащо!
Пропивъ свою худобоньку,
Самъ не знаєшъ, на що! —
„Пропивъ воли, пропивъ вози,
Пропивъ ярма и занози.
Завтра въ-ранці похмілюся,
Шинкарці не покорюся.
Скину съ себе ище свиту
Та наберу горілки...“

(Воронежск. губ. Н. И. Костомаровъ).

124.

Ой наступила чорна корова,
Та бурлаченьку на ногу...
Оставайтесь игри та забави,
Я піду на Волгу!
— Отамане, батьку нашъ!
Якъ ти поражашъ —
Чи тутъ будемъ селятися,
Чи втівать до дому?
Щебетали ластівочки,
Черезъ море літаючи;
Ходять наши бурлаченьки
По табору размовляючи:
Глибокні колодязі — ніде води напиться;

Нема нашихъ синівъ зъ нами—ні на кого подивитися!
Чорвоная калинонька не нагнеться, не схилиться;
Моли Бога, чорнобрива, щобъ на Волзі не загинути.
— Хочъ загину, не загину—прашлю коня вороного!
„А що мені по конику вороненькому,
Безъ тебе, милий друже, безъ тебе, молоденького“.
А я на Волзі собі міста не обібравъ,
Та й вернувся до свого пана господина.
— Ой десь ти бувъ, мій хлопце, де ти мандрувавъ?
Що покидаєшъ отца й неньку и жінку молоденьку? —
„Ой я ходивъ, та мій пане милий,
Ой ходивъ я на Волгу.
А я тамъ пробувавъ
И грошей зароблявъ,
И принісъ три шалі и пару волівъ,
На чімъ у дорогу ходивъ.
Буду теперъ хазяіновати,
Буду до кінца віка батька годувати“.
А мій панъ сѣго въ резонтъ не принявъ,
Хоче мене бити, що я пролежавъ, мало зароблявъ.
Та велівъ зготувляти прутівъ пуки — мене проучати,
Зъ мене шкуру зняти,
Щобъ я не видавъ свого отца хлібомъ годувати.
„Боже жъ мій милий! на що ти такъ привівъ,
Що я въ свого пана служивъ,
И заслуги не получивъ!“

(Н. И. Костомаровъ).

125.

А.

1 Нема въ світі гіршъ нікому,	10 „Не палила, не варила,
2 Якъ бурлаці молодому,	11 Та й нема що вечеряти. (2)
3 „Де жъ ти, бурлакъ, забарився,	Гей, гей. . . . .
4 На вечерю припізнівся?“	12 Лягай, бурлакъ, и такъ спати ² .
5 — Ой не бувъ я на охоті,	13 Ой ще бурлакъ не здрімався,
6 Ино бувъ я на роботі,	14 Вже господаръ переспався.
7 Гей, гей, ино бувъ я на роботі!	Гей, гей. . . . .
8 Ишовъ робити, доробляти,	15 „Вставай, бурлакъ, годі спати,
9 Щоби дала вечеряти.	16 Часъ зъ волами помонджати.
Гей, гей, щоби дала вечеряти!	Гей, гей. . . . .

- 17 Ой вставъ бурлакъ, не вмивався, 24 Бурлакъ въ полі примерзає,
18 Глядівъ платка — не втирався, 25 Отца, матку споминає:
19 Глядівъ чобіть — не взувався, 26 „Ой ти, мати, порадлива,
20 Глядівъ свити — не вдягався, 27 На що ти мене вродила?“
21 За волами такъ пігнався. 28 — Ой вродила-мъ тя на муку,
22 За волами поспішає. 29 Господару на услугу.
23 Трошки снігомъ притрсає,

(Новицькій).

Б.

- 1 Б=1 А... такъ..., 2 Б=2 А. 13 Б=19 А. Нема...,
3 Пішовъ бурлакъ на роботу, 14 Б=21 А... поспішався.
4 А хозяїнъ на охоту; 15 Ярами, долинами за волами,
5 А хозяйка нарікає, 16 Манівцями, ярівцями за вівцями.
6 Вечеряти не ставляє: 17 Дрібний сніжокъ пролітає,
7 „Лягай, дурню, иди спати. 18 Бурлакъ ноги підкошає,
8 Лягай, бурлакъ, спочивати 19 Свою мати проклинає:
9 До порога головами, 20 Що ти мене породила,
10 Вставай рано за волами. 21 Б=28 А. Въ господаря...,
11 Б=17 А, 22 Б=29 А. Въ господаря...
12 Б=20 А. Нема...,

(Новицькій).

В.

- 1 В=1 А. 2 В=2 А.
3 Бурлакъ робить, ажъ піть очн заливає,
4 Прийде до дому, а хозяйка ёго лає.
5 В=3 А... волочився, 6 Що вечерять опізнився? 7 В=12 А, 8 Бо нічого
вечеряти, 9 В=9 Б; 10 В=10 Б. 11 В=17 А, 12 Не вмивався, не вбувався,
13 В=14 Б.
14 Ишовъ яромъ за товаромъ,
15 А горами за волами.

(Жаботинъ).

126.

— Ой фортуно израдлива,
Чомъ ти въ світі неправдива,
Ой чомъ ти мені не служишъ?
Служила въ козацстві,
Служила въ бурлацстві,
Послужи теперъ въ нещасті!

Ой услуги теперъ, доле,
Услуги теперъ хоць мало,
Щобъ моє серденько —
Та ні трохи не въяло.
Ишовъ козагь дорогою,
За козакомъ біда вьється,

Та підъ калиною,
Та підъ чорвоюю
Вона спатоньки кладеться.
— Ой ляжъ, бідо, спати,
Ляжъ, бідо, спочивати,
Ой я піду, молодъ,
На ту Україну
Счастя, доленьки шувати.
Ой зійду я на гіроньку
Та гляну я по світоньку.
Ой світе мій ясний,
Світе мій прекрасний,

А таланъ мій безчастний!
Ой зійду я на гіроньку
Та загляну у провалля:
Що у сімъ же людямъ
Хороше живеться,
Тільки мое безталання!
Ой зійду я на гіроньку
Та гляну по поділлю;
Що усімъ людямъ
Хороше живеться,
Тільки я, молодъ, бездільний!

(Роменск. у.)-

127.

Зійшло сонце підъ віконце,
По-надъ горою,
По-надъ тею бурмацькою,
По-надъ головою.
Стало пригривать,
Сталп жъ мої сиві воли
Въ степу приставать,
Стали мене товарищі
Мої покидять.
„Не видайте, товариші,
Чужа сторона —
Єсть у мене отець, мати,
Ще й мила моя.
А ще жъ бо я отцю й неньці
Отплату не давъ;
А ще жъ бо я своїй милій
Не наказувавъ:
Нехай вона худобоньки
Не розспродає,
Нехай вона малихъ дітей
Не розганяє“.
Зійшла хмара невелика
Та й ставъ дощъ ити;
Просять хлопці отамана
Наметъ напьясти.

Зійшли зъ гори та въ долину
Та й на нічъ стали,
Съ червоного аксамиту
Наметъ напьяли.
Которі багатні
Підъ наметъ сіли,
Которі убогі,
Ті не посьміли;
Взяли собі гарнець меду
Та й на дощі сіли.
Прийшовъ до їхъ отаманъ їхъ,
Стало ёму жаль,
Скинувъ зъ себе зеленъ жупанъ
Та й наметъ напьявъ.
Прийшовъ до їхъ багачівъ синъ,
Насміхається:
— За що ця голотонька
Напивається?
Іденъ бере шклянку меду
Та до ёго пье,
Другій бере за чуприну,
Третій въ шню бье:
„Не йди туди, бісизъ сину,
Де голота пье“.

(С. Старое, Миропольск. у.)-

128.

„Ой Петре, Петруню,
Уволи мою волю:
Охъ якъ мій панъ поїде,
Буду жити съ тобою“.
А вельможная пані,
А Петруня кохала;
Ой по штири рази
Слуги посилала,
А за п'ятимъ разомъ
Та сама жъ поїхала.
„Охъ кидай же, Петруню,
Жито молотити,
Та поїдемо зо мною
Та горілки пити“.
— Охъ, вельможна, не можна,
Бо ти въ аксамиті,
А я въ сірій свиті.
„Охъ кидай, Петруню,
Жита молотити,
Поїзжай зо мною
Меду, вина пити“.
Ой не вспівь Петрунѣ
Въ покоі вступити,
Охъ вельможного пана слуги
Да вікна обступили.
Вельможная пані
Слуги загаждала, —
Кажному слугині
По золотому дала:
„Ой слуги жъ мої, слуги,
Нате жъ вамъ по золотому,
Ой не кажіть вельможному,
Що Петрунь изо мною“.
Ой вельможного слуги
Віри не доймали,
Ой вельможному пану
Усю правдоньку сказали.

Якъ догнали вельможного
На калиновімъ мості:
„Ой верніться, вельможний,
Бо є въ ёго-мосці гості“.
— Ой слуги жъ мої, слуги,
Ой не може цѣму статся,
Ой що бъ моя и-мосця
Та зъ мужикомъ зналась.
„Охъ и пане вельможний,
Якъ нема цѣму правди,
Ой дамо да палашомъ
Съ плечъ головку зняти“.
— Ой ступай же, конигу,
Тихою ступою,
А чи не застанешъ
А Петруня у покою.
Охъ и ставъ же вельможний
Та пзъ конига (злізати),
Охъ и ставъ же Петрунѣ
Та важенько поздыхати.
Стали на Петруня
Изъ пістолівъ стріляти,
Ой ставъ же Петрунѣ
Та вікномъ утікати.
Охъ узяли Петруня
Та підъ біли боки,
Охъ укинули Петруня
Охъ у Дунай глибокий.
Вельможная пані
На бганку стояла,
Та Дунайськимъ рибалкамъ
По червонцю давала:
„Ой нате вамъ, рибалки,
Хочъ по золотому,
Витягвіть Петруня
А хочъ неживого“.
Охъ и пішла вельможна

Та темними лугами,
Охъ и зострілась вельможна
Изъ Петровою матірью:
„А що, вельможная пані,
Що ти наробила,
Що ти мого сина

Та зъ світа згубила“.
— Охъ не винна, мати,
Ей Богу, не винна!
Охъ и на що ти, мати,
Хорошого породила...

129.

А.

- 1 Козаченько безъ счастья, безъ долі вродився,
- 2 Взяли ёго въ неволеньку, сильно зажурився.
- 3 Взяли ёго въ неволеньку, забили въ кайдани,
- 4 А забивши въ кайдани, ведуть передъ пана.
- 5 А привели передъ пана, кайдани зняли,
- 6 А вдарилися лахи-пани объ поли руками:
- 7 — Бачите, вражи сини, що не въ ночі взяли.
- 8 Та десь тобі, козаченьку, отець, мати живі,
- 9 А що тобі, молодому, фортуна служила.
- 10 Десь въ тебе, козаченьку, есть рідная мати,
- 11 А якъ станешъ на каміню, то підковки знати.
- 12 Десь въ тебе, козаченьку, сестриця рідненька,
- 13 Що въ тебе, козаченьку, сорочка біленька.
- 14 Да стоїть явіръ надъ водою, у воду схилився,
- 15 Сидить козаць въ неволі, сильно зажурився.
- 16 Не хилися, явороньку, ще жъ ти зелененький,
- 17 Не журися, козаченьку, ще жъ ти молоденький.
- 18 Не радъ явіръ хилитися, — вода корень мие,
- 19 Не радъ козаць журитися, таць серденько ние.

(Новицкій).

Б.

- 1 А=14 А, 2 Б=15 А... парень... 3 Б=18 А, 4 Б=19 А... парень...
- 5 Ой на воді два лебеді протівъ води дмуться.
- 6 На козака молодого кайдани вуються.
- 7 Б=4 А. Загували... 8 Б=5 А. 9 Б=10 А, 10 Б=11 А. 11 Б=12 А,
12 Б=13 А... що неділи... 13 Б=12 А... отець, ненька тужить, 14 Б=9
А... та...

(Жаботинъ).

130.

Охъ пійду я, сяду въ зеленімъ саду,
Охъ чи не прийде доля мені на пораду.
Отъ и садъ процвітає, доленьки немає,
Либонь же доля покинуть думає.
Хоть доля покине, то хортуна служить!
Піду я, сяду въ зеленому житі,
И жито красує, доленьки немає,
Та либонь мене доля повинуть думає.
Хоть доля покине, то хортуна служить;
А таки сіромаха въ світі не загине!
Хиба піду сяду въ червоному просі,
Чи не прийде доля до мене по просьбі.
Просо простигло, доленьки немає,
Та либонь мене доля повинуть думає.
Хоть доля покине, то хортуна служить,
А таки сіромаха въ світі не загине!

131.

А.

1 Несчастливий возаченько	15 Кажуть люди и говорятъ:
2 Безъ доли вродився,	16 „Сучий синь, ледащо“.
3 Бо въ неділю, до східъ сонця	17 Та пішовъ козакъ по-надъ моремъ,
4 Горілки напився.	18 Синє море грає;
5 Ідну чарєу наливає,	19 Ой, радъ козакъ утопиться —
6 Другу випиває,	20 Море не приймає.
7 Якъ хто прийде у жупані —	21 „Та прийми жъ мене, синє море,
8 Братомъ узиває.	22 Жить у світі горе,
9 Да брати жъ мої, братими,	23 Горе жити на чужині
10 Горілки напьються,	24 Бідній сиротині.
11 Ой якъ прийдуть жида грабить—	25 Да гори изъ горами,
12 До зъ ёго сміються.	26 Береги зъ берегами,
13 Та беруть жида, грабують,	27 Горе жити на чужині
14 Цінують ні за що,	28 Помежъ ворогами“.

(С. Боарка, Кіевск. у.).

Б.

- 1 — Ти, козаче, ти, бурлаче,
- 2 Не хороше робишъ,

- 3 Що зараня п'єшть, гуляшть,
4 Бенкети заводишть.
5 Б=5 А... випиваешть, 6 Б=6 А... наливаєшть; 7 Б=7 А. Кого стрі-
нешть... 8 Б=8 А... називаешть. 9 Вінъ у тебе хліба наїсться, 10 Б=10 А...
нап'ється;
11 А якъ вийде за ворота,
12 Съ тебе насміється.
13 Ой пійду я до синього моря;
14 Б=18 А; 15 Б=19 А... би жъ я... 16 Б=20 А; 17 Б=21 А; 18 Б=
22 А. Бо й такъ мені...
19 Горе жъ моїй головоньці
20 Въ чужий сторононьці...

132.

— Ой, гаю мій, гаю,
Зелений розмаю,
Ой, дай мені, Боже,
Куди я думаю.
Винесь мене, Боже,
Да изъ сеї хати,
Нехай перестануть
Вороги брехати.
Ой, дай мені, Боже,
Здоров'ячко зъ неба,
Не дай мені, Боже,
Служащого (?) хліба.

Служащий хлібъ добрий,
Да тільки вимовний,
По кусочку крає,
Що дня вимовляє.
Крає жъ вона, крає,
Срібними ножами,
Облилась сирота
Дрібними слізами.
Крає жъ вона, крає,
На дрібні листи,
Питає сироти:
„Ой, чи будешть істи?“

(Ровно, Волинск., губ.).

133.

Ой у полі, въ полі вилітали два орли,
Сами межъ собою говорили: „горе намъ, братьця, горе,
Горе намъ, братьця, високо літати,
Єсть у полі дві стежки та доріжки,
Треба намъ, братьця, розлучиться.
Одна доріжка до синього моря,
Друга стежка и доріжка до широкого лиману.
Ой плавлю я, плавлю по широкімъ лимані,
Посмотрю я на обидва боки,
Та й не знаю води пови.

Въ полі криниця — вода не тониться, (?)
Съ хорошою нічку почувати, то й ніченька не змигнеться,
Въ полі криниця, вода прибуває,
Съ поганою нічку почувати — дванадцять разъ світає“. (?)
(Новицькій).

134.

А.

- 1 „Ой сину мій та Негруенко,
- 2 Не пий горілочки рано въ неділеньку,
- 3 Та не грай конемъ улицею,
- 4 Не ростручай малихъ дітей,
- 5 Та не зневажай старихъ людей.
- 6 Не гуляй же, сину, изъ панами,
- 7 Та зъ великими персонами:
- 8 Шо вони съ тобою пьють, гуляють,
- 9 Шо вони зъ тебе ума вибірають“.
- 10 — Ой, якъ мені, мати, не пити, не гуляти,
- 11 Що у мене двори коштовні;
- 12 Що у мене двори коштовні,
- 13 Що у мене вівна аркушовні;
- 14 Що у мене сребро нескитанеє,
- 15 Що у мене злото неваженеє.
- 16 Що й въ неділеньку рано въ ранці,
- 17 Взяли Негруенка извъязали,
- 18 Та извъязали руки серицею,
- 19 Та й повели улицею
- 20 Та позъ ёго двори коштовні,
- 21 Та ёго вікна аркушовні,
- 22 Та й укинули ёго въ темницю,
- 23 Та й въ глибовую пресподницю.
- 24 Сидить вінъ літечко, сидить и друге;
- 25 А на трете літо стало повертати,
- 26 Ажъ иде ёго старенькая мати.
- 27 Ой стала жъ ёму говорити:
- 28 „Чи жъ я тобі, синку, та й не говорила,
- 29 Чи жъ я тобі, сину, и не казала —
- 30 Не пий горілочки рано у неділеньку!
- 31 Ой по чимъ жи ти, сину, та літечко знаєшь,

- 32 Ой, що ти ніколи світа не видаєшть?
33 — Ой, по тимъ я, мати, ставъ літо знати,
34 Що на святий день, та на Великъ-день
35 Всіхъ невольничківъ та повинускали...
36 Взяли Негруенка рсчетвертовали.

(Изъ Сборн. П. А. Кулиша).

Б.

- 1 У неділю пораненьку
2 Мати сина научала:
3 Б=1 А; 4 Б=2 А; 5 Б=10 А... не пить рано,
6 Що й у мене грошей много, 12 У темницю.
7 Срібла, злата неміряно, 13 Б=23 А... літо и другее,
8 Стадо коней нелічено; 14 На третее повертае.
9 У неділю пораненьку 15 Прийшла къ ёму стара мати,
10 Приїхали изъ станиці, 16 Стала Негруенка та й питати:
11 Взяли Негруенка
17 Б=31 А. — Ой, сину жъ мій, Негруенку...
18 Що въ темниці не буває? 22 Та вирвала цвіту квіту,
19 „Потімъ, мама, літо знаю, 23 Та вкинула у темницю;
20 Що ишла дівка улицею 24 Дала води напиться,
21 Съ холодною водицею, 25 На рожевий цвітъ подивиться“.

(Изъ Сборн. П. А. Кулиша).

135.

Когився місяць въ хмарі,
И засвітивъ въ чагарахъ.
Біда тому козакові,
Що вродився на степахъ.
Уродився, охрестився,
Зроду пана вінъ не знавъ.
— Здоровъ, здоровъ, пане брате,

Ще й ти, товаришу!
Дай горілки, вражий жиуду,
Бо й тебе не лишу.
Вари яйця, неси дудель
И до того калачі,
Бо побачишъ, вражий сину,
Що висплюся на печі.

(С. Старий Миргородь).

136.

А.

- 1 Ой служивъ я у вдови, 4 „Оплатися, вдово,
2 Охъ служивъ я въ небоги 5 Оплатися ти, небого,
3 Та сорокъ літъ и чотири. 6 За сорокъ літъ за чотири“.

7 Ой вигнала вдова,	19 „Подивітєся, миряне,
8 Ой вигнала небога	20 Розсудіте, панове,
9 Стадо коней воронихъ.	21 Чи це за мое стане,
10 На нихъ узди золоті.	22 За сорокъ літъ за чотири?“
11 „Подивітєся ви, миряне,	23 Ой вивела вдова,
12 Подивітєся ви, панове,	24 Вивела небога
13 Чи за мое стане,	25 Дочку паняночку
14 За сорокъ літъ за чотири“ ?	26 За білую ручку.
15 Ой вигнала вдова,	27 „Подивітєся, миряне,
16 Ой вигнала небога,	28 Розсудіте, панове,
17 Сімъ сотъ волівъ половихъ,—	29 Ажъ теперъ за мое стане,
18 А въ нихъ роги золоті.	30 За сорокъ літъ за чотири“.

(Новяцкій).

Б.

- 1 Ой, нетяго, нетяго,
- 2 Нетяженько моя,
- 3 Де заслужина твоя.
- 4 Б=1 А; 5 Б=2 А; 6 Б=3 А. Ажъ сімъ годъ...
- 7 „Ой прийшлося до того,
- 8 Що платися, ти, вдово,
- 9 Бо я въ тебе служивъ довго“.
- 10 Б=23 А; 11 Б=24 А; 12 Б=17... паръ... ще й чотири.
- 13 „Ой дивітєся, люди,
- 14 И судіте, громада,
- 15 А чи сходно воно буде?“
- 16 — Ой не сходно, удово,
- 17 Не сходно, небого,
- 18 Бо я въ тебе служивъ довго.

(Изъ Сборн. П. А. Кулиша).

137.

А.

1 Забілили сніги, забілили,	7 По бурлацькому —
2 Та й заболіло тіло, заболіло	8 Та ні отець, мати,
3 Та бурлацьке біле,	9 Ні братъ, ні сестра,
4 Ще й головонька.	10 Ні жінка ёго;
5 Та ніхто й не заплаче	11 Та тільки й заплаче,
6 По білому тілу,	12 Тільки заридає

- 13 Товаришъ ёго.
14 — Та товаришу вірний,
15 Ти жъ мій брате рідний,
16 Та лебонь же я вмру;
17 Та зроби жъ мені, брате,
18 Вірний товаришу,
19 Кедрову труну;
20 Та сховай мене, брате,
21 Вірний товаришу,
22 Въ вишневімъ саду;
23 Та въ вишневімъ садочку,
24 На пісочку. підъ грабиною.
25 Грабина висока,
26 Та листомъ широка,
27 Кучерявая,
- 28 Та спустила гилля
29 Низько до долочку,
30 Землю покриває.
31 Та покрий моє тіло
32 Бурлацькеє біле,
33 Ще й головочку;
34 Ой, щобъ моє тіло,
35 Ой, щобъ моє біле
36 Та не горіло,
37 Та одъ ясного сонечка,
38 Та одъ буйного вітру
39 Щобъ не чорніло;
40 Щобъ не чорніло,
41 Ой, щобъ не горіло,
42 Ой, щобъ не коптіло.

(Изъ Рук. Сборн. Куляша).

Б.

- 1 Забілили сніги, заболіло тіло
2 Б=4 А; 3 Б=5 А; 4 Б=6 А; 5 Б=7 А. Дай... 6 Б=8 А; 7 Б=9 А...
сестриця, 8 Б=10 А... жона... 9 Б=11 А; 10 Б=6 А; 11 Б=13 А.
12 — Прощай мені, брате,
13 Вірний товаришу.
14 Б=16 А... може... 15 Б=17 А; 16 Б=18 А; 17 Б=19 А. Съ влинь-
дерева... 18 Б=20 А; 19 Б=21 А; 20 Б=22 А.

(С. Поноры, Конотопск. у.).

138.

- Ой теперъ, милі братьця,
Да по за Дономъ лихо,
Що у городі у Черкаськімъ
Да по кабакамъ тихо.
- Ой, десь же ми, да милі братьця,
Да Бога прогнівили,
Що въ неділеньку, до східъ сонця
Горілочку пилв.

(Изъ Рук. Сборн. П. А. Куляша).

139.

Зелений дубочокъ на яръ похилився;
Молодий козаче, чого зажурився?
Зайшовъ до корчомки горілки напився,
Вийшовъ съ корчомки на плоть похилився,

А люди говорять: „безъ долі вродився!“
Ой поїду я въ поле, въ зеленій лужочокъ,
Шукать своїй долі по надъ бережочокъ.
Ой не знайшовъ долі, знайшовъ риболовцівъ:
— Хлопці риболовці, завдалі молодці,
Ой закиньте сітку черезъ бистру ріку,
Та шукайте долі мені, молодому.
Не споймали долі, та споймали щуку.
Щука-риба грає, на дно поринає,
Та й та собі пару має,
А я, молоденький, пароньки не маю!
Тільки жъ мені пари, що оченьки вари;
Тільки до любови, що чорні брови;
Тільки товариства, що коникъ вороний.

140.

Ви лужечки, крути бережечки.
. . . . . мою бідну головочку
Печаль, журба обняла.
Ой я тую превелику журбу
На кленовий лис:окъ напишу,
Написавши, прочитавши,
На тихий Дувай слуху.
Пливи, пливи, превелика журба,
Икъ крутому бережку,
Згадай, згадай превелику журбу
Мойму милому дружку.
Колись були яри пшениченьки,

Теперь стали облоги,
Колись були вірні товарищі,
Теперь стали вороги.
— Не дивуйтеся, вражи вороги,
Та життечку моему,
Життя жъ моє, життя бурлацкое,
Такъ якъ ранняя роса:
Що сонечко зійде, а вітеръ повіє,
Роса на землю впаде,
Життя жъ моє, життя бурлацкое
И такъ марно пропаде.
(С. Щасновє а, Козелецк. у.).

141.

Нікому я такъ не дивуюсь,
Охъ якъ самъ собі, —
Проїшли мої літа
Охъ да марне зъ світа,
Якъ листъ по воді!
А вже жъ мої стежки,
Стежки, доріжки позаростали;
А вже мої коні,
Коні вороні позаїзжали;

А вже моє сіделечко
Ой да й золотєє
Поламалося;
Уже моя родинонька
Одцуралася.
Ой виїду, я гляну,
Що я у чужині;
Ой стану я подумаю,
Ой горе мені на чужині!

(Тараща).

142.

Та погнавъ наймитъ воли на нічъ,
Пригонить у-ранці,
А хозячка за сокиру: „иди дровъ ру-
бати“.

Та нарубавъ же наймитъ дровъ,
Зносить у хату,
Хозячка зъ усіхъ мисокъ ёму поз-
ливала:

„Оце жъ тобі, біснвъ сину,
Вечера зъ обідомъ“.
Ой да прийшли бідну бурлачину
У некрути брати;
Сидить бурлакъ, зажурился,
Слізоньки втирає.
Такъ якъ узали ёго въ некрути
Бідну спротину,

Ніхто за імъ, сиротою,
Ніхто не заплаче.
— Та не хилися, вільхо,
Бо й такъ мені гірко;
Та не хилися сосно,
Бо й такъ мені тошно;
Та не хилися явіръ,
Бо й такъ серце вьане.
— Ой якъ мені не хилиться —
Корень вода мне,
Ой якъ мені не журился,
Зостався я несчатний,
Якъ билина въ полі.
А на тую билиноньку
Стиха вітеръ віє.

(Болрка, Кіевск. у.).

143.

— Голубъ-голубочокъ,
Сивий буркуночокъ,
Зачимъ, сивий голубъ,
Изъ степу та не літаешъ,
Зъ степу не літаешъ,
Травки не колишешъ?
„Ой радъ би я літати,
Травку колихати, —
Буйний вітеръ віє,
Крильця заламає;
Дрибень дощизъ иде,
Очи заливає“.
Молодого козаченька
У-гості немає.
Нема ёго дома,
Сидить та й у неволі.
У якій неволі?

— У Києві та й въ острогі.
А въ Києві острогъ
Та безъ віконъ, безъ дверей,
Тільки въ одно оконечко
Вітеръ повіває.
Вітеръ повіває,
Димокъ пошибає,
А помежъ тымъ димочкомъ
Ластівка літає.
Ніхто жъ козаченька
Ніхто не одвідає —
Ні отець, ні мати,
Ні братъ, ні сестриця,
Хиба одвідає прекрасна дівиця,
Прекрасна дівиця —
Ёго полюбовниця.

(Щасновка, Козелецк. у.).

144.

Якъ пішовъ же Травинъ
У степъ косить самъ одинъ.
    Біда, горе Травину
    На чужині одному *)
Косить день, косить два
Та й на табунъ погляда.
Якъ загнавъ же Травинъ
Стадо коней самъ одинъ,
Якъ погнавъ же Травинъ
Стадо коней самъ одинъ,
Якъ пригнавъ же Травинъ

Въ Ротмистровку самъ одинъ,
Якъ продавъ же Травинъ
Стадо коней самъ одинъ,
Якъ узавъ же Травинъ
Сорокъ тысячъ самъ одинъ.
Десь узялися пани
Та Травина завъязали,
Та въ кайдани закули,
Та въ Черкасси завели,
Та въ салдати оддали.

(Городище, Черкасск. у.).

---

*) Прип'євъ повторяється послѣ двухъ стиховъ.

Ч У М А Ц К І Я.

145.

Задумали чумаки въ дорогу.
Покупили собі вози нові,
Поробили ярма кленові,
Поробили занози дубові,
Покупили воли половні.
Покупивши, да й попаровали,

Попаровавши, да й повізджали.
Приїхали да й до перевозу,
До Марусі шингарки.
Одинъ каже: „Марусю-шингарко,
Сипъ кварту горілки“.
А Маруся каже: „нема тобі мірки“.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

146.

Чумаєъ иде у дорогу,
Зостається жінка дома
Хорошая, чорноброва.
„Ой ти, жінко чорноброва,
Рубай дрова до порога“.
— Да боюся повернути,

Щобъ ніженьки не врубнути...
Сусідочки-голубочки,
Научайте свої дочки,
Щобъ по ночамъ не ходили,
Щобъ чумака не любили.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

147.

Молодий чумаченько воли запрягає,
Передъ нимъ чорнявая у ногахъ упадає.
„Хоть упадай, дівчинонько, мій невінчаний друже,
Бо яєъ піїду у Кримъ по сіль, забаруся дуже.
Сподівайся, дівчинонько, мене и къ Покрові,
Не буду къ Покрові, буду къ Миволі,
Не буду на Миволі, то не буду ніколи“.
Вишенька-черешенька съ корня гладенька;
Кажуть люди, що чумаєъ буде, а дівчина раденька.
Вишенька-черешенька висихать стала;
Ждала дівка чумаченька да й плакати стала.

— Туди, лози, хилітеся, відкіль вітеръ віє;
Туди, очи дивітеся, відкіль милий іде.
Хилилися густі лози да вже перестали,
Дивилися карі очи да й плакати стали.

(Изъ Рукоп. Сбор. П. А. Кулиша).

148.

Весна красна наступає,
Изъ стріхъ вода капле,
Уже нашимъ чумаченькамъ
Шляхъ-дорожка пахне.
Насіали, наорали,
Та нікому жати —
Пішли наши чумаченьки
По возахъ лежати.
„Вчора була суботонька,
Сьогодні неділя —
Чомъ у тебе, чумаченьку,
Сорочка не біла?“
— Якъ би въ мене, дівчинонько,
Матуся рідненька;
То бь у мене що неділі
Сорочка біленька.
„Поїдь, поїдь, моя мати,
Ти въ Суми до торгу,
Купи, купи, моя мати,
За три копи голку,
За другого золотого
Червоного шовку,
За третєго рублєвиза

Малєвани пъяльця,
Я вишию, вималюю
Чумаку рукавця“.
Шовкомъ шила, шовкомъ шила,
Золотомъ рубила
За для того чумаченька,
Що вірне любила.
„Ой чому ти, моя мати,
Рано не збудила,
Ой якъ тая чумачина
Зь села виїздила?“
— Тимъ я тебе, моя дочко,
Рано не збудила —
Попереду твій миленький,
Щобъ ти не тужила.
„Ти думаєшъ, моя мати,
Що я не заплачу?
За дрібними слєзами
Я світа не бачу.
Ти думаєшъ, моя мати,
Що я не журуся?
Якъ виїду я за ворота,
Одъ вітру валюся“.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша и Новицкій).

149.

Въ огороді буркунъ-зілля по тичині вьєтъся;
Молодая чумачиха за чумакомъ бьєтъся.
Дрібний дощикъ накрапає, туманъ налягає;
Дощикъ крапле, чумаченькамъ дороженька пахне.
Ой галочки та чорненькі круту гору вкрили;
Пішли наші чумаченьки — жалю наробили.

— Ой галочки та чорненькі, підніміться вгору;
Молоді чумаченькі, вертайтеся до-дому.

„Ой раді бь ми піднятися — тумань налягає,
Ой раді бь ми вернутися — хозаїнь не пускає“.

(Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

150.

А.

- 1 Ти, соловей, соловейко,
- 2 Щебечешь раненько,
- 3 А сивая зозуленька
- 4 Купе жалібненько.
- 5 Молодая дівчинонька
- 6 Здиhaє тяженько.
- 7 Вийшла мати води брати,
- 8 Та й стала питати:
- 9 „Чого, доню молодая,
- 10 Тяженько здиhaешь?“
- 11 — Ой якъ мені, моя мати,
- 12 Тяжко не здиhати,
- 13 Пригнавь чумаць сїри воли,
- 14 Та й ставъ запрагати.
- 15 Ти, чумаче, чумаченьку,
- 16 Вволи мою волю:
- 17 Переночуй, чумаченьку,
- 18 Сю нічку за мною.
- 19 „Ой радъ би я, дівчинонько,

- 20 Ще й дві почувати:
- 21 Въ мене хура строковая,
- 22 Треба й доставляти“.
- 23 Чорненькі та галочки
- 24 Круту гору вкрили;
- 25 Молоді чумаченькі
- 26 Жалю наробили.
- 27 — Чорненькі та галочки,
- 28 Підійміться въ гору;
- 29 Молоді чумаченькі,
- 30 Верніться до дому.
- 31 „Ой раді бь ми піднятися,
- 32 Тумань налягає;
- 33 Ой раді бь ми вернутися,
- 34 Гетьмань не пускає.
- 35 Не такъ гетьмань, на такъ гетьмань,
- 36 Гетьманова мати:
- 37 Посіяла пшениченькі
- 38 Треба її жати“.

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Зозуленька сивесенька,
- 2 Закуй жалібненько!
- 3 Дівчинонько молоденька,

4 Б=6 А. Вздихаешь.. 5 Б=7 А, 6 Б=8 А. 7 Ой чого ти, доню моя,
8 Вздихаешь важенько. 9 Б=11 А, 10 Б=12 А. Важко... 11 Б=13 А...
сїмь парь волівь, 12 Б=14 А. 13 Чумаченьку, мій голубе, 14 Б=16 А,
15 Б=17 А... мое серце, 16 Б=18 А. Хочь... 17—20 Б=19—22 А...
поспшати. 21 Чорнесенькі галенята, 22—28 Б=28—34 А. Рядчикь...

- 29 Ой щобъ рядчикъ счастья не мавъ,
30 А атаманъ — долі!
31 Пішли наші чумаченьки
32 Въ великій неволі.
33 Чорнесенькі галенята,
34 Б=24 А. Чорну..., 35 и 36 Б=25 и 26 А.
37 Не такъ жалю, не такъ жалю,
38 Та якъ поговору —
39 Все за тую молоду дівчину,
40 Що чорні брови.

(Новицкій).

151.

Сидить чумаць міжъ возами, та й на візъ похилився,
Ой правою рученькою за серденько ухочився:
„Ой чумаченьки, ой ви, молоденькі, зробіть мою волю,
Приведіте попа, приведите, поговорить зо мною.
Ви чумаченьки, ви, молоденькі, ви гожі й пригожі,
Зробіть свату-чумаченькові домовину зъ рогожі.
Ви, чумаченьки, ви, молоденькі, учніть тую славу,
Викопайте сѣму чумакові глибокую яму.
Воли мої сиві, половні, а тонкі у васъ роги,
Сходили ви съ чумаченькомъ усі крпмські дороги“.

(Новицкій).

152.

Зажурилися вражі вороженьки,
Що нашъ чумаць у дорозі,
Чумаць у дорозі въ малёванімъ воі
Да въ корчомці пѣе да гуляє.
Гей, не журіться, вражі вороженьки,
Нехай же вамъ безголовья,
Що чумаць заробить, пропѣе, прогуляє,
То за свое здоровье.
Гей одъ Копу да й до Перекопу
Гей да малёвани верстви;
Гей да заслабъ чумаць въ далекій дорозі —
Сподівається смерті.
Гей якъ привезли попа молодого

Да на смерть сповідати,
Чумаць зажурився, на право схилився,
Нікімъ жінці наказати.
Гей, єсть у мене въ славнімъ калавурі
Два чумаченьки гожихъ,
Ой вони накажуть, вони наговорять
Моій жінці небозі.
Чумакова жінка — молода удова —
За чумакомъ затушила,
А зібрала собі челядь молодую,
Ажъ корчомеу заглушила.
Чумакова жінка за чумакомъ розбивається,
Да нанняла собі да троїсті музики,
Ажъ корчомка розлягається.
Чумакова жінка — молода удова —
За чумакомъ зажурилася,
А набрала меду, набрала горілки,
Бозаками обсадилася.

(С. Старий Митрополь).

153.

Ой въ городі два яворка,
Третій зелененький.
Та занедужавъ у дорозі
Чумаченько молоденький,
Та прийшлось помірати:
„Прошу, брати, я всіхъ покорно,
Та дайте моій неньці знати,
Та нехай иде на Вкраїну
А свого сина ховати“.
Та ёго ненька якъ зачула,
Сю минуту прилинула,
Сю минуту прилинула,
Тяжко-важенько здихнула:
— Та й сину мій, одинчику,
Та гарне твое життя!
Та не слухавъ отця, неньки,
Та таке въ тобі пуття.
„Не ховай мене, моя ненько,

Ни съ попами, ни съ дяками.
Та сховай мене, моя ненько,
Зь молодими чумаками.
Ой що поли, ой що дяки
Вони грошей наберуться,
А молоді чумаченьки
Хочъ горілки нап'ються.
Та викопай, моя ненько,
Глибокую яму,
Та сховай мене, моя ненько,
Та якъ рибоньку в'ялю;
Та висипъ ти, моя ненько,
Та високу могилу
Та посади, моя ненько,
А червону калину,
Та й щобъ видно чумаченька
Та й на всю Україну“.

(Изъ Рукон. собр. П. А. Кулиша)

154.

Черезъ греблю вода рине,
Тамъ дівчина й умивається;
Ой тамъ чумаєъ молоденький
У дорогу вибірається.
Иде чумаєъ дорогою,
На пужално упірається;
За нимъ, за нимъ дівчинонька
Слізоньками й умивається.
„Ой перестань, чумаченьку,
На пужално й опіратися,
Нехай же я перестану
Слізоньками умиватися“.
— Ой якъ мені, дівчинонько,
На пужално не впіратися?
Пошли воли, пошли й вози,
Треба жъ мені послішатися!
Ой вишенька, черешенька
Зъ-підъ коріння похилилася;
Дурна дівка, луковата (?)
За чумакомъ зажурилася.

Ой вишенька, черешенька
Зъ-підъ корня ще й гладесенька —
Кажуть люди: „чумаєъ иде,“
А дівчина вже й радесенька:
Потоптала черевички,
На дорогу вибігаючи;
Виплакала карі очи,
Чумаченька виглядаючи.
— А чи тобі листи слати,
Чи тобі да й наказати,
А чи коника сідлати,
Самому да й поїхати?
„Ой дамъ тобі, чумаченьку,
На рукава полотенечка,
Ой не пиши, не наказуй,
Да не суши мого сердечка!
Ой виїду я на гіроньку,
Да гляну я въ долиноньку,
Тамъ мій милий воли пасе,
Да й заболівъ на голівоньку!“

(Новицькія).

155.

Изъ-підъ гори, зъ-підъ Лиману
Тихий вітеръ повіває;
Журба-печаль зъ нігъ валяе,
А я зъ тоски та зъ печалі,
Піду въ ворчму загуляю,
Шинкарочки одвідаю.
Шинкарочка молодая,
Вона мене здавну знає,
Медъ-горілку повірає.
А я здавну чумаюю,
На гору йду, не бичую,
А зъ гори йду, не гальмую.
— Шинкарочко молода,

Усиць меду и вина,
Усиць меду и горілки —
Теперь въ мене нема жінки.
Въ кого жінка, въ кого діти,
Тому й дома добре жити,
Хліба въ мішку не носити;
А я собі бурлакую,
Ой тимъ же я чумаюю;
Ой такъ мені лучче жити,
На паньщину не ходити,
Подушного не платити.
Ні за плугомъ, ні за раломъ —
Називають мене паномъ.

156.

Ой я зъ роду чумагую,
Йду на гору, не бичую, (2)
А изъ гори не гальмую,
По рівному поганяю,
До шинкарки завертаю.
Шинкарочка молодая,
Вона мене давно знає,
На сто рублівъ повірає;
На сто рублівъ навірає,

А на двісті прищитає,
Сіри воли залигає,
П'яаницею називає:
„Ти п'яаниця, ти ледащо,
Противъ воли не знать за що!
Противъ ярма и занози,
А самъ блука по дорозі,
Та проливає гірки слізи“.

(Новицькій).

157.

А.

1 — Ой чумаче, чумаче,
2 Вь тебе личко возаче!
3 Чомъ не рано зъ Криму йдешъ,
4 Не всіхъ чумаківъ ведешъ?
5 „Ой рано я зъ Криму йду
6 И всіхъ чумаківъ веду,
7 Тільки нема одного,
8 Мого брата рідного:
9 Шукавъ, шукавъ—не найшовъ,
10 Запрігъ воли, та й пійшовъ“.
11 — Отамане, батьку нашъ,
12 Порадь же ти теперъ насъ,
13 Що будемо робити?

14 Нічимъ воливъ кормити.
15 „А ще, хлопці, не біда,
16 Єсть у полі лобода!
17 Косіть, хлопці, лободу,
18 Забувайте всю біду;
19 Косіть, хлопці, пшеницю,
20 Вь чистімъ полі метлицю;
21 Косіть, хлопці, отаву,
22 Пасіть воли на славу;
23 Косіть, хлопці, очереть —
24 Наворимо вечерять,
25 Укинемо чабака,
26 Да пом'янемъ чумака“.

(Изъ Рукоп. сборн. П. А. Кузюша).

Б.

1—4 Б=1—4 А. Чомъ... не...? 5 А я веду да не всіхъ, 6 Б=7 А. Лишъ немає..., 7 Б=8 А.

8 Та zostався на Дону,
9 Продає соль на вагу.
10 Сталась ёму причинна —
11 Соль волика прибила.
12 Викопали дві ями,
13 Тамъ чумака сковали,

14 Притрусили камінёмъ,
15 Поминали . . . . . (?)
16 Якъ зацвіте бур'янець,
17 Якъ заплаче мій отець,
18 Що синова голова
19 Вь чужімъ краю полягла.

20 Якъ зацвіте маківка,
21 Якъ заплаче матінка,
22 Що синова голова
23 Въ чужімъ краю полягла.
24 Якъ зацвітуть будячки,
25 Якъ заплачуть братічки,
26 Що братова голова
27 Въ чужімъ краю полягла.
28 Якъ зацвітуть суніці,
29 Якъ заплачуть сестриці,

30 Що братова голова
31 Въ чужімъ краю полягла.
32 Якъ зацвіте синенька,
33 Якъ заплаче миленька,
34 Що у милого голова
35 Въ чужімъ краю полягла.
36 Якъ зацвіте увесь цвітъ,
37 Якъ заплаче увесь рідъ,
38 Що родичева голова
39 Въ чужімъ краю полягла.

(Изъ Рукоп. сборн. П. А. Кулиша).

В.

1—6 В=1—6 А.
7 Лешъ одного не має.
8 Десь остався на валу,
9 Та вбила сіль голову
10 Вдовиченку Ивану;
11 Поламались терези,
12 Сль важучи, на вози.
13 Ой у полі на роздолі
14 Стоїть яблуня,
15 На яблуні яблочко...
16 Якъ заплаче батечко,
17 По синовій голові,
18 Що синова голова
19 Та у Криму полягла!
20 Ой у полі на долині

21 Стоїть маківка...
22 Якъ заплаче матінка
23 По синовій голові,
24 Що синова голова
25 Та у Криму полягла.
26 А ви, хлопці молодці,
27 Гоніть волівъ до ставу,
28 Косіть, хлопці, отаву,
29 Та годуйте воликівъ на славу.
30 Косіть, хлопці, лободу,
31 Забувайте сю біду,
32 Косіть, хлопці, осоку —
33 Наваримо кулішу,
34 Та вкинемо чабака,
35 Та пом'янемъ чумака.

(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ).

Г.

1—6 Г=1—6 А.
7 Мого брата рідного;
8 Бере сіль на валу,
9 Та на свою голову.
10 Ой чумаче, чумаче!
11 Життя твоє собаче,

12 Що ні зіп'єшть, ні з'їси,
13 Ні старцеві не даси.
14 Поховали ёго черниці,
15 Заплакали сестриці;
16 Поховали ёго попи й дяки —
17 Заплакали чумаки.

(Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

158.

А.

1 Ой із-за гори, із-за кручи	20 Якъ жалю завдавати.
2 Та ревуть воли, йдучи;	21 „Ой годі тобі, возаченьку,
3 Попереду чумаченько	22 Підъ возомъ лежати,
4 Иде, вистрибуючи.	23 Бери косу та йди въ росу
5 — Ой хочъ вистрибуї, хочъ не вистрибуї,	24 Травиченьки жати“.
6 Та пригодонька буде;	25 — Ой бодай же ти, та дівчинонько,
7 Буде тобі пригодонька	26 Того не взривала,
8 Въ неділеньку въ ранці.	27 Щобъ рученька смоляная
9 Ой виїхавъ мій чумаченько	28 Травиченьку жала.
10 На Савроньське поле	29 „Вчора була суботонька,
11 И висипавъ на рогожи	30 Сьогодні жъ неділя;
12 Чотири мажі солі.	31 Чомъ же въ тебе, чумаченьку,
13 Ой виїшли дівки по ягідки,	32 Сорочка не біла?
14 Ягідочокъ рвати;	33 Лебонь въ тебе, чумаченьку,
15 Заклика їхъ чумаченько	34 Господи немає,
16 Солі купувати.	35 Нема тої, що пильнує
17 Якъ прийшла до ёго та дівчи- нонька	36 И вірне кохає?“
18 Солі купувати,	37 — А що жъ мені про це дбати,
19 Не такъ солі купувати,	38 Тільки серце нуде...
	39 Яка жъ випре оці штани,
	40 То та моя буде.

Б.

1 и 2 Б=1 и 2 А. Риплягъ вози...	3 Б=3 А,
4 Курить люльку, йдучи.	16 Червоного шовеу,
5 Вози риплять, арма брязжать,	17 Ой вишию, вигаптую
6 Воли ремизають,	18 Чумаку сорочку.
7 За ними йде дівчинонька,	19 Шовкомъ шила, шовкомъ шила,
8 Все плаче й ридає.	20 Золотомъ рубила,
9 „Не плачь, не плачь, дівчинонько,	21 Все для того чумаченька,
10 Така твоя доля:	22 Що вірно любила.
11 Полюбила чумаченька,	23 Перебреду дві річеньки,
12 По місяцю стоя“.	24 Стану на пісочку,
13 — Купи мені, моя мати,	25 Та виперу чумакові
14 За три копн голку,	26 Штани и сорочку.
15 За чотири золотні	

(Изъ Рукоп. Сбор. П. А. Кулиша).

В.

1 Вози риплять, ярма скриплять,
2 В=6 Б, 3 В=3 А, 4 На свистілку грає. 5 В=7 Б... чорнявая, 6 В=8
Б. Сильненко... 7 В=9 Б... чорнявая, 8—10 В=10—12 Б. Противъ 11 В=
21 А. 12 Въ сопілочку грати. 13 и 14 В=23 и 24 Б... тяти, 15 В=25 А.,
да чорнявая, 16 В=26 А... не дождала, 17 В=27 А... моя біла рученька,
18 В=28 А... тала.

19 Годі жъ тобі, да чорнявая,

20 Сильненко ридати,

21 В=23 А... серпокъ... въ степокъ, 22 В=24 А. Пшениченьку...

23 Ой щобъ же ти, чумаченьку,

24 Сѣго не дождався,

25 Щобъ моя біла рученька

26 Пшениченьку жала.

27 На дяковому облозі,

28 Да на новімъ полі

29 Перекинувъ чумаченько.

30 и 31 В=12 и 17 А... да чорнявая, 32—34 В=18—20 А,

35 Нема жъ мого мленького,

36 Нема мого пана,

37 Уже жъ моя да постілонька

38 Пилочкомъ припала.

(Остерскій у. и Дударь, Коневск. у.).

Г.

Изъ-за гори, изъ-за кручі риплять вози, йдучи;

Попереду чумаченько курить люльку, йдучи.

Риплять вози, брязчать ярма, воли ремигають...

Изъїхали чумаченьки на Волженьске поле;

Наважили чумаченьки та три-вози солі.

Ой и стали чумаченьки волівъ наповати;

Ой и прийшла чорнявая солі куповати.

А въ насъ не сіль, а въ насъ не сіль, а въ насъ озерниця;

Полюбила чорнявая чумаченька Гриця!

Вона солі не купила, жалю наробила:

— Чому въ тебе, чумаченьку, сорочка не біла?

„Не випере сестра моя, не випере мати;

А далеко одъ дівчини, щобъ сорочку прати“.

— Перебреду дві річеньки, половину ставу,

Та й виперу чумакові сорочку на славу.

Сидить Гриць на важниці, тяженько вздыхає,

А до ёго чорнявая лесття упадає.

„Хочь упадай — не упадай, несужений друже!

Якъ піду я у Кримъ по сіль, будешь плавать дуже!

Не такъ у Кримъ, не такъ у Кримъ, якъ за тую Десну...

Рости-рости, дівчинонько, на другуу весну*.

Росла, росла дівчинонька, та й на порі стала;

Ждала, ждала чумаченька та й плакати стала!

Хилилися густі лози, відкіль вітеръ віє;

Дивилися карі очи, чи чумакъ не іде.

Хилилися густі лози, та вже перестали;

Дивилися карі очи, та й плакати стали!

(Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

159.

А.

Ой нема слави, ой нема поваги,

И третєї худоби.

Ой шкода мені літь утрачати

И козацької вроди.

Ой хто дома та хазяїнує —

На білому спать лягає,

А хто ходить та по тихъ дорогахъ —

Велику нужду приймає.

Ой не стеле чумакъ собі постіленьку,

А зелену травницю,

А у головки, замість подушечки,

Кленьчасту важницю.

— Чому, воли, не пасетєся,

Не хочете пити?

— Лучше було бъ хозяїнувати,

Ніжъ по дорогахъ ходити.

Ой у полі криниченька

Водиця блищитьєся;

Лежить чумакъ підъ возами,

Ні до кого прихилтєся.

Ой добре жъ було чумаковати,

Якъ не було нігде впину,

А тепера черезъ тні білєти

Та не можно ходити.

Въ темнімъ лузі червона калина

Искилила віти:

Не одинъ чумакъ кидє свою жінку

И маленькі діти.

Ой поглядає бідна чумачка,

На биту дорогу...

Б.

Ой которий чумакъ по дорогамъ хо-

дить,

Той на доріженьці кладетьєся;

А которий та хозяїнує,

Приїде вечір — вечера готова

И постілька біленька.

Ой спить чумакъ та у доріженьці —

Та підъ боки травниця,

А у головкахъ, замість подушечокъ,

Безталанні важниці.

— Чому, волі, не пасетєся,

Не хочете пити?

— Лучче бь було хозяїнувати,
Нїжъ по дорогахъ ходити.
Ой у полі та вриниченька,
Та водиця блищитесья;
Та лежить чумаєвъ поміжъ волами,
Нї до кого прихилитесья.
Ой у лузі та калинонька,
Похилилися віти;
Ой покинувъ чумаєвъ свою жінку
Ще й маленькі діти.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

160.

Ой пішли чумаки въ дорогу,
Дойшли вони до перевозу.
Одинъ каже: річенька мала,
Другій каже: худа переправа,
Третій каже: ся річенька бистра,
Якъ би жь до насъ Катерина вийшла.
Катерина по табору ходить,
Кониченька за поводи водить,
Въ правій руці соколонька носить.
— Соколоньку, скажи всю правдоньку;
Катерино, та ти жь наша пані.
„Я жь тобі скажу всю правду й неправду,
Всі чумацькі злості:
Програвъ чумаєвъ вози и воли въ кості,
Воли и вози, дорогі жупани,
Дрюки и важниці и зь дігтемъ мазниці,
Лишь осталась крамная сорочка, —
Вишивала отецькая дочка
Темної ночі, сидючи при свічі;
Ясного сонця, сидючи у віконця.

(Н. И. Костомаровъ).

161.

A.

1 Иде чумаєвъ дорогою,	8 Кона вороного,
2 У скрипочку грає;	9 Та біжи, хлопку, біжи, малий,
3 Другий сидить межъ волами,	10 У Китай-городочокъ;
4 Медь, вино кружас;	11 Та давай, хлопку, давай, малий,
5 Ой коли глане назадъ себе,	12 Усімъ панаємъ знати,
6 Ажъ волівъ немає.	13 Щобъ позволили громадою
7 „Сідлай, хлопку, сідлай, малий,	14 Волівъ пошукати.

15 — Що у городі Катеринославі	25 А за ними йдуть чумаченьки,
16 У всі дзвони дзвонять;	26 Батіжками м'яжають.
17 Та не журися, чумаченьку,	27 Гонять воли, гонять воли
18 Бо усіх волів гонять.	28 Не круторогі,
19 Воли ревуть, води не п'ють,	29 А за ними идуть чумаченьки
20 А травницю толочать,	30 Не чорноброві.
21 За ними йдуть чумаченьки,	31 Гонять воли, гонять воли
22 Батіжки волочать.	32 Не половні,
23 Вози риплять, ярма брязчать,	33 За ними идуть чумаченьки
24 А воли ремезають,	34 Усе молоді.

(Новицкій).

Б.

1 Б=1 А, Та вшовъ..., 2 Б=2 А, Въ сопілочку...; 3 Б=3 А, Другий сидить..., 4 Б=4 А, Горілку... 5 Та оглянеться, та чумаць Назарій, 6 Б=6 А.

7 Теперъ же ми, милі братця,

8 Навіки пропали,

9 Що въ Кримъ ишли та зъ возами,

10 Зъ Криму зъ батогами.

11—13 Б=7—9 А; 14 По-надъ слободою, 15—17 Б=11—13 А... тому чумакові, 18 и 19 Б=14 и 15 А... у Ростові, 20 Б=16 А. 21 Та оглянеться чумаць Назарь, 22 Б=18 А, Ажъ волики... 23 Та женуть воли, та половні. 24—26 Б=20—22 А, 27 Та женуть воли, та дорогою, 28 Б=32 А, Усе..., 29 и 30 Б=33 и 34 А, 31 Та женуть воли, та дорогою, 32 Б=28 А, Та все..., 33 и 34 Б=29 и 30 А.

В.

1 Чумаць иде та попереду, 2—5 В=2—5 А... Озірнетьця..., 6—9 В=6, 7. 9 и 14 А.

10 По-підъ кручиною.

11 Зажуриться чумаченько

12 По-межъ чужиною.

13 В=15 А... у Варшаві, 14 В=16 А. 15 Не журиться чумаченько, 16 В=18 А, 17 В=23 Б... та женуть сиві, 18 Та до водопою. 19—31 В=19—31 А, 32 Зъ росою пасуться, 33 В=33 А, 34 Ажъ кудри трясуться.

(Щасновка, Козелецк. у.).

162.

Ой п'є чумаць, п'є,
Чумакові Богъ дає;
Чумакова стара ненька

Дрібни сл'єзи лє.
„Ой не пий ти та горілоньки,
Бо зійдешъ зъ ума“.

— Горілоньки ся напью,
И ума ся наберу,
И зъ своєю дружиною
Въ світі прожюю.
Ой есть въ полі верба;
Коло тої верби
Тамъ дівчина воду брала,
Сама молода.
Чумаць до води,
Дівча відъ води:
„Ой зачекай, дівчино,
Розмовся зо мною“.

— Ой не можу я стати,
Сь тобою розмовляти:
Зімна роса, а я боса
Въ ноженьки змерзну.
„Ой маю я опанчу
Та й ніженьки заверчу,
А якъ мені Богъ поможе,
То чоботки куплю“.
— Не купуй ти мені,
А купи самъ собі;
Ой есть въ мене отець, мати,
То куплять мені.
(Новицькій).

163.

По горі, горі пшениченьки ярі,
А по долиноньці зелені травц;
Тамъ чумаць ходять,
Въ рукахъ воли водять,
Стихенька говорять
И шинкарочки просять:
„Шинкарочко - серце,
Скажи де кирниця?“
— Въ полю кирниця,
Тамъ де вода блищиться!
И говорять люди,
Що чумаць ледащиця.
Чумаць ледащиця,

Не хоче робити,
Випрягає сіри воли,
Иде до корчми пшти.
Прийшовъ до корчми,
Та скидає свиту:
„Шинкарочко-серце,
Дай горілки кварту“.
Скидає й другу,
Пропиває й тую.
Пропивъ волп, пропивъ вози,
Пропивъ ярма и занози,
Пропивъ свое все добро.

(Новицькій).

164.

Горе мені на чужині,
Безъ батенька живши;
А ще гірше козакові,
Що не має жінки...
То козаць душа правдивая,
Сорочки не має...
Дійшовъ козаць до термину —
Узявъ свою натурольку.
Пійти бь мені къ отцю й ненці

Ні зъ чимъ появляться!
Що пропали вози й воли,
Все прогайновали,
То зъ полами, то зъ дягами,
Великими господарями;
Бувъ же я імъ вумомъ,
И великимъ побратимомъ;
Теперь мене ненавидять,
Въ шию вибивають:

— Піди, голякѣ, піди, лахмай,
Піди, сполощися!
Пропали твої воли,
Пропали и вози —
Ні зъ чимъ до отця, до неньки,

Ні зъ чимъ поживиться.
Хиба підешъ розбойничать,
Гроши заробляти;
Не хотівъ ти, вразий сину,
Батька шанувати.

(Воронеж. губ. Н. И. Костомаровъ).

165.

Чумаче-бурлаче,
Кобъ ти такъ не блукався,
Та пішовъ би ти на Донъ,
Та на Дону бъ ти наннявся.
Ой ишовъ чумаць зъ Дону,
Та изъ Дону до дому,
Та й сівъ надъ водою,
Проклинає долю.
Обізвалась доля
По-край синя моря:

— Чумаче-бурлаче,
Дурний розумъ маєшь,
Долю проклинаєшь:
Невинная доля —
Винна твоя воля.
Що въ день загорюєшь.
Въ ночі прогайнуєшь;
Що ціпомъ намахаєшь.
То музики наймаєшь.

(Воронеж, Полтавск. губернія)

166.

Катилося ясне сонце по-надъ горою;
По-надъ тею чумацьвою та й дорогою!
Стали вози чумацькві, стали приставати,
Стали ёго товарищі, стали побидати.
„Не кидайте, товарищі, въ далекому краю,
Въ далекому краю въ чужій стороні,
Що я отцю, неньці поклону не отдавъ,
Що я своїй дівчиноньці ще й не приказавъ,
Щобъ вона та безъ мене заміжъ не йшла,
Щобъ моя худібонька марне не пішла“.

(Полтавск. губ. Н. И. Костомарова).

167.

Ой по горахъ, по долинахъ високихъ,
Да туди шло два козаки молодихъ. (2)
Вели жъ вони пару коней воронихъ
Та за чорніи шовкові поводи,
Та до рубленої криниченьки пить води.

Ой кінь прже, води не пье, думає,
Въ далекую дороженьку ступає.
Далекая дороженька до дому.
Ой не знаємъ, чи вернемся до дому;
Далекая дороженька до солі,
Та наплачеться дівчинонька доволі;
Далекая дороженька до Криму,
Ма й быть я тебе, молода дівчино, покину.

168.

У неділю въ-ранці, рано-пораненьку
Виходила мати чумаківъ питати:
„Ой ви, чумаченьки, ой ви, новобравці,
Чи не має мого сина а у вашій вальці?“
— Ой є, стара мати, въ полі разного цвіту,
Ой є нашого брата а по всьму світу.
Ой заплакала мати, идучи до хати,
Що не можно за сина й опыта взяти.
„Ой коли бъ я багата, або прежня сила,
То бъ я за свого сина обідъ постановила“.

(Изъ рукоп. Сбор. Кулиша).

169.

— Ой воли жъ мої, сиві голубки,	Нехай же ми трохи попасемся
Ой які жъ бо ви добрі, —	И водиці напьемся,
Ой стоїте въ возахъ та въ армахъ	Тоді насъ запряжешъ,
По три дні голодні.	А самъ спати ляжешъ.
„Ой стоїмо по три дні въ возахъ, въ	Ми зъ дороги не зобьемся,
армахъ,	Насъ не треба поганяти,
Ажъ пзъ очей слези!	Ми тебе доставимъ ажъ до того міста,
Ой пусти жъ насъ, пане отамане,	Где ти маєшъ хвуру брати“.
Хоть у ті густі лози,	

(Изъ рукоп. Сбор. Кулиша).

170.

А.

- 1 Ой у полі та криниченька —
- 2 Вода прибуває;
- 3 Ой тамъ чумакъ, чумакъ молоденький

- 4 Сиві воли наповає:
- 5 Воли ревуть, а води не п'ють, —
- 6 Въ Кримъ дорогу чують.
- 7 Въ Кримъ дорога дуже далекая,
- 8 А ще хура страховая.
- 9 — Воли жъ мої сизі, половні,
- 10 Чомъ води не п'єте?
- 11 Тільки жъ мені, парню молодому,
- 12 Серцю жалю завдаєте!
- 13 Одъ Кармелю та до Перекопу
- 14 Малєвани хрести,
- 15 Заслабъ чумаць, заслабъ молоденький,
- 16 Да лебонь хоче вмерти.
- 17 Умеръ чумаць, умеръ молоденький
- 18 У Криму на ринку;
- 19 Везуть ёго, парня молодого,
- 20 Такъ якъ в'ялюю рибу.
- 21 — Ой отамане, ой ти, батьку рідний,
- 22 Вчини жъ мою волю!
- 23 Одвези жъ мене сивими волами
- 24 Ажъ до мого гробу!
- 25 Ой нехай заревуть, ой нехай загудуть
- 26 Коло мого гробу,
- 27 Ой нехай зачує моя миленькая,
- 28 Якъ йтме по воду.
- 29 Миленькая зачула, тяженько здихнула,
- 30 Ще й гірко заплакала:
- 31 — Гей десь мого, мого миленького
- 32 Да й на світі немає.
- 33 Коли бъ же я сизая зазуля,
- 34 До бъ я крилля мала,
- 35 То бъ я тую кривражу Вкраїну
- 36 Кругомъ облітала,
- 37 То бъ я свого, свого миленького
- 38 Да по волахъ пізнала;
- 39 Воли жъ мої сизі, половні,
- 40 У васъ карі очи,
- 41 То бъ я пізнала свого миленького
- 42 Хочъ н посередъ ночи.

Б.

1—3 Б=1—3 А... воли пасе, 4 Б=4 А, Дал.. 5 и 6 Б=5 и 6 А, Бо дороженьку...,

7 Ой коли бь ви, сірі воли,	24 Ой що ёго кінь вороний
8 Да й у Кримъ не сходили,	25 Да голосъ подавае.
9 Що ви мою головоньку	26 Коли бь же я зозуленька,
10 Да навіки втопили.	27 Я бь до ёго полетіла.
11 Померь, померь чумаченько...	28 То бь я свого сина-одичика
12 Поховали чумаченька	29 Въ чужімь краю розвідала.
13 А въ зеленому байраці:	30 Сіла бь, пала бь на могилі,
14 Товаришу, пане-брате,	31 Та й сказала бь — куку,
15 Вволи якъ мою волю;	32 Подай, подай, синку-одиночку,
16 Веди коня у наряді	33 Да подай праву руку.
17 Да за тіломъ за мною.	34 — Ой радъ же бь я, моя мати,
18 Нехай зарже кінь вороний,	35 Ще й обидві подати, —
19 Да стоячи надо мною,	36 Насипано сирої землі,
20 Хай зачуе отець, мати,	37 Да не могу підняти;
21 Да стоя у комнаті.	38 Склинлися варі очі,
22 — Ой десь мого сина-орла	39 Да не могу я глянуть.
23 Да на світі немає,	(Изъ Рук. Сборн. П. А. Кулиша).

В.

1 Ой у полі криниченька —
2 Холодная водиченька
3 В=3 А... волівъ наповае, 4 В=5 А, 5 В=6 Б. 6 В=7 Б, Бодай же..., 7 В=8 Б, Ажь до Криму... 8 Якъ ви мене, молодого, 9 Навікь за-
смутили. 10—12 В=11—13 Б.

14 Насипали чумаченьку
15 Високу могилу,
16 Посадили на могилі
17 Червону калину.
18 Прилетіла зозуленька,
19 и 20 В=31 и 32 Б... сину, подай, орле, 21 В=33 Б, хоть... 22 и
23 В=34 и 35 Б, 24 Да налягла сира земля, 25 В=37 Б, Не можна...
(Изъ Рук. Сборн. П. А. Кулиша).

171.

Зажурился та нашъ чумаць Макаръ, Вінъ своєю правою рукою
На передокъ схилився, За серденько вхопився,

Каренькими оченками	Въ клинку при дорозі;
Та на воликівъ подивився.	Насипали надъ чумакомъ Макаромъ
Ой воли мої сірі, половні!	Та високу могилу,
Хто жъ вамъ паномъ буде,	Та посадили надъ чумакомъ Макаромъ
Ой якъ мене, чумака Макара,	Та чорвону калину.
На білімъ світі не буде?	Стоять воли сірі, половні,
Померъ, померъ та нашъ чумакъ Ма-	Стоять ремигають;
каръ,	Вони жъ того чумака Макара
Сидючи на возі;	Усе дожидають.
Поховали чумака Макара	

172.

А.

- 1 Ой котилося та яснее сонце
- 2 Та по-надъ колодками;
- 3 Ой да вже жъ мені не чумаковати
- 4 А межъ сіми чумаками.
- 5 Ой злетівъ пугачъ да й на могилоньку,
- 6 Да якъ пугу, дакъ пугу —
- 7 Ой вистигайте, молоді чумаки,
- 8 А на зімовлю до Лугу.
- 9 — Ой ради бъ ми поспішатися, —
- 10 Одинъ чумакъ занедужавъ.
- 11 Ой занедужавъ молодий чумакъ нашъ,
- 12 Да на драбину схилився,
- 13 Ой да своєю правою рукою
- 14 За серденько ухопився:
- 15 — Ой воли жъ мої да сіренькіі,
- 16 Хто жъ надъ вами паномъ буде,
- 17 Ой да якъ мене, молодого чумака,
- 18 Да на світі не буде?
- 19 — Ой хто насъ буде поганяти,
- 20 Той надъ нами панувати.
- 21 Ой злетівъ швень да й на ворітечка,
- 22 Да й сказавъ — кукуріку!
- 23 Ой не сподівайсь, отець и матуса,
- 24 И свого сина до-віку.
- 25 — Ой коли бъ же я зозуленька,
- 26 Я бъ крилечка мала,

- 27 Я бѣ до ёго полетіла,
- 28 Ой то бѣ я свого сина
- 29 Вѣ чужімъ краю розвідала.
- 30 Ой ви, чумани, да ви, чумаченьки,
- 31 Да ви, чумаченьки гожі,
- 32 Ой избудуйте своему чумакові
- 33 А труну, хочъ изъ рогожі.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

Б.

1 Ой сівъ... пугачъ на могилі, 2 и 3 Б=6 и 7 А, Подгоняйте..., 4 Б=8 А, Зімовати... 5 и 6 Б=10 и 11 А, Да на віі. ., 7 и 8 Б=12 и 13 А.

9 Да своїми карими очима

10 Да на воли подивився.

11 Б=15 А... голубні, 12—14 Б=16—18 А.

15 Ой ви, чумаченьки,	25 А вже малиночка —
16 Ви, товариши гожі,	26 Схирилися віти.
17 Ой взробіте мені	27 Заплакали сѣго чумаченька
18 А домовину, хочъ изъ рогожі,	28 Да маленькі діти.
19 Висипте високу могилу	29 А вже калиночка,
20 Посадіте вѣ головахъ	30 А вже малиночка —
21 Червону калину,	31 Схилилася гилъка,
22 Ой щобъ було виднесенъко	32 Заплакала чумаченька
23 На всю Україну.	33 Молодая жінка.
24 А вже калиночка,	

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

В.

1 Ой сівъ пугачъ да на ворітчка, 2 В=6 А. 3 Да поспішайте, наші чумаченьки, 4 В=8 А. Ночувати... 5 и 6 В=9 и 10 А. Такъ... 7 В=11 А... чумаць молоденькій, 8 В=12 А.

9 Охъ и правою рученькою

10 За серденько укопився:

11 — Охъ ви, чумаченьки, славні молоденькі,

12 Ой ви гожі та Божі,

13 и 14 В=32 и 33 А.

15 Охъ и викопайте сѣму чумакові

16 А глибокою яму;

17 Охъ и поховайте сѣго чумаченька,

18 Якъ рибочку въялу.
19 Висипте сѣму чумакові
20 А високу могилу,

21 В = 20 Б... на сій могилі, 22 и 23 В = 21 и 22 Б... видно калину,
24 В = 23 Б; 25 В = 15 А... воли половні, 26 и 27 В = 16 и 17 А... мене мо-
лодого, 28 В = 18 А.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

173.

Якъ задумавъ Харько, задумавъ За- харченко,
Задумавъ багатіти;
Зібравъ Харько, зібравъ Захарченко
Воликівъ борговенькихъ.
Й набравъ Харько, набравъ Захар- ченко
Та на воликівъ важенько.
Ой не дійшовши до Савурь-могили,
Стали вони спочивати...
Ой сидить пугачъ на Савурь-могилі
Такъ пугу, та пугу!...
— Привертайте, славні чумаченьки,
Зімовать до Лугу.
— Ой раді бъ ми привертати,
Та одинъ чумаць занедужавъ;
Ой занедужавъ молодий чумаче
Та на яремце схилився,
Ой біля ёго та товаришъ ёго,
Та стоячи зажурився.
А стоячи вірний товаришъ

Важенько вздыхає;
Вінъ зъ своимъ вірнимъ товаришемъ
Словечко промовляє:
— Ви сходіться, та ви приженіте,
Мою худібоньку до смерти! —
„Ой ти, брате, брате Иване,
Що жъ ти думаєшъ, гадаєшъ,
Ой кому ти, брате Иване,
. . . . .
Сю скотину одвазуєшъ?“
Ой умеръ же нашъ чумаченько
Въ степу при дорозі;
Изробили ми сѣму чумаченьку
Домовину зъ роґожі:
И заховали сѣго чумаченька
Въ степу при дорозі!
И помъянули сѣго чумаченька
Хочъ цвілими сухарями,
И скинулись по копійці
Купили ще й горілки.

(Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

174.

Ой у полі край дороги чумаць волівъ наповає...
Воли ревуть, води не пьють, пригодоньку чують.
Ой десь наші чумаченьки у полі ночують.
— Бодай же ви, сірі воли, сю дорогу не зходили,
Що ви мене, молодого, навікъ засмутили!
Померъ, померъ чумаченько въ неділеньку въ-ранці,
Положили чумаченька на біленькій лавці,

Поховали чумаченька въ клинку у байраці,
Насипали чумаченьку високу могилу,
Посадили на могилі чорвону калпну.
Прилетіла возуленька, та й сказала: „куку!
Подай, сину, подай, орле, хочъ правую руку!“
— Ой радъ би я, моя мати, обидві подати.
Та налягла сира земля — не можно підняти!

(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ)

175.

А.

- 1 Ой високо сонце сходить,
- 2 А низенько заходить;
- 3 Смутний чумацькій атаманъ
- 4 Межъ возами ходить.
- 5 „Ой ви, хлопці, ви, добрі молодці,
- 6 Уставайте, вози мажте, ярма наривайте,
- 7 Сіри воли запрягайте!“
- 8 Хлопці встали, вози помазали,
- 9 Ярма понаривали, сіри воли позапрягали,
- 10 Ой у поле чисте поганяли.
- 11 Спускаються въ глибокую балку,
- 12 Стають вони ночувати,
- 13 Сіри воли попасати.
- 14 Ой зъ-за гори, зъ-за темного гаю
- 15 Гайдамаки виглядають.
- 16 „Ой ви, хлопці, ви, добрі молодці,
- 17 А де вашъ атаманъ?“
- 18 — Сидить межъ возами,
- 19 Умивається слёзами:
- 20 Сидить межъ новими,
- 21 Умивається дрібними.
- 22 „Ой ви, хлопці, ви, добрі молодці,
- 23 Берить, братця, дрюки въ руки,
- 24 Бийте гайдамаківъ, бийте, не робійте,
- 25 Бийте, ще й рубайте,
- 26 На нові вози складайте,
- 27 Та повеземъ у городъ у Варшаву,
- 28 Та зробимъ собі славу, —

29 Що їх сорокъ ще й чотири

30 Насъ дев'яти не побили!

(Новицкій).

Б.

1 Ой сонечко да високо сходить, 2 Б=2 А; 3 Б=3 А. Попереду... 4 Б=4 А. Да по табору...

5 Ой вінъ ходить, білі руки ломить,

6 Да словами говорять:

7 Б=5 А... ви вдалі... вози мажте... 8—12 Б=6—9 А.

13 Вози риплять, ярма брязжать, 19 Б=16 А... вдалі...

14 Сіри воли ремигають, 20 „А где будемъ ночувати?“

15 Попереду чумацький атаманъ, 21 — Приїдемо къ зеленому байраку,

16 На сивому коні грає. 22 Да станемо на попасі.

17 Ой вінъ грає, грає-виграє, 23 А съ-підъ того зеленого байраку

18 До табору привертає. 24 Вигладають гайдамаки:

25 — Ой, ви, превражні сини, 26 Б=17 А... межъ вами...? 27 Б=18 А.

Нашъ отаманъ... 28 и 29 Б=19 и 20 А. Нашъ отаманъ... 30—31 Б=21 и

22 А... ви вдалі... 32 Б=23 А... собі... 33 Не давайте въ руки. 34 Б=

24 А... не жалійте, 35—39 Б=26—30 А.

40 Насъ дев'яти вони не побили,

41 Тільки слави наробили.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

В.

1—3 В=1—3 А. Гей, славний парень... 4 В=4 А. Гей, та по табору...
5 и 6 В=5 и 6 Б; 7 В=5 А... правдиві... 8 В=6 А; 9 В=9 Б; 10 В=7 А.

11 Степомъ ідуть, вози риплять,

12 Сіри воли ремигають,

13 и 14 В=15 и 16 Б... воронимъ... 15—17 В=17—19 Б... правдиві...
18 В=20 А.

19 Гей, ми будемъ ночувати

20 Въ темнімъ лузі, край байраку.

21 В=14 А... зъ-за крутої, 22 В 24 Б; 23 В=22 А... правдиві...
24 В=23 А.

25 Гей, ви бийте, бийте, вибивайте,

26 Нові вози изкладайте.

27 В=27 А... поїдемо... 28—30 В=28—30 А. Та... семи...

(Новицкій).

Г.

- 1 У неділю рано, яєъ сонечко сходить,
- 2 Ой щось нашъ отаманъ невеселий, ходить,
- 3 Ой вінъ ходить, білі руки ломить,
- 4 И словечка не промовить.
- 5 — Гей, запрягайте ви сивіи воли
- 6 Та поїдемо до Одесси. —
- 7 Нові вози риплять, дорогою йдучи,
- 8 Сірі воли рогами махають.
- 9 — Гей, яєъ прийдемо къ зеленому гаю,
- 10 То тутъ будемо ночувати.
- 11 Изъ-за гаю, гаю, зеленого гаю,
- 12 Розбійничокъ виїжає;
- 13 Ой виїжає, сивимъ конемъ грає.
- 14 Г=18 Б; 15 Г=17 А. Ой нашъ отаманъ да помежъ...
- 16 Сидить межъ новими,
- 17 На візъ нахилився,
- 18 Слізюньками вмився:
- 19 — Ой черезъ свою дурную волю
- 20 Пропадаю въ чистому полю!

(Новицкій).

176.

Ой зъ-за Дону, зъ-за ріки,	Безъ опаски спать лягли.
Виходили чумаки,	Де не взялася орда —
Чорноморські козаки.	Порубала чумака.
Не доходя Чорного Яру, становилися,	Порубала, посікла
Сіряхъ волівъ розпрягали,	И у полонъ заняла.

(Н. И. Костомаровъ).

177.

Ой ясно, прекрасно сонечко сходить,	Охъ вони стали, вози помазали,
А за (хмари) заходить;	Сірі воли повпрягали.
Ой уже нашъ панъ, нашъ отаманъ	Ой воли идуть, а вози риплять.
А по табору ходить.	По зеленому байраці.
По табору ходить, білі руки ломить,	Ой за байракомъ сорокъ чоловікъ
Зъ молодежжю говорить.	До (чумакивъ) привертають;
Ой велить, велить своїй молодежі	Ой попереду козаць Гавриленко.
Сіри воли запрягати.	Сивимъ конемъ виграє.

Ой грає, грає, грає-виграє,
Назадъ волики завертає.

— Охъ и годі тобі, еретичий синъ,
Сивимъ конемъ вигравати;

Охъ и пора тебе, еретичий синъ,
Батогами наказати.

Ой кінъ споткнувся — копить зігнувся,
Гавриленко усміхнувся.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

178.

Ясно красне сонечко зіходить,
Хмарненько заходить.
Смутенъ, смутенъ нашъ панъ отаманъ,
Та по табору бродить;
Ой вінъ свій честній молодёжі
И словечка не промовить:
— Ой уставайте, честна молодёжь,
Уставайте, вози мажьте.
Скоро встали, вози помазали,
Сірі воли позапрягали.
Ой йдуть воли, та везуть вози
До зеленого байрака.
А зъ байраку сорокъ й чотири
Добичняківъ виїздило.
Ой їхъ же сорокъ и чотири
Насъ десяти не побило.

Попереду молодий ватагъ
На воронімъ коні грає;
Ой вінъ грає, грає-виграє,
До табуру привертає:
— Ой и берить, ви, честная молодёжь
Ваговні дрюки въ руки;
Та бийте, бийте прескурвого сина
Та у біліи груди.
Бийте, бийте й в'язжіте
Та у городъ везіте.
Ой у городі, городъ на поталу...
Та вробили чумаченьки славу!
Ой їхъ сорокъ и чотири
Насъ десяти не побили,
А ми жъ їхъ, прескурвихъ синівъ
Та у городъ пристановили.
(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ).

179.

Ой въ неділеньку, рано пораненьку,
Якъ стало світати,
Стала орда вся чорная
Съ-підъ моря вставати.
Стали німці-компанійці
Чумака збувати.
— Годі, годі, чумаченьку
Въ Криму солі брати;
Запрягайте вози, воли
За башти втікати!
Ой ті, котрі чумаченьки
Теє ушлишали,
Запрягали воли, вози
Та й солі набрали.

А которі чумаченьки
Того не слишали,
Вони жъ въ тому превражому Криму
Зо скотомъ пропали.

Ой хвалився Довгоруєъ,
Що не знійме орда рукъ, —
Орда руки взняла,
Чумаченьківъ заняла.
Ой заняла, та й погнала
Разними шляхами, —
На Никополь, на Азовъ,
На третій городъ Козловъ.
Миргородській Комендантъ,

Дає запорожцямъ знать,
Нехай біжать до Салгіри
Чумаченьківъ ратувать.
Ой хто въ Криму не бувавъ,
Перекопу не видавъ...
Зъ Перекопу до Салгіри —
Тамъ не мірянні милі,
Ой тамъ лежать чумаченьки,
Якъ в'ядала рибка.
На платті и одежа
Кровью окіпіла.
Одъ Перекопу до Салгіри
Побопани шанці;
Стоять вози насторчъ яромъ —

Паровиці чумацьки.
Ой надъ річкою Салгірою
Тускла звилась квітка;
Не одного чумаченька
Осталася жінка.
А тепера надъ Салгірою
Тускло звились квіти,
Не по однімъ чумаченьку
Осталися діти.
А тепера надъ Салгірою
Шумить буйна нива,
Не по однімъ чумаченьку
Плаче чорнобрива.

(Изъ Рус. Сборн. Кулиша).

180.

Хто не пивъ води та дунайскої,
Та не ївъ каші козацької,
Не вчинивъ слави бурлацької...
Ой на морі на снѣму
Сокиль зъ орломъ купається,
Сокиль орла питається:
„Чи не бувъ, орле, на Україні,
Чи не бачивъ, орле, чумаченьківъ?“
— Всіхъ чумакивъ орда знала,
А всторихъ старихъ — вирубала,
А молодихъ въ полонъ взяла,
А маленькихъ витоптала.
А Україна сумовала.
Своїхъ дітокъ оплакала!...
Надъ річкою надъ Сагірью,
Горять огні тернові,
Варять каші яглові;
Туди орелъ прилітає,
Чумаченьківъ одвідає:

Которні порубані,
Которі въ полонъ взяті,
Ой тамъ же імъ прихилнице,
Спра земля примище!...
Плаче гірко родинонька:
„Де синочки наші лежать
Порубані, почорніли
И кровню обкипіли,
А нікому приглянути!...
А ти, мати, дома сидишь,
Та не знаєшь, не відаєшь,
Що зъ синочками зробилось!“
Зъ Криму вітеръ прилітає,
Матці слѣзи утирає:
— Були сини та любезні
Пішли гроші заробляти,
Слави добувати,
Та головки покладати!

(Воронезск. губ. Н. И. Костомаровъ).

181.

А.

- 1 Гей, та ходивъ чумаченько сімъ літъ по Дону,
- 2 Та не було пригодоньки ніколи ёму;

- 3 Гей, та ходивъ вінъ по Криму чотирі годи,
- 4 Та не було пригодоньки ёму ніколи.
- 5 Гей, та прийшовъ чумаць на кримський базаръ,
- 6 Заболіла головонька та й ставъ чумаць слабъ.
- 7 Гей, заболівъ чумаченько, въ базарі лежить,
- 8 Не спитає нікто ёго, що въ ёго болить.
- 9 Прийшовъ до нёго товаришъ ёго,
- 10 Гей, та бере за рученьку, жаує ёго.
- 11 — Гей, та милий товаришу, батьку дорогий,
- 12 Пиши листи на бумазі до батька мого,
- 13 Та Богъ знає, Богъ відає, чи буду у ёго.
- 14 Гей, та скинувъ свиту зъ себе, скинувъ и кожухъ,
- 15 А самъ упавъ въ сирій землі, тільки зводить духъ.
- 16 Гей, та скидавъ ище зъ себе дорогий жупанъ,
- 17 Гей, та сказавъ: „воли жъ мої, хто жъ вамъ буде панъ?“
- 18 Гей, рєвнули воли сіри. стоя у ярмі,
- 19 Та сховали чумаченька въ сирої землі,
- 20 Поховали чумаченька въ чужій стороні.
- 21 Та вдарили сумно, нагло у голосний дзвінь,
- 22 Гей, по тому чумаченьку, що ходивъ на Дінь;
- 23 Та вдарили сумно, нагло та у дзвони всі,
- 24 Гей, по тому чумаченьку, що ходивъ по сіль.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

1 и 2 Б=1 и 2 А, Не мавъ собі... въ тому. 3 и 4 Б=5 и 6 А... лубонь же я... 5—7 Б— 14—16 А... зъ себе свиту, скинувъ..., 8 Б- 17 А. Воли жъ мої половині...? 9 Б= 7 А. Заслабъ чумаць, заслабъ та й..., 10 и 11 Б=8 и 9 А... атаманъ..., 12 Б- 10 А. 13 Ой ти, атамане, ой ти. батьку мій, 14 и 15 Б- 12 и 13 А.

- 16 Ой ви, чумаки, ви, брати мої,
- 17 Викопайте домъ глибокий, схороніть мене.
- 18 Викопали и захоронили,
- 19 И сплеснули рученьками, заголосили.
- 20 Въ городі цвіте бузина,
- 21 Плаче, плаче по сироті чужа чужина;
- 22 Въ городі цвітуть гвоздочки,
- 23 Плачуть по сироті ёго сестрички;
- 24 Въ городі цвітуть ногітки,
- 25 Плачуть, плачуть по сиромі ёго дітки.

В.

1 В=1 А. Ой якъ бувъ..., 2 В=2 А.

3 Якъ прийшовъ чумацькъ изъ Дону до дому,

4 Стала жъ ёму пригодонька за всю дорогу.

5 Прийшовъ до возівъ, упавъ да й лежить,

6 Нікто жъ ёго не спитає, що въ ёго болить.

7 Болять у ёго руки и нога,

8 А ще близше и къ серденьку — болить голова:

9 и 10 В=9 и 10 А, Узивъ...

11 Товаришу мій, жалуюсь мене,

12 Бери мої вози, воли, поховай мене.

13 Що попу волн, а дяку вози,

14 А моєму товаришу жупанъ голубий!

15 Що й у Києві ударили въ дзвінъ

16 Гей, по тому чумаченьку, що ходивъ на Дінъ;

17 Що й у Києві во всі дзвони б'ють,

18 Оце жъ того чумаченька до гробу несуть.

19 Стали того чумаченька унизъ опускати,

20 Стали жъ ёго сіри воли къ землі припадати.

21 Воли жъ мої половні, хто жъ вамъ буде панъ?

22 — Той намъ буде панъ — голубий жупанъ.

(Изъ Рук. Сборн. П. А. Кулиша).

Г.

1 Ой служивъ чумацькъ чотири годи,

2 Г=2 Б... же вінъ... жадного разу. 3 Г=5 А, 4 Г=4 Б. Бідна жъ моя
головонька...: 5 и 6 Г=14 и 15 А. 7 и 8 Г=7 и 8 Б.

9 Нехай мене не ховають не попи, не дяки,

10 Нехай мене поховають наші бурлаки.

11 Попи зъ дяками за гроші б'ються,

12 Світові бурлаченъки горілги нап'ються!

13 Ревнули сиві воли, стоячи въ ярмі,

14 Поховали хозяіна въ чужій стороні.

(Изъ Рук. Сборн. П. А. Кулиша).

Д.

1—3 Д=1—3 А. Вніхавъ...,

4 Воли ёму поздыхали, самъ чумацькъ заслабъ.

5 Гей заслабъ чумацькъ, заслабъ та й лежить.

6 и 7 Д — 8 и 9 А. 8 Д — 10 В.

- 9 Ой ви, чумаки, ви, брати мої,
10 Візьміть собі гроші одъ мене, ратуйте мене.
11 Ой ви, чумаки, ви, брати мої,
12 Викопайте гробъ глибокий на тіло мое.
13 Зъїхали чумаки зъ гори въ долину,
14 Викопали гробъ глибокий за часъ-годину.
15 Гей усі дзвони та разомъ гудуть,
16 Молодого чумаченька до гробу несуть.
17 Спустили чумака на самое дно,
18 Самі стали, заплакали усі жалібно.
19 Ой стоять воли, стоять въ...
20 Померъ, померъ чумаченько въ тяжкій дорозі.
21 Ой стоять воли, стоять у ярмі,
22 Поховали чумаченька въ чужій стороні.
(Летичевск. уѣз.).

Е.

Ой ходивъ чумаць сімъ годъ по Дону,
Та не було пригодоньки ніколи ёму.
Ой шовъ чумаць зъ Криму до-дому,
Сталась ёму пригодонька за всю дорогу.
Сталась ёму пригодонька не въ день, а въ ночі,
Занедужавъ чумаченько зъ Криму идучи.
Ой упавъ чумаць, упавъ та й лежить;
Ніхто ёго не спитає, що въ ёго болить.
Ой болить въ ёго серце й голова:
Помірає чумаченько, а роду нема.
Прийшовъ до ёго отаманъ ёго;
Бере ёго за рученьку, жалує ёго.
„Отамане мій, жалуєшь мене:
Скидай зъ мене жупанъ та укрий мене.
Бери мої воли, вози — поховай мене,
Бери мое срібло-злото — поминай мене.
Ісвинувъ чумаць изъ себе жупанъ:
— Воли мої половні! хто жъ вамъ буде панъ!
Ісвинувъ чумаць изъ себе кожухъ —
Припадає къ сирій землі, теплий зведе духъ.
Та ударивъ зъ-разу у великий двінь,
Се жъ по тому чумакові, що ходивъ на Дінь.

Ой ишли воли та въ вісьмерку;
Задзвонили въ усі дзвони по тімъ чумаку.
Ревнули воли въ новому ярмі;
Поховали чумаченька въ чужій стороні.
Ревнули воли, степомъ шлучи;
Поховали чумаченька, зъ Криму везучи.

(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ).

182.

Ой сівъ пугачъ, ой сівъ, зажурився;
Чумаченько молоденький безъ долі вродився.
Ой чи твоя недоленька, чи мое несчасти,
Чи мені такъ поробила шинкарочка Настя?
Ой чи дала въ хлібові збісти, чи въ горільці спити —
Доведеться чумакові на світі не жити.
Питається батько: „Де твоя, сину, доля:
А чи въ Сулі, чи въ Самарі, чи въ тихімъ Дунаї?“
— Потопає моя доля край синього моря.
Ой хочъ вона потопає, та ще й виринає,
Вона свого отца й неньку усе споминає.

(Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

183.

Ой ишли козаченьки изъ-за Дону,
Та несли ружжя, саблі за собою,
Та запалили зелену доброву.
Та одна доброва не горіла,
Соловейкові крильця посмарила.
Та полетівъ соловейко у чистее поле,
Та зострівъ соловейко перепілку:
„А здорова, сестрице-перепелко, здорова“.
— А здоровъ, здоровъ, брате-соловейку!
А чи я тобі, брате, не казала:
Не бгай же гніздечка у діброві,
А зобгай же гніздечко у степу, край дороги.
Ажъ тамъ чумаченьки ночовали,
То вони будуть рано уставати,
А ти будешъ рано щебетати,
Та й будешъ чумакивъ рано пробужати.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

184.

А.

- 1 Косять хозяїнъ у степу траву,
- 2 Ажъ кривавий піть ллеться;
- 3 Лежить чумаць въ холодку підъ возомъ,
- 4 Та зъ хозяїна сміється.
- 5 Пришли на чумака зїма та морози
- 6 Нічимъ воли зїмовать,
- 7 Бере чумаць налігачъ підъ руку,
- 8 Та й їде сїна куповать.
- 9 Іде чумаць селомъ улицею,
- 10 Та й устілка волочиться,
- 11 Сидить хозяїнъ въ корчмі къ концї стола,
- 12 Та зъ чумака сміється.
- 13 Пришовъ чумаць та до хозяїна,
- 14 Та изъ-за угла виглядає,
- 15 Сидить хозяїнъ въ концї стола,
- 16 Варенички уплітає.
- 17 „Ой добри-день, дядьку, ой добри-день, батьку,
- 18 Ой продай сїна вьязку, а вьязку соломи,
- 19 Та поїдемо дядьку, та до моїхъ возівъ,
- 20 Та наберешъ дядьку, собї риби й солї“.
- 21 — Було тобі, превражий сину.
- 22 Підъ возомъ не лежати,
- 23 Було тобі брати остренькую косу,
- 24 Въ чистїмъ полі траву тати!
- 25 Ой излетївъ пугачъ та сївъ на могилї,
- 26 Ой та й пугу, пугу!
- 27 Збїрайтеся, молодї чумаки,
- 28 Зїмовать до Лугу.
- 29 Которї та поспїшалися,
- 30 То ті въ Лузі зїмовали;
- 31 А которї воли отощали,
- 32 То ті марно пропали.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Б=1 А... сїно, 2 Б=2 А... съ него...; 3 Б=3 А. Іде... сїрими волами,
- 4 Б=4 А. Изъ мужика...

- 5 „Смійся, смійся, яретичий сину,
6 Бо теперь пашу маєшъ,
7 А приїде на тебе прелюта зима,
8 Приїдешъ купувати сіна“.
9 А вправъ сніжокъ на обложокъ
10 Та й не хоче розставати,
11 Бере чумацькь налігачі въ руву
12 и 13 Б=8 и 18 А. Ой продай..., ой продай...,
14 Та хочъ вьязку соломи,
15 А якъ приїдешъ до моєго дому,
16 То дамъ тобі солі,
17 Б=21 А... яретичий...,
18 Літомъ зъ мене не сміяться,
19 Буде твоя сіра худибка
20 Да й на сіні зімовати.
21 Б=21 А... яретичий..., 22 Б=22 А.
23 Бо буде твоя сіра худибонька
24 Та безъ сіна пропадати“.

(Любаръ).

185.

- Гей, гей! та журьба мене зсушила,
А другая звьялила — та гей!
Гей, гей! чужі вози мажучи,
Въ рукахъ батігъ носячи! — та гей!
Гей, гей! въ рукахъ батігъ носячи,
Сірі волі волячи! — та гей!
Гей, гей! сірі волі не везуть,
Обидраті, такъ не йдуть! — та гей!
Гей, гей! ну те жъ волі, ну те, ну!
Витягайте на гору, — та гей!
Гей, гей! становіться на суні,
Край шинкарки Марусі, — та гей!
Гей, гей! „пивкарочка молода,
Уснйъ меду й вина, — та гей!
Гей, гей! уснйъ меду й вина,
Ще й горілки півъ відра! — та гей!“
Гей, гей! ой вкрикнули журавлі,
Та ходячи по ріллі: — та гей!
- Гей, гей! яка рілля луччая,
Чи ранняя, чи пізня? — та гей!
Гей, гей! на ранней женці жнуть,
А пізною волами бьють. — та гей!
Гей, гей! заспорили удівці.
Та сидячи у шинці: — та гей!
Гей, гей! яка жінка луччая,
Чи перша, чи другая? — та гей!
Гей, гей! изъ першою діти мавъ,
А зъ другою розігнавъ! — та гей!
Гей, гей! ходить батько по валу,
Кличе дітей до дому: — та гей!
Гей, гей! „ідіть, діти, до дому,
Не буде вамъ розгону“. — та гей!
Гей, гей! — живи, тату, теперъ самъ,
Коли хорошу жінку взявъ! — та гей!
Гей, гей! а ми будемъ служити,
По матері тужити! — та гей!

(Харьковск. губ. Н. И. Костомаровъ).

186.

Гей, гей!
Ой хто лиха не знає,
Нехай мене спитає;
Та гей же!
Гей, гей! *)
Та вирісь я въ наймахъ, неволі,
Та не знавъ я долі ніколи;
Та по дорогахъ ходячи,
Чужи вози мажучи;
Та чужи вози мажучи,
Та чужи воли пасучи.
А чужи воли недужі,

Да витягніть мажу зъ калюжі,
Та поставте на суші
Біля шинкаря Настусі.
„Да шинкарко Настусю,
Дай меду-вина напьюся.
Та дай меду-вина напьюся;
Въ жупанъ синій вражуся.
Да дивуйтеся, вороги,
Що въ сироти жупанъ дорогий,
Да залищайтеся дівчата,
Що сирота — чумаць багатий“.

(Новицькій).

187.

— Ой гукъ, мати, гукъ, де горілку пють;
Веселая таа дороженька, де чумаки йдуть;
Чумаченьки йдуть, та горілочку пють,
Та підъ білою березою отамана ждуть...
„Отамане, батьку нашъ, та порадъ теперъ насъ!
Чи ми сего кониченька вороного продамо,
Кониченька продамо, а грошники пропьемо,
Чи ми его до домоньку та й одведемо“.

(Н. И. Костомаровъ).

188.

А.

1 Ой я чумаць нещасливий,
2 Иду зъ шинку ледве живий.
3 Якъ же мені въ світі жити,
4 И що теперъ учинити:
5 Воли роси не стрімали,
6 Заразъ бідні поздыхали.
7 Я зъ батогомъ повертаю,

8 Хоть тутъ зъ журби погуляю.
9 Уже солі не возити,
10 И по рибу не ходити,
11 И въ підради не йти Ицьку,—
12 Нема уже долі Грицьку.
13 Гуляй, гуляй, чумаче,
14 Хочь и дома жінка плаче!

*) Повторяется послѣ каждыхъ двухъ стиховъ.

15 Треба її одягати,
16 Бо изъ хати буде гнати.
17 И любила, и кохала,
18 Якъ відъ мене гроши брала;
19 Теперъ хоче багатого,
20 Мене кине несчасного!
21 И чоботи пооднімала,
22 И одежку поховала,
23 Щобъ я въ шинокъ не ходивъ,
24 Щобъ шинкарки не любивъ.
25 А я таки свиту ввраду,
26 Да й явлюся у громаду,
27 Хоть горілки не нап'юся —
28 На шинкарку подивлюся.
29 Де жъ ти теперъ, моя мила,
30 Що ти мене знарядила
31 П'яницею-бурлакою
32 И ледащомъ-гулякою.
33 Я музиці поклонюся,
34 Бо вже дальше не поткнуся:
35 Ой будь ласковъ, нехай грає,

36 Нехай чумакъ погуляє.
37 Сипъ горілки, жиде Юдко!
38 Ти, музика, грай, да хутко!
39 Ще ся туга перебуде,
40 Жінка згине, — друга буде.
41 Да я объ сімъ не журуся,
42 Бо ще разівъ три женюся —
43 Въ Туреччині, въ Німеччині,
44 Да ще въ Криму й на Дону!
45 И мазниця и мазило
46 Уже мені надостило —
47 За горілку жиду даю,
48 Бо копіечки не маю.
49 Рікъ сей для мене удався,
50 Що я голимъ изостався:
51 Бурлаковать теперъ буду,
52 Сего року не забуду.
53 А музика нехай грає,
54 Нехай чумакъ ще гуляє.
55 Буду воли чужі гнати,
56 Бо ще хочу чумаковати.

(Изъ Рукоп. сборн. Кулиша).

Б.

1 и 2 Б=1 и 2 А... зъ Криму... 3 Б=3 А. Ой якъ...
4 Ой не знаю, що робити. 9 Полюбила такого,
5 Ой лелечко, лелечко, 10 Що чортъ має нічого,
6 Болить мое сердечко, 11 Тільки люлька, кремінець,
7 Болить серце и душа, 12 Да кресало й гаманецъ.
8 Що вродилась хороша.

(Новицкій).

В.

1 и 2 В=1 и 2 А. Зъ журби хожу... 3 В=3 А... теперъ... 4 В=4 А.
5 Воли мені поздыхали,
6 Вози, ярма поламали,
7 и 8 В=7 и 8 А. Зъ журби собі...
9 И сокіра, и мастило,
10 Що відъ воза ся лишило —
11 и 12 В=47 и 48 А.

(Новицкій).

189.

А.

1 Ходить чумаць по ринку,	18 На чумака не дивиться —
2 П'є чумаць горілку;	19 Наборъ не дає.
3 Ой п'є чумаць гуляє,	20 Скину кожушину,
4 Товаришів напуває,	21 У жидивки покину:
5 Щобъ вірни були.	22 Буде впиться, прохмилиться,
6 Пропивъ чумаць волп,	23 Чумакові не журиться
7 Пропивъ чумаць вози,	24 За своїмъ добромъ.
8 Пропивъ ярма, ще й занози —	25 Ой піду я на Донь,
9 Все свое добро.	26 Не по рибу, та по соль,
10 Устану я въ-ранці,	27 Буду гроши зароблять.
11 Поглядо въ карманці, —	28 Буду во'и куповать,
12 Було грошей много,	29 Щобъ чумакомъ стать.
13 А тепера ніть нічого,	30 Вийду на могилу,
14 Нізащо гулять.	31 Гляну у долину. —
15 Піду до жидивки	32 Стоять воли, стоять вози
16 Випити горілки,	33 И ярма, й стремлять занози —
17 А жидивка къ дідьку дметься,	34 Все свое добро.

(Новицькій).

Б.

1 У Києві на риночку, 2 Б = 2 А... горілочку, 3 Пропивъ воли, пропивъ вози. 4—6 Б = 8—10 А. На другій день... 7 Б = 11 А. Ніть нічого... 8 В = 12 А. Вчора... 9 Б = 13 А. А сёгодня...

10 Нізавіщо й похмилиться.	21 Ой, я парень невалящий.
11 Ой піду я до шинкарки:	22 Скину каптанъ сампй лучшій,
12 — Сипъ, шинкарочко, півъ кварти!	23 Буде впиться й прохмилиться.
13 Шинкарочка къ чорту дметься,	24 Шинкарочці оплатиться
14 Одвернется, та й сміється:	25 За свое добро,
15 „Се жъ чумаць-дуракъ“.	26 Ой вдягну я свитину,
16 Б = 15 А.	27 Та піду я на Україну.
17 — Сипъ, жидивочко, горілки!	28 На Україні добре жити,
18 Б = 17 А... къ чорту...	29 Ніть нічого ще й робити,
19 Одвернется да й сміється:	30 Тільки горілочку пити.
20 „Се чумаць-дуракъ“.	

(Изъ Рус. Сборн. П. А. Кулиша).

190.

„Ой куди жъ ти, чумаче, мандруєшъ?
Кому мене, серце, даруєшъ?

Гей ти, чумаче-небоже,

Чомъ ти не робишъ, якъ гоже?

Серце, чумаче, голубче.

Чомъ ти не робишъ, якъ лучче? *)

Люди идуть у поле орати,

А ми зъ тобою у корчму гуляти.

Да вже жъ люди въ полі поорали,
Ми зъ тобою въ корчмі прогуляли.

Да вже жъ люди возять по токамъ,

Ми съ тобою, серденько, по шинкамъ.

Уже люди молотять ціпами,

Ми съ тобою, серденько, ногами.

Уже люди возять п мішками,

Ми съ тобою, серденько, пішвами“.

(Изъ Рук. сборн. П. А. Кулиша).

191.

Зажурився бідний чумаць,

Що й копійчки не мавъ,

Та й сівъ собі конецъ стола,

Якъ обдута сова.

Що въ Черкасі и въ Одесі

За пять літъ заробивъ,

То въ Полтаві, зробивъ славу,

За дві ярмарки пропивъ.

(Новицькій).

*) Припівъ послѣ каждыъ двухъ строкъ.

ПЪСНИ ВРЕМЕНЪ КРЪПОСТНОЙ ЗАВИСИМОСТИ.

192.

Добре було нашимъ батькамъ на Україні жити,
А тепера достанеться панщину робити.
Наступила чорна хмара, наступила й сива —
Не одбуде синъ за батька, а батько за сина.
Наступила сива хмара, наступила й ряба —
Не гуляє въ добродія и старая баба.
(Новицкіі).

193.

Добре було нашимъ батькамъ на Україні жити,
Дакъ не знали наши батьки панщини робити.
Зразу були добри пани, легки на роботу,
Цілий тиждень собі роби, панові въ субботу.
Якъ настали лихи пани, тяжки на роботу,
Цілий тиждень на панщині, толоку въ субботу.
А въ субботу на толоку, въ неділю на варту.
— Ой дай мені, арендару, горілки хоть квартиру!
Сівъ я собі коло столу та горілки пити,
А вже стали до церковки всі дзвони дзвонити.
А въ неділю съ полудня всі дзвони дзвонять,
Асаула съ козаками на панщину гонять.
Зберемося, пане брате, та й ходімъ до пана,
А вже би насъ неділонька ось та не скарала.
Прийшли бо ми передъ пана, стали говорити...
Вереть савула съ козаками по сто палокъ бити.
(Изъ Рувоч. Сбор. П. А. Кулиша).

194.

Горе намъ на гетманьщині,
Надокучила намъ вража панщина,

Що ходячи наісися,
Сидя виспнися.

Служивъ я у пана
Три неділоньки,
Заробивъ же я грошей
Три копіечки,
Щобъ за одну впиться,
За дві похмилиться,
Щобъ до свого пана
Сміливо явиться,
И передъ паномъ словомъ приміниться.
Тоді давъ мені панъ
Коня чалого,
Коня чалого, неізжалого,
Посадивъ сироту небувалого.
Якъ поїхавъ сирота
Да въ чисте поле,
У чисте поле-долиночки,
Да прип'явъ коня до билиночки,
А самъ лігъ спати край могилочки.
Ой чи спавъ, чи не спавъ,

Да й прокинувся самъ.
Бідная моя голова,
Нема чалого коня.
Якъ пішовъ сирота
У чистее поле,
У чистее поле
До темного дугу,
Тамъ огонь горить
И татаринъ сидить.
„Татарину мій,
Ти невіро моя,
Чи не бачивъ же ти
Мого чалого коня?“
— А чи то жъ то твій кінь,
Що по степу ходить?
Що по степу ходить,
Траву виїдає,
А зъ синього моря
Воду випиває.

(Новицкій).

195.

Ходить попикъ по церковці,
Святу книжечку читає;
Питається людей божихъ:
„Чомъ васъ багато въ церкві не буває?“
— Ой чи жъ есть часъ намъ, батюшка,
До церкви ходити?
Якъ чорний вілъ въ свято и неділю
Мусяшъ панщину робити.

(Новицкій).

196.

Намахався мужикъ косою, намахався ціпомъ;
Пригнавъ же вінъ воли съ поля передъ білимъ світомъ.
Ой стоить панъ зъ нагайкою, отаманъ съ файдою.
Що жъ я, бідний, буду робить съ того золотого,
Добре жъ мені панъ арентій тоє набілила.
Не дай жінки на весілля, нікому кобили;

Бо' кобила тоді здохне, або підпалиться;
Тоді жінку збаламутять, що їй не подивиться.
Вона жь мені сь того всього шуркає до ока:
— Ти поганий, ти п'яний, відсунься відь бока!
Ой вийшовъ я на улицю та й взився радити,
Що жь я буду, несчастливий, зь бідою робити?
— Замкни її въ коміру, не дай їсти, пити.
Въ той часъ перестане вона хлопці любити.
А вже жь та лайка-бийка та ніцъ не поможе,
Якь би хлопцівъ не любила, то давъ би мь те, Боже!

197.

Повіяли вітри все буйніі.
Пішли дворяни все смутніі.
Берегъ зь берегами, а кручи сь кручами,
Тамъ дворяни проходили.
Кидають отчпну и свою дівчину,
(своі пасіки й левади...

(Изъ рукоп. сбор. Кулиша).

198.

Ой у саду явірощю
Зелений розвився;
Козаченько зь козаченькомъ
За дівчину бився.
Ой де вони побилися?
Въ зеленій діброві
За твої, дівчинонько.
За чорні брови:
Ой де вони побилися?
Въ хрещатімъ барвінку,
Та за тую Марусеньку
Прекрасную дівку.
Бились вони, бились,
Та й пішли до пана:
Которому казаківі
Дівчина припала.
Одинъ стоїть въ конці стола,
Срібломъ, злотомъ спилеть;

Другій стоїть у порога
Та срізоньками хлипле.
Ой що спивавъ срібломъ, злотомъ,
Той слави набрався,
А що плакавъ срізоньками.
То той повінчався.
„Куплю тобі, товаришу.
Мівъ кварта горілки,
Та не ходи, товаришу,
Та до моєї дівки;
Куплю тобі, товаришу,
Ще в арту й другу.
Та не ходи, товаришу,
На улицю сюю.
Ой якь будемъ, товаришу,
Обидва ходити,
Або тобі, або мені
На світі не жити!

(Новицкій).

199.

Ідень чобіть на обцасі, а другій на корку;
А хто хоче біду знати, най ся возме дворку.
Ой чи дворка, чи не дворка, аби въ дворі була,
Вже жь вона пане брате, робити забула.
Ідень чобіть на підкові, другій на обцасі;
Хоць я въ дворі була — тобі відъ мене зася.
— А хоць бо я въ дворі була и въ дворі служила,
Таки бо я, дурню, господарську роботу робила.
(Новицкій).

200.

Поровняй. Боже, гори, долини рівненько,
Ой щобъ мелі було до дівчиновъки видненько.
А чи видненько, чи не видненько,
Кого я люблю по голосоньку пізнаю.
Положу лавку черезъ муравку въ дуброві —
У моєі дівчини чорни оченьки и брови.
Подобалася моему пану и мені:
Чи пану дати, чи собі взяти.
Одавъ би пану — жаль серцю мому и туга,
А собі взяти, то ся не годить, бо... (?)
— Возьми жь собі, паноньку, за жінку, якъ треба,
А мене за теє Богъ наградить зъ неба.

201.

Въ чистімъ полю на розтоплю	Та й жалуется на козака молодого:
Стоять столи тесовні;	— А звівъ мене козакъ зъ ума,
На тихъ столахъ стоять скатертоньки	А втявъ мені русу косу.
Біли, все лянні.	Коса жь моя русая...
А за тими столами стоить панъ молоденький,	„Якъ би ти дівка гарная,
Передъ нимъ стоить красна дівка	Не йшла бь въ воршму на гуляння,
молодая.	А якъ підешъ на гуляння, Иди до дому заранна“.

(Новицкій).

СОСЛОВНЫЯ.

202.

Ой на горі та долина глибока,
А въ долині та могила висока,
На могилі калина висока,
На могилі соловейко свище;
Свище віть, свище, мати сина кличе:
— Иди, сиву, иди научайся,
У тихъ панівъ, та ума набірайся,
Дадуть тобі та німецьке плаття,
Привітайся, якъ межъ ріднее браття.
(Новгородскій).

203.

Ой на горі ставочокъ,	Одна вийшла за пана,
На тимъ ставку млиночокъ,	Друга вийшла за хама;
А въ тимъ млиничку млинарка,	Та, що съ паномъ, бідує,
А въ млинарки дві дочки:	Та, що съ хамомъ, панує.

204.

А.

- 1 Не далеко става, у Джулині, у пана
- 2 Вельможная пані нерівня кохала;
- 3 По в'язь разъ послы послала,
- 4 А за шостимъ разомъ сама поїкала.
- 5 „Покінь, Петруню, сіять та орати,
- 6 Ходімъ до покою, будемъ панувати;
- 7 Покінь, Петруню, шпеницю молотити,
- 8 Ходімъ до покою, будемъ медъ, вино пити”.
- 9 — Боюся, пані, медъ, вино, пити, —

- 10 Хвалився вельможний зъ туга лука вбити.
- 11 „Не бійся, Петруню, нема кому вбити,
- 12 Поїхавъ вельможний до суда судити“.
- 13 Тільки що сіли медъ-вино кружати,
- 14 Бувъ у пана слуга вірненький,
- 15 Та поїхавъ пана доганяти.
- 16 Догнавъ пана въ каліновімъ мості:
- 17 „Вернись, вельможний, е у пані гості!“
- 18 Приїхавъ вельможний та й ставъ у брамі,
- 19 Велівъ дати велику острогу,
- 20 Щобъ того Петруня та й не пустили,
- 21 Конечне треба ёго зловити.
- 22 Якъ скоро и-мосць пана окномъ узіра,
- 23 На ій тіло подеревеніло.
- 24 „Утікаймо, Петруню, въ віконце темненьке!“
- 25 Петрусё до дверей — у дверей тісненько.
- 26 Ой узріла пані янчарку грубу:
- 27 „Теперь же я съ тобою пропала, Петруню!“
- 28 Ой служивъ Петрусё півъ чвара року,
- 29 А взявъ заплату зъ янчарки по боку.
- 30 Вкинули Петруся въ холодную воду:
- 31 „Тожъ тобі, Петрусю, за хорошу вроду!“
- 32 Лежавъ Петрунё три дні, три години,
- 33 Якимъ ёго знайшли люди у Джуліні.
- 34 Якъ тільки пані ся довідала,
- 35 Що найшли Петруся, що вірне кохала,
- 36 Ухватила пані синю жупанину,
- 37 Завернула пані білу намітчину,
- 38 Побігла пані лугомъ та лозами,
- 39 Обливається пані дрібними слёзами.
- 40 „Ой нате, рибалки, грошей карбованьця,
- 41 Витягніть Петруся, то жъ мого коханця;
- 42 Ой дамъ, рибалки, горілки напится,
- 43 Витягніть Петруся, хотя подивится“.
- 44 Прийшла ёго мати та й стала плакати.
- 45 „Не плачь, матуню, нехай я плачу,
- 46 Черезъ твого сина свое панство трачу“.
- 47 — Ти будешъ, пані, будешъ панувати,
- 48 А мені, старої, треба горювати;
- 49 Ти будешъ, пані, медъ, вино пити,

- 50 А мій синь Петрусь въ сирій землі гнити.
51 „Ой я, матуню, того не знала,
52 Що насъ съ Петрусёмъ біда споткала.
53 А я Петруся вірно кохала“.

(Изъ Рукоп. оборн. П. А. Кулиша).

Б.

- 1 Ой чути, чути о новій новині,
2 Що утоплено Петруся въ Журині.
3 Б=2 А... Петруся..., 4 Б=3 А... на день за нимъ... 5 Б=4 А. 6 Б=
7 А. Петре..., повинь..., 7 Б=8 А... у комнату...
8 Стали дураки думати, гадати:
9 Охъ якъ би тутъ дати вельможному знати!
10 Таки надумали, таки нагадали,
11 Дурака Василя до пана послали.
12 Крикнувъ вельможний на хлопця малого:
13 „Та сідлай, хлопче, кони вороного;
14 Та сідлай, хлопче, коня вороного.
15 Поїдемо, хлопче, до пана нового.
16 Ой ступай, коню, тихою ступою.
17 Та щобъ намъ застати Петруся въ покою.
18 — Та здоровъ, Петре, палатинський брате,
19 Уже тобі тута більше не бувати.
20 Привязали камінь та вкинули въ воду.
21 Б=31 А. Се жь...,
22 Вельможня пані всю ту нічъ не спала,
23 Журинськимъ рибакамъ вона грошей дала.
24 Шукали ёго, шукали дві неділи,
25 Найшли ёго въ воді близько, край калини.
26 На Журинськимъ ринку Петруся покляли,
27 И объ тимъ вельможній заразъ знати дали.
28 Бігла вельможна лугами, берегами,
29 Біліи ніжви въ камінь позбивала,
30 Дорогії сукні въ воду повмочала.
31 А таки Петруся на ринку застала.
32 Дала понові сімъ талирей грошей,
33 Щобъ поховавъ Петруся, бо бувъ вінъ хороший.

(Львівець).

205.

У нашій слободі та нова новина:
Підмовляє вельможна удовина сива.
А нашъ панъ вельможний вінъ сѣго не знає,
Вінъ сѣго не знає, у похідъ виступає.
Десь узався хлопко, а хлопко маленький,
Підъ нимъ кониченько, коникъ вороненький.
Не пожалуй, хлопку, коня вороного и себе молодого,
Та нажени папа въ каляновімъ мості.
„Вернись, панъ вельможний, есть у пані гості!“
Пріхавъ вельможний до нового двору,
Поставивъ сторожу для свого спокою.
Ой вийшла вельможна на пальчибахъ тихо.
„Утікай, Петруню, буде тобі лихо!“
Сунувся Петрунѣ до порога тікати,
Стоїть у порога велика сторожа;
Сунувся Петрунѣ хотъ у вікно втікати.
Чи неможна, вельможна, хочъ живимъ даровати.
Якъ крикнувъ вельможний на свої гайдуки:
— Беріте, гайдуки, Петруня подъ руки,
Беріте, ведіте у Дунай глибокий,
У Дунай глибокий, очень бистрий шпрокий!“
Ой нікому дати старій матері знати.
Щобъ ишла стара мати Петруня ратовати.
Шукали, гляділи и півъ-чварти неділи,
Шукали гляділи а чотири неділя...

(Новицкій).

206.

Ой тамъ на долині, та й на смородині,
А тамъ наша пані та ягоди рвала,
Та до свѣго чуро розмовоньку мала:
„Ой загуби, чуро, ой ти пана свого,
Тобі достанеться вся худоба ёго“.
— Ой я на се, пані, изъ-роду не важу,
Ой я свого пана изъ-роду не здражу.
Ой тамъ на долині и проч.
Тобі достанеться кінъ вороний ёго“.

Ой я на те, пані, и проч.
Ой тамъ на долині и проч.
„Ой загуби, чуро, ой ти пана свого,
Тобі достанеться молода пані ёго“.
— Ой я на се, пані, и давно вагую,
И на панову шню шабельку готую.
Ой ніхто жъ такъ не знае, якъ те пахала,
Воно своєму пану одповідало:
„Стережися, пане, ти чури своёго:
Хоче тебе, пане, чура изрубати,
Тебе изрубати, съ панею жити“.
Ой увийшовъ панъ у нову пекарню,
Крикнувъ на свої слуги:
„Слуги мої, слуги, слуги молоді,
Возьміте чура крюкомъ за ребра,
Та укинъте чура у Дунай глибокий“.
Ой увійшла пані у свою пекарню,
Крикнула пані на свої рибалки:
„Ой ви, рибалочки, ви, молоді,
Плетіте неводъ изъ чорного шовку,
Та поймайте мені риби
Ленини, або осетрини“.
Не найшли вони риби ленини-осетрянини,
Та поймали чуру, чуру молодого,
Ой якъ стала пані чура розбірати,
Изъ ёго кості помостила мости,
Изъ ёго сала свічи посувала;
Ёго чорни кудрі въ черину ушила,
Ёго карі очи до стіни прибила.
Ой пішла до пана у ёго світлицю.
„Ой одгадай, пане, мою загадочку:
По милому хожу, на милому лежу,
Изъ милого встану, на милого гляну“.
Ой пішовъ панъ у нову пекарню:
„Ой одгадай, бабо, мою загадочку:
По милому хожу, на милому лежу,
Изъ милого встану, на милого гляну“.
— Ой на що ти, пане, мене питаешъ,
Коли сее, пане, ти й самъ добре знаешъ.

(Новицкій).

207.

Єсть у лузі калина,
Підъ калиною дівчина;
Підъ калиною стояла,
Цвіть калину ламала,
Русу косу чесала.
Приїхавъ къ юї дворянинъ,
Схиливъ, коня напоївъ,
До дівчини говоривъ:
— Чого, дівче, тутъ стоїшь?
Дворянина не боїшь?

„Чого мені бояти,
Підъ калиною стоячи?
Ти дворянинъ—вашецъ—панъ,
Шукай собі, якъ єсть самъ;
Шукай собі въ Люблині,
Дай мені покуй, дівчині;
Шукай собі въ Варшаві
Не роби мні слави;
Шукай собі въ злці,
Дай мні покуй сирочи.

(Полоски, Вѣльск. у)..

208.

Ой за гаємъ зелененькимъ
Пасла дівка коні вороні.
А пасучи, погубила,
Пішла шукать — блудила.
Приблудилась къ темному лугу,
А въ тимъ лузі стоїть кущъ калини.
Тамъ стояли два дворянчики,
Два дворянчики — парні молоді.
„Чи не бігли сюда коні ворони?
Чорнимъ шовкомъ випутани,
Золотомъ гриви позаплучувани,
Срібломъ копита позаливани?“
— Ой дівчино молодая,
Загадаємъ тобі пять загадокъ,
Якъ одгадаєшь — коні знайдєшь,
А не одгадаєшь—коні не знайдєшь.

Що росте безъ коріння,
Що горить безъ полумя,
А що біжить безъ прогону,
Що шумить безъ буйного вітру,
А що цвіте, а цвіту нету?
„Хиба бъ же не отецька дочка,
Щобъ я цѣго не одгадала.
Камінь росте безъ коріння,
Злото горить безъ полумя,
Вода біжить безъ прогону,
Нагайка шумить безъ буйного вітру,
Прапоръ цвіте, цвіту нету“.
— Ой дівчино молодая, це ти одгадала.
За гай зайшла, коні знайшла,
Пришла осєнь — заміжъ пішла.

(Новицкій).

209.

Що козацькая жона
Вона зъ розуму жила,
Вона жила, проживала,
Медомъ, виномъ торговала,
Ще й горілочку держала,

Всю компанію збирала,
Та все милого благала:
„Ти, мій милий, милесенький,
Голубоньку сизенький,
Змилуйся, серце, надо мною,

Да уволї мою волю:
Продай, милий, вівцю ярку,
Та справь мене, якъ панянку,
Продай, милий, бички-лички,
Купи мені черевички,
Щобъ я боса не ходила,
Щобъ я людей не смішила;
Я дворянського роду,
Не ходила боса зъ роду,
И не буду ходити, и не хочу ходити.
Продай, милий, дві телички,
Та справь мені дві спіднички,
Щобъ я въ плахті не ходила,
Щобъ я людей не смішила;
● дворянського роду —
Не ходила въ плахті зъ роду,
И не хочу ходити, и не буду ходити.
Продай, милий, пару коней,
Та справь мені два жупани,
Щобъ я въ свиті не ходила,
Щобъ я людей не смішила;
Я дворянського роду —
Не ходила въ свиті зъ роду,
И не буду ходити, и не хочу ходити“.
Милий думає и гадає, —
Занявъ усе и продає,
Да все милу споряжавъ,
Щобъ у свиті не ходила
И людей не смішила,
Бо дворянського роду,
Не ходила въ свиті зъ роду.
Сидить мила, околїла, —
Нема дровъ ані полїна,
Нічимъ хати протопити,
Борщу, кашї наварити.
„Бери, милий, днище и гребінище,
Та звари борщъ и кашище“.
Милий думає-гадає:
— Сиди жъ ти, мила, дома,
А я піду въ лїс по дрова.

Принїсь в'язку до дому,
Кинувъ зó-зла до-долу.
Стає милий та й гадає,
На милую позирає.
— Ой ну, мила, не панїсь,
Да въ оглоблї становїсь,
Бо дворянського ти роду,
Не ходила въ возі зъ роду.
„Якъ на гору — такъ вставай,
А изъ гори такъ сїдай“.
Вїнь на милу уважає,
До лїса доїзжає,
Дубиною поганяє:
— Ой гей, моя мила,
Щобъ ти воза не побїла,
Бо дворянського роду —
Не ходила въ возі зъ роду
И не хочешъ ходитъ.
Привївъ милий до лїса,
Прив'язавъ милую, якъ бїса.
И дубину рубає,
И на сонце поглядає.
— А вже жъ, мила, не рано,
А ще жъ у насъ дровъ мало.
Ой гей, моя мила,
Щобъ ти воза не побїла,
Щобъ ти людей не смішила:
Ти дворянського роду —
Не ходила въ возі зъ роду.
До царени доїзжає,
Дубиною поганяє.
— Тпру, стой, моя мила,
Щобъ ти воза не побїла:
Ти дворянського роду —
Не ходила въ возі зъ роду.
До царени доїзжає,
Да й на діда киває:
— Стій, діду, не шатаїсь,
А ти, мила, не пугайсь, —
Бо дворянського роду,

Не ходила въ возі зъ роду.
Приїхали до двора:
— Тпру, стой, моя мила,
Щобъ ти воза не побила,
Щобъ ти людей не смішила.
Ставь милий дрова складать,
Стала мила богатъ:
„Ти, мій милий, милесенький
Голубоньку сизенький,
Продай, милий, два жупани,
Да справъ, милий, пару коней,

Щобъ я въ возі не ходила,
Щобъ я людей не смішила, —
Я дворянського роду —
Не ходила въ возі зъ роду
И не буду ходять.
Продай, милий, дві спідниці,
Да справъ, милий, дві телиці,
Щобъ я по дворахъ не ходила,
Сироватки не просила,
Щобъ я людей не смішила“.

(Новицкі

210.

Похотівъ міщанинъ міщаночку взяти,
Та зробивъ новий серпъ: — иди въ поле жати.
Вона взяла серпъ, кинула назадъ себе:
„Я не жала въ батька, то й не буду въ тебе“.
Ой пішовъ міщанинъ я въ поле орати,
Їго жінка-міщаночка до коршми гуляти.
Ой оре міщанинъ, на воли гукає,
Чужи жінки обідъ несуть, ёго — дідько має.
Ой оре міщанинъ та й заточується;
Їго жінка п'є горівку та вигайкується.
Ой иде міщанинъ й а съ поля зъ ралля,
Їго жінка съ корчми зъ гуляння.
„Ой жінко моя, щебетушечко,
Чи нема що їсти, моя душечко?“
— На полиці шкурка хліба, що мишъ не доїла,
Підъ лавкою капустаця — сімъ неділь випіла.
Хоць їжъ, хоць не їжъ, черезъ мою волю
Поскачи гайдучка та й передо мною.
А вінъ її не схотівъ гайдучка скакати,
Вона ёго за чуприну: — пішовъ, дурню, съ хати!
Ой пішовъ міщанинъ міщаночку позивати,
Присудили стари люди добре прохати:
„Не гнівайся, моя мила, що ти мене біла:
Куплю тобі цеберъ меду, коновочку пива“.
— Й а відъ пива болить спина, а відъ меду голова,
Купи мені горівочки, щобъ здорова я була.

(Новицкі).

68*

211.

А.

- 1 — Дівчинонько-вишенько, куди йдешть?
- 2 Скажи мені правдоньку, де живешть?
- 3 „Хйба бь же я розуму не мала,
- 4 Щобь я тобі правдоньку сказала:
- 5 Поставила хатоньку край води,
- 6 А сінечки-присінечки зь лободи,
- 7 Зь дорогого деревця сь крапивці,
- 8 Изь доброго дерева зь морковці“.
- 9 Повінчавши, попъ иде до дому,
- 10 Питається: „Ой чи дома госпожа?“
- 11 — Яєь ти пошовь, батюшка, вінчати,
- 12 Пошла наша матушка гуляти.
- 13 Надіває попъ широку рясу,
- 14 Да иде шукать попаденьку нашу;
- 15 Иде попъ по улиці, патлами мотає,
- 16 Кого стріне — попаденьки питає.
- 17 Бігавь, бігавь, попаденьки не напавь,
- 18 Зачепився рукавами да й упавь.
- 19 „Бодай тебе, попаденько, чортъ узявь,
- 20 За тобою тільки рясу всю порвавь.
- 21 Набігався, пойду ляжу спати,
- 22 Годі мені попаді шукати“.
- 23 Що приходить попаденька у ночі,
- 24 А попъ лежить, якъ скажений, на печі.
- 25 — Устань, попе, я на тебе подивлюсь,
- 26 Издумаю — сама собі засміюсь.
- 27 Ти думаешть, що я вь корчми гуляла,
- 28 Яєь ти вінчавь, то я зь-заду стояла.
- 29 Ой ти, попъ, ти, возина борода,
- 30 Нехай тебе чортъ любить, а не я.

(Новицкій).

Б.

- 1 Б=1 А, Добри-вечірь, дівчино...? 2 Б=2 А? 3 Хйба вь мене розуму не стало, 4 Б=4 А, 5 Б=29 А... широкая..., 6 Б=30 А... дівки,
7 Ой якъ нішовь батюшка вінчати,
8 Пішла наша матушка гуляти.

9 Ходить піпъ да по церкві, гадає,

10 Кого стріне, то попадоньки питає.

11 Б=17 А, Шукавъ, шукавъ..., 12 Б=18 А. 13 Б=22 А, 14 Б=21 А.
15 Б=23 А, Ой якъ прийшла..., 16 Б=24 А, Лежить нашъ піпъ... 17 Б=
25 А, Устань, устань..., 18 Б=26 А, Сама собі подумаю... 19 Б=27 А, Ой
ти думавъ..., 20 Б=28 А.

21 Що я тричі, серденько, повертавсь,

22 И зъ тобою ні разочку не видавсь“.

(Новикій).

212.

Ой пігнала дівчинонька ягняточка въ поле;

Загубила ягняточка — несчастная доля!

Та пішла жъ вона гукаючи, ягняточка шукати:

— Чи їхъ не знайду — весела буду.

Надїбала пона въ лісі, пона молодого:

— Чи не бачивъ, добродію, ягняточка мої?

— Ні, не бачивъ, дівчинонько! ні, не бачивъ,

Ні, не бачивъ, голубонько, ані одного.

. . . . . стали спочивати.

— Чи не можно, дівчинонько, трошки жартовати.

— Жартуй, жартуй, господине,

Та нехай моя журба згине.

Хоць ягнятось не найду,

Веселая буду.

Ой якъ ставъ піпъ жартувати,

Та стала втїкати:

— Ой часъ же, мій добродію,

Часъ до дому ити.

И пропала та ягничка,

И я стала молодичка,

Степомъ гуляючи,

Ягнать шукаючи.

А прийшовши до домоньку

Мати была:

— А чому жъ ти, суко-дону,

Зубівъ не вибила? —

— Якъ то було бити, неню,

Коли просивъ хорошенько;

Якъ му не дати

Трошки жартовати.

— Ой починивъ ти, попе-хлопе,

Охъ ти, вражий сину,

Я на тебе, попе-хлопе,

До владки піду.

— Я владки не боюся,

Я владці поклонюся,

Та нехай знає твоя дочка,

Що то моя парафяночка —

Попа молодого,

Священника свого.

(Новицкій).

213.

А.

- 1 Ой зійшло, зійшло два місяці яснихъ,
- 2 Ой вандрувало два товариші краснихъ.
- 3 Вандрували вони та й говорили:
- 4 — Яку бь ми собі дівчину намовили.
- 5 Идуть вони безъ вдовине подвір'я,
- 6 Вдовина дочка замітає підсіння.
- 7 Поповичъ каже: „то моя буде“.
- 8 Вдовинъ синъ каже: „якъ мене не буде.
- 9 Ой ходімъ ми до саду, вилашимъ калинову стрілку,
- 10 Будемо ся бити за вдовину дівку“.
- 11 Поповичъ ставъ въ великій долині,
- 12 Вдовинъ синъ ставъ на високій могилі;
- 13 Поповичъ стреливъ — гору перестреливъ,
- 14 Вдовинъ синъ стреливъ — серце перестреливъ.
- 15 „Ото тобі, поповичу, а вдовина дівка,
- 16 Загналася тобі а въ серденько стрілка“.
- 17 Надъ поповичемъ отець, мати плаче;
- 18 Надъ вдовинимъ синомъ чорний орелъ кряче.
- 19 Поповича до гробу проводять;
- 20 На вдовина сина шибеницю ладять.
- 21 „Ой чекайте, мене не губіте, —
- 22 Пишіть листоньки до матінки“.
- 23 Матінка пише, назадъ вертає:
- 24 „Якъ мь заслуживъ, най такъ відбуває“.
- 25 „Ой чекайте, мене не губіте, —

- 26 Пишіть листоньки до сестроньки“.
- 27 Сестра пише, назадъ вертає:
- 28 „Якъ братъ заслуживъ, най такъ відбуває“.
- 29 „Ой чекайте, мене не губіте, —
- 30 Пишіть листоньки слізни до моєї милої“.
- 31 Милая пише, та й не обавляє:
- 32 „Що би-мъ мала всі воли продати,
- 33 Буду милого відъ смерті викупляти“.

(Новицкій).

Б.

- 1 Хто по улиці ходить, а хто й свище?
- 2 Товаришъ товариша на вечерниці кличе:
- 3 „Ходімо ми, пане брате, ходімо,
- 4 До одної дівчини на вечерниці ходімо“.
- 5 „Ой якъ ми будемъ до одної ходити,
- 6 Наймімо собі тісника домовину зробити.
- 7 Ой одному буде домовина нова,
- 8 А другому дівка молода“.
- 9 Поповичъ каже: „то моя дівка буде“.
- 10 А вдовинъ каже: „хиба мене не буде“.
- 11 Ой поповчъ ставъ на високій
- 12 Б=12 А... на глибокій долині, 13 Б=13 А... долину..., 14 Б=14 А...
въ саме серце влучивъ. 15 Б=15 А... тая..., 16 Б=16 А, Въ твоімъ серці
калінова...

- 17 „Ой вдовинъ синъ, дарую тую дівку,
- 18 Вийми зъ серденька калинову стрілку“,
- 19 „Ой якъ тяжко камінь підіймати,
- 20 Тяжче калинову стрілку виймати“.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кушпа).

В.

- 1 В=1 А... руйзно, 2 Приїхало до дівчини два козаченьки пуйзно. 3 В=
9 Б, 4 В=10 Б... дома... 5 В=9 А... брате, да й у чисте поле, 6 Котрий
вотрого да на стрілочку сколе. 7 В=13 Б, 8 В=14 А... прямо въ сердень-
ко вцілівъ. 9 В=15 А, 10 В=16 Б, Край твого серденька... 11 В=17 А,
12 В=18 А... воронъ...

- 13 По поповичу братіки да сестриці,
- 14 По вдовиченку вовки да лисиці.
- 15 Що поповича да й у яму пускають,
- 16 А вдовиченка на три часті рубають.

(Борисполь, Переяславск. у.).

214.

— А ти, дячку учений,
Надъ школами вибраний,
Скажи мені, дячку,
Що то есть іденъ?
„Іденъ синъ Мусій,
Въ Господу Богу єдиний“.
— А ти, дячку учений,
Надъ школами вибраний,
Скажи мені, що есть два?
„Дві таблиці Мусієвихъ,
Іденъ синъ Маріанъ,
Богъ во Тройці єдиний“.
— А ти и проч.
Скажи мені, що есть три?
„Іденъ Богъ, другий синъ,
Третій Духъ Святий,

Дві таблиці Мусієвихъ,
Іденъ синъ Маріанъ“.
— А ти и проч.
Скажи мені, що є штири?
„Штири листи євангелисти,
Богъ во Тройці перебуває,
Дві таблиці Мусієвихъ,
Іденъ синъ Маріанъ“.
— А ти и проч.
Скажи мені, що есть п'ять?
„Пять ранъ Христось терпівъ,
За насъ безъ вини,
Штири листи євангелисти,
Богъ во Тройці перебуває,
Дві таблиці Мусієвихъ,
Іденъ синъ Маріанъ“.
(Новицкій).

215.

А.

1 — Благослови, Господи, на всяке	17 Щобъ челядь не знала:
время.	18 — Ото, дяче-небораче,
2 Хвала ёго въ устахъ моїхъ.	19 Бо-мъ ты сподобала.
3 Да услышать кротці,	20 Чоловієъ прихавъ,
4 Да поскачуть хлопці,	21 Жінки ся питає:
5 А ти, школа,	22 — Що за гости, жінко, маєшъ,
6 Будь весела	23 Чимъ їхъ приймаєшъ?
7 Зъ рана до вечора!	24 — Я дома сиділа,
8 Сосіда то вчула,	25 Богу ся молила;
9 Та прийшла до школи,	26 Щоби тебе лиха туга
10 А ти, дяче — небороче,	27 Въ дорозі забила.
11 До підмови дався.	28 А дячъ-небораєъ
12 Дячъ небораєъ	29 Навіки злякався, —
13 До підмови дався, —	30 Ой яєъ свиснуєъ въ віконце,
14 Ой яєъ прийшовъ до кімнати,	31 То й не оглядався.
15 Въ подушки вєлався.	32 Чоловієъ розігнався,
16 Наварила варениківъ,	33 Въ одвірокъ затався,

34 Якъ упавъ — зуби стаявъ,
35 Ледви спамятався,
36 Що по своїмъ по двору
37 Зъ кимъ гонився.

38 — Ні я, любо, впився,
39 Ні я скрутився, —
40 Щось побігло въ воротахъ
41 Въ червонихъ чоботяхъ.

(Новицкій).

Б.

1—7 Б=1—7 А.

12 Прийшла дівонька

8 Душинини доволі

13 Зъ вогнёмъ до школи,

9 И істи ніколи.

14 Сподобала дяченька

10 Потерпіте, дяченята,

15 До своїй волі

11 До Божої волі,

16=16 А, 17 Б=17 А, Що... не іла, 18 Б=18 А, Прийди..., 19 Б=19 А.

20 А дявъ молоденькій

21 На підмову дався,

22 Тільки прийшовъ до світлиці,

23 Въ кімнату запхався.

24 Б=32 А, Мужикъ..., 25 Б=33 А... вдарився.

26 Упавъ, обомлівъ

27 И самъ излякався.

28 Що то за такоє

29 Лихо не малое

30 Б=40 А, Побігло..., 31 Б=41 А.

32 — Чи ти, мужу, спився,

38 Якъ мя поперъ мужикъ ціпомъ,

33 Чи ти скрутився, —

39 А же мъ засміявся.

34 Самъ не знаєщъ за кимъ

40 Ой биякъ черешневий,

35 Зъ ціпомъ гонився!

41 Капця залізна;

36 — Ой ишовъ черезъ пліть

42 Якъ мя поперъ мужикъ ціпомъ,

37 Та не оглядався.

43 Ажъ ми шкура злізла.

(Новицкій).

216.

Чоловікъ дорогою йде,
Та штири воли жене,
А за нимъ штири всьндзи йдуть,
Пятую жінку ведуть.
— Ой ви штири всьндзи,
Возьміть собі штири воли,
А верніть жінку мою,
Я не скажу нікому.

— Чи бачишь ти, синку,
Зелену дубинку, —
Тамъ ми тобі вернемъ
Молодую жінку.
— Гвалтъ, люди, гвалтъ, — біда моя
знайшла,
Що съ всьндзами жінка пішла!

(Новицкій).

217.

Ой у полю, на подолю
Тамъ бідна вдова жила зъ дочкою.
А хто вдову зрадить —
Счастя-долю втратить.
Молодой козаць на то не вважає:
Засівъ підъ калину,
Звівъ зъ розуму дівчину.
— На конику плигну,
Сто червоннихъ викину.
Встала дівчина раненько,
Білилася біленько;
Білилася дівчина изъ вечора до ранка,

Подивилася дівчина въ люстро—
Не така, якъ вчора була:
Вчора була дівчина, якъ червона калина,
А ниньки, якъ глина.
Пішовъ козаць до коршми,
Якъ людська дитина;
Ведуть ёго изъ коршми,
Якъ вражого сина.
Вінъ на дівчину все... (?)
На козаку шуба сліди замітає,
На нимъ поясъ, якъ жарь... (?)

(Новицкій).

218.

Ой тамъ на горі
Стояла корчма,
А у тій корчмі
Та два донці п'ють.
Що одинъ донецъ —
Горілочку п'є,
А другій донецъ
Все гроши дає,
За собою шинкарку
Да й підманює:
„Ходімъ, шинкарко,
Ходімъ изъ нами,
Що въ насъ на Дону
Не по вашому,—
Ні жнуть, ні косять,
Жупани носять;
Ні тчуть, ні прядуть —
Хороше живуть;
Солому січуть,
Пероги печуть,
А сіно смажуть

Пирогы мажуть“.
Дурна шинкарка
Да й послухала,
Сіла зъ донцями
Да й поїхала.
Якъ прив'язали шинкарку
Внизъ головою,
Запалили сосонку
Зъ-низу да вгору.
Сосонка горить,
Шинкарка кричить:
„Ой пробу, пробу,
Хто въ сёму бору,
А хто въ бору е,
Ратуйте мене!
А якъ же нема,
То й пропала я.
Ой ви, жіночки,
Навчайте дочки,
Щобъ не доймали
Донцямъ вірочки“.

(Новицкій).

219.

Била мене мати
За лёнь, за коноплі,
За жовтую плоскінь,
Щобъ тоненько прjala,
Та й не роскидала.
— Ой рада бъ я, мати,
Ще й тоньше напярсти,
Та наіхали гости
Гості гостювати;
Та не які гости —
Милій чорноривий

На воронімъ коні,
Въ голубімъ жупані.
На порігъ ступає,
Бровою моргає.
— Та не моргай бровою
Не ляжу съ тобою;
Не лупай очима —
Не твоя дівчина.
Та я ляжу съ чумакомъ,
Підъ сіримъ сірязомъ.
(Новицкій).

220.

Да ходила красная дівка
По лісочку,
Да сколола білую ноженъку
Объ трісочку;
Болить, болить білая ноженъка
Болить та й не больно;
Любить паренъ красную дівку,
Любивъ та й не довго?
Та вжежъ того парня молодого
Беруть у салдати;
Да забула красная дівка
Его роспитати:
— Ой чи мені замужъ виходить,

Ой чи тебе ждати?
„Гуляй, гуляй, красная дівка,
Гуляй зъ молодцами;
Та не гуляй, красная дівка,
Зъ москалями, —
Москалі . . . . .
Горілки напъються
Вони съ тебе, красная дівка,
Насміються.
Вони твою русую косу
Ростріпають;
Вони твою честь дорогую
Ростерають“.
(Новицкій)

221.

— Ой мати, мати, москаль у хаті
Жартує, пустує, не дає спати.
„Ой доню, доню, не будь дурною,
Бий мого москаля хочъ кочергою“.

(Новицкій).

222.

Долина долинушка, долина широкая, долина, глубокая,
А край теі долинушки зоря занімалася.
Тамъ дівчина гуляла, руту-мъату сіяла,

Нічого не думала, нікого не любила,
А думала любити. Полюблю я старого —
Старого не хочеться;
Полюблю я малого —
Милій не пригорнитися;
Полюблю я саддату —
Саддату у похідь ідець,
Зостоясь тепера сама —
Ні дівушка, ні жона,
Саддатушка молода.

(Новицькій).

223.

Якъ улана не любити,
Якъ же за нимъ не журити:
Ой якъ рушать очима,
Вийме душу плечима;
Ой якъ рушать плечима,
Пройме душу очима.
Тільки уланъ строїть міну,
Що підмовить дівчину,
А кажець опалети
И біленькій султанъ, —
Присяй Богу, мамцю моя,
Молоденькій уланъ!

И острогі побіляни,
И чемерки гаптовани,
Біла кіма (?), вусикъ чорний, —
Жвавий хлопець и моторний.
Дивись, мамцю, на нѣго,
Яка жвава міна въ нѣго;
Жвава міна и тоненькій,
Якъ соколикъ чепуренькій,
Таки жъ мій, таки жъ мій,
Таки жъ мій власний.
Мундірь на нимъ гранатовий
И вилѣти красни.

(Новицькій).

224.

Приїхали до Марусі
Три улани въ гості.
    Ти жъ, Марусю чорнобрива;
    Чомъ не ночеушь дома? *)
Що улани на дворі,
Вже медъ-вино на столі.
Одинъ сидить за столомъ,
Медъ-вино кружає;

Другій сидить передъ столомъ
У скрипочку грає;
Третій сидить у порога,
Марусі питає:
„Охъ Марусю пані,
Поїдьмо зъ нами“.
Поїдьмо зъ нами,
Зъ нами уланами.

(Новицькій).

*) Прип'язь повторяється послѣ кожного двохъ строчъ.

225.

Головонько жъ моя бідная,
Заболіла мені жінка!
Ідну маю и та згине,
Чоловікъ марно загине.
Запрягайте коні живо,
Я вберусь скоро, жваво,
Черевички й китайку,
Всі коралі на останку.

„Добри-вечерь, пане докторъ,
Я то зъ жінкою приїхавъ;
Сорокъ рубливъ положу,
Викуруй ми, я тя прошу“.
Й а взявъ докторъ мою жінку,
Повівъ її въ комірку,
Постелівъ сіна и перина...
— Буде здорова, не загине!

(Новицкій).

226.

Ой приїхавъ Орличенько
На воронимъ кониченьку:
„Здрастуй, здрастуй, Краківна Вій-
тивна,
Чи жъ ти мене сподобала?“
— Орличенко, піди одъ мене,
Прошу жъ тебе, не займай мене:
Я зъ Кракова Краківна Війтівна,
Тобі, Орличенку, не рівня.
Орличенько много злота мавъ,
Золоті брики посправлявъ;
То для тиі Краківни-Війтівни,
Щобъ ёго сподобала.
— Орличенко, піди одъ мене,
Прошу тебе, не займай мене...
Золоті сукні посправлявъ...
Золоті брами посправлявъ...

Орличенько вірні слуги мавъ,
А вже жъ їхъ та понамовлявъ,
Чи не могли бъ Краковъянку украсти.
Изъ Кракова до Києва
Ажъ підъ брами приїхали,
Краковъянку звеличали:
„Здрастуй, здрастуй, Краківна-Війтівна,
Чи ти бо насъ та й пізнала?“
Одни двері зашуміли,
А други забреніли,
А третіми ми Краковъянку верали
Изъ Кракова до Києва.
По світлоньці похожає,
У скляночці медъ ношає;
Сама себе дурною назвала,
Що Орликомъ гордувала.

227.

Коло броду, броду брала дівка воду,
Вандрували два шевчики хороши на вроду.
„Нарай, нарай, дівчинонько, певную госпону!
— Ой у острозі на порозі певная господа.
Майстеръ старий, хлопець малий, майстрова молода;
Давъ імъ майстеръ чоботи кряти,

А самъ пішовъ на весь тиждень до коршми гуляти.
Крають шевці, крають та вже й докраваяють,
На молоду майстрову зъ ова поглядають.
Ой ти, майстрова, маєшъ грошей много,
Вандруй, вандруй зъ нами, покидай старого.
Ніхто жъ того та й не знавъ,
Тільки майстрівъ хлопець!
Шукаючи, питаючи пана-майстра свого,
„Ой ти, майстеръ, п'єшъ медъ, горівку,
А вже твоя майстрова давно пішла на мандрівку*.
— Сідмай, хлопце, коня, сідмай вороного,
А для мене ще й другого,
То поїдемо доганяти шевця молодого.
Догнали майстрову по передъ Дунаю,
А вона ёму відповіла: „Я тебе не знаю“.
Ой взявъ майстеръ майстрову по підъ біли боки,
Кинувъ майстеръ майстрову на Дунай глибокий.
— Плини, плини, майстрова, яєъ на воді лодка!
„Візьми, візьми мене, старенький, я твоя голубка“.
— Плини, плини, майстрова відъ кладки до кладки,
Щоби знала и пам'ятала, яки шевці зрадки.
(Новицкій).

228.

Ой насъ вівці да на бондарівці, Положивъ бурдюхъ да на могильці. Дибу, дибу. *)	А булавочку да на билині. — Дамъ тобі, дядьку, чорную ярку, Верни бурдюхъ и булавку,
Положивъ бурдюхъ да на могильці, А булавочку на билинці.	И ту дудочку, що взявъ на дубочку. Да мені бурдюхъ хліба носити,
Ой іхавъ дядько на сивій кобилі, Да взявъ бурдюхъ да на могилі; Да взявъ бурдюхъ до могилі,	А булавкою порося убити, А въ дудочку заграги, Щобъ веселенько играти. (Изъ Рукоп. Сбор. П. А. Кулиша).

229.

— Иди, доню, въ хату, Кличе тебе мати — Хоче тебе мати	За конюха дати. „Я конюха не люблю, За конюха не піду:
--	--

*) Прип'євъ повторяється посл'є каждахъ двухъ строкъ.

Конюхъ коні ганяє,
Вінъ гноємъ воняє“.
— Иди, доню, въ хату;
Кличе тебе мати —
Хоче тебе мати
За вівчаря дати.
„Я вівчаря не люблю,
За вівчаря не піду:
Вівчарь вівці ганяє,

Мирьотами воняє...“
— Иди доню, въ хату,
Кличе тебе мати —
Хоче тебе мати
За шевчика дати...
„Я шевчика не люблю,
За шевчика не піду:
Шевчикъ шкури чиняє,
А вінъ дубомъ воняє“.
(Новицкій).

230.

Коло млина, коло броду
Два голуби пили воду.
Напилися, полетіли,
Крилоньками стріпотіли.
Сіли собі на діброві,
Стали собі говорити:
— Біда тому пачкарові,
Що вінъ пачки перевозить,
Бо му комарь въ ухо бринить:
Покінь пачки, бо загинешь!
„Чи загину, не загину,
Таки пачокъ не покину.

Пуцу коня на долину
Ляжу спати на годину“.
Счастливая годинонька,
Десь ся взяла дівчинонька,
Якъ полола пшениченьку,
Та вдарила по личеньку:
— Встань, пачкару, годі спати,
Идуть турки рабувати;
Идуть турки на рабуня,
Зрабують тя молодого,
Возьмуть коня вороного.

(Новицкій).

П Ъ Я Н И Ц К І Я.

231.

Хто тую горілочку пиває,
Відъ неї біди зазнає.
А спіткнувся я ногою,
Не підперся я другою.
А ще жъ я не упився,
А впавши въ яму, забився.
Мавъ-емъ въ папері табаку,
Хоць не приемного смаку.
Тимъ я людей частувавъ,
За тее горілки достававъ.
Зійшлися п'яниці до коршми пити,
Стали жъ мене киями бити;
Били жъ мя кулаками,
Тислася горілка боками;
А въ шинку коло порога,
Зітхнувъ я тяжко до Бага.
Я зъ шинкомъ не бравъ шлюбу,

А влізъ я побитий въ грубу.
Дружино лядаяка,
Лежала въ грубі, якъ собака.
Тамъ ми ся годили,
Прийшли п'яниці насъ били:
— Бийте жъ насъ, п'яниці, бийте,
Ино до насъ горілку пийте.
Іднакъ я горілки набавлю,
Якъ вип'ю заразъ поставлю.
Поскачу чабарашки,
Лізу по-підъ стіль рачки.
Здіймавъ я зъ себе рубашку,
Відавъ я за горілки фляшку:
— Отеперъ горілка не вадить,
Давъ намъ Богъ дуже смачнее;
Отеперъ ми будемъ пити,
Ніхто насъ не буде бити.

(Ушицкій урядъ).

232.

Ой фляшечко-потішечко, кубочокъ-радоци,
Якъ ся нап'ю горілочки, тільки відъ... (?)
Да прийди жъ, гою, сядь тобі, я горілки дамъ тобі,
Напийся зъ людьми, доки чути бержолочку на тобі
Доки чули на оборі давали,
Медъ, горілку квартами доволі.
Да прийду жъ я, гою, на твою обору,
Ой займу жъ я бочулочку до свєго дому.
Охъ я съ корчми дибуль, дибуль,

Бочулочку тимуль, тимуль.

Ой прихожу я до дому — жінка й діти плачуть,

Та за тою бочулочкою, що її не бачуть.

— Цитьте жь, діти, цитьте жь, не плачте,

Ой піду я до аренди бочулочку вкрати.

Да мене жиди злапали,

За чуприну вракали,

Стусаками б'ють,

До двору ведуть.

.....

Ти мені постіль навалявь.

— Арендару-богатиру, будь на мене ласкавь,

Возьми жь собі діти, жінку до неділи вь заставь.

Охь арендарь подобрівь, взявь жінку зь собою,

Теперь мене оставивь зь дітьми сиротою.

— Охь ви, діти дрібненькі, заплачте жь ви ревне,

Ще й арендарь подобріє, то вамь маму верне.

233.

Ой п'янъ, п'янъ та валяся,

Та вь той кутъ, де Маруся.

Марусени пироги

Привели мене до біди.

Але вь п'єцу пироги кипіли,

А я полізъ на гору по сало.

И сала не доставъ,

И зь драбини зь гори впавъ.

Але наши вьжуть: що то вь синахъ трісь, трісь!

Але я вьжу: зь гори влізъ,

Кличуть мене до хати,

А а не можу встати —

Розбився.

(Ушицкій уѣздъ).

234.

— Не я п'яний, горівочка п'яна...

Відчини ворітечка, Ганнуса коханна.

„Якь ти господарь, приймай собі хлопця,

Щоби тобі відчинявь воротця“.

— Якъ ти господина, приймай собі дівку,
Щоби тобі постелила білу постільку.
„Якъ ти господарь, приймай кухарочку,
Щоби тобі видавала пізно вечерочку“.
— Не я п'яний, горівочка п'яна,
Прийди до мене вечерати, Ганнусю кохана,
„Якъ ти господарь, приймай собі няньку,
Щоби тобі колисала дитину маленьку:
Люлі, люлі, мале дитя, бодай-есь не встало,
Я ще мужа, свого пана, еше не приспала“.

(Ушицкій урядъ).

235.

Якъ пивъ, такъ пивъ,
И сорочку пропивъ,
То шведа.
Прийшовши, та й жінку побивъ,
Чортъ знає за що.
— Ой иди жъ, жінко, штанивъ шукати,
Чортъ знає де;
Якъ не знайдешъ, то не йди до хати.
„То не піду“.
Ой пішла жінка та й за ворота,
Тагне штани възъ болота.
Добре, що безъ шведа!

(Ушицкій урядъ).

236.

Ой гулявъ же я въ понеділокъ,	Прогулявъ же я череду.
Прогулявъ же я увесь присівокъ,	Ой гулявъ же я въ четверъ,
Съ тобою, Оленочко, съ тобою	Прогулявъ же я таларівъ цеберъ.
коханочко,	Ой гулявъ же я въ п'ятницю,
Охъ тільки жъ мені не жалъ,	Прогулявъ же я сіру телицю.
Що зъ Оленою прогулявъ *)	Ой гулявъ же я въ суботу,
Ой гулявъ же я въ вівторокъ,	Прогулявъ я всю роботу.
Прогулявъ же я таларівъ сорокъ.	Ой гулявъ же я въ неділю,
Ой гулявъ же я въ середу,	Прогулявъ я всю надію.

*) Прип'явъ повторяється послѣ кождыхъ двухъ строкъ.

237.

Охъ напивъ, нагулявъ,
На сто рублівъ наватавъ.
Охъ п'є жъ вінъ, п'є, гуляє,
Причиноньки шукає.
Ще й до дому не дійшовъ,
Причиноньку знайшовъ.

(Ушицкій урядъ).

238.

Ой мій чоловікъ та п'яниця.
Ой якъ нап'ється то й не тямиться,
Ой якъ иде съ коршми то й вигригає,
А на мені тіло та потерпає.
А вінъ на порігъ: та „день добрий тобі“.
Охъ я вівномъ: „та бодай здоровъ“.
Підъ стріхою нічъ ночувала,
Охъ у душлахъ не ідну стояла.
Ой біда жъ мені та съ такимъ мужомъ,
Що вінъ не в'яже та штани гудзомъ.
А я якъ біжить въ село та за чужими жіночками,
Коби позапинавъ штани шпилёчками,
Охъ піду жъ бо я та до крамарки, та до тої жінки
Купувати шпильки та до ширінки.

(Ушицкій урядъ).

239.

Несчастливий чоловікъ горівки напився,
Та приходить вінъ до дому ще ні съ кимъ не сварився:
— Давай, жінко, вечеряти, коли маєшъ що!
Утікає жінка й діти зъ своєї хати,
А вінъ побивъ миски, горшки и самъ иде съ хати.
„Нема моїй жінки въ хаті,
Не маю съ кимъ почувати, а самъ не засну“.
Приходить до коршмоньки та сперся на фляшку.
А всі боги укладає, въ арендарську ласку:
„Арендару-господару, дай горівки на що маю,
Дай горівки, дай!“

Стоїть жінка під віномъ та жалібно плаче.
„Не плачъ, не плачъ, бісновата, не буде иначе.
Тобі ся тимъ не журиться,
Людямъ на то не дивиться:
Жидъ воли возьме!“
— Бодай тебе перунъ забивъ темненької ночи,
Плачуть діти, виглядають темненької ночи,
Плачуть діти, виглядають съ воршми идучи.
„Цитьте, діти, идіть на пічъ,
Я самъ бачу на васъ драння,
А горівку пью“.
— Добре мені говорила небіжечка матка:
Не йди, доню, за такого, що на бакірь шапка.
А я матки не слухала,
Сама мь біду напнтала,
Теперь пропаду!

240.

Понесу ёму пити, істи,
Чи не скаже мені сісти?
Понесу ёму пити,
Чи не буде говорити?
Та й напився, та й наївся,

Що й на рало повалився.
Сівъ собі та й думає,
Що погану жінку має.
— Що жъ то, милий, ти думаєшь,
Що за мене не згадаєшь?
(Ушицкій уѣздъ).

241.

Гуде, шумить дубиною, —
Біжить милий за милою.
— Гей, стій, мила, та й погоди,
Скажу тобі вірну правду:
Й твій батько слабій лежить,
Холодної води божить.
„Хоть най бажить, хоть най умре,
Мені за нимъ жаль не буде:
Давъ же мене, єденицю,
Давъ же мене за п'яницю.

А п'яниця п'є, гуляє,
Иде до дому розганяє.
Я ёго зъ лица знаю,
Вінъ на двері — я утікаю;
Віномъ, дверима утікаю,
У садочку ночлігъ маю,
До місяця розмовляю;
Вінъ до мене каменемъ,
Я дальше утікаю“.

(Ушицкій уѣздъ).

242.

Гей мала я три журби
Та на своїй голові:

Перша журба, молода віддалася;
Друга журба, що за п'яницю.

П'яниця, п'є, п'є, гуляє,
Иде до дому розганяє.
Ударивъ по червонімъ личку,

Пішла кровъ по поличку.
Полики шовкови лосняють,
Літа мої минають.

(Ушницкій увязъ).

243.

Изъ-за гори, зъ-за лиману
Буйний вітеръ повіває,
Орда сильна наступає,
Печаль тоску розважає.
А зъ тоски та съ печалі,
Піду въ ворчму, погуляю,
Шинкарочки одвідаю.
Шинкарочка молодая,
Вона мене добре знала,
На сто рублівъ повірала,

А на двісті присчитала;
Сіри воли грабувала.
Пропивъ воли половні,
Два жупани голубні,
Пропивъ мою худибоньку,—
Проп'єшь мене, удівоньку.
Пропивъ бички невеличкі,—
Проп'єшь мої черевички,
Черевички корковні,
А чулочки білянні.

(Новицкій).

244.

Ой то тобі приснилося,
Ой то тобі привиділося.
Пішли наши марно літа,
Якъ місяць кругомъ світа.
— Чоловіче, ти знаєшь,
Що ти все п'єшь та гуляєшь,
Що все гульки та прогульки,
А объ смерті нема думки.
„А я смерті не боюся,
Я отъ смерті откуплюся,

Я по-за столъ засунуся,
. . . . . (?) обстелюся,
Гостоньками обсажуся“.
— Чоловіче, що ти знаєшь,
Що смерть гостей росхиліє,
Та й на тебе постягає.
„А я смерті не боюся,
Я отъ смерті откуплюся.
Возьму чарку, фляшку въ руки,
А объ смерті нема думки“.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

245.

А.

1 „Горівочко, люблю тебе,
2 Просять люди, вип'єю тебе,
3 А я жъ би тебе випивала,
4 Колибъ есь мені честь держала.
5 Я за тебе срібло злото,

6 Ти мя ведешъ у болото.
7 Барилочко дівочко,
8 Чи есть въ тебе горілочка?“
9 — Де бъ ся въ мені набірало,
10 Три рази ся вивертала,

- 11 Гості мѣ твої трахтувала.
12 „Впрягай, малий, кобилу,
13 Бери баклагъ и барилу,
14 Вибрайся въ дорогу
15 По горівку-небогу.
16 Ще арендаръ поміркуе,
17 Намъ горівки поборгуе“.
18 Взявъ арендаръ міркувати,
19 Взявъ горілку борговати.
20 Сидить багачъ та й дивує,
21 Що убогому жидъ боргує.
22 — Недивуйся, багачу,
23 Якъ наберу, такъ заплачу.
24 Єсть у мене на тоці стігъ ишениці.
25 На оборі дві теляці,
26 Котра краща буде твоя,
27 Горівочка буде моя.

Б.

- 1 Горілице оковита,
2 Кажуть тебе люди пшты.
3 Б=3 А, 4 Б=4 А... трімала,
5 А ти жъ мою честь тримаєшь,
6 До болота тамъ мня пхаєшь.
7 Б=5 А, 8 Б=6 А... пхаєшь...
9 Ой піду я въ комірчину,
10 Та загляну въ барильчину.
11 Б=7 А, 12 Б=8 А? 13 Б=9 А, 14 Б=10 А, Сімъ..., 15 Б=10 А,
Сівъ..., 16 Твої гості гостювала. 17 Б=12 А, Сідай, хлопче, на..., 18 Б=
13 А, 19 Б=14 А, 20 Б=15 А.

(Ушицкій уѣздъ)

246.

По-підъ гору крутую
Веде рудий руду:
— Охъ пъяна жъ я,
Чоловіка лаяла:
Стій по жъ ти,
Почекай по жъ ти,
Розважъ по жъ ти:
Дідъ рудий, баба руда,
Тато рудий, мама руда,
И я рудий, руду взявъ,
Бо мѣ си руду сподобавъ,
И пігъ рудий, що вінчавъ,
И дякъ рудий, що співавъ,
И музики руди грали,
И всі руди танцювали;
Ще й дитинка маленька
Вродилася руденька.

(Ушицкій уѣздъ).

247.

Ой вчора нѣзъ вечора пъяненька була,
Підъ сосною зеленою я спати лягла.
— Ой ти, сосно зелененька, не шуми ти надо мною

Ой ти, старий, старенькій, не сварися зо мною.
Ой якъ будешъ сваритися,
То я буду журитися,
Старенька буду,
Впередъ тебе умру.

(Ушицкій уѣздъ).

248.

Горівочко псявъаро,
Бодай тебе напало!
Сама въ шатахъ не ходишь,
Насъ до біди приводишь.
Кобъ я тебе не пивала,
Ябъ на собі шати мала,
Поясомъ би ся припясала,
Господинею ся називала.
Недавно я запаніла,
Приїхала компанія:

Іденъ мазуръ, другій русинъ,
Третій хлопець черноусий.
Не буду я трохъ любити,
Бо мя буде Богъ судити;
Тільки буду ідного,
Приятеля свого.
На вишні цвіту нема, ані ягідочокъ,
А на мені хустокъ нема, ані чобіто-
чокъ.

(Ушицкій уѣздъ).

249.

Я тобі, мій миленькій,
За наймичку не буду, —
Ти пшеницю продаєшь,
Мені гроши не даєшь.
Я зъ родомъ зійдуса,
За цибульку напьюся.
А цибулька ся не вродила,
А я довжокъ завинила.
Прийшовъ жидъ по довжокъ,
Беруть зъ хати пять ложокъ;
Прийшли по заплату,

Беруть съ хати ще й лопату.
Нате вамъ, жиди, друкъ,
Безъ лопати, якъ безъ рукъ.
Кротсотъ вашу ма,
Я на воли не пила,
Я на яйці пила.
А у мене кугуть на шопі
Знісь яецъ зо три копн.
Я яйця продамъ,
Вамъ гроши віддамъ.

(Ушицкій уѣздъ).

250.

Ой біда, біда не той чоловікъ,
Самъ до корчми не йде, мені не велить.
А я, молода, набралася ума,
Таки иду, таки иду до корчми сама.
Прийшла до корчми, сіла на лавку:

— Дай, арендару, горівки кварту.
Піють куроньки, а я въ коршмі пью;
Піють треті и четверти — я до дому иду.
Здибає мене й а діверъ мій:
„Де була, де була, моя братова,
Вже жъ на тебе нагаєчка стоить готова“.
— Діверъ мій, пожалуй мене,
Якъ твій братъ буде бити мене.
„Братова моя, того не вчиню,
Якъ мій братъ буде бити—я й двері зачиню“.

(Ушицкій уѣздъ).

251.

„Коли пити, не мутити;
Коли жати, не лежати.
А я такій звичай маю,
Що по повний випиваю;
И по повний випиваю,
И по копі нажинаю“.
— Бодай ти такъ въ світі жила,
Якъ ти копу наложила.
„А я фартухъ приперезу,

Нажну копу ще й полежу.
И чарка мала,
Въ ній горівки нема, —
Хилю, хилю — не тече,
Коло серця пече
Чарочко сребренька,
Въ тобі горілочка солоденька.
Ані сучка, ані задпрочка,
Якъ дзюръ, такъ дзюръ до донечка“.

(Ушицкій уѣздъ).

252.

Ой піду жъ я до коршмоньки,
Тамъ горівки напьюся;
Мене люди знають, мене поважають,
Тамъ я забаруся.
Ой піду жъ я до дому,
Въ мене мужъ воркотливий,

Вінъ буде ворчати,
А я буду мовчати.
Може що мѣ провинила?
Ой то провинила,
Що мѣ челядочку до робити
Не распорядила.

(Ушицкій уѣздъ).

253.

— Ой пъяна жъ я, пъяна,
Пъяна я дуже,
Ой відчини, муже,
Бо иду пъяна дуже.

А мужъ відчиняє,
На дітей гукає:
— Идить, діти, спати,
Бо иде пъяна мати.

(Ушицкій уѣздъ).

А въ середу повозила, въ четвергъ змолотила,
А въ пятницю провіяла, въ суботу змолола.
А въ неділю рано въ-ранці однесла шингарці.
Ой день пила, ой день пила, а тиждень робила,
Не журиться, мої воріженьки, уже жъ я заплатила.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

258.

Ой хоть же я п'яна на виду,
Да лаяла чоловіка до ладу:
„Цить таки, мовчи таки,
И ти такій, и я така,
И вся наша рідня така“.

П'яна баба, п'яна,
На порозі впала, —
Ото її Богъ спаравъ,
Що зъ дідомъ не спала.

(Изъ Рукоп. Сборн. П. А. Кулиша).

259.

Серце мое любее,
Ходімъ жати обоє,
Охъ ти, охъ я нажнемъ копу обоє.
Серце мое любее,
Зносімъ снопи обоє;
Серце жъ мое любее,
Ходімъ до коршми обоє;
Серце мое любее,
Візьмімъ квартиру обоє;
Серце жъ мое любее,

Хто жъ буде платити?
Охъ ти, охъ я — заплатимъ обоє;
Серце жъ мое любее,
Варімъ вечеряти обоє;
Охъ и ти, охъ и я —
Повечеряемъ обоє;
Серце жъ мое любее,
Повечеряемъ обоє,
Ляжемъ спити обоє.

(Умийкій узагъ).

260.

А.

- 1 Ой куме, куме, неньки субота,
- 2 Кінчається наша робота.
- 3 Покин'ємо, куме, тяжко робити,
- 4 Ходімъ до коршми горівку пити!
- 5 Нема жъ такъ добре, якъ въ нашихъ селі,
- 6 Напиймося ажъ до неділі.
- 7 Добра горілка, лучша відъ меду,
- 8 Пиймо въ вісторокъ, пиймо въ середу.
- 9 Піццимо, куме, по свої жінки,

- 10 Нехай ся нап'ють зь нами горівки.
- 11 — Дзінь-добрий, мужу, якъ ся маешъ,
- 12 Чомъ ти до дому не спогадаешъ?
- 13 Не соромъ тобі въ коршмі седіти,—
- 14 Маешъ ти дома жінку и діти.
- 15 На, пий горівку, та не домовляй,
- 16 Або нди къ бісу, насъ не забавляй.
- 17 А кумъ съ кумою въ корчмі гайнуе,
- 18 А кума зь дітьми въ-дома горюе.
- 19 Ходімъ до дому, будемъ робити,
- 20 Щоби съ мо мали чимъ заплатити.
- 21 Любимо добре горівку пити,
- 22 Треба за нѣго гроши заплатити.

(Умилій урядъ).

Б.

- 1 Б=5 А. Ой куме, куме...,
- 2 Пиймо горілку, будьмо весели
- 3 Пиймо горілку відъ понеділка до вторка,
- 4 Бо въ нашої коршмі добра горілка.
- 5 Б=7 А. 6 Б=8 А. Напиймося ще й... 7 Б=9 А... дівки..., 8 Б=10 А.
- 9 Куме, а въ то не стом,
- 10 Бо я свеі жінки не боюся.
- 11 Най моя жінка а въ дому робить,
- 12 Нехай зо мною въ жоршму не ходить,
- 13 Бо моя жінка гірша відъ дідька,—
- 14 Вона ми слаже: кепська горілка.

(Умилій урядъ).

261.

На долині стоїть коршма.

Ой ти, думко моя,

Охъ та й доня, доната *).

Я въ тий коршмі три п'яниці.

Первий пропивъ коня зь сідломъ,

Другій пропивъ воли зь ярмомъ,

Третій пропивъ жінку зь дітьми.

— Ой коли бъ я коника мавъ,

Я бъ коникомъ проїзжавъ,

А волами доробився.

Ой коли бъ я жінку мавъ,

Я бъ зь жінкою порадився.

Ой коли бъ я діти мавъ,

Ой я бъ дітьми послужився.

Охъ якъ би мені хто що зродивъ,

Срібломъ-злотомъ церковъ обивъ.

(Умилій урядъ).

*) Прип'ивъ повторився носгъ кожного стиха.

262.

Наши хлопці-молодці
Взяли квартиру, взяли другу,
Тай п'ють на дощі.
Иде богачь дорогою та й дивується:
За що то тая голота напивається.
Ідень бере за чуприну, а другій дула б'є:
— Ой не йди тамъ, богачу, де голота п'є.

(Ушицкій урядъ).

263.

Пий горілочку, випивай смакоту;
Бий жінку, вибивай лихоту.
Пиймо горілку, бо горілка добра,
Яка жъ вона зъ-верху, така жъ вона до дна.

Циймо горілку,
Маймо примівку,
Маймо примівля:
Дай, Боже, здоровля.

(Ушицкій урядъ).

264.

Ой що жъ ми будемъ, браття, робити?
Та пішовъ нашъ батько до коршми пити,
Та взявъ Кузьму и Демана,
Ще й Папроцьку, Купріана,
Матвія Невіру, ще й Терешку.
Та небагато взяли, тільки півъ кварти,
Ой вже жъ татуню дали спати.
Та біжить зъ дому Кильяна,
Сторожить дядька Купріана.
То жъ буде намъ всімъ відъ татуня.
— Ідень каже: искриймося,
Другій каже: не біймося,
Третій каже: буде лихо,
А четвертий каже: сидімо тихо.
Купріанъ каже: якось то буде.
Та не багато взяли, тільки півъ кварти,

Вже жъ не хоче жидъ въ наборъ дати.
Та не возьме ти вража мати,
Та далеко ми ити до хати.
То жъ я тобі зовсімъ заплачу.
Та не есть то ми пъянички,
На всіхъ насъ есть та чобіточки,
Чобіточки и жупани,
Всі ми ходимъ отъ яєъ пани.
Купріанъ цехмистеръ весь въ злості.
То жъ ми всі вірно ся маємъ.
Та іденъ коваль ковальства,
Купріанъ цехмистеръ соломяникомъ.

(Ушицкій уѣздъ).

265.

Чарко жъ моя й оговита,
Горілко моя смаковита,
Хто жъ тебе наливатиме,
Хто жъ тебе випиватиме?
Наливатиме Устина Афанасіевна,
Випиватиме Марья Степановна.
На здоровъя тому, чю горілку пємо,
На безголовъя тому, хто дивується сѣму.
За отця — до денця,
За неньку — повненьку,
А за родиночку — хотъ половиночку,
А за милого сімъ,
Щобъ було весело намъ всімъ.

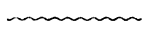
(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

266.

Радуйся, чарко,
Веселися, пляшко!
Ти, калачъ,
Не плачь!

Тобі діло буде,
Закусувать будемъ;
Буду пити и гулять,
И калачи розділять.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

ЧАСТЬ IV.
ПЪСНИ ШУТОЧНЫЯ.

ПѢСНИ ШУТОЧНЫЯ.

1.

Чарочко-повночко,
Якъ мені до тебе пристати,
Чи папірными руками,
Чи сахарными устами?

Ой ти чарочко-котокъ,
Покотися у ротокъ;
Ой чи пити, чи не пити.
Чи по столу покотити.

(Изъ Рукоп. Собрн. Кулиша).

2.

Ой у саду, у садочку,
Ой у саду у зеленімъ
Пташки ноють;
Ой тамъ наші родители,
Ой тамъ наші приятели

Горілочку пьють.
Ивановичъ випивае,
Степановичъ наливае:
Многая літа, многая літа.

(Изъ Рукоп. Собрн. Кулиша).

3.

Зродили опенёчки коло колодочки;
Не дай, не дай, моя мати, за гультая дочки;
Бо у гультая нема свити, ані кожушини,
Шкода, шкода за гультая доброї дитини!
Дала мене моя мати въ осені замужъ,
Дала мені моя мати лиху долю заразь.
Гопъ, гопъ, гопъ-па-па, тадрі, тадрі, гочача!
Дала мені моя мати розу зъ козеняткомъ,
А щобъ я не ходила по селі зъ горщяткомъ.
Гопъ, гопъ, и проч.
А я тую кізоньку пасла, та пасла,

Та моя кізонька добрая до масла.
А я тую кізоньку цяпала, цяпала,
Та лихій своїй долі смитаночку прятала.
Гопъ, гопъ и проч.
Ой щобъ моя лиха доля хліба вмочила,
Щобъ моєї головоньки та ни поморщила.
Гопъ, гопъ и проч.
Ой запряжу я сиві воли та поїду до міста,
Повезу лиху долю продавати.
Бачать люди — лиха доля,
Не хтять купувати.
Гопъ, гопъ и проч.
Заверну я сиві воли
Та іду до дому,
Бо єї не продати,
Ні промінати:
Бачать люди — лиха доля,
Не хтять купувати.

(Новицкій).

4.

А зъ гори та въ яръ,
Тамъ кума моя,
А въ куми дівчина,
То душа моя.
Ой я зъ кумою покумаюся,
Зъ куминимъ дівчамъ повинчаюся.
Ой дамъ я попу
Пшениці копу,
Щобъ мене звінчавъ
Зъ куминимъ дівчамъ.
Пшениці копа

Пропала у попа.
— Щобъ тебе, попоньку,
Тряся напала,
Щобъ тебе трясла
Півтора року,
Ой щобъ витрясла
Пшениці копу;
Щобъ жінку трясла
И твої діти,
Щобъ тобі не дала
У хаті седіти.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

5.

Ой покину ціпъ на току,
А вила на стозі,
А самъ піду до Дарочви —
Мені по дорозі.

Въ Одарочки бувъ,
Въ Одарочки напився,
Ой прийшовъ я до домоньку,
Зъ батькомъ посварився.

Мати ласе, батько ласе,
Дуже й розмахався,
Ой давъ Богъ якось хутко

Нагай уворвався;
А я тїки по за тини,
Въ вропвву сховався.

(Новицкій).

6.

А.

1 Купивъ козаць Олені
2 Заушниці зелені;
3 Якъ причипивъ до уха —
4 „Яка-жъ гарна псяюха!“

Б.

1 Б=1 А; 2 Серезечки зелені; 3 Б=3 А. И... 4 Все погана псяюха!

(Дударя, Каиевск. у.).

7.

Любивъ козаць Олену,
Купивъ бинду зелену,
Да повісивъ на усі:
„Тождь-то гарно псяюсі!“

(Новицкій).

8.

„Ой, дівчино милостива,
Чимъ ти брови намастила?“
— Намастила кукурвасомъ,
Щобъ ходили хлопці часомъ.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

9.

Дівчино, сподівайся талану,
Казавъ хлопець у-вечері прилену.
А дівчина сподівалася:
Три дні хати не мила
Й не вмивалася.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

70*

10.

На що мені та гороль горадять,
На що мені та капуста садить?
Капустяца — одностебляця,
Припогана да й та сердитця!

(Дударя, Каневск. у.).

11.

Кукуріку, півнику,
На току —
„Чекай мене, дівчино,
До року“...
— Хиба бь-же я розуму
Не мала,

Щобъ я тебе до року
Чекала?
Хиба-бъ же я зъ розуму
Изійшла,
Щобъ я собі кращого
Не найшла?

(Дударя, Каневск. у.).

12.

А.

1 По садочку ходила
2 Та щипала вишні —
3 Пошли, Боже, мені мужа
4 Та підь мої мислі:

5 Щобъ горілки вінъ не пивъ,
6 Табаки не вухавъ,
7 Чужихъ жінокъ не любивъ,
8 Та все мене слухавъ.

(Иваньковъ, Переяславск. у.).

Б.

1 Ускочу я въ огородець
2 Та вирву я вишню —
3 Дай мні, Боже, каваліра

4 Б=4 А. Щобъ до... 3 Жебъ тютюну не куривъ; 6 Б=6 А; 7 Б=7 А;
8 Б=8 А. И ради не...

(Полоски, Бѣльск. у.).

13.

А.

Бийте, дівки, тропака,
Не жалуйте лаптівъ:
Коли оці побъете,

Батько новихъ наплете,
Матка кучи надере,
Братъ обори повъе.

(Изъ Рув. Сборн. Кулиша).

Б.

1 Б=1 А. Бейце дзеці... 2 Б=2 А; 3 Б=3 А. Якъ ціе... 4 Бацька други поплече.

(Мозирск. у.).

14.

Прекрасная дівко Марійко,
Я тебе добре знаю:
Твоя хата коло ворчми,
Зъ самого краю.
Тамъ ти чуда свої показала,—
Дідові зъ торби муку витрясала.
Прекрасная дівко Марійко,

Я тебе люблю:
Якъ поїду до Мнхамполя —
Чобітки куплю.
Ой якъ будешъ чобітки взувати,
Будешъ діда споминати —
Чортъ знае кого!
(Дубище, Староконстангиновск. у.).

15.

А.

1 „Ой де дівка була?
2 Забарилася“.
3 — На дірявімъ мосту
4 Провалилася.

5 „Який чортъ тебе нісь
6 На дірявий містъ?
7 Було бъ тобі держатися
8 За собачий хвістъ“.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

1 Б=1 А... де жъ ти...? 2 Б=2 А; 3 Б=3 А. 4 Увалилася. 5 Б=5 А.
Ой...? 6 Б=6 А; 7 Б=7 А... хвататися, 8 Б=8 А. Куций собаці за...
(Новицкій).

16.

А.

1 Очеретъ, осока —
2 Чорні брови въ козака,
3 Матусенька родила,
4 Щобъ дівчина любила.
5 „Дівчино, люблю тебе —

6 Не їжъ хліба, возьму тебе;
7 Та не їжъ хліба, не пий води
8 Возьму тебе для вигоди“.
9 — Та нехай не їсть твоя мати,
10 Коли хочешъ мене брати.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша и Ушицкій уездъ).

Б.

1 Б=5 А; 2 Б=6 А; 3 Б=7 А; 4 Б=8 А. 5 Ти, возаче біснуватий,
6 Б=9 А.

- 7 „Та нехай не ість, не п'є води 10 Три дні хліба не нюхала
8 Держи її для вигоди!“ 11 И водиці не пила,
9 Дурна дівка послухала, 12 Поки на лаві лягла.

(Дударя, Каневск. у. и Новицкій).

17.

Дівчино, вишенько,
Буде тобі лишенько —
Буде лихо и біда, —
Не иди замужъ молода.
Ой що тобі, що тобі,
Положися, спи собі;
А мні треба рано встать,

Сняданцячко зготувать, (2)
Воли вигнать, конямъ дать:
Нехъ ся коникъ напасе,
Поїдемо до Касі,
А одъ Касі до Ганки,
До моєї коханки.

(Полоски, Бѣльск. у.).

18.

А.

- 1 Ой ходила дівчина бережкомъ, 11 А то жъ тобі горенька немає:
2 Заганяла селезня батіжкомъ: 12 Ой хто жъ тобі ці кучері звиває?
3 „Гиля, гиля, селезню, до дому! 13 — Була въ мене дівчина Орися,
4 Продамъ тебе жидовину рудому“. 14 Тоді въ мене ці кучері вилися;
5 За три копн селезня продала 15 Була въ мене дівчина Уляна,
6 И за копу дударива наннила. 16 Вона-жъ мені ці кучері звивала:
7 — Заграй мені, дударіку, на дуду, 17 Була въ мене дівчина Варвара,
8 Теперъ-же я своє горе забуду. 18 Вона-жъ мені ці кучері порвала;
9 „Кольбъ тобі горенько да печаль, 19 Була въ мене дівчина паскудна,
10 То бъ ти вийшовъ на улицю та й 20 Вона-жъ мені ці кучері поскубла.

кричавъ,

(Новицкій).

Б.

- 1 Б—1 А... по полю; 2 Да гонила качура до дому: 3 Б—3 А... качуре...
4 Б—4 А... злидару старому; 5 Б 5 А... качура... 6 Б—6 А... дудлиба...
7 Б—7 А... дудливу...

- 8 Нехай-же я лишенько забуду,
9 Заграй мені дудливу на той глась:
10 Вирубала ополоночку для васъ.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

19.

А.

- 1 „Мати, мати, хочу їсти,
- 2 Такъ боюся въ погребъ лізти,
- 3 Такъ боюся, щобъ не впала,
- 4 Щобъ вапуста не пропала“.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Б = 1 А. Ой, мамцю... 2 Та боюся съ печі злізти, 3 Б = 3 А. Та...
- 4 Щобъ ніжечки не зламала.

(Дударі, Каневск. у.).

20.

А.

- 1 Полюбивъ козаць Марину,
- 2 Прив'язавъ її до тину,
- 3 Вірвкою прикрутивъ,
- 4 Щобъ чортъ її не вхвотивъ.

(Дударі, Каневск. у.).

Б.

- 1 Б = 1 А. Ой любивъ... дівчину. 2 Б = 2 А; 3 Б = 3 А. И цуркою...
- 4 Б = 4 А... шуліка...

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

21.

А.

1 По телята йду	5 Не займай мене, Грицю,
2 Спотикаюся,	6 По телята йду,
3 Якъ зостріну вого,	7 Якъ ти мене займешъ —
4 Усміхаюся.	8 Позивати піду.

(Дударі, Каневск. у.).

Б.

- 1 Б = 5 А... займайте... хлопці; 2 Б = 6 А; 3 Б = 7 А... ви... займете.
- 4 Б = 8 А.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

22.

Ой за гаємъ, гаємъ,
Гаємъ зелененькимъ;
Тамъ орала Дженджеруха
Воликомъ чорненькимъ;
На орала гони
На чотири милі,
Насіяла пшениченьки.
„Ой Боже мій милий!
Ой изъ кимъ-то, зъ кимъ-то,
Пшениченьку жати?...“
На тімъ боці, на толоці
Стоять запорожці.
Запорозці стояли,
Дженджурихи питали:
„Ой, чи вона жива,
Чи вона умерла?
Коли вона жива —
Ходімъ погуляймо;

Коли вона вмерла —
Ходімъ поховаймо.
„Чого въ тебе, Дженджурихо,
Сорочка не біла?“
— Вже восьма неділя,
Якъ сорочку наділа;
А дев'ята зима,
Якъ я въ церкві була.
„Чого въ тебе, Дженджурихо.
Не метена хата?“
— Я вимету разкомъ,
Та вивезу возкомъ!
„Ой що-жъ тобі, Дженджурихо,
За сміттячко дати?“
— Сюди хіпъ, туди хіпъ —
За сміттячко сімъ кіпъ,
А восьмая кіпка,
Що вимете тітка.
(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

23 *).

Ой пасла дівчина ягняточка въ полі,
Загубила ягняточко — нещаслива доля.
„Треба мені вертатися,
Ягняточка питатися,
Ягняти мого, ягняти мого!“

Ой не найшла дівчинонька ягняти того,
Надїбала попа въ лісі, попа молодого.

„Ой, чи мені вертатися,
Ой, чи мені питатися —
Боюсь я єго, боюсь я єго!“

— Ой не бійся, та дівчино, не бійся ти мене
Знайду я те ягняточко, що ти загубила.

Пожартуємъ на єдині,
Нехай наша журба згине,
Нехай пропаде, нехай пропаде!

*) См. № 312, стр. 1077.

Жартувала съ попомъ довго, не скажу нікому,
Цілувала, обнімала та й пішла до дому.

Ой прийшла до-домоньку,

Мене мати била:

„Ой, а де ти, суча дочко,

Ягнятко згубила?“

. . . . .

(Новицкії).

24.

Козакъ коня напувавъ,
Гапка воду брала:
Козакъ пісню заспівавъ,
Гапка переймала.
„Да послухай, козаченьку,
Що я тобі скажу:

Лають мене старі люде,
Що я до тебе хожу“.
Черезъ греблю Микитину
Ведуть Гапку підтикану,
Крпчить Гапка, ренетєе,
Ніхто її не рятєе.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

25.

Навідала кубелечко,
Де качка несеться;
Перечула черезъ люде —
Ледащо сміється.
— Ти, ледащо, ти, ледащо,
Не смійся изъ мене:
Верни мої два перстники,
Не ходи до мене.

Мої перстні золотні
На правую ручку —
Коли мене погидуєшь,
Люби мою сучку;
Моя сучка рябенъкая,
Не по твою хорту —
Єсть у мене жпнешина,
Не по тобі, чорту.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

26.

Шелестъ, шелестъ по дубині
Дівки вінки погубили,
Молодиці кибалиці,
А порубки ногавиці.

И ти зъ міста и я зъ міста,
Кажуть люде, що периста.
Сама сіла, погляділа,
Була чорна — поруділа.

27.

— На тарільці білий сиръ —
Тамъ то гарний сукинъ синъ,
Тамъ-то косить, тамъ-то жне,

Тамъ-то бреше, не бере!
Колибъ косивъ, колибъ жавъ,
Колибъ любивъ, колибъ взявъ.

— На улицю не піду,
И дома не всяжу,
Коли-бъ мені підкопаться
До дівчини въ хижу.
— Бодай тебе копала
Лпхая година!
Черезъ тебе, бісовъ сину,
Мене мати била
И ще буде бити.
Хоть перестань, бісивъ сину,
До мене ходити.
Ти думаєшь, дурню.
Що я тебе люблю,
А я тебе, дурню,
Словами голублю;
Ти думаєшь, дурню,
Що я тебе кличу;
А я тобі, дурню,
Крузь тинь дулі тичу.

А я такнхъ дурнівъ
Зъ роду не любила,
Я такими дурнями
Тини городила.
Я стояла на рові,
Дала дулю, що въ брплі.
Дала дулю, дала дві,
Що ти дурень, а я ні;
Я стояла на бекеті,
Дала дулю, що въ жилеті,
Дала дулю, дала дві,
Що ти дурень, а я ні.
Оступись ти въ брилі,
Нехай сяде въ картузі.
Тимъ вінъ мені сподобався,
Що кудзями устѣбався.
Ой не ливъ, не карась —
Я съ хорошимъ постояла.
Тобі зась, тобі зась.

(Иванковъ, Переяславск. у.)

28.

Ой гуляли парубочки
Ажъ корчма гуділа,
Багацькая дівчинонька
На лаві сиділа.

Ой не сиди, дівчинонько,
Иди сі до дому,
Нехай мати впбѣ гниди,
То прийдешъ потому.

(Новицкій).

29.

— Гандзю, Гандзю моя мила,
Чимъ ти брови начернила?
— Начернила кукурвасомъ.
Прийдешъ, серце, иншимъ часомъ.
Пішла Гандзя въ поле жати
Та забула серпа взяти,
Серпъ взяла, хлїбъ забула,
Таки Гандзя въ-дома була.
— Гандзю, Гандзю моя мила,
За що тебе мати била?

— За те мене мати била,
Щобъ я тебе не любила.
— Гандзю, Гандзю, що ти робишьъ,
За собою хлопцівъ водишьъ;
За собою молодую
Водишьъ хлопцівъ чередою.
Пішла Гандзя по буряки,
Найшла собі два бурлаки.
А поповичъ попереду:
— Постой, Гандзю, куплю меду.

(Новицкій).

30.

„Ой, Галю, не йди у поле,
Ой, Галю, въ ножки коле,
Ой, Галю милостива,
Чимъ ти брови намастила?“
— Намастила кукурвасомъ,
Щобъ любили хлопці часомъ.
Долемъ, долемъ, долиною
Підийду підъ хати, —
Полягали спати;
Тільки моя мила не лягала,
Мила не лягала, у віконці сиділа,
Зъ буйнимъ вітромъ стиха говорила:
„Не вий, вітре, въ ночі, повій о-півночі,
Та не сплять мої каренькві очи.
Чи тимъ вони не сплять, що милого не взрять?
Чи тимъ вони плачуть, що милого не часто бачуть?“

(Изъ Сборн. П. А. Кулиша).

31.

„Ой відкиль ти, дівчино?“
— Зъ Могилёва.
„Ой чия ти, дівчино?“
Ковалёва.
„Ой чому ти не йдешъ заміжъ?“
— Ой, пішла бь я давно заміжъ,
Такъ ще коса не вросла.
„А я знаю таке зілля,
Що виросте до весілля.“

На улиці не була,
Конопельки терла.
Не бачила Василя
Трохи я не вмерла!
А въ нашого Василя
Вишивані рукава;
Вишиваний ковнірець,
И самъ парень молодець.

(Новицкій).

32.

Ой на току, на току
Курята чубаті,
А на нашій та улиці
Дівчата губаті.
Куди йдуть — губи дмуть,
Губи надимають,

А сорочки ні рубця,
Плаhti не ведеться,
А якъ займе нашъ братъ,
Вона къ чорту дметься;
А якъ займе студентъ,
Вона засміється.

(Новицкій).

33.

— Ой дівчата-голубочки,
Куди йдете? „По губочки“
— Чи вь ярину, чи вь толоку,
Возьміть мене вь заволоку.

(Новицкій).

34.

Якъ я була мала, мала,
Кописала мене мама;
Якъ начала підростати.

Взяли хлопці колисати.
Взяли колисати хлопці
То вь решеті, то вь коробці.

(Новицкій).

35.

Теперь же я не сяка, не така,
А не бачила не пана, не дяка.
Теперь же я заросточка,

Не бачила ні виросточка.
Теперь же я якъ біль біла —
Чортова журба зъїла.

(Изъ Руск. Сборн. Кулиша).

36.

Ходжу, ходжу коло хати,
Та не ляжу сама спати,
Треба мене колихати.
Кохали мене хлопці
У решеті та вь коробці,

А я спати не хотіла,
Ажъ коробка торохтіла:
И по хаті — торохъ, торохъ!
И по сіняхъ — торохъ, торохъ!

(Новицкій).

37.

Ой на горі хата,
Семень каже,
А у хаті Ганна,
Семень каже,
Не погана — гарна,
Семень каже.
У городі корито,

Повно води наливо.
Палетили галки,
Да взявъ Семень палку,
Да кинувъ у галку,
Да понавъ у Ганну
Да вь праве око,
Да вилізло глибоко.

(Новицкій).

38.

А дівчата, дайте, дайте,
До неділи зачекайте;
А въ неділю коня продамъ,
Въ понеділокъ гроши віддамъ.

(Новицкій).

39.

А я тобі сала
Давала,
А ти мені ковбаси
Не даси.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

40.

На бережку у ставка,
На дощечці у млинка
Фартухъ прала дівчина,
Сприскалася рибчина,
Та й упала въ ставъ, небога,
И не має тутъ нікого,
И нікому підбігти;
Щобъ дівчину витягти.

Кричить пробі її мати,
Щобъ дівчину рятувати,
Каже, що за працю тую,
Я дівчину подарую.
А дівчина вродлива,
Рум'яная, чорнобрива,
Та уміє танцювати,
Зъ козаками жартувати.

(Новицкій).

41.

„Ой ти, гарний Семене,
Ходи сядь коло мене;
И сорочка въ мене е:
Сватай мене, Семене!“

— Ой на що мені сорочка,
Коли сама пся дочка?

А вже жъ бо мні не до солі,

Коли грають на басові.

„Ой ти, гарний Семене,
Ходи сядь коло мене;
И кобила въ мене е:
Сватай мене, Семене.“

— Ой на що жъ мені кобила,
Коли сама мні не мила?

А вже-жъ бо мні не до солі,

Коли грають на басові.

„Ой ти, гарний, Семене,
Не ходи жъ ти до мене;
Єсть у мене лиха сука,
Якъ укусить — буде мува.
Єсть у мене лихий песь,
Якъ укусить, то ти вмрешъ“.

А вже-жъ бо мні не до солі,

Коли грають на басові.

(Полоски, Бѣльскаго у.).

42.

На улицю не піду
И дома не всижу,
Я пролізу, продируся
До дівчини въ хижу.
Ти дівчино. Ганно,
Ходімъ воламъ даймо,

Поки воли поїдять,
А ми погуляймо.
Тя дівчино, серце,
Пусти підъ ряденце,
Пусти, пусти підъ рядно,
Бо тутечки холодно.
(Дударя, Каневск. у.).

43.

Ой, Грицю, Грицю, Грицю,
Не женися въ косовицю,
Бо велика зіма буде —
Твоя жінка дурна буде.
Тоді тобі женитися,
Якъ гарбузамъ стелитися,

Тоді тобі жінку брати,
Якъ капусту поливати.
Ой, Грицю, Грицю, Грицю,
Не вдавайся у дурницю,
Бо дурниця тебе зрадить,
Що й матінка не порадить.
(Новицькій).

44.

Бувъ Гриць на ринку,
Купивъ собі Маринку:
Кеса грошей, торба хліба —
Буде гулять до обіда.

(Дубище, Староконст. у.).

45.

И соха въ землі,
И воли въ ярмі,
Таки-жъ бо мні, молодому,
Дівчина въ умі.

Не вчесалася, не вмивалася
Таки-жъ бо мні, молодому,
Сподобалася!

(Полоски, Бѣльск. у.).

46.

Якове, Якове!
Свиня тобі дякує;
А кабанъ лає,
Що помий не має.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

47.

А до мене Яковъ приходивъ,
Коробочку раківъ приносивъ.
Я въ Якова раки забрала,
И Якова съ хати прогнала.
„Иди, иди, Якове, съ хати,

Бо на печі батько та мати,
А на полу батькові діти —
Нігде тебе, Якове, діти.
Скидай хиба, Якове, шубу,
Лізь до мене, Якове, въ грубу“.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

48.

А.

- 1 А въ городі верби гнуться,
- 2 За городомъ хлопці б'ються.
- 3 Не бийтеся — чортъ-ма за що,
- 4 Дівка гарна, такъ ледащо!

(Дударя, Каневск. у.).

Б.

1 Тамъ на горі дудки в'ються, 2 Б=2 А. А за мною..., 3 Б=3 А...
нема..., 4 Б=3 А. Хоць гарненька, та...

(Темногайди, Кременецк. у.).

49.

Ой зъ за гори сонце гріє,
Тамъ Марина жито сіє,
Жито сіє — гречка сходить —
До дівчини козаць ходить.

— Ти, возаче черноусий,
Чого въ тебе жупанъ кудий?
— Молодщі підпоіли,
И жупана підкроіли.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

50.

Закотилось ясне сонечко
За зелений лісь,—
Щобъ нашего Говрилочка

Давно забравъ бісь.
Нехай бере, нехай бере,
Бо такихъ до чорта є.

(Иванковъ, Переяславск. у.).

51.

А Иванко молоденький,
Жупанина коротенький —
Вінъ трясеться, колотиться.

Да чого-жъ ёму хочеться?
Чи винця, чи горілочки,
Чи красної дівочки?

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

52.

„Иди, Грицю, на улицю,
Бери паляницю,
Та не бери підъ плече,
Бо рощина потече“.

— Бодай тобі, дівко,
Що вчинила рідко!...
„Ой далєбі, що не я,
То матуся моя“.
(Изъ Рух. Сборн. Кулиша).

53.

Іхавъ хлопець до млина,
Здохла ёму кобила,
Иде хлопець, та й плаче.
„Ой цить, хлопче, та й не плачь:

Зъ голови буде лихтарня,
Зъ очей буде свічарня,
Зъ шкурочки хлопцямъ сорочки,
Зъ кишокъ хлопцямъ носьки.
(Н. Вицкій).

54.

А.

1 Не займай мене, Грицю,
2 Поваляешъ спідницю.
3 Мені мати купила,

4 Штирі гроші ввалила.
5 Ще й денежку додала,
6 Тай лямівки (?) набрала.
(Новицкій).

Б.

1 Б=1 А, 2 Б=2 А. Бо помажешъ...

3 Мені батько купивъ,
4 Щобъ козакъ полюбовъ;
5 Мені мати дала,
6 Щобъ я гарна була.

(Духари, Каневск. у.).

55.

А.

1 Ишовъ Гриць зъ вечорницъ
2 Теменької ночі —
3 Сидить сова на пеньку,
4 Витрищила очі.
5 Вінъ на неї: „гиля, гиля!“
6 А вона й присіла.

7 Коли бъ не кпй, не палиця,
8 Була бъ ёго ззіла;
9 Коли бъ не кий, не палиця,
10 Да не тая дудка —
11 Осталася бъ миленькая.
12 Гула бъ, якъ голубка.

(Духари, Каневск. у.).

Б.

1 Б=1 А. Пришовъ... 2 Б=2 А, 3 Б=3 А... на покуті. 4 Б=4 А,
5 Б=5 А.

6 Вона полетіла —
7 Чорнобрива дівчинонька
8 Коло ёго сіла.

(Изъ Рув. Сборн. Кулиша).

56.

Кобъ ти тамъ бувъ,
Де я була;
Кобъ ти то чувъ,
Що я чула;
Кобъ ти то знавъ,
Що я знаю;
Кобъ ти то мавъ,
Що я маю:

Підъ коліномъ,
Підъ литкою
Маю гроші
Съ калиткою.
Хоць съ тобою
Спати ляжу,
Таки тобі
Не покажу.

(Новицкій).

57.

Не стій, дівко, підъ корчмою,
Съ парубківъ не смійся,—
Бери хвартухъ на голову
Та й до дому війся.

(Новицкій).

58.

Вонъ, хлопці, вонъ,—
На городі лёнъ,
На долині маковець —

По шелягу молодець, —
По по три гроші стрілка,
По тисячі дівка.

(Новицкій).

59.

Славна рибка рибець,
Славний парень молодець!
Молодецькіі літа —
Зъ нимъ гуляти охота.

(Иваньковъ, Перелславск. у.)

71

60.

Тонкий да високий дубокъ —	Чорнимъ шовкомъ подоточувана.
Самий кращій въ Опанаса парубокъ;	Що въ Павлуса кудрявая голова,
Тонка да висока ліщина —	А въ Оленки порозчісувана
Сама краща у Степана дівчина.	И въ коси позаплітувана.
Що сокіл да синицю любивъ,	Якъ би мені та Оленка така,
По колоску да пшеницю носивъ;	То я бь її цілуваць-милуваць,
Що Павло да Оленку любивъ,	И до печі куховарку наннявъ,
По карманамъ да гостинці носивъ.	И до пива пивоварочку,
Що підъ дубомъ да підъ дубочкою	До коліски коліхалочку;
Сидів голубъ зъ голубочкою.	А самъ би я по водицю ходивъ
Що въ голуба золотая голова,	И Оленку да за ручку водивъ.
А въ голубки позолочувана,	

(Иванковъ, Черняславск. у.)

61.

А.

1 — Ой Василю, Василю,	9 Сорочечку пошю —
2 Наше поле не сіяне,	10 Хочъ пошю, не пошю,
3 А насъ тільки двоїчко —	11 Люби, серце Василю:
4 Любімося, сердечко!	12 — Цуръ ёго матері,
5 Ой Василю, Василю,	13 Яка дженджуриста:
6 Купи мені намистечко	14 Купивъ за шагъ стѣжечку,
7 На білую шию;	15 Ще хоче й намиста.
8 А я тобі, Василю,	

(Новицкій).

Б.

1 Б=5 А, 2 Б=6 А, 3 Б=7 А. 4 Цуръ тобі, пекъ тобі. 5 Б=13 А
6 Купивъ хрестъ и дукачъ. 7 Б=15 А.

(Дулари, Каневск. у.)

62.

Гей підъ горою, підъ перевозомъ
Стояла дівчина зъ своїмъ обозомъ.
Гоничи, гоць, гоць, гоць, гоничи!
„День добрий, дівчино, якъ собі маєшь?
Позичъ мені бандури, що въ себе маєшь“.
Гоничи, гоць, гоць, гоць, гоничи!

— Прийди, возаче, пшениці жати,
Дамъ тобі бандури на всю нічъ грати.
Въ мене бандура не доргоаа,
Якъ щирні меди, дуже смашная.
Добриі струни да не порвуться, —
Куди не потягнешъ, все подаються.
Ой мати, мати, возаць у хаті
Пустує, жартує — не дає спати!
„Ой доню, доню, не будь дурною,
Бий ёго ти, доню, хочъ кочергою“.
— Боюся, мати, щобъ не злякати,
Довелось, мати, поцілувати.

(Изъ Рукоп. Сбор. Куляша).

63.

Гриць мене, моя мати,
Гриць мене полюбивъ,
Гриць мені, моя мати,
Черевички купивъ.
Черевички невеличкі,
Сами бархатні
На босу ногу не налізуть

И на чулки не йдуть.
Черевички рипу, рипу...
Казавъ батько: другі куплю.
Се жъ мені панъ-отець покупивъ,
Щобъ хороший молодець полюбивъ,
А мати сорочку пошила,
Щобъ хороша челядь любила.
(Новицкій).

64.

Не такъ голось, не такъ голось,
Якъ тихая мова,
А на нашихъ парубочківъ
Хорошая врода:

Такі очи, якъ у жаби,
А станъ, якъ у баби;
Такі ручки, якъ у сучки,
Ніжки, якъ у кішки.
(Новицкій).

65.

Ой ходили-блудили парубки
Сімъ літь та по зашічку,
А чотирі та по припічку.
Приблудились та до переднічної лави,
До старенької баби.
„Дівчата-небожата,
Дайте скорину хліба,

Черепочокъ сироватки,
Скорину розмочити,
Душу промочити!“
Тимъ дівочки красні,
Що поїли вареники въ маслі;
Тимъ парубочки білі,
Що сироватку їли.

(Новицкій)

66.

Ой сівь собі щигликъ та й думає,
Загадався — женитися має,
Поїзди збирає:
Соловей съ качуромъ коника сїдає.
Полюбивъ синицю, горобця сестрицю,
Хорошую, прекрасную птицю.
Совіль за дружку,
А староста — журавель.
Сорока — світїлка,
Сваха — перепїлка.
Журавель зъ гусакомъ, настройте му-

зиви!

Каня ся закрала —
Курчатокъ покрала,
На щиглове весїлля
Кошту підняла.
Комаръ въ лісі . . . (?) добирає,
А джміль меду додає,
Всіхъ гостей приймає;
А сорока плеще,
Гостей припрошає;
Сова сидить за столомъ
Зкоса поглядає;
А ворони — стари жони
Пішли танцювати,
А врючище взявъ дручище,
Пішовъ підганяти,
А сичъ на порозі

Ставъ на сторожі;
Погутькало (?) упеклося,
Лягло на дорозі;
А горобецъ впився,
Съ черногузомъ бився,
Якъ ударивъ черногуза,
Черногузъ звалився.
Якъ взяли ся бити,
Взяли мордувати,
Молодая синици
Мусила втікати.
Сівь щигликъ, зажурьнясь,
Сівь та й думає:
„Оженився, втратився —
Та й жінки не має“.
Горобчикъ-братчикъ
Їго пораджає:
— Гляди її на вранивці —
Тамъ вона сїдає.
Заросився щигликъ
По сами колінця,
Гукаючи, шукаючи
Доброго полінця.
Навиджена синици
Щигля покидає,
Бо боїться єго скубня,
Що добре кусає.

(Ушицїй уґадъ).

67.

Чи ти мене не знаєшь,
Що ти мене питаєшь?
Я Марїйчинъ синъ,
Я на ринку сидївъ,
Я совїрку ковавъ,
У вишеньку ховавъ.

Ой смутку жъ мій, смутку,
Посиди-жъ ти въ вутку,
А я тобі штанці витчу,
Витчу да й пошию,
Да й випхаю въ шию.

(Новицїй).

68.

А ще жъ бо я на улиці не була,
А ще жъ бо я не бачила джигуна:
Ой джигунъ, джигунъ, джигунець,
Явий гарний молодець!
Якъ ходила по улиці, такъ буду,
Якъ любила хорошого, такъ буду.
Богова женишина и моя,
Нехай ёго Богъ любить, буду й я!

Не ходила на улицю й не буду,
Не любила поганого й не буду.
Чортова женишина. не моя,
Нехай ёго чортъ любить, а не я!
Ой хочъ же я тацька, не тацька,
Таки моя врода козацька;
Хоча бо я й подзюбана на виду,
Таки жъ бо я зроблена до ладу.
(Изь Рук. Сборя. Кулиша).

69.

Ой хочъ голій, обідраний,
Та таки ти мій коханий.
Чоботи въ рукахъ несешъ,
А до мене босий чешешъ.
(Новицкій).

70.

Було літо, була зима,
Були хлопці, теперъ нема.
Еще літо таке буде,
Що по десять за грішъ буде.
Мала — за два, багацько на разъ
Хлопці потаніли (?).
За мной, хлопці, за мной, хлопці,
Коли я ще дівчина,
Бо якъ буду кобіта,
Тоді дідька звісте!

Моя матка, мое життя,
Дай мні голку й нитки,
Бо пойду на пецъ, буду шить,
Бо я пойду пану світити.
Моя пані на виданню,
Добрий посагъ дає:
За нёю штири миши,
Штири миши, два коти,
Ще й барсукъ до роботи.
(Ушицкій уѣздъ).

71.

Ой хтївъ же я женитися, не маю за чого,
Не стає мені десять грошей до півзолотого.
Я п'ять грошей розмінюю, десять позичаю,
На Вкраїні дівчинонька — до неї манджаю.
Приходю до дівчини, просять мене сісти,
Даютъ мені бараболі полуплени істи.

А я твою бараболю стиха поідаю,
На полиці вареники, я за нихъ думаю.
По вечорі, полягали спати,
Я за тні вареники, та й далі тікати!
Не попавъ же я въ двері та въ стовць головою,
Господиня те все чула—та зверхъ коцюбою.
Ідень каже: пане брате, другій каже: куме,
А третій межі плечи макогономъ суне.
Я зъ-межъ нихъ вимотався, въ коноплі сховався,
Якъ потягне мужикъ ціпомъ. а же мѣ засміявся.
И здається не болить, а не можу встати,
Кобъ Богъ мене піднявъ, піду почивати.
Ой хтівъ же я женитися, хтівъ-емъ жінку мати, —
Сіно мені не вродило — нічямъ зімувати.
Вівсянні половиці та й не хоче істи,
А ишна зъ остаяками буде въ язикъ лізти.
(Новицкій и Ушицкій уѣздъ).

72.

„Предобний Семень,
Чомъ ти въ мене не бувавъ?“
— Скажу тобі щирю правду:
Бо я чобіть не мавъ;
Я батьковихъ не взувавъ,
Бо не було халавъ;

Я маминихъ не взувавъ,
Бо безъ подвівъ и пришовъ;
Въ братнихъ не бувавъ,
Бо безъ пришовъ и холявъ;
Въ сестринихъ не бувавъ,
Бо не було холявъ.

(Ушицкій уѣздъ).

73.

„Ой ти бривъ, чорнобривъ,
Чомъ до мене не забривъ?“
— Та нема охотоньки
До дівчини сиротоньки.
„Чомъ, чомъ не прийшовъ?“
— Бо чобіть не найшовъ;

Материнихъ не беру,
Бо устілки погублю;
А сестра не дала,
Бо й собі добула;
А батьковихъ не хочеться,
Бо подошви волочаться.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

74.

Очереть лугомъ иде,
Сова нашкомъ гребе.
Росправляй, сова, крильця,

Виглядай чорнобривця.
Чорнобривецъ иде,
На добри-день несе:

„Будь здорова, моя мила,
Бо ти — серце мое,
Бо ти любиш мене,
Бо ти підеш за мене“.
— Я жъ не серце твоє,
Я не люблю тебе, (2)
Я не піду за тебе.
„Чи жъ я, мамцю, не дорісь,
Чи жъ я, мамцю, перерісь,
Чи не рублена хата,

Що не люблять дівчата?“
— Ой ти, синку, не дорісь,
Ой ти, синку, перерісь,
Въ тебе рублена хата,
И не люблять дівчата,
Бо ти довгий и короткій,
Криворукій, шеверногий
И безъ верхній губи,—
Ляж цілуешъ — знати зуби.

(Ушицкій уязъ).

75.

Перепеличенька повдовіла,
Замужъ ити захотіла.
Ой приїхавъ вудвудочокъ, (?)
Ой приїхала капелія,
Неподобна кавалерія:
„Вона мені не здобна!“
Перепеличенька повдовіла, —
Замужъ ити захотіла.
Ой приїхавъ щигликъ спишна,
Сівъ собі въ саду на вишні.
Перепеличенька вийшла съ хати,
Та й на нѣго дивиться.
„Ой ти, щигликъ, ти багатий,

Ой ти привнєж довго спати,
На тобі сукні дуже прибірні,
А до роботи не здібні“.
Ой приїхавъ соловей спишна,
Сівъ собі въ саду на вишні,
Зачавъ пісню щебетати.
Перепеличенька вийшла съ хати,
Та й на нѣго дивиться.
„Ось мій мужъ любий, коханий;
Того то я давно ждала,
Щоби соловейка за мужа взяла, —
Ой щоби ти все не спавъ,
А зо мною розмовлявъ“.

(Ушицкій уязъ).

76.

Въ огороді опенечки —
Сватай мене теперечки,
А зімою — чортъ съ тобою,—
Не будь мені за тобою.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

77.

Сватай мене, дурний Грицю,
Казавъ батько: дамъ телицю,
И корову круторогу,

Сватай мене, чорноброву;
И курочку — цокотуху,—
Сватай мене, реготуху.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

78.

Ой ти дубъ, ой ти дубъ,
А я березенька;
Ой ти п'яний, ой п'яний,
А я тверезенька.

Що изъ тебе, сухий дубе.
Нічого не буде,
А изъ мене, березини —
Вінники да різки.
(Новицкій).

79.

Ой такъ не гараздъ —
Низький перелазъ:
А ви, хлопці, не ходіть,

Перелазу не робіть.
Ой такъ не до діла, —
Козагъ чорний, дівка біла.
(Новицкій).

80.

Старий стару хвале,
Що добрий борщъ варє;
А молодий свою гудить:
Що не зварє, то спаскуднить.

(Изъ Рук. Сборн. П. А. Кулиша).

81.

А.

- 1 Ой тамъ на долині
- 2 Жуки бабу повалили,
- 3 И сорочку зняли,
- 4 Прочуханки дали.

(Изъ Рук. Сборн. П. А. Кулиша).

В.

- 1 В=1 А... на базарі, 2 В=2 А... ростерзали, 3 В=3 А, 4 В=4 А.
(Новицкій).

В.

- 1 В=1 В, 2 В=2 А, Вовки... розирвали,
3 Тільки путь, да язикъ,
4 Да... для музигъ.

(Новицкій).

82.

Ой хмариться, хмариться,
Дідъ на бабу сваритця:
„Ой, бабо моя!
Лнхо твоїй ма!...

(Изъ Рукоп. Сбор Кулиша).

83.

Ой иду я по-за токомъ,
А жъ тамъ лежить баба бокомъ.
Нехай баба не дурить —
Въ неї живіть не болить.

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

84.

Чортъ мині тую раду давъ, }
Що я собі тую бабу взявъ } (2)
Бабу, бабу, бабу, бабу, бабу взявъ.

А я фузю набью,
Таки тую бабу вбью!
Чортъ мені н т. д....
(Ушницій в уѣздъ Новицкій).

85.

Пасла баба гусеня,
Пасла-жъ вона тихо,
Загубила гусеня —
Буде бабі лнхо.
Иде баба гукаючи,
Гусеняти питаючи.
Ой не знайшла гусеняти,

Знайшла жъ вона рака,
Обертає сюди-туди —
Чи є въ рака ..
„Ой ти, раче-небораче,
Який-же ти дурень!
Чомъ ти баби не питаешъ.
Чи є въ баби стулень?“

(Новицкій).

86.

Пасла баба ягняточка,
Пасла баба гуси;
А дідъ бабу полюбивъ,
Бо въ новімъ кажусі.
Ой пішовъ дідъ по гриби,
Баба по опеньки,

Дідъ свої посушивъ,
Бабини сиренькі.
„Ой дідусю, дідусеньку.
Кобъ ти мої мислі,
Тобъ н мої опенечки
Вразъ зъ твоїми вискли“.

— Ой бабуню, бабусенько!
Як ти не дбала,
Пшла бь ти на лотоки
То би съ ся скупала.
Пшла баба купатися
Та й ся посовнула;
Дідь за бабой сюди-туди,

А баба втонула.
Коло млина, млина
Вода фоссу *) ріже;
Иде дідь зь Василёмъ —
Баба зь води лізе.
„А дідуню, дідунечку,
Трасти твою маму!“...
(Новицкій и Ушицкій у.).

87.

Пшла наша бабусенька
На ярмарокъ пішки.
Колотасомь дерь, дерь,
Пацурасомь, тясомь, барабасомь!**)
Купила бабусенька
Собі папусенька,
Та погнала бабусенька
Свого цапа пасти;
Та й забула бабусенька
Свого папусенька,

Та найняла бабусенька
Собі панахидку.
„Пийте, люди, и гуляйте,
Мого цапа споминайте.
А ви, дівчата, не дивуйте,
Цапа мого поцілуйте“.
Пили люди и гуляли
Мого цапа споминали;
А дівчата не здивували,
Цапа... поцілували.

(Новицкій)

88.

Ой захотіла баба та й забагатіти,
Посадила курочку, щобъ вивела діти.
Встала рано бабусенька, ще не світає,
Вже бабка курчатокъ на двірь виганяє.
Ой вигнала курчаточка на подвірь пасти,
Сама сіла підъ призьбою кужелину прями.
А дідь бички запрягає та іде по дрова,
Своїй бабці наказує, щобъ була худоба.
Чорна хмара наступає, дощикъ накрапає,
А вже бабка курчаточка въ хату заганяє.
Заганяла, заганяла — трое ростоптала,
На четверте спотикнулась, на п'яте упала.
Сіла бабка на печи, въ головку ся скрепче,
А курочка съ-підъ постелі до бабусі шепче:

*) Каналъ (Старсвѣтск. Бандуриста).

**) Прип'явъ повторюється послѣ каждихъ двухъ строкъ.

„Ой бабусю-бабусечко, що будемъ робити?
Якъ приїде дідъ изъ лісу, буде бабку бити“.
Ой приїхавъ дідъ изъ лісу до своєго дому,
Та питає бабусеньки за свою худобу.
„Ой дідуню, дідуню, що жъ то съ того буде?
А вже нашу худобочку наврочили люди:
Якъ я въ хату загаяла, трое ростоптала,
На четверте спотикнулась, а на п'яте впала“.
Ой пішовъ дідъ на подвір'я та взявъ за прутину,
Побивъ бабці, поломивъ голову, якъ тигву.
Плаче бабка, плаче, та сіла въ затинку,
Дідъ на бабу поглядає, що краще за дівку.
— Ой бабусю, бабусю, що жъ то за трой-зілля?
Взувайся, вбирайся — підемо на весілля!
Ой бабусю, бабусю, яка жъ ти погана!
Пішла бъ ти на лотоки та би ся скупала.
Пішла бабка еупатися — три рази вшурнула,
А дідъ пляше въ долині, що вже баби збувся.

(Ушицкій увѣдъ).

89.

Посадила стара баба
На припічку гусака,
Сама вийшла за ворота
Та вдарила тропака.
Сиди, сиди, гусачокъ,
Та висиди гуси,

А я піду погляжу
На чорні уси.
— Молодні молодичі,
Чого я васъ попрошу:
Наваріте варениківъ,
А я сиру привесу.

(Новицкій).

90.

Наша баба стара
Та пішла у млинокъ,
Та набрала крупокъ,
Наробила квашині.
Три неділи кваша кисла,
Та й не викисла,
На четверту зійшла,
Кваша черезъ верхъ пішла.
На лопатки сажала,

Та й у пічъ уклала;
А изъ печи збирала,
Та підъ лавку сєладала,
А зъ-підъ лавки въ коробокъ,
То понесла въ городокъ.
Десь узався мужичокъ,
Невеликий, съ кулачокъ:
„Продай, бабо, кирпичокъ!“
— Ой брешинь тв, мужичокъ,

Не естъ же це кирпічокъ,
А це грубий ситничокъ.
Да принесла до дому,
Та звернула підъ гору.

Свиня нісь помарала,
Три неділи хворала,
На четверту зійшла,
Свиня зъ хліву пійшла.

(Новицкій).

91.

Пагадалось вразій бабі
Молодою бути:
Нитикала за намітку
Зеленої руги.

— Руто моя, руто моя,
Руто зелененька,
Я жъ думала, що я стара,
А жъ я молоденька.

(Новицкій).

92.

Якъ я була молодиця,
Цілували хлопці въ лице;
А якъ стала стара баба,
Не цілують — хотъ би й рада.

(Новицкій).

93.

Сіла баба на барана
Поїхала передъ пана,
Баранъ. . . . .
На бабу завернувъ

Баба стара
Цапки стала:
Я думала, шо то Хведь
Вінъ до мене, а я...

(Новицкій).

94.

Пішла баба на городець
Барвіночокъ рвати;
А за нею смерть слідомъ:
„Йди, бабо, вмірати!“
— Иди, смерть, иди прочь,
Я вмірати не гадую,
Бо я гости въ себе маю! —
Пішла, смерть, пішла прочь
А жъ до Бога:
„Баба вмерти не готова,

Бо гуляє небога“.
— Иди, смерть, иди прочь,
Иди по помості,
Якъ не схоче баба вмерти,
Бери зъ нею й гости“.
Гости тоє почувли.
Зачали втікати,
То лісами, то лугами,
Погубили й п'яти.

(Ушицкій уездъ и Новицкій).

95.

А.

- 1 Сидять дідь на печи,
- 2 Бабка на припичку та й взувається.
- 3 „Бабко моя, щebetушечко,
- 4 Чомъ не вечеряешъ, моя душечко?“
- 5 — Бісь тебе бери съ твоею вечерою:
- 6 Бивъ ти мене вчора кочергою,
- 7 Бивъ ти мене вчора буделею;
- 8 Бивъ ти мене, волочивъ ти мене,
- 9 Дідусю, серце моє, поцілуй мене.

(Ушицкій уѣздъ.)

Б.

- 1 Б=1 А... та взувається, 2 Б=2 А... прозивається. 3 Б=3 А, 4 Б=4 А... обідаешъ?... 5 Б=5 А... зъ обіданнямъ, 6 Б=6 А... обідячкомъ.
7 Б=8 А,

- 8 Серце дідуню, не навчивъ ти мене.

(Ушицкій уѣздъ.)

96.

У середу родилася,
Та то мое горе.
Ой не піду за старого
Вородою коле;

А я піду за такого,
Що не має уса,
Якъ ківне, якъ моргне,
То я й засміюся.

(Новицкій).

97.

Ой дідь мідяний,
А баба залізна:
Сидить дідь на печі,
А баба прилізла.

(М. Борисполь, Переяславсь, у.).

98.

„Оттеперъ намъ, діду,
Та пішлось на біду:
Та нема женця,

Та нема гребця,
Та нема швачки,
Та нема прачки,

Ні синівъ кучерявихъ,
Ні дочокъ чорнявихъ!"...
— Не журімось, бабко,
Обіймімося гладко,
Поцілуймося сладко,
То будуть женці,

То будуть гребці,
То будуть швачки,
То будуть прачки,
Й сини кучеряві,
И дочки чорняві.

(М. Шендеревка, Каневск. у.).

99.

Потихесеньку,
Помалесеньку,
Старий душать молоду,
Молодесеньку.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

100.

Ой дідъ бабі купивъ буті,
Щобъ гарненько бабу вбути.
„Серце, дідусю-любусю,
Води хорошенько бабусю!“
А ще къ тому и кожушка,
Щобъ пристала ёго душека.
„Серце, дідусю-любусю,
Води хорошенько бабусю!“
Ой дідъ бабі на израду
Роздеръ кожушокъ израду.
„Серце, дідусю-любусю,
На що-же ти обідивъ бабусю?“

Ще й латочку налатавъ,
На бабусю поглядавъ.
„Серце, дідусю-любусю,
Поцілуй же твою бабусю!“
А якъ мені, бабусі,
Гарнесенько въ кожусі!
„Серце, дідусю-любусю,
Поцілуй же твою бабусю!“
Бо латочка новенька,
Бабусенька гарненька.
„Серце, дідусю-любусю,
Води хорошенько бабусю!“

(М. Шендеревка, Каневск. у.).

101.

Коликала баба діда
Изъ вечора до обіда:
„Спи, діду, бодай не вставъ,

Головоньки не клопотавъ!
Ой спи, діду, ой спи зъ лихомъ,
Я принасу борщу зъ михомъ *).

(Изъ Рув. Сборн. Кулиша).

*) Михъ — ядовитое растеніе.

102.

Посію я руту та м'язу
Надъ водою,
Уродиться рута та м'язата
Зъ лободою.
Журилася дівчинонька
Молодою:
— Ой хтожъ мою руту-м'язу
Да й прополе;
Ой хто-жъ мене, молодую,
Да й пригорне?
Обізвався старий дідоєъ
Зъ бородою:
„Ой я твою руту-м'язу
Да й прополю;
Ой я тебе, молодую,
Да й пригорну“.
— Не подоба, старий діду,
Не подоба,
Хиба на те поважуся,
Що худоба.
Нехороший, старий діду,
Нехороший,

Хиба на те поважуся,
Що є гроші!
Твої гроші розкотяться,
Таєъ якъ слина —
Мені треба молодого
Челядина.
Що твоєю бородою
Да пічъ вимітати,
А зъ моєю уродою
Молодця шукати;
Зъ великою худобою
Животу досада —
Зъ хорошою дружиною
Серденьку отрада;
Зъ великою худобою
То б'ються й деруться,
Зъ хорошою дружиною
У світі наживуться!...
Великая ходобонька
Нажитая буде,
Зъ хорошою дружиною
Не стидно й межъ люде.
(Дударя, Каневск. у.).

103.

А.

Ой п'яна я, дерев'яна я,
Матері вашій бісъ, не погана я!
Не за ваше впилася:

Моя курка знеслася!
Чорні курі, білі яйця,
Дурні дівки, що бояться.

(М. Жаботичъ, Черкасск. у. Ф. Т. Штанген).

Б.

Упилися я,
Не за ваші я:
Въ мене курка неслася —
Я за яйця впилася.

(Полтавск. губ.).

104.

А.

1 Що у нашому селі	10 Та посіяла жита,
2 Проявилась новина	11 На другому гречухи,
3 Не велика, не мала;	12 А на третєму конопель.
4 Не велика, ні мала —	13 Якъ унадиться журавель,
5 Жона мужа продала,	14 Я жъ тому журавлю
6 Не багато й узяла —	15 Киємъ та ніжки перебью!
7 Півтора ста й два рубля.	16 Пішовъ журавель, скачучи,
8 Та купила три коні,	17 Скачучи й плачучи.
9 Та впорала три лани:	

(С. Щасновка, Козелецк. у. К. Н. Кибальчичъ).

Б.

1 За городомъ лепада,	7 На першому житочко,
2 Тамъ збиралась громада —	8 На другому овесьця,
3 Жона мужа продала,	9 На третєму гречухи,
4 За три копн безъ шага.	10 Та паробила бражухи.
5 Та купила три воли,	11 Взявъ дідъ бабу за крижи,
6 Та виорала три лани:	12 Та поводить по хижі.

(Козелецк. у.).

В.

1 В=1 Б. На вгороді...; 2 В=2 Б. 3 Тамъ судили про жінокъ 4 Пішла жінка на торжокъ. 5 В=3 Б. Свого мужа...; 6 В=4 Б, 7 В=5 Б... вона...; 8 В=6 Б... лана.

9 Насіяла гречухи,	15 Три дні хати не мело,
10 Наробила бражухи,	16 За чубъ батька потягло,
11 Та збрала жіночокъ.	17 А матері не дало.
12 Вражі жінки напилсь,	18 Купивъ батько долото,
13 Вони биться завелись:	19 А ще й въ тому й го-то-то!
14 Зробивъ батько помело --	

(Покровская Богачка, Хорольск. у. Д. И. Лавренко).

Г.

- 1 Наступивъ комаръ на ногу, на ногу,
- 2 Та пішла жена на базаръ, на базаръ
- 3 Та купувати топора, топора

- 4 Та зарубати комара, комара.
- 5 Покотилась голова, голова,
- 6 Голова, голова, головушка, голова,
- 7 Та підъ нові ворота, ворота.
- 8 Та тамъ стояла громада, громада,
- 9 Та жона мужа продала, продала —
- 10 Та недорого — за шага, за шага.
- 11 Та було править три рубля,
- 12 Та було справить три плуга,
- 13 Та було справить три коня,
- 14 Та було сплахать три лана,
- 15 Та й насіємъ табаку,
- 16 Та й нажнемо три куля,
- 17 Та зв'яжемо три снопа.
- 18 Та лежить сучка й на боку
- 19 Та повні вуха табаку.

(М. Жаботинъ, Черкасс. у. Ф. Т. Штангей).

Д.

- 1 Д=1 Б; 2 Д=2 Б; 3 Д=3 Б. Жінка...; 4 Недорого — три рублі;
5 Д=8 А... коня; 6 Д=9 А... поля; 7 Д=10 А... пшениці.
8 Де взялися синиці,	12 А изъ лугу журавлі,
9 Ой изъ саду вузулі,	13 А изъ шивку п'яниці,
10 А изъ гаю солов'ї,	14 Повбивали синиці.
11 А изъ хворосту горобці,	

(Хут. Николаєвъ, Борзенск. у. Изъ Собр. П. А. Кулиша).

105.

Теренъ, теренъ по городу,
Теренъ по яру —
Повилися чорні кудрі
По моїй голові.
Вже мені наскучило,
Розглядаючи;
На чужні молодичі
Поглядаючи.
Шо чужні да молодичі,
Якъ рожевий цвітъ —
Въ мене жуїнка нетіпанка,

Зав'язала світъ.
Що чужні молодичі,
Якъ роза цвіте;
Въ мене жуїнка нетіпанка
И хисту нема.
Вовьму жуїнку да нетіпанку
Да подъ сухи боки,
Вкину жуїнку да нетіпанку
Въ Дунай глибокий.
— Пливи, жуїнко да нетіпанко,
Уплинь за водою,

Уже жъ мені да наскучило
Жити изъ тобою.
Пливъ, жу́нко да нетіпанко,

Хочъ изъ рибочками,
Нехай же я погуляю
Да ще зъ дівочками.
(М. Борисполь, Переяславск. у.).

106.

„Що ти робивъ, що ти діявъ,
Чомъ ти жита не посіявъ?“
— Посіяли добрі люди,
Якъ Богъ вродить, то й намъ буде.
Полізь милий на горіще,

Доставъ батігъ й старе днине.
Запрігъ милу въ гринджолу
Та й поїхавъ по дрова.
Якъ до ліса доїзджає,
Дубиною затинає.
(Новицкій).

107.

У городі калюжа, калюжа...
Лежить мила недужа, недужа;
Якъ музику зачує, зачує,
Такъ недужа танцює, танцює.
(Новицкій).

108.

„Березина, осичина...
Въ тебе жу́нко пожичина“.
— Ой неправда твоя,
Въ мене жу́нко своя.
(М. Борисполь, Переяславск. у.).

109.

А.

1 Ой іхавъ я коло млина —
2 Стоить дівка якъ калина;
3 Я жъ на еї задивився —
4 Візъ у мене поломився.
5 Ой не жаль же бъ мені воза,
6 Колибъ дівчина пригожа,
7 А то жъ руда та погана —
8 Мені воза поламала.

9 „Хоть я руда и погана,
10 Да мій батько багачъ:
11 Сіри воли на оборі,
12 Ще й на шиі дукачъ“.
13 — Чорти тебе нехай знають
14 Съ твоімъ батькомъ багачемъ.
15 Воли твої поздыхають, —
16 Ти жъ погана й зъ дукачемъ.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

Б.

1 Іхавъ возакъ изъ снопами

2 Назвавъ дівку підъ копами.

3 Б=3 А. На дівчину..., 4 Ёму візь уломився. 5 Б=6 А... гарна, 6 Б=7 А, 7 Б=8 А. Та й та... 8 Б=9 А, 9 Б=10 А. Такъ..., 10 Сімъ паръ воливъ на загоні, 11 Б=12 А. На намисті... 12 Чорти бъ убивъ твого батька, 13 Б=14 А, 14 Наплювавъ я на тебе. 15 Б=16 А. И наместо...

(Изъ Рукоп. сборн. Кулиша).

В.

1 В=1 А... по-за токомъ.

2 Зустрівъ дівку зъ однимъ окомъ,

3 Яка гарна, яка гожа,

4 Побий тебе, сила Божа!

5 В=3 А, 6 В=4 А. Й полудрабокъ... 7 В=5 А, 8 В=6 А... гожа, 9 В=7 А, 10 В=7 Б. 11 А що жъ мені за догана, 12 В=9 А. Що... 13 В=10 А. За те... 14 В=11 А. Чотирі..., 15 В=12 А.

(Новицкій).

Г.

1 Ой тамъ коло млина, 2 Г=2 А. Вийшла... 3 Г=3 А, 4 Г=4 А. Въ мене вознеъ...

(Д. Палиновка, Вресь-Литовск.).

110.

А.

1 Ой ви, хлопці, ой ви, дітки,

2 Чи не бачили моєі жінки?

3 Моя жінка знакомила,

4 Задрѣпана зъ-заду свита;

5 Вона не пѣе горілі,

6 Ляга спать у рові,

7 Прокинеться, якъ та курка,

8 Нема шапки, ні каптурка,

9 Накриеться рукавомъ,

10 Иде до дому ровомъ.

(Дударя, Каневск. у.).

Б.

1 Моя жінка не п'яниця,

2 Зъ блухъ шіжокъ! не валитья,

3 Якъ почуе въ голові,

4 Б=6 А. Ляже..., 5 В=7 А, 6 Б=8 А... чепця..., 7 В=9 А, 8 В=10

А. Маршъ...

(Темногайцы, Кременецк. у.).

111.

Кукурігу, чоловіку,
Твоя жінка Хвеська
Наварила гарнець бобу,
Закликала Яська.

(Новицькій).

112.

„Гаємъ, хлопці, гаємъ, хлопці,
Бо чортъ мужа несе,
Якъ побачить мене зъ вами, —
Їго трасця затрасе“:

— Нехай трасе, нехай трасе,
Якъ вітеръ лозами;
Хлопці мої молодні,
Погуляю зъ вами.

(Полоски, Більск. у.).

113.

Ой ти знавь, на що бравъ
Мене невеличку;
Мене мати годувала,
Якъ перепеличку.

Ой ти знавь, на що бравъ
Мене недорослу —
Мене мати годувала,
Якъ свиню порослу.

(Духари, Каневск. у.).

114.

Бивъ мене чоловікъ,
Кості поломивъ,
А я лягла полежала,
Встала звіла вола, кабана,

Штири горшки каши,
Пятьдесятъ штукъ качки,
Бочку вина —
И дошіро поздоровіла.

(Новицькій и Ушицькій у.).

115.

Бивъ мене мужъ
Три рази южь —
Зъ вінка дубчакомъ,
Зъ лободи патичкомъ —
Кість поламавъ.
А я, грішная, спати лягла,
Встала раненько,

Вмила личенько,
Поснідала:
Звіла вола, барана,
Гусочку и курочку,
Сімдесятъ поросять,
Индію, якъ бива, —
Ще була голодна.

(Ушицькій уїздъ).

116.

Ой казали-говорили люди:
„Иди заміжъ, добре тобі буде“.
Пішла заміжъ—головку втопила, (2)
А свекруха мене не любила,
У порога спати положила,
Зъ своїмъ синомъ речи говорила:
„Десь ти, синку, свою жінку любишъ,
Що ти її раненько не будишъ“?
— Ще ти, мати, сама нестарая,
То подоїшъ корови самая!

„Я подою, що въ батька нагнала,
Тихъ не буду, що въ батька застала“.
— Ой ти, мати, порадниця въ хаті,
Порадь мене, якъ жінку навчати?
„Пойди, синку, на ярмарокъ пішки,
Купи, синку, дротяні віжки,
Зв'язи милій назадъ ручен й ніжки;
Купи, синку, нагайву-дротянку,
Та бий милу зъ вечора до ранку“.

117.

За що мене, милий, б'єшъ,
За які вчинки?
Чи я тобі не напрала
За рікъ два починки.
Ще й не сама прала —
Кума помогала,

Дала кумі миску музи
И два куски сала.
Ой чи я не гарна,
Чи не господиня?
Сімъ день хати не мела,
Сміття не носила.
(Ушицькій уїздъ).

118.

Чоловіче Миколаю!
Де я тебе поховаю?
Поховаю на могилі,
Щобъ по тобі вовки вили.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

119.

Іхавъ, чомъ до мене не заіхавъ?
Заіхавъ до тіточки,
Запутався въ півмоточки.
Ой грай, коли граєшъ,
Нехай теща танцює;
Барабани вибиває,
А дочка нехай танцює,
Коли счастливу долю чує.

Ой заграйте, музики,
У неї бризи велики,
Мені мати пошила,
Щобъ хороше ходила;
Мені мати дала,
Щобъ хороша була.
Грай, панъ Іванъ!
— Танцюй, моя пані.
(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

120.

Ой бравъ — не любила,
Умеръ — не тужила;
Хиба тогді затужу,

Якъ на лавці положу;
Хиба тогді заплачу,
Якъ у гробі побачу.

(Новицкій).

121.

Ой мій милий умеръ, умеръ,
Та въ коморі дуду заперъ;
А я пішла муки брати —

Стала мені дуда грати.
Навприсядени та въ долоні...
Пішла мука по коморі.

(Темногайци, Кременецк. у.).

122.

Якъ пішовъ той Панасъ
По горілку для насъ,
Зачепився за пень,
Та й простоявъ цілий день.
И пляшку розбивъ,

И горілку розливъ.
Пішла жона відчипила,
Їму спину набила:
„Иди, дурню, до дому,
Та не хвалися нікому“.
(Изъ Рувон. Сборн. Кулиша).

123.

Колотила добродійка лемішку
Та вдарила добродія по виску:
— Оце, тобі, добродію лемішка,
Не люби чужихъ жінокъ до грішка.

(Новицкій).

124.

Хвалю Бога, сина оженила,
И невіхни дождала.
Сюди-туди да невіхну пошлю,
А сама впередъ пойду.

Що невіхна иде,
Таъ якъ павочка пливе;
А свекрухна біжить,
То й земля дрижить.
(Изъ Рувон. Сборн. Кулиша).

125.

Прийде мій миленький,
Горобчика звару:
Зъ робурень — холодець,

Зъ голови — печеня,
А зъ ніжокъ — добрий борщикъ,
Ще й буде вечера.

(Новицкій).

126.

Коли бь же я добра жона,
То бь сиділа бь я дома;
Підь сюю метелицю
Вертіла бь я вуделицю.
Ой пійду я хлопців збирати,

Вовниці перебірати.
Той тицю, той тицю,
Да вь мою вовницю.
Ліжника не зробила,
И вовницю розгубила.
(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

127.

„Ой, сину мій дудареньу,
Ти жь було селомь идешь,
Ти було вь дуду граешь.
Якь заграешь вь дуду,
То я всёго лиха забуду;
А тепера немає,
Дуда твоя гуляє.

Ой, пойду я вь комору по муку,
Якь ударю дудочку по боку.
А дудочка тенени, тенени,
А я вь скоки та й у боки,
У присядки, та у долони —
Кишть мука по комори.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

128.

„Поїдь мені, мій миленькій,
На новее місто,
Купи мені, мій миленькій,
Миля-білила“.
— На що?
„Щобь я свое біле личко
Давно сповніла“.
— Умийсь горілкою, утрись щіткою,

Яка була така й будешь.
„Поїдь мені, мій миленькій,
На новее місто,
Купи мені, мій миленькій,
Ще й подпоіски“.
— Пойди вь лісь, здери лико
Та й підперезися.

(Новицкій).

129.

На що жь мені гарний вігь,
Коли вь мене милий мій:
Вінь насіє, наоре,
А для кого? Для мене.
Оравь же вінь сорокь день
Та насіявь конопель, —
Вродилася горстка
Ні мягка, ні шорстка;

Чи її мочити,
Чи її людямъ вручити?
Чи її тіпати,
Чи на людей роздати?
„Чоловіче Корнію, дай же мені раду,
Бо я съ тими коноплями въ головочку зайду.
Єсть въ людей по сімъ кіпъ та й всі потерти,
Въ мене ідна горстка — ворота нею підперти“.
— Жінко моя, любко моя, дамъ я тобі раду:
А я ціпомъ помолотю, найму тобі пряду;
Ворона напряде, сорока насміче,
А горобчикъ, жвавий хлопчикъ, полотенце сплаще.
Наробила полотна
Відъ порога до вікна,
Постелила на лёду —
Господиня до ладу!
Постелила на воді —
Най го білять лебеді!
Краща въ мене сорочка,
Якъ въ нашої попаді.
Ой пійду я до сусідъ, позичу сорочки,
А сусідамъ віддамъ, якъ виростуть дочки.

(Ушицькій уїздъ).

130.

— Прийди, прийди, паскуднику,
Лежить сахаръ на суднику,
Стоїть борщъ підъ лавою,

Изъ разною приправою:
Изъ жуками, цвіркунами,
Зъ великими пацюками.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

131.

Оженився щигликъ, взявъ собі синичку —
Хорошую, прибранную, прекрасную птичку.
А джміль впився, зъ черногузомъ бився,
Почавъ бійку велику — черногузь змучився;
А муха ся впила
Та й съ хрощомъ ся била;
Якъ шорнула хруша въ пискъ,
Ажъ розкинувъ крила.

А ворона - жона хату замітає,
Сова сидить за столомъ, зъ коса поглядає;
А сорока краса — на весілля ласа —
Кричить, вигукує: „компанія наша“.
А ворона-жона пішла танцювати,
А крукъ, взявши друкъ, пішовъ підганяти;
А свахи-приданки скачуть вище лавки:
— Гідна наша головоньба — не маємъ кибалки. *)
Оженився щигликъ, та й думку думає:
Оженився, втратився — та й жінки немає.
Захотивъ си щигликъ штани по колінця,
Ходить, глядять и шукає, и жінки питає.
А горобчикъ-хлопчикъ, добрий ёму приятель:
— Иди, швагре, на калину, тамъ вона сідає.
Захотивъ си щигликъ штани по калінця,
Ходить по калині, знайшовъ коло німця,
Привівъ її до дому, посадивъ на прилавку,
Посадивъ на прилавку, спіє ій паланичку.

(Ушицкій уездъ).

132.

Два когуги горохъ молотили,
Дві кокоши по дві воши, до млина носили;
А крукъ-мельникъ на клинъ насипає,
А горобчикъ, жвавий хлопчикъ мірки відберає,
А сорока білобока на скрипочку грає,
А синиця-молодиця пішла та й танцює.
Сидить щигликъ на пенёчку та й штани латає,
Оженився, утратився, та й жінки не має.
Заросився щигликъ по сами колінця, —
На синицю-молодицю шукає поліньця.

(Ушицкій уездъ).

133.

Дала мені моя мати козу зъ козеняткомъ,
Щобъ я не ходила по селі зъ горщяткомъ;
Дала мені моя мати ще й мірочку сімъя,
Щобъ моя візка була хороша на вимъя;
Дала мені моя мати ще й мірочку жита,

*) Кибалка—женскій головной уборъ.

Щобъ я не була въ свого мужа бита;
Дала мені моя мати ще й мірочку гречки,
Щобъ не було межъ нами нігди суперечки.
Піду я кізку свою продавати, —
Мою кізку люди знають — не хтять купувати.

(Ушицкій урядъ).

134.

Ой пійду я въ чисте поле,
Тамъ мій батько плугомъ оре.
Не сюдь, не тудъ,
Не саякъ, не такъ,
Тамъ мій батько хрущомъ оре:
Ой мавъ же вінъ три кози,
Продавъ же віна на торзі.
Не сюдь, и проч.

Матуса ся розгнівали
Та й три рублі прогуляли;
Матуса ся розгнівали,
Тату плечи розмірали.
Таки тато на то не вважають,
Таки маму зачипають,
Бо якъ же ся розгнівають,
То ще гірше розмірають.

(Ушицкій урядъ).

135.

Берегомъ, бережиною
Найшовъ я квіточку підъ ожиною.
Квіточка моя ожиновал,
Дівчино моя, чорнобровая.
Мене мужъ бивъ,
Бивъ, волочивъ,
Причипивъ ниточку до соломочки,
Якъ мене вдаривъ, поробивъ знаки
до кості.

А я съ того зла —
Спатоньки лягла,
Встала раненько,
Вмила личенько
Та й поснідала.
Зъ-за гори вовчокъ
До кози: чокъ, чокъ.
Вовчі пъяти
За козеняти.
Вража коза догадалася —

Вовчкови въ зуби сковалася.
Господи, спаси,
А ти, господару, горілки принеси;
А ми спасемся,
За твое здоровья горілки напьемся.
Жукъ гуде —
Морозъ буде;
Сова ще свище —
Буде слотище.
„Дудочко моя, голубочко,
Де жъ ти була?“
— Въ бабки курочки.
А по тимъ фрасунку,
Напиймося трунку,
И заживмо табаки.
Бігла лиска лёдомъ, лёдомъ
Та й упала въ полонку,
А вовкъ її за головку...
Фить, фить, фить...

(Ушицкій урядъ).

136.

А.

1 Знати, знати	10 Дівчата зачипати
2 Хто не жонатий:	11 Я самъ ся навчивъ.
3 Білеє личенько,	12 Тому дати орати,
4 Ягъ у паняти.	13 Вь кого плугъ и борона;
5 Знати хто оженився:	14 Тому дати вечеряти,
6 Скорчився, зморщився,	15 Вь кого жінки нема;
7 Та й зажурився.	16 Вь кого чорний вусокъ —
8 Сіяти та орати	17 Тому rybки кусокъ.
9 Мене батько навчивъ;	

(Новицкій).

Б.

1 Б = 1 А, Ой..., 2 Б = 2 А: 3 Б = 3 А, 4 Б = 4 А, 5 Б = 5 А, Ой...,
6 Б = 6 А.

- 7 Якъ песъ скулився,
8 И діти кричать,
9 И жінка лає,
10 Що дня істи
11 Спокійно не дає.

(Ушицкій уѣздъ).

137.

Ой пішовъ дідище	Та по товстимъ заду.
Та на ярмарище.	Ото тобі, молода,
Гей ставъ думавъ, думавъ,	Та дідова борода,
Та купивъ дідище,	Соколові очи —
Собі нагайце,	Добрий дідъ до ночи.
Та ударивъ молоду	

(Ушицкій уѣздъ).

138.

Ой Иванъ на току,	Цілуй мене що ранечко,
А я хату мету.	Цілуй мене що вечора,
Иванъ, Иванъ, Иванченко,	Пошій шубу овечю.

(Новицкій).

139.

А.

1 Ой бувъ да й нема,	9 Ой десь да й нема,
2 Да поїхавъ до млина.	10 Да поїхавъ до млина,
3 Моя бідна головонька	11 Колибъ ёго удушило,
4 Сама спати лягла.	12 Молебень би наняла.
5 Ой бувъ да й нема	13 Ой десь да й нема,
6 Да поїхавъ за Десну,	14 Поїхавъ за річку,
7 Колибъ чортъ ухопивъ,	15 Колибъ чортъ ухопивъ,
8 Погуляла бъ весну!	16 Поставила бъ свічку.

(Новицкій).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Б=2 А,
3 Ні зъ кимъ сісти мені істи,
4 Хиба саду сама:
5 Б=1 А, 6 Б=2 А, 7 Б=3 А, 8 Б=4 А. 9 Б=1 А, 10 Б=14 А, 11
Б=15 А... ёго враги взяли, 12 Б=16 А.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

В.

- 1 В=1 А. 2 В=2 А, 3 В=7 А... ёго... узявъ, 4 Я бъ музику наняла.
5 В=1 А, 6 В=14 А, 7 В=15 А... ёго... узявъ, 8 В=16 А.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

140.

А.

- 1 „Пані моя мила, де жъ Настусю діла,
2 Ой де жъ Настасю діла!“
3 — Пішла у садочокъ щипать ягодочокъ.
4 Батько у садочокъ — Настусі немає,
5 Ажъ Настусі немає!
6 „Пані жъ моя мила, де жъ Настусю діла,
7 А де жъ Настусю діла!“
8 — Пішла у вомнати постеленьки слати,

- 9 Батько у комнату — постеленька біла,
10 Ажъ постеленька біла...
11 Постеленька біла, Настуся замліла,
12 Ажъ кровью овиніла.

(Новицкіі).

Б.

- 1 Въ нашой Ганнусі весь двіръ на помости;
2 Приїхали до еі все хорошіі гости:
3 В=1 А? 4 В=3 А... ирвать...

(Изъ Рукон. Сборн. Кулиша).

141.

Охъ, мій милий заболівъ,
Киселику захотівъ.

Отъ рано-ранесенько
Киселику захотівъ.

А я молоденька
Не ленивая була:
Устала раненько,
Умилась біленько,
Отъ рано, раненько
Умилась біленько.
Набрала водиці
Помила й очиці,
Да й побігла по селу
Добувати киселю.
Не добула киселю,
Да добула овса,
Да добула овса
Да три зернати.
Поплатила зернято
По три денежки.
А за той же овесъ
Деять денежокъ за весьъ.
Да забрала той овесъ
У запасочку увесьъ,
Да принесла той овесъ
Да до домоньку увесьъ.
Изсипала той овесъ

На холодную пічъ.
Охъ и сохъ той овесъ
Руській місяць увесьъ.
— Стий, милий, не вшїрай,
Киселику дожидай.
Ще пойду до Тупи
Дубовати ступи.
Не добула ступи,
Да добула жоренъ;
Не добула кам'янихъ,
Да добула луб'янихъ;
Да й змолола той овесъ
На лучицю увесьъ;
Да забрала ту муку
У запасочку усю.
Стий, милий, и проч.
На порозі учиняла,
Зъ помийниці воду брала,
Зъ помийниці воду брала
Да кисіль учиняла.
Учиняла той кисіль
У безодний діжи.
Стий, милий, и проч.
Охъ и кисъ той кисіль
Чотирнадцять неділь.
Стий, милий, и проч.
Що кисіль той кисне,

Зъ милого духъ тисне.
Стий, милий, и проч.
Ще пошла до Тита
Добувати сита.
Не добула сита
Да добула борони,
А въ середу въ ранці
Цідила крузь пальці.
Стий, милий, и проч.
Усипала той кисіль
У безодний горщокъ,
Поставила той кисіль
На холодному жару,
На холодному жару,
У бездонному горшку.
Охъ кипівъ той кисіль
Восімнадцять неділь.

Стий, милий, и проч.
Покіль кисіль взкипівъ,
Дакъ и милий одубівъ.
Що кисіль підъ лавку,
Милого на лавку.
Я казала зъ ранку:
— Надінь, старий, дранку,
Їго чортъ, якъ наперъ,
Дакъ и въ добрій умеръ.
Бідна моя голова,
Що я дома не була!
Якъ би я дома була,
Я бъ и дранку зняла,
Я бъ и дранку зняла,
Їму вміратъ не дала.
Покіль люде огледіли,
Половину кішки ззіли.
(Новицкій).

142.

Ой мамуню моя,
А я дочка твоя,
Було мене тогді вчити;
Якъ я була мала.
А теперъ вже я велика,
Треба мені чоловіка,
Ні старого, ні малого,
Тільки хлопця молодого.

Якъ я була мала,
Колисала мене мама;
Якъ я взяла підростати,
Взяли хлопці колисати.
Колисали мене хлопці,
То въ колисці, то въ коробці,
То руками, то ногами,
А на решті *) кулаками.
(Новицкій).

143.

Ой, мати, люблю Гриця;
Гриць на конику вертиться,
Въ ёго шапка до лица, —
Люблю Гриця молодця!
Ой Грицю, Грицю, Грицю!
Не вдавайся й у дурницю,
Сватай мене робітницю:

Я робить добре вмію, —
Піть топлю, руки грію,
Руки грію, спину пару...
Ой не лизь, бо удару,
Якъ удару—непомалу,
Ажъ підвотисся підъ лаву.

(Новицкій).

*) Решті—остатокъ, конець.

144.

Ой я тобі, моя мати, перекорь робила,
Повну хату и комнату женихівъ водила;
Ой ще жъ тобі, моя мати, перекорище,
Повну хату и комнату, ище й дворище.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

145.

А якъ мати запитає:
Чомъ хвартушокъ не стікає?
„Кукурузу сиру іла,
Кукуруза набубніла“.

— Чи ти, доню опаліла:
Кукурузу сиру іла?
Було кухню заложити,
Кукурузи наварити.

(Новицькій).

146.

Ой мавъ я жінку,
Ой мавъ я голубку,
Та послала мене въ лісь,
Щобъ я їй дровъ принісь.
Дала мені сокиру
И дала такую,
Щобъ я утомився,
Въ лісі забарився.
Такъ Богъ погодивъ,
А сокиру наостривъ,
Въ лісі не бавився,
До дому прибився.
„Добри-вечеръ, жінко,
Добри-вечеръ, любко,
Таки буду почувати
Съ тобою, голубко.
Ой мавъ и проч.

Дала мені хліба сухого,
Щобъ я удавився,
Въ лісі забарився.
Таки Богъ погодивъ,
Я сухаръ розмочивъ,
Таки не барився,
До дому прибився.
Добри-вечиръ и проч.
Дала мені кобилу
Та дала сліпую,
Щобъ я заблудився,
Въ лісі забарився.
Таки Богъ погодивъ,
Вовкъ кобилу задавивъ,
А я не барився,
До дому прибився:
Добри-вечиръ и проч.

(Ушицькій урядъ).

147.

Який чоловікъ, така ёго жінка:
Намочила трос шмаття ще відъ понеділка.
Якъ пішла по селі доставати прачки:

„Хто випере трое шмаття, дамъ півъ корця гречки.
Чоловіче жъ мій, Марку,
Чи я тобі не казала зъ ранку:
Вбери сорочку дранку!
А тебе чортъ напавъ —
Ти въ новій вмеръ,
Підешъ въ новій сорочці въ ямку.
Чоловіче мій, Марку, ти мій клопоть,
Лішаешъ мені дітей копу“.

(Ушицкій урядъ).

148.

Наварю я чечевнці
Та поставлю на полиці.
Що це зъ біса нема зъ ліса...

(Изъ Рукоп. Сборн. Булиша).

149.

Піду я до коршмоньки,
Тамъ музики грають;
Продамъ я сорокъ яецъ
Та найму я танецъ.
„Ви, музики, грайте,
Чи не дасть Богъ штани знайти“.
Ой прийшовъ до дому,

Та начавъ жінку бити:
„Заразъ иди мені на всю ничъ
Штанивъ глдіти“.
Вийшла жінка за ворота,
Тягне штани зъ болота:
„Віда жъ мені съ такимъ мужомъ,
Що не вьязе штани гуджомъ“.

(Ушицкій урядъ).

150.

Іхавъ, іхавъ, мій товаришъ,
Да й питає: „що ти варить?“
А я ёму говорю,
Що нічого не вару,

Тільки зъ рибкою борщъ,
Да й їжъ, коли хочъ.
А не хочешъ — вибачай:
Ложечки не мочай...

(Новицкій).

151.

Ой поїхавъ, мій миленькій
На ярмарокъ якъ панъ,
Бувивъ мені локоть сукна

На зелений жупанъ.
Ой, якъ взявъ мірять,
То начавъ шити;

А якъ взявъ краятп,
То начавъ лаяти:
А якъ начавъ шити,
То й начавъ бити.
„И не міръ, и піръ,

И не лай, и не край,
Не ший, и не бий.
Дай же, Боже, въ світі прожити,
Буду жъ бо я въ сіраку ходити“.

(Ушицкій уѣздъ).

152.

Вже три дні, три неділи,
Якъ мого милого комари ззіли.
Говорять люди, що я не журуся,
А я журуся, піду утоплюся;
Утоплюся нині
Въ пуховий перині.
Ой я зажурилася —
Скрипками, цимбалами обсадилася.
Говорять люди, що я не журуся,

А я журуся — піду завішуся;
Завішу я нині
Коралі на шию.
Говорять люди, що я не журуся,
А я зажуруся — піду заріжуся:
Заріжу я нині
Каплуна по шиі.
Ой зажурилася —
Скрипками, цимбалами обсадилася.
(Ушицкій уѣздъ).

153.

Пішовъ кіть тонитися,
А кіточка двитися;
Кіть въ полонку,

А кіточка ёго за головку:
„Ой стій, коте, не топвся,
Ще на мене подивися“.
(Новицкій).

154.

„Кума, кума, куди йдешъ?“
— На торжокъ.
„Що везешъ?“
— Пирожокъ.
„Що кумъ робе?“
— Кожухъ шне.
„Чимъ да чимъ?“

— Шовкомъ да личкомъ.
Мій дакъ и шовкомъ,
Твій дакъ и личкомъ...
Котилася кочерга
Зъ великого вечерга, (?)
Котилася торба
Зъ великого горба.
(Новицкій).

155.

„Ой, ти іхавъ, а я спала,
Ой, ти свиснувъ, а я встала,
Та забула поспитати:
Чого іздивъ коло хати“.

— Возивъ тещу продавати.
А я тещи не продамъ,
Зроблю зъ тещи барабанъ.

(Новицкій).

156.

Сорока летить,
Хвостикомъ вертить;
За єю деркачъ:
„Сороко, не плачь“.
Сорока въ часнокъ,
Вирвала космокъ;
Сорока въ жито,—
Тамъ її бито.
Изъ того косма
Напряла кросна.
Сосенце проситья:

— Татеньку, батеньку,
Пустя у хатоньку,
На печі, въ кутку
Кросенця витку...
Утала Кузьму
Трейчи по . . . .
„Ось тобі, Кузьма,
Перепеча зъ макомъ;
Не ходи, Кузьма,
Коло дівокъ ракомъ“.

(Новицкій).

157.

А.

1 Ой бувъ, та нема	13 До дзвонари несуть — то плачу,
2 Миленького сокола;	14 А відє дзвонара несуть, то скачу.
3 Та полинувъ за лїсь,	15 — О тутъ лежи въ ямі —
4 Боже, єго пришли!	16 За що лаявъ моїй мамі!
5 Ой якъ живъ бувъ — не любила,	17 Гарбузо ть споминала,
6 Якъ умеръ не тужила;	18 Що хороше життя мала;
7 Хиба тогді затужу,	19 Редькою накидала,
8 Якъ на лаві положу.	20 Що вірненько любила.
9 Якъ на лавці лежавъ,	21 Черезъ тую яму
10 Тоді було трошки жалъ;	22 На другого глянү:
11 Якъ изъ лавки зняли,	23 И вьщу, и моргну,
12 Більше жалю завдали.	24 До серденька пригорну.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

Б.

- 1 Б=5 А; 2 Б=6 А. И... 3 Б=9 А. И... сидить,
4 И не буду тужить.
5 Поховала, загребала,
6 Ще й ногою притоптала:
7 „Тутъ лежи, стерво, въ ямі,
8 Триста чортівъ твоїй мамі“.

(Новицкій).

В.

1 В=5 А... бравъ... 2 В=6 А; 3 В=7 А; 4 В=8 А... лавці... 5 В=7 А... заплачу, 6 Якъ у гробі побачу.

(Новицкій).

158.

Ой варила горлиця лободу,
Та й послала припутня по воду:
„Иди, иди, припутень, не барись,
На чужні горлиці не дивись“.
Пішовъ же припутень, забаривсь,
На чужні горлиці задививсь.
Якъ ухватить горлиця макогінъ,
Да побіжить за припутнемъ навздогінъ,
Якъ дожене припутня у саду,
Якъ ударе припутня по заду;
Якъ дожене припутня на мосту,
Якъ ударе припутня по хвосту.
Бодай же ти, горлице, здохла,
Або тобі ніженька всохла.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша)

159.

А.

1 — На городі терниця,	8 Дідько въ неі танце.
2 Чогось милий сердитсья.	9 — Найму собі наймичку,
3 Ой жаль превеликий,	10 Сама сяду въ запічку;
4 Що поганий та й сердитий.	11 Найму собі цимбали,
5 — На городі калюжа	12 Щобъ ніженьки дримбали;
6 Моя мила не дужа:	13 Найму ще собі баса,
7 Якъ музики зачуе,	14 Бо робити не ласа“;

В.

- 1 В=1 А. Ой на горі... 2 В=2 А. Преноганий...
3 „Кличу, кличу — такъ не йде,
4 Нехай, стерво, пропаде“.

(Новицкій).

160.

А.

1 Мали тато дві кози	16 Мамка татка копистникомъ;
2 Та обидві безроги.	17 Сіли тато підъ лавкою,
3 И сякъ, и такъ, и такъ буде,	18 Мамка татка булавою;
4 Та й обидві безроги.	19 Сіли татко підъ столомъ,
5 Татко вѣзи продали,	20 Мамка татка постоломъ.
6 Мамці гроши віддали.	21 Пішли татко вішатися,
7 Мамка ся роспили,	22 Мамка пішла тішитися.
8 Всі гроши пропили;	23 Лізуть татко на грабочка,
9 Тато ся розгнівали,	24 Мамка дають мотузочка.
10 Мамці плечи розміряли.	25 Пішли татко топтися,
11 Сіли тато коло груби,	26 Мамка пішли дивитися.
12 Мамка татка бухъ въ груди;	27 Лізуть татко въ полонку,
13 Сіли татко коло печи,	28 Мамка татка за головуку:
14 Мамка татка бухъ у плечи;	29 — Чекай-но, старий псе,
15 Сіли тато підъ мисникомъ,	30 Не будешъ ти такъ все.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

1 Б=1 А. Було въ тата... 2 Б=2 А; 3 Б=3 А; 4 Б=4 А. 5 Татко ся розгнівали, 6 Б=5 А. Тай ти... 7 Б=11 А... підъ грубою, 8 Б=12 А... воцубкою; 9 Б=11 А... підъ коиномъ, 10 Б=12 А... макогонемъ, 11 Б=15 А, 12 Б=16 А; 13 Б=17 А; 14 Б=18 А; 15 Б=19 А; 16 Б=20 А; 17 Б=25 А. Пішовъ...; 18 Б=26 А; 19 Б=27 А. Лишь... 20 Б=28 А; 21 Б=29 А. Не топся... 23 Б=30 А.

23 Зійшовъ татко на дощанку,

24 Мамка татка за чупринку.

(Ушицкій уѣздъ).

161.

Ходить гарбузь по городу,
Питається свого роду:
„Ой чи живі, чи здорові
Всі родичи гарбузові“?
Обізвалась жовга диня,
Гарбузова господиня:

— Ище живі и здорові
Всі родичи гарбузові.
Обізвались огірочек,
Гарбузови сини й дочки:
— Ище живі...
Обізвалась морковиця,

Гарбузова сестриця:

— Ище живі...

Обізувались буряки,

Гарбузови свояки:

— Ище живі...

Обізувалась бараболя,

А за нею и квасоля:

— Ище живі...

Обізувався старий бібъ:

„Я издержавъ увесь рідъ.

Ой ти гарбузъ, ти перистий,

И съ чимъ тебе будемъ істи“.

— Миску пшона, кусокъ сала —

Отъ до мене вся приправа.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

162.

По пудъ борожъ стежечка,

Нема мого сердечка.

Кличу, вличу — не чує...

Нехай здоровъ почує.

(Полоски, Бѣльск. у.).

163.

Торохъ, торохъ по дорозі...

Мій батенько да у дорозі;

Торгує барзе, мені щось кушує:

Червоні чобіточки

Золоті підковочки.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

164.

Да не клинъ — яблунина,

Золотая верховина;

Полюбила дівка Лувенька

Хорошого челядина.

Що Лувенька у батенька

Дитина була;

Усімъ вона парубочкамъ

Догану дала.

Тільки одному та козаку

Доганочки нітъ;

Сіла вона біля ёго,

Якъ рожевий цвітъ.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

165.

Ой мені лишенько й діялося,

У свою матеньку удалася:

Уплася на медочку,

Проспалась у холодочку.

Охъ мені лихо буде,

Якъ побачили люди,

Що пъяна я була.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

166.

Красная дівочка,
Перейди хату и сінн,
Да подай матухні водиці
Зъ холодної криниці.

Да твоя водиця солодка, —
Соложій меду й вина,
Да що твоя ручухна подала.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

167.

Дрібъ, дрібъ, соли!
На камені бочка!
Семенова дочка
Вигнала бичка
За ворітечка:
„Пасись, пасись, бичку,

Поки спряду мичку*.
Бичокъ не пасеться,
Мичка не прядеться,
А въ старого діда
Борода трясеться.

(Новицкій).

168.

На річеньці, та на дощечці
Тамъ дівчина хлипочитьса.
Хлипочитьса, умивається,
Въ черевички обувається.
— Дивіться, чоловіченьки,

Яки въ мене черевиченьки.
Це жъ мені панъ-отець покупивъ,
Щобъ хороший, молодець полюбивъ.
А чулочки пані-матка дала,
Щобъ хороша панянка була.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

169.

Ти чорна, подай човна,
А ти руда, ходи сюда,
А ти біла, постой тамъ,
Я до тебе прийду самъ.
Прийшовъ рудий до білої
Купувати бараболі.

„Несчастлива моя доля, —
Не вкипіла бараболя“.
— Ой тимъ вона не вкипіла,
Шо ти рудий, а я біла.
Ой ти рудий, а я біла,
Бараболя не вкипіла.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

170.

Якъ я була у батенька,
Була въ мене чубатенька;
Якъ я пошла до свекрухи,
Даєъ объїли... мухи.

(Борисполь, Переяславск. у.).

171.

Очереть трещить
И вода плещить,
Що кумъ до куми
Судака тащить.
„И кумушко, и голубошко,
Звари мені судака,
Щобъ и юшка така.
И ющечка, и петрушечка,
Тя жъ моя кума любя,
Кума-душечка“.
— Чоловікъ на Дону,
Шапка на волочку.
Хто жъ мене поцілуе —

Пошлю сорочку
И тонесеньку,
И білесеньку; —
Хто жъ мене поцілуе,
Молодесеньку?
Чоловіка нема дома, —
Десь поїхавъ въ лїсь по дрова;
А я ціпъ продала
И музику найняла.
Музиканти мої,
Вя заграйте мені,
Бо я бідна сирота
Веселого живота.

(М. Борисполь, Переяславск. у.).

172.

Ой кумъ на кумі
Залицявся,
Посїяти конопельки
Обіщався.

Якъ сіявъ, присївавъ,
Присїваючи, казавъ:
„Ти кума, ти душа,
Кругомъ, кума, хороша.

(С. Карпівка, Переяславск. у.).

173.

Ой сипъ, жиде, меду,
Хорошую куму веду:
Ой сипъ не помалу
Веду куму непогану.

(Новицкії).

174.

Ой іхавъ я черезъ Балту,
Наробивъ я жидамъ гвалту.
Жиди мене въ Балті знають,
Шибеникомъ називають.
Ой іхавъ я черезъ греблю,

Надїбавъ я дівогъ таблю (?):
Та чорнява, та русява,
Що погляну, то все жвава.
Я на дівки задивився,
За волами опізнився;

За волами я шукаю,
Та все дівкамъ въ маму даю.
Вже я такий звичай маю,

Що вже дівокъ не кохаю;
Молодиці я кохаю,
Ажъ до себе пригортаю.
(Ушицкій уѣздъ).

175.

Ой хотили жиди
Царя воювати.
Охъ, вій, традибомъ,
Царя воювати *).
Царя воювати,
У плінъ забірати.
Ой зъ-за гори, зъ-за гори
Идуть донськи козаки;
Идуть донськи козаки,
Широки бороди,
Широки бороди,

Високні шапки;
Високні шапки,
Сидять на лошадакахъ;
Сидять на лошадакахъ,
Держать по нагайці;
Держать по нагайці,
Требують горілки;
Требують горілки
Чотирі манірки;
Чотирі манірки,
Перігъ на тарільці...
(Новицкій).

176.

Сидівъ когутъ на шопі,
Нанісъ яецъ три копн.
Я ти яйця продамъ,
За горілку віддамъ.
Прийшли жиди воли брати,
А я стала не давати.
Кротьсоть вашу ма!

Я за яйці пила.
Прийшовъ жидъ по довжокъ,
Бере съ хати ожожокъ.
Я за нимъ на здогінъ:
„На тобі ще макогінъ“.
— Віддай, жінко, й помело,
Коби довжку не було.
(Ушицкій уѣздъ).

177.

А въ нашего царя зробилося діло.
Ей вей, вей, дра, дра, робомбо, ну, ну, ну,
Зробилося діло **).
Зробилося діло, жидівъ збунтовало,
Жидівъ збунтовало чотирі десятки;
Чотирі десятки ідуть на лошадки,
Ідуть на лошадки всі въ червонихъ шапкахъ.

*) Припѣвъ повторяється послѣ кождыхъ двухъ строкъ.

***) Припѣвъ повторяється послѣ кождой строки.

Требують горілки чотирі барилки;
Чотирі барилки а все половинни.
Випили горілку, зачали грати,
Зачали грати, ідного заставили гуляти,
Заставили гуляти, вдаривъ жида по бокахъ,
А вінъ вдаривъ тропака.

(Ушицкій уѣздъ).

178.

А.

1 Іхавъ ляшокъ морквяний,	19 Надибали ёго свині:
2 Кониеъ буряковий,	20 — Злізай, вражий ляше!
3 На нимъ шапка съ пустернаку,	21 Вінъ вихвативъ пістолета,
4 Жупанъ лопуховий,	22 Ставъ свині стріляти,
5 Кожушина оріхова,	23 Свині кулі похватали —
6 Поясъ зъ вукурузи,	24 Нічимъ воювати!
7 А чоботи изъ редьки,	25 Вихвативъ вінъ шабельку
8 Повязки зъ гарбуза,	26 Ставъ свині рубати;
9 А сідельце капустяпе,	27 Свині шаблю изгризли —
10 Стремена зъ берези.	28 Нічимъ воювати!
11 Якъ напъється лепегухи,	29 Підъ нимъ кониеъ розгулявся.
12 Стане нетверезий.	30 Ставъ хвостомъ вертіти,
13 Пістолети съ качана,	31 Бачить ляшокъ що не жартя.
14 Кулі зъ бараболі,	32 Та й ставъ їх просити.
15 А шабелька съ пустернаку,	33 Идуть люди, идуть люди,
16 А похва *) съ фасолі.	34 Идуть край дороги;
17 Іде ляшокъ зъ-підъ Варшави,	35 Зовсімъ ляшка зтіля свині,
18 Підъ нимъ кониеъ пляше.	36 Тільки видно ноги.

(Ушицкій уѣздъ).

Б.

1, 2, 3 и 4 Б=1, 2, 3 и 4 А, 5 Шабелька съ петрушки 6 Піка изъ квасолі. 7 Б=13 А, 8 Б=14 А. 9 Коштушина огіркова 10, 11, 12, 13 и 14 Б=6, 7, 8, 9 и 10 А. 15 Б=11 А... напився кантабасу, 16 Б=12 А. Ляшокъ... 17 Б=17 А. Іхавъ... зъ України 18 Б=18 А. 19 Якъ пристігли ёго свині, 20 — А пожди-но, ляше. 21 Обернувся сюди, туди, 22, 23 и 24 Б=22, 23 и 24 А. 25 Вінъ узявся за шабельку 26 Б=26 А, 27 И шабелька ся зломилася, 28 Б=28 А.

*) Похва -- ножны.

29 Обернувся сюди, туди,
30 Хотівъ въ лїсъ втікати:
31 — Черезъ тиї люти звірі
32 Мушу погибати!

33 И коника поглотили,
34 Й ляшка зовсімъ зїли,
35 Тільки страмена зъ берези
36 Зосталися цілі.

(Н. И. Костомарова).

В.

1 В=1 А. Ой бувъ..., 2 В=3 А. А кїнь..., 3. Въ шапочка зъ лободн.
4 В=4 А. 5 В=13 А, 6 В=14 А. 7 В=15 А... петрушки, 8 В=16 А.
Фузїя..., 9 В=17 А. Іхавъ..., 10 В=18 А. 11 В=10 А. Перестріли...: 12 В=
20 А. Падай до нугъ, 13 Виннявъ ляшокъ пістолець, 14 В=22 А... на їхъ...,
15 В=23 А, 16 В=24 А. 17 Кинувъ ляшокъ до шабельки, 18 В=26 А,
19 А шабелька зломилась 20 В=28 А.

21 Стягли ляшка свині съ коня,

22 Стали тузувати;

23 Прийшла ляшку, прийшла нужда,

24 Треба пропадати.

(Новицкії).

179.

Котиться кришталъ, перекидається,
Мужикъ зъ дочкою та набивається:
Ой возьми, возьми ти, ляше, дочку,
Та мою Оксаночку.
Дамъ тобі приданъ
Семеро воятъ

И по чабарі (?) та червоний,
И того бика,
Що задомъ брика,
И тую свиню кованную
За свою Оксану прехорошую.

(Улицкії уївдъ).

180.

А.

1 Жидівочка Рохля
2 Підъ припечкомъ здохла:
3 Не давайте пива,

4 Щобъ и не ожгла,
5 А дайте їй коки,
6 Щобъ вилїзли оки.

(Новицкії).

Б.

1 Б=1 А, 2 Б=2 А. 3 А въ ранці ожгла, 4 Поросять навела.

(Новицкії).

181.

Иде ляпокъ по-підъ лісъ, ёму...
Вибігає руда мишь: куда идешъ, ляше?
Иде ляпокъ на базаръ тещу продавати.
Тещи не продамъ,
Зроблю зъ тещи барабанъ,
На барабанъ буду гравъ,
Буду гравъ, зароблявъ.
Самъ Господь видить зъ неба,
На податокъ грошей треба.

(Ушицкій уѣздъ).

182.

Служивъ полякъ у попа.
Вередере, поговерде,
Хвурделе у попа *).
Да вислуживъ вобилу,
Та поїхавъ до млина,
Сталась ёму причина:
Здохла въ ёго кобила.

Ставъ вінъ жінці хвалитись,
Стала жінка журитись.
Буде зъ шкури спідниця.
А зъ реберъ карета
Возить дівокъ до пекла,
А зъ голови ліхтарня,
А изъ... дзеркальня.

(Новицкій).

183.

Ой ти руський, а я полька
Не досгай ми до подолка,
Бо въ подолку три талари,
Що ми хлонці надавали,

(Новицкій).

184.

Ой хто біди не знає,
Нехай мене питає;
Бо я въ біди обідавъ,
И бідоньку розвідавъ.
Пішла біда до ткача,

Дали въ ткача деркача.
Пішла біда до кравця,
Дали въ кравця буханця.
Пішла біда до шевця,
Дали въ шевця ремінця.

*) Прип'явъ повторяется послѣ каждой строки.

Пішла біда до школи,
Били вь школі доволі.
Пішла біда до попа,
Били вь попа, якъ kota.
Пішла біда черезъ мість
Та й упала підъ помість,
Іхавъ Гриць зъ хворостомъ,
Найшовъ біду підъ мостомъ.
Пішла біда до чудана,
Одчудивъ вінъ — очуняла.

У Києві на торзі
Іде біда на козі,
Тамъ цигани стояли,
Свою біду пізнали,
Цеберъ меду купили,
Козаченьківъ манили.
Козаченьки медъ випили,
Взяли біду да й вибили;
Били біду нагайками:
— Не пий, бідо, съ парубками!

185.

Надъ моремъ глибокимъ
Стоить теренъ високій,
А изъ того терена
Вийшла біда молода.
Одъ Кракова до Чакова
Всюди біда однакова;
Одъ Києва до Кремінця
Чортъ має біді нігде кінця.
„Де жъ ти, біда, родилася,
Що за мене вчепилася?“
— Я у Могилеві родилася,

У Хмельнику хрестилася,
А вь Бердичеві зросла,
А вь Хмельнику замужъ пішла.
У Бердичеві на торзі
Іде біда на козі.
Тамъ цигани коні міняли,
Свою біду пізнали,
Били її хвайдами:
Не йди, бідо, за нами;
Били її палицями:
Не йди, бідо, за старцями.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

186.

Я циганка молодая
Да не вмю прясти.
Изъ-за гаю поглядаю,
Щобъ сорочку верасти.

(Новицкій).

187.

Дякъ, дякъ-дерунецъ,
Кажуть люди, я жнецъ,
Що я вь полі не бувала,
Серпа зъ роду не держала:

А за мною густий рядъ,
А за мною попъ и дякъ;
А за мною, молодую,
Ходять хлопці чередою.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

188.

Колибъ хлібъ, то бѣ я іла,
Колибъ сіль — посолила,
Колибъ вода — напилася,
Колибъ изъ кимъ — потяглася.

Догадайся, козаче,
Чого дівчина плаче —
Чи колиски нової?
Чи дитини малої?
Я колиску проряжу
И дитину наряжу.
— Я по раску ходила.
Запацину згубила;

А поповичъ ишовъ,
Запацину найшовъ.
Поповичу, сучий сину,
Верни мою запацину!
Бо я панського роду,
Пью горілку, якъ воду,
Забравшись у вуточокъ, —
По сімъ чарокъ у роточокъ.
Марфа Матвіевна,
У насъ поле не орано;
Копіечка изъ копьемъ —
Ходімъ у шинокъ, да й пропьемъ.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

189.

Ходила дівчина по горі,
Заганяла качера до дому:
— Гилю, гилю, качеру, до дому,
Да продамъ жиду рудому.
За три копн качера продала,
За рублика дудника напчала:
— Играй, дуднику, у дуду,
Покиль же я лишенька забуду,

Уже жъ мені лишенько — не печаль,
Бігавъ би на улиці да кричавъ:
Уже жъ моя долечка не така,
Не пускає матюнка до дяка.
— На тобі, матюнко, пятака,
Пусти мене, матюнко, до дяка.
Цуръ тобі, пекъ тобі, дяче,
Чогó вь тебе серце гаряче!

(Новицкій).

190.

Попова дівчина, попова
На городі морквицю полола,
Полола морквицю, пустернакъ,

Пробила ногу на будякъ.
„Не болить моя ноженъка зъ будякомъ,
Но болить ми серце за дякомъ.

(Новицкій).

191.

Сякъ такъ до вечора буду жить,
А вь вечери мій миленькій прибіжить.
А я ёму усю правду роскажу,

Черезъ кого на улицю не хожу.
Не ходила на улицю, не буду,
Не любила ледачого, не буду.

Цурь тобі, пекь тобі, дяче,
Яке въ тебе серце гаряче.
— Ти капусто, ти россада мом,

Ти дівчино, ти досада моя.
— Капустиця тонка стеблється
Одинъ ходить, другий сердиться.
(Изъ Рук. Сборн. Кулинна).

192.

Ой мать моя, матушка,
На що мене хорошую вродила,
На що мені чорпи брови дала?
Нельзя мені ні до церкви ходить,
Нельзя мені ні Богу молиться,
Нельзя мені ні на миръ дивиться.

Що за мене та попи бьются,
Шанамарі позиваються,
А дячки додивляються,
Читать книги помиляються.
Шпъ мене въ вівтарь кличе,
За пазуху проскуру тиче.
(Новицкій).

193.

Ой чукъ та гала,
А я въ церкві була,
Мене шпъ крестивъ.

(Новицкій).

194.

Не піду я въ поле жати,
Буде фартухъ заважати;
Якъ фартухъ припережу,
Нажну копу ще й полежу.
А за мною густий сніпъ,

Чтири дяки, пятый шпъ.
А ви, дяки, не сидіте,
Беріть снопи та й носіте.
И ти, попе, не читай,
Бери снопи та й складай.
(Ушицкій узвдъ).

195.

Да сватавъ мене попівъ синъ,
Да дававъ мені воливъ сімъ.
Дурна була не брала,
Шістьма була бь орала,
А сёмого продала,
Погопича наняла:
— Погоничу молодий,
Гони воли до води,

Не до води, до браги,
Щобъ не було зневаги;
Не до браги, до пива,
Щобъ дівчина любила,
Покиль воли напоишъ,
Зь дівчиною постоишъ;
Покиль воли напасешъ,
Дівчинюньку потрясешъ.
(Корчѣвка, Перелславск. у.).

196.

Чернець бабу поваливъ на лёду:
„Давай, бабо, коляду“.
Баба ся въ черниця просить,
Баба животиною підносить.

Слава жъ тобі, чернче,
Твоїй благостині,
Що ти порадивъ
Моій живитині.

(Новицкій).

197.

Піиъ мене у волтаръ кличе,
А пономаръ проскуру тиче.
Хоть буду рублемъ трясти,
Да не буду проскури істи.

(Новицкій).

198.

Ой цитьте да мовчите, цитьте,
Да нікому не кажите, цитьте.
По й опеньки ходила, цитьте,
Козубеньку згубила, цитьте,

Ой цитьте, и проч.
А поповичъ и шовъ, цитьте,
Козубеньку пайшовъ, цитьте.
Ой цитьте, и проч.

(Борисполь, Переяславск. у.).

199.

Ой ніхто такъ не богатий,
Якъ попови дочки:
Одна гола, друга боса,
Третя безъ сорочки.

(Новицкій).

200.

Що й у Києві да въ монастрі,
Отче Владиче, Архимандриче,
Человіколюбче *).

Тамъ жила була собі чернушечка.

Да прийшовъ до єї отче Демиде.

„Ой що ти робишъ, моя чернушечко?“

— Да муку сію, отче Демиде.

*) Прииѣвъ повторяется послѣ каждой строки.

„Да на що муку, моя чернущечко?“
— Да проскури пекти, отче Демиде.
„На що роскури, моя чернущечко?“
— Да у цекровъ, отче Демиде,
Да людямъ давати, отче Демиде,
Що у нашої церковці піпъ щеголяє.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

201.

Ой поіховъ піпъ по сіно,
А попадѣ щось пасіло.
Нехай пона опанує,
Чомъ попаді не шанує.

(Новицкій).

202.

На городі біла глина —
За панича мати біла,
Щобъ панича не любила.
Якъ панича не любити,
За паничомъ добре жити:
А ні жати, ні в'язати —
Пезъ віконце виглядати.

На паничу камизелька
Приставъ паничъ до серденька.
Ой той мені не до душі,
Що приходивъ въ капелюші;
А той мені сподобався,
Що на гудзвкѣ застѣбався.

203.

Наша пані багата!
Въ неї плахта рогата;
А въ ушахъ сережки,
Въ подолкахъ мережки,

(Иваньковъ, Переяславск. у.).

204.

Дудка въ Дудки ночувавъ,
Дуда въ Дуди дудку вкравъ.
А Дудиха не лінива,
Сіла пана здогонила.

Або мені въ дуду грай,
Або дуду верни,
Або мене переверни.

(Ушицкій уѣздъ).

205.

Ой що жъ то за шумъ сочинився?
То комаръ на мусі оженився,
Та взявъ собі замишлянку,
Та не вмiє шити, ні біляти,
Ні хороше комарица поводити.
Ой знявсь, полинувъ на дiброву,
Та й сiвъ собі на дубочку,
Схиливъ свою головоньку и къ листочку,
А нiженьки къ коренечку.
Де взялись буйнi вiтри — збуйнували,
Та комаря на помiсть извалили.
Якъ упавъ комаръ на помостi,
Побивъ, потрощивъ комаръ костi.
Ой тамъ майстри майстрували,
Комаровi трунку збудовали,
Межъ шляхами, межъ дорогами скоронили.
Ихали купци стародубци,
Стали думати и питати:
„Ой що жъ то лежить за покойникъ. —
Чи князь, генералъ, чи полковникъ?
Ой се жъ той комаръ-комарище,
Надъ усіма комарями командище.
(Новицкiй).

206.

Бувъ собі комаръ-комарець.
Вилiзъ на дубище, зажурився,
Пробивъ головочку на пинечку.
Прилетiла муха зъ хати
Комарица ратувати.
Занесли ёго край могили,

Ой тамъ вже комаря скоронили.
Иде маёръ и полковникъ,
Питаються: що лежить за покойникъ?
Это комаръ-комарище,
Изъ великої арміи козачище.

(Новицкiй).

207.

Ой бувъ комаръ оженився,
Та зъ мушкою не нажився;
Вона вмерла

По колени нiжками заперла. (?)
Пiшовъ комаръ въ лiсочокъ,
Й а въ лiсочокъ на дубочокъ.

Ой впавъ комаръ зъ високости,
Побивъ, поломавъ собі кості.
Прилетіло дві мушки,
А дві мушки щебетушки,

Взяли жъ вони щебетати,
Де жъ би свого комаронька поховати.
— Поховаймо въ садочку,
У квічастимъ барвіночку.
(Ушицькій урядъ).

208.

Наварида гарбуза да вкинула солі,
А въ той гарбузъ москаль загрузъ,
Тільки видно шпори.
„Москаль, москаль чорноусий,

Чого въ тебе мундиръ кущий?“
— Бражи дівки підпоїли,
Мундиръ мені підкороїли.

(Изъ Рускоя. Сборн. Кулиша).

209.

Сіла баба на барана,
Вигнала противъ пана.
Баранъ пириувъ —

Бабу звернувъ.
Баба плаче,
Баранъ скаче.

(С. Палиновка, Брестъ-Литовск. у.).

210.

Ой насіявъ козакъ гречки
На дубові на вершечку;
Узялася шура-бура
Козакові гречку здула.

А не гречки, не оброку,
Не дівчини коло богу;
А не гречки, не полови,
Не дівчини чорнобровой.

(Полоски, Гільск. у.).

211.

На синьому морі,
Підъ припечкомъ, долі,
Да тамъ куда собака обметицю іла.
Де не взялась зъ помийниці
Супротивна хвиля,
Тому вуцому собаці,
При самоїй . . . .
Хвість одкрутила.
А я сильне злякався,
На темни луга,
На густі ліса,
На дикі степа,

На пічъ у куточокъ сховався.
Черезъ комінъ поглядаю,
Тамъ вареники-невільники
Въ сметані потопають.
А я на їхъ велике милосердіе маю,
Въ бездонний глечикъ скыдаю.
По підъ лавою човномъ плаваю,
Підъ порогомъ пристань маю,
Підъ припечкомъ верши ставлю,
А зъ припечку верши достаю.
На припечку духи душу,
На печі, зъ краечку рибу трушу.

212.

„Ой що се лежить за покойникъ —
Чи царъ, чи гетманъ, чи полковникъ,
Чи зъ чужої сторони чужестранецъ?“
— Се не царъ, не гетманъ, не полковникъ,
Ні зъ чужої сторони чужестранецъ;
Ой се жъ лежить комарище,
Славнаго войська козачище.

(Новицкій).

213.

Якъ бувъ собі козакъ Голота,
Було вь ёго сімъ округъ болота.
Вь військо наряжався,
До козачки примовлявся:
— Козачко, прошу тебе, якъ Бога,
Гляди моеї худоби.
Тамъ худібки несчислити, не зми-
слити,
Хиба мені, молодцю, умомъ знести:
Що на печі кішка мура,
А вь запічку квочка стуга. (?)
Прощу тебе, козачко, найпокорнійше,
Доглядай свого багатства найниль-
нійше.
Якъ козака випроважала,
То до нёго примовляла:
„Щобъ ти, козаче, казаківъ нагнавъ,
Щобъ тебе козаки любили —
Атаманомъ поставили“.
Якъ козака випроводила, зраділа,
Чотири неділі вь корчмі сиділа.

На полиці паляниці позапвітались,
За лавою ложки морогомъ побрались.
Вже козачка вь корчмі догулялась,
Що шинкарка вь потялицю виганяла:
„Ой иди ти, козачко, до дому,
Вже козакъ твій назадъ іде“.
А козачка тому зраділа:
— Ой поїду я козаку борщу варить,
Третёго, ліпшого, мартового.
Подорожні животи поздоровить,
Подорожній живіть підкрешити.
Вийшла козачка за ворота —
Сидить жінокъ ціла рота;
Одна подумала, друга погадала,
Третя молода, та вь вічі сказала:
„Десь ти, козачко, синьки купила,
Що ти собі глаза підсинила“.
— Ви, люде молоді, сёму не дивуйте.
Я ходила, молода, вь темний лісь по
лучину,
Підбила свої карі очи объ ключину.
(Борисополь, Переяславск. у.).

214.

Обіщався селянинъ міщаночку взяти;
Ой купивъ їй новий серпъ и вирядивъ жати.
Ой кинула новий серпъ далеко одъ себе:

„Не жала я въ батька, въ матки,
Не буду и въ тебе.
Якъ була я въ батька, въ матки,
То іла пампушки,
За тобою, вражий сину,
Поливъяни крушки.
На що бравъ, коли знавъ,
Що не вмiю жати;
Буде твоя пшениченька
Въ полю зімовати“.
— Ой, бодай ти, дівчинонько,
Того не дождала,
Ой щобъ моя пшениченька
Въ полю зімовала.

(Полоски, Бѣльск. у.).

215.

Пасъ я овечки,
Пасъ я въ багатировій гречці;
Прийшли вражі сини,
Взяли по овечці.
Пасъ я агниці,
Пасу я въ ярій пшениці;
Прийшли вражі сини,
Взяли въ мене по агниці.
Пасъ я вівці, пасъ я въ овсі,
Коли оглянувся, ажъ и вівці не всі.
Пасъ я въ горосі,
Пасу я и досі.
Якъ піду я яромъ по долині
Свої бирі гукати,
Зійду я на могилу,
Та простелю сірачину,
Ляжу я трошки спочину.
Чи спавъ, чи не спавъ,
Третєго дня въ полудні вставъ.
Гляну яромъ по долині —
То жъ моя биря,
То жъ моя штиря,
То жъ моя кудла,

Ще жъ вона не схудла.
Я думавъ, що то мої овечки,
Ажъ то бісови хлопці
Порубали березови плечки.
Я імъ добра на вжичу,
Худа не мислю,
Коли бъ вони той дѣготъ поробили,
У базаръ подвозили, подвозили, продали,
Да жиду въ збанокъ гроші отдали.
Гляну я яромъ по долині —
Тамъ моя биря,
Я думавъ, що то мої овечки,
Ажъ то, сучий синъ, сильний багатиръ,
Насадивъ три копи гречки.
Я ёму добра не жичу,
Худа не мислю:
Колибъ вінъ ту гречку позвозивъ, по-
молотивъ,
Повіязъ и на печі посушивъ,
И у млині намоловъ,
У неділю въ ранці гречаниківъ напiкъ,
Первий гречаникъ въ сметану умочивъ,
Та тимъ гречаникомъ удавивъ.

216.

А.

1 Під прип'ічкомъ воду брала,	8 Гречаники у печі.
2 Гречаники розчиняла.	9 Приїхали москалі —
3 Гопъ, мої гречаники,	10 Гречаники на столі.
4 Гопъ, мої невдатники *).	11 Гречаниками накормила,
5 Чому мені не вдалися,	12 Горілкою напоїла
6 Ажъ на трое розпалися.	13 И спати ся положила.
7 Приїхали паничи —	

(Новицкій).

Б.

1 Б=1 А Зъ помийниці..., 2 Б=2 А, 3 Б=3 А; 4 Б=4 А; 5 Б=4 А... не впелися. 6 Б=4 А... не вдалися! 7 Б=7 А; 8 Б=8 А; 9 Б=9 А... оквицери; 10 Б=10 А... не спечені; 11 Б=9 А... копитани; 12 Б=10 А... похватали.

(Новицкій).

217.

Ой щобъ того ковала
Метелиця замела,
Що вінъ мене молоду
Изморозивъ на лёду.

(Ивъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

218.

А.

1 Ишовъ швецъ на гребци,	8 Шукай, шевче, товариша!
2 Та надивавъ молодниці:	9 Швецъ изъ гори, песь зъ долини,
3 „Молоднице — чужа мила,	10 Та збіглися до кобили;
4 Чи не здохла де кобила?“	11 Швецъ за ухо, песь за брухо...
5 — Ой у полю, при долині	12 „Не псуй шкури, мій братухо!“
6 Здохло въ пана три кобили:	13 — Я ті шкури не зіпсую,
7 Ідна кара, друга лиса —	14 Свою пайку відбатую.

(Новицкій и Ушицкій у.).

*) Прип'івъ послѣ каждаго двохъ стиховъ.

В.

1 Б=1 А... шевчикъ до світлиці, 2 Б=2 А. Надбає... 3 Б=3 А... чорнобрива, 4 Б=4 А? 5 Б=5 А. Гей тамъ на..., 6 Б=6 А... разомъ... 7 Б=9 А, 8 Б=10 А. Збіглись разомъ... 9 Б=11 А, 10 Б=12 А.

11 Гей лізь швець по драбині,
12 Та всунувся меже свині.
13 Ой ви, свині,

14 Дайте жъ мені по щетині!
15 Якъ би въ шевця не щетина,
16 Здохлабъ жінка, ще й дитина.

(Новицкій и Ушицкій у.).

В.

Лізь швець по драбині
Та впавъ меже свині.
То біда, ростотумъ,
То біда, шедела.

Щетини тримається,
На драбині хитається.
То біда...

(Ушицкій урядъ).

219.

Полюбила ковала,
Та не доля моя:
Я думала кучерявий,
Ажъ и чуба нема...

Ой єсть трошки
Та не кучері, —
Уже жъ мені полудняі
Та докучили.

(Изъ Рукоп. сборн. Кулиша).

220.

„Шевче, серце,
Добрий ремесничку,
Заший, серце, распорочку
Въ мому черевичку!“

— Зашию, зашию,
И ще й замалюю!
Прийди, серце, у вечері,
Сімъ разъ поцілую.

(Изъ Рук. сборн. Кулиша).

221.

А.

1 На дворі погребецъ,
2 На погребці бондарецъ.
3 — Ой бонцаре, бондаріку,
4 Набий мені бочку,
5 А я тобі, бондаріку,

6 Пошию сорочку—
7 И тонесеньку, и білесеньку,
8 Люби мене, бондаріку, молоде-
сеньку!
9 У неділю та п'яна була,

10 А въ понеділокъ спала,	17 А въ неділю продала,
11 А въ вівторокъ та снопівъ сорогъ	18 Съ козаками пропила.
12 Пшениці нажала,	19 Да чомъ козака не любить,
13 А въ середу та возила,	20 Чи не подобонька —
14 А у четвергъ молотила,	21 Та ягъ насяде на коника —
15 А въ п'ятюнку віяла,	22 Да уся й худобонька.

(Козелецк. у. К. И. Кибальчичь).

Б.

- 1 А въ неділю п'ю, п'ю,
- 2 Въ понеділокъ сплю, сплю,

3 Б=11 А. 4 Пшениченьку жну, жну; 5 Б=13 А... носила; 6 Б=14 А;
7 Б=15 А. Въ п'ятницю...; 8 и 9 Б=16 и 17 А. 10 Б=18 А. Изъ хлоп-
цями...

- 11 Слава тобі, Господи,
- 12 Що до путя довела.

(Києв. Л. В. Ильницькій).

В.

1 Ой я, молода, да вдала була:	7 У середу мірала,
2 На чотирі снопики	8 У четверь сушила,
3 Чотирі молотники	9 А въ п'ятницю продала,
4 Собі наняла.	10 А въ суботу довгъ дала,
5 Въ понеділокъ молотила,	11 А въ неділю пропила.
6 У вівторокъ віяла,	

(М. Олшешка, Козелецк. у. А. Шимацькій-Ильчч).

Г.

1 Охъ да на сюю да горілочку	5 А другою похмелюся.
2 Да я ні-жъ не дивлюся!	6 Що я въ неділочку да п'яна була
3 Ой куплю зъ жарту	7 Въ понеделокъ лежала.
4 Да горілочки квартиру,	

8 и 9 Г=11 и 12 А; 10 Г=13 А... до дому привезла; 11 Г=7 Б...
перевіяла; 13 Г=16 А... змолола;

14 А въ недеменьку до торгу повезла,	17 Съ козаками прогуляла,
15 Да дорого продала!	18 Ой щобъ моя праця не пропала,
16 Ой дорого, дорого продала,	19 Да що я й заробляла.

(Изъ Собр. П. А. Кулиша).

222.

За-въ городомъ жито жала,
Спотонулася та й упала,
Закаблуки поламала.
Цілувала шевця въ руки,
Щобъ уставивъ закаблуки;

Цілувала шевця въ нісь,
Щобъ уставивъ та принісь;
Цілувала шевця въ г...о,
Бо на завтра чобіть нужно.

(Жаботинъ, Черкасск. у.).

223.

Бодай мати не конала,
Що за шевця мене дала.
Не дала мене за мельника,
За доброго чоловіка.
За мельникомъ добра згода,
На мельника несе вода;
А зъ шевчика тільки всиску,
Що все шкуру тягне въ писку.

Ой бувъ же я въ Вахнівці,
Дався въ знаки ідний дівці.
Я до неї — вона горда!
А я въ морду — и на двіръ гайда.
— А коли жъ ти, дівко, горда,
Ти повинна жарти знати;
Якъ парубокъ зачинає,
Ти повинна жартувати.

(Ушицкій уѣздъ).

224.

Що й у лісі погребець,
А въ погребці бондарець
Обручки струже
Тонесеньки дуже.
Прийшла къ ёму шинварочка
Чорнявая дуже:
„Ой бондару, бондару,

Що я тобі скажу:
Набий мені коновочку,
Що я медъ-вино пошу.
Бо я медъ-вино пошу,
Не дорого продаю;
Не дорого продаю,
На миръ Божий роздаю“.

(Изъ Рук. Сборн. П. А. Кулиша).

225.

Ой на горі дубначокъ,
Пудъ горою вишнячокъ,
А въ вишнячву погребець,
А въ погребці бондарець
Обручки струже
Тонесенько дуже.
Прийшла къ ёму дівчина

Хорошого роду:
„Помагай Бігъ, бондарику,
Чого въ тебе попрошу:
Набий мені коновочку,
Що я медъ-вино пошу;
А я даромъ не схочу —
Я дорого заплачу:

Пошию сорочку,
Пошию другу...“
Шовкомъ шила, шовкомъ шила,
Золотомъ рубила —
А я свого члядина
Хороше водила.

Ой на горі кавуни,
А въ долині дині;
„Бодай твої кавуни,
Та побили табуни;

Бодай твої дині
Та поїли свині;
Я на томъ містечку
Посію пшеничку,
А ти будешъ жати,
Я буду лежати.
Я у батька не жала
И въ тебе не буду —
Напнешъ мені холодокъ,
Я лежати буду“.

(Новицкій).

226.

А.

1 Та оравъ мужикъ край дороги	10 А тамъ дівки гриби брали —
2 Гей, гей... край дороги *)	11 Мабуть вони торбу вкралп,
3 Та воли въ ёго круторогі,	12 Не порожню — зъ пирогами.
4 А ярмочка та влинові,	13 А тамъ дівка Катерина
5 А занози та тернові,	14 Въ Суді біли ноги мила.
6 Плугатарі влішоногі,	15 „Ой ти, дівко, Катерино,
7 Погоничі чорноброві.	16 Съ кимъ ти сю нічъ ночувала?“
8 Доорався-жъ вінъ до берези,	17 „Зъ школярами, зъ школярами,
9 Та повісивъ торбу на березі.	18 Підъ синіми вилинами“.

(Новицкій).

Б.

- 1 Б=1 А, 2 Гей, гей, край дороги! Гей собъ-тпруу... Гей, край дороги **)
3 Б=3 А, 4 Б=7 А... 5 Б=9 А, 6 Б=12 А, Та ще й непорожню... 7) Та
начиняні горобцями. 8 Б=10 А, 9 Б=11 А, Вони, суки...

(Д. Дударя, Каневск. у.).

В.

- 1 В=1 А, 2 В=2 А, 3 В=7 А... шеверноги, 4 Раби, пабе, гопъ, чукъ,
шеверноги. 5 В=8 А, Дооравъ мужикъ..., 6 В=9 А, Доставъ... съ пирогами,
7 Начиняні голубцями.

(Ушицкій уѣздъ).

*) Припѣвъ повторяется послѣ каждой строки.

**) Тоже.

227.

А.

1 „Ой ти, брате, ти, Мусію,	15 А на жінку биллину.
2 Чи бачивъ ти чудасію?	16 Ой ти, брате, ти, Мусію н т. д.
3 Ну, да ну, да ну!...	17 Що багатий мужикъ
4 Чи бачивъ ти чудасію?“ *)	18 Штаньми рибу ловивъ.
5 — Ой я бачивъ чудака,	19 Ой поймавъ караса —
6 Въ мене доля не така:	20 Матня вирвалася.
7 Що багатий мужикъ	21 Ой ти, брате, н т. д.
8 Комарами оравъ,	22 Що на дубі свиня
9 Комарами й оравъ,	23 Да поросять навела.
10 А мухами поганявъ,	24 Небагато поросять —
11 Жінку й матіръ запрягавъ.	25 Ажъ сто вісімдесятъ!
12 Ой на матіръ: ну, да ну!	26 Вони істи хотіли,
13 А на жінку: тпру, да тпру!“	27 Да изъ дуба полетіли.
14 Ой на матіръ дубину,	

(Новицкій).

Б.

1 Б=7 А... чоловікъ,	9 А проклята свиня
2 Б=8 А.	10 На дубі гніздо звля, (2)
3 Жандарми, жандарми,	11 Б=23 А, Поросятковъ...
4 Жандарничовъ молодий!... **)	12 Небагато навела:
5 Б=8 А,	13 Сімдесятъ поросять;
6 Да три плуги паламавъ;	14 А язъ пить захотіли
7 А мухами волочивъ —	15 Б=27 А, Давъ. .
8 Три борони потрощивъ.	

(Изъ рукод. сбор. Кулиша).

228.

Ой у лісі на орісі
Сухая ломака, —
Одинъ писаръ у хуторі
Да й той роззявляка.

(Изъ Рук. Сборн. Кулиша).

*) Прийвъ повторяется послѣ каждыъ двухъ строкъ.

**) Тоже.

229.

Колибъ мене мати не била,
То бъ я гори робила:
Черезъ гори до контори
До писарівъ ходила бъ.
Тамъ писарі писали,
Мені правду казали...
Бодай тому писару лисому
Три болячки въ лисину,
Щобъ листи писавъ,
Болячками хитавъ.
Якъ писаря не любить —

Писарь буде паномъ,
Обується въ личаки,
Підв'язється валомъ?
Якъ писаря не любить,
Хиба не сподоба?
Зложить руки у кармани —
Да й уся худоба!
Якъ писаря не любить.
Хиба не подався?
Ряби очі, якъ у жаби,
Самъ у чорта вдався.
(Иванковъ, Переяславск. у.).

230.

Ой піду я до млина,
А й у млині новина:
Таки жъ, мати, мельникъ,
Таки жъ не бездельникъ,
Такий, мати, добрий,
Такий, мати, хороший, —

Меле гречку безъ грошей.
Меле, меле, шеретує,
Обернеться поцілує.
Вінъ мірочки не бере,
Та пеленочку дере.

(Новицькій).

231 *).

Люлька моя червоная, зъ вечора курилася;
Якъ положивъ на полицю — впала та й розбилася.
Якъ узявъ я ходити, якъ узявъ лудити:
Люлька моя червоная, где тебе купити?
Якъ пішовъ я до Києва люльки купувати,
Найшовъ люльку червону — ні зъ кимъ торговати!
Ой я тамъ дівчина шпоно продавала;
Вона жъ мені, молодому, люльку сторговала.
Якъ пішовъ я до дівчини люлечки курити;...
Якъ ишовъ я черезъ тікъ, та й оглянувся...
Якъ ударивъ мужикъ ціпомъ, ажъ я усміхнувся.
Ой я жъ думавъ, що забивъ — не могу я встати;

*) Пісня отъ 231—234 записана Н. Н. Костомаровимъ.

Колибъ устать, зволоктися — піду позивати.
Якъ ишовъ я до дівчини, черезъ три городи —
Витоптавъ я гарбузи, наробивъ я шводи!
Не такъ тні гарбузи, якъ те гарбузиння..
„Я жъ думала — каваліръ, ажъ то чортовиння!“

(Полтавск. губ.).

232.

Пішла Гандзя по бураки,
А за нею два козаки.
А поповичъ попереду:
— Чекай, Гандзю, куплю меду!
„Вина-меду я не пью,
Поповича не люблю;
А я люблю Степана,
Що похожий на пана.
Ой кивну я каримъ окомъ,
Степанъ ходить по за токомъ.

Підіть мені приведіть,
Коло мене посадіть;...
И свиточка білесенька,
Пригортає злегесенька!...
Тамъ-то хлопець, тамъ то жвавий,
Якъ виросте — буде бравий!
Якъ виросте, оженився
И розуму набереться!“
— Тамъ то Гандзя, тамъ то гожа,
Пристойная и пригожа.

(Херсонск. губ.).

233.

Ти селезень, а я утінка,
Ти полинешъ, а я тутенька;
Ти полинувъ собі милу добувъ,
А я дома була, медъ-горілку пила.
Ой ти на горі, а я на байрачку,
Якъ у тебе, такъ и въ мене брови на шнурочку.
Ти полинешъ на море купаться,
А я вийду на улицю — буду женихаться!

(Харьковск. губ.).

234.

За очеретомъ качки гнала;
Високо-мъ ся закачала.
Козакові стидко-бридко,
Що въ дівчини литки видко.
Махнувъ козакъ хустиною —
„Закрий литки пеленою!“
— Коли тобі стидко-бридко,

Закрий очи, щобъ не видко!—
На городі куцуруза,
Нема мого драптогуза;
Нема ёго и не буде,
Вінъ поїхавъ межи люде!
Сіно-мъ собі громадила,
Хлопця собі принадила;

Єще буду громадити,
Щобъ другого принадити.
Сіно-мъ собі громадила,
На юнкера споглядала;
На рахмана дивилася,

Въ прапорщика влюбилася.
„Ой ти, ляху чорноусий,
Чому въ тебе жупанъ купий?“
— Мене дівки підпоїли,
Жупанъ мені підкроїли.

(Волынск. губ.).

235.

Качата, гусята поїли,
Въ попове озеро пити полетіли.
Піпъ молоденький, на личку біленький,
По броду ходить, качата ловить:
— Ой попе, попе, не гони качать,
Покажу тобі чорненъкий значокъ.
Ніжку підняла, знакъ показала,—
Бідного попойка оскома зібрала.
Не відхриститися, не відмолитися,

Треба знакомъ съ попомъ спати по-
ложитися.

На горі вовкъ зъ вовченятами,
На долині вози зъ козенятами.
Вовкъ за возу лапъ-цапъ,
А вовченята за козенята.
Господи вховахъ,
Вже коза въ зубахъ;
А ми спасемся,
Вина напьемся.

(Новицкій).

236.

Піду я до млина —
Що ся въ млині діе?
Вода камінь обертає,
Питель муку сіє.

Пшеница на коші,
Приставъ мельникъ до душі.
И мірочки не бере,
Поцілує, обійме...

(Новицкій).

237.

Що въ нашого господаря
Поміжъ китицями?
Граї море
Добре буде,
Гарнодеръ!
Чухи, чухи! деръ, деръ, деръ!*)
Поміжъ китицями
Воші коницями.
Що нашого господаря
Дівчата любили —

Дівчата любили,
Всі воші побили.
Всі воші побили,
Шкурі починили.
Шкурі починили,
Кожухи пошили.
Кожухи пошили,
Сами й поносили.
Граї море!...

(Новицкій).

*) Причѣвъ послѣ кажднхъ двухъ стиховъ.

238.

А въ насъ на долині
Кавуни та дині,
Ще й гарбузъ.
Ходить Івашко
Коло Оксанки,
Якъ карапузъ.

А въ насъ по долині
Кавуни, та дині
Ще й трава.
Ходить Оксана
Коло Івашка,
Якъ пава.

(Новицкій)

239.

Чи я въ мужа не жона,
Чи не господня?
Сімъ день хати не мела —
Сміття не носила.
А якъ вимела разкомъ,
Та повивезла возкомъ.
Наіхали все кунці
Сміття купувати:
„А що тобі, дженджурихо,
За сміттячко дати?“
— Сюди хіпъ, туди сіпъ —
За сміттячко сорокъ кіпъ!
За що жъ мене, мужу, бьешъ,
За які вчинки;
Чи я тобі не напрала
За рікъ три починки?
Одинъ прjala до Різдва,
Другий до Миколи,
А якъ третій почала —
Буде до Покрови;

Та й не сама прjala —
Кума помагала,
Кумі дала миску пшона
И три куски сала;
Та не сама прjala —
Були помішнички,
То за сало, то за хлібъ,
То за паланички.
Ой ти пьешъ, мене бьешъ,
А може бъ я робила;
Накупивъ веретенъ —
Нема мотовила:
Дрова въ печи не горять —
Такъ я підпалила,
Таки тобі, недовірку,
Борщу наварила.
Ой ти пьешъ, мене бьешъ —
Роспитиймось за що:
Що и ти, що и я —
Обое ледащо!

(Полтавск. губ. Н. И. Костомаровъ).

240.

Мій миленький залежавъ,
Киселика забажавъ;
А я, молоденька,
Та ліннава була;
Та пішла я по селу

Добувати киселю,
Не достала киселю,
А достала вівса,
Та достала вівса
Та три зерніти,

Заплатила за зерніти
Та три денежки...
„Стій, милий, не вмірай,
Киселика дожидай!“
Успала той овесъ
Та до зернітки ввесъ;

Ой и сохъ той овесъ
Цілий місяць увесъ.
„Стій, милий, не вмірай,
Киселика дожидай!
А я, молоденька,
Та лінива була...

241.

Якъ загадавъ боровикъ,—
На всі гриби полковникъ,
Якъ подъ дубомъ сидячи,
На гриби глядячи:
Ой тимъ білякамъ
Да на войну йти.
Ой казали біляки,
Що ми зъ роду козаки,
Ми не повинни на войну йти.
Якъ загадавъ...
Ой тимъ груздямъ
Да на войну йти.
Ой казали грузді:
„Давай коней въ нуди,
Ми не повинни на войну йти“.
Якъ загадавъ...
Ой тимъ грибкамъ
Да на войну йти.
Ой казали грибки,
Що ми стали дибки,
Ми не...
Ой тимъ бабкамъ
Да на войну йти.
Ой казали бабки,
Що ми зъ роду жонки,
Ми не...

Ой тимъ вовнянкамъ
Да на войну йти.
Ой казали вовнянки,
Що ми зъ роду панянки,
Ми не...
Ой тимъ сиріжкамъ
Да на войну йти.
Ой казали сиріжки,
Що ми недавно изъ діжки,
Ми не...
Ой тимъ піддубкамъ
Да на войну йти.
Ой казали піддубки:
„Давайте намъ дудки,
Ми не“...
Ой тимъ синякамъ...
Ой казали синяки,
Що ми зъ роду солодкі...
Ой тимъ красноголовцямъ,
Да на войну йти.
Ой казали красноголовці,
Що ми зъ роду хлопці...
Ой тимъ опенькамъ,
Да на войну йти.
Ой казали опеньки,
Що ми зъ роду маленькі...

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

242.

Не теперъ, не теперъ,
По гриби ходити;
Въ осені, въ осені,

Якъ будуть родити.
„Ой губочки, опенечки —
Сватай мене теперечки,

А въ осені чортъ съ тобою,
Не буть мені за тобою^х.
Павлику, Павлику,

Ходімъ по опеньки:
— Дівчино, серденько,
Забувсь козубеньки.

243.

— Навчи мене, моя мати,
Якъ лёнь посіяти.
„Ой такъ, донько, такъ,
Або отакъ, або отакъ“.
По долині по широкій
Далі лёнь зелененькій;
Навчи мене, моя мати,
Якъ лёночокъ волочити.
„Ой такъ, донько, такъ
Або отакъ, або такъ“.
По долині по широкій
Далі лёнь зелененькій.
Навчи мене, моя мати,
Якъ лёнь вибирати.
„Ой такъ и проч...
Навчи мене, моя мати,
Якъ лёнь вибівати.

„Ой такъ и проч...
Навчи мене, моя мати,
Якъ лёночокъ розстілати.
„Ой такъ и проч...
Якъ лёночокъ тіпати.
„Ой такъ и проч...
Якъ лёнокъ потирати.
„Ой такъ и проч...
Якъ лёнь випрядати.
„Ой такъ и проч...
Якъ лёночокъ твати.
„Ой такъ и проч...
Якъ лёночокъ вибіляти.
„Ой такъ и проч...
Якъ напірники шивати.
„Ой такъ и проч...

(Новицкій).

244.

Теперь мені погодило,
Що прядиво не вродило,
Та вродила чечевиця,
Та буде мні фартухъ и спідниця.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

245.

Ой въ рубанимъ колодязі...
Дума моя колодязь!
Тамъ дівчина воду брала,
А хлопчичоғъ коня поїть.
Стали вони жартувати,

Зъ відеръ воду виливати.
Туди ишла її мати:
— Чого, діти, жартували,
Зъ відеръ воду виливали?

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

246.

Ой по горахъ, по низовкахъ
Ой тамъ дівки сіно гребали;
Ой гребучи, попотіли,
Купатися захотіли!
Щиримъ, биримъ, локотиримъ,
Коктемъ, локтемъ, дождоткомъ.

Захотіли.
Ой тамъ вони роздівались,
Золотий перстенъ потеряли!
Щиримъ и проч.
Ой тамъ вони шукать стали.
Щиримъ и проч.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

247.

Ой дощизу поливайчику,
Поливай, поливай,
Ти нашої сторононьки
Не минай.
Скриплять мої ворітечка
На морозъ, на морозъ;
Болить мое біле лице —
Буде дощъ, буде дощъ.
Ой напинай, козаченьку,

Холодокъ, холодокъ,
Щобъ не погорівъ у дівчини
Біленький видокъ,
Щобъ не зм'явъ буйний вітеръ
Чорненькихъ брівокъ,
Щобъ не змочивъ дрібенъ дощикъ
Русі коси,
Щобъ не врігли вражи люди
Моєі краси.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

248.

Летівъ шпачокъ черезъ мачокъ,
Та й у макъ унавъ;
Чорний шпачокъ дрібенъ мачокъ
Потеръ, поламавъ,
Тільки одну маківочку дай пообминавъ.
Кузьмочка за Улянку та три копи давъ,
Шобъ її молоді ніхто не займавъ,
У бідеє та личенько та не цілувавъ.
Обізвався Івашечко на солодкимъ меду:
„А я тиі та три копи рублемъ перебью,
Таки свою Уляночку до себе візьму“.
— А за тебе, Івашечку, поти не піду,
Тільки тобі, молодому, жалю нароблю.
„Ой я тебе, Уляночко, узять не возьму,
Тільки тебе, молодую, изъ ума зведу“.
— О не зведешъ, Івашечку, не такого роду, —
Не пью меду, горілки, лишъ холодну воду.

(Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

249.

А.

- 1 Ой стелися, баринночку, въ конецъ города.
  - 2 А въ нашого Василечка хорошая врода,
  - 3 Хорошая уродочка и кинь вороний,
  - 4 Мулёвана колясочка и самъ молодой,
  - 5 Тільки сїсти, поїхати до тестенька въ двіръ.
  - 6 „Помагай Бігъ, тестеньку, або добри-день,
  - 7 Оддай дочку да Катрочку хочъ на одинъ день“.
  - 8 — Бодай же ти того, зятеньку, не дождавъ,
  - 9 Щобъ я дочку да Катрочку на одинъ день оддавъ.
  - 10 Коли берешъ на одинъ день, бери на тиждень,
  - 11 Ой якъ не берешъ на тиждень, бері на весь вігъ.
- (Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

Б.

- 1 По дорозі паутина повилась, повилась,
  - 2 Дівчинонька съ козаченькомъ понялась.
  - 3 А ми тую паутину повбираємо,
  - 4 Дівчиноньку съ козаченькомъ повинчаємо;
  - 5 А ми тую паутину на вігъ покладемо,
  - 6 Козаченька зъ дівчиною до купи зведемо.
  - 7 Запрягай, козаченьку, коней воронихъ.
  - 8 Б=5 А. Та поїдемо, козаченьку,... 9 Б=6 А, 10 Б=7 А... Катрусечку...
  - 11 А я тобі Катрусечки да й не бороню,
  - 12 А я жъ тобі Катрусечку на віки даю.
- (Изъ Рукоп. Сборн. Кулиша).

В.

- 1 В=6 А Здоровъ, здоровъ..., 2 В=7 А... дівчиночку..., 3 В=10 А Не даси на одинъ день, оддай... 4 Не оддаси на тиждень. оддай на весь годъ.
  - 5 В=8 А, 6 В=9 А... свою да донечку.. 7 Якъ діждемо до осені, на віки оддамъ.
- (Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

250.

Сидить медвідь на коні,
Дивується бороді,
Ой дивно мені
Да зъ сей бороди,

(Изъ Рукоп. Сбор. Кулиша).

ПРИЛОЖЕНІЕ КЪ ЧАСТИ I.—ПѢСНИ ЛЮБОВНЫЯ *).

1.

„Бодай тая степовая могила запала,
Що зъ козакомъ жито жала — вечерь простояла,
Простояла я сей вечерь, ще й буду тепера!“
— Чогось моя дівчинонька смутна, невесела?
Ой чи люде набрехали, чи мають брехати?
Ой самъ же я догадався, що маю плакати.
Не самъ же я догадався — сказали мі люде,
Що зъ нашого коханничча нічого не буде.
А зъ нашого коханничча ні слави, ні вжитку,
Чорнимъ очамъ стання нема, ніжеамъ започинку.
„Сокуль, мамцю, сокуль, мамцю, сокуль прилітає.
— Давай, дочко, принадочку — нехай прибуває!
„Яку жъ мені, моя мати, принаду давати?“
— Насипъ пшонця по коліця, водинці по крильця,
То вінъ пшонця наклюється, водиці напьється:
Якъ вилне въ чисте поле та й розгуляється!
„Козакъ, мамцю, козакъ, мамцю, свати присилає“.
— Давай, дочко, принадочку — нехай прибуває.
„Яку жъ мені, моя мати, принаду давати?“
— Вийди, дочко, за ворота, стань зъ нимъ розмовляти;
Стели постіль білесеньку та лягай зъ нимъ спати,
Ліву ручку підъ головку, правою обняти,
Пригорнувши до серденька, та й поціловати.
„Ото тобі, моя мати, за твою науку:
Теперь сиди у запічку, колиши онуку!“
— Ліпше мені, моя дочко, внуку колихати,
А якъ мають вороженьки на тебе брехати! —

*) Всѣ эти пѣсни записаны Н. И. Бостомаровимъ.

2.

Пливіть, плівіть, білі гуси, бистрою водою;
— Вийди, вийди, дівчинонько, розмовся зо мною. —
„Не разъ, не два зъ тобою стояла:
Нігди жъ тобі, козаченьку, правди не сказала.
Тоді жъ тобі, козаченьку, всю правду скажу,
Якъ я свою білу руку зъ твоєю звязу;
Якъ підемо до церковці, станемъ на коберці,
Изійдуться усі мислі у нашому серці.
Мислі мої, мислі, до чого ви прпшли!
Що подъ козаченькомъ кониченько бистрий и ясная зброя...
— Що думаешъ, гадаешъ, дівчино моя?
„Думаю-гадаю на Дунай сплннути,
Аби за тобою, гультяемъ, не бути.
Ой воли ся, мати, гіркий полниъ збісти,
Ніжъ изъ нелюбимъ вечеряти сісти.
Гіркий полинь зівши, то водиці напьюся,
А за нелюба пішовши, на віки втоплюся!“

3.

Якъ послала мене мати риби купувати,
А я риби не купила, та до школи заблудила.
А у школі новенькій писаръ молоденький;
Якъ напише, моя мати, великні буки,
Набралась я, моя мати, великої муки!
Якъ напише, моя мати, великні віди,
Ажъ поки я розібрала — набралася біди!
Якъ напише, моя мати, великні ази,
Ажъ поки я розібрала — лягала три рази!“
— Донько моя, Марусенько! що собаки брешуть? —
„Мати моя, матусенько, мимо віконъ, ходють“.
— Донько моя, Марусенько, що хвіртка ссрипить? —
„Мати моя, матусенько, буйний вітеръ свистить“.
— Донько моя, Марусенько, що по сіняхъ ходить? —
„Мати моя, матусенько, котикъ мишки ловить“.
— Донько моя, Марусенько, що підивки знати? —
„Мати моя, матусенько, ходила по хаті“.
— Донько моя, Марусенько, чого товста стала? —

„Мати моя, матусенько, наїлася сама!“
Якъ послала мене мати по рудую глину, —
А я глини не добрала — привела дитину!
„Оце тобі, моя мати, за сее наука:
Сиди дома у запічку, колиши унука“.

(Полтавск. губ.).

4.

Батько милий, батько милий, а мати лихая,
Не пускає на улицю, що я молодая.
— Пусти, мати, пусти, мати, хочь на луку прясти,
Чи не вижене козаче сірі воли' пасти?
„Паситесья, сірі воли, та не бійтесь вовка,
А я піду до дівчини: чи змита головока?“
— Ой хочь змита, мій козаче, а хоча й не змита,
А би вона, мій козаче, була не побита.
Вари, мати, вечеряти, а я ляжу спати;
Кому люба, кому мила — хай прийде до хати.
Прийшовъ, прийшовъ козаченько до нової хати,
Кватирочку відсуває, дівку викликає:
„Вийди, вийди, дівчинонько, изъ нової хати;
Порадь мене, дівчинонько, якъ рідная мати“.
— Ой я тебе, козаченьку, ражу и не ражу,
День зъ тобою, вечіръ стою—на другого важу.
„Чорти вбили бъ твого батька зъ такою порадою!
Що я къ тобі зъ щиримъ серцемъ, а ти зъ неправдою.
Бодай же ти, дівчинонько, тоді заміжъ пішла,
Якъ у млини на камені пшеница зійшла“.
— Бодай же ти, козаченьку, тоді оженився,
Якъ у млині на камені кукіль уродився! —

(Полтавск. губ.).

5.

У тихому Дунаєві
Щука риба хвилі гонить;
Нагнівився мій миленький,
Та й до мене не говорить.
Коли будешь говорити,
То говори щирю правду;

Якъ не будешь говорити —
То я собі иншого знайду.
Коли маєшь говорити,
То говори не безпечне;
Коли мене вірно любишь,
До иншої не конечне.

(Волинск. губ.).

6.

Підъ вількою зеленою,
Стоявъ козакъ зъ дівчиною;
Поки стоявъ, то счата мавъ,
Поки любивъ — счастливий бувъ;
Любить не ставъ — несчастний ставъ.
Ишовъ козакъ дорогою,
Та й нівъ коня нівъ собою,
За поводи шовковні,
За удила золотні,
Та й стрівъ дівку семилітку.
— Здорова, дівко семилітко!
Одгадай мені загадочку.
Ой що вьється коло-деревця?
А що росте безъ корінця?

А що біжить безъ пригону,
Безъ пригону, безъ повода?
А що горить безъ паломья?
А що плаче безъ голосу?
А що живе безъ парочки?
„Хиба жъ би я дурна була,
Загадочки не дгадала:
Хмель вьється коло деревця;
Камінь росте безъ корінця;
Вода біжить безъ пригону,
Везъ пригону, безъ повода;
Злото горить безъ поломья;
Козакъ живе безъ дівчини“.

(Подітваск. губ.).

7.

Ой іхавъ козаченько по долині,
Та споткавъ дівчиноньку у житі.
„Здорова, здорова, дівчинонько, була!
Якъ ся називаєшь?“
— Уродилась дівчиною,
А піть имтя давъ Кулиною.
„Ой здорова, дівчино, була!
Ти, Кулино, ти, небога,
Не бійся нікого,
Прочъ козака молодого!
Ой ходімо, дівчино, зо мною“.
— Ой куди жъ ти, козаченьку, будешъ водити:
Ти на коні, а я пішки — не гідно ходити!
„Ой у полі коней много — якъ піймаємъ то й поїдемъ,
Не піймаємъ — пішки підемъ“.
— Ой козаче молодий,
Який буде обідъ твій?
„На Дунаї хижу маю:
Свіжу рибу піймаю;
Якъ піймаємъ, такъ зьімо,
Не піймаємъ, такъ будемо!“

Ой ти, Кулино, та небого,
Не бійся козаченька молодого!
Якъ прив'язавъ Кулину до дубини,
Стали ту Кулину комарі кусати...
— Якъ би жъ я була знала,
Що будуть мене комарі кусати,
То бъ не стала зъ козаченькомъ мандрувати!

8.

Ой у селі та на риночку
П'є Трохимцівна горілочку;
П'є Трохимцівна день и другий,
А на третій проснулася,
Свого розумоньку страхнулася.
І матінка у віконці сидить,
На її грозять:
„Дочко жъ моя, Оленочко,

Стидко-бридко такъ робити,
Зъ барабанщикомъ горілочку пити“.
— Мати моя, Трохимчико,
Дай мені гостренький ніжъ,
Та врізати полотенечка
Барабанщику на рубашечку!
Не врізала свого полотенечка,
А врізала свого сердечка!
(Полтавск. губ.).

9.

У городі та у Харькові
Задзвонили дзвони;
Щобъ усі пани, щобъ усі люди
До церкви йшли.
Та всі люди, усі пани
Та до церкви йдуть,
Молодую Одарочку
До тюрми ведуть.
А за нею йде старая мати,
Все плаче й ридає.
„Ой не плачь, не плачь, ти, старая
мати,
Не плачь, не журися.

Ой у тебе, мати, є синъ,
Було й дочокъ сімъ,
Не давай имъ воленьки
Якъ мені самій!
Зосталося, стара мати,
Та ще дома п'ять,
Не пускай ихъ на вечерниці—
Нехай дома сплять.
А на вечерницяхъ хатка маленька,
Та всі долі сплять;
Була кожною дівчиноньки
Женихівъ по п'ять“.

(Харьковск. губ.).

10.

„Ой ти, ковалю, право, коваленку,
Чомъ не куєшъ рано пораненьку?
Чи ти у себе заліза не вмієшъ,

Чи челядниківъ ти, право, жалієшь?“
— Ой я залізо у себе вмію,
Охъ и челядниківъ я не жалію!
Охъ та нікто того гора не знає,
Що коваленька журба обнімає.
Ой ковалёва дочь Катерина,
Вона собі сина, сина породила,
У глибокому колодязі скоронила,
Та за ворота вона виходила,
Зъ буйнимъ вітромъ говорила:
„Ой повій вітре, ти, вітре, буйненький,
Та зажени хмарку та хмарку чорненьку,
Ой та щобъ пішовъ та дрібненький дощикъ,
Та щобъ позаливавъ всі стежки-дорожки,
Щобъ туда люде, люде не ходили,
Щобъ зъ колодязя води не носили,
Щобъ мого сина, сина не будили,
Щобъ мого серця, серця не сушили“.

(Полтавск губ.)

11.

Пливи, пливи, селезнику, поки води стане;
Прибудь, прибудь, мій миленький, не самъ, зъ молодцями.
Єсть у мого та батенька въ огороді сосна;
Не для тебе, скурвий сину, я въ батенька зросла.
Єсть у мого та батенька въ огороді рута...
А у рuti верхи крути — піду, посхиляю:
Вороженьки спати ляжуть, а я погуляю.

(Волинск. губ.)

12.

„Ой мати моя, що мені робити?
Що не хоче чорнобривий до мене ходити!
Чи мені ёго продати, а чи промінати,
Чи молодій шинкароцці за горілку дати?
Чорнобривий мій, чомъ до мене не прийшовъ?“
— Ой тимъ не прийшовъ, що чобіть не знайшовъ!
Батькови не хочеться — устілви волочаться,
Материни стидко — бо устілки видко!

А сестра бѣ и дала, тавъ собі добула!
Єсть у мене черевички обидва новенькі...
Ой тамъ на горі, малёвали малярі,
Малёвали малярники черевичен мені.
„Ой, мати моя, дай мені талара
Викупити черевички въ молодого маляра“.
— Ой, донько моя, було літо и зима,
Було тобі зароблять — черевички викуплять.
„Ой, мати моя, я не гуляда;
Жала жито, жала жито и яру ишеницю:
Не вчилася до роботи, та на вечерниці!
Брала лёнъ, брала лёнъ, брала конопельки:
Не вчилася до роботи, та на витребеньки!“

(Воронежск. губ.).

13.

Туманъ, туманъ по долині;
Широкий листъ на калині,
А ще ширший на дубочку —
Кличе голубъ голубочку,
Хоть не свою — та чужую:
„Прийди, серце, поцілую,
Поцілую, помилую;
Завтра вранці помандрую“.
— На що чужу ціловати,
Свій жалю завдавати!
За густими, за лозами
Плаче дівка слёзоньками.

„Не плачъ, дівко, не журися.
Ще я молодъ, не женився,
А якъ буду женитися,
Прошу, серце, дивитися,
Меду-пива напитися!“
— Твоє пиво та й не диво,
Дивнішая зрада твоя,
Що не щира правда твоя.
Твоя мати чаровниця,
Сестра твоя розлучниця:
Розлучила насъ зъ тобою,
Якъ рибоньку изъ водою!

14.

„Ой нене, нене, чомъ не женишь мене?“
— На що тебе, синку, молодимъ женити,
Хиба жъ тобі, синку, ні зъ кимъ говорити?
Хиба жъ тобі, синку, коника купити?
Куплю тобі коня, коня вороного:
Прийде темна нічка — говори до ёго!
„Ой коню, мій коню, коню вороненький,
Ой чого ти стоишь у ставку смутненький?“
— Ой тимъ я смутненький; що ти молоденький,

Що рано встаєшъ, мене наповасєшъ,
Куди погадаєшъ, туди й погайсаєшъ,
Нигде тої корчми не минаєшъ.
Самъ підешъ у корчму меду-вина пити,
А мене прив'язєшъ сирої землі бити.
А я сирої землі по коліна виб'ю,
Поки свого пана молодого изъ корчми не визву.
Ей пане мій, пане, пане констєане!
Дай мені мочи по самні очі,
Тоді гуляй пане, хоча й до півночі.
Охъ якъ же я схочу — річку перескочу,
Річку перескочу, вошита не вмечу!

(Полтавск. губ.)

15.

Кобъ я була така красна, якъ зоронька ясна,
Світла би-мъ миленькому, поки би-мъ не згасла.
Кобъ я мада штирі воли, чорвону запаску,
Нігди би-мъ я не стояла о богачу ласку.
Шо за мода, шо за мода — все шапки рогачки;
Сякні-такні, обідранні и то до богачки.
На що, мати, на що, мати, собаки держати,
Коли наши сусідоньки уміють брєхати.
Ой якъ буде, то такъ буде, поїду межі люде,
Якъ буду ся шанувати, добре мені буде.

(Волинск. губ.)

16.

Ой я знаю, ой я знаю, чого мила красна:
Передъ нею й по-за нею впала зоря ясна!
Ой упала зоря зъ неба, та й розсипалася;
Мила зорю позбірала, та й затикалася!

(Волинск. губ.)

17.

„Пусти жъ мене, моя мати, барвіночку рвати;
А вже жъ наші вороженьки полягали спати“.
— Ой єдні полягали, другі повставали,

А вже жь вони тебе, доню, давно обрехали.
„Нехай вони брешуть, якъ ся розуміють;
Прийде тая годинонька — вони поніміють!“

(Волинск. губ.).

18.

Ой місяцю-перекрою, зайти за коморю!
Изъ кимъ мепі любо-мило, изъ тимъ поговорю.
Ой місяцю-місяченьку, не світи нікому,
Тількі мому миленькому, якъ иде до дому.
А якъ підешъ, милий, на нічъ, заграй у сопілку;
А я вийду, послухаю, чи ти тамъ, сокілку.
А якъ вийдешъ. милий, на нічъ, заграй хочъ въ листочовъ,
А я вийду, послухаю, чи твій голосочовъ!

(Волинск. губ.).

19.

Світи, місяцю, світи, місяцю,
Хочъ годиноньку въ нічку;
Нехай переїду, нехай переїду
До дівчиноньки річку.

Нехай переїду, нехай переїду
Ноги не замочу;
Хай люде знають, хай люде знають,
Що до дівчини хожу.

(Волинск. губ.).

20.

Ой у полі верба,
Холодна вода;
Тамъ дівчина чорнявая
Водицю брала.
Дівка одъ води,
Козакъ до води:
— Постій, дівко чорнявая,
Дай коню води!
„Не могу я встать;

Трава-роса,
Дівка боса —
Ніженьки щемлять!“
— Коли моя дівка будешъ —
Черевички куплю!
„Не купиуй ти мені,
Купи самъ собі;
Єсть у мене отець-мати —
Куплять и вони!“

(Харьковск. губ.).

21.

Чорвоная калнионька, білое деревце;
„Чомъ не ходишъ, не говоришъ, мое миле серце?“
— Ой якъ мені, дівчинонько, до тебе ходити?

Кругомъ хати вороженьки — будуть насъ судити!
Нехай судють, нехай судють, вони про те знають;
Ой прийде часъ-годинька, вони перестануть!“
А по той бікъ граниченьки французъ наступає,
А мій милий чорнобривий въ похідъ виступає.
„Ой иди жъ ти, мій миленький, та не обарайся!“
— Прошу тебе, дівчинонько, въ просьбу не вдавайся!
Якъ поїду — не приїду, вже не сподівайся!
„Знаю, знаю, козаченьку, про що ти гадаєшъ:
Либонь мене, молодую, покинути маєшъ“.
— Не таку я, дівчинонько, натуроньку маю:
Ой якъ сяду біля тебе — про все забуваю:
Бодай тебе, дівчинонько, ворітечки вбили,
Лешъ би тебе, дівчинонько, кращі не любили.
Не такъ тебе, дівчиноньку, та ще й твою неньку,
Що тебе изгодувала, таку чепурненьку.

(Харьковск губ.).

22.

Ой зъ-за гори, изъ-за кручи, риплять вози йдучи;
По-переду чумаченько курять люльку йдучи.
Риплять вози, брязчать ярма, воли ремигають;
Зъ ними йде дівчинонька все плаче й ридає.
— Не плачъ, не плачъ, дівчинонько, така твоя доля:
Полюбила козаченька, по місяцю стоя.
— Купи мені, моя мати, за три копи голку,
За чотирі золотні чорвоного шовку.
Шовкомъ шила, шовкомъ шила, золотомъ рубила,
Все для того чумаченька, що вірно любила.
Перебреду дві річеньки, стану на пісочку,
Та виперу чумакові штами и сорочку.

(Волинск. губ.).

23.

Туманъ поле, туманъ покриває,	А дороженька та далекал!
Матусенька сына въ вісько виражає!	„Тобі ночки не бояться,
— Ой, матюнку, та не гай мене;	А дороженьки не питатися“.
Великая дороженька—виражай мене!	
Теперь ніча та темненька,	Іде козаць поле и другоє

Ставь конь вороний спотиватися,
Мені молодому та дріматися;
Пущу коня на степиночку,
А самъ ляжу спати на часиночку!
Где ся взяла молодая дівчина,
Та вирвала она та билиночку,
Та вдарила козака та по личешку,
Та вдарила козака по біленькому.
„Вставай, козаче, годі тобі спати:
Та вже твого коня давно не видати.
Пошли турки та стороною,
Взяли твого коня вони зь собою!“

Кинувся козакъ коня доганяти;
Кинулась дівчина ёго переймати.
„Хай конь пропадає — другий буде;
Тебе зарубають — мені жаль буде.
Хай конь пропадає й сиделечко;
Тебе зарубають... мое сердечко!“
— Где-сь, ти, дівчино, мене вірно лю-
бишь,
Що до кониченька мене рано будишь?
„Якъ би я тебе, козаче не любила,
То й до кониченька рано бь не будила.“

(Волинск. губ.).

24.

Ой у полі клинь-дерево рузно,
Ходить козакъ до дівчини пузно.
— Не ходи, козаче, до мене;
Буде слава на тебе й на мене.
„Я тієї слави не боюся,
Кого вірне люблю, стану, обнімуся“.
— Ой не ходи, козаче горами:
Переросла дорожка чарами.
„Есть у мене коникъ вороненький,
Черескоче ті чари лихенькі!“
— Не ходи, козаче, подъ низомъ,
Переросла дороженька хмизомъ!
„Есть у мене топорець гостренький,
Той висіче чагаръ густенькій!“

Та погляну по місту, по ринку,...
Ажъ мій мпий по риночку ходить,
Кониченька за поводи водить.
Свого пана хорошенько просить:
„Пусти мене, мой пане, до дому,
Розігрався сивъ конь подо мною;
Затужила дівчина за мною“.
— Кажу я коня до стані взяти,
А тебе вь кайдани оковати.
„Не куй мене, мой пане, вь кайдани;
Закуй мене вь шингарочки вь хаті,
А вь шинкарки медъ-вино й горілка,
А ще къ тому хорошая дівка.
Буду медоеъ попивати,
Буду дівку підмовляти.“

(Волинск. губ.).

25.

Тамъ на горі сонце гріє,
Тамъ приятний вітеръ віє,
Ой тамъ ходить чумаць гожий,
Що на личко красний, хороший.
Скоро ёго увидала.

Заразь кохати зачала;
Заразь стала старатися,
Щобъ зь чумакомъ пізнатися;
Я-жъ щаслива считалася,
Що зь чумакомъ спізналася.

А вонъ тес повторяе,
Що коханку зъ неї має.
Іде чумаць у дорогу,
Кидас мене небогу!
Всі вороги раді зъ того,
Що нема чумака мого!
И говорять всі сусіди,
Що чумаць уже не приїде;
И говорять усі люде,

Що вже чумака не буде.
Ажъ я чую — повертає
И на воликів гукає:
„Гей же воли, гей до хати,
Щобъ ся зъ миловъ привітати!“
Скоро мила тес вчула,
Заразъ къ нему прискочила:
— Якъ ся маєшъ, муй чумаче,
Нехай тенерь ворогъ плаче!

(Волинской губ.).

26.

Іхавъ козакъ, іхавъ дорогою,
Іхавъ молодъ барзо широкою;
Приїхавъ козакъ до долини;
Ой тамъ стоить хата на долині;
Приїхавъ козакъ підъ віконце:
— Добри-вечіръ, дівчинонько серце!
Дівчинонько, переночуй нічку,
А мені скажи одъ себе дорожку!
Якъ переночуєшъ — будешъ споминати,
А якъ одкажешъ, будешъ жалковати.
Дівчинонька умна-розумна,
Проводила козака до гумна.
— Дівчинонько, збуди мене рано,
Такъ рано, щобъ ще не світало,

Щобъ козаки коней не сідали,
И сіделець не покладали.
А дівчина тверденько заснула,
И не чула якъ нічка минула.
Прокинулось козацьке серденько,
А вже на дворі виденько!
Кинувся козакъ у віконце:
Уже зайшло подъ полудень сонце!
— Утративъ козакъ коня и сіделець
Черезъ тебе, дівчинонько-серце!
Черезъ тебе, дівчино кохана,
Утративъ я ласку у свого пана!
Черезъ тебе, дівчино-коханка,
Утративъ я коня и нагайку.

(Волинск. губ.).

27.

Ой вишенько-черешенько, чомъ ягідъ не родишъ?
Молодая дівчинонька, чомъ гулять не ходишъ?
„Якъ же мені ягідки родити та за гороньками;
Якъ же мені пойти гуляти та за ворогами.
Ой зродили ягідочки близько перелазу...
Люблю тебе, серце-дівчино, одъ першого разу.
Ой зродили ягідочки — широкий листочокъ;
Люблю тебе, серце-дівчино, и твій походочокъ!

(Волинск. губ.).

28.

Ой поїхавъ козакъ
Зъ Польщі на Україну,
Покидає дівчину!
А дівчинонька плаче:
— Та вернися, козаче,
Озьми мене зъ собою!
„Що будешъ робила,
Дівчино єдина,
На Україні далеко?“
— Буду білі хустки прати,
Срібломъ, злотомъ вишивати,
Козаченько-серденько!
„Где жъ ти будешъ прала,
Дівчино кохана,
На Україні далеко?“
— Ой на крутій же горі,
На білому камені,
Козаченько-серденько!

„Где жъ будешъ сушила,
Дівчино єдина,
На Україні далеко?“
— На буйному вітрочку,
На шовковому шнурочку,
Козаченько-серденько!
„Где будешъ прасовала,
Дівчино кохана,
На Україні далеко?“
— Ой на крутій же горі
На тесовімъ столі,
Козаченько-серденько!
„Що жъ ти будешъ іла,
Дівчино єдина,
На Україні далеко?“
— Изнімъ хліба зъ водою,
Аби жити зъ тобою,
Козаченько-серденько!

(Волинск. губ.).

29.

Пошла дівка до броду по воду:
Сподобала козака на вроду.
— Ой ти, козаче, сивий собою,
Возьми мене на човенъ зъ собою!
„Ой ти, дівчино, ти, сивая голубко!
Сідай же, сідай на той човенъ хутко!“
Скоро дівчина на човенъ ступила:
Где-сь взялася вітровая хвиля,
Где-сь взялася щука риба зо дна,
Вивернула дівчиноньку зъ човна.
— Ой рятуй же, козаченьку, рятуй
мене!
Ой будешъ мати одъ матусі плату!
Ой будешъ мати коня вороного,
И сіделечко зъ золота самого!

„Ой не хочу я одъ матусі плати,
Тільки хочу тебе за дружину взяти!“
— Ой бодай я мала въ морі потонути:
Не хочу у тебе за дружину бути!
Якъ потону въ морі, одпочину;
А за тобою на віки згину!
„Ой подай, брате, довгую тичнну
Придбтати вражую дівчину!“
Въ єднимъ конці сине море грає,
А въ другому дівка потопає,
Ой скоро дівча въ морі потонула,
Оно на верхъ китайка сплинуло.
„Ой не жаль мені дівки подолянки,
Но мені жаль червоної китайки!“

(Волинск. губ.).

30.

Сонце низенько, вечірє близенько,
Вийди до мене, моє серденько!
Серденько моє!
Випроважала, тяжко вдихала:
Не рознімося, поберімося,
Серденько моє!

Будемо жити, та й не тужити...
Такъ ми зъ тобою, якъ риба зъ водою...
Серденько моє!
Ой якъ прийду, та й не застану.
Згорну рученьки, плавати стану,
Серденько моє!

31.

Ой їхавъ я коло свого поля,
Та й заплакавъ я до свого коня.
„Ой чого ти, козаченьку, плачешъ,
Може ти вечеряти хочешъ?“
— Ой вже жъ мені вечера не мила;
Люди кажуть: дівчина не моя!
Хоча жъ моя, та не моя буде...
Нехай, серце, набрешуться люди!

Ой поїхавъ козаченько до дівчини
въ ранці,
Та й поставивъ коня свого въ житі.
— Здорова, вдорова, дівчино Наталко!
„Здоровъ, здоровъ, козаченько Савко!
Рада бъ я тебе до хати пустити...
Есть у мене въ кишені лучина:
Засвіtimo чорними очима!“
(Волянск. губ.).

32.

Чорна хмара наступає,
Дрібенъ дощикъ накрапає...
Ясне сонечко зійшло.
Якъ устану я раненько,
Та умнюся біленько,
Шовковимъ платкомъ утрюся,
Піду матері спрощуся,
Чи позволить моя мати
Мені зъ войтомъ погуляти
У зеленому саду,
На шовковій траві,

На вороненькому коні?
На з:порожському сідлі
Серебрені стремена,
Золотеньки удила,
Шовковні повода,—
Добрий парубокъ гулає,
Напивається вина,
Набірається ума;
Взявъ би дівку за себе,
Та й украсивъ самъ себе!

(Харьковск. губ.).

33.

Заржали вороні коні та одъ корчомки йдучи,
Зачула молода дівчина, зъ рути віночки в'вючи.
Якъ зачула, такъ вискочила — на береженьку стала:

„Мій Івасенько, моє серденько, мені пригодонька стала;
Мала жь бо я два вінчики, та мені водонька забрала!“
— Не турбуйся, моя дівчино, о своїй пригоді:
Маю я пару лебедівъ — попливуть проти води!
Лебеді пливуть, віночки тонуть, вінчики потопаять;
Моєй дівчині, моєму серденьку, більшъ жалю завдають.

(Волинск. губ.).

34.

Вилітала зозуленька, та й сказала „куку!“
— Дай же мені, моя мила, свою білу руку.
„Якъ же мені, мій миленький, рученьку подати:
Болить моя головонька — не можна підняти“.
— Приложи жь ти, моя мила, до головки рути;
Клади рано и въ вечері, щобъ здоровій бути.

(Волинск. губ.).

35.

Черезъ боръ зелененький
Біжить конь вороненький;
А за нимъ въ погоненьки
Порокопко молоденький.
Десь ся взяла Гануля,
Изъ двору виглянула.
И коника не зупинила.
— Ганулю, душечко,
Зупини коника мого,

Зупини молодого!
„Не буду зупеняти,
Не буду жаловати,
Ще бо я не твоя:
Богова й батенькова;
Ще моя косонька,
Шовкомъ заплетена,
Золотомъ протрушена,
Віночкомъ наложена“.

(Волинск. губ.).

36.

Ой у полі, въ полі, береза стояла,
Береза стояла тонка, вучерява;
Коло теі берези дівка стояла
Хороша, чорнява, на личко білява.
Наіхали пани: „сядай, дівко, зъ нами,
Сядай, дівко, зъ нами, щобъ люде не знали,
Щобъ люде не знали, матці не сказали“.
А мати почула, заразъ прилинула:
— Доню жь моя, доню, вернися до-дому;

Якъ я тебе родила, всю нічку нудила;
А якъ тебе годувала — не одну нічъ не спала;
Я думала: дожду доньки собі помочницѣ;
Я тебе дождала одну, да й ту бездѣльную!
(Волянск. губ.).

37.

Вийду за ворота —
Луга та болота;
Вийду за другі —
Трава зеленіє;
А серденько мліє,
Мліє, омліває —
Милого немає.
Ой якъ півъ обіда —
Ажъ мій милий іде,

Сіримн волами
Зъ чорними бровами.
„Чоломъ, чоломъ, мила,
Чоломъ, чорнобрива!“
— На що чоломъ бити,
А иншу любити?
Чи на личко біліме,
Чи на правду вірніше?
(Харьковск. губ.).

38.

Ой постникала я сімъ понеділівъ,
А восьмю неділоньку;
Принеси, Боже, кого вірне люблю
На мою постіленьку.
Постілька моя тонка біленька,
А я сама молоденька;
Якъ я ляжу спати, тяжко вздихати,
Що ні зъ кимъ розмовляти.
„Чому не прийшовъ, чому не приїхавъ,
Якъ я листи писала,
Чи коня не мавъ, чи дороги не знавъ,
Чи матуся не пускала?“
— Ой я коня мавъ, и дорогу знавъ,

И матуся пускала;
Меньша сестра — літь не доросла,
Та мене не пускала:
„Ой не ідь, брате, не ідь, рідненький,
Въ чужу сторонунку:
— Ноченька темна, дорога непевна,
И дівчина небезпечна.
У дівчини вѣшешся, зъ кониченька
вбѣшешся,
Слави наберешся“.
— Я горілки не пью, одъ меду не
впьюся,
Слави бережуся.

Къ пѣснѣ этой присоединяють еще иногда слѣдующіе стихи:
Поставлю вомору, поставлю новую
Да на тую дівчину молодую;
Поставлю сторожу, поставлю ще й
варту;
Та ще й куплю горілочки кварту.
Сторожа впилася, а варту заснула,
А дівчина зъ возакомъ майнула.
Ночувала нічку въ зеленімъ садочку.
Изъ тобою, мій ти голубочку;
Ночувала другу при зеленімъ луку,
Изъ тобою, невінчаний другу;
Ночувала третю, въ зеленімъ, бар-
вінку,
Изъ тобою, мій ти недовірку. —
(Волянск. губ.).

39.

— Лає мене родинонька, щобъ я тя не любивъ...
Хиба би я свое жита загубивъ!
Нехай лає, нехай мучить, хочъ би и забила,
Що жъ я виненъ, що матуса тебе полюбила?
Полюбила вона тебе и буде кохати;
Прошу, серце, аби вільно було запитати:
Сважи, серце, правду, чп мя кохаешъ,
Чи ти мене, молодого, зводиши гадаешъ?
„На що жъ твое запитання, чи я тя кохаю: —
Чи тобі своїй милости мало знаковъ даю?“
— Правду, серце, говоришь, самъ я тое знаю;
Коли жъ бо я твоімъ буду — надіи не маю!
„Ой Боже мій милостивий, чи то твоя воля,
Ой чи такая наша доля?“
— Просимъ Бога, а Богъ на насъ гляне, милостивий;
Ходімо звінчаймось, будеме счасливі!

(Волниск. губ.).

40.

Бодай того Синь-Божий не множивъ,
Хто тії любоци зложивъ;
Зложило любоци біле пахоля,
Та передъ панами стоя...
Листоньки пише и тяженько дише,
И любоци споминає,
А тії любоци тяжче обь болісті
До серденька прилягають.
Писавши листоньки и черезъ люде слати,
То й весь світь буде знати.
Маю я коня и до коня хлопця,
То поїду одвідаю.
Іду дорогою, іду широкою,
До коника промовляю:
Ступай, коню, въ порога,
Проси пана Бога,
Що вже намъ тутъ ночлігъ певний!
Війшовъ до сіней — вечеряти сіли,

76*

Оно дівчина не вечеряє.
Війшовъ до хати — полягали спати;
Оно дівчинонька не спить,
У оконечку сидить,
Зъ буйнимъ вітромъ розмовляє:
— Повінь, вітровьку, въ ту стороньку,
Где мій милий пробуває. —
„Миленька моя, говори зо мною,
Бо я вже тутъ давно стою“.
Миленька зомліла,
И говорять не сміла
До свого миленького.
— Чи тебе Богъ принісь,
Чи ангелъ зъ неба до мене на вечерю!
„Мене Богъ не нісь,
Оно я самъ приїхавъ на конику вороному!“

(Волинск. губ.).

41.

Текла річка зъ криниці въ озера;
— Чомусь моя дівчинонька смутна, невесела?
„Ой якъ мені, серденько, веселенькій бути:
Полюбила козаченька — не могу забути!
Не могу забути по всякь-чась, минути;
Можу тебе, серце мое, всякь чась спомъянути“.
— Ой ти, дівчино, повная роже,
Якъ я тебе не побачу — все мені не гоже!
„Ой ти, козаче, красний тюлипане,
Якъ я тебе не побачу — мое серце вьяне!“
— Ой ти, дівчино, мое малёванне,
Подай мені ручку через ділованне!
„Ой рада бь я, козаче, обидві подати,
Та боюсь, серденько, щобъ не біла мати.
Перестань, козаче, до мене ходити:
Засідають вороженьки — хотять тебе вбити!“
— Хоть мене убьють, а себе не втішуть;
Чорти бь побивъ ёго батька — тільки людей смішуть!
„Нехай сміються, коли довелоя;
А ми на їхъ безголовье та й поберемося!“

(Харьковск. губ.)

42.

Смутенъ же я, смутенъ темненької ночі:
Не сплять мої очі ні въ день, ні въ ночі.
Ой во-бъ я мавъ орловні крила,
Поленувъ би я, где моя мила;
Прилетівъ би, сівъ, упавъ на дворі,
Чи не вийде моя мила поскорій?
Ажъ мила виходить зъ чорними бровами,
Промовляє до мене вірними слвами:
„Сивий голубоньку прекрасний,
Який же ти въ світі несчастний!
Сядь коло мене, пригорни до себе!
Скажи щирю правду, що маєшъ на серці?“
— На старій гребельці новий млинокъ меле;
Не вважай, дівчино, що на насъ, молоденькихъ, говорять.
Вориженьки будуть брехати,
А ми будемо, серце, кохати.

(Волинск. губ.).

43.

Ой відки жъ я уродився;	Тамъ-то гарна, тамъ-то мила;
Таки жъ бо я въ трохъ влюбився:	Ще й до того чорнобрива.
Любивъ Гандзю, Катерину,	
Ще й Тетяну чорнобриву.	Гарнихъ хлопцівъ въ корчмі знає,
	Батько зъ корчми виглядає;
Ой піду жъ я по улиці	— Утікай же, гарний хлопче,
Стоять гарні молодиці;	Иде батько — бити зхоче!
То черняві, то біляві,	
На кого глянь — то всі браві.	Не такъ мені ті дівчата,
	А якъ тиі молодиці:
Якъ я вийшовъ до криниці —	Лають мене — я не дбаю;
Тамъ стоять молодиці.	Котру бачу, ту кохаю!
Одна стоїть, бере воду —	
Подивлюсь на єї вроду.	Надъ річкою стоїть хата,
	Тамъ дівчинна зуховата;
Дала мені води пити —	Єще она рачковала,
Не жаль гарной зачепити;	Якъ ся мені сподобала.

(Волинск. губ.).

44.

Ишовъ козакъ черезъ байракъ:
„Помагай Бігъ, дубе!
Ой, чи твоя, чи моя
Дівчинонька буде?

Коли моя буде —
Хвадить їй Бога;
Коли мого товариша —
Пропала небога!“

45.

„Серце, ходи,
И вірненько люби,
Серце мое!“
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірне любити...
Въ тебе мати лихая! —
„Матері дома немає,
Мати на хрестинахъ гуляє;
А ти, серце, ходи
И вірненько люби,
Серце мое!
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірне любити...
Въ тебе батько лихий!
„Батька дома немає,
На весілі гуляє;
А ти, серце, ходи
И вірненько люби,
Серце мое!“
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірне любити...
Въ тебе брати лихі! —
„Братівъ дома немає;
Брати въ шинку гуляють;
А ти, серце, ходи,
И вірненько люби,
Серце мое!“
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірне любити...
Въ тебе сестри лихі! —

„Сестеръ дома немає;
На досвіткахъ гуляють...
А ти, серце, ходи,
И вірненько люби,
Серце мое!“
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірне любити...
Въ тебе собаки лихі! —
„Я собакамъ ужою,
Два хліби положу;
А ти, серце, ходи,
И вірненько люби,
Серце мое!“
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірне любити...
Въ тебе кішки лихі! —
„Я кішкамъ ужою.
Шматовъ сала положу;
А ти, серце, ходи
И вірненько люби,
Серце мое!“
— Якъ до тебе ходити,
Тебе вірне любити...
Въ тебе миші лихі! —
„Коли мишей боїшся,
На воротахъ повісься,
Изгинь, пропадай,
А до мене не ходи!...
Цурь тобі, цекъ!...“

(Волниск. губ.).

46.

Горе мені, що не тая Маруся;
Що я її полюбивъ, та й заняті боюся.
Ой не такъ Маруся, якъ Марусина мати:
Не пускає Марусю на улицу гуляти!
Коли бъ мені, Господи, неділі діждати,
Пославъ би я малихъ хлопцівъ до Марусі почувати,
А самъ стану, молоденький, підъ віконцемъ слухати,
Що буде Марусина малимъ хлопцямъ казати:
Було въ мене два садочки — ні одинъ не родить;
Було въ мене два миленькихъ — ні одинъ не ходить!
Ходи, милий, ходи, не лякайся...

(Харьковск. губ.).

47.

Козакъ зъ Києва,
Дівка зъ Горошина;
Дівчинонька козаченька
Та й заморочила:
Чобітки зняла,
Постоли дала;
Питається козаченька:
„Чи вивести коня?“
Ой вивела коня,
Та ще й осідлала;

Ой винесла шабельку,
Та й припоясала;
Ой винесла лучечокъ
И стрілочокъ пучечокъ:
„Отсе тобі, мій миленький,
До білихъ ручечокъ!“
Винесла хустину,
Якъ ту паперину:
„Отсе тобі, мій миленький,
За ту вечерину!“

(Полтавск. губ.).

48.

Озоветься козаченько по тімъ боці Дону:
„Гуляй, гуляй, дівчинонько, доведу до-дому.
Вийди, вийди, дівчинонько, вийди, не барися!“
— А за мною, молодою, весь рідъ зажурився!
Не такъ же рідъ, не такъ же рідъ, якъ рідная мати.
Вийшла мати за ворота дочки виглядати.
„Иди, донько, до домоньку: уже пора спати!“
— Тоді мені, мати, спати, якъ стане світати:
Постіль біла, стіна німа: ні зъ кимъ розмовляти.

Ходить Ваня по лужочку, шукає слідочку;
Не найшовъ же вінъ слідочку—прийшовъ до тивочку.
Вийшла къ ёму миленькая, вийшла на крилечко;
Не стерпіла сердечная — мовила словечко:
— Не порою, милий, ходишъ, не въ время гуляєшъ.
Ой ти ходи та порою, вечірнёю зорёю,
Щобъ тебе люде не слыхали, собаки не брехали;
Та щобъ про мене, молодую, худа не сказали!

(Воронежск. губ.).

49.

Чогось мені тяжко-важко — на серденьку туга;
Нема мого миленького, нема мого друга.
Ой прихавъ мій миленький, въ неділю раненько,
Злізъ зъ конника привитався: „день добрий, серденько!
Ой, чи здорова, чи не тужишъ чого?
Чи не маєшъ надъ мене иншого?“
— Передъ Богомъ присягаю, що иншого не маю;
Тільки тебе, серце моє, надъ життя кохаю!

(Волинск. губ.).

50.

— Чомъ дубъ не зелений? Листъ туча прибила.
Козакъ невеселій — лихая година!
Якъ мені, братці, веселому бути:
Любивъ я дівчину — не могу забути!
Любивъ я дівчину, та й одбили люде,
Теперь мені, братці, пароньки не буде.
Тільки мені пари, що оченьки карі,
Тільки всей любви, що чорні брови.
Чорні брови маю, та й не оженюся;
Піду лучче зъ горя зъ мосту утоплюся.
„Не топись, козаче, або душу згубишъ:
Ходімъ, повінчаймось, коли вірне любишъ“.
— Люблю ты дуже, скарай мене, Боже!
Буду тебе ціловати, поки сонъ изможе!
„Вже жъ націловався, вже жъ намиловався,
Якъ соловейко та й нащобетався“.
Пішли вони вінчатись — нема пона дома.

„Чи твоє несчастья, чи моя недоля,
Що ми не застали сѣго попа дома“.
— Запрягай же, хлопку, коня вороного,
Поїдемо вѣнчатись до попа чужого.
Іхали поле, іхали друге,
На третьому полі ставъ кінъ спотикатись:
„Вернімось, дівчино, намъ тутъ не вѣнчатись“.
Пішовъ козаць яромъ,
Дівка долиною:
Зацвівъ козаць терномъ,
Дівчина калиною.
Вийшла синова мати того терну рвати,
Дівчинина мати — калини ламати.
„Се жъ не терночокъ — се жъ мій синочокъ!“
— Се жъ не калина — се жъ моя дитина!

(Полтавск. губ.).

